LÜĞƏT VƏ ENSİKLOPEDİYALAR

Farsca
Azərbaycanca

فرهنگ
فارسی-آذربایجانی

(آ - ی)

Lüğətə
təxminən 35000 söz
və söz birləşməsi daxil edilmişdir

411152
F22

FARSCA-AZƏRBAYCANCA

LÜĞƏT

فرهنگ
فارسی-آذربایجانی

(ا - ی)

252304

LÜĞƏTƏ TƏXMİNƏN 35000 SÖZ VƏ SÖZ BİRLƏŞMƏSİ DAXİL EDİLMİŞDİR

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ŞƏRQ-QƏRB

BAKI 2007

Tərtib edənlər:

Möhsün Nağısoylu
filologiya elmləri doktoru

Əkrəm Bağırov
filologiya elmləri namizədi

Arif Ramazanov

Şəhla Abdullayeva

Redaktoru və
ön sözün müəllifi:

Möhsün Nağısoylu
filologiya elmləri doktoru

ISBN 978-9952-34-110-2

494.36139155-dc22
Azərbaycan dili – Lüğətlər – Fars dili

Farsca-azərbaycanca lüğət.
Bakı, "Şərq-Qərb", 2007, 640 səh.

© "Şərq-Qərb", 2007

ÖN SÖZ

Fars dili qədim zamanlardan bəri Yaxın və Orta Şərqdə geniş yayılaraq böyük bir coğrafi məkanda yaşayan müxtəlif xalqlar arasında ünsiyyət vasitəsi olmuşdur. Müsəlman Şərqinin dahi söz ustadlarından sayılan Əbülqasim Firdovsi və Ömər Xəyyam, Nizami Gəncəvi və Mövlana Cəlaləddin Rumi, Sədi Şirazi və Hafiz Şirazi ölməz sənət əsərlərini bu dildə yazıb-yaratmışlar. Fars dili ilkin orta yüzilliklərdən başlayaraq, demək olar ki, bütün müsəlman Şərqində daha çox şeir, poeziya dili kimi tanınmış və bu məsələ ilə bağlı hətta belə bir deyim də yaranmışdır: "*...farsi şəkər əst, torki honər əst*" (fars dili şirin-şəkərdir, türk dilində yazmaq isə çətindir – hünərdir). Müsəlman Şərqi ölkələrində yaşayan və milliyyətcə fars olmayan bir sıra digər xalqların nümayəndələrinin (məsələn, *Nizami Gəncəvi, Mövlana Cəlaləddin Rumi, Əmir Xosrov Dəhləvi* və b.) poetik əsərlərini fars dilində yazmaları məhz bu amillə bağlıdır.

Fars dilinin tarixən ən çox yayıldığı Şərq ölkələrindən biri də Azərbaycan olmuşdur. Azərbaycanla İranın istər coğrafi baxımdan yaxınlığı, istərsə də ölkələrimiz arasında olan dini, ictimai-siyasi və elmi-ədəbi-mədəni bağlılıq bu məsələdə mühüm rol oynamışdır. Təkcə belə bir faktı qeyd etmək kifayətdir ki, orta yüzilliklərdən başlayaraq XX əsrin əvvəllərinədək Azərbaycanın müxtəlif şəhərlərində fəaliyyət göstərən mollaxana və mədrəsələrdə başlıca dərs vəsaitlərindən biri Şərqin böyük söz ustadlarından sayılan dahi İran şairi Sədi Şirazinin məşhur "Gülüstan" kitabı olmuşdur. Keçən yüzillikdə Azərbaycan keçmiş Sovetlər Birliyinin tərkibində olduğu dönəmdə də ölkəmizdə fars dilinə böyük önəm verilmiş və istər ali təhsil ocaqlarında, istərsə də ayrı-ayrı orta məktəblərdə fars dili müstəqil fənn kimi geniş tədris olunmuş, ölkəmizdə bir sıra görkəmli iranşünas mütəxəssislər yetişmişlər.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi qazandıqdan sonra İran İslam Respublikası ilə mövcud olan ictimai-siyasi və elmi-ədəbi-mədəni əlaqələr daha da genişlənmiş və yeni müstəvidə, birbaşa şəkildə – müstəqil dövlətlər səviyyəsində inkişaf etməyə başlamışdır ki, bunun da nəticəsində ölkəmizdə fars dilinin öyrənilməsinə olan ehtiyac və zərurət daha böyük aktuallıq qazanmışdır. Hazırkı "Farsca-azərbaycanca lüğət" də məhz belə bir zərurətdən yaranmış və onun məntiqi nəticəsi olaraq ərsəyə gətirilmişdir. Qeyd edək ki, Azərbaycanda vaxtilə bu sahədə müəyyən bir təc-

rübə olmuşdur. Belə ki, hələ 1945-ci ildə Y.Mirbabayevin tərtib etdiyi kiçikhəcmli "Müxtəsər farsca-azərbaycanca lüğət" nəşr olunmuşdur. Ölkəmizdə fars dilinin tədrisi sahəsində mühüm xidmətləri olan professor Nəyyerzaman Səqəfinin (Hatəminin) tərtib etdiyi və 1999-cu ildə Tehranda "Naşer" nəşriyyatı tərəfindən çap edilmiş ikicildlik "Farsca-azərbaycanca lüğət" də bu sahədə görülən dəyərli işlərdən biri kimi qeyd olunmalıdır. 60 minə yaxın söz, ifadə və frazeoloji birləşməni əhatə edən və hər cildi 1000 səhifədən artıq olan bu lüğətdə idiomatik ifadələrə xüsusilə geniş yer verilmişdir.

Hazırkı lüğət isə ilk növbədə özümlülüyü ilə, daha doğrusu, yığcamlığı və praktik keyfiyyətləri ilə seçilir. Lüğətin tərtibi zamanı əsas götürülən bu amilləri nəzərə alaraq, çağdaş fars ədəbi dilinin rəngarəng və zəngin lüğət tərkibindəki mövcud sözlər üzərində bir növ seçmə əməliyyatı aparılmışdır. Bu işdə başlıca diqqət seçilən sözlərin müasir fars ədəbi dilində ümumişləkliyinə, işlənmə dərəcəsinə yönəldilmişdir. Əsasən klassik fars ədəbi dili üçün səciyyəvi olan bir sıra sözləri və danışıq dilində çox işlənən ayrı-ayrı söz və ifadələri də lüğətə daxil etmək məqsədəuyğun sayılmışdır. Bundan əlavə çağdaş fars ədəbi dilində işlənən bir sıra yeni sözlər də, əsasən, internet səhifələrindən bəhrələnməklə ilk dəfə lüğətə daxil edilmişdir. Məsələn:

بالابر [balabər] 1) lift; 2) qaldırıcı kran
چاپگر [çapgər] printer
رایانه [rayane] kompyuter
نمابر [nəmabər] faks
نماهنگ [nəmahəng] klip və s.

Lüğətdəki ظ، ط، ض، ص، ش، س، ث ، ت ، پ، ب، ا، آ hərfləri ilə başlayan sözlərin lüğətini filologiya elmləri doktoru Möhsün Nağısoylu;
ع، غ، ف، ق، ک، گ، ل hərfləri ilə başlayan sözlərin lüğətini filologiya elmləri namizədi Əkrəm Bağırov; ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، ژ hərfləri ilə başlayan sözlərin lüğətini iranşünas Arif Ramazanov; م، ن، و، ه، ی hərfləri ilə balayan sözlərin lüğətini isə iranşünas Şəhla Abdullayeva tərtib etmişdir.

LÜĞƏTİN TƏRTİBİ PRİNSİPLƏRİ

1. Lüğət fars əlifbası prinsipi ilə tərtib edilmişdir. Fars dilinin izahlı lüğətlərinə uyğun olaraq آ (mədli əlef) və ا (mədsiz əlef) ayrıca hərf kimi qəbul edilmişdir. Məsələn:

آب [ab]
ابر [əbr]

2. Lüğətin tərtibində rus şərqşünası Y.A.Rubinçikin redaktorluğu ilə hazırlanmış "Farsca-rusca lüğət"də (Moskva, 1970) tətbiq edilmiş qayda və prinsiplər əsas götürülmüşdür.

3. Bütün baş sözlərin yanında böyük mötərizədə onların tələffüz şəkilləri də verilmişdir. Məsələn:

دوستی [dusti]

4. Ərəbmənşəli isimlərin cəm şəkli baş sözlərdən sonra tələffüz şəkli ilə verilmişdir. Məsələn:

حرف [hərf] *c.* حروف [horuf]

5. Belə isimlərin cəm şəkli də, əsasən, baş söz kimi verilmiş və onların tək şəkli də göstərilmişdir. Məsələn:

اخبار [əxbar] *t.* خبر

Bu cür hallarda cəm şəklində olan sözlər yalnız fərqli mənalar daşıdıqda onların mənaları göstərilir.

6. Bütün qaydasız fellərin yanında onların kökləri də tələffüz şəkli ilə verilmişdir. Məsələn:

باختن [baxtən] *k.* باز [baz]

7. İki və daha çox şəkildə tələffüz edilən sözlərdə onların hər bir tələffüz forması göstərilir. Məsələn:

کتم [ketm // kətm]

8. Omonim səciyyəli sözlərin hər biri lüğətə baş söz kimi daxil edilmiş və onlardan sonra Roma rəqəmi qoyulmuşdur. Məsələn:

شیر [şir] I aslan, şir
شیر [şir] II süd

9. Baş sözlər birləşmə daxilində işləndikdə onların əvəzinə tilda (~) işarəsi qoyulmuşdur. Məsələn:

گرم [gərm]; ~ آب•

10. İzafət birləşməsi hər bir sözün əvvəlində, eləcə də tilda (~) işarəsinin qabağında ulduz (•) işarəsi ilə verilir. Məsələn:

•کشور آزاد

11. Bütün frazeoloji birləşmələr lüğət maddəsinin son hissəsində verilir və onların qarşısında romb (◊) işarəsi qoyulur. Məsələn:

◊چشم پوشیدن göz yummaq, güzəştə getmək

Belə birləşmələrin, bir qayda olaraq, dilimizdəki qarşılıqları verilir.

12. Əgər baş söz müstəqil şəkildə deyil, yalnız birləşmə tərkibində işlənirsə, onun qarşısında [:] (qoşa nöqtə) qoyulur, sonra isə söz birləşməsi verilir. Məsələn:

گونه ای [qunei]: ~ استخوان•

13. Söz ortasında və sonda gələn ع [əyn] hərfi ['] (apostrof) işarəsi ilə verilmişdir. Məsələn:

بعضی [bə'zi], منع [mən']

Söz ortasında işlənən "ء" [həmzə] işarəsi üçün də apostrofdan istifadə edilmişdir. Məsələn:

تأخیر [tə'xir]

14. Söz sonunda "ء" [həmzə] işarəsi qoyulan sözlərin əksəriyyətində yeni fars orfoqrafiyası qaydalarına uyğun olaraq, bu işarə buraxılmışdır. Məsələn:

املا [emla], بقا [bəğa]

15. Fars dilində ن [nun] hərfi söz ortasında ب [be] hərfindən əvvəl gəldikdə onun ifadə etdiyi [n] səsi [m] səsi kimi tələffüz olunur. Lüğətdə bu qəbildən olan həmin fonetik hadisə nəzərə alınmışdır. Məsələn:

تنبل [təmbəl]

16. گ [ge] hərfi incə saitlərdən əvvəl gəldikdə **g** hərfi ilə, qalın səslərdən əvvəl gəldikdə isə **q** hərfi ilə verilmişdir. Məsələn:

گل [gel]
گل [qol]

17. ق [ğaf] və غ [ğəyn] hərflərinin hər ikisi **ğ** hərfi ilə verilmişdir. Məsələn:

قند [ğənd], غنچه [ğonçe]

18. Yeni fars orfoqrafiyası qaydalarına uyğun olaraq به önqoşması, bir qayda olaraq, sözlərdən ayrı yazılır. Lüğətdə bu qaydaya da əməl edilmişdir. Məsələn:

به من، به خانه

19. Yeni fars orfoqrafiyası qaydalarına uyğun olaraq, əvvəllər ط [ta] hərfi ilə yazılan farsmənşəli sözlər, bir qayda olaraq, ت [te] hərfi ilə yazılmışdır. Onların ط [ta] hərfi ilə yazılış variantı da verilmişdir. Məsələn:

اتاق [otağ]; اطاق [otağ] *bax* اتاق

LÜĞƏTDƏ İSTİFADƏ OLUNMUŞ İXTİSARLAR

anat.	-	anatomiya	*k.t.*	-	kənd təsərrüfatı
as.	-	astronomiya	*kim.*	-	kimya
ata.söz.	-	atalar sözü	*k.z.f.sif.*	-	keçmiş zaman feli sifəti
av.	-	aviasiya	*qram.*	-	qrammatika
bağ.	-	bağlayıcı	*mad.*	-	maddə
biol.	-	biologiya	*mal.*	-	maliyyə
bot.	-	botanika	*məc.*	-	məcazi mənada
c.	-	cəm şəkli	*mif.*	-	mifologiya
coğr.	-	coğrafiya	*miner.*	-	mineralogiya
dilç.	-	dilçilik	*mus.*	-	musiqi
din.	-	dini	*n.*	-	nida
dip.	-	diplomatiya	*riy.*	-	riyaziyyat
el.	-	elektronika	*siy.*	-	siyasət
ədəb.	-	ədəbiyyatşünaslıq	*şahm.*	-	şahmat
əv.	-	əvəzlik	*şair.*	-	şairanə söz
f.	-	fel	*t.*	-	tək şəkli
fəl.	-	fəlsəfə	*tex.*	-	texnika
fiz.	-	fizika	*tib.*	-	tibb
fot.	-	fotoqrafiya	*tar.*	-	tarix
geol.	-	geologiya	*poliqr.*	-	poliqrafiya
hənd.	-	həndəsə	*uş.d.*	-	uşaq dilində
hərb.	-	hərbi	*vulq.*	-	vulqar söz
hüq.	-	hüquqşünaslıq	*zool.*	-	zoologiya
idm.	-	idman			

LÜĞƏTİN TƏRTİBİNDƏ İSTİFADƏ EDİLMİŞ QAYNAQLAR

1. A.Axundov. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti (bircildlik). Bakı, "Elm", 2005.
2. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. 4 cilddə. Azərbaycan EA-nın nəşriyyatı. Bakı, 1964-1987.
3. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. 3 cilddə. Bakı, 1997-2000.
4. Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti. Bakı, "Şərq-Qərb", 2004.
5. Azərbaycanca-ingiliscə lüğət. Bakı, "Şərq-Qərb", 2006.
6. Azərbaycanca-rusca lüğət. 4 cilddə. Bakı, "Şərq-Qərb", 2006.
7. Ə.Ə.Orucov Azərbaycanca-rusca frazeologiya lüğəti. Bakı, "Elm", 1976.
8. Klassik Azərbaycan ədəbiyyatında işlənən ərəb və fars sözləri lüğəti. 2 cilddə. Bakı, "Şərq-Qərb", 2005.
9. İ.Məmmədov, H.Həsənov. Azərbaycan dilinin sinonimlər lüğəti. Bakı, "Yazıçı", 1990.
10. Farsca-azərbaycanca lüğət. 2 cilddə (Tərtib edən Səqəfi (Hatəmi). Tehran, "Naşer", 1999.
11. Rusca-azərbaycanca lüğət, 3 cilddə. Bakı, "Şərq-Qərb", 2005.
12. Персидско-русский словарь, под редакцией Ю.А.Рубинчика, в 2-х томах. Москва, "Советская энсиклопедия", 1970.
13. Б.Мюллер. Персидско-русский словарь, II изд. Государственное издательство иностранных национальных словарей. Москва, 1954.
14. Türkcə-farsca Daşkın sözlüyü. Yazar: Dr. Ali Daşkın. Təbriz, 2006.
15. فرهنگ آذربایجانی – فارسی (ترکی)، بهزاد بهزادی، فرهنگ معاصر، چاپ دوم، تهران، ۱۳۸۲.
16. فرهنگ برگزیده عمید، حسین عمید، چاپ هشتم، تهران، ۱۳۵۴.
17. فرهنگ بزرگ سخن انوری حسن – به سرپرستی حسن انوری، تهران، سخن، ۱۳۸۱، ۸ ج.
18. فرهنگ فارسی، محمد معین– جلدهای ۱-۶، تهران، ۱۳۵۲ .

19. فرهنگ معاصر فارسی، ویراست جدید. غلامحسین صدری افشار، نسرین حکمی، نستران حکمی، فرهنگ معاصر، تهران، ۱۳۸۳.

20. فرهنگ منتخب ترکی، به کوشش دکتر علی مشکینی، گزیدهٔ واژه ها و اصطلاحات ترکی متون ادب فارسی (بیش از ۳۵۰۰۰ واژه)، پور حسین، تهران، ۱۳۸۴.

21. لغت نامه ، علی اکبر دهخدا، تهران ۱۳۴۷.

FARS ƏLİFBASI

Hərflərin səslənməsi	Hərflər	Hərflərin səslənməsi	Hərflər	Hərflərin səslənməsi	Hərflər	Hərflərin səslənməsi	Hərflər
kaf	ک	sad	ص	xe	خ	əlef	آ ، ا
qaf	گ	zad	ض	dal	د	be	ب
lam	ل	ta	ط	zal	ذ	pe	پ
mim	م	za	ظ	re	ر	te	ت
nun	ن	əyn/eyn	ع	ze	ز	se	ث
vav	و	ğəyn	غ	je	ژ	cim	ج
ha	ه	fe	ف	sin	س	çe	چ
ya/ye	ی	ğaf	ق	şin	ش	he	ح

آ

آ [əlef // əlefəməmdude // əlefəmə-dar] fars əlifbasının birinci hərfi; əb-cəd hesabında 1 rəqəmini ifadə edir

آب [ab] 1) su; ~ آشامیدنی (خوردن، خوردنی) içməli su; ~ چشمه bulaq suyu; ~ حیات (بقا، حیوان، زندگی) dirilik suyu; ~ دهان ağız suyu, tü-pürcək; ~ دیده göz yaşı; ~ زیرزمینی torpaq suları, yeraltı sular; 2) şirə, meyvə suyu; ~ انار nar şirəsi; 3) hə-lim; ~ چلو düyü həlimi; 4) cilalılıq, parlaqlıq; şəffaflıq; ~ دندان dişin parlaqlığı; 5) abır, həya; *bax* آبرو; ~ آوردن su çəkmək, sulanmaq; qabar-maq, şişmək; ~ دادن a) su vermək; b) sulamaq; suvarmaq; c) cilalamaq, parıldatmaq (*metalı*); ~ رفتن daral-maq, gödəlmək, kiçilmək (*yuyul-muş paltar*); ~ زدن su çiləmək, su səpmək, su vurmaq; ~ شدن a) ərimək, su olmaq (*qar, yağ*); b) həll olmaq (*maddə*); c) *dan.* utanmaq, qızarmaq; ~ کردن a) əritmək; b) həll etdirmək (*maddəni*); ~ کشیدن a) suya çəkmək, yaxalamaq (*paltarı*); yu-maq (*qabı*); b) su çəkmək (*quyu-dan*); ◊~ از آتش بیرون آوردن od par-çası olmaq; daşdan çörək çıxarmaq; ~ از آتش بیرون *bax* ~ از آهن جدا کردن ~ با (به) غربال پیمودن;آوردن xəlbirlə su daşımaq; ~ به دهن گرفتن ağzına su alıb oturmaq; ~ در آسیاب کسی ریختن birinin dəyirmanına su tök-mək; kimisə qızışdırmaq; ~ در چشم (دیده) نداشتن üzünün suyu tökülmək, abır-həyası qalmamaq; ~ زیرکاه *bax* آب زیرکاه

آبا [aba] atalar, ata-baba

آباد [abad] abad; ~ شدن abad ol-maq; ~ کردن abad etmək

آبادان [abadan] abadlıq, abad yer

آبادانی [abadani] 1) abadlıq işləri; 2) abadlıq, abad yer

آبادسازی [abadsazi] *bax* آبادانی **1)**

آبادگری [abadgəri] *bax* آبادانی **1)**

آبادی [abadi] 1) kənd; 2) *bax* آبادانی **2)**

آبان [aban] aban (*İran şəmsi ilinin səkkizinci ayı: 23 oktyabr - 21 no-yabra uyğun gəlir*)

آب انبار[abənbar] su anbarı

آبا و اجداد [abavoəcdad] əcdad, atalar və babalar

آب باز [abbaz] 1) üzən, üzgüçü; 2) dalğıc

آب بازی [abbazi] çimmə; üzmə; üzgüçülük

آب پاش [abpaş] susəpən, suçiləyən

آب پاشی [abpaşi] suvarma, su səp-mə, ~ کردن suvarmaq

آب پز [abpəz] soyutma, suda bişi-rilmiş; ~ سیب زمینی suda bişirilmiş kartof

آب تنی [abtəni] çimmə; ~ کردن çimmək

آب جو [ab(e)cou] pivə

آب جوش [ab(e)cuş] qaynar su

آبخور [abxor] 1) su içilən yer; na-xır bulağı, suvat; bulaq başı, çay kənarı; 2) tale, qismət, alın yazısı

آبخورد [abxord] *bax* آبخور

آبخوری [abxori] su qabı, su içmək üçün qab

آبخیز [abxiz] su yolu; çay sularının töküldüyü yer

آبداده [abdade] 1) suvarılmış; 2) bərkimiş; ~ فولاد bərkimiş polad

آبدار [abdar] 1) sulu, şirəli; ~ میوه şirəli meyvə; 2) kəsərli, tutarlı, tə-

sirli (*söz*); 3) cilalı, parlaq, parıldayan (*metal*); 4) bərkimiş (*metal*); ~ تیغ bərkimiş polad qılınc; *məc.* iti qılınc

آبدان [abdan] 1) çən (*maye və qaz üçün*); 2) *anat.* sidik kisəsi

آبدزدک [abdozdək] 1) *zool.* danadişi; 2) *tib.* şpris; 3) damcıtökən

آبدست [abdəst] 1) əl-üz yumaq üçün su; 2) dəstəmaz

آب دوغ [abduğ] ovduq, doğramac

آب دهان [abdəhan] ağız suyu, tüpürcək, selik; انداختن ~ tüpürmək

آب دهن [abdəhən] *bax* آب دهان

آبدیده [abdide] 1) yaş, islanmış; 2) bərkimiş, sınaqdan çıxmış

آبراه [abrah] 1) [illegible]; kanal

آبراهه [abrahe] *bax* آبراه

آبرو [abrou] *bax* آبراه

آبرو [ab(e)ru] abır, həya; şərəf, ləyaqət, hörmət

آبرودار [ab(e)rudar] *bax* آبرومند 1)

آبرومند [ab(e)rumənd] 1) abırlı, həyalı; 2) namuslu, şərəfli, ləyaqətli

آبرومندی [ab(e)ruməndi] abırlılıq; şərəf, ləyaqət; düzlük, təmizlik

آبریز [abriz] 1) *bax* آبخیز; 2) çirkli sular tökülən yer

آبزی [abzi] suda yaşayan canlılar

آب زیرکاه [abzir(e)kah] saman altından su yeridən, çoxbilmiş, bic; hiyləgər

آبستن [abestən] hamilə; شدن ~ hamilə olmaq

آبستنی [abestəni] hamiləlik

آبشار [abşar] şəlalə

آبشخور [abeşxor] 1) *bax* آبخور; 2) ruzi; qismət, tale

آب شدنی [abşodəni] əridilə bilən, həll olunan (*maddə*)

آبغوره [ab(e)ğure] abqora, yetişməmiş üzümün şirəsi; گرفتن (چلاندن) ~ a) abqora düzəltmək; b) *dan.* ağlamaq, göz yaşı tökmək

آبکش [abkeş] 1) aşsüzən, süzgəc; 2) suçu, sudaşıyan; suçıxaran, suçəkən (*quyudan*)

آبکشی [abkeşi] 1) su çəkmə; su götürmə; 2) suya çəkmə (*paltarı*); yaxalama (*qabı*); کردن ~ a) su çəkmək; su götürmək; b) suya çəkmək (*paltarı*); yaxalamaq (*qabı*)

آبکی [abəki] 1) sulu, duru; 2) yağsız; کردن ~ sulu etmək

آبگاه [abqah] 1) yan, böyür (*insanda*); 2) gölməçə; su anbarı

آبگردان [abgərdan] çömçə; tayqulp, parç

آب گرم [abgərm] isti mineral su

آب گرم کن [abgərmkon] suqızdıran, suqızdırıcı

آبگوشت [abquşt] piti, bozbaş

آبگون [abqun] 1) şəffaf; 2) abı, mavi, göy

آبگونه [abqune] maye, duru

آبگینه [abgine] 1) şüşə, büllur; 2) güzgü

آبله [ab(e)le] 1) *tib.* çiçək; خونی ~ qara çiçək; 2) qabar, suluq; در ~ آوردن çiçək çıxarmaq; کوبیدن ~ çiçək peyvəndi vurmaq

آبله دار [ab(e)ledar] çopur; çiçək çıxarmış

آبله کوبی [ab(e)lekubi] *tib.* çiçək döymə, çiçək peyvəndi vurma; کردن ~ çiçək peyvəndi vurmaq

آب لیمو [ablimu] limon şirəsi

آبمالی [abmali] suya çəkmə, yaxalama; کردن ~ suya çəkmək, yaxalamaq

آب مروارید [ab(e)morvarid] *tib.* mirvari suyu, katarakt (*göz xəstəliyi*)

آب معدنی [abemə'dəni] mineral su

آب مقطر [abemoğəttər] distilə edilmiş su

آب میوه [ab(e)mive] meyvə şirəsi, meyvə suyu

آب میوه گیر [abmivegir] *bax* آب میوه گیری

آب میوه گیری [abmivegiri] şirəçıxardan, şirəsıxan (*cihaz*)

آب نبات [abnəbat] nabat; konfet, şirni

آبنوس [abnus] abnus, qaraağac

آب و خاک [aboxak] 1) torpaq, ərazi, ölkə; 2) vətən

آب و رنگ [abورəng] 1) [illegible], təravət (*üzün, sifətin*); 2) sulu boya; 3) parıltı, parıldama; دادن ~ a) parıldamaq; b) canlandırmaq (*işi*); ~ داشتن gözəl olmaq, təravətli olmaq

آب و گل [abogel] 1) xasiyyət, insan təbiəti; 2) su və quru; 3) mülk, torpaq sahəsi; ◊ ~ خانه bu dünya; از ~ درآمدن böyümək, həddi-büluğa çatmaq

آبونه [abune] abunə, abunə olma; شدن ~ abunə olmaq (*qəzetə, jurnala və s.*)

آب و هوا [abohəva] 1) iqlim, abhava; 2) hava

آبی [abi] 1) göy, mavi; آسمانی ~ səma rəngi; 2) *dan.* sudaşıyan (*adam*)

آبیار [abyar] suçu, əkin suvaran; suvarma mütəxəssisi

آبیاری [abyari] suvarma; کردن ~ suvarmaq

آپارات [aparat] dəzgah, aparat, alət

آپارتمان [apart(e)man] bina, mənzil; دربست ~ ayrıca mənzil

آپارتمان سازی [apart(e)mansazi] mənzil tikintisi

آتش [ateş // ateş] od, alov; yanğın; جنگ ~ müharibə alovu; افروختن ~ a) od vurmaq, yandırmaq; b) fitnə törətmək; ara qızışdırmaq; زدن ~ (کردن) *bax* افروختن ~ a); گرفتن ~ od tutmaq, yanmaq; نشاندن ~ yanğın söndürmək; ◊ از چشم کسی پریدن ~ gözündən od tökülmək, bərk qəzəblənmək; به دل (جان) کسی زدن ~ a) kiminsə qanını qaraltmaq; b) kimdəsə mərhəmət hissi oyatmaq; پشت دست خود گذاشتن ~ tövbə etmək; ibrət dərsi almaq; را دامن ~ زدن odun üstünə yağ tökmək

آتش افروز [ateşəfruz] qızışdıran, qızlşdırıcı; alovlandıran; yandıran

آتش افروزی [ateşəfruzi] yandırma, alovlandırma; qızışdırma, təhrik etmə

آتشبار [ateşbar] 1) od yağdıran; 2) *hərb.* batareya

آتشباری [ateşbari] od yağdırma, odlu silahlardan aramsız atəş açma

آتشبازی [ateşbazi] atəşfəşanlıq, fişəng atma

آتش بس [ateşbəs] atəşkəs

آتش پاره [ateşpare] 1) od parçası, qığılcım; 2) *məc.* zirək, cəld, diribaş

آتش پرست [ateşpərəst] atəşpərəst, oda sitayiş edən

آتش پرستی [ateşpərəsti] atəşpərəstlik, oda sitayiş etmə

آتش چرخان [ateşçərxan] *bax* آتش گردان

آتش خانه [ateşxane] 1) kürə; soba; 2) ocaqxana

آتشدان [ateşdan] od qabı; kürə; manqal

آتشزا [ateşza] odyağdıran, odsaçan; odpüskürən; بمب ~ odyağdıran bomba

آتش زبان [atəşzəban] itidilli, odlu-alovlu danısan, dilikəsərli
آتشفشان [atəşfeşan] vulkan
آتشکده [atəşkədə] atəşgah, atəşpərəstlərin ibadət yeri
آتشگاه [atəşqah] *bax* آتشکده
آتش گردان [atəşgərdan] simli deşikli qab (*kömürü yandırmaq üçün*)
آتش گیر [atəşgir] oddan təhlükəli, tezalışan; yanacaq
آتشگیره [atəşgire] maşa, od götürən alət
آتش نشان [atəşneşan] yanğınsöndürən
آتش نشانی [atəşneşani] yanğınsöndürən idarə; ~ ماشین yanğınsöndürən maşın
آتشین [atəşin] 1) yanan, yanar; odlu, alovlu, atəşin; ~ نطق alovlu nitq; ~ نگاه odlu baxış; 2) ehtiraslı,

آچار پیچ گوشتی [açarpiçquşti] vintaçan, vintburan
آخ [ax] *n.* ax, ox, of
آخر [axer // axər] *c.* اواخر [əvaxer] 1) son, axır; 2) *dan.* axı
آخر [axor] *bax* آخور
آخرالامر [axeroləmr] nəhayət; axırda, nəticədə, sonda; son olaraq
آخربین [axerbin] *bax* دوراندیش
آخرت [axerət] axirət, o dünya
آخردست [axerdəst] *dan.* sonda, axırda, nəticədə
آخرسر [axersər] *dan. bax* آخردست
آخرک [axorək] *anat.* körpücük sümüyü
آخری [axeri] *bax* آخرین
آخرین [axerin // axərin] sonuncu, axırıncı; ən son; بار ~ sonuncu dəfə; خبر ~ ən son xəbər; مد ~ ən son moda
آخور [axor] axur; ◊ چرب ~ bolluq,

آدمیرال [admiral] admiral
آدمیزاد [adəmizad] adam, insan; insan oğlu, bəşər övladı
آدینه [adine] cümə günü
آذر [azər] 1) od; 2) azər (*İran şəmsi ilinin doqquzuncu ayı: 22 noyabr – 21 dekabra uyğun gəlir*)
آذرخش [azərəxş] ildırım, şimşək, göy gurultusu
آذرگون [azərqun] 1) od rəngli, od kimi; 2) odlu, alovlu; 3) od rəngli; 4) gül; lalə; həmişəbahar
آذوقه [azuğe] azuqə, ərzaq
آذین [azin] bəzəmə, bəzək vermə (*vurma*), zinətləndirmə; بستن ~ (زدن، کردن) bəzəmək, bəzək vermək (*vurmaq*)
آراستگی [arastegi] bəzək, zinət
آراستن [arastən] *k.* (ی) آرا [ara(y)] 1) bəzəmək, bəzək vermək (*vurmaq*);

آرامی [arami] sakitlik, rahatlıq, dinclik
آرامیدن [aramidən] 1) dincəlmək, istirahət etmək; 2) uzanmaq, rahatlanmaq
آرایش [arayeş] 1) bəzək, bəzəmə, zinət; صحنه ~ səhnəni bəzəmə (*dekorasiya*); 2) *hərb.* sıraya düzülmə, nizam, intizam; جنگی ~ hərbi intizam, hərbi qayda; دادن ~ bəzəmək, zinət vermək
آرایشگاه [arayeşqah] bərbərxana, dəlləkxana
آرایشگر [arayeşgər] dəllək; bəzəkçi qadın
آرایه گر [arayegər] dekorator, dekorasiya rəssamı
آرتزین [artez(i)yən] artezian; ~ چاههای artezian quyuları
آرتیکل [artikl] 1) *qram.* artikl; 2) fə-

آرزومندی [ar(e)zuməndi] arzulama, istəmə

آرشیو [arşiv] arxiv

آرم [arm] 1) gerb; 2) nişan, əlamət

آرمان [arman] ümid, arzu, istək; 2) həsrət; peşmançılıq

آرمیدن [arəmidən] *bax* آرامیدن

آرنج [arenc // arənc] dirsək

آروغ [aruğ] gəyirmə, gəyirti

آروق [aruğ] *bax* آروغ

آریایی [aryayi] arilər, ari irqindən olanlar

آز [az] acgözlük, hərislik, tamah

آزاد [azad] 1) azad, sərbəst; 2) müstəqil; 3) açıq; ~ دریای açıq dəniz, azad dəniz; ساختن (کردن) ~ azad etmək; شدن ~ azad olmaq

آزادانه [azadane] azadcasına, azad şəkildə, sərbəst şəkildə

آزادگان [azadeqan] *t.* آزاده

آزادگی [azadegi] 1) azadlıq, azad olma; 2) alicənablıq, mərdlik, xeyirxahlıq; 3) açıqürəklilik

آزادمنش [azadmənəş] azadlıqsevən, azadlıqsevər

آزاده [azade] *c.* آزاد گان [azadeqan] 1) alicənab, mərd, xeyirxah; 2) əsilnəcabətli, kübar, nəcib; 3) azad insan

آزادی [azadi] azadlıq, müstəqillik, istiqlaliyyət

آزادی بخش [azadibəxş] azadlıq, xilaskarlıq; azadlıq bağışlayan; ~ (جنبش) نهضت azadlıq hərəkatı

آزادی خواه [azadixah] azadlıq tələb edən, azadlıqsevən, azadlıqsevər

آزادی خواهی [azadixahi] azadlıq tələb etmə, azadlıqsevərlik

آزادی طلب [azaditələb] *bax* آزادی خواه

آزادی طلبی [azaditələbi] *bax* آزادی خواهی

آزار [azar] 1) əzab, əziyyət; 2) azar, xəstəlik, naxoşluq; 3) inciklik; ~ دادن (رساندن) a) əzab-əziyyət vermək; b) incitmək

آزارگر [azargər] əzablı, əzabverici

آزردگی [azordegi] inciklik; pərtlik, dilxorluq; ağrı, acı; qəm, qüssə, kədər

آزردن [azordən] *k.* آزار [azar]; 1) incitmək, əziyyət vermək; 2) incimək, əziyyət çəkmək

آزرده [azorde] آزردن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) incimiş; pərt, dilxor, kefsiz; 2) qəmli, kədərli

آزرده خاطر [azordexatər] 1) incimiş, incik; 2) qəmli, kədərli

آزرده دل [azordedel] *bax* آزرده خاطر

آزرم [azərm] 1) abır, həya; 2) şərəf, ləyaqət; 3) hörmət, ehtiram; 4) mərhəmət, şəfqət, mehribanlıq; 5) ədalət, insaf; داشتن ~ utanmaq, abırlı olmaq

آزرمجو [azərmcu] 1) utancaq; səmimi; 2) abırlı, həyalı; 3) ədalətli, insaflı, rəhmli

آزرمگین [azərmgin] *bax* آزرمجو **1), 2)**

آزمایش [azmayeş] sınaq, təcrübə, yoxlama; شدن ~ yoxlanılmaq; ~ کردن yoxlamaq, sınamaq

آزمایشگاه [azmayeşqah] laboratoriya

آزمایشگر [azmayeşgər] sınaqçı, sınayan, yoxlayıcı, yoxlayan; خلبان ~ sınaqçı pilot

آزمایشی [azmayeşi] sınaq; sınama, yoxlama; sınayıcı, yoxlayıcı; پرواز ~ sınaq uçuşu

آزماییدن [azmayidən] *bax* آزمودن

آزمند [azmənd] acgöz, tamahkar, həris

آزمندانه [azməndane] acgözlüklə, tamahkarlıqla, hərisliklə

آزمندی [azməndi] acgözlük, tamahkarlıq, hərislik

آزمودگی [azmudegi] təcrübə, səriştə, bacarıq

آزمودن [azmudən] *k.* آزما(ی) [azma(y)] təcrübə etmək, sınamaq, yoxlamaq

آزموده [azmude] آزمودن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) təcrübəli, bacarıqlı, səriştəli; 2) sınanmış, sınaqdan çıxmış

آزمون [azmun] sınaq, sınama, imtahan, yoxlama

آزمونگر [azmungər] *bax* آزمایشگر

آزمونه [azmuně] test

آزوقه [azuğe] *bax* آذوقه

آژانس [ajans] agentlik, nümayəndəlik

آژیدن [ajidən] *bax* آجیدن

آژیر [ajir] 1) siqnal, həyəcan siqnalı; خطر ~ təhlükə siqnalı; 2) ehtiyatlı, sayıq; zirək; دادن ~ həyəcan siqnalı vermək

آس [as] *bax* آسیا [asya]

آسان [asan] asan, sadə; شدن ~ asanlaşmaq; (ساختن) کردن ~ asanlaşdırmaq; گرفتن ~ səthi yanaşmaq

آسانسور [asansor] lift

آسان گوار [asangəvar] tez həzm olunan yemək

آسانگیر [asangir] 1) səhlənkar, başısoyuq; 2) lovğa, təkəbbürlü

آسانی [asani] asanlıq, sadəlik

آسایش [asayeş] dinclik, əminamanlıq, sakitlik, rahatlıq; istirahət; دادن ~ rahat buraxmaq, toxunmamaq; کردن ~ istirahət etmək

آسایشگاه [asayeşqah] sanatoriya

آسایدن [asayidən] *bax* آسودن

آستان [astan] 1) astana, giriş, kandar; 2) ərəfə

آستانه [astane] 1) *bax* آستان; ~ در عید bayram ərəfəsində; 2) ziyarətgah, ziyarət yeri; ~ رضوی (قدیس) İmam Rza (*ə.*) türbəsi (*Məşhəddə*)

آستر [astər] astar; جامه ~ paltarın astarı; لحاف ~ yorğanın astarı; ~ زدن (کردن) astar çəkmək

آستری [astəri] astarlıq; ~ پارچه astarlıq parça

آستین [astin] paltarın qolu; ◊ بالا ~ زدن qollarını çırmalamaq, işə girişmək; بر افشاندن (فشاندن) ~ a) rədd etmək, bəsdəzan[illegible] etmək; بر چیزی کشیدن ~ bir şeydən əl çəkmək; بر گناه کسی کشیدن ~ birinin günahından keçmək

آسفالت [asfalt] asfalt; شدن ~ asfaltlanmaq; کردن ~ asfaltlamaq

آسفالت ریزی [asfaltrizi] asfalt tökmə, asfaltlama

آسفالت کاری [asfaltkari] *bax* آسفالت ریزی

آسفالته [asfalte] asfaltlanmış

آسفالتی [asfalti] *bax* آسفالته

آسم [asm] *tib.* astma; قلبی ~ ürək astması

آسمان [as(e)man] göy, səma; صاف ~ aydın səma

آسمان خراش [as(e)manxəraş] göydələn (*hündür bina*)

آسمان غره [as(e)manğorre] göy gurultusu

آسمانی [as(e)mani] 1) səmavi; اجرام ~ səmavi cisimlər; 2) mavi, açıq-göy; 3) təbii; بلای ~ təbii fəlakət; 4) İlahi; قضای ~ İlahi yazısı, tale, qismət; ◊ سنگ ~ meteorit

آسودگی [asudegi] asudəlik, rahatlıq; یافتن ~ asudə olmaq, rahatlaşmaq, arxayınlaşmaq

آسودن [asudən] *k.* آسا [asa] 1) dincəlmək, istirahət etmək; 2) rahatlaşmaq, arxayınlaşmaq

آسوده [asude] آسودن *f.-nin k.z. f.sif.;* asudə, rahat, sakit; dinc: ساختن ~ (کردن) sakitləşdirmək, rahatlaşdırmaq; شدن ~ sakit olmaq, sakitləşmək, rahatlaşmaq

آسوده حال [asudehal] 1) imkanlı, varlı; 2) sakit, arxayın, rahat

آسوده خاطر [asudexater] *bax* آسوده حال 2)

آسوده دل [asudedel] *bax* آسوده خاطر

آسیا [Asiya] I Asiya qitəsi; ~• جنوب شرقی Cənub-Şərqi Asiya; ~• صغیر Kiçik Asiya; مرکزی ~• Mərkəzi Asiya

آسیا [asiya] dəyirman; آبی ~• su dəyirmanı; دستی ~• əl dəyirmanı; کردن ~ üyütmək

آسیاب [as(i)yab] su dəyirmanı

آسیابان [as(i)yaban] dəyirmançı

آسیایی [asiyayi] asiyalı, Asiya qitəsinin əhalisi

آسیب [asib] zədə, xəsarət; ziyan, zərər; خوردن (دیدن) ~ zərər çəkmək; زدن (رساندن) ~ zərər vurmaq, zərər vermək

آسیب پذیر [asibpəzir] tezsınan, tezkorlanan; kövrək, zəif

آسیب دیده [asibdide] zədələnmiş, ziyan görmüş, zərər çəkmiş

آسیب شناس [asibşenas] *tib.* travmatoloq

آسیب شناسی [asibşenasi] *tib.* travmatologiya

آسیستان [asistan] assistent, köməkçi

آش [aş] sup, sulu xörək; ◊ برای ~ کسی پختن ayağının altını qazımaq

آشامیدن [aşamidən] içmək

آشامیدنی [aşamidəni] 1) içməli; آب• ~ içməli su; 2) *bax* نوشابه

آشپز [aşpəz] aşpaz

آشپزخانه [aşpəzxane] mətbəx

آشپزی [aşpəzi] 1) aşpazlıq etmə, yemək hazırlama, xörək bişirmə; 2) aşpazlıq peşəsi; کردن ~ aşpazlıq etmək

آشتی [aşti] barışıq, sülh; دادن ~ barışdırmaq; کردن ~ barışmaq

آشتی پذیر [aştipəzir] barışan, barışa bilən

آشتی کنان [aştikonan] barışma; barışma mərasimi

آشتی ناپذیر [aştinapəzir] 1) barışmaz; 2) uyğun gəlməyən

آشخال [aşxal] *bax* آشغال

آشغال [aşğal] zibil, tullantı

آشغالدان [aşğaldan] zibil qabı

آشغالدانی [aşğaldani] *bax* آشغالدان

آشفتگی [aşoftegi] 1) həyəcan, iztirab, narahatlıq, təşviş, pərişanlıq; 2) coşma, dalğalanma, təlatüm (*dənizin*); دریا ~• dənizin coşması (*dalğalanması*); 3) qəzəb, acıq, hirs; ◊ هوا ~• havanın kəskin pisləşməsi

آشفتن [aşoftən] *k.* آشوب [aşub] həyəcanlanmaq, narahat olmaq, iztirab keçirmək, pərişan olmaq, nigaran olmaq, nigaran qalmaq

آشفته [aşofte] آشفتن *f.-nin k.z. sif.;* 1) həyəcanlanmış, narahat, pərişan; dağınıq; ~ موی• dağınıq saç; 2) vurulmuş, vurğun; شدن ~ *bax* آشفتن; ~ کردن həyəcanlandırmaq, iztirab vermək, narahat etmək; qanını qaraltmaq, kefini pozmaq

آشفته حال [aşoftehal] 1) *bax* آشفته 1); 2) bədbəxt, yazıq

آشفته خاطر [aşoftexater] 1) *bax* آشفته 1); 2) diqqətsiz, fikridağınıq, dağınıqfikirli

آشفته دل [aşoftedel] *bax* آشفته خاطر

آشفته مو [aşoftemu] dağınıqsaçlı

آشکار [aşkar] aşkar, aydın, məlum, bəlli; شدن ~ aşkar olmaq, məlum olmaq; کردن ~ aşkar etmək, məlum etmək, üzə çıxarmaq

آشکاری [aşkari] aşkarlıq, aydınlıq

آشنا [aş(e)na] tanış; شدن ~ tanış olmaq; کردن ~ tanış etmək

آشنایی [aş(e)nayi] tanışlıq; یافتن ~ (پیدا کردن) tanış olmaq

آشوب [aşub] آشفتن *f.-nin k.*; 1) təşviş, həyəcan; 2) çaxnaşma, qarışıqlıq; برپا کردن ~ (افکندن) qiyam qaldırmaq

آشوب انگیز [aşubəngiz] 1) həyəcan doğuran, həyəcana gətirən; 2) qiyamçı, üsyançı

آشوب طلب [aşubtələb] *bax* آشوب انگیز 2)

آشوبگر [aşubgər] 1) təhrikçi, araqarışdıran, fitnəkar; 2) *bax* آشوب انگیز 2)

آشوبگری [aşubgəri] təhrikçilik, fitnəkarlıq

آشوبناک [aşubnak] 1) həyəcanlı, narahat; coşan; 2) acıqlı, hirsli, qəzəbli

آشوبیدن [aşubidən] *bax* آشفتن

آشوفتن [aşuftən] *bax* آشفتن

آش ولاش [aşolaş] *dan.* cırıq-cırıq, cırılmış, parça-parça; شدن ~ cırıq-cırıq olmaq, cırılmaq, parça-parça olmaq

آشیان [aşiyan] *bax* آشیانه

آشیانه [aşiyane] 1) yuva; عقاب ~• qartal yuvası; 2) yer, yurd, məskən; tikili, bina; هواپیما ~• anqar (*təyyarələrin saxlanılması üçün xüsusi bina*); ساختن (بستن) ~ qurmaq; کردن ~ (نهادن) yuva salmaq; yaşamaq

آغاز [ağaz] başlanğıc, əvvəl; در ~ əvvəlcə; əvvəldə; سال ~• در ilin əvvəlində; کتاب ~• در kitabın başlanğıcında; شدن ~ başlanmaq; کردن ~ başlamaq

آغازگر [ağazgər] 1) başlayan; 2) *idm.* startçı; 3) *tex.* starter

آغازیدن [ağazidən] *bax* آغاز کردن (آغاز *sözündə*)

آغز [ağoz] *bax* آغوز

آغشتگی [ağeştegi] 1) islanma; 2) hopma, canına çəkilmə; 3) bulanma; 4) qarışma, qatılma

آغشتن [ağeştən //ağəştən] *k.* آغار [ağar] 1) islatmaq, nəm etmək; 2) hopdurmaq, canına çəkdirmək; 3) çirkləndirmək, bulandırmaq; 4) qarışdırmaq, qatmaq

آغشته [ağeşte] آغشتن *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) yaş, islanmış, nəm; 2) hopmuş, canına çəkmiş; 3) çirklənmiş, bulaşmış; کردن (ساختن) ~ *bax* آغشتن

آغل [ağol] ağıl, qoyun ağılı; pəyə

آغوز [ağuz // ağoz] bulama, ağız (*süd*), ağuz

آغوش [ağuş] ağuş; qucaq; به ~ گرفتن// کشیدن در~ qucaqlamaq

آفات [afat] *t.* آفت; نباتی ~• bitki ziyanvericiləri

آفاق [afağ] 1) *t.* افق; 2) ölkələr; dünya, aləm

آفت [afət] *c.* آفات [afat] 1) bədbəxtlik, bəla; 2) ziyan, zərər; 3) *k.t.* parazit, ziyanverici; 4) *məc.* gözəl

آفتاب [aftab] Günəş; ~ حمام• günəş vannası; خوردن ~ a) gündə qaralmaq;

b) gün vurmaq; دادن ~ günə vermək; günün altına qoymaq; زد ~ gün vurdu, günəş zərbəsi aldı; گرفت ~ günəş tutuldu; ◊ را به گل اندودن ~ günəşi palçıqla suvamaq, həqiqəti gizlətməyə çalışmaq; لب بام ~ˆ ölüm ayağında olma, ölüm halı, ömrün son anı

آفتاب پرست [aftabpərəst] 1) günəşə sitayiş edən; 2) *bax* آفتاب گردک **1)**

آفتاب پرستی [aftabpərəsti] günəşə sitayiş etmə

آفتاب خورده [aftabxorde] 1) günəş altında qaralmış, gündə qaralmış; 2) gündə qurudulmuş

آفتاب رو [aftabru] 1) günəşlı yer, gün düşən yer; 2) *məc.* günəşüzlü

آفتاب زدگی [aftabzədegi] günvurma

آفتاب زده [aftabzəde] gün vurmuş, günəş zərbəsi almış

آفتاب زرد [aftabzərd] *bax* آفتاب زردی

آفتاب زردی [aftabzərdi] 1) axşamüstü, axşamçağı; günbatan çağı, günbatan vaxt; 2) ömrün son (*qürub*) çağı

آفتاب غروب [aftabğorub] *bax* آفتاب زردی

آفتاب گردان [aftabgərdan] 1) günəbaxan; ~ تخم ˆ günəbaxan tumu; گل ˆ ~ günəbaxan; 2) günlük (*şapkada*); 3) talvar

آفتاب گردک [aftabgərdək] 1) *zool.* buqələmun; 2) *bax* آفتاب گردان **1)**

آفتاب گرفتگی [aftabgereftegi] *bax* کسوف

آفتاب گیر [aftabgir] 1) *bax* آفتاب رو **1)**; 2) *bax* آفتاب گردان **2), 3)**

آفتاب مهتاب [aftabməhtab] 1) *bax* آتش بازی; 2) güləş növü; 3) uşaq oyunu (*ikinəfərlik*)

آفتاب نشین [aftabneşin] *bax* خوش نشین

آفتابه [aftabe] aftafa

آفتابه لگن [aftabeləgən] aftafa-ləyən

آفتابی [aftabi] 1) günəşli; gün düşən; günəş üçün; ~ طرف ˆ gün düşən tərəf; ~ عینک ˆ gün eynəyi; 2) *məc.* açıq, aşkar, məlum; شدن ~ aşkar olmaq; کردن ~ aşkar etmək

آفت دیده [afətdide] *bax* آفت زده

آفت زده [afətzəde] bəla çəkmiş, bəlaya uğramış; bədbəxtlik üz vermiş

آفریدگار [afərideqar] Xaliq, Yaradan, Allah

آفریدن [afəridən] *k.* آفرین [afərin] yaratmaq, qurmaq, icad etmək

آفریده [afəride] آفریدن *f.-nin k.z. f.sif.;* yaradılmış, yaranmış, məxluq

آفرین [afərin] *n.* afərin, əhsən; ~ خواندن (کردن، گفتن) alqışlamaq, əhsən demək

آفرینش [afərineş] yaranma, yaranış, xilqət

آفریننده [afərinənde] *bax* آفریدگار

آفسایِد [afsayd] *idm.* ofsayt

آقا [ağa] 1) ağa, cənab; 2) ailə başçısı

آقاجان [ağacan] ata, atacan, əziz ata

آقامنش [ağamənеş] ağayana, ağa kimi

آقایی [ağayi] ağalıq, sahiblik; böyüklük, başçılıq; کردن ~ ağalıq etmək; böyüklük etmək

آکادمی [akademi] akademiya

آکادمیسین [akademis(i)yon] akademik

آکاردئون [akardeon] akkordeon

آکتور [aktor] aktyor, artist (*kişi*)

آکروبات [akrobat] *idm.* akrobat

آکروباسی [akrobasi] *idm.* akrobatika

آکله [akele] *dan.* 1) cüzam; 2) sifilis

آکندن [akəndən] doldurmaq; tıxamaq; yığmaq, toplamaq

آکواریوم [akvaryom] akvarium

آکورد [akord] *mus.* akkord

آگاه [aqah] 1) agah, bilən, xəbəri olan, xəbərdar; 2) düşüncəli, bilikli; شدن ~ agah olmaq, bilmək, xəbər tutmaq; کردن ~ agah etmək, bildirmək, xəbər vermək, xəbərdar etmək

آگاهاندن [aqahandən] *bax* آگاهانیدن

آگاهانه [aqahane] bilərəkdən, bilə-bilə, şüurlu olaraq

آگاهانیدن [aqahanidən] *bax* آگاه کردن (آگاه *sözündə*)

آگاهی [aqahi] 1) xəbər, xəbərdarlıq; elan, bildiriş; 2) agahlıq, xəbərdar olma, məlumatlılıq; استخدام ~ˆ iş (*işəgötürmə*) elanı; 3) ayıqlıq, gözüaçıqlıq; دادن ~ bildirmək, xəbərdar etmək; داشتن ~ bilmək, xəbərdar edilmək; یافتن ~ xəbərdar olmaq

آگندن [agəndən] *bax* آکندن

آگه [agəh] *bax* آگاه

آگهی [agəhi] 1) *bax* آگاهی **1)**; 2) təlimat, göstəriş

آل [al] 1) nəsil, soy, kök; نبی ~ˆ Peyğəmbərin nəsli; 2) sülalə

آلات [alat] *t.* آلت

آلاچیق [alaçiğ] 1) alaçıq; koma (*taxtadan*); 2) köşk, çardaq

آلایش [alayeş] 1) çirklənmə, ləkələnmə, bulaşma; 2) murdarlanma

آلاییدن [alayidən] *bax* آلودن

آلبالو [albalu] albalı; ◊ چشم ~ گیلاس چیدن *bax* چشم

آلبوم [albom] albom

آلبومین [albumin] albumin

آلت [alət] *c.* آلات [alat] alət; cihaz; vasitə; (تناسلی) تناسل ~ˆ cinsiyyət orqanı; فعل ~ˆ iş (*əmək*) aləti; ◊ دست کسی بودن ~ˆ birinin əlində alət (*vasitə*) olmaq

آلرژی [alerji] *tib.* allergiya

آلگوریتم [alqoritm] *riyaz.* alqoritm

آلو [alu] gavalı

آلوبالو [alubalu] *bax* آلبالو

آلوبخارا [aluboxara] albuxara

آلوچه [aluçe] alça

آلودگی [aludegi] 1) çirklənmə, bulaşma; هوا ~ˆ havanın çirklənməsi; 2) çirkləndirmə, bulaşdırma

آلودن [aludən] *k.* آلا [ala] 1) çirklənmək, bulaşmaq; 2) çirkləndirmək, bulaşdırmaq, bulamaq

آلوده [aludə] آلودن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) çirklənmiş, bulaşmış; 2) ləkələnmiş (*namus*), rüsvay edilmiş; شدن ~ a) çirklənmək, çirkləndirilmək; b) ləkələnmək (*namus*), rüsvay edilmək; کردن ~ a) çirkləndirmək; b) ləkələmək (*namusu*), rüsvay etmək

آلوده دامان [aludedaman] natəmiz, əxlaqsız, pozğun

آلوده دامن [aludedamən] *bax* آلوده دامان

آلوزرد [aluzərd] *bax* آلوبخارا

آلومینیوم [alumin(i)yom] alüminium

آماتور [amator] həvəskar; نوازنده ~ həvəskar musiqiçi

آماتوری [amatori] 1) *bax* آماتور 2) özfəaliyyət; کنسرت ~ˆ özfəaliyyət (*dərnəyinin*) konserti

آماج [amac] hədəf, nişan

آمادگی [amadegi] hazırlıq; hazırlama; جنگی (رزمی) ~ˆ döyüş hazırlığı, hərbi hazırlıq

آمادن [amadən] *k.* آمای [amay] hazırlanmaq; hazırlamaq

آماده [amade] hazır; شدن ~ hazırlaşmaq; کردن ~ hazırlamaq

آماده باش [amadebaş] *hərb.* hazır olma vəziyyəti, hərbi hazırlıq vəziyyəti

آمار [amar] statistika; ~ ادره statistika idarəsi

آماردن [amardən] *bax* آماریدن

آمارگر [amargər] statistik məlumatları toplayan; statistika idarəsinin əməkdaşı; hesabdar

آمارگیری [amargiri] statistika məlumatları hazırlama

آماریدن [amaridən] saymaq, hesablamaq

آماس [amas] şiş, şişmə, kökəlmə; مخ ~ ensefalit; کردن ~ şişmək, kökəlmək

آماسیدن [amasidən] *bax* آماس کردن (آماس *sözündə*)

آمبولانس [ambulans] 1) səyyar xəstəxana; 2) təcili yardım maşını

آمپر [amper] *fiz.* amper

آمپرسنج [ampersənc] *fiz.* ampermetr

آمپول [ampul] ampul; زدن ~ iynə vurmaq

آمد [amməd] 1) uğur; bəxti gətirmə; düşərli olma; 2) *bax* درآمد; داشتن ~ bəxti gətirmək; düşərli olmaq

آمدن [amədən] *k.* (ی)آ [a(y)] 1) gəlmək; مهمانان آمدند qonaqlar gəldilər; 2) yağmaq; برف می آید qar yağır; 3) yaraşmaq; این لباس به او می آید bu paltar ona yaraşır

آمد نیامد [amədnəyamməd] düşər-düşməz; داشتن ~ düşər-düşməzi olmaq; سمنی پختن ~ دارد səməni bişirməyin düşər-düşməzi olur

آمدورفت [amədorəft] gəliş-gediş, gəl-get

آمدونیامد [amədonəyamməd] *bax* آمد نیامد

آمر [amer] 1) əmr edən, göstəriş verən; 2) hakim, hökmdar; مطلق ~ diktator

آمرانه [amerane] amiranə, amiranə şəkildə; با لحن ~ amiranə səslə, amiranə tərzdə

آمرزش [amorzeş] *din.* bağışlama, əfv etmə, günahından keçmə; خواستن ~ Allahdan bağışlanmasını istəmək

آمرزگار [amorzqar] 1) Allah; 2) günahları bağışlayan, mərhəmətli; mehriban

آمرزنده [amorzənde] *bax* آمرزگار

آمرزیدن [amorzidən] *din.* bağışlamaq, əfv etmək, günahından keçmək; خدا بیامرزدش Allah onu bağışlasın!

آموختگی [amuxtegi] öyrənmə; öyrənişmə, adət etmə; öyrətmə

آموختن [amuxtən] *k.* آموز [amuz] 1) öyrənmək; 2) öyrətmək; dərs demək; الفبا ~ əlifbanı öyrətmək

آموخته [amuxte] آموختن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) öyrənmiş; 2) öyrətmiş; 3) öyrəşmiş; adət etmiş; 4) təcrübəli

آموزاندن [amuzandən] öyrətmək; oxutmaq; dərs demək

آموزش [amuzeş] öyrənmə; öyrətmə; təlim; təhsil; ابتدایی ~ ibtidai təhsil; عالی ~ ali təhsil; فنی و حرفه ای ~ peşə-ixtisas təhsili; متوسطه ~ orta təhsil; دادن ~ öyrətmək; təhsil vermək; یافتن ~ öyrənmək; təhsil almaq

آموزشگاه [amuzeşqah] məktəb; təhsil müəssisəsi; peşə məktəbi; رانندگی ~ sürücülük məktəbi; عالی ~ ali təhsil müəssisəsi

آموزش و پرورش [amuzeşopərvəreş] 1) təlim və tərbiyə; 2) pedaqogika

آموزگار [amuz(e)qar] ibtidai məktəb müəllimi; müəllim; ustad

آموزگاری [amuz(e)qari] müəllimlik; müəllimlik peşəsi, dərs demə; کردن ~ müəllimlik etmək, dərs demək

آموزنده [amuzənde] 1) öyrədici, tərbiyəedici; 2) *c.* آموزندگان [amuzəndeqan] a) şagird; b) müəllim, pedaqoq

آمیختگی [amixtegi] 1) qarışıq, qarışıq olma; 2) birləşdirmə; birləşdirilmə, qarışdırılma

آمیختن [amixtən] *k.* آمیز [amiz] 1) qarışmaq, qatışmaq; qarışdırılmaq, birləşdirilmək; 2) ünsiyyət saxlamaq, ünsiyyətdə olmaq, qaynayıb-qarışmaq

آمیخته [amixte] آمیختن *f.-nin k.z. f.sif.;* qarışmış, qatışmış; qarışıq; شدن ~ qarışdırılmaq, qatışdırılmaq; کردن ~ qarışdırmaq, qatışdırmaq

آمیزش [amizeş] 1) qarışma, qatışma, birləşmə; 2) əlaqə, ünsiyyət; qaynayıb-qarışma; جنسی ~ cinsi əlaqə; (کردن) داشتن ~ əlaqədə olmaq, ünsiyyətdə olmaq; یافتن ~ qarışmaq, birləşmək

آمیزشی [amizeşi] *tib.* zöhrəvi; بیماریهای ~ zöhrəvi xəstəliklər

آمیزه [amize] qarışıq; qarışmış

آمین [amin] amin

آن [an] I o (*işarə əvəzliyi*); onun (*izafət birləşməsində*); ~ اسم onun adı; از ~ کسی بودن kimməsə məxsus olmaq; این قلم از ~ من است bu qələm mənə məxsusdur (*mənimdir*)

آن [an] II *c.* اوان [əvan] an; vaxt, zaman; ~ به ~ anbaan; در یک ~ bir anda, bir göz qırpımında

آنان [anan] onlar (*insan haqqında*); onların (*izafət birləşməsində*); خانه ~ onların evi

آناناس [ananas] ananas

آنتراکت [ant(e)rakt] fasilə, antrakt

آنتن [anten] antena

آنتی بیوتیک [antibi(y)otik] antibiotik

آنتی پاتی [antipati] antipatiya, xoşa gəlməmə

آنتی تز [antitez] 1) antiteza (*əkslik, ziddiyyət, təzad*); 2) *fəl.* antitezis

آنتیک [antik] 1) antik; 2) qədim; əntiqə

آنجا [anca] ora, oraya; از ~ oradan; در ~ orada

آنچ [ançۍ] *bax* آنچه

آنچنان [ançenan] elə, o cür

آنچه [ançe] nə, hər nə

آند [anod] *fiz.* anod

آنژین [anjin] *tib.* angina

آنکه [anke] o kəs ki, birisi ki

آنگاه [anqah] 1) o zaman, o vaxt; 2) sonra, ondan sonra

آنونیم [anonim] anonim, müəllifi bəlli olmayan; imzasız

آنها [anha] onlar (*daha çox cansızlar və insandan başqa, digər canlılar haqqında*); onların (*izafət birləşməsində*); کتاب ~ onların kitabı

آنهمه [anhəme] 1) bir o qədər; çoxlu; 2) bütün bunlar

آنی [ani] ani, dərhal, çox tez

آوا [ava] 1) *bax* آواز **1**); 2) *dilç.* danışıq səsi; heca

آوار [avar] 1) xarabalıq; tör-töküntü; dağıntı; 2) ağırlıq, yük; 3) *bax* آواره; زیر ~ ماندن dağıntılar altında qalmaq

آوارگی [avaregi] avaralıq, sərgərdanlıq, sərsərilik, səfillik, evsiz-eşiksizlik

آواره [avare] avara, sərgərdan, səfil, sərsəri; yurdsuz-ocaqsız; ساختن ~ (کردن) a) avara etmək; qovmaq;

b) yoldan çıxarmaq; (گشتن) شدن ~ avara dolaşmaq, sərsərilik etmək

اواریه [avariyə] xarab olmuş; ziyan dəymiş, zərər görmüş

آواز [avaz] 1) avaz, səs, səda; 2) oxuma (*mahnı*); دسته جمعی ~ xorla oxuma, xor; 3) mahnı, nəğmə; برآوردن ~ səsi ucaltmaq; خواندن ~ oxumaq (*mahnı*); دادن ~ a) çağırmaq, qışqırmaq; b) səslənmək, hay vermək, cavab vermək; ◊ گرفتن ~ sorğulanmamaq

آوازپذیر [avazpəzir] *dil.* samit səs

آوازخوان [avazxan] *bax* آوازه خوان

آوازخوانی [avazxani] *bax* آوازه خوانی

آوازه [avazə] 1) ad-san, şöhrət; 2) şayiə, xəbər; 3) mahnı, nəğmə

آوازه خوان [avazəxan] xanəndə, müğənni

آوازه خوانی [avazəxani] xanəndəlik, müğənnilik; xanəndəlik etmə, oxuma (*mahnı*)

آوایی [avayi] *dilç.* fonetik; orfoqrafik

آوخ [avəx] *n.* ax, ox, əfsus, təəssüf, heyif

آوردن [avərdən // avordən] *k.* آور [avər // avor] gətirmək; çatdırmaq; ~ دلیل dəlil gətirmək; ~ مثال misal gətirmək; آورده اند که danışırlar ki, söyləyirlər ki

آورده [avərdə // avorde] آوردن *f.-nin k.z. f.sif.*; gətirilmiş; çatdırılmış

آورنده [avərəndə // avorəndə] gətirən; təqdim edən

آوریل [avril] aprel ayı

آوشن [avşən] *bax* آویشن

آوند [avənd] *biol.*, *anat.* damar; kapilyar (*ən kiçik qan damarı*)

آونگ [avəng] 1) üzüm salxımını asmaq üçün ip (*kəndir*); 2) kəfgir, rəqqas (*saatda hissə*); ساعت ~ saat kəfgiri; 3) asılmış, asılı vəziyyətdə olan

آویختن [avixtən] *k.* آویز [aviz] asmaq, sərmək (*paltarı*)

آویز [aviz] آویختن *f.-nin k.*; asma (*sırğanı, çilçırağı*)

آویزان [avizan] asılmış, sərilmiş (*paltar*); شدن ~ sərilmək; کردن ~ asmaq, sərmək (*paltarı*)

آویزش [avizeş] asma; asılma, sərmə (*paltarı*)

آویزه [avizə] 1) asılmış; asma, asılan şey; brelok; 2) sırğa; ◊ گوش ~ کردن qulağında sırğa etmək; möhkəm yadda saxlamaq

آویشن [avişən] kəklikotu

آه [ah] 1) *n.* ah; 2) ah çəkmə; nəfəs alma; ◊کشیدن ~ ah çəkmək; در ~ در جگر نداشتن // بساط نداشتن ~ yoxsul olmaq, kasıb olmaq

آها [aha] *n.* aha, oho

آهار [ahar] kraxmal, nişasta; دادن ~ (زدن) kraxmallamaq; yapışdırmaq; ◊ کاغذ ~ و مهره دار aharlanmış kağız, hamar kağız

آهاردار [ahardar] kraxmallı, nişastalı

آهارزن [aharzən] *bax* آهاردار

آهاری [ahari] *bax* آهاردار

آهای [ahay] *n.* ey; ey, özünü gözlə!

آهستگی [ahestegi] astalıq; ağırlıq, lənglik; tələsməmə; با ~ astalıqla, yavaş-yavaş

آهسته [aheste] 1) asta, aram; با ~ صدای aramla, sakit səslə; 2) sakit, yavaş, tələsmədən; 3) zəif, yavaş; ~ ضربه zəif zərbə

آهسته آهسته [ahesteaheste] astaasta, yavaş-yavaş; tələsmədən

آهک [ahək] əhəng; آب دیده ~ söndürülmüş əhəng; آب ندیده ~ söndürülməmiş əhəng; سنگ ~ əhəngdaşı

آهک پزی [ahəkpəzi] əhəngbişirmə; کوره ~ əhəngbişirmə kürəsi

آهکی [ahəki] əhəngli; آب ~ əhəngli su

آهن [ahən] dəmir; شیروانی ~ taxtapuş dəmiri; سنگ ~ dəmir filizi; کارخانه استخراج ~ dəmir istehsalı zavodu; ◊ سرد (افسرده) کوبیدن ~ faydasız iş görmək; boş-boşuna əlləşmək

آهن آلات [ahənalat] dəmir məmulatları, dəmir məhsulları

آهن بر [ahənbor] dəmirkəsən; ~ مقراض dəmirkəsən mişar; ~ تنه کن qayçı

آهن پاره [ahənpare] dəmir qırıntısı

آهن پوش [ahənpuş] dəmir örtüklü; zirehli

آهن ربا [ahənroba] maqnit; برقی ~ elektromaqnit

آهن ساز [ahənsaz] tənəkçi

آهنگ [ahəng] 1) səs, ton; 2) mahnı, nəğmə; ساختن ~ mahnı bəstələmək

آهنگدار [ahəngdar] 1) ahəngdar, həmahəng, uyğun; 2) xoşavaz, mələhətli (*səs*)

آهن گداز [ahənqodaz] 1) metallurq; dəmirəridən; 2) ağır, çətin; کار ~ ağır iş, çətin iş

آهن گدازی [ahənqodazi] dəmirəritmə; کارگاه ~ metallurgiya zavodu, dəmirəritmə sexi

آهنگر [ahəngər] dəmirçi

آهنگر خانه [ahəngərxanə] *bax* آهنگری 2)

آهنگری [ahəngəri] 1) dəmirçilik; 2) dəmirçi dükanı; کردن ~ dəmirçilik etmək

آهنگ ساز [ahəngsaz] bəstəkar

آهنگ سازی [ahəngsazi] bəstəkarlıq

آهنی [ahəni] *bax* آهنین 1)

آهنین [ahənin] 1) dəmirdən düzəldilmiş; 2) möhkəm, sarsılmaz, əyilməz; اراده ~ möhkəm iradə

آهنین بازو [ahəninbazu] 1) dəmirqollu, dəmirbiləkli; 2) *bax* آهنین پنجه

آهنین پنجه [ahəninpənçə] güclü, qüvvətli

آهنین دل [ahənindel] 1) daşürəkli, rəhmsiz, amansız, qəddar; 2) qorxmaz, cəsur, igid

آهو [ahu] ahu, ceyran; مشک ~ (ختن) Çin (*Xütən*) ceyranı (*keyiki*); ◊ناگرفته بخشیدن ~ dənizdə balıq sövdəsi etmək

آهوبچه [ahubə(ç)çə] ahu balası, ceyran balası, bala ceyran

آهو بره [ahubə(r)re] *bax* آهوبچه

آهو پا [ahupa] itiqaçan, itiyerişli (*at*); 2) nazikayaqlı

آهو چشم [ahuçeşm] ceyrangözlü, irigözlü

آهودل [ahudel] qorxaq

آه و ناله [ahonale] ah-nalə

آهیانه [ahiyanə] *anat.* kəllə sümüyü; qafa tası

آی [ay] *n.* ey, ay

آیا [aya] sual ədatı: -mı, -mi, -mu, -mü; می دانی ~ bilirsənmi

آیات [ayat] *t.* آیت

آیت [ayət] *c.* آیات [ayat] 1) əlamət, nişan; rəmz, simvol; 2) kəşf; möcüzə; 3) Quran surələrindəki hər bir cümlə; قرآن ~ Quran ayəsi; نماز ~ zəlzələ və ya ildırım çaxması zamanı qılınan namaz

آیت الله [ayatollah] 1) Allahın nişanəsi; 2) ayətulla (*ən böyük müctəhidlərin titulu*)

آیزنه [ayəzne // ayezne] yeznə, bacının əri

آیش [ayeş] *k.t.* herik (*payızda şumlanıb əkilməyən torpaq*)

آیش بندی [ayeşbəndi] növbəli əkin

آینده [ayənde] 1) gələcək; gələn; ~ سال gələn il; ~در gələcəkdə; 2) *qram.* ~ زمان gələcək zaman

آیه [ayə] *bax* آیت; ◊ ~ یأس خواندن məyus etmək, ümidini qırmaq

آیین [ayin] I 1) adət, ənənə; از روی~ adətə görə; ənənəyə görə; 2) nəzəriyyə; 3) ayin, mərasim; 4) tərz, üsul, qayda; 5) din, iman; məzhəb

آیین [ayin] II bəzək, zinət; ~ بستن bəzəmək, zinət vermək

آیین بندی [ayinbəndi] bəzəmə, bəzək vermə (*vurma*), zinət vurma

آیین پرست [ayinpərəst] doqmatik, nəzəriyyəbaz

آیین نامه [ayinname] 1) nizamnamə, təlimat, göstəriş; 2) məcəllə, qanunlar məcəlləsı

آیینه [ayine] ayna, güzgü; ~ (قدی) تمام نما bədənnüma güzgü; ◊ آیینه اش صاف نیست آسمان günəş; aynası saf deyil, pak insan deyil

آیینه بندی [ayinebəndi] güzgülü, aynalı, güzgü ilə bəzədilmiş

آیینه دار [ayinedar] 1) güzgülü, aynalı; 2) dəllək; bəzəkçi qadın

آیینه دان [ayinedan] güzgü çərçivəsi; güzgü qabı

آیینه ساز [ayinesaz] güzgüçü, güzgüqayıran usta

آیینه سازی [ayinesazi] güzgü istehsalı, güzgüçülük

آیینه کاری [ayinekari] *bax* آیینه بندی

آیینه گر [ayinegər] *bax* آیینه ساز

آیینه گری [ayinegəri] *bax* آیینه سازی

ا

الف [əlef] fars əlifbasının birinci hərfi; əbcəd hesabında 1 rəqəmini ifadə edir

ابا [eba] imtina, imtina etmə, razılaşmama; داشتن ~ imtina etmək; qəbul etməmək, rədd etmək

ابابیل [əbabil] 1) qaranquş, dağ qaranquşu; 2) uzunqanad

اباتیل [əbatil] *t.* باطل boş və mənasız sözlər

ابتدا [ebtəda] başlanğıc, əvvəl; başlama; ~ نقطه çıxış nöqtəsi; ~در əvvəlcə, əvvəllər; کردن ~ başlamaq

ابتداع [ebtəda'] yenilik, yenilikçilik, novatorluq; کردن ~ yenilik yaratmaq, novatorluq etmək

ابتدایی [ebtedayi] 1) ibtidai, ilkin; ~ مدرسه ibtidai məktəb; 2) primitiv, ən sadə, ən adi, ən bəsit; ابتدایی ترین وسایل معیشت ən sadə həyat şəraiti

ابتذال [ebtezal] dəyərsiz olma, əhəmiyyətsiz olma, qiymətdən düşmə

ابتر [əbtər] 1) yarımçıq, nöqsanlı; 2) xarab, yararsız

ابتکار [ebtekar] təşəbbüs, təşəbbüs göstərmə; yenilik, yenilik yaratma; نشان (بخرج) دادن ~ təşəbbüs göstərmək

ابتلا [ebtela] mübtəla olma, düçar olma, tutulma; çətinlik görmə

ابتهاج [ebtehac] şadlıq, sevinc, fərəh

ابتیاع [ebtiya'] satın alma; شدن ~ satın alınmaq; کردن~ satın almaq

ابجد [əbcəd] 1) qədim ərəb əlifbasında ilk dörd hərf; 2) müəyyən bir tarixi və ya rəqəmi ərəb hərfləri ilə ifadə etmək üsulu

ابد [əbəd] əbədilik, həmişəlik, daimilik; ~ (تا) برای həmişəlik olaraq

ابداً [əbədən] əsla, heç vaxt

ابداع [ebda'] yenilik gətirmə; yenilik yaratma; kəşf, ixtira

ابدال [əbdal] 1) xeyirxah adamlar, nəcib insanlar; 2) müqəddəs şəxsiyyətlər; 3) Peyğəmbərin yaxın adamları

ابدال [ebdal] 1) əvəz etmə, dəyişmə; 2) *dilç.* metateza (*sözlərdə səslərin yer dəyişməsi*)

ابدی [əbədi] əbədi, daimi, həmişəlik; شدن ~ əbədiləşmək; کردن ~ əbədiləşdirmək

ابدیت [əbədiyyət] əbədiyyət, sonsuzluq, həmişəlik

ابر [əbər] "ən yüksək", "ən yaxşı" mənalarını bildirən ön şəkilçi: ~قدرت; *bax* ابرقدرت

ابر [əbr] bulud; سیاه (تیره) ~ qara bulud; غلیظ ~ qatı bulud; نیسان ~ yağmurlu bulud; مصنوعی ~ tüstü pərdəsi; شدن ~ buludlu olmaq

ابرار [əbrar] 1) xeyirxah adamlar; xeyriyyəçi insanlar; 2) müqəddəs adamlar

ابراز [ebraz] 1) büruzə vermə, göstərmə, aşkara çıxarma; 2) ifadə etmə; داشتن (کردن) ~ a) büruzə vermək, aşkara çıxarmaq; b) ifadə etmək; bildirmək; شدن ~ a) aşkara çıxarılmaq; b) ifadə edilmək; همدردی ~ کردن dərdə şərikliyi ifadə etmək

ابرآلود [əbralud] buludlu, tutqun; ~ هوای buludlu hava

ابرآلودگی [əbraludegi] buludluq, buludluluq, tutqunluq

ابرآلوده [əbralude] *bax* ابرآلود

ابرام [ebram] inad, israr, təkid; təkid etmə; کردن ~ inadla xahiş etmək, israr etmək; sözünün üstündə durmaq

ابر شهر [əbərşəhr] ən böyük şəhər, ən çox əhalisi olan şəhər

ابرقدرت [əbərğodrət] fövqəldövlət, superdövlət, ən böyük dövlət

ابرمرد [əbərmərd] ən böyük şəxsiyyət; ideal insan

ابرو [əbru] qaş; پاچه بزی ~ sıx və tüklü qaş; پیوسته ~ çatma qaş; کشیده ~ nazik qaş, qələm qaş; کمانی ~ kaman qaş; ◊ انداختن ~ qaş-göz atmaq; خم کردن ~ qaşqabaqlı olmaq; qaşlarını çatmaq; درهم کردن ~ qaşqabaq sallamaq; ~ فراخی//گشادگی ~ gülərüzlülük, üzügülərlik

ابره [əbrə] paltarın üzü

ابری [əbri] *bax* ابرآلود

ابریشم [əbrişəm] ipək; طبیعی ~ təbii ipək; مصنوعی ~ süni ipək; کرم ~ baramaqurdu

ابریشم تابی [əbrişəmtabi] ipəkəyirmə; کارخانه ~ ipəkəyirmə fabriki

ابریشمی [əbrişəmi] ipəkli, ipəkdən toxunmuş; پارچهٔ ~ ipək parça

ابریشمین [əbrişəmin] *bax* ابریشمی

ابریشمینه [əbrişəmine] ipək parçalar, ipək mallar

ابریق [ebriğ] *c.* اباریق [əbariğ] 1) kuzə; 2) aftafa

ابزار [əbzar] 1) alət, cihaz, vasitə; تولید ~ istehsal alətləri (*vasitələri*); دقیق ~ dəqiq cihazlar; 2) avadanlıq, ləvazimat; خانه ~ ev avadanlığı

ابزارآلات [əbzaralat] 1) alətlər; 2) *bax* ابزار

ابطال [ebtal] ləğv etmə, aradan qaldırma, pozma

ابعاد [eb'ad] uzaqlaşdırma, kənarlaşdırma, qovma

ابقا [ebğa] 1) qoruma, saxlama; حکومت ~ hökuməti (*dövləti*) qoruma; 2) dəf etmə; 3) əbədiləşdirmə; شدن ~ a) qorunmaq; b) dəf edilmək; c) əbədiləşdirilmək; کردن ~ a) qorumaq; b) dəf etmək; c) əbədiləşdirmək

ابلاغ [eblağ] xəbər vermə, xəbər çatdırma; سلام ~ salam çatdırma; شدن ~ xəbərdar olunmaq; کردن ~ xəbərdar etmək, bildirmək

ابلاغیه [eblağiyye] xəbər, məlumat, bildiriş; xəbərdarlıq məktubu; çağırış kağızı

ابلق [əbləğ] ala, ala-bula, ağ-qara; اسب ~ ala-bula at

ابله [əbləh] axmaq, ağılsız, səfeh, sarsaq

ابلهانه [əbləhane] axmaqcasına, ağılsızcasına

ابله فریب [əbləhfəribi] yalançılıq, şarlatanlıq, dələduz

ابله فریبی [əbləhfəribi] yalançılıq, şarlatanlıq, dələduzluq

ابلهی [əbləhi] axmaqlıq, ağılsızlıq, səfehlik, sarsaqlıq

ابلیس [eblis] iblis, şeytan

ابلیسانه [eblisane] ibliscəsinə, şeytancasına

ابلیسی [eblisi] iblislik, şeytanlıq

ابن [ebn] *c.* ابنا [əbna] oğul (*ərəb dilində atanın adından əvvəl gəlir*); ابن خلدون İbn Xəldun

ابنا [əbna] *t.* ابن; بشر ~ insanlar, bəşər, xalq; جنس ~ oxşar insanlar (*mənşəyinə, xasiyyətinə görə*); وطن ~ həmvətənlər, soydaşlar

ابن الحرام [ebnolhəram] bic, qeyri-qanuni doğulmuş, kəbinsiz qadından doğulmuş

ابن السبیل [ebnossəbil] müsafir, yolçu, səyyah

ابن الوقت [ebnolvəğt] 1) zəmanə övladı, zəmanə adamı; 2) ikiüzlü, hər cür şəraitə uyğunlaşan

ابو [əbu] ata (*ərəb dilində, adətən, xüsusi isimlə birgə işlənir*); ابو القاسم Əbülqasim

ابواب [əbvab] *t.* باب I

ابوالبشر [əbolbəşər] bəşərin atası, ilk insan (*Adəm peyğəmbər*)

ابوالهول [əbolhoul] 1) sfinks; 2) çirkin, qorxunc

ابوت [obovvət] atalıq

ابونیت [ebonit] ebonit

ابوی [əbəvi] atam; ata

ابهام [ebham] 1) üstüörtülü danışma; ikimənalı ifadə, ikibaşlı söz; 2) anlaşılmazlıq, qeyri-müəyyənlik; به ~طور qeyri-müəyyən şəkildə

ابهام آمیز [ebhamamiz] naməlum, qeyri-müəyyən

ابهت [obbohət // obohhət] böyüklük, ululuq, əzəmət, cah-calallıq

ابیات [əbyat] *t.* بیت II

ابیض [əbyəz] ağ, ağappaq; ağ dərili

اپرا [opera] 1) opera; 2) opera teatrı (*bina*)

اپیدمی [epidemi] *tib.* epidemiya

اتاق [otağ] otaq; بازرگانی ~ ticarət palatası; پذیرایی ~ qonaq otağı, qəbul otağı; خواب ~ yataq otağı; کار ~ iş otağı

اتاقک [otağək] kiçik otaq

اتباع [ətba'] *t.* تابع//تبع

اتباع [etteba'] 1) ardınca getmə (*adamın, əqidənin*); 2) tabe olma, itaət etmə

اتحاد [ettehad] 1) ittifaq, birlik; اسلام ~ panislamizm; islam birliyi; جماهیر ~ respublikalar ittifaqı; 2) yekdillik, həmrəylik; بستن ~ ittifaq bağlamaq; birlik yaratmaq; داشتن ~ həmrəy olmaq; کردن ~ birləşmək

اتحادیه [ettehadiyye] birlik, cəmiyyət, ittifaq, konfederasiya; کارگران ~ həmkarlar ittifaqı konfederasiyası

اتخاذ [ettexaz] götürmə, alma, əldə etmə; qəbul etmə; تصمیم ~ qərar qəbul etmə; سند ~ sənəd qəbul etmə; کردن ~ qəbul etmək (*qərar*)

اتر [eter] *kim., tib.* efir

اتراک [ətrak] *t.* ترک [tork]

اتساع [ettesa'] 1) genişlənmə; قلب ~ ürəyin genişlənməsi; 2) genişlik, açıqlıq; دادن ~ genişləndirmək; یافتن ~ genişlənmək

اتصال [ettesal] birləşmə, qoşulma, qatılma; دادن ~ birləşdirmək; پیدا ~ کردن (یافتن) birləşdirilmək

اتصالاً [ettesalən] daima, həmişə; fasiləsiz, arasıkəsilmədən

اتصالی [ettesali] 1) daimi, həmişəlik; 2) *el.* qısa qapanma; خطهای برق ~ elektrik xətlərinin qısa qapanması

اتفاق [ettefağ] 1) təsadüf; hadisə; 2) razılıq, qarşılıqlı razılaşma; آرا ~ yekdillik; 3) ittifaq, birlik, birləşmə, saziş, konfederasiya; müdafiə ittifaqı; کردن ~ birləşmək, saziş bağlamaq; ◊افتادن ~ baş vermək, üz vermək

اتفاقاً [ettefağən] 1) təsadüfən, birdən, qəflətən; qəfildən, gözlənilmədən; 2) yeri gəlmişkən

اتفاقی [ettefaği] təsadüfi, gözlənilməz; برخورد ~ təsadüfi rastlaşma

اتقا [etteğa] 1) dindarlıq, möminlik; 2) çəkinmə, nəfsi saxlama

اتقان [etğan] 1) inam, özünə güvənmə; 2) qətiyyət, əzmkarlıq; کردن ~ a) inanmaq, özünə güvənmək; b) qətiyyət göstərmək, əzmkarlıq göstərmək

اتکا [etteka] dayaq, arxa, söykənəcək; به نفس ~ öz gücünə inanma; ~ نقطه istinad nöqtəsi; ~ به arxalanaraq, inanaraq; کردن ~ söykənmək; əsaslanmaq, istinad etmək

اتلاف [etlaf] 1) itki, tələfat; zərər, ziyan; وقت ~ vaxt itirmə, vaxt itkisi; 2) tələf etmə, məhv etmə; yox etmə; 3) israfçılıq, bədxərclik; کردن ~ a) itirmək (*vaxtı*); b) israfçılıq etmək

اتلس [ətləs] *bax* اطلس I

اتلس [ətləs] *bax* اطلس II

اتم [ətəm(m)] ən mükəmməl, ən kamil

اتم [ətom] atom, nüvə

اتمام [etmam] tamamlama, bitirmə, qurtarma, başa çatdırma, sona yetirmə; یافتن ~ bitmək, qurtarmaq, başa çatmaq; به رساندن ~ bitirmək, başa çatdırmaq; به رسیدن ~ *bax* ~ یافتن; ◊ حجت ~ ultimatum

اتمامی [etmami] son, sonuncu, qəti

اتنوگرافی [etnoqrafi] etnoqrafiya

اتنولوژی [etnoloji] *bax* اتنوگرافی

اتو [otu] ütü; برقی ~ elektrik ütüsü; (کشیدن) کردن ~ ütüləmək, ütü çəkmək

اتوبان [otoban] magistral, ana yol, böyük yol; marşrut; تبریز - جلفا ~ Təbriz-Culfa marşrutu

اتوبوس [otobus] avtobus; دو طبقه ~ ikimərtəbəli avtobus; شهری ~ şəhər avtobusu; (مسافری) مسافری ~ sərnişin avtobusu

اتوبوس رانی [otobusrani] 1) avtobus sürmə; 2) avtobus hərəkəti; avtobus nəqliyyatı

اتوبیوگرافی [otobi(y)oqrafi] avtobioqrafiya, tərcümeyi-hal

اتوشویی [otoşuyi] avtoyuyucu

اتوکش [otukeş] ütüçəkən, ütüləyən

اتوکشی [otukeşi] 1) ütüləmə, ütü çəkmə; 2) paltar ütüləmək üçün yer; کردن ~ ütüləmək

اتوکلاو [otok(e)lav] *tex.* avtoklav (*dezinfeksiyaedici qurğu*)

اتومات [otomat] avtomat

اتوماتیک [otomatik] avtomatik

اتومبیل [otomobil] avtomobil, maşın; باری ~ yük avtomobili; زرهپوش ~ zirehli avtomobil; سواری ~ minik avtomobili; شخصی ~ şəxsi minik avtomobili

اتومبیل رانی [otomobilrani] avtomobil sürmə

اتومبیل رو [otomobilrou] avtomobil yolu, maşın yolu; جاده ~ şosse yolu

اتومبیل سازی [otomobilsazi] maşınqayırma, avtomobil istehsalı; کارخانه ~ avtomobil zavodu

اتهام [etteham] 1) ittiham, günahlandırma, suçlandırma; 2) böhtan, iftira; زدن (وارد کردن) ~ ittiham etmək, günahlandırmaq

اتهام نامه [ettehamname] ittihamnamə, hökm

اتیکت [etiket] etiket, yarlıq

اتیل [etil] *kim.* etil

اتیلن [etilen] *kim.* etilen

اثاث [əsas] mebel, ev əşyaları, ev avadanlığı

اثاث البیت [əsasolbeyt] *bax* اثاث

اثاثه [əsase] *bax* اثاث

اثاثیه [əsasiyye] *bax* اثاث

اثبات [esbat] isbat etmə, sübut etmə, təsdiq etmə; sübut, dəlil, təsdiq; شدن (به ~ رسیدن) ~ sübut olunmaq; کردن (به ~ رساندن) ~ sübut etmək, sübuta yetirmək

اثر [əsər] *c.* آثار [asar] 1) iz, yer; انگشت ~ barmaq izi; زخم ~ yara yeri; 2) təsir; دارو ~ dərmanın təsiri; 3) əlamət, nişan; 4) əsər, abidə; ادبی ~ ədəbi əsər; در ~ nəticəsində; در ~ سرماخوردگی soyuqdəymə nəticəsində; بخشیدن (کردن، گذاشتن) ~ təsir etmək

اثربخش [əsərbəxş] təsirli, təsir bağışlayan, təsir edən, kəsərli, effektli, effektiv

اثر بخشی [əsərbəxşi] təsir bağışlama, təsir etmə

اثرپذیر [əsərpəzir] təsir edən; nəticə verən

اثرپذیری [əsərpəziri] təsir etmə; nəticə vermə

اثرگذاری [əsərqozari] *bax* اثر بخشی

اثرناپذیر [əsərnapəzir] təsir etməyən; nəticə verməyən

اثرناپذیری [əsərnapəziri] təsir etməmə; nəticə verməmə

اثمار [əsmar] *t.* ثمر

اثنا [əsna] əsna, an, vaxt, zaman; در این ~ bu əsnada, bu anda; در ~ راه yol boyunca, yolda

اثناعشر [əsnaəşər // esnaəşər] on iki; ~ روده onikibarmaq bağırsaq

اثناعشری [əsnaəşəri // esnaəşəri] *din.* on iki imama inanan, şiə

اثناعشریه [əsnaəşəriyye // esnaəşəriyye] *din.* şiəlik

اثیر [əsir] *bax* اثر

اجابت [ecabət] 1) razılıq vermə; 2) qəbul olunma; دعا ~ duanın qəbul olunması; شدن ~ qəbul olunmaq (*dəvətin, xahişin*); کردن ~ a) razılıq vermək; b) qəbul etmək (*dəvəti*); ◊شکم ~ qarının işləməsi

اجاره [ecare] 1) icarə, kirayə; زمین ~ torpağın icarəsi; 2): وجه ~ icarə haqqı; kirayə haqqı; دادن ~ icarəyə vermək; کردن (به ~ گرفتن) ~ kirayəyə götürmək

اجاره ای [ecarei] icarəlik, kirayəlik, kirayəyə verilən; خانه ~ kirayəlik ev

اجاره بندی [ecarebəndi] icarəyə götürmə, icarə haqqında müqavilə bağlama

اجاره بها [ecarebəha] icarə haqqı, kirayə pulu

اجاره خانه [ecarexane] mənzil kirayəsi haqqı; ev kirayəsi pulu

اجاره خط [ecarexətt] *bax* اجاره نامه

اجاره دار [ecaredar] icarədar, icarəyə götürən

اجاره داری [ecaredari] 1) *bax* اجاره 1); 2) icarədarlıq, icarəyə götürmə

اجاره ده [ecaredeh] icarəyə verən

اجاره نامه [ecarename] icarə haqqında müqavilə

اجاره نشین [ecareneşin] kirayənişin, kirayəçi; icarəyə götürən (*mənzili, evi*); icarəçi

اجاره نشینی [ecareneşini] icarəyə götürmə, kirayəyə götürmə (*mənzili, evi*)

اجازت [ecazət] *bax* اجازه

اجازه [ecaze] icazə; عبور ~ icazə vərəqəsi, buraxılış vərəqəsi; با ~ شما sizin icazənizlə; خواستن ~ icazə istəmək; دادن ~ vermək; گرفتن ~ icazə almaq; هست؟ ~ olar? icazə verin

اجازه نامه [ecazename] 1) yazılı icazə; lisenziya; 2) buraxılış kağızı, icazə vərəqəsi

اجاق [ocağ] 1) ocaq; soba; pilətə; buxarı; برقی ~ elektrik pilətəsi; elektrik qızdırıcısı; گاز ~ qaz pilətəsi; نفتی ~ neft pilətəsi, kerosinka; 2) ailə, nəsil, soy, tayfa; 3) vəli, mürşid, övliya; 4) ocaq, türbə, məqbərə; ◊ اجاقش کور است ocağı kordur, sonsuzdur, uşağı olmur

اجامر [əcamer] şəxsiyyətsiz adamlar, əclaflar; avaralar; pozğun adamlar; واوباش ~ lotu-potu adamlar, əclaflar

اجبار [ecbar] məcburiyyət, məcbur etmə, vadar etmə; به حکم ~ məcburi olaraq, məcburiyyət qarşısında qalaraq; داشتن ~ məcbur olmaq

اجباراً [ecbarən] məcburən, məcburiyyətlə, məcburi şəkildə, məcburi olaraq, əlacsız qalaraq

اجباری [ecbari] məcburi, vacib, zəruri; اقامت ~ məcburi yaşama

اجتماع [ectema'] 1) toplanış, bir yerə toplaşma, bir yerə yığılma; نقطه (محل) ~ toplanış məntəqəsi; yığıncaq keçirmə yeri; کردن ~ bir yerə toplaşmaq, bir yerə yığılmaq

اجتماعی [ectemai] ictimai; وضع ~ ictimai vəziyyət

اجتناب [ectenab] çəkinmə; saqınma; imtina; pəhriz; nəfsi saxlama; غیر قابل ~ qaçılmaz, labüd, zəruri; کردن ~ çəkinmək, saqınmaq; imtina etmək; nəfsi saxlamaq

اجتناب ناپذیر [ectenabnapəzir] qaçılmaz, labüd, zəruri

اجتهاد [ectehad] 1) çalışma, cəhd etmə; səy; 2) *din.* müctəhidlik, müctəhid adı alma; کردن ~ çalışmaq, səy göstərmək; به درجهٔ ~ رسیدن müctəhid olmaq

اجحاف [echaf] sıxışdırma, incitmə; zülm etmə; təzyiq göstərmə; کردن ~ sıxışdırmaq, incitmək; zülm etmək; təzyiq göstərmək

اجداد [ecdad] *t.* جد [cəd(d)]

اجر [ecr] *c.* اجور [ocur] 1) ödəmə, ödəniş haqqı, muzd; 2) mükafat; دادن ~ a) ödəmək; b) mükafat vermək, mükafatlandırmaq; یافتن ~ a) ödənilmək; b) mükafat verilmək, mükafatlandırılmaq

اجرا [ecra] icra etmə, yerinə yetirmə, həyata keçirmə; قابل ~ icra oluna bilən, gerçək, real; غیر قابل ~ icra oluna bilməyən, həyata keçirilə bilməyən, qeyri-real; شدن ~ icra olunmaq; کردن ~ icra etmək; به موقع گذاردن ~ həyata keçirmək

اجرا پذیر [ecrapəzir] icrası mümkün olan, yerinə yetirilə bilən, gerçək, real

اجرا کننده [ecrakonənde] icraçı, icra edən

اجرام [ecram] I *t.* جرم [cerm]; ~ سماوی səma cisimləri

اجرام [ecram] II *t.* جرم [corm]

اجراناپذیر [ecranapəzir] icrası mümkün olmayan, yerinə yetirilə bilməyən, qeyri-real

اجرائیه [ecraiyye] icra; icra olunası, icra olunmalı

اجرت [ocrət] 1) muzd; əməkhaqqı; 2) icarəyə vermə, kirayəyə vermə; دادن ~ muzd vermək, ödəmək, əməkhaqqı vermək; گرفتن ~ muzd almaq, qazanmaq

اجزا [əcza] *t.* جزء // جزو ; یدکی ~ ehtiyat hissələri

اجساد [əcsad] *t.* جسد

اجسام [əcsam] *t.* جسم

اجل [əcəl] əcəl, möhlət, ölüm vaxtı, ölüm çağı; معلق ~ qəfil ölüm; کسی رسیدن ~ əcəli gəlmək, ölüm vaxtı yaxınlaşmaq

اجل [əcəl(l)] 1) ən yüksək, ən böyük, ali; 2) ən məşhur

اجلاس [eclas] 1) oturma; 2) iclas, toplantı, yığıncaq; کردن ~ iclas etmək, yığıncaq keçirmək; məsləhətləşmək

اجلاسیه [eclasiyye]: دور ~ sessiya (*parlamentdə, elmi müəssisədə*)

اجلاف [əclaf] *t.* جلف

اجلال [eclal] böyüklük, cah-calal, əzəmət

اجل رسیده [əcəlrəside] əcəli çatmış, ölüm çağı çatmış

اجماع [ecma'] 1) toplanış, toplantı, toplaşma; yığışma; 2) həmfikir olma, razılıq, yekdil qərar; دارند ~ همگی hamı razıdır; کردن ~ toplaşmaq, yığışmaq

اجماعاً [ecmaən] hamılıqla, yekdilliklə

اجمال [ecmal] icmal; müxtəsər, xülasə, yığcam; yığcamlıq; konspekt; به ~ yığcam şəkildə, qısaca

اجمالاً [ecmalən] yığcam olaraq, yığcam şəkildə, xülasə şəklində

اجناس [əcnas] *t.* جنس

اجنبی [əcnəbi] *c.* اجانب [əcaneb] əcnəbi, xarici, özgə, yabançı, başqa ölkənin vətəndaşı; مرد ~ əcnəbi (*xarici*) adam; نیروی ~ xarici qüvvə

اجنبی پرست [əcnəbipərəst] əcnəbipərəst, əcnəbiləri sevən

اجوف [əcvəf] boş, içiboş, oyuq-oyuq, deşik-deşik; ورید ~ deşik-deşik vena

اجیر [əcir] muzdla işləyən fəhlə, günəmuzd işləyən; شدن ~ muzdla işləmək; کردن ~ muzdla işlətmək, günəmuzd işçi tutmaq

احادیث [əhadis] *t.* حدیث

احاطه [ehate] 1) əhatə, dairə, dövrə, çevrə, yan-yörə; əhatəyə alma, dövrəyə alma; 2) xəbərdar olma, məlumatı olma, biliyi olma; داشتن ~ mükəmməl yiyələnmək, mükəmməl mənimsəmək; شدن ~ əhatə olunmaq; mühasirəyə düşmək; کردن ~ əhatəyə almaq, dövrəyə almaq, mühasirəyə almaq

احاله [ehale] həvalə etmə, ötürmə, tapşırma, vermə; شدن ~ həvalə edilmək, tapşırılmaq, verilmək; کردن ~ həvalə etmək, tapşırmaq, vermək

احبا [əhebba] *t.* حبیب

احباب [əhbab] *t.* حبیب

احتجاج [ehtecac] sübut etmə; dəlil-sübut gətirmə; کردن ~ sübut etmək; dəlil-sübut gətirmək

احتراز [ehteraz] 1) çəkinmə, saqınma, nəfsi saxlama, özünü saxlama; 2) ehtiyat, ehtiyatlılıq, ehtiyatlı olma; کردن (داشتن، جستن) ~ a) çəkinmək, nəfsi saxlamaq; b) ehtiyatlı olmaq; ◊ غیر قابل ~ qaçılmaz, labüd

احتراس [ehteras] *bax* احتراز 2)

احتراق [ehterağ] 1) yanma, alışma, alovlanma, od tutma, şölələnmə; قابل ~ yanan, tez alışan; قابلیت ~ yanma dərəcəsi, alışqanlıq; 2) partlayış

احتراقی [ehterağı] alışan, tez alışan, alışqan

احترام [ehteram] ehtiram, hörmət; نظامی ~ hərbi salam; hərbçilərin salamlaşması; ادای ~ hörmət etmə,

ehtiram göstərmə; ~ کردن (گذاشتن) hörmət etmək, ehtiram göstərmək

احتراماً [ehteramən] ehtiramla, hörmətlə, hörmət hissi ilə

احترام گذار [ehteramqozar] hörmətcil, hörmət edən

احتساب [ehtesab] hesablama; hesablaşma, haqq-hesab kəsmə; ~ کردن hesablamaq; hesablaşmaq, haqq-hesab kəsmək

احتشام [ehteşam] dəbdəbə, təntənə, təmtəraq

احتضار [ehtezar] can vermə, ölüm-ayağı hal

احتکار [ehtekar] ehtikarlıq, möhtəkirlik, möhtəkirlik üçün mal alma, alverçilik; ~ کردن möhtəkirlik etmək

احتلام [ehtelam] *tib.* şeytani olma, şeytan aldatma

احتمال [ehtemal] ehtimal, mümkünlük, yəqinlik; güman, fərziyyə, təsəvvür; به ~ قوی güclü ehtimalla; ~ دادن güman etmək, fərz etmək; ~ می رود (دارد) mümkündür, ola bilər; ~ نمی رود mümkün deyil, inandırıcı deyil, çətin ki

احتمالاً [ehtemalən] yəqin ki, güman ki

احتمالی [ehtemali] mümkün, mümkün olan, mümkün ola bilən

احتوا [ehteva] ehtiva, ehtiva etmə, əhatə etmə; ~ کردن ehtiva etmək, əhatə etmək, özündə birləşdirmək

احتیاج [ehtiyac] ehtiyac, zərurət; tələb, tələbat; از روی ~ ehtiyac üzündən; ~ مورد zəruri, lazım; ~ داشتن ehtiyacı olmaq, möhtac olmaq; ~ مورد بودن zəruri olmaq

احتیاط [ehtiyat] 1) ehtiyat; ehtiyatlılıq, tədbirlilik; 2) *hərb.* ehtiyat hissəsi; ~ افسر ehtiyatda olan zabit; ~ کردن ehtiyat etmək, tədbirli olmaq

احتیاطاً [ehtiyatən] hər ehtimala qarşı

احتیاط آمیز [ehtiyatamiz] 1) ehtiyatlı, tədbirli; 2) ehtiyatla

احتیاط کار [ehtiyatkar] *bax* احتیاط آمیز 1)

احتیاط کاری [ehtiyatkari] *bax* احتیاط 1)

احتیاطی [ehtiyati] qabaqlayıcı, qarşısını alan, önünü alan; ~ اقدام های ehtiyat tədbirləri, qabaqlayıcı tədbirlər

احتیال [ehtiyal] hiylə, kələk, fırıldaq, yalan

احجار [əhcar] *t.* حجر

احد [əhəd] vahid, bir, tək, yeganə (*Allahın epiteti*); احدی heç kim; احدی در خانه نیست evdə heç kim yoxdur

احداث [ehdas] 1) yaratma, tikmə, qurma (*bina, şəhər*); 2) tikili, tikinti; 3) yenilik, yenilik yaratma; ~ شدن yaradılmaq, tikilmək, qurulmaq; ~ کردن yaratmaq, tikmək, qurmaq

احدیت [əhədiyyət] 1) vahidlik, birlik, təklik, yeganəlik (*Allahın*); 2) Allah

احرار [əhrar] *t.* حر [hor(r)]

احراز [ehraz] nailiyyət, nail olma; qazanma, əldə etmə, ələ gətirmə; ~ موفقیت uğur qazanma, müvəffəqiyyət əldə etmə; با ~ موفقیت uğurla, müvəffəqqiyyətlə; ~ کردن nail olmaq, ələ gətirmək

احراق [ehrağ] yanma, yandırma

احرام [əhram] *t.* حرم

احرام [ehram] 1) ehram (*Məkkəyə həccə gələnlərin xüsusi geyimi*); 2) çəkinmə, qorunma (*Məkkəyə gələn zəvvarların şəriətə zidd hərəkətlərdən*); ~ بستن zəvvar geyimi (*ehram*) geymək

احزاب [əhzab] *t.* حزب

احزان [əhzan] *t.* حزن

احساس [ehsas] *c.* احساسات [ehsasat] hiss, duyğu; hiss etmə, sezmə; ~ کردن hiss etmək, duymaq

احساسات [ehsasat] *t.* احساس; ~ برانگیز ~ زودگذر ötəri hisslər; hissləri oyadan; ~ را به جوش آوردن hissləri (*hissiyyatı*) coşdurmaq; ◊ به ~ خرج دادن yersiz həssaslıq göstərmək

احساساتی [ehsasati] həssas, duyğulu, emosional; sentimental

احسان [ehsan] ehsan, xeyrat; pay; xeyirxahlıq, mərhəmət, lütf; yaxşılıq; ~ کردن yaxşılıq etmək; ehsan vermək

احسن [əhsən] 1) ən yaxşı, çox yaxşı; çox gözəl; به ~ وجه ən yaxşı şəkildə, ən yaxşı üsulla; 2) *n.* əhsən, afərin

احسن الخالقین [əhsənolxaleğin] ən gözəl məxluq (*insan*)

احسنت [əhsənt] *bax* احسن 2)

احشام [əhşam] mal-qara

احصائی [ehsai] statistik; ~ معلومات statistik məlumat

احصائیه [ehsaiyye] statistika; ~ اداره statistika idarəsi

احضار [ehzar] çağırış; çağırma, dəvət etmə; ~ به سربازی əsgərliyə (*hərbi qulluğa*) çağırış; ~ شدن çağırılmaq; ~ کردن çağırmaq

احضارنامه [ehzarname] çağırış vərəqəsi

احضاریه [ehzariyye] *bax* احضارنامه

احفاد [əhfad] nəvələr, nəvə-nəticələr

احقاق [ehğağ]: ~ حق haqqı tələb etmə, ədaləti tələb etmə

احکام [əhkam] *t.* حکم [hokm]; ~ شرعی şəriət ehkamları, şəriət hökmləri

احمد [əhməd] ən yaxşı, ən bəyənilmiş, ən tərifli

احمر [əhmər] qırmızı

احمق [əhməğ] *c.* حمقا [homəğa] axmaq, ağılsız, sarsaq, səfeh; ~ کردن ələ salmaq, axmaq yerinə qoymaq

احمقانه [əhməğane] axmaqcasına, səfehcəsinə

احمقی [əhməği] axmaqlıq, ağılsızlıq, səfehlik

احوال [əhval] *t.* حال II

احوالات [əhvalat] 1) *t.* احوال // حال II; 2) əhvalat, hadisə

احوال پرسی [əhvalporsi] hal-əhval tutma, kef-əhval soruşma; ~ کردن hal-əhval tutmaq, kef-əhval soruşmaq

احول [əhvəl] çəp, çəpgöz, qıyıqgöz

احیا [ehya] 1) diriltmə, canlandırma; dirçəliş; 2) bərpa olunma, təzələnmə; 3) ramazan ayında bütün gecəni ibadətlə keçirmə; ~ شدن canlanmaq, dirçəlmək; ~ کردن a) canlandırmaq, dirçəltmək; b) bərpa etmək, təzələmək

احیاناً [əhyanən] 1) təsadüfən; qəfildən, qəflətən; 2) bəzən, hərdənbir, ara-sıra

اخ [əx] *uş.d.* 1) pis; tfu; 2) tüpürmə; ~ کردن tüpürmək

اخاذ [əxxaz] reket, hədə-qorxu ilə başqasından pul alan

اخاذی [əxxazi] reketlik, zorla (*hədə-qorxu ilə*) başqasından pul alma; rüşvət alma

اخافه [exafe] qorxutma, hədə-qorxu gəlmə

اخبار [əxbar] *t.* خبر; سیاسی ~ siyasi xəbərlər

اخبار [exbar] xəbər vermə, bildirmə, bildiriş; ◊ زنگ ~ qapı zəngi

اختتام [extetam] başa çatdırma, tamamlama; qurtarma, sona çatma; (یافتن) پذیرفتن ~ başa çatmaq, bitmək, qurtarmaq; دادن ~ başa çatdırmaq, qurtarmaq

اختتامیه [extetamiyye] son, yekun; sonuncu, axırıncı; زنگ ~ sonuncu zəng; نطق ~ yekun nitqi

اختر [əxtər] 1) ulduz; سعد ~ xoşbəxt ulduz; xoşbəxtlik; نحس ~ nəhs ulduz, bəxbəxtlik; 2) bəxt, talc; 3) bayraq

اختراع [extera'] 1) ixtira, kəşf, icad etmə; 2) uydurma, qondarma, quraşdırma; کردن ~ a) ixtira etmək, kəşf etmək; b) uydurmaq

اختراعی [exterai] 1) ixtira olunmuş, kəşf olunmuş; 2) uydurulmuş

اخترشمار [əxtərşomar] münəccim, astroloq

اخترشماری [əxtərşomari] 1) münəccimlik; 2) gecə yatmama; səhərə qədər oyaq qalma

اخترشناس [əxtərşenas] astroloq, münəccim; astronom

اخترشناسی [əxtərşenasi] astronomiya, astrologiya, münəccimlik

اختصار [extesar] 1) ixtisar, azaltma, qısaltma; به ~ ixtisarla; 2) yığcamlıq, qısalıq, müxtəsərlik; کردن ~ a) ixtisar etmək; b) yığcam ifadə etmək

اختصاراً [extesarən] ixtisarla, qısaca, müxtəsər

اختصاری [extesari] ixtisar edilmiş, qısaldılmış; علامات ~ şərti ixtisarlar

اختصاص [extesas] təyin etmə; həsr etmə; دادن ~ təyin etmək; həsr etmək; (یافتن) داشتن ~ təyin edilmək; həsr edilmək

اختصاصی [extesasi] 1) xüsusi; 2) şəxsi

اختفا [extefa] gizlətmə; gizlədilmə; gizlənmə; کردن ~ gizlətmək, üstünü örtmək

اختگی [əxtegi] axtalanma

اختلاس [extelas] qeyri-qanuni mənimsəmə (*pulu*); oğurlama; کردن ~ qeyri-qanuni mənimsəmək (*pulu*); oğurlamaq

اختلاط [extelat] 1) qarışdırma; qarışdırılma; qatma, qatılma; 2) *dan.* söhbət; zarafat; کردن ~ a) qarışdırmaq; b) *dan.* söhbət etmək; zarafat etmək

اختلاف [extelaf] 1) ixtilaf; fərq, təfavüt; (عقیده) نظر ~ fikir ayrılığı; 2) konflikt; əkslik, ziddiyyət, ikitirəlik; انداختن ~ ara vurmaq, ixtilaf salmaq, konflikt yaratmaq; داشتن ~ həmfikir olmamaq, müxtəlif fikirdə olmaq

اختلاف اندازی [extelafəndazi] ixtilaf salma, konflikt yaratma, ara vurma, ara qarışdırma

اختلال [extelal] qarışıqlıq, aranı qarışdırma, pozğunluq salma; qeyri-adilik, anomaliya; روحی (دماغی) ~ əsəb pozğunluğu; ایجاد کردن ~ qarışıqlıq salmaq, asayişi pozmaq

اختناق [extenağ] boğulma, nəfəs tutulması; محیط ~ boğucu mühit; ◊ رحم ~ isteriya (*qadınlarda*)

اخته [əxte] axtalanmış

اختیار [exteyar] 1) ixtiyar, haqq, hüquq, səlahiyyət; تام ~ tam səlahiyyət; 2) bəyənmə, seçmə, seçim; 3) iradə; دادن ~ ixtiyar vermək; səlahiyyət vermək; داشتن ~ ixtiyarı olmaq, səlahiyyəti olmaq; کردن ~ seçmək, bəyənmək; از دست دادن ~ ixtiyarı əldən vermək; // باشماست ~ دارید necə istəyirsiniz? ixtiyar sizindir

اختیاراً [exteyarən] öz xoşu ilə, könüllü şəkildə

اختیار دار [exteyardar] ixtiyar sahibi, səlahiyyətli şəxs

اختیاری [exteyari] 1) könüllü; qeyri-məcburi, fakultativ; 2) şüurlu; حرکت ~ şüurlu hərəkət

اخذ [əxz] alma; əldə etmə; تصمیم ~ qərara alma; کردن ~ almaq; ◊ رای ~ səsə qoyma

اخرا [oxra] oxra (*boya*)

اخراج [exrac] 1) xaric etmə; çıxarma, çıxarılma, kənar etmə, azad etmə (*işdən*); از خدمت ~ işdən çıxarılma, vəzifədən azad edilmə; 2) qovma, qovulma, uzaqlaşdırma; بلد گشتن ~ sürgünə göndərilmək, sürgün edilmək; شدن ~ a) xaric olunmaq, azad olunmaq (*işdən*); b) qovulmaq, uzaqlaşdırılmaq; (ساختن) کردن ~ a) azad etmək (*işdən*); b) qovmaq, xaric etmək (*işdən*), uzaqlaşdırmaq

اخراجات [exracat] 1) *t.* اخراج; 2) ixracat, eksport

اخراجی [exraci] 1) işdən çıxarılmış, vəzifədən azad edilmiş; 2) qovulmuş

اخروی [oxrəvi] axirətlik, axirətə aid olan

اخضر [əxzər] yaşıl

اخطار [extar] xəbərdarlıq; xəbərdarlıq etmə; xəbər, bildiriş; elan; خطر ~ həyəcan siqnalı; قبلی ~ əvvəldən xəbərdarlıq etmə; شدن ~ xəbərdar edilmək; xəbər verilmək; کردن ~ xəbərdarlıq etmək, xəbər vermək

اخطارنامه [extarname] çağırış vərəqəsi; xəbərdarlıq məktubu

اخطاریه [extariyye] *bax* اخطارنامه

اخفا [exfa] gizlətmə; در ~ gizlində, gizlicə; کردن ~ gizlətmək

اخگر [əxgər] 1) qığılcım; 2) közərən kömür, qor, od parçası

اخلاص [exlas] 1) səmimiyyət, ürəyitəmizlik, safürəklilik, səmimi dostluq; از روی ~ səmimi olaraq, səmimiyyətlə, ürəkdən; 2) sədaqət, vəfa; داشتن ~ səmimi olmaq, səmimi dost olmaq

اخلاط [əxlat] *t.* خلط; اربعه ~ orqanizm üçün dörd vacib ünsür: qan, öd, səfra, bəlğəm

اخلاف [əxlaf] *t.* خلف [xələf]: ~ واسلاف xələflər və sələlər

اخلاق [əxlağ] 1) təbiət, xasiyyət, adət; حسن ~ yaxşı xasiyyət; 2) əxlaq, tərbiyə, mənəviyyat, etik norma; علم ~ etika

اخلاقی [əxlaği] əxlaqi, tərbiyəvi, əxlaqi-didaktik; داستان ~ əxlaqi-tərbiyəvi hekayə (*roman*)

اخلال [exlal] 1) qarışıqlıq, nizamsızlıq, iğtişaş; pozğunluq; 2) ziyan, zərər; korlanma, zədə; کردن ~ (وارد آوردن) a) qarışıqlıq salmaq, iğtişaş törətmək; b) ziyan vurmaq

اخلالگر [exlalgər] qarışıqlıq salan, araqarışdıran, fitnəkar

اخلالگری [exlalgəri] qarışıqlıq salma, araqarışdırma, fitnəkarlıq

اخم [əxm] qaşqabaq, qaraqabaq; کردن ~ qaşqabağını tökmək, üz-gözünü turşutmaq

اخم آلود [əxmalud] qaşqabaqlı, hirsli, acıqlı; ~ نگاه acıqlı baxış

اخمو [əxmu] *bax* اخم آلود

اخم و تخم [əxmətəxm'] uz-göžünü turşutma, qaşqabağını sallama

اخ و تف [əxotof] *dan.* tüpürcək; hayxırıq; کردن ~ a) tüpürmək; b) nifrət etmək

اخیر [əxir] axır, son; در سالهای ~ son illərdə

اخیراً [əxirən] axır zamanlar, son vaxtlar, yaxınlarda, bir az əvvəl

اخیر الذکر [əxirozzekr] sonuncu (*adı çəkilənlərdən*), sonda qeyd olunmuş; نامهای ~ sonda qeyd olunmuş adlar

ادا [əda] I 1) icra etmə, yerinə yetirmə; وظیفه ~ vəzifəni yerinə yetirmə; 2) ödəmə, ödəniş, vermə; قرض ~ borcu ödəmə; 3) tələffüz etmə; شدن ~ a) icra edilmək, yerinə yetirilmək; b) ödənilmək; c) deyilmək, tələffüz edilmək; کردن ~ a) icra etmək, yerinə yetirmək; b) ödəmək; c) tələffüz etmək

ادا [əda] II 1) əda, naz, işvə; 2) təqlid; در آوردن ~ a) təqlid etmək; b) yamsılamaq; ağzını əymək

ادات [ədat] *c.* ادوات [ədəvat] *dil.* ədat, hiccəcik; استفهام ~ sual ədatı; تشبیه ~ müqayisə və bənzətmə qoşması (*hissəciyi*)

اداره [edare] 1) idarə, müəssisə; روزنامه ~ qəzet redaksiyası; نشریات ~ nəşriyyat; 2) rəhbərlik; müdiriyyət; شدن ~ idarə olunmaq; کردن ~ idarə etmək, rəhbərlik etmək

اداری [edari] inzibati; کار ~ inzibati iş

ادامه [edame] davam, davametmə, ard; دارد ~ ardı var; دادن ~ davam etdirmək; پیدا کردن ~ davam etdirilmək

ادامه دهنده [edamedəhənde] davam etdirən, davamçı

ادب [ədəb] *c.* آداب [adab] 1) ədəb, xoş əxlaq, nəzakət, mərifət, tərbiyə; اهل ~ ədəbiyyatçılar, ədiblər; ترک ~ ədəbsizlik, tərbiyəsizlik; 2) ədəbiyyat; tərbiyəli olma; کردن ~ tərbiyə etmək; نگاه داشتن ~ ədəbli olmaq, tərbiyəli olmaq

ادبا [odəba] *t.* ادیب

ادبار [edbar] bəxti gətirməmə, talesizlik, uğursuzluq, bədbəxtlik

ادب آموخته [ədəbamuxte] ədəbli, tərbiyəli

ادبی [ədəbi] ədəbi; bədii; آثار ~ ədəbi əsərlər; حرف زدن ~ ədəbi dildə danışmaq, kitab dilində danışmaq

ادبیات [ədəbiyyat] ədəbiyyat, bədii ədəbiyyat

ادخال [edxal] idxal, daxil etmə; xaricdən mal gətirmə

ادرار [edrar] sidik; کردن ~ işəmək

ادراک [edrak] idrak, dərketmə, anlama, anlayış, qavrayış; کردن ~ dərk etmək, anlamaq

ادعا [eddea] 1) iddia, tələb; 2) təsdiq, təsdiqetmə; کردن ~ a) iddia etmək, tələb etmək; b) təsdiq etmək

ادعانامه [eddeaname] *hüq.* ittihamnamə, ittihamedici akt

ادعیه [əd'iye] *t.* دعا

ادغام [edğam] 1) qarışma, qovuşma, bitişmə, birləşmə; 2) *dil.* assimilyasiya; شدن ~ qarışmaq, bitişmək, birləşmək; کردن ~ bitişdirmək, birləşdirmək

ادوات [ədəvat] 1) alətlər, cihazlar; vasitələr; 2) *t.* ادات

ادواری [ədvari] dövri; نشریه های ~ 'döv'r-nəşr'lər

ادویه [ədviye] 1) *t.* دوا; 2) *c.* ادویه جات [ədviyecat] ədviyyə; زدن ~ ədviyyə tökmək

ادویه جات [ədviyecat] *t.* ادویه 2)

ادویه فروش [ədviyeforuş] ədviyyəsatan

ادویه فروشی [ədviyeforuşi] 1) ədviyyat satışı; 2) ədviyyat dükanı

ادیان [ədyan] *t.* دین [din]

ادیب [ədib] *c.* ادبا [odəba] 1) ədəbiyyatçı; yazıçı, ədib; 2) tərbiyəçi, müəllim

ادیبانه [ədibane] 1) ədib kimi; 2) ədəbi; 3) ədəblə, tərbiyəli şəkildə

ادیت [edit] *bax* ویرایش

ادیتور [editor] *bax* ویراستار

اذان [əzan] azan, namaza çağırış

اذان گو [əzanqu] azançı, azanverən, müəzzin

اذعان [ez'an] boynuna alma, etiraf; کردن ~ boynuna almaq, etiraf etmək

اذن [ezn] izin, icazə; دادن ~ icazə vermək; گرفتن ~ icazə almaq

اذیت [əziyyət] əziyyət, əzab, işgəncə; (کردن) دادن ~ əziyyət vermək, əzab vermək; شدن ~ əziyyət görmək, əziyyət çəkmək

ار [ər] اگر sözünün qısaldılmış şəkli

ارابه [ərabe // ərrabe] araba

ارابه ران [əraberan] arabaçı

اراجیف [əracif] 1) boş sözlər; 2) cəfəngiyat; şayiələr; yalan sözlər

ارادت [eradət] sədaqət; səmimiyyət; rəğbət; داشتن ~ səmimi olmaq

ارادتمند [eradətmənd] sadiq, sədaqətli

ارادتمندی [eradətməndi] sadiqlik, sədaqət; bağlılıq

اراده [ərrade] 1) çarx; təkər; فرمود ~ [fərmud ~ təsəs] (*təyyarənin*); 2) top (*silah növü*) üçün numerativ söz

اراده [erade] 1) iradə, qətiyyət, əzmkarlıq; آهنین ~ dəmir iradə; 2) dilək, istək, niyyət; کردن ~ a) qərara gəlmək; b) istəmək

ارادی [eradi] 1) iradi, ixtiyari; غیر ~ qeyri-ixtiyari; 2) qəsdən, düşünülmüş şəkildə

اراضی [ərazi] *t.* ارض 2); متصرفی ~ işğal olunmuş ərazi; ناهموار ~ dərə-təpəlik

ارایه [eraye] təqdim etmə, göstərmə (*sənədi*); دادن ~ təqdim etmək, göstərmək

ارباب [ərbab] 1) *t.* رب [rəb(b)]; 2) ağa, cənab, sahib, yiyə; ده ~ kəndin sahibi; (دانش) علم ~ alimlər, elm sahibləri; 3) mülkədar, sahibkar

ارتباط [ertebat] əlaqə, rabitə, bağlantı, bağlılıq; münasibət; تلفنی ~ telefon bağlantısı; مستقیم ~ birbaşa əlaqə; دادن ~ birləşdirmək, əlaqə yaratmaq; داشتن ~ əlaqəsi olmaq, bağlılığı olmaq; پیدا کردن (یافتن) ~ əlaqə saxlamaq; دایر (برقرار) کردن ~ əlaqə yaratmaq

ارتباطی [ertebati] əlaqələndirici, əlaqələndirən; خطوط ~ rabitə xətləri, əlaqələndirici xətlər

ارتجاع [erteca'] 1) *siy.* irtica; 2) elastiklik; قابل ~ elastiki

ارتجاعی [ertecai] irticaçı, mürtəce

ارتحال [ertehal] 1) köçmə, getmə; 2) ölüm, vəfat, dünyadan köçmə, dünyasını dəyişmə

ارتداد [ertedad] dindən üz döndərmə, mürtədlik

ارتزاق [ertezağ] yemə, qidalanma

ارتش [ərteş] ordu, qoşun

ارتشبد [ərteşbod] ordu generalı

ارتشتار [ərteştar] *bax* ارتش

ارتشتاران [ərteştaran] ordu başçısı

ارتعاش [erteaş] titrəmə, titrəyiş, əsmə; titrətmə; صدا ~• səsin titrəməsi

ارتفاع [ertefa'] hündürlük, ucalıq, yüksəklik

ارتقا [erteğa] 1) ucalma, yüksəlmə, qaldırma, yuxarı qalxma; artma; رتبه ~• vəzifənin artması; سطح ~• زندگی həyat şəraitinin yüksəlməsi; 2) yüksəliş, inkişaf; دادن ~ ucaltmaq, yüksəltmək; یافتن ~ a) ucalmaq, yüksəlmək, qalxmaq, artmaq; b) inkişaf etmək

ارتکاب [ertekab] pis işə qoşulma, pis iş görmə; جرم ~• cinayət etmə

ارث [ers] irs, miras, varislik; بردن ~ irsən almaq, varis olmaq; رسیدن ~ miras qalmaq, irsən çatmaq; گذاشتن ~ irs qoymaq, miras qoymaq

ارثاً [ersən] irsən, irs olaraq

ارث بر [ersbər] varis

ارث گیر [ersgir] *bax* ارث بر

ارثی [ersi] irsi

ارثیه [ersiyye] miras; پدری ~• ata mirası

ارج [ərc] qiymət, dəyər; əhəmiyyət; نهادن (گذاشتن) ~ qiymətləndirmək, dəyərləndirmək, qiymət vermək

ارجاع [erca'] 1) göndərmə, geri göndərmə; 2) müraciət etmə; کردن ~ a) göndərmək; b) müraciət etmək

ارجح [ərcəh] ən yaxşı, daha yaxşı, ən üstün

ارجمند [ərc(o)mənd] əziz; hörmətli, möhtərəm; şərəfli; ~ دوست• əziz dost; ~ مقام• şərəfli vəzifə, yüksək rütbə

اردک [ordək] ördək

اردنگ [ordəng] *bax* اردنگی

اردنگی [ordəngi] *dan.* təpik, diz zərbəsi; زدن ~ təpikləmək; dizlə zərbə vurmaq

اردو [ordu] *bax* ارتش; زدن ~ düşərgə salmaq; کشیدن ~ yürüş etmək, qoşun çəkmək

اردوگاه [orduqah] düşərgə

اردیبهشت [ordibeheşt] ordibeheşt (*İran şəmsi ilinin ikinci ayı: 21 aprel – 21 maya uyğun gəlir*)

ارز [ərz] 1) valyuta; خارجی ~• xarici valyuta; 2) qiymət, dəyər; 3) hörmət, ehtiram

ارزاق [ərzağ] *t.* رزق ərzaq, qida məhsulları

ارزان [ərzan] ucuz; خریدن ~ ucuz almaq; شدن ~ ucuzlaşmaq; فروختن ~ ucuz satmaq; کردن ~ ucuzlaşdırmaq

ارزان فروش [ərzanforuş] ucuz satan

ارزان فروشی [ərzanforuşi] ucuz satma

ارزانی [ərzani] ucuzluq; داشتن ~ bağışlamaq, hədiyyə etmək

ارزش [ərzeş] 1) dəyər, qiymət; ارزش های اخلاقی• əxlaqi dəyərlər; ~• (افزوده) اضافی izafi dəyər; مایه ~• maya dəyəri; 2) əhəmiyyət; ləyaqət; دادن (گذاشتن) ~ qiymətləndirmək, dəyərləndirmək; əhəmiyyət vermək; داشتن ~ qiymətli olmaq; dəyərli olmaq

ارزشمند [ərzeşmənd] dəyərli, qiymətli; ~ کار• dəyərli iş

ارزن [ərzən] darı

ارزنده [ərzənde] qiymətli, dəyərli; əhəmiyyətli; ~ سند• qiymətli sənəd

ارزیاب [ərzyab] qiymət qoyan, qiymətləndirən, dəyərləndirən

ارزیابی [ərzyabi] qiymət qoyma, qiymət vermə, qiymətləndirmə; dəyəri təyin etmə, dəyərləndirmə; کردن ~ qiymət qoymaq, qiyməti müəyyənləşdirmək

ارزیدن [ərzidən] 1) qiyməti olmaq, dəyəri olmaq; qiymət qoyulmaq; 2) layiq olmaq

ارسال [ersal] göndərmə, yollama; نامه ~• məktub göndərmə; داشتن ~ (کردن) göndərmək, yollamaq

ارسالی [ersali] göndərilmiş, yollanmış; نامه ~• göndərilmiş məktub

ارسی [orosi] *dan.* ev ayaqqabısı, başmaq

ارش [ərəş] dirsək, qulac (*qədim uzunluq ölçüsü – 0,5 metrə yaxın*)

ارشاد [erşad] yol göstərmə, rəhbərlik etmə; کردن ~ yol göstərmək, rəhbərlik etmək

ارشادی [erşadi] istiqamətləndirici, istiqamətverici

ارشد [ərşəd] 1) böyük (*yaşca*); برادر• ~ böyük qardaş; 2) yüksək, yuxarı; böyük (*vəzifəcə*); افسر• ~ yüksəkrütbəli zabit; 3) ən igid, ən qoçaq, ən qoxrmaz

ارض [ərz] 1) Yer; جدید• ~ Amerika qitəsi; اقدس ~• Məşhəd şəhəri; 2) *c.* اراضی [ərazi] yer, torpaq, ərazi

ارضا [erza] razılaşdırma, razı salma; könlünü alma; شدن ~ razı olmaq, razı qalmaq; کردن ~ razı salmaq; könlünü almaq

ارضاع [erza'] süd vermə, əmizdirmə

ارضی [ərzi] yerə, torpağa aid olan; اصلاحات• ~ aqrar islahat; ادعای• ~ torpaq iddiası, ərazi iddiası; آفات• ~ fəlakət, bədbəxtlik (*yerlə bağlı*)

ارعاب [er'ab] qorxutma, hədələmə, təhdid etmə

ارغنون [ərğənun] ərğənun, orqan (*musiqi aləti*)

ارغوان [ərğəvan] baharın əvvəllərində açılan qırmızı gül; درخت• ~ ərğəvan ağacı

ارغوانی [ərğəvani] qıpqırmızı, tünd-qırmızı

ارقام [ərğam] 1) *t.* رقم; 2) dərəcə, qrup (*ixracat və idxalatda*); صادرات• ixracat qrupları

ارکان [ərkan] *t.* رکن; حرب ~• ştab, hərbi qərargah; دولت ~• dövlətin dayaqları

ارگ [ərg] hökumət sarayı; kiçik qala

ارگان [orqan] orqan (*siyasi, mətbuat*)

ارگانیسم [orqanism] orqanizm; زنده ~• canlı orqanizm

ارمغان [ərməğan] ərməğan, töhfə, sovqat, hədiyyə

ارواح [ərvah] *t.* روح

اره [ərre] mişar; آهن بری ~• dəmirkəsən mişar; دستی ~• əl mişarı; دوسره ~ ikibaşlı mişar; چاق کردن ~ a) mişarın dişlərini itiləmək; b) *məc.* qızışdırmaq, təhrik etmək; کردن (کشیدن) ~ mişar çəkmək, mişarlamaq

اره کش [ərrekeş] mişar çəkən

اره کشی [ərrekeşi] mişar çəkmə, mişarlama

اریب [orib] çəpinə, çəpəki, qıyqacı

از [əz] çıxışlıq halın mənasına uyğun gələn ön qoşma: -dan, -dən şəkilçisi; تهران ~ Tehrandan; صبح ~ səhərdən; من ~ məndən

ازا [eza] əvəz, müqabil; ~ به əvəzində, müqabilində

ازاله [ezale] götürmə; kənar etmə, uzaqlaşdırma; بکارت ~ bakirəliyi pozma; مو ~ saçı götürmə (*qırxma*); شدن ~ götürülmək; uzaqlaşdırılmaq; کردن ~ götürmək, uzaqlaşdırmaq

ازبر [əzbər] əzbər, əzbərdən; ~ داشتن əzbər bilmək; کردن ~ əzbərləmək

از خود راضی [əzxodrazi] özündənrazı, özünüçəkən, lovğa, təkəbbürlü, eqoist; ~ مرد özündənrazı kişi

ازخودگذشتگی [əzxodqozəştegi] fədakarlıq, canından keçmə

ازخودگذشته [əzxodqozəşte] fədakar, canından keçən

ازدحام [ezdeham] izdiham, basabas, basırıqlıq, qələbəlik, kütlə; کردن ~ yığışmaq, toplaşmaq; basabas salmaq

ازدست رفته [əzdəstrəfte] 1) əldən düşmüş; zəifləmiş; 2) əldən çıxmış, əldən getmiş, itirilmiş; ~ عمر əldən getmiş ömür

ازدواج [ezdevac] evlənmə; کردن ~ evlənmək; کسی در آمدن ~ به ərə getmək

ازدیاد [ezdiyad] artma, artım, çoxalma; əlavə olunma; (اهالی) نفوس ~ əhalinin artımı; یافتن ~ artmaq, çoxalmaq; əlavə olunmaq

ازرق [əzrəğ] 1) göy (*rəng*), mavi, lacivərd; 2) göygöz, mavigözlü

ازرق پوش [əzrəğpuş] 1) göy paltarlı; 2) sufi

ازکار افتاده [əzkaroftade] 1) iş qabiliyyətini itirmiş; 2) köhnə; yararsız

ازگیل [əzgil] əzgil

ازل [əzəl] əzəl, ilkin, əvvəl, birinci; ~ از əzəldən, əvvəldən, qədimdən

ازلی [əzəli] əzəli, daimi, əbədi, qədim

ازلیت [əzəliyyət] daimilik, əbədilik

ازن [ozon] ozon

ازهر [əzhər] parlaq, parıltılı, çox parlaq

ازهم پاشیدگی [əzhəmpaşidegi] parçalanma, dağılma

ازهم پاشیدن [əzhəmpaşidən] parçalanmaq, dağılmaq

ازهم پاشیده [əzhəmpaşide] ازهم پاشیدن *f.-nin k.z. f.sif.*;parçalanmış, dağılmış

اژدر [əjdər] 1) torpeda (*sualtı mina*); 2) *bax* اژدها; (انداختن) افکندن ~ torpeda ilə vurmaq

اژدرافکن [əjdərəfkən] mina gəmisi

اژدرها [əjdərha] *bax* اژدها

اژدها [əjdəha // ejdaha] əjdaha

اژدهاپیکر [əjdəhapeykər] əjdaha kimi iri, güclü, qorxulu (*adətən, at haqqında işlənir*)

اس [os(s)] əsas, təməl, bünövrə

اساتید [əsatid] *t.* استاد

اسارت [esarət] əsarət, əsirlik, qulluq, kölələk; به ~ افتادن əsir düşmək; به ~ بردن (گرفتن) əsirliyə götürmək

اساس [əsas] əsas, bünövrə, təməl; bazis; prinsip; اقتصادی ~ iqtisadi bünövrə; بر ~ əsasında, əsasən; ~ داشتن əsası olmaq, bünövrəsi olmaq; گذاشتن (نهادن) əsas yaratmaq, bünövrə yaratmaq

اساساً [əsasən] əsasən, əsas etibarilə, başlıca olaraq

اساس گذار [əsasqozar] *bax* بنیاد گذار

اساس گذاری [esasqozari] *bax* بنیاد گذاری

اساس نامه [əsasname] nizamnamə; سازمان ملل متحد ~ Birləşmiş Millətlər Təşkilatının nizamnaməsi

اساسی [əsasi] əsas, başlıca; قانون~ əsas qanun, konstitusiya

اساطیر [əsatir] *t.* اسطوره əsatirlər, miflər; əfsanələr

اساطیری [əsatiri] əsatiri, mifik, əfsanəvi

اسامی [əsami] *t.* اسم

اسانس [esans] esensiya, cövhər

اسب [əsb] at; تازی ~ ərəb atı; سفید ~ ağ at; کهر ~ kəhər at; تاختن ~ at çapmaq; ◊ مراد ~ bəxt; var-dövlət

اسباب [əsbab] 1) alət, avadanlıq, ləvazimat; کار ~ iş (*əmək*) alətləri; خانه ~ ev avadanlığı; 2) *t.* سبب

اسباب بازی [əsbabbazi] oyuncaq

اسباب چینی [əsbabçini] intriqa, fitnə-fəsad, hiylə; کردن ~ intriqa aparmaq, fitnə törətmək

اسباب کشی [əsbabkeşi] köçmə, yükləri daşıma; کردن ~ köçmək

اسب آبی [əsb(e)abi] *zool.* begemot

اسب تازی [əsbtazi] *bax* اسب دوانی

اسب دوانی [əsbdəvani] cıdır; میدان ~ cıdır meydanı, ippodrom

اسب ریس [əsbris] cıdır meydanı

اسب سوار [əsbsəvar] atlı, süvari

اسب سواری [əsbsəvari] at çapma; کردن ~ at çapmaq

اسبق [əsbəğ] sabiq, keçmiş, əvvəlki, qabaq; رئیس جمهور ~ eksprezident

است [əst] xəbərlik şəkilçisi: -dır, -dir, -dur, -dür; هوا گرم ~ hava istidir

استاد [ostad] *c.* اساتید [əsatid] 1) professor; 2) ustad; 3) müəllim; 4) usta; نجار ~ usta dülgər

استادانه [ostadane] ustalıqla, məharətlə, bacarıqla

استادکار [ostadkar] *bax* استاد 4)

استادی [ostadi] 1) ustalıq, məharət; 2) müəllimlik, pedaqoqluq

استادیار [ostadyar] professorun assistenti

استاژ [estaj] staj

استاژیر [estajir] stajor, staj keçən, təcrübə keçən

استاسیون [estasiyon] stansiya, dayanacaq

استان [ostan] ostan (*İranda inzibati ərazi vahidi*), vilayət, əyalət

استاندار [ostandar] ostandar (*İranda vilayətin icra başçısı*), vali

استانداری [ostandari] 1) ostanın icra hakimiyyəti; 2) ostanın icra başçısı vəzifəsi

استبداد [estebdad] istibdad, mütləqiyyət, despotizm, zülm, qəddarlıq

استبل [estebl] tövlə, pəyə

استتیک [estetik] 1) estetika; 2) estetik

استثمار [estesmar] istismar, istifadə etmə, fayda əldə etmə; شدن ~ istismar olunmaq, istifadə olunmaq; کردن ~ istismar etmək, istifadə etmək

استثمارگر [estesmargər] istismarçı, istismar edən

استثمارگری [estesmargəri] *bax* استثمار

استثنا [estesna] istisna, müstəsnalıq; بدون ~ istisnasız; به طور ~ istisna olaraq; کردن ~ istisna etmək

استثنایی [estesnayi] istisna olan, müstəsna

استحصال [estehsal] istehsal, hasil etmə, düzəltmə, hazırlama; کردن ~ istehsal etmək, hasil etmək

استحضار [estehzar] 1) xəbər vermə, xəbərdar etmə, məlumatlandırma;

2) çağırış, çağırma; به ~ رساندن xə-bərdar etmək, məlumat vermək

استحفاظ [estehfaz] qoruma, müha-fizə, mühafizə etmə

استحقاق [estehğağ] qabiliyyət; lə-yaqət; məziyyət, yüksək keyfiyyət; داشتن ~ layiq olmaq

استحکام [estehkam] möhkəmlik, möhkəm olma, möhkəmlənmə; möhkəmləndirmə; (دادن) بخشیدن ~ möhkəmləndirmək

استحمام [estehman] yuyunma, çim-mə (*hamamda*)

استخاره [estexare] istixarə (*bir işə başlamaq üçün Quran və təsbehlə fala baxma*)

استخدام [estexdam] işə götürmə, işə qəbul etmə; xidmətə götürmə; شدن ~ işə qəbul olunmaq; کردن ~ işə qəbul etmək

استخر [estəxr] göl, gölməçə; شنا ~ hovuz, çarhovuz

استخراج [estexrac] 1) çıxarma, çı-xarılma; 2) əldə etmə, hasil etmə, istehsal; شدن ~ a) çıxarılmaq; b) is-tehsal edilmək; کردن ~ a) çıxarmaq; b) istehsal etmək; ◊ آرا ~ səslərin hesablanması; تقویم ~ təqvimin tər-tib olunması

استخوان [ostoxan] 1) sümük; 2) çə-yirdək; ◊بزرگ داشتن ~ əsilzadə ol-maq, nəcib ailədən çıxmaq; پوسیده ~ keçmişlə öyünmək, ata-baba ilə qürrələnmək; تراکاندن ~ boy atmaq; خرد کردن ~ baş sındırmaq, çox fikirləşmək; سبک کردن ~ günahı yumaq üçün ziyarətə (*həccə*) getmək

استخوان بندی [ostoxanbəndi] 1) ske-let; 2) karkas; gövdə; bünövrə; ~ (بنا) عمارت binanın karkası

استخوان دار [ostoxandar] 1) sümük-lü; irisümüklü; گوشت ~ sümüklü ət; 2) möhkəm; güclü; qətiyyətli, iradəli

استخوان درد [ostoxandərd] sümük ağrısı

استخوانی [ostoxani] 1) sümük, sü-müyə aid olan; بیماری ~ sümük xəstəliyi; 2) sümükdən düzəldilən (*hazırlanan*); تسبیح ~ sümük təsbeh

استدراک [estedrak] anlama, qav-rama, başa düşmə, dərk etmə; کردن ~ anlamaq, dərk etmək

استدعا [ested'a] xahiş etmə, yal-varma, yalvarıb-yaxarma; داشتن ~ (کردن) xahiş etmək, yalvarmaq

استدلال [estedlal] sübut etmə; dəlil-sübut gətirmə; əsaslandırma; کردن ~ sübut etmək, dəlil gətirmək, əsas-landırmaq

استر [əstər] qatır

استراحت [esterahət] istirahət, din-cəlmə, dinclik, rahatlıq; کردن ~ isti-rahət etmək, dincəlmək

استراحتگاه [esterahətqah] istirahət evi, istirahət yeri

استراق [esterağ] oğurluq; gizli iş görmə; سمع ~ gizlicə qulaq asma; نظر ~ gözaltı baxma; کردن ~ oğur-luq etmək

استرداد [esterdad] 1) geri qaytarma, geri qaytarılma (*oğurlanmış əşyanı, zəbt edilmiş torpağı*); اسیران جنگ ~ müharibə əsirlərini geri qaytarma; 2) geri istəmə, geri verilməsini tələb etmə (*cinayətkarın*); مجرمین ~ cina-yətkarların (*başqa ölkəyə qaçanların*) geri qaytarılmasını tələb etmə; کردن ~ a) geri istəmək; b) geri qaytarmaq

استریلیزه [esterilize] sterilizə edil-miş, mikrobsuzlaşdırılmış

استشمام [esteşmam] 1) burunla nəfəs alma; 2) qoxulama, iyləmə; کردن ~ a) burunla nəfəs almaq; b) qoxula-maq, iyləmək

استشهاد [esteşhad] şahidlik istəmə, şahidliyə çağırma; دادن ~ şahidlik etmək; کردن ~ şahidliyə çağırmaq

استطاعت [estetaət] 1) imkanı olma, gücü çatma; 2) güc, qüdrət; iqtidar, hakimiyyət, səlahiyyət; داشتن ~ im-kanı olmaq, gücü çatmaq

استعاره [esteare] 1) *ədəb.* istiarə, metafora; 2) *ədəb.* məcaz, alleqoriya

استعاره آمیز [estearemiz] meta-forik; məcazi; alleqorik

استعاری [esteari] *bax* استعاره آمیز

استعداد [este'dad] istedad, bacarıq, qabiliyyət, zəka; کار ~ iş qabiliyyə-ti; موسیقی ~ musiqi istedadı; داشتن ~ istedadı olmaq, qabiliyyəti olmaq

استعفا [este'fa] 1) istefa, vəzifədən könüllü getmə; 2) bağışlanmasını xahiş etmə, əfv istəmə; دادن ~ istefa vermək

استعفانامه [este'faname] istefa mək-tubu, istefa ərizəsi

استعلام [este'lam] məlumat istəmə; sorğu vermə; کردن ~ məlumat istə-mək; sorğu vermək

استعمار [este'mar] 1) müstəmləkəyə çevirmə; 2) müstəmləkəçilik

استعمارگر [este'margər] müstəm-ləkəçi

استعمارگری [este'margəri] *bax* استعمار 1)

استعماری [este'mari] müstəmləkə-çilik siyasəti

استعمال [este'mal] istifadə etmə; işlətmə; شدن ~ istifadə edilmək, işlədilmək; کردن ~ istifadə etmək, işlətmək

استغاثه [esteğase] 1) yalvarma, yalvarıb-ya[illegible] 2) hürma; 2) köməyə ğırma; کردن ~ a) yalvarmaq; b) m-məyə çağırmaq

استغفار [esteğfar] *din.* tövbə et peşman olma; bağışlanmağı ist (*günahlara görə*); کردن ~ tövbə mək, bağışlanmağı istəmək (*gün lara görə*)

استغفر الله [əstəğferollah] *n.* İ bağışla məni

استغنا [esteğna] heç nəyə ehti olmama, maddi cəhətdən ta olunma

استفاده [estefade] 1) *bax* مال از فرهنگ ~ lüğətdən istifadə; فرصت fürsətdən istifadə; ~ sui-istifadə; قابل ~ istifadə yararlı; 2) faydalanma, qazan (کردن) بردن ~ a) istifadə etmək lətmək; b) fayda götürmək; ~ کردن sui-istifadə etmək

استفاده جو [estefadecu] mənf güdən, tamahkar

استفاده جویی [estefadecuyi] fəət güdmə, tamahkarlıq

استفراغ [estefrağ] qusma; ن qusmaq

استفسار [estefsar] soruşma; so sual etmə; soruşub öyrənmə; ن soruşmaq; sorğu-sual etmək; s şub öyrənmək

استفهام [estefham] sual, sorğu- علامت ~ sual işarəsi; کردن ~ so maq, sorğu-sual etmək

استقامت [esteğamət] 1) möhk lik, bərklik, davamlılıq; 2) mət mətinlik, dözüm, qətiyyət; 3)

qavimət; داشتن ~ a) möhkəm olmaq; b) mətin olmaq, qətiyyətli olmaq; c) müqavimət göstərmək; کردن ~ (به خرج دادن) a) qətiyyət göstərmək; b) müqavimət göstərmək

استقبال [esteğbal] 1) qarşılama, qabağa çıxma; گرم ~ hərarətlə (*səmimi*) qarşılama; 2) bəyənmə; qəbul etmə; 3) *qram.* gələcək zaman; 4) *ədəb.* cavab, cavab yazma, nəzirə, nəzirə yazma; کردن ~ a) qarşılamaq; b) bəyənmək; qəbul etmək

استقرا [esteğra] 1) nəticə, nəticə çıxarma, induksiya; 2) axtarma, axtarış, araşdırma; کردن ~ a) nəticə çıxarmaq; b) axtarmaq, araşdırmaq

استقرار [esteğrar] 1) yerləşmə; yerləşdirmə; موشکها ~ raketlərin yerləşdirilməsi; 2) möhkəmlənmə; sabitləşmə; möhkəmləndirmə, sabitləşdirmə; صلح ~ sülhü möhkəmləndirmə

استقراض [esteğraz] istiqraz; borc, borc istəmə; کردن ~ borc almaq

استقصا [esteğsa] dərindən öyrənmə, araşdırma; کردن ~ dərindən öyrənmək, araşdırmaq

استقلال [esteğlal] istiqlal, istiqlaliyyət, azadlıq, müstəqillik; سیاسی ~ siyasi müstəqillik; یافتن ~ müstəqillik qazanmaq

استقلال طلبی [esteğlaltələbi] müstəqillik tələb etmə; müstəqillik uğrunda mübarizə etmə

استکان [estekan] stəkan, fincan; نعلبکی ~ stəkan və nəlbəki

استماع [estema'] eşitmə, dinləmə, qulaq asma; کردن ~ eşitmək, dinləmək, qulaq asmaq

استمالت [estemalət] 1) özünə cəlb etmə, özünə meyilli etmə; 2) mehribanlıq, nəvaziş, şəfqət; کردن ~ a) özünə cəlb etmək; b) mehribanlıq göstərmək

استمداد [estemdad] 1) kömək, yardım; 2) kömək istəmə; yardım istəmə; کردن ~ a) kömək etmək; b) kömək istəmək

استمرار [estemrar] 1) sürəklilik, davamlılıq, arası kəsilməmə (*işin*); 2) arasıkəsilməzlik, dəyişməzlik, sabitlik; (یافتن) پذیرفتن ~ a) davam etmək; b) sabit olmaq; دادن ~ a) davam etdirmək; b) dəyişməz etmək, sabit etmək

استمراری [estemrari] 1) davamlı, sürəkli, uzun; 2) daima, həmişə; 3) *qram.* ماضی ~ bitməmiş keçmiş zaman

استناد [estenad] istinad, əsaslanma, söykənmə; به ~ istinad edərək, əsaslanaraq; قابل ~ mötəbər, nüfuzlu; (جستن) کردن ~ istinad etmək, əsaslanmaq

استنباط [estenbat] 1) anlama, qavrama, dərk etmə; 2) deduksiya; 3) məna çıxarma, mənalandırma; xülasə, nəticə; کردن ~ a) anlamaq, dərk etmək; b) nəticə çıxarmaq

استنتاج [estentac] yekun, nəticə, nəticə əldə etmə, nəticə çıxarma; کردن ~ nəticə çıxarmaq

استنساخ [estensax] üzünü köçürmə, surət çıxarma; کردن ~ üzünü köçürmək; surət çıxarmaq

استنطاق [estentağ] istintaq; sorğu-sual etmə, dindirmə (*müttəhimi, şahidi*); کردن ~ istintaq etmək; sorğu-sual etmək, dindirmək (*müttəhimi, şahidi*)

استوا [esteva // ostova] 1) ekvator; خط ~ ekvator xətti; 2) bərabərlik, tarazlıq

استوار [ostovar] I möhkəm, davamlı; bərk sarsılmaz; عقیده ~ möhkəm əqidə, sarsılmaz əqidə; شدن ~ möhkəmlənmək; کردن ~ möhkəmlətmək

استوار [ostovar] II ostovar (*İran ordusunda çavuşa uyğun hərbi rütbə*)

استوارنامه [ostovarname] *siy.* etimadnamə

استواری [ostovari] möhkəmlik, sarsılmazlıq, sabitlik

استوانک [ostovanək] *tex.* silindr; گاز ~ qaz silindri

استوانه [ostovane] silindr (*həndəsi cisim*)

استوانه ای [ostovanei] silindrşəkilli

استودیو [estodyo] studiya; عکاسی ~ fotostudiya; فیلمبرداری ~ kinostudiya

استهزا [estehza] istehza, ələ salma, lağa qoyma, məsxərə, rişxənd; kinayə به ~ گرفتن // کردن ~ istehza etmək, ələ salmaq

استهزا آمیز [estehzaamiz] istehzalı; kinayəli; لبخند ~ istehzalı gülüş

استهزاگر [estehzagər] istehza edən, ələ salan

استهلاک [estehlak] 1) ödəmə, vermə, tədricən ödəmə (*borcu*); 2) amortizasiya; اثاثیه ~ avadanlığın amortizasiyası; 3) məhv etmə, öldürmə

استیصال [estisal] 1) kasıblıq, yoxsulluq, bərk ehtiyac; 2) kökündən qoparma, tamamilə məhv etmə; کردن ~ kökündən qoparmaq, tamamilə məhv etmək; در حال ~ بودن çıxılmaz vəziyyətdə olmaq, ehtiyac içində olmaq

استیضاح [estizah] sorğu-sual; izahat tələb etmə; مجلس ~ نماینده شورای ملی millət vəkilinin sorğusu; کردن ~ soruşmaq, izahat tələb etmək

استیلا [estila] istila etmə, işğal etmə, zəbt etmə, ələ keçirmə, tutma; کردن ~ istila etmək, işğal etmək, zəbt etmək, tutmaq

اسرار [əsrar] *t.* سر [ser(r)]

اسرار آمیز [əsraramiz] əsrarəngiz, sirli

اسراف [esraf] israfçılıq, bədxərclik; کردن ~ israfçılıq etmək, bədxərclik etmək

اسراف کار [esrafkar] israfçı, bədxərc

اسطبل [estəbl] *bax* استبل

اسطوره [osture] *c.* اساطیر [əsatir] əsatir, mif, əfsanə

اسعار [əs'ar] valyuta

اسفالت [əsfalt // esfalt] *bax* آسفالت

اسفل [əsfəl] ən aşağı, ən alçaq; درجات ~ ən aşağı dərəcələr

اسفلت [əsfəlt] asfalt

اسفنج [esfənc] süngər

اسفند [esfənd] I esfənd (*İran şəmsi ilinin on ikinci ayı: 20 fevral – 20 marta uyğun gəlir*)

اسفند [esfənd] II üzərlik

اسقاط [esğat] 1) aşağı salma, düşürmə; atma, tullama; 2) köhnəlmiş şeylər, atılmalı şeylər; شدن ~ köhnəlmək, işə yaramamaq; کردن ~ a) atmaq, tullamaq; b) köhnəltmək, yararsız hala salmaq

اسکات [eskat] 1) sakitləşdirmə; susdurma; 2) yumşaltma; yüngülləşdirmə (*ağrını, əzabı*); کردن ~ a) sakitləşdirmək, susdurmaq; b) yumşaltmaq

اسکان [eskan] məskunlaşma; yerləşdirmə; yerləşdirilmə; ~ مهاجرین mühacirlərin yerləşdirilməsi

اسکلت [eskelet] skelet

اسکله [eskele] körpü (*gəmilərin yan alması üçün*)

اسکناس [eskenas] əskinaz, kağız pullar; ~ نشر kağız pulların dövriyyəyə buraxılması

اسکنه [eskəne // eskene] iskənə

اسکی [eski] xizək; ~ روی آب su xizəyi; ~ کردن xizəklə getmək

اسکی باز [eskibaz] xizəkçi

اسکی بازی [eskibazi] ayaq xizəyi idmanı

اسلاف [əslaf] *t.* سلف [sələf]

اسلام [eslam] islam dini, müsəlmanlıq

اسلام شناس [eslamşenas] islamşünas

اسلام شناسی [eslamşenasi] islamşünaslıq

اسلامگرا [eslamgəra] islam tərəfdarı, islamı müdafiə edən, islamı dəstəkləyən

اسلامگرایی [eslamgərayi] islamı müdafiə etmə, islamı dəstəkləmə

اسلامیت [eslamiyyət] müsəlmanlıq

اسلاو [eslav] slavyan; ~ زبانهای slavyan dilləri

اسلاوشناس [eslavşenas] slavyanşünas

اسلاوشناسی [eslavşenasi] slavyanşünaslıq

اسلاید [eslayd] diapozitiv

اسلحه [əslehe] 1) silah, yaraq; ~ سرد soyuq silah; ~ گرم odlu silah; 2) vasitə, alət; ~ مبارزه mübarizə vasitəsi; ~ بشتن silahlı olmaq, üstündə silah gəzdirmək; ~ بردن ~ دست به silaha əl atmaq, silah götürmək

اسلحه خانه [əslehexane] 1) arsenal, silah anbarı; 2) silah saxlanılan otaq

اسلحه دار [əslehedar] kaptenarmus (*hərbi sursata baxan hərbçi*)

اسلحه سازی [əslehesazi] silah istehsalı, silahqayırma; ~ کارخانه silah zavodu

اسلوب [oslub] *c.* اسالیب [əsalib] üsul, tərz, yol, qayda, metod; ~ تعلیم təlim üsulu

اسلیمی [eslimi] gül-çiçəkli naxış, şəbəkəli ornament

اسم [esm] *c.* اسامی [əsami] // اسما [əsma] 1) ad; ~ اعظم ən böyük ad (*Allahın adı çəkilərkən*); ~ فامیل *bax* نام خانوادگی; ~ مستعار təxəllüs; gizli imza; 2) *qram.* isim; ~ خاص xüsusi isim; ~ ذات konkret isim; ~ عام ümumi isim; ~ معنی mücərrəd isim; ◊ ~ بردن ad çəkmək, yada salmaq, xatırlamaq; ~ دادن ad qoymaq, adlandırmaq

اسماً [esmən] ada görə

اسم گذاری [esmqozari] adqoyma; ~ جشن ad günü; ~ کردن ad qoymaq

اسم نویسی [esmnevisi] ad yazdırma, qeyd olunma, qeydiyyat; ~ کردن qeyd olunmaq; qeyd etmək

اسناد [esnad] *t.* سند

اسناد [esnad] aid etmə, mənsub etmə; ~ دادن (کردن) aid etmək, mənsub etmək

اسهال [eshal] ishal; mədə pozğunluğu; ~ خونی qanlı ishal; ~ گرفتن ishal olmaq; qarın ağrısına düşmək

اسید [əsid] *kim.* turşu; ~ قلیایی qələvi

اسیر [əsir] *c.* اسرا [osəra] 1) əsir; tutulmuş; ~ جنگی hərbi əsir; ~ عشق eşqin əsiri, eşqə düşmüş, vurulmuş;

2) qul, kölə; ~ شدن əsir düşmək; ~ کردن əsir götürmək

اسیری [əsiri] 1) əsirlik; 2) əsarət, köləlik

اشارت [eşarət] *bax* اشاره

اشاره [eşare] *c.* اشارت [eşarat] 1) göstərmə; 2) işarə, əlamət, nişan; ~ با چشم gözlə işarə; göz vurma; ~ با سر başla işarə, başla işarə ilə razılıq bildirmə; 3) kinayə, eyham; 4) xatırlatma; istinad etmə; ~ کردن a) göstərmək; b) işarə etmək; c) eyham vurmaq; ç) xatırlatmaq; istinad etmək; ~ به گفتن eyhamla danışmaq

اشاعات [eşaat] şayiələr, xəbərlər, dedi-qodular; ~ کاذبه yalan xəbərlər

اشاعه [eşae] 1) yayma, yayılma; ~ علوم elmlərin yayılması; 2) aşkar etmə, faş etmə, bildirmə; ~ دادن a) yaymaq; b) aşkar etmək, bildirmək; ~ یافتن a) yayılmaq; b) aşkar olunmaq

اشباع [eşba'] 1) doyma, doydurma; canına çəkmə; 2) *kim.* məhlulun doyması; ~ شدن doymaq; canına çəkmək; ~ کردن doydurmaq

اشبل [oşbol] balıq kürüsü

اشپیل [eşpil] *bax* اشبل

اشتباه [eştebah] səhv, yanlışlıq; yanılma; ~ کردن səhv etmək; ~ گرفتن səhv tutmaq; ~ به افتادن yanılmaq

اشتباهاً [eştebahən] səhvən, yanlış olaraq

اشتباه کاری [eştebahkari] təhrif etmə; aldatma, yanıltma

اشتباهی [eştebahi] *bax* اشتباهاً

اشتداد [eştedad] şiddətlənmə, güclənmə; intensivlik; gərginlik; ~ یافتن şiddətlənmək, güclənmək

اشتر [oştor] *bax* شتر

اشتراک [eşterak] 1) iştirak; şəriklik, ortaqlıq; ~ مساعی əməkdaşlıq; 2) abunə; ~ وجه abunə haqqı; ~ داشتن (کردن) a) iştirak etmək; b) abunə olmaq

اشتراکی [eşteraki] müştərək, birgə, ümumi, kollektiv; ~ کردن ümumiləşdirmək

اشتعال [eşteal] şölələnmə, alışma, alovlanma, yanma; ~ غیر قابل alışmayan, yanmayan; ~ قابل alışan, yanan; ~ یافتن alışmaq, alovlanmaq, yanmaq

اشتغال [eşteğal] məşğul olma, məşğuliyyət; işləmə, çalışma; ~ داشتن (ورزیدن) məşğul olmaq; işləmək, çalışmaq

اشتقاق [eşteğağ] *dilç.* 1) söz yaradıcılığı; 2) mənşə, etimologiya

اشتقاقی [eşteğaği] *dilç.* düzəltmə; ~ کلمات düzəltmə sözlər

اشتلم [oştolom] zülm; təzyiq, sıxışdırma, incitmə; ~ کردن zülm etmək; sıxışdırmaq, incitmək

اشتها [eşteha] iştaha; ~ زیر دندان است *ata.söz.* iştaha diş altındadır; ◊ ~ کورشدن iştahası küsmək (*qaçmaq*); ~ به آوردن iştahaya gətirmək; ~ به دیگران نان خوردن hamam suyu ilə özünə dost tapmaq

اشتهاآور [eştehaavər] iştahaaçan, iştahagətirən

اشتهار [eştehar] şöhrətlənmə, adsan qazanma, məşhurlaşma, tanınma; ~ داشتن məşhur olmaq, ad-san qazanmaq; ~ یافتن yayılmaq (*söz, xəbər*)

اشتیاق [eştiyağ] arzu, istək; meyil, həvəs; ~ داشتن arzu etmək, istəmək

اشجار [əşcar] *t.* شجر

اشخاص [əşxas] *t.* شخص

اشد [əşəd(d)] ən şiddətli, ən güclü; مجازات ~˙ ən şiddətli (*ən ağır*) cəza

اشرار [əşrar] *t.* شریر; düşmənlər; quldurlar, yolkəsənlər; yaramazlar; مسلح ~˙ silahlı quldurlar

اشراف [əşraf] *t.* شریف hörmətli şəxslər, əyanlar, kübarlar, aristokratlar

اشرف [əşrəf] ən şərəfli, daha şərəfli; مخلوقات ~˙ yaradılmışların ən şərəflisi (*insan*)

اشعار [əş'ar] *t.* شعر

اشعار [eş'ar] xəbər vermə, bildirmə; xəbərdarlıq etmə; (کردن) داشتن ~ xəbər vermək; xəbərdarlıq etmək

اشعه [əşeə] *t.* شعاع; ما ورای ~˙ بنفش ultrabənövşəyi şüalar; ~˙ ما ورای قرمز ultraqırmızı şüalar

اشغال [eşğal] işğal etmə, tutma, zəbt etmə; شدن ~ işğal olunmaq, tutulmaq, zəbt olunmaq; کردن ~ işğal etmək, tutmaq, zəbt etmək

اشغالگر [eşğalgər] işğalçı, istilaçı, qəsbkar

اشغالگری [eşğalgəri] 1) *bax* اشغالگر; 2) işğal olunmuş; سرزمینهای ~˙ işğal olunmuş ərazilər

اشقیا [əşğiya] *t.* شقی

اشک [əşk] göz yaşı; ریختن (افشاندن) ~ göz yaşı tökmək, ağlamaq; ◊ تمساح ~˙ yalançı göz yaşları, riyakarlıqla ağlama; در توی مشک ~ gözünün yaşı ovcunun içində olmaq; ریختن ~ göz yaşı tökmək, ağlamaq

اشکاف [eşkaf] şkaf

اشکال [əşkal] *t.* شکل

اشکال [eşkal] çətinlik, çətin vəziyyət; maneə; əngəl; با (به) ~ çətinliklə; ◊ تراشیدن ~ çətinlik yaratmaq

اشکال تراش [eşkaltəraş] çətinlik yaradan, maneə yaradan, maneçilik edən, əngəl törədən

اشکال تراشی [eşkaltəraşi] çətinlik yaratma, maneçilik etmə, əngəl törətmə; کردن ~ çətinlik yaratmaq, maneçilik etmək, əngəl törətmək

اشک آلود [əşkalud] ağlar, ağlamış; چشمهای ~˙ ağlar gözlər, yaşla dolu gözlər

اشک آور [əşkavər] gözyaşardıcı, gözyaşardan; گاز ~˙ gözyaşardıcı qaz

اشکبار [əşkbar] ağlayan, göz yaşı tökən

اشکریز [əşkriz] *bax* اشکبار

اشک فشان [əşkfeşan] *bax* اشکبار

اشکم [eşkəm] *bax* شکم

اشکمبه [eşkəmbe] *bax* شکمبه

اشکنجه [eşkənce] *bax* شکنجه

اشکنه [eşkəne] un, yumurta və soğanla hazırlanmış şorba

اشکوب [əşkub //eşkub // oşkub] mərtəbə (*binada*); اول ~˙ birinci mərtəbə

اشکوبه [eşkube] *bax* اشکوب

اشنودن [oşnudən] *bax* شنیدن

اشهب [əşhəb] 1) ağ-qara, boz, kül rəngi; 2) boz at

اشیا [əşya] *t.* شیء; آهنی ~˙ dəmir əşyalar; چرمی ~˙ dəri məmulatı; نمایشی ~˙ eksponatlar; یدکی ~˙ ehtiyat hissələri

اصابت [esabət] dəymə; hədəfə dəymə; گلوله به هدف ~˙ güllənin hədəfə dəyməsi; کردن ~ dəymək; çatmaq, payına düşmək; قرعه به نام من ~ کرد uduş mənim payıma düşdü

اصالت [əsalət] *t.* اصیل; 2) tanınmış nəsildən olma

اصحاب [əshab] *t.* صاحب; تدبیر ~˙ mədrik adamlar; علم ~˙ elm adamları

اصرار [esrar] israr, israr etmə, təkid etmə, sözünün üstündə durma; inad etmə; داشتن (کردن، ورزیدن) ~ israr etmək, təkid etmək, sözünün üstündə durmaq; inad etmək

اصرار آمیز [esraramiz] israrlı, təkidli, sözünün üstündə duran; inadkar

اصطکاک [estekak] 1) sürtünmə; 2) toqquşma, konflikt; پیدا کردن ~ toqquşmaq, konfliktə girmək

اصطلاح [estelah] 1) termin; 2) idiomatik ifadə; 3) ifadə; کردن ~ sözə müəyyən məna vermək; sözü müəyyən mənada işlətmək

اصطلاحات [estelahat] 1) *t.* اصطلاح; 2) terminologiya

اصطلاح نامه [estelahname] terminoloji lüğət; کتابداری ~˙ kitabşünaslıq terminləri lüğəti

اصطلاحی [estelahi] 1) terminoloji; 2) idiomatik

اصغا [esğa] qulaq asma, dinləmə; کردن ~ qulaq asmaq, dinləmək

اصغر [əsğər] daha kiçik, ən kiçik

اصل [əsl] *c.* اصول [osul] 1) əsas, kök; mahiyyət; مطلب ~˙ məsələnin mahiyyəti (*məğzi*); 2) soy, nəsil, mənşə; نسب اجتماعی ~˙ و ~ ictimai mənşə; 3) əsil, orijinal; جواهر ~˙ əsil cavahir; داشتن ~ a) düzgün olmaq; b) əsil-köklü nəsildən olmaq

اصلا [əsla] *bax* اصلاً

اصلاً [əslən] 1) əsla, qətiyyən, heç, heç də; heç vəchlə; 2) tamamilə; əslində, mahiyyət etibarilə; 3) nəsəb-linə görə; mənşəcə; فارس است ~ mənşəcə farsdır

اصلاح [eslah] 1) düzəltmə, düzəliş etmə; اشتباه ~˙ səhvi düzəltmə; 2) təmir etmə; nizama salma; yaxşılaşdırma, təkmilləşdirmə; 3) islahat; شدن ~ a) düzəldilmək; b) təmir olunmaq, nizama salınmaq; c) yaxşılaşdırılmaq, təkmilləşdirilmək; کردن ~ a) düzəltmək; b) təmir etmək, nizama salmaq; c) yaxşılaşdırmaq, təkmilləşdirmək; ç) islahat aparmaq

اصلاحات [eslahat] *t.* اصلاح islahat

اصلاح پذیر [eslahpəzir] düzəldilə bilən, düzəldilməsi mümkün olan, islah oluna bilən

اصلاح طلب [eslahtələb] islahatçı, islahat tərəfdarı

اصلاح ناپذیر [eslahnapəzir] düzəldilə bilməyən, islah oluna bilməyən

اصله [əsle] 1) kök (*bitkilərdə*); 2) numerativ söz (*ağac üçün*); یک درخت ~ bir ədəd ağac

اصلی [əsli] 1) əsas, başlıca; baş; جمله ~˙ baş cümlə; 2) təbii, əsl, gerçək; نسخه ~˙ orijinal nüsxə; ◊ عدد ~˙ miqdar sayı

اصلیت [əsliyyət] təbiilik

اصم [əsəm(m)] kar

اصناف [əsnaf] 1) *t.* صنف; 2) sənətkarlar, tacirlər, dükançılar

اصول [osul] *t.* اصل 1): علم ~˙ metodologiya; 2) yön, istiqamət; üsul; prinsip; دین ~˙ islamın əsas prinsipləri; کار ~ işin gedişi

اصولاً [osulən] əsasən, əsas etibarilə, prinsipcə, prinsip etibarilə

اصولی [osuli] prinsipial; مسایل ~˙ prinsipial məsələlər

اصیل [əsil] 1) nəcib, əlicənab, əsil-zadə; 2) cins; اسب ~˙ cins at; 3) həqiqi, gerçək, əsl

اضافات [ezafat] 1) *t.* اضافه; 2) artıq, əlavə

اضافت [ezafət] *bax* اضافه

اضافه [ezafe] 1) artırma, çoxaltma, əlavə etmə; این ~˙ به bundan əlavə; 2) *qram.:* ~ ترکیب izafət birləşməsi, təyini söz birləşməsi; ~ علامت˙ izafət birləşmələrində tərəflər arasında tələffüz olunan "e" səsi; شدن ~ artırılmaq, əlavə olunmaq; کردن ~ artırmaq, əlavə etmək; ◊ ~ حرف˙ ön qoşma

اضافه کار [ezafekar] əlavə iş

اضافه کاری [ezafekari] 1) *bax* اضافه کار; 2) əlavə iş üçün ödənilən pul

اضافی [ezafi] 1) izafi, əlavə; ارزش˙ ~ izafi dəyər; ~ مبلغ˙ əlavə məbləğ; 2) artıq, artıq qalan, qalıq

اضحی [əzha]: ~ عید˙ qurban bayramı

اضطراب [ezterab] iztirab, həyəcan, narahatlıq, sıxıntı, təşviş, nigaranlıq; داشتن ~ həyəcan keçirmək, nigaran olmaq

اضطراب آور [ezterabavar] həyəcan oyadan, təşvişə salan

اضطرار [ezterar] 1) məcburiyyət, əlacsızlıq, çarəsizlik; 2) ehtiyac, zərurət, yoxsulluq

اضطراراً [ezterarən] məcburiyyət üzündən, əlacsızlıqdan

اضطراری [ezterari] məcbur; məcburi, icbari; çarəsiz

اطاعت [etaət] itaət, tabe olma, boyun əymə; mütilik; کور کورانه ~˙ kor-koranə itaət; کردن ~ itaət etmək, tabe olmaq, boyun əymək

اطاق [otağ] *bax* اتاق

اطاله [etale] 1) uzatma; davam etdirmə; کلام ~˙ sözü uzatma; çox danışma; 2) dartma, çəkmə; ◊لسان ~˙ kobudluq, qabalıq

اطراف [ətraf] *t.* طرف [tərəf] tərəflər; kənar, əyalət; شهر ~˙ şəhərətrafı; qəsəbə; این موضوع ~˙ در bu mövzu ətrafında

اطرافیان [ətrafiyan] ətrafdakılar, yaxın adamlar

اطعام [et'am] yedirtmə, yedizdirmə, yemək vermə; کردن ~ yedirtmək, yemək vermək

اطفا [etfa] söndürmə (*odu, yanğını*); کردن ~ söndürmək (*odu, yanğını*)

اطفائیه [etfaiyye]: اداره˙ ~ yanğınsöndürmə idarəsi; مأمور˙ ~ yanğınsöndürən

اطلاع [ettela'] 1) bildirmə, xəbər vermə; xəbərdar olma; 2) informasiya, xəbər, məlumat; به قرار˙ ~ məlumata görə; دادن ~ xəbər vermək; داشتن ~ xəbərdar olmaq, bilmək; یافتن (حاصل کردن) ~ xəbər əldə etmək, bilmək

اطلاعات [ettelaat] 1) *t.* اطلاع; 2) kəşfiyyat, kəşfiyyat xidməti

اطلاعیه [ettelaiyye] 1) elan, xəbərdarlıq; 2) məlumat, informasiya

اطلاق [etlağ] 1) ad qoyma, ad vermə; 2) istifadə etmə, işlətmə; 3) azad etmə; xilas etmə; 4) boşama

اطلس [ətləs] I atlaz (*parça*); زر˙ ~ بفت zərli iplə toxunmuş atlaz

اطلس [ətləs] II atlas, xəritə; جغرافیایی˙ ~ coğrafi atlas; دنیا˙ ~ dünya atlası; ◊ ~ اقیانوس˙ Atlantik okeanı

اطمینان [etminan] inam; etibar; etimad; arxayınlıq; xatircəmlik; قابل˙ ~ inandırıcı; etibarlı, mötəbər; دادن ~ (بخشیدن) inandırmaq; xatircəm etmək; داشتن ~ inanmaq, etibar etmək

اطمینان بخش [etminanbəxş] ümidverici; اظهارات˙ ~ ümidverici bəyanatlar

اطناب [etnab] çox uzatma (*sözü*); çox danışma; کلام ~˙ sözü uzatma

اطو [otu] *bax* اتو

اطوار [ətvar] *t.* طور

اظهار [ezhar] 1) bildirmə, bəyan etmə; تشکر ~˙ təşəkkür etmə; خرسندی ~˙ sevincini bildirmə; 2) aşkar etmə, üzə çıxarma; داشتن (کردن) ~ bildirmək, bəyan etmək; شدن ~ bildirilmək, göstərilmək

اظهارات [ezharat] 1) *t.* اظهار; 2) bəyanat

اظهارنامه [ezharname] izahat; deklarasiya; bəyanat

اظهاریه [ezhariyye] *bax* اظهارنامه

اعاده [eade] 1) qaytarma, geri qaytarma; قرض ~˙ borcu qaytarma; 2) bərpa etmə, yenidən düzəltmə; حیثیت ~˙ bəraət, bəraət qazanma; نظم ~˙ nizam-intizamın bərpa edilməsi; شدن ~ a) qaytarılmaq; b) bərpa edilmək; کردن ~ a) qaytarmaq; b) bərpa etmək

اعاشه [eaşe] iaşə, məişət, dolanacaq; کردن ~ dolanmaq, yaşamaq, yemək-içmək

اعانت [eanət] *bax* اعانه

اعانه [eane] kömək, yardım; دادن ~ (کردن) kömək etmək, yardım etmək

اعتبار [e'tebar] 1) kredit; borc; درازمدت ~˙ uzunmüddətli kredit; 2) ödəmə qabiliyyəti (*borcu*); 3) etibar, inam, etimad; داشتن ~ a) krediti olmaq; b) ödəmə qabiliyyəti olmaq; c) etibarlı olmaq, nüfuzu olmaq; کردن ~ etibar etmək; گرفتن ~ kredit almaq

اعتبارنامه [e'tebarname] vəkalətnamə; سیاسی ~˙ etimadnamə; 2) akkreditiv

اعتدال [e'tedal] 1) mötədillik, mülayimlik, yumşaqlıq; هوا ~˙ havanın mülayimliyi; 2) bərabərlik; gecə-gündüz bərabərliyi; eyni ölçüdə olma; بهاری ~˙ yazda gecə-gündüz bərabərliyi; پاییزی ~˙ payızda gecə-gündüz bərabərliyi; یافتن ~ bərabər olmaq

اعتدالی [e'tedali] mötədil, mülayim, praqmatist

اعتراض [e'teraz] etiraz, narazılıq, protest; نشانه˙ ~ etiraz əlaməti olaraq; داشتن (کردن) ~ etiraz etmək

اعتراض آمیز [e'terazamiz] etirazlı, etiraz ifadə edən; narazı; سخنان˙ ~ etirazlı çıxış

اعتراض نامه [e'terazname] etiraz məktubu

اعتراف [e'teraf] etiraf, boynuna alma (*günahı, səhvi*); به اشتباه˙ ~ səhvini boynuna alma; داشتن ~ (کردن) etiraf etmək, boynuna almaq (*günahı, səhvi*)

اعتصاب [e'tesab] tətil; سیاسی˙ ~ siyasi tətil; غذا˙ ~ aclıq elan etmə; کردن ~ tətil etmək

اعتقاد [e'teğad] 1) etiqad; inam; inanma; به خدا ~ Allaha etiqad, Allaha inanma; 2) əqidə; fikir; بریدن˙ ~ inamı itirmək; داشتن (یافتن) ~ inanmaq; کردن (آوردن) ~ etiqad etmək, inanmaq

اعتلا [e'tela] 1) yüksəlmə (*vəzifədə, rütbədə*); مقام˙ ~ vəzifədə yüksəlmə; 2) yüksəliş; inkişaf; یافتن ~ yüksəlmək (*vəzifədə, rütbədə*)

اعتماد [e'temad] etimad, etibar, inam, inanma; عدم˙ ~ etimadsızlıq, inamsızlıq; قابل˙ ~ inandırıcı; inamlı,

etibarlı; (کردن) داشتن ~ etimad göstərmək, inanmaq

اعتنا [e'tena] diqqət göstərmə, əhəmiyyət vermə; کردن ~ diqqət göstərmək, əhəmiyyət vermək

اعتیاد [e'tiyad] adət, vərdiş; به ~ سیگار siqaretə adət etmə; داشتن ~ adət etmək, vərdiş etmək

اعجاب [e'cab] təəccüblənmə; heyrətə gəlmə

اعجاب انگیز [e'cabəngiz] təəccüblü, qəribə, heyrətli, qeyri-adi

اعجاب آور [e'cabavər] *bax* اعجاب انگیز

اعجاز [e'caz] möcüzə; قرآن ~• Quranın möcüzəsi; کردن ~ möcüzə göstərmək

اعجازآمیز [e'cazamiz] möcüzəli; fövqəladə, qeyri-adi; heyranedici

اعجم [ə'cəm] *c.* اعاجم [əacem] ərəb olmayan, qeyri-ərəb

اعجوبه [o'cube] *c.* اعاجیب [əacib] nadir, müstəsna, qeyri-adi, görünməmiş

اعدام [e'dam] edam, ölüm cəzası; حکم ~• edam hökmü; کردن ~ edam etmək; öldürmək

اعراب [e'rab] 1) ərəb sözlərinin hallanması və ya tərifləmməsi; 2) ərəbləşdirmə (*əcnəbi söz və ifadələri*); 3) ərəb əlifbasında diakritik işarələr (*hərəkələr*)

اعزاز [e'zaz] əzizləmə, hörmət etmə; کردن ~ əzizləmək, hörmət etmək

اعزام [e'zam] ezam edilmə, göndərilmə, yola salınma; (کردن) داشتن ~ ezam etmək, göndərmək

اعشاری [ə'şari] onluq; کسر ~• onluq kəsr

اعصاب [ə'sab] *t.* عصب

اعضا [ə'za] *t.* عضو

اعطا [e'ta] 1) bağışlama, hədiyyə etmə; 2) mükafatlandırma; təltif; ~ شدن a) bağışlanmaq, hədiyyə edilmək; b) təltif olunmaq; کردن ~ a) bağışlamaq, hədiyyə etmək; b) mükafatlandırmaq, təltif etmək

اعظم [ə'zəm] ən böyük, ulu, ən yüksək; اسم ~• ən böyük ad (*Allah haqqında*)

اعلا [ə'la] əla, yüksək, ən yüksək, ali

اعلام [e'lam] 1) bildiriş, bildirmə, elan, xəbər; 2) xəbərdarlıq; خطر ~• həyəcan siqnalı; خطر هوایی ~• hava həyəcanı siqnalı; (کردن) داشتن ~ a) bildirmək, xəbər vermək; b) xəbərdarlıq etmək

اعلامیه [e'lamiyye] rəsmi məlumat, bəyanat

اعلان [e'lan] 1) aşkar etmə, üzə çıxarma; 2) elan, bildiriş; دادن ~ (کردن) elan etmək, bildirmək

اعلی [ə'la] *bax* اعلا

اعم [əəm(m)] 1) ümumi; معنی ~• ümumi məna; 2) istər (*bağlayıcı*); از پسر و دختر ~ istər qız, istər oğlan

اعماق [e'mağ] *t.* عمق; دریا ~• dənizin dərinliyi

اعمال [ə'mal] *t.* عمل; شاقه ~• ən ağır işlər

اعمال [e'mal] işlətmə, istifadə etmə; tətbiq etmə; زور ~• zor işlətmə; نفوذ ~• şəxsi mənafe üçün birinin nüfuzundan istifadə etmə; کردن ~ işlətmək, istifadə etmək

اعیان [ə'yan] əyan, zadəgan, kübar, aristokrat

اغتشاش [eğteşaş] iğtişaş, qarışıqlıq; qiyam; hərc-mərclik; کردن ~ iğtişaş törətmək, qarışıqlıq salmaq; qiyam etmək

اغتنام [eğtenam] qənimət bilmə, qənimət sayma; فرصت ~• fürsəti qənimət bilmə, fürsətdən istifadə etmə

اغر [oğor] uğur; xoşbəxtlik, səadət

اغراق [eğrağ] mübaliğə, şişirtmə; بدون ~• mübaliğəsiz; کردن ~ mübaliğə etmək, şişirtmək

اغراق آمیز [eğrağamiz] mübaliğəli, şişirdilmiş

اغراق گویی [eğrağquyi] mübaliğəli danışma

اغلب [əğləb] əksəriyyət, ən çox; اوقات ~• əksər halda; مردم ~• camaatın çoxu

اغما [eğma] 1) özündən getmə, bayılma, huşsuz olma; 2) *tib.* letargiya; به حالت ~ افتادن• özündən getmək, huşsuz hala düşmək, huşsuz olmaq

اغماض [eğmaz] göz yumma (*nəyəsə*), özünü bilməməzliyə vurma; güzəştə getmə; کردن ~ göz yummaq (*nəyəsə*), özünü bilməməzliyə vurmaq, güzəştə getmək

اغنیا [əğniya] *t.* غنی

اغوا [eğva] aldatma, tovlama; yoldan çıxarma; azdırma; کردن ~ aldatmaq, tovlamaq, yoldan çıxarmaq; azdırmaq

اغیار [əğyar] *t.* غیر; qeyrilər, başqaları, özgələr

افاده [efade] 1) ifadə etmə, anlatma; izah etmə; 2) məna, mahiyyət; کلام ~• sözün mənası; کردن ~ a) ifadə etmək, izah etmək; b) özünü göstərmək, lovğalıq etmək

افاقه [efağe] sağalma, yaxşılaşma, yüngülləşmə (*xəstənin*); بخشیدن ~ sağalmaq, yaxşılaşmaq

افتادگی [oftadegi] təvazökarlıq, başıaşağılıq

افتادن [oftadən] *k.* افت [oft]; düşmək, yıxılmaq, aşağı düşmək; ازکار~ işdən düşmək, sıradan çıxmaq; ◊ از چشم ~ gözdən düşmək

افتاده [oftade] افتادن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) düşmüş, yıxılmış; 2) buraxılmış; کلمه ~• buraxılmış söz; 3) təvazökar, sadə; مرد ~• təvazökar kişi

افتاده حال [oftadehal] 1) təvazökar, sadə; 2) ruhdan düşmüş, düşkün, kefsiz, dilxor

افتان و خیزان [oftanoxizan] yıxıladura; رفتن ~ çətinliklə yerimək

افتتاح [eftetah] açılış, başlanma, başlanğıc; جلسه ~• iclasın açılışı; ~ کردن açmaq (*iclası*); شدن ~ açılmaq, başlanmaq (*iclas*)

افتخار [eftexar] iftixar, qürur, fəxr etmə, öyünmə; şərəf; ... به ~• ... şərəfinə; کردن ~ fəxr etmək, qürur duymaq

افتخار آفرین [eftexarafərin] *bax* افتخارآمیز

افتخارآمیز [eftexaramiz] adlı-sanlı, şanlı, şöhrətli

افتخاری [eftexari] fəxri; عضو ~• fəxri üzv; دکترای ~• fəxri doktor adı

افترا [eftera] iftira, böhtan, şər; زدن (گفتن) ~ böhtan atmaq, şər demək

افترا آمیز [efteraamiz] böhtanla dolu, iftiralı

افتراق [efterağ] ayırma; ayrılma; seçilmə; fərqlənmə

افتضاح [eftezah] rüsvayçılıq, rüsvay olma, biabırçılıq, biabır olma ~ کردن // ~ در آوردن // ~ بارآوردن rüsvay olmaq, özünü biabır etmək

افتضاح آمیز [eftezahamiz] rüsvayçı, biabırçı

افتیمون [əfˈimun] *bot.* küsküotu, sarı sarmaşıq

افراختن [əfraxtən] *bax* افراشتن

افراخته [əfraxte] *bax* افراشته

افراز [efraz] ifraz olunma, ayrılma; axma, sızma; کردن ~ ifraz etmək; axmaq, sızmaq

افراشتن [əfraştən] *k.* افراز [əfraz] yüksəltmək, qaldırmaq; yüksəldilmək, ucalmaq

افراشته [əfraşte] افراشتن *f.-nin k.z.f.sif.;* yüksəldilmiş, qaldırılmış, ucaldılmış; sancılmış (*bayraq*)

افراط [efrat] ifrat; həddən artıq; israfçılıq, bədxərclik; کردن ~ israfçılıq etmək, bədxərclik etmək

افراطی [efrati] bəlişmaz; radikal, ekstremist; ~ مخالفت radikal müxalifət

افروختگی [əfruxtegi] 1) alışma, alovlanma, yanma; 2) işıq, parıltı

افروختن [əfruxtən] *k.* افروز [əfruz] 1) alışdırmaq, alovlandırmaq; 2) işıqlandırmaq

افروخته [əfruxte] افروختن *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) alovlanmış, şölələnmiş; 2) işıqlandırılmış

افروزاندن [əfruzandən] *bax* افروختن

افروزش [əfruzeş] 1) alovlanma, yanma; 2) işıq, parıltı

افروزیدن [əfruzidən] *bax* افروختن

افزار [əfzar] *bax* ابزار

افزایش [əfzayeş] artırma, çoxaltma; artma, artım; قیمت ~ qiymətin artması; (پذیرفتن (یافتن ~ artmaq, çoxalmaq

افزودن [əfzudən] *k.* افزا [əfza] 1) artırmaq, çoxaltmaq; əlavə etmək; 2) artırılmaq, çoxaldılmaq, əlavə edilmək

افزون [əfzun] artıq, çox; آمدن ~ üstün gəlmək; ötmək, ötüb keçmək; شدن ~ *bax* افزودن **2)**; کردن ~ *bax* افزودن **1)**

افزونی [əfzuni] 1) artıq, qalıq; 2) bolluq, çoxluq; 3) artma, artım, çoxalma; (یافتن) گرفتن ~ artmaq, çoxalmaq; bollaşmaq, əlavə olunmaq

افسار [əfsar] yüyən, cilov; زدن ~ (کردن) cilovlamaq; özünə tabe etmək; ◊ را به دست دیگری دادن ~ öz ixtiyarını başqasına vermək, cilovunu əldən buraxmaq

افسانه [əfsane] əfsanə, nağıl, uydurma, rəvayət, mif; ◊ گفتن ~ a) əfsanə demək, nağıl danışmaq; b) uydurma şeylər danışmaq

افسانه ای [əfsanei] əfsanəvi, qəribə; ~ ثروت əfsanəvi sərvət

افسانه پرداز [əfsanepərdaz] nağıl danışan, nağıl söyləyən

افسانه ساز [əfsanesaz] *bax* افسانه پرداز

افسانه گو [əfsanequ] *bax* افسانه پرداز

افسانه وار [əfsanevar] əfsanəvi, fantastik, uydurma

افسر [əfsər] I tac; çələng

افسر [əfsər] II zabit; احتیاط ~ ehtiyatda olan zabit

افسردگی [əfsordegi] 1) solma, saralıb-solma, solğunluq; büzüşmə; 2) əzginlik; üzüntü, sıxıntı, qəmginlik, kədər

افسردن [əfsordən] 1) solmaq, soluxmaq, ölüşkəmək (*gül*); 2) qəmlənmək, kədərlənmək; 3) ruhdan düşmək

افسرده [əfsorde] افسردن *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) solmuş, rəngi ağarmış; 2) qəmli, kədərli; üzgün

افسرده خاطر [əfsordexater] qəmli, qüssəli, kədərli; pərişan, məyus

افسرده دل [əfsordedel] *bax* افسرده خاطر

افسری [əfsəri] zabitlik

افسوس [əfsus] əfsus, heyif, təəssüf; خوردن ~ təəssüf etmək

افسون [əfsun] 1) sehr, cadu, ovsun; 2) hiylə, məkr; yalan; خواندن ~ sehr oxumaq; کردن ~ əfsunlamaq, sehrləmək, ovsunlamaq

افسون آمیز [əfsunamiz] cazibəli, füsunkar, heyranedici

افسون پرداز [əfsunpərdaz] *bax* افسونگر

افسون خوان [əfsunxan] *bax* افسونگر

افسونکار [əfsunkar] *bax* افسونگر

افسونگر [əfsungər] 1) sehrbaz, cadugər, ovsunçu; 2) *məc.* füsunkar, heyranedici

افسونگری [əfsungəri] 1) sehrbazlıq, cadugərlik, ovsunçuluq; 2) hiylə, kələk; کردن ~ a) sehrbazlıq etmək; b) hiyləgərlik etmək

افشا [efşa] ifşa etmə, faş etmə, üstünü açma, aşkara çıxarma; راز ~ sirrin üstünü açma; (یافتن) شدن ~ a) aşkara çıxarılmaq; b) ifşa edilmək; (ساختن) کردن ~ a) aşkara çıxarmaq; b) ifşa etmək

افشاردن [əfşardən] *bax* افشردن

افشاگر [efşagər] ifşaçı, ifşa edən; aşkara çıxaran (*sirri*)

افشاگری [efşagəri] ifşa etmə; aşkara çıxarma (*sirri*)

افشاندن [əfşandən] səpmək; saçmaq; بذر~ toxum səpmək; گلاب ~ gülab səpmək; نور~ işıq saçmaq

افشردن [əfşordən] *k.* افشر [əfşor] // افشار [əfşar] sıxmaq, sıxıb çıxarmaq

افصح [əfsəh] ən aydın, ən fəsahətli, çox aydın danışan

افضل [əfzəl] 1) üstün, daha yaxşı; 2) ən bilikli

افطار [eftar] *din.* iftar, orucu açma; کردن (باز کردن) ~ iftar etmək, orucu açmaq

افعی [əfˈi] əfi (*zəhərli ilan*)

افق [ofoğ] *c.* آفاق [afağ] üfüq

افقی [ofoği] üfüqi; خط~ üfüqi xətt

افکار [əfkar] *t.* فکر; عمومی ~ ictimai fikir

افکندن [əfkəndən] 1) atmaq, tullamaq; 2) sərmək, döşəmək, salmaq; سایه ~ kölgə salmaq; نظر ~ nəzər salmaq; قالی ~ xalça döşəmək; 3) salmaq, aşağı salmaq; سر را به زیر ~ başı aşağı salmaq; 4) parlamaq, saçmaq; پرتو ~ işıq saçmaq

افکنده [əfkənde] افکندن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) atılmış, buraxılmış; 2) alçaldılmış, təhqir edilmiş; 3) salınmış, döşənmiş (*xalça*)

افگار [əfqar] 1) yaralı; incidilmiş; incik; 2) yorğun; əldən düşmüş

افلاس [eflas] 1) iflas, bankrot, bankrotluq, müflislik; 2) yoxsulluq, kasıblıq

افلاک [əflak] *t.* فلک

افلاکیان [əflakiyan] 1) göy cisimləri; 2) mələklər

افلیج [eflic] iflic, iflic olmuş

افواه [əfvah] 1) *t.* فم ağızlar; 2) xəbər, şayiə

افواهاً [əfvahən] şayiəyə görə

افیون [əfyun] tiryək

افیونی [əfyuni] tiryəkçəkən

اقارب [əğareb] qohum-əqrəba, qohumlar, yaxın adamlar

اقامت [eğamət] yaşama, məskunlaşma, qalma; **کردن ~** yaşamaq, məskunlaşmaq, qalmaq; **~ محل** iqamətgah

اقامت گاه [eğamətqah] iqamətgah

اقبال [eğbal] 1) iqbal, bəxt, tale, qismət, alın yazısı; 2) uğur, xoşbəxtlik; **~ ستاره** xoşbəxt ulduz

اقتباس [eğtebas] 1) iqtibas, başqa dildən alma, alınma (*söz, fikir*); 2) sitat, çıxarış; **شدن ~** a) iqtibas olunmaq, alınmaq (*söz, fikir*); b) sitat gətirmək

اقتدا [eğteda] izləmə, ardınca getmə; təqlid etmə, yamsılama; **کردن ~** izləmək, ardınca getmək; təqlid etmək, yamsılamaq

اقتدار [eğtedar] iqtida, güc, qüdrət, qüvvə; hakimiyyət; **سیاسی ~** siyasi hakimiyyət

اقتصاد [eğtesad] iqtisad, iqtisadiyyat, təsərrüfat; **ملی ~** xalq təsərrüfatı; **سیاسی ~** siyasi iqtisadiyyat

اقتصادی [eğtesadi] iqtisadi

اقتصادیون [eğtesadiyyun] iqtisadçılar

اقتضا [eğteza] 1) zərurət, tələb, tələbat; **زمان ~** dövrün tələbi; 2) məəsəddəuvəmyua...

اقدام [eğdam] 1) cəhd, çalışma, işə girişmə; 2) tədbir, ölçü; **کردن ~** a) çalışmaq, işə girişmək; b) tədbir görmək, ölçü götürmək

اقدس [eğdəs] ən müqəddəs; ən pak

اقدم [eğdəm] ən qədim; ən əvvəl

اقرار [eğrar] etiraf etmə; təsdiq etmə; boynuna alma; **کردن (داشتن) ~** etiraf etmək; təsdiq etmək

اقران [eğran] 1) həmyaşıdlar; 2) müasirlər, çağdaşlar

اقرب [eğrəb] ən yaxın, daha yaxın

اقساط [əğsat] *t.* **قسط** hissə-hissə ödəmə

اقسام [əğsam] *t.* **قسم** [ğesm]

اقصا [əğsa] ən uzaq; **~ نقاط دنیا** dünyanın ən uzaq nöqtələri (*yerləri*)

اقصر [əğsər] ən qısa

اقل [əğəl(l)] ən az, minimum; **~ حد** ən azı

اقلاً [əğəllən] heç olmasa, ən azı

اقلیت [əğəlliyyət] azlıq, azlıqda qalan; **اقلیت های ملی** milli azlıqlar

اقلیم [eğlim] *c.* **اقالیم** [əğalim] 1) iqlim; **کوهستانی ~** dağ iqlimi; 2) ölkə, diyar

اقناع [eğna'] 1) inandırma; 2) razı salma, qane etmə; **کردن ~** a) inandırmaq; b) razı salmaq, qane etmək

اقیانوس [oğyanus] okean

اکابر [əkaber] 1) *t.* **کبیر**; böyüklər, ulular; 2) məşhur adamlar

اکبر [əkbər] ən böyük, daha böyük

اکتساب [ektesab] kəsb etmə, qazanma, ələ gətirmə; **کردن ~** kəsb etmək, qazanmaq, ələ gətirmək

اکتشاف [ekteşaf] 1) kəşf etmə, aşkara çıxarma; 2) araşdırma; kəşf, [illegible] rxuta, tapıntı; **کردن ~** a) kəşf etmək; b) araşdırmaq

اکتفا [ektefa] kifayətlənmə, qane olma; razılaşma; **کردن ~** kifayətlənmək, qane olmaq; razılaşmaq

اکثر [əksər] əksər, çox, xeyli; **~ اوقات** əksər hallarda, çox vaxt; **~ مردم** camaatın çoxu

اکثراً [əksərən] ən çox, maksimum; çox vaxt

اکثریت [əksəriyyət] əksəriyyət, çoxluq

اکرام [ekram] hörmət, ehtiram; **کردن ~** hörmət etmək, ehtiram göstərmək

اکراه [ekrah] ikrah, nifrət; **داشتن ~** ikrah etmək, nifrət etmək

اکرم [əkrəm] ən kəramətli, ən səxavətli

اکسیر [eksir] 1) iksir; 2) kimya; 3) nadir şey

اکل [əkl] yemək, xörək; **و شرب ~** yemək-içmək; ◊ **از قفا کردن ~** tərsinə iş görmək

اکلیل [eklil] 1) əklil, gül çələngi; 2) tac; çələng; 3) qızıl və ya gümüş rəngli toz

اکمال [ekmal] 1) təkmilləşmə, mükəmməlləşmə; 2) başa çatma, bitmə, qurtarma, tamamlanma; 3) artırma, əlavə etmə; **کردن ~** a) təkmilləşdirmək, mükəmməlləşdirmək; b) başa çatdırmaq, tamamlamaq; c) artırmaq, əlavə etmək

اکمل [əkməl] ən kamil, ən mükəmməl; **به نحو ~** ən mükəmməl şəkildə

اکنون [əknun] indi, hazırda, halhazırda

اکول [əkul] qarınqulu, çoxyeyən, yeyicil

اکید [əkid] qəti, təkidli, inadlı; ciddi; **دستور ~** ciddi göstəriş

اکیداً [əkidən] qətiyyətlə, təkidlə, ciddi şəkildə

اگر [əgər] əgər, hərgah; -sa, -sə

اگرچه [əgərçe] baxmayaraq

الا [əla] *n.* ey, ay

الا [ella] 1) başqa, savayı (*qoşma*); 2): **~ و** yoxsa

الاغ [olağ] uzunqulaq, eşşək

الان [əlan] indi, bu saat, bu dəqiqə

الاهه [elahe] ilahə; **عشق ~** eşq ilahəsi

الاهی [elahi] *bax* **الهی**

البته [əlbətte] əlbəttə, sözsüz, şübhəsiz, hökmən

البسه [əlbəse] *t.* **لباس**

التجا [elteca] sığınma, pənah gətirmə; **کردن (اوردن) ~** pənah gətirmək

التزام [eltezam] iltizam; öhdəlik; **دادن (سپردن)** iltizam vermək; zamin olmaq; **گرفتن ~** iltizam almaq; öhdəlik kağızı almaq

التزام نامه [eltezamname] iltizam vərəqəsi; öhdəlik kağızı

التصاق [eltesağ] 1) bitişmə, qovuşma; yapışma; 2) *dilç.* iltisaqilik, aqqlütinasiya

التصاقی [eltesaği] *dilç.* iltisaqi, aqlütinativ; **زبانهای ~** iltisaqi dillər

التفات [eltefat] 1) iltifat, lütfkarlıq, mehribanlıq, mərhəmət; **از ~ شما ممنونم** sizə minnətdaram; 2) qayğı, diqqət; **کردن ~** a) mehribanlıq etmək, mərhəmət göstərmək; b) qayğı göstərmək

التقا [elteğa] birləşmə, qovuşma; görüşmə

التلاق [elteğlas] yalvarış; yalvarma; **کردن ~** yalvarmaq, yalvarıb-yaxarmaq

التماس آمیز [eltemasamiz] yalvarışlı, yalvarıcı; yalvaran; **نگاههای ~** yalvarıcı baxışlar; **با لحن ~** yalvarışlı tərzdə

التهاب [eltehab] 1) həyəcan, təşviş; 2) hirslənmə, hiddətlənmə; 3) *tib.* iltihab, şişmə; **روده ~** bağırsağın iltihabı; **درد ~** yaranın iltihabı

التیام [eltiyam] bitişmə, qovuşma; sağalma, yaxşı olma (*yara*); **استخوانها ~** sümüklərin bitişməsi; **بخشیدن ~**

(پذیرفتن، یافتن) bitişmək, sağalmaq; دادن ~ bitişdirmək; sağaltmaq

التیام پذیر [eltiyampəzir] bitişə bilən, sağala bilən (*yara*)

التیام ناپذیر [eltiyamnapəzir] bitişə bilməyən, sağala bilməyən (*yara*)

الحاح [elhah] israr etmə, təkid etmə; کردن ~ israr etmək, təkid etmək

luq etmək; ünsiyyətdə olmaq; b) bağlı olmaq; گرفتن ~ a) alışmaq (*kiməsə, nəyəsə*); b) yaxınlıq etmək

القا [elğa] təlqin; aşılama; inandır-
ma; به نفس ~ özünü inandırma;
کردن ~ təlqin etmək; inandırmaq

القاح [elğah] 1) münbitləşdirmə; 2) mayalandırma; 3) *bot.* tozlama;

ruhlandırmaq; گرفتن ~ ilham almaq, ruhlanmaq

الهام آمیز [elhamamiz] ilham almış, [illegible]

الهام بخش [elhamboxş] ilham bağışlayan, ilham verən, ruhlandırıcı, şövqləndirici

الهی [elahi] 1) İlahi; علم ~ *bax*

امان [əman] 1) təhlükəsizlik, əmin-amanlıq, sülh; 2) *n.* aman! amandır!; آوردن ~ sığınmaq, pənah gətirmək; [illegible] kömək istəmək, [illegible]

Allah amanında!

امانت [əmanət] *c.* امانات [əmanat] əmanət, müvəqqəti saxlamaq üçü[illegible]

mək, minnətdar olmaq; razı olmaq; اظهار ~ کردن minnətdarlıq bildirmək

امتیاز [emteyaz] *c.* امتیازات [emtiyazat] 1) imtiyaz, üstünlük; 2) müstəsna hüquq; güzəşt; آوردن ~ xal qazanmaq; üstünlük qazanmaq; دادن ~ imtiyaz vermək, üstünlük vermək

امتیازنامه [emteyazname] patent; şəhadətnamə (*ticarət, sahibkarlıqla məşğul olmaq üçün*)

امثال [əmsal] *t.* مثل [məsəl]

امحا [emha] 1) məhv etmə, yox etmə; 2) pozma, üstündən xətt çəkmə; کردن ~ a) məhv etmək; b) pozmaq

امداد [emdad] kömək, yardım; کردن ~ kömək etmək

امر [əmr] I *c.* امور [omur] 1) iş, peşə, məşğuliyyət; خیر ~ a) xeyir iş; b) toy; 2) hadisə, fakt

امر [əmr] II *c.* اوامر [əvamer] əmr, hökm, buyuruq; göstəriş; حق (خدا) ~ İlahi hökmü, Haqqın əmri; ölum, vəfat; دادن (کردن) ~ əmr vermək; göstəriş vermək

امرداد [əmordad] *bax* مرداد

امرود [əmrud] armud

امروز [emruz] bu gün; ◊ نقد، فردا ~ nisyə satılmır; را به فردا ~ انداختن işi bu gün-sabaha salmaq

امروزه [emruze] 1) indi, hal-hazırda; 2) indiki, bugünkü

امروزی [emruzi] *bax* امروزه (2); مد ~ bugünkü moda

امریه [əmriyye] əmr, yazılı əmr

امساک [emsak] 1) xəsislik, simiclik; 2) çəkinmə, nəfsi saxlama, pəhrizkarlıq; کردن ~ a) xəsislik etmək; b) çəkinmək, nəfsi saxlamaq

امسال [emsal] bu il, cari il

امساله [emsale] builki

امسالی [emsali] *bax* امساله

امشب [emşəb] bu gecə

امضا [emza] imza, qol çəkmə; نامه ... ~ به imzası ilə məktub; دادن ~ qol kağızı vermək; شدن ~ imzalanmaq, qol çəkilmək; کردن ~ imzalamaq, qol çəkmək; رسانیدن ~ به imzalatdırmaq

امعان [em'an] diqqət, diqqətcillik; dərindən fikirləşmə; uzaqgörənlik; نظر کردن ~ diqqət yetirmək; diqqətlə nəzərdən keçirmək

امکان [emkan] imkan, mümkünlük, mümkün olma; به قدر ~ mümkün qədər, imkan daxilində; دادن ~ imkan vermək; یافتن ~ imkan tapmaq; دارد ~ mümkündür

امکان پذیر [emkanpəzir] mümkün, mümkün olan; gerçək, real

امکان ناپذیر [emkannapəzir] mümkün olmayan, qeyri-mümkün, qeyri-real

املا [emla] 1) imla, orfoqrafiya; قواعد ~ imla qaydaları; 2) imla, diktant

املاک [əmlak] *t.* ملک [melk // molk]

امن [əmn] 1) təhlükəsiz, rahat; محل ~ təhlükəsiz yer; 2) rahatlıq, dinclik, sakitlik; təhlükəsizlik; sülh, əmin-amanlıq; و امان ~ əmin-amanlıq

امنیت [əmniyyət] *bax* امن; شورای ~ Təhlükəsizlik Şurası

اموات [əmvat] *t.* میت

امواج [əmvac] *t.* موج; کوتاه ~ *fiz.* qısa dalğa

اموال [əmval] *t.* مال; غیر منقول ~ daşınmaz əmlak; منقول ~ daşınan əmlak

امور [omur] *t.* امر I; وزارت خارجه ~ xarici işlər nazirliyi

امید [om(m)id] ümid, bel bağlama; بریدن ~ ümidini itirmək, ümidsiz olmaq; داشتن (بستن) ~ ümid bəsləmək, bel bağlamaq; به دیدار ~ ◊ görüşmək arzusu ilə, görüşənədək, hələlik

امیدبخش [om(m)idbəxş] ümidverici, ümid verən

امیدگاه [om(m)idqah] ümid yeri, uman yer

امیدوار [om(m)idvar] ümidvar, ümidli, ümidi olan

امیدواری [om(m)idvari] ümidvarlıq; یافتن ~ ümidvar olmaq

امیر [əmir] *c.* امرا [oməra] əmir, hökmdar, padşah; rəhbər, başçı

امین [əmin] inanılmış, etibarlı, sədaqətli, vəfalı; شخص ~ vəkil edilmiş şəxs

انار [ənar] nar; درخت ~ nar ağacı

انارین [ənarbon] nar ağacı

انارستان [ənarestan] nar bağı

انبار [əmbar] 1) anbar; غله ~ taxıl anbarı; 2) yığın, qalaq; شدن ~ yığılmaq, qalaqlanmaq; کردن ~ yığmaq; toplamaq, qalaqlamaq

انباردار [əmbardar] anbardar

انباشتن [əmbaştən] *k.* انبار [əmbar] 1) doldurmaq; toplamaq; 2) ehtiyat görmək; yığmaq

انباشته [əmbaşte] انباشتن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) dolmuş, doldurulmuş; 2) ehtiyat üçün yığılmış; toplanmış

انبان [əmban] dəri çanta; yol dağarcığı

انبر [əmbor] maşa

انبردست [əmbordəst] kəlbətin

انبساط [embesat] 1) genişlənmə, böyümə; genəlmə; 2) sevinmə, fərəhlənmə, şadlıq; یافتن ~ genişlənmək; genəlmək

انبور [əmbur] *bax* انبر

انبوه [əmbuh] 1) sıx, qalın; جنگل ~ sıx meşə; 2) çox, bol; 3) camaat, izdiham; kütlə; شدن ~ a) sıxılmaq; b) çoxalmaq, bollaşmaq; c) yığışmaq, toplaşmaq

انبوهی [əmbuhi] 1) sıxlıq, qalınlıq; 2) çoxluq, bolluq, firavanlıq; 3) *bax* انبوه (3)

انبه [əmbe] *bot.* manqo; درخت ~ manqo ağacı

انبیا [əmbiya] *t.* نبی

انتباه [entebah] intibah, oyanma, oyanış

انتحار [entehar] intihar, özünü öldürmə; کردن ~ intihar etmək, özünü öldürmək

انتخاب [entexab] seçim, seçmə; seçilmə; وکیل ~ deputat seçmə; شدن ~ seçilmək; کردن ~ seçmək

انتخابات [entexabat] seçki, seçkilər; دور اول ~ seçkinin birinci turu

انتزاع [enteza'] 1) qoparma, kökündən çıxarma; 2) ayırma, fərqləndirmə; کردن ~ a) qoparmaq; kökündən çıxarmaq; b) ayırmaq, fərqləndirmək

انتساب [entesab] 1) münasibət, əlaqə, mənsubluq; 2) mənşə, kök

انتشار [enteşar] 1) nəşr etmə, dərc etmə; 2) elan etmə, yayma; دادن ~ a) nəşr etmək; b) elan etmək

انتشارات [enteşarat] nəşriyyat

انتصاب [entesab] təyin etmə; təyin edilmə (*vəzifəyə*); شدن ~ təyin olunmaq (*vəzifəyə*); کردن ~ təyin etmək (*vəzifəyə*)

انتظار [entezar] intizar, gözləmə; داشتن (کشیدن) ~ gözləmək

انتظام [entezam] 1) nizam, qayda, səliqə, nizam-intizam; 2) sistem, qu-

ruluş, idarə üsulu; دادن ~ a) nizam-intizam yaratmaq; qaydaya salmaq; b) sistemləşdirmək

انتظامی [entezami] nizam-intizama baxan (*polis*)

انتفاع [entefa'] 1) faydalanma, qazanc əldə etmə; 2) fayda, qazanc, gəlir; 3) istifadə etmə

انتقاد [enteğad] tənqid, tənqid etmə; شدن ~ tənqid olunmaq; کردن ~ tənqid etmək

انتقادآمیز [enteğadamiz] tənqidi; ~ مقالهٔ tənqidi məqalə

انتقادی [enteğadi] *bax* انتقادآمیز

انتقال [enteğal] 1) yerdəyişmə, nəql olunma; 2) köçmə, başqa vəzifəyə keçirilmə; دادن ~ a) dəyişdirmək (*yeri*); nəql etmək; b) başqa vəzifəyə keçirilmək

انتقام [enteğam] intiqam, qisas, öc; گرفتن (کشیدن) ~ intiqam almaq, qisas almaq

انتقام جو [enteğamcu] *dan.* intiqamçı; qisasçı

انتقام جویی [enteğamcuyi] qisasçılıq, intiqam alma

انتها [enteha] son, axır; به ~ رساندن başa çatdırmaq, sona çatdırmaq; به ~ رسیدن başa çatmaq, sona çatmaq

انتیم [əntim] səmimi, yaxın, mehriban

انجام [əncam] 1) son, axır; از آغاز ~ əvvəldən axıradək; 2) yerinə yetirmə, başa çatdırma; sona çatdırma; دادن ~ yerinə yetirmək, başa çatdırmaq

انجام پذیر [əncampəzir] yerinə yetirilə bilən, icra edilə bilən

انجامش [əncameş] *bax* انجام

انجام ناپذیر [əncamnapəzir] yerinə yetirilə bilməyən, icra edilə bilməyən

انجامیدن [əncamidən] qurtarmaq, tamamlamaq, başa çatdırmaq, yerinə yetirmək

انجم [əncom] *t.* نجم

انجماد [encemad] donma; bərkimə, bərk olma

انجمن [əncomən] 1) cəmiyyət; ittifaq; ادبی ~ ədəbi cəmiyyət; 2) yığıncaq, məclis, toplantı, iclas; دانشمندان ~ alimlərin yığıncağı; کردن ~ yığıncaq etmək, toplantı keçirmək

انجمن آرا [əncomənara] 1) məclisi bəzəyən, məclisə zinət verən; məclisin bəzəyi; 2) masabəyi

انجیر [əncir] əncir; درخت ~ əncir ağacı

انچوچک [ənçuçək] 1) cır armud; 2) armud tumu; 3) *dan.* balacaboy adam

انحراف [enheraf] 1) əymə, əyilmə; 2) kənara çıxma, uzaqlaşma; düz yoldan çıxma; (جستن، کردن) ورزیدن ~ yana əyilmək; kənara çəkilmək, uzaqlaşmaq

انحصار [enhesar] inhisar, monopoliya; داشتن ~ a) inhisar sahibi olmaq; b) məhdud edilmək, məhdudlaşdırılmaq

انحصارگر [enhesargər] inhisarçı, monopolist

انحطاط [enhetat] 1) tənəzzül, düşkünlük; اخلاقی ~ əxlaq düşkünlüyü; اقتصادی ~ iqtisadi tənəzzül; 2) xarablaşma, pisləşmə

انحلال [enhelal] ləğv etmə, buraxma; bağlanma, dağıdılma; ləğv olunma; پذیرفتن ~ buraxılmaq, ləğv olunmaq

انحنا [enhena] əyilmə, bükülmə; əyrilik; əyilə bilən, ~ قابل əyilə bilən, elastic; ~ غیر قابل əyilməyən, əyilə bilməyən

اند [ənd] üçdən doqquza qədər qeyri-müəyyən say; ~ بیست و iyirmidən çox

انداختن [əndaxtən] *k.* انداز [əndaz] 1) atmaq, tullamaq; salmaq; ~ تیر güllə atmaq; ~ سنگ daş atmaq; ~ نظر nəzər salmaq; 2) yaratmaq, törətmək; ~ بین دوستها دشمنی dostların arasına düşmənçilik salmaq; 3) yaymaq, döşəmək, sərmək, salmaq; ~ فرش xalça döşəmək; 4) qırmaq; kəsmək; doğramaq (*ağacı, odunu*); 5) devirmək, yıxmaq; məhrum etmək; 6) soymaq (*qabığı*)

اندازه [əndaze] 1) ölçü; miqyas, ölçmə; 2) tutum; həcm; 3) dərəcə, miqdar; به چه ~ ? nə qədər? کردن ~ ölçmək, tutuşdurmaq; گرفتن ~ ölçü götürmək, ölçmək, ölçüb-biçmək

اندازه گیری [əndazegiri] ölçmə, ölçü götürmə

اندام [əndam] 1) əndam, boy, qəddqamət. bov-buxun; bədən, vücud; 2) bədən üzvləri; تناسلی ~ cinsiyyət orqanları; ◊ دادن ~ bəzəmək, qaydaya salmaq, səliqə-sahman yaratmaq

اندر [əndər] yerlik hal məzmunu bildirən ön qoşma: *-da, -də*; *bax* در [dər] II

اندرز [əndərz] öyüd, nəsihət, məsləhət; دادن (کردن، گفتن) ~ öyüd vermək, nəsihət etmək

اندرون [əndərun] 1) iç, içəri, daxil; 2) binanın içi, interyer; 3) evin qadın və uşaqlara aid hissəsi; 4) ürək, qəlb; daxili aləm (*insanda*)

اندرونه [əndərune] bədənin daxili üzvləri, içalat

اندرونی [əndəruni] daxili, içəri, içəridəki

اندک [əndək] az, azacıq, bir az; در مدت ~ qısa müddətdə

اندک اندک [əndək-əndək] 1) az-az; 2) tədricən

اندکس [əndeks] indeks, göstərici; siyahı

اندوختن [ənduxtən] *k.* اندوز [ənduz] 1) toplamaq, yığmaq; 2) ələ gətirmək, qazanmaq; ~ تجربه təcrübə qazanmaq; 3) qənaət etmək, ehtiyat saxlamaq

اندوخته [ənduxte] اندوختن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) toplanmış, yığılmış; 2) ehtiyat, ehtiyat üçün saxlanılmış, qənaət edilmiş

اندود [əndud] suvama, suvaq, suvaq çəkmə; کردن ~ suvamaq, suvaq çəkmək

اندودگر [əndudgər] suvaqçı, malakeş

اندودن [əndudən] suvamaq, suvaq çəkmək

اندوده [əndude] اندودن *f.-nin k.z. f.sif.*; suvanmış, suvaq çəkilmiş

اندوه [ənduh] qəm, qüssə, kədər, dərd; خوردن (داشتن) ~ qəmlənmək, kədərlənmək, qəm çəkmək

اندوه آور [ənduhavər] *bax* اندوهگین

اندوهبار [ənduhbar] *bax* اندوهگین

اندوهگین [ənduhgin] qəmli, kədərli, dərdli, qüssəli

اندوهناک [ənduhnak] *bax* اندوهگین

اندیشمند [əndişmənd] mütəfəkkir, filosof; alim; ziyalı

اندیشناک [əndişnak] 1) fikirli, dalğın; 2) qayğılı, təşvişli, iztirablı

اندیشه [əndişe] 1) fikir, düşüncə; 2) şübhə; qorxu; nigarançılıq; iztirab; بودن ~ در; اندیشیدن; *bax* کردن ~ ölçüb-biçmək, götür-qoy etmək

اندیشیدن [əndişidən] fikirləşmək, düşünmək

انرژی [enerji] enerji; güc, qüvvət; اتمی ~ atom enerjisi

انزجار [enzecar] 1) nifrət, ikrah; antipatiya; 2) pərtlik, dilxorluq; acıqlanma, əsəbiləşmə; داشتن ~ nifrət etmək

انزوا [enzeva] tərki-dünyalıq, dünyadan əl üzmə, bir guşəyə çəkilmə, guşənişinlik

انس [ens] insan, adam, bəşər; وجن ~ insan və ruhlar; pislər və yaxşılar

انس [ons] 1) adət; adət etmə; 2) ünsiyyət; bağlılıq, məhəbbət, dostluq münasibəti; داشتن ~ a) adət etmək; b) ünsiyyət etmək; ~ گرفتن dost olmaq

انسان [ensan] insan, adam, bəşər; بودن ~ ləyaqətli olmaq; vicdanlı olmaq

انسان دوست [ensandust] insanpərvər, insansevər, humanist

انسان دوستی [ensandusti] insanpərvərlik, insansevərlik, humanizm

انسان شناس [ensanşenas] antropoloq

انسان شناسی [ensanşenasi] antropologiya

انسانیت [ensaniyyət] 1) insanlıq, humanizm; 2) mərifət, qanacaq, ədəb-ərkan, nəzakət

انستیتو [ənstitu] institut, elmi müəssisə

انسجام [ensecam] 1) bütövlük; birlik; 2) möhkəmlik; dönməzlik; sarsılmazlıq; پذیرفتن ~ möhkəm olmaq; sarsılmaz olmaq

انسداد [ensedad] bağlanma, tutulma, tıxanma

انشا [enşa] 1) üslub; ساده ~ sadə üslub; عالی ~ yüksək üslub; 2) inşa, inşa yazma; 3) yazı; tərtib etmə; 4) yaratma, düzəltmə; کردن ~ a) yazmaq; tərtib etmək; b) yaratmaq, düzəltmək, qurmaq; نوشتن ~ inşa yazmaq

انشاء الله [enşaəllah] inşallah, Allah qoysa; Allah istəsə

انشعاب [enşeab] 1) ayrılma, qollara ayrılma; 2) şöbələrə bölünmə; hissələrə ayrılma; 3) parçalanma; təfriqə

انصاف [ensaf] insaf, ədalət; haqq; (داشتن) دادن ~ insaflı olmaq, ədalətli olmaq

انصافاً [ensafən] insafla; ədalətlə

انصراف [enseraf] imtina, rədd etmə; کردن ~ imtina etmək, rədd etmək

انضباط [enzebat] intizam, nizam. nizam-intizam, qayda, qayda-qanun; کاری ~ əmək intizamı

انضباطی [enzebati] inzibati; مجازات ~ inzibati cəzalar

انضمام [enzemam] əlavə, əlavə etmə; qoşma, qoşulma; birləşdirmə

انطباق [entebağ] uyğunluq, uyğun gəlmə, müvafiqlik, müvafiq olma, üst-üstə düşmə

انعام [en'am // ən'am] mükafat; bəxşiş, hədiyyə; دادن ~ hədiyyə vermək

انعدام [en'edam] yox olma, məhv olma, aradan çıxma

انعطاف [en'etaf] 1) əyilmə, ikiqat olma, elastiklik; قابل ~ elastik, əyilə bilən: 2) dönmə; çevrilmə; 3) çeviklik, zirəklik

انعقاد [en'eğad] 1) bağlama, bağlanma (*müqavilə*); قرارداد ~ müqavilə bağlama; 2) çağırma, çağırış; dəvət etmə; جلسه ~ iclas keçirilməsi; 3) qəlizləşmə, laxtalanma (*qan*)

انعکاس [en'ekas] 1) inikas, əks etmə; صوت ~ əks-səda; نور ~ işığın əks etməsi (*inikası*); 2) cavab vermə, reaksiya vermə; کردن ~ // یافتن ~ پیدا a) inikas tapmaq, əks olunmaq; b) cavab verilmək, reaksiya verilmək

انفاذ [enfaz] 1) icra etmə, yerinə yetirmə; حکم ~ əmri yerinə yetirmə; 2) göndərmə, çatdırma, yollama; داشتن ~ a) icra etmək, yerinə yetirmək; b) göndərmək, çatdırmaq

انفجار [enfecar] 1) partlayış; partlama; بمب ~ bomba partlayışı; 2) püskürmə; آتش فشان ~ vulkan püskürməsi

انفراد [enferad] təklənmə, təklik, yalqızlıq, təcrid olunma, kimsəsizlik

انفرادی [enferadi] 1) fərdi, şəxsi; 2) tək-tək; ayrı-ayrılıqda; 3) tənha, yalqız

انفصال [enfesal] 1) ayrılma; 2) kənar edilmə, uzaqlaşdırılma, çıxarılma (*işdən, vəzifədən*); از خدمت ~ vəzifədən çıxarılma

انفعال [enfeal] 1) həyəcan, narahatçılıq; 2) reaksiya vermə, təsirlənmə; 3) xəcalət, utanma

انفکاک [enfekak] 1) ayrılma, ayırma, ayrı düşmə; 2) aralanma; 3) parçalanma, dağılma

انفکسیون [ənfeks(i)yon] *tib.* infeksiya

انفیه [ənfiyye] burunotu

انقباض [enğebaz] sıxılma, daralma, kiçilmə; عروق ~ damarların daralması; عضلات ~ əzələlərin sıxılması; خاطر ~ qəm, sıxıntı, kədər

انقراض [enğeraz] məhv olma, yox olma, dağılma; sıradan çıxma; sonu kəsilmə; nəsli kəsilmə; یافتن ~ məhv olmaq, yox olmaq; nəsli kəsilmək

انقضا [enğeza] başa çatma, bitmə, qurtarma; موعد ~ vaxtın qurtarması; möhlətin bitməsi; یافتن ~ başa çatmaq, qurtarmaq

انقطاع [enğeta'] 1) kəsilmə, arası kəsilmə; 2) bitmə, tükənmə; 3) dayandırma

انقلاب [enğelab] 1) inqilab; çevriliş; فرهنگی ~ mədəni inqilab; 2) dəyişmə, dəyişiklik; 3) həyəcan, təlatüm; dalğalanma; کردن ~ a) inqilab etmək, çevriliş etmək; qiyam qaldırmaq; b) həyəcanlanmaq

انقلابی [enğelabi] inqilabçı

انقیاد [enğiyad] boyun əymə, itaət etmə, tabe olma; به درآوردن ~ tabe etmək

انکار [enkar] inkar, inkar etmə; کردن ~ inkar etmək

انکارناپذیر [enkarnapəzir] inkarolunmaz

انکسار [enkesar] *fiz.* sınma, qırılma; parçalanma (*şüa*); نور ~ refraksiya (*işıq şüalarının sınması*)

انکساف [enkesaf] günəşin tutulması

انکشاف [enkeşaf] 1) inkişaf, tərəqqi, irəliləyiş; 2) kəşf etmə; کردن ~ a) inkişaf etmək, irəliləmək; b) kəşf etmək

انگار [enqar] انگاشان *f.-nin k.*; deyəsən, elə bil ki, təsəvvür et ki

انگاردن [enqardən] *bax* انگاشتن

انگار نه انگار [enqarnəenqar] sanki, guya, guya ki, elə bil ki

انگاشت [enqaşt] təsəvvür; düşüncə, fikir

انگاشتن [enqaştən] *k.* انگار [enqar] təsəvvür etmək; fikirləşmək, hesab etmək

انگاره [enqare] 1) ölçü, miqyas; 2) stəkanaltı

انگبین [əngəbin] bal (*arı balı*)

انگشت [ənqoşt] barmaq; شصت ~ بزرگ ~ // baş barmaq; شهادت ~ baş barmağın yanındakı barmaq وسطی ~

(میانه) orta barmaq;(کوچک) ~ خنصر kiçik barmaq; زدن ~ barmaq uzatmaq, barmaqlamaq; کردن ~ mane olmaq; isə qarışmaq; ~ حرف

اواخر [əvaxer] *t.* آخر; ~ دراین bu yaxınlarda

اواسط [əvaset] *t.* وسط

اوامر [əvamer] *t.* امر II

~ برنمک کسی نهادن etiraz etmək; ~ به دهان گرفتن سودن and içmək; barmağını dişləmək, bərk təəccüblənmək; ~ خاییدن // ~ به دندان گزیدن peşman olmaq, peşmançılıq çəkmək

اوایل [əvayel] *t.* اول

اوباش [oubaş] 1) avara; 2) quldur; 3) tərbiyəsiz, ədəbsiz, kobud; 4) alçaq, şərəfsiz, nanəcib, rəzil

اوت [ut] avqust

اوج [ouc] zirvə, yüksəliş; ~ به رسیدن yüksəlmək; ~ گرفتن yüksəlib zirvəyə çatmaq

اوراق [ourağ] *t.* ورق; 1) vərəqlər; 2) kağızlar, sənədlər; ~ بهادار bahalı kağızlar

اورنگ [ourəng] taxt, şahlıq taxtı

اوزان [ouzan] *t.* وزن

اوستا [usta] *bax* استاد

اوستاد [ustad // ostad] *bax* استاد

اوسط [ousət] orta, ortancıl

اوغور [uğur] *bax* اغر

اوقات [ouğat] 1) *t.* وقت; 2) hadisə; 3) güzəran; əhvali-ruhiyyə

اول [əvvəl] 1) birinci, ilk; ~ روز birinci gün; 2) *c.* اوایل [əvayel] əvvəl, başlanğıc; ~ از سال ilin əvvəlindən; 3) əvvəlcə; əvvəllər; ~ اندیشه وانگهی گفتار *ata.söz.* əvvəl düşün, sonra danış; yüz ölç, bir biç

انگشتانه [ənqoştane] üskük, oymaq

انگشتر [ənqoştər] üzük

انگشت نما [ənqoştnəma] məşhur, barmaqla göstərilən adam (*mənfi mənada*); ~ شدن məşhur olmaq (*mənfi mənada*)

انگل [əngəl] 1) *biol.* parazit; 2) parazit, tüfeyli, avara

انگور [ənqur] üzüm; ~ خوشه üzüm salxımı

انگیختن [əngixtən] *k.* انگیز [əngiz] 1) qızışdırmaq, təhrik etmək; məcbur etmək, vadar etmək; 2) coşdurmaq, ruhlandırmaq, həvəsə gətirmək

انگیزاندن [əngizandən] *bax* انگیختن

انگیزش [əngizeş] 1) qızışdırıcılıq, təhrikçilik; 2) həyəcan; həvəs, şövq

انگیزنده [əngizənde] 1) qızışdıran, təhrikçi; 2) ruhlandıran, həvəsə gətirən

انگیزه [əngize] stimul; həvəslənməyə dəvət (*amil*)

انوار [ənvar] *t.* نور

انهدام [enhedam] 1) xarab olma, korlanma, dağılma; 2) devrilmə; yıxılma; devirmə; 3) məğlub olma, məğlubiyyət

انهزام [enhezam] məğlub olma, basılma; qaçma; geri çəkilmə

انیس [ənis] dost; yoldaş

او [u] o (*şəxs əvəzliyi*); onun (*izafət birləşməsində*); ~ کتاب onun kitabı

اولا [əvvələn] əvvəla, birinci

اولا [oula] *bax* اولی [oula]

اولاد [oulad] 1) *t.* ولد; 2) nəsil, soy, kök; 3) *dan.* uşaq

اولادی [ouladi] övladlıq; به ~ گرفتن övladlığa götürmək

اولویت [ouləviyyət] birincilik, üstünlük

اولی [əvvəli] əvvəlki, birinci, ilk

اولی [oula] üstün, ən layiq, daha münasib

اولیا [ouliya] *t.* ولی II; امور ~ hakimlər, başçılar, rəhbərlər; دولت ~ dövlət başçıları

اولین [əvvəlin] birinci, ilkin; ən birinci; بار ~ birinci dəfə

اهالی [əhali] 1) *t.* اهل; 2) əhali

اهانت [ehanət] 1) təhqir, təhqir etmə; 2) saymazlıq, etinasızlıq; کردن ~ təhqir etmək, alçaltmaq

اهانت آمیز [ehanətamiz] 1) təhqiredici, təhqiramiz, alçaldıcı; 2) etinasız, sayğısız, laqeyd

اهتزاز [ehtezaz] 1) dalğalanma; 2) titrəmə, əsmə; به ~ در آمدن بودن // در ~ a) dalğalanmaq (*bayraq*); b) titrəmək, əsmək

اهتمام [ehtemam] səy, cəhd, çalışma; کردن (ورزیدن) ~ səy göstərmək; çalışmaq

اهدا [ehda] hədiyyə etmə; bağışlama; təqdim etmə; شدن ~ hədiyyə edilmək; təqdim edilmək; کردن ~ hədiyyə etmək; təqdim etmək

اهداف [əhdaf] *t.* هدف

اهدایی [ehdayi] bağışlanılmış, hədiyyə olunmuş, təqdim olunmuş

اهل [əhl] 1) *c.* اهالی [əhali] sakin; adamlar; ~ بیت Peyğəmbərin (*s.*) ailə üzvləri; ~ خانه ev adamları; bir evdə yaşayanlar; ~ قلم savadlı, qələm əhli, qələm sahibi; ~ هنر incəsənət adamı; 2) ləyaqətli, layiq; ~ فرزند layiqli övlad; 3) yaxşı; nəcib, alicənab

اهل و عیال [əhloəyal] ailə, ailə üzvləri

اهلی [əhli] əhliləşmiş; ~ حیوانات ev heyvanları; کردن ~ əhliləşdirmək

اهلیت [əhliyyət] 1) ləyaqət, qabiliyyət, müsbət keyfiyyət; 2) səlahiyyət

اهم [əhəm(m)] ən əhəmiyyətli; ən mühüm, ən vacib; ~ مسائل ən mühüm məsələlər

اهمال [ehmal] 1) qayğısızlıq, diqqətsizlik; 2) səhlənkarlıq, başısoyuqluq; کردن (ورزیدن) ~ a) qayğısızlıq göstərmək; başısoyuqluq etmək; b) tənbəllik etmək

اهمال کار [ehmalkar] 1) qayğısız; etinasız, başısoyuq; 2) tənbəl

اهمیت [əhəmiyyət] əhəmiyyət; دادن ~ əhəmiyyət vermək, qiymətləndirmək; vacib saymaq; داشتن ~ əhəmiyyətli olmaq; vacib olmaq

ایاز [əyaz] ayaz, səhər və ya axşam əsən soyuq külək

ایالت [əyalət //eyalət] *c.* ایالات [eyalat] əyalət, ştat; inzibati ərazi bölgüsü; ایالات متحده آمریکا Amerika Birləşmiş Ştatları

ایام [əyyam] 1) *t.* یوم; 2) dövr, zaman; əsr

ایثار [isar] 1) fədakarlıq, canından keçmə, özünü qurban vermə; bağışlama, hədiyyə etmə; کردن ~ a) fədakarlıq etmək, canından keçmək; b) bağışlamaq, hədiyyə etmək; ایثارگری [isargəri] bax ایثار 1)

ایجاب [icab] tələb; ehtiyac, zərurət; کردن ~ tələb etmək

ایجاد [icad] icad etmə, yaratma, bir şey yaratma; کردن ~ icad etmək, ixtira etmək, yenilik yaratmaq

ایجاز [icaz] 1) yığcamlıq, lakonik; 2) ixtisar etmə, qısaltma (*söhbəti*); کلام ~ sözün yığcamlığı

ایده [ide] ideya; əqidə; fikir; a

ایده آل [ideal] 1) ideya, qayə, məram, arzu; 2) ideal; çox yaxşı; kamil, mükəmməl

ایذا [iza] əzab, əziyyət; کردن ~ əzab vermək, əziyyət vermək

ایراد [irad] 1) nitq söyləmə; 2) irad; tənqidi qeyd; 3) yersiz irad, bəhanə; کردن ~ a) söyləmək, çıxış etmək, b) irad tutmaq; گرفتن ~ irad tutmaq; tənqid etmək

ایرادگیر [iradgir] hər şeyə irad tutan, bəhanə axtaran

ایز [iz] iz, əsər, əlamət; گم کردن ~ izi itirmək; ◊ به گریه گم کردن ~ azdırmaq

ایزد [izəd] Allah, Tanrı, Xalıq, Yaradan

ایستادگی [istadegi] 1) əzmkarlıq, mətanət, duruş gətirmə; 2) müqavimət göstərmə; کردن ~ a) əzmkarlıq göstərmək, mətin olmaq; b) müqavimət göstərmək

ایستادن [istadən] *k.* **ایست** [ist] 1) dayanmaq; durmaq; 2) ayağa durmaq, ayağa qalxmaq; 3) dayandırmaq (*işi, hərəkəti*)

ایستگاه [istqah] 1) dayanacaq; 2) stansiya; راه آهن ~• dəmiryol stansiyası; مترو ~• metro stansiyası

ایشان [işan] onlar, o (*hörmət əlaməti olaraq III şəxsin təki üçün işlənir*); onların (*izafət birləşməsində, əsasən bir şəxs haqqında*)

ایضاً [eyzən] həmçinin, eləcə də; yenə, yenə də

ایضاح [izah] izah, izah etmə, şərh etmə, açıqlama: aydınlaşdırma; دادن (کردن) ~ izah etmək, şərh etmək, açıqlamaq

ایفا [ifa] 1) əhdə vəfa etmə; qədir bilmə; 2) yerinə yetirmə, icra etmə (*vəzifəni, borcu*); ifa etmə (*rolu*); کردن ~ yerinə yetirmək, icra etmək (*vəzifəni, borcu*); ifa etmək (*rolu*)

ایل [il] *c.* **ایلات** [ilat] el, tayfa, qəbilə, nəsil

ایلخی [ilxi] ilxı; naxır, sürü

ایما [ima] him-cimlə bildirmə, işarə ilə bildirmə; eyham vurma; به ~ واشاره him-cim və işarə ilə; کردن ~ a) işarə ilə bildirmək (*baş, göz hərəkətləri ilə*); b) eyham vurmaq

ایمان [iman] iman, etiqad; inam, inanma; آوردن ~ iman gətirmək; داشتن ~ inanmaq

ایمن [imən] təhlükəsiz, qorxusuz; بودن ~ təhlükəsiz olmaq, təhlükəsizliyə təminat verilmək

ایمنی [iməni] əminlik, təhlükəsizlik, arxayınlıq; یافتن ~ əminlik qazanmaq, təhlükəsiz olmaq

این [in] bu; کتاب ~ bu kitab

اینان [inan] bunlar (*insan üçün*)

اینجا [inca] bura, buraya, burada; از ~ buradan; تا ~ bura qədər

اینجانب [incaneb] mən (*epistolyar üslubda*)

اینجور [incur] belə, bu cür

اینچنین [inçenin] *bax* اینجور

اینطور [intour] *bax* اینجور

اینقدر [inğədr] bu qədər

اینقسم [inğesm] *bax* اینجور

اینک [inək] 1) belə, beləliklə; 2) indi; 3) budur

اینگونه [inqune] *bax* اینجور

اینور [invər] *dan.* bu tərəf, bura

اینها [inha] 1) *bax* اینان; bunlar (*cansızlar üçün*); 2) bütün bunlar; hamı

ایوان [eyvan] eyvan, balkon

ایهام [eyham] ikimənalı (*ikibaşlı*) söz və ifadə; kinayə; eyham; şübhə ilə yanaşma

ب

ب [be] fars əlifbasının ikinci hərfi; əbcəd hesabında 2 rəqəmini ifadə edir

با [ba] 1) birgəlik və vasitə bildirən ön qoşma: ilə; دوست صحبت کردن ~ dostla söhbət etmək; 2) sifət düzəldən şəkilçi: -lı, - li, -lu, -lü: با ایمان imanlı, با سواد savadlı; 3) zərf düzəldən şəkilçi: -la, -lə: با انصاف insafla, ədalətlə; با جرأت cürətlə, cəsarətlə

باآبرو [baabru] *bax* آبرودار

با آب و تاب [baabotab] təmtəraqlı, dəbdəbəli, təntənəli (*dil, üslub*)

باآب و رنگ [baaborəng] 1) gözəl, yaraşıqlı, cazibəli; 2) təravətli (*üz, sifət*); 3) parlaq, parıldayan

باابتکار [baebtekar] təşəbbüskar; bacarıqlı; tədbirli

بااحترام [baehteram] 1) hörmətli, möhtərəm; 2) hörmətlə, ehtiramla

بااحتیاط [baehtiyat] 1) ehtiyatlı, tədbirli; 2) ehtiyatla, yavaş, asta

باادب [baədəb] 1) ədəbli, tərbiyəli, nəzakətli; 2) ədəblə, nəzakətlə

باراده [baerade] 1) iradəli, əzmli, qətiyyətli; 2) əzmlə, qətiyyətlə

باارزش [baərzeş] 1) qiymətli, dəyərli; 2) əhəmiyyətli, mühüm, vacib

بااستعداد [baeste'dad] istedadlı, zəkalı, qabiliyyətli

بااستقامت [baesteğamət] 1) davamlı, dözümlü; 2) möhkəm, sarsılmaz

بااصل [baəsl] əsil-nəcabətli, əsilzadə, alicənab

بااصل و نسب [baəslonəsəb] *bax* بااصل

بااطلاع [baettela'] məlumatlı, bilikli, təcrübəli

بااعتبار [bae'tebar] etibarlı, inanılmış, nüfuzlu

بااعتقاد [bae'teğad] 1) etiqadlı, imanlı; əqidəli; 2) dindar, mömin

باافتخار [baeftexar] 1) iftixarlı, şərəfli; 2) iftixarla, şərəflə

باانصاف [baensaf] 1) insaflı, ədalətli, rəhmli; 2) insafla, ədalətlə

بااهمیت [baəhəmiyyət] əhəmiyyətli; vacib, mühüm

باایمان [baiman] *bax* بااعتقاد

باب [bab] I *c.* **ابواب** [əbvab] 1) qapı; 2) fəsil, hissə (*kitabda*); 3) *coğ.* boğaz; 4) barəsində, haqqında; 5) numerativ söz (*dükan, ev üçün*); یک ~ خانه bir ev

باب [bab] II 1) münasib, uyğun, layiq; طبع ~• zövqə uyğun; 2) dəb, moda; امروز (روز) ~• müasir dəbli

بابا [baba] ata

بابا بزرگ [bababozorg] baba

بابا نوئل [babanoel] şaxta baba

بابت [babət] 1) hesabına, görə; از قرض ~• borc hesabına; borca görə; 2) haqqında, barəsində; üçün, görə: در ~• شما sizin barənizdə (*haqqınızda*)

بابرکت [babərəkət] bərəkətli, bol; سرزمین ~• bərəkətli diyar

بابونه [babune] *bot.* çobanyastığı

باپشتکار [baboştekar] çalışqan, işgüzar; işə can yandıran, zəhmətkeş, əməksevər

باپشتکاری [baboştekari] çalışqanlıqla, səylə

باتجربه [batəcrobe] təcrübəli, səriştəli

باتدبیر [batədbir] tədbirli, bacarıqlı

باترتیب [batərtib] 1) səliqəli; yaxşı təşkil olunmuş; 2) müntəzəm; sistemli

باتری [batri] batareya; akkumulyator

باتلاق [batlağ] bataqlıq

باتلاقی [batlaği] bataqlıqlı, bataqlıq olan; ~ زمینهای bataqlıq olan torpaqlar (*yerlər*)

باتون [batun] polis dəyənəyi; ~• لاستیکی rezin dəyənək

باج [bac] bac, xərac; دادن ~ xərac ödəmək; گرفتن ~ bac almaq; ◊ ~ سبیل rüşvət

باجناغ [bacenağ] *bax* باجناق

باجناق [bacenağ] bacanaq

با جمال [bacəmal] gözəl, qəşəng, yaraşıqlı

باجه [bace] 1) kiçik pəncərə, nəfəslik, baca; 2) kassa

باحرارت [bahərarət] hərarətli, alovlu, isti; ~ نطق• alovlu çıxış

باحوصله [bahousəle // bahousele] hövsələli, səbirli, dözümlü

باحیا [bahəya] həyalı, abırlı, utancaq; ~ دختر• abırlı qız

باخبر [baxəbər] bilikli, məlumatlı; təcrübəli, səriştəli; بودن ~ bilikli olmaq; təcrübəli olmaq

باخت [baxt] uduzma; məğlubiyyət

باختر [baxtər] qərb

باختن [baxtən] *k.* باز [baz] 1) uduzmaq; 2) itirmək; ~ خودرا özünü itirmək

باخته [baxte] 1) باختن *f.-nin k.z.f.sif*; uduzmuş; 2) *bax* باخت

باخدا [baxoda] dindar, mömin, Allah adamı

باخرد [baxerəd] *bax* بخرد

باد [bad] I 1) külək, yel; 2) *məc.* boş, mənasız: این حرفها همه ~• هوا است bu sözlərin hamısı mənasızdır; 3) hava (*topda, şarda*); qaz (*mədədə*); شکم ~• qarın qurultusu; 4) şiş (*bədəndə*); فتق ~• *tib.* qasıq yırtığı; ◊ ~ آوردن şişmək; ~ به; باد و بروت ~• *bax* بروت; بر (به) ~ دست داشتن əli boş qalmaq; ~ دادن bada vermək, viran qoymaq, dağıtmaq; ~ رفتن بر (به) bada getmək, zay olmaq, tələf olmaq; ~ به بینی (دماغ) انداختن burnunu yuxarı tutmaq, özünü dartmaq (*çəkmək*), lovğalanmaq; ~ در چنبر بستن *bax* در ~; ~ در سر داشتن *bax* قفس کردن; ~ در قفس کردن; ~ به بینی (دماغ) انداختن faydasız iş görmək; xəlbirlə su daşımaq; ~ در کف داشتن əliboş qalmaq; ~ به بینی (دماغ) انداختن *bax* ~ در کلاه افکندن yoxsul olmaq; سنجیدن ~ boş danışmaq

باد [bad] II بودن *f.-nin arzu ş.*: şüarlarda işlənərək "olsun" mənasını bildirir: زنده باد! yaşasın!

بادا [bada] *bax* باد II

بادام [badam] badam; زمینی ~• yer fındığı; ~ مغز• badam içi

بادام بوره [badambure] badambura

بادام سوخته [badam(e)suxte] qovurulmuş şəkərli badam

بادام شکن [badamşekən] badamsındıran

بادامک [badamək] *anat.* badamcıq vəzi

بادامی [badami] 1) badamı, badamşəkilli; ~ چشمان• badamı gözlər; 2) badamla hazırlanmış; içində badam olan; ~ نان• badam peçenyesi

بادآور [badavər] 1) külək gətirən; 2) zəhmətsiz, havayı ələ gələn; təsadüfi qazanc; ~ گنج• təsadüfən ələ gələn xəzinə; 3) *bax* بادآورد

بادآورد [badavərd] *bot.* ayıpəncəsi

بادآورده [badavərde] *bax* بادآور; ~ را باد میبرد *ata.söz.* hayla gələn, vayla (*huyla*) gedər

بادبادک [badbadək] çərpələng

بادبان [badban] yelkən; کشیدن ~ yelkəni qaldırmaq

بادبانی [badbani] yelkənli; ~ قایق• yelkənli qayıq

بادبزن [badbezən] yelpik; yelpinc; ~• برقی ventilyator

بادپا [badpa] 1) külək sürətli, sürətlə gedən, iti gedən; 2) qaçağan, iti yerişli, löhrəm (*at*)

بادپیما [badpeyma] 1) *bax* بادسنج; 2) avara, veyl; 3) *bax* بادپا **1)**

بادخورده [badxorde] qoxumuş, iylənmiş (*meyvə, ərzaq*)

بادخورک [badxorək] *zool.* uzunqanad

بادخیز [badxiz] küləkli; ~شهر• küləkli şəhər

باددار [baddar] 1) şişmiş, köpmüş; 2) doldurulmuş (*hava ilə*); 3) qaz əmələ gətirən (*yeməklər*)

باددست [baddəst] bədxərc, israfçı

باددستی [baddəsti] bədxərclik, israfçılıq

بادرنجبویه [badrəncbuye] *bot.* badrənc, limonotu

بادرنگبویه [badrəngbuye] *bax* بادرنجبویه

بادزن [badzən] *bax* باد بزن

بادزده [badzəde] 1) *bax* بادخورده; 2) ağacdan düşən kal meyvə

بادسر [badsər] dikbaş, lovğa, təkəbbürlü, eqoist

بادسری [badsəri] dikbaşlıq, lovğalıq, təkəbbürlülük, eqoizm

بادسرخ [bad(e)sorx] *tib.* qızılyel

بادسنج [badsənc] anemometr (*küləyin sürət və qüvvəsini təyin edən cihaz*)

بادکش [badkeş] 1) *tib.* banka, bərni; 2) sorma, sorucu cihaz; havaçəkən boru; کردن ~ *tib.* banka qoymaq

بادکنک [badkonək] şar, top, hava balonu

بادگرد [badgerd // badgərd] qasırğa, fırtına, şiddətli külək

بادگلو [bad(e)gəlu] *bax* آروغ

بادگیر [badgir] I baca, nəfəslik, havaçəkən boru, ventilyasiya deşiyi

بادگیر [badgir] II küləktutan tərəf

بادمجان [bademcan] *bax* بادنجان

بادنجان [badencan] badımcan; ~• بم آفت ندارد *ata. söz.* pis adamın ömrü uzun olar; ◊~• دور قاب چیدن boşqab dibi yalamaq, yaltaqlanmaq

بادوام [badəvam] davamlı, möhkəm

باد و بروت [badoborut] hay-küy salma; lovğalıq, təkəbbürlülük, özünü göstərmə; کردن ~ özünü göstərmək

باده [bade] şərab; انگوری ~• üzüm şərabı; خوردن ~ (پیمودن، زدن، گساردن، نوشیدن) şərab içmək

باده پرست [badepərəst] içki düşkünü, içkiyə qurşanmış adam

باده پیما [badepeyma] *bax* باده پرست

باده خوار [badexar] *bax* باده پرست

باده گسار [badeqosar] *bax* باده پرست

باده فروش [badeforuş] içkisatan, şərabsatan

بادی [badi] I 1) küləkli; ~• هوای küləkli hava; 2) küləklə işləyən; ~• آسیای yel dəyirmanı; ~• کشتی yelkənli gəmi

بادی [badi] II əvvəl, başlanğıc; در ~• امر əvvəlcə, birinci; ~• نظر در ilk baxışda

با دیانت [badiyanət] 1) *bax* باخدا; 2) sədaqətli

بادی گارد [badiqard] *bax* جان پاس

بادیه [badiye] I çöllük, səhra, biyaban

بادیه [badiye] II 1) badya (*mis və ya saxsıdan düzəldilmiş altıgen qab*); 2) şərab saxlanılan qab (*küp*)

بادیه نشین [badiyeneşin] köçəri, səhrada yaşayan

باذکاوت [bazəkavət] zəkalı, fərasətli, ağıllı

باذل [bazel] səxavətli, əliaçıq

باذوق [bazouğ] 1) istedadlı, bacarıqlı, zəkalı; qabiliyyətli; ~ نقاش istedadlı rəssam; 2) səliqəli; zövqlü

بار [bar] I yük, tay; ~ الکتریکی elektrik yükü; ~ سفر səfər yükü (*baqaj*); ~ سنگین ağır yük; ~ کردن yükləmək; ~ کشیدن yük daşımaq

بار [bar] II bar, bəhər, meyvə; ~ درخت ağacın meyvəsi (*barı*)

بار [bar] III ana bətnindəki uşaq

بار [bar] IV dəfə; ~ یک bir dəfə; ~ اول birinci dəfə

بار [bar] V bar (*restoran*)

باران [baran] yağış; ~ آمدن (باریدن) yağış yağmaq; ~ خوردن yağışa düşmək, islanmaq

بارانی [barani] 1) yağışlı; 2) plaş, yağmurluq

بارآور [baravər] 1) bəhrəli, meyvəli; 2) məhsuldar; 3) gəlirli

باربر [barbər] yükdaşıyan; malyükləyən

باربری [barbəri] 1) yükvurma; yükdaşıma; ~ بنگاه yükdaşıma şirkəti; 3) yükvurma pulu; yükdaşıma pulu

باربند [barbənd] 1) qablaşdırıcı, malqablaşdıran; 2) malqablaşdırma kəndiri

باربندی [barbəndi] qablaşdırma, yığıb-bağlama

بارخانه [barxane] anbar

بارخدا [barxoda] ulu Tanrı, böyük Yaradan

بارخدایا [barxodaya] Allah, İlahi! ay Allah!

بارز [barez] bariz, aşkar, açıq-aşkar

باردار [bardar] 1) meyvəli, bəhrəli (*ağac*); 2) hamilə; ~ زن hamilə qadın; ~ شدن a) meyvə gətirmək; b) hamilə olmaq

بارداری [bardari] hamiləlik

بارده [bardeh] məhsuldar, bəhrəli (*ağac*)

باردهی [bardehi] məhsuldarlıq (*meyvədə*); bol bəhrə vermə

بارش [bareş] yağıntı, yağış

بارفروش [barforuş] meyvə-tərəvəz satan (*topdansatış üsulla*)

بارفیکس [barfiks] *idm.* turnik; بازی ~ turnik məşqləri

بارقه [bareğe] ildırım, şimşək; qığılcım; ◊امید ~ ümid qığılcımı

بارک الله [barekəllah] *n.* əhsən, afərin

بارکش [barkeş] yükdaşıyan; hambal; ~ حیوانات yük heyvanları; ~ کامیون yükdaşıyan maşın

بارگاه [barqah] 1) şah sarayı; şah çadırı; 2) qəbul otağı (*dövlət başçılarının, nazirlərin və s.*)

بارگه [bargəh] *bax* بارگاه

بارگیری [bargiri] yükləmə, yükvurma; ~ کردن yükləmək, yük vurmaq (*gəmiyə, vaqona*)

بارنامه [barname] qaimə, faktura

بارندگی [barondegi] yağıntı

بارو [baru] qala divarı, qala hasarı

باروبنه [barobone] yol əşyaları, yol azuqəsi; ~ بستن yola hazırlaşmaq; yol əşyalarını yığmaq

باروت [barut] barıt; ~ بی دود tüstüsüz barıt

بارور [barvər] meyvəli, barlı-bəhrəli; məhsuldar; səmərəli; ~ شدن meyvə vermək, bar gətirmək

باره [bare] I: ~در haqqında; در این ~ bu barədə

باره [bare] II *bax* بارو

بارها [barha] dəfələrlə

بارهنگ [barhəng] *bot.* bağayarpağı

باری [bari] I yük; yük üçün nəzərdə tutulan; ~ قطار yük qatarı; ~کشتی yük gəmisi

باری [bari] II Allah, Tanrı, Yaradan

باری [bari] III 1) bir dəfə; 2) nəhayət, xülasə

باری تعالی [baritəala] ulu Tanrı, uca Tanrı

باریدن [baridən] *k.* بار [bar] yağmaq; برف می بارد qap yağır

باریک [barik] 1) dar, ensiz; 2) incə, zərif, nazik

باریک اندام [barikəndam] incə, incə bədənli, nazik əndamlı; boylu-buxunlu, qədd-qamətli

باریک بین [barikbin] gözüaçıq, incə şeyləri görən, uzaqgörən; diqqətcil, diqqətli, hər şeyə fikir verən

باریک بینی [barikbini] uzaqgörənlik, diqqətcillik, hər şeyə fikir vermə

باریک میان [barikmiyan] nazikbel, incəbel

باریکه [barike] xətt, zolaq, sahə, hissə (*yer haqqında*); dilim; باریکه ای از زمین dar torpaq zolağı

باریکی [bariki] 1) darlıq; 2) naziklik, incəlik

باز [baz] I açıq, açılmış; ~ جاده açıq yol; ~ در açıq qapı; ~ ذهن açıq zehin; ~ شدن açılmaq, təsis olunmaq; ~ کردن açmaq

باز [baz] II 1) yenidən, təzədən; 2) baxmayaraq, bununla belə; ~ آمدن yenidən gəlmək, bir daha gəlmək; qayıtmaq; ~ آوردن yenidən gətirmək; qaytarmaq, geri vermək; ~ ایستادن a) ayrılmaq (*işdən, məşğuliyyətdən*); b) dayanmaq (*hərəkətdən, işdən*); ~ خریدن geri almaq (*satın*); ~ خواستن (خواندن) geri çağırmaq; ~ دادن qaytarmaq, geri vermək; ~ داشتن a) tutmaq, saxlamaq, buraxmamaq; b) həbs etmək; ~ گذاشتن a) buraxmaq, açıq saxlamaq; b) tapşırmaq, öhdəsinə qoymaq; ~ گرداندن a) qaytarmaq, geri vermək; b) ödəmək, əvəzini vermək; ~ گردیدن *bax* ~ گشتن; ~ گرفتن geri almaq; ~ گشتن a) qayıtmaq, geri dönmək; b) imtina etmək; ~ گفتن a) yenidən demək, təkrar etmək (*deyilmiş sözü*); b) nağıl etmək, danışmaq; c) açıqlamaq, izah etmək; hər şeyi açıq demək; ~ ماندن a) geri qalmaq; b) ayrılmaq (*işdən, məşğələdən*); c) yorulmaq, əldən düşmək; ~ نشستن a) təqaüdə çıxmaq, pensiyaya getmək; işdən ayrılmaq; b) tək yaşamaq, adamlardan aralı getmək; ~ نمودن a) açmaq; b) şərh etmək; c) nişan vermək, göstərmək; ~ یافتن a) yenidən əldə etmək; b) zəhmətsiz qazanmaq; c) tapmaq

باز [baz] III qızılquş, qırğı

بازار [bazar] bazar; خارجی ~• xarici bazar; داخلی ~• daxili bazar; مکاره ~• yarmarka

بازارگان [bazarqan] *bax* بازرگان

بازبین [bazbin] yoxlayıcı, nəzarətçi; müfəttiş

بازبینی [bazbini] yoxlama, nəzarət etmə

بازپرس [bazpors] müstəntiq; ~• دادگاه məhkəmə müstəntiqi

بازپرسی [bazporsi] dindirmə, sorğu-sual, istintaq; کردن ~ istintaq etmək (*eləmək*)

بازپس [bazpəs] geri, geriyə, arxaya; دادن ~ geri qaytarmaq; رفتن ~ geriyə getmək; گرفتن ~ geri almaq

بازپسین [bazpəsin] son, sonuncu, axırıncı; ~ دم• son nəfəs

باز تولید [baztoulid] təkrar istehsal

بازجو [bazcu] 1) müstəntiq; 2) yoxlayan, təftiş edən

بازجویی [bazcuyi] istintaq; dindirmə; کردن ~ istintaq aparmaq

بازخواست [bazxast] 1) *bax* بازپرسی; 2) məsuliyyətə cəlb etmə; شدن ~ a) dindirilmək, sorğu-sual edilmək; b) məsuliyyətə cəlb edilmək; کردن ~ a) dindirmək, sorğu-sual etmək; b) məsuliyyətə cəlb etmək; c) cərimələmək

بازداشت [bazdaşt] 1) saxlama, tutma; 2) həbs, həbs etmə; شدن ~ tutulmaq; کردن ~ həbs etmək

بازداشت شده [bazdaştşode] tutulmuş, həbs olunmuş, məhbus

بازداشتگاه [bazdaştqah] müvəqqəti saxlama yeri (*həbs olunanlar üçün*)

بازداشتی [bazdaşti] həbs edilmiş, tutulmuş; məhbus

بازدانگان [bazdaneqan] *bot.* çılpaqtoxumlular

بازدهی [bazdehi] səmərəlilik, məhsuldarlıq; rentabellik

بازدید [bazdid] 1) görüş, cavab görüşü; 2) yoxlama, gözdən keçirmə; 3) yoxlama, təftiş; کردن ~ a) yoxlamaq, təftiş etmək; baxmaq, gözdən keçirmək; b) cavab görüşünə getmək

بازرس [bazrəs] müfəttiş

بازرسی [bazrəsi] 1) yoxlama, təftiş; 2) axtarış; کردن ~ yoxlamaq, təftiş etmək

بازرگان [bazərqan] tacir, alverçi

بازرگانی [bazərqani] ticarət, alver; ~ اتاق• ticarət palatası

بازسازی [bazsazi] yenidənqurma; کردن ~ yenidən qurmaq, bərpa etmək

بازگرد [bazgərd] *bax* بازگشت

بازگشت [bazgəşt] geri dönmə, qayıtma; کردن ~ geri dönmək, qayıtmaq

بازگو [bazqu] 1) təkrar etmə (*deyilmiş sözü*); 2) nağıl etmə, danışma; 3) açıqlama, izah etmə, şərh etmə; کردن ~ a) təkrar etmək (*deyilmiş sözü*); b) nağıl etmək, danışmaq; c) açıqlamaq, izah etmək, şərh etmək

بازگویی [bazquyi] *bax* بازگو

بازماندگی [bazmandegi] 1) geri qalma, gerilik; 2) dayanma, fasilə (*işdə*); 3) yorğunluq

بازمانده [bazmande] 1) geri qalmış (*yolda*); 2) qalıq; 3) sağ qalmış; 4) *c.* بازماندگان [bazmandeqan] varis, vərəsə sahibi

بازنده [bazənde] uduzan (*müxtəlif mənalarda*); məğlub olan

بازنشستگی [bazneşəstegi] təqaüdə çıxma, pensiyaya çıxma; ~ حقوق• pensiya, pensiya pulu; ~ سن• pensiya yaşı

بازنشسته [bazneşəste] təqaüdçü

بازنگری [baznegəri] yenidən baxma; fikrini dəyişmə

بازنمایی [baznəmayi] yenidən göstərmə; ikinci dəfə nümayiş etdirmə

بازو [bazu] qol, bilək; دادن ~ kömək etmək; گشادن ~ a) qol açmaq; b) əliaçıq olmaq, səxavətli olmaq

بازوبند [bazubənd] 1) bazubənd, qolbaq (*dirsəkdən yuxarı bağlanılan*); 2) içərisində dua olan parça (*qola bağlanılan*)

بازور [bazur] qüvvətli, güclü

بازی [bazi] oyun; کردن ~ oynamaq (*oyun və ya rol*); ◊ خوردن ~ aldanılmaq, əldə oyuncaq olmaq; دادن ~ a) əyləndirmək; b) aldatmaq; در ~ آ وردن oyun çıxarmaq

بازیابی [bazyabi] yenidən ələ gətirmə, yenidən əldə etmə; ~• سرمایه yenidən sərmayə (*yatırım*) əldə etmə

بازیافت [bazyaft] 1) *bax* بازیابی; 2) tapıntı; uğur; 3) təsadüfi uğur, yüngül nailiyyət

بازیافته [bazyafte] 1) yenidən əldə edilmiş, yenidən tapılmış; 2) asanlıqla əldə edilmiş

بازیافتی [bazyafti] *bax* بازیافته

بازیچه [baziçe] oyuncaq

بازیکن [bazikon] 1) oyunçu; 2) qumarbaz

بازیگر [bazigər] aktyor, artist, sənətçi

بازیگری [bazigəri] aktyorluq, artistlik

بازیگوش [baziquş] 1) dəcəl, şıltaq; şux, şən; 2) qayğısız; yelbeyin, yüngülxasiyyət, arsız

باژ [baj] *bax* باج

باسابقه [basabeğe] təcrübəli, səriştəli, stajlı

باستان [bastan] qədim; əski; çox köhnə

باستان شناس [bastanşenas] arxeoloq; antik əşya toplayan

باستان شناسی [bastanşenasi] arxeologiya

باستانی [bastani] qədimi, tarixi, köhnə, antik; ~آثار• tarixi abidələr

باسکول [baskul] qapan (*böyük tərəzi*)

باسلیقه [basəliğe] səliqəli, zövqlü

باشد [başəd] 1) olsun, qoy olsun, yaxşı (*modal söz*); 2) bəlkə

باشرف [başərəf] şərəfli, vicdanlı, nəcib, alicənab

باشکوه [başokuh] əzəmətli, cahcalallı, dəbdəbəli, təntənəli; ~ جلسه• təntənəli iclas

باشگاه [başqah] klub, əyləncə yeri

باشهامت [başəhamət] 1) igid, cəsarətli; qorxmaz; 2) igidliklə, cəsarətlə

باصره [basere] 1) görmə, görmə qabiliyyəti; 2) göz; ~• حس görmə hissi

باصطلاح [beestelah] 1) necə deyərlər; bəlli olduğu kimi; 2) elə-belə, əldəqayırma, yalançı, dırnaqarası; ~ کارشناس əldəqayırma mütəxəssis

باصفا [basəfa] səfalı, təravətli; təmiz, aydın, gözəl, mənzərəli; ~ باغ• səfalı (*mənzərəli*) bağ

باطراوت [batəravət] təravətli, təmiz, təzə

باطری [batri] *bax* باتری

باطل [batel] 1) boş, bihudə, puç, əbəs, mənasız, faydasız, səmərəsiz; ~ امیدهای• puç ümidlər; 2) batil, ləğv edilmiş, qüvvədən düşmüş; 3) yalan,

saxta; شدن ~ a) puç olmaq, əbəs olmaq; b) ləğv edilmək; qüvvədən düşmək; کردن ~ ləğv etmək

باتلاق [batlağ] *bax* باتلاق

باطن [baten] 1) daxili, gizli; 2) daxili aləm; ürək

باطناً [batenən] batinən, daxilən

باعث [baes] bais, səbəb; چیزی ~ شدن bir şeyə səbəb olmaq; ◊ لیل و ~ نهار a) Allah, Tanrı; b) Günəş

باعدالت [baədalət] ədalətli, insaflı

باعزم [baəzm] əzmli, iradəli, qətiyyətli

باعظمت [baəzəmət] əzəmətli, möhtəşəm

باعفت [baeffət] ismətli, pak, namuslu

باعقل [baəğl] ağıllı, dərrakəli, fərasətli

باغ [bağ] bağ; park; انگور ~ üzümlük; گل ~ gül bağı; ملی ~ milli park; نباتات ~ botanika bağı; وحش ~ zoopark

باغبان [bağban] bağban

باغبانی [bağbani] bağbanlıq, bağa qulluq etmə; کردن ~ bağbanlıq etmək

باغچه [bağçe] bağça, kiçik bağ

باغچه بان [bağçeban] bağban, gülçü

باغدار [bağdar] bağ sahibi, bağ yiyəsi

باغداری [bağdari] bağçılıq

باغستان [bağestan] bağlıq, bağ çox olan yer

بافت [baft] 1) toxuma, toxunuş; جوارب ~ corab toxunuşu; 2) *anat.* toxuma; استخوانی ~ sümük toxuması

بافتن [baftən] *k.* باف [baf]; 1) toxumaq; 2) hörmək

بافتنی [baftəni] 1) toxunulmalı, toxunula bilən; 2) toxunma; toxunmuş; trikotaj

بافته [bafte] بافتن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) toxunmuş; toxunma mallar; 2) بافت 2)

بافراست [bafərasət] fərasətli, dərrakəli, açıqgözlü

بافرهنگ [bafərhəng] mədəni, tərbiyəli

بافندگی [bafəndegi] toxuculuq; کارگاه ~ toxuculuq fabriki

بافنده [bafənde] toxucu (*insan və ya dəzgah*)

بافهم [bafəhm] düşüncəli, fərasətli, ağıllı

باقریحه [bağərihe] istedadlı, zəkalı, bacarıqlı

باقلا [bağla] paxla

باقلوا [bağləva] paxlava

باقی [baği] *c.* باقیات [bağiyat] qalıq, qalan (*hissə*); ard, davam; حکایت ~ hekayənin ardı; مبلغ ~ məbləğin qalığı (*qalan hissəsi*); دارد ~ davamı var

باقیمانده [bağimande] qalıq, qalan (*hissə*), qalmış; پول ~ pulun qalığı

باک [bak] qorxu; vahimə, dəhşət; təlaş, nigaranlıq; داشتن ~ qorxmaq, nigaran olmaq

باکتری [bakteri] bakteriya, mikrob

باکره [bakere] bakirə, pak

باکرم [bakərəm] kəramətli, səxavətli, əliaçıq

باکله [bakəlle] *dan.* kəllə, kəlləli, ağıllı

باکمال [bakəmal] 1) kamallı, mərifətli, tərbiyəli; 2) savadlı, yüksəkixtisaslı

باکیاست [bakiyasət] 1) ağıllı, fərasətli, bacarıqlı; 2) üzaqgörən, gözüaçıq

بال [bal] I qanad; درآوردن ~ qanad açmaq; زدن ~ a) qanad çalmaq; b) uçmaq, qanadlanmaq; ◊ به ~ کسی دادن kimisə dəstəkləmək, kiməsə kömək etmək; کسی را گرفتن ~ زیر ~ کسی دادن *bax* به ~

بال [bal] II balina, kit

بالا [bala] 1) yuxarı, üst; 2) zirvə, baş; طبقه ~ yuxarı mərtəbə; درخت ~ ağacın başı (*yuxarı hissəsi*); آمدن ~ yüksəlmək, yuxarı qalxmaq; آوردن ~ yuxarı çıxarmaq

بالابر [balabər] 1) lift; 2) qaldırıcı kran

بالابلند [balaboländ] *bax* بلند بالا

بالاپوش [balapuş] 1) plaş, palto; 2) yorğan, adyal

بالاتفاق [belettefağ] 1) birgə, birlikdə, bir yerdə, əlbir; hamılıqla

بالاخانه [balaxane] balaxana, yuxarı mərtəbədəki otaq

بالاخره [beləxəre] nəhayət, axır ki, sonda, nəticədə

بالاخوانی [balaxani] özünü öymə, özünü tərifləmə

بالادست [baladəst] 1) yuxarı, yüksək, böyük (*vəzifəcə*); 2) yuxarı baş, yuxarı tərəf; نشستن ~ yuxarı başda oturmaq

بالاشتراک [beleşterak] *bax* بالاتفاق

بالانس [balans] balans, tarazlıq, müvazinət

بالایی [balayi] yuxarıdakı, yuxarıda yerləşən; خانهٔ ~ yuxarıdakı ev

بالدار [baldar] qanadlı

بالش [baleş] balış; yastıq; ◊ نرم ~ زیر سر کسی گذاشتن başının altına yastıq qoymaq, arxayın salmaq

بال شکسته [balşekəste] 1) qanadısınıq; qanadısınmış (*quş*); 2) dərdli, qəmli, bədbəxt

بالعکس [beləks] əksinə

بالغ [baleğ] 1) həddi-büluğa çatmış, yetkin, kamil; 2) çox, artıq

بالکل [belkol(l)] büsbütün, tamam, tamamilə

بالکلیه [belkolliye] *bax* بالکل

بالکن [balkon] balkon, eyvan

بالمره [belmərre] 1) bilmərrə, birdəfəlik; 2) *bax* بالکل

بال و پر [balopər] qol-qanad

بالیدن [balidən] 1) fəxr etmək, iftixar etmək, qürur duymaq; 2) böyümək, inkişaf etmək

بالین [balin] 1) baş tərəf; 2) *bax* بالش; بر ~ بیمار نشستن xəstənin yastığı yanında oturmaq; به ~ کسی رفتن xəstənin yanına getmək

بام [bam] dam, evin üstü, evin örtüyü

بامداد [bamdad] səhər, sübh

بامدادان [bamdadan] səhər vaxtı, sübh çağı; sübh tezdən

بامزگی [baməzegi] ləzzət, dadlılıq (*yemək*)

بامزه [baməze] 1) xoşməzə, dadlı, ləzzətli (*yemək*); خوراک ~ dadlı yemək; 2) *dan.* baməzə, zarafatcıl, xoşsöhbət; شخص ~ baməzə adam

بامگاه [bamqah] *bax* بامدادان

بان [ban] *bax* بام

باند [band] I 1) lent; 2) *tib.* bint, sarğı; 3) zolaq, dar yol

باند [band] II 1) banda, quldur dəstəsi, cinayətkar qrup; 2) qrup, qruplaşma

بانداژ [bandaj] 1) bandaj, sarğı, sarıq; 2) sarıma, bağlama; کردن ~ sarımaq, bağlamaq

باندپیچی [bandpiçi] bintləmə, bintlə sarıma, bağlama

باندرول [banderol] *bax* سرچسب؛ بر چسب

بانزاکت [banezakət] nəzakətli, tərbiyəli, mərifətli

بانشاط [baneşat] şad, şən, fərəhli

بانک [banke] banka, bərni, şüşə qab

بانگ [bang] 1) səs; ban; ~ جرس zınqırov səsi; ~ خروس xoruz banı, xoruz səsi; 2) fəryad, nalə, şivən; ~ زدن a) fəryad etmək, nalə etmək; b) qışqırmaq; səsləmək; yanına çağırmaq

بانمک [banəmək] şirin, duzlu, xoşagəlim; ~ دختر şirin qız uşağı

بانو [banu] qadın, xanım, xatın, xanım-xatın

بانی [bani] *bax* بنیان گذار

باور [bavər] inanma, inam; etiqad; باورم نیست ~ داشتن (کردن) inanmaq; inanmıram

باوفا [bavəfa] vəfalı, sədaqətli

باوقار [bavoğar] vüqarlı, mətin; təmkinli

باه [bah] cinsi instinkt; cinsi me-
...yil; ~ قوه cinsi qabiliyyət ...

باهنر [bahonər] bacarıqlı, istedadlı, qabiliyyətli, fərasətli

باهوش [bahuş] ağıllı, fərasətli, düşüncəli

باید [bayəd] gərək, lazım; چه ~ کرد nə etmək lazımdır

بایر [bayer] xam, əkilməmiş, işlənməmiş; ~ زمین xam torpaq

بایست [bayest] *bax* باید

بایسته [bayeste] lazım, vacib, zəruri

بایع [baye'] satıcı, satan

بایکوب [baykot] *bax* تحریم

بایگان [bayqan] arxiv işçisi; arxiv müdiri

بایگانی [bayqani] 1) arxiv, xəzinə (*kitab, sənəd saxlanılan yer*); 2) sənədlər; qeydiyyata alma; 3) arxiv işi

ببر [bəbr] bəbir

بپا [bepa] *dan.* gözətçi, qarovul

بت [bot] 1) büt; 2) gözəl, sevgili

بتانه [bətane] zamaska, zamaskalama

بت پرست [botpərəst] bütpərəst

بتدریج [betədric] tədriclə, tədricən, yavaş-yavaş

بتر [bətər] بدتر sözünün qısaldılmış şəkli: daha pis, betər

بتن [beton] *bax* بتون

بتول [bətul] 1) ağıllı; 2) məsum, günahsız; bakirə; 3) dindar, mömin (*qadın*)

بتون [beton] beton

بتون آرمه [betonarme] armatur, dəmir-be...

باهر [baher] 1) görünən, nəzərə çarpan; 2) aşkar, aydın; 3) görkəmli, parlaq, gözəl

باهم [bahəm] birgə, birlikdə, bərabər; شدن ~ birgə olmaq; müttəfiq olmaq

بتون ریزی [betonrizi] betontökmə

بتون سازی [betonsazi] beton istehsalı; ~ دستگاه betonqarışdıran maşın (*qurğu*)

بجا [beca] yerində, yerli-yerində; vaxtında

keçən, əfv

) rəhm et-
mərhəmət

nd hakimi;

بجز [becoz] başqa, qeyri, savayı; همه آمدند ~ علی Əlidən başqa, hamı gəldi

بچشم [beçəşm] baş üstə, göz üstə

بچگانه [bəç(ç)eqane] uşaq üçün, uşaqlara məxsus; ~ لباس uşaq paltarı

بچگی [bəç(ç)egi] uşaqlıq; uşaqlıq çağı

بچه [bəç(ç)e] uşaq; اول ~ ilk övlad; ته تغاری ~ sonbeşik; ~ سرراهی atılmış uşaq; آوردن ~ *dan.* doğmaq; övlad sahibi olmaq; انداختن ~ uşaq salmaq; کردن ~ nəsil artırmaq

بچه دار [bəç(ç)edar] uşaqlı, uşağı olan

بچه دان [bəç(ç)edan] *anat.* uşaqlıq

بچه گربه [bəç(ç)eqorbe] pişik balası

بچه ننه [bəç(ç)enənə] ana uşağı, ərköyün, şıltaq

بحبوحه [bohbuhe] qızğın çağ (*vaxt*); cırhacır; بیماری ~ xəstəliyin şiddətli vaxtı; گرما ~ istinin cırhacırı

بحث [bəhs] mübahisə, müzakirə, disput, diskussiya; شدن ~ müzakirə olunmaq; کردن ~ müzakirə etmək; mübahisə etmək

بحر [bəhr] I *c.* بحار [bəhar] dəniz; خزر ~ Xəzər dənizi

بحر [bəhr] II *c.* بحور [bohur] *ədəb.* bəhr (*əruz vəzninin ölçüləri*); رمل ~ rəmel bəhri

بحران [bohran] böhran; اقتصادی ~ iqtisadi böhran, انرژی ~ enerji böhranı; بیماری ~ xəstəliyin böhranı

بحرانی [bohrani] böhranlı; وضع ~ böhranlı vəziyyət

بحق [behəğ(ğ)] 1) doğrusu, düzü; 2) doğru, düz

بحمدالله [behəmdollah] Allaha şükür

به به [bəx] *bax*

بخار [boxar] *c.* ابخره [əbxere] buxar, buğ; آب ~ su buxarı; سیرشده ~ doymuş buxar; شدن ~ buxarlanmaq, buğlanmaq

بخار خانه [boxarxane] qazanxana

بخارسنج [bo...çən (*cihaz*)

بخاری [boxari] soba, peç; برقی ~ elektrik peçi; نفتی ~ keroqaz, kerosin sobası

بخ بخ [bəxbəx] *bax* به به

بخت [bəxt] bəxt, qismət, tale

بخت آزمایی [bəxtazmayi] 1) lotereya; 2) bəxti sınama, risk

بختانه [bəxtane] bəxtəbəxt; təsadüfən

بخت برگشته [bəxtbərgəşte] bəxtidönük, bəxtiqara, bədbəxt

بختک [bəxtək] qarabasma, vahimə, kabus, qorxulu yuxu

بختور [bəxtəvər] bəxtəvər, xoşbəxt

بخته [bəxte] 1) üç-dörd yaşlı qoç; 2) yağlı (*heyvan*); 3) böyük quyruq

بختیار [bəxt(i)yar] *bax* بختور

بخرد [bex(e)rəd] ağıllı, bilikli, müdrik

بخش [bəxş] 1) hissə, pay; 2) şöbə; 3) inzibati bölgü vahidi, rayon

بخشایش [bəxşayeş] 1) günahları bağışlama, əfv etmə, günahlardan keçmə; 2) amnistiya

بخشاینده [bəxşayəndə] günahları... bağışlayan, günahlardan edən

بخشاییدن [bəxşayidən] ...mək, şəfqət göstərmək, göstərmək; 2) *bax* بخشیدن

بخش دار [bəxşdar] kə... mahal hakimi

بخشش [bəxşeş] hədiyyə, bəxşiş, töhfə; **کردن ~** bağışlamaq

بخش نامه [bəxşname] göstəriş, əmr, sərəncam

بخشنده [bəxşənde] bağışlayan; rəhmli (*daha çox Allah haqqında işlənir*)

بخصوص [bəxosus] *bax* **بویژه**

بخل [boxl] 1) paxıllıq; qısqanclıq; 2) xəsislik, simiclik

بخشیدن [bəxşidən] 1) bağışlamaq, hədiyyə etmək; 2) əfv etmək, günahından keçmək

بخور [boxur // bəxur] 1) ətirli maddə; yandırılarkən ətir saçan qatran; 2) *tib.* inhalyasiya

بخیل [bəxil] 1) paxıl; qısqanc; 2) xəsis, simic

بخیلی [bəxili] *bax* **بخل**

بخیه [bəxye] 1) baxya, tikiş, sıx tikiş; 2) *tib.* tikiş qoyma; **~ زدن (کردن)** a) baxyalamaq, tikmək; b) *tib.* tikiş qoymaq

بد [bəd] pis, xoşagəlməz, yaman

بداختر [bədəxtər] bədbəxt, bəxti gətirməyən, talesiz

بداندیش [bədəndiş] bədxah, pisfikirli, pisniyyət

بداهت [bədahət] 1) bədahətən demə, düşünmədən sinədən demə; fikirləşmədən şeir söyləmə; 2) aydınlıq, aşkarlıq

بداهتا [bədahətən] bədahətən, fikirləşmədən, birdən-birə

بدایت [bedayət] başlanğıc, əvvəl

بدایع [bədaye'] *t.* **بدیعه**; yeniliklər; yeni şeylər; qəribəliklər

بدبخت [bədbəxt] bədbəxt, uğursuz, talesiz, bəxti gətirməyən

بدبختانه [bədbəxtane] bədbəxtlikdən

بدبختی [bədbəxti] bədbəxtlik

بدبده [bədbəde] *bax* **بلدرچین**

بدبو [bədbu] pisqoxulu, pisiyli; iylənmiş

بدبین [bədbin] bədbin, pessimist

بدبینی [bədbini] bədbinlik, pessimistlik, pessimizm

بدجنس [bədcens] 1) bədcins, pis, yaman; yaramaz; 2) kinli; hiyləgər; 3) qəddar, zalım

بدجنسی [bədcensi] 1) bədcinslik, pislik, yaramazlıq; 2) kinlilik, hiyləgərlik

بدچشم [bədçeşm] 1) şorgöz; 2) paxıl; 3) bədnəzər

بدخواه [bədxah] bədxah, pisfikirli, kinli, pisniyyətli

بدخواهی [bədxahi] bədxahlıq, qərəzkarlıq; kinlilik

بدذات [bədzat] 1) bədəsil, zatıqırıq; 2) *bax* **بدجنس**

بدر [bədr] bədr, bütöv ay, ondördgecəlik ay

بدرستی [bedorosti] həqiqətən, doğrusu, doğrudan, düzü

بدرفتار [bədrəftar] ədəbsiz, tərbiyəsiz, kobud

بدرفتاری [bədrəftari] ədəbsizlik, tərbiyəsizlik, kobudluq

بدرقه [bədrəğe] müşayiət etmə; **~ شدن** müşayiət olunmaq; **~ کردن** müşayiət etmək

بدرود [bedrud] xudahafizləşmə, vidalaşma, sağollaşma; **~ گفتن** vidalaşmaq, xudahafizləşmək, sağollaşmaq; ayrılmaq

بدسرشت [bədsereşt] *bax* **بدجنس**

بدسگال [bədseqal] *bax* **بداندیش**

بدسلیقه [bədsəliğe] səliqəsiz, zövqsüz

بدطینت [bədtinət] *bax* **بد جنس**

بدعاقبت [bədağebət] aqibəti pis, sonu pis, pis nəticələnən

بدقلق [bədğeleğ] tərs, inadcıl, xasiyyəti pis

بدقواره [bədğəvare] yöndəmsiz; yaraşıqsız, biçimsiz, səliqəsiz

بدقیافه [bədğiyafe] çirkin, kifir

بدگمان [bədqoman] bədgüman; inanmayan; şübhələnən

بدگمانی [bədqomani] bədgümanlıq, inanmama, şübhələnmə

بدگو [bədqu] böhtançı, iftiraçı, şərçi

بدل [bədəl] 1) əvəz, əvəz edən; 2) qarşılıq, ekvivalent; 3) saxta, qəlp; **~ شدن** əvəz olunmaq; **~ کردن** əvəz etmək

بدمزه [bədməze] dadsız, ləzzətsiz, tamsız; şit

بدن [bədən] *c.* **ابدان** [əbdan] bədən, gövdə

بدنام [bədnam] bədnam, adı pisliyə çıxmış, rüsvay edilmiş, biabır olmuş; **~ شدن** bədnam olmaq, rüsvay olmaq, biabır olmaq; **~ کردن** bədnam etmək, rüsvay etmək

بدنامی [bədnami] bədnamlıq, rüsvayçılıq, biabırçılıq

بدنظر [bədnəzər] *bax* **بد چشم**

بدن نما [bədənnəma // bədənnema] şəffaf, çox nazik (*paltar*), bədəngöstərən (*paltar*)

بدنه [bədəne] gövdə, korpus

بدنهاد [bədnehad] *bax* **بدجنس**

بدنهادی [bədnehadi] *bax* **بدجنسی**

بدو [bədv] başlanğıc, giriş; əvvəl

بدو [bedou] qaça-qaça; **~ رفتن** qaça-qaça getmək

بدواً [bədvən] əvvəl, əvvəlcə; əvvəldən, başdan

بدون [bedun] –sız, –siz, –suz, –süz mənasını bildirən ön qoşma: **~ تردید (شک)** şəksiz, şübhəsiz; **~ تنفس** fasiləsiz; **~ گفتگو** sözsüz; **~ من** mənsiz; **~ وقفه** dayanmadan, durmadan

بدوی [bədvi] əvvəlki, ilkin, birinci

بدهکار [bedehkar] borclu; **~ بودن** borclu olmaq

بدهکاری [bedehkari] borc, verəcək

بدهی [bedehi] borc; **~ پرداخت** borcun ödənilməsi

بدی [bədi] pislik, yamanlıq, yaramazlıq; **~ کردن** pislik etmək, yamanlıq etmək

بدیع [bədi'] 1) yeni, yeni tətbiq olunan (*qayda-qanun və s.*); 2) nadir, müstəsna

بدیهه [bədihe] *bax* **بداهت 1)**

بدیهه گویی [bədihequyi] *bax bax* **بداهت 1)**

بدیهی [bədihi] 1) məlum, bəlli, aydın, açıq; aşkar, açıq-aşkar; 2) şübhəsiz, şəksiz, sözsüz

بذر [bəzr] *c.* **بذور** [bozur] tum, toxum, dən; **~ افشاندن** toxum səpmək, toxum əkmək

بذرافشان [bəzrəfşan] 1) toxumsəpən (*adam*); 2) toxumsəpən maşın

بذرافشانی [bəzrəfşani] toxum səpmə

بذل [bəzl] 1) səxavət, əliaçıqlıq 2) bəxşiş, hədiyyə; **~ کردن** hədiyyə etmək, bağışlamaq; **~ مرحمت کردن** mərhəmət göstərmək; **~ مساعی کردن** çalışmaq, səy göstərmək

بذله [bəzle] zarafat; məzəli söz

بذله گو [bəzlequ] zarafatçı, zarafatcıl, komik

بذله گویی [bəzlequyi] zarafatçılıq, zarafatcıllıq, komiklik

بر [bər] I 1) bar, bəhrə, meyvə; 2) fayda, xeyir

بر [bər] II 1) yönlük halın mənasını bildirən ön qoşma: -a, -ə: **او ~ نگریستم** ona baxdım; 2) "üstündə", "üzərində" mənasını bildirən ön qoşma: **بام ~** damda, evin üstündə

بر [bər(r)] torpaq, quru yer; çöl, səhra

برا [borra] kəsərli, iti

برابر [bərabər] 1) bərabər, eyni; 2) dəfə; **بیشتر ~ دو** iki dəfə artıq; **شدن ~** bərabərləşmək; **کردن ~** bərabər etmək, bərabərləşdirmək

برابری [bərabəri] 1) tənlik, bərabərlik, eynilik; 2) ekvivalentlik; uyğunluq

برات [bərat] *c.* **بروات** [bərəvat] çek, pul köçürmə, veksel

برادر [bəradər] qardaş; **~ تنی** doğma qardaş; **~ ناتنی** ögey qardaş

برادرانه [bəradərane] qardaşcasına

برادر خوانده [bəradərxande] qardaşlıq, qardaşlığa götürülmüş

برادرزاده [bəradərzade] qardaşoğlu

برادرزن [bəradərzən] qayın (*arvadın qardaşı*)

برادر شوهر [bəradərşouhər] qayın (*ərin qardaşı*)

برادری [bəradəri] qardaşlıq, qardaşcasına yanaşma; **~ دادن ~ دست** qardaşlıq əli uzatmaq, qardaşlıq yardımı etmək

براده [borade] metal qırıntısı

برازندگی [bərazəndegi] 1) yaraşma, yaraşıqlıq; 2) məlahət, cazibədarlıq, gözəllik; 3) uyğunluq, münasiblik

برازنده [bərazənde] 1) yaraşıqlı, cazibəli; 2) layiq, uyğun, münasib

برازیدن [bərazidən] 1) yaraşmaq; 2) uyğun gəlmək, münasib olmaq

براستی [berasti] düzü, doğrusu, həqiqətən

برآسودن [bərasudən] 1) istirahət etmək, dincəlmək

برآشفتن [bəraşoftən] *k.* **برآشوب** [bəraşub] acıqlanmaq, hirslənmək, qəzəblənmək; əsəbiləşmək, özündən çıxmaq

برافتادن [bəroftadən] 1) sıradan çıxmaq, məhv olmaq; 2) dəbdən düşmək, moddan düşmək

برافراختن [bərəfraxtən] *bax* **برافراشتن**

برافراشتن [bərəfraştən] qaldırmaq, ucaltmaq (*bayrağı*); sancmaq (*bayrağı*)

براق [bərrağ] parlaq, işıqlı, nurlu

برانداختن [bərəndaxtən] *k.* **برانداز** [bərəndaz] yıxmaq, devirmək, məhv etmək, sıradan çıxarmaq, yox etmək

برآورد [bəravərd // bəravord] 1) təxmini qiymət; 2) hesablama; 3) yekun, nəticə; **کردن ~** təxmini qiymət qoymaq

برآوردن [bəravərdən // bəravordən] *k.* **برآور** [bəravər // bəravor] 1) icra etmək, yerinə yetirmək; 2) ifa etmək; 3) yüksəltmək, qaldırmaq, ucaltmaq

برآویختن [bəravixtən] *k.* **برآویز** [bəraviz] güləşmək; tutaşmaq; yaxalamaq (*savaşda*)

برای [bəraye] 1) səbəb-məqsəd məzmununu bildirən ön qoşma: üçün; **تو ~** sənin üçün; 2) vaxt məzmununu bildirən ön qoşma; **این کار ~ یک ماه است** bu iş bir aylıqdır

برائت [bəraət] bəraət, təmizə çıxarma, haqlı çıxarma, reabilitasiya; **یافتن ~** bəraət qazanmaq

برباد [bərbad] bərbad, xarab, dağılmış

برباد رفته [bərbadrəfte] bada getmiş, zay olmuş, tələf olmuş, dağılmış, məhv olmuş

بربستن [bərbəstən] *k.* **بربند** [bərbənd] 1) *bax* **بستن 1**); 2) əlaqələndirmək, aid etmək

بربط [bərbət] bərbət (*simli musiqi aləti*)

برپا [bərpa] ayaqüstə, ayaqüstə durma; **داشتن ~** ayaqüstə saxlamaq; **کردن ~** təşkil etmək, düzəltmək, bərpa etmək

برتافتگی [bərtaftegi] əymə, əyilmə, əyrilik

برتافتن [bərtaftən] *k.* **برتاب** [bərtab] 1) burmaq, eşmək (*sapı*); 2) fırlatmaq, hərlətmək, döndərmək; 3) deşmək, deşik açmaq; 4) dözmək, səbir etmək

برتر [bərtər] daha üstün, daha yaxşı

برتری [bərtəri] üstünlük, imtiyaz; məziyyət, üstün keyfiyyət; **جستن ~** üstünlük qazanmaq; **دادن ~** üstünlük vermək; **داشتن ~** üstün olmaq

برج [borc] I 1) qala; 2) bürc, qüllə; **زهر مار◊ ~** üz-gözündən zəhrimar yağan

برج [borc] II *c.* **بروج** [boruc] bürc (*ulduzlar topası*)

برجا [bərca] 1) sabit, möhkəm, davamlı; 2) *bax* **بجا**

برجستگی [bərcəstegi] qabarıqlıq, qabarıq yer, çıxıntı; **برجستگیهای زمین** yer səthinin quruluşu (*relyef*)

برجستن [bərcəstən] *k.* **برجه** [bərcəh] atılmaq, hoppanmaq, sıçramaq, tullanmaq

برجسته [bərcəste] 1) qabarıq; 2) görkəmli, seçilmiş, məşhur; **~ دانشمند** görkəmli alim; 3) relyef; 4) nümunə, vəzə; məsul

برچسب [bərçəsb] yarlıq, etiket

برچیدگی [bərçidegi] bağlanma, ləğv edilmə (*müəssisənin*)

برچیدن [bərçidən] *k.* **برچین** [bərçin] 1) yığmaq, yığışdırmaq; 2) qaldırmaq; 3) seçmək; 4) ləğv etmək (*müəssisəni*)

برخاستن [bərxastən] *k.* **برخیز** [bərxiz] qalxmaq, ayağa qalxmaq, durmaq

برخورد [bərxord] 1) görüş, rastlaşma; 2) çarpazlaşma; 3) təmas, toxunma; **کردن ~** a) görüşmək, rastlaşmaq; b) çarpazlaşmaq; c) birbirinə toxunmaq; ç) yanaşmaq

برخوردار [bərxordar] 1) istifadə edən, faydalanan; 2) xoşbəxt, xoşbəxt yaşayan; **شدن ~** a) faydalanmaq, qazanmaq; b) xoşbəxt (*firavan*) yaşamaq

برخورداری [bərxordari] 1) istifadə etmə, faydalanma; 2) xoşbəxtlik, firavanlıq, rifah

برخوردگی [bərxordegi] inciklik, incimə, küsmə

برخوردن [bərxordən] 1) üz-üzə gəlmək; toqquşmaq; 2) görüşmək, təsadüfən görüşmək; 3) təsadüf etmək, rast gəlmək; rastlaşmaq; 4) incitmək, xətrinə dəymək; incimək

برخی [bərxi] bəzi; **از شاگردان ~** bəzi şagirdlər, şagirdlərdən bəzisi

برد [bərd] soyuq

برد [bord] 1) fayda, xeyir; mənfəət, qazanc; 2) uduş, udma

بردار [bordar] *riyaz.* vektor

برداشت [bərdaşt] 1) pul götürmə (*bankdan*); 2) qazanma, əldə etmə; 3) məhsul yığımı

برداشتن [bərdaştən] *k.* بردار [bərdar] 1) götürmək; almaq; qaldırmaq, yuxarı qaldırmaq; 2) sahib olmaq, malik olmaq

بردبار [bordbar] səbirli, dözümlü; təmkinli

بردباری [bordbari] səbir, dözüm; təmkin, təmkinlilik; ~ کردن səbir etmək, dözmək; təmkinli olmaq

بردگی [bərdegi] qulluq, kölelik, bəndəlik

بردن [bordən] *k.* بر [bər] 1) aparmaq; daşımaq; 2) udmaq, qalib gəlmək (*oyunda, yarışda*); 3) oğurlamaq

برده [bərdə] qul, kölə, bəndə

بررسی [bərresi // bərresi] öyrənmə; araşdırma; tədqiq etmə; ~ شدن öyrənilmək, araşdırılmaq; ~ کردن öyrənmək, araşdırmaq

برز [bərz] 1) əkin; 2) toxum, dən

برزگر [bərzgər] əkinçi

برزن [bərzən] rayon (*şəhərin*); məhəllə; küçə

برس [bərs] dəvə yüyəni

برس [b(o)ros] şotka

برش [boreş] I 1) kəsmə, kəsilmə; 2) yarıq, tikə, dilim; 3) biçim, biçmə; ~ لباس paltarın biçimi

برش [boreş] II 1) qətiyyət, əzm, əzmkarlıq; 2) işgüzarlıq; qabiliyyət; ~ داشتن a) qətiyyətli olmaq; b) işgüzar olmaq

برشتن [bereştən] qızartmaq, qovurmaq

برشته [bereşte] برشتن *f.-nin k.z.f.sif.;* qızardılmış, qovurulmuş

برشمردن [bərşemordən] *k.* برشمر [bərşemor] saymaq, hesablamaq

برص [bərəs] *tib.* ekzema (*dəri xəstəliyi*)

برعکس [bərəks] əksinə, əksinə olaraq

برف [bərf] qar; ~ دانه qar dənəciyi; می بارد (می آید) ~ qar yağır

برفاب [bərfab] 1) qar suyu; 2) buzlu su

برف بازی [bərfbazi] qartopu oyunu; ~ کردن qartopu oynamaq

برف پاک کن [bərfpakkon] 1) qarkürüyən (*adam*); 2) qartəmizləyən mexanizm (*avtomobildə*)

برف روبی [bərfrubi] qartəmizləmə; ~ کردن qar təmizləmək

برف ریزه [bərfrize] 1) sulu qar, qarlı yağış; 2) qırov

برق [bərğ] 1) ildırım, şimşək; 2) elektrik; ~ چراغ elektrik lampası; 3) parıltı, parlama, sayrışma; ~ زدن a) parıldamaq; sayrışmaq; b) göydə ildırım çaxmaq; ~ گرفتن elektrik cərəyanı vurmaq

برق آسا [bərğasa] ildırım kimi, şimşək kimi, sürətlə

برقرار [bərğərar] möhkəm, sabit, dəyişməz; ~ صلح möhkəm sülh; ~ شدن bərqərar olmaq, möhkəmlənmək; ~ کردن bərqərar etmək, möhkəmlətmək

برقراری [bərğərari] bərqərar olma, möhkəmlənmə, sabitləşmə

برق زدگی [bərğzədegi] elektrik cərəyanı vurma; ildırım vurma

برق سنج [bərğsənc] *fiz.* elektrometr, elektrikölçən (*cihaz*)

برقع [borğə'] üz örtüyü, örtük, duvaq

برقی [bərği] elektrik; ~ اتوی elektrik ütüsü; ~ بخاری elektrik sobası

برکت [bərəkət // bərekət] bərəkət; bolluq, firavanlıq

برکت دار [bərekətdar] bərəkətli, bol, məhsuldar

بر کشیدن [bərkeşidən] 1) irəli sürmək; qabağa çəkmək; 2) qaldırmaq, ucaltmaq, yüksəltmək; 3) çıxartmaq

برکناری [bərkənari // bərkenari] azadetmə, işdən çıxarma

بر کندن [bərkəndən] qoparmaq, kökündən çıxarmaq

برکه [berke] gölməçə, su anbarı (*kiçik*)

برگ [bərg] 1) yarpaq, ~ گل gül yarpağı; 2) vərəq; 3) vərəqə; kart (*oyun*)

برگذار [bərqozar] *bax* برگزار

برگزاری [bərqozari] *bax* برگزاری

برگردان [bərgərdan] 1) surətçıxaran kağız, nazik qara kağız; 2) tərcümə; 3) köçürmə (*pul əmanətini*)

برگرداندن [bərgərdandən] 1) qaytarmaq; geri qaytarmaq, geri göndərmək; 2) çevirmək, tərcümə etmək

برگردیدن [bərgərdidən] *bax* برگشتن

برگرفتن [bərgereftən] *k.* برگیر [bərgir] 1) götürmək, ələ gətirmək, ələ keçirmək; 2) yığmaq, dərmək

برگ ریزان [bərgrizan] yarpaq tökümü; xəzan, xəzan vaxtı; ~ موسم yarpaq tökümü

برگزار [bərqozar] həyata keçirmə, yerinə yetirmə; ~ شدن a) həyata keçirilmək, yerinə yetirilmək; b) qurtarmaq, başa çatdırmaq; c) qeyd edilmək, keçirilmək (*bayram, yubiley*); ç) təşkil edilmək; ~ کردن a) həyata keçirmək, yerinə yetirmək; b) başa çatmaq; c) qeyd etmək, keçirmək (*bayramı, yubileyi*); ç) təşkil etmək

برگزاری [bərqozari] qeyd etmə; keçirmə, keçirilmə (*tədbir*); ~ انتخابات seçkilərin keçirilməsi

برگزیدن [bərqozidən] *k.* برگزین [bərqozin] 1) seçmək; 2) üstünlük vermək, üstün tutmaq

برگزیده [bərqozidə] برگزیدن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) seçmə, seçilmiş; ~ اشعار seçilmiş şeirlər; 2) bəyənilmiş; üstünlük verilmiş

برگشت [bərgəşt] 1) qayıtma, geri dönmə; 2) qaytarma, qaytarılma; 3) ləğv etmə

برگشتن [bərgəştən] *k.* برگرد [bərgərd] 1) qayıtmaq, geri dönmək; 2) çevrilmək, yıxılmaq; arxası üstə düşmək

برگماشتن [bərgomaştən] *k.* برگمار [bərqomar] 1) təyin etmək; 2) səlahiyyət vermək; həvalə etmək

برگه [bərge] I 1) kartoçka; 2) qapaq (*cibdə*); 3) meyvə dilimi; 4) ətək (*paltarda*)

برگه [bərge] II sübut, dəlil

برله [bərləh] lehinə, xeyrinə

برلیان [berelyan] brilyant

برملا [bərmələ] 1) məlum, bəlli, aydın, aşkar, açıq-aşkar; 2) ifşa edilmiş; üstü açılmış; ~ شدن a) məlum

olmaq; b) :fşa olunmaq; کردن ~ a) aşkara çıxarmaq; b) ifşa etmək

برنا [borna] gənc, cavan

برنامه [bərname] 1) plan; proqram; 2) cədvəl; 3) reqlament

برنامه ریزی [bərnamerizi] planlaşdırma; کردن ~ planlaşdırmaq

برنج [berenc] I düyü; سفید نکرده ~ təmizlənməmiş düyü

برنج [berenc] II bürünc; latun; sarı mis

برنده [bərənde] udan (*yarışda*), qalib, qalib gələn; مسابقه ~ yarışın qalibi

برنده [borənde] iti kəsən, kəsici (*alət*); تیغ ~ iti qılınc

برنز [bronz] bürünc, tunc

برنش [bronş] bronxlar

بر نشستن [bərneşəstən] *k.* برنشین [bərneşin] minmək (*ata*); برتخت ~ taxta çıxmaq

برنشیت [bronşit] bronxit

بر نهادن [bərnəhadən] *bax* نهادن

برودت [borudət] 1) soyuq, soyuqluq; sərinlik; 2) laqeydlik, soyuqluq (*münasibətdə*)

بروز [boruz] aşkar olma, aşkara çıxma, bilinmə, məlum olma; دادن ~ aşkar etmək, büruzə vermək, məlum etmək; کردن ~ aşkar olmaq, bilinmək

برومند [borumənd // bərumənd] 1) bar verən, meyvə verən, bəhrəli, məhsuldar; 2) uğurlu, xoşbəxt; 3) güclü, qüvvətli

برون [borun] bayır, xaric, çöl tərəf, görünən hissə

بره [bərre] quzu

برهان [borhan] *c.* براهین [bərahin] dəlil, sübut; آوردن ~ dəlil gətirmək, dəlil-sübut gətirmək

برهم [bərhəm] 1) dolaşıq, dolaşdırılmış; pırtlaşıq; qarışdırılmış; 2) dilxor, pərt; خوردن (شدن) ~ a) dolaşmaq, dolaşıq salınmaq, qarışdırılmaq; b) dilxor olmaq, pərt olmaq; زدن ~ a) dolaşdırmaq, qarışdırmaq; b) pozmaq, korlamaq (*əlaqəni, münasibəti*)

برهم خوردگی [bərhəmxordegi] 1) dolaşıqlıq; qarışıqlıq; 2) həyəcan; pozğunluq (*ruhi*)

برهنه [berehne // bərəhne] çılpaq, lüt, soyunmuş, yalın; پا ~ ayaqyalın, سر ~ başıaçıq; شمشیر ~ sıyrılmış qılınc; شدن ~ çılpaqlaşmaq; soyunmaq; کردن ~ soyundurmaq

بری [bəri] təmiz, pak; günahsız, məsum

بری [bərri] 1) quru, quru yer; 2) vəhşi; حیوانات ~ quruda yaşayan vəhşi heyvanlar

بریان [beryan] qızardılmış, qovrulmuş; گندم ~ qovurğa; گوشت ~ qızardılmış ət

بریدگی [boridegi] 1) kəsik, yarıq; 2) kəsmə; pozma (*əlaqələri*)

بریدن [boridən] *k.* بر [bor] 1) kəsmək, qırmaq; 2) doğramaq; yarmaq; çapmaq; 3) kəsmək, biçmək (*parçanı, paltarı*); درخت را ~ ağacı kəsmək (*doğramaq*); 4) amputasiya etmək; 5) əlaqəni kəsmək

بریده [boride] بریدن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) kəsilmiş, qırılmış; 2) doğranmış, yarılmış, çapılmış; 3) kəsilmiş, biçilmiş (*parça, paltar*); 4) amputasiya edilmiş

بریده بریده [borideboride] 1) qırıqqırıq, kəsik-kəsik; 2) rabitəsiz, əlaqəsiz

بز [boz] keçi; کوهی ~ dağkeçisi; ◊ آوردن ~ bəxti gətirməmək; خریدن ~ ucuz qiymətə (*keçi qiymətinə*) almaq; گرفتن ~ xamlamaq, ucuz qiymətə satın almaq

بزاز [bəzzaz] parçasatan

بزباش [bozbaş] bozbaş

بزاق [bozağ] ağız suyu, tüpürcək

بزدل [bozdel] qorxaq, cəsarətsiz, üreksiz

بزرگ [bozorg] 1) böyük, iri, yekə; ulu; سنگ ~ yekə daş; 2) böyük, məşhur; adlı-sanlı; دانشمند ~ böyük alim, məşhur alim; شدن ~ böyümək, yaşa dolmaq; کردن ~ böyütmək

بزرگان [bozorqan] 1) böyüklər, görkəmli şəxsiyyətlər, məşhur adamlar; 2) müdriklər, alimlər

بزرگداشت [bozorgdaşt] 1) hörmət, ehtiram; 2) xatirə gecəsi, anma mərasimi; yubiley

بزرگراه [bozorgrah] *bax* اتوبان

بزرگسال [bozorgsal] yaşlı, qoca

بزرگ منش [bozorgmənəş] 1) nəcib, alicənab; 2) məğrur, qürurlu

بزرگوار [bozorgvar] hörmətli; şərif, nəcib, alicənab; genişürəkli

بزرگواری [bozorgvari] böyüklük, əzəmət, alicənablıq, genişürəklilik

بزرگی [bozorgi] 1) böyüklük, əzəmət; 2) alicənablıq; داشتن ~ alicənab olmaq; کردن ~ a) böyüklük etmək; idarə etmək; b) alicənablıq etmək

بزغاله [bozğale] çəpiş, keçi balası

بزک [bəzək] bəzək, zinət; اسباب ~ bəzək əşyaları; کردن ~ bəzəmək, zinət vurmaq

بزم [bəzm] qonaqlıq; şənlik məclisi; مجلس ~ کردن ~ məclis qurmaq; کسی را چیدن ~ ◊ birisinin haqqında əfsanə danışmaq

بزمگاه [bəzmqah] şadlıq sarayı

بزن [bezən] *dan.* dalaşqan, savaşqan, davakar

بزن بزن [bezənbezən] *dan.* dava, dava-dalaş, savaşma

بزن بهادر [bezənbəhador] qoçu; cəsur, igid

بزنگاه [bezənqah] *dan.* münasib vaxt, uyğun vaxt, fürsət

بزن و بکوب [bezənobekub] *dan.* çalçağır, çalıb-oynama, şənlik məclisi

بزودی [bezudi] tezliklə; bu yaxınlarda, bu günlərdə

بزور [bezur] zorla, güclə; çətinliklə

بزه [bezeh] günah, təqsir, suç

بزه کار [bezehkar] günahkar, təqsirkar, suçlu

بس [bəs] 1) bəs, kifayət; است ~ bəsdir, kifayətdir; 2) çox; həddindən çox; دشواراست ~ çox çətindir; کردن ~ qurtarmaq, sakit olmaq, danışmamaq; کن ~! qurtar! bəsdir!

بسا [bəsa] çox, xeyli, lap çox; چه ~ nə çox

بساط [bəsat // besat] 1) döşəmə, döşənmə; fərş; 2) ləvazimat, ev əşyaları, ev avadanlığı; mebel; انداختن (آراستن) ~ a) fərş döşəmək; süfrə açmaq; b) malları satış üçün qoymaq; برچیدن ~ a) süfrəni yığışdırmaq; b) bankrot olmaq, iflasa uğramaq, müflis olmaq

بستان [bostan] *c.* بساتین [bəsatin] bostan; gülüstan; bağ

بستانکار [bestankar] kreditor, kreditverən, borcverən

بستر [bəstər] 1) yataq; خواب ~ yorğan; 2) yataq (*çayda*); رودخانه ~ çayın yatağı

بستری [bəstəri] yorğan-döşəkdə yatan xəstə; yorğan-döşəyə düşən xəstə; **شدن ~** yorğan-döşəkdə yatmaq (*xəstə*); xəstəxanaya düşmək; **کردن ~** yorğan-döşəkdə yatırmaq (*xəstəni*), xəstəxanada yatırmaq

بستگی [bəstegi] 1) bağlılıq, asılılıq; aidlik; əlaqə; 2) yaxınlıq, qohumluq

بستن [bəstən] *k.* **بند** [bənd] 1) bağlamaq; **~ در را** qapını bağlamaq; **~ طناب را به درخت** kəndiri ağaca bağlamaq; 2) ləğv etmək; 3) qadağan etmək; 4) örtmək; **~ روی خود را** üzünü örtmək

بستنی [bəstəni] dondurma

بستو [bəstu] kiçik saxsı kuzə

بسته [bəstə] [illegible] *p. f. of* بستن 1) bağlı, bağlanmış; **~ در** bağlı qapı; 2) örtülü, örtülmüş; **~ سر** başı örtülü, başı örtülmüş; 3) yumulmuş; qapanmış; **~ چشم** yumulu göz; **~ به چیزی بودن** bir şeyə bağlı olmaq, nədənsə asılı olmaq; ◊ **~ به آخور** müftəxor

بسته بندی [bəstəbəndi] bağlama, yığıb-bağlama, qablaşdırma; **~ کردن** bağlamaq

بسزا [bəsəza // beseza] 1) layıq, ləyaqətli; 2) layıqınca, ləyaqətlə

بسکتبال [bəsketbal] basketbol

بسنده [bəsənde] kifayət, kifayət qədər

بسی [bəsi] lap çox; **مشکل ~** çox çətin

بسیار [bəsyar] çox, çoxlu, bol; **خوب ~** çox yaxşı

بسیج [bəsic] səfərbərlik; **~ عمومی** (همگانی) ümumi səfərbərlik; **~ کردن** səfərbər etmək

بسیط [bəsit] 1) geniş, əhatəli, müfəssəl; 2) *gram.* sadə; **~ کلمهٔ** sadə söz

بشارت [beşarət] gözaydınlığı, müjdə, şad xəbər; **~ دادن** şad xəbər vermək, müjdə vermək

بشاش [bəşşaş] şad, şən, fərəhli

بشاشت [bəşaşət] şadlıq, sevinc

بشر [bəşər] bəşər, insan, adam; **~ نوع** bəşəriyyət

بشردوست [bəşərdust] insanpərvər, humanist

بشر دوستانه [bəşərdustane] insanpərvərliklə, humanistcəsinə

بشردوستی [bəşərdusti] insanpərvərlik, humanistlik, humanizm

بشری [bəşəri] bəşəri, insani

بشریت [bəşəriyyət] bəşəriyyət, insanlıq

بشقاب [boşğab] boşqab; **~ تخت** (لب) (**تخت** dayaz boşqab; **~ گود** dərin boşqab

بشقاب پرنده [boşğabpərənde] uçan boşqab

بشکن [beşkən] çırtıq; **~ زدن** çırtıq çalmaq

بشکه [boşke] 1) boçka, çəllək; 2) barel; **~ نفت هزار** min barel neft

بشیر [boşir] şad xəbər gətirən, müjdəçi, muştuluqçu

بصارت [bəsarət] *bax* **بصیرت**

بصر [bəsər] 1) görmə, görmə hissi; 2) *c.* **ابصار** [əbsar] göz

بصل النخاع [bəsələnnoxa'] *anat.* haram iliyi

بصیر [bəsir] gözüaçıq, fərasətli, ağıllı

بصیرت [bəsirət] uzaqgörənlik; gözüaçıqlıq, fərasətlilik; ağıllılıq, müdrüklük

بضاعت [bəzaət] 1) mal, var-dövlət, sərvət; **~ مالی** maddi sərvət; 2) maya, sərmayə; investisiya

بط [bətt] 1) ördək; 2) ördəkşəkilli bardaq

بطالت [betalət] 1) tənbəllik; 2) avaralıq, bekarçılıq

بطالت [bətalət] igidlik, cəsurluq, şücaət, qorxmazlıq

بطانه [bətane] 1) paltarın astarı; 2) *bax* **بتانه**

بطری [botri] butulka, şüşə

بطلان [botlan] 1) yalan, uydurma; 2) mənasızlıq, faydasızlıq; 3) təkzib, yalana çıxarma

بطن [bətn] *c.* **بطون** [botun] 1) bətn, qarın, gödən; 2) mədəcik (*ürəkdə*); 3) iç, daxil; 4) kiçik qəbilə

بطئ [bəti'] asta, yavaş, ləng

بعثت [be'sət] *din.* peyğəmbərlik, peyğəmbərlik missiyası

بعد [bə'd] sonra, sonrakı; **~ روز** sonrakı gün

بعد [bo'd] *c.* **ابعاد** [əb'ad] 1) uzaqlıq; 2) ölçü

بعدا [bə'dən] sonra, sonradan; axırda, nəticədə

بعضی [bə'zi] bəzi; **~ (از) دانشمندان** bəzi alimlər, alimlərdən bəzisi

بعید [bəid] 1) uzaq; **~ ماضی** *gram.* uzaq keçmiş, 2) qərib, əcaib; **~ نیست** mümkündür; istisna deyil; **~ شدن** uzaqlaşmaq, uzaq olmaq; **~ کردن** uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq

بغایت [beğayət] çox, olduqca, son dərəcə

بغچه [boğçe] boğça, bağlama

بغرنج [boğrənc] mürəkkəb, dolaşıq; **~ مسایل** mürəkkəb (*dolaşıq*) məsələlər

بغض [boğz] qəzəb, hırs; nifrət; kin, ədavət, düşmənçilik; **~ کردن** a) qəzəblənmək, hırslanmaq; b) qəhərlənmək; **~ کسی ترکیدن** qəzəbdən (*kədərdən*) ağlamağa başlamaq; hönkürmək, ucadan ağlamaq; **~ گلوی کسی را گرفتن** qəhərlənmək; göz yaşları boğmaq

بغل [bəğəl] 1) qucaq; 2) qoltuq; **~ زیر** qoltuqaltı; 3) yan; kənar; **~ زدن** a) qucaqlamaq; b) qucağa almaq; c) başqasının bədbəxtliyinə sevinmək; **~ کردن** qucaqlamaq, qucağa almaq

بغلی [bəğəli] 1) yastı formalı qab (*mətərə*); 2) cibə qoyulan kitab və ya dəftər; ◊ **~ بچه** balaca uşaq; **~ ساعت** cib saatı

بقا [bəğa] 1) həmişəlik, daimilik, əbədilik; 2) davam, davam etmə

بقال [bəğğal] bəqqal, baqqalçılıqla məşğul olan; 2) bəqqal dükanı

بقالی [bəğğali] 1) bəqqal dükanı; 2) bəqqallıq peşəsi

بقعه [boğ'e] *c.* **بقاع** [boğa'] 1) yer torpaq sahəsi; 2) məqbərə, mavzole

بقیه [bəğiyye] *c.* **بقایا** [bəğaya] 1) qalıq, qalan hissə; qalanlar; d gör: **دانش اموزان ~** digər şagirdlər; 2) ard, davam, qalan hissə (*məqalənin, əsərin*); **دارد ~** ardı var; **مقاله ~** məqalənin ardı

بکارت [bekarət] bakirəlik, qızlıq; **گرفتن ~** bakirəliyi pozmaq

بکر [bekr] 1) qız, bakirə qız; 2) o jmal, özümlü; 3) xam, əkilməmiş; **زمین ~** əkilməmiş torpaq

بکلی [bekolli] tam, tamamilə, ta şəkildə, büsbütün; **او ~ شفا یافت** tam sağaldı

بگاه [beqah] vaxtında, öz vaxtın

بگو مگو [bequmoqu] *dial.* mub hirsə, dalaşma, dava-dalaş; **کردن** mübahisə etmək

بلا [bəla] bəla, bədbəxtlik, müsibət; qəm, kədər, sıxıntı; ~ به سر کسی آوردن kimənə bədbəxtlik gətirmək; kimisə dərdə salmaq

بلا [bela] inkarlıq məzmunu bildirən ön qoşma; ~ درنگ dərhal

بلا انگیز [bəlaəngiz] bəla gətirən, fəlakətli, dəhşətli

بلا تأخیر [belata'xir] təxirə salınmadan, dərhal, təcili

بلادیده [bəladide] bədbəxt, bəla görmüş, başı bəlalar çəkmiş

بلاعوض [belaəvəz] əvəzsiz, əvəzsiz olaraq

بلاغت [bəlağət] bəlağət, gözəl danışma qabiliyyəti, natiqlik istedadı; ~ علم bəlağət elmi, natiqlik sənəti, ritorika

بلافاصله [belafasele] fasiləsiz, dərhal, o saat

بلا کش [bəlakeş] bədbəxt, yazıq, zavallı, başıbəlalı

بلا کشی [bəlakeşi] bədbəxtlik, yazıqlıq

بلا گردان [bəlagərdan] 1) bəlanı götürən, bəladan xilas edən; 2) nəzir, sədəqə

بلال [bəlal] qarğıdalı

بلامدت [belamoddət] müddətsiz, möhlətsiz; həmişəlik

بلاواسطه [belavasete] bilavasitə, vasitəsiz, birbaşa

بلبل [bəlbəl] bülbül

بلد [bələd] I *c.* **بلاد** [belad] // **بلدان** [boldan] ölkə; şəhər; vilayət

بلد [bələd] II bələd, bələd olan; tanıyan, bilən; bələdçi; ~ بودن a) bilmək; bələd olmaq; b) tanış olmaq

بلدرچین [belderçin] bildirçin

بلدیت [bələdiyyət] bələdlik, bələd olma, tanışlıq

بلع [bəl'] udma (*yeməyi*); ~ کردن (*yeməyi*)

بلعجب [bəlecəb] çox təəccüblü, çox qəribə

بلعیدن [bəl'idən] udmaq (*yeməyi*)

بلغم [bəlğəm] bəlğəm

بلغم آور [bəlğəmavər] bəlğəmgətirən, bəlğəmgətirici; ~ دوای bəlğəmgətirən dərman

بلغمی [bəlğəmi] bəlğəmli

بلکه [bəlke] 1) bəlkə; 2) hətta; 3) əksinə

بلند [bələnd] 1) hündür, yüksək, uca; ~جای hündür yer; ~صدای yüksək səs; ~ کوه uca dağ; 2) uzun; ~ ریسمان uzun ip; 3) vacib, mühüm, əhəmiyyətli; ~ وظیفه mühüm vəzifə; شدن ~ ucaldılmaq; ucalmaq; کردن ~ a) uzatmaq; b) qaldırmaq, oyatmaq (*yuxudan*); c) ucaltmaq, dikəltmək

بلنداختر [bələndəxtər] xoşbəxt, uğurlu, xoştaleli

بلنداختری [bələndəxtəri] xoşbəxtlik, səadət

بلنداقبال [bələndeğbal] *bax* **بلنداختر**

بلنداقبالی [bələndeğbali] *bax* **بلند اختری**

بلند بالا [bələndbala] 1) hündürboylu, ucaboylu; ~جوان ucaboylu cavan; 2) *dan.* uzun; ətraflı; ~ قصه uzun bir nağıl

بلندپایه [bələndpaye] mühüm; məsul; yüksəkvəzifəli; ~ شخص yüksəkvəzifəli şəxs

بلندقامت [bələndğamət] hündürboylu, ucaboylu

بلندقد [bələndğəd(d)] *bax* **بلندقامت**

بلندگو [bələndqu] reproduktor; ~ برقی (الکتریکی) elektrik reproduktoru

بلندمرتبه [bələndmərtəbe] yüksəkvəzifəli, yüksəkrütbəli

بلوا [bəlva] qiyam, iğtişaş; ~ کردن qiyam etmək, iğtişaş törətmək

بلور [bolur // bəllur] 1) büllur; 2) kristal

بلورسازی [bolursazi] büllurqayırma; ~ کارخانه büllurqayırma zavodu

بلوره [bolure] *bax* **بلور**

بلوری [boluri] 1) büllurdan düzəldilmiş; ~ جام büllur qədəh; 2) kristaldan düzəldilmiş

بلورین [bolurin] *bax* **بلوری**

بلوز [boluz] bluz (*üst qadın köynəyi*); kofta

بلوط [bəlut] palıd; ~ درخت palıd ağacı

بلوغ [boluğ] yetkinlik, kamillik, həddi-büluğ; به حد ~ رسیدن həddibüluğa çatmaq

بلوک [blok] blok, ittifaq; کشورهای ~ شرق Şərq ölkələri ittifaqı; کشورهای خارج از ~ bloklara qoşulmayan ölkələr

بله [bəle] *bax* **بلی**

بلهوس [bolhəvəs] 1) şıltaq; əyləncə sevən; 2) həvəsli, zövqlü, şövqlü

بلهوسی [bolhəvəsi] 1) şıltaqlıq; 2) həvəs, zövq, şövq

بلی [bəli] bəli, hə

بلیارد [belyard] bilyard

بلیت [belit] bilet; دوسره ~ obaşa-bubaşa (*ikitərəfli*) bilet

بلیط [belit] *bax* **بلیت**

بلیغ [bəliğ] *c.* **بلغا** [bolğa] 1) bəlağətli, fəsahətli, gözəl natiq; 2) təsirli, effektli

بلیغانه [bəliğane] 1) bəlağətlə, fəsahətlə; 2) təsirli şəkildə

بلیه [bəliyye] *c.* **بلایا** [bəlaya] // **بلیات** [bəliyyat] bəla, müsibət, bədbəxtlik

بم [bəm] *mus.* bəm, bas, aşağı ton (*səs*)

بمب [bobm] bomba; انداختن ~ bomba atmaq; ریختن ~ bombalamaq

بمباران [bombaran] bombardman, bombalama; کردن ~ bombardman etmək

بمب افکن [bombəfkən] bombardmançı (*təyyarə*)

بمب انداز [bombəndaz] *bax* **بمب افکن**

بمب گذاری [bobmqozari] bomba qoyma, bomba yerləşdirmə

بموقع [bemouğe] vaxtında, öz vaxtında; nəzərdə tutulmuş vaxtda; münasib vaxtda

بن [bon] 1) kötük, kök; ağacın dibi; ağacın kötüyü; دندان ~ dişin kökü; ~ از kökündən, tamam; از سر تا ~ əvvəldən axıradək; 2) dib, alt; چاه ~ quyunun dibi; 3) bünövrə, təməl, əsas, özül

بنا [bəna // bena] 1) *c.* **ابنیه** [əbniye] bina, tikili, tikinti; 2) bünövrə, təməl, əsas, özül; 3) görə; əsasən; براین ~ buna görə; شدن ~ tikilmək, əsası qoyulmaq; کردن ~ tikmək, bünövrəsini qoymaq

بنا [bənna] bənna, bina tikən usta

بناگوش [benaquş // bonaquş] *anat.* mərcək, sırğalıq (*qulaqda*); qulaq arxasındakı çökək

بنام [benam] 1) adlı-sanlı, məşhur; 2) adaş

بن بست [bonbəst // bombəst 1) dalan; 2) çətin (*çıxılmaz*) vəziyyət; به

افتادن ~ çətin (*çıxılmaz*) vəziyyətə düşmək

بند [bənd] 1) ip, kəndir, bağ; 2) oynaq, buğum, düyün; 3) buxov, qandal; 4) qayış, kəmər; 5) bənd, sədd; 6) maddə, paraqraf, bənd (*qanunda*); 7) bənd, kuplet (*şeirdə*); 8) dəstə, bağlı (*kağız*); 9) həbs; آمدن ~ a) kəsilmək (*yağış, su, qan*); آمد ~ باران yağış kəsdi; b) tutulmaq (*dil*); زبانم آمد ~ dilim tutuldu; آوردن ~ kəsdirmək (*suyu, qanı*); آوردند ~ خون را qanı kəsdilər; برگرفتن ~ buxovdan (*qandaldan*) azad etmək; بودن ~ a) asılmaq, sallanmaq; b) tutulmaq, saxlanılmaq; شدن ~ yapışmaq; yapışdırılmaq, bərkidilmək; کردن ~ yapışdırmaq, bərkitmək

بندباز [bəndbaz] kəndirbaz; akrobat

بندبازی [bəndbazi] kəndirbazlıq; akrobatlıq

بندچه [bəndçe] barmaq oynağı

بندر [bəndər] *c.* بنادر [bənader] liman

بندرگاه [bəndərqah] *bax* بندر

بنده [bənde] *c.* بندگان [bəndeqan] 1) bəndə, qul, kölə; 2) mən (*hörmət əlaməti olaraq işlənir*)

بنزین [benzin] benzin; ~ پمپ benzindoldurma məntəqəsi; ~ گرفتن benzin doldurmaq

بنفش [bənəfş] bənövşəyi; اشعه ~ ماورا ultrabənövşəyi şüalar

بنفشه [bənəfşe] bənövşə

بنک [bonək] 1) yer; sahə; 2) anbar

بنکداری [bonəkdari] topdansatış (*ərzaq məhsullarının*)

بنگ [bəng] 1) çətənə; 2) tiryək, narkotik maddə

بنگاه [bonqah] müəssisə, idarə, təşkilat

بنلاد [bonlad] 1) *geol.* lay, qat, təbəqə; 2) bünövrə, özül, təməl (*binanın*)

بنه [bone] I baqaj, yük, səfər ləvazimatı; بستن ~ qablamaq, qablaşdırmaq (*baqajı, yükü*)

بنه [bone] II kök (*ağacın*); kötük

بنیاد [bonyad] 1) bünövrə, təməl, əsas; 2) fond; ~ کردن (افکندن، ریختن، نهادن) əsasını qoymaq, özülünü qoymaq

بنیاد گذار [bonyadqozar] *bax* بنیان گذار

بنیادگذاری [bonyadqozari] *bax* بنیان گذاری

بنیادی [bonyadi] əsaslı, köklü; ~ تغییرات köklü (*taleyüklü*) dəyişiklər

بنیان [bonyan] 1) *bax* بنیاد; 2) quruluş, struktur

بنیان گذار [bonyanqozar] bünövrəsini qoyan, əsasını qoyan, bani

بنیان گذاری [bonyanqozari] bünövrəsini qoyma, əsasını qoyma

بنیه [bonye] 1) dözüm, taqət, güc, qüdrət; 2) imkan

بو [bu] iy, qoxu; بردن ~ duymaq, hiss etmək; دادن ~ a) iy vermək; b) qovurmaq (*badamı, fındığı*); کردن ~ iyləmək

بوا [boa] *zool.* böyə (*böyük zəhərsiz ilan*)

بواسیر [bəvasir] *tib.* babasil

بوالعجب [boləcəb] *bax* بلعجب

بوته [bute] I 1) kol; 2) naxış, şəkil

بوته [bute] II 1) qızıl və gümüş əridilən zərgər qabı; 2) yoxlama, sınaq, imtahan

بوجاری [boucari] göyə sovurma, təmizləmə (*taxılı, dəni*); کردن ~ göyə sovurmaq, təmizləmək (*taxılı, dəni*)

بودار [budar] 1) ətirli, qoxulu; 2) iylənmiş, qoxumuş; ◊ ~ حرف eyhamlı söz

بودجه [budce] büdcə; ~ دولتی dövlət büdcəsi; ~ کسر büdcə kəsiri; ~ را تهیه کردن büdcəni hazırlamaq; ~ وارد کردن büdcəyə daxil etmək

بودن [budən] *k.* باش [baş] olmaq, mövcud olmaq; ~ شامل özündə birləşdirmək, ehtiva etmək; ~ مایل meyil göstərmək; niyyət etmək, niyyətində olmaq

بور [bur] qızılı, sarı (*rəng*)

بوران [buran] boran, çovğun, tufan, qasırğa

بورس [burs] 1) birja; ~ کالا (*mal*) birjası; 2): ~ تحصیلی xaricdə təhsil alan tələbələrə verilən dövlət təqaüdü

بوریا [buriya] həsir

بوریا باف [buriyabaf] həsirtoxuyan

بوزینه [buzine] meymun

بوسه [buse] busə, öpüş, öpmə; برداشتن ~ öpmək; busə almaq; دادن ~ öpməyə icazə vermək; ~ گرفتن (کردن) öpmək; از هم گرفتن ~ öpüşmək

بوسیدن [busidən] öpmək

بوفه [bufe] bufet

بوق [buğ] 1) şeypur; boru, gərənay; 2) siqnal; ماشین ~ avtomobil siqnalı; زدن ~ a) şeypur çalmaq; b) siqnal vermək

بوقلمون [buğələmun] 1) buqələmun (*quş*); 2) şəraitə uyğun olaraq əqidəsini tez-tez dəyişən adam; 3) müxtəlif rənglərə çalan ipək parça

بوقلمونی [buğələmuni] 1) əlvan, rəngarəng; 2) dəyişkən; dəyişən, qeyri-sabit

بوکس [boks] boks; زدن ~ bokslamaq, boks vurmaq

بوکس باز [boksbaz] boksçu

بوگرفته [bugerefte] *bax* بودار 2)

بول [boul] sidik

بولتن [bultən // buletən] bülleten (*qısa məlumat, qısa xəbər*)

بولوار [bulvar] bulvar, dənizkənarı park

بوم [bum] I ölkə, şəhər, vilayət

بوم [bum] II bayquş

بومی [bumi] yerli əhali, aborigen

بوی [buy] *bax* بو

بویژه [bevije] xüsusilə, xüsusi olaraq, məxsusən

به [be] 1) yönlük halın məzmununu bildirən ön qoşma: به خانه رفتن evə getmək; 2) and içərkən işlənir: به جان پسرم (قسم) oğlumun canına and içirəm; 3) "ilə" qoşmasının məzmununu bildirir: به کمک دوستان dostların köməyi ilə; 4) "görə" qoşmasının mənasını bildirir; به دستور او onun göstərişinə görə; 5) yerlik halın məzmununu bildirir: به خواب دیدن yuxuda görmək

به [beh] I yaxşı, daha yaxşı

به [beh] II heyva

بها [bəha] qiymət, dəyər

بهادار [bəhadar] bahalı, qiymətli; ~ اوراق qiymətli kağızlar

بهادر [bəhador] pəhləvan, qəhrəman; igid, cəsur

بهار [bəhar] bahar, yaz

بهاره [bəhare] 1) yazlıq; ~ کشت yazlıq əkin; 2) yaz məhsulu

بهاری [bəhari] 1) yaza aid, yaza məxsus; ~ آفتاب yaz günəşi; 2) *bax* بهاره

بهانه [bəhane] bəhanə; ~ آوردن bəhanə gətirmək; ~ تراشیدن bəhanə axtarmaq; ~ کردن bəhanə etmək

بهانه جو [bəhanecu] bəhanə axtaran, bəhanəçi, hər şeyə irad tutan, öcəşkən

بهانه جویی [bəhanecuyi] bəhanə axtarma, hər şeyə irad tutma, öcəşkənlik

بهانه ساز [bəhanesaz] *bax* بهانه جو

بهانه گیر [bəhanegir] *bax* بهانه جو

بهبود [behbud] 1) yaxşılaşma; təkmilləşmə; 2) səhhət, sağalma; ~ بخشیدن (کردن) yaxşılaşdırmaq; təkmilləşdirmək; ~ یافتن a) yaxşılaşmaq, təkmilləşmək; b) sağalmaq

بهبودی [behbudi] *bax* بهبود

به به [bəhbəh] *n.* bəh-bəh! əla!

بهت [boht] 1) təəccüb, heyrət; 2) *bax* بهتان; ~ آوردن به təəccübləndirmək; بهتش زد təəccübləndi, heyrətə gəldi

بهتان [bohtan] böhtan, şər, iftira, yalan

بهتر [behtər] daha yaxşı; ~ شدن yaxşılaşmaq, sağalmaq

بهترین [behtərin] ən yaxşı

بهجت [bəhcət // behcət] 1) şənlik, şadlıq, sevinc; 2) gözəllik, qəşənglik

بهدار [behdar] tibb işçisi, şəfqət başçısı, feldşer

بهداری [behdari] səhiyyə; وزارت~ səhiyyə nazirliyi

بهداشت [behdaşt] gigiyena, sanitariya, təmizlik

بهداشتی [behdaşti] sanitar, gigiyenik; ~ غیر antisanitar; ~ نظارت sanitar nəzarəti

بهر [bəhr] I üçün; ~ شما از sizin üçün

بهر [bəhr] I *bax* بهره 1)

بهرمند [bəhrmənd] *bax* بهره مند

بهره [bəhre] 1) qismət, hissə, nəsib, pay; 2) fayda, xeyir; 3) gəlir, qazanc; faiz (*sərmayədən*), bəhrə; 4) meyvə, səmər; məhsul; ~ بردن (برداشتن) a) bəhrələnmək, faydalanmaq; b) istifadə etmək; c) faiz götürmək, qazanc götürmək; ~ داشتن a) payı olmaq, səhmi olmaq; b) malik olmaq, sahib olmaq

بهره بر [bəhrebər] 1) ortaq, şərik; 2) *bax* بهره بردار

بهره بردار [bəhrebərdar] 1) istismarçı; istifadə edən; 2) bəhrə götürən, fayda götürən, qazanc əldə edən

بهره برداری [bəhrebərdari] 1) istismar etmə; istifadə etmə; 2) bəhrələnmə, bəhrə götürmə; faydalanma; ~ کردن a) istismar etmək; istifadə etmək; b) bəhrə götürmək, bəhrələnmək, faydalanmaq

بهره مند [bəhremənd] 1) xoşbəxt, uğurlu; bəxti gətirən, bəxtiyeyin; 2) bəhrəli, faydalı; 3) *bax* بهره بردار 1)

بهره مندی [bəhreməndi] 1) xoşbəxtlik, səadət, uğur; bəxti gətirmə; 2) *bax* بهره برداری 1)

بهره ور [bəhrevər] *bax* بهره مند

بهره وری [bəhrevəri] *bax* بهره مندی

بهره یاب [bəhreyab] 1) *bax* بهره مند; 2) bəhrələnən, faydalanan, qazanc əldə edən

بهره یابی [bəhreyabi] 1) *bax* بهره مندی; 2) bəhrələnmə, faydalanma, qazanc əldə etmə

بهزیستی [behzisti] firavan həyat, xoş güzəran; firavanlıq, rifah

بهشت [beheşt] behişt, cənnət

بهشت آسا [beheştasa] behişt kimi, cənnət kimi

بهم [behəm] birgə, birlikdə, bərabər; bir-birinə, bir-biri ilə; ~ آمدن a) bir-birinə qovuşmaq; birləşmək; yığışmaq, toplaşmaq; yaxınlaşmaq; b) uyğun gəlmək, münasib olmaq; ~ آمیختن qarışmaq, qarışdırılmaq; ~ برخوردن toqquşmaq; rast gəlmək; ~ پیچیدن bir-birinə dolaşmaq, sarmaşmaq; pırtlaşıq düşmək; ~ پیوستن bir-birinə çatmaq; bir-birinə yapışmaq; birləşmək; ~ خوردن a) bir-birinə dəymək, toqquşmaq; دو قطار ~ خوردند iki qatar toqquşdu; b) getmək, ayrılmaq; c) pozulmaq; baş tutmamaq; ləğv olmaq; ~ طرح آنها خورد onların planı baş tutmadı; ~ رساندن (رسانیدن) a) çatdırmaq, ələ gətirmək; b) birləşdirmək, yaxınlaşdırmaq; ~ رسیدن a) *bax* ~ آمدن; b) tapılmaq; mümkün olmaq; ~ زدن a) bir-birinə dəymək; b) korlamaq, pozmaq, alt-üst etmək; c) qovmaq; dağıtmaq (*mitinqi*); ç) ləğv etmək

بهمن [bəhmən] I bəhmən (*İran şəmsi ilinin on birinci ayı: 21 yanvar – 19 fevrala uyğun gəlir*)

بهمن [bəhmən] II qar uçqunu

بهنام [behnam] yaxşı ad, gözəl ad; ad-san, şöhrət

بهنجار [behəncar] 1) adi, normal; 2) ritmli, ahəngdar; bərabərölçülü

بهنگام [behənqam] *bax* بموقع

بهوش [behuş] ayıq, ayıq-sayıq, diqqətli

بهیمه [bəhime] *c.* بهایم [bəhayem] dördayaqlı heyvan

بهیمی [bəhimi] heyvani, vəhşi

بهیار [behyar] tibb işçisi

بی [bi] sifət düzəldən -sız, -siz, -suz, -süz şəkilçisinin məzmununu bildirən ön qoşma: بی پول pulsuz; بی تاثیر təsirsiz; بی تاریخ tarixsiz

بی آب [biab] susuz, quru (*yer*)

بیابان [biyaban] biyaban, çöl, səhra

بیابان گرد [biyabangərd] səhrada yaşayan; köçəri; ~ قبیله های köçəri qəbilələr

بیابان گردی [biyabangərdi] səhrada yaşama; köçərilik, köçəri həyat tərzi

بیابانی [biyabani] 1) köçəri; 2) vəhşi, mədəniyyətsiz

بی آبرو [biabru] abırsız, həyasız; biabır olmuş, rüsvay olmuş; ~ شدن biabır olmaq, rüsvay olmaq; ~ کردن biabır etmək, rüsvay etmək

بی آبرویی [biabruyi] biabırçılıq, rüsvayçılıq

بی آب و رنگ [biaborəng] tutqun, sönük, boz

بی آبی [biabi] 1) susuzluq; 2) quraqlıq

بیات [bəyat] bayat; köhnə; ~نان bayat çörək

بی اثر [biəsər] 1) təsirsiz, təsiri olmayan; 2) faydasız, nəticəsiz

بی احترامی [biehterami] hörmətsizlik, sayğısızlıq; saymazlıq; ~ کردن hörmətsizlik etmək, sayğısızlıq etmək

بی احتیاط [biehtiyat] ehtiyatsız; diqqətsiz

بی احتیاطی [biehtiyati] ehtiyatsızlıq; diqqətsizlik; ~ کردن ehtiyatsızlıq etmək; diqqətsizlik etmək

بی اختیار [biextiyar] ixtiyarsız, qeyri-ixtiyari; özündən asılı olmayaraq, bilmədən

بی ادب [biədəb] ədəbsiz, kobud, tərbiyəsiz

بی ادبانه [biədəbane] ədəbsizliklə; ədəbsizcəsinə, kobudcasına

بی ادبی [biədəbi] ədəbsizlik, kobudluq, tərbiyəsizlik; کردن ~ ədəbsizlik etmək, kobudluq etmək

بی اراده [bierade] iradəsiz, zəif iradəli

بی ارزش [biərzeş] qiymətsiz, dəyərsiz

بی آزار [biazar] 1) zərərsiz, ziansız; 2) dinc, sakit

بی اساس [biəsas] əsassız, əsası olmayan

بی اصل [biəsl] 1) *bax* بی اساس; 2) əsil-nəcabəti olmayan, əsilsiz

بیاض [bəyaz] 1) ağ (*rəng*); 2) dəftər, bloknot

بی اعتبار [bie'tebar] 1) etibarsız, etibar edilməyən; 2) qüvvədən düşmüş, işlənməyən (*sənəd*); 3) borcunu ödəyə bilməyən

بی اعتباری [bie'tebari] 1) etibarsızlıq; 2) pis ad-san çıxarma; 3) borcunu ödəyə bilməmə

بی اعتنا [bie'tena] 1) etinasız, diqqətsiz, laqeyd, saymaz; 2) təkəbbürlü, iddialı, özündənrazı

بی اعتنایی [bie'tenayi] 1) etinasızlıq, diqqətsizlik, laqeydlik, saymazlıq; 2) təkəbbürlülük, iddialılıq, özündənrazılıq

بی آلایش [bialayeş] 1) eyibsiz, qüsursuz; 2) pak, təmiz, düz, namuslu; 3) *dan.* sadə, səmimi, təvazökar

بی آلایشی [bialayeşi] 1) eyibsizlik, qüsursuzluq; 2) paklıq, təmizlik, düzlük; 3) *dan.* sadəlik, səmimilik, təvazökarlıq

بیان [bəyan] *c.* بیانات [bəyanat] bəyan etmə, ifadə etmə, şərh etmə, izah etmə, anlatma; ~ آزادی söz azadlığı; کردن ~ bəyan etmək, ifadə etmək

بی انتها [bienteha] sonsuz, sonu görünməyən, hüdudsuz

بی اندازه [biəndaze] ölçüsüz, həddən artıq

بی انصاف [biensaf] 1) insafsız, ədalətsiz; 2) qəddar, amansız

بی انصافی [biensafi] 1) insafsızlıq, ədalətsizlik; 2) qəddarlıq, amansızlıq

بیانگر [bəyangər] izahat verən, göstərən, nişan verən; göstərici

بیان نامه [bəyanname] bəyannamə, manifest

بیانیه [bəyaniyye] 1) *bax* بیان نامه; 2) müraciət, müraciətnamə

بی باک [bibak] qorxmaz, cəsur, igid

بی باکی [bibaki] qorxmazlıq, cəsarət, igidlik

بی بضاعت [bibəzaət] yazıq, yoxsul, kasıb

بی بهره [bibəhre] 1) yazıq; biçarə, bədbəxt; hər şeydən mərhum olan; 2) xeyirsiz, faydasız; xeyir verməyən

بی پا [bipa] 1) ayaqsız; 2) *dan.* əsassız, əsası olmayan; 3) *bax* بی بضاعت

بی پایان [bipayan] 1) sonsuz; həddsiz, hüdudsuz, həddsiz-hüdudsuz; 2) çox, həddindən çox; 3) uzun, çox uzun; ~ راه çox uzun yol

بی پایانی [bipayani] sonsuzluq, hüdudsuzduq

بی پروا [bipərva] 1) *bax* بی باک; 2) ehtiyatsız; diqqətsiz

بی پروایی [bipərvayi] 1) *bax* بی باکی; 2) ehtiyatsızlıq; diqqətsizlik

بی پناه [bipənah] köməksiz, arxası olmayan

بیت [beyt] I *c.* بیوت [boyut] ev, mənzil, bina

بیت [beyt] II *c.* ابیات [əbyat] *ədəb.* beyt

بی تاب [bitab] 1) dözümsüz, səbirsiz, hövsələsiz; 2) tabsız, gücsüz, qüvvəsiz, zəif

بی تابی [bitabi] 1) dözümsüzlük, səbirsizlik; 2) nigarançılıq, narahatlıq

بیتوته [beytute] müvəqqəti gecələmə; bir yerdə gecələmə

بی جا [bica] 1) yersiz, nahaq yerə; əbəs; 2) boş, mənasız

بی جان [bican] 1) cansız, ölü; 2) zəif, halsız, taqətsiz

بی جهت [bicəhət] səbəbsiz, səbəbsiz olaraq; nahaq

بیچارگی [biçaregi] 1) çarəsizlik, əlacsızlıq; 2) ehtiyac; dilənçilik; yoxsulluq

بیچاره [biçare] 1) çarəsiz, əlacsız; biçarə, yazıq; 2) kasıb, yoxsul; imkansız

بی چیز [biçiz] *bax* بیچاره **2)**; شدن ~ yoxsullaşmaq

بی حاصل [bihasel] 1) məhsuluz, meyvəsiz; münbit olmayan, məhsul verməyən; ~ زمین məhsul verməyən torpaq; 2) faydasız, bəhrəsiz, səmərəsiz

بی حال [bihal] 1) halsız, zəif, cansız; 2) laqeyd; شدن ~ zəifləmək; süstləşmək

بی حجاب [bihecab] 1) pərdəsiz, örtüksüz, çadrasız; 2) açıq

بی حد [bihəd(d)] *bax* بی پایان

بی حد و حساب [bihəd(d)ohesab] saysız-hesabsız

بی حرکت [bihərəkət] hərəkətsiz, sakit

بی حرمت [bihormət] təhqir edilmiş; rüsvay edilmiş; کردن ~ təhqir etmək; rüsvay etmək

بی حرمتی [bihorməti] hörmətsizlik, sayğısızlıq; təhqir

بی حس [bihes(s)] 1) hissiz, duyğusuz; bihuş; 2) cansız, ölgün; شدن ~ a) hissiz olmaq, bihuş olmaq; b) cansız olmaq, ölgün olmaq

بی حساب [bihesab] hədsiz, saysız-hesabsız

بی حیا [bihəya] həyasız, abırsız, utanmaz

بی حیایی [bihəyayi] həyasızlıq, abırsızlıq, utanmazlıq

بیخ [bix] kök, dib; درخت ~ ağacın kökü; چاه ~ quyunun dibi; ~ گوش qulağın dibində, lap yanında; پیدا کردن ~ a) kök atmaq, böyümək (*bitki*); b) kök salmaq; möhkəmləşmək; ◊ ریش کسی ماندن ~ birisinin öhdəsində qalmaq

بی خانمان [bixaneman] 1) evsiz-eşiksiz, yurdsuz-yuvasız; 2) sahibsiz, kimsəsiz (*uşaq*)

بی خبر [bixəbər] 1) xəbərsiz, məlumatsız; 2) xəbər vermədən, qəfildən; بودن ~ xəbərsiz olmaq, məlumatı olmamaq; رفتن ~ xəbərsiz (*qəfildən*) getmək

بی خبری [bixəbəri] 1) xəbərsizlik, məlumatsızlıq, bilməmə; 2) avamlıq, nadanlıq, qanmazlıq

بیختن [bixtən] *k.* بیز [biz] ələmək, ələkdən keçirmək

بی خرد [bixerəd] biliksiz, ağılsız, düşüncəsiz; qanmaz, nadan

بی خطر [bixətər] qorxusuz, təhlükəsiz

بی خواب [bixab] yuxusuz, yuxusuz qalan; yuxusu gəlməyən, yatmayan, oyaq

بی خوابی [bixabi] 1) yuxusuzluq; oyaq qalma; 2) ayıqlıq, sayıqlıq

بی خود [bixod] 1) səbəbsiz, əbəs yerə; 2) huşsuz, özündən getmiş; 3) iradəsiz, zəifiradəli; **شدن** ~ özündən getmək, huşunu itirmək

بی خیال [bixəyal] laqeyd, qayğısız

بید [bid] I söyüd; **مجنون** ~ˆ məcnun söyüd, salxım söyüd

بید [bid] II güvə

بیداد [bidad] zülm, zülmkarlıq, ədalətsizlik

بیدادگر [bidadgər] zalım, zülmkar, ədalətsiz; despot

بیدادگری [bidadgəri] 1) zülm etmə, zülmkarlıq etmə; 2) qanunsuzluq, ədalətsizlik

بیدار [bidar] 1) oyaq; 2) ayıq, zirək; **شدن** ~ oyanmaq; **کردن** ~ oyatmaq

بیداری [bidari] 1) oyaqlıq, oyaq qalma; 2) ayıqlıq, sayıqlıq

بی دانش [bidaneş] 1) savadsız, biliksiz; 2) ağılsız, qanmaz, axmaq

بی دانه [bidane] toxumsuz, tumsuz (*tut, üzüm*)

بی درد [bidərd] 1) ağrısız; 2) dərdsiz, qəmsiz; 3) arsız; laqeyd

بی درز [bidərz] tikişsiz, tikişi olmayan

بی درمان [bidərman] 1) əlacı olmayan, ümidsiz; 2) çıxılmaz vəziyyətdə olan

بی درنگ [biderəng] dərhal, dayanmadan, tez, cəld

بی دریغ [bidəriğ] 1) səxavətli, əliaçıq; 2) təmənnasız; 3) əsirgəmədən

بی دست وپا [bidəstopa] aciz, əlsiz-ayaqsız, bacarıqsız

بی دقت [bideğğət] diqqətsiz; ehtiyatsız

بی دل [bidel] 1) aşiq, vurğun, məftun 2) qəmli, kədərli; 3) qorxaq, ürəksiz, ağciyər

بی دل و دماغ [bidelodəmağ] 1) kədərli, qəmli, məyus; 2) qaşqabaqlı; dilxor, pərt; 3) hövsələsiz; ruhsuz, düşkün

بی دماغ [bidəmağ] *bax* **بی دل ودماغ**

بید مشک [bidmeşk] ətirli söyüd; pişpiş

بی ذوق [bizouğ] zövqsüz, səliqəsiz

بی راه [birah] 1) yolunu azmış, pozğun; kefcil, gəzəyən; 2) ədalətsiz, insafsız; **شدن** ~ yolunu azmaq, pozulmaq

بی راهه [birahe] 1) yanlış yol, səhv yol; 2) kəsə yol; yaxın yol; **به رفتن** ~ a) kəsə yolla getmək; b) yanlış yola düşmək

بی ربط [birəbt] 1) əlaqəsiz; bağlanmayan, uyğun gəlməyən (*söz, danışıq*); 2) mənasız

بی رحم [birəhm] rəhmsiz, qəddar, zalım

بی رحمانه [birəhmane] rəhmsizcəsinə, rəhmsizliklə, qəddarcasına

بی رحمی [birəhmi] rəhmsizlik, qəddarlıq, zalımlıq

بی رغبت [birəğbət] rəğbətsiz, həvəssiz, meyilsiz

بی رگ [birəg] 1) qayğısız; dərdsiz, qəmsiz; 2) laqeyd, etinasız, başısoyuq

بی رمق [birəməğ] güclə nəfəs alan, halsız, heysiz, əldən düşmüş; **شدن** ~ güclə nəfəs almaq, haldan düşmək, gücsüz olmaq; ◊ ~ **آبگوشت**ˆ əti və yağı az olan piti

بی رنگ [birəng] 1) rəngsiz, saya, solğun (*rəng*); 2) rəngi ağarmış, rəngi qaçmış (*üz, sifət*)

بی رنگ و بو [birəngobu] təravətsiz; rəngsiz, boz

بی روح [biruh] cansız, ruhsuz

بیرون [birun] bayır, xaric, çöl; ~ **افتادن** a) düşmək, bayıra düşmək; atılmaq; b) *bax* **آمدن** ~ **b)**; **آمدن** ~ a) çölə çıxmaq, bayıra çıxmaq; b) görünmək, aşkar olmaq; ~ **انداختن** a) bayıra atmaq; b) göstərmək; ~ **آوردن** bayıra çıxartmaq; ~ **دادن** istehsal etmək; ~ **راندن** qovmaq, işdən qovmaq; *bax* ~ **فتن**; ~ **//** ~ **شدن** *bax* ~ **آمدن a)**; ~ **فرستادن** bayıra göndərmək, çölə buraxmaq, qovmaq; ~ **کشیدن** *bax* ~ **آوردن**

بیرونی [biruni] 1) xarici, zahiri; 2) kənarda olan, bayırda olan

بی ریا [biriya] səmimi; sədaqətli

بی ریب [bireyb] şübhəsiz, şəksiz, sözsüz

بی ریخت [birixt] çirkin, eybəcər, yöndəmsiz

بی زار [bizar] bezmış, usanmış, cana doymuş

بیزاری [bizari] nifrət, nifrət etmə; həyatdan bezmə

بی زبان [bizəban] 1) dilsiz, sakit, yumşaq, mülayim; 2) heyvan

بی زبانی [bizəbani] dilsizlik, sakitlik, fağırlıq

بی زحمت [bizəhmət] asan, rahat, zəhmətsiz

بی زن [bizən] subay, ailəsiz

بی زیان [biziyan] ziyansız, zərərsiz

بی سابقه [bisabeğe] misilsiz, bənzərsiz, əvəzsiz, tayı-bərabəri olmayan

بی سامان [bisaman] 1) evsiz; evsiz-eşiksiz; 2) kasıb; yoxsul; 3) nizamsız, qarmaqarışıq, səliqəsiz, dağınıq

بی سامانی [bisamani] 1) evsizlik; 2) kasıblıq, yoxsulluq; 3) nizamsızlıq, səliqəsizlik

بی سبب [bisəbəb] səbəbsiz, səbəb olmadan

بیست [bist] iyirmi

بیستم [bistom] iyirminci

بیستمین [bistomin] *bax* **بیستم**

بیسر [bisər] başsız, başı olmayan

بی سرانجام [bisərəncam] 1) perspektivsiz; perspektivi olmayan; 2) başa çatmamış, tamamlanmamış, yarımçıq

بی سرپرست [bisərpərəst] 1) nəzarətsiz, baxımsız; 2) səfil, avara

بی سر رشته [bisərreşte] səriştəsiz, bacarıqsız, biliksiz

بی سرو پا [bisəropa] 1) bədbəxt, aciz; 2) kasıb, yoxsul; 3) səfil, avara

بی سر و زبان [bisərozəban] dilsiz, dilsiz- ağızsız, fağır, sakit

بی سر و سامان [bisərosaman] *bax* **بی سامان**

بی سر و صدا [bisərosəda] 1) səssiz, səssiz-səmirsiz; 2) sakitcə, səssizcə

بیسکویت [biskuit] biskvit; peçenye

بی سلیقه [bisəliğe] *bax* **بی ذوق**

بی سواد [bisəvad] savadsız, biliksiz

بی سوادی [bisəvadi] savadsızlıq, biliksizlik

بی سیم [bisim] simsiz; ~ تلگراف simsiz teleqraf

بیش [biş] artıq, çox; از پیش ~ əvvəlkindən çox

بی شایبه [bişayebe] 1) təmiz, saf; təbii; 2) təmənnasız; saf niyyətlə; و ریا ~ təmiz niyyətlə, saf ürəklə

بی شبهه [bişobhe] *bax* بی شک

بی شرف [bişərəf] şərəfsiz, vicdansız, alçaq, yaramaz

بیشتر [biştər] daha çox

بی شرم [bişərm] *bax* بی حیا

بی شرمی [bişərmi] *bax* بی حیایی

بی شعور [bişour] şüursuz, ağılsız

بی شک [bişək(k)] şəksiz, şübhəsiz, sözsüz

بیشمار [bişomar] saysız, saysız-hesabsız, hədsiz

بی شوهر [bişouhər] ərsiz, subay (*qadın*)

بیشه [bişe] meşə

بی صاحب [bisaheb] sahibsiz, yiyəsiz

بی صبر [bisəbr] səbirsiz, dözümsüz

بی صدا [bisəda // biseda] 1) səssiz; 2) *dil.* kar (*səs*); samit (*səs*)

بیضا [beyza] *bax* ابیض

بیضوی [beyzəvi] *bax* بیضی

بیضه [beyze] 1) yumurta; 2) *anat.* xaya

بیضی [beyzi] ellips; ellipssəkilli, yumurtavari

بیطار [beytar] baytar, mal həkimi, veterinar

بیطاری [beytari] baytarlıq, mal həkimliyi, veterinarlıq

بی طاقت [bitağət] 1) taqətsiz, gücsüz; 2) səbirsiz, dözümsüz

بی طرف [bitərəf] bitərəf, qərəzsiz, neytral

بی طعم [bitə'm] tamsız, dadsız, ləzzətsiz

بیع [bey'] 1) satış, alış; ~ سلم (سلف) yetişməmiş məhsulu qabaqcadan alma; 2) beh; دادن ~ beh vermək; گرفتن ~ beh vermək

بیعانه [bey'ane] beh almaq üçün verilən pul; avans

بی عار [biar] 1) *bax* بی حیا; 2) pozğun, arsız, yelbeyin

بیعت [bey'ət] 1) beyət, hakimiyyəti tanıma, hakimiyyəti qəbul edib ona tabe olma; hökmdarı qəbul edib ona tabe olma; 2) müqavilə, saziş; بستن ~ a) and içmək; b) müqavilə bağlamaq; شکستن ~ əhdi pozmaq, müqaviləni pozmaq; کردن ~ a) hakimiyyəti tanımaq; b) *bax* بستن ~; گرفتن ~ hakimiyyəti tanımaq üçün razılıq almaq

بی عدالت [biədalət] ədalətsiz, insafsız, zalım

بی عرضه [biorze] 1) istedadsız, bacarıqsız; 2) nüfuzsuz

بی عقل [biəğl] 1) *bax* بی شعور; 2) axmaq, qanmaz, nadan

بی علاج [biəlac] əlacsız, çarəsiz

بی علاقه [biəlağe] laqeyd, qayğısız, etinasız, saymaz

بی علت [biellət] *bax* بی سبب

بی غرض [biğərəz] qərəzsiz, təmənnasız

بی غم [biğəm] qəmsiz, dərdsiz, kədərsiz

بی غیرت [biğeyrət] qeyrətsiz, şərəfsiz; yaramaz

بی فایده [bifayede] faydasız, xeyirsiz

بی فراست [bifərasət] fərasətsiz, qabiliyyətsiz, bacarıqsız

بی قاعده [biğaede] 1) qaydasız, nizamsız, səliqəsiz; 2) *qram.* qaydasız (*fellər*)

بی قرار [biğərar] qərarsız, narahat; dözümsüz, səbirsiz; hövsələsiz

بیکار [bikar] bekar, işsiz

بیکاره [bikare] 1) bekar, avara, veyl, səfil; 2) bacarıqsız

بیکاری [bikari] işsizlik

بی کران [bikəran] sonsuz, ucsuz-bucaqsız, geniş

بی کس [bikəs] kimsəsiz; köməksiz, tək

بی کیف [bikeyf] kefsiz, qəmli, kədərli

بیگاری [biqari] 1) muzdsuz məcburi iş; 2) faydasız

بیگانگی [biqanegi] 1) biganəlik, ögeylik, özgəlik; 2) kimsəsiz; yaxınıqohumu olmayan

بیگانه [biqane] özgə, yad, kənar adam

بیگانه پرست [biqanepərəst] əcnəbipərəst, xariciləri sevən, xariciləra rəğbət bəsləyən

بیگانه پرستی [biqanepərəsti] əcnəbipərəstlik, xariciləri sevmə, xariciləra pərəstiş

بیگاه [biqah] vaxtsız; ~ و گاه vaxtlı-vaxtsız, yerli-yersiz

بی گفتگو [biqoftoqu] sözsüz, danışıqsız, qeydsiz-şərtsiz

بی گناه [biqonah] günahsız, məsum

بیل [bil] bel (*alət*); زدن ~ belləmək

بیلیارد [bilyard] *bax* بلیارد

بیم [bim] qorxu, ehtiyat, çəkinmə; داشتن ~ qorxmaq, ehtiyat etmək, çəkinmək

بیمار [bimar] xəstə; بستری ~ yataq xəstəsi, yatağa düşmüş xəstə; سرپایی ~ dava-dərmanla müalicə olunan xəstə; ev xəstəsi; بودن ~ xəstə olmaq; شدن ~ xəstələnmək; کردن ~ xəstələtmək

بیمارداری [bimardari] xəstəyə baxma, xəstəyə qulluq etmə; کردن ~ xəstəyə baxmaq, xəstəyə qulluq etmək

بیمارستان [bimarestan] xəstəxana, خصوصی ~ xüsusi (*şəxsi*) xəstəxana (*klinika*); دولتی ~ dövlət xəstəxanası; عمومی ~ ümumi xəstəxana, müxtəlif xəstəlikləri müalicə edən xəstəxana

بیماری [bimari] xəstəlik; بیماریهای بومی endemik xəstəliklər; بیماریهای پوستی dəri xəstəlikləri; بیماریهای درونی daxili xəstəliklər; بیماریهای زنانه qadın xəstəlikləri; بیماریهای کودکان uşaq xəstəlikləri; بیماریهای واگیردار yoluxucu xəstəliklər

بی محابا [bimohaba] 1) qorxmayan, qorxmaz; 2) qorxmadan

بی محل [biməhəl] 1) yersiz, yersiz-yurdsuz; 2) zəmanətsiz; ~ چک zəmanətsiz çek

بی مزد [bimozd] muzdsuz, pulsuz; ~ کار muzdsuz iş

بی مزه [biməze] 1) dadsız; 2) şit, duzsuz; 3) ədəbsiz, mənasız (*söz, hərəkət*)

بی معرفت [bimə'refət] mərifətsiz, qanacaqsız, tərbiyəsiz

بی معنی [bimə'na // bimə'ni] mənasız, boş; ~ حرف mənasız söz

بی مغز [bimağz] 1) içsiz, ləpəsiz (*qoz*); 2) beyinsiz, ağılsız, axmaq

بی مقدار [bimeğdar] 1) az; 2) dəyərsiz; ~ هدیه kiçik hədiyyə

بیمناک [bimnak] 1) qorxulu, dəhşətli; 2) qorxaq, cəsarətsiz; ~ شدن qorxmaq, dəhşətə gəlmək

بی مورد [bimoured] yersiz; münasib olmayan; ~ سخنان yersiz sözlər

بی موقع [bimouğe] vaxtsız, yersiz

بیمه [bime] sığorta; ~ آتش سوزی yanğından xəsarət sığortası; ~ اتومبیل avtobomil sığortası

بیمه گذار [bimeqozar] sığortaçı, sığorta edən

بیمه گر [bimegər] sığorta işçisi

بیمه نامه [bimename] sığorta vəsiqəsi

بین [beyn] ara; ~ دوستان dostlar arasında; از ~ برداشتن aradan (*ortadan*) götürmək, məhv etmək; از ~ برداشتن *bax* از ~ بردن

بینادل [binadel] uzaqgörən, diqqətli

بینادلی [binadeli] uzaqgörənlik

بین المجالس [beynolməcales] parlamentlərarası; ~ روابط parlamentlərarası əlaqələr

بین الملل [beynolmelel] beynəlmiləl, beynəlxalq, uluslararası

بین المللی [beynolmeleli] beynəlxalq, uluslararası; ~ همکاری beynəlxalq əməkdaşlıq

بین الهلالین [beynolhelayen] mötərizə arasında

بی نام [binam] adsız, adı bilinməyən

بی نام و نشان [binamoneşan] 1) naməlum, izsiz-soraqsız; 2) adsız-sansız

بی نتیجه [binətice] nəticəsiz, səmərəsiz, uğursuz

بی نزاکت [binezakət] nəzakətsiz, tərbiyəsiz, kobud

بینش [bineş] 1) baxım, baxış, nəzər, nöqteyi-nəzər; 2) dərk etmə, qavrama

بی نشاط [bineşat] kədərli, qəmli

بی نشان [bineşan] naməlum, adsız-sansız; xəbərsiz-ətərsiz

بی نصیب [binəsib] məhrum; kasıb, yoxsul; bədbəxt, yazıq

بی نظیر [binəzir] *bax* بی سابقه

بی نمک [binəmək] 1) duzsuz, şit (*xörək*); 2) şit (*hərəkət*)

بی ننگ [binəng] abırsız, utanmaz

بی ننگی [binəngi] abırsızlıq, utanmazlıq

بی نهایت [binəhayət // binehayət] 1) nəhayətsiz, sonsuz; 2) həddindən artıq, lap çox

بینوا [binəva] 1) yazıq, fağır, pulsuz; 2) bədbəxt, aciz, zəif

بینی [bini] burun; ◊ ~ کسی را به خاک مالیدن burnunu ovmaq, əzişdirmək

بی نیاز [biniyaz] ehtiyacı olmayan; təmin olunmuş; ~ ساختن təmin etmək; ~ شدن varlanmaq; ~ کردن ehtiyacını ödəmək

بی نیازی [biniyazi] ehtiyacsızlıq, ehtiyacı olmama

بی وارث [bivares] varissiz; övladsız

بی واسطه [bivasete] vasitəsiz, bilavasitə, birbaşa

بی وجدان [bivecdan] vicdansız, şərəfsiz

بی وجدانی [bivecdani] vicdansızlıq, şərəfsizlik

بی وفا [bivəfa] vəfasız, sədaqətsiz; ~ دوست vəfasız dost

بی وفایی [bivəfayi] vəfasızlıq

بی وقت [bivəğt] *bax* بی گاه

بی وقوف [bivoğuf] 1) xəbərsiz, məlumatsız; 2) bacarıqsız, təcrübəsiz

بیوگرافی [bioqrafi] bioqrafiya, tərcümeyi-hal

بیولوژی [bioloji] biologiya

بیوه [bive] dul; ~ زن dul qadın

بیوه زن [bivezən] dul qadın

بی هراس [bihəras] qorxusuz, qorxmaz

بی هنر [bihonər] qabiliyyətsiz, bacarıqsız, istedadsız; fərasətsiz, fərsiz

بی هنگام [bihenqam] *bax* بی گاه

بی هوا [bihəva] *dan.* fikirləşmədən, düşünmədən

بیهودگی [bihudegi] mənasızlıq; əhəmiyyətsizlik; faydasızlıq, səmərəsizlik

بیهوده [bihude] mənasız, boş

بیهوده کاری [bihudekari] mənasız işlə məşğul olma, faydasız iş görmə; ~ کردن mənasız işlə məşğul olmaq

بیهوش [bihuş] 1) huşsuz, huşunu itirmiş; 2) küt, yaddaşsız; ~ شدن huşsuz olmaq, huşunu itirmək; ~ کردن huşsuz etmək; yuxuya vermək, yatırtmaq

بیهوشی [bihuşi] 1) huşsuzluq, huşunu itirmə; 2) kütlük; ~ (داروی) دوای narkoz

بی هیاهو [bihəyahu] hay-küysüz, səssiz-səmirsiz

پ

پ [pe] fars əlifbasının üçüncü hərfi

پا [pa] 1) ayaq; 2) aşağı, alt; ~• درخت ağacın altı; 3) əsas, dayaq, bünövrə; ~• بنا binanın bünövrəsi; 4) kənar, yan; ~• چشمه bulağın yanı; ~ زدن a) ayağı yerə vurmaq; tapdalamaq, ayaqlamaq; b) ayaqla işləmək (*üzərkən, velosiped sürərkən*); ~ شدن ayağa qalxmaq, durmaq; ~ کردن geymək (*ayaqqabını*); ◊ ~ از پا برنداشتن yerindən tərpənməmək, yerində mıxlanmaq; ~ از گلیم خود درازتر کردن ayağını öz yorğanına görə uzatmamaq; ~ افتادن əlverişli şərait yaranmaq; ~ انداختن zərər vurmaq; ~ بر شدن ayağı kəsilmək, əlaqəsi kəsilmək; ~ خوردن aldanmaq; ~ دادن münasib imkan ələ düşmək; ~ زدن aldatmaq; ~• کسی نشستن birisinin yolunu gözləmək (*intizarında oturmaq*); ~• کسی وا ایستادن birinin dalında dayanmaq, kiməsə dəstək olmaq; ~• کم از کسی نیاوردن kimsədən əskik olmamaq; ~ گرفتن möhkəm olmaq, sabit olmaq

پاافزار [paəfzar] ayaqqabı

پاانداز [paəndaz] ayaqaltı (*fərş*)

پابپا [pabepa] *bax* پا به پا

پا براه [paberah] *bax* پا به راه

پابرجا [pabərca] sabit, möhkəm, dəyişməz, sarsılmaz; ~ اراده• sarsılmaz iradə; ~ عقیده• möhkəm əqidə; ~ شدن sabitləşmək, möhkəmlənmək; ~ کردن möhkəmlətmək

پابرجایی [pabərcayi] sabitlik, möhkəmlik, sarsılmazlıq

پابرچین [pabərçin] *dan.* asta, səssiz; ~ رفتن asta yerimək, səssiz yerimək

پابرکاب [paberkab] bax پا به رکاب

پابرهنه [paberəhne // pabərəhne] 1) ayaqyalın; 2) *məc.* yoxsul, kasıb

پابست [pabəst] 1) *bax* پابند 3), 4); 2) bünövrə, özül, əsas

پابستگی [pabəstegi] 1) bağlılıq, bağlı olma, əlaqəli olma; 2) vurğunluq, məftunluq

پابسته [pabəste] 1) ayağıbağlı; 2) *məc.* aşiq, vurğun

پابماه [pabemah] *bax* پا به ماه

پابمهر [pabemohr] *bax* پا به مهر

پابند [pabənd] 1) buxov, qandal; 2) əsarət zənciri; 3) bağlı, əlaqəli; bağlılığı olan, əlaqəsi olan; 4) *məc.* aşiq, vurğun

پابوس [pabus] 1) ayaq öpən; 2) hörmətli şəxsi ziyarət edən; 3) *bax* پابوسی

پابوسی [pabusi] 1) ayaq öpmə; 2) hörmətli şəxsi ziyarət etmə

پا به پا [pabepa] bərabər, ayaqbaayaq; ~ رفتن bərabər getmək (*birisi ilə*)

پا به راه [paberah] *dan.* 1) üzüyola, sakit, sözəbaxan; 2) tərbiyəli, ədəbli

پا به رکاب [paberekab] *bax* پا در رکاب

پا به ماه [pabemah] hamiləliyin son ayını keçirən (*qadın və heyvan*)

پا به مهر [pabemohr] möhürlənmiş (*sənəd*)

پاپ [pap] I papa (*katolik kilsəsinin papası*)

پاپ [pap] II pop-musiqi

پاپا [papa] *dan.* ata

پاپاخ [papax] dəri papaq

پاپوش [papuş] ev ayaqqabısı

پاتولوژی [patoloji] *tib.* patologiya

پاتیل [patil] böyük mis qazan

پاجامه [pacame] 1) şalvar; tuman, alt tumanı (*kişi üçün*); 2) *bax* پیژامه

پاچراغ [paçerağ] çıraqaltı, çıraq qoyulan yer

پاچه [paçe] 1) *dan.* ayaq; 2) paça (*qoyun, mal ayağı*); 3) şalvarın balağı

پاچه پز [paçepəz] kəlləpaça (*xaş*) bişirən

پاچه پزی [paçepəzi] 1) kəlləpaça (*xaş*) bişirmə; 2) kəlləpaça dükanı

پاچیدن [paçidən] *dan. bax* پاشیدن

پاداش [padaş] 1) mükafat, bəxşiş, hədiyyə; 2) muzd; 3) cəza

پاداشت [padaşt] *bax* پاداش

پادامن [padamən] paltarın ətəyi

پادربند [padərbənd] 1) ayağıbağlı; 2) *məc.* əsir, dustaq; bağlanmış, zəncirlənmiş

پادرد [padərd] ayaq ağrısı

پا در رکاب [padərrekab] səfərə getməyə hazır olan; ~ شدن səfərə getməyə hazır olmaq

پا درهوا [padərhəva] *dan.* 1) avara, işsiz; 2) əsassız, puç, boş; ~• وعده های boş vədlər

پادری [padəri] ayaqaltı, payəndaz

پادزهر [padzəhr] padzəhr (*zəhər əleyhinə dərman*)

پادشاه [pad(e)şah] padşah, şah, hökmdar, sultan

پادگان [pad(e)qan] hərbi hissə, qarnizon

پادو [padou] kuryer, xidmətçi, əlaltı

پار [par] I *bax* پارسال

پار [par] II *bax* پاره

پارازیت [parazit] parazit, mikrob (*həşərat*)

پارافین [parafin] parafin

پاراوان [paravan] şirma (*taxta arakəsmə*)

پارتی [parti] 1) nüfuzlu himayəçi; 2) bir partiya (*müəyyən miqdar mal*), malın bir hissəsi; ~ یک اهن bir partiya dəmir

پارتیزان [partizan] partizan

پارچ [parç] parç (*təkqulplu böyük su qabı*)

پارچه [parçe] 1) parça, material; ~• پشمی yun parça; 2) hissə, parça, tikə; ~ یک آهن bir parça dəmir

پارس [pars] hürmə, it səsi; ~ کردن hürmək

پارسا [parsa] dindar, mömin, zahid

پارسال [parsal] bildir, keçən il; ◊ ~ دوست امسال آشنا *ata.söz.* sən hara, bura hara

پارسای [parsay] 1) *bax* پارسا

پارسایی [parsayi] dindarlıq, möminlik, zahidlik

پارسی [parsi] 1) *bax* فارسی; 2) zərdüşt dininə etiqad edən hindli

پارک [park] 1) park; 2) *bax* پارکینگ; ~ کردن maşını dayanacaqda saxlamaq

پارکه [parke] prokurorluq; prokuror nəzarəti

پارکینگ [parking] avtomobil dayanacağı

پارگی [paregi] 1) yırtıqlıq, cırıqlıq; 2) qırılma (*sap*); parçalanma

پارگین [pargin] 1) çirkli suların yığıntı yeri (*çuxur yer, gölməçə*); 2) çirkli sular

پارلمان [parleman] parlament, milli məclis

پارو [paru] avar, kürək

پاروردار [parudar] avarlı; ~ قایق• avarlı qayıq

پاروزن [paruzən] avarçı

پاره [pare] 1) yırtıq, cırıq; ~ لباس çırıq paltar; 2) para, parça, tikə; qırıntı; ~ آهن demir parçası; dəmir qırıntısı; 3) hissə, pay; 4) bəzi; در ~ شدن پاره ای از اوقات bəzi vaxtlarda; cırılmaq, yırtılmaq; ~ کردن cırmaq, yırtmaq; ◊ ~ تن (جگر، دل) a) bala, övlad; b) sevimli, əziz, istəkli

پاره پاره [parepare] parça-parça, cırıq-cırıq

پاره پوره [parepure] *dan. bax* پاره پاره

پاره دوز [pareduz] pinəçi; yamaqçı

پاره دوزی [pareduzi] pinəçilik; yamaqçılıq; ~ کردن pinəçilik etmək

پازن [pazən] erkək dağkeçisi

پاس [pas] I 1) qarovul, gözətçi; 2) gecənin və gündüzün dörddə bir hissəsi; 3) naminə, şərəfinə; به ~ دوستی ما dostluğumuz naminə; ~ دادن qarovul çəkmək, mühafizə etmək

پاس [pas] II *idm.* pas, ötürmə; ~ دادن pas vermək, ötürmək

پاساژ [pasaj] pasaj (*üstüörtülü bazar*)

پاسبان [paseban] 1) ən aşağı rütbəli polis əməkdaşı, postda duran; 2) mühafiz, gözətçi, qarovulçu

پاسپورت [pasport] pasport

پاستوریزه [pastorize] pasterizə edilmə; ~ کردن pasterizə etmək

پاستیل [pastil] pastila (*qəndlə meyvə horrasından hazırlanmış şirniyyat*)

پاسخ [pasox] cavab; ~ دندان شکن qəti cavab; ~ دادن cavab vermək

پاس خانه [pasxane] *bax* پاسدارخانه

پاسدار [pasdar] qarovulçu, gözətçi, mühafiz; ~ صلح sülhməramlı qüvvə

پاسدارخانه [pasdarxane] qarovulxana

پاسداری [pasdari] 1) qarovulçuluq, qarovulda durma; gözətçilik, mühafizə; ~ خدمت mühafizə xidməti; 2) müdafiə, müdafiə etmə, qoruma; از ~ صلح sülhü müdafiə

پاسگان [pasqan] *bax* گارد

پاسگاه [pasqah] post (*qarovul*); ~ فرماندهی komanda məntəqəsi; ~ مراقب müşahidə məntəqəsi

پاشاندن [paşandən] *bax* پاشیدن; از هم ~ dağıtmaq, ayırmaq, parçalamaq

پاشکسته [paşekəste] 1) ayağı sınmış; 2) *məc.* aciz, gücsüz, köməksiz

پاشنه [paşne] daban; پا ~ ayağın dabanı; کفش ~ ayaqqabının dabanı; ◊ ترکیده (سابیده) ~ bacarıqsız, aciz; دهن را کشیدن ~ ağzından çıxanı demək; خانه کسی را از بیخ کندن ~ birisinin evinə çox gedib-gəlmək; را ~ ورکشیدن getməyə hazırlaşmaq, tərpənmək

پاشنه بلند [paşneboländ] hündürdaban (*ayaqqabı*)

پاشنه کش [pasnekeş] dabançəkən, dabangeydirən

پاشنه کوتاه [paşnekutah] qısadaban (*ayaqqabı*)

پاشیدن [paşidən] 1) dağıtmaq; dağıdılmaq; 2) səpmək; səpilmək, çiləmək; ~ آب su səpmək; ~ تخم toxum səpmək; از هم ~ dağılmaq, tökülmək, səpələnmək

پاتیل [patil] *bax* پاتیل

پافزار [pafəzar] *bax* پا افزار

پافشاری [pafeşari] inad, inadkarlıq, israr etmə; sarsılmazlıq, mətanət; ~ کردن inad etmək (*eləmək*), inad (*inadkarlıq*) göstərmək; israrlı olmaq, sözünün üstündə durmaq

پاک [pak] 1) pak, təmiz; ~ لباس təmiz paltar; 2) qarışıqsız, xalis; saf; ~ طلای xalis qızıl; 3) təmizlənmiş, arıdılmış; ~ برنج arıdılmış düyü; 4) düz, əqidəli; ~ مرد düz adam; ~ شدن təmizlənmək, yuyulmaq; ~ کردن a) təmizləmək, silmək; b) ödəmək; hesabı ödəmək, pulu ödəmək; ◊ حسابرا ~ کردن haqq-hesabı çürütmək

پاک اصل [pakəsl] *bax* پاک سرشت

پاکباز [pakbaz] 1) təmiz oyunçu; 2) var-yoxundan keçən; hər şeyini uduzan

پاک بین [pakbin] təmiz, namuslu, vicdanlı, nəcib

پاکت [pakət] 1) zərf, paket; ~ مهر شده möhürlənmiş zərf; 2) paçka, qutu; dəstə, bağlı; ~ سیگار یک bir paçka siqaret; ~ کردن a) zərfə qoymaq; b) bükmək, qatlamaq

پاک تن [paktən] 1) təmiz; xoşagəlim (*insan*); 2) nəcib, xeyirxah; 3) boybuxunlu, qədd-qamətli

پاک حساب [pakhesab] hesabda təmiz olan

پاک دامن [pakdamən] təmiz, düz; nəcib, namuslu, alicənab

پاک دامنی [pakdaməni] təmizlik, düzlük; nəciblik, alicənablıq

پاک دست [pakdəst] qəlbitəmiz, düz, vicdanlı

پاک دستی [pakdəsti] təmizlik, düzlük

پاک دل [pakdel] səmimi; xeyirxah

پاک دلی [pakdeli] səmimilik; xeyirxahlıq

پاک دین [pakdin] pak, təmiz (*adam*); dindar, mömin

پاکزاد [pakzad] *bax* پاک نژاد

پاک سرشت [pakserəşt] 1) *bax* پاک نژاد; 2) vicdanlı; xeyirxah, alicənab; açıqürəkli

پاک سرشتی [pakserəşti] nəciblik, alicənablıq, xeyirxahlıq

پاک سیرت [paksirət] *bax* پاک سرشت

پاک سرشتی [paksirəti] *bax* پاک سیرتی

پاک طینت [paktinət] *bax* پاک نهاد

پاک نژاد [paknejad] əsilzadə, əsilköklü, əsil-nəcabətli

پاک نویس [paknevis] təmiz köçürülmüş, qaralamadan köçürülmüş; ~ دفترچه təmiz köçürülmüş dəftərçə; ~ کردن təmiz köçürmək, qaralamadan köçürmək

پاک نویسی [paknevisi] təmiz köçürmə, qaralamadan köçürmə; ~ شدن təmiz köçürülmək, qaralamadan köçürülmək

پاک نهاد [paknehad] yüksək əxlaqlı, təmiz, xeyirxah, alicənab

پاکوب [pakub] 1) tapdalanmış, ayaq altında əzilmiş; 2) rəqqas

پاکوبی [pakubi] rəqs etmə

پاکی [paki] 1) təmizlik, təmizkarlıq; 2) günahsızlıq, paklıq; 3) eyibsizlik, qüsursuzluq; 4) ismətlilik, namusluluq

پاکیزگی [pakizegi] 1) təmizlik, təmizkarlıq; 2) günahsızlıq, paklıq; 3) *bax* پاکی

پاکیزه [pakize] 1) təmiz; 2) əxlaqlı, namuslu; 3) günahsız; 4) eyibsiz, qüsursuz; ~ شدن təmizlənmək ~ کردن təmizləmək; təmizlətmək

پاگشا [paqoşa] ayaqaçdı; ~ کردن ayaqaçdı etmək

پاگون [paqon] *bax* سردوشی

پاگیر [pagir] *bax* پابند

پالان [palan] palan

پالاندوز [palanduz] palanduz, palantikən

پالانگر [palangər] *bax* پالاندوز

پالایش [palayeş] 1) süzmə, süzgəcdən keçirmə; 2) saflaşdırma; ~ کردن a) süzmək, süzgəcdən keçirmək; b) saflaşdırmaq

پالایشگاه [palayeşqah]: ~ نفت neftayırma zavodu

پالایه [palaye] *bax* فیلتر

پالتو [palto] palto

پالودن [paludən] *k.* پالا (ی) [pala (y)] 1) süzmək, süzgəcdən keçirmək; 2) saflaşdırmaq

پالوده [palude] پالودن *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) süzülmüş; 2) saflaşdırılmış; 3) nişasta; gülab və qəndlə hazırlanmış şərbət; ◊ بازار ~ zahiri yaxşı, batini pis

پالونه [palune] 1) ələk; 2) aşsüzən

پالیدن [palidən] axtarmaq, axtarıb tapmaq

پالیز [paliz] *bax* جالیز

پالیزبان [palizban] *bax* جالیز کار

پامال [pamal] *bax* پایمال

پامرد [pamərd] *bax* پایمرد

پامردی [pamərdi] *bax* پایمردی

پانزده [panzdəh] on beş

پانزدهم [panzdəhom] on beşinci

پانزدهمین [panzdəhomin] *bax* پانزدهم

پانسمان [panseman] sarğı, sarıq; sarıma, bağlama; ~ کردن sarımaq, bağlamaq (*yaranı*)

پانسیون [pansion] pansionat

پانصد [pansəd] beş yüzüncü

پانصدمین [pansədomin] *bax* پانصدم

پانکراس [pankreas] *anat.* mədəaltı vəzi

پانما [panəma] nazik ipək corab

پانوراما [panoraıma] panoram, mənzərə, görünüş

پانویس [panevis] qeyd, izahat, çıxarış (*kitabda*)

پاورچین [pavərçin] *bax* پابرچین

پاورقی [pavərəği] 1) qəzet səhifəsinin aşağı hissəsindəki məqalə; 2) çıxarış

پای [pay] *bax* پا

پای افزار [payəfzar] *bax* پا افزار

پایان [payan] son, axır; ~ بخشیدن (دادن) qurtarmaq; sona çatdırmaq, başa çatdırmaq; ~ پذیرفتن (یافتن) qurtarmaq; tamamlanmaq, sona çatmaq, başa çatmaq; ~ پذیرفتن به *bax* رسیدن

پایان بندی [payanbəndi] tamamlama, sona çatdırma, başa çatdırma; ~ فیلم filmi başa çatdırma

پای انداز [payəndaz] *bax* پا انداز

پایان نامه [payanname] 1) diplom işi; 2) namizədlik dissertasiyası

پایانه [payane] *bax* ترمینال

پایانی [payani] son, sonuncu, axırıncı; ~ سخنزانی sonuncu çıxış

پایایی [payayi] 1) sabitlik, dəyişməzlik, sarsılmazlıq; 2) davamlılıq, möhkəmlik

پای بر جا [paybərca] *bax* پا بر جا

پای برهنه [payberehne] *bax* پا برهنه

پای بست [paybəst] *bax* پا بست

پای بند [paybənd] *bax* پا بند

پای پوش [paypuş] *bax* پا پوش

پایتخت [paytəxt] paytaxt

پای جامه [paycamə] *bax* پاجامه

پای چراغ [payçerağ] *bax* پاچراغ

پایدار [paydar] möhkəm, davamlı; sabit; ~ بودن درچیزی bir işdə möhkəm olmaq

پایداری [paydari] 1) möhkəmlik, davamlılıq; sabitlik; 2) müqavimət; ~ کردن müqavimət göstərmək, möhkəm dayanmaq

پای در رکاب [paydərrekab] *bax* پا در رکاب

پایک [payək] kiçik ayaq

پایکوب [paykub] *bax* پاکوب

پایکوبی [paykubi] *bax* پاکوبی

پایگاه [payqah] 1) baza; müharibə meydanı; 2) dərəcə, rütbə, vəzifə; 3) astana; 4) sayt; ~ اینترنتی internet saytı

پایگیر [paygir] *bax* پابند

پایمال [paymal] 1) devrilmiş; 2) tapdalanmış, ayaqlanmış; ~ شدن devrilmək, tapdalanmaq; ~ کردن tapdalamaq, ayaq altında əzmək

پایمرد [paymərd] 1) dəstəkləyən, himayə edən; havadar, tərəfdar; 2) köməkçi

پایمردی [paymərdi] 1) dəstəkləmə, himayə etmə; havadarlıq, tərəfdarlıq; 2) kömək, yardım

پاینده [payənde] 1) möhkəm, davamlı; 2) əbədi; ~ باد yaşasın! var olsun!

پایه [paye] 1) dirək, dayaq; ayaq; altlıq; ~ استکان *bax* انگاره **2)**; ~ پل körpünün dayağı; ~ میز masanın ayağı; 2) bünövrə, təməl, özül; ~ عمارت binanın bünövrəsi; 3) əsas, baza, bazis; ~ اقتصادی iqtisadiyyatın əsası; 4) mərhələ; ~ ترقی inkişaf mərhələsi; 5) dərəcə, səviyyə; ~ تاچه nə dərəcədə; 6) kateqoriya; ~ حقوق maaş kateqoriyası; ~ زدن dayaq vurmaq; ~ گذاشتن qurmaq, düzəltmək, əsasını qoymaq, bünövrəsini qoymaq; ◊ ومایه ~ elmi rütbə və nailiyyət

پایه پایه [payepaye] tədriclə, tədricən

پایه دار [payedar] 1) ayaqlı; چراغ ~ ayaqlı çıraq; 2) əsaslı, bünövrəli; 3) yüksəkrütbəli

پایه دو [payedo] ikinci kateqoriyalı sürücü

پایه ریزی [payerizi] əsasını qoyma, bünövrəsini qoyma; təsis etmə; ~ شدن əsası qoyulmaq; təsis edilmək; ~ کردن əsasını qoymaq, təsis etmək

پایه گاه [payeqah] *bax* پایگاه

پایه گذار [payeqozar] bani; əsasını qoyan; ~ کردن əsasını qoymaq, bünövrəsini qoymaq

پایه گذاری [payeqozari] 1) əsasını qoyma, bünövrəsini qoyma; 2) yaratma; qurma; ~ کردن a) əsasını qoymaq, bünövrəsini qoymaq; b) yaratmaq, qurmaq

پایه و ران [payevəran] *bax* کادر

پایه یک [payeyek] birinci kateqoriyalı (*dərəcəli*) işçi

پایی [payi] 1) ayaq, ayaqlıq; ayaqla işləyən (*hərəkətə gətirilən*); ~ ترمز ayaq əyləci; ~ چرخ خیاطی ayaq tikiş maşını; 2) pedal (*avtomobildə ayaq əyləci*)

پاییدن [payidən] 1) qorumaq, keşiyini çəkmək; göz qoymaq; 2) özünü gözləmək, özünü qorumaq

پاییز [payiz] payız; ◊ عمر ~ ömrün xəzan çağı, qocalıq

پاییزه [payize] 1) payız; payıza aid (*məxsus*); ~ لباس payız paltarı; ~ میوه payız meyvəsi; 2) payızlıq əkin

پاییزی [payizi] *bax* پاییزه **1)**; ~ هوای payız havası

پایین [payin] aşağı, alt; ~ در aşağıda; آمدن ~ enmək, aşağı düşmək; آوردن ~ düşürmək; افتادن ~ a) aşağı düşmək (*bir yerdən*); b) düşmək, aşağı düşmək (*qiymət*); انداختن ~ atmaq, aşağı atmaq

پایین پوش [payinpuş] *bax* شلوارک; شورت

پایین تنه [payintəne] 1) bədənin beldən aşağı hissəsi; 2) bədənin aşağı hissəsinə geyilən paltar; 3) *dan.* cinsiyyət orqanları

پایین دست [payindəst] aşağı tərəf, aşağı hissə; bir qədər aralı; ~ رودخانه çayın aşağı axarı

پایینی [payini] 1) aşağı, aşağıdakı; ~ طبقه aşağı mərtəbə; 2) kiçik, aşağı (*rütbə, vəzifə*)

پپسی [pepsi] pepsi; ◊ ~ برای خود باز کردن *dan.* özünü dartmaq (*çəkmək*)

پپه [pəpe] 1) *uş.d.* pəpə, çörək; 2) *dan.* kütbeyin, qanmaz

پتاس [potas] *kim.* potaş (*qələvi*)

پتاسیم [potasiyom] *kim.* kalium

پتاسیوم [potasiyom] *bax* پتاسیم

پتانسیل [potansiyel] 1) *fiz.* potensial; 2) *fiz.* enerji; 3) güc, bacarıq, potensiya

پتروشیمی [petroşimi] *kim.* neft-kimya; ~ صنعت neft-kimya sənayesi

پتک [potk] böyük çəkic, gürz

پتک زن [potkzən] gürzvuran, çəkicvuran (*fəhlə*)

پتو [pətu] adyal, yorğan

پته [pəte] I 1) talon, qəbz, kartoçka; çek; sənəd; 2) gömrük kağızı

پته [pəte] II kiçik su bəndi (*arxda, çayda*); بستن ~ bənd tikmək; ◊ ~ روی آب انداختن کسی را abrını ətəyinə bükmək

پچ پچ [peçpeç] pıçıldaşma; کردن ~ pıçıldaşmaq

پخ [pəx] yastı; yöndəmsiz; دادن ~ (کردن) yastılamaq

پخت [poxt] 1) bişirmə; qaynatma (*yeməyi*); 2) bişirim xörək hazırlamaq üçün ərzaq; یک ~ برنج bir bişirim xöreklik düyü

پختگی [poxtegi] 1) bişmə, hazırlanma (*yemək*); 2) püxtələşmə, yetkinlik, kamillik

پختن [poxtən] *k.* پز [pəz] 1) bişirmək, qaynatmaq; 2) bişmək; yetişmək, dəymək (*meyvə*)

پختنی [poxtəni] 1) bişməli; 2) bişmiş

پخت وپز [poxtopəz] bişirmə, bişirib-düşürmə; کردن ~ bişirmək, bişirib-düşürmək

پخته [poxte] پختن *f.-nin k.z.f.sf;* 1) bişmiş; 2) yetişmiş, dəymiş; میوه ~ yetişmiş meyvə; 3) təcrübəli, yetkin, kamil; ~ آدم təcrübəli adam

پخته رأی [poxterə'y] ağıllı, müdrik; tədbirli, ehtiyatlı

پخته کار [poxtekar] təcrübəli, səriştəli, öz işini bilən, mahir, yetkin

پخته کاری [poxtekari] təcrübəlilik, təcrübə qazanma, səriştəlilik; yetkinlik

پخش [pəxş] 1) səpilmə, tökülmə; 2) yayılma (*xəbər, şayiə*); 3) paylanma; شدن ~ a) səpilmək, tökülmək; b) yayılmaq (*xəbər, şayiə*); کردن ~ a) səpmək, tökmək; b) yaymaq, çatdırmaq (*xəbəri, şayiəni*); c) paylamaq

پخمگی [pəxmegi] *dan.* bacarıqsızlıq, əfəllik; qanmazlıq, kütbeyinlik

پخمه [pəxme] *dan.* bacarıqsız, əfəl; ağılsız, qanmaz, kütbeyin

پدافند [pədafənd] *hərb.* düşmənin hücumuna qarşı qabaqlayıcı tədbirlər

پداگوژی [pedaqoji] pedaqogika

پدال [pedal] pedal; ترمز ~ əyləc pedalı; دوچرخه ~ velosiped pedalı

پدر [pedər] ata; روحانی ~ mənəvi ata (*keşiş*), müəllim; ~ اندر ~ nəsildən nəslə; ◊ پدرش پیش چشمش آمد atası yandı, özündən çıxdı; کسی را در ~ آوردن atasını yandırmaq

پدرآمرز [pedəramorz] *bax* پدرآمرزیده

پدرآمرزیده [pedəramorzide] *dan.* xeyirxah insan; rəhmətlik oğlu, atası rəhmətlik

پدرام [pedram] 1) çiçəklənən, gözəl, qəşəng; xoşagəlim; 2) xoşbəxt

پدراندر [pedərəndər] ögey ata

پدرانه [pedərane] ata kimi, atacasına

پدربزرگ [pedərbozorg] baba

پدر بیامرز [pedərbiyamorz] *bax* پدر آمرزیده

پدرجد [pedərcəd(d)] ulu babanın atası, əcdad

پدرزن [pedərzən] qayınata (*arvadın atası*)

پدرسگ [pedərsəg] *vulq.* köpək oğlu

پدرسوخته [pedərsuxte] *vulq.* 1) alçaq, əclaf, yaramaz; 2) kələkbaz, fırıldaqçı, lotu; 3) qırışmal, haramzada; 4) dədəsi yanmış, gorbagor

پدر شوهر [pedərşouhər] qayınata (*ərin atası*)

پدرمادردار [pedərmadərdar] 1) ata-analı; 2) əsil-köklü, əsil-nəcabətli

پدر مرده [pedərmorde] yetim, atası ölmüş

پدید [pədid] aşkar, görünən, görünə bilən; آمدن (شدن) ~ aşkar olmaq, görünmək; آوردن ~ a) aşkar etmək, göstərmək; b) yaratmaq

پدیدار [pədidar] aşkar, gözlə görünən; aydın, açıq-aşkar; شدن ~ aşkar olmaq, aydın olmaq, görünmək کردن ~ (گردیدن) aşkar etmək, göstərmək

پدیداری [pədidari] aşkarlıq, aydınlıq, bəllilik

پدیدآور [pədidavər] *bax* پدیدآورنده

پدیدآورنده [pədidavərənde] aşkar edən, yaradan; səbəb olan

پدیده [pədide] hadisə, fenomen

پذیرایی [pəzirayi] qəbul (*rəsmi şəxs və ya qonağı*); ~ سالن (اتاق) qəbul otağı; کردن (بعمل آوردن) ~ qonaq qəbul etmək; ترتیب دادن ~ qonaqlıq təşkil etmək, rəsmi qəbul təşkil etmək

پذیرش [pəzireş] 1) qəbul, bəyənmə, razılıq; 2) *dip.* aqreman

پذیرفتن [pəziroftən] *k.* پذیر [pəzir] qəbul etmək; bəyənmək, razılaşmaq

پر [pər] 1) qanad, lələk, tük; مرغ ~ quş tükü (*qanadı*); 2) yarpaq; چای ~ çay yarpağı; افکندن (انداختن، ریختن) ~ a) tük tökmək; b) qüvvədən düşmək, zəifləmək; زدن ~ a) qanad çalmaq; uçmaq; b) döyünmək (*ürək*); vurnuxmaq (*qəfəsdə*); گرفتن ~ qanadlanmaq; ◊ کسی دادن ~ به ~ dəstəkləmək, dəstək vermək; جبرئیل ~ pul; و پاچه کسی را گرفتن ~ dalaşmaq

پر [por] dolu, su ilə dolu; کوزه ~ از آب su ilə dolu bardaq; 2) çox; ~ حرف میزند çox danışır; 3) mürəkkəb sözlərin 1-ci komponenti kimi işlənərək hər hansı bir keyfiyyətin çoxluğunu bildirir: پرگو *bax* پرگو; ~ شدن dolmaq; کردن ~ doldurmaq

پرآب [porab] 1) çox su olan yer; 2) sulu, şirəli (*meyvə*)

پرآب و تاب [porabotab] 1) dəbdəbəli, təntənəli, təmtəraqlı; 2) parlaq, gözəl

پراپر [porapor] lap dolu, dopdolu

پراتیک [p(e)ratik] praktika, təcrübə, əməli təcrübə; iş; زبان ~• dil təcrübəsi

پرادعا [poreddea] iddialı, özündənrazı, təkəbbürlü

پرارج [porərc] 1) qiymətli, bahalı; 2) dəyərli, əhəmiyyətli; 3) hörmətli, ləyaqətli, layiqli

پرارز [porərz] *bax* پرارزش **1)**

پرارزش [porərzeş] 1) çox qiymətli, çox bahalı; 2) çox əhəmiyyətli, çox dəyərli

پرآزار [porazar] 1) zərərli, ziyanlı; mərdimazar; 2) əzablı, əziyyətli, əzab-əziyyətli

پراستعداد [poreste'dad] çox istedadlı, çox qabiliyyətli

پراستقامت [poresteğamət] dözümlü, möhkəm, bərk

پرآشوب [poraşub] 1) səs-küylü; 2) həyəcanlı, narahat, nigaran; ~ روزهای• həyəcanlı günlər

پراضطراب [porezterab] iztirablı, həyəcanlı, narahat; ~ دل• həyəcanlı ürək

پرافاده [porefade] *bax* پرادعا

پرافتخار [poreftexar] iftixarlı, sərəfli, şanlı, şöhrətli, fəxri; ~ وظیفه• şərəfli vəzifə

پرافسون [porəfsun] 1) füsunkar, cazibəli, məftunedici, valehedici; 2) qəribə, sirli

پراقتدار [poreğtedar] müqtədir, çox qüdrətli, çox güclü

پراکندگی [pərakəndegi] 1) pərakəndəlik, dağınıqlıq, səliqəsizlik; 2) huşsuzluq, diqqətsizlik

پراکندن [pərakəndən] 1) dağıtmaq, tullamaq, səpələmək; 2) yaymaq (*xəbər, şayiə*)

پراکنده [pərakənde] پراکندن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) pərakəndə, dağılmış, səpələnmiş; 2) bir-birindən ayrılmış; 3) əlaqəsiz, rabitəsiz

پران [pərran] 1) uçan; ~ عقاب• uçan qartal; 2) uçaraq, uça-uça

پرانتز [pərantez] girdə mötərizə (); ~ داخل• mötərizədə, mötərizənin içində; ~ حذف• mötərizəni silmə; ~ برداشتن (باز کردن) mötərizəni açmaq; ~ بستن mötərizəni bağlamaq

پراندن [pərandən] 1) uçurtmaq, havaya qaldırmaq (*quşu və s.*); 2) atmaq, tullamaq

پراندوه [pərənduh] çox kədərli, çox pərişan

پراندیشه [pərəndişe] çox fikirli, çox dalğın

پرانه [pərrane] *bax* موشک

پرانیدن [pəranidən] *bax* پراندن

پرآواز [poravaz] *bax* پرآوازه

پرآوازه [poravaze] məşhur, şöhrətli; gurultulu, hər yerə səs salan; ~ نام• məşhur ad

پرباد [porbad] 1) hava ilə dolu, hava ilə doldurulmuş; ~ توپ• hava ilə dolu top; 2) *məc.* özündənrazı, iddialı, dikbaş

پربار [porbar] I yüklənmiş, çox yüklənmiş

پربار [porbar] II 1) bol meyvəli; meyvə ilə dolu, barlı-bəhərli; ~ درخت• bol meyvəli ağac; 2) məhsuldar; münbit; ~ خاک• məhsuldar torpaq

پربرکت [porbərəkət] 1) çox bərəkətli, məhsuldar; firavan, bol; 2) gəlirli, gəlir gətirən, qazanc gətirən

پربرگ [porbərg] 1) çoxyarpaqlı, sıxyarpaqlı; 2) *məc.* varlı, dövlətli, zəngin

پربلا [porbəla] bəlalı, fəlakətli, faciəli, dəhşətli

پربو [porbu] çox ətirli, xoş qoxulu

پربها [porbəha] çox bahalı, qiymətli

پرپا [porpa] *zool.* qırxayaq

پرپای [porpay] *bax* پرپا

پرپایه [porpaye] *bax* پرپا

پرپر [pərpər] quşların səsi, quşların qanad çalması; زدن ~ səs salmaq (*quşlar*); qanad çalmaq

پرپر [porpər] 1) çoxtüklü, tüklə örtülmüş (*quş*); 2) çoxyarpaqlı; گل• ~ çoxyarpaqlı çiçək

پرپشت [porpoşt] qalın, sıx; ~ موی• qalın saç

پرپهن [porpəhn] *bot.* pərpərəng

پرپیچ وتاب [porpiçotab] 1) əyri-üyrü, girintili-çıxıntılı; ~ راه• əyri-üyrü yol; 2) qıvrım; ~ موهای• qıvrım saçlar; 3) dolaşıq, mürəkkəb; ~ مسئله• dolaşıq məsələ

پرپیچ و خم وتاب [porpiçoxəm] *bax* پرپیچ

پرت [pərt] I *dan.* boş söz, mənasız söz; گفتن ~ mənasız danışmaq

پرت [pərt] II uzaq, əlçatmaz; kənar; شدن ~ uzağa atılmaq, tullanmaq; yıxılmaq; کردن ~ uzağa atmaq, tullamaq

پرتاب [pərtab] atma, tullama; ~• سنگ daş atma; پیک ~• peykin buraxılması; شدن ~ atılmaq, tullanılmaq; کردن ~ atmaq, tullamaq

پرتاب [portab] I 1) dolaşıq, qarışıq, qarmaqarışıq; 2) buruq, qıvrım; ~ موی• qıvrım saç

پرتاب [portab] II dözümlü, səbirli

پرتافتن [pərtaftən] *k.* پرتاب [pərtab] atmaq, tullamaq

پرتقال [portəğal] portağal

پرتو [pərtou] şüa, işıq; آفتاب ~• günəşin şüası; افکندن (انداختن) ~ işıq salmaq, işıq saçmaq, şüa saçmaq

پرتوافشان [pərtouəfşan] *bax* پرتوافکن

پرتوافکن [pərtouəfkən] işıqsaçan

پرتوافکنی [pərtouəfkəni] işıq saçma, şüa saçma; کردن ~ işıqlandırmaq, işıq saçdırmaq

پرتوان [portəvan] çox qüvvətli, çox güclü

پرت وپلا [pərtopəla] *dan.* dağınıq, hədərən-pədərən, boş-mənasız, cəfəngiyat; شدن ~ dağılmaq, səpilmək, səpələnmək; کردن ~ dağıtmaq, səpmək, səpələmək; گفتن ~ hədərən-pədərən danışmaq

پرتوشناس [pərtouşenas] rentgenoloq

پرتوشناسی [pərtouşenasi] rentgenologiya

پرتونگاری [pərtouneqari] rentgenoqrafiya

پرثمر [porsəmər] 1) çox səmərəli; bol meyvəli; ~ درخت• bol meyvəli ağac; 2) məhsuldar; faydalı; زحمت• ~ məhsuldar əmək

پرجثه [porcosse] cüssəli, bədənli, boy-buxunlu, yekəpər

پرجرأت [porcor'ət] çox cürətli, igid, qorxmaz

پرجگر [porcegər] *bax* پرجرأت

پرجمعیت [porcəm'iyyət] izdihamlı, əhalisi çox olan; ~ شهر əhalisi çox olan şəhər

پرجنب وجوش [porcombocuş] səs-küylü, gediş-gəlişli; ~ خیابانهای səs-küylü küçələr

پرجنجال [porcəncal] hay-küylü, cəncəlli, qalmaqallı

پرجوش [porcuş] 1) coşqun, dalğalanan, təlatümlü; ~ دریای təlatümlü dəniz; 2) isti, qaynar, qızğın; ~ سر isti (*hirsli*) baş; 3) səpki ilə dolu, səpmiş; ~ صورت səpki ilə dolu üz

پرجوش و خروش [porcuşoxoruş] coşqun, qaynar; ~ امواج coşqun dalğalar

پرچ [pərç] 1) pərçim, qadaq; 2) pərçimləmə, bağlama; ~ کردن pərçimləmək

پرچانگی [porçanegi] *dan.* uzunçuluq, boşboğazlıq, ~ کردن çərənçilik etmək; uzunçuluq etmək, boşboğazlıq etmək

پرچانه [porçane] *dan.* çərənçilik, çoxdanışan, boşboğaz, zəvzək, çərənçi

پرچ کاری [pərçkari] pərçimləmə; ~ هوایی pnevmatik pərçimləmə; ~آچار pərçimləmə kəlbətini

پرچم [pərçəm] bayraq; ~ سفید ağ bayraq (*təslimolma əlaməti*); ◊~زیر خدمت əsgəri xidmət

پرچمدار [pərçəmdar] bayraqdar

پرچیدن [pərçidən] pərçimləmək

پرچین [pərçin] 1) pərçin, pərçimləmə, qadaq; 2) çəpər, hasar; ~ شدن pərçimlənmək; ~ کردن a) pərçimləmək; b) hasarlamaq

پرچین [porçin] 1) qıvrım, qıvrılmış; ~ موی qıvrım saç; 2) qırışlı, qırışla dolu; ~ روی qırışlı sifət; 3) çinli, büzməli; ~ دامن büzməli (*çinli*) tuman (*yubka*)

پرحاصل [porhasel] 1) məhsuldar, bol məhsullu; ~ خاک məhsuldar torpaq; ~ فعالیت علمی məhsuldar elmi fəaliyyət; 2) meyvəli, barlıbəhərli (*ağac*)

پرحرارت [porhərarət] isti, qaynar, qızmar; alovlu; ~ تابستان qızmar yay; ~ سخنرانی alovlu çıxış

پرحرف [porhərf] *dan. bax* پرچانه

پرحرفی [porhərfi] *dan.* پرچانگی

پرحکمت [porhekmət] çox hikmətli, çox mənalı; ~سخن çox hikmətli söz

پرحوصله [porhousəle // porhousele] səbirli, dözümlü, çox hövsələli

پرخاش [pərxaş] 1) söyüş; 2) kobudluq; ~ کردن a) söyüş söymək, b) kobudluq etmək; به هم ~ کردن söyüşmək; dalaşmaq

پرخاشجو [pərxaşcu] davakar, dalaşqan

پرخاشجویی [pərxaşcuyi] davakarlıq, dalaşqanlıq

پرخاشگر [pərxaşgər] *bax* پرخاشجو

پرخاشگری [pərxaşgəri] *bax* پرخاشجویی

پرخرج [porxərc] çox xərcli, çox xərc tələb edən, çox məsrəfli, çox bahalı

پرخرد [porxerəd] *bax* پرعقل

پرخشم [porxəşm] çox qəzəbli, çox hirsli, çox acıqlı

پرخطر [porxətər] çox qorxulu, çox təhlükəli, riskli

پرخو [pərxou] I doğrama, budama (*ağacı*); ~ کردن doğramaq, budamaq (*ağacı*)

پرخو [pərxou] II anbar (*buğda, un üçün*)

پرخواب [porxab] 1) yuxulu; yatağan, yatmağı çox sevən; 2) çox xovlu, çox tüklü; ~ قالیچه çox xovlu xalça

پرخوار [porxar] çoxyeyən, qarınqulu

پرخواه [porxah] tamahkar, acgöz, dargöz

پرخور [porxor] *bax* پرخوار

پرخون [porxun] 1) qanlı, qanla dolu; ~ چشمان qanla dolu göz; ~ دل yaralı ürək, qanla dolu ürək; 2) al, qırmızı; ~ گونه alyanaq

پرداخت [pərdaxt] I ödəmə, ödənc, ödəniş; ~ شدن ödənilmək; ~ کردن ödəmək, vermək (*pulu*)

پرداخت [pərdaxt] II cilalama, hamarlama, parıldatma; retuş; ~ شدن cilalanmaq; retuşlanmaq; ~ کردن cilalamaq; retuşlamaq

پرداخت کننده [pərdaxt konənde] ödəyən, verən (*borcu, vergini*)

پرداختگر [pərdaxtgər] cilalayıcı, pardaqçı

پرداختن [pərdaxtən] *k.* پرداز [pərdaz] 1) ödəmək, vermək; ~ قرض را borcu ödəmək; 2) başlamaq, girişmək; məşğul olmaq; ~ به مطالعه mütaliə ilə məşğul olmaq

پرداختنی [pərdaxtəni] ödənilməli, ödəniləsi, ödənilməli olan

پرداختی [pərdaxti] ödənilmiş; ~ پول ödənilmiş pul

پردامنه [pordamənə] çox geniş, genişmiqyaslı, çox böyük; ~ اقدامات genişmiqyaslı tədbirlər

پردرد [pordərd] çox dərdli, çox qəmli, çox kədərli; çox ağrılı, çox ağrıdıcı; ~ زخم çox ağrılı yara

پردرد سر [pordərdesər] çox başağrıdan, çox çətin, çox ağır, çox yorucu, çox əziyyətli, çox əzablı; ~ کار çox əziyyətli iş

پردگی [pərdegi] 1) pərdəli; çadralı, üzü örtülü (*qadın*); 2) xeyirxah, səmimi (*qadın*)

پردل [pordel] ürəkli, çox cəsarətli, çox igid

پردماغ [pordəmağ] çox təkəbbürlü, çox dikbaş

پردوام [pordəvam] çox davamlı, çox möhkəm; ~ کفش çox davamlı ayayqqabı

پرده [pərde] 1) pərdə; ~ توری tül pərdə; ~ پنجره pəncərə pərdəsi; ~ در qapı pəncərəsi; 2) üz örtüyü, duvaq; 3) tablo; 4) qat, lay, təbəqə; 5) *anat.* pərdə, təbəqə; zar; qişa; qabıq; ~ بکارت qızlıq pərdəsi; ~ بینی burun pərdəsi; ~ قلب (دل) perikard, ürək kisəsi; ~ گوش (صماخ) qulaq pərdəsi; ~ انداختن pərdə asmaq; ~ برداشتن (برانداختن، برگرفتن) a) pərdəni qaldırmaq; b) *məc.* ifşa etmək, rüsvay etmək; c) sirri açmaq; ~ زدن (کشیدن) a) pərdə asmaq; b) örtmək, gizlətmək

پرده پوش [pərdepuş] 1) sirr saxlayan, sirr gizlədən; 2) ört-basdır edən (*eyibləri*)

پرده پوشی [pərdepuşi] 1) sirr saxlama, sirr gizlətmə; 2) ört-basdır etmə (*eyibləri*)

پرده دار [pərdedar] 1) *bax* پرده پوش; 2) pərdəli, pərdəsi olan

پرده در [pərdedər] 1) sirr açan; 2) başqasını rüsvay etməyə çalışan; 3) həyasız, vicdansız

پرده نشین [pərdeneşin] 1) çadralı (*qadın, qız*); 2) tərki-dünya, zahid

پررنگ [porrəng] tünd rəng, ~ چای• pürrəng çay; tünd çay

پررو [porru] üzlü, həyasız, sırtıq

پررویی [porruyi] üzlülük, həyasızlıq, sırtıqlıq

پرژه [p(o)roje] *bax* پروژه

پرز [porz] 1) xov, narın tük (*parçada, xalçada*); zərif tük (*meyvələrdə*)

پرزحمت [porzəhmət] çox ağır, çox əziyyətli; çox çətin, çox zəhmətli

پرزور [porzur] çox zorlu, çox güclü, çox qüvvətli, çox möhkəm; بازوی• ~ çox güclü qol; شدن ~ güclənmək, qüvvətlənmək; کردن ~ gücləndirmək, qüvvətləndirmək

پرس [pors] porsiya, pay

پرس [peres] 1) sıxma, təzyiq; 2) qısqac; press (*dəzgah*); 3) *idm.* ağırlıq qaldırma

پرسابقه [porsabeğe] çox təcrübəli; çox səriştəli; çox stajlı

پرسال [porsal] yaşlı, ahıl, qoca

پرسان [porsan] soruşan

پرسان پرسان [porsanporsan] soruşa-soruşa, xəbərləşə-xəbərləşə; soraqlaşa-soraqlaşa

پرسایه [porsaye] çox kölgəli, kölgəsi çox olan

پرستار [pərəstar] 1) şəfqət bacısı; 2) xəstəyə baxan; 3) dayə, uşağa baxan qadın

پرستارخانه [pərəstarxane] uşaq evi, yetimxana

پرستاری [pərəstari] xəstəyə baxma; کردن ~ xəstəyə baxmaq

پرستش [pərəsteş] pərəstiş, səcdə; کردن ~ pərəstiş etmək, səcdə etmək

پرستشگر [pərəsteşgər] pərəstiş edən, səcdə edən

پرستو [pərəstu] qaranquş

پرستیدن [pərəstidən] pərəstiş etmək, səcdə etmək

پرستیدنی [pərəstidəni] pərəstiş ediləsi, pərəstişə layiq

پرسرو صدا [porsəroseda] səsküylü (*küçə*); qalmaqallı (*hadisə*)

پرسش [porseş] sual, sorğu; کردن ~ sual vermək, soruşmaq

پرسش آمیز [porseşamiz] sualedici, sualdoğuran; نگاه• ~ sualedici baxış

پرسش نامه [porseşname] anket, sorğu vərəqəsi

پرسناژ [personaj] şəxs; personaj, surət (*dram əsərində*)

پرسنل [personel] personal, işçi heyəti; اداره• ~ kadrlar şöbəsi

پرسود [porsud] sərfəli, faydalı, xeyirli, qazanclı

پرسوز [porsuz] 1) çox işıqlı, parlaq, parlayan; شمع• ~ çox işıqlı şam; 2) qəmli, dərdli, yandırıcı, əzablı

پرسوزوگداز [porsuzoqodaz] *bax* پرسوز 2)

پرسوناژ [personaj] *bax* پرسناژ

پرسه [pərse] *dan.* veyllənmə, avaralanma, avara-avara gəzmə; زدن ~ veyllənmək, avaralanmaq, avara-avara gəzmək

پرسه [porse] *bax* پرسش

پرسیدن [porsidən] 1) soruşmaq; 2) sorğu-sual etmək; 3) baş çəkmək (*xəstəyə*), yoluxmaq, xəbər tutmaq

پرش [pəreş] 1) uçuş, uçma; مرغ• ~ quşun uçuşu; 2) tullanma; ارتفاع• ~ hündürlüyə tullanma; طول• ~ uzununa tullanma

پرشاخ و برگ [porsaxobərg] çox sıx budaqlı, çoxyarpaqlı

پرشتاب [porşetab] çox tələsik, təcili

پرشکم [porşekəm] *dan.* 1) yekəqarın; 2) qarınqulu, çoxyeyən

پرشکن [porşekən] çox qıvrım, çox qıvrılan (*saç*)

پرشکنج [porşekənc] *bax* پرشکن

پرشکوه [porşokuh] təntənəli, cahcalallı, dəbdəbəli; جلسه• ~ təntənəli iclas

پرشور [porşur] coşqun, həyəcanlı; سخنرانی• ~ həyəcanlı çıxış

پرشهامت [porşəhamət] cəsarətli, igid, qorxmaz

پرشهرت [porşohrət] çox şöhrətli, çox məşhur, adlı-sanlı, tanınmış

پرشهوت [porşəhvət] çox şəhvətli, çox ehtiraslı

پرشیب [porşib] çox enişli, çox sərt (*yer*)

پرصبر [porsəbr] çox səbirli, çox dözümlü

پرصبری [porsəbri] çox səbirlilik, çox dözümlülük

پرصدا [porsəda // porseda] uca səsli, gur səsli

پرصلابت [porsəlabət] 1) çox möhkəm, çox bərk; 2) çox ciddi

پرطاقت [portağət] *bax* پرصبر

پرطراوت [portəravət] çox təravətli, çox təzə; şirəli

پرطمع [portəmə'] çox tamahkar, çox acgöz, çox həris

پرطنین [portənin] *bax* پرصدا

پرعذاب [porəzab] çox əzablı, çox əziyyətli, çox ağır

پرعرض وطول [porərzotul] çox geniş, tutumlu, çox böyük

پرعظمت [porəzəmət] çox əzəmətli, çox dəbdəbəli, çox təntənəli

پرعقل [porəğl] çox ağıllı, çox müdrik; çoxbilmiş

پرغرور [porğorur] çox qürurlu, çox məğrur

پرغصه [porğosse] çox qüssəli, çox qəmli, çox kədərli

پرغم [porğəm] *bax* پرغصه

پرفروش [porforuş] tezsatılan, çoxalınan (*mal*)

پرفسور [p(o)rofesor] *bax* پروفسور

پرفشار [porfeşar] yüksəktəzyiqli

پرقیمت [porğeymət] *bax* پرارزش

پرک [pərək] 1) kiçik qanad (*quşlarda*); 2) ləçək; 3) ara; arakəsmə; بینی• ~ burun pərdəsi

پرکار [porkar] çox işləyən, fəal, işgüzar

پرکاری [porkari] işgüzarlıq, çalışqanlıq

پرگار [pərqar] pərgar

پرگناه [porqonah] çox günahkar, günahı çox olan

پرگس [pərgəs] Allah eləməsin, Allah göstərməsin

پرگست [pərgəst] *bax* پرکس

پرگنه [porqonəh] *bax* پرگناه

پرگو [porqu] *bax* پرحرف

پرگوشت [porquşt] ətli-canlı, kök, şişman, tosqun; شدن ~ kökəlmək

پرگوشتی [porquşti] köklük, şişmanlıq, tosqunluq

پرگویی [porquyi] *bax* پرحرفی

پرگیرودار [porgirodar] 1) qalmaqallı, cəncəlli, hadisələrlə dolu; 2) hayküylü; gurultulu, səs-küylü

پرلجن [porləcən] lilli, lil basmış; çirkli

پرما [pərma] *bax* پرماه

پرماجرا [pormacəra] macəralı, macəra ilə dolu

پرماه [pərmah] burğu, iskənə
پرماه [pormah] ondördgecəlik ay
پرمایه [pormaye] 1) yağlı, qidalı; ~ خوارک qidalı xörək; 2) tünd; چای ~ tünd çay; 3) bərk, qatı; ~ خمیر bərk xəmir; 4) bilikli, erudisiyalı, zəkalı
پرمحبت [pormohəbbət] çox məhəbbətli, çox mehriban, çox qayğıkeş
پرمحصول [pormohsul] *bax* پرحاصل
پرمدعا [pormoddəa] *bax* پرادعا
پرمسئولیت [porməs'uliyyət] çox məsuliyyətli, çox mühüm
پرمشقت [porməşəğğət] çox məşəqqətli, məşəqqətlə dolu, əzablı, ağır, çətin; ~ زندگی əzablı həyat
پرمصرف [porməsrəf] çoxişlənən, tələbatı çox olan (*mal*)
پرمصیبت [pormosibət] çox müsibətli, çox dəhşətli, fəlakətli
پرمعنی [pormə'na // pormə'ni] çox mənalı, dərin mənalı, dərin məzmunlu
پرمغز [porməğz] 1) çox bilikli, çox zəkalı, çox erudisiyalı; 2) *bax* پرمعنی
پرملال [porməlal] *bax* پرغصه
پرمنش [porməneş] 1) təşəxxüslü, təkəbbürlü; 2) çox vüqarlı, çox məğrur; 3) alicənab
پرمنفعت [pormənfəət] çox faydalı, çox qazanclı, çox gəlirli, çox mənfəətli
پرمو [pormu] tüklü, çox tüklü
پرمهر [pormehr] *bax* پرمحبت
پرناز [pornaz] çox nazlı, nazlıqəmzəli, işvəli
پرنده [pərənde] 1) quş; 2) uçan; ~ مایع uçan maye; 3) tez buxarlanan
پرنشاط [porneşat] çox şad, çox şən
پرنعمت [porne'mət] nemətlə dolu, bol, firavan

پرنمک [pornəmək] 1) çox duzlu, şor; 2) *məc.* məlahətli, cazibəli, şirin
پرو [p(e)rov // p(o)rov] geyib-baxma, əyinə ölçmə; لباس ~ paltarı geyib-baxma
پروا [pərva] 1) qorxu, çəkinmə, ehtiyatlanma; 2) səbir, dözüm; hövsələ, taqət; 3) maraq, həvəs; داشتن ~ qorxmaq; çəkinmək, ehtiyatlanmaq; کردن ~ a) narahat olmaq; b) diqqət yetirmək, əhəmiyyət vermək
پروار [pərvar] 1) kök; şişman; 2) bəslənilmiş; ~ گوسفند bəslənilmiş qoyun; کردن ~ kökəltmək
پرواری [pərvari] *bax* پروار 2); ~ شدن kökəlmək
پرواز [pərvaz] uçuş, uçma; دادن ~ uçurtmaq; کردن ~ uçmaq; به~ آمدن uçmağa başlamaq
پروانه [pərvane] I kəpənək
پروانه [pərvane] II 1) vint; 2) gəmini, təyyarəni hərəkətə gətirən qurğu, pər
پروانه [pərvane] III icazə, icazə sənədi; عبور ~ keçmə və ya köçmə vərəqi; 2) patent (*vəsiqə*); 3) diplom
پروانه وار [pərvanevar] pərvanə kimi, kəpənək kimi
پروبال [pərobal] qol-qanad; ◊ ~ دادن a) qol-qanad vermək, ruhlandırmaq, həvəsləndirmək; b) ixtiyar vermək, səlahiyyət vermək; داشتن ~ öz işinin sahibi olmaq; (گرفتن) درآوردن ~ a) qanadlanmaq; b) möhkəmlənmək; زدن ~ qanad çalmaq (*qəfəsdə*)
پروبلم [p(e)roblem] problem; çətinlik, çətin iş
پروپا [pəropa] 1) ayaq, qol-qanad; 2) möhkəmlik, bərklik, davamlılıq;

3) əsas, özül, bünövrə, təməl; داشتن ~ möhkəm olmaq, əsaslı olmaq; ◊ از ~ افتادن əldən-ayaqdan düşmək, yorulmaq
پروپا گاند [p(o)ropaqand] *bax* تبلیغ
پروتز [p(o)rotez] protez; دندان ~ diş protezi
پروتکل [p(o)rotokol] protokol
پرور [pərvər] 1) پروردن // پروریدن *f.-nin k.*; 2) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "bəsləyən", "sevən", "qayğı göstərən" mənasını bildirir: وطن پرور vətəni sevən, vətənpərvər
پروراندن [pərvərandən] 1) bəsləmək, yetişdirmək; 2) dayəlik etmək; 3) ifadə etmək, söyləmək
پروردگار [pərvərdeqar] Tanrı, Xaliq, Yaradan
پروردن [pərvərdən] *bax* پروراندن
پرورده [pərvərde] پروردن *f.-nin k.z.f.sif.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "bəslənilmiş", "tərbiyələndirilmiş" mənalarını ifadə edir: دست پرورده a) yetirmə; şagird; b) əllə hazırlanmış (*məhsul*)
پرورش [pərvəreş] 1) bəsləmə, yetişdirmə; tərbiyə etmə, tərbiyələndirmə; 2) dayəlik etmə; دادن ~ bəsləmək; yetişdirmək; (دیدن) یافتن ~ a) böyümək; yetişmək; tərbiyə almaq; b) ayrılmaq
پرورشگاه [pərvəreşqah] 1) uşaq evi; 2) yetişdirmə və ya bəsləmə məntəqəsi; ماهی ~ balıqyetişdirmə məntəqəsi
پروریدن [pərvəridən] *bax* پروراندن
پروزن [pərvəzn] 1) çox yüngül; 2) *idm.* ən yüngülçəkili; کشتی گیر ~ ən yüngülçəkili güləşçi

پروژه [p(o)roje] layihə, proyekt; فنی ~ texniki layihə
پروسعت [porvos'ət] çox geniş, vüsətli
پروفسور [p(o)rofesor] professor
پروفیل [p(o)rofil] 1) profil (*üzün, əşyanın yandan görünüşü*), 2) *tex.* profil (*müxtəlifşəkilli uzun metal parçaları*)
پروگرام [p(e)roqram // p(o)roqam] proqram
پرونده [pərvənde] şəxsi iş, qovluq
پرویزن [pərvizən] ələk; xəlbir
پروین [pərvin] *astr.* Pleyadalar; Yeddiqardaş, Ülkər
پره [pərre] 1) ləçək, gül yarpağı; 2) dilim, fal; یک ~ پرتقال bir dilim portağal; 3) pər, qanad; آسیاب ~ yel dəyirmanının qanadı (*pəri*); هواپیما ~ təyyarənin qanadı; 4) mil, ox; iy; 5) diş (*çarxda*)
پرهنر [porhonər] çox bacarıqlı, çox istedadlı
پرهوس [porhəvəs] çox həvəsli, çox şövqlü
پرهول [porhoul] çox qorxulu, çox dəhşətli
پرهیاهو [porhəyahu] 1) səs-küylü, narahat (*şəhər, küçə*); 2) çığır-bağır salan, hay-küyçü
پرهیبت [porheybət] *bax* پرهول
پرهیجان [porhəyəcan] çox həyəcanlı, bərk həyəcan keçirən, iztirablı, çox nigaran
پرهیختن [pərhixtən] *k.* پرهیز [pərhiz] çəkinmək, saqınmaq; pəhriz saxlamaq
پرهیز [pərhiz] پرهیختن *f.-nin k.*; pəhriz, çox yeməkdən çəkinmə, dieta; داشتن (کردن) ~ pəhriz saxlamaq, çox yeməkdən çəkinmək; nəfsini qorumaq

پرهیزکار [pərhizkar] 1) pəhrizkar; nəfsini saxlayan; 2) əməlisaleh, pak, təmiz (*adam*)

پرهیزکاری [pərhizkari] 1) pəhriz saxlama, dieta; 2) tərki-dünyalıq; 3) ehtiyatlılıq; vasvasılıq; 4) əməlisalehlik, düzlük, paklıq

پرهیزگار [pərhizqar] *bax* **پرهیزکار**

پرهیزگاری [pərhizqari] *bax* **پرهیزکاری**

پرهیزیدن [pərhizidən] *bax* **پرهیزکردن** (**پرهیز** *sözündə*)

پری [pəri] pəri, huri, mələk

پری پیکر [pəripeykər] pəri kimi qəşəng; mələk kimi gözəl; heyranedici, cazibəli

پری چهر [pəriçehr] üzü pəri kimi gözəl, qəşəng

پری چهره [pəriçehre] *bax* **پری چهر**

پریدگی [pəridegi] 1) buxarlanma; 2) uçma; qaçma (*boya, rəng*); **~ رنگ** boyanın (*rəngin*) açıqlığı; 3) qopuq, qırağı sınıq (*boşqabın*); **~ لب بشقاب** boşqabın qırağının sınması

پریدن [pəridən] 1) uçmaq; pərvazlanmaq; 2) tullanmaq, hoppanmaq; sıçramaq; 3) buxarlanmaq

پری رخ [pərirox] *bax* **پری چهر**

پریروز [pəriruz] srağagün

پری زاد [pərizad] gözəl, qəşəng

پری زاده [pərizade] *bax* **پری زاد**

پریش [pəriş] *bax* **پریشان**

پریشان [pərişan] 1) pərişan; **~ زلف** pərişan (*dağınıq*) saç; 2) qarışıq, səpələnmiş, dağınıq; **~ اوراق** səpələnmiş vərəqlər; 3) iztirablı, təşvişli; 4) yoxsul, kasıb; **شدن ~** a) pərişan olmaq; b) səpələnmək, dağılmaq; dolaşmaq; c) təşvişə düşmək; d) yoxsullaşmaq; **کردن ~** a) pərişan etmək; b) səpələmək, dağıtmaq; c) təşvişə salmaq; ç) bədbəxt etmək

پریشان حال [pərişanhal] pərişan, qəmli, kədərli; dilxor, pərt

پریشان حالی [pərişanhali] 1) pərişanlıq; sıxıntı, üzüntü; iztirab, təşviş; 2) ehtiyac, yoxsulluq

پریشان خاطر [pərişanxater] *bax* **پریشان حال**

پریشان دل [pərişandel] *bax* **پریشان حال**

پریشانی [pərişani] *bax* **پریشان حالی**

پری شاهرخ [pərişahrox] *zool.* sarıköynək, sarısandal

پریشب [pərişəb] srağagün gecə

پری وش [pəriyəsʟ[illegible]ələkkimi(*qəşəng*)

پز [poz] 1) poza, duruş; 2) boybuxun; **دادن ~** özünü göstərmək

پزشک [pezeşk] həkim

پزشکی [pezeşki] 1) həkimlik; 2) tibbi

پزشکیار [pezeşkyar] həkim köməkçisi, feldşer

پژمان [pəjman // pejman] dilxor, pərt; kədərli, qəmli

پژمردگی [pəjmordegi] 1) solma, saralıb-solma; solğunluq; təravətini itirmə; 2) məyusluq, ruh düşkünlüyü

پژمردن [pəjmordən] 1) saralıb-solmaq; təravətini itirmək; 2) məyus olmaq, bədbin olmaq

پژمرده [pəjmorde] **پژمردن** *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) pəjmürdə; solğun; təravətini itirmiş; 2) məyus, ruhdan düşmüş, bədbin

پژوهش [pəjuheş // pejuheş] 1) tədqiq, araşdırma; öyrənmə; tədqiqat; 2) təhqiqat; axtarış (*kimisə*); 3) *hüq.* apelyasiya

پژوهشگاه [pejuheşqah] elmi-tədqiqat institutu

پژوهشگر [pejuheşgər] tədqiqatçı, araşdırıcı

پژوهنده [pejuhənde] 1) *bax* **پژوهشگر**; 2) axtaran; istintaq aparan

پژوهیدن [pəjuhidən // pejuhidən] 1) axtarış aparmaq; təhqiqat aparmaq; 2) tədqiq etmək, araşdırmaq, öyrənmək

پس [pəs] 1) arxa tərəf, dal, geri; **~ دیوار** divarın arxası; 2) sonra; **از ~ تو** səndən sonra; 3) bəs, onda, yaxşı; **شما که هستید؟ ~** bəs siz kimsiniz? **آوردن ~** geri aparmaq; **افتادن ~** geri düşmək, dala qalmaq; gecikmək; **انداختن ~** a) geriyə atmaq; təxirə salmaq; b) ehtiyat üçün pul yığmaq, ehtiyat toplamaq; **دادن ~** a) qaytarmaq; geri qaytarmaq; b) cavab vermək, danışmaq (*dərsi*); **رفتن ~** geri getmək; **زدن ~** a) itələmək; b) geri çəkmək; dartmaq; **گرفتن ~** geri almaq; **ماندن ~** geri qalmaq; **نشاندن ~** geri oturtmaq; **نشستن ~** geri oturmaq; geriyə çəkilmək

پساب [pəsab] 1) qalıq su, artıq qalan su (*paltar yuyulandan sonra*); çirkli su, sabunlu su; 2) ikinci dəfə tökülən su (*çaya, sirkəyə*)

پساپیش [pəsapiş] *bax* **پس و پش**

پسادست [pəsadəst] 1) kredit; 2) kreditlə alış-veriş

پس افتاده [pəsoftade] 1) geriləmiş, geri qalmış; 2) gecikmiş, vaxtında ödənilməmiş

پس انداز [pəsəndaz] əmanət (*bankda*); **~ صندوق** əmanət kassası

پس اندازی [pəsəndazi] 1) əmanət qoyma (*bankda*); 2) ehtiyat üçün pul yığma

پساوند [pəsavənd] *qram.* son şəkilçi

پست [pəst] 1) alçaq (*yer*); **~ زمین** alçaq yer; 2) alçaq, əclaf, rəzil; 3) asta, yavaş, alçaq (*səs*); **~ صدای** asta səs; **شدن ~** alçalmaq, təhqir olunmaq; **کردن ~** alçaltmaq, təhqir etmək

پست [post] I poçt; **~ زمینی** adi poçt; **~ هوایی** aviapoçt, təyyarə poçtu; **~ صندوق** *bax* **صندوق**; **کردن ~** poçtla göndərmək

پست [post] II 1) post, məntəqə; 2) vəzifə

پستان [pestan] döş, əmcək, məmə; **دادن ~** uşağa döş vermək; **گرفتن از ~** süddən kəsmək; ◊ **مادرش را گاز ~ درگفت** anasının əmcəyini kəsmək

پستان بند [pestanbənd] döşlük, lifçik

پستاندار [pestandar] məməli (*heyvan*)

پستانک [pestanək] I əmzik; əmzik şüşəsi

پستانک [pestanək] II *bot.* cır zeytun ağacı

پست چی [postçi] poçtalyon

پستخانه [postxane] poçt (*bina, məkan, yer*)

پست فطرت [pəstfetrət] alçaq, əclaf, rəzil

پست قامت [pəstğamət] alçaqboylu

پست قد [pəstğəd(d)] *bax* **پست قامت**

پست نهاد [pəstnehad] *bax* **پست فطرت**

پستو [pəstu] kiçik anbar, arxa otaq (*mağazanın, dükanın arxasında*)

پست و بلند [pəstobələnd] alçaq-hündür (*yer*), hamar olmayan, qazılmış

پسته [peste] 1) püstə; 2) *məc.* sevgilinin ağzı

پسته ای [pestei] püstə rəngi, açıqyaşıl

پسته دهان [pestedəhan] püstə ağızlı, kiçik ağızlı

پسته شکن [pesteşekən] findıqsındıran
پست همت [pəsthemmət] namərd, alçaq, yaramaz
پستی [pəsti] 1) alçaqlıq, əclaflıq; 2) alçaq yer
پسر [pesər] 1) oğlan; 2) oğul; ~• *bax* **پسر برادر**; **پسربرادر** ~• **خواهر**; **پسر خواهر**; **ناتنی** ~• *bax* **پسراندر**
پسراندر [pesərəndər] ögey oğul, oğulluq
پسربچه [pesərbəç(ç)e] oğlan uşağı
پسر برادر [pesərbəradər] qardaşoğlu
پسر خاله [pesərxale] xalaoğlu
پسر خوانده [pesərxande] oğulluğa götürülmüş
پسرخواهر [pesərxahər] bacıoğlu
پسردایی [pesərdai] dayıoğlu
پسرزاده [pesərzade] nəvə (*oğlun uşağı*)
پسرعم [pesərəm(m)] *bax* **پسرعمو**
پسرعمو [pesərəmu] əmioğlu
پسرعمه [pesərəmme] bibioğlu
پس رو [pəsrou] 1) geridə qalan; arxada gedən; 2) *bax* **پیرو** [peyrou]
پس روی [pəsrəvi] 1) geridə qalma, arxada getmə; 2) *bax* **پیروی**
پسری [pesəri] oğulluq etmə, oğulluq vəzifəsini yerinə yetirmə; ~ **به گرفتن** oğulluğa götürmək
پس فردا [pəsfərda] birisi gün
پس کوچه [pəskuçe] ensiz küçə, dalan, döngə
پس گردن [pəs(e)gərdən] 1) *bax* **پشت گردن**; 2) yal (*atda*)
پس گردنی [pəsgərdəni] boyun ardına (*peysərə*) vurulan əl zərbəsi (*şapalaq*); **زدن** ~ boyun ardından vurmaq (*şapalaq*)
پس گفتار [pəsqoftar] son söz, nəticə
پس مانده [pəsmande] 1) geri qalmış, qalıq, artıq qalmış; 2) sağ qalmış; salamat qalmış
پسند [pəsənd] **پسندیدن** *f.-nin k.*; 1) bəyənmə; **به شما** ~• sizin zövqünüzə görə; 2) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "bəyənən", "sevən" mənasını bildirir: **خود پسند** özünü sevən, xudpəsənd, eqoist
پسندر [pəsəndər] *bax* **پسراندر**
پسنده [pəsənde] *bax* **پسندیده**
پسندیدن [pəsəndidən] 1) bəyənmək; 2) rəva bilmək
پسندیده [pəsəndide] **پسندیدن** *f.-nin k.z. f.sif.*; 1) bəyənilmiş, bəyənilən; 2) layiq, xoşagəlim, ləyaqətli; əla; ~ **رفتار** ləyaqətli davranış; **آمدن** ~ bəyənilmək, xoşa gəlmək
پسندیده خصال [pəsəndidexesal] yüksəkəxlaqlı
پسندیده خو [pəsəndidexu] xoş xasiyyətli
پسندیده رای [pəsəndiderə'y] ağıllı məsləhət verən; ağıllı, müdrik
پس نشینی [pəsneşini] geri çəkilmə; **کردن** ~ geri çəkilmək
پسنگک [pəsəngək] 1) xırda dolu; 2) quşbaşı qar
پس نهاد [pəsnehad] *bax* **پس انداز**
پس وپیش [pəsopiş] 1) dal-qabaq; irəli-geri; 2) ilkin şərtlər və nəticələr (*nəzərdə tutulan işin*); hər iki cəhət (*işin*); **کردن** ~ o tərəfə, bu tərəfə çəkmək, ora-bura çəkmək, yerini dəyişmək
پسوند [pəsvənd] *bax* **پساوند**
پسین [pəsin] 1) sonrakı; sonuncu, axırıncı; 2) günortadan sonra; axşamçağı

پسین فردا [pəsinfərda] iki gündən sonra
پشت [pəşt] 1) arxa, dal, geri; **باغ** ~• bağın arxası, bağın arxasında; 2) arxa hissə, arxa üz; **بام** ~• dam, damın üstü; **دست** ~• əlin üstü; **کتاب** ~• kitabın arxa üzü; 3) dayaq, arxa; ~• **او منست** o mənim dayağımdır; 4) iç tərəf, astar; **جامه** ~• paltarın astarı; **خم کردن** ~ a) əyilmək, belini bükmək; alçalmaq; b) yaltaqlanmaq; **دادن** ~ söykənmək; **کردن** ~ a) üz döndərmək; arxa çevirmək; b) atmaq, tərk etmək (*kimisə*); arxalanmaq; ~ **راست کردن** dikəlmək, belini dik tutmaq; ~• **سرهم ایستادن** bir-birinin arxasınca dayanmaq; **کردن** ~ döndərmək; ~ **هم انداختن** a) üst-üstə yığmaq, qalaqlamaq; b) hiylə işlətmək; ◊ ~ **به کوه داشتن** dalını dağa söykəmək; arxalı olmaq; ~• **کسی را به خاک (به زمین) آوردن** arxasını yerə vurmaq; qalib gəlmək; ~• **کسی را داشتن** *dan.* arxa durmaq; müdafiə etmək, dəstəkləmək; ~• **به کوه داشتن** *bax* **گرمی داشتن**; ~• **گوش انداختن** qulaqardına vurmaq; ~• **گوش خودرا دیدن** qulağının ardını (*dibini*) görmək
پشتاپشت [pəştapəşt] ardıcıl, davamlı, arasıkəsilmədən
پشتبان [pəşt(e)ban] *bax* **پشتیبان**
پشت بست [pəştbəst] bağlama, boğça, düyünçə; şələ
پشت بند [pəştbənd] 1) dirək, dayaq; 2) arxa, dayaq; 3) *bax* **پشت بست**; ~ **زدن** dirək vurmaq
پشت پا [pəşt(e)pa] 1) ayaq pəncələrinin üst tərəfi; 2) təpik; badalaq; **زدن** ~ a) təpik vurmaq, təpik atmaq; badalaq vurmaq; b) əl çəkmək, üz döndərmək; imtina etmək
پشت رو [pəştru] paltarın tərs üzü; astar; **کردن** ~ paltarın tərs üzünü çevirmək
پشت قوز [pəştğuz] *bax* **کوژ پشت**
پشتک [pəştək] mayallaq, dombalaq; **زدن** ~ mayallaq aşmaq, dombalaq aşmaq
پشت کار [pəştekar] 1) ciddiyyət, çalışma, işgüzarlıq, səy göstərmə; 2) inadcıllıq, inadkarlıq (*işdə*); 3) dayaq, arxa
پشت گردن [pəşt(e)gərdən] peysər, boyun ardı
پشت گردنی [pəşt(e)gərdəni] *bax* **پس گردنی**
پشت گرم [pəştgərm] inamlı; arxayın, əmin; **بودن** ~ arxayın olmaq, əmin olmaq
پشت گرمی [pəştgərmi] arxayınlıq, əminlik; güvənc, güvənmə; **داشتن** ~ arxayın olmaq, əmin olmaq; güvənmək
پشت گلی [pəşteqəli] çəhrayı, açıqqırmızı
پشت گوش انداز [pəştequşəndaz] *dan.* qulaqardına vuran, diqqətsiz, səhlənkar
پشت گوش اندازی [pəştequşəndazi] *dan.* qulaqardına vurma, diqqətsizlik, səhlənkarlıq
پشت مازو [pəştmazu] can əti, sümüksüz ət, file
پشت مازه [pəştmaze] *bax* **پشت مازو**
پشت مهره [pəştmohre] fəqərə sütunu
پشتواره [pəştvare] 1) yük (*dala götürülən*); şələ; 2) *bax* **پشته** 1); 3) arxa çantası

پشتوان [poştvan] *bax* پشتیبان

پشتوانه [poştvane] *mal.* 1) pulla, qızılla təmin etmə; təminat, zəmanət; 2) girov (*kreditə zəmanət üçün*)

پشت و پناه [poştopənah] arxa, pənah, himayəçi, müdafiəçi

پشته [poşte] 1) dəstə; qucaq; ~ یک علف bir qucaq ot; 2) yığın, topa, qalaq; 3) təpə; 4) *bax* پشتواره **1)**

پشتی [poşti] 1) yumşaq söykənəcək (*stulda, divanda*); yastıq; 2) *bax* پشتیبانی

پشتیبان [poştiban] hami, himayə edən, dəstək verən, dəstəkləyən

پشتیبانی [poştibani] himayə, himayə etmə, dəstəkləmə; کردن ~ himayə etmək, dəstəkləmək

پشک [peşk] I püşk; انداختن ~ püşk atmaq

پشک [peşk] II peyin

پشکل [peşkel] *bax* پشک II

پشگل [peşgel] *bax* پشک II

پشم [pəşm] yun; بهاره ~˙ yaz yunu; پاییزه ~˙ payız yunu, güzəm; ◊ ~ درکلاه داشتن nüfuz sahibi olmaq; ~˙ کسی ریختن nüfuzdan düşmək, nüfuzunu itirmək

پشم آلو [pəşmalu] *bax* پشم آلود

پشم آلود [pəşmalud] tüklü, xovlu (*parça*)

پشم اندرپشم [pəşməndərpəşm] xalis yun (*parça*)

پشم باف [pəşmbaf] toxucu, yun parça toxuyan

پشم بافی [pəşmbafi] yun parça toxuma

پشم چین [pəşmçin] 1) yunqırxan (*adam*); 2) yunqırxan (*maşın*)

پشم ریسی [pəşmrisi] yunəyirmə; کارخانه ~˙ yunəyirmə fabriki

پشمک [pəşmək] pəşmək (*halva növü*)

پشم و پیله [pəşmopile] *dan. məc.* tük, saç

پشمی [pəşmi] yun; yundan hazırlanmış; پارچه ~˙ yun parça

پشمین [pəşmin] *bax* پشمی

پشمینه [pəşmine] *bax* پشمی

پشه [pəş(ş)e] ağcaqanad; ◊ لگد ~ زدن özünü xəstəliyə vurmaq

پشه بند [pəşebənd] miçətkən

پشه خوار [pəşexar] *zool.* çobanaldadan

پشه کش [pəşekoş] ağcaqanad dərmanı, ağcaqanad öldürən dərman

پشه کورک [pəşekurək] mığmığa

پشیمان [pəşiman] peşman; شدن ~ peşman olmaq; کردن ~ peşman etmək

پشیمانی [pəşimani] peşmançılıq; خوردن ~ *bax* پشیمان شدن (پشیمان *sözündə*)

پطاس [potas] *bax* پتاس

پف [pof] 1) üfürmə; 2) şişmə; 3) piləmə, püfləmə; کردن ~ a) üfürmək; b) şişmək; c) piləmək, püfləmək

پف آلو [pofalu] *bax* پف آلود

پف آلود [pofalud] şişmiş, şişkin; چشمهای ~˙ şişmiş gözlər

پفک [pofək] peçenye növü

پف کردگی [pofkərdegi] şişmə, şişkinlik; چشم ~˙ gözün şişməsi

پف نم [pofnəm] su çiləmə, su səpmə (*paltara, ütüləmədən qabaq*); زدن ~ su çiləmək, su səpmək (*paltara, ütüləmədən qabaq*)

پفی [pofi] *dan.* boş, mənasız, faydasız

پفیوز [pofyuz] 1) *dan.* lovğa, gopçu; 2) tənbəl; əfəl; bacarıqsız

پک [pok] I qullab (*papiros və ya qəlyan çəkərkən*); زدن ~ qullab vurmaq

پک [pok] II *bax* پوک

پک پوز [pəkpuz] *bax* پک وپوز

پکر [pəkər] *dan.* 1) kədərli, fikirli; pərt, dilxor; 2) donuq; donub qalmış; heyran; mat qalmış; شدن ~ a) kədərlənmək; pərt olmaq; b) donub qalmaq, mat qalmaq

پک و پوز [pəkopuz] *dan.* 1) zahiri görkəm; 2) üz, sifət (*heyvanda; insan üçün mənfi mənada işlənir*)

پکیدن [pokidən] *dan.* çatlamaq, partlamaq; dağılıb-tökülmək

پگاه [pəqah // peqah] sübh tezdən, səhər tezdən, gün çıxan vaxt

پل [pəl] lək, kərdi; cərgə (*əkində*)

پل [pol] 1) körpü; راه آهن ~˙ dəmiryol körpüsü; بالارو ~˙ açılan körpü; qalxan körpü; شناور ~ üzən körpü; متحرک ~˙ *bax* بالارو ~˙ ; ~˙ معلق asma körpü, asılqan körpü; 2) göyərtə (*dənizdə*); (بستن) ساختن ~ körpü tikmək

پلاتین [platin] platin (*ağ qızıl*)

پلاژ [p(e)laj] plyaj, çimərlik

پلاس [pəlas] 1) palaz, xovsuz yun xalça; 2) kobud yun paltar (*dərvişlərin*); ◊(شدن) بودن ~ boş-boşuna bir yerdə vaxt keçirmək; zəhlə tökmək

پلاستیک [p(e)lastik] plastik (*əşya*)

پلاستیک سازی [p(e)lastiksazi] plastik əşya istehsalı, plastik əşya qayırma

پلاستیکی [p(e)lastiki] plastikdən düzəldilən; ظروف ~˙ plastik qablar

پلاسیدگی [pəlasidegi] solma, saralma, solğunluq, təravətini itirmə (*gül, meyvə*)

پلاسیدن [pəlasidən] solmaq, təravətini itirmək (*gül, meyvə*)

پلاسیده [pəlaside] پلاسیدن *f.-nin k.z.f.sif.*; solmuş, solğun

پلاک [p(e)lak] lövhəcik (*evin, dükanın nömrəsini göstərən lövhə*); خانه ~˙ پنج beş nömrəli ev

پلان [p(e)lan] plan

پلاو [pelav] *bax* پلو

پل بندی [polbəndi] *bax* پل سازی

پل بندی [pəlbəndi] lək düzəltmə, torpaq sahəsini əkinə hazırlama

پلپل [pelpel] *bax* فلفل

پلتیک [poletik] *bax*پلیتیک

پلسازی [polsazi] körpü salma, körpü düzəltmə

پلشت [pələşt // peleşt] çirkli, murdar, natəmiz; üfunətli

پلشت بر [pələştbər] *tib.* 1) antiseptik; 2) dezinfeksiya; dezinfeksiyaedici

پلشت بری [pələştbəri] 1) antiseptika; 2) dezinfeksiya

پلشتی [pələşti] çirkab, çirklik, murdarlıq, natəmizlik

پلک [pelk] göz qapağı; بالا ~˙ gözün yuxarı qapağı; پایین ~˙ gözün aşağı qapağı; به هم نزدن ~ a) göz yummamaq, yatmamaq; b) diqqətlə baxmaq, gözlərini zilləmək

پلکان [pellekan] *t.* پله pillə, pilləkən, nərdivan; از ~ بالا رفتن pilləkənlə yuxarı qalxmaq; از ~ پایین آمدن pilləkənlə aşağı düşmək

پلکیدن [pelekidən] 1) avaranlanmaq, boş-boşuna gəzib-dolanmaq; 2) güclə yerimək; ayaqlarını sürümək

پلگان [pelleqan] *bax* پلکان

پلمب [p(o)lomb] 1) plomb (*malın üstündəki qurğuşun damğa*); 2) möhürləmə; **کردن ~** a) plomblamaq; b) möhürləmək

پلنگ [pələng] pələng

پلنگ افکن [pələngəfkən] qeyri-adi güclü, çox igid

پلو [polou // pelou] plov

پله [pelle] 1) *c.* **پلکان** [pellekan] *bax* **پلکان**; 2) dərəcə, mərhələ, pillə; **~ برقی** *bax* **پله برقی**

پله برقی [pellebərği] eskalator

پله پله [pellepelle] 1) pillə-pillə, tədricən; 2) dərəcəli, dərəcələri olan

پلی تکنیک [politeknik] politexnik

پلیته [pelite] fitil

پلیتیک [politik] siyasət

پلیتیک دان [politikdan] 1) siyasətçi; 2) *dan.* diplomat

پلید [pəlid] 1) çirkin, natəmiz, murdar; 2) alçaq, yaramaz

پلیدکار [pəlidkar] 1) pis, yaramaz (*adam*); 2) alçaq, pozğun

پلیدکاری [pəlidkari] 1) ləyaqətsizlik, şərəfsizlik; 2) alçaq işlər görmə; yaramazlıq

پلیدی [pəlidi] 1) çirkinlik, natəmizlik; murdarlıq; 2) alçaqlıq; pozğunluq, yaramazlıq, pislik

پلیس [polis] polis; **~ خفیه (مخفی)** gizli polis

پلیسه [plise] 1) plisse, büzmə, çin (*parçada, paltarda*); 2) büzməli, çinli; **~ دامن** büzməli yubka

پلیور [poliver] pulover, sviter (*toxunma yun köynək*)

پماد [pomad] 1) məlhəm: məz, sürtmə dərmanı; pasta; 2) *bax* **روژ**

پمپ [pomp] nasos; **~ آب** su nasosu; **~ بنزین** yanacaq doldurma məntəqəsi

پناه [pənah] pənah, pənah gətirmə, sığınma; **~ آوردن (بردن)** pənah gətirmək, **~ دادن** sığınacaq vermək; **به ~ خدا** Allaha pənah

پناهگاه [pənahqah] sığınacaq, sığınacaq yeri, təhlükəsiz yer

پناهندگی [pənahəndegi] sığınacaq; **~ سیاسی** siyasi sığınacaq

پناهنده [pənahənde] 1) pənah gətirən, sığınacaq istəyən; 2) qaçqın; mühacir

پناهیدن [pənahidən] *bax* **پناه آوردن** (**پناه** *sözündə*)

پنبه [pəmbe] pambıq; **~ خام** çiyidli pambıq; **~ تخم** pambıq çiyidi; ◊ **~ را از گوش درآوردن** bir fikri beynindən çıxarmaq, bir işdən vaz keçmək; **~ در گوش نهادن (کردن)** qulağına pambıq tıxamaq, özünü eşitməməzliyə vurmaq

پنبه پاک کنی [pəmbepakkoni] pambıqtəmizləmə; **~ کارخانه** pambıqtəmizləmə zavodu

پنبه جمع کنی [pəmbecəm'koni] *bax* **پنبه چینی**

پنبه چین [pəmbeçin] pambıqyığan, pambıqçı

پنبه چینی [pəmbeçini] pambıq yığımı, pambıq yığılması

پنبه دار [pəmbedar] pambıqdan hazırlanmış (*tikilmiş*)

پنبه دانه [pəmbedane] pambıq toxumu, çiyid

پنبه ریسی [pəmberisi] pambıqəyirmə; **~ کارخانه** pambıqəyirmə zavodu

پنبه زار [pəmbezar] pambıq tarlası

پنبه کار [pəmbekar] pambıq becərən, pambıqçı

پنبه کاری [pəmbekari] pambıqçılıq

پنبه یی [pəmbeyi] 1) pambıq; pambıq məhsul; **~ محصولات** pambıq məhsulları; 2) *bax* **پنبه دار**

پنج [pənc] beş

پنجاه [pəncah] əlli

پنجاهم [pəncahom] əllinci

پنا همین [pəncahomin] *bax* **پنجاهم**

پنجپا [pəncpa] *bax* **خرچنگ**

پنجپایک [pəncpayək] *bax* **خرچنگ**

پنج تیر [pənctir] beşaçılan (*tüfəng*)

پنجره [pəncərə // pəncere] pəncərə

پنجشنبه [pəncşəmbe] cümə axşamı

پنجگانه [pəncqane] beşlik, beş hissədən ibarət

پنجم [pəncom] beşinci

پنجمین [pəncomin] *bax* **پنجم**

پنجه [pənce] pəncə; beş barmaq; **پا ~** ayağın pəncəsi; **دست ~** əlin pəncəsi; ◊ **افکندن ~** dalaşmaq; **زدن ~** cırmaqlamaq; **تیز کردن ~** dalaşmağa hazırlaşmaq; **نرم کردن ~** gücü sınamaq

پنجه ای [pəncei] *bot.* pəncəvari, əlvari; **~ برگ** əlvari yarpaq

پنجه بوکس [pənceboks] beşbarmaq, kastet

پنجه دار [pəncedar] caynaqlı

پنچر [pənçər] deşilmə (*avtomobil kameri*); **~ شدن** deşilmək (*avtomobil kameri*)

پنچری [pənçəri]: **~ گرفتن** vulkanizasiya etmək, təkəri təmir etmək (*yamamaq*)

پند [pənd] nəsihət, öyüd; **~ دادن** nəsihət vermək, öyüd vermək; **~ گرفتن** nəsihət almaq, öyüd almaq

پندار [pəndar] fikir, təsəvvür, fikir, əqidə; güman

پنداری [pəndari] sanki, elə bil, guya, guya ki

پنداریدن [pəndaridən] *bax* **پنداشتن**

پنداشت [pəndaşt] güman, zənn, təsəvvür

پنداشتن [pəndaştən] *k.* **پندار** [pəndar] güman etmək, zənn etmək, hesab etmək, təsəvvür etmək, sanmaq

پنداشتی [pəndaşti] *bax* **پنداری**

پنس [pəns] 1) *tib.* maşa; 2) qısqac, sıxac, sancaq

پنکه [pənke] elektrik ventilyatoru; **~ رومیزی** masaüstü ventilyator; **~ سقفی** tavan ventilyatoru

پنگوئن [pənquen // pənqoən] pinqvin

پنهان [penhan] 1) gizli, məxfi; 2) gizlicə, gizlincə; **~ داشتن (ساختن، کردن)** gizlətmək; **~ شدن** gizlənmək

پنهان کاری [penhankari] gizli iş, gizli fəaliyyət, konspirasiya

پنهانی [penhani] 1) gizli, gizlin, gizlədilmiş; 2) gizlilik, məxfilik; 3) *bax* **پنهان (2)**

پنیر [pənir] pendir

پنیرمایه [pənirmaye] pendir mayası, qursaq

پوار [puar] *tib.* 1) imalə; 2) şırınqa

پوپک [pupək] hop-hop, şanapipik

پوپو [pupu] *bax* **پوپک**

پوتین [putin] botinka, çəkmə

پوچ [puç] 1) puç, boş; mənasız, məzmunsuz; 2) faydasız, nəticəsiz

پوچ گو [puçqu] boşboğaz, boşdanışan, lağlağı, çərənçi

پوچ مغز [puçməğz] içiboş, çürük; **~ گردوی** çürük qoz

پوچی [puçi] 1) boşluq (*fındıqda, qozda*); 2) puçluq, mənasızlıq; 3) əhəmiyyətsizlik, faydasızlıq, nəticəsizlik

پود [pud] arğac

پودر [pudr] 1) toz; دندان ~ diş tozu; لباسشویی ~ paltaryuyan toz, yuyucu toz; 2) pudra; زدن ~ pudralanmaq; pudra vurmaq (*sürtmək*)

پوده [pude] qoxumuş, iylənmiş

پودینگ [puding] pudinq (*süd, şəkər, yumurta, un, vanil və s.-dən hazırlanan şirniyyat növü*)

پور [pur] I oğul

پور [pur] II *zool.* küllüt (*quş*)

پورسانتاژ [pursantaj] görülən iş üçün alınan faiz

پورمک [purəmək] 1) kif; 2) qaysaq

پوره [pure] I *zool.* sürfə

پوره [pure] II püre; سیب زمینی ~ kartof püresi

پوز [puz] poza, duruş, görünüş, görüntü

پوزبند [puzbənd] buruntaq, burun qayışı (*itlərin və vəhşi heyvanların ağzına bağlanır*); (زدن) بستن ~ buruntaq vurmaq

پوزخند [puzxənd] istehzalı təbəssüm, istehzalı gülüş; زدن ~ istehza ilə təbəssüm etmək, istehza ilə gülmək

پوزش [puzeş] üzr; üzr istəmə; (طلبیدن، (آوردن خواستن ~ üzr istəmək

پوزش پذیر [puzeşpəzir] 1) bağışlanılası, bağışlanıla bilən; 2) günahları bağışlayan; günahkarı bağışlayan

پوزش خواهی [puzeşxahi] üzr istəmə, günahın bağışlanmasını xahiş etmə; کردن ~ پوزش خواستن *bax* (پوزش *sözündə*)

پوزش ناپذیر [puzeşnapəzir] bağışlanılmaz, bağışlanılmayan; گناه ~ bağışlanılmaz günah

پوزه [puze] *bax* پوز

پوزه بند [puzebənd] *bax* پوز بند

پوساندن [pusandən] çürütmək; korlamaq, xarab etmək

پوسانه [pusane] yaltaqlanma, dil tökmə

پوست [pust] 1) dəri; gön; دست ~ əlin dərisi; بره ~ quzu dərisi; خام ~ aşılanmamış dəri; دباغی شده ~ aşılanmış dəri; 2) qabıq; سیب ~ almanın qabığı; انداختن ~ qabığı soyulmaq, qabıq vermək; کندن (گرفتن) ~ a) dərini soymaq; b) qabığı soymaq; ◊ از سرکسی کندن ~ birisinə çox əzab vermək, birisinin dərisini soymaq; سگ به روی خود کشیدن ~ həyasızlıq etmək; واستخوان شدن ~ bir dəri, bir sümüyü qalmaq; çox arıqlamaq

پوست پیرا [pustpira] dabbağ, dəri (*gön*) ustası, dəri (*gön*) aşılayan

پوست پیرایی [pustpirayi] 1) dəri (*gön*) aşılama; 2) dabbağlıq, dəriçilik, gönçülük

پوست تخت [pusttəxt] dəri döşəkcə

پوستر [postər] 1) yarlıq, etiket; 2) afişa, plakat

پوست رفتگی [pustrəftegi] sıyrıntı, cırmaq yeri, cırmaq yarası; sürtünmə, sürtülmüş yer

پوست رفته [pustrəfte] 1) sıyrılmış, cırmaqlanmış (*dəri*); 2) *bax* پوست رفتگی

پوست فروش [pustforuş] dərisatan

پوست فروشی [pustforuşi] dəri satışı

پوستک [pustək] 1) nazik dəri; 2) qabıq, nazik qabıq; 3) kəpək (*başda*)

پوست کلفت [pustkoloft] 1) dərisiqalın, qalın dərili; 2) güclü; dözümlü; 3) gönüqalın; laqeyd, etinasız

پوست کن [pustkən] 1) malkəsən, sallaq; qəssab; 2) *dan.* hədə-qorxu ilə başqasını soyan

پوست کنده [pustkənde] 1) soyulmuş, qabığı təmizlənmiş; سیب ~ qabığı soyulmuş alma; 2) açıq-aydın, açıq-aşkar; صحبت ~ açıq söhbət

پوسته [puste] 1) lay, təbəqə, qat; 2) kəpək (*başda*); 3) nazik pərdə; 4) *bax* پوست

پوسته پوسته [pustepuste] qat-qat (*soyulmuş*); lay-lay (*ayrılmış*); ~ شدن qat-qat soyulmaq

پوستی [pusti] 1) dəri, gön; کلاه ~ dəri papaq; 2) dəridən (*göndən*) hazırlanmış

پوستین [pustin] 1) kürk, şuba; 2) *bax* پوستی

پوستین دوز [pustinduz] kürktikən

پوسیدگی [pusidegi] çürümə, iylənmə, qoxuma

پوسیدن [pusidən] çürümək, iylənmək, qoxumaq, qoxu vermək

پوسیده [puside] پوسیدن *f.-nin k.z.f.sif.*; çürümüş, iylənmiş, qoxumuş

پوش [puş] 1) پوشیدن *f.-nin k.*; 2) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "geyinmiş", "örtülmüş" mənalarını ifadə edir: آهن پوش dəmir örtüklü, dəmirlə örtülmüş; زنده پوش cırım-cındır geyinmiş

پوشاک [puşak] geyim, paltar; فروشگاه ~ paltar mağazası

پوشال [puşal] 1) taxta kəpəyi, yonqar; 2) quru bitki

پوشالی [puşali] 1) taxta kəpəyi ilə doldurulmuş; 2) zəif, gücsüz; davamsız; ◊ دولت ~ bufer dövlət

پوشاندن [puşandən] 1) geyindirmək; 2) örtmək, üstünü örtmək; 3) gizlətmək

پوشانیدن [puşanidən] *bax* پوشاندن

پوشش [puşeş] 1) geyim; 2) örtmə, bağlama; 3) örtük, duvaq; 4) tavan

پوشنه [puşəne] örtü, örtük; qapaq

پوشنی [puşəni] *bax* پوشنه

پوشه [puşe] 1) qovluq; 2) çexol, üzlük

پوشیدگی [puşidegi] 1) örtmə, üstünü örtmə; gizlətmə; 2) qeyri-müəyyənlik, anlaşılmazlıq; məxfilik, gizlilik

پوشیدن [puşidən] 1) geymək; 2) örtmək; 3) gizlətmək

پوشیدنی [puşidəni] 1) geyim; 2) örtük; 3) gizlədilməli, gizlin

پوشیده [puşide] پوشیدن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) örtülü, gizli, pərdəli; 2) geyilmiş; geyinmiş; داشتن ~ gizli saxlamaq

پوک [puk] 1) boş, mənasız; 2) içiboş; çürümüş, çürük; دندان ~ çürük diş; گردوی ~ çürük qoz; 3) yumşaq; boş; خاک ~ yumşaq torpaq; کردن ~ yumşaltmaq (*torpağı*)

پوکه [puke] giliz (*patronun*); ◊ دغال سنگ ~ koks

پول [pul] pul; خرد ~ xırda pul; رایج ~ dövriyyədə olan pul, işlək pul; طلا ~ qızıl pul, qızıl sikkə; کاغذی ~ kağız pul; در آوردن ~ pul qazanmaq; گذاردن ~ maya qoymaq; pul qoymaq; به ~ رساندن satmaq; ◊ (سرخ) مثل ~ شدن pul kimi qızarmaq (*xəcalətdən*)

پولاد [pulad] *bax* فولاد

پولاد بازو [puladbazu] polad bilək-li, güclü; məğlubedilməz

پولادریزی [puladrizi] *bax* فولاد ریزی

پولادسازی [puladsazi] *bax* فولاد سازی

پولادگدازی [puladqodazi] *bax* فولاد گدازی

پولادگری [puladgəri] *bax* فولاد گری
پولادی [puladi] *bax* فولادی
پول پرست [pulpərəst] pulpərəst, pulsevən; tamahkar, acgöz
پول پرستی [pulpərəsti] pulpərəstlik; tamahkarlıq, acgözlük
پولدار [puldar] pullu, varlı-dövlətli, imkanlı
پول دوست [puldust] *bax* پول پرست
پولک [pulək] 1) muncuq, parıldayan bəzək şeyi (*paltarda*); 2) axça, pul (*balıqda*)
پولک دار [puləkdar] 1) muncuqlu, parıldayan bəzək şeyli (*parça, paltar*); 2) pullu (*balıq*)
پولک دوزی [puləkduzi] muncuqla bəzəmə, parıldayan şeylə bəzəmə (*paltarı, parçanı*)
پولکی [puləki] *bax* پولدار
پول و پله [pulopəle] *dan.* pul, pulpara; sərvət, var-dövlət
پولیور [poliver] *bax* پلیور
پونز [punez] knopka; basmadüymə
پونه [pune] yarpız
پویا [puya] 1) axtaran; ~ حقیقت هوایا [puyan] *bax* پویا
پویش [puyeş] 1) yüyürmə, qaçma; vurnuxma; 2) tədqiq etmə, araşdırma
پوینده [puyənde] 1) *bax* پویا; ~ یا بنده است *ata. söz.* axtaran tapar; 2) tədqiq edən, tədqiqatçı, araşdırıcı
پویه [puye] *bax* پویش
پوییدن [puyidən] 1) qaçmaq, yüyürmək; 2) axtarmaq; 3) tələsmək
په [pəh] *n.* 1) oh, bəh; 2) əhsən, afərin

پهلو [pəhlu] yan, böyür, tərəf; ~ چپ sol tərəf; ~ راست sağ tərəf; به ~ ~ yanbayan; ~ دادن a) kömək etmək; ruhlandırmaq; b) mənfəət vermək; c) *bax* ~ کردن a); ~ داشتن faydası olmaq, kömək etmək; ~ زدن bərabər olmaq, bərabərləşmək; yarışmaq; ~ کردن a) uzaqlaşmaq, kənar olmaq, qaçmaq; b) tikə-tikə doğramaq (*qarpızı və s.*); ~ گرفتن yan almaq (*sahilə*)
پهلوان [pəhləvan] pəhləvan, igid; cəsur; qəhrəman; qalib (*yarışda*)
پهلوانانه [pəhləvanane] pəhləvancasına; qəhrəmancasına
پهلوان پنبه [pəhləvanpəmbe] 1) yalançı pəhləvan; 2) lovğa, gopçu; 3) təlxək
پهلوانی [pəhləvani] pəhləvanlıq; qəhrəmanlıq, igidlik
پهلوچرب [pəhluçərb] 1) imkanlı, varlı, təmin olunmuş; 2) yağlı, piyli
پهلودار [pəhludar] 1) ikibaşlı, kinayəli; ~ سخن ikibaşlı söz; 2) dəstəkləyən, müdafiə edən; 3) *bax* پهلوچرب
پهلوداری [pəhludari] dəstəkləmə, müdafiə etmə
پهلودستی [pəhludəsti] *bax* پهلویی
پهلوزن [pəhluzən] 1) lovğa, gopçu; 2) rəqib
پهلویی [pəhluyi] yaxınlıqdakı; yanakı; yandakı; ~ خانه yanakı (*yaxınlıqdakı*) ev
پهن [pəhn] enli, geniş; ~ شدن a) genəlmək; b) sərilmək; ~ فرش شده است xalça sərilmişdir; ~ کردن a) enlətmək, genəltmək; b) sərmək; açmaq; ~ سفره را کن süfrəni aç
پهن [pehen] peyin; ◊ ~ پا زدن avaralanmaq, yol ölçmək

پهنا [pəhna] en; ~ اتاق otağın eni
پهناور [pəhnavər] geniş, ucsuz-bucaqsız
پهناوری [pəhnavəri] genişlik, bolluq
پهنایی [pəhnayi] *bax* پهناوری
پهن برگ [pəhnbərg] enliyarpaqlı
پهنه [pəhne] fəza, sahə; meydan; ~ جنگ müharibə meydanı
پی [pey] I 1) ayaq; 2) iz, əsərəlamət; 3) bünövrə, özül, təməl, əsas; 4) arxasınca, dalınca; او ~ onun arxasınca; 5) üçün; ~ کار iş üçün, iş dalınca; ~ افکندن (ریختن) bünövrə qurmaq; ~ بردن anlamaq, başa düşmək; ~ جستن iş axtarmaq; ~ کردن (گرفتن) izləmək, təqib etmək; ~ گم کردن iz itirmək
پی [pey] II 1) damar; ~ گردن boyun damarı; 2) əsəb
پی [pi] *bax* پیه
پیاپی [peyapey] *bax* پی در پی
پیاده [piyade] 1) piyada; ~ مسافرین piyada səyyahlar (*yola çıxanlar*); 2) təcrübəsiz, xam, məlumatsız, piyada; 3) *hərb.* piyada; 4) *şahm.* piyada; ~ راه رفتن piyada yol getmək; ~ شدن düşmək (*minikdən*); ~ کردن düşürtmək; boşaltmaq; ◊ ~ شو باهم برویم lovğalıq etmə; başından yekə danışma; ~ در یک کاری بودن bir işdə təcrübəsiz (*piyada*) olmaq
پیاده رو [piyaderou] səki, küçə səkisi; ~ راه piyadalar üçün yol
پیاده روی [piyaderəvi] piyada getmə, ayaqla getmə
پیاده نظام [piyadenezam] piyada qoşun; ~ سرباز piyada qoşun əsgəri; ~ هنگ piyada qoşun alayı

پیاز [piyaz] soğan; ◊ ~ آدم هرجا کونه نمیکند adamın işi hər yerdə tutmaz; adamın bəxti həmişə gətirməz; پیازش کونه کرده است onun bəxti gətirib, bəxti açılıb
پیازترشی [piyaztorşi] sirkəyə qoyulmuş soğan
پیازچه [piyazçe] göy soğan
پیازداغ [piyazdağ] yağ-soğan, yağda qovrulmuş soğan
پیازدانه [piyazdane] soğan tumu (*toxumu*)
پیازروغن [piyazrouğən] *bax* پیازداغ
پیازکی [piyazəki] *bax* پیازی
پیازمغز [piyazməğz] *bax* بصل النخاع
پیازمو [piyaz(e)mu] tükün dibi, tükün kökü
پیازی [piyazi] 1) soğanla qarışmış (*qarışdırılmış*); soğan iyi verən; 2) soğanabənzər, soğanaoxşar; 3) soğan qabığı rəngi (*qırmızımtıl-qəhvəyi*)
پی افزود [peyəfzud] *qram.* son qoşma
پی افزوده [peyəfzude] *bax* پی افزود
پی افکن [peyəfkən] 1) bani, bünövrəsini qoyan; 2) bünövrəsini dağıdan, kökündən dağıdan; ~ سیل dağıdıcı sel
پیاله [piyale] 1) piyalə; 2) badə; 3) stəkan; یک ~ چای bir stəkan çay; ◊ ~ زدن (گرفتن) şərab içmək
پیاله پیما [piyalepeyma] 1) məst, sərxoş, kefcil; 2) saqi
پیاله دار [piyaledar] *bax* پیاله پیما
پیاله داران [piyaledaran] fıstıq
پیاله کش [piyalekeş] *bax* پیاله پیما
پیاله گردان [piyalegərdan] *bax* پیاله پیما
پیاله نوش [piyalenuş] *bax* پیاله پیما

پیام [pəyam // pɛyam] 1) xəbər, bildiriş; sifariş; 2) müraciət, çağırış, xitab; **~ آوردن** xəbər gətirmək; **~ دادن** xəbər vermək, müraciət etmək; **~ رساندن** xəbər çatdırmaq

پی آمد [peyaməd // pəyaməd] nəticə, yekun

پیام آور [pəyamavər] qasid, elçi, xəbər gətirən

پیا مبر [pəyambər] 1) *bax* **پیغمبر**; 2) *bax* **پیام آور**

پیا مبرانه [pəyambərane] *bax* **پیغمبرانه**

پی قدر پی [peyəndərpey] *bax* **پی درپی**

پیانو [piyano] pianino; fortepiano; **~ زدن (نواختن)** pianino çalmaq

پیانوزن [piyanozən] pianoçu

پیانیست [piyanist] *bax* **پیانوزن**

پی بند [peybənd] 1) bünövrə tikən fəhlə; 2) buxov, cıdar (*heyvanın ayağında*)

پی بندی [peybəndi] bünövrə tikmə; **~ کردن** bünövrə tikmək

پیپ [pip] qəlyan, çubuq; **~ کشیدن** qəlyan çəkmək; çubuq çəkmək

پیپت [pipet] pipetka, damcıtökən; şüşə boru (*laboratoriyada*)

پیت [pit] bidon; çəllək; **~ آهنی** dəmir çəllək

پیجامه [picame // peycame] *bax* **پاجامه**

پی جوی [peycuyi] 1) izləmə, axtarış, axtarma; 2) təhqiqat aparma; araşdırma; **~ کردن** a) axtarmaq; b) təhqiqat aparmaq

پیچ [piç] 1) döngə; 2) əyrilik (*yolun*); 3) qıvrım, qıvrılmış; buruq, burulmuş (*saç*); dolaşıq, dolaşmış; sarıq, sarınmış; 4) vint; 5) spazma, sancı; **~ دل** qarın sancısı; **~ خوردن** dönmək, burulmaq; sarılmaq, sarmaşmaq; burxulmaq; **~ گلها به دیوار خورده است** güllər divara sarmaşıbdır; **~ خورده است پایم** ayağım burxulub; **~ دادن** burmaq; **~ داد زلفش را** saçını burdu; **~ زدن** dönmək; **از کوچه ~ زد** küçədən döndü; ◊ **~ دهانش هرز است** çənəsi (*ağzı*) boşdur

پیچاپیچ [piçapiç] 1) əyilmiş, bükülmüş, qatlanmış, əyri, bükük; 2) çox dolaşıq, qarmaqarışıq, mürəkkəb

پیچاپیچی [piçapiçi] dolaşıqlıq, qarmaqarışıqlıq, mürəkkəblik

پیچان [piçan] **پیچاندن** *f.-nin in.z.f.sif.*: 1) burulan; sarmaşan, sarılan; 2) əyilən; 3) dolaşıq, çətin (*şeir*)

پیچاندن [piçandən] 1) burmaq; sarımaq; 2) əymək; 3) çevirmək, döndərmək; 4) mürəkkəbləşdirmək, dolaşdırmaq (*sözü*)

پیچ بازکن [piçbazkon] vintaçan, vintburan, yivaçan

پیچ بر [piçbor] *bax* **پیچ بازکن**

پیچ بر پیچ [piçbərpiç] *bax* **پیچ در پیچ**

پیچ پیچ [piçpiç] 1) burulmuş; 2) qıvrım

پیچ خور [piçxor] 1) tez əyilən, əyilə bilən; 2) elastik, asanlıqla şəklini dəyişən

پیچ خوردگی [piçxordegi] 1) əyrilik, əyilmə (*metalda*); 2) əyri yer, əyilmiş yer

پیچدار [piçdar] 1) *bax* **پیچاپیچ**; 2) buruq; vintli

پیچ در پیچ [piçdərpiç] 1) dolanbac; dolaşıq, qarışıq; **~ کوچه** dolanbac küçə; 2) mürəkkəb, çətin; **~ مسئله** çətin məsələ; 3) buruq (*saç*)

پیچش [piçeş] 1) əyilmə, qatlanma, bükülmə; 2) əyrilik, əyri-üyrülük; 3) *el.* sarıma, sarınma; 4) kəskin ağrı, qarın sancısı; 5) buruq, burulma (*saçda*)

پیچک [piçək] 1) sarmaşan bitki; 2) sarmaşıq

پیچ گوشتی [piçquşti] vintaçan

پیچ گیره [piçgire] vintsıxan

پیچ ماده [piçmade] qayka

پیچ مهره [piçmohre] vint və qayka

پیچ وتاب [piçotab] 1) əyri, əyri-üyrü; dolanbac, girintili-çıxıntılı (*yol*); döngə; 2) dolaşıq, qarışıq; qıvrım; 3) əzab-əziyyət, iztirab; **~ خوردن** burulmaq, qıvrılmaq

پیچ و خم [piçoxəm] 1) döngə; 2) qarışıq, dolaşıq (*iş*)

پیچیدگی [piçidegi] 1) büküklük; əyrilik; 2) dolaşıqlıq, mürəkkəblik; **~ کلام** sözün dolaşıqlığı; **~ کردن** incitmək; əziyyət vermək

پیچیدن [piçidən] 1) bükmək, əymək; 2) sarımaq, bağlamaq; 3) burmaq; burulmuq; qıvrılmaq; **~ مار** ilanın qıvrılması; 4) bağlamaq, bükmək; **~ کاغذها را** kağızları bükmək; 5) bürümək, yayılmaq; **~ صدا درکوه** səsin dağı bürüməsi

پیچیده [piçide] **پیچیدن** *f.-nin k.z.f.sif.*: 1) bükülmüş, əvjlmis; 2) dolaşmış; bükülmüş; 3) bağlanmış, sarınmış; 4) bürümüş; yayılmış; 5) dolaşıq, mürəkkəb, çətin (*iş*)

پیدا [peyda] məlum, aşkar, aydın; **~ شدن** məlum olmaq, aşkar olmaq, tapılmaq; **~ کردن** məlum etmək, aşkar etmək, tapmaq

پیدایش [peydayeş] 1) aşkar olma, üzə çıxma, tapılma; 2) yaranma, meydana çıxma

پی در پی [peydərpey] ardıcıl, dalbadal, bir-birinin ardınca

پیر [pir] qoca, yaşlı, ahıl; **~ طریقت** sufilərin başçısı, pir, mürşid; **~ مغان** muğların başçısı; **~ شدن** qocalmaq; yorulmaq, əldən düşmək; **~ کردن** qocaltmaq; incitmək, azar vermək

پیرا پزشک [pirapezeşk] kosmetoloq

پیرار [pirar] *bax* **پیرار سال**

پیرار سال [pirarsal] inişil, iki il əvvəl

پیراستن [pirastən] *k.* (ی) **پیرا** [pira(y)] 1) bəzəmək, zinət vurmaq; 2) parıldatmaq, cilalamaq

پیرامن [piramon // piramən] *bax* **پیرامون**

پیرامون [piramun] 1) ətraf, kənar, civar; **~ باغ** bağın ətrafı; 2): **~ در** haqqında, barəsində; **~ چه صحبت کردید؟** nə barədə danışdınız?

پیرانه [pirane] 1) qocayana; 2) müdrik, kamil, yetkin; **~ پند** müdrik öyüd

پیرانه سر [piranesər] qocalıq, ahıllıq

پیرانه سری [piranesəri] *bax* **پیرانه سر**

پیراهن [pirahən] köynək; **~ خواب** gecə köynəyi; **~ زیر** alt köynək; **~ رکابی** qolsuz köynək (*mayka*); **~ رو** üst köynək; ◊ **~ از آیه قرآن پوشیدن** özünü təmiz qələmə vermək; **~ عثمان کردن** ilişdirmək üçün bəhanə axtarmaq

پیراهن دوز [pirahənduz] dərzi, köynəktikən

پیرایش [pirayeş] 1) bəzək, zinət; 2) geyim, pal-paltar, üst-baş; 3) ornament, naxış

پیرایشگری [pirayeşgəri] bəzəmə, zinət vurma

پیرایه [piraye] 1) *bax* **پیرایش**; 2) gözəllik, təmtəraqlı (*nitqin*); **~ کردن** bəzəmək, zinət vurmaq

پیرزن [pirzən] qarı

پیرسال [pirsal] qoca, yaşlı, ahıl

پیرمرد [pirmərd] qoca kişi

پیرو [peyrou] 1) ardıcıl, davamçı, tərəfdar, məsləkdaş; 2) ardınca; ... نامه شماره ~ ... nömrəli məktubun ardınca; آگهی ~ elana əlavə olaraq

پیرو [piru] *bot.* ardıc, ardıc kolu

پیروز [piruz] qalib, qalib gələn, qələbə çalan; (آمدن) شدن ~ qalib gəlmək, qələbə çalmaq

پیروزمند [piruzmənd] *bax* پیروز

پیروزمندانه [piruzməndane] 1) qələbə ilə; uğurla; 2) qalibiyyətli; uğurlu

پیروزی [piruzi] 1) qələbə, qalibiyyət; سیاسی ~ siyasi qələbə; قطعی ~ و نهایی qəti və son qələbə; 2) müvəffəqiyyət, uğur; به ~ رسیدن a) qələbə çalmaq; b) uğur qazanmaq

پیروی [peyrəvi] 1) ardınca getmə; davam etdirmə (*əqidəni, fikri*); 2) təqlid etmə; itaət etmə, əməl etmə (*əqidəyə, fikrə*); کردن ~ a) ardınca getmək; b) təqlid etmək

پیره [pire] *bax* پیر

پیره زن [pirezən] *bax* پیرزن

پیره مرد [piremərd] *bax* پیرمرد

پیرهن [pirəhən // pirəhən] *bax* پیراهن

پیری [piri] qocalıq, ahıllıq, yaşlılıq

پیریز [peyriz] bani, əsasını qoyan, bünövrəsini qoyan

پیریزی [peyrizi] əsasını qoyma, bünövrəsini qoyma; بنای جدید ~ yeni binanın bünövrəsini qoyma, شدن ~ əsası qoyulmaq, bünövrəsi qoyulmaq; کردن ~ əsasını qoymaq, bünövrəsini qoymaq

پیزر [pizir] [illegible]an, çör-çöp; ◊ لای کسی گذاشتن ~ qoltuğuna qarpız vermək

پیزری [pizori] *dan.* süst, zəif, əldən düşmüş

پیژاما [pijama] *bax* پیژامه

پیژامه [pijame] pijama

پیس [pis] 1) dərinin üstündəki ağ ləkə; 2) yara, ekzema; 3) çirk

پیس [pies // piyes] pyes

پیست [pist] 1) sahə, meydan (*idman və ya rəqs üçün*); 2) rinq, boks meydançası

پیستون [piston] piston

پیسر [peysər] peysər, boyun ardı

پیسه [pise] 1) ağ-qara; ala-bula; 2) iki rəngli; xallı

پیسی [pisi] *bax* پیس **2), 3)**

پیش [piş] 1) irəli; 2) qabaq, əvvəl; 3) əvvəlki; 4) keçmiş, keçən; سال ~ keçən il; 5) yan; من گفت ~ mənim yanımda dedi; من ~ او شرمنده ام mən onun yanında xəcalətliyəm; افتادن ~ irəli düşmək; آمدن ~ irəli gəlmək; انداختن ~ qabağa salmaq; آوردن ~ qabağa gətirmək; بردن ~ udmaq, qalib gəlmək; irəli çıxmaq; رفتن ~ irəli getmək; کردن ~ bağlamaq, örtmək (*qapını*); کشیدن ~ a) irəli çəkmək, qabağa çəkmək; b) özünə tərəf çəkmək; qabağına çəkmək; c) başlamaq (*söhbətə*); irəli sürmək (*məsələni*); nəzərə çatdırmaq; گرفتن ~ a) seçmək; b) başlamaq, girişmək; ◊ پا افتاده ~ əhəmiyyətsiz, dəyərsiz; دستی کردن ~ (*kimisə*) qabaqlamaq

پیشاب [pişab] sidik; مجرای ~ sidik yolu (*kanalı*)

پیشاپیش [pişapış] əvvəl, qabaq; əvvəldə, qabaqda; همه ~ hamıdan qabaq

پیش آگهی [pişagəhi] 1) xəbərdarlıq məktubu, bildiriş; 2) *mal.* avizo, bildiriş vərəqəsi

پیش آمد [pişamməd] 1) hadisə, əhvalat; 2) təsadüf; کردن ~ a) baş vermək, üz vermək; b) təsadüf etmək

پیش آمدگی [pişamədegi] 1) çıxıntı; 2) qabarıqlıq, qabarıq yer

پیش انداز [pişəndaz] *bax* پیش بند

پیش اندیش [pişəndiş] ehtiyatlı, tədbirli, uzaqgörən

پیش اندیشی [pişəndişi] ehtiyatlılıq, tədbirlilik; uzaqgörənlik

پیشانی [pişani] 1) alın; 2) tale, qismət, bəxt, alın yazısı; داشتن ~ bəxti olmaq, bəxti gətirmək; ◊ برخاک ~ نهادن səcdə qılmaq; گره کردن ~ qaşqabaq sallamaq; درهم کشیدن ~ *bax* بلند بودن ~ ; گره کردن ~ xoşbəxt olmaq

پیشانی دار [pişanidar] xoşbəxt, xoşbəxt taleli

پیشاوند [pişavənd] *bax* پیشوند

پیش آهنگ [pişahəng] 1) pioner, ilk kəşf edən; 2) öncül; qabaqcıl, başçı; 3) irəlidə gedən (*sürüdə*)

پیشواز [pişbaz] *bax* پیش باز

پیش بخاری [pişboxari] 1) buxarı divarı; buxarı hörgüsü, buxarı məhəccəri; 2) buxarı divarının üstünə salınan parça

پیش برد [pişbord] həyata keçirmə, yerinə yetirmə; həyata keçirilmə; yerinə yetirilmə

پیش بند [pişbənd] önlük, döşlük

پیش بها [pişbəha] avans, beh

پیش بین [pişbin] 1) gələcəyi görən, gözüaçıq, uzaqgörən; 2) ağıllı, kamallı, ehtiyatlı, tədbirli

پیش بینی [pişbini] 1) öncəgörmə; gələcəyi görmə, gözüaçıqlıq; uzaqgörənlik, proqnoz; هوا ~ hava proqnozu, hava haqqında məlumat; 2) ağıl, kamal, ehtiyatlılıq, tədbirlilik; شدن ~ a) nəzərdə tutulmaq; b) gözlənilmək; کردن ~ a) gələcəyi görmək; b) nəzərdə tutmaq; c) güman etmək, fərz etmək

پیش پا [piş(e)pa] qapının astanasına salınan həsir; kiçik fərş

پیش پا افتاده [piş(e)paoftade] adi, hamıya məlum olan, bəlli, aşkar

پیش پرداخت [pişpərdaxt] *bax* پیش بها کردن ~ avans vermək, beh vermək

پیشتاز [pištaz] irəlidə gedən, öncül, avanqard; birinci

پیش تخته [pištəxte] pištaxta

پیشتر [pištər] bundan qabaq, bundan əvvəl

پیشخان [pişxan] *bax* پیش تخته

پیشخدمت [pişxedmət] qulluqçu, xidmətçi

پیشخرید [pişxərid] qabaqcadan ödəmə, mal alınandan qabaq ödəmə; məhsul hazır olmadan pulunu ödəmə

پیش خوان [pişxan] *bax* پیش تخته

پیش دامن [pişdamən] 1) *bax* پیش بند 2) yubkanın qabaq hissəsi

پیش درآمد [pişdəraməd] 1) *mus.* dəraməd, müqqəddimə, uvertüra; 2) giriş, giriş hissə; 3) hazırlıq görmə, zəmin hazırlama; کردن ~ a) giriş sözü ilə çıxış etmək; b) zəmin hazırlamaq

پیش دست [pişdəst] 1) öndə gedən, ötüb-keçən; 2) cəld, əliiti; 3) avans, beh

پیش دستی [pişdəsti] I 1) qabaqlama, ötmə, keçmə, ötüb-keçmə; 2) üstünlük, birincilik; **کردن ~** a) ötüb-keçmək; b) üstün olmaq; birinci olmaq

پیش دستی [pişdəsti] II *dan.* kiçik boşqab (*salat və ya meyvə üçün*)

پیش رس [pişrəs] 1) tezböyüyən (*uşaq*); 2) tezyetişən, faraş (*meyvə*)

پیشرفت [pişrəft] 1) irəliləyiş, inkişaf; tərəqqi; 2) müvəffəqiyyət, nailiyyət, uğur; **کردن ~** a) irəliləmək, inkişaf etmək; b) uğur qazanmaq

پیش رفتگی [pişrəftegi] çıxıntı; qabarıqlıq

پیشرفته [pişrəfte] inkişaf etmiş, irəliləmiş; **~ کشورهای** inkişaf etmiş ölkələr

پیشرو [pişrou] 1) irəlidə gedən, öndə gedən, qabaqcıl; 2) başçı, rəhbər, öndər, lider

پیشروی [pişrəvi] 1) inkişaf, irəliləyiş, tərəqqi; 2) hücum (*qoşunun*); **کردن ~** a) irəliləmək; inkişaf etmək; b) hücuma keçmək (*qoşunun*)

پیش سینه [pişsine] 1) döşlük, önlük; 2) döş əti

پیش فروش [pişforuş] qabaqcadan malı satan (*mal hazır olmadan və ya məhsul yetişmədən öncə*)

پیش فروشی [pişforuşi] qabaqcadan malı satma (*mal hazır olmadan və ya məhsul yetişmədən öncə*)

پیشقدم [pişğədəm] 1) qabaqcıl, öncül; irəlidə addımlayan; öndə gedən, avanqard; 2) təşəbbüskar, təşəbbüsçü

پیشقدمی [pişğədəmi] 1) təşəbbüs, təşəbbüskarlıq; 2) öncüllük, qabaqcıllıq; **کردن ~** a) təşəbbüsü ələ almaq; b) öncül olmaq, qabaqcıl olmaq

پیشقراول [pişğəravol] ön mühafizə dəstəsi; kəşfiyyatçı dəstə

پیش قسط [pişğest] ilk ödəmə, birinci ödəniş

پیشکار [pişkar] 1) təsərrüfat müdiri; 2) maliyyə işlərinə baxan; 3) çörəkbişirən (*çörəyi təndirdən çıxaran*)

پیش کرایه [pişkeraye] qabaqcadan ödənilən kirayə haqqı

پیش کسوت [pişkesvət] 1) zorxanada (*bax* **زورخانه**) ən hörmətli idmançı; 2) ən qabaqcıl şəxs (*hər hansı bir işdə*); 3) veteran

پیشکش [pişkeş] peşkəş, bəxşiş, hədiyyə, ərməğan, sovqat; **کردن ~ (ساختن)** hədiyyə etmək, bağışlamaq

پیشکی [pişəki] 1) vaxtından əvvəl, vaxtından qabaq; 2): **~ پول** avans, beh

پیشگام [pişqam] *bax* **پیشقدم**

پیشگاه [pişqah] 1) şahın taxtının qarşısındakı yer; 2) saray; saraydakı çadırlar; 3) şahın məclisi; şahın dəftərxanası; dərgah; astana; balkon; 4): **~ در** hüzurunda, qarşısında; **~ در وزیر مسئول است** nazirin qarşısında məsuliyyət daşıyır

پیش گزینی [pişqozini] öncədən seçmə, qabaqcadan seçmə

پیشگفتار [pişqoftar] müqəddimə, giriş, ön söz

پیش گفته [pişqofte] haqqında danışılmış, yuxarıda deyilmiş, yuxarıda qeyd olunmuş

پیشگو [pişqu] öncədən xəbər verən, gələcəkdən xəbər verən

پیشگویی [pişquyi] öncəgörmə; öncədən xəbər vermə, gələcəkdən xəbər vermə; **کردن ~** qabaqcadan xəbər vermək; peyğəmbərlik etmək

پیشگیری [pişgiri] qabağını alma, qarşısını alma; **کردن ~** qabaqlamaq, qabağını almaq, qarşısını almaq

پیشنماز [pişnəmaz] pişnamaz, camaat namazının başçısı (*imamı*)

پیش نویس [pişnevis] qaralama, qaralama qeydlər; eskiz

پیشنهاد [pişnəhad] təklif; müzakirəyə çıxarma; **کردن ~** təklif etmək; müzakirəyə çıxarmaq

پیشوا [pişva] rəhbər, başçı, öndər; **~ دینی** dini rəhbər; **~ سیاسی** siyasi rəhbər

پیشواز [pişvaz] qarşılama; **رفتن ~** qarşılamağa getmək; **کردن ~** qarşılamaq

پیشوایی [pişvayi] rəhbərlik, başçılıq, öndərlik

پیشوند [pişvənd] *qram.* ön şəkilçi, prefiks

پیشه [pişe] 1) peşə, ixtisas; 2) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək peşə və insan anlayışını bildirir: **هنر پیشه** artist; **ستم پیشه** zülmkar

پیشه کار [pişekar] *bax* **پیشه ور**

پیشه گر [pişegər] *bax* **پیشه ور**

پیشه ور [pişevər] 1) peşəkar, sənətkar; xırda sahibkar; 2) usta; dükan sahibi

پیشی [pişi] 1) birincilik; üstünlük, imtiyaz; 2) avans; **گرفتن ~** a) irəliləmək, üstünlük qazanmaq; b) ötmək, ötüb-keçmək

پیشین [pişin] 1) əvvəlki, qabaqkı; birinci; **~ صف** birinci sıra; 2) keçmiş, keçən, əvvəlki; sabiq; **~ شب** keçən gecə; **~ وزیر** keçmiş (*sabiq*) nazir

پیشینیان [pişineqan] *bax* **پیشینیان**

پیشینه [pişine] 1) əmək fəaliyyəti, staj; 2) keçmiş, keçmiş həyat; 3) *bax* **پیشین 1)**

پیشینه دار [pişinedar] 1) əvvəllər olmuş (*iş, hadisə*); 2) stajlı, stajı olan; təcrübəli; 3) xidməti olan; əməkdar

پیشینیان [pişiniyan] sələflər; əvvəlki nəsillər

پیغام [peyğam] *bax* **پیام**

پیغامبر [peyğambər] *bax* **پیغمبر**

پیغله [peyğole] *bax* **پیغوله**

پیغمبر [peyğəmbər] peyğəmbər, Allahın elçisi (*rəsulu*)

پیغمبرانه [peyğəmbərane] peyğəmbərcəsinə, peyğəmbər kimi

پیغمبری [peyğəmbəri] peyğəmbərlik, peyğəmbərlik missiyası; **کردن ~** peyğəmbərlik etmək, peyğəmbərlik missiyasını yerinə yetirmək

پیغوله [peyğule] 1) bucaq, künc, guşə; 2) daxma, uçuq yer; xarabalıq

پیف [pif] *n.* puf, tfu

پیک [peyk] 1) xəbər gətirən, elçi, qasid, nümayəndə; 2) kuryer, xidmətçi

پیکار [peykar] 1) müharibə; vuruşma, döyüş; 2) dalaşma, dava-dalaş; 3) mübarizə; **کردن ~** a) müharibə etmək; vuruşmaq, döyüşmək; b) dalaşmaq, dava-dalaş etmək

پیکارجو [peykarcu] 1) döyüşçü; 2) davakar, dalaşqan

پیکارجویی [peykarcuyi] 1) döyüşkənlik; 2) davakarlıq, dalaşqanlıq

پیکان [peykan] oxun və ya nizənin dəmir ucu

پیکر [peykər] 1) bədən; 2) heykəl; 3) şəkil, portret; 4) zahiri görkəm; 5) gözəl; 6) ulduz, planet

پیکر تراش [peykərtəraş] heykəltəraş

پیکر تراشی [peykərtəraşi] heykəltəraşlıq

پیکرد [peykərd] izləmə, təqib etmə, güdmə

پیکره [peykəre] 1) rəsm, şəkil, portret; 2) heykəl; 3) əsas, fon

پیک نیک [piknik] gəzməyə çıxma, gəzinti (*kollektiv şəkildə*)

پی گذار [peyqozar] *bax* بنیان گذار

پی گذاری [peyqozari] əsasını qoyma, yaratma, təşkil etmə; کردن ~ əsasını qoymaq, yaratmaq, təşkil etmək

پی گرد [peygərd] 1) təhqiq etmə, təhqiqat; istintaq, araşdırma; axtarış; 2) *bax* پی کرد; زیر ~ بودن axtarışda olmaq, axtarılmaq

پی گردی [peygərdi] 1) axtarış; 2) tədqiqat, araşdırma

پی گزار [peyqozar] *bax* پی گذار

پیگیر [peygir] 1) ardıcıl, sistemli; davamlı, daimi; 2) izləyən, təqib edən; 3) əzmkar, qətiyyətli

پی گیرانه [peygirane] 1) *bax* پیگیری; 2) ardıcıl şəkildə, sistemli şəkildə; 3) əzmkarlıqla, qətiyyətlə

پیگیری [peygiri] 1) ardıcıllıq, müntəzəmlik, sistemlilik, davamlılıq; 2) qətiyyət, əzmkarlıq; کردن ~ a) davam etdirmək; b) qətiyyət göstərmək

پیل [pil] *bax* فیل

پیل استخوان [pilostoxan] fil sümüyü

پیل افکن [piləfkən] güclü, qüvvətli, pəhləvan

پیل پیکر [pilpeykər] filə oxşar, böyük, yekə

پیل سان [pilsan] *bax* پیل پیکر

پیله [pile] barama; ~ کرم baramaqurdu; بستن ~ barama sarımaq

پیله ور [pilevər] xırdavatçı, xırda alverçi

پیله وری [pilevəri] xırdavatçılıq, xırda alverçilik

پیمان [peyman] müqavilə, pakt, saziş; دوستی ~ dostluq müqaviləsi; نظامی ~ hərbi saziş; بستن ~ müqavilə bağlamaq; شکستن ~ müqaviləni pozmaq

پیمان شکن [peymanşekən] 1) əhdi pozan; müqavilə şərtlərini pozan, müqaviləyə əməl etməyən; 2) xain, xəyanətkar

پیمان شکنی [peymanşekəni] 1) əhdi pozma, müqavilə şərtlərini pozma, müqaviləyə əməl etməmə; 2) xainlik, xəyanət

پیمان کار [peymankar] podratçı, podratla iş görən

پیمان کاری [peymankari] 1) podratla iş görmə; 2) günəmuzd iş

پیمان نامه [peymanname] yazılı öhdəlik; müqavilə, saziş

پیمانه [peymane] 1) ölçü; maye ölçmək üçün qab; 2) piyalə (*şərab üçün*); خوردن (کشیدن) ~ şərab içmək; ◊ پرشدن ~ səbri tükənmək, səbir kasası dolmaq

پیمبر [pəyəmbər // peyəmbər // peyombər] *bax* پیغمبر

پیمودن [peymudən] *k.* پیما [peyma] 1) ölçmək; 2) getmək, yol getmək, keçib getmək

پینگ پونگ [pingpong] pinq-ponq, stolüstü tennis

پی نوشت [peynevəşt] 1) qətnamə; 2) dərkənar, rəy; 3) əlavə, qoşma (*məktuba*)

پینه [pine] pinə, yamaq; کردن ~ yamamaq

پینه دوز [pineduz] pinəçi

پینه دوزی [pineduzi] pinəçilik; ayaqqabı təmiri

پیوست [peyvəst] 1) birləşmə, birləşdirmə; birləşdirilmə; 2) əlavə, qoşma, qoşulma (*məktuba*); بودن ~ bağlı olmaq, əlaqəli olmaq; qoşulmaq; پیوستن ~ کردن *bax* 1)

پیوستن [peyvəstən] *k.* پیوند [peyvənd] 1) birləşdirmək, əlaqələndirmək, bitişdirmək; 2) qoşulmaq; həmrəy olmaq

پیوستگی [peyvəstegi] 1) vəhdət, həmrəylik; birlik; ittifaq; 2) bağlılıq, əlaqəlilik; 3) ardıcıllıq, davamlılıq, sabitlik

پیوسته [peyvəste] پیوستن *f-nin k.z.f.sif.*; 1) əbədi, həmişə, daim; 2) birləşmiş; birləşdirilmiş; birgə

پیوند [peyvənd] پیوستن *f.-nin k.*; 1) birləşdirmə, əlaqələndirmə, 2) evlənmə; 3) qan qohumluğu; 4) calaq; 5) köçürülmə, transplantasiya; قلب ~ ürəyin köçürülməsi; کلیه ~ böyrəyin köçürülməsi; بریدن (گسستن) ~ qohumluq əlaqəsini kəsmək; دادن ~ birləşdirmək, bağlamaq; زدن ~ calaq vurmaq

پیوند زنی [peyvəndzəni] calaq etmə, calaq vurma

پیوندکاری [peyvəndkari] *bax* پیوندزنی

پیوندگاه [peyvəndqah] 1) calaq yeri; 2) *anat.* oynaq, bənd

پیه [pih] piy

پیه دار [pihdar] piyli; piylənmiş; kök

پیه سوز [pihsuz] piylə yanan çıraq

ت

ت [te] fars əlifbasının dördüncü hərfi; əbcəd hesabında 400 rəqəmini ifadə edir.

تا [ta] I kimi, qədər, -dək (*məsafə bildirən qoşma*); از خانه ~ دانشگاه evdən universitetə qədər; 2) kimi, qədər, -dək (*zaman mənalı qoşma*); از صبح ~ شام səhərdən axşamadək; 3) nə qədər ki; که هستم ~ nə qədər ki varam; 4) məqsəd bildirir; ~ رفتم gedəm ki, onu görüm

تا [ta] II qat, büküm, bükük; 2) tay (*cüt şeydən biri*); یک ~ جوراب corabın bir tayı; 3) ədəd, dənə (*numerativ söz*); سه ~ سیب üç dənə alma; ~ شدن qatlanmaq, bükülmək; ~ کردن a) qatlamaq, bükmək; b) rəftar etmək; با ما بهتر ~ کن bizimlə yaxşı rəftar et

تاب [tab] I müqavimət; duruş gətirmə; taqət, güc, dözüm, səbir; ~ آوردن tab gətirmək, dözmək

تاب [tab] II تابیدن I *f.-nin k.*; 1) isti; 2) parıltı, işıq, ~ افکندن işıq saçmaq, parıldamaq; ~ دادن qızartmaq

تاب [tab] III تابیدن II *f.-nin k.*; 1) burma, bükmə; 2) əyilmə; 3) yelləncək; ~ خوردن a) burulmaq, əyilmək b) yellənmək (*yelləncəkdə*); ~ دادن a) burmaq; b) əymək; c) yellətmək

تابان [taban] parlaq, parıldayan, işıqlı, işıqsaçan; ~ کردن işıqlandırmaq

تاباندن [tabandən] işıqlandırmaq; parıldatmaq; işıldamaq, işıq saçmaq

تابانیدن [tabanidən] *bax* تاباندن

تابتا [tabeta] taykeş, tərs (*ayaqqabı cütü*); ~ شدن taykeş olmaq; کفشهایم ~ شده است ayaqqabım taykeş düşübdür

تابدار [tabdar] I 1) dözümlü, səbirli; 2) möhkəm, bərk, davamlı; ~ پارچه möhkəm parça

تابدار [tabdar] II *bax* تابان

تابدار [tabdar] III qıvrım; زلف ~ (گیسوی) qıvrım saç

تابستان [tabestan] yay (*fəsil*); ~ در yayda

تابستانی [tabestani] yay üçün, yaya məxsus; ~ کفش yay ayaqqabısı

تابش [tabeş] 1) parlama, parıltı, parıldama, işıldama; 2) şüa, şüalanma; 3) isti, istilik; ~ دادن qızdırmaq; ~ داشتن (کردن) a) parlamaq, parıldamaq; b) şüalanmaq, şüa saçmaq

تابع [tabe] 1) tabe, tabe olan, itaət edən; 2) asılı, asılı olan; ~ شدن tabe olmaq, itaət etmək; ~ کردن tabe etmək

تابعیت [tabeiyyət] 1) təbəəlik, vətəndaşlıq; 2) asılılıq, asılı olma; ~ اختیار کردن (قبول کردن) vətəndaşlıq qəbul etmək

تابلو [tablo] 1) tablo, rəsm əsəri, şəkil; 2) lövhə; ~ اعلانات elanlar lövhəsi

تابلوساز [tablosaz] rəssam

تابناک [tabnak] *bax* تابان

تابندگی [tabəndegi] I parıltı, parıldama, işartı, işıltı

تابندگی [tabəndegi] II əyirmə; əyirici; ~ دستگاه əyirici dəzgah

تابو [tabu] tabu

تابوت [tabut] tabut

تابه [tabe] tava

تابیدن [tabidən] I 1) parlamaq, parıldamaq, işıldamaq, işıq saçmaq; 2) qızmaq, isinmək

تابیدن [tabidən] II 1) dönmək, çevrilmək; 2) fırlanmaq, hərlənmək; 3) eşilmək, burulmaq

تاپال [tapal] təzək; peyin

تاپاله [tapale] *bax* تاپال

تاتر [teatr] teatr

تاثر [təəssor] qəm, qüssə, kədər

تاثر آور [təəssoravər] qəmli, qüssəli, kədərli

تاثر انگیز [təəssorəngiz] *bax* تاثر آور

تاثیر [tə'sir] təsir, effekt; təəssürat; ~ کردن (بخشیدن) təsir etmək; تحت ~ کسی بودن birinin təsiri altında olmaq

تاثیرگذار [təsirqozar] təsiredici, təsirli, effektli

تاج [tac] 1) tac; *məc.* ~ فیروزه səma; *məc.* ~ گردون günəş; 2) kəkil (*quşlarda*); pipik; ◊ ~ گل əklil; çələng

تاجدار [tacdar] taclı, tac sahibi; şah

تاجر [tacer] *c.* تجار [toccar] tacir

تاجریزی [tacrizi] *bot.* quşüzümü

تاخت [taxt] 1) basqın, qəfil hücum; 2) at çapma; ~ و تاراج yağmalama, çapıb-talama, qarət etmə; ~ آوردن basqın etmək, hücum etmək; ~ کردن a) *bax* ~ آوردن ; b) at səyirtmək, at çapmaq

تاختن [taxtən] *k.* تاز [taz] 1) basqın etmək, qəfildən hücum etmək; 2) at çapmaq

تاخت و تاز [taxtotaz] basqın, hücum; ~ کردن basqın etmək, hücum etmək

تاخیر [tə'xir] təxir, geriyə salma, gecikdirmə, gecikdirilmə; yubatma; yubadılma, ~ کردن gecikmək, yubanmaq; به ~ افتادن gecikdirilmək, yubadılmaq; به ~ انداختن gecikdirmək, yubatmaq

تاخیرناپذیر [tə'xirnapəzir] təcili, təxirəsalınmaz; ~ تصمیمات təcili qərarlar

تادیب [tə'dib] 1) tərbiyələndirmə, tərbiyə vermə; 2) cəza, tənbeh; ~ شدن ədəblənmək, tərbiyələnmək; ~ کردن tərbiyələndirmək, tərbiyə vermək

تادیه [tə'diye] ödəmə (*borcu, verəgəli*); ~ شدن ödənilmək; ~ کردن ödəmək

تار [tar] I qaranlıq; tutqun

تار [tar] II tar; ~ زدن tar çalmaq

تار [tar] III 1) sap, ip; 2) tel; ~ های صوتی səs telləri; ~ مو tük (*tel*); ~ وپود a) əriş-arğac; b) əsas, təməl; 3) tor; ~ عنکبوت hörümçək toru

تاراج [tarac] tarac, qarət, talan, soyğunçuluq; ~ شدن qarət olunmaq; ~ کردن qarət etmək; به ~ بردن *bax* ~ کردن

تاراجگر [taracgər] soyğunçu, qarətçi; talançı

تارزن [tarzən] tarzən, tar çalan

تارک [tarək] 1) əmgək; kəllə; 2) təpə, zirvə; qüllə

تارک [tarek] tərk edən, əl çəkən; ~ دنیا tərki-dünya, dünyadan əl çəkən

تارک ادب [tarek(e)ədəb] ədəbsiz, qanacaqsız, mərifətsiz, tərbiyəsiz

تارم [tarəm // tarom] *bax* تارمی

تارمی [tarəmi // taromi] 1) çəpər, hasar (*taxtadan*); məhəccər; 2) səma, göy qübbəsi

تارومار [taromar] tar-mar, tar-mar etmə, dağıtma, məhv etmə; شدن ~ dağılmaq, məhv olmaq; کردن ~ dağıtmaq, məhv etmək

تاریخ [tarix] tarix; میلادی ~• miladi tarix (*təqvim*); هجری ~• hicri tarix (*təqvim*)

تاریخچه [tarixçe] tarixçə, qısa tarix; زندگی ~• bioqrafiya

تاریخ دان [tarixdan] tarixçi, tarixşünas, tarix araşdırıcısı

تاریخ شناس [tarixsaz] 1) tarixi, tarixə düşən; 2) çox mühüm, çox böyük (*tarixi hadisə*); 3) tarixi yaradan

تاریخ نویس [tarixnevis] tarixçi; salnaməçi, salnamə yazan

تاریخ نویسی [tarixnevisi] tarixçilik; salnaməçilik, salnamə yazma

تاریخی [tarixi] tarixi; məşhur, əhəmiyyətli; حوادث ~• tarixi hadisələr

تاریک [tarik] 1) qaranlıq, tutqun; 2) anlaşılmaz; شدن ~ a) qaranlıqlaşmaq; b) anlaşılmaz olmaq; a) کردن ~ qaranlıqlaşdırmaq; b) anlaşılmaz etmək

تاریکی [tariki] qaranlıq, zülmət, tutqunluq

تازگی [tazegi] 1) təzəlik, təravət; 2) yenilik, orijinallıq

تازه [taze] 1) təzə; tər; تخم ~• təzə yumurta 2) yeni; اخبار ~• yeni xəbərlər; شدن ~ yeniləşmək; کردن ~ təzələmək, yeniləşdirmək

تازه آوری [tazeavəri] yenilikçilik, novatorluq

تازه بنیاد [tazebonyad] yeni tikilmiş, yeni salınmış (*ev, bina*)

تازه به دوران رسیده [tazebedouranreside] təsadüfən yüksək vəzifə tutan və qürrələnən; layiq olmadığı yeri tutan; görməmiş adam

تازه جویی [tazecuyi] *bax* تازه آوری

تازه خط [tazexət(t)] yeniyetmə, bığ yeri yenicə tərləmiş

تازه داماد [tazedamad] təzə evlənmiş (*kişi*)

تازه دم [tazedəm] I təzə dəmlənmiş (*çay*)

تازه دم [tazedəm] II *bax* تازه نفس

تازه رس [tazerəs] *bax* نورس

تازه رو [tazeru] təravətli, alyanaqlı

تازه زا [tazeza] təzə doğmuş, zahı, zahı arvad

تازه زاد [tazezad] *bax* تازه زا

تازه ساز [tazesaz] *bax* تازه بنیاد

تازه ظهور [tazezohur] yeni tapılmış; yeni yaranmış

تازه عروس [tazeərus] təzə ərə getmiş

تازه کار [tazekar] yeni işə başlamış; təcrübəsiz, səriştəsiz

تازه کاری [tazekari] təcrübəsizlik, səriştəsizlik

تازه نفس [tazenəfəs] gümrah, enerjili; təzə işə başlamış; yeni qüvvə, yeni güc

تازه وارد [tazevared] təzə gəlmiş, yeni gəlmiş

تازی [tazi] I ərəb; اسب ~• ərəb atı; زبان ~• ərəb dili

تازی [tazi] II: سگ ~• tazı (*ov iti*)

تازیانه [taziyane] qamçı, şallaq; خوردن ~ qamçılanmaq; şallaq yemək; زدن ~ qamçılamaq, qamçı vurmaq, şallaqlamaq

تازیدن [tazidən] *bax* تاختن

تاس [tas] I zər (*qumarda, nərd oyununda istifadə olunan bir cüt*

zər); انداختن ~ zər almaq; گرفتن ~ zər tutmaq

تاس [tas] II daz, keçəl

تاس [tas] III tas, ləyən , teşt

تاس بازی [tasbazi] 1) nərd oyunu; 2) zər atma (*qumar oyununda*)

تأسف [təəssof] təəssüf; خوردن ~ təəssüflənmək, heyifsilənmək

تأسف آور [təəssofavər] təəssüf doğuran, təəssüfedici, qəmli, kədərli

تأسف انگیز [tə[illegible]ssofəngiz] *bax* تأسف آور

تأسف بار [təəssofbar] *bax* تأسف آور

تاس کباب [taskəbab] taskabab (*xörək*)

تاس ماهی [tasmahi] nərə balığı

تاسوعا [tasua] məhərrəm ayının doqquzuncu günü

تأسی [təəssi] yamsılama, təqlid etmə; ardınca getmə (*əqidənin, ənənənin*), davam etdirmə (*ənənəni və s.*)

تأسیس [tə'sis] təsis etmə, yaratma; özülü qoyulma; شدن ~ yaradılmaq, təsis edilmək; کردن ~ təsis etmək, yaratmaq

تأسیسات [tə'sisat] *t.* تأسیس müəssisələr; دولتی ~• dövlət müəssisələri

تاشو [taşou] bükülən, qatlanan, qatlama; میز~• qatlama masa

تافتن [taftən] *k.* تاب [tab] *bax* تابیدن I, II

تافته [tafte] tafta (*parça*)

تاق [tağ] I tağ, alaqapı; ابرو ~• خم دادن qaşqabağını sallamaq; ابرو گشادن gülmək; qaşqabağı açılmaq

تاق [tağ] II tək, cüt olmayan; عدد ~• tək ədəd; یا جفت ~ tək, ya cüt; طاقت کسی ~ شدن• taqəti kəsilmək, əldən düşmək

تاقچه [tağçe] taxta, divar oyuğu; بالا گذاشتن ~ ◊ özünü çəkmək, lovğalanmaq

تاک [tak]: انگور ~• tənək, meynə

تاکتیک [taktik] taktika

تاکتیکی [taktiki] taktiki

تاکس [taks] nırx, məzənnə

تاکستان [takestan] üzüm bağı, üzümlük, meynəlik

تاکسی [taksi] taksi

تأکید [tə'kid] təkid, israr, qətiyyət; کردن ~ təkid etmək, israr etmək, sözünün üstündə durmaq

تأکید آمیز [tə'kidamiz] təkidli, israrlı, qətiyyətli; سخنان ~• təkidli sözlər

تالار [talar] salon, zal

تالاسمی [talasemi] *tib.* talassemiya (*irsi qanazlığı*)

تالان [talan] *bax* تاراج

تألم [təəllom] qəm, qüssə, kədər, dərd

تألم انگیز [təəlloməngiz] qəmli, qüssəli, kədərli, dərdli

تالی [tali] 1) davamçı; ardıcıl; 2) sonrakı, sonra gələn

تألیف [tə'lif] *c.* تألیفات [tə'lifat] kitab yazma, əsər yazma; شدن ~ (یافتن) yazılmaq (*kitab, əsər*); کردن ~ yazmaq (*kitabı, əsəri*)

تام [tam] 1) tam, bütöv, kamil, mükəmməl; عدد ~• tam ədəd; 2) bitkin, tamamlanmış; 3) mütləq; حاکمیت ~• mütləq hakimiyyət

تامپن [tampon] tampon, tıxac (*yara üçün*)

تامپون [tampon] *bax* تامپن

تأمل [təəmmol] 1) düşünmə, fikirləşmə, götür-qoy etmə; 2) gecikdirmə, yubatma, yubandırma; بدون•

~ (بی) fikirləşmədən, düşünmədən; کردن ~ a) fikirləşmək; düşünmək; ölçüb-biçmək; b) gecikdirmək, yubatmaq, ləngitmək

تام و تمام [tam(m)otəmam] tamamkamal, tamamilə, büsbütün, mükəmməl

تأمین [tə'min] *c.* تأمینات [tə'minat] 1) təmin etmə; 2) razılaşma; 3) qarantiya, zəmanət; دادن ~ zəmanət vermək; شدن ~ a) təmin olunmaq; b) razılaşmaq; کردن ~ a) təmin etmək; b) razılaşdırmaq

تانک [tank] I tank, zirehli hərbi texnika

تانک [tank] II çən, sistern

تانکچی [tankçi] tankçı

تانکر [tanker] tanker (*neft və s.-ni daşıyan gəmi*)

تانکیست [tankist] *bax* تانکچی

تأنی [təənni] yavaşıma, yavaşıtma, sürəti azaltma; lənglik, yavaşlıq; با ~ (به) yavaşca, aramla, tələsmədən; کردن ~ yavaşıtmaq, sürəti azaltmaq; tələsməmək

تأنیس [tə'nis] *qram.* qadın cinsinə çevrilmə

تاوان [tavan] 1) ödənilmə, əvəzi ödənilmə, kompensasiya; 2) cərimə; کشیدن ~ zərər çəkmək; گرفتن ~ cərimə almaq

تاوان خواه [tavanxah] iddiaçı, tələb edən

تاول [tavəl] qabar, suluq, uçuqlama; زدن ~ qabar bağlamaq, qabar olmaq

تاووس [tavus] tovuz (*quş*)

تاووس وار [tavusvar] tovuz kimi

تاوه [tavc] *bax* تابه

تأویل [tə'vil] şərh etmə; izah etmə; aydınlaşdırma; yozma, yozum; کردن ~ şərh etmək, izah etmək; aydınlaşdırmaq; yozmaq

تأهل [təəhhol] evlənmə, arvad alma; اختیار کردن ~ evlənmək

تایب [tayeb] tövbə edən, tövbəkar

تایپ [tayp] yazı makinasında (*kompyuterdə*) yazma; کردن ~ yazı makinasında (*kompyuterdə*) yazmaq

تایپیست [taypist] makinaçı, makinada yazan; kompyuterçi, kompyuterdə yazan

تایر [tayer] şin

تایر سازی [tayersazi] şinqayırma; کارخانه ~ şin zavodu

تأیید [tə'yid] təsdiq etmə, təsdiqləmə; کردن ~ təsdiq etmək, təsdiqləmək

تب [təb] qızdırma, isitmə; ~ دزده *dan.* gizli qızdırma; ~ نوبه malyariya; داشتن (کردن) ~ qızdırmalı olmaq, qızdırmaq

تبادل [təbadol] dəyişmə, dəyişdirmə, əvəz etmə, mübadilə آتش ~ atışma; افکار ~ fikir mübadiləsi; ~ کردن dəyişmək, mübadilə etmək

تبار [təbar] əsil, kök, mənşə, nəsil, soy

تبارک [təbarək] mübarək; bərəkətli; pak

تبارک الله [təbarəkəllah] *bax* بارک الله

تباشیر [təbaşir] 1) tabaşir; 2) bambuk; ◊ صبح ~ sübh (*səhər*) şəfəqi

تبانی [təbani] razılıq, gizli razılaşma; saziş; کردن ~ razılaşmaq

تباه [təbah] korlanmış, xarab olmuş; məhv olmuş; شدن ~ korlanmaq; məhv olmaq; (ساختن) کردن ~ korlamaq; məhv etmək

تباه خو [təbahxu] pozğun, əxlaqsız; tərbiyəsiz

تباهکار [təbahkar] 1) cani, cinayətkar; 2) yaramaz, pozğun

تباهکارانه [təbahkaranc] 1) cinayətkarcasına; 2) yaramazcasına

تباه کاری [təbahkari] cinayətkarlıq; ziyankarlıq

تباهی [təbahi] korlama; korlanma, fəsad, çürüklük

تباین [təbayon] əkslik, zidlik, ziddiyyət; fərq

تب بر [təbbər] *tib.* qızdırmanı aşağı salan

تبحر [təbəhhor] dərin bilik, dərin düşüncə, erudisiya

تبخال [təbxal] dodağın uçuqlaması; زدن (برآوردن) ~ uçuqlamaq

تبخیر [təbxir] buxarlanma; شدن ~ buxarlanmaq; کردن ~ buxarlatmaq

تبدار [təbdar] qızdırmalı, qızdırması olan

تبدل [təbəddol] *c.* تبدلات [təbəddolat] dəyişmə, başqa şəklə düşmə, dəyişiklik; یافتن ~ dəyişilmək

تبدیل [təbdil] dəyişmə, əvəz olunma, çevrilmə; آب به بخار ~ suyun buxara çevrilməsi; عناصر ~ *kim.* maddələr mübadiləsi; مکان ~ yaşayış yerini dəyişmə; شدن ~ dəyişilmək; (ساختن) کردن ~ dəyişdirmək

تبذیر [təbzir] israfçılıq, bədxərclik; کردن ~ israfçılıq etmək

تبر [təbər] balta

تبرا [təbərra] 1) dönmə, üz döndərmə, uzaqlaşma; əl çəkmə; 2) rədd etmə; 3) çəkinmə, pəhriz; جستن ~ (کردن) a) üz döndərmək, əl çəkmək; b) çəkinmək, pəhriz saxlamaq

تبرزد [təbərzəd] 1) nabat, ağappaq qənd; 2) şirin və sulu meyvə (*üzüm, şaftalı*)

تبرزین [təbərzin] təbərzin (*baltaya oxşar alət, silah növü*)

تبرع [təbərro'] hədiyyə, bəxşiş (*Allah yolunda savab xətrinə*); ianə, ehsan

تبرک [təbərrək] 1) xeyir-dua vermə, 2) xeyir, bərəkət; 3) dua, gözmuncuğu, tilsim

تبره [təbre] *bax* توبره

تبری [təbərri] *bax* تبرا

تبرید [təbrid] soyutma; sərinləşdirmə

تبریک [təbrik] təbrik; گفتن ~ təbrik etmək

تبسم [təbəssəm] təbəssüm, gülüş, gülümsəmə; بر لب آوردن // ~ کردن ~ gülümsəmək

تبصره [təbsere // təbsərə] qeyd, izah, şərh, açıqlama

تبع [təbə'] *c.* اتباع [ətba'] ardıcıl, davamçı, tərəfdar

تبعه [təbəə] təbəə, vətəndaş; جمهوری اسلامی ایران ~ İran İslam Respublikasının vətəndaşı

تبعیت [təbəiyyət] 1) təbəəlik, vətəndaşlıq; 2) tabelilik, asılılıq; اختیار ~ کردن vətəndaşlıq qəbul etmək; به ~ در آمدن vətəndaşlığa qəbul olunmaq

تبعید [təb'id] sürgün; شدن ~ sürgün olunmaq; کردن ~ sürgün etmək

تبعیدگاه [təb'idqah] sürgün yeri

تبعیض [təb'iz] ayrı-seçkilik; کردن ~ ayrı-seçkilik etmək; نژادی ~ irqçilik, irqi ayrı-seçkilik

تب لرز [təblərz] malyariya

تب لرزه [təblərze] *bax* **تب لرز**

تبلور [təbəlvor] kristallaşma, bülluriaşma

تبلیغ [təbliğ] *c.* **تبلیغات** [təbliğat] təbliğ, təbliğat; **کردن** ~ təbliğ etmək

تبلیغات [təbliğat] təbliğat, təşviqat; **انتخاباتی** ~˙ seçkiqabağı təbliğat

تبلیغاتچی [təbliğatçı] təbliğatçı, təşviqatçı

تبه [təbəh] *bax* **تباه**

تبه خو [təbəhxu] *bax* **تباه خو**

تبهکار [təbəhkar] *bax* **تباه کار**

تبهکارانه [təbəhkarane] *bax* **تباهکارانه**

تبهکاری [təbəhkari] *bax* **تباهکاری**

تبیین [təbyin] bəyan etmə; izah etmə, açıqlama; **کردن** ~ bəyan etmək; izah etmək, açıqlamaq

تپانچه [təpançe] tapança; **در کردن** ~ tapançadan atəş açmaq

تپان [təpan] **تپیدن** *f.-nin in.z.f.sif.;* döyünən, çırpınan (*ürək*)

تپاندن [təpandən] təpmək, təpişdirmək, soxmaq, soxuşdurmaq, dürtmək

تپش [təpeş] döyüntü, döyünmə; **قلب** ~˙ ürəyin döyünməsi; ~ **(در) به آمدن** döyünməyə başlamaq

تپق [topoğ] pəltəklik, dili topuq vurma

تپه [təppe] təpə, yüksəklik

تپیدن [təpidən] 1) vurmaq (*nəbz*); döyünmək (*ürək*); 2) titrəmək, əsmək 3) soxulmaq, təpilmək, girmək

تتابع [tətabo'] ardıcıllıq; sistemlilik; bir-birinin ardınca getmə

تتبع [tətəbbo'] tədqiqat, araşdırma; diqqətlə öyrənmə; **علمی** ~˙ elmi araşdırma; **کردن** ~ tədqiqatla məşğul olmaq, araşdırmaq

تتمه [tətəmme // tətemme] 1) qalıq; **حساب** ~˙ hesabın qalığı; 2) ardı; davamı (*hekayənin, əsərin*); **داشتن** ~ davam etmək, ardı olmaq; **فیلم دارد** ~ filmin ardı var

تثبیت [təsbit] 1) təsdiq, təsdiq etmə; 2) möhkəmləndirmə, sabitləşdirmə; **شدن** ~ möhkəmləndirilmək, sabitləşdirilmək; **کردن** ~ möhkəmləndirmək, sabitləşdirmək

تثلیث [təslis] 1) üçləmə, üçləşdirmə; üç yerə bölmə; 2) *riyaz.* üçbucaq qurma; 3) *din.* üçlük, üçlüyə inanma (*xristian dinində*)

تثنیه [təsniye] 1) ikilik; 2) *qram.* ikilik kateqoriyası

تجادل [təcadol] mübahisə, höcətləşmə, sözləşmə; **کردن** ~ mübahisə etmək, sözləşmək

تجار [toccar] *t.* **تاجر**

تجارب [təcareb] *t.* **تجربه**

تجارت [tecarət] ticarət, alver; **آزاد** ~˙ azad ticarət; **خرده فروشی** ~˙ pərakəndə satış; **عمده فروشی** ~˙ topdansatış

تجارت خانه [tecarətxane] ticarət evi, ticarət nümayəndəliyi

تجانس [təcanos] həmcinslik, eyni cinsdən olma; **لفظی** ~˙ omonimlik; **معنوی** ~˙ sinonimlik

تجاوز [təcavoz] 1) təcavüz, təcavüzkarlıq; **جنسی** ~˙ cinsi təcavüz; **نظامی** ~˙ hərbi təcavüz; 2) qəsb, qəsbkarlıq; 3) sərhədi keçmə 4) həddi aşma; **کردن** ~ təcavüz etmək; sərhədi keçmək

تجاوزکار [təcavozkar] təcavüzkar, işğalçı

تجاوزکارانه [təcavozkarane] təcavüzkarcasına, təcavüzkarlıqla

تجاروزکاری [təcavozkari] təcavüzkarlıq, işğalçılıq

تجاوزگر [təcavozgər] *bax* **تجاوزکار**

تجاهل [təcahol] özünü qanmazlığa vurma; özünü cahil kimi aparma, özünü ağılsız kimi göstərmə; **کردن** ~ özünü qanmazlığa vurmaq; özünü ağılsız kimi göstərmək

تجدد [təcəddod] 1) yeniləşdirmə, təzələmə; yeniləşmə, təzələnmə; 2) yenilik, dəyişmə; 3) islah etmə, islahat; **بخشیدن** ~ yeniləşdirmək; bərpa etmək; **یافتن** ~ yeniləşmək; bərpa olunmaq

تجدد پرور [təcəddodpərvər] yenilikçi, yenilik tərəfdarı, novator

تجدد خواه [təcəddodxah] *bax* **تجدد پرور**

تجدد خواهی [təcəddodxahi] *bax* **تجدد طلبی**

تجدد طلبی [təcəddodtələbi] yenilik tələb etmə, yenilikçilik

تجدید [təcdid] yeniləşdirmə, təzələmə; **امتحان**~˙ təkrar imtahan; **چاپ** ~˙ yeni nəşr; **نظر** ~˙ yenidən baxma; ~ **شدن** yeniləşmək; **کردن** ~ yeniləşdirmək

تجربه [təcrobe] *c.* **تجارب** [təcareb] təcrübə, sınaq; **کردن** ~ təcrübə etmək, sınamaq, sınaqdan keçirmək

تجربه دار [təcrobedar] təcrübəli, səriştəli, bacarıqlı

تجربی [təcrebi // təcrobi] təcrübi, təcrübəvi, əməli; **علوم** ~˙ təcrübi elmlər

تجربیات [təcrobiyyat] *t.* **تجربه**

تجرد [təcərrod] 1) təklik, tənhalıq, yalqızlıq; 2) subaylıq

تجرد گزین [təcərrodqozin] 1) təkliyi sevən, tək yaşamağı xoşlayan; 2) tərki-dünya

تجرید [təcrid] 1) təcrid, ayırma, təkləmə; 2) mücərrədləşdirmə, abstraktlaşdırma; **شدن** ~ təcrid olunmaq, ayrılmaq; **کردن** ~ təcrid etmək, ayırmaq

تجزیه [təcziye] analiz, təhlil; **خون** ~˙ qan analizi; **دستوری** ~˙ qrammatik təhlil; **شیمیایی** ~˙ kimyəvi təhlil; **و** ~ **تحلیل** təhlil və araşdırma; **شدن** ~ təhlil olunmaq; **کردن** ~ analiz etmək, təhlil etmək

تجزیه طلب [təcziyetələb] separatçı, separatizm tərəfdarı

تجزیه طلبی [təcziyetələbi] separatçılıq, separatizm

تجسس [təcəssos] 1) axtarış; araşdırma, öyrənmə, tədqiq etmə; 2) istintaq; 3) kəşfiyyat (*casusluq*); **کردن** ~ a) axtarmaq; b) istintaq etmək; c) araşdırmaq ç) kəşfiyyat (*casusluq*) etmək

تجسم [təcəssom] təcəssüm etmə; ifadə etmə; təmsil edilmə; **دادن** ~ **(بخشیدن)** təcəssüm etmək; ifadə etmək; **یافتن (کردن)** ~ təmsil edilmək, ifadə edilmək

تجلی [təcəlli] 1) parıltı, işıq; parlaqlıq; 2) zahir olma, görsənmə, üzə çıxma, aşkar olma; **کردن** ~ a) parıldamaq b) aşkar olmaq, görsənmək

تجلید [təclid] cildləmə; **شدن** ~ cildlənmək; **کردن** ~ cildləmək

تجلیل [təclil] hörmət etmə, ehtiram bəsləmə, sayğı göstərmə; tərifləmə; **کردن** ~ hörmət etmək, ehtiram bəsləmək; tərifləmək

تجمع [təcəmmo'] yığışma, toplaşma; ~ آزادی azad toplaşma, sərbəst toplaşma; کردن ~ yığışmaq, toplaşmaq

تجمل [təcəmmol] cah-calal, təmtəraq, dəbdəbə, təntənə

تجمل پرست [təcəmmolpərəst] dəbdəbə sevən; zinət əşyaları sevən

تجمل پرستی [təcəmmolpərəsti] dəbdəbə sevmə; zinət əşyaları sevmə

تجملی [təcəmmoli] cah-calallı, dəbdəbəli; ~ زندگی dəbdəbəli həyat (*yaşayış*)

تجنیس [təcnis] 1) cinas; 2) bənzətmə

تجوید [təcvid] Quranı düzgün oxuma qaydaları

تجویز [təcviz] 1) icazə, izin 2) təyin etmə (*dərmanı*), göstəriş (*hakimin*); کردن ~ a) icazə vermək; b) təyin etmək; yazmaq (*dərman*)

تجهیز [təchiz] *c.* تجهیزات [təchizat] 1) təchiz, tədarük; tələbatı ödəmə; 2) səfərbərlik etmə; شدن ~ a) təchiz olunmaq; b) səfərbər olunmaq; کردن ~ a) təchiz etmək; b) səfərbər etmək

تجهیزات [təchizat] *t.* تجهیز 1) təchizat, ləvazimat; avadanlıq; sursat; نظامی ~ [illegible] (*sursat*); 2) səfərbərlik; عمومی ~ ümumi səfərbərlik

تحاشی [təhaşi] 1) imtina, imtina etmə; boyun qaçırma; 2) çəkinmə, saqınma; کردن ~ a) imtina etmək, boyun qaçırmaq; b) çəkinmək, saqınmaq

تحبیب [təhbib] mehribanlıq göstərmə; dostluq etmə; dostluq [illegible]

سرپرستی başçılığı ilə; نظر ~ nəzarət altında

تحت الارضی [təhtolərzi] yeraltı

تحت البحری [təhtolbəhri] sualtı (*gəmi*)

تحت الحفظ [təhtolhefz] nəzarət altında saxlanılma, tutulma, həbs olunma

تحت الحمایگی [təhtolhemayegi] protektorat, himayədə saxlama üsulu

تحت الحمایه [təhtolhemaye] himayədə olan, protektoratda olan

تحت اللفظی [təhtolləfzi] hərfi, hərfihərfinə; söz-söz; sətiraltı; ~ ترجمه hərfi tərcümə

تحتانی [təhtani] alt; altdakı, aşağıdakı; ~ طبقه aşağı mərtəbə

تحدید [təhdid] məhdudlaşdırma, limitləşdirmə, hədd qoyma; ~ حدود sərhədlərin müəyyən edilməsi (*təyin edilməsi*); کردن ~ a) məhdudlaşdırmaq; b) müəyyənləşdirmək (*sərhədi*)

تحجر [təhəccor] daşlaşma, daşa dönmə, daş kimi bərkimə

تحدب [təhəddəb] qabarıqlıq, qabarıq yer; çıxıntı

تحرک [təhərrok] hərəkət; gedişgəliş; irəliləmə

تحریر [təhrir] 1) yazma; qələmə alma; ~ [illegible] yazı masası; 2) redaktə etmə, düzəltmə; شدن ~ yazılmaq; کردن ~ yazmaq

تحریرا [təhrirən] yazılı surətdə, yazılı şəkildə

تحریری [təhriri] 1) yazılı, yazılmış; 2) redaktə edilmiş

تحریریه [təhririyye] *bax* تحریری; ~ هیئت redaksiya heyəti

etmək; b) tamahlandırmaq, şirniklənmək

تحریض [təhriz] qızışdırma, vadar etmə; həvəsə gətirmə

تحریف [təhrif] təhrif etmə; mənasını dəyişdirmə; شدن ~ təhrif olunmaq; کردن ~ təhrif etmək

تحریک [təhrik] 1) təhrik etmə; hərəkətə gətirmə; qızışdırma; 2) qıcıqlanma; qıcıqlandırma; həvəsləndirmə; شدن ~ təhrik olunmaq; qıcıqlanmaq; کردن ~ təhrik etmək; qızışdırmaq, qıcıqlandırmaq

تحریک آمیز [təhrikamiz] təhrikçi, araqarışdıran, qızışdırıcı, fitnəkar; ~ نطق təhrikçi çıxış, qızışdırıcı çıxış

تحریکی [təhriki] *bax* تحریک آمیز

تحریم [təhrim] 1) qadağa, yasaq; qeyri-qanuni elan etmə; 2) embarqo, boykot; اقتصادی ~ iqtisadi embarqo; شدن ~ a) qadağan olunmaq; b) embarqo qoyulmaq; کردن ~ a) qadağan etmək; b) embarqo qoymaq

تحسر [təhəssor] 1) təəssüf, təəssüflənmə, heyifsilənmə; 2) qəm, qüssə, kədər

تحسین [təhsin] 1) tərifləmə, alqışlama; 2) yaxşılaşma; کردن ~ tərifləmək

تحصیل [təhsil] 1) əldə etmə, qazanma; 2) təhsil, öyrənmə; علم ~ elm öyrənmə; کردن ~ a) əldə etmək, qazanmaq; b) oxumaq, təhsil almaq

تحصیلات [təhsilat] *t.* تحصیل təhsil; تخصصی ~ peşə-ixtisas təhsili; ~ عالی ali təhsil

تحصیل کرده [təhsilkərde] 1) oxumuş, [illegible]

تحقق [təhəğğoğ] 1) həqiqət, düzgünlük, gerçəklik; 2) həyata keçmə, yerinə yetirilmə (*arzu, istək*); ~ بخشیدن həyata keçirmək, yerinə yetirmək; (پذیرفتن) یافتن ~ həyata keçirilmək, yerinə yetirilmək

تحقیر [təhğir] təhqir, alçaltma; شدن ~ təhqir olunmaq; کردن ~ təhqir etmək

تحقیر آمیز [təhğiramiz] təhqiramiz, təhqiredici, təhqirli, alçaldıcı

تحقیرانه [təhğirane] *bax* تحقیر آمیز

تحقیق [təhğiğ] *c.* تحقیقات [təhğiğat]; 1) tədqiq etmə, araşdırma; öyrənmə; 2) yoxlama, ekspertiza; ~ شدن tədqiq olunmaq; öyrənilmək; ~ کردن tədqiq etmək, öyrənmək

تحکم [təhəkkom] 1) idarə etmə; hökmranlıq etmə, ağalıq etmə; 2) sıxışdırma; zülm etmə; کردن ~ a) idarə etmək; hökmranlıq etmək, ağalıq etmək; b) sıxışdırmaq, zülm etmək

تحکیم [təhkim] 1) möhkəmlənmə, bərkimə; 2) güclənmə, qüvvətlənmə; شدن ~ möhkəmlənmək, güclənmək; کردن ~ möhkəmlətmək, gücləndirmək

تحلیل [təhlil] 1) həll olunma, həll [illegible] edilmə; 2) həzm olunma; 3) təhlil, analiz; جمله ~ cümlə təhlili; 4) zəifləmə, üzülmə; قوا ~ qüvvələrin zəifləməsi; شدن ~ a) həll olmaq; b) təhlil olunmaq; رفتن ~ a) azalmaq; b) həzm olunmaq; کردن ~ təhlil etmək; yoxlamaq

تحلیلگر [təhlilgər] təhlil edən; araşdıran

تحمل [təhəmməl] 1) səbir, dözüm, hövsələ; 2) dözmə, tab gətirmə, qatlaşma; ~ دشواری çətinliyə tab gətirmə; ~ مصایب müsibətlərə qatlaşma; ~ داشتن dözümlü olmaq; səbirli olmaq; ~ کردن dözmək, səbir etmək

تحمیل [təhmil] 1) məcbur etmə, zorla boyuna qoyma; 2) vadar edilmə, məcbur edilmə; ~ شدن zorla boyuna qoyulmaq; ~ کردن vadar etmək; zorla boyuna qoymaq

تحمیلی [təhmili] zorla qəbul etdirilmiş, məcbur edilmiş, vadar etdirilmiş; ~ جنگ zorla vadar etdirilmiş müharibə; ~ قرار داد zorla bağladılmış müqavilə

تحول [təhəvvol] dəyişiklik, dəyişmə; islahat; ~ بنیادی əsaslı dəyişiklik; ~ یافتن (پذیرفتن) dəyişilmək

تحویل [təhvil] 1) təhvil vermə; təhvil verilmə; 2) köçürülmə (*pul*); 3) qaytarma; qaytarılma; 4) dəyişmə; dəyişilmə; ~ سال ilin təhvili, ilin dəyişməsi; ~ دادن təhvil vermək; ~ شدن təhvil olmaq (*il*); təhvil alınmaq; ~ گرفتن təhvil almaq

تحویلدار [təhvildar] 1) xəzinədar, kassir; 2) anbardar

تحیت [təhiyyət] *c.* تحیات [təhiyyat] salamlama; təbrik etmə; ~ گفتن salamlamaq, təbrik etmək

تحیر [təhəyyor] təəccüblənmə, heyrət etmə, heyrətə gəlmə; ~ داشتن təəccüblənmək, heyrət etmək

تخاصم [təxasom] düşmənçilik, ədavət, ~ داشتن düşmənçilik etmək, ədavət bəsləmək

تخالف [təxalof] 1) ixtilaf, fikir ayrılığı; ziddiyyət; 2) fərq, fərqlənmə

تخت [təxt] 1) taxt; ~ شاهی şahlıq taxtı; 2) hamar; ~ راه hamar yol

تخت خواب [təxt(e)xab] çarpayı; ~ تاشو qatlanan çarpayı; ~ چوبی taxta çarpayı; ~ فلزی dəmir çarpayı

تخته [təxte] 1) taxta; ağac parçası; ~ شطرنج şahmat taxtası; 2) bağlama; ədəd (*numerativ söz*); ~ قماش bir bağlama parça; ~ کردن a) taxta ilə bağlamaq; b) *dan.* bağlamaq (*dükanı, mağazanı*)

تخته ابزار [təxteəbzar] taxta-şalban məhsulları (*məmulatları*)

تخته ای [təxtei] taxtadan düzəldilmiş; ~ خانه taxta ev

تخته بری [təxtebori] taxta-şalban mişarlama

تخته پل [təxtepol] taxta körpü

تخته سنگ [təxtesəng] daş parçası; qaya

تخته سه لایی [təxteselayi] faner

تخته سیاه [təxtesiyah] yazı taxtası, yazı lövhəsi (*tabaşirlə yazmaq üçün*)

تخته فرش [təxteförş] parket

تخته نرد [təxtenərd] nərd, nərdtaxta

تخدیر [təxdir] keyləşdirmə, ağrısızlaşdırma, anesteziya

تخریب [təxrib] 1) dağıtma, uçurtma, yıxma; xarab etmə; 2) məhv etmə, yox etmə; 3) diversiya, təxribat; ~ کردن a) dağıtmaq, uçurtmaq; b) məhv etmək, yox etmək

تخریب کار [təxribkar] diversant, təxribaçı

تخریب کاری [təxribkari] təxribatçılıq, diversiya

تخریبی [təxribi] dağıdıcı, məhvedici, təxribatçılıq; ~ فعالیت təxribatçılıq işi

تخصص [təxəssos] ixtisas, ixtisaslaşma

تخصصی [təxəssosi] xüsusi, məxsusi; ixtisaslaşdırlımış; ~ لباس xüsusi paltar

تخصیص [təxsis] 1) xüsusi olaraq təyin etmə, ayırma; 2) pul ayırma; 3) ixtisaslaşma; ~ شدن (یافتن) a) xüsusi olaraq təyin olunmaq; b) pul ayrılmaq; ~ کردن a) xüsusi olaraq təyin etmək; b) pul ayırmaq

تخفیف [təxfif] 1) azaltma, aşağı salma, endirmə; endirim; ~ قیمت qiyməti aşağı salma, qiyməti endirmə, endirim; 2) yüngülləşdirmə; ~ مجازات cəzanı yüngülləşdirmə; ~ دادن azaltmaq, aşağı salmaq

تخلخل [təxəlxol] məsaməlilik

تخلص [təxəllos] təxəllüs

تخلف [təxəllof] pozma, pozulma; əməl etməmə; yerinə yetirməmə, boyun qaçırma, icra etməmə (*qanunu*); ~ راه و رانندگی yol və sürücülük qaydalarını pozma; ~ کردن (ورزیدن) pozmaq (*qanunu*); əməl etməmək; icra etməmək

تخلیص [təxlis] xilas etmə, azad etmə, qurtarma

تخلیط [təxlit] 1) qarışdırma; qarışdırılma; 2) qarışıqlıq, dolaşıqlıq; 3) yalan uydurma; 4) ara vurma, ara qarışdırma; ~ کردن a) qarışdırmaq; b) dolaşdırmaq; c) yalan uydurmaq

تخلیه [təxliye] boşaldılma, boşaltma; ~ شدن boşaldılmaq; ~ کردن boşaltmaq

تخم [toxm] 1) toxum; tum; ~ آفتابگردان günəbaxan tumu; ~ گل gül toxumu; 2) yumurta; ~ مرغ toyuq yumurtası; ~ پاشیدن (افشاندن) toxum səpmək; ~ کردن (گذاشتن) yumurtlamaq; ~ چشم göz alması; ~ حرام haramzada (*qeyri-qanuni uşaq*); ◊ ~ دو زرده گذاشتن çox faydalı olmaq; ~ چشم کسی جا داشتن روی çox əziz olmaq; ~ لق در دهان کسی شکستن boş vədlərlə şirnikdirmək

تخماق [toxmağ] toxmaq

تخم پاشی [toxmpaşi] toxum (*tum*) səpmə, səpin; ~ کردن toxum (*tum*) səpmək

تخم دان [toxmdan] 1) *anat.* yumurtalıq; 2) *bot.* toxumluq

تخمر [təxəmmor] qıcqırma, turşuma, acıma

تخم مرغ [toxmemorğ] *bax* تخم 2)

تخمه [toxme] 1) tum; ~ هندوانه qarpız tumu; 2) nəsil, kök; ~ نامدار məşhur nəsil

تخمی [toxmi] 1) damazlıq erkək; ~ اسب damazlıq erkək at; 2) tumlu; toxumluq; ~ خیار toxumluq xiyar; 3) *dan.* boş, cəfəng; geydirmə

تخمیر [təxmir] mayalama; acıtma (*xəmiri*), qıcqırtma; ~ شدن mayalanmaq; qıcqırmaq, acımaq; ~ کردن maya vurmaq; qıcqırtmaq

تخمین [təxmin] təxmin etmə, fərz etmə, zənn etmə; ~ نظری gözəyarı ölçmə; ~ زدن təxmin etmək, təxmini olaraq müəyyən etmək

تخمیناً [təxminən] təxminən, təqribən

تخمینی [təxmini] təxmini, təxmini olaraq, gözəyarı; ~ قیمت təxmini qiymət

تخویف [təxvif] qorxutma, hədələmə, hədə-qorxu gəlmə; ~ کردن

qorxutmaq, hədələmək, hədə-qorxu gəlmək

تخیل [təxəyyol] təxəyyül, xəyal, xülya, təsəvvür

تخیلی [təxəyyoli] xəyali, utopik, təsəvvür edilən, gerçək olmayan

تداخل [tədaxol] 1) işə qarışma; müdaxilə etmə; ~ امور شخصی şəxsi işlərə qarışma; 2) çox yemə, tıxma, tıxışdırma; 3) *fiz.* diffuziya

تدارک [tədarok] hazırlama, tədarük, tədarük etmə, hazırlıq görmə; ~ دیدن (کردن) hazırlamaq

تدارکات [tədarokat] 1) *t.* تدارک; 2) təchizat, ləvazimat; təminat; ~ مهمات döyüş sursatı ilə təmin olunma; ~ اداره təchizat şöbəsi

تدافع [tədafo'] 1) bir-birini itələmə; 2) qarşılıqlı müdafiə olunma

تدافعی [tədafoi] müdafiə; ~ تاکتیک müdafiə taktikası

تداول [tədavol] 1) yayılma; 2) dövr etmə, dolaşma; ~ در بودن a) yayılmaq, işlək olmaq (*söz, ifadə*); b) dövriyyədə olmaq; dövr etmək, dolaşmaq

تداوی [tədavi] müalicə, terapiya, dava-dərman vermə

تدبیر [tədbir] *c.* تدابیر [tədabir] 1) tədbir; 2) vasitə, yol; ~ اندیشیدن (بکار بردن) tədbir görmək

تدریج [tədric] ardıcıllıq, tədricilik; ~ به *bax* تدریجاً

تدریجاً [tədricən] tədricən, tədriclə, yavaş-yavaş

تدریجی [tədrici] *bax* تدریجاً; ~ تکامل tədricən tərəqqi, tədrici inkişaf

تدریس [tədris] tədris, tədris etmə; təlim vermə, öyrətmə; ~ شدن tədris olunmaq; ~ کردن tədris etmək

تدفین [tədfin] dəfn, dəfn etmə, torpağa basdırma, torpağa tapşırma; ~ مراسم dəfn etmə mərasimi; ~ کردن dəfn etmək, torpağa basdırmaq

تدقیق [tədğiğ] 1) ətraflı araşdırma, dəqiq tədqiq etmə; 2) yoxlama, dəqiqləşdirmə; ~ شدن hərtərəfli öyrənilmək; ~ کردن dəqiq öyrənmək, ətraflı öyrənmək

تدقیقاً [tədğiğən] dəqiqliklə; mükəmməl şəkildə, təfərrüatı ilə, incəliyinə qədər

تدقیقات [tədğiğat] *t.* تدقیق tədqiqat, araşdırma; təhqiqat; ~ علمی elmi araşdırma

تدلیس [tədlis] 1) aldatma, kələk gəlmə (*alverdə*); 2) saxtakarlıq; riyakarlıq, ikiüzlülük; ~ کردن a) aldatmaq, kələk gəlmək (*alverdə*); b) saxtakarlıq etmək, ikiüzlülük etmək

تدوین [tədvin] 1) tərtib, tərtib etmə; ~ فرهنگ lüğət tərtib etmə; 2) film hazırlama (*montaj etmə*); 3) redaksiya; ~ شدن tərtib olunmaq; ~ کردن tərtib etmək

تذرو [təzərv] *zool.* qırqovul

تذکار [tezkar // təzkar] yada salma, xatırlatma; ~ شدن yada salınmaq, xatırlanmaq; ~ کردن yada salmaq, xatırlatmaq

تذکر [təzəkkor] 1) *bax* تذکار; 2) xəbərdarlıq etmə; qeyd etmə; vurğulama; ~ دادن yada salmaq, xatırlatmaq

تذکره [təzkerə] *c.* تذاکر [təzaker] 1) təzkirə (*klassik elmi-ədəbi janr*); ~ اشعار şeirlər toplusu; ~ شعرا şairlər təzkirəsi; 2) şəxsiyyət vəsiqəsi; 3) tərcümeyi-hal

تذهیب [təzhib] qızıl suyu ilə bəzədilmə; zərləmə; ~ کردن qızıl suyuna salmaq, zərləmək

تر [tər] 1) yaş, nəm; 2) şirəli, təzə (*meyvə*); ~ و تازه təptəzə, şirəli; ~ وتمیز tərtəmiz, çox təmiz; ~ شدن islanmaq, yaş olmaq; ~ کردن islatmaq; ◊ ~ وخشک کردن baxmaq, qulluq etmək (*kiməsə*)

ترابری [tərabəri] aparma, daşıma; nəqliyyat

تراخم [təraxom] *tib.* traxoma

تراز [təraz] 1) balans; 2) səviyyə, səth; 3) bərabər; 4) taraz (*bənna aləti*)

ترازو [tərazu] tərəzi; ~ آبی hidrostatik tərəzi; ~ فنری yaylı tərəzi

تراژدی [t(e)rajedi] 1) *ədəb.* faciə; 2) faciə, müsibət, fəlakət

تراش [təraş] تراشیدن *f-nin k.*; 1) yonma; yonulma; 2) rəndələmə; 3) kəsmə; 4) qırxma

تراشکار [təraşkar] xarrat

تراشکاری [təraşkari] 1) xarratlıq; ~ دستگاه xarrat dəzgahı; 2) xarrat emalatxanası

تراشه [təraşə] 1) talaşa, yonqar; 2) kəsik, dilim, tikə (*meyvədən, tərəvəzdən*)

تراشیدگی [təraşidegi] 1) pozma, sürtmə (*kağızdakı yazını*); 2) sürtünmə; sürtülmə

تراشیدن [təraşidən] 1) yonmaq; 2) kəsmək; 3) qırxmaq; ◊ ~ اشکال çətinlik yaratmaq; ~ بهانه bəhanə axtarmaq; ~ حرف söz uydurmaq

ترافیک [t(e)rafik] 1) küçə hərəkəti; 2) tıxac (*nəqliyyatda*)

تراکتور [t(e)raktor] traktor

تراکتورچی [t(e)raktorçu] traktorçu

تراکتورسازی [t(e)raktorsazi] traktorqayırma; ~ کارخانه traktorqayırma zavodu

تراکم [tərakom] 1) yığılma, toplanma; yığışma, toplaşma; 2) yığın, yığıntı; ~ دادن yığmaq, toplamaq, üst-üstə qalamaq

ترانزیت [t(e)ranzit] tranzit

ترانه [tərane] tərənə, mahnı, nəğmə, melodiya

تراوش [təraveş // təravoş] sızma, sızıb axma, damcılama; ~ آب su sızması, su damcılaması; ~ کردن a) sızmaq, sızıb axmaq; b) çiləmək, səpmək, sıçratmaq (*su*)

تراوشات [təravoşat] açıb demə, bildirmə; ifadə etmə; ~ محبت sevgini açıb demə, sevgini bildirmə

تراویدن [təravidən] *bax* تراوش کردن (تراوش *sözündə*)

ترب [torob] turp

تربت [torbət] 1) müqəddəs torpaq; 2) türbə; müqəddəs məzar, məqbərə

تربچه [torobçe] xırda qırmızı turp

تربیت [tərbiyət] 1) tərbiyə, öyrətmə, təlim vermə; ~ بدنی bədən tərbiyəsi; 2) öyrənmə, təhsil alma; ~ شدن tərbiyə almaq; öyrənmək; ~ کردن tərbiyə vermək, tərbiyələndirmək; öyrətmək

ترتیب [tərtib] 1) qaydaya salma, tərtib etmə; 2) nizam-intizam, tənzimləmə; ~ شدن tərtib olunmaq; ~ دادن tərtib etmək; ~ اثر دادن reaksiya göstərmək, münasibət bildirmək

ترتیبی [tərtibi] sıra; ~ اعداد sıra sayları

ترجمان [tərcoman] 1) ifadə edən (*fikri, hissi, arzunu*); 2) mütərcim

ترجمه [tərcome] tərcümə, çevirmə (*bir dildən başqa dilə*); **شدن** ~ tərcümə olunmaq; **کردن** ~ tərcümə etmək, çevirmək

ترجیح [tərcih] 1) üstünlük; üstünlük vermə, üstün tutma; 2) imtiyaz; **دادن** ~ üstün tutmaq, üstünlük vermək; **داشتن** ~ üstün olmaq

ترجیع [tərci'] qaytarma; döndərmə; geriyə qaytarmağı tələb etmə

ترحم [tərəhhom] rəhm etmə, acıma, yazığı gəlmə, ürəyi yanma; **کردن** ~ rəhm etmək, yazığı gəlmək; acımaq (*kiminsə halına*)

ترحیم [tərhim] dərdə şəriklik; rəhmət oxuma; ~ **مجلس** matəm məclisi, yas mərasimi

ترخون [tərxun] tərxun

ترخیص [tərxis] 1) icazə; icazə vermə; 2) buraxma, azad etmə; **بار** ~ yükün gömrükdən çıxarılmasına icazə vermə

ترد [tord] 1) kövrək, tezsınan; tezovulan; ~ **بیسکویت** tezovulan peçenye; 2) çox zərif; çox nazik; çox incə; **شدن** ~ kövrək olmaq, tez sınmaq; tez ovulmaq

تردامن [tərdamən] 1) ləkələnmiş, natəmiz; pis ad çıxarmış; 2) əxlaqsız, pozğun

تردد [tərəddod] 1) tərəddüd, qətiyyətsizlik; 2) hərəkət, gediş-gəliş; **کردن** ~ a) qətiyyətsizlik göstərmək; tərəddüd etmək, şübhələnmək; b) hərəkət etmək

تردید [tərdid] şəkk, şübhə, güman; **بدون**~ şübhəsiz; **(کردن) داشتن** ~ şübhələnmək, şübhə etmək

ترس [tərs] qorxu, vahimə; çəkinmə, ehtiyat etmə

ترسا [tərsa] xristian

ترساندن [tərsandən] qorxutmaq

ترسانیدن [tərsanidən] *bax* **ترساندن**

ترسایی [tərsayi] xristianlıq

ترسناک [tərsnak] qorxulu, dəhşətli, vahiməli; **بودن** ~ qorxmaq

ترسو [tərsu] qorxaq, cəsarətsiz

ترسیدن [tərsidən] 1) qorxmaq, dəhşətə gəlmək; 2) ehtiyat etmək, ehtiyatlanmaq

ترسیم [tərsim] rəsm çəkmə; şəkil çəkmə; **شدن** ~ rəsm (*şəkil*) çəkilmək; **کردن** ~ rəsm (*şəkil*) çəkmək

ترش [torş] turş; **و شیرین** ~ turşaşirin; **شدن** ~ turşumaq; **کردن** ~ turşutmaq

ترشح [tərəşşoh] 1) sızma; 2) sıçrama; 3) ifrazat; **کردن** ~ a) sızılmaq; b) sıçramaq; c) ifraz olunmaq

ترش رو [torşru] qaraqabaq; qaşqabaqlı, əsəbi; hirsli, acıqlı

ترش مزه [torşməze] turşməzə, turş

ترشی [torşi] 1) şoraba (*duza, sirkəyə qoyulan tərəvəz*); 2) turşuluq; 3) *kim.* turşu

ترشیجات [torşicat] *t.* **ترشی**

ترشیده [torşide] **ترشیدن** *f.-nin k.z.f.sif.;* turşumuş; ~ **شیر** turşumuş süd; ◊ ~ **دختر** *dan.* ərə getməmiş yaşlı qız, qarımış qız

ترصیع [tərsi'] 1) daş-qaşla bəzəmə; 2) *ədəb.* tərsi (*beytin misralarındakı sözlərin say, vəzn və qafiyə baxımından uyğunluğu*)

ترعه [tor'e] kanal, su kanalı

ترغیب [tərğib] həvəsləndirmə, həvəsə gətirmə, təşviq etmə; **کردن** ~ həvəsləndirmək; təşviq etmək

ترفیع [tərfi'] yüksəliş, yüksəlmə; artma; irəli çəkilmə (*vəzifəyə*); ~ **درجه**

dərəcənin (*kateqoriyanın*) artması; **یافتن** ~ yüksəlmək; **دادن** ~ yüksəltmək, irəli çəkmək

ترقی [tərəğği] tərəqqi, inkişaf, yüksəliş; **دادن** ~ inkişaf etdirmək; **کردن** ~ inkişaf etmək

ترقیخواه [tərəğğixah] tərəqqipərvər, mütərəqqi, qabaqcıl, proqressiv

ترک [tərək] çat, çatlaq; ~ **بر داشتن (خوردن)** çatlamaq

ترک [tərk] I tərk etmə; əl çəkmə, buraxma; tərgitmə; **سیگار** ~ siqareti tərgitmə; **عادت** ~ adətdən əl çəkmə, adəti tərgitmə; **مخاصمه** ~ (**دشمنی**) düşmənçilikdən əl çəkmə; ~ **کردن (گفتن)** tərk etmək; çıxıb getmək; əl çəkmək

ترک [tərk] II tərk, sağrı (*atda*); 2) arxa yer (*velosipeddə, motosikletdə*)

ترک [tork] *c.* **اتراک** [ətrak] 1) türk; 2) türkə məxsus; 3) *məc.* gözəl; ~ **شیرازی** Şiraz gözəli

ترکاندن [tərəkandən] partlatmaq, çatlatmaq; çat (*yarıq*) əmələ gətirmək; **زلزله دیوارهای اطاق را ترکاند** zəlzələ otağın divarlarını çatlatdı

ترکتازی [torktazi] hücum, qəfil basqın; **کردن** ~ hücum etmək, basqın etmək

ترک دار [tərəkdar] çatlamış, partlamış

ترکه [tərke] 1) şiv, ağacın nazik budağı, çubuq; 2) *dan.* arıq adam

ترکه [tərəke // tərəke] miras (*ölən adamdan qalan mülk, əşya və s.*)

ترکی [torki] türk, türkcə; ~ **زبان** türk dili

ترکیب [tərkib] 1) tərkib, **هوا**~ havanın tərkibi; 2) quruluş; **جمله**~ cümlə quruluşu; 3) yaranma, əmələ gəlmə; 4) *dil.* söz birləşməsi; **کلمات** ~ sözlərin yaranması; **(یافتن) شدن** ~ birləşmək, qarışmaq; **کردن** ~ birləşdirmək, qarışdırmaq

ترکیب بندی [tərkibbəndi] quruluş; yaratma, düzəltmə; **شدن** ~ qurulmaq; yaradılmaq, düzəldilmək

ترکیدن [tərəkidən] partlamaq; çatlamaq, çat vermək

ترگل ورگل [tərqolvərqol] *dan.* təzə, təravətli; təmizkar, səliqəli

ترم [term] semestr

ترمز [tormoz] tormoz, əyləc; **پایی** ~ ayaq tormozu; **دستی** ~ əl tormozu; **هوایی** ~ hava (*pnevmatik*) tormozu; **بریدن** ~ tormozun qırılması; **گرفتن** ~ tormozlamaq, əyləmək, maşını saxlamaq; tormozlanmaq

ترموس [termus] termos

ترمومتر [termometr] termometr, istilikölçən

ترمیم [tərmim] 1) düzəltmə, təmir etmə; 2) yaxşılaşma, düzəlmə; **شدن** ~ a) düzəldilmək, təmir olunmaq; b) yaxşılaşmaq; **کردن** ~ a) düzəltmək, təmir etmək, bərpa etmək; b) yaxşılaşdırmaq, islah etmək

ترمینال [terminal] 1) terminal; 2) avtobus vağzalı

ترن [terən] qatar; **باری** ~ yük qatarı; **مسافری** ~ sərnişin qatarı; ~ **سریع السیر** sürət qatarı

ترنج [torənc] 1) *bot.* turunc; 2) naxış növü (*xalçada və s.*)

ترنجبین [tərəncəbin] dəvətikanı şirəsi

ترنجیدن [toroncidən] sıxılmaq, qıvrılmaq, qıvrılıb-açılmaq; alını qırışdırmaq, üz-gözü turşutmaq

ترنم [tərənnom] 1) tərənnüm; tərifləmə; 2) oxuma, zümzümə etmə; **بلبلان ~ کردن** bülbüllərin oxuması; a) oxumaq (*mahnı, nəğmə*); b) çalmaq (*musiqi alətində*)

ترور [teror] terror, qətl, adam öldürmə; **شدن ~** qətlə yetirilmək; **کردن ~** qətlə yetirmək, öldürmək

تروریست [terorist] terrorist, terrorçu; **~ گروه** terrorçu dəstə

تروریسم [terorism] terrorizm, terrorçuluq; **بین المللی ~** beynəlxalq terrorizm

ترویج [tərvic] yayma, geniş yayma, genişləndirmə, rəvac vermə; tətbiq etmə; **تجارت ~** ticarəti genişləndirmə; **شدن ~** yayılmaq; **کردن ~** yaymaq

تره [tərə] 1) göyərti; 2) kəvər (*göyərti*)

ترهات [torrəhat] boş söz, mənasız söz, cəfəngiyat

تره بار [tərebar] göyərti, tərəvəz

تریاق [teryağ] padzəhər, zəhər əleyhinə dərman

تریاک [təryak // teryak] tiryək, opium, narkotik maddə; **کشیدن ~** tiryək çəkmək

تریاک کش [təryakkeş] *bax* **تریاکی**

تریاکی [təryaki] 1) tiryək çəkən; 2) narkoman

تز [tez] 1) tezis; 2) dissertasiya; diplom işi

تزاید [təzayod] artma, artım; artırma; çoxalma, çoxaldılma; **یافتن ~** artmaq, çoxalmaq

تزریق [təzriğ] *tib.* inyeksiya, iynə vurma; **شدن ~** iynə vurulmaq; **کردن ~** iynə vurmaq

تزلزل [təzəlzol] 1) titrəmə, titrəyiş, əsmə, laxlama; 2) tərəddüd, şübhə; 3) dəyişmə, enib-qalxma, qeyrisabitlik (*qiymətlərdə*); **داشتن ~** a) titrəmək, laxlamaq; b) tərəddüd etmək

تزلزل ناپذیر [təzəlzolnapəzir] möhkəm, dəyişməz, sabit, dönməz; **~ اراده** dönməz iradə

تزویج [təzvic] evlənmə; ərə getmə

تزویر [təzvir] 1) hiylə, kələk, riya, məkr; 2) hiyləgərlik, riyakarlıq; **کردن ~** hiylə işlətmək, hiyləgərlik etmək

تزیید [təzyid] çoxalma, artma, artım; **شدن ~** çoxaldılmaq, artırılmaq; **کردن ~** çoxaltmaq, artırmaq

تزیین [təzyin] zinət vermə, bəzəmə; **(یافتن) شدن ~** zinətləndirilmək, bəzədilmək; **(دادن) کردن ~** bəzəmək, zinət vermək

تزیینی [təzyini] dekorativ (*sənət*); **~ نباتات** dekorativ bitkilər

تسامح [təsamoh] səhlənkarlıq, başısoyuqluq, laqeydlik, etinasızlıq; **(ورزیدن) کردن ~** səhlənkarlıq etmək, laqeydlik göstərmək

تساوی [təsavi] 1) bərabərlik; **~ حقوق** hüquq bərabərliyi; 2) oxşarlıq, bənzərlik

تسبیح [təsbih] 1) təsbeh; 2) dua, dua oxumaq; **خواندن ~** dua etmək; **گرداندن ~** təsbeh çevirmək

تست [test] test, sınaq

تسجیع [təsci'] qafiyəli nəsrlə yazma

تسخیر [təsxir] tutma, ələ keçirmə; zəbt etmə; işğal etmə; istila etmə; **~ ارواح** ruhları çağırma, ruhları ələ gətirmə, spiritizm; **شدن ~** ələ keçirilmək; zəbt olunmaq; **کردن ~** ələ keçirmək, zəbt etmək

تسریع [təsri'] sürətləndirmə, sürəti artırma; gücləndirmə; tələsdirmə; **کردن ~** sürətləndirmək, gücləndirmək, tələsdirmək

تسطیح [təstih] hamarlama, hamarlaşdırma, yastılama, düzəltmə; **شدن ~** hamarlanmaq, yastılanmaq, düzəlmək; **کردن ~** hamarlatmaq, yastılamaq, düzəltmək

تسکین [təskin] təskinlik vermə, sakitləşdirmə; rahatlandırma; **درد ~** ağrını sakitləşdirmə; **دادن ~** sakitləşdirmək, rahatlandırmaq; **(پیدا کردن، شدن) یافتن ~** sakitləşmək, rahatlanmaq

تسکین بخش [təskinbəxş] sakitləşdirici, ağrıkəsici

تسلسل [təsəlsol] 1) arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik; 2) əlaqə, bağlılıq; ardıcıllıq

تسلط [təsəllot] 1) ağalıq, hökmranlıq, hakimlik; hegemonluq; 2) mənimsəmə, yiyələnmə; **داشتن ~** hakim olmaq; bilmək, mənimsəmək; **(یافتن) کردن ~** hökmranlıq etmək; **به ~ خود در آوردن** özünə tabe etmək, zəbt etmək, ələ keçirmək

تسلی [təsəlli] sakitləşdirmə, təskinlik vermə, təsəlli vermə; **(کردن،) دادن ~** təsəlli vermək; **(شدن) یافتن ~** təskinlik tapmaq

تسلیت [təsliyət] başsağlığı; təsəlli vermə, ürək-dirək vermə; **دادن ~** başsağlığı vermək; **گفتن ~** təsəlliverici sözlər demək

تسلیت آمیز [təsliyətamiz] təsəlliverici; təsəlli verən, dərdə şərik olan, başsağlığı verən

تسلیت نامه [təsliyətname] başsağlığı məktubu

تسلیح [təslih] *c.* **تسلیحات** [təslihat] silahlandırma, silahla təchiz etmə

تسلیحات [təslihat] *t.* **تسلیح** silahlanma; silahla təchizat, döyüş sursatı

تسلیم [təslim] 1) təslim, təslim etmə, təhvil vermə; 2) təslim olma; **شدن ~** a) verilmək; b) təslim olmaq; **کردن ~** a) vermək; b) təslim etmək; **~ سر** itaət etmək; tabe olmaq; **فرود آوردن**

تسمه [təsme] qayış; ◊ **از ~ گرده کسی کشیدن** kimisə bərk qorxutmaq

تسمیه [təsmiye] ad; adlandırma, ad vermə, ad qoyma; **کردن ~** ad vermək, adlandırmaq

تسنن [təsənnon] sünnilik; **~ اهل** sünni, sünnilər

تسویه [təsviye] 1) nizama salma, qaydaya salma; **حساب ~** hesablaşma, haqq-hesab kəsmə; 2) bərabərləşdirmə; **شدن ~** a) nizama salınmaq; b) bərabər olmaq; **کردن ~** a) nizama salmaq; b) bərabərləşdirmək

تسهیل [təshil] *c.* **تسهیلات** [təshilat] asanlaşdırma, sadələşdirmə, yüngülləşdirmə; **کار ~** işi asanlaşdırma; **کردن ~** asanlaşdırmaq, sadələşdirmək, yüngülləşdirmək

تسهیلات [təshilat] 1) *t.* **تسهیل**; 2) kömək, yardım

تسهیم [təshim] hissələrə bölmə, paylara bölmə, payı ayırma

تشابه [təşaboh] oxşama, oxşarlıq, bənzərlik; **داشتن ~** oxşar olmaq, oxşamaq, bənzəmək

تشبث [təşəbbos] 1) əlləşmə, can atma, səy göstərmə; əldə etməyə

çalışma; 2) köməyə çağırma; کردن ~ a) əlləşmək, can atmaq; b) köməyə çağırmaq

تشبه [təşəbboh] 1) *bax* تشابه; 2) oxşatma, özünü oxşatma, bənzətmə

تشبیه [təşbih] *c.* تشبیهات [təşbihat] 1) oxşatma, bənzətmə; 2) *ədəb.* alleqoriya; (کردن) دادن ~ oxşatmaq, bənzətmək

تشت [təşt] teşt, tas, ləyən; ◊ ~ٔ کسی از بام افتادن a) sirrinin üstü açılmaq; b) bərk rüsvay olmaq

تشتت [təşəttot] 1) dağınıqlıq, pərakəndəlik; pərişanlıq; فکر ~ٔ fikir (*düşüncə*) dağınıqlığı; 2) ixtilaf; ayrılıq, aralanma, ziddiyyət; افکار ~ٔ əqidələrin ixtilafı

تشخص [təşəxxos] 1) təşəxxüs; təkəbbür, xudbinlik, eqoizm; 2) şəxsiyyət; böyüklük; imtiyaz, üstünlük; به خرج دادن ~ özünü göstərmək, təkəbbürlü olmaq

تشخیص [təşxis] 1) tanıma; bilmə; 2) seçmə, müəyyən etmə, təyin etmə; fərqləndirmə; 3) *tib.* diaqnoz; دادن ~ a) tanımaq; b) seçmək, fərqləndirmək; c) diaqnoz qoymaq

تشدد [təşəddod] şiddətlənmə, bərkimə; sərtlik

تشدید [təşdid] 1) şiddətlənmə, şiddətləndirmə, gücləndirmə; بیماری ~ٔ xəstəliyin güclənməsi; 2) təşdid (*sözdə yanaşı gələn qoşa samit səsi bildirən əlamət*); کردن ~ şiddətləndirmək, gücləndirmək

تشرف [təşərrof] şərəflənmə, şərəf və hörmət qazanma; یافتن (حاصل) ~ (کردن) şərəflənmək, şərəf və hörmət qazanmaq

تشریح [təşrih] 1) şərh etmə, izah etmə, aydınlaşdırma; 2) *tib.* yarma, yarılma (*meyit*); شدن ~ şərh olunmaq, izah olunmaq; کردن ~ a) şərh etmək; izah etmək; b) yarmaq (*meyiti*)

تشریف [təşrif] şərəfləndirmə, hörmət etmə, ehtiram göstərmə; آوردن ~ təşrif gətirmək, gəlmək; بردن ~ təşrif aparmaq, getmək; داشتن ~ olmaq; آنجا رئیس جمهور هم تشریف داشت orada prezident də var idi

تشریفات [təşrifat] 1) mərasim, tənənəli tədbir; رسمی ~ٔ rəsmi mərasim; 2) *dip.* protokol

تشک [toşək] döşək

تشکچه [toşəkçe] döşəkçə

تشکر [təşəkkor] təşəkkür, minnətdarlıq; کردن ~ təşəkkür etmək; اظهار ~ٔ کردن minnətdarlıq bildirmək

تشکل [təşəkkol] təşəkkül, təşkil olunma; yaranma, formalaşma; دادن ~ təşkil etmək; yaratmaq; یافتن ~ təşkil olunmaq, yaradılmaq

تشکیل [təşkil] *c.* تشکیلات [təşkilat] 1) təşkil etmə; təşkil edilmə; 2) yaratma, yaradılma; 3) qurma; formalaşdırma; خانواده ~ٔ ailə qurma; جلسه ~ٔ iclas çağırma; دادن ~ təşkil etmək; شدن (یافتن) ~ təşkil olunmaq, yaradılmaq

تشکیلات [təşkilat] *t.* تشکیل təşkilat, müəssisə, qurum; دولتی ~ٔ dövlət təşkilatları

تشنج [təşənnoc] 1) gərginlik; 2) *tib.* konvulsiya (*qıc olma*)

تشنگی [teşnegi] susuzluq; رفع ~ٔ susuzluğu yatırma; آوردن ~ susuzluq gətirmək; کردن ~ رفع ~ٔ susuzluğu yatırtmaq

تشنه [teşne] 1) susuz; 2) *məc.* arzulayan, istəyən; بودن ~ susuz olmaq; ◊ چیزی بودن ~ٔ bir şeyi bərk arzulamaq

تشنه جگر [teşnecegər] ciyəri yanan, bərk arzulayan, çox istəyən

تشنه دل [teşnedel] *bax* تشنه جگر

تشویش [təşviş] təşviş, iztirab, təlaş, nigarançılıq; داشتن ~ narahat olmaq, həyəcan keçirmək; به افتادن ~ به həyəcanlanmaq, iztirab keçirmək; به انداختن ~ həyəcanlandırmaq

تشویق [təşviğ] təşviq etmə, həvəsləndirmə, ruhlandırma, ürəkləndirmə; کردن ~ təşviq etmək, həvəsləndirmək, ruhlandırmaq

تشیع [təşəyyo'] şiəlik; اهل ~ٔ şiə, şiələr

تشییع [təşyi'] müşayiət etmə, yola salma (*cənazəni*); جنازه ~ٔ dəfn mərasimi; cənazəni yola salma

تصاحب [təsahob] sahib çıxma, ələ keçirmə; mənimsəmə, yiyələnmə; کردن ~ sahib çıxmaq, ələ keçirmək; mənimsəmək, yiyələnmək

تصادف [təsadof] 1) təsadüf, hadisə; 2) toqquşma, qəza, avariya; 3) rast gəlmə; təsadüfən görüşmə; کردن ~ a) gözlənilmədən rast gəlmək; b) toqquşmaq; c) təsadüf etmək

تصادفاً [təsadofən] təsadüfən, təsadüfi, gözlənilmədən

تصادفی [təsadofi] təsadüfi, gözlənilməz

تصادم [təsadom] *bax* تصادف 2); اتومبیل ~ٔ avtomobil qəzası

تصحیح [təshih] təshih, düzəltmə, düzəliş; شدن ~ düzəldilmək, təshih olunmaq; کردن ~ düzəltmək, təshih etmək

تصحیف [təshif] təhrif, səhv, yanlışlıq (*mətndə, oxunuşda*); شدن ~ təhrif olunmaq; کردن ~ təhrif etmək

تصحیف خوانی [təshifxani] düzgün oxumama, səhv oxuma

تصدق [təsəddoğ] sədəqə vermə; ehsan vermə; qurban kəsmə; دادن ~ (کردن) sədəqə vermək; ehsan vermək; qurban kəsmək

تصدی [təsəddi] idarə etmə, rəhbərlik, sədrlik

تصدیع [təsdi'] zəhmət vermə, narahat etmə; başağrısı vermə

تصدیق [təsdiğ] 1) təsdiq; 2) sübut, dəlil, fakt, əsas; 3) *bax* گواهینامه; ~ شدن təsdiq olunmaq; کردن ~ təsdiq etmək

تصرف [təsərrof] 1) ələ keçirmə, yiyələnmə, sahib olma; 2) tutma, zəbt etmə, işğal etmə; 3) dəyişiklik etmə, düzəliş etmə; کردن ~ a) ələ keçirmək, tutmaq; yiyələnmək; b) işğal etmək; c) dəyişiklik etmək, düzəliş etmək; تحت ~ٔ در آمدن işğal olunmaq; تحت ~ٔ در آوردن işğal etmək

تصریح [təsrih] 1) aydınlaşdırma; izah etmə; 2) aydın demə, açıq demə; کردن ~ a) aydınlaşdırmaq; b) aydın demək

تصغیر [təsğir] kiçiltmə; پساوند ~ٔ kiçiltmə şəkilçisi; کردن ~ kiçiltmək; یافتن ~ kiçildilmək

تصفیه [təsfiye] 1) təmizləmə, saflaşdırma; 2) süzmə, süzülmə, süzgəcdən keçirilmə; 3) hesablama, haqqhesab etmə; حساب کردن ~ٔ haqqhesabı çürütmək; شدن ~ təmizlənmək, saflaşmaq; کردن ~ təmizləmək, saflaşdırmaq

تصفیه خانه [təsfiyexane] təmizləmə (*saflaşdırma*) müəssisəsi; **شکر** ~ şəkər zavodu; **نفت** ~ neftayırma zavodu

تصمیم [təsmim] 1) qərar; 2) qəsd, niyyət; **داشتن** ~ qərara almaq; ~ **گرفتن** qərara gəlmək

تصنع [təsənno'] sünilik, özünü süni göstərmə, qeyri-təbiilik

تصنعی [təsənnoi] süni, qeyri-təbii; ~ **لبخند** süni gülüş

تصنیف [təsnif] 1) yaratma, yazma (*bədii əsəri, musiqi əsərini*); tərtib etmə; 2) əsər (*bədii*); 3) *mus.* təsnif; **شدن** ~ a) yazılmaq; b) tərtib olunmaq; **کردن** ~ a) yazmaq; b) tərtib etmək

تصور [təsəvvor] *c.* **تصورات** [təsəvvorat] təsəvvür, xəyal, fikir, güman; **کردن** ~ təsəvvür etmək

تصوف [təsəvvof] təsəvvüf, sufilik

تصدیق [təsdiq] təsdiq, təsdiq etmə; **شدن** (از~ گذشتن) ~ təsdiq olunmaq; **کردن** (از~ گذراندن) ~ təsdiq etmək

تصویب نامه [təsvibname] qərar (*nazirlərin, icraedici orqanların*)

تصویر [təsvir] *c.* **تصاویر** [təsavir] təsvir, rəsm, şəkil; **کشیدن** ~ şəkil çəkmək; **کردن** ~ təsvir etmək

تضاد [təzad(d)] təzad, əkslik, zidiyyət; zidd, əks

تضرع [təzərro'] yalvarış, yalvarma, yalvarıb-yaxarma; itaətkarlıq

تضمین [təzmin] 1) zəmanət vermə; zamin olma; təminat vermə, himayə etmə; 2) *ədəb.* təzmin (*klasssik şeirdə ədəbi priyom*); **دادن** ~ zəmanət vermək; **کردن** ~ a) zamin olmaq; b) *ədəb.* təzmin etmək

تضمین نامه [təzminname] zəmanət məktubu

تطابق [tətaboğ] 1) uyğunluq, uyğun gəlmə, müvafiqlik; 2) bərabərlik; eynilik

تطبیق [tətbiğ] tətbiq, müqayisə, tutuşdurma, qarşılaşdırma; uyğunluq; **شدن** ~ tətbiq olunmaq; **کردن** ~ müqayisə etmək, tutuşdurmaq

تطبیقی [tətbiği] 1) müqayisəli; ~ **زبانشناسی** müqayisəli dilçilik; 2) tətbiqi, əməli, təcrübi; ~ **علوم** tətbiqi elmlər

تظاهر [təzahor] *c.* **تظاهرات** [təzahorat] 1) təzahür, özünü göstərmə; 2) hiyləgərlik, ikiüzlülük; 3) nümayiş təşkil etmə (*nəyinsə əleyhinə*); **کردن** ~ a) ikiüzlülük etmək; b) nümayiş etmək (*nəyinsə əleyhinə*)

تظاهرات [təzahorat] *t.* **تظاهر** etiraz nümayişləri; **خیابانی** ~ küçə nümayişləri

تظاهری [təzahori] zahiri, süni, yalançı; ~**اشکهای** yalançı göz yaşları

تظلم [təzəllom] şikayət (*zülmdən, haqsızlıqdan, ədalətsizlikdən*); imdad istəmə; **کردن** ~ şikayət etmək (*zülmdən, haqsızlıqdan, ədalətsizlikdən*); imdad istəmək

تعادل [təadol] bərabərlik, ekvivalentlik; tarazlıq; **داشتن** ~ bərabər olmaq; **کردن** ~ bərabərlik yaratmaq

تعادلی [təadoli] bərabərləşdirici, tarazlaşdırıcı; ~ **حالت** tarazlaşdırıcı vəziyyət

تعارف [təarof] 1) bir-birinə xoş sözlər (*kompliment*) demə; 2) mərasim (*təşrifat*) qaydalarına əməl etmə; 3) hədiyyə, hədiyyə etmə; **کردن** ~ a) bir-birinə xoş sözlər demək; b) mərasim (*təşrifat*) qaydalarına əməl etmək

تعارفات [təarofat] 1) *t.* **تعارف**; 2) mərasim; **رسمی** ~ rəsmi mərasim

تعارف آمیز [təarofamiz] ədəbli, nəzakətli, tərbiyəli

تعاقب [təağob] 1) təqib, təqib etmə, izləmə; 2) ardıcıllıq, bir-birinin ardınca getmə; **کردن** ~ təqib etmək, izləmək, ardınca getmək

تعالی [təala] hər şeydən uca, hər şeydən yüksək (*Allahın epiteti*)

تعاون [təavon] kömək, yardım, qarşılıqlı kömək

تعاونی [təavoni] kooperativ; ~ **تولید** istehsal kooperativi; ~ **کشاورزی** kənd təsərrüfatı kooperativi

تعب [tə'b] 1) yorğunluq, əldən düşmə; 2) əzab-əziyyət

تعبیر [tə'bir] 1) izah, təfsir, şərh, açıqlama; 2) yozum, yozma: ~ **خواب** yuxuyozma; **شدن** ~ a) izah olunmaq; b) yozulmaq; **کردن** ~ a) izah etmək; b) yozmaq

تعبیرنامه [tə'birname] yuxuyozma kitabı

تعبیه [tə'biye] hazırlama, hazır etmə; **شدن** ~ hazırlanmaq; **کردن** ~ hazırlamaq

تعجب [təəccob] təəccüb, heyrət; ~ **کردن** təəccüblənmək; **به** ~ **انداختن** təəccübləndirmək

تعجب آور [təəccobavər] təəccüblü, təəcüb doğuran, qəribə

تعجب انگیز [təəccobəngiz] *bax* **تعجب آور**

تعجیل [tə'cil] tələsmə, tələsiklik; **کردن** ~ tələsmək

تعداد [te'dad] ədəd, miqdar, kəmiyyət, say

تعدد [təəddod] çoxluq; ~ **زوجات** çoxarvadlılıq

تعدی [təəddi] zülm, zorakılıq, sıxışdırma; **ملی** ~ milli zülm; **کردن** ~ zülm etmək, sıxışdırmaq

تعدیل [tə'dil] nizamlama, nizama salma, qaydaya salma; ~ **سیستم مالیات** vergi sistemini qaydaya salma (*vergiləri azaltmaqla*); **شدن** ~ nizama salınmaq; **کردن** ~ nizama salmaq

تعذر [təəzzor] 1) çətinlik, maneə; 2) üzr istəmə

تعذیب [tə'zib] əzab, əziyyət, işgəncə; **کردن** ~ əzab vermək

تعذیر [tə'zir] bəhanə axtarma; uydurma ilə üzr istəmə

تعرب [təərrob] ərəbləşdirmə

تعرض [təərroz] 1) hücum, həmlə; basqın; 2) sataşma; əl atma; **کردن** ~ a) hücum etmək; b) sataşmaq; əl atmaq

تعرضکار [təərrozkar] hücum edən, basqınçı

تعرفه [tə'refe] 1) tarif, nırx, məzənnə, 2) siyahı, sənəd

تعرق [təərroğ] 1) tərləmə; 2) buğlanma, buxarlanma

تعریب [tə'rib] *bax* **تعرب**

تعریض [tə'riz] I eyham, işarə; kinayə

تعریض [tə'riz] II genişlətmə, genişləndirmə

تعریف [tə'rif] *c.* **تعاریف** [təarif] 1) tərif, mədh; 2) izah, şərh; 3) tanıtma, təqdim etmə; **شدن** ~ a) tərifləmək; b) izah olunmaq; **کردن** ~ a) tərifləmək; b) izah etmək

تعزیت [tə'ziyət] *bax* **تعزیه**

تعزیه [tə'ziye] 1) təziyə, ağlama, göz yaşı tökmə, matəm saxlama, matəm; 2) təziyə (*Kərbəla faciəsini qeyd etmə mərasimi*); **گرفتن** ~ təziyə saxlamaq, matəm saxlamaq

تعزیه داری [tə'ziyedari] təziyə saxlama, matəm saxlama

تعزیه دار [tə'ziyedar] təziyə saxlayan, matəm saxlayan

تعزیه خوان [tə'ziyexan] təziyə vaxtı mərsiyə və növhə oxuyan

تعشق [təəşşoğ] aşiqlik, vurğunluq

تعصب [təəssob] 1) təəssüb; təəssübkeşlik, tərəfgirlik; dəstəkləmə; 2) fanatizm; 3) qeyrət

تعصب آمیز [təəssobamiz] təəssübkeşliklə, fanatikcəsinə

تعطیر [tə'tir] ətirlənmə, ətir vurma

تعطیل [tə'til] 1) dayandırma, saxlama; **کار ~˙** işi dayandırma; 2) bağlama, bağlanma; **بازار ~˙** bazarın bağlanması; 3) fasilə, tənəffüs; **روز ~˙** istirahət günü; 4) tətil; **شدن ~** a) dayandırılmaq; b) bağlanmaq; **~ کردن** a) dayandırmaq; b) bağlamaq

تعطیلات [tə'tilat] *t.* **تعطیل** tətil, tətil dövrü; **تابستانی ~˙** yay tətili

تعظیم [tə'zim] 1) təzim, baş əymə; 2) hörmət, ehtiram; **کردن ~** a) təzim etmək; b) hörmət bəsləmək

تعقل [təəğğol] 1) anlama, qavrama, dərk etmə; 2) düşünmə, fikirləşmə; **کردن ~** a) anlamaq, dərk etmək; b) düşünmək; fikirləşmək

تعقیب [tə'ğib] 1) təqib etmə, izləmə, ardınca düşmə, güdmə; **دشمن ~˙** düşməni təqib etmə; 2) davam etmə, davam etdirmə; **شدن ~** izlənmək; **کردن ~** a) təqib etmək, izləmək, ardınca düşmək; b) davam etdirmək

تعلق [təəlloğ] 1) aid olma, mənsub olma; 2) rəğbət, meyil; əlaqə, bağlılıq; **داشتن ~** a) aid olmaq; b) meyil göstərmək, rəğbət bəsləmək

تعلل [təəllol] 1) bəhanə etmə, bəhanə gətirmə; boyun qaçırma; 2) yubanma, ləngimə; **کردن ~** bəhanə gətirmək, boyun qaçırmaq; b) yubanmaq, ləngimək

تعلم [təəllom] öyrənmə, bilik əldə etmə

تعلیق [tə'liğ] 1) asma, sallatma; 2) əlavə etmə (*kitaba və s.*); 3) müvəqqəti dayandırma; 4) təliq (*ərəb əlifbasında xətt növü*); **کردن ~** a) asmaq, sallamaq; b) əlavə etmək (*kitaba və s.*)

تعلیقه [tə'liğe] *c.* **تعالیق** [təaliğ] qeyd, izah, şərh (*kitabın haşiyələrində*)

تعلیل [tə'lil] səbəb göstərmə; **~ حرف˙** *qram.* səbəb bağlayıcısı

تعلیم [tə'lim] *c.* **تعالیم** [təalim] 1) təlim, tədris, öyrənmə; 2) təlim vermə (*heyvanlara*); **دادن ~** a) öyrətmək; b) təlim vermək (*heyvanlara*)

تعلیمات [tə'limat] *t.* **تعلیم**; 1) hazırlaşma; hazırlıq; **نظامی ~˙** hərbi hazırlıq; 2) təhsil; **عالی ~˙** ali təhsil; 3) təlimat, göstəriş

تعمد [təəmmod] qəsd, niyyət

تعمداً [təəmmodən] qəsdən, bilərəkdən, bilə-bilə

تعمدی [təəmmodi] *bax* **تعمداً**

تعمق [təəmmoğ] dərindən öyrənmə; dərindən düşünmə; diqqət yetirmə; **کردن ~** dərindən öyrənmək; dərindən düşünmək; diqqət yetirmək

تعمیر [tə'mir] təmir, təmir etmə, düzəltmə; bərpa etmə; **شدن ~** təmir olunmaq; bərpa olunmaq; **کردن ~** təmir etmək; bərpa etmək

تعمیر کار [tə'mirkar] təmirçi; bərpaçı

تعمیر گاه [tə'mirqah] təmirxana, təmir emalatxanası, təmir atelyesi

تعمیم [tə'mim] 1) yayma; tətbiq etmə; 2) ümumiləşdirmə; **دادن ~** (**کردن**) a) yaymaq; tətbiq etmək; b) ümumiləşdirmək; **یافتن ~** a) yayılmaq; tətbiq edilmək; b) ümumiləşdirilmək

تعویذ [tə'viz] *c.* **تعاویذ** [təaviz] dua (*pis gözdən qorunmaq üçün*)

تعویض [tə'viz] dəyişdirmə; əvəz etmə, mübadilə; **کردن ~** dəyişdirmək, mübadilə etmək

تعویق [tə'viğ] təxirə salma; möhlət vermə; **افتادن ~ به** təxirə salınmaq; gec olmaq; **انداختن ~ به** təxirə salmaq, yubatmaq

تعهد [təəhhod] 1) öhdəlik, öhdəyə götürmə; 2) *bax* **تعهد نامه**; **کردن ~** öhdəyə götürmək

تعهدنامه [təəhhodname] 1) yazılı öhdəlik; 2) müqavilə, saziş

تعین [təəyyon] 1) aydınlıq, aşkarlıq, aşkar olma, gözlə görünmə; 2) lovğalıq, təkəbbürlülük; 3) böyüklük və mötəbərlik qazanma

تعیین [tə'yin] 1) təyin etmə, müəyyənləşdirmə; 2) *qram.* təyin; **شدن ~** təyin olunmaq; **کردن ~** təyin etmək

تغار [təğar] böyük saxsı qab, saxsı ləyən

تغافل [təğafol] 1) səhlənkarlıq, başısoyuqluq; 2) özünü bilməməzliyə vurma; **کردن (ورزیدن) ~** a) səhlənkarlıq etmək; b) özünü bilməməzliyə vurmaq

تغذیه [təğziye] 1) qidalandırma, yedirtmə; qidalanma, yemə; 2) qida; yemək; **کردن ~** yedirtmək, qidalandırmaq

تغزل [təğəzzol] 1) qəzəl yazma (*söyləmə*); aşiqanə şeirlər yazma (*söyləmə*); 2) *ədəb.* qəsidənin lirik məzmunlu giriş hissəsi

تغیر [təğəyyor] 1) qəzəb, hirs; 2) dəyişmə, başqalaşma, başqa şəklə düşmə; **کردن ~** qəzəblənmək, hirslənmək

تغییر [təğyir] dəyişmə; başqalaşma; dəyişiklik; **لباس ~˙** paltarı dəyişmə; **دادن ~** dəyişdirmək; **کردن ~** (**یافتن**) dəyişilmək

تغییرپذیر [təğyirpəzir] dəyişilə bilən, dəyişkən

تغییرناپذیر [təğyirnapəzir] dəyişməz, dəyişməyən, sabit

تف [təf] 1) isti, bürkü, hərarət; 2) [illegible] **~ کردن** [illegible] kö-zərtmək

تف [tof] tüpürcək; **(کردن) انداختن ~** tüpürmək

تفاخر [təfaxor] 1) fəxr etmə, öyünmə, qürur duyma; 2) lovğalanma, qürrələnmə; **کردن ~** a) fəxr etmək; b) lovğalanmaq

تفاضل [təfazol] 1) üstünlük; məziyyət; 2) *riyaz.* qalıq

تفأل [təfə'ol] 1) fala baxma, fal açma; 2) öncədən xəbər vermə, qabaqcadan xəbər vermə; **کردن ~** a) fala baxmaq; b) öncədən xəbər vermək

تفاله [tofale] 1) xılt, çöküntü, torta; qalıq, artıq; **آهن ~˙** şlak; **قهوه ~** qəhvə xıltı; 2) *bax* **تف** [tof]

تفاوت [təfavot] təfavüt, fərq; fərqlənmə; **سن ~˙** yaş fərqi; **معنی دار ~˙** ciddi fərq; **داشتن ~** fərqlənmək; **کردن ~** dəyişilmək; **گذاشتن ~** fərq qoymaq

تفاهم [təfahom] başa düşmə, anlama; anlaşma; ~ حسن qarşılıqlı anlaşma; ~ سوء anlaşılmazlıq; داشتن ~ anlamaq, başa düşmək

تفت [təft] *bax* تف [təf]

تفتن [təftən] k. تاب [tab] qızdırmaq, isitmək; qızdırılmaq, isidilmək

تفته [təfte] تفتن *f.-nin k.z.f.s.*; qızmış, bərk qızmış, közərmiş

تفتیش [təftiş] 1) təftiş; yoxlama; 2) axtarış; شدن ~ a) yoxlanılmaq; b) axtarılmaq; کردن ~ a) təftiş etmək; yoxlamaq; b) axtarmaq

تفتین [təftin] fitnə, fitnə salma, ara qarışdırma, intriqa; کردن ~ fitnə salmaq, ara qarışdırmaq

تفحص [təfəhhos] 1) axtarış, axtarma; 2) tədqiq, öyrənmə; کردن ~ a) axtarmaq, axtarıb tapmaq; axtarış aparmaq; b) tədqiq etmək, öyrənmək

تفرج [təfərroc] 1) gəzinti, gəzmə; 2) əyləncə; کردن ~ a) gəzmək; b) əylənmək

تفرجگاه [təfərrocqah] gəzinti yeri; bulvar

تفرع [təfərro'] *c.* تفرعات [təfərroat] şaxələnmə, şaxələrə ayrılma, qollara ayrılma

تفرعات [təfərroat] 1) *t.* تفرع; 2) tərkib hissələr; ən xırda cəhətlər (*məsələnin*)

تفرق [təfərroğ] ayrılma, ayrı salınma; parçalanma

تفرقه [təfreğe] 1) təfriqə, parçalanma, bölünmə; çəkişmə, ixtilaf, nifaq; 2) pərakəndəlik, dağınıqlıq; حواس ~ fikrin dağınıqlığı; افکندن ~ (انداختن) təfriqə salmaq, parçalamaq; nifaq salmaq

تفرقه انداز [təfreğeəndaz] *bax* تفرقه انگیز

تفرقه انگیز [təfreğeəngiz] təfriqəçi, parçalayan, ikitirəlik yaradan, nifaq salan

تفریح [təfrih] 1) əyləncə, şənlik, əylənmə; əyləndirmə; 2) tənəffüs, fasilə (*dərs arasında*); 3) gəzinti; کردن ~ a) əylənmək; b) tənəffüs etmək (*dərs arasında*) ; c) gəzmək

تفریق [təfriğ] 1) ayırma, ayrılma; fərqləndirmə; 2) *riyaz.* çıxma, azaltma; کردن ~ a) ayırmaq; fərqləndirmək; b) *riyaz.* çıxmaq

تفسیر [təfsir] *c.* تفاسیر [təfasir] təfsir, izah, şərh

تفصیل [təfsil] *c.* تفصیلات [təfsilat] // تفاصیل [təfasil] geniş açıqlama, geniş şərh, ətraflı izah etmə; ~ به ətraflı şəkildə, təfərrüatı ilə; دادن ~ ətraflı izah etmək

تفصیلی [təfsili] ətraflı, müfəssəl, dolğun

تفقد [təfəğğod] 1) xəbər tutma, soruşub öyrənmə; 2) mehribanlıq; lütf göstərmə; qayğı göstərmə; کردن ~ ابراز a) xəbər tutmaq; b) lütf göstərmək

تفکر [təfəkkor] təfəkkür, düşünmə, fikirləşmə; fikir; düşüncə; ~ به فرو رفتن fikrə dalmaq, fikrə getmək

تفکیک [təfkik] ayırma, seçmə; ~ شدن ayrılmaq, seçilmək; کردن ~ ayırmaq, seçmək

تفنگ [tofəng] tüfəng; ~ خودکار avtomat tüfəng; ~ دولول qoşalülə tüfəng; ~ شکاری ov tüfəngi; انداختن ~ (در کردن) tüfəngdən atəş açmaq

تفنگ چی [tofəngçi] *bax* تفنگ دار

تفنگ دار [tofəngdar] atıcı, nişançı, muşketyor

تفنن [təfənnon] əylənmə, əyləncə; xobbi; کردن ~ əylənmək; gün keçirmək, vaxt keçirmək

تفوق [təfəvvoğ] üstünlük, imtiyaz; داشتن ~ üstün olmaq; (یافتن) جستن ~ üstünlük əldə etmək, üstünlük qazanmaq

تفویض [təfviz] vermə, verilmə, təqdim etmə; شدن ~ verilmək, təqdim edilmək; کردن ~ vermək, təqdim etmək

تفهم [təfəhhom] dərindən anlama, dərk etmə, qavrama

تفهیم [təfhim] aydınlaşdırma, izah etmə; ~ و تفاهم qarşılıqlı anlaşma; ~ شدن aydınlaşdırılmaq; کردن ~ aydınlaşdırmaq

تقابل [təğabol] 1) üz-üzə gəlmə, qarşı-qarşıya gəlmə; 2) müqayisə, qarşılaşdırma; کردن ~ a) üz-üzə gəlmək; b) müqayisə etmək

تقارب [təğarob] 1) yaxınlıq, yaxınlaşma; bir-birinə yaxın olma; 2) *ədəb.* əruz vəznində bəhr adı

تقارن [təğaron] simmetriya, uyğunluq, mütənasiblik; به طور ~ simmetrik şəkildə

تقاص [təğas(s)] *dan.* intiqam, qisas

تقاضا [təğaza] 1) xahiş; 2) tələb; داشتن ~ (کردن) a) xahiş etmək; b) tələb etmək

تقاضانامه [təğazaname] xahiş ərizəsi

تقاطع [təğato'] kəsişmə; çarpazlaşma; دو راه ~ iki yolun kəsişməsi; کردن ~ kəsişmək; çarpazlaşmaq

تقاعد [təğaod] pensiyaya (*təqaüdə*) çıxma

تقبل [təğəbbol] qəbul etmə; öhdəliyə götürmə; öhdəlik

تقبیح [təğbih] pisləmə; qınama; bəyənməmə; کردن ~ pisləmək

تقدس [təğəddos] müqəddəslik; paklık; möminlik, dindarlıq; ◊ به خرج ~ (فروختن) دادن özünü dindar kimi qələmə vermək

تقدم [təğəddom] 1) üstünlük; imtiyaz; 2) ötmə, qabağa keçmə; داشتن ~ a) üstün olmaq; b) öndə olmaq, qabaqda olmaq

تقدیر [təğdir] *c.* تقادیر [təğadir] 1) alın yazısı, bəxt, qismət, tale; 2) təşəkkür, minnətdarlıq, tərif; شدن ~ tərifləmək; bəyənilmək; کردن ~ tərifləmək; bəyənmək

تقدیرنامه [təğdirname] tərifnamə

تقدیس [təğdis] 1) müqəddəs saymа; sitayiş etmə; 2) əziz tutma; mədh etmə; کردن ~ a) müqəddəs saymaq; b) mədh etmək

تقدیم [təğdim] 1) təqdim etmə, vermə; 2) hədiyyə etmə, bəxşiş etmə; شدن ~ a) təqdim edilmək, verilmək; b) hədiyyə edilmək; کردن ~ a) təqdim etmək, vermək; b) hədiyyə etmək

تقرب [təğərrob] 1) yaxınlıq, yaxınlaşma; 2) tanış olma; dostlaşma; جستن ~ a) yaxınlığa can atmaq; b) dostlaşmağa çalışmaq

تقریباً [təğribən] təqribən, təxminən

تقریبی [təğribi] təqribi, təxmini, gözəyarı

تقریر [təğrir] *c.* تقاریر [təğarir] izah etmə, şərh etmə (*şifahi*); کردن ~ izah etmək, şərh etmək (*şifahi*)

تقریظ [təğriz] 1) müsbət rəy; 2) tərifləmə

تقسیم [təğsim] *c.* **تقسیمات** [təğsimatj 1) bölmə, ayırma; 2) *riyaz.* bölmə; ~ **قابل** bölünə bilən; **شدن** ~ bölünmək; **کردن** ~ bölmək

تقسیم بندی [təğsimbəndi] bölgü, təsnifat; **شدن** ~ bölünmək; **کردن** ~ bölüşdürmək, qrupa bölmək

تقصیر [təğsir] 1) təqsir, günah, suç; 2) səhv, yanlışlıq; **در حج** ~ Həcc ziyarətində saçın vurulması və dırnaqların tutulması; **کردن** ~ a) günah etmək; b) səhv etmək

تقصیرکار [təğsirkarj təqsirkar, təsirli, günahkar

تقطیر [təğtir] 1) damcılatma, damcı-damcı axıtma; 2) distilə etmə, saflaşdırma; 3) qazı və ya buxarı mayeyə çevirmə; **شدن** ~ distilə edilmək; saflaşdırılmaq; **کردن** ~ distilə etmək, saflaşdırmaq

تقطیع [təğti'] 1) *ədəb.* təqti, bölgü (*şeirdə*); 2) bölmə, hissələrə ayırma; **شدن** ~ a) bölgüyə ayrılmaq (*şeirdə*); b) bölünmək; **کردن** ~ a) bölgüyə ayırmaq (*şeri*); b) bölmək

تقلا [təğəlla] çalışma, səy göstərmə; çətinlikdən qurtarmağa can atma

تقلب [təğəllob] saxtakarlıq; aldatma, kələk, fırıldaq; **کردن** ~ saxtakarlıq etmək; aldatmaq

تقلبی [təğəllobi] saxta, saxtalaşdırılmış, qəlp

تقلی [toğli] toğlu, altıaylıq quzu

تقلید [təğlid] 1) təqlid, yamsılama; 2) bənzətmə; 3) ardınca getmə (*din xadiminin*); **کردن** ~ a) təqlid etmək; b) bənzətmək; c) ardınca getmək (*din xadiminin*)

تقلیدی [təğlidi] təqlidi; bənzədilmiş, oxşadılmış; köçürülmüş

تقلیل [təğlil] azalma, azaltma; ixtisar; ~ **مخارج** xərclərin azaldılması; **دادن** ~ azaltmaq, ixtisar etmək; **شدن** ~ (**یافتن**) azaldılmaq, ixtisar edilmək

تقوا [təğva] dindarlıq, möminlik, zahidlik, paklıq, təmizlik

تقوی [təğva] *bax* **تقوا**

تقویت [təğviyət] gücləndirmə, qüvvətləndirmə, möhkəmləndirmə; bərkitmə; ~ **ارتش** ordunun gücləndirilmasi; **دادن** ~ gücləndirmək, möhkəmləndirmək; **شدن** ~ qüvvətlənmək, möhkəmlənmək

تقویتی [təğviyəti] gücləndirici, möhkəmləndirici, qüvvətverici; ~ **شربت** gücləndirici şirə

تقویم [təğvim] I qiymətləndirmə, qiymət qoyma, qiymət verilmə; **شدن** ~ qiymətləndirilmək; **کردن** ~ qiymətləndirmək

تقویم [təğvim] II *c.* **تقاویم** [təğavim] təqvim; ~ **بقلی** cib təqvimi; ~ **دیواری** divardan asılan təqvim; ~ **شمسی** günəş təqvimi; ~ **قمری** ay təqvimi; ~ **میلادی** miladi təqvimi

تک [tək] *dan.* 1) tək, tənha, bir; 2) yeganə, misilsiz, bənzərsiz

تکاب [təkab] 1) yeraltı su, yeraltı çay; 2) yarğan

تکاپو [təkapu] çalışma, əlləşmə, vurnuxma; **کردن** // **در** ~ **بودن** ~ əlləşmək; vurnuxmaq

تکاثر [təkasor] çoxalma, artma; bolluq, çoxluq, artım

تکامل [təkamol] təkamül, təkmilləşmə, mükəmməlləşmə; inkişaf; irəliləmə; **بخشیدن** ~ təkmilləşdirmək;

inkişaf etdirmək; (**یافتن** (**کردن**) ~ təkmilləşmək, mükəmməlləşmək

تکاملی [təkamoli] artan, güclənən, yüksələn; ~ **سیر** irəliyə hərəkət, irəliləyiş

تکان [təkan] 1) təkan; zərbə; 2) silkələmə; 3) hərəkət; **خوردن** ~ titrəmək, əsmək, tərpənmək; hərəkət etmək; **دادن** ~ tərpətmək, çırpmaq, itələmək

تکاندن [təkandən] 1) tərpətmək, yırğalamaq; 2) silkələmək, çırpmaq

تکاور [təkavər] 1) bərk qaçan at; 2) bərk qaçan dəvə; 3) yüyürən, qaçan; 4) *hərb.* komandos; zərbə qrupu, diversiya qrupu

تکاهل [təkahol] tənbəllik, süstlük

تکبر [təkəbbor] təkəbbür, lovğalıq, özündənrazılıq; **داشتن** ~ təkəbbürlü olmaq; **کردن** ~ lovğalanmaq

تکبیر [təkbir] 1) tərifləmə; göylərə qaldırma, böyütmə; 2) "Allahu əkbər" demə

تک تک [təktək] tək-tək, bir-bir; **بیایید** ~ tək-tək gəlin

تکثیر [təksir] artırma, çoxaltma

تکدر [təkəddor] 1) kədər, qəm, qüssə; 2) inciklik, incimə; **داشتن** ~ a) qəmli olmaq; b) incimək

تکذیب [təkzib] təkzib, yalana çıxartma; **کردن** ~ təkzib etmək

تکذیب ناپذیر [təkzibnapəzir] təkzibedilməz, təkzibolunmaz

تکرار [təkrar // tekrar] təkrar, təkrarlama; **کردن** ~ təkrar etmək, təkrarlamaq

تکراری [təkrari] təkrar, təkrar olunan; ~ **درس** təkrar dərs

تکررو [təkrou] fərdi xüsusiyyəti ilə seçilən, heç kəslə hesablaşmayan

تکریم [təkrim] hörmət etmə, ehtiram göstərmə; **کردن** ~ hörmət etmək, ehtiram göstərmək

تکفین [təkfin] kəfənləmə, kəfənə bükmə; **شدن** ~ kəfənlənmək, kəfənə bükülmək; **کردن** ~ kəfənləmək, kəfənə bükmək

تکلتو [təkəltu] tərlik, yəhəraltı

تکلف [təkəllof] 1) əlləşmə, çalışma, zəhmət çəkmə, zəhmətə qatlaşma, əziyyətə qatlaşma; 2) özünü göstərmə; naz etmə; **به خرج دادن** ~ zəhmətə qatlaşmaq, əziyyətə qatlaşmaq

تکلم [təkəllom] danışıq, danışma, söhbət; **کردن** ~ danışmaq, söyləmək

تکلیف [təklif] *c.* **تکالیف** [təkalif] 1) tapşırma, göstəriş vermə, öhdəsinə qoyma; 2) həddi-büluğa çatma; **شدن** ~ (**به حد** ~ **رسیدن**) həddi-büluğa çatmaq; **کردن** ~ tapşırmaq, öhdəsinə qoymaq

تکمه [tokme] *bax* **دگمه**

تکمیل [təkmil] 1) təkmilləşdirmə, mükəmməlləşdirmə, yeniləşdirmə; 2) əlavə; 3) bütöv, tam, kamil; **شدن** ~ təkmilləşmək, yeniləşmək; **کردن** ~ təkmilləşdirmək, yeniləşdirmək

تکمیلی [təkmili] təkmilləşdirici, təkmilləşdirən; ~ **دوره** təkmilləşdirmə kursu

تکنوازی [təknəvazi] tək çalma; tək oxuma, solo

تکنولوژی [teknoloji] texnologiya

تکنیسین [teknis (i)yən] texnik; sənətkar; texniki işçi; magistr təhsilli işçi

تکنیک [teknik] texnika

تکپو [təkopu] *bax* **تکاپو**

تکتاز [təkotaz] *bax* **تکاپو**

تک و تنها [təkotənha] *dan.* təktənha, təkcə

تک ودو [təkodou] *bax* **تکاپو**

تکوین [təkvin] yaratma, yaradılma, yaranma; **دنیا ~•** dünyanın (*kainatın*) yaranması

تکه [təke] təkə, erkək keçi

تکه [tekke] tikə, parça; loğma, dilim; **یک ~ نان** bir tikə çörək

تکه پاره [tekkepare] tikə-parça, cırıq-cırıq

تکه تکه [tekketekke] tikə-tikə, cırıq-cırıq, parça-parça; **شدن ~** tikə-tikə olmaq; **کردن ~** tikə-tikə etmək

تکیه [təkye I // tekye] 1) dayaq, dirək; 2) söykənəcək; *qram.*: **صدا ~•** (**صوت**) vurğu; **وزن ~•** ritm; **~ دادن** (**زدن**) söykənmək; **کردن ~** a) söykənmək; b) vurğulamaq

تکیه [təkye] II 1) dərvişlərin mərasim keçirdikləri yer; 2) şiələrin məhərrəmlik mərasimi keçirdikləri yer

تکیه کلام [təkyekəlam] nitqdə təkrar olunan söz

تکیه گاه [təkyeqah] 1) dayaq; dayaq nöqtəsi; **صلح ~•** sülhün dayağı; 2) söykənəcək (*yer*)

تگرگ [təgərg] 1) dolu; **~ دانه•** dolu dənəsi; 2) dolu yağmuru

تل [təl(l)] *c.* **اتلال** [ətlal] 1) təpə, yüksəklik; 2) yığın, topa, qalaq; **~• سنگ** daş qalağı; **کردن ~** yığmaq, toplamaq

تلاش [tələş] 1) çalışma, əlləşmə, vurnuxma; 2) narahatlıq, nigarançılıq; **کردن (ورزیدن) ~** a) çalışmaq, əlləşmək; b) narahat olmaq

تلاشگر [tələşgər] çalışqan; işgüzar

تلاشی [tələşi] dağılma, parçalanma, pozulma; **خانواده ها ~•** ailələrin dağılması

تلاطم [tələtom] 1) dalğalanma,ləpələnmə; **دریا ~•** dənizin dalğalanması; 2) həyəcan, təşviş; **در ~ بودن / داشتن ~** // a) dalğalanmaq; b) həyəcanlanmaq

تلافی [tələfi] 1) əvəz; əvəzini ödəmə, kompensasiya; 2) qisas, öc, intiqam; **کردن ~** a) əvəzini ödəmək; b) qisas almaq, intiqam almaq

تلافی جو [tələficu] qisasçı, intiqamçı

تلافی جویانه [tələficuyane] qisasçılıq; **~ سیاست•** qisasçılıq siyasəti

تلاقی [tələği] 1) görüş; üz-üzə gəlmə, rast gəlmə; 2) kəsişmə, çarpazlaşma; **کردن ~** a) rastlaşmaq; b) kəsişmək

تلاوت [tələvət // telavət] Quranı avazla oxuma; **کردن ~** Quranı avazla oxumaq

تلبیس [təlbis] kələk, fırıldaq; kələkbazlıq; fırıldaqçılıq; **کردن ~** kələk gəlmək, fırıldaqçılıq etmək

تلخ [təlx] 1) acı; **~ حرف•** acı söz; **~ دوای•** acı dərman; 2) ağır; qəmli; 3) tutqun, qaşqabaqlı; **~ روی•** qaşqabaqlı sifət

تلخ رو [təlxru] acısifət, qaşqabaqlı, qaraqabaq

تلخ زبان [təlxzəban] acıdil, acıdilli

تلخ کام [təlxkam] dərdli, kədərli; pərt, dilxor

تلخ کامی [təlxkami] 1) dərd, kədər; dilxorluq; 2) ümidsizlik

تلخی [təlxi] 1) acılıq; 2) qəm, kədər; 3) hirslilik, tündxasiyyətlilik

تلخیص [təlxis] 1) xülasə etmə, qısa ifadə etmə; yekun vurma, yekunlaşdırma; 2) ixtisar, ixtisar etmə; **کردن ~** a) xülasə etmək; qısa ifadə etmək; b) ixtisar etmək

تلطف [tələttof] lütf, mehribanlıq, şəfqət; nəvaziş; xeyirxahlıq; **کردن ~** lütf göstərmək, mehribanlıq etmək; nəvaziş etmək

تلف [tələf] 1) tələf, tələf olma, məhv olma, həlak olma; zay olma, puç olma; 2) itki, tələfat; **شدن ~** tələf olmaq, məhv olmaq; zay olmaq; **کردن ~** tələf etmək, məhv etmək; zay etmək

تلفات [tələfat] *t.* **تلف** tələfat, itkilər; **جانی ~•** insan tələfatı; **جنگی ~•** hərbi itkilər; **مالی ~•** maddi tələfat; **~ دادن** itki vermək

تلفظ [tələffoz] tələffüz, deyiliş; **شدن ~** tələffüz olunmaq; **کردن ~** tələffüz etmək

تلفن [telefon] telefon; **بی سیم ~•** radio-telefon; **مرکز ~• خودکار** avtomat telefon stansiyası; **عمومی ~•** ümumi istifadə olunan avtomat telefon; **همراه (موبایل) ~•** mobil telefon; **کردن (زدن) ~** zəng etmək, telefonla danışmaq

تلفنچی [telefonçi] telefonçu

تلفن خانه [telefonxane] telefon qovşağı; danışıq məntəqəsi

تلقی [tələğği] 1) görüşmə; rastlaşma; 2) qavrama, dərk etmə; 3) münasibət bildirmə; izah etmə; **شدن ~** a) başa düşülmək, qavranılmaq; b) izah (*şərh*) edilmək; **کردن ~** a) başa düşmək, qavramaq; b) izah (*şərh*) etmək

تلقیح [tələğih] 1) *tib.* peyvənd etmə, peyvənd edilmə; **واکسین ~•** vaksinlə peyvənd etmə; 2) *bot.* calama, calaq etmə; **شدن ~** a) peyvənd edilmək; b) calaq edilmək; **کردن ~** a) peyvənd etmək; b) calaq etmək

تلقین [tələğin] 1) başa salma, anlatma, beyinə yeritmə; 2) təlqin etmə, aşılama (*fikri, əqidəni*); təsir etmə; **شدن ~** a) təlqin edilmək, anladılmaq; b) nəsihət edilmək; **کردن ~** təlqin etmək, aşılamaq; təsir etmək

تلکس [teleks] teleks

تلگراف [teleqraf // telqeraf] teleqraf; teleqram; **زدن ~** teleqram vurmaq

تلگرافچی [teleqrafçi] teleqrafçı

تلگرام [teleqram] teleqram

تلمبه [tolombe] nasos; **زدن ~** nasosla vurmaq, nasoslamaq

تلمبه خانه [tolombexane] nasos stansiyası, nasosxana

تلمیح [təlmih] 1) istinad etmə (*kitaba, mənbəyə*); sitat gətirmə; 2) işarə etmə

تلنگر [tələnqor] çırtma; **زدن ~** çırtma vurmaq

تلون [tələvvon] 1) əlvanlıq, rəngarənglik; 2) dəyişmə (*rəng*); dəyişkənlik, səbatsızlıq

تلویح [təlvih] 1) şərh, izah; 2) işarə, kinayə

تلویحا [təlvihən] dolayısı ilə, işarə ilə, eyhamla (*izah etmək*)

تلویزیون [televiz(i)yon] televizor

تله [tələ] 1) tələ; **گذاشتن ~** tələ qurmaq

تله پاتی [telepati] telepatiya

تله تایپ [teletayp] teletayp

تماثل [təmasol] bənzərlik, bənzəyiş, oxşarlıq; eynilik, eyniyyət; **داشتن ~** bənzəmək, oxşamaq; eyni olmaq

تمارض [təmaroz] özünü xəstəliyə vurma; **کردن ~** özünü xəstəliyə vurmaq

تماس [təmas(s)] 1) təmas, toxunma; 2) əlaqə, münasibət; **داشتن ~** a) təmasda olmaq; b) əlaqə saxlamaq; **گرفتن ~** əlaqə yaratmaq

تماشا [təmaşa] 1) tamaşa, seyr etmə; gözdən keçirmə; baxış; 2) gəzinti; **کردن ~** a) tamaşa etmək; baxmaq; b) gəzmək, gəzintiyə çıxmaq

تماشاچی [təmaşaçi] *bax* **تماشاگر**

تماشاخانه [təmaşaxane] teatr

تماشاگر [təmaşagər] tamaşaçı

تمام [təmam] tamam, tam, bütün; **مردم ~** bütün camaat; **~ هفتهٔ یک** tam bir həftə; **شدن ~** tamamlanmaq, qurtarmaq; **کردن ~** a) tamamlamaq, qurtarmaq; b) *dan.* ölmək

تماماً [təmamən] tamamilə, tam, bütöv, tamam-kamal

تمام رخ [təmamrox] üzdən görünüş, qabaqdan görünüş, anfas; **~ عکس** üz tərəfdən şəkil

تمامیت [təmamiyyət] bütövlük, tamlıq; **~ ارضی کشور** ölkənin ərazi bütövlüyü

تمایل [təmayol] 1) əymə, əyilmə; **~ خط** xəttin əyilməsi; 2) təmayül; meyil, istək; **داشتن ~** meyilli olmaq, istəmək; **کردن ~ اظهار** meyil göstərmək

تمبر [təmbr] marka; **~ پستی** poçt markası; **زدن ~** marka yapışdırmaq

تمبر دار [təmbrdar] markalı, markası olan; **~ پاکت** markalı zərf

تمتع [təmətto'] 1) qazanma, faydalanma, xeyir götürmə; 2) ləzzət, ləzzət alma, həzz alma; **بردن ~ (یافتن)** a) faydalanmaq, xeyir götürmək; b) ləzzət almaq, həzz almaq;

تمثال [temsal] *c.* **تماثیل** [təmasil] 1) şəkil, portret; 2) heykəl

تمثل [təməssol] 1) bənzəmə, bənzərlik, oxşarlıq; 2) bənzətmə, oxşatma; təqlid etmə; 3) misal gətirmə, nümunə gətirmə

تمثیل [təmsil] 1) təmsil, alleqoriya; məcaz; 2) bənzətmə, oxşatma; 3) *bax* **تمثل** (3); **زدن ~** misal çəkmək, atalar sözü demək

تمجید [təmcid] 1) tərifləmə, tərif etmə; mədh etmə; 2) böyük sayma; ehtiram göstərmə, hörmət etmə; **~ شدن** tərifənmək; **کردن ~** tərifləmək

تمدد [təməddod] çəkilmə, dartılma, uzanma, gərilmə; **~ ماهیچه** əzələnin dartılması

تمدن [təməddon] mədəniyyət, sivilizasiya; **گفتگوی تمدن ها** mədəniyyətlərin dialoqu

تمدید [təmdid] uzatma; dartıb uzatma; **~ مدت** vaxtın (*müddətin, möhlətin*) uzadılması; **(کردن) دادن ~** uzatmaq (*vaxtı*); **شدن ~** uzadılmaq (*vaxt*)

تمر [təmr] *bot.* xurma; əzgil

تمرد [təmərrod] tabe olmama, boyun əyməmə, itaətsizlik; müqavimət göstərmə; **کردن ~** tabe olmamaq, itaət etməmək; müqavimət göstərmək

تمرکز [təmərkoz] bir yerə toplama, bir yerə yığma, mərkəzləşdirmə;

دادن ~ bir yerə yığmaq, mərkəzləşdirmək; **یافتن ~** bir yerə yığılmaq, mərkəzləşdirilmək

تمرین [təmrin] 1) məşq, təlim; idman; 2) tapşırıq; **~ رانندگی** sürücülük təlimi; **کردن ~** məşq etmək

تمساح [temsah] *c.* **تماسیح** [təmasih] timsah

تمسخر [təməsxor] istehza, rişxənd, lağa qoyma; **کردن ~** ələ salmaq, lağa qoymaq

تمسخر آمیز [təməsxoramiz] istehzalı; **~ لحن با** istehzalı şəkildə

تمشک [təmeşk // temeşk] *bot.* moruq; böyürtkən

تمشیت [təmşiyyət] 1) qaydaya salma, nizamlama, nizama salma, düzəltmə; 2) işə salma; **دادن ~** a) qaydaya salmaq, nizamlamaq, nizama salmaq; b) işə salmaq

تمکن [təməkkon] 1) güc, qüvvə; qüdrət; 2) var-dövlət; hakimiyyət; 3) yerləşmə; yerləşdirmə; məskunlaşdırma; **یافتن ~** a) güclənmək, qüvvətlənmək; b) varlanmaq; c) yerləşmək, məskunlaşmaq

تمکین [təmkin] 1) itaət, itaət etmə, tabe olma; 2) təmkinlik, ağırlıq; soyuqqanlılıq; sakitlik; 3) möhkəmlənmə, güclənmə; güc, qüdrət; **داشتن ~ (کردن)** a) itaət etmək, tabe olmaq; b) möhkəmlətmək, gücləndirmək

تملق [təmelloğ] yaltaqlanma, yaltaqlıq; **گفتن ~** yaltaqlıq etmək

تملق گو [təmelloğqu] yaltaq

تملق گویی [təmelloğquyi] yaltaqlıq

تملک [təmellok] 1) yiyələnmə, sahib olma, malik olma; 2) ağalıq, sahiblik; 3) mülk, əmlak, mülkiyyət

تملیک [təmlik] mülk sahibi etmə, mülkü başqasına vermə (*bağışlama*)

تمنا [təmənna] təmənna, xahiş, yalvarış; **(کردن) داشتن ~** xahiş etmək; yalvarmaq

تمنی [təmənna] *bax* **تمنا**

تموج [təməvvoc] dalğalanma, ləpələnmə

تمول [təməvvol] 1) var-dövlət, sərvət; 2) varlanma; **داشتن ~** varlı olmaq

تمهید [təmhid] hazırlıq, hazırlıq görmə; zəmin hazırlama

تمیز [təmiz] 1) təmiz, pak, saf; **آب ~** təmiz su; 2) səliqəli; **~ لباس** səliqəli (*təmiz*) paltar; **شدن ~** təmizlənmək; **کردن ~** təmizləmək

تمیز [təməyyoz] ayrılma, seçilmə, fərqlənmə

تمیز کار [təmizkar] təmizkar, səliqəli

تمیزی [təmizi] təmizlik, paklıq

تمییز [təmyiz] 1) tanıma; müəyyən etmə; 2) ayırma, seçmə, ayırdetmə; fərq qoyma; **(کردن) دادن ~** a) tanımaq; müəyyən etmək; b) ayırmaq, seçmək; fərq qoymaq

تن [tən] 1) bədən, cisim; gövdə; 2) nəfər; **سه ~ سرباز** üç nəfər əsgər; ◊ **زدن ~** etiraz etmək; razılaşmamaq; **خود را چرب کردن ~** *dan.* çətin işə hazırlaşmaq

تن [ton] I ton (*min kiloqram*)

تن [ton] II avaz, səs, intonasiya

تنازع [tənazo'] mübarizə; vuruşma; savaşma; **بقا ~** yaşamaq uğrunda mübarizə

تن آسا [tənasa] *bax* **تن آسان**

تن آسان [tənasan] 1) qayğısız, laqeyd; 2) tənbəl

تن آسانی [tənasani] 1) qayğısızlıq, laqeydlik; 2) tənbəllik

تن آسایی [tənasayi] *bax* **تن آسانی**

تناسب [tənasob] mütənasiblik; uyğunluq, simmetriya; **~ داشتن** uyğun olmaq, mütənasib olmaq

تناسخ [tənasox] 1) dəyişilmə, əvəzolunma, əvəzedilmə; 2) metempsixoz, ruhun bir bədəndən başqasına keçməsi

تناسل [tənasol] nəsil artırma, doğub-törəmə; **~ آلت** cinsiyyət orqanı

تناسلی [tənasoli] cinsiyyət; **~ بیماریهای** zöhrəvi xəstəliklər

تنافر [tənafor] 1) qarşılıqlı nifrət; 2) uyğunsuzluq, uyğun gəlməmə

تناقض [tənağoz] təzad, əkslik, ziddiyyət; uyğunsuzluq; **~ داشتن** zidd olmaq; uyğun gəlməmək

تناوب [tənavob] növbələşmə; əvəz olunma, dəyişmə; **~ به** növbə ilə, bir-birinin ardınca

تناوبی [tənavobi] sistemli, ardıcıl, müntəzəm

تناور [tənavər] 1) kök, tosqun, şişman; cüssəli; 2) güclü, qüvvətli

تناول [tənavol] yemə; yeyib-içmə, qidalanma, qida qəbul etmə; **~ کردن** yemək, qidalanmaq

تنباکو [tənbaku] tütün, tənbəki

تنبان [tomban] şalvar, tuman (*genbalaq*)

تنبل [təmbəl] tənbəl

تنبلی [təmbəli] tənbəllik; **~ کردن** tənbəllik etmək

تنبیه [təmbih] tənbeh, qınama; cəza; **~ شدن** tənbeh olunmaq; cəzalanmaq; **~ کردن** tənbeh etmək, cəzalandırmaq

تن پرور [tənpərvər] 1) naz-nemət içində yaşayan, canını bəsləyən; 2) *bax* **تن آسان** (2)

تن پروری [tənpərvəri] 1) naz-nemət içində yaşama, can bəsləmə; 2) tənbəllik

تن پوش [tənpuş] paltar, geyim

تن خواه [tənxah] pul, kapital

تند [tond] 1) tez, iti, cəld, sürətli; bərk; **~ باد** bərk külək; 2) acı; tünd; kəskin; **~ چای** tünd çay, acı çay; **~ فلفل** acı bibər; **~ آبی** tünd-göy; **~ رفتن** sürətlə getmək

تند باد [tondbad] qasırğa, tufan

تندخو [tondxu] əsəbi, hirsli, tez hirslənən, çılğın, tündxasiyyətli; qaba, sərt

تندر [tondər] göy gurultusu, ildırım

تندرست [təndorost] sağlam; qüvvətli, möhkəm

تندرستی [təndorosti] sağlamlıq; möhkəmlik; güc, qüvvət

تندرفتار [tondrəftar] 1) *bax* **تندرو**; 2) kobud, qaba

تندرو [tondrou] 1) sürətlə gedən, iti gedən, iti yeriyən; 2) hirsli, çılğın, tündxasiyyətli; 3) ekstremist, ifratçı

تندروی [tondrəvi] 1) sürətlə getmə, iti getmə; 2) hirslilik, çılğınlıq, tündxasiyyətlilik; 3) ekstremizm, ifratçılıq

تندمزاج [tondməzac] *bax* **تندخو**

تندنویس [tondnevis] stenoqrafçı; tezyazan

تندنویسی [tondnevisi] stenoqrafiya

تندی [tondi] 1) sürət, tezlik, tələsiklik; 2) acılıq (*yeməkdə*); 3) tündlük (*rəngdə*); kəskinlik (*qoxuda, iydə*); 4) kobudluq

تنزل [tənəzzol] 1) aşağı enmə, aşağı düşmə; **~ قیمت ها** qiymətlərin aşağı düşməsi; 2) tənəzzül; geriləmə; azalma; **~ صنایع** sənayenin tənəzzülü; **~ دادن** azaltmaq; **~ کردن** a) aşağı düşmək; b) azalmaq; **~ یافتن** tənəzzülə uğramaq

تنزیل [tənzil] 1) aşağı salma, endirmə, endirim, azaltma; **~ نرخ** qiymətin aşağı salınması; endirim; 2) faiz; əqlir (*kreditdən*); **~ دادن** faiz almaq; borc vermək; **~ گرفتن** borcdan faiz almaq

تنش [tənəş] toqquşma, gərginlik; **~ بین المللی** beynəlxalq gərginlik

تنشویی [tənşuyi] 1) yuma; yuyunma; 2) ölünü yuma

تنظیف [tənzif] 1) təmizləmə, yuma; qaydaya salma; yığışdırma; **~ اتاق** otağı yığışdırma; 2) tənzif, cuna; **~ کردن** təmizləmək; qaydaya salmaq

تنظیم [tənzim] 1) tənzimləmə, nizamlama, nizama salma, qaydaya salma; **~ امور** işlərin qaydaya salınması; 2) tərtib etmə; **~ قرارداد** müqavilənin tərtib edilməsi; **~ شدن** qaydaya salınmaq; tərtib olunmaq; **~ کردن** qaydaya salmaq; tərtib etmək; hazırlamaq (*sənədi*)

تنعم [tənəom] 1) var-dövlət, sərvət; nemət; 2) rifah, rahatlıq; naz-nemət içində yaşama

تنفر [tənəffor] nifrət, nifrət etmə, ikrah; iyrənmə, çimçəşmə; antipatiya; **~ داشتن** nifrət etmək; iyrənmək; **~ اظهار کردن** nifrət bildirmək

تنفرآمیز [tənəfforamiz] iyrənc, çirkin, mənfur; **~ رفتار** çirkin hərəkət

تنفرآور [tənəfforavər] *bax* **تنفرآمیز**

تنفس [tənəffos] 1) nəfəs, nəfəs alma; **~ مصنوعی** süni nəfəs alma; 2) tənəffüs, fasilə; **~ کردن** a) nəfəs almaq; b) tənəffüs etmək, fasiləyə çıxmaq

تنقیح [tənğiyh] 1) təmizləmə, boşaltma (*zımı, çıxışı*); qaydaya salma; 2) redaktə etmə, düzəlişlər etmə

تنقید [tənğid] tənqid; pisləmə; **~ کردن** tənqid etmək; pisləmək

تنقیدی [tənğidi] tənqidi; **~ سخنرانی** tənqidi çıxış

تنقیه [tənğiyə] 1) imalə; 2) təmizləmə; **~ چاه** quyunu təmizləmə; **~ کردن** a) imalə etmək; b) təmizləmək

تنک [təng] 1) nazik, incə, zərif; 2) seyrək; **~ موی** seyrək saç

تنکه [tonoke] alt qısa tuman; şort

تنگ [tənk] I 1) dar, ensiz; **~ راه** dar (*ensiz*) yol; **~ کفش** dar ayaqqabı; 2) *bax* **تنگه**; 3) bərk, möhkəm; **~ در آغوش گرفتن** bərk qucaqlamaq; 4) az, məhdud; **~ وقت است** vaxt azdır; ◊ **به ~ آمدن** təngə gəlmək, bezmək; **~ به آوردن** təngə gətirmək, bezdirmək; **~ گرفتن** sıxmaq, təzyiq göstərmək

تنگ [təng] II tapqır, qarınaltı

تنگ [tong] qrafin, su qabı

تنگاب [təngab] 1) dayaz; **~ رودخانه** dayaz çay; 2) suyu az olan; bərk; yağlı; **~ آبگوشت** yağlı bozbaş

تنگاتنگ [təngatəng] bir-birinə çox yaxın, sıx; **~ رابطه** yaxın əlaqə

تنگ چشم [təngçeşm] acgöz, tamahkar; xəsis; paxıl

تنگ چشمی [təngçeşmi] acgözlük, tamahkarlıq; xəsislik; paxıllıq

تنگ حوصله [tənghousəle // təng-housele] hövsələsiz, səbirsiz, dözümsüz

تنگ دست [təngdəst] yoxsul, kasıb; yazıq, möhtac

تنگ دستی [təngdəsti] yoxsulluq, kasıblıq; ehtiyac

تنگ دل [təngdel] qəmli, qəmgin, kədərli; pərt, dilxor, incik

تنگ دلی [təngdeli] qəm, kədər, qüssə; dilxorluq, inciklik

تنگ سالی [təngsali] quraqlıq; qıtlıq

تنگستن [təng(e)stən] *kim.* volfram

تنگنا [təngna] 1) darlıq, darısqallıq; 2) dar yer; dərə; 3) həddindən artıq çətinlik

تنگ نفس [təngnəfəs] təngnəfəs; boğulma; astma; **گرفتن ~** çətin nəfəs almaq, boğulmaq

تنگه [tənge] 1) dar keçid; çətin keçilən dağ yolu, sərt dərə; 2) *coğr.* boğaz; ◊ **کسی را خورد کردن ~•** öhdəsindən gəlmək; təmin etmək, razı salmaq

تنگی [təngi] 1) darlıq, darısqallıq, sıxlıq; 2) ehtiyac, yoxsulluq, kasıblıq; 3) çətinlik, sıxıntı, üzüntü, çıxılmaz vəziyyət; **کشیدن ~** ehtiyac içində yaşamaq, çətinlik çəkmək, çıxılmaz vəziyyətə düşmək

تنور [tənur] təndir

تنوره [tənure] dudkeş, tüstüçəkən; **سماور ~•** samovar dudkeşi; **کشیدن ~** yuxarı qalxmaq, göyə qalxmaq (*burula-burula*)

تنومند [tənuməndi] 1) qüvvətli, güclü; 2) böyük, iri, yekə, cüssəli, boy-buxunlu; **درخت ~•** böyük ağac; **مرد ~•** boy-buxunlu kişi

تنومندی [tənuməndi] 1) qüvvətlilik, güclülük; qüvvət, güc; 2) böyüklük, irilik, yekəlik; ağırlıq, köklük

تنوین [tənvin] *qram.* tənvin (*ərəb sözlərində* ا *və* ة *hərfləri üzərində qoyularaq* ـً - *"ən" kimi oxunan işarə*): **حقیقتاً ، حتماً**

تنه [tənə] *bax* **تن 1)**

تنها [tənha] tək, tənha, yeganə

تنهایی [tənhayi] təklik, tənhalıq, yeganəlik; yalqızlıq

تنی [təni] doğma; **برادر ~•** doğma qardaş

تنیس [tenis] tennis; **بازی کردن ~** tennis oynamaq

تو [to] sən (*şəxs əvəzliyi*); sənin (*izafət birləşməsində*): **برادر ~•** sənin qardaşın

تو [tu] iç, içində, daxil, içəri; -da, -də şəkilçisi; **کتاب ~•** kitabda; **بیا ~** içəri gəl; **آمد ~** içəri gəldi, daxil oldu; ◊**ذوق کسی زدن ~•** kefini pozmaq, qanını qaraltmaq; **کوک کسی رفتن ~•** diqqətlə nəzərdən keçirmək

توازن [təvazon] 1) müvazinət, tarazlıq, bərabər çəkidə olma; 2) sabitlik, davamlılıq; **قوا ~•** qüvvələrin bərabərliyi

توازی [təvazi] paralellik; bərabərlik

تواضع [təvazo'] təvazö, təvazökarlıq, sadəlik; səmimilik; **کردن ~** təvazökarlıq etmək, təvazökarlıq göstərmək

توافق [təvafoğ] qarşılıqlı razılaşma, həmfikirlik, yekdillik; **به ~ رسیدن** ümumi nəticəyə gəlmək; **~ کردن** qarşılıqlı razılaşmaq; **~ نظر حاصل کردن** razılaşmaq, yekdil olmaq

توافقنامه [təvafoğname] *bax* **موافقتنامه**

توالت [tualet] 1) üst-başı qaydaya salma; üz-gözü bəzəmə; 2) tualet, ayaqyolu

توالد [təvalod] 1) doğub-törəmə, törəyib-artma; artma, çoxalma; 2) doğma, doğulma; **کردن ~** a) doğub-törəmək, törəyib-artmaq; b) doğulmaq

توالی [təvali] ardıcıllıq, davamlılıq, fasiləsizlik; **به ~• یک دیگر** bir-birinin ardınca

توأم [tou'əm] 1) birləşən, qarışan; 2) əkiz

توان [təvan] **توانستن** *f.-nin k.*; güc, qüvvə; bacarıq

توانا [təvana] güclü, qüvvətli; bacarıqlı

توانایی [təvanayi] güc, qüvvə, qüdrət, iqtidar; bacarıq; **عدم ~•** gücsüzlük; bacarıqsızlıq

توانستن [təvanestən] *k.* **توان** [təvan] bacarmaq, bilmək

توانفرسا [təvanfərsa] çox ağır, üzücü, əldən salan; yorucu

توانگر [təvangər] 1) varlı, dövlətli, imkanlı; 2) *bax* **توانا**; **شدن ~** varlanmaq; varlı olmaq

توبره [tubre] torba, kisə

توبه [toube] 1) tövbə; 2) and; **~ (کردن) دادن** tövbə etmək; **~ شکستن** tövbəyə əməl etməmək, tövbəni sındırmaq

توبه شکن [toubeşəkən] tövbəsinə əməl etməyən, tövbə sındıran

توبه کار [toubekar] tövbə edən

توبه کاری [toubekari] tövbə etmə

توبیخ [toubix] danlaq, qınaq, töhmət, məzəmmət; **کردن ~** danlamaq

توبیخنامه [toubixname] yazılı töhmət

توپ [tup] I top, kos; **فوتبال ~•** futbol topu

توپ [tup] II top (*hərbi silah*); **~ انداختن** topdan atəş açmaq, top atmaq

توپ [tup] III numerativ söz: top; **یک ~ چیت** bir top çit

توپچی [tupçi] topçu

توپخانه [tupxane] artilleriya, topxana; **سنگین ~•** ağır artilleriya

توپر [tupor] içidolu, dolmuş, doldurulmuş; **~ لاستیک•** içidolu şin

توپک [tupək] tıxac, probka

توپی [tupi] 1) *bax* **توپک**; 2) *tex.* vtulka, oymaq

توت [tut] tut (*meyvə və ağac*); **~• خشک** quru tut; **سفید ~•** ağ tut; **سیاه ~•** qara tut

توتالیتر [totaliter] totalitar; **~ رژیم•** totalitar rejim

توت پزان [tutpəzan] tut yetişən fəsil, tut fəsli

توتستان [tutestan] tut bağı

توت فرنگی [tutferəngi] çiyələk

توتک [tutək] 1) tütək, ney; 2) şirin çörək

توتم [totem] totem

توتمیسم [totemism] totemizm

توتون [tutun] tütün

توتونکار [tutunkar] tütünçü, tütünəkən

توتونکاری [tutunkari] tütünçülük, tütün əkmə

توتیا [tutiya] tutiya (*gözə çəkilən məlhəm*)

توجه [təvəccoh] 1) yönəlmə, üz çevirmə; 2) diqqət; qayğı; iltifat, lütf; **(کردن) داشتن ~** diqqət etmək (*yetirmək*); qayğı göstərmək; **مورد ~ داشتن** ~ *bax* **قرار دادن**

توجیه [toucih] 1) izah, şərh, təfsir; 2) istiqamətləndirmə, yönəltmə; 3) istiqamət, meyil, oriyentasiya

توحش [təvəhhoş] vəhşilik; **دوره ~•** cəhalət dövrü

توحید [touhid] 1) Allahın birliyi, monoteizm, təkallahlılıq; 2) birləşdirmə; birlik, ittifaq

توخالی [tuxali] 1) içiboş, boş; **ساقه** ~ içiboş budaq; 2) puç, boş, mənasız

تودرتو [tudərtu] 1) iç-içə; **اتاقهای** ~ iç-içə otaqlar; 2) dolaşıq, qarışıq, mürəkkəb; ~ **اوضاع** mürəkkəb (*dolaşıq*) vəziyyət

توده [tude] 1) yığın, topa, qalaq; **خاک** ~ torpaq qalağı; 2) camaat, xalq, kütlə; **زحمتکش** ~ zəhmətkeş xalq; 3) *fiz.* kütlə

توده ای [tudei] 1) kütləvi; ~**جنبش** kütləvi hərəkat; 2) xalq; ~ **جمهوری** xalq respublikası

توده شناس [tudeşenas] 1) etnoqraf; 2) folklorçu

توده شناسی [tudeşenasi] 1) etnoqrafiya; 2) folklorşünaslıq

تودهنی [tudəhəni] 1) şapalaq, yumruq (*ağıza vurulan*); 2) ağır cavab, kəskin cavab

تودیع [toudi'] 1) xudahafizləşmə; vidalaşma; ~ **مراسم** vidalaşma mərasimi; 2) saxlamaq üçün qoyma (*malı, əşyanı*); depozitə qoyma, əmanətə qoyma; **کردن** ~ a) xudahafizləşmək; vidalaşmaq; b) saxlamaq üçün qoymaq (*malı, əşyanı*); depozitə qoymaq, əmanətə qoymaq

تور [tur] I 1) tül (*nazik tor parça*); tor (*həşərata qarşı*); **عروس** ~ gəlin baş örtüyü; 2) tor (*ovçu-balıqçı toru*), tələ; **ماهیگیری** ~ balıqçı toru; 3) şəbəkə (*casus-kəşfiyyat işlərində*)

تور [tur] II *bax* **توریسم**

توربین [turbin] turbin; **آبی** ~ su turbini, hidroturbin; **گاز** ~ qaz turbini

تورفتگی [turəftegi] çökək, çuxur, batıq, oyuq; **قایقه** ~ qazanın batıq yeri

تورم [təvərrom] iltihab, şişmə; hovçəkmə; ◊**پول** ~ inflyasiya

توری [turi] 1) torlu; şəbəkəli; 2) məhəccərli; ~ **پنجره** məhəccərli pəncərə

توریست [turist] turist

توریسم [turism] turizm

توزیع [touzi'] bölmə, bölüşdürmə; paylama; **شدن** ~ bölünmək; paylanmaq; **کردن** ~ bölmək, paylamaq

توزین [touzin] çəkmə, tərəzidə çəkmə, çəkini müəyyənləşdirmə; **شدن** ~ tərəzidə çəkilmək; **کردن** ~ tərəzidə çəkmək

توسرخ [tusorx] qreypfrut növü

توسری [tusəri] *dan.* qapaz; **خوردن** ~ qapaz yemək; **زدن** ~ qapaz vurmaq

توسری خور [tusərixor] *dan.* başıqapazlı, yazıq, fağır, aciz, məzlum

توسط [təvəssot] vasitəçilik, kömək; ~ **به** vasitəsilə, köməyilə

توسعه [tousee] inkişaf, yayılma, genişlənmə; **دادن** ~ genişləndirmək, inkişaf etdirmək; **پیدا کردن (یافتن)** ~ genişlənmək, inkişaf etmək

توسعه پذیر [touseepəzir] genişləniləsi, genişlənə bilən

توسعه طلب [touseetələb] ekspansionist, ekspansionizm tərəfdarı

توسعه طلبی [touseetələbi] ekspansiya

توسکا [tuska] *bot.* qızılağac

توسل [təvəssol] kömək istəmə, əl atma, ətəkdən yapışma; **به زور** ~ zor işlətmə; **جستن** ~ vasitə axtarmaq (*kömək üçün*)

توسن [tousən] ram olunmamış; tərs, inadcıl; xam, harın; ~ **اسب** xam at

توشک [tuşək] *bax* **تشک**

توشه [tuşe] 1) azuqə, ərzaq; ~ **سفر** yol azuqəsi; yol üçün azuqə; 2) ehtiyat, tədarük; **علم** ~ bilik ehtiyatı (*baqajı*)

توشه بر [tuşebər] ərzaqdaşıyan vaqon (*dəmir yolunda*)

توشه دان [tuşedan] yol çantası

توصیف [tousif] 1) təsvir, təsvir etmə; 2) tərifləmə, vəsf etmə; **شدن** ~ a) təsvir olunmaq; b) tərifləmək, vəsf olunmaq; **کردن** ~ a) təsvir etmək; b) tərifləmək, vəsf etmək

توصیف ناپذیر [tousifnapəzir] təsvir edilə bilməyən, vəsfəgəlməz, tərifəgəlməz; ~ **زیبایی** tərifəgəlməz gözəllik

توصیه [tousiye] 1) tövsiyə, məsləhət; 2) sifariş; **شدن** ~ a) tövsiyə olunmaq; b) sifariş olunmaq; **کردن** ~ a) tövsiyə etmək; b) sifariş etmək

توصیه نامه [tousiyename] vəsatət məktubu

توضیح [touzih] şərh, şərh etmə, izah, izah etmə, açıqlama; **دادن** ~ şərh etmək, izah etmək, açıqlamaq

توطن [təvətton] yerləşmə, məskunlaşma, yurd salma; yurd seçmə; **اختیار کردن (گزیدن)** ~ məskunlaşmaq; yurd seçmək

توطئه [toutee] 1) qəsd, sui-qəsd; 2) fitnə, hiylə, intriqa; **چیدن (کردن)** ~ a) sui-qəsd hazırlamaq, əlbir olmaq (*cinayətdə*); b) fitnə törətmək

توطئه آمیز [touteeamiz] hiyləgər, məkrli, xain; ~ **نقشه های** hiyləgər planlar

توطئه چین [touteeçin] *bax* **توطئه گر**

توطئه گر [touteegər] sui-qəsdçi

توف [tuf] tuf, tuf daşı

توفال [tufal] çiləkən, nazik ensiz taxta; **کوبیدن** ~ çiləkən vurmaq

توفان [tufan] 1) tufan, qasırğa; 2) *məc.* hay-küy, qışqırıq

توفیر [toufir] təfavüt, fərq; **داشتن** ~ fərqlənmək; **کردن** ~ dəyişilmək

توفیق [toufiğ] 1) müvəffəqiyyət, uğur; 2) kömək, yardım; **الهی** ~ **به** Allahın köməyilə; **یافتن (حاصل کردن)** ~ uğur qazanmaq

توقع [təvəğğo'] 1) gözləmə, göz dikmə, intizar, ümid; 2) təvəqqe, xahiş; **داشتن** ~ a) gözləmək, ümid bəsləmək; b) xahiş etmək

توقف [təvəğğof] 1) dayanma, dayanıb qalma, durma, qalma; ~ **محل** dayanma yeri, durma yeri; 2) yubanma, gecikmə, ləngimə; ~ **کار** işin gecikməsi; **کردن** ~ dayanmaq, durmaq, qalmaq

توقف گاه [təvəğğofqah] dayanacaq

توقیف [touğif] 1) tutma, saxlama, həbs etmə; 2) müsadirə; **شدن** ~ a) saxlanılmaq, həbs edilmək; b) müsadirə olunmaq; **کردن** ~ a) saxlamaq; həbs etmək; b) müsadirə etmək

توقیفگاه [touğifqah] həbs düşərgəsi

توکل [təvəkkol] təvəkkül, ümid; ~ **به خدا** Allaha təvəkkül, Allaha pənah; **کردن** ~ ümid etmək

تولا [təvəlla] dostluq

تولد [təvəllod] təvəllüd, doğulma, anadan olma; **یافتن (شدن)** ~ doğulmaq, anadan olmaq

توله [tule] 1) tula, küçük; 2) canavar, tülkü, çaqqal və s. balası

توله سگ [tuleseg] 1) *bax* توله; 2) *vulq* it balası

تولی [təvəlla] *bax* تولا

تولیت [touliyət] qəyyumluq, hamilik

تولید [toulid] istehsal, istehsal etmə, hazırlama; چدن ~ çuqun istehsalı; ~ وسایل istehsal vasitələri; ~ شدن istehsal olunmaq; ~ کردن istehsal etmək

تولیدات [toulidat] *t.* تولید məhsullar; ~ صنعتی sənaye məhsulları

تولیدکننده [toulidkonənde] istehsalçı

تهجی [təhəcci] 1) heca ilə oxuma, höccələyərək oxuma; 2) hərflərin tələffüzü; 3) əlifba, hərflərin sırası; ~ به ترتیب əlifba sırası ilə; حروف ~ əlifba

تهدید [təhdid] təhdid, qorxutma, hədələmə; hədə gəlmə; ~ شدن qorxudulmaq, hədələnmək; ~ کردن qorxutmaq, hədələmək

تهدیدآمیز [təhdidamiz] qorxuducu, hədələyici

تهوع [təhəvvo'] 1) ürəkbulanma, ürəkbulanması; 2) nifrət

تهی [tohi] boş; ~ شدن boşalmaq; ~ کردن boşaltmaq

تهی دست [tohidəst] yoxsul, kasıb; əliboş, heç nəyi olmayan

تهی دستی [tohidəsti] yoxsulluq, kasıblıq

تهی دماغ [tohidəmağ] *bax* تهی مغز

تهیگاه [tohiqah] *anat.* yan, böyür; qarının sağ və sol tərəfi; qabırğa ilə

تیرانداز [tirəndaz] atıcı, nişançı, oxatan, gülləatan

تیراندازی [tirəndazi] atıcılıq, güllə atma; اسلحه ~ گلوله atmaq

تیرآهن [tirahən] dəmir tir, şveller (*dəmir prokat növü*); ریلی ~ dəmir yolu relsi

تیرباران [tirbaran] gülləbaran; کردن gülləbaran etmək

تیررس [tirres] güllə məsafəsi

تیرک [tirək] 1) çadır direyi; q

تیره روزی [tireruzi] *bax* **تیره بختی**

تیره روزگار [tireruzqar] *bax* **تیره بخت**

تیره ضمیر [tirezəmir] *bax* **تیره دل**

تیز [tiz] 1) iti, kəsərli, kəskin; ~ **چاقوی** iti bıçaq; 2) nüfuzedici, təsirli; ~ **نگاه** iti (*təsirli*) baxış; 3) acı; tünd, kəskin (*iy*); ~ **بوی** kəskin iy; ~ **فلفل** acı bibər; **شدن** ~ a) itilənmək; b) *dan.* hirslənmək, acıqlanmaq; **کردن** ~ a) itiləmək; b) *dan.* hirsləndirmək, acıqlandırmaq

تیزاب [tizab] nitrat turşusu

تیزبال [tizbal] itiuçan, sürətlə uçan; ~ **پرنده** itiuçan quş

تیزبین [tizbin] itigörən; fərasətli; ~ **پسر** fərasətli oğlan

تیزبینی [tizbini] iti görmə; hər şeylə maraqlanma; ağıl, fərasət

تیزپا [tizpa] itigedən, itiyerişli, bərk qaçan, sürətlə gedən; ~ **اسب** bərk qaçan at

تیزپر [tizpər] *bax* **تیزبال**

تیز پرواز [tizpərvaz] *bax* **تیزبال**

تیزچشم [tizçeşm // tizçəşm] itigözlü, itibaxışlı; ~ **عقاب** itigözlü qartal

تیزدندان [tizdəndan] itidişli; **پلنگ** ~ itidişli pələng

تیزرو [tizrou] *bax* **تیزپا**

تیززبان [tizzəban] dilli, dilli-dilavər, dildən pərgar

تیزفهم [tizfəhm] *bax* **تیزهوش**

تیزفهمی [tizfəhmi] *bax* **تیزهوشی**

تیزکن [tizkən] [چاقو ~] bıçaqitiləyən, ...

تیزهوش [tizhuş] tezanlayan; fərasətli

تیزهوشی [tizhuşi] fərasət, tez anlama

تیشه [tişe] dəhrə, kərki; külüng

تیغ [tiğ] 1) qılınc; ülgüc; 2) tikan; 3) şüa; **آفتاب** ~ günəş şüası; 4) zirvə; **کوه** ~ dağın zirvəsi; **زدن** ~ qılınc vurmaq (*məhərrəm ayında, öz bədəninə*); ◊ **در غلاف کردن** ~ susmaq; ağzına su almaq; **تیغش براست** qılıncının dalı da kəsir, qabağı da; **تیغش غلاف شده** artıq nüfuzu yoxdur

تیغدار [tiğdar] tikanlı; ~ **بوته** tikanlı kol

تیغه [tiğe] 1) tiyə, ağız; **شمشیر** ~ qılıncın tiyəsi; 2): **کوه** ~ dağın zirvəsi; 3) nazik arakəsmə; **کشیدن** ~ arakəsmə düzəltmək

تیفوس [tifus] tif, yatalaq

تیفوئید [tifoid] qarın yatalağı

تیم [tim] *idm.* komanda; **فوتبال** ~ futbol komandası

تیماج [timac] tumac dəri, aşılanmış keçi dərisi, möhkəm dəri

تیمار [timar] 1) qayğı; qulluq etmə; 2) təmizləmə, yuma (*atı*); **کردن** ~ qayğısını çəkmək, qulluq etmək

تیمارستان [timarestan] dəlixana, ruhi xəstəliklər xəstəxanası

تیمسار [timsar] polkovnik və generalların titulu

تیمم [təyəmmom] susuz yerdə torpaqla (*qumla*) dəstəmaz alma

تیمن [təyəmmon] 1) xoş əlamət, xoş fal; 2) uğur, bəxt, bəxti gətirmə

تیموس [timus] *anat.* boğaz uru

vəzisi (*zob*)

تیزبین [tizbin] itigörən

تیوب [tiyub] kamera, rezin kisə, rezin şin

تیهو [tihu // teyhu] kəkliyə oxşar kiçik quş, boz kəklik

ث

ث [se] fars əlifbasının beşinci hərfi; əbcəd hesabında 500 rəqəmini ifadə edir

ثابت [sabet] 1) sabit, dəyişməz, möhkəm, sarsılmaz; ~ **(وديعه) حساب** sabit hesab, dəyişməz hesab (*bankda*); ~ **وضع** sabit vəziyyət; 2) müəyyən edilmiş; sübut edilmiş; 3) *riyaz., fiz.* sabit kəmiyyət; **شدن** ~ müəyyən olunmaq; sübut olunmaq; **کردن** ~ müəyyən etmək; sübut etmək

ثابت العزم [sabetoləzm] əzmli, əzmkar, möhkəm, qətiyyətli

ثابت رای [sabetrə'y] sabit fikirli, möhkəm əqidəli, sözündə möhkəm, sözündən qaçmayan

ثابت قدم [sabetğədəm] sabitqədəm, möhkəm, sarsılmaz, fikrindən dönməyən

ثابت قدمی [sabetğədəmi] sabitqədəmlik, möhkəmlik, sarsılmazlıq, fikrindən dönməmə

ثابت مدت [sabetmoddət] 1) sabit müddətli, vaxtı dəyişməyən; 2) təcili (*pul köçürmələri*)

ثابته [sabete] 1) *bax* **ثابت 1), 2)**; 2) *c.* **ثوابت** [səvabet] hərəkət etməyən ulduz

ثاقب [sağeb] 1) deşib keçən, yarıb keçən; ~ **گلوله** zirehdeşən güllə; 2) çox parlaq, işıqsaçan; ~ **شعاع**; meteor; 3) nüfuzlu, təsirli; ~ **رای** nüfuzlu rəy

ثالث [sales] 1) üçüncü; 2) *hüq.* bitərəf şəxs

ثالثا [salesən] üçüncüsü

ثالوث [salus] üçlük; üçhissəli, üçpilləli; **اقدس** ~ müqəddəs üçlük (*xristianlarda: oğul, ata və müqəddəs ruh*)

ثامن [samen] səkkizinci

ثانوی [sanəvi] 1) ikinci dəfə; təkrar, təkrarən; ~ **ملاقات** ikinci görüş; 2) sonrakı; ~ **خبر** sonrakı xəbər

ثانی [sani] ikinci

ثانیا [saniyən] ikincisi

ثانیه [saniye] saniyə

ثانیه سنج [saniyesənc] saniyəölçən (*cihaz*)

ثانیه شمار [saniyeşomar] saniyə əqrəbi (*saatda*)

ثبات [səbat] sabitlik, dəyizməzlik, möhkəmlik, sarsılmazlıq

ثبات [səbbat] 1) qeyd edən, qeydiyyata götürən (*şəxs*); 2) qeyd edən (*cihaz*)

ثباتی [səbbati] qeydiyyat, qeydiyyat şöbəsi

ثبت [səbt] qeyd etmə, qeydiyyata götürmə; **نام** ~ ad yazdırma; **شدن** ~ qeyd olunmaq; **کردن** ~ qeyd etmək

ثبوت [sobut] sübut, dəlil; // **کردن** ~ **به رساندن** ~ sübut etmək; // **شدن** ~ **به رسیدن** ~ sübut olunmaq

ثروت [sərvət] sərvət, var-dövlət, mal

ثروتمند [sərvətmənd] varlı, dövlətli, zəngin, imkanlı

ثروتمندی [sərvətməndi] varlılıq, dövlətlilik, zənginlik

ثریا [sorəyya] *bax* **پروین**

ثعلب [sə'ləb] II *c.* **ثعالب** [səaleb] tülkü

ثقل [seğl] *c.* **اثقال** [əsğal] 1) ağırlıq; ~ **مرکز** ağırlıq mərkəzi; 2) ağırlıq, yük; **سامعه** ~ ağır eşitmə; karlıq; **کلام** ~ sözün ağırlığı (*m*

rəkkəbliyi); معده ~˙ mədə pozğun- | ثمره [səmərə] *c.* ثمرات [səmərət]

ağu; (کردن) داشتن ~ çətin həzm olunmaq (*yemək*)

ثقلت [seğlət // soğlət] 1) siqlət, ağırlıq; 2) ağırlıq, çətinlik (*mətn, üslub*); 3) çətin həzm olunma (*yemək*)

ثقه [seğe] nüfuzlu, mötəbər, etibarlı

ثقه الاسلام [seğətoleslam] nüfuzlu müsəlman ruhanilərinin titulu

ثقیل [soğil] 1) ağır; güclü, çox bərk; ~ ضربه˙ güclü zərbə; 2) tutarlı, mühüm; ~ دلیل˙ tutarlı dəlil; 3) mürəkkəb, çətin (*üslub*); 4) çətin həzm olunan (*yemək*)

ثلاث [sələs] 1) üç; 2) üç hissədən ibarət olan

ثلاثه [sələse] *bax* ثلاث

ثلاثی [sələsi] 1) üç hərfli söz (*sami dillərində*); 2) üçbucaqlı; 3) üçlü, üç hissədən ibarət olan

ثلث [səls] I üçdəbir

ثلث [səls] II süls (*ərəb əlifbasında xətt növü*)

ثمر [səmər] *c.* اثمار [əsmar] // ثمار [semar] 1) meyvə; 2) fayda; 3) nəticə; (دادن) بخشیدن ~ bar vermək; fayda vermək, xeyir gətirmək

ثمرات [səmərat] *t.* ثمره // ثمر

ثمربخش˙ [səmərbəxş] 'təydalı, səmərəli, nəticəli

ثمردار [səmərdar] *bax* ثمربخش

bax ثمر

ثمن [səmən] *c.* اثمان [əsman] qiymət, dəyər; قلیل ~˙ aşağı qiymət

ثمن [səmn] səkkizdə bir

ثمین [səmin] bahalı, qiymətli

ثنا [səna] *c.* اثنیه [əsniye] tərif, mədh, mədhiyyə; گفتن ~ mədhiyyə demək

ثناخوان [sənaxan] mədhiyyəçi, məddah

ثناخوانی [sənaxani] mədhiyyəçilik, məddahlıq; کردن ~ tərifləmək, məddahlıq etmək

ثناگر [sənagər] *bax* ثناخوان

ثناگری [sənagəri] *bax* ثناخوانی

ثناگو [sənaqu] *bax* ثناخوان

ثناگویی [sənaquyi] *bax* ثناخوانی

ثنوی [sənəvi] *fəl.* dualist

ثنویت [sənəviyyət] *fəl.* dualizm

ثنیه [səniyye] *c.* ثنایا [sənaya] qabaq diş, kəsici diş

ثواب [səvab] savab, xeyir, yaxşılıq; کار˙ ~ savab iş; یافتن ~ savab qazanmaq

ثوابت [səvabet] *t.* ثابته

ثواب کار [səvabkar] xeyirxah, savab iş görən

ثواب کاری [səvabkari] xeyirxahlıq

ثوب [soub] *c.* اثواب [əsvab] // ثیاب [siyab] paltar, geyim

ثور [sour] *astr.* Buğa bürcü (*21.IV-21.V*)

ج

ج [cim] fars əlifbasının altıncı hərfi; əbcəd hesabında 3 rəqəmini ifadə edir

جا [ca] 1) yer; məkan; məhəl; خواب ~˙ yataq yeri, istirahət yeri; 2) bina, otaq; 3) vəzifə, qulluq; خالی ~ boş yer, vakansiya; به ~˙ او onun yerinə (*əvəzinə*); افتادن ~ a) çıxığı yerinə salmaq və müalicə etmək; b) yerinə salınmaq (*mexanizmin hissələri*); c) tam bişirilmək; انداختن ~ a) yerinə salmaq (*oynağı və mexanizmin hissələrini*); b) yer salmaq; به ~ آوردن a) icra etmək, yerinə yetirmək; b) *dan.* tanımaq; c) başa düşmək, anlamaq; دادن ~ yer vermək, yerləşdirmək; سپردن ~ a) yer boşaltmaq, yer vermək; b) ölmək; گرفتن ~ yer tutmaq; از ~ در رفتن özündən çıxmaq, əsəbləşmək; رساندن به ~ yerinə yetirmək; به ~ شدن yerbəyer olmaq, yerləşdirilmək; به ~ کردن yerbəyer etmək, yerləşdirmək; ◊ خوردن ~ *dan.* a) təəccüblənmək; b) durğunluğa qalmaq; رفتن ~ geri çəkilmək (*mübahisədə*); زدن ~ a) sırımaq, calamaq; b) kələk gəlmək, fırıldaq gəlmək (*satışda*)

جاافتادگی [caoftadegi] 1) yetişmə, dəymə (*meyvə*); 2) hazır olma (*yemək*); 3) yetkinlik, təcrübəlilik

جاافتاده [caoftade] 1) yetişmiş, dəymiş (*meyvə*); 2) yetkin, təcrübəli

جابجا [cabeca] 1) dərhal; 2) yerbəyer

جابجایی [cabecayi] 1) yerbəyerləşmə, yerbəyer olma; 2) yerdəyişmə

جابر [caber] zülm edən, zülmkar

جابرانه [caberane] zülmkarlıqla; zülmkarcasına

جاپه [capa] ayaq izi

جاتکمه [catokme] *bax* جادگمه

جاجیم [cacim] cecim, rəngarəng keçədən hazırlanan fərş

جادگمه [cadogme] düymə yeri

جادو [cadu] cadu, sehr, əfsun; کردن ~ cadu etmək

جادوانه [cadovane] əfsunlayıcı, fəsunkar, məftunedici, canalıcı

جادوپرست [cadupərəst] caduya inanan

جادوگر [cadugər] cadugər, sehrbaz, əfsunçu

جادوگری [cadugəri] cadugərlik, sehrbazlıq

جاده [cadde] prospekt, böyük yol, şose; (شوسه) اسفالته˙ ~ asfalt yol; پیاده رو piyadalar üçün yol; خاکی ~ torpaq yol; کشیدن ~ yol çəkmək, yol salmaq; کوبیدن ~ yolu döyəcləmək, yolu döyəcləyib bərkitmək

جاده سازی [caddesazi] yol çəkmə, yol salma

جادی [cadi] zəfəran

جاذب [cazeb] cazibəli, cazibəli, cəlbedici

جاذبه [cazebe] 1) *bax* جاذب; 2) *c.*

جواذب [cəvazeb] cazibə, cəlb et

جاذبیت [cazebiyyət] *bax* جذابیت

جار [car] I car çəkmə, çə

haray; زدن (کشیدن) ~ car çəkmə

جار [car] II *c.* جیران [ciran] qo

جارح [careh] yaralayan, yara ran (*alət və ya insan*)

جارختی [carəxti] qarderob, paltar asılan yer; 2) asılqan

جارو [caru] süpürgə; ~ زدن (کردن، کشیدن) süpürmək

جاروب [carub] *bax* جارو

جاروبرقی [carubərği] tozsoran

جارویکش [carubkeş] *bax* جاروکش

جارویکشی [carubkeşi] *bax* جاروکشی

جاروجنجال [carocəncal] hay-küy, səs-küy; ~ راه انداختن (کردن) hay-küy salmaq, səs-küy salmaq

جاروکش [carukeş] süpürgəçi

جاروکشی [carukeşi] süpürmə; süpürgəçilik; ~ کردن a) süpürmək; b) süpürgəçi işləmək

جاری [cari] I 1) axar, axan; ~ آب axar su; 2) cari; bugünkü, hazırkı; ~ سال cari (*bu*) il; ~ بودن a) tökülmək, axmaq, axıb getmək; b) qüvvədə olmaq (*qanun*); ~ شدن a) *bax* ~ بودن a); b) icra olunmaq, həyata keçmək (*qanun*); ~ کردن a) axıtmaq, məcraya salmaq (*suyu*); b) həyata keçirmək (*qanunu*)

جاری [cari] II qayınarvadı

جاریه [cariye] 1) *bax* جاری I; 2) kəniz qız, xidmətçi qız

جاز [caz] caz; ~موسیقی caz musiqisi

جازم [cazem] qətiyyətli, qəti qərar qəbul edən; ~ شدن qəti qərar qəbul etmək

جازیست [cazist] cazist, cazçı, cazmen

جاسب [cast] şirəxana (*üzümdən şirə çıxardılan yer*)

جاسر [casər] *bax* جسور

جاسنگین [casəngin] *dan.* ağır, təmkinli, vüqarlı; ~ مرد ağır adam

جاسوس [casus] *c.* جواسیس [cəvasis] casus

جاسوسی [casusi] casusluq; ~ کردن casusluq etmək

جاسویچی [casviçi] brelok; açarqabı

جاسیگاری [casiqari] siqaretqabı, siqaret qutusu

جاصابونی [casabuni] sabunqabı

جاعل [cael] saxtakar, saxta (*qəlp*) işlərlə məşğul olan

جاکت [cakət] jaket

جاکلیدی [cakelidi] 1) *bax* جاسویچی; 2) açar deşiyi (*qapıda*)

جاگیر [caqır] *bax* جایگیر

جالب [caleb] cəlbedici, cazibəli; maraqlı; ~ توجه diqqətəlayiq; əhəmiyyətli; ~ توجه بودن maraqlı olmaq, diqqətəlayiq olmaq

جالباسی [calebasi] *bax* جارختی

جالیز [caliz] bostan, xır

جالیزبان [calizban] bostançı; bostan gözətçisi

جالیزکار [calizkar] bostançı, xırçı

جالیزکاری [calizkari] bostançılıq, xırçılıq

جالیزی [calizi] *bax* جالیز; ~محصولات bostan məhsulları

جام [cam] I cam, piyalə; badə, qədəh

جام [cam] II şüşə; numerativ söz (*şüşə üçün*); ~ انداختن şüşə salmaq

جامد [camed] 1) bərk, möhkəm; ~ جسم bərk cisim; 2) sərt, qatı; donmuş; 3) *qram.* sadə; ~ کلمات sadə sözlər; 4) cansız (*əşya*)

جامع [came'] 1) hərtərəfli; tam, kamil, mükəmməl; ~ شرح mükəmməl təsvir (*şərh*); 2) *c.* جوامع [cəvame'] böyük məscid

جامعه [came'e] 1) cəmiyyət, toplum; 2) icma

جامعه شناس [came'eşenas] sosioloq

جامعه شناسی [came'eşenasi] sosiologiya

جامه [came] geyim, paltar; ~ خواب yataq paltarı; yataq dəsti; ◊ ~ عمل پوشیدن (حیات) həyata keçmək, yerinə yetirilmək; ~ به دندان گرفتن dabanına tüpürmək, qaçmaq; ~ در نیل زدن qara paltar (*matəm paltarı*) geymək

جامه خانه [camexane] paltar asılan yer, qarderob (*hamamda*)

جامه دان [camedan] 1) çamadan; 2) paltar şkafı

جامه دار [camedar] paltarsaxlayan, qarderobçu

جامه شور [cameşur] *bax* جامه شوی

جامه شوری [cameşuri] *bax* جامه شویی

جامه شوی [cameşuy] paltaryuyan

جامه شویی [cameşuyi] paltar yuyulan yer, camaşırxana

جان [can] 1) can, ruh; ~ و جسم bədən və ruh; 2) *mənəvi.* məğz; ~ کلام sözün məğzi (*canı*); 3) əziz (*əzizləmək üçün*); ~ من əzizim; ~ برادر əziz qardaşım; ~ از دل و can dildən, can-başla; ürəkdən; ◊ ~ باختن canını qurban vermək (*fəda etmək*); ~ بخشیدن can vermək (*diriltmək*); ~ به آمدن cana gəlmək; به ~ آوردن cana gətirmək; ~ به سر شدن canbəsər olmaq; ~ به لب رسیدن canı boğazına yığılmaq; ~ دادن can vermək (*ölmək*); ~ در بردن canını qurtarmaq, xilas olmaq; ~ دریک قالب بودن can bir qəlbdə olmaq; ~ کندن a) can vermək; ölüm ayağında olmaq; b) ağır zəhmətə qatlaşmaq; əzab-əziyyət çəkmək

جان آفرین [canafərin] Tanrı, Yaradan

جانان [canan] canan, sevgili, məşuqə, dilbər

جانانه [canane] 1) *bax* جانان; 2) mehribanlıqla, sevə-sevə, canıyanlıqla; 3) *məc.* bərk, güclü; ~ سیلی bərk şillə, yağlı şillə

جانب [caneb] *c.* جوانب [cəvaneb] tərəf; ◊ ~ آن siz; ~ این mən; ~ کسی را گرفتن birinə havadarlıq etmək, birini dəstəkləmək

جانباز [canbaz] 1) canını qurban verən, fədakar; 2) əlil, şikəst (*İranda islam inqilabı uğrunda və İraqla müharibədə əlil olanlar*)

جانبازی [canbazi] canını qurban vermə, canından keçmə; fədakarlıq

جان بخش [canbəxş] can bağışlayan, ruhlandıran

جانبدار [canebdar] tərəfdar, dəstəkləyən

جانبداری [canebdari] tərəfdarlıq; dəstəkləmə; ~ کردن tərəfdarlıq etmək, dəstəkləmək

جانب گیر [canebgir] *bax* جانبدار

جانب گیری [canebgiri] *bax* جانبداری

جان پاس [canpas] cangüdən, şəxsi qoruyucu, şəxsi mühafiz

جان پرور [canpərvər] *bax* جان بخش

جان پناه [canpənah] *hərb.* sığınacaq, pənah yeri

جاندار [candar] 1) canlı varlıq; 2) canlı

جان سپار [cansepar] canından keçən, fədakar; sədaqətli

جان سپاری [cansepari] canından keçmə, fədakarlıq

جان ستان [cansetan] canalan, canalıcı, öldürücü

جان سخت [cansəxt] dözümlü, qüvvətli, möhkəm

جان سختی [cansəxti] dözüm, dözümlülük, möhkəmlik

جان سوز [cansuz] ürəkdağlayan, ürəkyaxıcı, qəmli, kədərli; ~ ناله ürəkyaxıcı nalə

جانشین [canəşin] 1) varis, xələf; vəliəhd; 2) müavin; 3) əvəz edən

جانشینی [canəşini] varislik, vərəsəlik; vəliəhdlik

جانفرسا [canfərsa] əzabverici; yorucu, üzücü; ~ زخم əzabverici yara; ~ کار yorucu iş

جان فروز [canforuz] *bax* جان فزا

جان فزا [canfəza] sevindirən, sevindirici, şadlandıran

جانفشان [canfeşan] fədakar, canından keçmə

جانفشانی [canfeşani] canfəşanlıq, fədakarlıq, canından keçmə

جانکاه [cankah] *bax* جانفرسا

جانکن [cankən] 1) ağır, çətin; əziyyətli (*iş*); 2) can verən, canla çəkişən, ölüm ayağında olan

جان گداز [canqodaz] *bax* جان سوز

جان گسل [canqosəl] ölümcül, öldürücü; fəlakətli

جان نثار [cannesar] *bax* جانباز **1)**

جان نثاری [cannesari] *bax* جانبازی

جانماز [canəmaz] canamaz, səccadə

جانور [canvər // canevər // canəvər] 1) canlı; 2) heyvan; اهلی ~ (خانگی) ev heyvanı; وحشی ~ vəhşi heyvan

جانوران [canevəran // canəvəran // canəvəran] *t.* جانور **2)**; آبزی ~ suda yaşayan heyvanlar; خاکزی ~ quruda yaşayan heyvanlar; درنده ~ yırtıcı heyvanlar

جانورشناس [canevərşenas] zooloq

جانورشناسی [canevərşenasi] zoologiya

جانی [cani] I səmimi, sədaqətli, vəfalı; ~ دوست səmimi dost

جانی [cani] II cani, cinayətkar, qatil; ~ دشمن qatı düşmən

جاودان [cavedan] əbədi, daimi, həmişə; ~ باش əbədi yaşa!

جاودانه [cavedane] əbədi, əbədi olaraq, daima, həmişəlik; ~ دوستی əbədi dostluq

جاودانی [cavedani] həmişəlik, əbədilik, daima

جاوید [cavid] *bax* جاودان; ~ باد! yaşasın!

جاویدان [cavidan] *bax* جاودان

جاویدانه [cavidane] *bax* جاودانه

جاویدانی [cavidani] *bax* جاودانی

جاویدن [cavidən] *bax* جاویدن

جاه [cah] 1) yüksək rütbə; yüksək vəzifə; 2) əzəmət, dəbdəbə, təntənə; ~ و جلال cah-calal

جاه پرست [cahpərəst] *bax* جاه طلب

جاهد [cahed] çalışan, cəhd edən, səy göstərən

جاه طلب [cahtələb] vəzifəpərəst, mənsəbpərəst

جاه طلبی [cahtələbi] vəzifəpərstlik

جاهل [cahel] *c.* جهال [cohhal] // جهلا [cohəla] cahil, qanmaz, avam, nadan, qanacaqsız, mərifətsiz

جاهلی [caheli] cahillik, avamlıq, nadanlıq

جاهلیت [caheliyyət] cahillik; دوره ~ cahiliyyə dövrü (*ərəblərin islamdan qabaqkı tarixi dövrü*)

جای [cay] *bax* جا

جایز [cayez] icazə verilmiş, rəva görülmüş, icazəsi olan; داشتن ~ (دانستن، شمردن، کردن) icazə vermək; rəva bilmək; شدن ~ icazə verilmək, rəva görülmək

جایزه [cayeze] *c.* جوایز [cəvayez] mükafat, دادن ~ mükafat vermək; گرفتن ~ mükafat almaq

جایگاه [cayqah] 1) yer, məkan; yaşayış yeri, ev, bina; 2) tribuna

جایگیر [caygir] 1) yerləşən, yer tutan; məskunlaşan, yaşayan; 2) təsir bağışlayan; شدن ~ a) yerləşmək; b) təsir bağışlamaq

جایگزین [cayqozin] yerini tutan, əvəz edən; کسی شدن ~ birinin yerini tutmaq, birini əvəz etmək

جبار [cəbbar] qəddar, zalım, zülmkar

جبارانه [cəbbarane] qəddarlıqla, zülmkarlıqla

جبال [cebal] *t.* جبل

جبان [cəban] qorxaq, ürəksiz, cəsarətsiz

جبانت [cəbanət] *bax* جبن

جبر [cəbr] I zor, məcburiyyət

جبر [cəbr] II cəbr (*elm*)

جبرا [cəbrən] zorla, güclə

جبران [cobran] əvəz verilmə, əvəzini vermə, kompensasiya; غیر ~ قابل əvəzi verilməyən, kompensasiya edilməyən; شدن ~ əvəzi verilmək; کردن ~ əvəzini vermək

جبران پذیر [cobranpəzir] düzəldilə bilən; əvəz oluna bilən

جبروت [cəbərut] 1) qüdrət, əzəmət, böyüklük; 2) İlahi qüdrət, İlahi əzəmət

جبل [cəbəl] *c.* جبال [cebal] dağ

جبلت [cebellət] təbiət, xasiyyət, zat, batin

جبلی [cebelli] təbii, fitri, anadangəlmə; ~ بیماری anadangəlmə xəstəlik

جبن [cobn] qorxu, qorxaqlıq, ürəksizlik

جبون [cəbun] *bax* جبان

جبهه [cəbhe] 1) cəbhə, müharibə meydanı; 2) ön tərəf; 3) alın, üz, sifət

جبین [cəbin] alın; ◊ ~ درهم کشیدن qaşqabaq sallamaq

جت [cet] reaktiv təyyarə; جنگنده ~ qırıcı reaktiv təyyarə

جثه [cosse] cüssə, bədən; fiqura

جثه دار [cossedar] cüssəli, bədənli, gövdəli

جحیم [cəhim] od, cəhənnəm odu

جد [cəd(d)] *c.* اجداد [əcdad] cədd, baba, ata-baba; ~ اندر ~ ata-babadan, nəsilliklə; بزرگ ~ ulu baba, əcdad

جد [ced(d)] çalışma, səy; ~ و جهد çalışıb-çabalama, çox çalışma; جد و جد و جهد کردن // جهد بکار بردن çox çalışmaq

جدا [ceddən] ciddi şəkildə, ciddiyyətlə

جدا [coda] 1) ayrı; 2) ayrılmış, bölünmüş, parçalanmış; شدن ~ ayrılmaq, bölünmək, parçalanmaq; کردن ~ ayırmaq, bölmək, parçalamaq

جدا جدا [codacoda] ayrı-ayrı

جدار [cedar] *c.* جدر [codor] yüngül divar, arakəsmə

جدا سازی [codasazi] ayırma, birbirindən ayırma; زمینها ~ torpaqları ayırma

جدا گانه [codaqane] ayrı-ayrılıqda; زندگی کردن ~ ayrı yaşamaq

جدال [cedal] 1) mübahisə, çəkişmə; ədavət, düşmənçilik; 2) dava, vuruşma; کردن ~ a) mübahisə etmək; b) dalaşmaq, vuruşmaq

جدانشدنی [codanəşodəni] ayrılmaz, bölünməz

جدایی [codayi] ayrılıq, ayrılma, hicran; (انداختن) افکندن ~ ayırmaq, ayrılıq salmaq

جدایی خواه [codayixah] separatist, separatçı; ~ نیروهای separatist qüvvələr

جدایی خواهی [codayixahi] separatizm, separatçılıq

جدایی ناپذیر [codayinapəzir] *bax* جدا نشدنی

جدل [cədəl] *bax* جدال

جدول [cədvəl] *c.* جداول [cədavel] cədvəl, qrafik, siyahı

جده [cədde] nənə

جدی [cədy] dağ keçisi; ~ برج Oğlaq bürcü (*22 XII-20.I*)

جدی [ceddi] ciddi, mühüm, diqqətəlayiq

جدیت [ceddiyyət] 1) ciddiyyət, ciddilik; 2) çalışma, fəallıq; 3) israr etmə

جدید [cədid] yeni, təzə, müasir; مد ~ yeni dəb

جدیدا [cədidən] 1) təzədən, yenidən, bir daha; 2) təzəliklə, təzəlikcə, bu yaxınlarda, son vaxtlar

جذاب [cəzzab] *bax* جاذب

جذابیت [cəzzabiyyət] cazibə, cəzb etmə; cəlb etmə; məlahət, cazibədarlıq

جذام [cozam] *tib.* cüzam (*xəstəlik*)

جذامی [cozami] cüzamlı, cüzam xəstəliyinə tutulmuş

جذب [cəzb] cəzb etmə, cəlb etmə; شدن ~ cəzb olunmaq; cəlb olunmaq; کردن ~ cəzb etmək; cəlb etmək; ◊قلوب کردن ~ ürəkləri ovlamaq; hamının diqqətini cəlb etmək

جذبه [cəzbe] 1) şövq, meyil; həvəs, maraq; 2) *bax* جذبه [cəzəbe]

جذبه [cəzəbe] 1) təsir, nüfuz; 2) ciddilik, sərtlik; گرفتن ~ özünü zəhmli göstərmək

جذر [cəzr] *c.* جذور [cozur] *riyaz.* kök; ~ استخراج kök alma (*hasil etmə*); (استخراج کردن) گرفتن ~ عددی را kök almaq

جر [cer] 1) çat, çatlaq (*torpaqda*); 2) deşik, yarıq; خوردن ~ cırılmaq (*kağız, parça*); دادن ~ cırmaq (*kağızı, parçanı*)

جرأت [cor'ət] cürət, cəsarət, igidlik, şücaət; داشتن ~ cürətli olmaq; کردن ~ cürət etmək

جراح [cərrah] cərrah

جراحت [cərahət] yara, xora; کردن ~ irinləmək (*yara*)

جراحت آلود [cərahətalud] irinli, irin verən

جراحت دیده [cərahətdide] yaralı, yaralanmış

جراحی [cərrahi] cərrahlıq, cərrahiyyə; اتاق ~ cərrahiyyə otağı; عمل ~ cərrahiyyə əməliyyatı; پلاستیک ~ (ترمیمی) plastik cərrahiyyə

جرب [cərəb] *tib.* qoturluq

جربز [corboz] *bax* گربز

جربزه [corboze] 1) zirəklik, çevikliik (*hiləgərlikdə*); 2) bacarıq, qabiliyyət, istedad; 3) ləyaqət

جر ثقیل [cərresəğil] qaldırıcı kran

جرز [cerz] aralıq (*divarın qapı ilə pəncərə arasındakı hissəsi*); divar; sütun (*körpüdə*)

جرزن [cerzən] cığal (*oyunda*)

جرزنی [cerzəni] cığallıq, cığallıq etmə

جرس [cərəs] *c.* اجراس [əcras] zınqırov, zəng

جرعه [cor'e] qurtum; ای آب ~ bir qurtum su

جرغول [cərğul] *bot.* bağayarpağı

جرغون [cərğun] *bax* جرغول

جرقه [cereğğe // cərəğğe] qığılcım; زدن ~ qığılcım saçmaq; شدن ~ a) partlamaq; b) özündən çıxmaq, əsəbiləşmək

جرگه [cərge] 1) cəmiyyət, toplum, kütlə; 2) cərgə, sıra, düzüm; کردن ~ a) toplaşmaq, bir yerə yığılmaq; b) sıraya düzülmək

جرم [cerm] I 1) çöküntü, torta, xılt; 2) ərp; گرفتن ~ a) ərp bağlamaq, ərplənmək; b) xılt bağlamaq

جرم [cerm] II *c.* اجرام [əcram] cisim; آفتاب ~ günəş, günəş dairəsi; ثابت ~ *fiz.* sabit cisim

جرم [corm] *c.* جروم [corum] // اجرام [əcram] 1) günah, suç, təqsir; cinayət; 2) *bax* جریمه; کردن ~ günah işlətmək; cinayət törətmək

جرمشناس [cormşenas] kriminalist

جرمشناسی [cormşenasi] kriminalistika

جرنگ [cerəng] cingilti; کردن ~ cingildəmək

جروبحث [cərrobəhs] mübahisə; sözləşmə, çəkişmə

جری [cəri] 1) cürətli, cəsarətli; igid, şücaətli; 2) kobud, qaba; tərbiyəsiz, sırtıq; شدن ~ cürətli olmaq, cəsarətli olmaq; کردن ~ a) cürət vermək; b) hirsləndirmək

جریان [cərəyan] 1) axma, axın; 2) cərəyan; hərəkət; istiqamət (*elmdə, siyasətdə*); 3) *mal.* dövriyyə; سرمایه ~ kapital dövriyyəsi; 4) : برق ~ elektrik cərəyanı; (داشتن (یافتن ~ a) axıb getmək; b) davam etmək; xəbəri olmaq, məlumatı olmaq; در ~ بودن a) xəbərdar olmaq; b) *bax* داشتن ~

جریانات [cərəyanat] *t.* جریان hadisələr, əhvalatlar

جریب [cərib] torpağın, yerin ölçü vahidi (*hektar*)

جریحه [cərihe] *c.* جرایح [cərayeh] yara

جریحه دار [cərihedar] 1) yaralı; 2) əzab çəkən, əziyyət çəkən; ساختن ~ (کردن) a) yaralamaq; b) əzab vermək

جریده [cəride] *c.* جراید [cərayed] qəzet; اعمال ~ *din.* əməllər kitabı

جریمه [cərime] *c.* جرایم [cərayem] 1) cərimə, cəza; 2) *bax* جرم [corm] 1); دادن ~ cərimə ödəmək, cərimə vermək; شدن ~ cərimələnmək; cərimə edilmək; (گرفتن) کردن ~ cərimələmək

جز [coz] başqa, savayı; من ~ məndən başqa

جزء [coz'] *bax* جزو

جزا [cəza] 1) cəza; ~ روز qiyamət (*məhşər*) günü; 2) cərimə; ~ نقدی pul cərimə; 3) mükafat; ~ دادن cəza vermək; به ~ رسیدن cəzalanmaq, cəzasına çatmaq; یافتن ~ به ~ رسیدن *bax*

جزالت [cəzalət] 1) böyüklük, əzəmət; əhəmiyyət; 2) möhkəmlik, qətiyyət; 3) bolluq, firavanlıq; təsirlilik, təsiredicilik (*sözün*); سخن ~ sözün təsirliliyi

جزایر [cəzayer] *t.* جزیره

جزایی [cəzayi] 1) cinayət, cinayət işi; قانون ~ cinayət məcəlləsi; 2) cəza, cəzalandırıcı

جزجز [cezcez] cızhacız; **سوختن ~** cızhacız yanmaq

جزر [cəzr] suyun azalması, suyun səviyyəsinin aşağı düşməsi (*dənizdə*); **ومد ~** suyun azalması və çoxalması

جزع [cəzə'] 1) qəm, qüssə; 2) nalə, zarıltı; **کردن ~** a) qəmlənmək, kədərlənmək; b) nalə etmək, zarıldamaq

جزع [cəz'] *miner.* oniks (*damarlı əqiq*)

جزغال [cezğal] *bax* **جزغاله**

جزغاله [cezğale] cızdaq; **شدن ~** yanıb cızdağı çıxmaq

جزل [cəzl] *bax* **جزیل**

جزم [cəzm] 1) kəsmə, kəsilmə, parçalanma; ayrılma 2) möhkəmlik, sabitlik, əzmkarlıq, qətiyyət

جزو [cozv] *c.* **اجزاء** [əcza] 1) hissə, parça; 2) bölmə, fəsil (*kitabda*)

جزوه [cozve] *c.* **جزوات** [cozəvat] kitabça; kitabın bir hissəsi

جزوه بندی [cozvebəndi] hissələrə bölmə (*kitabı*); **کردن ~** hissələrə bölmək

جزوی [cozvi] *bax* **جزئی**

جزویات [cozviyyat] *bax* **جزئیات**

جزیره [cəzire] *c.* **جزایر** [cəzayer] ada; **~ شبه** yarımada

جزیل [cəzil] 1) böyük; 2) möhkəm; 3) bol, firavan

جزئی [coz'i] cüzi, azacıq, az miqdarda

جزئیات [coz'iyyat] cüzilik, cüzi şeylər; incəliklər

جسارت [cəsarət // cesarət] cəsarət, igidlik, şücaət

جست [cəst // cest] sıçrayış, sıçrama; tullanma, hoppanma; **زدن ~** *bax* **جستن** [cəstən]

جستار [costar] analitik məqalə

جستجو [costocu // costecu] axtarış, axtarma; **کردن ~** axtarmaq

جستن [cəstən // cestən] *k.* **جه** [cəh // ceh] atlanmaq, tullanmaq, hoppanmaq; **~ از خواب** yuxudan qəfil oyanmaq

جستن [costən] *k.* **(ی) جو** [cu(y)] 1) axtarmaq, aramaq, soruşmaq; 2) tapmaq

جست و خیز [cəstoxiz] atılıb-düşmə; **کردن ~** atılıb-düşmək

جسته جسته [cəstəceste] az-az; yavaş-yavaş, tədricən

جسد [cəsəd] *c.* **اجساد** [əcsad] cəsəd, meyit

جسم [cesm] *c.* **اجسام** [əcsam] cisim; **جامد ~** bərk cisim; **مایع ~** maye, duru maddə

جسما [cesmən] cismən, bədəncə

جسمانی [cesmani] 1) cismani, cismə aid; fiziki; **~ کار** fiziki iş; 2) maddi; **~ عالم** maddi aləm; 3) dünyəvi

جسمی [cesmi] *bax* **جسمانی**

جسور [cəsur] cəsur, cəsarətli, qorxmaz, igid; **شدن ~** cəsarətli olmaq, igid olmaq

جسورانه [cəsurane] 1) igidliklə, cəsarətlə; 2) *bax* **جسور**

جسیم [cəsim] cüsseli, bədənli, boylu-buxunlu; gövdəli, yekə

جشن [cəşn] bayram, şənlik, təntənə; qonaqlıq; **تولد ~** ad (*doğum*) günü şənliyi; **سالگرد ~** yubiley; **~ گرفتن** bayram etmək

جشنواره [cəşnvare] festival

جعبه [cə'be] qutu; qab

جعبه آیینه [cə'beayine] vitrin

جعبه رنگ [cə'berəng] 1) boya (*rəng*) qutusu; 2) rəsm əşyaları qutusu (*kiçik çamadan*)

جعد [cə'd] qıvrım (*saç*)

جعفری [cə'fəri] *bot.* cəfəri

جعل [cə'l] saxtalaşdırma, saxta şey düzəltmə; **اسناد ~** sənədlərin saxtalaşdırılması; **کردن ~** saxtalaşdırmaq, saxta şey düzəltmək

جعلی [cə'li] saxta; qəlp; **~ سند** saxta sənəd

جغد [coğd] bayquş; **~ لانه** bayquş yuvası

جغرافی [coğrafi] coğrafiya; **~ اقتصادی** iqtisadi coğrafiya; **~ طبیعی** fiziki coğrafiya

جغرافیادان [coğrafiyadan] *bax* **جغرافیدان**

جغرافیدان [coğrafidan] coğrafiyaçı, coğrafiyaşünas

جغله [ceğele] *dan.* sısqa, cılız, zəif (*uşaq*); cırtdan; balacaboy

جغه [ceğğe] *bax* **جقه**

جفا [cəfa] 1) cəfa, əzab, əziyyət; 2) zülm, zülmkarlıq; 3) bivəfalıq; vəfasızlıq; **دادن (کردن) ~** a) zülm etmək; b) vəfasız olmaq, vəfasızlıq etmək; **دیدن (کشیدن) ~** a) cəfa çəkmək, əzab çəkmək; b) zülmə məruz qalmaq

جفاپیشه [cəfapişe] zalım, zülmkar, qəddar, amansız

جفاکار [cəfakar] *bax* **جفاپیشه**

جفاکاری [cəfakari] zülmkarlıq, qəddarlıq, amansızlıq

جفاکش [cəfakeş] cəfakeş, məzlum

جفاکشی [cəfakeşi] cəfakeşlik, əzab çəkmə

جفت [coft] 1) cüt, qoşa; **یک ~** bir cüt corab; 2) tay, yoldaş; **این ~ تو نیست** bu, sənin tayın deyil; **کردن ~** cütləşdirmək

جفت جفت [coftcoft] cüt-cüt, qoşa-qoşa; **آمدن ~** cüt-cüt gəlmək

جفتک [coftək] təpik, şıllaq; **زدن ~** təpik atmaq

جفتک پرانی [coftəkpərani] təpik atma, şıllaq atma

جفتگیری [coftgiri] cütləşmə (*heyvanlar*); cütləşdirmə (*heyvanları*); **کردن ~** cütləşdirmək (*heyvanları*); **کردن باهم ~** cütləşmək (*heyvanlar*)

جفنگ [cəfəng] cəfəng, boş söz, mənasız söz; **گفتن ~** cəfəng danışmaq, mənasız danışmaq

جفنگ گو [cəfəngqu] cəfəng danışan, mənasız danışan

جفنگ گویی [cəfəngquyi] boş danışma, mənasız danışma

جفه [ceğğe] cıqqa, tac

جک [cək] domkrat

جگر [cegər] ciyər; **سیاه ~** qara ciyər; **سفید ~** ağ ciyər; ◊ **برای چیزی ~ لک زدن** ürəyi istəmək, çox arzusunda olmaq

جگر آور [cegəravər] ürəkli, qorxmaz, igid, cəsarətli

جگر بند [cegərbənd] iç, içalat (*ürək, ağ ciyər, qara ciyər*)

جگرگوشه [cegərqoşe] *bax* **جگر پاره**

جگر تافته [cegərtafte] 1) əzab çəkən, əziyyət çəkən; 2) aşiq, vurğun; 3) xəstə

جگر تشنه [cegərteşne] 1) təşnə, çox susuz, çox susamış; 2) ürəkdən arzulayan, həsrət çəkən

جگر خراش [cegərxəraş] ürək dağlayan, əzab verən

جگر خور [cegərxor] 1) qəmli, qüssəli, kədərli; 2) ürəkağrıdan, əziyyətverən (*adam*)

جگر دار [cegərdar] *bax* جگر آور

جگر سوز [cegərsuz] *bax* جگر خراش

جگرگوشه [cegərquşe] 1) ciyərin bir hissəsi (*parçası*); 2) ciyərparə, çox əziz, candan əziz (*uşaq*)

جگری [cegəri] ciyər rəngi, tündqırmızı

جگن [cəgən] *bot.* cil, qumotu

جل [col] 1) çul; 2) *məc.* köhnə paltar, geyilmiş paltar; ~ خودرا از آب بیرون کشیدن çulunu sudan çıxarmaq

جلا [cəla] I 1) parıltı, işıltı, şölə; 2) cilalama, hamarlama; ~ روغن lak; دادن ~ cilalamaq, hamarlamaq; parıldatmaq; داشتن ~ parıldamaq

جلا [cəla'] II tərk etmə, getmə, müəssisə, vətəndən tərk etmə; وطن کردن ~ vətəndən ayrılma; vətəni tərk etmək

جلاب [cəllab] *bax* گلاب

جلاد [cəllad] 1) cəllad; 2) zülmkar, qəddar; ◊ فلک ~ Mərrix (*Mars*);

جلادار [cəladar] cilalı, parıltılı, parlaq

جلادت [cəladət] 1) güclülük, çeviklik, zirəklik; 2) igidlik, cəsarət

جلادی [cəlladi] 1) cəlladlıq; 2) zülmkarlıq, qəddarlıq

جلاکار [cəlakar] *bax* جلاگر

جلاگر [cəlagər] cilalayıcı, pardaxlayıcı

جلال [cəlal] təntənə, əzəmət, cahcalal

جلالت [cəlalət] *bax* جلال

جلب [cələb] 1) yalançı, kələkbaz; 2) fahişə, pozğun qadın

جلب [cəlb] cəlb, cəlb etmə, cazibə; شدن ~ cəlb olunmaq; کردن ~ cəlb etmək; کردن (دقت) توجه ~ diqqəti cəlb etmək

جلتقه [celetğe] *bax* جلیقه

جلد [cəld] cəld, zirək, çevik

جلد [celd] *c.* اجلاد [əclad] cild; یک ~ کتاب bir cild kitab

جلدی [cəldi] cəldlik, zirəklik, çeviklik

جلدی [celdi] *tib.* dəri; بیماریهای ~ dəri xəstəlikləri

جلدساز [celdsaz] cildçi

جلزولز [celez(z)ovelez] *bax* جزجز

جلسه [cələse // cəlese] iclas, yığıncaq; علنی ~ açıq iclas; عمومی ~ ümumi iclas; داشتن ~ iclasda olmaq (*iştirak etmək*); کردن ~ iclas keçirmək

جلف [celf] *c.* اجلاف [əclaf] yüngülxasiyyət, yelbeyin, bambılı

جلگه [colge] vadi, düzənlik

جلو [celou // colou] qabaq, ön, qarşı tərəf; آمدن ~ irəli gəlmək, qabağa gəlmək; افتادن (زدن) ~ ötmək, qabağa keçmək; انداختن ~ a) qabağına qatmaq (*qoyunu və s.*); b) irəli aparmaq (*işi və s.*); ◊ خود را ~ گرفتن özünü saxlaya bilmək

جلودار [celoudar] irəlidə gedən, öndə gedən, avanqard

جلوس [colus] oturma; taxta oturma, hökmdarlığa başlama; کردن ~ taxta oturmaq, hökmdarlığa başlamaq

جلو گیری [celougiri] 1) qarşısını alma, tutub saxlama; 2) mane olma; 3) cilovlama; xəbərdarlıq etmə; شدن ~ a) qarşısı alınmaq; b) xəbərdar olunmaq; کردن ~ a) qarşısını almaq, tutub saxlamaq; b) mane olmaq; cilovlamaq; c) xəbərdarlıq etmək

جلوه [celve] 1) cilvələnmə, gözəl biçimdə görünmə; 2) parıltı; gözəllik; دادن ~ a) özünü göstərmək; nazlanmaq; b) bəzəmək; داشتن ~ diqqəti cəlb etmək, özünə cəlb etmək; کردن ~ a) cilvələnmək, gözəl görünmək; b) nazlanmaq; c) parıldamaq

جلوه گر [celvegər] 1) cilvələnən; şux görünən; nazlanan; 2) parıldayan

جلوه گری [celvegəri] 1) cilvələnmə; şux görünmə; nazlanma; 2) parıldama; کردن ~ *bax* جلوه کردن (جلوه *sözündə*)

جلی [cəli] aydın, aşkar; خط ~ oxunaqlı xətt

جلیتقه [celitğe] *bax* جلیقه

جلیقه [celiğe] jilet; ضد گلوله ~ zirehli (*gülləbatmaz*) jilet; نجات ~ nicat jileti

جلیل [cəlil] 1) böyük; məşhur; 2) hörmətli, möhtərəm

جماد [cəmad] 1) cansız əşya; 2) bərk cisim; 3) mineral, qeyri-üzvi maddə

جماع [cema'] cinsi əlaqə, cinsi əlaqədə olma; کردن ~ cinsi əlaqədə olmaq

جماعت [cəmaət] camaat, kütlə; icma

جمال [cəmal] gözəllik, qəşənglik

جماهیر [cəmahir] *t.* جمهوری

جمجمه [comcome] kəllə, qafa tası

جمع [cəm'] 1) cəm, toplam, yekun; 2) toplu; qrup, dəstə; 3) *riyaz.* cəm, toplama; شدن (آمدن) ~ a) bir yerə yığışmaq, toplaşmaq; b) yığılmaq, toplanmaq; کردن (آوردن) ~ cəmləmək; yekunlaşdırmaq

جمعاً [cəm'ən] cəmisi, toplam; üst-üstə

جمع آوری [cəm'əvəri] toplama; bir yerə yığma; محصول ~ məhsulun yığımı; شدن ~ toplanmaq; yığılmaq; کردن ~ toplamaq, yığmaq

جمع بندی [cəm'bəndi] cəmləmə, yekunlaşdırma; کردن ~ cəmləmək, yekunlasdırmaq, yekun vurmaq

جمع و جور [cəm'ocur] yır-yığış, yır-yığış etmə; səliqə-sahmana salma; کردن ~ yır-yığış etmək, səliqə-sahmana salmaq

جمعه [com'e] cümə, روز ~ cümə günü

جمعی [cəm'i] kollektiv, müştərək, bir yerdə, birgə

جمعیت [cəm'iyyət] 1) əhali; 2) kollektiv; 3) kütlə

جملگی [comlegi] hamı, hamısı; به ~ hamılıqla

جمله [comələ] *c.* جملات [comələt] 1) *qram.* cümlə; 2) hamı; کارگران ~ fəhlələrin hamısı; ~ از ان o cümlədən; ساختن ~ cümlə qurmaq

جمله بندی [comlebəndi] cümlə qurma; کردن ~ *bax* جمله ساختن (جمله *sözündə*)

جمله پردازی [comlepərdazi] cümləpərdazlıq, ibarəpərdazlıq

جمله سازی [comlesazi] *bax* جمله بندی

جمود [comud] 1) donma, buz bağlama; 2) durğunluq; süstlük; فکری ~ ağılın süstlüyü

جمهوری [comhuri] *c.* جماهیر [cəmahir] respublika; اسلامی ~ islam respublikası; خود مختار ~ muxtar respublika; فدرال ~ federativ respublika

جمهوری خواه [comhurixah] respublikaçı, respublika quruluşu tərəfdarı

جمهوری طلب [comhuritələb] *bax* جمهوری خواه

جمیع [cəmi'] hamı, bütün; ~ آنها onların hamısı; مردم ~ bütün camaat

جمیعاً [cəm'iən] hamılıqla, hamılıqca

جمیل [cəmil] 1) göyçək, qəşəng; 2) yaxşı, əla

جمیله [cəmile] *bax* جمیل

جن [cen(n)] *c.* اجنه [əcenne] // جان [can(n)] cin

جناب [cənab // cenab] cənab; ağa

جنابت [cənabət] murdarlanma, qüsl (*yuyunma*) tələb olunan hal; ~ غسل dini mərasim qüslü

جناح [cenah] cinah, tərəf, yan, qol

جنازه [cenaze] cənazə, meyit, kəfənə tutulmuş ölü

جناس [cenas] cinas, kalambur

جناغ [cenağ] *anat.* cınaq, cınaq sümüyü; döş sümüyü; ◊ ~ شکستن "yadımda" sözünü deməklə mərcə gəlmək (*toyuğun cınaq sümüyü ilə*)

جنان [cenan] *t.* جنت

جنایت [cenayət] cinayət; // ~ کردن ~ مرتکب شدن cinayət törətmək, cinayət etmək

جنایت آمیز [cenayətamiz] cinayət, cinayətli, kriminal

جنایت پیشه [cenayətpişe] *bax* جنایت کار

جنایت کار [cenayətkar] cinayətkar

جنایت کارانه [cenayətkarane] cinayətkarcasına, cinayətkarlıqla

جنایت کاری [cenayətkari] cinayətkarlıq

جنایی [cenayi] 1) cinayət; ~ دادگاه cinayət məhkəməsi; 2) detektiv; ~ رمان detektiv roman

جنب [cəmb] tərəf, yan; ~ خانه evin yanında; ~ در nəzdində

جنب [conob] murdarlanmış (*cinsi əlaqəyə görə*); qüslə ehtiyacı olan şəxs

جنبان [comban] tərpənən, hərəkət edən; yırğalanan, yellənən

جنباندن [combandən] 1) tərpətmək; 2) yırğalamaq, yelləmək

جنبانیدن [combanidən] *bax* جنباندن

جنبش [combeş] 1) hərəkət, hərəkat (*ictimai*); ~ کارگری fəhlə hərəkatı; 2) hərəkət, tərpənmə, tərpəniş; 3) titrəmə, titrəyiş

جنب و جوش [combocuş] 1) həyəcan; 2) canlanma; 3) səs-küy; به ~ آمدن a) həyəcanlanmaq; b) canlanmaq; به ~ آوردن a) həyəcanlandırmaq; b) canlandırmaq

جنبه [cəmbe] xarakter, xasiyyət, təbiət; səciyyə, keyfiyyət; ~ سیاسی siyasi xarakter, siyasi səciyyə

جنبیدن [combidən] 1) tərpənmək, hərəkətə gəlmək; 2) yırğalanmaq, yellənmək

جنت [cənnət] *c.* جنان [cenan] cənnət, behişt; cənnət bağı

جنتلمن [centelmən] centlmen

جنت مکان [cənnətməkan] cənnətməkan, behiştlik (*vəfat etmiş adam haqqında*)

جنجال [cəncal] cəncəl, qalmaqal, hay-küy, dava-dalaş; ~ کردن qalmaqal salmaq, dalaşmaq; ~ برپا ~ راه انداختن // کردن cəncəl yaratmaq

جنجالی [cəncali] 1) cəncəlli, qalmaqallı (*iş, hadisə*); 2) davakar, qalmaqalçı, cəncəlçi

جنس [cens] 1) cins, növ, çeşid; ~ اعلی əla növ; ~ لطیف *məc.* qadın; 2) *c.* اجناس [əcnas] mal; 3) təbiət, keyfiyyət

جنسی [censi] 1) cins, cinsə aid; 2) cinsi, şəhvani, seksual; ~ جاذبه şəhvani cazibə; ~ رابطه cinsi əlaqə

جنسیت [censiyyət] 1) cinsiyyət, eyni cinsə mənsub olma; 2) cinsi (*şəhvani*) əlamət

جنگ [cəng] müharibə, dava, hərb; döyüş, vuruş; ~ جهانی dünya müharibəsi; ~ چریکی partizan müharibəsi; ~ سرد *məc.* soyuq müharibə; ~ صلیبی səlib yürüşü; ~ کردن müharibə etmək; به ~ کشیدن müharibəyə cəlb etmək;

جنگ [cong] *ədəb.* cüng (*şeir toplusu*)

جنگ آزما [cəngazma] *bax* جنگ آزموده

جنگ آزموده [cəngazmude] 1) müharibədə təcrübəsi olan; 2) veteran

جنگ افروز [cəngəfruz] müharibə qızışdıran

جنگ افزار [cəngəfzar] silah, sursat; ~ سبک yüngül silah; ~ سنگین ağır silah

جنگاور [cəngavər] cəngavər; cəsarətli; qorxmaz

جنگ آوری [cəngavəri] cəngavərlik; qoxmazlıq, cəsarət

جنگجو [cəngcu] *bax* 1) جنگاور; 2) dalaşqan

جنگجویی [cəngcuyi] 1) *bax* جنگاوری; 2) dalaşqanlıq

جنگدیده [cəngdide] *bax* جنگ آزموده

جنگزده [cəngzəde] müharibədən ziyan çəkmiş; ~ مناطق müharibədən ziyan çəkmiş bölgə

جنگ طلب [cəngtələb] müharibə istəyən, müharibə qızışdıran, militarist, təcavüzkar

جنگل [cəngəl] meşə; ~ انبوه sıx meşə; ◊ ~ مولا hərc-mərclik, qarışıqlıq, dərəbəylik, özbaşınalıq

جنگلبان [cəngəlban] meşəbəyi, meşə gözətçisi

جنگل دار [cəngəldar] 1) meşəçi; 2) *bax* جنگلبان; 3) meşəlik

جنگل داری [cəngəldari] 1) meşəçilik; 2) *bax* جنگل کاری

جنگل زار [cəngəlzar] meşə olan yer, meşəlik

جنگلستان [cəngəlestan] *bax* جنگل زار

جنگل کاری [cəngəlkari] meşəsalma; ~ کردن meşə salmaq

جنگنده [cəngənde] 1) müharibə edən, döyüşən; 2) qırıcı; ~ (جت) هوا پیمای qırıcı təyyarə

جنگی [cəngi] 1) *bax* جنگ [cəng]; ~ عملیات döyüş əməliyyatı; 2) döyüşkən; ~ سرباز döyüşkən əsgər

جنگیدن [cəngidən] müharibə etmək, vuruşmaq

جنم [cənəm] 1) görkəm; üz, surət, sima; 2) təbiət, xasiyyət, zat (*insanın*)

جنوب [cənub] cənub; ~ شرقی cənub-şərq; ~ غربی cənub-qərb

جنوبی [cənubi] cənubi; ساحل ~ cənub sahili

جنون [conun] cünun, dəlilik, divanəlik; ~ پیدا کردن dəli olmaq, dəlilik tapmaq

جنون آسا [conunasa] dəli kimi

جنون آمیز [conunamizl.dəli.dəlicəsinə

جنون آور [conunavər] dəlilik törədən; ağılsızlıq

جنین [cənin] rüşeym, embrion; ~ سقط *bax* سقط

جو [cəv(v)] atmosfer, hava

جو [cou] arpa; ~ دوسر yulaf; ~ دو خررا نمی تواند تقسیم کند *ata söz.* iki eşşəyin arpasını bölə bilmir

جو [cu] arx; kanal

جواب [cəvab] *c.* اجوبه [əcvəbə] cavab; رد ~ rədd cavabı; ~ دادن (گفتن) a) cavab vermək; b) uyğun gəlmək; ◊ ~ کردن *dan.* a) rədd etmək; b) qovmaq (*işdən*)

جوابده [cəvabdeh] 1) uyğun gələn, cavab verən; 2) cavabdeh, məsul

جوابگو [cəvabqu] *bax* جوابده

جوابگویی [cəvabquyi] 1) uyğunluq; 2) məsuliyyət

جواد [cəvad] səxavətli, əliaçıq, comərd

جوار [cəvar // cevar] qonşuluq, yaxınlıq; ~ در qonşuluqda

جواز [cəvaz] yazılı icazə, lisenziya; ~ عبور keçid üçün icazə kağızı (*sərhəddən*); ~ گمرکی gömrük üçün icazə kağızı; ~ دادن lisenziya vermək; ~ گرفتن lisenziya almaq

جوال [coval // cəval] çuval, böyük kisə

جوالدوز [cəvalduz] 1) çuvalduz, böyük iynə; 2) çuvaltikən (*adam*)

جوامع [cəvame'] *t.* جامعه

جوان [cəvan] *c.* جوانان [cəvanan] cavan, gənc; ~ شدن cavanlaşmaq; ~ ماندن cavan qalmaq

جوانب [cəvaneb] *t.* جانب

جوانمرد [cəvanmərd] 1) alicənab, ürəyiaçıq; səxavətli; 2) igid, cəsur

جوانمردانه [cəvanmərdane] 1) alicənablıqla, ürəyiaçıqlıqla; 2) igidcəsinə, mərdcəsinə

جوانمردی [cəvanmərdi] 1) alicənablıq, ürəyiaçıqlıq; 2) igidlik, cəsurluq

جوانمرگ [cəvanmərg] cavan yaşında ölən, vaxtsız həlak olan; ~ شدن cavan ölmək

جوانه [cəvane] 1) tumurcuq, düymə; ~ درخت ağacın tumurcuğu; 2) *bax* جوان; ~ زن cavan qadın; ~ زدن tumurcuqlamaq

جوانی [cəvani] cavanlıq, gənclik

جواهر [cəvaher] *t.* جوهر 2); cavahirat, qiymətli daş-qaş

جواهرات [cəvaherat] *t.* جوهر 2); *bax* جواهر

جواهرآلات [cəvaheralat] cavahirat malları, zərgərlik malları, daş-qaş məmulatı

جواهرتراش [cəvahertəraş] daş-qaş yonan; zərgər

جواهرساز [cəvahersaz] *bax* جواهرتراش

جواهرسازی [cəvahersazi] daş-qaş yonma, zərgərlik

جواهرفروش [cəvaherforuş] zərgər; cavahirsatan

جوایز [cəvayez] *t.* جایزه

جوجو [cucu] *uş.d.* 1) quş, kiçik quş; 2) cücə; 2) cücü, həşərat

جوجه [cuce] cücə; ~ ماشینی inkubator cücəsi; ~ را آخر پاییز می شمارند *ata.söz.* cücəni payızda sayaralar; ~ در آوردن cücə çıxartmaq

جوجه تیغی [cücəticəliqirkip]

جوجه خروس [cucexorus] 1) cavan xoruz, xoruzcuğaz; 2) *dan.* cavan oğlan

جوجه فکلی [cucefokolu] *dan.* stilyaqa, piyon, modabaz cavan oğlan

جوخه [cuxe] dəstə, qrup, manqa; ~ تیرانداز atıcı manqası

جود [cud] əliaçıqlıq, səxavət, comərdlik

جور [cour] 1) zülm, cəfa; 2) incimə, üzüntü; əzab-əziyyət; ~ دادن (کردن) zülm etmək, əzab vermək; ~ کشیدن zülm çəkmək, əzab çəkmək

جور [cur] 1) növ, çeşid, qisim, cür; ~ حرف نزن این bu cür (*belə*) danışma; 2) bərabər, cüt; ~ این دوکفش باهم نیستند bu iki ayaqqabı cüt deyil; 3) oxşar, uyğun; ~ ما باهم نیستیم biz bir-birimizə uyğun deyilik (*gəlmirik*)

جوراب [curab] corab

جوراب شلواری [curabşəlvari] kolqotka

جوراجور [curacur] cürbəcür, rəngarəng, müxtəlif

جوربجور [curbecur] *bax* جوراجور

جوربور [curbur] qırqovul

جورکش [courkeş // courkəş] əzab çəkən, əzab-əziyyət çəkən

جوز [couz] qoz; ~ هندی hind qozu

جوزا [couza] *astr.* Əkizlər bürcü (*22. V-21.VI*)

جوزاقند [couzağənd] *bax* جوزقند

جوزقند [couzğənd] alana (*içinə şəkərli qoz, badam və s. doldurulmuş quru meyvə – şaftalı*)

جوزینه [couzine] badam və qozla hazırlanmış halva

جوسازی [cəv(v)sazi] şəraitə uyğun, şəraitə uyğunlaşma; ~ کردن şəraitə uyğunlaşdırmaq

جوشیدن [cuşidən] *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) qaynama, coşma; ~ آمدن به a) qaynamağa başlamaq; b) coşmaq, əsəbiləşmək; ~ دادن qaynatmaq

جوش [cuş] II səpki, civzə, sızanaq; ~ زدن səpmək (*bədəndə*)

جوشان [cuşan] qaynar (*su*)

جوشاندن [cuşandən] qaynatmaq

جوشانده [cuşande] جوشاندن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) həlim (*dərman bitkilərinin*), mikstura; 2) qaynanmış; ~ آب qaynanmış su

جوشانیدن [cuşanidən] *bax* جوشاندن

جوش بره [cuşbəre] düşbərə

جوشدار [cuşdar] səpkili, civzəli, sızanaqlı; ~ (روی) صورت sızanaqlı sifət

جوشش [cuşeş] 1) qaynama; 2) həyəcan, coşqu; 3) qaynayıb-qarışma; ~ داشتن dostluq etmək, qaynayıb-qarışmaq

جوشک [cuşək] 1) bardaq; 2) qəhvədan

جوشکار [cuşkar] qaynaqçı

جوشکاری [cuşkari] qaynaqçılıq; ~ کردن qaynaq etmək

جوشگر [cuşgər] *bax* جوشکار

جوشن [couşən] dəmir geyim, zirehli paltar

جوش و جلا [cuşocəla] səs-küy, qarışıqlıq, çaxnaşma, qalmaqal

جوش و خروش [cuşoxoruş] 1) *dan.* *bax* جوشش 1); 2) bərk qaynama, paqqıldama; 3) ruh yüksəkliyi, yüksək coşqunluq; ~ به آمدن bərk həyəcanlanmaq, coşmaq

جوشی [cuşi] 1) *dan.* əsəbi, tündməzac; 2) *bax* جوشدار; ~ شدن əsəbiləşmək

جوشیدن [cuşidən] 1) qaynamaq, coşmaq (*su*); 2) dostluq etmək, qaynayıb-qarışmaq

جوشیده [cuşide] جوشیدن *f.-nin k. z.f.sif.* qaynamış, qaynanmış; ~ آب qaynanmış su

جوع [cu'] aclıq

جوف [couf] *c.* اجواف [əcvaf] iç, daxil; ~ پاکت zərfin içi

جوغه [cüğe] *bax* جوخه

جوک [cok] lətifə

جوگندمی [cougəndomi] çal, ağqara (*saç*)

جولا [cula] *bax* جولاه

جولان [coulan // cəvələn] 1) at çapma; 2) cövlan etmə, gəzmə, fırlanma; ~ کردن a) at çapmaq; b) gəzmək, fırlanmaq

جولانگاه [coulanqah] meydan; cıdır meydanı; gəzinti yeri

جولاه [coulah] 1) toxucu; 2) hörümçək

جولاهه [coulahe] *bax* جولاه

جونده [cəvənde] çeynəyən, gövşəyən, gövşək; ~ حیوانات gövşək heyvanlar

جوهر [couhər] 1) zat, mahiyyət, cövhər; 2) *c.* جواهر [cəvaher] cavahir, qiymətli daş-qaş; 3) *kim.* turşu; ~ لیمو limon turşusu

جوهر دار [couhərdar] 1) istedadlı, qabiliyyətli; 2) boyaqçı, rəngsaz

جوی [cuy] *bax* جو

جوی [cəvvi] atmosfer; ~ شرایط atmosfer şəraiti

جویا [cuya] 1) axtaran; 2) sual verən; maraqlanan; ~ شدن a) axtarmaq; b) soruşmaq

جویان [cuyan] 1) *bax* جویا 1); 2) axtararaq, axtara-axtara; 3) maraqlanaraq

جویبار [cuybar] arx, arx çox olan yer; axar su; çay

جویدن [cəvidən] çeynəmək

جویده جویده [cəvidecəvide] 1) çeynəyə-çeynəyə; 2) qırıq-qırıq; ~ حرف زدن qırıq-qırıq danışmaq

جوینده [cüyənde] axtaran; ~ یابنده است *ata söz.* axtaran tapar

جهات [cəhat] *t.* جهت; ~ چهارگانه dörd cəhət (*dünyanın dörd tərəfi: şimal, cənub, şərq, qərb*)

جهات یابی [cəhatyabi] hərəkətin istiqamətini müəyyən etmə; istiqamət, meyil, oriyentasiya; ~ کردن istiqaməti müəyyənləşdirmək; istiqamət almaq, səmtləşmək

جهاد [cihad] cihad (*müqəddəs müharibə, din-iman uğrunda savaş*)

جهاز [cəhaz] I cehiz

جهاز [cəhaz] II 1) cihaz, alət, aparat; 2) üzv, orqan; ~ تنفس nəfəs borusu; ~ عصبی əsəb sistemi

جهال [cohhal] *t.* جاهل

جهالت [cəhalət] cəhalət, cahillik, nadanlıq, avamlıq

جهان [cəhan] 1) dünya, aləm; ~ حیوانات heyvanlar aləmi, fauna; 2) cəmiyyət, mühit

جهان آرا [cəhanara] dünyanı bəzəyən, dünyanı zinətləndirən

جهان آزموده [cəhanazmude] *bax* جهاندیده

جهان آفرین [cəhanafərin] dünyanı yaradan, Allah

جهان افروز [cəhanəfruz] dünyanı işıqlandıran, dünyaya nur saçan

جهانبان [cəhanban] dünyanı qoruyan, böyük hökmdar

جهان بین [cəhanbin] uzaqgörən, gözüaçıq

جهان بینی [cəhanbini] dünyagörüşü, ideologiya

جهان پهلوان [cəhanpəhləvan] dünya pəhləvanı

جهان پیما [cəhanpeyma] *bax* جهانگرد

جهان تاب [cəhantab] *bax* جهان افروز

جهان دار [cəhandar] dünyanın hökmdarı, böyük hökmdar: şah, padşah

جهاندن [cəhandən] sıçratmaq, tullandırmaq, hoppandırmaq

جهاندیده [cəhandide] dünyagörmüş, təcrübəli

جهانسوز [cəhansuz] 1) dünyanı dağıdan, aləmi məhv edən; dağıdıcı, viranedici; ~ جنگ dünaynı dağıdan müharibə; dağıdıcı müharibə; 2) zülmkar padşah, qəddar hökmdar

جهان شمول [cəhanşomul] cahanşümul, dünya əhəmiyyətli

جهانگرد [cəhangərd] səyyah, turist

جهانگردی [cəhangərdi] səyyahlıq, turizm

جهانگشا [cəhanqoşa] *bax* جهانگیر

جهانگشایی [cəhanqoşayi] *bax* جهانگیری

جهانگیر [cəhangir] dünyanı tutan, dünyanı fəth edən, fateh

جهانگیری [cəhangiri] dünyanı tutma, dünyanı fəth etmə, fatehlik

جهان نما [cəhannəma] dünyanı göstərən, dünyanı təsvir edən; ~ نقشه dünyanın xəritəsi; ◊ ~ جام dünyanı göstərən cam (*piyalə*)

جهان نورد [cəhannəvərd] *bax* جهانگرد

جهانی [cəhani] dünya, dünyaya aid olan; ~ شهرت dünya şöhrəti; جنگ ~ دوم ikinci dünya müharibəsi

جهانیان [cəhaniyan] bəşəriyyət, bütün insanlar

جهانیدن [cəhanidən] *bax* جهاندن

جهت [cəhət] *c.* جهات [cəhat] 1) cəhət, tərəf; 2) səbəb, cəhət; به این ~ istirahət üçün

جهد [cəhd] cəhd, çalışma, səy; ~ کردن cəhd etmək, çalışmaq

جهش [cəheş] 1) sıçrayış; tullanış; 2) döyüntü, döyünmə, vurma; ~ نبض nəbzin vurması

جهل [cəhl] *bax* جهالت

جهلا [cəhəla] *t.* جاهل

جهنده [cəhənde] sıçrayan, tullanan, hoppanan

جهنم [cəhənnəm] cəhənnəm

جهود [cohud] yəhudi

جهول [cəhul] 1) *bax* جاهل; 2) xudbin, eqoist

جهیدن [cəhidən] *bax* جستن [cəstən]

جهیز [cəhiz] *bax* جهاز I

جهیزیه [cəhiziyye] *bax* جهاز I

جیب [ceyb] *c.* جیوب [coyub] yaxa; ◊ ~ تفکر فرو بردن sərbə fikrə dalmaq

جیب [cib] cib; ~ بغل döş cib; ◊ با ~ خالی əliboş, cibiboş, pulsuz; به جیبش را تار عنکبوت زدن mənimsəmək; جیبش بسته cibi boşdur; cibini hörümçək toru basıb; جیبش را بید خورده çox yoxsuldur; cibində siçan oynayır

جیب بر [cibbor] 1) cibgir, oğru; 2) fırıldaqçı

جیر [cir] yumşaq maral dərisi; zamşa

جیران [ceyran] ceyran

جیر جیر [cirсir] 1) cikkildəmə, civildəmə; 2) cırıldama, cır-cır salma; کردن ~ a) cikkildəmək, civildəmək; b) cırıldamaq

جیر جیرک [cirсirək] cırcırama

جیرو [ciru] imza (*mal sənədinin arxasında*)

جیره [cire] pay; norma

جیره بندی [cirebəndi] ərzaqı norma ilə (*kartoçkalarla*) paylama

جیغ [ciğ] qışqırıq; وداد ~ hay-küy; زدن (کشیدن) ~ qışqırmaq

جیک جیک [cikcik] 1) *bax* جیر جیر; 2) mırıldanma, donquldanma; زدن ~ deyinmək, donquldanmaq; dodaqaltı mızıldanmaq; کردن ~ *bax* جیر جیر کردن (جیر جیر *sözündə*)

جیم [cim] "ج" hərfinin adı; ◊شدن ~ gizlənmək, əkilmək

جیوه [cive] civə

جیوه دار [civedar] civəli

جیوه کاری [civekari] amalqamasiya, amalqamalaşdırma (*metalın üzünə civə çəkmə*)

چ

چ [çe] fars əlifbasının yeddinci hərfi

چابک [çabok] 1) cəld, zirək, çevik; 2) tez, iti, yeyin

چابک پا [çabokpa] iti gedən, sürətlə gedən

چابک دست [çabokdəst] 1) cəld, diribaş, çevik, zirək; 2) bacanqlı, mahir

چابک دستی [çabokdəsti] 1) cəldlik, diribaşlıq, çeviklik, zirəklik; 2) ustalıq, bacarıq, məharət

چابک سوار [çaboksəvar] mahir atçapan, çapar, minici, jokey

چابک سواری [çaboksəvari] at çapma, at oynatma; کردن ~ at çapmaq, at oynatmaq

چابکی [çaboki] cəldlik, çeviklik, zirəklik

چاپ [çap] çap; افست ~* ofset çapı; سنگی ~* daşbasma çapı, litoqrafiya; دوم ~* ikinci nəşr; شدن ~ çap olunmaq; کردن// به ~ رسیدن ~ çap etmək; ◊زدن ~ yalan danışmaq, uydurmaq

چاپچی [çapçi] çapçı, çap edən

چاپخانه [çapxane] mətbəə

چاپخانه دار [çapxanedar] mətbəə sahibi; mətbəə müdiri

چاپگر [çapgər] printer

چاپلوس [çaplus] yaltaq

چاپلوسانه [çaplusane] yaltaqcasına; yaltaqlıqla

چاپلوسی [çaplusi] yaltaqlıq; کردن ~ yaltaqlıq etmək

چاپی [çapi] çap olunmuş, nəşr olunmuş; آثار ~* çap olunmuş əsərlər

چاپیدن [çapidən] çapmaq, qarət etmək, talamaq

چاتلا قوش [çatlanğuş] cır püstə; cır püstə ağacı

چاتمه [çatme] çatma (*tüfəngləri baş-başa çatma*); زدن ~ tüfəngləri baş-başa çatmaq

چاچول [çaçul] *dan.* hoqqa, kələk; hiylə, məkr

چاچول باز [çaçulbaz] *dan.* hoqqabaz, kələkbaz, hiyləgər, şarlatan

چاچول بازی [çaçulbazi] *dan.* hoqqabazlıq, kələkbazlıq; hiyləgərlik, şarlatanlıq

چاخچور [çaxçur] *bax* چاقچور

چاخان [çaxan] *dan.* yaltaq, ikiüzlü; yalançı, hoqqabaz; şarlatan

چاخان باز [çaxanbaz] *dan. bax* چاخان

چادر [çador] 1) çadır; 2) çadra, çarşab; 3) kölgəlik, örtük, günlük; زدن ~ çadır qurmaq; کردن ~ çadra örtmək; ◊ را یک شاخ انداختن ~ üzə durmaq; cızığından çıxmaq (*qadın, arvad haqqında*)

چادرشب [çadorşəb] məfrəş, mafraş, mafrac (*yorğan-döşək və xalça-palazı qablamaq üçün kisə*)

چادرنشین [çadorneşin] köçəri, قبایل ~* köçəri qəbilələr

چادرنشینی [çadorneşini] köçərilik, köçəri həyat tərzi

چادرنماز [çadornəmaz] namaz çadrası, ağ və ya rəngli yüngül çadra

چار [çar] I *bax* چهار

چار [çar] II *bax* چاره

چار باغ [çarbağ] bulvar

چاربند [çarbənd] iki dirsək və iki diz oynağı; ◊ قایم ~ əllər beldə (*idmanda: komanda*)

چارپا [çarpa] dördayaqlı, heyvan, minik heyvanı

چارپایه [çarpaye] *bax* **چهارپایه**

چارپر [çarpər] dördtərəfli, dördüzlü

چارپهلو [çarpəhlu] 1) dördtərəfli, dördyanlı; dördayaqlı; dördüzlü; 2) ikibaşlı (*söz*), kinəyəli (*söz*)

چارتا [çarta] dördqat; **کردن ~** dörd qat bükmək

چارچار [çarçar] böyük çillənin son dörd günü və kiçik çillənin ilk dörd gün*ü (qışın əv sonya günləri sayılır)*

چارخانه [çarxane] 1) dama-dama (*parça, kağız*); 2) dördgözlü (*şkaf, dolab, masa*)

چارچوب [çarçub] 1) çərçivə; 2) ölçü, əndazə, çərçivə; **در ~ سازمان ملل متحد** Birləşmiş Millətlər Təşkilatı çərçivəsində

چارچوبه [çarçube] *bax* **چارچوب**

چارده [çardəh] *bax* **چهارده**

چارزانو [çarzanu] *bax* **چهارزانو**

چارسو [çarsu] *bax* **چهارسو**

چارسوق [çarsuğ] *bax* **چهارسوق**

چارشاخ [çarşax] yaba, şana

چارشاخه [çarşaxe] dördşaxəli; dördbölümlü çilçıraq

چارراه [çarrah] *bax* **چهارراه**

چارشانه [çarşame] *bax* **چهارشانه**

چارشنبه [çarşəmbe] *bax* **چهارشنبه**

چارصد [çarsəd] *bax* **چهارصد**

چارطاق [çartağ] 1) dördtağlı qəbirüstü günbəz; 4) dördkünc çadır

چارطاقی [çartaği] *bax* **چارطاق**

چارغ [çaroğ] *bax* **چارق**

چارق [çaroğ] çarıq

چارقد [çarğəd] qadın baş örtüyü

چارک [çarək] çəki vahidi (*750 qram*)

چارگاه [çarqah] çahargah (*muğam*)

چارگوش [çarquş] *bax* **چهارگوش**

چارگوشه [çarquşe] *bax* **چهارگوشه**

چارمغز [çarməğz] qoz ləpəsi; **اجیل ~** qızardılmış fındıq, badam, püstə və qoz içi qarışığı

چارمیخ [çarmix] *bax* **چهارمیخ**

چارناچار [çarnaçar] istər-istəməz

چارنعل [çarnə'l] *bax* **چهارنعل**

چاروادار [çarvadar] 1) çarvadar (*malqara alverçisi*); 2) minik heyvanını kirayə verən

چاره [çarə] çarə, əlac, çıxış yolu; **درد ~** dərdin əlacı; **(چستن) اندیشیدن ~** çarə axtarmaq; **کردن ~** çarə etmək, əlac etmək

چاره اندیش [çareəndiş] çarə axtaran, çıxış yolu axtaran, imkanları ölçüb-biçən

چاره اندیشی [çareəndişi] çarə axtarma, çıxış yolu axtarma; imkanları ölçüb-biçmə

چاره بردار [çarebərdar] çarəsi olan, əlacı olan

چاره پذیر [çarepəzir] *bax* **چاره بردار**

چاره جو [çarecu] əlac axtaran, çıxış yolu axtaran

چاره جویی [çarecuyi] çarə axtarma; çıxış yolu axtarma; **کردن ~** çarə axtarmaq

چاره ساز [çaresaz] çarə qılan, əlac edən

چاره سازی [çaresazi] çarə qılma, əlac etmə, çıxış yolu tapma

چاره گیر [çaregir] *bax* **چاره ساز**

چاره گیری [çaregiri] *bax* **چاره سازی**

چاره ناپذیر [çarenapəzir] çarə olunmayan, çarəsiz, əlacsız

چاریار [çaryar] Məhəmməd peyğəmbərin (*s.*) dörd vaxın arxadası: Əbubəkr, Ömər, Osman, Əli

چاریک [çaryek] *bax* **چهاریک**

چاشت [çaşt] 1) səhər yeməyi; 2) səhər; səhərdən günortaya qədər olan vaxt; **(کردن) خوردن ~** səhər yeməyi yemək

چاشتگاه [çaştqah] səhər, sübh

چاشنی [çaşni] I 1) xörəyə qatılan ədviyyat (*sous, şirə*); 2) ləzzət, dad; 3) dada baxmaq üçün götürülən az miqdar yemək; **چشیدن ~** xörəyin dadına baxmaq; **زدن ~** xörəyə ədviyyat (*sous, şirə*) əlavə etmək

چاشنی [çaşni] II piston, kapsul, detonator

چاغاله [çağale] *bax* **چغاله**

چاق [çağ] kök, şişman, tosqun; ətli, piyli; **شدن ~** kökəlmək; **کردن ~** kökəltmək; ◊ **دماغش ~ است** kefi kökdür, damağı çağdır

چاقالو [çağalu] *dan.* kök, gombul (*uşaq və qız haqqında*)

چاقچور [çağçur] gen qadın şalvarı

چاقسلامتی [çağsalamati] yaxşı əhval tutma; **کردن ~** hal-əhval tutmaq

چاقو [çağu] bıçaq (*əsasən qatlanan*); **زدن ~** bıçaqlamaq; ◊ **بی ~ دسته ساختن** yalan uydurmaq, fırıldaq işlətmək

چاقوتیزکن [çağutizkon] bıçaqitiləyən (*adam və ya mexanizm*); **سنگ ~** bıçaqitiləyən daş, bülöv daşı

چاق وچله [çağoçelle] *dan.* kök, gombul, koppuş, toppuş

چاقوکش [çağukeş] adam bıçaqlayan; başkəsən

چاقوکشی [çağukeşi] adam bıçaqlama; bıçaqlaşma

چاقی [çaği] köklük; şişmanlıq, tosqunluq

چاک [çak] çat, çatlaq, yarıq; **خوردن ~** a) çatlamaq; b) cırılmaq; sökülmək; **(دادن، زدن) کردن ~** deşmək, dəlmək, yırtmaq, yarıq açmaq; ◊ **به ~ زدن** aradan çıxmaq, sürüşmək

چاک چاک [çakçak] çat-çat; kəsik-kəsik, yarıq-yarıq; **شدن ~** çat-çat olmaq, kəsik-kəsik olmaq

چاکدار [çakdar] 1) kəsikli, kəsiyi olan; 2) çatlı, çatı olan

چاکر [çaker // cakər] 1) xidmətçi; qulluqçu, nökər; 2) sizin sadiq nökəriniz – mən

چاکرانه [çakerane] qulcasına, nökərcəsinə, qul kimi, nökər kimi

چاکری [çakeri] xidmətçilik, nökərçilik; **کردن ~** xidmətçilik etmək

چال [çal] çala, çuxur, batıq; **~ چانه** çənədəki batıq yer; **~ گونه** yanaqdakı batıq yer; **افتادن ~** çuxura düşmək; **چشمهایش ~ افتاده** gözləri çuxura düşüb; **کردن ~** torpağa basdırmaq

چالاک [çalak] *bax* **چابک**

چالاکی [çalaki] *bax* **چابکی**

چاله [çale] *dan.* çala, çuxur; **~ گرگ** qurd yuvası; **از ~ درآمد و به چاه افتاد** *ata söz.* yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük

چاله چوله [çale-çule] *dan.* çala-çuxur

چالی [çali] dərinlik (*çuxur*)

چام [çam] əyri, əyri-üyrü; 2) döngə, dirsək

چامه [çame] *bax* **چکامه**

چانچو [çançu] çiyin ağacı (*hər iki başından vedrə asıb daşımaq üçün*)

چانه [çane] çənə, əng; ◊ **~ افتادن** çox danışmaq; çənə vurmaq; **~ آخررا انداختن** *dan.* gorbagor ol

maq, ölmək; زدن ~ çənə vurmaq; alver etmək (*qiyməti aşağı salmaq*)
~ گرم شدن çənəsi qızışmaq; ~ لق بودن çənəsi boş olmaq
چاودار [çavdar] çovdar
چاولی [çavli] xəlbir
چاوش [çavoş] çavuş (*karvanın qarşısında gedərək dini mahnı oxuyan adam*); ordunun qabağında gedən adam
چاه [çah] quyu; آب ~ su quyusu; آرتزین ~ artezian quyusu; ~ حفر quyuqazma; زنخدان ~ çənə çuxuru, zənəxdan; کندن ~ quyu qazmaq; ◊ ~ وین است شکمش قارنی داسز quyudur; qarnı doymur; qarnını doyurmaq olmaz
چاه کن [çahkən] kankan, quyuqazan; ~ همیشه ته چاه است *ata söz.* özgəyə quyu qazan özü düşər
چاه کنی [çahkəni] quyuqazma
چای [çay] çay; ~ پررنگ pürrəng (*tünd*) çay; ~ تازه دم təzə dəmlənmiş çay; ~ تلخ (دیشلمه) acı (*dişləmə*) çay; ~ شیرین şirin çay; ~ کم رنگ açıq çay; خوردن (نوشیدن) ~ çay içmək; ریختن ~ çay süzmək
چایچی [çayçi] çayçı, çayxana sahibi; çay paylayan
چای خشک کنی [çayxoşkkoni] çay yarpaqlarını qurutma
چایخانه [çayxane] çayxana
چایخور [çayxor] çayxor, çox çay içən
چایخوری [çayxori] çay içmə; ~ (اسباب) çay ləvazimatı, çay servizi; ~ قاشق çay qaşığı; ~ میز çay masası
چایدان [çaydan] çay qabı
چایش [çayeş] *bax* چایمان
چای صاف کن [çaysafkon] çay süzgəci
چایکار [çaykar] çayçı, çay əkən, çay becərən
چایکاری [çaykari] çayçılıq, çay yetişdirmə
چایمان [çayman] *dan.* soyuqdəymə
چاییدن [çayidən] *dan.* soyuqlamaq, özünü soyuğa vermək; soyuq dəymək
چبق [çoboğ] *bax* چپق
چپ [çəp] 1) sol; ~ دست sol əl; به ~ سمت sol tərəfə; 2) solaxay; ◊ افتادن ~ sözü çəp gəlmək, mübahisə etmək; شدن ~ a) *ba*[illegible] افتادن ~; б) çevrilmək; aşmaq; اتومبیل چپ شده maşın çevrilib (*aşıb*); دادن ~ a) uzaqlaşmaq; b) kələk gəlmək; رفتن ~ a) solçu olmaq, müxalifətdə olmaq; b) hiylə işlətmək
چپاندن [çəpandən] *bax* تپاندن 1)
چپاول [çəpavol] çapma, qarət, qarət etmə, soyğunçuluq, talan; شدن ~ qarət olunmaq; کردن ~ qarət etmək
چپاولچی [çəpavolçi] *bax* چپاولگر
چپاولگر [çəpavolgər] qarətçi, soyğunçu
چپاولگری [çəpavolgəri] *bax* چپاول
چپچاپ [çəpçap] març, marçıldatma, maç; کردن ~ maç eləmək
چپچپ [çəpçəp] *bax* چپچاپ
چپ چشم [çəpçeşm] çəpgöz, çaş göz
چپ چشمی [çəpçeşmi] çəpgözlük
چپچله [çəpçəle] 1) sürüşkən və nəm torpaq; 2) dağ yamacında sürüşkən yer; sürüşən yer; 3) yelləncək
چپدست [çəpdəst] solaxay
چپدستی [çəpdəsti] solaxaylıq, sol əllə iş görmə

چپر [çəpər] 1) çəpər, hasar, barı; 2) daxma, koma (*ağacdan, küləşdən*); بستن (ساختن، کشیدن) ~ çəpər düzəltmək, hasar çəkmək
چپ رو [çəprou] *siy.* solçu, sol təmayüllü
چپ روی [çəprəvi] *siy.* solçuluq, sol təmayülçülük
چپش [çəpeş] çəpiş, keçi balası
چپق [çopoğ] çubuq, tənbəki çubuğu, qəlyan; کشیدن ~ çubuq çəkmək
چپکن [çəpkən] çəpkən, əba, uzun üst kişi geyimi
چپکرا [çəpğəra] *bax* چپ رو
چپگرایی [çəpgərayi] *bax* چپ روی
چپه [çəppe] aşma, yıxılma; شدن ~ aşmaq, yıxılmaq; ماشین ~ شد maşın aşdı; کردن ~ aşırmaq, yıxmaq
چپیدن [çəpidən] dürtülmək, soxulmaq, zorla yerləşdirilmək
چتر [çətr] 1) çətir, zontik; ~ آفتابی günəş çətiri; 2): ~ نجات paraşüt; 3) günlük, talvar, örtük, tent; ◊ ~ آبگون göy, səma
چتر باز [çətrbaz] paraşütçü
چتکه [çotke] çötkə; انداختن ~ çötkədə hesablamaq
چخ [çex] çıx, get, çıx get (*iti qovmaq üçün işlənir*); کردن ~ iti qovmaq
چخماق [çəxmağ] çaxmaq; ~ سنگ çaxmaq daşı; ~ تفنگ tüfəngin çaxmağı
چدن [çodən] çuqun; ~ سفید babbit
چدن ریزی [çodənrizi] çuquntökmə
چرا [çəra] otarma; کردن ~ otlamaq; به ~ بردن otlağa aparmaq
چرا [çəra] niyə, nə üçün, nəyə görə
چراخور [çəraxor] *bax* چراگاه
چراغ [çerağ] çıraq, lampa; ~ برق (الکتریکی) elektrik lampası; ~ رومیزی stolüstü lampa; ~ خوراک پزی pilətə; ~ فتیله (نفتی) keroqaz, kerosinka, maşınka; ~ را خاموش کردن çırağı söndürmək; ~ را روشن کردن çırağı yandırmaq; ◊ ~ کورشدن çırağı sönmək, ocağı kor olmaq, sonsuz adamın dünyadan köçməsi
چراغان [çerağan] çıraqban, çıraqbanlıq, əlvan işıqlarla bəzəmə, çox işıqlı; کردن ~ çıraqban etmək, əlvan işıqlarla bəzəmək
چراغانی [çerağani] *bax* چراغان
چراغ پا [çerağpa] *bax* پا چراغ
چراغ پایه [çerağpaye] *bax* پا چراغ
چراغ دان [çerağdan] 1) şamdan; çıraqqabı; 2) *bax* پا چراغ
چراغ قوه [çerağqovve] fənər, elektrik fənəri; ~ دستی əl fənəri; ~ قلمی cib fənəri
چراگاه [çəraqah] örüş, otlaq, çəmənlik
چراندن [çərandən] otarmaq, heyvanı otarmağa aparmaq
چرانیدن [çəranidən] *bax* چراندن
چرب [çərb] yağlı, piyli; ~ غذای yağlı xörək, yağlı qida; شدن ~ piylənmək; کردن ~ yağlamaq, yağ sürtmək; ~ دست (چربی) به سر کسی کشیدن (مالیدن) ◊ başını tovlamaq, başını piyləmək, yağlı vədlər vermək; خشک ~ xeyir və şər
چرب آخر [çərbaxor] 1) firavan yaşayan, təmin olunmuş; 2) yemi bol ola[illegible]n (*neyvan*)
چرب پهلو [çərbpəhlu] imkan varlı, zəngin
چرب دست [çərbdəst] mahir, bacarıqlı; zirək, cəld

چرب دستی [çərbdəsti] mahirlik, məharət, bacarıq; zirəklik, cəldlik

چرب زبان [çərbzəban] 1) şirindil, natiq; 2) yaltaq

چرب زبانی [çərbzəbani] 1) şirindillik, natiqlik; 2) yaltaqlıq, yaltaqlanma

چرب و نرم [çərbonərm] 1) yağlı-yumşaq (*körək*); ~ **غذای** yağlı yemək; yumşaq yemək; 2) ləzzətli (*yemək*); şirin (*söz*); ~ **سخنان** yağlı (*aldadıcı*) sözlər

چربی [çərbi] yağ; yağlılıq; piy; ~ **زدن (مالیدن)** yağlamaq, yağ sürtmək

چربی دار [çərbidar] yağlı; ~ **گوشت** yağlı ət

چربیدن [çərbidən] *dan.* üstün gəlmək, qalib gəlmək

چرت [çert // çərt] *dan.* boş, mənasız (*söz*)

چرت [çort] mürgü, mürgüləmə; ~ **زدن** mürgüləmək; **چرتم برده** mürgülədim, məni mürgü basdı; ◊ ~ **کسی را پاره کردن** kimisə qorxutmaq; kiminsə kefini pozmaq

چرتکه [çortke] *bax* **چتکه**

چرت و پرت [çertopert] *bax* **چرت** [çert]

چرچر [çərçər] *dan.* yeyib-içmə, firavan yaşama; **کردن** ~ yeyib-içmək; firavan yaşamaq

چرخ [çərx] I 1) çarx, təkər; 2) çarxların fırlanması; 3) çarxlarla işləyən maşın (*cihaz*); **خیاطی** ~ tikiş maşını; **گوشت** ~ ət maşını; 3) fırlanma; ~ **زدن (خوردن)** fırlanmaq; ~ **دادن** a) fırlatmaq; b) itiləmək; ~ **کردن** a) itiləmək; b) tikmək; c) çəkmək, doğramaq (*əti*)

چرخ [çərx] II dünya, fələk; ◊ ~ **فلک** a) göy, səma; b) qismət, tale; taleyin dönməsi (*dönüklüyü*)

چرخاب [çərxab] burulğan, girdab

چرخاندن [çərxandən] fırlatmaq; döndərmək

چرخ باد [çərxbad] qasırğa, siklon

چرخبال [çərxbal] vertolyot

چرخدار [çərxdar] çarxlı, təkərli

چرخ سوار [çərxsəvar] *dan.* velosipedçi, velosiped sürən

چرخش [çərxeş] 1) fırlanma, dönmə; 2) döngə

چرخه [çərxe] 1) qarqara, makara; 2) çarx, sap çarxı; ip kələfi; 3) ox; 4) fırlanma

چرخی [çərxi] 1) yumru, girdə, çarxvari; çarxşəkilli; 2) yonulmuş, hamarlanmış

چرخیدن [çərxidən] fırlanmaq, dönmək

چرده [çərde] rəng, (*sifətin, üzün*); ~ **سیاه** qarabuğdayı

چرز [çərz] dovdaq (*quş*)

چرس [çərs] çərs, həşiş növü; ~ **کشیدن** həşiş çəkmək

چرغ [çərğ] qırğı

چرغول [çərğul] *bax* **بارهنگ**

چرک [çerk] 1) çirk, çirklənmə; 2) irin; **چشم** ~ göz irini; ~ **شدن** çirklənmək; ~ **کردن** a) çirklətmək; b) irinləmək

چرکاب [çerkab] çirkab; çirkli su

چرک آلود [çerkalud] çirkli, çirk basmış, çirkə bulaşmış

چرکتاب [çerktab] kül rəngli, qəhvəyi rəngli; çirki görünməyən (*parça, paltar*)

چرکن [çerken] *bax* **چرکین**

چرکدار [çerkdar] *bax* **چرک آلود**

چرک نویس [çerknevis] qaralama

چرکین [çerkin] 1) çirkli; ~ **جامه** çirkli paltar; 2) irinli; ~ **زخم** irinli yara; 3) iyrənc (*sifət*); ~ **شدن** a) çirklənmək; b) irinləmək; c) iyrənc olmaq; ~ **کردن** çirklətmək

چرم [çərm] gön, dəri; ~ **مصنوعی** süni dəri

چرمساز [çərmsaz] gön ustası, dəri ustası

چرمسازی [çərmsazi] dəri istehsalı, dəri emalı

چرمی [çərmi] gön, dəri; dəridən hazırlanmış; ~ **دستکش** dəri əlcək; ~ **کالاهای** dəri malları

چرمین [çərmin] *bax* **چرمی**

چرمینه [çərmine] 1) *bax* **چرمی**; 2) dəri malları

چرند [çərənd] boş, mənasız (*söz*); ~ **گفتن** cəfəng danışmaq, mənasız danışmaq

چرندبافی [çərəndbafi] çərənləmə, boş-boşuna danışma

چرندگو [çərəndqu] boşboğaz, çərənçi, çoxdanışan

چرند و پرند [çərəndpərənd] 1) *bax* **چرند**; 2) hər şey; çırt-pırt

چروک [çoruk] qırış; büzüşmə; ~ **خوردن (افتادن، برداشتن)** a) qırışmaq; b) buzuşmək, yığılmaq (*paltar*); ~ **کردن** a) qırışdırmaq; b) əzmək, büzüşdürmək

چروکیدن [çorukidən] *bax* **چروک خوردن (چروک** *sözündə*)

چریدن [çəridən] otlamaq

چریک [çerik // çərik] partizan

چزاندن [çezandən] *dan.* əziyyət vermək, incitmək

چسان [çesan] necə? nə cür?

چسب [çəsb] 1) yapışqan, yapışqanlıq; 2) yapışma, oturma (*paltar haqqında*)

چسباندن [çəsbandən] yapışdırmaq

چسبانده [çəsbande] **چسباندن** *f.-nin k.z.f.sif.*; yapışdırılmış

چسبانیدن [çəsbanidən] *bax* **چسباندن**

چسبدار [çəsbdar] *bax* **چسبناک 1)**

چسبناک [çəsbnak] 1) yapışan, yapışqanlı; 2) *dil.* iltisaqi, aqqlünativ; 3) *məc.* zəhlətökən, əl çəkməyən, təngə gətirən; ~ **کردن** yapışqan yaxmaq

چسبیدن [çəsbidən] yapışmaq, yapışdırılmaq

چست [çost] I *bax* **چالاک**

چست [çost] II çust, çüvək, şapşüp, lapçın (*yüngül dəri ayaqqabı*)

چستک [çostək] *bax* **چست** II

چستی [çosti] *bax* **چالاکی**

چشاندن [çəşandən // çeşandən] dadızdırmaq

چشایی [çəşayi // çeşayi] dadma; ~ **حس** dad hissi

چشم [çeşm // çəşm] I göz; ~ **به خود** öz gözləri ilə; ~ **جلو** göz qabağında; ~ **آبی (زاغ)** göy göz; ~ **درشت** iri göz; ~ **ریز** xırda göz; ~ **میشی** ala göz; ◊ **از جهان پوشیدن** ~ dünyadan köçmək, ölmək; ~ **افکندن (انداختن)** nəzər salmaq, baxmaq; ~ **آلبالو گیلاس چیدن** gözü dağda-daşda olmaq; ~ **از افتادن** gözdən düşmək; ~ **از انداختن** gözdən salmaq; ~ **باز کردن** göz açmaq; gözü açılmaq; diqqətlə baxmaq; başa düşmək; ~ **بر پشت پا داشتن** utandığından başını yerə dikmək; ~ **به یک نگریستن (نگاه کردن)** eyni gözlə baxmaq; ~ **پوشیدن** göz yummaq, güzəştə getmək; ~ **توی**

~ گفتن ~ gözünün içinə demək; ~ خوردن nəzərə gəlmək; gözə gəlmək; ~ داشتن gözü qalmaq, tamah salmaq; ~ برهم زدن ~ دریک bir göz qırpımında; ~ و دل ~ گرم کردن yuxuya getmək; ~ وگوش باز سیراست gözü toxdur; gözüaçıq, fərasətli; چشمم آب نمی خورد gözüm su içmir; چشمها یش چهارتا شده dördgöz olub, çox təəccüblənib

چشم [çeşm // çəşm] II: ~ [به] baş üstə! göz üstə!

چشم انداز [çeşməndaz] 1) mənzərə; görkəm; 2) görüş dairəsi, görüş sahəsi (*bilik dərəcəsi*)

چشم بند [çeşmbənd] I örtük, duvaq

چشم بند [çeşmbənd] II gözbağlayıcı, fokusçu

چشم بندی [çeşmbəndi] gözbağlıca, fokus göstərmə

چشم به راه [çeşmberah] gözü yolda qalan, gözləyən

چشم پزشک [çeşmpezeşk] göz həkimi

چشم پوشی [çeşmpuşi] göz yumma, güzəştə getmə, üstünü vurmama; ~ کردن göz yummaq, güzəştə getmək, üstünü vurmamaq

چشم تنگ [çeşmtəng] *dan.* 1) dargöz; xəsis, paxıl; 2) paxıl

چشم تنگی [çeşmtəngi] *dan.* 1) dargözlük, xəsislik, simiclik; 2) paxıllıq

چشم پیش [çeşmpiş] utancaq; ~ گرفتن utanmaq

چشم چران [çeşmçəran] şorgöz, qadınlara şəhvətlə baxan

چشم چرانی [çeşmçərani] şorgözlük, qadınlara şəhvətlə baxma

چشم درراه [çeşmdərrah] *bax* چشم به راه

چشم داشت [çeşmdaşt] kiminsə ümidində olma; gözü yolda olma, intizar çəkmə

چشم رس [çeşmrəs] *bax* چشم انداز

چشم روشنی [çeşmrouşəni] göz aydınlığı; ~ دادن gözaydınlığı vermək

چشم زاغ [çeşmzağ] 1) göygöz; 2) abırsız, həyasız, sırtıq

چشم زخم [çeşmzəxm] nəzər, bədnəzər; ~ دیدن gözə gəlmək, nəzərə gəlmək

چشمک [çeşmək] 1) kiçik göz; 2) göz vurma; ~ زدن göz vurmaq

چشمگیر [çeşmgir] diqqətəlayiq, maraqlı; ~ دستاور دهای diqqətəlayiq uğurlar

چشم نواز [çeşmnəvaz] gözoxşayan; ~ منظره gözoxşayan mənzərə

چشم و چراغ [çeşmoçerağ] 1) *məc.* istəkli, əziz, gözün işığı (*adam*); 2) *məc.* sevgili; ~ کسی بودن birinin gözünün işığı olmaq

چشمه [çeşme // çəşme] bulaq; qaynaq, mənbə; çoxlu bulaq olan yer; ~ آب گرم isti su mənbəyi; ~ حیات həyat mənbəyi; ◊~ پیش دریا بردن nalayiq hədiyyə aparmaq; ~ نوررا به گل نتوان اندود cidanı çuvalda gizlətmək olmaz

چشمه سار [çeşmesar] çoxlu bulaq olan yer

چشنده [çeşənde // çəşənde] dadan, dadına baxan; dequstator

چشیدن [çeşidən //çəşidən] dadmaq, dadına baxmaq

چطور [çetour] necə? nə cür? احوال شما ~ است؟ kefiniz (*əhvalınız*) necədir? او نمیرود ~ o getmir, siz necə?

چغاله [çəğale] kal meyvə (*badam, ərik*)

چغاله بادام [çəğalebadam] kal badam

چغامه [çəğame] *bax* چکامه

چغانه [çəğane] qədim simli musiqi aləti

چغل [çoğol] çuğul, xəbərçi

چغل خور [çoğolxor] *bax* چغل

چغلی [çoğoli] çuğulluq, xəbərçilik; ~ دادن xəbər vermək; məlumat vermək (*yuxarı vəzifəli şəxsə*); ~ کردن çuğulluq etmək, xəbərçilik etmək

چغندر [çoğondər // çoğondor] çuğundur; ~ قند şəkər çuğunduru

چفت [çeft] cəftə, rəzə, qarmaq; ~ در qapı sürgüsü (*rəzəsi*)

چفته [çefte] *bax* چفت

چقدر [çeğədr] nə qədər? neçə? مهربان بود ~! necə də mehriban idi!

چک [çək] I şillə; ~ خوردن şillə yemək, şillələnmək; ~ زدن şillə vurmaq, şillələmək

چک [çək] II *bax* چکه

چک [çek] I çek, qəbz; kağız sənədi; ~ بانک bank çeki; ~ نوشتن (کشیدن) çek yazmaq

چک [çek] II *bax* چکه

چکا چاک [çəkaçak] cingilti (*qılınc, bıcaq toqquşmasının səsi*)

چکاره [çekare] nəçi? nə işin sahibi? این مرد ~ است؟ bu kişi nəçidir?

چکامه [çəkame] qəsidə; ~ سرودن qəsidə yazmaq

چکامه سرا [çəkamesəra] qəsidə yazan

چکامه سرایی [çekamesərayi] qəsidə yazma

چکاندن [çəkandən // çekandən] damcılatmaq

چکاوک [çəkavək] 1) torağay; vəhşi qaz; 2) qırmızı ördək

چک چک [çəkçək] damcı səsi; damcı-damcı; ~ کردن dammaq, damcılamaq

چکش [çək(k)oş] çəkic; ~ زدن çəkic vurmaq

چکمه [çəkme] çəkmə

چکمه دوز [çəkmeduz] çəkməçi

چکمه دوزی [çəkmeduzi] çəkməçilik, ayaqqabı tikmə

چکه [çekke // çəkke] damcı; damcılama; ~ کردن dammaq; damcılamaq

چکیدن [çekiden // çəkidən] damcılamaq; dammaq

چکیده [çekide] چکیدن *f.-nin k.z. f.sif.;* 1) dammış; 2) xülasə; ~ مقاله məqalənin xülasəsi

چگال [çəqal // çeqal] 1) sıx, qalın; 2) qatı, qəliz

چگالی [çəqali // çeqali] 1) sıxlıq, qalınlıq; 2) qatılıq, qəlizlik

چگونگی [çequnegi] keyfiyyət, vəziyyət; ~ کار işin keyfiyyəti; ~ احوال vəziyyət, hal-əhval

چگونه [çequne] necə? nə cür?

چل [çel] *bax* چهل

چلاق [çolağ] çolaq, şikəst, əlil; ~ شدن çolaq olmaq, əlil olmaq

چلاندن [çelandən] sıxmaq (*şirəni, paltarı*)

چلپاسه [çelpase] kiçik kərtənkələ

چلتوک [çəltuk] çəltik

چلچراغ [çelçerağ] çilçırağ

چلچله [çelçele] qaranquş

چلم [çələm] çiyələk

چلمن [çolmən] bacarıqsız, əfəl, aciz; hərif

چلنگر [çelengər] çilingər

چلنگری [çelengəri] çilingərlik, çilingər sənəti

چلو [çelou] aş, plov

چلوار [çelvar] bez, hümayun (*ağ parça*)

چلوکباب [çeloukəbab] çilovkabab

چلومرغ [çeloumorğ] toyuqplov

چله [çelle] 1) çillə (*doğuşdan, toydan və ya ölümdən keçən qırxgünlük müddət*); 2) qışın böyük və kiçik çillədən ibarət ilk iki ayı; ~ **بزرگ** böyük çillə; ~ **کوچک** kiçik çillə

چلیپا [çəlipa] xaç

چلیک [çelik] 1) çəllək, boçka; 2) çəlik, ələğacı

چم [çəm] çəm, yol, üsul, qayda; xırdalıqlar; incəliklər; ~ **کسی را به دست آوردن** a) birinin xasiyyətini öyrənmək; b) birinin zəif yerini bilmək

چماق [çomağ] çomaq, ağac, dəyənək

چمان [çəman] xuraman, nazla yeriyən

چمباتمه [çombatme] çömbəltmə; ~ **زدن (نشستن)** çömbəltmə oturmaq

چمچه [çomçe] çömçə

چمدان [çəmedan // çəmədan] çamadan

چمن [çəmən] çəmən

چمن آرا [çəmənara] çəməni bəzəyən; gözəl

چمن افروز [çəmənəfruz] çəməni işıqlandıran, çəmənə nur bəxş edən; gözəl

چمن پیرا [çəmənpira] *bax* **چمن آرا**

چمنزار [çəmənzar] çəmənlik, yaşıllıq

چم و خم [çəmoxəm] çəm-xəm, naz-qəmzə, işvə, naz etmə; ~ **کردن** naz-qəmzə etmək; ◊ ~ **چیزی را دانستن** işin çəmini bilmək

چموش [çəmuş] tərs, qızğın, qudurğan, ram olmayan (*heyvan*)

چمیدن [çəmidən] nazla yerimək; əyri-üyrü yerimək

چنار [çenar] çinar; ~ **درخت** çinar ağacı; ◊ ~ **امامزاده صالح** yersiz zarafat, şit zarafat

چنان [çenan] elə, bu cür; **چه** ~ elə ki; **که** ~ beləliklə; elə ki

چنباتمه [çombatme] *bax* **چمباتمه**

چنبر [çombər] 1) doğanaq, halqa; 2) buruq, qıvrım; ~ **زلف** saçın buruğu; ~ **زدن** qıvrılmaq (*ilan haqqında*); ◊ ~ **افتادن در** bəlaya düşmək

چنبری [çombəri] 1) yumru, girdə, dairəvi; 2) əyri, əyilmiş

چند [çənd] 1) neçə? nə qədər? neçəyə? ~ **خریدی؟** neçəyə aldın? ~ **سال است که...** neçə ildir ki.., ~ **بار** bir neçə dəfə, dəfələrlə; 2) çox; ~ **بنای مرتبه** çoxmərtəbəli bina

چندان [çəndan] o qədər, o dərəcədə, bir elə; ~ **هم زیاد نیست** o qədər də çox deyil; ~ **نه** o qədər də yox; ~ **که تومیگویی** sən deyən qədər də yox; 2) dəfə, qat; ~ **دو** ikiqat; ~ **صد** yüz dəfə çox

چندبرابر [çəndbərabər] neçə dəfə artıq

چندجانبه [çəndcanebe] çoxtərəfli; ~ **قرارداد** çoxtərəfli müqavilə

چندرقمی [çəndrəğəmi] çoxrəqəmli (*say*)

چندروزه [çəndruze] bir neçə günlük, qısamüddətli; keçici; ~ **مسافرت** bir neçə günlük səfər

چندش [çəndeş] ürpəşmə, çimçəşmə

چندش آور [çəndeşavər] ürpəşdirən, çimçəşdirən

چندم [çəndom] neçənci? ~ **دفعه** neçənci dəfə; ~ **ماه است؟ امروز** bu gün ayın neçəsidir?

چندی [çəndi] bir qədər, bir müddət; ~ **پیش** bir qədər bundan əvvəl

چندین [çəndin] *bax* **چند**

چنگ [çəng] I 1) caynaq, çəng, pəncə; 2) əl; 3) *bax* **چنگک 1)**; ~ **از کسی گریختن** birinin əlindən (*çəngindən*) qaçmaq (*qurtulmaq*)

چنگ [çəng] II çəng, arfa (*musiqi aləti*); ~ **زدن** çəng çalmaq

چنگال [çəngal] 1) çəngəl; 2) *bax* **چنگ I 1), 2)**

چنگک [çəngək] 1) qarmaq; ~ **ماهیگری** balıqtutma qarmağı; 2) cəftə; 3) dırnaq (*durğu işarəsi*); ~ **به انداختن** qarmağa keçirmək

چنین [çenin // çonin] belə, bu cür

چو [ço] 1) elə ki, çünki, ona görə ki; 2) kimi, qədər (*bənzətmə qoşması*)

چوال [çoval] çuval

چوب [çub] 1) çubuq, ağac; 2) tir, şalban

چوبان [çuban] *bax* **چوپان**

چوب بری [çubbori] mişarlama; ~ **کارخانه** taxta-şalban zavodu

چوب بست [çubbəst] 1) taxtabənd, dəzgah, körpü (*müvəqqəti taxta qurğu*); 2) dayaq, dirək (*üzüm tənəkləri üçün*)

چوب بندی [çubbəndi] *bax* **چوب بست**

چوب پا [çubpa] qoltuq ağacı

چوب پنبه [çubpəmbe] tıxac (*butulka üçün*); ~ **گذاشتن** tıxacla bağlamaq

چوب دار [çubdar] qoyun alıb-satan

چوبدست [çubdəst] ələğacı; əsa, çəlik; ~ **تعلیمی** göstərici (*nəyisə göstərmək üçün çubuq*)

چوبدستی [çubdəsti] *bax* **چوبدست**

چوب رخت [çubrəxt] paltarasan

چوب رختی [çubrəxti] *bax* **چوب رخت**

چوب فرش [çubfərş] taxta örtük, taxta döşəmə

چوب فروش [çubforuş] taxta-şalban satan

چوبک [çubək] I *bot.* sabunotu,

چوبک [çubək] II kiçik ağac, nağara çubuğu; vərdənə

چوب لباس [çublebas] *bax* **چوب رخت**

چوب لباسی [çublebasi] *bax* **چوب رختی**

چوبه [çube] *bax* **چوبک I**

چوپان [çupan] çoban

چوپانی [çupani] çobanlıq; ~ **کردن** qoyun otarmaq

چوگان [çouqan] çövkən, atla top oyunu; çövkən ağacı

چوگان باز [çouqanbaz] çövkən oynayan

چوگان بازی [çouqanbazi] çövkən oynama, atla top oynama

چون [çon // çun] *bax* **چو**

چونکه [çonke // çunke] *bax* **چو**

چون و چرا [çonoçera // çunoçera] mübahisə; ~ **بدون** sözsüz, mübahisəsiz; ~ **کردن** a) mübahisə etmək; b) alış-veriş etmək

چونی [çuni] neçəlik, keyfiyyət, xüsusiyyət

چونین [çonin // çunin] bax **چنین**

چه [çe] 1) nə? ~ **گفت** nə dedi? 2) neçə; ~ **خوب** nə yaxşı, çox yaxşı; ~ **بهتر** nə gözəl

چهار [çəhar] dörd

چهارپا [çəharpa] dördayaqlı (*heyvan*)

چهارپادار [çəharpadar] *bax* **چاروادار**

چهارپایه [çəharpaye] kətil, taburet

چهارپهلو [çəharpəhlu] *bax* **چارپهلو**

چهارتا [çəharta] *bax* **چارتا**

چهارجانبه [çəharcanebe] dördtərəfli; ~ قرارداد dördtərəfli müqavilə
چهارچرخه [çəharçərxe] dördçarxlı, dördtəkərli, dördçarxlı araba
چهارچوب [çəharçub] *bax* چارچوب
چهارچوبه [çəharçube] *bax* چارچوب
چهارخانه [çəharxane] *bax* چارخانه
چهاردست وپا [çəhardəstopa] imək-ləmə; رفتن ~ imək̇ləmək
چهارده [çəhardəh] on dörd
چهاردهم [çəhardəhom] on dördüncü
چهاردهمین [çəhardəhomin] *bax* چهاردهم
چهارراه [çəharrah] dörd yol ayrıcı
چهارزانو [çəharzanu] bardaş; نشستن ~ bardaş qurub oturmaq
چهارزاویه [çəharzaviye] dördbucaqlı
چهارسو [çəharsu] 1) dörd tərəf; 2) dörd tərəfdən yolu olan meydan; 3) iki tərəfi dükan olan bazar
چهارسوق [çəharsuğ] bazarda dörd yol ağzı; bazarda meydança
چهارشاخه [çəharşaxe] *bax* چارشاخ
چهارشانه [çəharşane] enlikürəkli
چهارشنبه [çəharşəmbe] çərşənbə
چهارصد [çəharsəd] dörd yüz
چهارصدم [çəharsədom] dörd yüzüncü
چهارصدمین [çəharsədomin] *bax* چهارصدم
چهارطاق [çəhartağ] *bax* چارطاق
چهارقد [çəharğəd] *bax* چارقد
چهارگاه [çəharqah] *bax* چارگاه
چهارگانه [çəharqane] dörd hissə-dən (*bənddən*) ibarət olan
چهارگوش [çəharquş] *bax* چهارگوشه
چهارگوشه [çəharquşe] 1) dördkünc; dördkünclü; kvadrat, dördbucaqlı
چهارلا [çəharla] dördqat
چهارم [çəharom] dördüncü

چهارمیخ [çəharmix] çarmıx; به ~ کشیدن çarmıxa çəkmək
چهارمین [çəharomin] *bax* چهارم
چهارنعل [çəharnə'l] dördnala çap-ma, atı səyirtmə; رفتن ~ dördnala çapmaq, səyirtmək (*atı*)
چهاروادار [çəharvadar] *bax* چاروادار
چهاریک [çəharyek] dörddəbir
چهچه [çəhçəh] cəh-cəh; زدن ~ cəh-cəh vurmaq
چهچهه [çəhçəhe] *bax* چهچه
چهر [çehr] *bax* چهره
چهره [çehre] 1) çöhrə, üz, sifət, yanaq; خندان ~ gülər üz; gülərüzlü; 2) şəxsiyyət, sima; درخشان ~ parlaq sima; ◊ بر افروختن ~ qızarmaq; əsəbiləşmək; درهم کشیدن ~ qaşqa-baq tökmək; üz-gözünü turşutmaq; گشادن ~ gülmək
چه سان [çesan] *bax* چسان
چهل [çehel] qırx
چهل چراغ [çehelçerağ] *bax* چلچراغ
چهلم [çehelom] qırxıncı
چهلمین [çehel(l)omin] *bax* چهلم
چی [çi] *bax* چه
چیت [çit] çit
چیدن [çidən] *k.* چین [çin] 1) dər-mək, yığmaq, toplamaq (*məhsulu, meyvəni*); 2) yolmaq, yığmaq (*otu*); 3) kəsmək; qırxmaq (*saçı, yunu*); ~ کاغذ kağızı kəsmək; پشم گوسفند را ~ qoyunun yununu qırxmaq; 4) tut-maq (*dırnağı*); 5) seçmək, ayırmaq, düzmək; 6) dənləmək (*quş*); 7) aç-maq, sərmək; سفره ~ süfrə açmaq; 8) *poliqr.* yığmaq
چیرگی [çiregi] 1) qələbə, zəfər; 2) igidlik, cəsarət, şücaət; 3) *bax* چیره دستی 1); کردن ~ a) qələbə çal-maq; b) igidlik göstərmək

چیره [çire] 1) qalib, qalib gələn; qələbə çalan; 2) *bax* چیره دست 1), 3); شدن ~ a) qalib gəlmək; b) cəsa-rətli olmaq, cəsarət göstərmək
چیره دست [çiredəst] 1) cəld, zirək, çevik; 2) hünərli, bacarıqlı, məha-rətli, mahir; 3) igid, cəsur, cəsa-rətli; بودن ~ a) cəld olmaq, çevik olmaq; b) cəsarətli olmaq
چیره دستی [çiredəsti] 1) cəldlik, zirəklik, çeviklik; 2) hünər, məha-rət; 3) igidlik, cəsarət
چیز [çiz] 1) şey; چه ~ nə? 2) ha-disə; چیزی a) bir şey; b) heç bir şey, heç nə; نخریدم ~ heç nə almadım; چیزی نیست boş şeydir, elə bir şey deyil; ◊ *dan.* صاحب ~ imkanlı adam, varlı, dövlətli
چیزبرگر [çizberger] çizburger (*ara-sında pendir olan bulka*)
چیست [çist] nədir? این ~ bu nədir?
چیستان [çistan] tapmaca, bilməcə
چین [çin] I büzmə, qırış
چین [çin] II چیدن *f.-nin k.*; mü-rəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "dərən", "seçən", "seçmə" mənalarını bildirir; دست چین əllə seçilmiş; گلچین gül dərən; buket; seçilmiş, seçmə (*əsər və s.*)
چین چیلا [çinçila] *zool.* şinşilla (*gə-mirici heyvan*)
چین چین [çinçin] büzmə; buruq-buruq
چین چین مو [çinçinmu] qıvrımsaç, buruqsaç; دختر ~ qıvrımsaçlı qız
چین خوردگی [çinxordegi] 1) qırışıq, büzməli; 2) plisse
چین خورده [çinxorde] qırışmış, qırışlı
چین درچین [çindərçin] *bax* چین چین
چینه [çine] nazik palçıq divar
چینه دان [çinedan] çinədan (*quş-larda*)
چینی [çini] I çini qab;
چینی [çini] II çinli
چینی آلات [çinialat] çini qablar
چینی بدل [çinibədəl] saxsı, saxsı qab
چینی بند [çinibənd] çini qabları düzəldən usta
چینی جا [çinica] bufet (*qab dolabı*)
چینی سازی [çinisazi] çini qab istehsalı; کارخانه ~ çini qab zavodu
چینی فروشی [çiniforuşi] çini qab-lar satışı; دکان ~ çini qablar satılan dükan

ح

ح [he] fars əlifbasının səkkizinci hərfi; əbcəd hesabında 8 rəqəmini ifadə edir

حاتم [hatəm] səxavətli, əliaçıq

حاتم بخشی [hatəmbəxşi] hədsiz dərəcədə səxavət, qeyri-adi əliaçıqlıq

حاج [hac] *bax* حاجی

حاج آقا [hacağa] 1) hacağa (*Həccə gedən kişilər üçün işlədilən müraciət forması*); 2) hörmət əlaməti olaraq kişilər üçün işlədilən müraciət forması

حاجات [hacat] *t.* حاجت

حاجب [haceb] I 1) örtük, pərdə; 2) qapıçı

حاجب [haceb] II qaş

حاجت [hacət] *c.* حاجات [hacat] // حوایج [həvayec] 1) ehtiyac, zərurət; 2) xahiş; آمدن ~ lazım olmaq; ~ برآوردن ehtiyacını ödəmək; ~ خواستن xahiş etmək

حاجت روا [hacətrəva] istədiyinə nail olan, arzusuna çatan, kamına yetən

حاجت روایی [hacətrəvayi] istədiyinə nail olma, arzusuna çatma, kamına yetmə

حاجتمند [hacətmənd] yoxsul, ehtiyacı olan

حاجتمندی [hacətməndi] yoxsulluq, ehtiyac

حاج خانم [hacxanom] 1) hacxanım (*Həccə gedən qadınlar üçün işlədilən müraciət forması*); 2) hörmət əlaməti olaraq qadınlar üçün işlədilən müraciət forması

حاجی [haci] hacı (*Məkkə ziyarətinə gedən şəxsə verilən ad*)

حاجی آقا [haciağa] *bax* حاج آقا

حاجی خانم [hacixanom] *bax* حاج خانم

حاجی فیروز [hacifiruz] təlxək, kosa

حاد [had(d)] 1) qorxulu, təhlükəli; şiddətli, bərk, ağır; 3) iti, kəskin, kəsici

حادث [hades] baş vermiş, üz vermiş; شدن ~ baş vermək, üz vermək

حادثات [hadesat] *t.* حادثه

حادثه [hadese] *c.* حادثات [hadesat] // حوادث [həvades] hadisə, əhvalat; ~ شوم bədbəxt hadisə; ~ غیر قابل اجتناب qaçılmaz hadisə

حادثه جو [hadesecu] avantürist, macəraçı

حادثه جویی [hadesecuyi] avantürizm, macəraçılıq

حاذق [hazeğ] təcrübəli; mahir; bilikli; ~ پزشک təcrübəli (*bilikli*) həkim; 2) zirək

حاسد [hased] *c.* حساد [hossad] *bax* حسود 1)

حاشا [haşa] 1) əsla, heç vaxt; 2) imtina, imtina etmə

حاشا و کلا [haşavokəlla] yox, qətiyyən, heç cür, heç vaxt

حاشیه [haşiye] *c.* حواشی [həvaşi] haşiyə, kənar, qıraq; ~ جنگل meşənin kənarı; ~ کتاب kitabın haşiyəsi; ◊ به ~ پرداختن ikincidərəcəli məsələlərlə məşğul olmaq; ~ رفتن mövzudan kənara çıxmaq

حاشیه دار [haşiyedar] haşiyəli, qıraqları yazılmış (*kitab*)

حاشیه نویس [haşiyenevis] şərhçi, şərh yazan

حاشیه نویسی [haşiyenevisi] şərh yazma, izah etmə

حاصل [hasel] *c.* حواصل [həvasel] 1) məhsul; ~ فراوان bol məhsul; 2) nəticə, yekun; 3) fayda, gəlir; ما را از این چه ~ bizə bundan nə fayda? ~ کلام bir sözlə, xülasə; ~ برداشتن (جمع کردن) məhsul götürmək; ~ شدن (آمدن، افتادن) əldə edilmək; hasil olmaq, qazanılmaq; məhsul götürmək

حاصل بخش [haselbəxş] məhsuldar, məhsul verən; faydalı, səmərəli

حاصلخیز [haselxiz] 1) münbit, məhsuldar; bərəkətli; bol məhsul verən; ~ زمین məhsuldar torpaq; 2) səmərəli, faydalı, gəlirli, qazanclı

حاصلخیزی [haselxizi] 1) münbitlik, məhsuldarlıq; 2) səmərəlilik, gəlirlilik

حاضر [hazer] *c.* حاضرین [hazerin] // حضار [hozzar] 1) hazır; iştirakçı, iştirak edən; 2) hazırkı, mövcud; ~ جمعیت mövcud cəmiyyət; ~ حال hazırkı vəziyyət; 3) razı; من حاضرم mən hazıram (*razıyam*); ~ شدن hazırlaşmaq; ~ کردن hazırlaşdırmaq; hazır etmək; iştirak etmək

حاضر باش [hazerbaş] *hərb.* hazır ol! (*komanda*)

حاضر جواب [hazercəvab] hazırcavab, mübahisədə özünü itirməyən

حاضر جوابی [hazercəvabi] hazırcavablıq, mübahisədə özünü itirməmə

حاضر غایب [hazerğayeb] hazırqayıb, yoxlama (*dərsə davamiyyəti*); ~ کردن yoxlamaq (*dərsə davamiyyəti*)

حاضروغایب [hazeroğayeb] *bax* حاضرغایب

حاضری [hazeri] 1) hazırlıq; 2) bişirilməyən (*hazırlanması üçün çox vaxt tələb olunmayan*) yeməklər (*pendir, buterbrod və s.*)

حاضر یراق [hazeryərağ] işə (*hərbi qulluğa*) hazır; təchiz edilmiş, təmin edilmiş (*iş və ya səfər ləvazimatı ilə*); ~ شدن təchiz edilmək, təmin edilmək; ~ کردن təchiz etmək, təmin etmək

حافظ [hafez] 1) mühafiz, qoruyan, saxlayan; 2) Quranı əzbər bilən

حافظه [hafeze] hafizə, yad, yaddaş; در ~ نگاه داشتن yadda saxlamaq

حاکم [hakem] *c.* حکام [hokkam] 1) hakim, hökm edən; məhkəmə sədri; ~ شرع şəriət hakimi; 2) hökmdar, canişin, qubernator; ~ مطلق a) mütləq hakim (*Allahın epiteti*); b) diktator

حاکمیت [hakemiyyət] hakimiyyət, hökumət; ~ حق müstəqillik, suverenlik; ~ حق ملی milli müstəqillik hüququ; ~ دارای müstəqil, suveren

حاکی [haki] danışan; göstərən; ~ بودن danışmaq, göstərmək

حال [hal] I *bax* حالا

حال [hal] II *c.* احوال [əhval] hal, vəziyyət, əhval, səhhət; ~ شما چطوراست? əhvalınız (*kefiniz*) necədir? ~ ندارم kefim yoxdur; ~ اهل a) sufi; b) əhli-hal, şən adam, məclis əhli; ◊ از ~ رفتن özündən getmək; huşunu itirmək; به ~ آمدن özünə gəlmək, səhhəti düzəlmək; ~ بودن yaxşı əhvali-ruhiyyədə olmaq, kefi kök olmaq; ~ بهم خوردن əhvalı pozulmaq, başı gicəllənmək

حالا [hala] indi, hal-hazırda; bu saat, indicə; ~ که indi ki, bir halda ki, madam ki

حالت [halət] hal; vəziyyət; ~ مزاجی səhhət

حال وروز [haloruz] *dan.* hal-vəziyyət, kef-əhval; vəziyyət, güzəran

حالی [hali] *dan.* başa düşən, anlayan; شدن ~ bilmək, hali olmaq (*mətləbdən, işdən*); başa düşmək, anlamaq; کردن ~ başa salmaq, anlatmaq

حالیا [haliya] *şair.* indi

حامد [hamed] sitayiş edən, tərif edən, təriflayən, mədh edən

حامل [hamel] aparan, daşıyan, gətirən

حاملگی [hamelegi] hamiləlik

حامله [hamele] hamilə; شدن ~ hamilə olmaq

حامی [hami] hami, tərəfdar, dəstəkləyən, dəstək verən, himayəçi

حاوی [havi] ibarət olan, əhatə edən; کتاب ده فصل ~ on fəsildən ibarət olan kitab; بودن ~ özündə birləşdirmək, ibarət olmaq, əhatə etmək

حایز [hayez] sahib olan, malik olan; kəsb edən; اهمیت ~ əhəmiyyətli, vacib; شدن ~ əldə etmək, qazanmaq, kəsb etmək

حایض [hayez] aybaşı olan; شدن ~ aybaşı olmaq

حایط [hayet] divar; hasar; hasarlı yer

حایل [hayel] maneə; mane olan, qarşısını kəsən; دیوار ~ hasar; شدن ~ mane olmaq, qarşısını kəsmək

حب [həb(b)] *c.* حبوب [hobub] 1) dənə, dən, tum; 2) həb

حب [hob(b)] sevgi; dostluq; وطن ~ vətən sevgisi, vətənpərvərlik

حباب [hobab] 1) köpük; صابون ~ sabun köpüyü; 2) abajur; چراغ ~ lampa qalpağı

حبابچه [hobabçe] köpükcük, qabarcıq

حبات [həbbat] *t.* حبه

حبس [həbs] həbs, zindan; ابد ~ ömürlük həbs; انفرادی ~ biradamlıq kamera; شدن ~ həbs olunmaq; کردن ~ həbs etmək

حبس خانه [həbsxane] zindan, həbsxana, islah-əmək koloniyası

حبسی [həbsi] həbs olunmuş, zindana salınmış, məhbus, dustaq

حبسیه [həbsiyye] *c.* حبسیات [həbsiyyat] *ədəb.* həbsiyyə, zindanda yazılmış şeirlər

حبوبات [hobubat] dənli bitkilər

حبه [həbbe] *c.* حبات [hobbat] 1) dənə, dən; را قبه کردن ~ *ata.söz.* milçəyi filə döndərmək; 2) gilə; انگور ~ üzüm giləsi; 3) tikə, parça, hissə; قند ~ qənd tikəsi

حبیب [həbib] *c.* احبا [əhebba] // احباب [əhbab] dost, sevgili

حتم [hətm] yəqin, qəti, mütləq; lazım, zəruri; داشتن ~ yəqin bilmək, şəkk etməmək, inanmaq, əmin olmaq

حتماً [hətmən] mütləq, hökmən; şübhəsiz, sözsüz

حتمی [hətmi] məcburi; şübhəsiz; اجرای این کار ~ است bu işin icrası məcburidir (*vacibdir*)

حتوف [hotuf] *t.* حتف

حتی [hətta] hətta

حتی الامکان [hət̮tolemkan] imkan daxilində, mümkün qədər

حتی المقدور [hət̮tolməğdur] imkan daxilində olan, güc çatan qədər

حج [həc(c)] Kəbəni (*Məkkəni*) ziyarət; رفتن ~ Kəbəyə (*Məkkəyə*) ziyarətə getmək; کردن ~ Kəbəni (*Məkkəni*) ziyarət etmək

حجاب [hecab] hicab, örtük, çadra

حجار [həccar] 1) daşyonan; 2) heykəltəraş

حجاری [həccari] 1) daşyonma; 2) heykərtəraşlıq; 3) daşyonma karxanası

حجامت [hecamət // həcamət] *tib.* həcəmət (*bədənin müxtəlif yerlərini – kürək, baldır, çiyin və s.-ni çərtib buynuz, banka və s. ilə qan alma üsulu*)

حجب [hocb] abır-həya, utancaqlıq

حجت [hoccət] *c.* حجج [hocəc] sübut, dəlil; آوردن ~ dəlil gətirmək; mübahisə etmək; ◊ اتمام ~ ultimatum

حجت الاسلام [hoccətoleslam] hüccətülislam (*böyük müsəlman ruhanilərinin titulu; ayətulladan aşağı titul*)

حجر [həcər] *c.* احجار [əhcar] daş; عهد ~ daş dövrü

حجره [hocre] *c.* حجرات [hocərat] 1) hücrə (*mədrəsələrdə tələbə otağı*); 2) tacir dükanı və otağı; 3) karvansarada qonaq otağı

حجله [hecle] bəy və gəlin üçün hazırlanan yataq otağı

حجم [həcm] həcm, tutum, ölçü; کار ~ işin həcmi; کتاب ~ kitabın həcmi

حجیم [həcim] həcmli, iriölçülü, böyük, yekə

حد [həd(d)] *c.* حدود [hodud] 1) hədd, əndazə, ölçü, qədər; dərəcə; اقل ~ ən azı; اکثر ~ ən çoxu; بلوغ ~ yeniyetmə yaşına çatma, yeniyetməlik; وسط (متوسط) ~ orta səviyyə; به ~ کافی kifayət qədər; ؟ ~ تاچه nə dərəcədə? بی ~ وحصد // بی ~ وحساب saysızhesabsız; 2) norma; sərhəd; گذاشتن ~ hədd qoymaq, məhdudlaşdırmaq; sərhəd qoymaq; از ~ گذراندن həddini aşmaq

حداثت [hədasət] 1) yenilik, təzəlik; 2) yaranma, əmələ gəlmə; 3) növcavanlıq, cavanlıq; 4) hər şeyin əvvəli

حداد [həddad] *bax* آهنگر

حدادی [həddadi] *bax* آهنگری

حدایق [hədayeğ] *t.* حدیقه

حدت [heddət] 1) şiddət, gərginlik; بیماری ~ xəstəliyin şiddəti; 2) hiddət, qəzəb, hirs, qeyz, acıq; مزاج ~ (طبع) qəzəblənmə, hirslənmə; پیدا ~ یافتن ~// کردن şiddətlənmək; ağırlaşmaq, kəskinləşmək; مرضش ~ پیدا کرد xəstəliyi ağırlaşdı

حدس [həds] güman, ehtimal, təsəvvür, fərz; زدن ~ güman etmək, təsəvvür etmək

حدسیات [hədsiyyat] *t.* حدس fərziyələr, ehtimallar

حدقه [hədəğe] hədəqə, göz çuxuru; چشم ~ göz çuxuru

حدوث [hodus] 1) yaranma, törəmə, meydana çıxma, baş vermə; عالم ~ dünyanın yaranması; 2) yenilik

حدود [hodud] 1) sərhədlər; 2) təxminən, təqribən; در ~ سه کیلومتر təqribən üç kilometr

حدیث [hədis] hədis (*islam peyğəmbərinin* (*s.*) *kəlamları, əməlləri və həyatı haqqında xəbərlər*); علم ~ hədis elmi; گفتن ~ hədis söyləmək

حدیقه [hədiğe] *c.* حدایق [hədayeğ] bağ, bağça

حذاقت [həzağət] məharət, bacarıq, istedad; داشتن ~ məharətli olmaq, bacarıqlı olmaq, istedadlı olmaq

حذر [həzər] 1) çəkinmə, saqınma, nəfsini saxlama; 2) ehtiyat, ehtiyat etmə; کردن ~ a) özünü saxlamaq, çəkinmək; b) ehtiyat etmək; برداشتن ~ xəbərdar etmək; çəkindirmək

حذر [həzer] 1) çəkinən, nəfsini saxlayan; 2) ehtiyat edən

حذف [nəzf] *f* ixtisara salma, çıxarma (*hərfi*); 2) buraxılma; صدا ~• səs düşümü; یک کلمه ~• bir sözün buraxılması; کردن ~ a) ixtisar etmək; b) buraxmaq

حذق [həzğ // hezğ] *bax* حذاقت

حر [hor(r)] *c.* احرار [əhrar] 1) azad, sərbəst; 2) alicənab, təmiz, pak (*adam*)

حراج [hərrac] hərrac, auksion; ~ شدن hərraca qoyulmaq; به ~ گذاشتن hərraca qoymaq

حرارت [hərarət] hərarət, istilik; ~• مرکزی mərkəzi istilik sistemi; ~ داشتن istiliyi olmaq; ◊ به خرج دادن ~ qızğın fəaliyyət göstərmək

حرارت سنج [hərarətsənc] termometr, istilikölçən

حراست [hərasət] qoruma, saxlama, mühafizə etmə; کردن ~ qorumaq, saxlamaq, mühafizə etmək

حراف [hərraf] 1) boşboğaz, uzunçu, çox danışan; 2) natiq, gözəl danışan

حرافی [hərrafi] 1) boşboğazlıq, uzunçuluq, çox danışma; 2) natiqlik, gözəl danışma

حرام [həram] haram, qadağan olunmuş (*şəriətdə*); وحلال ~ haram və halal; ~ مال• haram mal; خوردن ~ haram mal yemək; شدن ~ haram olmaq; کردن ~ haram etmək; qadağan etmək

حرام خوار [həramxar] haram yeyən, haram yolla pul qazanan

حرام خوارى [həramxari] haram yemə, haram yolla pul qazanma

حرام خور [həramxor] *bax* حرام خوار

حرامزادگى [həramzadegi] 1) haramzadəlik; 2) hiyləgərlik, fırıldaqçılıq

حرامزاده [həramzade] 1) haramzadə; 2) fırıldaqçı, hiyləgər

حرام کوشت [həramquşt] şəriət tərəfindən qadağan olunmuş ət

حرام لقمه [həramloğme] *vulq.* 1) anası haram tikə yeyən (*hamilə-lik vaxtı*); 2) haram mal hesabına yaşayan

حرامى [hərami] 1) şəriətdə qadağan olunma; 2) fırıldaqçı, kələkbaz; 3) quldur, yolkəsən

حرب [hərb] müharibə, vuruşma, döyüş, savaş; کردن ~ müharibə etmək, vuruşmaq

حربه [hərbe] silah; تبلیغاتى ~• təbliğat silahı

حربى [hərbi] hərbi

حرج [hərəc] 1) günah, təqsir; suç; 2) çətinlik, sıxıntı; 3) qorxu

حرس [hers] *bax* حراست

حرص [hers] 1) hərislik, tamahkarlıq, acgözlük; 2) şövq, arzu, həvəs; 3) əsəbilik, acıqlanma, hirs, hirslənmə, qəzəb, qəzəblənmə; خوردن ~ əsəbiləşmək, hirslənmək, qəzəblənmək; زدن ~ tamahkarlıq etmək; ələ keçirməyə çalışmaq, ələ gətirməyə can atmaq; حرصم گرفت əsəbiləşdim, hirsləndim

حرص و جوش [hersocuş] 1) qəzəb, hirs; 2) təşviş, narahatlıq; خوردن ~ qəzəblənmək, hirslənmək

حرف [hərf] I *c.* حروف [horuf] 1) hərf; ابجد ~• əbcəd hərfləri;

بى نقطه ~• nöqtəsiz hərf; متصل ~• bitişik yazılan hərf; منفصل ~• ayrı yazılan hərf; 2) *qram.* səs; بى ~• صدا samit, kar samit; صدادار ~• sait; cingiltili samit; 3) *qram.* söz; اضافه ~• ربط ön qoşma; bağlayıcı

حرف [hərf] II söz, danışıq; انداختن ~ söz salmaq; کشیدن ~ söz çəkmək; گوش دادن ~ sözü eşitmək; sözə qulaq asmaq; به ~ آمدن danışmağa başlamaq; پشت کسى ~ زدن birisinin arxasınca danışmaq; ◊ خو درا به کرسى نشاندن ~• öz sözünü yeritmək; خو درا سبز کردن ~• *dan.* öz sözünü göyərtmək, sözünü sübuta yetirmək; در دهان گذاشتن ~ ağzına söz atmaq

حرف شنو [herfşenou] sözəbaxan, söz dinləyən, müti, itaətkar, nəsihət eşidən

حرفه [herfe] *c.* حرف [herəf] peşə, sənət, ixtisas

حرفه اى [herfei] peşəyə aid; peşəkar; آموزش ~• peşə təhsili

حرکات [hərəkat] *t.* حرکت

حرکت [hərəkət] *c.* حرکات [hərəkat] hərəkət, əməl, rəftar, davranış; دادن ~ hərəkətə gətirmək; tərpətmək; کردن ~ hərəkət etmək, yola düşmək, tərpənmək; tərpəşmək, qımıldanmaq

حرم [hərəm] *c.* احرام [əhram] 1) hərəm, hərəmxana (*evdə qadınlara məxsus hissə*); 2) müqəddəs yer, ziyarətgah

حرمان [herman] 1) məhrumiyyət, məhrum olma, əli üzülmə; 2) ümidsizlik; ehtiyac, yoxsulluq

حرمان زده [hermanzəde] ümidini kəsmiş, ümidsiz, əlini üzmüş; yoxsul, möhtac

حرمت [hormət] hörmət, ehtiram; ~ داشتن hörməti olmaq; (گذاشتن) ~ کردن hörmət etmək; نگاه داشتن ~ hörmət saxlamaq

حرمت گذار [hormətqozar] hörmətcil, hörmət edən; tərbiyəli, ədəbi

حرمخانه [hərəmxane] *bax* حرم 1)

حروف [horuf] *t.* حرف I

حروف چين [horufçin] mürəttib, düzücü (*mətbəədə hərf düzən işçi*)

حروف چينى [horufçini] mürəttiblik etmə, düzücülük etmə; دستى ~• əllə düzücülük etmə; کامپیوترى ~• kompyuterlə düzücülük etmə; کردن ~ mürəttiblik etmək, düzücülük etmək

حريت [horriyyət] azadlıq; شخصيت ~• şəxsiyyət azadlığı

حرير [hərir] 1) ipək; 2) ipək parça

حريره [hərire] un, düyü, badam içi və şəkərdən düzəldilən sulu yemək (*adətən, südəmər uşaq və xəstələr üçün hazırlanır*)

حريص [həris] həris, tamahkar, acgöz; بودن ~ həris olmaq, tamahkar olmaq

حريصانه [hərisane] hərisliklə, acgözlüklə

حريصى [hərisi] hərislik, tamahkarlıq, acgözlük

حريف [hərif] *c.* حرفا [hərəfa] 1) rəqib; ديرين ~• köhnə rəqib; 2) oyundaş, tərəfdaş; بودن ~ a) rəqib olmaq; b) tərəfdaş olmaq

حريق [həriğ] 1) yanğın; 2) alov, alov şöləsi

حريق زده [həriğzəde] yanmış; yanğından zərər görmüş

حريم [hərim] qadağan olunmuş yer (*məntəqə, sahə*)

حزب [hezb] *c.* احزاب [əhzab] partiya; دموکرات ~• demokrat partiyası

حزبی [hezbi] partiya, partiyaya aid; ·· جلسه partiya yığıncağı

حزم [həzm] 1) möhkəmlik, əzmkarlıq, qətiyyət; 2) uzaqgörənlik; ehtiyat

حزن [hozn] *c.* اجزان [əhzan] hüzn, matəm; qəm, dərd, kədər

حزن آلود [hoznalud] hüznlü, matəmli; qəmli, dərdli, kədərli

حزن آمیز [hoznamiz] *bax* حزن آلود

حزن آور [hoznavər] hüznlü, kədərli; dərd gətirən, qəm-qüssə gətirən

حزن انگیز [hoznəngiz] *bax* حزن آور

حزین [həzin] həzin, qəmli, kədərli

حس [hes(s)] *c.* حواس [həvas(s)] hiss, duyğu; ~ باصره görmə hissi; ~ بویایی (شامه) iybilmə; iy duyğusu; ~ سامعه (شنوایی) eşitmə qabiliyyəti; ~ لامسه (تماس) toxunma hissi; ~ کردن hiss etmək, duymaq

حساب [hesab] hesab; ~ امانت depozit; ~ دادن hesabat vermək; ~ شدن hesablanmaq; sayılmaq; ~ کردن hesablamaq, saymaq; ~ تصفیه کردن hesabı çürütmək; ◊ ~ بردن a) hesablaşmaq, saymaq (*adamı*), hörmət etmək; b) qorxmaq; ~ کار خود کردن özü üçün nəticə çıxarmaq; ~ کسی سرش را رسیدن dərsini vermək; ~ نمی شود xəbəri yoxdur; işin mahiyyətini bilmir

حسابدار [hesabdar] mühasib

حسابداری [hesabdari] mühasibat

حساب رس [hesabrəs] müfəttiş

حسابگر [hesabgər] işi hərtərəfli düşünən, ehtiyatlı; qənaətcil, öz xeyrini güdən

حسابگری [hesabgəri] işi hərtərəfli düşünmə, qənaətcillik; öz xeyrini güdmə

حساب و کتاب [hesaboketab] haqq-hesab

حسابی [hesabi] 1) həqiqi; dəyərli, yaxşı; ləyaqətli; ~ آدم həqiqi (*ləyaqətli*) adam; 2) mənalı, məzmunlu, əsaslı; ~ حرف mənalı (*məzmunlu*) söz; 3) kamil, mükəmməl; 4) hesab, hesaba aid

حسادت [həsadət // hesadət] 1) həsəd, paxıllıq; 2) qısqanma; ~ کردن (ورزیدن) a) paxıllıq etmək; b) qısqanmaq

حساس [həssas] 1) həssas, ayıq, diqqətli; qayğıkeş; ~ قلب həssas ürək; 2) əsas, mühüm, vacib, böyük; ~ مقام böyük rütbə

حساسانه [həssasane] həssaslıqla, diqqətlə, qayğıkeşliklə

حساسی [həssasi] *bax* حساسیت

حساسیت [həssasiyyət] həssaslıq, ayıqlıq, diqqətcillik, qayğıkeşlik

حسب [həsb // həsəb] görə, uyğun, müvafiq, əsasən; ... ~ بر uyğun, uyğun olaraq; ~ شرایط بر şəraitə görə; ~ حال بر vəziyyətə görə

حسب الاجازه [həsəbolecaze] icazəyə görə

حسب الاراده [həsəbolerade] iradəyə görə, arzuya görə

حسب الاستعدا [həsəbolesteda] xahişə görə, xahişə əsasən

حسب الاشاره [həsəboleşare] göstərişə görə, göstərişə uyğun olaraq

حسب الاقتضا [həsəboleğteza] tələbata görə, tələbata uyğun

حسب الامر [həsəboləmr] əmrə görə, əmrə əsasən

حسب الامکان [həsəbolemkan] imkan daxilində

حسب المعمول [həsəbolmə'mul] adət üzrə, adətən

حسب حال [həsbehal] əhvalını bildirmə, öz halından danışma, ürəyini boşaltma

حسد [həsəd] həsəd, paxıllıq; از ~ روی paxıllıq üzündən, paxıllığa görə; ~ بردن (ورزیدن) həsəd aparmaq, paxıllıq etmək

حسدناک [həsədnak] paxıl, qısqanc

حسدورزی [həsədvərzi] həsəd aparma; paxıllıq etmə

حسرت [həsrət] həsrət, qəm, kədər; təəssüf; ~ خوردن (کشیدن) həsrət çəkmək; ~ به دل بردن həsəd aparmaq

حسرت آمیز [həsrətamiz] həsrətli; qəmli, kədərli

حسرت انگیز [həsrətəngiz] *bax* حسرت آمیز

حسرت بار [həsrətbar] *bax* حسرت آمیز; ~ چشمان qəmli gözlər

حسرت خور [həsrətxor] həsrətçəkən

حسرت کش [həsrətkeş] *bax* حسرت خور

حسن [hosn] *c.* محاسن [məhasen] 1) gözəllik, məlahət; ~ اخلاق əxlaq gözəlliyi; ~ گفتار nitq gözəlliyi; ~ گل gülün gözəlliyi; 2) yaxşılıq, xeyirxahlıq; 3) mürəkkəb sözlərin 1-ci komponenti kimi işlənərək "xoş", "xeyir" mənalarını bildirir: ~ تفاهم qarşılıqlı anlaşma, bir-birini yaxşı başa düşmə; ~ نیت xoş niyyət, xeyirxahlıq

حسنات [həsənat] *t.* حسنه

حسنه [həsənə] *c.* حسنات [həsənat] yaxşı iş, xeyirxahlıq; ~ روابط yaxşı münasibətlər

حسود [həsud] 1) paxıl, həsəd aparan; 2) qısqanc

حسودی [həsudi] *bax* حسادت; ~ کردن حسادت (حسادت *sözündə*) *bax*

حسی [hessi] 1) duyğulu; hiss edilən; 2) aydın, aşkar

حشر [həşr] qiyamət; ~ روز qiyamət günü

حشرات [həşərat] *t.* حشره

حشره [həşərə] *c.* حشرات [həşərat] həşərat; cücü

حشره خوار [həşərəxar] həşərat yeyən (*heyvan*)

حشره شناس [həşəreşənas] entomoloq

حشره شناسی [həşəreşənasi] entomologiya

حشره کش [həşərəkoş] həşərat öldürən dərman

حشم [həşəm] 1) qohum-əqrəba, yaxın adamlar; ~ و خدم xidmətçilər; 2) qoyun sürüsü

حشمت [heşmət] dəbdəbə,cah-calal, əzəmət, təmtəraq

حشو [həşv] artıq söz; sözçülük; ~ زاید artıq sözlər, tavtologiya; ~ قبیح pleonazm (*eyni mənalı sözlərin təkrarı*); ~ ملیح nitqə gözəllik verən sözləri işlətmə üsulu

حصار [hesar] hasar, çəpər, barı; ~ کشیدن hasar çəkmək

حصاردار [hesardar] hasarlı, çəpərli

حصبه [həsbe] *tib.* yatalaq, qarın yatalığı, tif

حصر [həsr] 1) məhdudiyyət; 2) blokada; ~ اقتصادی iqtisadi blokada; ~ کردن məhdudlaşdırmaq

حصن [hesn] *c.* حصون [hosun] qala; ~ حصین ələkeçməz qala

حصول [hosul] 1) əldə etmə, alma, qazanma; 2) nailiyyət, uğur; ~ به پوستن həyata keçmək; yerinə yetmək

حصه [hesse] *c.* **حصص** [hesəs] hissə, pay

حصیر [həsir] həsir; **~ است و محمد نصیر** *ata söz.* bir həsirdir, bir də Məmmədnəsir

حصیر باف [həsirbaf] həsir toxuyan

حصین [həsin] möhkəm, **~ حصن** bax **حصن**

حضار [hozzar] *t.* **حاضر**

حضر [həzər] 1) yaşama yeri; 2) oturaq həyat tərzi; 3) şəhərdə yaşama

حضرات [həzərat] *t.* **حضرت**

حضرت [həzrət] *c.* **حضرات** [həzərat] həzrət, cənab, ağa, alicənab; **~ عالی** əlahəzrət

حضور [hozur] 1) iştirak, hazır olma; **در ~ شما** sizin hüzurunuzda; **~ عدم** gəlməmə; işə gəlməmə; 2) siz (*müraciət forması*); **به حضورتان عرض کنم که** sizin nəzərinizə çatdırıram ki; **(یافتن) داشتن ~** iştirak etmək; hazır olmaq; **(رسانیدن) بهم رساندن ~** iştirak etmək; **به ~ پذیرفتن** qəbul etmək; ◊ **(قلب) دل ~** diqqət, səmimilik; **~ ذهن** hafizəlilik, zehinli olma

حضوری [hozuri] 1) əyani, üzbəüz; **~ مذاکرات** şifahi danışıqlar; 2) görüşəndə, görüşən vaxt

حضیض [həziz] 1) ən aşağı nöqtə; 2) alçaqlıq, aşağı yer; ◊ **ذلت ~** dəhşətli yoxsulluq

حظ [həz(z)] *c.* **حظوظ** [hozuz] həzz, ləzzət; **(کردن) بردن ~** həzz almaq, ləzzət almaq

حظر [həzr] tutma, saxlama, qarşısını alma; qadağan etmə

حظیظ [həziz] 1) xoşbəxt, arzusuna çatmış, kamına çatmış, muradına yetmiş; 2) həzz alan, ləzzət alan

حفار [həffar] 1) arxeoloq; 2) qazmaçı; qazma maşını

حفاری [həffari] qazıntı, qazmaçılıq

حفاظ [hefaz] 1) qoruma, mühafizə, müdafiə etmə, qorunma; 2) çəpər, hasar

حفاظت [hefazət] qoruma, mühafizə etmə; **شدن ~** qorunmaq; **کردن ~** qorumaq

حفر [həfr] qazma, qazıb çıxarma; **شدن ~** qazılmaq; **کردن ~** qazmaq

حفره [hofre] *c.* **حفر** [hofər] çala, çuxur, çala-çuxur

حفریات [həfriyyat] qazıntı işləri

حفظ [hefz] 1) qoruma, saxlama, mühafizə, mühafzə etmə; 2) yadda saxlama; əzbərləmə; **دشتن ~** əzbərdən bilmək; **شدن ~** a) saxlanılmaq; b) əzbərlənmək; **کردن ~** a) qorumaq; b) əzbərləmək

حق [həğ(ğ)] *c.* **حقوق** [hoğuğ] 1) haqq, hüquq; **انتخاب ~** seçki hüququ; **تابعیت ~** vətəndaşlıq hüququ; **تالیف ~** müəlliflik hüququ; 2) həqiqət, düzgünlük, ədalət; **با شما ~ است** siz haqlısınız; 3) ödəmə, ödəniş; ... **در ~** ...haqqında; **من در ~** mənim haqqımda; **~ دادن** a) haqqını vermək; b) ixtiyar vermək; c) düzgün saymaq; **~ داشتن** a) haqlı olmaq; b) payı olmaq; **~ دانستن** düzgün hesab etmək; **از ~ گذشتن** qanunu pozmaq, ədalətsiz olmaq; ◊ **~ آب و گل داشتن** yaşamaq haqqı (*hüququ*) olmaq; **~ به گردن کسی داشتن** birinin boynunda haqqı olmaq; **~ کسی را کف دستش گذاشتن** birinin haqqını ovcuna qoymaq

حقا [həğğa] 1) *bax* **حقاً**; *n.* oy, ay Allah

حقاً [həğ(ğ)ən] həqiqətən, doğrudan, doğrudan da

حقارت [həğarət] həqarət, alçaqlıq, alçaltma

حقارت آمیز [həğarətamiz] həqarətli, nifrət ifadə edən; etinasız, laqeyd

حق التالیف [həğ(ğ)ottə'lif] a) müəlliflik hüququ; b) müəlliflik haqqı (*qonorar*)

حق التدریس [həğ(ğ)ottədris] tədris haqqı

حق الزحمه [həğ(ğ)ozzəhme] əməkhaqqı, zəhmət haqqı

حق العمل [həğ(ğ)oləməl] iş haqqı

حق القدم [həğ(ğ)olğədəm] 1) müalicə haqqı; 2) qonorar (*ekspertə*)

حق الوکاله [həğ(ğ)olvekale] vəkil qonorarı, vəkil pulu

حقانیت [həğ(ğ)aniyyət] haqlılıq, doğruluq, düzlük

حقایق [həğayeğ] *t.* **حقیقت**

حق پرست [həğ(ğ)pərəst] haqpərəst, haqq tərəfdarı

حق پرستی [həğ(ğ)pərəsti] haqpərəstlik, haqq tərəfdarı olma

حق شناس [həğ(ğ)şenaş] qədirbilən; haqq-say itirməyən, düzlüyə qiymət verən

حق شناسی [həğ(ğ)şenaşi] qədir bilmə; haqq-sayı itirməmə, düzlüyə qiymət vermə; **کردن ~** qədir bilmək, haqq-sayı itirməmək, düzlüyə qiymət vermək

حق طلب [həğ(ğ)tələb] öz haqqını tələb edən

حق کشی [həğ(ğ)koşi] haqsızlıq, ədalətsizlik

حق گذار [həğ(ğ)qozar] *bax* **حق شناس**

حقگو [həğ(ğ)qu] ədalətli, düz danışan, həqiqəti deyən

حقن [həğn] tutma, saxlama, qarşısını alma

حق ناشناس [həğ(ğ)naşenas] nankor, qədir bilməyən, duzbilməz

حق ناشناسی [həğ(ğ)naşenasi] nankorluq, qədir bilməmə, duzbilməməzlik

حق و حساب [həğ(ğ)ohesab] 1) hesab, haqq-hesab; 2) *dan.* rüşvət; **دادن ~** rüşvət vermək; **گرفتن ~** rüşvət almaq

حقوق [hoğuğ] 1) hüquq, haqq; 2) hüquq elmi; **بین المللی ~** beynəlxalq hüquq; **~ دانشکده** hüquq fakültəsi; 3) maaş; **(تقاعد) باز نشستگی ~** pensiya pulu; **دادن ~** maaş (*təqaüd, stipendiya*) vermək; **گرفتن ~** maaş (*təqaüd, stipendiya*) almaq

حقوق بگیر [hoğuğbegir] maaş alan (*dövlət idarələrindən*); maaşa dolanan

حقوق دان [hoğuğdan] hüquqşünas

حقوق شناسی [hoğuğşenasi] hüquqşünaslıq

حقوقی [hoğuği] hüquq; hüquqi; **~ مسایل** hüquqi məsələlər; hüquq məsələləri

حقه [həğğe] *bax* **حق 1)**

حقه [hoğğe] I qutu (*cavahirat saxlamaq üçün*)

حقه [hoğğe] II hoqqa, kələk, fırıldaq, yalan uydurma; **~ // زدن ~ سوار کردن** kələk gəlmək, yalan uydurmaq

حقه باز [hoğğebaz] hoqqabaz, kələkbaz, fırıldaqçı, yalançı

حقه بازی [hoğğebazi] hoqqabazlıq, kələkbazlıq, fırıldaqçılıq, yalançılıq

حقیر [həğir] 1) alçaq; əskik; 2) yazıq, bədbəxt; **(دانستن، شمردن) داشتن ~** a) nifrət etmək; b) kiçik saymaq, əhəmiyyət verməmək

حقیری [həğiri] *bax* **حقارت**

حقیقت [həğiğət] *c.* **حقایق** [həğayeğ] həqiqət, düzlük, doğruluq; ~ **کلام** sözün düzü; **به ~ پیوستن** reallaşmaq, gerçəkləşmək, yerinə yetmək; **~ را معین کردن** həqiqəti müəyyən etmək; **با ~ وفق داشتن** həqiqətə uyğun gəlmək

حقیقتاً [həğiğətən] həqiqətən, doğrudan

حقیقت بین [həğiğətbin] realist

حقیقت جو [həğiğətcu] həqiqət axtaran

حقیقت گو [həğiğətqu] həqiqəti deyən

حقیقت نما [həğiğətnəma] həqiqətə oxşar

حقیقی [həğiği] həqiqi; ~ **دوست** həqiqi dost; ~ **معنای کلام** sözün həqiqi mənası

حک [hək(k)] oyma, həkk etmə; naxış çəkmə; yonma; **~ شدن** həkk olunmaq, yonulmaq; **~ کردن** həkk etmək, yonmaq; ◊ **~ حیثیت** heysiyyəti ləkələmə

حکاک [həkkak] həkkak, həkk edən, oymaçı

حکاکی [həkkaki] həkkaklıq, oymaçılıq

حکام [hokkam] *t.* **حاکم**

حکایت [hekayət] *c.* **حکایات** [hekayat] 1) hekayə; novella; povest; mənzumə; 2) danışma, söyləmə; **~ کردن (گفتن)** danışmaq, hekayə söyləmək

حکایت نویس [hekayətnevis] hekayə (*novella*) yazan, yazıçı

حکم [hekəm] *t.* **حکمت**

حکم [hokm] *c.* **احکام** [əhkam] 1) hökm; 2) əmr, göstəriş; **~ شدن** əmr olunmaq; **~ کردن (دادن)** əmr etmək

حکما [hokəma] *t.* **حکیم**

حکماً [hokmən] hökmən, mütləq, şübhəsiz

حکمت [hekmət] *c.* **حکم** [hekəm] hikmət, bilik

حکمت آمیز [hekmətamiz] hikmətli, müdrik

حکمران [hokmran] hökmran, hakim

حکمرانی [hokmrani] hökmranlıq; hakimlik; **~ کردن** hökmranlıq etmək

حکمفرما [hokmfərma] *bax* **حکمران**

حکمفرمایی [hokmfərmayi] *bax* **حکمرانی**

حکمیت [həkəmiyyət] 1) arbitraj, münsiflik; 2) arbitraj məhkəməsində müzakirəyə qoyulma

حکومت [hokumət] hökumət, dövlət; **~ استبدادی** istibdad (*despot*) rejimi; **~ مطلقه** mütləq hakimiyyət, təkbaşına hakimiyyət; **~ نظامی** a) hərbi rejim; b) hərbi vəziyyət; **~ کردن** hökm sürmək

حکیم [həkim] *c.* **حکما** [hokəma] 1) alim, filosof; 2) həkim

حکیمانه [həkimane] müdrik; müdrikcəsinə, müdrikliklə; **~ اندیشه های** müdrik fikirlər

حل [həl(l)] *c.* **احوالات** [əhvalat] 1) həll, həll etmə, çözmə; **~ مسایل** məsələləri çözmə (*həll etmə*); 2) həll olma; ərimə; **~ نمک** duzun həll olması; **~ شدن** həll olunmaq; **~ کردن** həll etmək

حلاج [həllac] lifdidən, lifdarayan, yundarayan, yuntəmizləyən; ◊ **گرگ ~ بودن** *dan.* vaxtı boş-boşuna keçirmək, faydasız iş görmək

حلال [həlal] 1) halal, haram olmayan, icazə verilən, qadağan olunmamış (*şəriətə görə*); **~ ماهی** halal balıq; şəriətin yeməyə icazə verdiyi balıq; 2) halal qazanılmış, halal əldə edilmiş (*şəriətə görə*); **~ پول** halal pul, təmiz qazanılan pul; **~ شدن** halal olunmaq; **~ کردن** halal etmək; ◊ **~ دوتا** kişi və qadın; **~ باد** afərin! əhsən!

حلال [həllal] həll edən; həll edə bilən; **~ مشکلات** a) *din.* çətinlikləri həll edən (*Allahın epiteti*); 2) *məc.* pul

حلال زاده [həlalzade] qanuni doğulmuş, halalzadə

حلال گوشت [həlalquşt] şəriət tərəfindən yeyilməsi halal olan ət

حلالی [həlali] halallıq, qanunilik; **~ خواستن (طلبیدن)** *din.* halallıq istəmək

حلالیت [həlaliyyət] *bax* **حلالی**

حلالیت [həllaliyyət] həllolma, həllolma qabiliyyəti

حلاوت [həlavət] 1) şirinlik; **~ کلام** sözün şirinliyi (*gözəlliyi*); 2) ləzzət, zövq, həzz

حلب [hələb] bidon, kanistr

حلبی [hələbi] 1) tənəkə, ağ dəmir; 2) *bax* **حلب**

حلبی سازی [hələbisazi] tənəkə düzəltmə; tənəkəçi dükanı

حلزون [hələzun] 1) ilbiz; **~ گوش** *anat.* qulaq ilbizi; 2) spiral

حلزون شکل [hələzunşekl] *bax* **حلزونی**

حلزونی [hələzuni] spiralşəkilli; spiralvari; əyri-üyrü, buruq-buruq

حل شدنی [həllşodəni] 1) həll ediləcək, həll oluna biləcək (*məsələ*); 2) əridilə bilən (*maddə*)

حلق [həlğ] boğaz, hülqum

حلق آویز [həlğaviz] asılmış, dar ağacına çəkilmiş; **~ کردن** asmaq, dar ağacına çəkmək

حلقوم [holğum] *bax* **حلق**

حلقه ای [həlğəvi] *bax* **حلقه**

حلقه [həlğe] 1) halqa; dairə; buruq; **~ در** qapı halqası; **~ زلف** saçın buruğu; 2) halqa, üzük; **~ نامزدی** nişan üzüyü; 3) *idm.* halqa, dairə; **~ ژیمناستیک** gimnastika dairəsi (*halqası*); 2) numerativ söz; **یک ~ چاه** bir ədəd quyu; ◊ **~ بردر شدن** qul olmaq, nökər olmaq; **~ به گوش شدن** *bax* **~ بردر شدن**

حلقه ای [həlğei] halqavari, halqaşəkilli, dairəşəkilli

حلقه دار [həlğedar] 1) halqalı; 2) *bax* **حلقه ای**

حلقه شکل [həlğeşekl] *bax* **حلقه ای**

حلقه وار [həlğevar] *bax* **حلقه ای**

حلم [helm] 1) səbir, hövsələ, dözüm; 2) yumşaqlıq, mülayimlik

حل نشدنی [həllnəşodəni] 1) həllolunmaz, həll edilə bilməyən; 2) əridilməyən, əriyə bilməyən

حلوا [həlva] halva; **از ~ گفتن دهان شیرین نمی شود** *ata söz.* halva-halva deməklə ağız şirin olmaz.

حلواپز [həlvapəz] halvaçı, halva bişirən

حلواپزی [həlvapəzi] 1) halva bişirmə; 2) halva dükanı

حلوا فروش [həlvaforuş] halva satan

حلواگر [həlvagər] *bax* **حلواپز**

حلواگری [həlvagəri] *bax* **حلواپزی**

حل و فصل [həllofəsl] həll etmə (*məsələni, problemi*); bitirmə, qurtarma (*məsələni, işi, problemi*); **~ کردن** həll etmək (*məsələni, problemi*)

حلول [holul] 1) başlama (*vaxtın, zamanın*); **~ عید نوروز** Novruz bayramının başlaması; 2) gəlmə, yaxınlaşma, daxil olma; **~ کردن** a) başla-

maq (*vaxt, zaman*); b) gəlmək; yaxınlaşmaq

حلویات [həlviyyat] şirni, şirni məhsulları, şirniyyat

حله [holle] *c.* **حلل** [heləl] 1) təzə paltar, təzə geyim; 2) zinət əşyası

حلیم [həlim] I 1) həlim, mülayim, yumşaq; 2) səbirli, dözümlü

حلیم [həlim] II həlim aşı (*ət, buğda və yağla hazırlanmış duru xörək*)

حماسه [həmase] 1) dastan, epos; epik şeirlər; 2) igidlik, şücaət; qəhrəmanlıq

حماسه سرا [həmasesəra] 1) epik əsərlər yazan; 2) qəhrəmanlıq mövzusunda əsərlər yazan

حماسه سرایی [həmasesərayi] 1) epik əsərlər yazma; 2) qəhrəmanlıq mövzusunda əsərlər yazma

حماسی [həmasi] epik; qəhrəmanlıq, döyüşkənlik; ~ **شعر** epik şeir; qəhrəmanlıq (*döyüşkənlik*) ruhlu şeir

حماقت [hemağət] axmaqlıq, giclik, səfehlik;~ **از روی** axmaqlıq üzündən; **کردن** ~ axmaqlıq etmək

حماقت آمیز [hemağətamiz] axmaq, səfeh; mənasız; ~ **کلمات** səfeh sözlər

حمال [həmmal] hambal

حمالی [həmmali] hamballıq, yük daşıma; **کردن** ~ hamballıq etmək

حمام [həmmam] hamam;~ **زنانه** qadın hamamı; ~ **مردانه** kişi hamamı; **گرفتن (رفتن، کردن)** ~ hamamda yuyunmaq (*çimmək*); ◊ **با آب** ~ **دوست گرفتن** hamam suyu ilə dost olmaq; ~ **زنانه شده است** arvad hamamına oxşayır; ağız deyəni qulaq eşitmir

حمامی [həmmami] hamamçı, hamam müdiri

حمایت [hemayət] himayə, himayə etmə, qoruma, müdafiə etmə, dəstəkləmə; **کردن** ~ himayə etmək, müdafiə etmək, dəstəkləmək

حمایتگر [hemayətgər] himayəçi, müdafiə edən, dəstəkləyən

حمایل [həmayel] çiyindən aşırma, qayış (*lent*); **کردن** ~ çiyindən aşırmaq

حمد [həmd] 1) tərif, tərifləmə; 2) təşəkkür etmə, minnətdarlıq; ~ **کردن** a) tərifləmək; b) təşəkkür etmək

حمل [həməl] *astr.* Qoç bürcü (*21.III – 20.IV*)

حمل [həml] 1) aparma, daşıma; ~ **بار** yükləmə; 2) hamilə olma; ~ **شدن** aparılmaq, daşınmaq; **کردن** ~ aparmaq, daşımaq; ~ **برداشتن** hamilə olmaq

حملات [həmələt] *t.* **حمله**

حمل کننده [həmlkonənde] aparan, daşıyan (*məhsulu*), ekspeditor

حمل و نقل [həmlonəğl] 1) nəqliyyat, transport; ~ **هوایی** hava nəqliyyatı; ~ **وسایل** nəqliyyat vasitələri; 2) daşıma, daşınma; ~ **بارها** malların daşınması

حمله [həmle] *c.* **حملات** [həmələt] 1) həmlə, hücum; ~ **متقابله** əks-hücum; 2) *tib.* xəstəliyin kəskinləşməsi; tutma, ürəkkeçmə; ~ **آوردن (بردن، کردن)** hücum etmək

حمله ور [həmlevər] hücum edən; **شدن** ~ hücum etmək

حمول [həmul] dözümlü, səbirli

حمیت [həmiyyət] 1) qeyrət, vicdan, şərəf hissi; 2) fədakarlıq; 3) nəciblik

حمید [həmid] ləyaqətli; bəyənilməsi, tərifəlayiq

حمیده [həmide] *bax* **حمید**

حمیم [həmim] 1) qohum, yaxın; 2) sadiq dost

حنا [hənа] hənа, xına; ~ **بستن (گذاشتن)** xına yaxmaq; ◊ **حنایش رنگ ندارد** hörməti yoxdur; sözü keçmir; sözü eşidilmir

حنایی [hənayi] xına rəngi; xınalı, xına yaxılmış

حنجره [həncərə] 1) qırtlaq; 2) səs

حوادث [həvades] *t.* **حادثه**

حواس [həvas(s)] *t.* **حس**

حواس پرت [həvaspərt] fikridağınıq; huşsuz, unutqan

حواس پرتی [həvaspərti] fikir dağınıqlığı, huşsuzluq, unutqanlıq

حواشی [həvaşi] 1) *t.* **حاشیه**; 2) ailə üzvləri; 3) xidmətçilər; 4) ətrafdakılar

حواله [həvale] *c.* **حوالجات** [həvalecat] barat; teleqraf (*poçt, bank*) vasitəsilə pul göndərmə; ~ **پستی** poçtla pul göndərmə; **دادن (کردن)** ~ pul göndərmək

حواله نامه [həvalename] veksel baratı

حوالی [həvali] 1) ətraf, kənar; ~ **شهر** şəhərin ətrafı; 2) yaxın, yaxınlıq; ~ **پارک** parkın yaxınlığında

حوت [hut] 1) böyük balıq; 2) *astr.* Balıqlar bürcü (*19. II -20. III*)

حور [hur] *bax* **حوری**

حوری [huri] pəri, huri, mələk; ~ **دریایی** su pərisi

حوزه [houze] sahə, məntəqə; dairə, punkt; ~ **انتخاباتی** seçki dairəsi; ~ **نفوذ** nüfuz dairəsi

حوصله [housəle // housele] hövsələ, səbir, dözüm; **داشتن** ~ səbirli olmaq; **کردن** ~ dözmək; ◊ ~ **چیزی داشتن** həvəs göstərmək, meyil salmaq; **سر رفتن** ~ hövsələsi daralmaq, hövsələsi tükənmək

حوصله دار [houseledar] hövsələli, səbirli, dözümlü

حوض [houz] hovuz, çarhovuz

حوضه [houze] *coğr.* hövzə; ~ **دریای خزر** Xəzər dənizi hövzəsi

حول [houl] 1) güc, qüvvə, qüdrət, bacarıq; 2) ətraf, kənar, qıraq

حول و حوش [houlohouş] ətraf, kənar, qıraq-bucaq

حوله [houle] əl-üz dəsmalı; ~ **حمام** hamam dəsmalı

حومه [houme] şəhər ətrafı, kənar yer, şəhər qırağı; ~ **شهر** şəhərin kənarı

حویج [həvic] kök, yerkökü

حی [həy(y)] 1) diri, canlı, yaşayan; 2) əbədi, ölməz (*Allahın epiteti*); ◊~ **ناطق** insan, bəşər

حیا [həya] abır, həya, utanma; **کردن** ~ həya etmək, utanmaq

حیات [həyat] həyat, ömür, yaşayış; ~ **و ممات** həyat və ölüm, ölüm-dirim; ~ **آب** *bax* **آب**; ◊ **در قید** ~ **بودن** yaşamaq; ~ **را به درود گفتن** ölmək; **حیاتش وفا نکرد** ömrü vəfa etmədi, **دست از** ~ **کشیدن** həyatdan əlini üzmək

حیات بخش [həyatbəxş] həyat bəxşedici, həyat bəxş edən, həyatverici

حیاتی [həyati] həyati; zəruri, mühüm, vacib; ~ **مسایل** həyati məsələlər; zəruri məsələlər; ~ **موضوع ومماتی** ölüm-dirim məsələləri

حیادار [həyadar] həyalı, abırlı, utancaq

حیاط [həyat] həyət

حیث [heys] cəhət, görə; **از** ~ **سن** yasa görə; ~ **ازاین** bu cəhətə (*səbəbə*) görə

حیثیت [heysiyyət] heysiyyət, ləyaqət, şərəf; nüfuz, etibar

حیران [heyran] 1) valeh, heyran; 2) avara, sərgərdan; ~ **شدن (ماندن)**

a) heyran olmaq, valeh olmaq; b) avara olmaq

حیرانی [heyrani] 1) heyranlıq, valehlik; 2) təəccüblənmə; 3) avaralıq, sərgərdanlıq

حیرت [heyrət] 1) heyrət, təəccüb; 2) heyranlıq, valehlik; به ~ افتادن (آمدن) təəccüblənmək; به ~ اوردن (انداختن) təəccübləndirmək, heyrətləndirmək

حیرت انگیز [heyrətəngiz] təəccübləndirici, heyrətləndirici

حیرت آور [heyrətavər] *bax* حیرت انگیز

حیرت زده [heyrətzəde] 1) heyrətlənmiş, təəccüblənmiş; 2) heyrətlə, təəccüblə

حیص و بیص [heysobeys] qarmaqarışıqlıq, hay-küy, qalmaqal, həngamə

حیض [heyz] aybaşı; ~ داشتن (شدن) aybaşı olmaq

حیف [heyf] təəssüf, heyif; ~ است heyifdir; ~ که təəssüf ki; ~ شدن heyif olmaq

حیف و میل [heyfomeyl] qeyri-qanuni mənimsəmə, oğurlama; dağıtma; ~ کردن oğurlamaq, qeyri-qanuni mənimsəmək

حیله [hile] *c.* حیل [hiyəl] hiylə, kələk, fırıldaq, biclik; ~ کردن (به کار بردن) hiylə etmək, hiylə işlətmək, yalan demək

حیله باز [hilebaz] *bax* حیله گر

حیله گر [hilegər] hiləgər, kələkbaz, fırıldaqçı

حیله گرانه [hilegərane] hiləgərliklə, hiləgərcəsinə

حیله گری [hilegəri] hiləgərlik, bicliik, fırıldaqçılıq

حین [hin // heyn] vaxt, zaman, çağ; در ~ رفتن getmək vaxtı, gedərkən; در ~ گفتگو söhbət zamanı, söhbət əsnasında

حیوان [heyvan] *c.* حیوانات [heyvanat] 1) heyvan, canlı; حیوانات اهلی ev heyvanları; عالم حیوانات heyvanlar aləmi, fauna; 2) axmaq, heyvan; ◊ خوش خوراک ~ qarınqulu; ~ آب *bax* آب; ~ چشمه dirilik suyu mənbəyi

حیوانداری [heyvandari] heyvandarlıq

حیوان شناس [heyvanşenas] zooloq

حیوان شناسی [heyvanşenasi] zoologiya

حیوان صفت [heyvansefət] heyvansifət, heyvan xasiyyətli, vəhşi (*adam*)

حیوانی [heyvani] heyvani, heyvanlara aid, heyvanlara məxsus; غذای ~ a) heyvan yemi; b) kobud, qaba; ~ نفس heyvani hiss, vəhşi ehtiras

حیوانیت [heyvaniyyət] heyvanlıq, vəhşilik; kobudluq, mədəniyyətsizlik

حیه [həyye] *c.* حیات [həyyat] ilan, əfi ilan

خ

خ [xe] fars əlifbasının doqquzuncu hərfi; əbcəd hesabında 600 rəqəmini ifadə edir

خاتم [xatəm] *c.* خواتم [xəvatem] 1) möhür; damğa; 2) möhürlü üzük; 3) mozaika

خاتم [xatem] 1) son; 2) möhürvuran; 3) bitirən; tamamlayan

خاتم الانبیا [xatemolənbiya] sonuncu peyğəmbər (*Məhəmməd peyğəmbərin* (*s.*) *ləqəbi*)

خاتم بند [xatəmbənd] *bax* خاتم کار

خاتم بندی [xatəmbəndi] *bax* خاتم کاری

خاتم ساز [xatəmsaz] *bax* خاتم کار

خاتم سازی [xatəmsazi] *bax* خاتم کاری

خاتم کار [xatəmkar] mozaika ustası; inkrustasiya ustası

خاتم کاری [xatəmkari] mozaika; inkrustasiya; ~ کردن mozaika düzəltmək; inkrustasiya etmək

خاتمه [xateme] *c.* خواتم [xəvatem] son, axır; ~ دادن son qoymaq; ~ پذیرفتن (یافتن) qurtarmaq, başa çatmaq

خاتون [xatun] *c.* خواتین [xəvatin] xanım, qadın

خاج [xac] xaç

خاج پرست [xacpərəst] *dan. bax* مسیحی

خادم [xadem] *c.* خدام [xoddam] // خدم [xədəm] // خدمه [xədəme] xidmətçi, qulluqçu

خادمه [xademe] xidmətçi qadın

خار [xar] I tikan; 2) tikanlı kol; ◊ ~ پیراهن narahatçılıq, təşviş; ~ سر راه maneə; əngəl; ~ چشم کسی درجگر داشتن (شکستن) narahat olmaq; əzab çəkmək; ~ درموزه افتادن qorxuya düşmək

خار [xar] II *bax* خارا

خارا [xara] bərk daş, qranit

خاراندن [xarandən] qaşımaq; qaşıtdırmaq

خاربست [xarbəst] 1) tikanlı çəpər; 2) tikanlı çəpərlə hasarlanmış yer; ~ کردن tikanlı çəpərlə hasara almaq

خارپشت [xarpoşt] kirpi

خارج [xarec] xaric, bayır; از ~ موضوع mövzudan kənar; dəxli olmayan (*iş, söz*); از ~ نوبت növbədənkənar

خارجه [xarece] xarici; ~ تبعه xarici (*əcnəbi*) vətəndaş; وزارت ~امور xarici işlər nazirliyi

خارجی [xareci] xarici, əcnəbi; ~ تجارت xarici ticarət; ~ مهمانان xarici qonaqlar

خارخسک [xarxəsək] 1) qanqal; 2) *məc.* riyakar və zalım adam

خاردار [xardar] tikanlı; ~ گل tikanlı gül; ~ بوته tikan kolu

خارزار [xarzar] *bax* خارستان

خارستان [xarestan] tikanlıq, tikan kolu çox olan yer

خارش [xareş] 1) gicişmə, qaşınma; 2) *tib.* qotur; 3) narahatlıq; ~ دادن qaşımaq; ~ کردن qaşınmaq

خارشک [xareşək] *bax* خارش

خارق العاده [xareğolade] xariqülade, qeyri-adi

خارکش [xarkeş] quru ot yığan, tikan qıran

خارکن [xarkən] *bax* خارکش

خاروخاشاک [xaroxaşak] 1) çır-çırpı; quru yarpaqlar; 2) zibil

خاروخس [xaroxəs] *bax* **خاروخاشاک**

خاروخسک [xaroxəsək] *bax* **خاروخاشاک**

خاریدن [xaridən] qaşınmaq; **دستم میخارد** əlim qaşınır

خاستگاه [xastqah] mənşə, mənbə; başlanğıc

خاستن [xastən] *k.* **خیز** [xiz] qalxmaq; ayağa qalxmaq, durmaq; 2) yaranmaq; meydana gəlmək

خاسر [xaser] 1) ziyançəkən, zərərçəkən; 2) uğursuz; ümidi boşa çıxmış

خاشاک [xaşak] 1) çör-çöp; 2) talaşa, yonqar; 3) zibil

خاشع [xaşe'] təvazökar; 2) vüqarlı

خاص [xas(s)] 1) xüsusi, məxsus, səciyyəvi; seçilmiş; ~ **زیبایی** xüsusi bir gözəllik; 2) yaxın adamlar, seçilmiş adamlar; ~ **و عام** a) seçilmiş və adi adamlar; b) bütün camaat, hamı

خاصه [xasse] 1) *bax* **خاص**; 2) xüsusilə; 3) *c.* **خواص** [xəvas(s)] yaxın adam

خاصیت [xasiyyət] *c.* **خصایص** [xəsayes] 1) təbii keyfiyyət, xüsusiyyət; səciyyəvi cəhət; 2) fayda, xeyir

خاطر [xater] *c.* **خواطر** [xəvater] 1) fikir, ideya; şüur; 2) təsəvvür; təəssürat; 3) xatirə, yaddaş; ~ **به سپردن** yadda saxlamaq; ~ **از رفتن** yaddan çıxmaq; ~ **از گذراندن** xatırlamaq, yada salmaq

خاطرات [xaterat] *t.* **خاطره**

خاطرآزار [xaterazar] əziyyət verən, ürək sındıran; təhqir edən

خاطرپذیر [xaterpəzir] ürəyəyatan; arzu olunan

خاطرپسند [xaternəşəndl_jirəvəyə-tan, xoşagəlimli, cəlbedici, cazibəli

خاطر جمع [xatercəm'] 1) arxayın; dinc; sakit, rahat; 2) etibarlı; ~ **شدن** arxayın olmaq; sakitləşmək; ~ **کردن** arxayınlaşdırmaq; sakitləşdirmək

خاطر جمعی [xatercəm'i] xatircəmlik; dinclik, sakitlik, rahatlıq; ~ **دادن** arxayınlaşdırmaq; sakitləşdirmək

خاطر خواه [xaterxah] aşiq, məftun, vurğun

خاطرخواهی [xaterxahi] eşq, vurğunluq, sevgi, istək

خاطر نشان [xaterneşan] 1) xatırlatma, yada salma; 2) qeyd etmə, nəzərə çatdırma; ~ **ساختن (کردن)** a) xatırlatmaq, yada salmaq; b) nəzərə çatdırmaq; qeyd etmək, göstərmək; ~ **شدن** a) xatırlanmaq, yada salınmaq; b) qeyd olunmaq, nəzərə çatdırılmaq, göstərilmək

خاطر نواز [xaternəvaz] 1) mehriban, şirindil; 2) ürəyəyatan, könüloxşayan

خاطره [xatere] *c.* **خاطرات** [xaterat] 1) xatirə, olub-keçənlər; 2) yadigar; 3) fikir, düşüncə, xəyal

خاطره نویس [xaterenevis] xatirə yazan, memuar yazan, memuarçı, memuarist

خاطره نویسی [xaterenevisi] xatirə yazma, memuar yazma

خاک [xak] 1) torpaq; **سیاه** ~ qara torpaq; **شنی** ~ qumlu torpaq; 2) ölkə, ərazi; 3) toz; 4) qəbir, məzar; ~ **کردن** // ~ **سپردن به** dəfn etmək, torpağa tapşırmaq; ~ **رفتن به** a) ölmək; b) dəfn olunmaq, torpağa tapşırılmaq

خاکآلود [xakalud] tozlu, torpaqlı

خاک آلوده [xakalude] *bax* **خاک آلود**

خاک اره [xakərre] taxta kəpəyi, mişar ağzı

خاک انداز [xakəndaz] xəkəndaz, zibilyığan (*alət*)

خاک برداری [xakbərdari] torpaq işləri; qazıntı

خاک برسر [xakbərsər] bədbəxt, yazıq, başıküllü, külbaş

خاک بسر [xakbesər] *bax* **خاک برسر**

خاک دان [xakdan] 1) torpaq və ya zibil tökmə yeri; 2) *məc.* bu dünya

خاک درمشت [xakdərmoşt] kasıb, bədbəxt, yazıq, imkansız

خاک روب [xakrub] 1) süpürgəçi; 2) süpürgə

خاکروبه [xakrube] zibil

خاکروبه بر [xakrubebər] zibildaşıyan

خاکروبه دان [xakrubedan] zibilqabı; zibil qutusu

خاکروبه کش [xakrubekeş] *bax* **خاکروبه بر**

خاکسار [xaksar] 1) sadə, adi, təvazökar; 2) yazıq, biçarə, bədbəxt, fağır

خاکسارانه [xaksarane] 1) sadəliklə, təvazökarlıqla; 2) yazıqcasına, itaətkarlıqla

خاکساری [xaksari] 1) sadəlik, təvazökarlıq; 2) yazıqlıq, fağırlıq, itaətkarlıq

خاکستر [xakestər] kül; ~ **شدن** kül olmaq; yanıb külə dönmək

خاکستردان [xakestərdan] külqabı

خاکسترنشین [xakestərneşin] müflis olmuş, var-yoxu əldən çıxmış, iflasa uğramış; ~ **شدن** müflis olmaq, var-yoxu əldən çıxmaq, iflasa uğramaq; ~ **کردن** müflis etmək, var-yoxdan çıxartmaq, iflasa uğratmaq

خاکستری [xakestəri] kül rəngi; ◊ ~ **روغن** civə yağı

خاکه [xake] toz, ovuntu; ~ **ذغال** kömür tozu (*ovuntusu*); ~ **قند** qənd tozu; ◊ ~ **اره** taxta yonqarı

خاکی [xaki] 1) xaki, torpaq rəngi; 2) quruda yaşayan; ~ **حیوانات** quruda yaşayan heyvanlar; 3) tozlu, torpaqlı; ~ **جاده** torpaq yol

خاگینه [xagine] un, yumurta və yağla hazırlanan yemək

خال [xal] I xal

خال [xal] II dayı (*ananın qardaşı*)

خال خال [xalxal] xal-xal, xallı, çil-çil; ~ **پارچه** xallı parça

خالد [xaled] ölməz, əbədi, daimi

خالدار [xaldar] *bax* **خال خال**

خالزنی [xalzəni] *bax* **خالکوبی**

خالص [xales] 1) xalis, saf, təbii; ~**زر** xalis (*saf*) qızıl; 2) təmiz; ~ **درآمد** təmiz gəlir; 3) səmimi; ~ **آدم** səmimi adam

خالصانه [xalesane] səmimiyyətlə, təmiz ürəklə, sədaqətlə

خالصه [xalese] *c.* **خالصجات** [xalesecat] 1) dövlətə mənsub torpaq sahəsi; 2) *bax* **خالص**

خالق [xaleğ] Xaliq, Tanrı, Allah, Yaradan

خالکوبی [xalkubi] bədənə şəkil döymə, bədənə şəkil döydürmə, tatuirovka etmə; ~ **کردن** bədənə şəkil döymək; ~ **کردن خود را** bədənə şəkil döydürmək

خالو [xalu] *bax* **خال** II

خانه [xale] xala; ◊ **خاک انداز ~˙** hər şeyə qarışan, burnunu hər yerə soxan; **خانباجی ~˙** avam qadın; **~˙ خوش وعده خمیره** fərsiz qadın; **~** çağırılmamış qonaq

خالی [xali] boş; **~ دست˙** əliboş; **~ بودن** boş olmaq; **~ شدن** boşalmaq; azad olmaq; **~ کردن** boşaltmaq; azad

maq; b) sönmək; **~ شدن** a) sakitləşmək; b) söndürülmək; **~ کردن** a) sakitləşdirmək; b) söndürmək

خاموشانه [xamuşane] sakitcə, səssizcə, yavaşca

خاموشی [xamuşi] 1) sakitlik; səssizlik; 2) sönmə; 3) *bax* **خاموشانه**;

dıcı; viranedici; **~ جنگ˙** dağıdıcı müharibə

خانوادگی [xanevadegi] 1) ailəvi; 2) nəsil, soy; **~ نام˙** soyad

خانواده [xanevade] 1) ailə; 2) *bax* **خانوادگی**

خان و مان [xanoman] *bax* **خانمان**

خانه داری [xanedari] evdarlıq, ev işləri ilə məşğul olma

خانه سازی [xanesazi] evtikmə

خانه نشین [xaneneşin] 1) evdə oturan, evdən bayıra çıxmayan, heç yerə getməyən, başqaları ilə ünsiyyətdə olmayan; 2) yalqız, tək-tənha

خبرچی [xəbərçi] *dan. bax* **خبرچین**

خبرچین [xəbərçin] xəbərçilik edən, xəbərçi, xəbər gətirən

خبرچینی [xəbərçini] xəbərçilik; **~ کردن** xəbərçilik etmək

خبر دار [xəbərdar] xəbərdar, xəbəri olan, bilən; **~ شدن** xəbər tutmaq, xəbərdar olmaq; **~ کردن** xəbərdar etmək

خبردهنده [xəbərdəhənde] xəbər verən, xəbər çatdıran, məlumatlandıran

خبر گزار [xəbərqozar] müxbir

خبر گزاری [xəbərqozari] agentlik; xəbər agentliyi

خبرگی [xebregi // xobregi] bacarıq, təcrübə, səriştə

خبرگیری [xəbərgiri] xəbər alma, xəbər tutma

خبرنگار [xəbərneqar] müxbir, jurnalist; **ویژه ~** xüsusi müxbir

خبرنگاری [xəbərneqari] 1) müxbirlik, jurnalistlik; müxbirlik sənəti, jurnalistlik sənəti; 2) xəbər əldə etmə və yayma

خبره [xebre // xobre] 1) bacarıqlı, təcrübəli; **~ دلال** təcrübəli dəllal; 2) ekspert; 3) bilən, bilici

خبری [xəbəri] *bax* **خبر**; **~برنامه** xəbərlər verilişi; **~ فیلم** sənədli film

خبط [xəbt] səhv etmə, yanılma, yanlışlıq, xəta, diqqətsizlik; **~ کردن** səhv etmək, yanılmaq; ◊ **~ دماغ** ağlını itirmə, dəlilik

خبیث [xəbis] 1) xəbis; kinli; məkrli; 2) alçaq; iyrənc, yaramaz; ◊ **~ روح** cin, şeytan

خپل [xepel] *bax* **خپله**

خپله [xepele] *dan.* qısaboylu və kök adam

ختم [xətm] 1) bitirmə, sona çatdırma, başa çatdırma; 2): **~ مجلس** təziyə məclisi; **~ شدن** başa çatmaq; **~ کردن** başa çatdırmaq; **~ گرفتن** matəm məclisi təşkil etmək

ختنه [xətne] sünnət; **~ کردن** sünnət etmək

ختنه سوران [xətnesuran] sünnət toyu

خجالت [xecalət // xəcalət] xəcalət, utanma; abır, həya, **~ دادن** utandırmaq; **~ کشیدن** utanmaq; ◊ **از ~ کسی درآمدن (بیرون آمدن)** xəcalətindən çıxmaq, yaxşılığın əvəzini çıxmaq

خجالت آور [xecalətavər] xəcalətli, utanılası, utanılacaq; eyibli, rüsvayçı; **~ حرکات** rüsvayçı hərəkətlər

خجالت زده [xecalətzəde] xəcalətli, pərt, pərt edilmiş, pərt olmuş

خجالتمند [xecalətmənd] *bax* **خجالت زده**

خجالتی [xecaləti] utancaq, abırlı, həyalı

خجستگی [xocəştegi] xoşbəxtlik, səadət; firavanlıq, rifah

خجسته [xocəste] 1) xoşbəxt; 2) mübarək; uğurlu

خجسته پی [xocəstepey] mübarəkqədəmli, xoşqədəm, xoşbəxtlik və uğur gətirən

خجسته طالع [xocəstetale'] xoşbəxt, xoşbəxt taleli

خجل [xecel // xəcel] xəcalətli, pərt edilmiş, utandırılmış; **~ شدن** utanmaq; **~ کردن** utandırmaq

خجلت [xeclət // xəclət] *bax* **خجالت**

خجلت زده [xeclətzəde] *bax* **خجالت زده**

خجول [xəcul] *bax* **خجالتی**

خجولانه [xəculane] utancaqcasına, utanaraq

خدا [xoda] 1) Tanrı; Allah; **~ تعالی** uca Tanrı; 2) yiyə, sahib

خدا آمرزیده [xodaamorzide] *bax* **خدا بیامرز**

خدا بیامرز [xodabiyamorz] mərhum, rəhmətlik

خدا پرست [xodapərəst] Allaha ürəkdən inanan; Allahı sevən; dindar

خدا پرستی [xodapərəsti] Allaha ürəkdən inanma, Allahı sevmə, dindarlıq

خداحافظ [xodahafez] xudahafiz, Allah amanında

خداحافظی [xodahafezi] sağollaşma, xudahafizləşmə; **~ کردن** sağollaşmaq

خدا داد [xodadad] 1) Allah verən; 2) təbii; fitri; **~ استعداد** fitri istedad

خدانگهدار [xodanegəhdar] 1) Allah saxlamış; 2) *bax* **خداحافظ**

خداوند [xodavənd] 1) Allah, Tanrı; 2) cənab, ağa, sahib

خداوندگار [xodavəndeqar] *bax* **خداوند**

خدشه [xədşe] 1) cırmaq yeri; çapıq; 2) zərər, ziyan; ◊ **~ (بدون) بی** sözsüz, şübhəsiz; hökmən

خدشه دار [xədşedar] 1) cırmaqlanmış; çapılmış; 2) zədələnmiş, ziyan görmüş

خدعه [xod'e] yalan, hiylə, fırıldaq, kələk; **~ کردن** aldatmaq; hiylə işlətmək

خدعه گر [xod'egər] yalançı, hiyləgər

خدمت [xedmət] *c.* **خدمات** [xədəmat] 1) xidmət, xidməti vəzifə; **~ زیر پرچم** həqiqi (*hərbi*) xidmət; **در ~ حین انجام** xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən; 2) hüzur; **به ~ شما عرض کنم که** hüzurunuza ərz edim ki, **امروز خدمتتان می رسم ~** gəlmək; bu gün sizə (*hüzurunuza*) gələrəm; **~ کردن** qulluq etmək; işləmək

خدمتکار [xedmətkar] qulluqçu (*qadın*)

خدمتکاری [xedmətkari] qulluqçuluq, qulluq etmə

خدمتگذار [xedmətqozar] *bax* **خدمتکار**

خدمتگذاری [xedmətqozari] *bax* **خدمتکاری**

خدمه [xədəme] 1) *t.* **خادم**; 2) heyət; əməkdaşlar; **~ کشتی** gəminin heyəti

خدنگ [xədəng] 1): **~ تیر** ox; 2) düz, düz dayanan, düz duran, dik dayanan

خذلان [xəzlan // xezlan] 1) uğursuzluq, müvəffəqiyyətsizlik; 2) köməksizlik, yazıqlıq; köməksiz qalma

خر [xər] uzunqulaq, eşşək;
2) *məc.* axmaq, səfeh, kütbeyin; gic; ◊ **از گاو فرق ندادن ~** atı eşşəkdən seçə bilməmək; iki eşşəyin arpasını bölə bilməmək; kütbeyin olmaq; **~ کریم را نعل کردن** bığını yağlamaq, bığının altından keçmək, rüşvət vermək

خر [xer] *dan. bax* **خرخره**

خراب [xərab] 1) xarab, korlanmış, viran olmuş; yararsız; **~ راه** dağılmış (*yararsız*) yol; 2) zay, çürümüş; **~ میوه** çürümüş meyvə;
3) pis; **کارم ~ است** işlərim pisdir; **~ شدن** korlanmaq; xarab olmaq; **~ کردن** korlamaq, xarab etmək

خرابات [xərabat] 1) xarabalıq;
2) meyxana; **~ مغان** xanəgah, sufilərin məclisi; 3) qumarxana

خراباتی [xərabati] *şair.* meyxana sevən, vaxtını meyxanalarda keçirən; səfil

خرابکار [xərabkar] ziyankar, təxribatçı

خرابکاری [xərabkari] ziyankarlıq, ziyanvericilik, ziyan vermə, təxribatçılıq

خرابه [xərabe] xaraba, xarabalıq, viranə

خرابه نشین [xərabeneşin] xarabalıqda yaşayan, yazıq, bədbəxt; kasıb

خرابی [xərabi] 1) xarablıq; 2) pislik; **اوضاع ~•** vəziyyətin pisliyi; 3) zərər, ziyan; **جنگ ~•** müharibənin vurduğu ziyan

خراج [xərac] vergi, xərac, bac

خرازی [xərrazi] xırdavat dükanı; **~ اجناس•** xırdavat malları

خراش [xəraş] **خراشیدن** *f.-nin k.*; cırmaq yeri, sıyrıntı, cızıq; **~ دادن** cızmaq, cırmaq; **~ یافتن** cızılmaq, cırılmaq; **~ کردن** *bax* **خراشیدن**

خراشاندن [xəraşandən] *bax* **خراشیدن**

خراشدار [xəraşdar] cırılmış, cırmaqlanmış, sıyrılmış

خراشیدگی [xəraşidegi] *bax* **خراش**

خراشیدن [xəraşidən] cızmaq; cırmaqlamaq; qaşımaq; **~ رخساره** üzü cırmaqlamaq (*cızmaq*)

خراشیده [xəraşide] **خراشیدن** *f.-nin k.z.f.sif.*; cırılmış, sıyrılmış; **~ شدن** cırılmaq, sıyrılmaq

خراط [xərrat] xarrat, dülgər

خراطی [xərrati] 1) xarratlıq, dülgərlik; 2) xarrat sexi (*dükanı*); **~ کردن** xarratlıq etmək

خرافات [xorafat] xurafat, mövhumat; uydurma

خرافات پرست [xorafatpərəst] xurafatçı, mövhumatçı

خرافات پرستی [xorafatpərəsti] xurafatçılıq, mövhumatçılıq

خرافاتی [xorafati] *bax* **خرافات پرست**

خرام [xəram // xoram] **خرامیدن** *f.-nin k.*; nazlı yeriş, incə (*zərif*) yeriş

خرامان [xoraman] nazla yeriyən

خرامیدن [xəramidən // xoramidən] nazla yerimək; vüqarla yerimək

خربزه [xərboze] qovun, yemiş

خرپول [xərpul] dövlətli, pullu, pulu çox olan

خرج [xərc] *c.* **اخراج** [əxrac] xərc, məxaric, məsrəf; **سفر ~•** yol xərci; **به ~ دولت•** dövlət hesabına; **~ شدن** xərclənmək; **~ کردن** xərcləmək; ◊ **به ~ دادن** a) işlətmək; b) göstərmək, büruzə vermək

خرج بردار [xərcbərdar] xərci çox olan, çox xərc tələb edən

خرجی [xərci] gündəlik yaşayış xərci; cib xərcliyi; **~ دادن** gündəlik xərc pulunu vermək

خرچنگ [xərçəng] 1) xərçəng; 2) *astr.* Xərçəng bürcü (*22 VI – 22 VII*); 3) *tib.* xərçəng xəstəliyi

خرخر [xorxor] xoruldama; **~ کردن** xoruldamaq

خرخره [xerxere] xırtdək, boğaz

خرد [xerəd] ağıl, zəka; bilik

خرد [xord] 1) kiçik, balaca; 2) xırda; **~ پول•** xırda pul; 3) doğranmış, əzilmiş; **~ شدن** a) kiçilmək, azalmaq; b) doğranmaq, ovulub tökülmək, əzilmək; c) xırdalanmaq (*pul*); **~ کردن** a) kiçiltmək, azaltmaq; b) doğramaq, xırdalamaq, əzmək; c) xırdalamaq (*pulu*)

خرداد [xordad] xordad (*İran şəmsi ilinin üçüncü ayı: 22 may – 21 iyuna uyğun gəlir*)

خردسال [xordsal] kiçikyaşlı, kiçik; **~ نقاشان•** kiçikyaşlı rəssamlar

خردسالی [xordsali] uşaq yaşları, uşaqlıq; **~ از** uşaqlıqdan, uşaq yaşlarından

خردکننده [xordkonənde] dağıdan, məhv edən; dağıdıcı, məhvedici

خردل [xərdəl] *bot.* xardal

خردل [xərdel] *bax* **بزدل**

خردمند [xerədmənd] 1) ağıllı, bilikli; 2) alim, müdrik; **~ پیران•** müdriklər, müdrik qocalar

خردمندانه [xerədməndane] ağıllı şəkildə, ağıllıca, müdrikcəsinə

خردمندی [xerədməndi] alimlik; müdriklik

خرده [xorde] 1) xırda, balaca, kiçik; az; 2) qırıq, qırıntı, parça; **~ نان // ~ نان•** çörək qırıntısı; **~ شیشه // ~ شیشه•** şüşə parçası

خرده بین [xordebin] 1) təcrübəli, bilikli; hər şeylə maraqlanan; 2) ağıllı, fərasətli; 3) tələbkar

خرده بینی [xordebini] 1) təcrübəlilik, biliklilik, hər şeylə maraqlanma; 2) ağıllılıq, fərasətlilik; 3) tələbkarlıq

خرده پاره [xordepare] qəlpə; qırıntı, parça

خرده ریز [xorderiz] 1) dəyərsiz, şeylər, lazımsız şeylər, əski-üskü, cır-cındır; 2) qalıq, artıq, tullantı; 3) oyun-oyuncaq

خرده ریزه [xorderize] *bax* **خرده ریز**

خرده فروش [xordeforuş] xırda şeylər satan; əl arabasında xırda-xuruş satan

خرده فروشی [xordeforuşi] 1) xırda şeylər satma; 2) parəkəndə satış; **~ و عمده فروشی** topdan və pərakəndə satış

خرده گیر [xordegir] hər şeyə irad tutan, bəhanə axtaran, bəhanəçi

خرده گیری [xordegiri] hər şeyə irad tutma, bəhanə axtarma, bəhanəçilik; **~ کردن** hər şeyə irad tutmaq, bəhanə axtarmaq

خردی [xordi] xırdalıq, kiçiklik, balacalıq, azyaşlılıq

خرس [xers] ayı; **~• سفید** ağ ayı; **~• قهوه ای** qonur ayı

خرسک [xersək] I ayı balası

خرسک [xersək] II xovlu kobud xalı

خرسند [xorsənd] 1) şad, şən, fərəhli; 2) razı, məmnun; **~ شدن** sevinmək; şadlanmaq; **~ کردن** sevindirmək, şadlandırmaq

خرسندی [xorsəndi] 1) şadlıq, sevinc, fərəh; 2) razılıq, məmnunluq

خرطوم [xortum] xortum; **~• فیل** fil xortumu

خرطومی [xortumi] xortumşəkilli; **~ لوله•** xortumşəkilli boru

خرف [xəref // xeref] kütbeyin, gec başa düşən

خرق [xərğ] 1) parçalama, dağıtma; 2) yarıq, deşik, dəlik; ◊ **~• عادت** qeyri-adi bir şey; möcüzə

خرق [xorğ] 1) nadanlıq, qanmazlıq, axmaqlıq, düşüncəsizlik; 2) kobudluq

خرقه [xerğe] dərviş paltarı; ◊ **~ تهی کردن** ölmək

خرقه پوش [xerğepuş] dərviş, zahid, sufi

خرگاه [xərqah] böyük çadır; **~ زدن** çadır qurmaq; ◊ **~• اخضر (سبز، مینا)** göy, səma

خرگوش [xərquş] dovşan

خرم [xorom] xrom (*nazik yumşaq dəri növü*)

خرم [xo.rəm] 1) şad, şən; 2) təzə, tər; yaşıl; ~ صحرای yaşıl səhra

خرما [xorma] xurma

خرمایی [xormayi] xurmayı, xurma rəngi

خرمالو [xormalu] xırnıq, xurma

خرمن [xərmən] xırman; ◊ ~ آتش tonqal; ~ وعده سر boş vəd

خرمن سوخته [xərmənsuxte] müflis olmuş, var-yoxu əldən çıxmış, bankrot

خرمن کوب [xərmənkub] taxıldöyən (*maşın*)

خرمن کوبی [xərmənkubi] taxıl döymə

خرمی [xorrəmi] 1) şadlıq, sevinc; 2) yaşıllıq; təravət

خرناس [xornas] xorultu; ~ کردن (کشیدن) xoruldamaq

خرناسه [xornase] *bax* خرناس

خروار [xərvar] 1) xalvar (*300 kq*); 2) çox

خروج [xoruc] 1) xaric olma, çıxma, bayıra çıxma; ~ اجازه çıxmaq üçün icazə; ~ کالا malın ixracı; 2) ixrac etmə, daşıma, ixracat, eksport; 3) tüğyan etmə; qiyam qaldırma, üsyan etmə; ~ کردن tüğyan etmək; üsyan etmək

خروجی [xoruci] çıxma, çıxış; buraxılış; ~ امتحان buraxılış imtahanı; ~در çıxış qapısı

خروس [xorus] xoruz; ~ جنگی döyüşkən xoruz; ◊ ~ بی محل yersiz danışan; خروسش میخواند xoruzu banlayır, çox varlıdır

خروش [xoruş] fəryad, qışqırıq, çığır-bağır, səs-küy; ~ برآوردن qışqırmaq, fəryad qoparmaq, səs-küy salmaq

خروشان [xoruşan] 1) fəryad edən, qışqıran, səs-küy salan; 2) coşqun; güclü; ~ امواج coşqun dalğalar; ~ سیل güclü sel

خروشیدن [xoruşidən] qışqırmaq, səs-küy salmaq, fəryad qoparmaq

خرید [xərid] alış, alma (*pulla*); ~ نرخ alış qiyməti; ~ قوه alıcılıq qabiliyyəti (*gücü*); ~ کردن bazarlıq etmək; satın almaq

خریدار [xəridar] alan, alıcı; این کتاب ~ زیاد دارد bu kitabın alıcısı çoxdur

خریداری [xəridari] *bax* خرید; ~ کردن خرید کردن (خرید *sözündə*) *bax*

خریدن [xəridən] almaq (*pulla*); ◊ ~ ناز nazını çəkmək

خرید وفروش [xəridoforuş] alış-veriş; alğı-satqı, ticarət, alver; ~ کردن alış-veriş etmək

خز [xəz] 1) xəz; 2) safsar (*xəzlik heyvan*)

خزان [xəzan] payız

خزانه [xəzane] *c.* خزائن [xəzaen] // خزاین [xəzayen] 1) xəzinə; ~ جواهرات cavahir xəzinəsi; ~ کتاب kitab xəzinəsi, kitabxana; 2) kassa; ~ کردن yığmaq, toplamaq

خزانه دار [xəzanedar] xəzinədar, kassir

خزانه داری [xəzanedari] 1) xəzinədarlıq, kassirlik; 2) maliyyə şöbəsi

خزنده [xəzənde] sürünən; حیوانات ~ sürünən heyvanlar

خزیدن [xəzidən] sürünmək

خزینه [xəzine] 1) *c.* خزاین [xəzayen] *bax* خزانه; 2): حمام ~ hamam xəzinəsi

خزینه دار [xəzinedar] *bax* خزانه دار

خس [xəs] çör-çöp, quru ot

خسارت [xesarət //xəsarət] *c.* خسارات [xesarat] xəsarət, zərər, ziyan; جبران ~ kompensasiya; ~ دیدن zərər görmək; ~ رساندن zərər vurmaq; ~ کشیدن zərər çəkmək

خساست [xesasət // xəsasət] 1) xəsislik, simiclik; 2) alçaqlıq, rəzillik; ~ کردن (ورزیدن) xəsislik etmək

خسبیدن [xosbidən] *bax* خوابیدن

خست [xessət] *bax* خساست

خستگی [xəstegi] yorğunluq; ~ در کردن yorğunluğu çıxarmaq

خستگی ناپذیر [xəsteginapəriz] yorulmaz, yorulmayan, yorulmaq bilməyən; yorulmadan

خسته [xəste] yorğun, əzgin, yorulmuş; ~ شدن yorulmaq; ~ کردن yormaq

خسته دل [xəstedel] qəmli, qüsseli, kədərli; incik, incimiş

خسته دلی [xəstedeli] qəmginlik; inciklik

خسته کننده [xəstekonənde] yorucu, yoran

خسوف [xosuf] ayın tutulması; ~ کل ayın tam tutlması; ~ مرئی gözlə görünən (*müşahidə olunan*) ay tutulması; ~ غیر مرئی// ~ نا مرئی gözlə görünməyən (*müşahidə olunmayan*) ay tutulması

خسیس [xəsis] 1) xəsis, simic; 2) alçaq, rəzil

خسیسی [xəsisi] 1) xəsislik, simiclik; 2) alçaqlıq, rəzillik

خش [xəş] I cızıq, sıyrıq; ~ افتادن cızılmaq, sıyrılmaq

خش [xeş] II 1) çör-çöp; 2) zibil, zir-zibil

خش [xoş] qayınana

خشت [xeşt] kərpic; ~ پخته bişmiş kərpic; ~ خام çiy kərpic; ~ زدن kərpic kəsmək; ◊ ~ به آب زدن xəlbirlə su daşımaq, faydasız iş görmək; ~ به قالب زدن çənə vurmaq, boşboğazlıq etmək

خشت زن [xeştzən] kərpickəsən

خشت زنی [xeştzəni] kərpic kəsmə

خشت مال [xeştmal] *bax* خشت زن

خشت مالی [xeştmali] *bax* خشت زنی

خشتی [xeşti] 1) çiy kərpicdən tikilmiş; ~ ساختمانهای çiy kərpicdən tikilmiş binalar; 2) kərpicşəkilli; kvadrat; 3) dama-dama, damalı

خشخاش [xəşxaş] *bot.* خشخاش; تخم ~ xaşxaş toxumu

خش خش [xeşxeş] xış-xış, xışıltı, xışıldama; ~ ابریشم ipəyin xışıldaması; ~ کردن xışıldamaq

خشک [xoşk] 1) quru; qurumuş; qurudulmuş; ~ پوست quru dəri; ~ درخت qurumuş ağac; ~ نان quru çörək; ~ میوه qurudulmuş meyvə, qax; 2) quraq, quraqlıq, məhsulsuz (*il*); ~ سال quraq il; 3) quru, qeyri-səmimi; soyuq, sərin; ~ آدم quru (*qaradinməz*) adam; ~ جواب quru cavab; 4) boş, mənasız; ~ سخن boş söz; ~ شدن qurumaq; ~ کردن qurutmaq; ◊ ~ آوردن sakit oturmaq; susmaq; ~ اندام arıq, zəif; ~ دماغ a) qəmli; b) dəli; ~ دهان boşboğaz; ~ سر başıboş; ~ مغز *bax* ~ سر

خشک افزار [xoşkəfzar] dənli quru bitkilər

خشکاندن [xoşkandən] *bax* خشک کردن (خشک *sözündə*)...

خشک بار [xoşkbar] quru meyvə

خشک جان [xoşkcan] 1) biliksiz, bacarıqsız, qabiliyyətsiz; 2) qanacaqsız, mərifətsiz; 3) laqeyd, quru (*adam*); eşqdən xəbərsiz

خشک جانی [xoşkcani] 1) biliksizlik, bacarıqsızlıq, fərasətsizlik; 2) laqeydlik, quruluq

خشک دامن [xoşkdamən] təmiz, namuslu, tərbiyəli

خشک دست [xoşkdəst] simic, xəsis

خشک رود [xoşkrud] qurumuş çay

خشک زار [xoşkzar] *bax* **خشکسار**

خشکسار [xoşksar] quru yer, quru torpaq

خشک سالی [xoşksali] quraqlıq; qıtlıq (*il*)

خشک کن [xoşkkon] qurulayan, suçəkən; ~ **کاغذ** suçəkən kağız

خشکی [xoşki] 1) quru; **در~ ودریا** quruda və dənizdə; 2) quruluq; ~ **هوا** havanın quruluğu; 3) quraqlıq; 4) kobudluq, qabalıq, həssas olmama, başqalarının dərdinə şərik olmama; **کردن** ~ pis rəftar etmək, kobudluq etmək

خشکیدن [xoşkidən] qurumaq

خشکیده [xoşkide] **خشکیدن** *f.-nin k. z.f.sif.;* qurumuş

خشم [xəşm] acıq, qəzəb, hiddət, hirs; **(کردن) آوردن** ~ qəzəblənmək; **به ~ آوردن** *bax* **به ~ آمدن**; ~ qəzəbləndirmək; ◊ ~ **خودرا فرو بردن** hirsini boğmaq, özünü ələ almaq

خشما گین [xəşmağin] *bax* **خشمگین**

خشم آلو [xəşmalu] *bax* **خشم آلود**

خشم آلود [xəşmalud] acıqlı, qəzəbli

خشمگین [xəşmgin] acıqlı, qəzəbli, hirsli; **شدن** ~ qəzəblənmək, hirslənmək; **(ساختن) کردن** ~ qəzəbləndirmək, hirsləndirmək

خشمناک [xəşmnak] *bax* **خشمگین**

خشن [xəşen] 1) kobud, qaba, sərt; ~**رفتار** kobud rəftar; 2) kələ-kötür, cadar-cadar, cod; ~ **پارچه زمخت و** bərk və cod parça

خشنود [xoşnud] 1) şad, şən; 2) razı; **شدن** ~ a) sevinmək; b) razı qalmaq; **کردن** ~ a) sevindirmək; b) razı salmaq, razı etmək

خشنودی [xoşnudi] 1) şadlıq, sevinc; 2) razılıq

خشو [xoşu] *bax* **خش** [xoş]

خشوع [xoşu'] təvazökarlıq; səmimilik

خشونت [xoşunət] kobudluq, sərtlik; ədəbsizlik; **کردن** ~ kobudluq etmək;

خشونت آمیز [xoşunətamiz] kobudcasına, kobudluqla

خصایص [xəsayes] *t.* **خاصیت** // **خاصیه** *bax* **خصیصه**

خصلت [xeslət] *c.* **خصال** [xesal] xislət, xasiyyət, təbiət, xarakter

خصم [xəsm] *c.* **خصام** [xesam] // **خصوم** [xosum] düşmən

خصمانه [xəsmane] düşmənliklə, düşməncəsinə; ~ **رفتار** düşməncəsinə münasibət

خصوص [xosus] haqqında, barəsində; ~ **دراین** bu barədə; **در** ~ **شما** sizin haqqınızda

خصوصاً [xususən] 1) xüsusilə; 2) əsasən

خصوصی [xousi] xüsusi; şəxsi; ~ **زندگی** şəxsi həyat; ~ **ملک** xüsusi mülk

خصوصیات [xosusiyyat] *t.* **خصوصیت**

خصوصیت [xosusiyyət] *c.* **خصوصیات** [xosusiyyat] xüsusiyyət, xasiyyət, cəhət, səciyyə

خصومت [xosumət] düşmənçilik; ədavət; **(داشتن، ورزیدن) کردن** ~ düşmənçilik etmək; düşmən olmaq; kin bəsləmək

خصومت آمیز [xosumətamiz] 1) düşmən; kinli, ədavətli; 2) *bax* **خصمانه**

خصیصه [xəsisə] *c.* **خصایص** [xəsayes] xasiyyət, xüsusiyyət, təbiət, xarakter

خضوع [xozu'] 1) təvazökarlıq, təvazökarlıq etmə; səmimilik; 2) yalvarma; **کردن** ~ a) təvazökarlıq etmək; b) yalvarmaq

خط [xət(t)] *c.* **خطوط** [xotut] 1) xətt; yazı; **خوانا** ~ oxunaqlı xətt; 2) xətt, cizgi, cızıq; zolaq; **مستقیم** ~ düz xətt; **منحنی** ~ əyri (*qövsşəkilli*) xətt; **منکسر** ~ sınıq xətt; 3) məktub; yazı, qrafika; 4) yol; **راه آهن** ~ dəmiryolu; **کشیدن** ~ xətt çəkmək; **نوشتن** ~ yazmaq; ◊ **بطلان کشیدن** ~ ləğv etmək, etibarsız saymaq; **و نشان کشیدن** ~ hədələmək, hədə-qorxu gəlmək

خطا [xəta] yanlış, səhv; ~ **رفتار** səhv hərəkət; **کردن** ~ səhv etmək; **گرفتن** ~ səhv tutmaq; **به** ~ **گرفتن** səhv tutmaq; səhv tapmaq

خطاب [xətab // xetab] müraciət; **کردن** ~ müraciət etmək

خطا بخش [xətabəxş] günahları bağışlayan, günahlardan keçən; ürəyiyumşaq, mərhəmətli

خطابه [xətabe] müraciət; nitq; **فن** ~ natiqlik sənəti, ritorika; **خواندن** ~ nitq söyləmək

خطا پوش [xətapuş] günahlara göz yuman; rəhmli, mərhəmətli

خطاط [xəttat] xəttat, kalliqraf

خطاطی [xəttati] xəttatlıq, kalliqrafiya

خطاکار [xətakar] 1) yanlış iş görən; səhv edən; 2) günahkar, müqəssir

خطاکاری [xətakari] 1) yanlış iş görmə, səhv etmə; 2) günah etmə, günah iş görmə

خطبه [xotbe] *c.* **خطب** [xotəb] nitq, çıxış, xütbə; **خواندن** ~ a) nitq söyləmək; b) xütbə oxumaq

خط خط [xət(t)xət(t)] *dan.* xətli, cızıqlı, zolaq-zolaq

خط دار [xətdar] xətli, xətt çəkilmiş; ~ **کاغذ** xətli kağız

خطر [xətər] *c.* **اخطار** [əxtar] təhlükə, qorxu; risk; həyəcan; ~ **هوایی** hava təhlükəsi siqnalı; ~ **سوت** həyəcan siqnalı; **داشتن** ~ təhlükəli olmaq; **افتادن** ~ **به** təhlükəyə düşmək; **(افکندن) انداختن** ~ **به** təhlükəyə salmaq, təhlükə altında qoymaq; **تن** ~ **دادن به** risk etmək; özünü təhlükə altına salmaq

خطرناک [xətərnak] təhlükəli; qorxulu, riskli; ~ **وضع** qorxulu vəziyyət

خط کش [xətkeş] xətkeş

خط کشی [xətkeşi] xətt çəkmə, cızıq çəkmə (*kağıza*)

خط و خال [xət(t)oxal] zahiri görkəm, zahiri əlamət; əlvanlıq, rəngarənglik; ala-bulalıq

خطور [xotur] xatırlanma, yada düşmə; yada salma; **کردن** ~ yada düşmək; **از ذهنم** ~ **کرد** xatirimdən keçdi, ağlıma gəldi

خطه [xətte] bölgə, yer; ölkə

خطی [xətti] əlyazma; ~ **نسخه** əlyazma; əlyazma nüsxəsi

خطیب [xətib] *c.* **خطبا** [xotəba] natiq, nitq söyləyən, xütbə oxuyan

خطیر [xətir] 1) mühüm, ciddi, vacib, əhəmiyyətli; 2) qorxulu

خفا [xəfa] 1) gizlilik, məxfilik; 2) sirr; ~ در gizlicə, gizlincə

خفاش [xoffaş] yarasa, gecəquşu

خفت [xeft] düyün; ilgək, ilmə; ~ شدن düyünlənmək; ~ کردن (انداختن) düyünləmək, düyün vurmaq

خفت [xeffət] 1) yüngülxasiyyətlik; yelbeyinlik; 2) alçalma; təhqir; ~ دادن alçaltmaq; təhqir etmək; ~ کشیدن təhqirə dözmək

خفت آمیز [xeffətamiz] alçaldıcı, təhqiredici

خفتک [xoftək] kabus, qarabasma, qorxulu yuxu, dəhşətli yuxu

خفتن [xoftən] *k.* خواب [xab] *bax* خوابیدن

خفته [xofte] خفتن *f.-nin k.z.f.sif.; bax* خوابیده

خفقان [xəfəğan] 1) boğulma, təngnəfəslik, astma; ~ قلب ürək döyüntüsü; 2) həyəcan; ~ گرفتن a) boğulmaq; b) susmaq

خفقان آور [xəfəğanavər] boğan, boğucu; ~ محیط boğucu mühit

خفگی [xəfegi] 1) boğuqluq, boğulma; 2) təşəbbüs

خفه [xəfe] 1) boğulmuş; 2) boğuq, xırıltılı, tutqun; ~ صدای boğuq səs; ~ شدن boğulmaq, təngnəfəs olmaq; ~ کردن boğmaq, sıxmaq; ◊ ~ رنگ tutqun rəng, tutqun boya

خفه کننده [xəfekonənde] boğuq, boğucu; ~ گاز boğucu qaz

خفی [xəfi] gizli, örtülü, sirli, məxfi

خفیف [xəfif] 1) yüngül, yüngülçəkili; ~ تفنگ kiçikkalibrli tüfəng; 2) əhəmiyyətsiz, az, kiçik; ~ تب yüngül qızdırma; 3) *ədəb.* xəfif (*əruz vəzninin bəhrlərindən biri*)

خفیه [xofye] gizli, məxfi; ~ پلیس gizli polis; ~ به طور gizli şəkildə, gizlicə

خل [xol] *dan.* ağılsız, dəli, dəlisov

خلا [xəla] boşluq, havasız salıo; ~ فرهنگی mədəniyyətin boşluğu

خلاص [xəlas] xilas olma, azad olma; ~ شدن xilas olmaq, azad olmaq; ~ کردن xilas etmək; azad etmək

خلاصه [xolase] xülasə, yekun, nəticə; ~ کلام a) işin mahiyyəti; b) sözün qısası; ~ کردن ümumiləşdirmək, yekunlaşdırmaq

خلاصی [xəlasi] azad olma; xilas olma; azadlıq; ~ دادن (بخشیدن) azad etmək; xilas etmək; ~ یافتن azad olmaq; xilas olmaq

خلاف [xelaf] 1) yalan; 2) kiçik günah; 3) ixtilaf, fikir müxtəlifliyi, ziddiyyət (*fikirdə, baxışda*); ~ بر əksinə; əlyehinə; ~ کردن (ورزیدن) a) kiçik günah etmək; b) müxtəlif fikirdə olmaq; ~ گفتن yalan demək; ~ چیزی بودن bir şeyə zidd olmaq

خلافت [xelafət] 1) xilafət; 2) xəlifəlik

خلافکار [xelafkar] günah iş tutan, yanlış hərəkət edən, yaraşmaz iş görən

خلافکاری [xelafkari] günah iş tutma, yanlış hərəkət etmə, yaraşmaz iş görmə

خلاف گویی [xelafquyi] ziddiyyət (*sözdə, mülahizədə*), ziddiyyətli fikir (*bəyanat*)

خلاق [xəllağ] 1) yaradıcı; ~ فکر yaradıcı fikir; 2) Yaradan (*Allahın epiteti*)

خلاقه [xəllağe] 1) *bax* خلاق; 2): ~ قدرت yaradıcı qüvvələr

خلال [xelal] I 1) ara, məsafə; ~ در ابرها buludların arasında; 2) müddət; ~ دراین bu müddətdə, bu müddət ərzində

خلال [xelal] II 1) kiçik və nazik çubuq; ~ دندان dişqurdalayan; 2) nazik və xırda dilimlər (*meyvələr*)

خلایق [xəlayeğ] *t.* خلیقه

خلبان [xələban] təyyarəçi, pilot

خلبانی [xələbani] təyyarəçilik, təyyarə sürmə; ~ کردن təyyarə sürmək; təyyarəçi işləmək

خلجان [xələcan] 1) titrəmə, əsmə; döyünmə (*qəlb*); 2) həyəcan, narahatçılıq; ~ قلب ürək döyüntüsü

خلد [xold] 1) daimi, həmişəlik; 2): ~ برین behişt

خلط [xelt] *c.* اخلاط [əxlat] bəlğəm; ~ سینه sinə bəlğəmi

خلع [xəl'] devirmə, taxtdan salma; işdən azad etmə; ~ درجه *hərb.* dərəcəni azaltma (*ləğv etmə*); ~ سلاح tərk-silah; ~ کردن vəzifədən çıxarmaq; devirmək, kənarlaşdırmaq

خلعت [xəl'ət] xələt (*bağışlanan paltar*); hədiyyə, bəxşış

خلف [xələf] *c.* اخلاف [əxlaf] 1) xələf, varis; 2) nəsil, övlad; 3) davamçı, işi davam etdirən

خلف [xolf] pozma (*vədi, sözü*), pozulma, əməl etməmə; ~ وعده vədi pozma, vədə əməl etməmə; ~ وعده کردن vədi pozmaq, vədə əməl etməmək

خلفا [xoləfa] *t.* خلیفه; ~ راشدین ilk (*pak*) dörd xəlifə

خلق [xəlğ] I xalq

خلق [xəlğ] II yaratma; yaradılış; ~ شدن yaradılmaq; ~ کردن yaratmaq

خلق [xolğ] *c.* اخلاق [əxlağ] 1) təbiət, xasiyyət, xarakter; 2) əhvali-ruhiyyə

خلقاً [xolğən] təbiətən, təbiətcə, təbiət etibarilə, xasiyyətcə

خلقت [xelğət] 1) *bax* خلق [xəlğ] II; 2) təbiət, xasiyyət; təbiilik; 3) zahiri görkəm

خلل [xələl // xeləl] *c.* خلال [xelal] 1) zərər, ziyan, itki; 2) maneə, əngəl; ~ رساندن (وارد کردن) ziyan vurmaq

خلل ناپذیر [xələlnapəzir] sarsılmaz, möhkəm, mətin; ~ دوستی sarsılmaz dostluq

خلل و فرج [xələlofərc // xələlofərəc] məsamə, deşik, boşluq

خلنگ [xələng] I ikirəngli; ala-bula

خلنگ [xələng] II *bot.* süpürgə kolu

خلوت [xəlvət // xelvət] 1) xəlvət, ayrı, tək; 2) zahidlik, tərki-dünyalıq

خلوت گاه [xəlvətqah] xəlvət yer, gizli yer (*söhbət və s. üçün*)

خلوت نشین [xəlvətneşin] zahid, tərki-dünya

خلوت نشینی [xəlvətneşini] zahidlik, tərki-dünyalıq

خلوص [xolus] səmimiyyət, səmimilik, açıqürəklilik

خلیج [xəlic] körfəz; ~ فارس Fars körfəzi

خلیفه [xəlife] *c.* خلفا [xoləfa] xəlifə, canişin

خلیقه [xəliğe] *c.* خلایق [xəlayeğ] 1) zat, təbiət, xasiyyət; əxlaq; 2) mahiyyət; 3) yaradılış; mövcudiyyət, varlıq; 4) insan, məxluq; camaat

خم [xəm] 1) əyri; əyilmiş, bükülmüş, ~ قامت bükülmüş qamət (*boy*); 2) bükük, əyrilik; bükülmə; ~ شدن

əyilmək, bükülmək; کردن ~ əymək; bükmək; ◊ به ابرو نیاوردن ~ tükünü də tərpətməmək, vecinə də almamaq

خم [xom] küp; ◊ لاجوردی ~ˆ göy, səma

خمار [xomar] 1) xumar; ~ چشم ˆ xumar göz; 2) məstlik; sərxoşluqdan sonrakı hal

خمارآلود [xomaralud] xumar, məst

خمار زده [xomarzəde] *bax* خمار آلود

خم اندر خم [xəməndərxəm] əyri-üyrü; dolanbac; ~ کوچه های ˆ əyri-üyrü küçələr

خمپاره [xompare] qumbara; mərmi, mina

خمپاره افکن [xompareəfkən] *bax* خمپاره انداز

خمپاره انداز [xompareəndaz] qumbaraatan

خم درخم [xəmdərxəm] *bax* خم اندرخم

خمره [xomre] *bax* خم [xom]

خمس [xoms] beşdəbir

خمسه [xəmse] beşlik; ~ نظامی ˆ گنجوی Nizami Gəncəvinin "Xəmsə"si

خمود [xomud] 1) sönmə, sakitləşmə (*alov, yanğın*); 2) süstlük, ölgünlük, keylik; 3) huşsuzluq, huşsuz olma, özündən getmə

خموش [xəmuş] *bax* خاموش

خمیازه [xəmyaze] 1) əsnəmə; əsnəyiş; 2) gərnəşmə; کشیدن ~ a) əsnəmək; b) gərnəşmək; ◊ چیزی را ~ˆ کشیدن bir şeyin həsrətində olmaq

خمیدگی [xəmidegi] əyilmə; bükülmə

خمیدن [xəmidən] 1) əyilmək; bükülmək; 2) axsamaq

خمیده [xəmide] خمیدن *f.-nin k.z. f.sif.;* əyilmiş, bükülmüş

خمیده پشت [xəmidepost] *bax* خمیده قامت

خمیده قامت [xəmideğamət] beli bükülmüş, qozbel

خمیده قد [xəmideğəd(d)] *bax* خمیده قامت

خمیر [xəmir] 1) xəmir; ~ نان ˆ bişməmiş (*xəmir*) çörək; 2) pasta; ~ دندان ˆ *bax* خمیر دندان; ~ شدن xəmir olmaq; ~ کردن xəmir yoğurmaq

خمیر ترش [xəmirtorş] *bax* خمیر مایه

خمیر دندان [xəmir(e)dəndan] diş pastası

خمیر ریش [xəmir(e)riş] üz qırxmaq üçün pasta (*sabun*)

خمیرگیر [xəmirgir] xəmiryoğuran

خمیرگیری [xəmirgiri] xəmir yoğurma

خمیر مایه [xəmirmaye] maya; acıtma

خنثا [xonsa] *bax* خنثی

خنثی [xonsa] 1) xonsa, hermafrodit; 2) meyvəsiz, bəhrəsiz; 3) *kim.* neytral; 4) nəticəsiz; ~ شدن nəticəsiz olmaq; iflic olmaq; ~ کردن nəticəsiz etmək; gücsüz etmək; iflic etmək

خنجر [xəncər] xəncər, gödək qılınc; ~ زدن xəncərlə vurmaq

خندان [xəndan] 1) gülər; gülən; 2) şad, şən; təbəssümlü; ~ شدن sevinmək; ~ ساختن (کردن) sevindirmək; ◊ ~ پسته ˆ ağzıaçıq püstə; گل ~ˆ açılmış gül

خنداندن [xəndandən] güldürmək

خندق [xəndəğ] xəndək, çuxur

خنده [xənde] gülüş, gülmə; ~ به آوردن güldürmək; ~ را سردادن gülməyə başlamaq; ~ زدن ˆ زیر qəhqəhə çəkmək, bərkdən gülmək; ◊ از روده برشدن ~ gülməkdən qarnı yırtılmaq; صبح ~ˆ səhərin açılması; گل ~ˆ gülün açılması

خنده آور [xəndeavər] gülməli

خنده دار [xəndedar] *bax* خنده آور; به ˆ وضع ~ gülməli vəziyyət; ~ وضع افتادن gülməli vəziyyətə düşmək

خنده رو [xənderu] 1) gülərüzlü; 2) şad, şən; 3) yaraşıqlı, cazibəli

خندیدن [xəndidən] gülmək; تبسم ˆ زیرلب ~ dodaqaltı gülmək (*təbəssüm etmək*); قاه قاه (به ~ قهقهه) qəhqəhə ilə (*bərkdən*) gülmək

خنک [xonək // xonok] 1) sərin; ~ آب ˆ sərin su; ~ هوای ˆ sərin hava; 2) xoşagəlməz, maraqsız; duzsuz, məlahətsiz; ~ حرفهای ˆ duzsuz sözlər; ~ شدن sərinləşmək; ~ کردن sərinləşdirmək

خنک کننده [xonəkkonənde] sərinləşdirici

خنکی [xonəki] 1) sərinlik; ~ هوا ˆ havanın sərinliyi; 2) duzsuzluq, məlahətsizlik; ~ کردن xoşagəlməz hərəkət etmək

خنگ [xeng] *dan.* 1) kütbeyin, qanmaz, korazehin; 2) sərxoş, məst

خنیاگر [xonyagər] müğənni, xanəndə, musiqiçi

خو [xu] *bax* خوی

خواب [xab] I خوابیدن *f.-nin k.;* yuxu, yatma; ~ پریشان ˆ qarışıq yuxu; pis yuxu; ~ اتاق ˆ yataq otağı; ~ تعبیر ˆ yuxu yozma; ~ آوردن yuxu gətirmək; ~ دیدن yuxu görmək; ~ رفتن yuxuya getmək; ~ ماندن در yuxuya qalmaq; ◊ ~ ابدی ˆ əbədi yuxu, ölüm; ~ خرگوشی ˆ qəflət yuxusu

خواب [xab] II xov (*parçada, fərşdə*)

خواباندن [xabandən] yatırmaq, yatızdırmaq

خواب آلود [xabalud] yuxulu

خواب آور [xabavər] yuxu gətirən; ~ داروی ˆ yuxu dərmanı

خوابگاه [xabqah] 1) yataq otağı; 2) yataqxana; ~ دانشجویان ˆ tələbə yataqxanası; ◊ آخرت ~ˆ qəbir, qəbiristan

خواب گزار [xabqozar] yuxuyozan

خواب گزاری [xabqozari] yuxuyozma

خوابناک [xabnak] *bax* خواب آلود

خوابنامه [xabname] yuxuyozma kitabı

خوابیدن [xabidən] k. خواب [xab] 1) yatmaq; 2) uzanmaq; 3) dayanmaq

خوابیده [xabide] خوابیدن *f.-nin k.z. f.sif.;* yatmış, yuxulamış

خواجه [xace] 1) hörmətli şəxs, nüfuzlu şəxs; 2) müəllim, ustad 3) varlı, dövlətli; 4) axta, axtalanmış (*kişi*); ~ کردن axtalamaq (*kişini*)

خوار [xar] 1) alçaq, yaramaz, rəzil; zəlil; 2) alçaldılmış, təhqir olunmuş; ~ شدن alçaldılmaq, təhqir olunmaq; ~ کردن (داشتن، ساختن) alçatmaq, təhqir etmək

خواربار [xarbar] ərzaq, ərzaq malları, gündəlik tələbat malları

خواربار فروش [xarbarforuş] ərzaq malları satan

خواربار فروشی [xarbarforuşi] ərzaq malları dükanı

خواری [xari] 1) alçaqlıq, yaramazlıq, rəzillik; zəlillik; 2) alçaldılma, təhqir olunma; ~ کشیدن (دیدن) zillətdə yaşamaq

خواست [xast] 1) istək, dilək, arzu; 2) xahiş; tələb

خواستار [xastar] 1) arzulayan, arzu edən; 2) xahiş edən; tələb edən;

بودن ~ a) arzulamaq, arzu etmək; b) xahiş etmək; tələb etmək

خواستاری [xastari] 1) *bax* خواستار 1, 2); 2) elçilik

خواست برگ [xastbərg] çağırış vərəqi

خواستگار [xastqar] elçi, elçiliyə gedən

خواستگاری [xastqari] elçilik, elçiliyə getmə; رفتن ~ elçiliyə getmək; کردن ~ elçilik etmək

خواستن [xastən] *k.* خواه [xah] 1) istəmək, arzulamaq; arzu etmək; 2) xahiş etmək; tələb etmək; 3) geri çağırmaq

خواص [xəvas(s)] 1) *t.* خاصه 3); 2) aristokratiya, yüksək təbəqə; 3) xüsusiyyətlər, əlamətlər; روحی ~ psixika; فلزات ~ metalların xüsusiyyətləri

خوان [xan] 1) yemək süfrəsi; 2) tabaq

خوانا [xana] oxunaqlı; ~ خط oxunaqlı xətt

خواندن [xandən] 1) oxumaq, mütaliə etmək; ~ کتاب kitab oxumaq; 2) oxumaq, təhsil almaq; در دانشگاه ~ universitetdə oxumaq; 3) nəğmə oxumaq; ~ دستگاه "شور" "Şur" muğamını oxumaq; 4) dəvət etmək, çağırmaq; ~ نزد خود yanına çağırmaq; 5) çəkmək, göstərmək; این ترازو درست نمیخواند bu tərəzi düz çəkmir

خواندنی [xandəni] oxumalı; maraqlı; ~ کتاب maraqlı kitab

خوانندگی [xanəndegi] 1) oxuma; mütaliə etmə; 2) xanəndəlik, müğənnilik

خواننده [xanəndə] 1) xanəndə, müğənni; 2) oxuyan, mütaliə edən; ~ مرغان oxuyan quşlar; ~ روزنامه qəzet oxuyan

خواه [xah] 1) خواستن *f.-nin k.*; 2) istər; ~ این و ~ آن istər bu, istərsə də o; 3) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "istəyən" mənasını bildirir: آزادی خواه azadlıq istəyən, azadlıqsevər

خواهان [xahan] 1) istəyən, arzu edən; tələb edən; 2) meyil edən, meyil göstərən

خواهر [xahər] bacı; ~ تنی doğma bacı; ~ ناتنی ögey bacı

خواهر اندر [xahərəndər] ögey bacı

خواهرانه [xahərane] bacı kimi, bacıcasına

خواهر خوانده [xahərxande] bacılıq

خواهر زاده [xahərzade] bacıoğlu; bacıqızı

خواهرزن [xahərzən] baldız (*arvadın bacısı*)

خواهر شوهر [xahərşouhər] baldız (*ərin bacısı*)

خواهش [xaheş] xahiş; ~ داشتن xahişi olmaq; ~ کردن xahiş etmək

خواهشمند [xaheşmənd] xahiş edən; ~ بودن xahiş etmək

خواه ناخواه [xahnaxah] istər-istəməz

خواهی نخواهی [xahinəxahi] *bax* خواه ناخواه

خوب [xub] 1) yaxşı; xeyirxah; ~ هوای yaxşı hava; 2) keyfiyyətli; ~ پارچه keyiyyətli parça; 3) gözəl, xoşagəlim; bəyənilən; ~ روی gözəl sifət; ~ شدن yaxşı olmaq; sağalmaq; ~ کردن yaxşılaşdırmaq; sağaltmaq

خوبرو [xubru] gözəl, qəşəng, cəlbedici, xoşüzlü

خوبرویی [xubruyi] gözəllik, qəşənglik

خوب سیرت [xubsirət] xeyirxah; yaxşıtəbiətli

خوب صورت [xubsurət] *bax* خوبرو

خوب نهاد [xubnehad] *bax* خوب سیرت

خوبی [xubi] yaxşılıq, xeyirxahlıq; ~ کردن yaxşılıq etmək, xeyirxahlıq etmək

خود [xod] öz; من ~ mən özüm; ما خودمان biz özümüz; با ~ خودش özü; ~ را از تک وتا نیانداختن◊ öz-özünə; ~ را باختن özünü itirmək; ruhdan düşmək; ~ را بستن özünü yükünü tutmaq, varlanmaq; ~ را به آب و آتش زدن özünü oda-alova atmaq; ~ را به دا من کسی انداختن yalvarmaq, ətəyinə düşmək, ətəyindən yapışmaq; ~ را به زمین و آسمان زدن; ~ را به آب و آتش زدن *bax* ~ را به کوچه علی چپ زدن özünü bilməməzliyə vurmaq; ~ را به موش مردگی زدن özünü tülkülüyə qoymaq; ~ را باختن *bax* خودش گم کردن; خودش را می خورد özü öz içini yeyir

خودآرا [xodara] özünü bəzəyən, yaxşı geyinən

خود آرایی [xodarayi] bəzənmə, özünü bəzəmə, yaxşı geyinmə; ~ کردن özünü bəzəmək, yaxşı geyinmək

خود آگاهی [xodaqahi] özünü dərk etmə, süur, fəhm, anlaq

خودآموز [xodamuz] öz-özünə öyrənmək üçün dərslik

خودآموزی [xodamuzi] müstəqil öyrənmə (*müəllimsiz*)

خود بخود [xodbexod] öz-özünə

خودبین [xodbin] *bax* خود پرست

خودبینی [xodbini] *bax* خود پرستی

خود پرست [xodpərəst] xudbin, təkəbbürlü, xudpəsənd

خود پرستی [xodpərəsti] xudbinlik, təkəbbürlük, eqoistlik

خودپسند [xodpəsənd] *bax* خو پرست

خودپسندی [xodpəsəndi] *bax* خود پرستی

خود خواه [xodxah] *bax* خود پرست

خود خواهی [xodxahi] *bax* خود پرستی

خود دار [xoddar] səbirli, dözümlü, təmkinli

خودداری [xoddari] 1) çəkinmə, imtina etmə, boyun qaçırma; 2) səbir, dözüm, təmkinlilik; ~ کردن a) çəkinmək; b) təmkinli olmaq

خود رأی [xodrə'y] inadkar, tərs; öz bildiyini edən, öz istədiyi kimi hərəkət edən

خود رأیی [xodrə'yi] inadkarlıq, tərslik; öz bildiyini etmə; öz istədiyi kimi hərəkət etmə; ~ کردن inadkarlıq etmək; öz bildiyini etmək

خودرو [xodrou] avtomobil, minik maşını; ~ زرهی zirehli maşın

خودرو [xodru] cır, yabanı, alaq; ~ علف alaq otu

خود سته [xodseta] *bax* خود پسند

خود ستایی [xodsetayi] *bax* خود پسندی

خود سر [xodsər] özbaşına; tərs, inadkar

خود سری [xodsəri] özbaşınalıq; inadkarlıq, tərslik

خود سرانه [xodsərane] özbaşına

خود فراموشی [xodfəramuşi] özünü unutma

خود فریبی [xodfəribi] özünü aldatma

خود کار [xodkar] avtomat (*qələm*); avtomatik

خود کام [xodkam] 1) *bax* **خود رأی**; 2) xudbin; eqoist; 3) müstəbid, despot; zülmkar

خود کامگی [xodkamegi] *bax* **خود کامی**

خود کامی [xodkami] 1) *bax* **خود رأیی**; 2) xudbinlik, eqoistlik; 3) istibdad, despotizm; zülmkarlıq

خود کشی [xodkoşi] özünü öldürmə, intihar; **کردن ~** özünü öldürmək, intihar etmək

خود کفا [xodkəfa] özü-özünü dolandıra bilən (*təmin edə bilən*)

خودمانی [xodemani] səmimi, yaxın (*dost*); **~ صحبت** səmimi söhbət; **شدن ~** yaxın olmaq, səmimi olmaq

خودمختار [xodmoxtar] muxtar, özünü idarə edən; **~ جمهوری** muxtar respublika

خودمختاری [xodmoxtari] muxtariyyət statusu

خودمنش [xodmənəş] 1) *bax* **خود پرست**; 2) mənliyi olan, mənliyini qoruyan; məğrur, qürurlu

خودمنشی [xodmənəşi] 1) *bax* **خود پرستی**; 2) mənliyi olma, qürurlu olma, məğrurluq

خودنما [xodnəma] xudpəsənd, eqoist, özünü göstərən, lovğa, təkəbbürlü

خودنمایی [xodnəmayi] xudpəsəndlik, eqoizm, özünü göstərmə, lovğalanma, təkəbbürlük; **کردن ~** özünü göstərmək, lovğalanmaq

خود نویس [xodnevis]: **~ قلم** avtomat qələm

خودی [xodi] öz adamı, özününkü, yad olmayan; **به ~ خود** a) özü, özözünə; b) özü bilmədən

خوراک [xorak] yemək, xörək; **~ پختن** xörək bişirmək; **خوردن ~** xörək yemək; **دادن ~** yedirtmək, yemək vermək (*paylamaq*)

خوراک پز [xorakpəz] *bax* **آشپز**

خوراکی [xoraki] 1) yeməli; 2) ərzaq, ərzaq malları

خواندن [xorandən] yedirtmək, yedizdirmək; yeməyə vadar etmək

خورجین [xorcin] xurcin

خورجور [xorxor] *bax* **خرخر**; **~ کردن** xoruldamaq

خورد [xord] 1) *bax* **خوراک**; 2) sorma, özünə çəkmə (*cəzb etmə*); **~ دادن** yedirmək

خوردگی [xordegi] yeyilmə, aşınma, didilmə

خوردن [xordən] 1) yemək; 2) içmək; 3) udmaq (*boğazdan ötürmək*); 4) mənimsəmək, yemək; 5) uyğun gəlmək

خوردنی [xordəni] 1) yeməli; **~ غذای** yeməli xörək; 2) içməli; **~ آب** içməli su; 3) yemək, xörək; **خوردنیها** azuqə, ərzaq, yemək şeyləri

خورش [xoreş] xuruş, aşın qarası

خورشت [xoreşt] *bax* **خورش**

خورشید [xorşid] günəş; ◊ **~ را به گل نتوان اندود** *ata. söz.* günəşi palçıqla örtmək olmaz; həqiqəti gizlətmək olmaz

خورشید پرست [xorşidpərəst] günəşə pərəstiş edən

خورشید گرفتگی [xorşidgereftegi] günəşin tutulması

خورشیدی [xorşidi] 1) günəşə aid; 2) şəmsi; **~ سال** şəmsi ili

خوش [xoş] xoş, xoşagəlim; ürəyəyatan, yaxşı; şirin, şad; **~ بوی**

yaxşı iy; **~ خبر** xoş xəbər; şad xəbər; **~ روز** xoş gün; **آمدن ~** xoş gəlmək; **آمدی! ~** xoş gəlmişsiniz! ◊ **داشتن ~** xoş keçirmək (*vaxtı, həyatı*), yaxşı əhvali-ruhiyyədə olmaq

خوشا [xoşa] *n.* nə, nə xoş, nə gözəl, nə yaxşı; **به حالش ~** xoş halına; o nə xoşbəxtdir

خوشاب [xoşab] 1) kompot; meyvə suyu; 2) sulu, təzə, təravətli

خوش آب و رنگ [xoşaborəng] xoşrəng (*parça*); gözəl, xoşüzlü (*insan*)

خوش آب و هو [xoşabohəva] yaxşı ab-hava, yaxşı iqlim

خوش آتیه [xoşatiye] yaxşı gələcəyi olan, perspektivli

خوش اخلاق [xoşəxlağ] xoşəxlaq, xoşəxlaqlı, gözəl əxlaqlı, xoşxasiyyət, xoşrəftar, mülayim

خوش اخلاقی [xoşəxlaği] xoşxasiyyətlilik, xoşrəftarlıq, mülayimlik

خوش اقبال [xoşeğbal] *bax* **خوش طالع**

خوشامد [xoşamməd] 1) salamlama, xoşgəldin eləmə; 2) təriflənmə; **گفتن ~** salamlamaq, xoş gəldin demək

خوشامد گویی [xoşamədquyi] xoşgəldin demə

خوش اندام [xoşəndam] gözəl bədənli, qəddi-qamətli

خوشایند [xoşayənd] 1) xoşagələn, ürəyəyatan, bəyənilən, xoşagəlimli; **~ منظر** xoşagələn mənzərə 2) müvafiq, münasib, uyğun

خوشباش [xoşbaş] 1) yaxşı gün görən, yaxşı yaşayan; 2) təbrik, təbrik etmə

خوش باطن [xoşbaten] xeyirxah, safürəkli, təmizqəlbli

خوش باور [xoşbavər] sadə, sadəqəlbli, tez inanan

خوش باوری [xoşbavəri] sadəlik, tez inanma, sadəlövhlük

خوشبخت [xoşbəxt] xoşbəxt, bəxtəvər, bəxtiyar; **(شدن) بودن ~** xoşbəxt olmaq; **(ساختن) کردن ~** xoşbəxt etmək

خوشبختانه [xoşbəxtane] xoşbəxtlikdən

خوشبختی [xoşbəxti] xoşbəxtlik, səadət

خوش بنیه [xoşbonye] sağlam, güclü, qüvvətli

خوشبو [xoşbu] ətirli, xoşiyli

خوشبین [xoşbin] nikbin, optimist

خوشبینی [xoşbini] nikbinlik, optimistlik

خوشپوش [xoşpuş] gözəl geyinən, zövqlə geyinən

خوشپوشی [xoşpuşi] gözəl geyinmə, zövqlə geyinmə

خوش جمال [xoşcəmal] gözəl, qəşəng, yaraşıqlı

خوش جمالی [xoşcəmali] gözəllik, qəşənglik

خوش جنس [xoşcens] 1) yaxşı, keyfiyyətli; 2) xeyirxah, mehriban, ürəyiyumşaq

خوش جنسی [xoşcensi] 1) keyfiyyətcə yaxşılıq, keyfiyyətlilik; 2) xeyirxahlıq, mehribanlıq, ürəyiyumşaqlıq

خوشحال [xoşhal] 1) şad, şən; 2) xoşbəxt, bəxtəvər; **شدن ~** sevinmək; **کردن ~** sevindirmək

خوشحالی [xoşhali] şadlıq, şənlik, sevinc; **کردن ~** sevinmək

خوش خبر [xoşxəbər] xoşxəbər, şad xəbər gətirən

خوش خدمت [xoşxedmət] hədsiz qulluq göstərən; yaltaqlıq edən

خوش خدمتی [xoşxedmətі] hədsiz qulluq göstərmə, yaltaqlıq etmə

خوش خط [xoşxət(t)] 1) gözəl xətli, yaxşı xətlə yazılmış; ~ دستنویس gözəl xətlə yazılmış əlyazma; 2) *bax* خوشنویس

خوش خلق [xoşxolğ] gülərüzlü, xoşrəftar, mehriban

خوش خلقی [xoşxolği] gülərüzlülük, mehribanlıq, xoşrəftarlıq

خوش خو [xoşxu] *bax* خوش خلق

خوش دست [xoşdəst] 1) əliyüngül, əlidüşərli; 2) münasib, istifadə üçün əlverişli

خوش دل [xoşdel] şad, şən, fərəhli; ~ شدن şadlanmaq, sevinmək; ~ کردن şad etmək, sevindirmək

خوش دلی [xoşdeli] şadlıq, şənlik, sevinc, fərəh; ~ کردن sevinmək, şadlanmaq

خوش ذوق [xoşzouğ] 1) *bax* خوش سلیقه; 2) istedadlı; ~ شاعر istedadlı

خوش رفتار [xoşrəftar] xoşrəftar, ünsiyyətli, mülayim, mehriban, nəzakətli

خوش رفتاری [xoşrəftarі] xoşrəftarlıq, mülayimlik, mehribanlıq, nəzakət

خوش رو [xoşru] 1) gözəl, gözəl sifətli, məlahətli, cazibəli; 2) mehriban, gülərüzlü

خوش رویی [xoşruyi] 1) gözəllik, məlahət, cazibədarlıq; 2) mehribanlıq, gülərüzlülük

خوش رنگ [xoşrəng] xoşrəng, xoşrəngli

خوش زبان [xoşzəban] şirindil; natiq, söhbətcil; ~ آدم söhbətcil adam

خوش زبانی [xoşzəbani] 1) şirindillik; 2) gözəl natiqlik qabiliyyəti; bəlağət

خوش سلیقه [xoşsəliğe] səliqəli, zövqlü

خوش سیما [xoşsima] *bax* خوش رو

خوش صحبت [xoşsohbət] söhbətcil, dilli-dilavər

خوش طالع [xoştale'] xoşbəxt, xoştaleli; uğurlu

خوش طبع [xoştəb'] 1) şad, şən, fərəhli; 2) zarafatcıl

خوش طبعی [xoştəb'i] 1) şadlıq, şənlik, sevinc; 2) zarafat; ~ کردن a) şadlanmaq, sevinmək; b) zarafat etmək

خوش طعم [xoştə'm] dadlı, ləzzətli, ləziz

خوش عطر [xoşətr] ətirli, xoşətirli, gözəl qoxulu, gözəl iyli

خوش قدم [xoşğədəm] ayağıyüngül, ayağıuğurlu, ayağısayalı

خوش قد و قامت [xoşğəd(d)oğamət] gözəl qamətli, gözəl əndamlı

خوش گذران [xoşqozəran] gününü xoş keçirən, əhli-kef, kefcil

خوش گذرانی [xoşqozərani] xoş gün keçirmə; əyyaşlıq, kefcillik

خوشگل [xoşgel] gözəl, göyçək, qəşəng

خوشگلی [xoşgeli] gözəllik, qəşənglik

خوش گفتار [xoşqoftar] *bax* خوش صحبت

خوش گوار [xoşqovar] 1) yüngül (*xörək*), tez həzm olunan; 2) xoşməzə, ləzzətli, ləziz

خوش گواری [xoşqovari] 1) tez həzm olunma; 2) dad, ləzzət

خوش مزه [xoşməze] 1) dadlı; ~ غذای dadlı xörək; 2) zarafatcıl; ~ آدم zarafatcıl adam; 3) gülməli, məzəli; ~ حرفهای gülməli sözlər

خوش مشرب [xoşməşrəb] 1) şad, şən, kefcil; 2) adamayovuşan, mehriban

خوش معامله [xoşmoamele] hesabda (*ticarətdə*) təmiz olan

خوش نواز [xoşnəvaz] gözəl çalğıçı

خوشنود [xoşnud] *bax* خشنود

خوشنویس [xoşnevis] xəttat, kalliqraf

خوشنویسی [xoşnevisi] xəttatlıq, kalliqrafiya

خوشوقت [xoşvəğt] 1) xoşhal, şad, şən; 2) razı, məmnun; ~ کردن sevindirmək; şənləndirmək

خوشوقتی [xoşvəğti] 1) xoşhallıq, şadlıq, şənlik; 2) razılıq, məmnunluq; 3) xoşbəxtlik, səadət

خوشه [xuşe] salxım; ~ انگور üzüm salxımı; 2) sünbül; ~ گندم buğda, sünbül

خوشه چین [xuşeçin] 1) sünbülyığan (*biçindən sonra*); 2) ağacdan tökülmüş meyvələri yığan; 3) hər yerdən və hər şeydən bəhrələnən; 4) kompilyasiya və ya plagiatla məşğul olan; kompilyator, plagiator

خوش هیکل [xoşheykəl] *bax* خوش قدام

خوشی [xoşi] şadlıq, şənlik; ~ کردن şadlanmaq, şənlənmək

خوف [xovf] qorxu, dəhşət, vahimə; ~ داشتن qorxmaq, vahimələnmək

خوف آور [xovfavər] qorxulu, dəhşətli, vahiməli

خوفناک [xovfnak] *bax* خوف آور

خوک [xuk] donuz

خوگرفته [xugerefte] adət etmiş, öyrənmiş, adətkərdə

خون [xun] qan; ~ آمدن (افتادن) qan gəlmək; ~ دادن qan vermək; ~ کردن qan eləmək; qan tökmək, adam öldürmək; ~ گرفتن *tib.* qan almaq; ◊ ~ پیاله şərab; ~ تاک üzüm suyu, şərab; ~ دل با böyük çətinliklə; ~ به ~ کردن dava salmaq; ~ خودرا خوردن bərk əsəbiləşmək; ~ کسی را در شیشه کردن birinə zülm etmək

خونابه [xunab] *bax* خونابه

خونابه [xunabe] qanlı göz yaşı

خونخوار [xunaşam] *bax* خون آشام

خون آلود [xunalud] qanlı, qana bulaşmış; ~ شدن qana bulanmaq; ~ کردن qana bulaşdırmaq

خونبار [xunbar] qanlı, qantökən; ~ جنگ qanlı müharibə; ◊ ~ چشمان qan ağlayan gözlər

خون بر [xunbor] *bax* خون بند

خون بند [xunbənd] qankəsən, qankəsici; ~ داروی qankəsən dərman

خونبها [xunbəha] qanbahası

خونخوار [xunxar] qaniçən, qəddar, zülmkar

خونریز [xunriz] zülmkar, qəddar; qantökən, adam öldürən

خونریزی [xunrizi] 1) zülmkarlıq, qəddarlıq, qantökmə, qantörətmə, başkəsənlik; 2) qanaxma; ~ داخلی daxili qanaxma; ~ خارجی xarici qanaxma; 3) qansızma; ~ مغز beyinə qansızma

خونسرد [xunsərd] soyuqqanlı; sakit, təmkinli

خونسردی [xunsərdi] soyuqqanlılıq, təmkinlilik

خونفشان [xunfeşan] *bax* **خونبار**

خونگرم [xungərm] 1) mehriban, istiqanlı; 2) ehtiraslı, qızğın

خونگرمی [xungərmi] 1) mehribanlıq, istiqanlılıq; 2) ehtiraslılıq, qızğınlıq

خونی [xuni] 1) qatil, adam öldürən; 2) qanlı, qana bulanmış

خونین [xunin] *bax* **خونی**; ◊ **اشک ~** qanlı göz yaşı

خوی [xuy] xasiyyət, xarakter, təbiət; adət, vərdiş; **~ گرفتن** adət etmək, öyrəşmək, vərdiş etmək

خویش [xiş] 1) öz; 2) *bax* **خویشاوند**; **~ و قوم** qohum-əqrəba

خویشاوند [xişavənd] qohum; **~ سببی** evlənmə yolu ilə qohum; **~ نسبی** nəsil qohumu; **~ دور** uzaq qohum; **~ نزدیک** yaxın qohum; **~ بودن** qohum olmaq

خویشاوندی [xişavəndi] qohumluq; **~ نزدیک** yaxın qohumluq

خویشتن [xiştən] öz, şəxsin özü

خویشتن بین [xiştənbin] *bax* **خود بین**

خویشتن بینی [xiştənbini] *bax* **خود بینی**

خویشتن دار [xiştəndar] *bax* **خود دار**

خویشتن داری [xiştəndari] *bax* **خود داری**

خویشی [xişi] *bax* **خویشاوندی**; **~ پیوند** qohumluq əlaqəsi; **~ داشتن** qohumluğu olmaq

خیابان [xiyaban] küçə, prospekt; **~ عریض و طویل** uzun və enli küçə; ◊ **~ گز کردن** yol ölçmək, avaralanmaq, veyllənmək

خیار [xiyar] xiyar; **~ ترشو** turşuluq xiyar, xırda xiyar

خیارک [xiyarək] *tib.* bubon (*qasıqda limfa vəzilərin şişməsi*)

خیارشور [xiyar(e)şur] şor xiyar, duza qoyulmuş xiyar

خیاط [xəyyat] dərzi; **~ زنانه** qadın dərzisi; **~ مردانه** kişi dərzisi

خیاطی [xəyyati] 1) dərzilik; 2) dərzi dükanı

خیال [xiyal] xəyal, fikir, düşüncə; **~ کج** pis fikir; **به ~ من** mənca, mənim fikrimcə; **~ کردن** fikirləşmək, düşünmək; ◊ **~ پلواست** xam xəyaldır, yersiz ümiddir; **~ خام پختن** xam xəyalda olmaq; **خیالی نیست** eybi yoxdur, əhəmiyyətsizdir

خیال اندیش [xiyaləndiş] *bax* **خیالباف**

خیال اندیشی [xiyaləndişi] *bax* **خیالبافی**

خیال انگیز [xiyaləngiz] xoş xəyallar (*arzular*) doğuran

خیالباف [xiyalbaf] xəyalpərəst, xülyaçı, fantaziyaçı

خیالبافی [xiyalbafi] xəyalpərəstlik, fantaziyaçılıq, özündən uydurma

خیال پرست [xiyalpərəst] xəyalpərəst, xəyala dalan, xəyala qapılan

خیال پرستی [xiyalpərəsti] xəyalpərəstlik, xəyala dalma, xəyala qapılma

خیالی [xiyali] 1) xəyali, təsəvvür edilən; 2) qeyri-real, gerçək olmayan

خیانت [xiyanət] xəyanət; **~ کردن (ورزیدن)** xəyanət etmək

خیانت آمیز [xiyanətamiz] 1) *bax* **خیانتکار**; 2) xaincəsinə, satqıncasına, namərdcəsinə

خیانتکار [xiyanətkar] xain, satqın, xəyanətkar

خیانتکارنه [xiyanətkarane] *bax* **خیانت آمیز**

خیانت پیشه [xiyanətpişe] *bax* **خیانت کار**

خیر [xeyr] xeyir, yaxşılıq; **~ کار** xeyir iş; **~ بودن** xeyir (*yaxşı*) olmaq; **~ دیدن** xeyir (*yaxşılıq*) görmək; **~ مقدم گفتن** xoşgəldin eləmək (*demək*)

خیر [xəyyer] xeyirxah; xeyir iş görən

خیرات [xeyrat] *din.* ehsan; xeyirxahlıq; **~ دادن** ehsan vermək

خیراندیش [xeyrəndiş] *bax* **خیرخواه**

خیراندیشی [xeyrəndişi] *bax* **خیرخواهی**

خیرخواه [xeyrxah] xeyirxah; yaxşılığa çalışan, qayğıkeş

خیرخواهانه [xeyrxahane] xeyirxahlıqla; qayğıkeşliklə

خیرخواهی [xeyrxahi] xeyirxahlıq; yaxşılığa çalışma, qayğıkeşlik

خیرگی [xiregi] 1) təəccüblənmə; heyrətə gəlmə; 2) inadkarlıq, tərslik; 3) kobudluq, qabalıq; ◊ **~ چشم** göz qamaşması (*işıqdan, gözəllikdən*)

خیره [xire] təəccüblənmiş, heyrətlənmiş; 2) inadkar, tərs; 3) kobud, qaba; 4) boş, əbəs, mənasız; faydasız; **~ شدن** a) təəccüblənmək, heyrətlənmək, mat qalmaq; b) dik baxmaq; gözün içinə baxmaq; **~ کردن (ساختن)** təəccübləndirmək, heyrətə gətirmək; **~ نگاه کردن** gözlərini zilləmək

خیره کننده [xirekonənde] gözqamaşdırıcı; **~ زیبایی** qözqamaşdırıcı gözəllik

خیریه [xeyriyyə] xeyriyyə; **~ امور** xeyriyyə işləri; **~ بنیاد** xeyriyyə fondu

خیز [xiz] **خاستن** *f.-nin k.*; 1) sıçrayış; 2) qalxma, sıçrama

خیزاب [xizab] dalğa

خیزان [xizan] qalxaraq, sıçrayaraq

خیزاندن [xizandən] qaldırmaq, yerindən qaldırmaq; dikəltmək, durğuzmaq

خیزران [xeyzəran // xeyzoran] *bot.* bambuk; **~ هندی** hind palması; hind qamışı

خیزش [xizeş] 1) sıçrayış, tullanma; 2) sürüşmə

خیزیدن [xizidən] 1) sürüşmək; 2) sıçramaq; 3) durmaq, qalxmaq

خیس [xis] yaş, nəm, islanmış; **~ شدن** islanmaq; **~ کردن** islatmaq

خیساندن [xisandən] *bax* **خیس ~ کردن** (**خیس** *sözündə*)

خیسیدن [xisidən] islanmaq

خیش [xiş] xış, cüt

خیک [xik] tuluq

خیکی [xiki] 1) tuluqda olan; **~ پنیر** tuluq pendiri; 2) *dan.* kök, şişman, tosqun

خیل [xeyl] *c.* **خیول** [xoyul] at ilxısı

خیلی [xeyli] xeyli, çox

خیلی ها [xeyliha] çoxları, çox adam

خیمه [xeyme] *c.* **خیام** [xiyam] çadır; **~ زدن (افراشتن، افکندن)** çadır qurmaq; **~ برکندن** çadırı yığmaq (*sökmək*)

خیمه شب بازی [xeymeşəbbazi] kukla teatrı; **~ درآوردن** a) kukla tamaşası göstərmək; b) gizli oyunlar çıxarmaq

خیمه نشین [xeymeneşin] 1) çadırda yaşayan; 2) köçəri

د

د [dal] fars əlifbasının onuncu hərfi; əbcəd hesabında 4 rəqəmini ifadə edir

داج [dac] qaranlıq gecə

داخل [daxel] daxil, iç; شدن ~ içəri girmək, daxil olmaq; کردن ~ daxil etmək

داخله [daxele] daxili; ~ اوضاع* daxili vəziyyət

داخلی [daxeli] daxili; ~ بیماری‌های* daxili xəstəliklər; ~ سیاست* daxili siyasət

داد [dad] 1) ədalət, insaf; ədalət məhkəməsi; 2) aman, haray, yardıma çağırış; خواستن ~ köməyə çağırmaq, kömək istəmək; زدن (کشیدن) ~ qışqırmaq, fəryad qoparmaq

داد آفرید [dadafərid] *bax* داد آفرین

داد آفرین [dadafərin] ədalət yaradan, ədalətli (*Allahın epiteti*)

دادار [dadar] mərhəmətli, rəhmli, ədalətli (*Allahın epiteti*)

داداش [dadaş] *dan.* qardaş

دادباحته [dadbaxte] *hüq.* məhkəmədə uduzma

دادبخش [dadbəxş] 1) ədalətli, insaflı; 2) ədalətli hakim

دادبخشی [dadbəxşi] ədalət, insaf

داد برده [dadborde] *hüq.* məhkəmədə udmuş (*tərəf*)

داد بی داد [dadbidad] *bax* داد و بی داد

داد چو [dadcu] 1) ədalət axtaran; 2) *hüq.* iddiaçı

داد جویی [dadcuyi] ədalət axtarma, ədalət tələb etmə

داد خواست [dadxast] 1) *hüq.* iddia, tələb; 2) məhkəməyə şikayət; məhkəməyə müraciət etmə

داد خوانده [dadxande] *hüq.* cavabdeh

دادخواه [dadxah] *hüq.* iddiaçı, şikayətçi

دادخواهی [dadxahi] *hüq.* məhkəməyə şikayət etmə, ədalət tələb etmə; کردن ~ məhkəməyə şikayət etmək, haqqını məhkəmədə tələb etmək

دادرس [dadrəs] 1) hakim; نظامی ~* hərbi hakim; 2) müdafiəçi; 3) ədalətli

دادرسی [dadrəsi] 1) hakimlik; 2) məhkəmə prosesi; 3) məhkəməyə müraciət

دادستان [dadsetan] prokuror; کل ~* کشور baş prokuror

دادستانی [dadsetani] 1) *bax* دادسرا; 2) prokurorluq peşəsi

دادستد [dadsetəd] *bax* دادوستد

دادسرا [dadsəra] prokurorluq (*idarə*)

دادگان [dadeqan] məlumat bürosu

دادگاه [dadqah] məhkəmə; اداری ~* yoldaşlıq məhkəməsi; müəssisədə olan məhkəmə; انقلاب ~* inqilab məhkəməsi (*dövlət rəhbərləri tərəfindən düşmənlərə qarşı təşkil olunan məhkəmə*); صحرایی ~ səhra məhkəməsi

دادگر [dadgər] *bax* داد بخش

دادگری [dadgəri] *bax* داد بخشی

دادگستر [dadqostər] ədalətli, insaflı

دادگستری [dodqostəri] ədliyyə; وزارت* ~ ədliyyə nazirliyi

دادگیر [dadgir] 1) ədalət uğrunda mübariz; 2) qisasçı, intiqam alan

دادگیری [dadgiri] 1) ədalət uğrunda mübarizə; 2) qisas, qisas alma, intiqam

دادن [dadən] *k.* ده [deh] vermək; təqdim etmək; اجازه ~ icazə vermək; نشان ~ nişan vermək

دادنامه [dadname] 1) məhkəmənin hökmü: 2) şikayət, ərizə

دادوبیداد [dadobidad] 1) hay-küy, qışqırıq; 2) mübahisə; 3) heyif, əfsus; کردن ~ a) hay-küy salmaq; b) mübahisə etmək

دادودهش [dadodəheş] səxavət, əliaçıqlıq

داد و ستد [dadosetəd] alış-veriş, alver, ticarət; کردن ~ alver etmək, ticarət etmək

دادوفریاد [dadofəryad] hay-küy, qışqırıq; کردن ~ hay-küy salmaq; qışqırmaq

دادوقال [dadoğal] *dan. bax* دادوفریاد

داده [dade] məlumat, rəqəmlər

داده آمایی [dadeamayi] məlumat hazırlama

دادیار [dadyar] prokuror müavini

دار [dar] I داشتن *f.-nin k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək sifət düzəldən –lı, -li, -lu, -lü şəkilçisinin mənasını bildirir: پول دار pullu, varlı; زهردار zəhərli

دار [dar] II 1) dar ağacı; 2) dirək, tir, şalban; به ~ آویختن dar ağacından asmaq

دار [dar] III *c.* دیار [diyar] yaşayış yeri, məkan, böyük ev; ◊ دنیا ~* dünya, bu dünya, dünya evi; فانی ~* fani dünya

دارا [dara] varlı, dövlətli; شدن ~ varlanmaq; کردن ~ varlandırmaq

دارابی [darabi] 1) sitrus meyvəsi; 2) sitrus ağacı

دارالترجمه [darottərcome] tərcümə mərkəzi

دارالوکاله [darolvekale] vəkillər idarəsi; hüquq məsləhətxanası

دارایی [darayi] 1) mal, mülk, mülkiyyət; əmlak; خصوصی ~* şəxsi (*xüsusi*) mülkiyyət; غیر منقول ~* daşınmaz əmlak; منقول ~* daşınan əmlak; 2) maliyyə; وزارت* ~ maliyyə nazirliyi

داربست [darbəst] taxtabənd, dəzgah (*tikilən və ya təmir olunan hündür binaların qabağında düzəldilən qurğu*)

دارچین [darçin] darçın

دارچینی [darçini] açıq-qəhvəyi rəng

دارزن [darzən] dara çəkən, cəllad

دارشکنک [dərşəkənək] *bax* داركوب

داركوب [darkub] ağacdələn

دارموش [darmuş] *kim.* arsen

دارندگی [darəndegi] *bax* دارایی 1)

دارنده [darənde] 1) malik olan, sahib; درجه* (مرتبه) علمی ~* elmi dərəcəsi olan; 2) varlı, dövlətli

دارو [daru] dərman; خواب (خواب آور)* ~ yuxu dərmanı, yuxugətirən dərman

داروپاش [darupaş] dərmansəpən; بالگرد* ~ dərmansəpən vertolyot; 2) *tib.* inhalyator, pulverizator

داروپاشی [darupaşi] dərman səpmə

داروخانه [daruxane] aptek, əczaxana

داروخانه چی [daruxaneçi] *dan. bax* داروخانه دار

داروخانه دار [daruxanedar] aptekçi, əczaçı; aptek müdiri (*sahibi*)

دارودسته [darodəste] dəstə, qrup; kampaniya

داروساز [darusaz] əczaçı, provizor

داروسازی [darusazi] əczaçılıq, provizorçuluq

داروش [daruş] *bot.* bağamburc

داروشناس [daruşenas] farmokoloq, farmokologiya mütəxəssisi

داروشناسی [daruşenasi] farmokologiya

دارو فروش [daruforuş] dərmansatan, aptekçi

دارو فروشی [daruforuşi] 1) dərman satma; 2) *bax* داروخانه

دار و گیر [darogir] əlbəyaxa vuruşma; savaşma; tutaşma; söyüşmə

دار و ندار [darənədar] var-dövlət; əmlakın (*mülkiyyətin*) hamısı

دارویی [daruyi] dərman; müalicəvi; ~ گیاهان müalicəvi bitkilər

داریه [dar(i)ye] *dan. bax* دایره **2)**

داس [das] oraq; ~ و چکش oraqçəkic

داستان [dastan] 1) dastan; hekayə; povest; roman; کوتاه ~ novella; 2) nağıl; əfsanə; شدن ~ məşhur olmaq, dillərə düşmək

داستانپرداز [dastanpərdaz] *bax* داستان سرا

داستانپردازی [dastanpərdazi] *bax* داستان سرایی

داستان سرا [dastansəra] 1) dastançı, dastan yazan, dastan qoşan; nağıl söyləyən; 2) yazıçı

داستان سرایی [dastansərayi] dastan yazma; nağılçılıq, nağıl yazma və ya danışma

داستان نویس [dastannevis] yazıçı; romançı

داستانی [dastani] uydurulmuş, əfsanəvi

داشتن [daştən] *k.* دار [dar] malik olmaq, sahib olmaq; ~ احتمال ehtimal olunmaq; ~اظهار demək, söyləmək; ~ خنده gülməli olmaq

داعی [dai] I *c.* دعات [doat] duaçı, dua edən

داعی [dai] II *c.* دواعی [dəvai] *bax* داعیه **1)**

داعیه [daiye] *c.* دواعی [dəvai] 1) səbəb; dəlil; bəhanə; 2) niyyət, qəsd; 3) iddia, tələb

داغ [dağ] 1) damğa, möhür; 2) dağ, qaynar; ~ آب qaynanmış su; 3) dərd, qəm, kədər; دل ~ ürək yarası, sinə dağı, ağır dərd; دیدن ~ qəmlənmək, kədərlənmək; زدن ~ damğa vurmaq; شدن ~ a) bərk qızmaq; b) əriməK (*yağ və s.*); 3) damğa vurulmaq; کردن ~ a) bərk qızdırmaq, dağ eləmək; b) əritmək

داغان [dağan] 1) sınmış, parçalanmış; 2) dağılmış, səpələnmiş; شدن ~ a) sınmaq, parçalanmaq; b) dağılmaq, səpələnmək; کردن ~ a) sındırmaq; b) dağıtmaq

داغدار [dağdar] qəmli, kədərli; ürəyinə dağ çəkilmiş

داغداغان [dağdağan] *bot.* dağdağan

داغدیده [dağdide] qəmli, dərdli; yaxın adamını itirmiş

دافع [dafe'] 1) dəf edən, itələyən, uzaqlaşdıran; 2) müdafiə edən; qoruyan; qarşısını alan; تب ~ qızdırmanı aşağı salan

دال [dal // dall] sübut edən, dəlalət edən

دالان [dalan] dalan; dəhliz, koridor; هوایی ~ hava dalanı (*dəhlizi*)

دالاندار [dalandar] dalandar, karvansara və ya qaraj gözətçisi

دالانداری [dalandari] 1) dalandarlıq etmə; 2) dalandara verilən pul (*ödəniş*)

دالانه [dalane] *bax* دالان

دام [dam] I 1) cələ, tələ, tor; تور ~ quş tutmaq üçün tələ; عنکبوت ~ hörümçək toru; ماهی ~ balıq toru; 2) *məc.* hiylə, kələk, tor; زدن (نهادن) ~ (گستردن) tələ (*tor*) qurmaq; به ~ افتادن tələyə (*tora*) düşmək; به ~ انداختن tora salmaq

دام [dam] II mal-qara; ev heyvanları (*qoyun, keçi, ulaq, dəvə və s.*)

داماد [damad] 1) kürəkən; 2) bəy (*evlənən oğlan*); شدن ~ evlənmək; کردن ~ evləndirmək

دامادی [damadi] evlənmə, təzə evlənmə

دامان [daman] *bax* دامن; ◊ تا به ~ قیامت qiyamətə kimi, həmişəlik; در ~ خانواده ailədə, ailə daxilində; در ~ طبیعت təbiətin qoynunda

دامپرور [dampərpər] heyvandar, maldar

دامپروری [dampərvəri] heyandarlıq, maldarlıq

دامپزشک [dampezeşk] baytar, mal həkimi

دامپزشکی [dampezeşki] baytarlıq, mal həkimliyi

دامدار [damdar] 1) *bax* دامپرور; 2) mal-qara satan, mal-qara alverçisi

دامداری [damdari] 1) *bax* دامپروری; 2) mal-qara satma, mal-qara alveri

دامن [damən] 1) ətək; 2) haşiyə, kənar, qıraq; balaq; 3) tuman, yubka; 4) qucaq; یک ~ گل bir qucaq (*ətək*) gül; ◊ شب ~ gecənin sonu, səhərə yaxın; به دندان کردن (گرفتن) ~ a) təvazökarlıq etmək; b) acizlik göstərmək; c) dabanına tüpürmək, qaçmaq; درپای افتادن ~ həyəcan keçirmək; həyəcandan qaçmaq; کسی ~ را گرفتن birisinə yalvarmaq; birisinin ətəyindən yapışmaq; همت ~ برکمر بستن səy göstərmək; ciddi çalışmaq, işə ciddi girişmək

دامن آلودگی [damənaludegi] rüsvayçılıq, biabır olma, ləkələnmə

دامن آلوده [damənalude] rüsvay olunmuş, ləkələnmiş

دامن تر [damənter] *bax* دامن آلوده

دامنگیر [daməngir] 1) mane olan, əngəl törədən; 2) yardım istəyən, birisinin ətəyindən yapışaraq yalvaran

دامنگیری [daməngiri] 1) maneçilik törətmə; 2) yardım istəmə

دامنه [damənə] yamac, ətək, dağın döşü; کوه ~ dağın ətəyi

دامنه دار [damənedar] 1) geniş, ətraflı; 2) uzunsürən, davamlı; کار ~ davamlı iş

دامنی [damənі] ətəklik üçün parça

دامی [dami] mal-qaraya aid; mal-qaraya məxsus; بیماریهای ~ mal-qara xəstəlikləri

دامیار [damyar] ovlayan, ovçu (*tələ vasitəsilə*)

دامیاری [damyari] ovlama, şikar etmə, ovçuluq, ovçuluq etmə (*tələ vasitəsilə*)

دانا [dana] 1) bilici, çox bilikli; 2) alim, müdrik

دانادل [danadel] aqil, ağıllı, bilikli; bəsirətli, müdrik

دانادلی [danadeli] aqillik, biliklilik, bəsirət, müdriklik

دانایی [danayi] 1) bilmə, agah olma; 2) elm, bilik

دانستن [danestən] *k.* دان [dan] 1) bilmək; dərk etmək; anlamaq, başa düşmək; 2) saymaq, hesab etmək; ~ لازم zəruri saymaq

دانستنی [danestəni] 1) bilməli, biliməsi, bilinməsi zəruri olan; 2) dərk olunan, qavranılan

دانسته [daneste] 1) دانستن *f.-nin k.z.f.sif.*; bilmiş; bilinmiş; 2) qəsdən, bilərəkdən, bilə-bilə

دانش [daneş] bilik; elm; erudisiya

دانش آموز [daneşamuz] şagird (*ibtidai və orta məktəbdə*)

دانش پایه [daneşpaye] sinif; kurs; ~ چهارم دانش آموز dördüncü sinif şagirdi; ~ دوم دانشکده fakültənin ikinci kursu

دانش پذیر [daneşpəzir] *bax* دانش پژوه

دانش پرور [daneşpərvər] elmə himayəçilik edən, elmə dəstək verən, mesenat

دانش پروری [daneşpərvəri] elmə himayəçilik etmə, elmə dəstək vermə, mesenatlıq

دانش پژوه [daneşpəjuh] tədqiqatçı, araşdırıcı

دانش پژوهی [daneşpəjuhi] 1) elmə həvəs göstərmə; 2) elmi tədqiqat, elmi araşdırma

دانشجو [daneşcu] tələbə

دانشجویی [daneşcuyi] tələbəlik; ~ دوران tələbəlik illəri

دانش دوست [daneşdust] elmi sevən; elmə marağı olan

دانش دوستی [daneşdusti] elmi sevmə; elmə maraq göstərmə

دانش سرا [daneşsəra] pedaqoji institut

دانشکده [daneşkəde] institut; fakültə; ali təhsil müəssisəsi; ~ افسری zabit məktəbi; ~ حقوق hüquq fakültəsi; ~ خاورشناسی şərqşünaslıq institutu (*fakültəsi*); ~ فنی politexnik institutu (*fakültəsi*)

دانشگاه [daneşqah] universitet; ~ آزاد özəl universitet; ~ دولتی dövlət universiteti;

دانشگاهی [daneşqahi] 1) universitet tələbəsi; universitet müəllimi və ya işçisi; 2) universitet; universitetə aid; ~ استاد universitet müəllimi

دانشگر [daneşgər] bilikli; alim; müdrik

دانشگری [daneşgəri] *bax* دانشمندی

دانش گستر [daneşqostər] elmi yayan, biliyi yayan

دانش گستری [daneşqostəri] elmi yayma, biliyi yayma

دانشمند [daneşmənd] alim; elm adamı; elmi işçi; mütəfəkkir

دانشمندانه [daneşməndane] alimcəsinə, alimanə; müdrikcəsinə

دانشمندی [daneşməndi] 1) alimlik, mütəfəkkirlik; 2) müdriklik, aqillik

دانشنامه [daneşname] 1) diplom (*ali məktəbin*); 2) *bax* دایرة المعارف

دانشور [daneşvər] *bax* دانشمند

دانشوری [daneşvəri] *bax* دانشمندی

دانشیار [daneşyar] ali məktəb müəllimi; dosent

دانشیاری [daneşyari] ali məktəbdə müəllimlik; dosentlik

دانگ [dang] əmlakın altıda bir hissəsi

دانندگی [danəndegi] bacarıq, işi yaxşı bilmə

داننده [danənde] bilikli; alim

دانه [dane] 1) dən, dənə, toxum, tum; ~ انگور üzüm tumu; ~ گندم buğda dəni; 2) dənə, ədəd (*numerativ söz*); دو ~ مداد iki ədəd karandaş; ~ پاشیدن dən səpmək; ~ دادن dən vermək (*quşa*); ~ برچیدن dənləmək

دانه دار [danedar] dənli; ~ نباتات dənli bitkilər

دانه دانه [danedane] dənə-dənə, bir-bir; ~ کردن dənini çıxarmaq; dənini təmizləmək

داو [dav] 1) növbə (*oyunda: nərd, şahmat və s.*); 2) qumar pulu, bank; 3) iddia, tələb; ~ کردن a) gediş etmək (*oyunda*); zər atmaq; b) qumar pulunu artırmaq

داوخواه [davxah] *bax* داوطلب

داودی [davodi] *bot.* payızgülü, xrizantem

داور [davər] münsif, arbitr

داوری [davəri] 1) arbitraj; münsiflər məhkəməsi; 2) hökm, qərar; ~ خواستن arbitraj tələb etmək; ~ کردن a) arbitraj yolu ilə mübahisəli məsələni həll etmək; b) məhkəmədə mühakimə etmək

داوطلب [davtələb] 1) könüllü; 2) namizəd; 3) iddiaçı, xahiş edən

داوطلبانه [davtələbane] 1) könüllü şəkildə; 2) həvəslə

داوطلبی [davtələbi] könüllülük

داهی [dahi] *c.* دهات [dohat] 1) dahi; müdrik; istedadlı, bilikli; 2) zirək, çevik, bacarıqlı

داهیانه [dahiyane] dahiyanə, dahicəsinə; dahiliklə; ~ سیاست dahiyanə siyasət

دایر [dayer] 1) düzəldilmiş, təşkil edilmiş; işə salınmış; fəaliyyətdə olan; 2) dövr edən, fırlanan; ~ شدن düzəldilmək; təşkil olunmaq; ~ کردن düzəltmək; təşkil etmək

دایره [dayere] *c.* دوایر [dəvayer] 1) dairə, çevrə; ətraf; ~ استعمال işlənmə dairəsi; ~ استوا ekvator; ~ افق üfüq, üfüq dairəsi; ~ نفوذ nüfuz dairəsi; 2) dəf; ~ زدن a) dəf çalmaq; b) dövrə vurmaq; ~ کشیدن dairə çəkmək

دایرة البروج [dayerətolboruc] *astr.* ekliptika

دایرة المعارف [dayerətolməaref] ensiklopediya

دایره ای [dayerei] dairəvi, girdə

دایره کش [dayerekeş] *bax* پرگار

دایره وار [dayerevar] *bax* دایره ای

دایگانی [dayeqani] 1) *bax* دایگی; 2) ana məhəbbəti, ana nəvasizi, ana qayğısı

دایگی [dayegi] dayəlik; ~ کردن dayəlik etmək

دایم [dayem] daim, daima, həmişə

دایما [dayemən] daim, daima, daimi surətdə, həmişə

دایمی [dayemi] *bax* دایم

داین [dayen] borcverən, kreditor

دایناسور [daynasor] dinozavr

دایه [daye] dayə

دایی [dayi] dayı

دایی زاده [dayizade] dayıoğlu; dayıqızı

دباغ [dəbbağ] dabbaq

دباغ خانه [dəbbağxane] dabbaqxana

دباغی [dəbbaği] 1) dabbaqlıq, dabbaqlıq etmə; 2) *bax* دباغ خانه

دبدبه [dəbdəbe] dəbdəbə, təntənə, təmtəraq, cah-calal; با ~ و کبکبه təmtəraqlı, cah-calallı, təntənəli

دبستان [dəbestan] ibtidai məktəb

دبستانی [dəbestani] ibtidai məktəb şagirdi

دبه [dəbbe] I mehtərə; maye qabı, bak, kanistr

دبه [dəbbe] II dəbbələmə, vəd və sözündən səbəbsiz imtina etmə; ~ کردن (در آوردن) dəbbələmək

دبیر [dəbir] 1) katib; کل ~ baş katib; 2) orta məktəb müəllimi

دبیرخانه [dəbirxane] katiblik, dəftərxana

دبیرستان [dəbirestan] orta məktəb

دبیری [dəbiri] 1) katiblik; 2) müəllimlik (*orta məktəbdə*)

دپارتمان [depart(e)man] departament

دخل [dəxl] *c.* مداخل [mədaxel] 1) gəlir, qazanc; خالص ~ xalis gəlir; وخرج ~ gəlir və xərc (*mədaxil-məxaric*); 2) aid olma; aidlik; 3) daxıl, pul daxılı; داشتن ~ fayda (*gəlir*) götürmək; کردن ~ a) faydası olmaq; b) dəxli olmaq

دخل دار [dəxldar] gəlirli, qazanclı, faydalı, sərfəli

دخل دان [dəxldan] daxıl, pul daxılı

دخمسه [dəxmməse] məkr, hiylə, ya-

در [dər] II yerlik hal mənasını ifadə edən ön qoşma: خانه ~ evdə; دانشگاه ~ universitetdə; برابر من ~ qarşımda; حقیقت ~ həqiqətdə; ساعت دو ~ saat ikidə; اطراف... ~ təxminən, təqribən; باب ~ haqqında, barəsində

در [dorr] *c.* درر [dorər] dürr, mirvari, inci; شاهوار ~ iri mirvari; ◊ ~ افشاندن gözəl danışmaq; dürr səpmək (*saçmaq*); یتیم ~ nadir dürr (*bir sədəf icində tək mirvari*)

درازنفس [deraznəfəs] 1) çoxdanışan, uzunçu; 2) zəhlətökən; yorucu, darıxdırıcı

درازنفسی [deraznəfəsi] 1) çoxdanışma, uzunçuluq, uzunçuluq etmə; 2) zəhlətökənlik, təngəgətirmə, bezginlik

درازی [derazi] *bax* درازا; به ~ کشیدن uzun çəkmək

درافتادن [dəroftadən] *k.* درافت [dəroft] arası dəymək; düşmənçilik etmək; küsmək

درانداختن [dərəndaxtən] *k.* **درانداز** [dərəndaz] *bax* **انداختن**

دراندن [dərandən] yırtmaq, parçalamaq, cırmaq

درانیدن [dəranidən] *bax* **دراندن**

درآوردن [dəravordən] *k.* **درآور** [dəravər]; 1) çıxarmaq; ~ **از چاه** quyudan çıxarmaq; 2) çevirmək; 3) soyunmaq, çıxarmaq (*paltarı*); **لباس را** ~ paltarı soyunmaq; ~ **نثررا به شعر** nəsri şerə çevirmək

در آویختن [dəravixtən] *k.* **در آویز** [dəraviz] 1) əlbəyaxa olmaq; 2) küsmək, düşmənçilik etmək; ◊ **اوّیحنّ** *bax* **درآویش** [dəraviş] *t.* **درویش**

درایت [derayət] 1) bilik, məlumat; 2) fərasət, düşüncə; **داشتن** ~ başa düşmək, ayırd etmək; fərasətli olmaq

درب [dərb] qapı; **ورود** ~• giriş qapısı

درباختن [dərbaxtən] *k.* **درباز** [dərbaz] *bax* **باختن**

دربار [dərbar] saray, şah sarayı

درباری [dərbari] saray; ~ **شاعران**• saray şairləri

دربان [dərban] qapıçı

دربانی [dərbani] qapıçılıq; ~ **کردن** qapıçılıq etmək

دربایست [dərbayest] *bax* **بایست**

دربدر [dərbedər] avara, sərsəri, sərgərdan, evsiz-eşiksiz; ~ **شدن** avaralanmaq; ~ **کردن** avara etmək; evdən-eşikdən qovmaq

دربدری [dərbedəri] dərbədərlik, avaralıq, sərsərilik, sərgərdanlıq, səfillik

دربردن [dərbordən] *k.* **دربر** [dərbər] qaçırmaq, xilas etmək

دربست [dərbəst] bütün, hamı; bütöv; ~ **خانه**• alınmış (*kirayə edilmiş*) bütöv ev

دربستن [dərbəstən] *k.* **دربند** [dərbənd] 1) *bax* **بستن**; 2) bağlamaq, yolunu kəsmək, qarşısını almaq; ◊ **چشم** ~ göz yummaq; ~ **کمر** hazır olmaq

دربسته [dərbəste] **در بستن** *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) *bax* **در بست**; 2) ağzıbağlı, bağlı; ~ **کار**• həlli olmayan iş, çətin məsələ

دربند [dərbənd] **دربستن** *f.-nin k.*; 1) ensiz dağ yolu; 2) dar dalan; dərə; 3) kilid, cəftə (*qapını arxadan bağlamaq üçün*); **کردن** ~ həbs etmək

درپوش [dərpuş] **درپوشیدن** *f.-nin k.*; *bax* **سرپوش**

درپوشیدن [dərpuşidən] *bax* **پوشیدن**

درپیچیدن [dərpiçidən] *bax* **پیچیدن**

درپیوستن [dərpeyvəstən] *k.* **درپیوند** [dərpeyvənd] *bax* **پیوستن**

درتافتن [dərtaftən] *k.* **درتاب** [dərtab] *bax* **تافتن**

درج [dərc] dərc etmə, çap etmə; ~ **شدن** dərc olunmaq; ~ **کردن** dərc etmək, çap etmək

درجات [dərəcat] *t.* **درجه**

درجستن [dərcestən // dərcəstən] *k.* **درجه** [dərcəh] 1) *bax* **جستن**; 2) hücum etmək

درجه [dərəce] *c.* **درجات** [dərəcat] 1) dərəcə; **حرارت** ~• istilik dərəcəsi; 2) rütbə; vəzifə; **علمی** ~• elmi rütbə; **پروفسوری** ~• professorluq vəzifəsi; 3) səviyyə; növ; kateqoriya; ~• **معلومات** bilik səviyyəsi; **اول** ~• birinci növ; **گذاشتن** ~ termometr qoymaq; **گرفتن** ~ rütbə (*vəzifə*) almaq

درجه بندی [dərəcəbəndi] dərəcələrə bölmə; təsnif etmə; ~ **کردن** dərəcələrə bölmək, təsnif etmək

درجه دار [dərəcedar] 1) dərəcələrə bölünmüş; 2) kiçik rütbəli zabit

درجه درجه [dərəcedərəce] 1) tədricən, pillə-pillə; 2) *bax* **درجه دار** 1)

درحال [dərhal] dərhal, dayanmadan, o saat

درخت [derəxt] ağac; **میوه** ~• meyvə ağacı; ~ **را انداختن** ağacı kəsmək; ~ **نشاندن (کاشتن)** ağac əkmək

درخت افکن [derəxtəfkən] meşəqıran, ağackəsən

درخت کار [derəxtkar] ağacəkən, meşə işçisi

درخت کاری [derəxtkari] ağac əkmə, meşəçilik; ~ **کردن** ağac əkmək, meşəçiliklə məşğul olmaq

درخش [derəxş] **درخشیدن** *f.-nin k.*; 1) parıltı, işıq, parlama; 2) şimşək, ildırım

درخشان [derəxşan] parlaq, parıldayan

درخشش [derəxşeş] parıldama, işıq saçma, parlaqlıq

درخشندگی [derəxşəndegi] parıltı, parıldama

درخشنده [derəxşənde] *bax* **درخشان**

درخشیدن [derəxşidən] parıldama, parıldamaq, işıq saçmaq

درخواست [dərxast] 1) xahiş; ~• **کناره گیری** istefa haqqında xahiş; 2) ərizə; **مرخص** ~• məzuniyyət haqqında ərizə; **دادن** ~ ərizə ilə xahiş etmək; **کردن** ~ xahiş etmək (*şifahi və ya yazılı*)

درخواستن [dərxastən] *k.* **درخواه** [dərxah] *bax* **درخواست کردن (درخواست** *sözündə*)

درخواست نامه [dərxastname] anket, sorğu vərəqi

درخواستی [dərxasti] arzu olunan; xahiş olunan; tələb olunan; lazımi, zəruri

درخور [dərxor] layiq, yaraşan; uyğun gələn, munasib; **بودن** ~ layiq olmaq; münasib olmaq; **دانستن** ~ layiq bilmək

درخورد [dərxord] *bax* **درخور**

درد [dərd] 1) ağrı; **دندان** ~• diş ağrısı; 2) dərd, qəm, kədər; **هجران** ~• ayrılıq dərdi; ~ **اهل**• dərd əhli; ~ **آوردن** ağrımaq; ~ **آمدن (کردن، گرفتن)** incitmək, ağrıtmaq; **کشیدن** ~ dərd çəkmək; **به** ~• **کسی رسیدن** birinin dərdinə şərik olmaq; ◊ **به** ~• **کسی خوردن** birinin işinə yaramaq, birinin karına gəlmək

درد [dord] çöküntü, torta, xılt

دردا [dərda] *n.* heyif, təəssüf, əfsus

دردار [dərdar] 1) qapılı, qapısı olan; 2) qapaqlı, qapağı olan; ~ **قوطی**• qapaqlı qutu

دردآگین [dərdagin] dərdli, kədərli, qəm-qüssəli, ağrılı, ağrılı-acılı

دردآلود [dərdalud] *bax* **دردناک**

دردانه [dordane] 1) mirvari dənəsi, dürr dənəsi; 2) əziz; ailənin yeganəsi

دردآور [dərdavər] dərd verən, incidici, ağrılı, qəm-kədər gətirən

دردزده [dərdzəde] dərdli, dərdi olan, xəstə, azarlı; yorğun

دردسر [dərdesər] 1) baş ağrısı; 2) zəhmət vermə, başağrısı vermə; **دادن** ~ zəhmət vermək, başağrısı vermək

دردکش [dərdkeş] dərd çəkən

در دم [dərdəm] dərhal, o saat

دردمند [dərdmənd] 1) dərdli, qəmli; 2) xəstə

دردمندی [dərdməndi] 1) dərdli olma, qəmli olma; 2) xəstə olma, xəstəlik

دردناک [dərdnak] 1) ağrılı, əzablı; 2) xəstə; 3) qəmli, kədərli

دررفتگی [dərrəftegi] 1) çıxıq; burxulma; 2) ilmənin (*tikişin*) qaçması (*corabda və s.*)

دررفتن [dərrəftən] *k.* درو [dərrou] qaçmaq, qaçıb aradan çıxmaq

دررفته [dərrəfte] دررفتن *f.-nin k.z.f.sif.*: 1) çıxmış, burxulmuş; پای~ burxulmuş ayaq, çıxmış ayaq; 2) qaçmış, aradan çıxmış, qaçaq; زندانی~ qaçaq məhbus

درو [dərrou] دررفتن *f-nin k.*; çıxış, çıxış yolu

درز [dərz] 1) tikiş, tikiş yeri; baxya; 2) deşik; çat; گرفتن ~ a) tikmək, baxyalamaq; tikib calamaq; b) qısaltmaq, daraltmaq (*paltarı*)

درزی [dərzi] *bax* خیاط

درس [dərs] *c.* دروس [dorus] 1) dərs; məşğələ; اتاق~ sinif, dərs otağı, auditoriya; 2) təhsil, oxuma; خواندن ~ dərs oxumaq, məşğul olmaq; دادن ~ dərs demək; müəllimlik etmək; گرفتن ~ a) oxumaq; b) dərs almaq; nümunə götürmək

درس افزار [dərsəfzar] dərs ləvazimatı

درست [dorost] 1) düz, doğru; 2) sağlam; 3) təmiz (*adam*); vicdanlı; 3) tam, bütöv; tamam, kamil; شدن ~ (گردیدن) düzəlmək; کردن ~ düzəltmək

درستکار [dorostkar] düzgün (*adam*); təmiz (*adam*); vicdanlı, ədalətli

درستکاری [dorostkari] düzgünlük, təmizlik, vicdanlı olma, ədalətli olma

درستکردار [dorostkerdar] *bax* درستکار

درستکرداری [dorostkerdari] *bax* درستکاری

درستی [dorosti] düzgünlük, doğruluq, həqiqət,

درسخوان [dərsxan] yaxşı oxuyan şagird (*tələbə*)

درشت [doroşt] 1) iri, böyük; چشمهای~ iri gözlər; 2) kobud; bərk, kəskin; حرفهای~ kobud sözlər

درشت اندام [doroştəndam] iribədənli, cüssəli, yekəpər

درشت خو [doroştxu] pisxasiyyətli, ağırtəbiətli, kobud, qaba

درشت خویی [doroştxuyi] pis xasiyyətli olma, ağırtəbiətli olma; kobudluq, qabalıq; کردن ~ kobudluq etmək, qabalıq etmək

درشت رو [doroştru] 1) irisifətli; 2) pisxasiyyətli; kobud

درشت رویی [doroştruyi] 1) iri sifətli olma; 2) pisxasiyyətlilik; kobudluq

درشت گو [doroştqu] kobud danışan, acılayan, ədəbsiz

درشتی [doroşti] 1) yekəlik, böyüklük; 2) kobudluq, sərtlik

درشکه [doroşke] fayton

درشکه چی [doroşkeçi] faytonçu

درصد [dərsəd] faiz (%); صد ~ yüz faiz

درفش [derəfş] I burğu bizi

درفش [derəfş] II bayraq

درفشان [dərəfşan] *bax* درخشان

درفشان [dorfeşan] *bax* درافشان

درفشانی [dorfeşani] *bax* درافشانی

درفشیدن [derəfşidən // dorəfşidən] *bax* درخشیدن

درک [dərək] cəhənnəm, cəhənnəmin ən dərin yeri; به ~ cəhənnəmə, cəhənnəm olsun

درک [dərk] dərk, qavrama, anlama; کردن ~ dərk etmək, qavramaq, anlamaq

در کشیدن [dərkeşidən] 1) çıxarmaq, götürmək; 2) çəkmək, siyirmək (*qılıncı*); 3) içmək, dibinə kimi içmək; 4) kənar olmaq, qırağa çəkilmək

در کندن [dərkəndən] *bax* کندن

درگاه [dərgah] 1) kandar, astana, dərgah; 2) pəncərəaltı; 3) qapı, giriş; 4) saray

درگذشت [dərqozəşt] ölüm, vəfat

درگذشتن [dərqozəştən] *k.* درگذر [dərqozər] 1) ölmək; vəfat etmək; 2) keçmək, ötmək

درگرفتن [dərgereftən] *k.* درگیر [dərgir] 1) alışmaq, od tutmaq; yanmaq; 2) qızışmaq (*söhbət*); başlamaq; مباحثه در گرفت mübahisə qızışdı

درگه [dərgəh] *bax* درگاه

درگیری [dərgiri] toqquşma, vuruşma; müharibənin başlanması

درمان [dərman] 1) müalicə; 2) dərman; 3) çarə, vəziyyətdən çıxış yolu; کردن ~ müalicə etmək; یافتن ~ müalicə olunmaq

درمان پذیر [dərmanpəzir] müalicə oluna bilən, müalicəsi mümkün olan

درماندگی [dərmandegi] əlacsızlıq, çarəsizlik

درماندن [dərmandən] əlacsız qalmaq, çarəsiz olmaq

درمانده [dərmande] درماندن *f.-nin k.z.f.sif.*; əlacsız, əlacsız qalmış, çarəsiz qalmış

درمانگاه [dərmanqah] klinika, poliklinika

درمان ناپذیر [dərmannapəzir] əlacı olmayan, müalicəsi olmayan

درمانی [dərmani] *bax* دوایی

درمنه [dərmənc] *bot.* yovşan

درنا [dorna] durna

درندگی [dərəndegi] 1) vəhşilik, yırtıcılıq; 2) zalımlıq, qəddarlıq

درنده [dərənde] 1) vəhşi, yırtıcı heyvan; 2) zalım, qəddar

درنده خو [dərəndexu] vəhşitəbiətli

درنگ [derəng // dərəng] 1) ləngimə, yubanma; 2) dayanma, fasilə; بی ~ (بدون) ləngimədən, yubanmadan; کردن ~ləngimək, yubanmaq

درو [derou] درویدن *f.-nin k.*; biçin, biçmə; کردن ~ biçmək

دروازه [dərvaze] darvaza, alaqapı

دروازه بان [dərvazeban] 1) gözətçi; 2) *idm.* qapıçı

درود [dorud] 1) salam, salamlama; برشما ~ sizi salamlayıram; 2) dua, xeyir-dua; فرستادن (رساندن، گفتن) ~ a) salam vermək; salam göndərmək; b) xeyir-dua çatdırmaq

درودگر [dorudgər] dülgər

درودگری [dorudgəri] dülgərlik; کردن ~ dülgərlik etmək

دروس [dorus] *t.* درس

دروغ [doruğ] yalan; uydurma; وعده~ yalan vəd; بافتن ~ uydurmaq; درآمدن ~ yalan çıxmaq; را درآوردن ~ yalana çıxarmaq; ifşa etmək; گفتن ~ yalan demək

دروغ باف [doruğbaf] *bax* دروغ پرداز

دروغ بافی [doruğbafi] *bax* دروغ پردازی

دروغ پرداز [doruğpərdaz] yalançı; uydurmaçı

دروغ پردازی [doruğpərdazi] yalançılıq; uydurma

دروغگی [doruğəki] *dan.* yalandan

دروغ گو [doruğqu] yalançı, yalan danışan

دروغ گویی [doruğquyi] yalan danışma, کردن ~ yalan danışmaq

دروگر [derougər] biçinci

دروگری [derougəri] biçin, biçmə

درون [dərun] 1) iç, daxil, içəri; اتاق ~ otağın içi; 2) iç aləm, daxili aləm

دروند [dərvənd] qarmaq, çəngəl, qənarə

درونی [dəruni] 1) daxili; بیماریهای ~ daxili xəstəliklər; 2) mənəvi, daxili (*aləm*)

درویدن [derəvidən] *k.* درو [derou] biçmək

درویش [dərviş] *c.* دراویش [dəraviş] 1) dərviş, sufi; 2) fağır; yoxsul 3) sadə, təvazökar

درویشی [dərvişi] 1) dərvişlik; 2) yoxsulluq; kasıblıq; 3) sadəlik, təvazökarlıq

دره [dərre] dərə

دره [dorre] *bax* در [dorr]

درهم [dərhəm] 1) qarışıq, qarmaqarışıq, dağınıq; موهای ~ dağınıq saçlar; 2) sistemsiz, əlaqəsiz; 3) mürəkkəb, dolaşıq; مسئله ~ dolaşıq məsələ; افتادن ~ tutaşmaq, dalaşmaq; آمیختن ~ qarışmaq; dolaşmaq; qarışdırmaq; شدن ~ a) qarışmaq, dolaşıq olmaq; b) hirslənmək, əsəbiləşmək; شکستن ~ dağılmaq, məhv olmaq; dağıtmaq; məhv etmək

درهم آمیختگی [dərhəmamixtegi] qarışıqlıq, dolaşıqlıq; birləşmə; qarışıq

درهم آمیخته [dərhəmamixte] birbirinə qarışmış, qatışmış; birləşmiş; qarışıq

درهم برهم [dərhəmbərhəm] *bax* برهم

دری [dəri] dəri dili; فارسی ~ yeni fars dili (*Əfqanıstanda işlənən fars dili*)

دریا [dərya] 1) dəniz; اسود ~ Qara dəniz; خزر ~ Xəzər dənizi; مدیترانه ~ Aralıq dənizi; 2) *məc.* çox, lap çox, çox böyük

دریابان [dəryaban] vitse-admiral

دریاپیما [dəryapeyma] *bax* دریانورد

دریاپیمایی [dəryapeymayi] *bax* دریانوردی

دریاچه [dəryaçe] göl; kiçik dəniz; ارومیه ~ Urmiyyə gölü; گوی گول ~ Göygöl

دریا دار [dəryadar] kontr-admiral

دریا دل [dəryadel] 1) səxavətli; 2) igid, cəsur, qorxmaz

دریا سالار [dəryasalar] admiral

دریافت [dəryaft] alma, əldə etmə; نامه ~ məktub alma; شدن ~ alınmaq; کردن ~ almaq

دریافت کننده [dəryaftkonənde] alan (*məktubu və s.*)

دریافتن [dəryaftən] *k.* دریاب [dəryab] 1) anlamaq, başa düşmək; duymaq, sezmək; 2) almaq

دریافتی [dəryafti] 1) alınmış ; وجوه ~ (پولهای) alınmış pullar; 2) maaş, məvacib

دریاکف [dəryakəf] səxavətli, əliaçıq

دریاگرفتگی [dəryagereftegi] gəmi tutması (*dəniz xəstəliyi*)

دریا نورد [dəryanəvərd] gəmiçi; dənizçi; dəniz səyyahı

دریا نوردی [dəryanəvərdi] gəmiçilik; dənizçilik; dəniz səyyahlığı

دریایی [dəryayi] dəniz, dənizə aid. dənizə məxsus; نیروهای ~ hərbi-dəniz qüvvələri

دریچه [dəriçe] 1) kiçik qapı, qapıcıq; 2) nəfəslik; kiçik pəncərə

دریدگی [dəridegi] cırıqlıq, yırtıqlıq

دریدن [dəridən] cırmaq, yırtmaq, parçalamaq

دریده [dəride] دریدن *f.-nin k.z. f.sif.*; 1) cırılmış, yırtılmış; 2) abırsız, həyasız

دریده چشم [dərideçeşm] utanmaz, həyasız, ədəbsiz

دریغ [dəriğ] 1) heyifsilənmə; təəssüf etmə; 2) *bax* دریغا; خوردن ~ təəssüflənmək (کردن) داشتن ~ a) heyfi gəlmək, əsirgəmək; b) çəkinmək; imtina etmək

دریغا [dəriğa] *n.* heyif, əfsus

دری روی [dərivəri] *dan.* çırtı-pırtı, cəfəngiyat, boş söz; گفتن ~ çırtı-pırtı danışmaq, cəfəng danışmaq

دریوزگی [dəryuzegi] *bax* گدایی; کردن ~ dilənmək

دریوزه [dəryuze] 1) *bax* دریوزگی; 2) *bax* گدا

دریوزه گر [dəryuzegər] *bax* گدا

دریوزگری [dəryuzegəri] *bax* گدایی; کردن ~ dilənmək, dilənçilik etmək

دزد [dozd] 1) oğru; 2) quldur; تألیفات ~ ədəbiyyat oğrusu, plagiator; دریایی ~ dəniz qulduru

دزدانه [dozdane] oğrun, oğruncasına, gizlin, gizlicə

دزدبازار [dozdbazar] oğurluq çox olan yer

دزدزده [dozdzəde] malı oğurlanmış

دزدکی [dozdəki] *bax* دزدانه

دزدگاه [dozdqah] oğrular çox olan yer, oğrular məskənləri

دزدی [dozdi] 1) oğurluq; ادبی ~ ədəbi oğurluq, plagiatlıq; دریایی ~ dəniz quldurluğu; هوایی ~ təyyarə qaçırma; 2) oğurlanmış; کردن ~ oğurlamaq

دزدیدن [dozdidən] 1) oğurlamaq; 2) mənimsəmək, qarət etmək

دزدیده [dozdide] دزدیدن *f.-nin k.z. f.sif.*; oğurlanmış; gizlin, oğrun; نگاه ~ gizlin (*oğrun*) baxış

دزنفکته [dezənfekte] dezinfeksiya edilmiş; شدن ~ dezinfeksiya edilmək; کردن ~ dezinfeksiya etmək

دژ [dej] qala; دریایی ~ dəniz qalası

دژبان [dejban] 1) *hərb.* komendant; 2) patrul; hərbi polis; 3) qala rəisi

دژبانی [dejbani] hərbi polis idarəsi, komendatura

دژپیه [dojpih] *tibb.* dərialtı vəzilər

دژخیم [dejxim] 1) cəllad; 2) qəddar, zülmkar

دژم [dejəm // dojəm] 2) qəzəbli, acıqlı; 2) qəmli, kədərli; dargın; darıxmış; darıxan

دسامبر [desambr] dekabr

دسایس [dəsayes] *t.* دسیسه

دست [dəst] 1) əl; چپ ~ sol əl; راست ~ sağ əl; ~ با əl ilə; 2) komplekt, dəst (*numerativ söz*); یک ~ کت و شلوار bir dəst kostyum; ◊ افشاندن ~ a) rəqs etmək; b) aşkar etmək; canından keçmək; انداختن ~ ələ salmaq; به دامن کسی زدن ~ ətəyindən yapışmaq, yalvarmaq; به دندان گزیدن ~ peşman olmaq; به دهن ~ yoxsul, kasıb; به یقه شدن ~ əlbəyaxa olmaq; دراز کردن ~ əl uzatmaq; زدن ~ əl vurmaq, toxunmaq; شستن ~ a) əl yumaq; b) əl üzmək, əl çəkmək; کشیدن (برداشتن) ~ əl çəkmək; əl üzmək; vaz keçmək; گرفتن ~ əl

tutmaq; گشادن ~ əliaçıqlıq etmək; ~ یافتن a) yol tapmaq, əli yetmək; mənimsəmək; b) qələbə çalmaq; به ~ آوردن ələ gətirmək, əldə etmək; در ~ داشتن əlində olmaq; malik olmaq; kömək istəmək; yalvarmaq

دست ابزار [dəstəbzar] əl əməyi alətləri

دستار [dəstar] çalma, əmmamə, baş sarığı

دست اره [dəstərre] əl mişarı

دست افزار [dəstəfzar] *bax* دست ابزار

دست آموز [dəstamuz] əhliləşdirilmiş, ələ öyrədilmiş, təlim edilmiş (*heyvan*)

دست انداز [dəstəndaz] çuxur, çala, çala-çuxur

دست اندازی [dəstəndazi] 1) qəsd, qəsd etmə; sıxışdırma; 2) ələ keçirmə, qarət; کردن ~ a) qəsd etmək; b) ələ keçirmək; qarət etmək

دستاورد [dəstavərd] nailiyyət, uğur, müvəffəqiyyət

دستاویز [dəstaviz] 1) bəhanə, səbəb; 2) vasitə, üsul; درست کردن ~ bəhanə uydurmaq (*tapmaq*)

دست باز [dəstbaz] əliaçıq, səxavətli

دست باف [dəstbaf] əllə toxunmuş, əl işi

دست بافت [dəstbaft] *bax* دست باف

دست بافی [dəstbafi] əllə toxuma

دست بالا [dəst(e)bala] ən çoxu, maksimum, maksimal; ◊ کسی ~ (چیزی) بودن kimdənsə (*nədənsə*) üstün olmaq

دستبرد [dəstbord] 1) hücum, basqın; 2) qarət, oğurluq; 3) cəldlik, çeviklik; زدن ~ a) hücum etmək; b) oğurlamaq, qarət etmək

دست برقضا [dəstbərğəza] təsadüfən, gözlənilmədən

دست بسته [dəstbəste] 1) əlibağlı; 2) xəsis, simic

دستبند [dəstbənd] 1) qolbaq, bilərzik; 2) qandal

دست بوسی [dəstbusi] 1) əl öpmə; 2) özünün kiçikliyini və sədaqətini bildirmə; کردن ~ əl öpmək

دست پاچگی [dəstpaçegi] tələsmə, tələskənlik; 2) həyəcan, təşviş, nigarançılıq; narahatçılıq

دست پاچه [dəstpaçe] tələsik; tələskən; 2) həyəcanlı, nigaran; narahat; شدن ~ a) tələsmək; b) həyəcanlanmaq; özünü itirmək; c) narahat olmaq; کردن ~ a) tələsdirmək; b) həyəcanlandırmaq; c) narahat etmək

دست تنگ [dəsttəng] kasıb, yoxsul; ehtiyac içində yaşayan; müflis

دست تنگی [dəsttəngi] kasıblıq, yoxsulluq; ehtiyac

دست تهی [dəsttohi] *bax* تهی دست

دستجمعی [dəstecəm'i] kollektiv, kütləvi, ümumi; birlikdə, birgə

دست چین [dəstçin] 1) seçilmiş, seçmə; 2) əllə yığılmış, əllə dərilmiş

دست چینی [dəstçini] 1) seçmə, ayırma; yığma; 2) əllə yığılma, əllə dərilmə (*meyvə*)

دست خالی [dəst(e)xali] əliboş

دست خط [dəstxət(t)] 1) əlyazması, əl yazısı; 2) məktub

دست خورده [dəstxorde] əl dəymiş, toxunulmuş

دستخوش [dəstxoş] qurban; tələfat; سیل ~ selin qurbanı; حوادث شدن ~ hadisələrin qurbanı olmaq

دست دراز [dəstderaz] *bax* دست دراز

دست درازی [dəstderazi] *bax* دست دراز

دسترس [dəstrəs] əl çatan, mümkün, mümkün olan

دسترسی [dəstrəsi] mümkünlük, əl çatma

دسترنج [dəstrənc] 1) iş, zəhmət; 2) zəhmət haqqı, əməkhaqqı

دست ساخت [dəstsaxt] əl işi, əldə düzəldilmiş

دست ساز [dəstsaz] *bax* دست ساخت

دستشویی [dəstşuyi] tualet; əl-üz yuyulan yer; əlüzyuyan

دستک [dəstək] qulp, tutacaq; dəstək

دست کج [dəstkəc] 1) əliəyri; 2) oğru

دست کجی [dəstkəci] əliəyrilik; oğruluq, oğruluq etmə

دستکش [dəstkeş] əlcək; به ~ دست کردن əlcək geymək

دست کم [dəst(e)kəm] ən azı, minimum

دستگاه [dəstqah] 1) aparat, dəzgah; گیرنده ~ qəbuledici aparat; ~ بافندگی toxuculuq dəzgahı; 2) dəst (*numerativ söz*); یک ~ ماشین bir maşın; 3) sistem; اعصاب ~ əsəb sistemi; 4) aparat, quruluş; دولتی ~ dövlət aparatı

دست گزین [dəstqozin] seçilmiş, seçmə

دست گشاده [dəstqoşade] əliaçıq, səxavətli

دستگیر [dəstgir] 1) köməkçi, əl tutan, kömək edən; 2) tutulmuş, həbs edilmiş; شدن ~ tutulmaq, həbs edilmək; کردن ~ tutmaq, həbs etmək

دستگیره [dəstgire] dəstək, tutacaq; در ~ qapının dəstəyi

دستگیری [dəstgiri] yardım etmə, kömək etmə

دستمال [dəstmal] dəsmal, yaylıq; جیبی ~ cib dəsmalı

دست مایه [dəstmaye] əl mayası, kiçik sərmayə

دست مریزاد [dəstmərizad] 1) *n.* afərin, çox yaxşı; 2) yorulmayasan

دستمزد [dəstmozd] zəhmət haqqı, əməkhaqqı, əl muzdu

دستنبو [dəstəmbu] şamama

دست نشانده [dəstneşande] əlaltı, marionet, asılı

دست نماز [dəstnəmaz] dəstəmaz; گرفتن ~ dəstəmaz almaq

دست نوشت [dəstneveşt] əllə yazılan sənəd, vərəq; əlyazma

دست نوشته [dəstneveşte] *bax* دست نوشت

دستنویس [dəstnevis] *bax* دست نوشت

دست و دل باز [dəstodelbaz] *dan.* səxavətli, əliaçıq

دستور [dəstur] 1) əmr, göstəriş, tapşırıq, təlimat; 2) qayda, qanun; اخلاقی ~ əxlaq kodeksi; جلسه ~ iclasın gündəliyi; 3) qrammatika; ~ زبان فارسی fars dilinin qrammatikası

دستور العمل [dəsturoləməl] 1) təlimat; göstəriş; 2) resept

دستوری [dəsturi] 1) əmr etmə, əmr vermə; با ~ لحن حرف زدن əmr ilə danışmaq; 2) *qram.* qrammatik; ~ قواعد qrammatik qaydalar

دسته [dəste] I *c.* دستجات [dəstecat] 1) dəstə, qrup, ansambl; موزیک ~ musiqi ansamblı; 2) komanda, dəstə; فوتبال ~ futbol komandası; 3) hissə, bölmə; تیرانداز ~ atıcı bölməsi; 4) dəstə (*numerativ söz*); یک ~ گل bir dəstə gül

دسته [dəste] II qulp, sap, dəstə; ~ کوزه bardağın qulpu

دسته بندی [dəstebəndi] qruplara bölmə, qruplara ayırma; qruplaşdırma; ~ کردن bölüşdürmək; qruplaşdırmaq

دستجمعی [dəstecəm'i] *bax* دسته جمعی

دسته دار [dəstedar] dəstəkli, qulplu

دستیاب [dəstyab] 1) əldə edilmiş; qazanılmış; 2) əlçatan, əldə oluna bilən

دستیابی [dəstyabi] 1) əldə etmə, ələ gətirmə, qazanma; 2) imkan, fürsət, mümkünlük

دستیار [dəstyar] köməkçi, yardımçı

دستیاری [dəstyari] kömək, yardım, himayə

دست یازی [dəstyazi] qəsd, qəsd etmə, əl uzatma

دسر [deser] desert

دسیسه [dəsise] *c.* دسایس [dəsayes] 1) fitnə-fəsad; intriqa; 2) sui-qəsd, gizli müqavilə; ~ کردن a) fitnə-fəsad törətmək; b) gizli əlaqəyə girmək

دسیسه باز [dəsisebaz] 1) kələkbaz, hiyləgər; 2) intriqaçı, fitnəkar, sui-qəsdçi

دسیسه بازی [dəsisebazi] 1) kələkbazlıq, hiyləgərlik; 2) intriqa, fitnəkarlıq

دسیسه جو [dəsisecu] *bax* دسیسه باز

دسیسه جویی [dəsisecuyi] *bax* دسیسه بازی

دسیسه چینی [dəsiseçini] *bax* دسیسه بازی

دسیسه کار [dəsisekar] *bax* دسیسه باز

دسیسه کاری [dəsisekari] *bax* دسیسه بازی

دسین [dəsin] şərab, üzüm şirəsi və s. üçün böyük qab

دسینه [dəsine] *bax* دسین

دسیه [dosye] dosye

دشت [dəşt] I səhra, çöl, düzənlik

دشت [dəşt] II siftə (*alverdə*); ~ کردن siftə etmək

دشتی [dəşti] I səhra, çöllük; səhraya məxsus, çöllüyə məxsus

دشتی [dəşti] II *mus.* Dəşti (*muğam*)

دشک [doşək] döşək

دشمن [doşmən] düşmən

دشمنانه [doşmənane] düşməncəsinə

دشمنی [doşməni] düşmənlik, düşmənçilik; ~ داشتن düşmənçiliyi olmaq; ~ کردن düşmənçilik etmək

دشنام [doşnam] söyüş, söyüş söymə; ~ گفتن (دادن) söyüş söymək

دشنام آلود [doşnamalud] söyüşlü, söyüşlə dolu; təhqirli

دشنامگویی [doşnamquyi] söyüş söymə, söyüş demə, söyüş yağdırma

دشوار [doşvar] çətin, ağır; ~ زندگی ağır həyat; ~ کار çətin iş; ~ کردن çətinləşdirmək; ~ شدن çətinləşmək

دشوارو [doşvarrou] çətin keçilən; ~ راه های çətin keçilən yollar

دشوارگذر [doşvarqozər] *bax* دشوارو

دشواری [doşvari] çətinlik, ağırlıq; ~ با çətinliklə

دشواریاب [doşvaryab] aztapılan, çətintapılan

دعا [doa] *c.* ادعیه [əd'iye] dua; ~ خواندن dua oxumaq; ~ کردن dua etmək

دعاخوان [doaxan] dua oxuyan

دعاگو [doaqu] duaçı; ~ شماهستم sizin duaçınızam, sizin xeyirxahınızam

دعاگویی [doaquyi] duaçılıq, dua oxuma

دعانویس [doanevis] dua yazan

دعاوی [də'avi] *t.* دعوا [də'va] // دعوی [də'vi]

دعوا [də'va] *c.* دعاوی [də'avi] 1) mübahisə, sözləşmə; 2) dava, vuruşma, dalaşma; 3) iddia, mülki iddia

دعوت [də'vət] *c.* دعوات [də'vat] dəvət, çağırış, çağırma; ~ شدن (داشتن) dəvət olunmaq; ~ کردن dəvət etmək

دعوتنامه [də'vətname] dəvətnamə

دعوی [də'vi] *c.* دعاوی [də'avi] iddia; tələb, öz haqqını tələb etmə; ~ باطل əsassız iddia; ~ داشتن (کردن) haqqını tələb etmək, iddia qaldırmaq, şikayət etmək

دغدغان [dəğdəğan] *bax* داغداغان

دغدغه [dəğdəğe] 1) iztirab, təşviş, həyəcan, narahatlıq; 2) qorxu, vahimə; به ~ خاطرخود راه دادن həyəcanlanmaq; təşviş keçirmək, narahat olmaq

دغل [dəğəl] 1) hiylə, kələk, yalan; hoqqa; fırıldaq; 2) qəlp, saxta

دغلباز [dəğəlbaz] yalançı, hoqqabaz, hiyləgər

دغلبازی [dəğəlbazi] yalançılıq, hoqqabazlıq, hiyləgərlik

دغلی [dəğəli] *bax* دغل بازی

دغمسه [dəğməse] *dan.* cəncəl, çətinlik, çətin vəziyyət, ağır vəziyyət, problem; ~ داشتن problemi olmaq; ~ افتادن تو cəncələ düşmək, çətinliklə üzləşmək, çətin vəziyyətə düşmək; ~ انداختن تو çətin vəziyyətə salmaq, cəncələ salmaq

دف [dəf] dəf, qaval; ~ زدن dəf çalmaq

دفاتر [dəfater] *t.* دفتر I

دفاع [defa'] müdafiə; qoruma, qorunma; از ~ صلح sülhü qoruma; ~ ضد هوایی hava hücumundan müdafiə; ~ کردن müdafiə etmək

دفاعی [defai] müdafiə, müdafiəyə aid; ~ سیستم müdafiə sistemi

دفاعیه [defaiyye] müdafiə nitqi

دفاین [dəfayen] *t.* دفینه

دفتر [dəftər] *c.* دفاتر [dəfater] I dəftər; jurnal; kitabça; ~ ثبت اسامی qeydiyyat dəftəri; ~ جیبی yaddaş kitabçası; bloknot

دفتر [dəftər] II dəftərxana; büro; ~ اطلاعات məlumat bürosu

دفترچه [dəftərçe] kiçik bloknot

دفترخانه [dəftərxane] *bax* دفتر II

دفتر دار [dəftərdar] 1) mühasib; hesabdar; ~ کل baş mühasib; 2) dəftərxana işçisi

دفتر داری [dəftərdari] 1) mühasiblik; 2) dəftərxana

دفتری [dəftəri] idarə işi, inzibati iş; ~افسر inzibati işlər zabiti

دف زن [dəfzən] dəfçalan

دف زنی [dəfzəni] dəfçalma, qaval çalma

دفع [dəf'] dəf etmə, uzaqlaşdırma, qarşısını alma; yox etmə; məhv etmə; ~ آفات alaq otlarına qarşı mübarizə; ~ حمله hücumu dəf etmə; ~ عفونت dezinfeksiya; ~ شدن dəf olunmaq; qarşısı alınmaq; uzaqlaşdırılmaq; ~ کردن dəf etmək, qarşısını almaq, uzaqlaşdırmaq

دفعتاً [dəf'ətən] birdən, birdən-birə, qəflətən; gözlənilmədən

دفعه [dəf'e] *c.* دفعات [dəfəat] dəfə, kərə; ~ آخر axırıncıcı dəfə; ~ دیگر bir daha; ~ چند bir neçə dəfə;

دفن [dəfn] dəfn, dəfn etmə, torpağa basdırma; شدن ~ dəfn olunmaq; کردن ~ dəfn etmək

دفینه [dəfine] *c.* دفاین [dəfayen] dəfinə, yerə basdırılmış qiymətli əşya (*pul, var-dövlət*)

دق [değ(ğ)] 1) vərəm; 2) qəm, qüssə, kədər; کردن (کشیدن) ~ a) vərəmləmək; b) bərk darıxmaq; qəmdən ölmək

دق [dəğ(ğ)] vurma, döymə; vurulma, döyülmə; کردن ~ vurmaq, döymək

دقت [değğət] 1) diqqət, fikir vermə; 2) dəqiqlik, diqqətli olma; کردن ~ diqqət etmək; قرار دادن ~ مورد diqqət yetirmək, diqqət vermək

دقیق [dəğiğ] 1) dəqiq, düz; diqqətli; علوم ~ dəqiq elmlər; 2) incə, həssas; نکته ~ incə mətləb (*məsələ*); بودن ~ dəqiq olmaq; شدن ~ dəqiqləşmək

دقیقه [dəğiğe] *c.* دقایق [dəğayeğ] dəqiqə

دقیقه شمار [dəğiğeşomar] saatın dəqiqələri göstərən böyük əqrəbi

دقیقه شماری [dəğiğeşomari] dəqiqələri sayma; gözləmə, intizar çəkmə; کردن ~ dəqiqələri saymaq, intizar çəkmək

دکان [dok(k)an] *c.* دکاکین [dokakin] dükan, kiçik mağaza; باز کردن ~ dükan açmaq

دکاندار [dok(k)andar] dükançı, dükan sahibi, mağazaçı

دکتر [doktor] 1) həkim, doktor; بیماریهای داخلی ~ can həkimi, daxili xəstəliklər həkimi; 2) doktor (*elmi dərəcə*); فلسفه ~ fəlsəfə elmləri doktoru

دکترا [doktora] 1) doktorluq (*elmi dərəcə*); 2) doktorluq işi (*elmi əsər*); دوره ~ doktorantura; رساله ~ doktorluq dissertasiyası

دکتری [doktori] 1) doktorluq (*elmi dərəcə*); 2) doktorantura; 3) həkimlik, həkimlik etmə

دکل [dəkəl] 1) dor ağacı; کشتی ~ gəminin dor ağacı, yelkən; 2) qüllə, buruq; تلویزیون ~ televiziya qülləsi; نفت ~ neft buruğu; انداختن ~ a) dor ağacı düzəltmək; b) qüllə düzəltmək

دکمه [dokme] *bax* دگمه

دک و پوز [dəkopuz] *vulq.* ağızburun (*heyvanlarda*); sir-sifət (*insan üçün təhqirlə işlənir*); را ~ خورد کردن ağız-burnunu əzişdirmək

دک و دهن [dəkodəhən] *vulq. bax* دک و پوز

دکه [dəkke] kiçik dükan

دگر [degər] *bax* دیگر

دگرگونی [degərquni] *bax* دیگرگونی

دگل [dəgəl] *bax* دکل

دگمه [dogme] düymə; پارچه ای ~ parçalı düymə; زنگ ~ zəngin düyməsi; بازکردن ~ düyməni açmaq; بستن ~ düyməni bağlamaq

دگمه دار [dogmedar] düyməli

دگمه فشاری [dogmefeşari] basma-düymə

دگمه قابلمه ای [dogmeğablemei] *bax* دگمه فشاری

دگمه منگنه [dogmeməngənə] parçalı düymə

دگنک [dəgənək] *dan.* dəyənək, çomaq, yoğun ağac

دل [del] 1) ürək, qəlb; könül; تپش ~ ürəyin döyüntüsü; سخت (سنگ) ~ daş ürək; نازک ~ incə (*həssas*) qəlb;

با ~ وجان can-dildən, ürəkdən; اهل ~ başa düşən adam, hal əhli; در ~ ürəyində, öz-özünə; 2) mədə, qarın; درد ~ qarın ağrısı; 3) cəsarət, cürət; داشتن ~ ürəkli olmaq, cəsarətli olmaq; باختن ~ ◊ aşiq olmaq, könül vermək; vurulmaq; بردن ~ valeh etmək; məftun etmək; بستن ~ ürək bağlamaq, könül vermək; دادن ~ *bax* باختن ~; به خود دادن ~ öz-özünə ürək-dirək vermək; ربودن ~ ürəyini ovlamaq; özünə məftun etmək; ریش کردن ~ ürəyi yaralamaq; ürəyi parçalamaq; شکستن ~ qəlb sındırmaq, xətrinə dəymək, incitmək; از جان شستن ~ canından keçmək; به دریا زدن ~ özünü oda-közə vurmaq; به دست ~ آوردن ürəyini ələ gətirmək; به هم ~ برآمدن ürəyi bulanmaq; تو ریختن ~ ürəyi qopmaq; ودماغ نداشتن ~ ürəyi olmamaq, meyli olmamaq;

دل آرا [delara] 1) ürəkaçan; sevindirən; 2) gözəl; sevgili

دل آرام [delaram] 1) ürəyi sakitləşdirən; 2) sevgili

دل آرایی [delarayi] cazibə, məlahət; gözəllik

دل آزار [delazar] ürək incidən; qəmli, dərdli, kədərli

دل آزاری [delazari] inciklik, incimə

دل آزردگی [delazordegi] inciklik; kədərlənmə

دل آزرده [delazorde] incimiş; qəmli; pərişan; شدن ~ incimək; کردن ~ incitmək

دل آسا [delasa] ürəyə rahatlıq bəxş edən, ürək-dirək verən, təsəlli verən; نمودن ~ ürək-dirək vermək, təsəlli vermək

دل آسایی [delasayi] ürək-dirək, təsəlli; کردن ~ ürək-dirək vermək, təsəlli vermək

دل آسودگی [delasudegi] sakitlik, rahatlıq, qayğısızlıq, xatircəmlik, əminlik

دل آسوده [delasude] sakit, rahat, qayğısız, xatircəm, əmin; شدن ~ xatircəm olmaq, əmin olmaq, rahatlaşmaq

دل آشوب [delaşub] ürək bulandıran, xoşa gəlməyən

دل افروز [deləfruz] 1) ürəkaçan; şən; 2) cazibəli, məftunedici

دل افسرده [deləfsorde] qəlbisınıq; pərişan; qəmli, kədərli

دل افگار [deləfqar] ürəyidağlı, ürəyiyaralı; qəmli, qüssəli

دلاک [dəllak] dəllək, bərbər

دل آگاه [delaqah] 1) ayıq, sayıq; işini bilən; 2) həssas, diqqətli; 3) ağıllı

دل آگاهی [delaqahi] 1) ayıqlıq, sayıqlıq, işini bilmə; 2) həssaslıq, diqqət; 3) ağıllılıq, bilicilik

دلال [dəllal] dəllal

دلالت [dəlalət // delalət] 1) sübut, dəlil; 2) göstəriş, öyüd-nəsihət; کردن (داشتن) ~ a) sübut etmək; göstərmək; b) yol göstərmək, öyüd-nəsihət vermək

دلالی [dəllali] dəllallıq; کردن ~ dəllallıq etmək

دل انگیز [deləngiz] 1) ürək sevindirən, ruh verən; 2) gözəl, cazibəli

دلاور [delavər] cəsarətli, igid, qorxmaz

دلاورانه [delavəranə] cəsarətli, igidliklə, igidcəsinə, qorxmadan, şücaətlə

دلاوری [delavəri] cəsarət, igidlik, qorxmazlıq, şücaət

دلاویز [delaviz] 1) arzu olunan, istənilən; 2) məlahətli, cazibəli, ürəkaçan; 3) ətirli, xoşqoxulu

دلایل [dəlayel] *t.* **دلیل**

دلباختگی [delbaxtegi] aşiq olma, asiqlik, valeh olma, məftunluq, vurğunluq

دلباخته [delbaxte] aşiq, valeh, məftun, vurğun, **شدن** ~ aşiq olmaq, vurğun olmaq

دلباز [delbaz] ürəkaçan (*mənzərə*); gözəl mənzərəli, səfalı

دل بخواه [delbexah] könüllü

دلبر [delbər] dilbər, sevgili, ürək ovlayan, məftun edən

دلبستگی [delbəstegi] vurğunluq, məhəbbət; ünsiyyət, bağlılıq; ~ **داشتن** məhəbbət bəsləmək, sevmək

دلبسته [delbəste] vurğun, məftun olan, valeh olan, sevən

دلبند [delbənd] 1) əziz, istəkli; ~ **فرزند** əziz övlad; 2) cazibəli, məlahətli

دل پذیر [delpəzir] sevilən, istəkli; xoşagəlimli

دل پسند [delpəsənd] *bax* **دل پذیر**

دلتنگ [deltəng] 1) qəmli, kədərli; 2) sıxılan, darıxan; 3) narahat, əsəbi; **شدن** ~ a) kədərlənmək, darıxmaq; b) narahat olmaq; əsəbiləşmək; **کردن** ~ a) kədərləndirmək; b) incitmək, əsəbiləşdirmək

دلتنگ کننده [deltəngkonənde] ürəksıxıcı, darıxdırıcı

دلتنگی [deltəngi] 1) qəm, qüssə; darıxma; 2) incimə, əsəbiləşmə; **(کردن) داشتن** ~ a) kədərlənmək; darıxmaq; b) əsəbiləşmək

دلجو [delcu] mehriban, nəzakətli, ədəbli; əziz, istəkli

دلجویی [delcuyi] mehribanlıq, nəzakət, qayğıkeşlik

دلچسب [delçəsb] 1) ürəyə yatan, çox xoşagəlim; 2) maraqlı, oyləndırıcı

دلچسبی [delçəsbi] ürəyə yatımlılıq, çox xoşagəlimlik; cazibədarlıq

دلخراش [delxəraş] ürəkağrıdıcı, sarsıdıcı

دلخستگی [delxəstegi] ümidsizlik, məyusluq, ruh düşkünlüyü

دلخسته [delxəste] qəlbisınıq, qəmli, düşkün, ümidsiz

دلخواه [delxah] 1) arzu, meyil, həvəs; 2) arzu olunan, ürək istəyən

دلخور [delxor] 1) incik, incimiş; 2) qəmli; 3) narahat olmuş, sarsılmış; **شدن** ~ a) incimək; b) kədərlənmək; c) əsəbiləşmək; **کردن** ~ a) incitmək; b) əsəbiləşdirmək

دلخوری [delxori] 1) dilxorçuluq, incimə; 2) narazılıq; əsəbiləşmə; ~ **داشتن** *bax* **دلخور شدن (دلخور** *sözündə*)

دلخوش [delxoş] 1) şad, şən; 2) razı, məmnun

دلخوشی [delxoşi] 1) şadlıq, şənlik; 2) razılıq, məmnunluq

دلخون [delxun] ürəyi qana dönən; qəmli, kədərli

دل دادگی [deldadegi] aşiqlik, məftunluq, vurğunluq

دلداده [deldade] aşiq, məftun olmuş, vurğun

دلدار [deldar] 1) sevgili; 2) igid, cəsur, ürəkli

دلداری [deldari] ürək-dirək vermə; təsəlli, təskinlik; **دادن** ~ təskinlik vermək

دل درد [deldərd] qarın ağrısı; ~ **آوردن** qarın ağrısına səbəb olmaq

دلربا [delroba] 1) heyranedici, valehedici, cazibəli; 2) nazlı; 3) sevgili

دلربایی [delrobayi] 1) valehedicilik, cazibəlik; 2) işvə, naz; **کردن** ~ nazlanmaq, naz etmək

دل رحم [delrəhm] rəhmli, şəfqətli, mehriban, yumşaqürəkli

دل رحمی [delrəhmi] rəhmli olma, şəfqətli olma, mehribanlıq, ürəyi yumşaqlıq

دلریش [delriş] ürəyidağlı, çox qəmli, dərdli

دل زنده [delzende] 1) gümrah, diribaş; 2) şad, şən; 2) ağıllı, müdrik

دل سخت [delsəxt] daşürəkli, qəddar, amansız

دل سختی [delsəxti] qəddarlıq, amansızlıq

دل سرد [delsərd] 1) məyus, ümidsiz; 2) etinasız, laqeyd; **شدن** ~ a) məyus olmaq; ümidsiz olmaq; b) etinasız olmaq, laqeyd olmaq; **کردن** ~ məyus etmək, ümidsiz etmək, ruhdan salmaq

دل سردی [delsərdi] 1) məyusluq, ümidsizlik; 2) etinasızlıq, layqeydlik

دل سوختگی [delsuxtegi] ürək ağrısı; qəm, qüssə, kədər; yaş, matəm

دل سوخته [delsuxte] ürəyidağlı, dərdli; yaslı, matəmli

دلسوز [delsuz] ürəyiyanan, qayğıkeş

دلسوزی [delsuzi] ürək yandırma, qayğıkeşlik

دل سیاه [delsiyah] qəlbiqara; rəhmsiz, daşürəkli; bədxah

دلشاد [delşad] *bax* **دلخوش**

دلشادی [delşadi] *bax* **دلخوشی**

دل شکستگی [delşekəstegi] 1) məyusluq; ümidsizlik; 2) inciklik; kədər; 3) ruhdan düşmə, sarsılma

دلشکسته [delşekəste] 1) qəlbisınıq, qəmli; 2) incimiş, düşkün

دلشکن [delşekən] ürəksındıran, hüzn gətirən, qəm-qüssə gətirən

دلشوره [delşure] nigarançılıq, narahatçılıq, iztirab, təşviş, həyəcan; ~ **داشتن** nigaran olmaq, narahat olmaq

دل افروز [delforuz] *bax* **دل افروز**

دل فریب [delfərib] gözəl; nazlı, məlahətli, cazibəli, can alan

دل فریبی [delfəribi] gözəllik; cazibədarlıq; işvə-naz

دلفگار [delfeqar] *bax* **دل افگار**

دلفین [delfin // dolfin] delfin

دلق [dəlğ] köhnə və yamaqlı üst geyimi; dərviş paltarı

دلق پوش [dəlğpuş] köhnə və yamaqlı paltarlı; dərviş

دلقک [dəlğək] 1) təlxək; 2) qeyri-ciddi adam, şit insan, oyunbaz

دلقک بازی [dəlğəkbazi] 1) təlxəklik; 2) qeyri-ciddilik, şitlik, oyunbazlıq; **کردن** ~ a) təlxəklik etmək; b) şitlik etmək, oyunbazlıq etmək

دلکش [delkeş] xoşagəlimli, cazibəli, valehedici, canalan

دلکشی [delkeşi] xoşagəlimli olma, cazibə, gözəllik, işvə-naz

دلگران [delgeran] darıxmış; incimiş

دلگرانی [delgerani] darıxma; incimə; ~ **داشتن** darıxmaq, incimək

دلگرفتگی [delgereftegi] *bax* **دلتنگی**

دلگرفته [delgerefte] *bax* دلتنگ

دلگرم [delgərm] 1) işə can yandıran, çalışqan; 2) meyilli, həvəskar, həvəsi olan

دلگرمی [delgərmi] 1) işə can yandırma; səy, çalışqanlıq; 2) ruhlanma, həvəslənmə; دادن ~ həvəsləndirmək; داشتن ~ a) həvəslənmək; b) maraqlanmaq; c) sevmək, istəmək

دلگشا [delqoşa] ürəkaçan, səfalı; ~ باغ* səfalı bağ

دلگشاد [delqoşad] şad-xürrəm, qəm-qüssədən azad

دلگیر [delgir] *bax* دلتنگ

دلگیری [delgiri] *bax* دلتنگی

دلمردگی [delmordegi] ölgünlük, süstlük, soyuqluq, həvəssizlik, ruhdan düşmə

دلمرده [delmorde] ölgün, süst, həvəssiz, ruhdan düşmüş

دلمه [dələme] 1) laxta, laxtalanmış (*qan*); 2) dələmə, tutmamış (*təzə*) pendir; 3) çürümüş süd; şor

دلمه [dolme] dolma; بادنجان ~* badımcan dolması; برگ ~* yarpaq dolması; کلم ~* kələm dolması

دل نازک [delnazok] 1) ürəviyum-şaq, rəhmli, şəfqətli, mehriban; 2) tezinciyən, tezküsən, həssas

دل نازکی [delnazoki] 1) ürəyiyum-şaqlıq, rəhmdillilik, şəfqətlilik, mehribanlıq; 2) həssaslıq, dəymədüşərlik, inciklik

دلنشین [delneşin] ürəyəyatan, xoşagələn, cazibəli

دل نگران [delnegəran] nigaran, gözü yolda, təşvişli, iztirablı

دل نگرانی [delnegərani] nigarançılıq, intizar, təşviş, iztirab

دلنواز [delnəvaz] ürəkoxşayan, mehriban, nəvazişli, şəfqətli

دلنوازی [delnəvazi] 1) mehribanlıq, nəvaziş, şəfqət; 2) incəlik, zəriflik

دلو [dəlv] 1) dolça, vedrə; 2) *astr.* Dolça bürcü (*21.I-18.II*)

دل واپس [dəlvapəs] narahat; həyəcanlı; qayğılı, fikirli; شدن ~ həyəcanlanmaq; narahat olmaq

دل واپسی [dəlvapəsi] nigaranlıq, qayğı, fikir, qərarsızlıq

دله [dəle] I dələ

دله [dəle] II *dan.* 1) qarınqulu, acgöz; 2) *vulq.* arvadbaz, şorgöz

دله دزد [dələdozd] *dan.* dələduz, fırıldaqçı, kələkbaz

دله دزدی [dələdozdi] *dan.* dələduzluq, fırıldaqçılıq, kələkbazlıq; کردن ~ dələduzluq etmək

دلهره [delhore] *dan.* 1) fikir, qayğı; narahatlıq; 2) qorxu, dəhşət; گرفتن ~ a) narahat olmaq; b) qorxuya düşmək

دلیر [delir // dəlir] igid, cəsarətli, qorxmaz

دلیرانه [delirane] igidcəsinə, cəsarətlə

دلیری [deliri] igidlik, cəsarət, şücaət

دلیل [dəlil] *c.* دلایل [dəlayel] // ادله [ədelle] 1) dəlil, sübut; صریح ~* aşkar dəlil; 2) əsas, səbəb; به چه~؟ nə səbəbə? 3) bələdçi, yol göstərən; müəllim; آوردن ~ sübut gətirmək; sübut etmək

دم [dəm] I 1) nəfəs; üfürmə; ah; آخر ~* son nəfəs; سرد ~* dərin ah; 2) an, ləhzə; در یک ~ bir anda; برآوردن ~ nəfəs çəkmək; کشیدن ~ در a) nəfəs almaq; b) ölmək; c) susmaq; زدن ~ a) nəfəs çəkmək; b) danışmaq; کردن ~ dəmləmək (*aşı, çayı*); کشیدن ~ dəmlənmək (*aş, çay*); فرو ~ بستن a) susmaq; b) nəfəsini saxlamaq

دم [dəm] II 1) *məc.* ağız; شمشیر ~* qılıncın ağzı; 2) yan; در ~* qapının yanında

دم [dom] quyruq; جنباندن ~ quyruq bulamaq; بریده ~ ◊ tülküsifət, hiyləgər; گرفتن ~ quyruğunu belinə qoymaq, qudurmaq

دمادم [dəmadəm] ardıcıl, arasıkəsilmədən

دمار [dəmar] damar

دماغ [dəmağ // dimağ] 1) beyin; 2) burun; ◊ کسی چاق بودن ~* kefi kök olmaq, damağı çağ olmaq

دماغه [dəmağe] 1) *coğr.* burun; 2) burun; çıxıntı; کشتی ~* gəminin burnu

دمان [dəman] 1) pərdələyən, coşan; 2) tələsən; 3) qəzəbli

دمبدم [dəmbedəm] *bax* دمادم

دمبک [dombək] nağara; زدن ~ nağara çalmaq

دمبه [dombe] *bax* دنبه

دمپایی [dəmpayi] ev ayaqqabısı

دمدار [dəmdar] bürkü; bürkülü, boğuçu; هوای ~* bürkülü hava

دمدار [domdar] quyruqlu; ستاره ~* quyruqlu ulduz (*kometa*)

دمداران [domdaran] *zool.* quyruqlular

دمدمه [dəmdəme] 1) hiylə, kələk; 2) səs-küy; nağara səsi; 3) ad-san, şöhrət

دمدمی [dəmdəmi] hərdəmxəyal

دمر [dəmər] *dan.* üzüüstə, üzüqoyulu; افتادن ~ üzüqoyulu yıxılmaq; خوابیدن ~ üzüqoyulu yatmaq

دمساز [dəmsaz] 1) səmimi dost, yaxın dost; 2) həmsöhbət; 3) uyğun, münasib; شدن ~ a) həmsöhbət olmaq; səmimi olmaq; b) uyğunlaşmaq

دمسازی [dəmsazi] 1) səmimiyyət, yaxınlıq; 2) həmsöhbətlik; 3) uyğunluq, münasiblik

دمکش [dəmkeş] dəmkeş, dəmçəkən (*plovun dəmini çəkmək üçün qazanın ağzına qoyulan qapaq*)

دمگیر [dəmgir] boğanaq, bürkü; bürkülü, isti, ağır; گرمای ~* bürkülü (*hava*)

دمل [dom(m)əl] çiban; درآوردن ~ çiban çıxartmaq

دموکرات [demokrat] demokrat

دموکراتیک [demokratik] demokratik

دموکراسی [demokrasi] demokratiya

دموی [dəməvi] 1) qanlı (*ishal və s.*); 2) qana aid; بیماری ~ qan xəstəliyi

دمه [dəme] I 1) buxar, buğ; 2) zəif duman; 3) boran, çovğun

دمه [dəme] II körük; آهنگری ~* dəmirçi körüyü

دمیدن [dəmidən] 1) nəfəs almaq; 2) üfürmək; 3) bitmək, cücərmək (*bitki*); 4) görünmək, doğmaq (*günəş*)

دمیده [dəmide] دمیدن *f.-nin k.z. f.sif.*: 1) bitmiş, cücərmiş (*bitki*); 2) çıxmış, doğmuş (*günəş*)

دنائت [dənaət] alçaqlıq, rəzalət

دنائت کار [dənaətkar] alçaq, rəzil

دنائت کارانه [dənaətkarane] alçaqcasına, rəzilcəsinə

دنائت کاری [dənaətkari] alçaqlıq etmə, rəzillik etmə

دنب [domb] *bax* دم [dom]

دنبال [dombal] arxa, arxa hissə; کردن ~ izləmək; کسی رفتن ~* arxasınca getmək

دنبالک [dombalək] *idm.* ling

دنباله [dombale] arxa; ard, davam; دارد ~ ardı var, davamı var

دنباله دار [dombaledar] 1) uzunçəkən, uzunsürən; 2) *bax* دمدار [domdar]

دنبه [dombe] quyruq; ~ روغن quyruq yağı; گوسفند ~ qoyun quyruğu

دنبه دار [dombedar] quyruqlu (*qoyun*); ~ گوشت quyruqlu ət

دندان [dəndan] diş; (کرسی) آسیا ~ azı dişi; پیشین ~ qabaq (*kəsici*) diş; عقل ~ ağıl dişi; طبیعی ~ təbii diş; مصنوعی ~ qoyulma (*protez*) diş; ~ درآوردن diş çıxartmaq; ~ پر کردن dişi doldurmaq; ~ ریختن dişi tökülmək; ~ کشیدن diş çəkdirmək; ~ گرفتن dişləmək; ~ گزیدن به ~ *bax* گرفتن ~; ◊ ~ تیزکردن tamah salmaq, dişlərini itiləmək; ~ نشان دادن a) gülmək, dişini ağartmaq; b) qorxutmaq, diş qıcamaq

دندان پاک کن [dəndanpakkon] diş təmizləyən, diş fırçası

دندان پزشک [dəndanpezeşk] diş həkimi

دندان درد [dəndandərd] diş ağrısı; ~ داشتن dişi ağrımaq

دندان ریخته [dəndanrixte] dişsiz, dişləri tökülmüş

دندان ساز [dəndansaz] diş texniki; diş həkimi

دندان سازی [dəndansazi] diş qayırma, protez qayırma, protez qoyma

دندان شکن [dəndanskən] qəti, kəskin, ağır; ~ جواب kəskin cavab

دنده [dənde] qabırğa; ◊ به قضا ~ دادن talc ilə barışmaq; پهن بودن ~ qabırğasının qalınlığına salmaq, laqeyd olmaq

دنگ [dəng] I çəltikdöyən maşın

دنگ [dəng] II 1) səs-küy, hay-küy; 2) taqqıltı, cingilti

دنگ [dəng] III 1) huşunu itirmiş; huşsuz; 2) səfeh, ağılsız

دنی [dəni] alçaq, rəzil

دنیا [donya] dünya, aləm, kainat; ~ فانی fani dünya; ◊ از ~ رفتن dünyadan köçmək, ölmək; به ~ آمدن doğulmaq, dünyaya gəlmək; به ~ آوردن doğmaq, dünyaya gətirmək; ~ ترک کردن dünyanı tərk etmək, tərki-dünya olmaq; ~ را دو دستی گرفتن dünyanı ikiəlli tutmaq, çox xəsis olmaq

دنیا پرست [donyapərəst] dünyanı sevən; tamahkar

دنیا پرستی [donyapərəsti] dünyanı sevmə; tamahkarlıq

دنیا دار [donyadar] 1) ədəbli, mədəni, nəzakətli; 2) *bax* دنیا پرست

دنیادوست [donyadust] *bax* دنیا پرست

دنیادیده [donyadide] dünyagörmüş, təcrübəli

دنیا طلب [donyatələb] *bax* دنیا پرست

دنیا طلبی [donyatələbi] *bax* دنیا پرستی

دنیاگرد [donyagərd] dünyanı gəzən, səyyah

دنیاوی [donyavi] *bax* دنیوی

دنیوی [donyəvi] 1) dünya, dünyaya aid; 2) dünyəvi

دو [do] iki; ~ روز iki gün; ~ روزه iki günlük; ~ در ~ iki dəfə iki; ◊ به ~ دو təkbətək

دو [do] دویدن *f.-nin k.:* qaçış

دوا [dəva] *c.* ادویه [ədviyc] // دواجات [dəvacat] dava, dərman; ~ خوردن dərman içmək; ~ زدن iynə vurmaq; ~ کردن müalicə etmək

دواب [dəvab] minik (*yük*) heyvanları, mal-qara

دوات [dəvat] mürəkkəbqabı

دواخانه [dəvaxane] *bax* داروخانه

دواخانه چی [dəvaxaneçi] *dan. bax* داروخانه دار

دوار [dəvar] dövr vurma; hərlənmə, fırlanma; ~ سر baş gicəllənməsi

دوار [dəvvar] dövr edən; hərlənən, fırlanan; ~ (فلک) چرخ dünya, dünyanın çarxı

دوازده [dəvazdəh] on iki

دوازدهم [dəvasdəhom] on ikinci

دوازدهمین [dəvazdəhomin] *bax* دوازدهم

دواساز [dəvasaz] *bax* داروساز

دواسازی [dəvasazi] داروسازی

دوافروش [dəvaforuş] *bax* داروفروش

دوافروشی [dəvaforuşi] *bax* داروفروشی

دوام [dəvam] davam, davamlılıq, möhkəmlik; dözüm; ~ آوردن (کردن) davam gətirmək, dözmək; ~ دادن davam etdirmək; ~ یافتن davam etmək

دوام دار [dəvamdar] 1) davamlı, möhkəm; dözümlü; 2) uzunmüddətli

دوان [dəvan] qaçan; qaça-qaça ~ دوان qaça-qaça

دواندن [dəvandən] qaçırmaq; اسب ~ at qaçırmaq

دوایی [dəvayi] *bax* دارویی

دوباره [dobare] yenidən, ikinci dəfə; ◊ ~ عمر yeni həyat

دوبرهم زن [dobərhəmzən] *bax* دوبهم زن

دوبرهم زنی [dobərhəmzəni] *bax* دوبهم زنی

دوبل [dubl] 1) ikiqat, iki dəfə artırılmış; 2) ikinci nüsxə

دوبلاژ [dublaj] dublyaj

دوبله [duble] surət, kopya; ikinci nüsxə

دوبهم انداز [dobəhəmandaz] *bax* دوبهم زن

دوبهم زن [dobəhəmzən] araqızışdıran, aravuran, sözgəzdirən

دوبهم زنی [dobəhəmzəni] araqızışdırma, aravurma, söz gəzdirmə

دوبیتی [dobeyti] dübeyt (*şeir növü*), dördlük

دوپهلو [dopəhlu] ikibaşlı, ikimənalı; ~ زدن ~ حرف ikibaşlı danışmaq, ikimənalı danışmaq

دوتایی [dotayi] 1) ikilik; ikiqat; 2) cüt; 3) göz-gözə, ikilikdə

دوجانبه [docaqebe] ikitərəfli; پیمان ~ ikitərəfli müqavilə; ~ محبت qarşılıqlı məhəbbət

دوجین [docin] düjün (*on iki ədəd*); ~ یک استکان on iki stəkan

دوچرخه [doçərxe] velosiped

دوچرخه سوار [doçərxesəvar] velosiped sürən, velosipedçi

دوچرخه سواری [doçərxesəvari] velosiped sürmə; ~ کردن velosiped sürmək

دوچند [doçənd] ikiqat

دوخت [duxt] 1) tikiş; 2) biçim, biçmə

دوختن [duxtən] *k.* دوز [duz] tikmək (*paltar*); ◊ ~ نگاه baxışlarını zilləmək, diqqətlə baxmaq

دوخته [duxte] دوختن *f.-nin k.z. f.sif.:* tikilmiş, hazır, tikili; ~ لباس hazır paltar

دود [dud] tüstü; his; ~ بخاری sobanın tüstüsü; ~ شدن a) tüstülənmək; b) *məc.* məhv olmaq; ~ کردن a) tüstülətmək, tüstüləndirmək; b) *məc.* məhv etmək; ~ کشیدن siqaret çək-

mək; ◊ (دل) جگر ~ ah; دماغ ~ təkəbbür, lovğalıq; ~ اهل siqaret çəkən

دود زدگی [dudzədegi] hisə verilmə; hisdə qurudulma

دودزده [dudzəde] 1) hisə verilmiş; ~ ماهی hisə verilmiş balıq; 2) hisli; ~ سقف hisli tavan

دودکش [dudkeş] baca, tüstü bacası

دودل [dodel] tərəddüd edən; qətiyyətsiz; بودن (شدن) ~ tərəddüd etmək

دودلی [dodeli] tərəddüd, qətiyyətsizlik; şübhələnmə; کردن ~ tərəddüd etmək; şübhələnmək

دودمان [dudman] 1) ailə, nəsil, tayfa; 2) sülalə

دوده [dude] his

دور [dour] *c.* ادوار [ədvar] 1) fırlanma, dövr, dəyirmi hərəkət; 2) dövr, müddət, əsr; 3) dövrə, ətraf; ~ زمین yerin ətrafı (*dövrəsi*); ~ برداشتن sürət toplamaq; tələsmək; ~ به سر آمدن dövrü (*vaxtı*) qurtarmaq; ~ زدن fırlanmaq

دور [dur] uzaq, iraq; ~ افتادن uzaq düşmək; ~ انداختن (ریختن) atmaq, tullamaq; ~ بودن uzaq olmaq; ~ داشتن uzaqda saxlamaq; ~ رفتن uzağa getmək; ~ ساختن (کردن) uzaqlaşdırmaq; qovmaq; ~ شدن uzaqlaşmaq; ◊ از چشم ~ itil gözümdən!

دورافتادگی [duroftadegi] uzaqlıq, uzağa düşmə

دور افتاده [duroftade] uzaqlaşdırılmış, uzağa düşmüş; ~ مناطق uzaq məntəqələr

دوران [dəvəran] 1) dövran; ~ خون qan dövranı; 2) fırlanma; gicəllənmə; ~ سر baş gicəllənməsi; ~ دادن fırlatmaq, ~ زدن (کردن) fırlanmaq, gicəllənmək; سرم ~ میکند başım gicəllənir

دوران [douran] dövran, dövr; vaxt, zaman; ~ حجر daş dövrü

دوران دیده [dourandide] dünyagörmüş, təcrübəli

دوراندیش [durəndiş] uzaqgörən, gözüaçıq

دوراندیشی [durəndişi] uzaqgörənlik, gözüaçıqlıq

دوراهه [dorahe] yolayrıcı

دوراهی [dorahi] *bax* دوراهه

دوربین [durbin] 1) durbin, binokl; 2) uzağı yaxşı görən; 3) *bax* دوراندیش

دوربینی [durbini] 1) *bax* دوراندیشی; 2) uzaqdan görmə, uzağı yaxşı görmə

دوردست [durdəst] uzaq, əlçatmaz

دوردستی [durdəsti] uzaqlıq, əlçatmazlıq, əlyetməzlik,

دورزن [durzən] uzaqvuran; ~ توپ uzaqvuran top

دورگ [dorəg] *bax* دورگه

دورگه [dorəge] hibrid; metis; ◊ ~ صدای xırıltılı səs

دورنگ [dorəng] 1) ikirəngli; 2) ikiüzlü, qeyri-səmimi, riyakar

دورنگه [dorənge] *bax* دورنگ

دورنگی [dorəngi] 1) ikirənglilik; 2) ikiüzlülük, qeyri-səmimilik, riyakarlıq

دورنما [durnəma] 1) mənzərə, panorama; 2) təbiət təsviri; mənzərə şəkli

دورو [doru] ikiüzlü

دورویی [doruyi] ikiüzlülük

دوره [doure] 1) dövr, əsr, mərhələ; müddət; ~ تجدد İntibah dövrü; 2) sessiya; ~ امتحانات imtahan sessiyası; 3) komplekt, seriya; ~ یک روزنامه bir komplekt qəzet; 4) ətraf,

kənar, çənbər; ~ چرخ təkərin çənbəri; 5) kurs; ~ سوم üçüncü kurs

دوری [douri] 1) dövri, vaxtaşırı; 2) dairəvi; 3) dərin boşqab (*bulud*)

دوری [duri] 1) uzaqlıq; 2) ayrılıq; ~ کردن (جستن) uzaqlaşmaq

دوز [duz] دوختن *f.-nin. k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "tikən" mənasını bildirir: کفش دوز pinəçi, ayaqqabı tikən

دوزبان [dozəban] 1) *bax* دورو; 2) sözləri bir-birinə uyğun gəlməyən, özü öz əksinə danışan

دوزبانی [dozəbani] 1) ikiüzlülük, riyakarlıq; 2) sözləri bir-birinə uyğun gəlməmə, özü öz əksinə danışma

دوزخ [duzəx] cəhənnəm

دوزندگی [duzəndegi] *bax* خیاطی 2)

دوزنده [duzənde] *bax* خیاط

دوست [dust] dost; ~ جانی yaxın dost; ~ داشتن sevmək; ~ شدن dostlaşmaq

دوستانه [dustane] dostcasına, səmimi

دوستدار [dustdar] sevən, istəyən

دوست داشتنی [dustdaştəni] sevilməli; mehriban, cazibəli

دوستی [dusti] dostluq; məhəbbət; ~ داشتن dost olmaq; ~ کردن dostluq etmək; ◊ ~ خاله خرسه nadan adamın dostluğu

دوسره [dosəre] *dan.* ikitərəfli; ~ بلیط ikitərəfli bilet (*getmək və qayıtmaq üçün bilet*)

دوسیدن [dusidən] 1) yapışdırmaq; 2) özünü güclə birisinə yaxınlaşdırmaq

دوسیه [dosye] dosye

دوش [duş] I çiyin; ~ به ~ *bax* دوشادوش; ~ به انداختن çiyinə atmaq; ~ به کشیدن çiyinə çəkmək

دوش [duş] II duş, hamam; ~ گرفتن duş qəbul etmək

دوش [duş] III dünən gecə, keçən gecə

دوشاب [duşab] doşab

دوشادوش [duşaduş] çiyin-çiyinə; bir-birinin yanında

دوشاندن [duşandən] *bax* دوشیدن

دوشانیدن [duşanidən] *bax* دوشیدن

دوشک [duşək // doşək] *bax* دشک

دوشنبه [doşəmbe] bazar ertəsi

دوشنده [duşənde] sağıcı

دوشیدن [duşidən] 1) sağmaq; 2) *dan.* birindən pul qoparmaq

دوشیده [duşide] دوشیدن *f.-nin k.z.f.sif.*; sağılmış

دوشیزگی [duşizegi] qızlıq; bəkarət, bakirəlik; ~ ستدن qızlığını almaq, bakirəliyi pozmaq

دوشیزه [duşize] qız

دوطرفه [dotərəfe] 1) ikitərəfli; ~ موافقت نامه ikitərəfli müqavilə; 2) qarşılıqlı, birgə

دوغ [duğ] ayran

دوغاب [duğab] 1) əhəng məhlulu; 2) sement məhlulu

دوقلو [doğolu] 1) əkiz; 2) *astr.* Əkizlər bürcü (*22.V-21.VI*)

دوک [duk] cəhrə

دوگانه [doqane] 1) ikiqat, iki dəfə artıq; 2) iki cür; ikimənalı, ikibaşlı

دول [dovəl] *t.* دولت

دولا [dola] 1) ikiqat, ikienli, iki eni olan; ~ چیت ikienli çit; 2) əyilmiş, qatlanmış; ~ شدن ikiqat olmaq; əyilmək; ~ کردن a) əymək; b) qatlamaq

دولاب [dulab] 1) su çarxı; 2) dolab, şkaf

دولت [doulət] *c.* دول [dovəl] 1) dövlət; آذربایجان ~ Azərbaycan dövləti; 2) var-dövlət, sərvət

دولت خواه [doulətxah] 1) hökumət tərəfdarı; 2) xeyirxah, yaxşı düşüncəli

دولت خواهی [doulətxahi] 1) hökumət tərəfdarlığı, dövlətə tərəfdarlıq; 2) xeyirxahlıq

دولتمند [doulətmənd] varlı, dövlətli; شدن ~ varlanmaq

دولتمندی [doulətməndi] 1) varlılıq, varlı olma, dövlətlilik; 2) xoşbəxtlik, səadət, bəxtəvərlik

دولتی [douləti] dövlət, dövlətə məxsus; ~ دانشگاه dövlət universiteti

دوم [dovvom] ikinci

دومی [dovvomi] ikincisi

دومین [dovvomin] *bax* دوم

دون [dun] 1) aşağı; 2) alçaq, rəzil

دون پرور [dunpərvər] alçaq adamlara kömək edən, alçaq adamları dəstəkləyən

دوندگی [dəvəndegi] 1) qaçma, yüyürmə; 2) vurnuxma, tələş

دونده [dəvənde] qaçan, yüyürən; ~ اسب qaçan at

دون صفت [dunsefət] şəxsiyyətsiz, alçaq, əclaf, yaramaz

دون همت [dunhemmət] alçaqniyyətli, yaramaz, əclaf

دون همتی [dunhemməti] alçaqlıq yaramazlıq, əclaflıq

دونی [duni] alçaqlıq; zillət, zəlillik; yaltaqlıq

دویدن [dəvidən] 1) qaçmaq, yüyürmək; 2) tələsmək

دویست [devist] iki yüz

دویمی [doyyomi] *bax* دوم

ده [dəh] on

ده [deh] kənd

دهاتی [dehati] 1) kəndli, kənd adamı; 2) *dan.* kobud, mədəniyyətsiz

دهان [dəhan] ağız; ◊ باز کردن ~ danışmağa başlamaq; به ~ کسی گذاشتن ağız-ağıza vermək, sözləşmək, mübahisə etmək; به ~ گشتن ağızdan-ağıza keçmək; ~ گرم داشتن a) gözəl danışmaq; b) məlahətlə oxumaq

دهان بین [dəhanbin] 1) hər sözə inanan, tez inanan; 2) öz şəxsi fikri olmayan, başqalarının sözü ilə oturub-duran

دهان بینی [dəhanbini] 1) hər sözə inanma, tez inanma; 2) öz şəxsi fikri olmama, başqalarının sözü ilə oturub-durma

دهان دره [dəhandərə] əsnəmə; کردن (کشیدن) ~ əsnəmək

دهان دریده [dəhandəride] hərzə danışan, həyasız, abırsız, utanmaz

دهانه [dəhane] 1) ağız (*körfəzdə, quyuda və s.*); چاه ~ quyunun ağzı; 2) giriş; qapı; غار ~ mağaranın girişi; زدن ~ cilovlamaq (*atı*)

دهخدا [dehxoda] kəndin böyüyü, kənd sahibi, kətxuda

دهدار [dehdar] dehdar (*İran İslam Respublikasında dehestanın – kənd ərazi bölgüsü vahidinin başçısı*)

دهر [dəhr] *c.* دهور [dəhur] 1) zaman, vaxt, dövr; 2) dünya, aləm; 3) tale, qismət; مخالف ~ uğursuz tale

دهره [dəhre] 1) oraq; 2) dəhrə; ◊ دهر ~ aypara, hilal

دهستان [dehestan] dehestan (*İran İslam Respublikasında kəndlərə aid ərazi bölgüsü vahidi*); bir ərazi bölgü vahidində birləşən bir neçə kənd

دهشت [dəhşət] dəhşət, qorxu; vahimə; کردن ~ qorxmaq, dəhşətə gəlmək; به ~ انداختن qorxuya salmaq

دهشت انگیز [dəhşətəngiz] dəhşətli, qorxunc

دهشت زده [dəhşətzədə] qorxmuş, qorxuya düşmüş, dəhşətə gəlmiş

دهشت ناک [dəhşətnak] *bax* دهشت انگیز

دهقان [dehğan] *c.* دهاقین [dəhağin] kəndli, əkinçi

دهقانی [dehğani] kənd təsərrüfatı; əkinçilik

دهکده [dehkədə] *bax* ده [deh]

دهل [dohol] təbil; ◊ زیر گلیم زدن ~ aşkar bir şeyi gizlətməyə çalışmaq, cidanı çuvalda gizlətmək

دهلیز [dehliz] dəhliz, vestibül

دهم [dəhom] onuncu

دهمین [dəhomin] *bax* دهم

دهن [dəhən] *bax* دهان

دهنده [dəhənde] verən, bağışlayan; səxavətli; دست ~ səxavətli əl

ده نشین [dehneşin] kənd sakini, kəndli

دهنه [dəhənə] *bax* دهانه

دهه [dəhe] *c.* دهگان [dəheqan] ongünlük, dekada; اول فروردین ~ fərvərdin ayının birinci ongünlüyü

دی [di] dünən; dünənki gün; dünənki axşam

دی [dey] dey (*İran hicri-şəmsi ilinin onuncu ayı: 22-23 dekabr – 20-21 yanvara uyğun gəlir*)

دیابت [diyabet] *tib.* diabet, şəkər xəstəliyi

دیار [diyar] diyar, ölkə

دیانات [diyanat] *t.* دیانت

دیانت [diyanət] *c.* دیانات [diyanat] 1) dindarlıq, möminlük; 2) şərəf, vicdan

دیانت دار [diyanətdar] 1) dindar, mömin; 2) təmiz, şərəfli, vicdanlı

دیانت کار [diyanətkar] *bax* دیانت دار

دیانتی [diyanəti] *bax* دیانت دار

دیبا [diba] ipək (*parça*)

دیباج [dibac] *bax* دیبا

دیباچه [dibaçe] dibaçə, ön söz, giriş

دیپلم [diplom] diplom

دیپلمات [diplomat] diplomat

دیپلماسی [diplomasi] diplomatiya, siyasət

دیپلمه [diplome] 1) orta məktəbi bitirən; 2) diplom sahibi, diplomu olan

دیجور [deycur] zil qaranlıq, zülmət gecə

دید [did] 1) görmə, göz; görmə qabiliyyəti; 2) baxış; nəzər; 3) fikir, əqidə

دیدار [didar] 1) görüş; دوستانه ~ dostcasına görüş, dostluq görüşü; به ~ امید görüşmək ümidilə, görüşənədək; 2) zahiri görkəm, görünüş, sifət; کردن ~ görüşmək; به ~ رفتن görüşə getmək

دیدبان [did(e)ban] gözətçi, müşahidəçi

دیدبانی [did(e)bani] gözətçilik, müşahidəçilik

دیدن [didən] *k.* بین [bin] görmək, baxmaq, nəzər salmaq; müşahidə etmək; mülahizə etmək

دیدنی [didəni] görməli, görməyə layiq; ~ منظره görməli mənzərə

دید و بازدید [didəbazdid] görüşmə, görüşə gedib-gəlmə; کردن ~ görüşmək, görüşə gedib-gəlmək

دید و بوسی [didobusi] görüşüb-öpüşmə

دیده [dide] دیدن *f.-nin k.z.f. sif.:* 1) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "təcrübəli" mənasını bildirir: دنیا دیده dünyagörmüş, təcrübəli; 2) *c.* دیدگان [dideqan] göz; گشودن ~ göz açmaq; (بربستن) بردوختن ~ göz yummaq

دیده بان [dideban] *bax* دیدبان

دیده پوشی [didepuşi] göz yumma, güzəştə getmə; کردن ~ göz yummaq, güzəştə getmək

دیر [dir] 1) gec; 2) yavaş-yavaş; asta-asta; 3) gecikmiş; ~ تصمیم gecikmiş qərar; آمدن ~ gec gəlmək; ~ برخاستن gec oyanmaq; ~ زیستن çox yaşamaq; شدن ~ gec olmaq; ~ کار کردن yavaş-yavaş işləmək; ~ کردن gecikmək

دیر [deyr] *c.* ادیار [ədyar] // دیور [doyur] 1) ibadətxana, məbəd, kilsə; 2) monastır; ~ تنگ dünya, aləm; مغان atəşkədə, bütxana

دیر آشنا [diraşena] adamayovuşmaz, gec qaynayıb-qarışan

دیرآمده [diramədə] gecikmiş

دیرباز [dirbaz] çoxdankı, çox əvvəllər

دیرباور [dirbavər] şübhə edən, çətin inanan, skeptik

دیرباوری [dirbavəri] şübhə etmə, çətin inanma, skeptizm

دیرپا [dirpa] 1) davamlı, uzunmüddətli; 2) möhkəm, sabit; 3) çox yaşayan

دیرپایی [dirpayi] 1) möhkəmlik, sabitlik, davamlılıq; 2) uzunçəkmə; 3) çox yaşama

دیرپسند [dirpəsənd] heç nəyi bəyənməyən, bəhanə axtaran, öcəşkən, hər şeyə irad tutan

دیر زمانی [dirzəmani] uzun bir müddət

دیرگاه [dirqah] 1) çoxdan; 2) gec

دیرمدت [dirmoddət] uzunmüddətli

دیروز [diruz] dünən, keçən gün

دیروزه [diruze] *bax* دیروزی

دیروزی [diruzi] dünənki

دیروقت [dirvəğt] 1) gec, çox gec, vaxtsız; 2) çoxdan

دیرهضم [dirhəzm] gec həzm olunan, çətin həzm olunan

دیرین [dirin] qədim, köhnə; ~ دوست köhnə dost; ~ عادات köhnə adətlər

دیرین شناس [dirinşenas] paleontoloq, paleontologiya mütəxəssisi

دیرین شناسی [dirinşenasi] paleontologiya

دیرینه [dirine] *bax* دیرین

دیزل [dizel] 1) dizel (*daxiliyanma mühərrik*); 2) dizel mühərrikli avtomobil

دیزی [dizi] piti qabı

دیس [dis] böyük boşqab

دیشب [dişəb] dünən axşam, dünən gecə

دیشلمه [dişləmc] dişləmə; ~ چای dişləmə çay

دیکته [dikte] imla

دیگ [dig] qazan; ~ زود پز tez-bişirən qazan; ~ مسی mis qazan; ◊ به جوش آوردن ~ həvəsə gətirmək, qızışdırmaq

دیگر [digər] 1) digər, başqa, o biri; ~ اشخاص başqaları, başqa adamlar; ~ به عبارت başqa sözlə desək; 2) sonrakı; ~ روز sonrakı

دو ~ روز iki gündən sonra; یک ~ نفر daha bir nəfər

دیگران [digəran] başqa adamlar

دیگرگون [digərqun] 1) başqa cür; dəyişmiş; 2) özünü itirmiş, həyəcanlanmış; شدن ~ a) başqa cür olmaq; dəyişilmək; b) özünü itirmək; həyəcanlanmaq; (ساختن) کردن ~ a) başqa cür etmək; dəyişdirmək; b) həyəcanlandırmaq

دیگرگونی [digərquni] 1) dəyişmə; 2) həyəcan, çaşqınlıq

دیگری [digəri] başqa, ikinci; یکی پس از ~ bir-birinin ardınca

دیلم [deyləm] külüng, ling

دیم [deym] dəmyə, əkin

دیم کاری [deymkari] dəmyə əkini, dəmyə əkinçiliyi

دین [din] *c.* ادیان [ədyan]; ~ اسلام islam dini; ~ مسیحی xristian dini

دین [deyn] c. دیون [doyun] borc; ~ ادای borcu ödəmə

دین پرست [dinpərəst] *bax* دین پرور

دین پرستی [dinpərəsti] *bax* دین داری

دین پرور [dinpərvər] din tərəfdarı, dini müdafiə edən

دین دار [dindar] dindar, mömin

دین داری [dindari] dindarlıq, möminlik

دینی [dini] dini; ~ احکام dini ehkamlar

دیو [div] div, şeytan

دیوار [divar] divar, hasar; ساختن ~ (کشیدن) divar tikmək; divar çəkmək; ◊ ~ صوت səs baryeri (*maneəsi*)

دیوان [divan] *c.* دواوین [dəvavin] divan, lirik şeirlər toplusu (*bir müəllifin*); ~ ترکی فضولی Füzulinin türkcə divanı

دیوانگی [divanegi] dəlilik; axmaqlıq, ağılsızlık; کردن ~ dəlilik etmək; ağılsızlıq etmək

دیوانه [divane] 1) dəli; axmaq, ağılsız; 2) aşiq, məftun; شدن ~ dəli olmaq; کردن ~ dəli etmək, dəli-divanə etmək

دیوانه خانه [divanexane] *bax* تیمارستان

دیوانه وار [divanevar] dəlicəsinə, dəli kimi; axmaqcasına, axmaq kimi

دیوخو [divxu] div xasiyyətli, kinli, qəzəbli

دیوسرشت [divsereşt] *bax* دیوخو

دیوسیرت [divsirət] acıqlı; div kimi kinli; qəzəbli, həvəsli

دیوکردار [divkerdar] *bax* دیوخو

دیه [diye] qan bahası, qan pulu

دیهیم [deyhim] 1) tac; 2) taxt; 3) Ay və Günəş ətrafındakı həlqələr

ذ

ذ [zal] fars əlifbasının on birinci hərfi; əbcəd hesabında 700 rəqəmini ifadə edir

ذات [zat] *c.* **ذوات** [zəvat] 1) mahiyyət; 2) təbiət, xasiyyət; cins; 3) subyekt, şəxs; **~ شریف (عالی)** zati-ali, zati-aliləri (*yüksəkvəzifəli şəxsə müraciət*)

ذاتاً [zatən] 1) əslində, təbii olaraq; 2) təbiətinə görə, cinsinə görə

ذات البین [zatolbeyn] qarşılıqlı əlaqə, qarşılıqlı münasibət; **اصلاح ~** **کردن** a) qarşılıqlı əlaqələri yaxşılaşdırmaq; b) iki tərəfi (*partiyanı*) barışdırmaq

ذات الجنب [zatolcəmb] *tib.* plevrit, sətəlcəm

ذات الریه [zatorriye] *tib.* pnevmoniya, ağ ciyərin iltihabı

ذاتی [zati] 1) əsas, başlıca; 2) təbii, əsli, fitri; **~ صفات** təbii keyfiyyətlər (*xüsusiyyətlər*)

ذاکر [zaker] 1) qeyd edən, xatırladan, yada salan; 2) tərifləyən (*Allahı*); dua edən; 3) *bax* **روضه خوان**

ذایقه [zayeğe] dadma hissi; dadbilmə duyğusu

ذبح [zebh] boğazlama, kəsmə (*heyvanı*); qurban kəsmə

ذبیح [zəbih] boğazlanmış, kəsilmiş (*heyvan*)

ذبیحه [zəbihe] *bax* **ذبیح**

ذخایر [zəxayer] *t.* **ذخیره**; **~ طبیعی** təbii ehtiyatlar

ذخیره [zəxire] *c.* **ذخایر** [zəxayer] ehtiyat; fond; **~ طلا** qızıl ehtiyatı; **~ کردن** ehtiyat görmək; tədarük etmək

ذرت [zorrət] qarğıdalı; **~ خوشه ای** (**فرنگی**) kalış (*darıyaoxşar dənli bitki*); **~ نان** qarğıdalı çörəyi

ذرع [zər'] arşın (*104 sm uzunluğunda ölçü vahidi*)

ذروه [zerve // zorve] zirvə, dağın təpəsi; ən yüksək nöqtə (*hər hansı bir şeyin*)

ذره [zərre] *c.* **ذرات** [zərrat] zərrə, ən kiçik hissə

ذره بین [zərrebin] zərrəbin, mikroskop; lupa

ذره بینی [zərrebini] mikroskopik; **~ تجزیه** mikroskopik analiz; **~ حیوانات** mikroskopik heyvanlar

ذره ذره [zərrezərre] zərrə-zərrə, parça-parça, hissə-hissə; damcı-damcı; **~ شدن** parça-parça olmaq; çox kiçik hissələrə bölünmək

ذریه [zorriyye] *c.* **ذراری** [zərari] // **ذریات** [zorriyyat] 1) nəsil, kök, soy; 2) övlad

ذغال [zoğal] *bax* **زغال**

ذقن [zəgən] çənə

ذکا [zəka] *bax* **ذکاوات**

ذکام [zokam] *bax* **زکام**

ذکاوت [zəkavət] 1) zəka, ağıl, dərrakə, fərasət, dərin düşüncə; 2) çalışqanlıq, zirəklik

ذکر [zəkər] *c.* **ذکور** [zokur] 1) erkək; kişi; 2) kişi cinsiyyət orqanı

ذکر [zekr] *c.* **اذکار** [əzkar] 1) qeyd etmə, xatırlatma, yada salma; 2) *din.* zikr (*Allahı anma; Allaha dua etmə*); **~ کردن** qeyd etmək, xatırlatmaq, yada salmaq; **~ گفتن** Allahı anmaq; Allaha dua etmək

ذکی [zəki] zəkalı, zirək, fərasətli

ذلالت [zəlalət] *bax* **ذلت**

ذلت [zellət] 1) zillət, zəlalət, zəlillik, alçaqlıq, rəzillik, əclaflıq; 2) bədbəxtlik

ذله [zelle] *dan.* yorulmuş, yorğun, əldən düşmüş; **~ شدن** yorulmaq, əldən düşmək; **~ کردن** a) yormaq, əldən salmaq; b) təngə gətirmək, bezdirmək

ذلیل [zəlil] 1) zəlil, alçaq, rəzil; 2) bədbəxt; **~ شدن** a) alçalmaq; b) bədbəxt olmaq; **~ کردن** a) alçaltmaq; b) bədbəxt etmək

ذلیلی [zəlili] *bax* **ذلت**

ذم [zəm(m)] *c.* **ذموم** [zomum] məzəmmət, danlaq, töhmət, qınaq

ذمه [zəmme] *c.* **ذمم** [zeməm] 1) vəzifə, mənəvi borc; 2) öhdəlik; cavabdehlik; məsuliyyət; **بر~ گرفتن** özünə borc saymaq; öhdəsinə götürmək

ذمه دار [zemmedar] 1) mükəlləfiyyətli, öhdəsinə götürən; 2) cavabdeh, məsul

ذمه داری [zemmedari] 1) *bax* **ذمه**; 2) qayğı, himayə

ذمیم [zəmim] rüsvayçı, biabırçı

ذمیمه [zəmime] 1) *bax* **ذمیم**; 2) *c.* **ذمایم** [zəmayem] eyibli, qəbahətli, çirkin (*hərəkət*); 3) yaramazlıq, çirkinlik

ذنب [zəmb] *c.* **ذنوب** [zonub] günah, suç, qəbahət

ذو الجلال [zolcəlal] calal sahibi, calallı, əzəmətli (*Allahın epiteti*)

ذو الحجه [zolhəcce] *bax* **ذیحجه**

ذو القعده [zolğə'de] *bax* **ذیقعده**

ذو المنن [zolmənən] alicənab, kərəm sahibi (*Allahın epiteti*)

ذوب [zoub] ərimə, əridilmə, əritmə; **~ قابل** əriyən, əriyə bilən; **~ فلز کارخانه** metallurgiya zavodu; **~ شدن** ərimək (*metal, qar, yağ*); **~ کردن** əritmək (*metalı, qarı, yağı*)

ذوبان [zouban] *bax* **ذوب**

ذوحیاتین [zuhəyateyn] suda-quruda yaşayan, amfibiya; **~ حیوانات** suda-quruda yaşayanlar

ذوفنون [zufonun] bir çox elmləri bilən, erudisiyalı, geniş məlumatlı

ذوق [zouğ] 1) zövq, səliqə, hünər; **~ ارباب** // **~ اهل** zövq əhli, incə zövqlü; 2) meyil, həvəs

ذوق آور [zouğavər] məzəli, zarafatcıl

ذوق زده [zouğzəde] heyran qalmış, valeh olmuş

ذوق مند [zouğmənd] zövqlü, incəsənəti sevən

ذوقی [zouği] estetik

ذوقیات [zouğiyyat] estetika

ذهن [zehn] *c.* **اذهان** [əzhan] 1) zehin, hafizə, yaddaş; 2) ağıl, dərrakə

ذی الحجه [zilhəcce] *bax* **ذیحجه**

ذی القعده [zilğə'de] *bax* **ذیقعده**

ذیحجه [zihəcce] zihəcce (*hicri-qəməri ilinin on ikinci ayı*)

ذی حق [zihəğ(ğ)] haqlı; **~ بودن** haqlı olmaq

ذی حیات [zihəyat] canlı, diri

ذی ربط [zirəbt] əlaqəli, rabitəli

ذی روح [ziruh] *bax* **ذی حیات**

ذی شان [zişə'n] şöhrətli, şan-şöhrətli, adlı-sanlı

ذی شعور [zişour] şüurlu, dərrakəli

ذی صلاحیت [zisəlahiyyət] səlahiyyətli, səlahiyyəti olan

ذی علاقه [ziəlağe] əlaqədar, əlaqəsi olan

ذی فقاران [zıfəğaran] onurğalılar; ~ **حیوانات** onurğalı heyvanlar; ~**غیر** onurğasızlar; ~**غیر حیوانات** onurğasız heyvanlar

ذی فنون [zifonun] *bax* **ذو فنون**

ذیقعده [ziğə'de] ziqədə (*hicri-qəməri ilinin on birinci ayı*)

ذی قیمت [ziğeymət] qiymətli, bahalı

ذیل [zeyl] aşağı; ~ **امضا کنند گان** aşağıda qol çəkənlər; ~**از قرار** aşağıda göstərildiyi kimi

ذیلاً [zeylən] aşağıda, aşağıdakı, aşağıda qeyd olunan

ذی‌نفع [zinəf'] marağı olan; əlaqədar

ذی‌نفوذ [zinofuz] nüfuzlu, nüfuz sahibi, mötəbər

ر

ر [re] fars əlifbasının on ikinci hərfi; əbcəd hesabında 200 rəqəmini ifadə edir

را [ra] təsirlik halı bildirən son qoşma: **کتاب را خواندم** kitabı oxudum; **اورا دیدم** onu gördüm

رابط [rabet] 1) əlaqələndirən; birləşdirən; 2) vasitəçi, araçı

رابطه [rabete] *c.* **روابط** [rəvabet] 1) əlaqə, münasibət; ~ **(روابط) دوستانه** dostluq münasibətləri; 2) *bax* **رابط 1)**

رابع [rabe'] dördüncü

رابعاً [rabe'ən] dördüncüsü

راپرت [raport] 1) raport; məlumat, xəbər; 2) məruzə; ~ **دادن** xəbər vermək; məruzə etmək

راپورت [raport] *bax* **راپرت**

راجح [raceh] imtiyazlı; üstün; ~ **بودن** imtiyazlı olmaq; üstün olmaq

راجع [race']: ~ **به** haqqında, barəsində; ~ **به این** bu barədə

راحت [rahət] 1) rahat; sakit; 2) sakitlik, istirahət; ~ **شدن** rahatlanmaq, rahat olmaq; sakitləşmək; ~ **کردن** rahatlamaq, rahat etmək; sakitləşdirmək; ~ **باش** azad! (*hərbi komanda*)

راحت بخش [rahətbəxş] sakitləşdirici; sevindirici

راحت طلب [rahəttələb] 1) rahatlığı sevən, özünə baxan; 2) tənbəl, bekarçılığı sevən

راحت طلبی [rahəttələbi] rahatlığı sevmə, özünə baxma

راحتی [rahəti] rahatlıq, komfort; ~ **صندلی** yumşaq stul, kreslo; ~ **کفش** ev ayaqqabısı, şapşap

راحله [rahele] *c.* **رواحل** [rəvahel] minik heyvanı

راحم [rahem] rəhmli, mehriban

راد [rad] 1) əliaçıq, səxavətli; 2) alicənab, nəcib; 3) igid, cəsur

رادار [radar] radar

رادبوی [radbuy] *bot.* aloe, əzvay

رادمرد [radmərd] *bax* **راد**

رادمردی [radmərdi] *bax* **رادی**

رادمنش [radmənəş] *bax* **راد**

رادی [radi] 1) əliaçıqlıq, səxavət; 2) alicənablıq, nəciblik; 3) igidlik, cəsarət

رادیکال [radikal] I radikal

رادیکال [radikal] II *riyaz.* kök

رادیو [rad(i)yo] radio

رادیو آکتیو [rad(i)yoaktiv] radioaktiv

رادیوساز [rad(i)yosaz] radio təmir edən, radio düzəldən

رادیوسازی [rad(i)yosazi] 1) radio təmiri; 2) radio təmiri emalatxanası

راز [raz] sirr; ~ **فاش کردن (گشادن)** sirri açmaq; ~ **نهفتن** sirri gizlətmək

راز بان [razban] *bax* **رازدار**

رازپوش [razpuş] *bax* **رازدار**

رازدار [razdar] sirr saxlayan; mötəbər şəxs, etibarlı adam

رازداری [razdari] sirr saxlama

رازق [razeğ] ruzi verən, çörək verən (*Allahın adlarından biri*)

رازگشایی [razqoşayi] sirrin açılması, sirrin bilinməsi

رازونیاز [razoniyaz] ürək sirlərini açıb danışma; ~ **کردن** bir-birinə ürək sirlərini demək

رازیانه [razyane] *bot.* razyana

رأس [rə's] *c.* **رؤوس** // **رئوس** [rous] 1) yuxarı, yuxarı hissə; baş; **در ~ کوه** dağın başında; 2) başçı; **در ~ هنیت**

nümayəndə heyətinin başında; 3) baş (*heyvanlar üçün numerativ söz*); ~ ده گاو on baş inək

راست [rast] 1) düz, doğru; ~ راه düz yol; ~ حرف doğru söz; 2) sağ (*tərəf*); ~ سمت sağ tərəf

راستا [rasta] 1) *riyaz.* istiqamət, yön; 2) *bax* راست **1)**

راست کار [rastkar] 1) təmiz, saf, düz, vicdanlı; 2) ədalətli, insaflı

راست کاری [rastkari] təmizlik, saflıq; 2) ədalət, düzlük

راست گرا [rastgəra] *siy.* sağçı, sağ təmayüllü

راست گرایی [rastgərayi] *siy.* sağçılıq, sağa meyillik

راستگو [rastqu] düz danışan, doğruçu; doğrucul

راست گویی [rastquyi] düz danışma, doğru danışma

راسته [raste] 1) sümüksüz ət, can əti; 2) *riyaz.* üfüqi

راستی [rasti] 1) düzlük, doğruluq, təmizlik, saflıq; 2) doğrudan, həqiqətən

راسخ [rasex] 1) möhkəm, bərk; dəyişməz, sabit; 2) qəti; شدن ~ möhkəmlənmək; sabitləşmək; کردن ~ möhkəmlətmək; sabitləşdirmək

راضی [razi] 1) razı, məmnun; 2) uyğun, müvafiq; شدن ~ a) razılaşmaq, b) uyğunlaşmaq; مرکز ~ a) razı salmaq, razılaşdırmaq; 2) uyğunlaşdırmaq

راغب [rağeb] rəğbət bəsləyən, meyil göstərən; بودن ~ rəğbət bəsləmək, meyil göstərmək

رافت [rə'fət] şəfqət, rəhm, mərhəmət; mehribanlıq

راقم [rağem] 1) yazan; katib; 2) çəkən (*şəkil*); 3) yazıçı; 4) rəssam

راکب [rakeb] 1) atlı, süvari; 2) sərnişin

راکت [raket] 1) *idm.* raketka; 2) raket (*mərmi*)

رآکتور [reaktor] reaktor; اتمی ~ (هسته ای) atom reaktoru

راکد [raked] hərəkətsiz, sakit, durğun; آب ~ durğun su; ◊ حساب ~ dondurulmuş hesab (*pul*)

رام [ram] sakit, dinc; itaətkar, sözəbaxan; شدن ~ sakit olmaq; tabe olmaq; کردن ~ ram etmək; tabe etmək

رامش [rameş] 1) istirahət; 2) şənlik, əyləncə; 3) musiqi; oxuma

رامشگاه [rameşqah] istirahət yeri, əyləncə yeri

رامشگر [rameşgər] 1) musiqiçi, xanəndə; 2) rəqqas, rəqqasə

رامشگری [rameşgəri] 1) musiqi; 2) oxuma, xanəndəlik; 3) rəqs, rəqqaslıq

ران [ran] bud; ◊افشردن (فشردن) ~ at çapmaq; گشادن ~ minmək (*ata*)

رانت [rant] xüsusi imtiyaz

راندمان [randeman] 1) səmərəlilik, verimlilik; xeyir, fayda; 2) istehsal həcmi, istehsal gücü; məhsuldarlıq; کارخانه ~ fabrikin məhsuldarlığı

راندن [randən] 1) qovmaq; ~ ازخانه evdən qovmaq; 2) sürmək (*atı, dəvəni və s.*); 3) sürmək, idarə etmək (*avtomobili, velosipedi və s.*)

رانندگی [ranəndegi] sürücülük

راننده [ranənde] sürücü

راوی [ravi] *c.* روات [rovat] rəvayət edən, nağıl söyləyən, danışan

راه [rah] 1) yol; آب ~ su yolu; ~ تنگ dar yol, cığır; 2) metod, üsul;

~ بدین bu üsulla, bu yolla; 3) dəfə, kərə; ~ صد yüz dəfə; 4) zolaq, cızıq (*parçada*); ~ پارچه parçanın zolağı; ~ آمدن düz yola gəlmək; razılaşmaq; افتادن ~ yola düşmək, yollanmaq, getmək; بردن ~ a) əlindən tutub aparmaq; b) başa düşmək, dərk etmək; ~ پیمودن getmək; جستن ~ yol axtarmaq; cəhd göstərmək; دادن ~ yol vermək; رفتن ~ getmək; ◊ انداختن ~ a) işə salmaq, hərəkətə gətirmək; b) düzəltmək, qaydaya salmaq; زدن ~ hücum etmək, yol kəsmək; گم کردن ~ yolunu azmaq; yanılmaq, səhv etmək

راه انداز [rahəndaz] starter, işə salan

راه آورد [rahavərd] hədiyyə, sovqat (*səfərdən gətirilən*)

راه آهن [rahahən] dəmir yolu; ایستگاه ~ dəmir yolu stansiyası; ~ کشیدن dəmir yolu çəkmək

راهب [raheb] *c.* رهبان [rohban] rahib, tərki-dünya

راهبر [rahbər] 1) bələdçi; yolgöstərən; 2) *bax* رهبر

راهبرد [rahbord] strategiya

راهبردی [rahbordi] strateji

راهبری [rahbəri] 1) bələdçilik etmə, yol göstərmə; 2) *bax* رهبری

راهبری [rahbori] yolkəsmə, oğurluq

راه بند [rahbənd] şlaqbaum

راهبندان [rahbəndan] yolu bağlama, yolu kəsmə

راهبه [rahebe] rahibə

راه پیما [rahpeyma] piyada yol gedən; səyyah

راه پیمایی [rahpeymayi] piyada yol getmə; səyyahlıq; 2) marş, hərbçilərin yerişi

راهدار [rahdar] yol gözətçisi, yolda yol pulu alan

راهداری [rahdari] yola nəzarət; yol xidməti idarəsi

راه راه [rahrah] zolaq-zolaq, xətli, cızıqlı (*parça*)

راهرو [rahrou] 1) dəhliz; 2) yolla gedən, yolçu, piyada

راهزن [rahzən] yolkəsən, oğru

راهزنی [rahzəni] yolkəsənlik, oğurluq; هوایی ~ təyyarə qaçırma; کردن ~ yol kəsmək, oğurluq etmək

راهساز [rahsaz] yolçəkən, yol fəhləsi

راهسازی [rahsazi] yol çəkmə, yol tikmə

راهگذار [rahqozar] 1) yolçu, yoldan keçən; 2) keçid

راهنامه [rahname] 1) yol nişanları; 2) yol xəritəsi

راهنما [rahnəma] bələdçi; yolgöstərən

راهنمایی [rahnəmayi] bələdçilik etmə, yol göstərmə; کردن ~ bələdçilik etmək, yol göstərmək

راهی [rahi] *dan.* gedən, yola düşən; کردن ~ yola salmaq

رأی [rə'y] *c.* آرا [ara] 1) rəy, fikir, nəzər; اخذ ~ səsə qoyma; 2) qərar (*məhkəmənin*); دادگاه ~ məhkəmənin qərarı; 3) səsvermə; علنی ~ açıq səsvermə; عمومی ~ ümumi səsvermə; referendum; مخفی ~ gizli səsvermə; گرفتن ~ səs almaq, səs toplamaq

رایانه [rayane] kompyuter

رایج [rayec] 1) yayılan, dövriyyədə olan (*pul*); 2) tezsatılan

رایحه [rayehe] *c.* روایح [rəvayeh] rayihə, qoxu, xoş iy, ətir

رأی دهی [rə'ydehi] səsvermə; عمومی ~ referendum

رایزنی [rayzəni] məsləhət, məşvərət; فرهنگی ~ mədəniyyət mərkəzi; کردن ~ məsləhətləşmək

رایگان [ray(e)qan] pulsuz, müftə

رأی گیری [rəygiri] səs vermə, səs alma (*seçkidə*)

رب [rəb(b)] *c.* ارباب [ərbab] 1) Allah, Tanrı; 2) cənab, ağa

رب [rob(b)] *c.* ربوب [robub] 1) şirə; انار ~ nar şirəsi; 2) tomat; گوجه ~ فرنگی pomidor tomatı

ربا [reba] sələm, faizlə borc vermə; خوردن ~ sələm almaq

رباب [robab] rübab (*musiqi aləti*)

رباخوار [rebaxar] sələmçi, faizlə borc pul verən

رباخواری [rebaxari] sələmçilik

رباط [rebat] I karvansara

رباط [rebat] II *anat.* bağ, bənd

رباعی [robai] rübai

ربانی [rəbbani] İlahi

ربانیدن [robanidən] oğurlatmaq, oğurlatdırmaq

ربایش [robayeş] 1) oğurlama; 2) qaçırma; 3) cəzb etmə

ربایندگی [robayendegi] *bax* ربایش

رباینده [robayende] 1) oğru; 2) cazibəli; نگاه ~ cazibəli baxış

ربح [rebh] 1) faiz; قرض با ~ صدی پنج beşfaizli borc; 2) gəlir, qazanc

ربح آور [rebhavər] gəlirgətirən, gəlirverən, gəlirli; رشته ~ gəlirli sahə

ربط [rəbt] əlaqə, münasibət, aidlik; حرف ~ *qram.* bağlayıcı; دادن ~ aid etmək; داشتن ~ aid olmaq

ربع [rob'] dörddəbir; یک ~ ساعت saatın dörddə biri (*on beş dəqiqə*)

ربعی [rob'i] rüblük; گزارش ~ rüblük hesabat

ربوبیت [robubiyyət] allahlıq, ilahilik; ülviyyət

ربودگی [robudegi] oğurluq

ربودن [robudən] *k.* ربا [roba] 1) oğurlamaq; 2) qaçırmaq; 3) qapmaq; 4) cəlb etmək

ربیع [rəbi'] yaz, bahar

ربیع الآخر [rəbi'olaxer] rəbiülaxir (*hicri-qəməri ilinin dördüncü ayı*)

ربیع الاول [rəbi'oləvvəl] rəbiüləvvəl (*hicri-qəməri təqviminin üçüncü ayı*)

رپرتاژ [repurtaj] reportaj

رپورتاژ [reportaj] *bax* رپرتاژ

رتبه [rotbe] *c.* رتب [rotəb] rütbə, vəzifə, dərəcə; دادن ~ vəzifəni yüksəltmək; rütbə vermək; elmi ad və ya dərəcə vermək

رتیل [roteyl] *zool.* böyə (*cücü*), büvə

رج [rəc] sıra, cərgə

رجا [rəca] ümid; داشتن ~ ümid etmək, ümid bəsləmək

رجال [recal *t.* رجل; دولت ~ dövlət xadimləri

رجاله [rəccale] alçaq, rəzil; həyasız; xuliqan

رجاله بازی [rəccalebazi] xuliqanlıq; (کردن) درآوردن ~ xuliqanlıq etmək

رجب [rəcəb] rəcəb ayı (*hicri-qəməri təqviminin yeddinci ayı*)

رجحان [rochan] üstünlük; دادن ~ üstünlük vermək; داشتن ~ üstün olmaq; یافتن ~ üstünlük qazanmaq

رجز [rəcəz] 1) özünü tərifləmə, öyünmə, lovğalıq; 2) *ədəb.* rəcəz (*əruz vəzninin bəhrlərindən biri*); خواندن ~ özünü tərifləmək, öyünmək

رجزخوانی [rəcəzxani] özünü tərifləmə, öyünmə; کردن ~ özünü tərifləmək, öyünmək

رجعت [rec'ət] qayıdış; qayıtma (*xəstəlik*); بیماری ~ xəstəliyin qayıtması; کردن ~ a) qayıtmaq; b) təkrar olunmaq

رجل [rəcol] *c.* رجال [recal] 1) kişi; 2) xadim; سیاسی ~ siyasi xadim

رجم [rəcm] *din.* daş atma; daşla vurma; daşqalaq etmə

رجوع [rocu'] 1) müraciət (*kiməsə, nəyəsə*); 2) qayıtma, qayıdış; dönmə; کردن ~ müraciət etmək; ◊ ارباب ~ müştərilər

رجولیت [roculiyyət] kişilik; yetkinlik

رحل [rəhl] *c.* رحال [rehal] 1) yol yükü; 2) dəvə üstündəki oturacaq; 3) rəhil (*kitab oxumaq üçün altlıq*)

رحلت [rehlət] 1) getmə; köçmə; 2) ölüm, ölmə, vəfat, vəfat etmə (*müqəddəs şəxsiyyətlər haqqında*); کردن ~ a) getmək, köçmək; b) vəfat etmək

رحم [rəhəm // rəhem] *c.* ارحام [ərham] 1) *anat.* uşaqlıq, ana bətni; 2) qohumluq, qohumluq əlaqəsi; صله ~ qohumların birləşməsi; قطع صله ~ qohumluq əlaqəsini kəsmə

رحم [rəhm] rəhm, mərhəmət; mehribanlıq, şəfqət; (آوردن) کردن ~ rəhm etmək, şəfqət göstərmək

رحمان [rəhman] mehriban, bağışlayan (*Allahın adlarından biri*)

رحمانی [rəhmani] Allaha aid olan, İlahi

رحمت [rəhmət] rəhm, mehribanlıq; bağışlama, günahları əfv etmə; (کردن) آوردن ~ rəhm etmək; bağışlamaq, əfv etmək

رحمت الله علیه [rəhmətollahəəleyh] Allah ona rəhmət etsin

رحم دل [rəhmdel] rəhmli, mehriban, ürəyiyumşaq

رحیل [rəhil] 1) köç, köçmə, 2) getmə; səfər; yol

رحیم [rəhim] rəhmli, mehriban, mərhəmətli

رخ [rəx] 1) xətt, cızıq (*daşda*); 2) *bax* رخنه 1)

رخ [rox] I 1) üz, sifət; 2) yanaq; ~ در ~ üz-üzə; برتافتن ~ üz döndərmək; دادن ~ üz vermək, baş vermək; ◊ کشیدن به ~ özünü göstərmək, forslanmaq

رخ [rox] II *şahm.* top

رخت [rəxt] *c.* رخوت [roxut] 1) geyim, paltar; سفید ~ alt paltarı; 2) baqaj, yük; پوشیدن ~ geyinmək; کندن (در) ~ (آوردن) soyunmaq; ◊ بربستن ~ ölmək, dünyadan köçmək

رخت آویز [rəxtaviz] *bax* جارختی

رختخواب [rəxtexab] yorğan-döşək; yataq yeri

رخت دار [rəxtdar] paltarsaxlayan, qarderobçu (*teatrda, restoranda*)

رختشو [rəxtşu] paltaryuyan (*adam*)

رختشوخانه [rəxtşuxane] camaşırxana

رختشور [rəxtşur] *bax* رختشو

رختشورخانه [rəxtşurxane] *bax* رختشوخانه

رختشوری [rəxtşuri] *bax* رختشویی

رختشویخانه [rəxtşuyxane] *bax* رختشوخانه

رختشویی [rəxtşuyi] paltaryuma; ماشین ~ paltaryuyan maşın

رخت کن [rəxtkən] qarderob, paltar saxlanılan (*asılan*) yer

رخداد [roxdad] hadisə, əhvalat

رخسار [roxsar] 1) *bax* رخ I; 2) zahiri görünüş

رخساره [rəxşare] *bax* رخسار

رخش [rəxş] I işıq, şəfəq, parıltı

رخش [rəxş] II al; al-qırmızı

رخشا [rəxşa] *bax* رخشان

رخشان [rəxşan] parlaq, parıldayan

رخشندگی [rəxşəndegi] parlaqlıq, parıltı; داشتن ~ parıldamaq

رخشنده [rəxşənde] *bax* رخشان

رخشیدن [rəxşidən] *bax* در خشیدن

رخصت [roxsət] icazə, izin; خواستن ~ icazə istəmək; دادن ~ icazə vermək; گرفتن ~ icazə almaq

رخمه [rəxme] *zool.* kərkəs, keçəl kərkəs (*quş*)

رخنه [rəxne] 1) yarıq, deşik; 2) çat; 3) zərər, itki; (افکندن) کردن ~ a) yol tapıb keçmək; b) sızmaq

رذالت [rəzalət // rezalət] rəzillik, alçaqlıq

رذل [rəzl] *c.* رذول [rozul] // ارذال [ərzal] rəzil, alçaq

رذیل [rəzil] *bax* رذل

رذیلانه [rəzilane] alçaqcasına

رذیلت [rəzilət] *bax* رذالت

رذیله [rəzile] *c.* رذایل [rəzayel] rəzil hərəkət, alçaqlıq

رز [rəz] üzüm, meynə

رز [roz] 1) qızılgül; 2) çəhrayı (*rəng*)

رزاز [rəzzaz] düyüsatan

رزاق [rəzzağ] 1) ruzi verən, ruzi yetirən; 2) Allahın epiteti

رزبان [rəzban] üzümçü

رزبر [rəzbər] meynəkəsən qayçı

رزمندگی [rəzməndegi] döyüşkənlik, mübarizlik

رزمنده [rəzmənde] döyüşçü, döyüşkən, cəngavər

رزمیدن [rəzmidən] döyüşmək, vuruşmaq

رژه [reje] hərbi nümayiş; parad; ~ جایگاه parad meydanı; رفتن ~ paradla keçmək

رژیسور [rejisor] rejissor

رژیم [rejim] 1) rejim, quruluş; 2) qayda, nizam; 3) pəhriz; غذایی ~ yemək pəhrizi; (گرفتن) داشتن ~ pəhriz saxlamaq

رسا [rəsa] 1) uca; صدای ~ uca səs; 2) anlaşılan, başa düşülən

رسالت [rəsalət] 1) peyğəmbərlik;

رستگار [rəst(e)qar] 1) qurtarmış, azad olunmuş, xilas olmuş; 2) sağlam, xoşbəxt; شدن ~ azad olmaq, xilas olmaq; کردن ~ azad etmək, xilas etmək

رستگاری [rəst(e)qari] azadlıq, azadolma, xilasolma; یافتن ~ azad olmaq, xilas olmaq

رستن [rəstən] *k.* ره [rəh] azad olmaq, xilas olmaq

رستن [rostən] *k.* رو [ru] // روی [ruy] bitmək, cücərmək

رستنی [rostəni] 1) bitki; 2) yaşıllıq, göylük

رستوران [resturan] restoran

رسته [rəste] I 1) dərəcə, kateqoriya; 2) sahə; 3) sıra (*bazarda*); 4) qrup, dəstə

رسن باز [rəsənbaz] kəndirbaz

رسن تاب [rəsəntab] kəndirəyirən, kəndirdüzəldən

رسوا [rosva] rüsvay, biabır; شدن ~ rüsvay olmaq, biabır olmaq; کردن ~ rüsvay etmək, biabır etmək

رسوایی [rosvayi] rüsvayçılıq, biabırçılıq; بار اوردن ~ özünü rüsvay etmək

رسوب [rosub] çöküntü, çökmə; suya oturma; کردن ~ çökmək

رسوخ [rosux] 1) keçmə, süzülmə; nüfuzetmə, yayılma; 2) möhkəmlik, sabitlik; dönməzlik, sarsılmazlıq; ~ داشتن möhkəmlənmək; کردن (یافتن) ~ keçmək, süzülmək; nüfuz etmək; yayılmaq

رسول [rəsul] *c.* رسل [rosol] 1) peyğəmbər; 2) elçi, xəbər gətirən

رسول الله [rəsulollah] Allahın elçisi, peyğəmbər

رسوم [rosum] *t.* رسم I

رسید [rəsid // resid] qəbz; دادن ~ qəbz vermək; گرفتن ~ qəbz almaq

رسیدگی [rəsidegi // residegi] 1) yoxlama, araşdırma; 2) təhqiqat (*məhkəmədə*); شدن ~ yoxlanılmaq; təhqiq olunmaq; کردن ~ yoxlamaq; təhqiq etmək

رسیدن [rəsidən // residən] 1) çatmaq; yetişmək; به منزل ~ evə çatmaq; 2) yetişmək; dəymək; انگور ~ üzümün yetişməsi; 3) məşğul olmaq; به کاری ~ bir işlə məşğul olmaq

رسیده [rəside] رسیدن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) çatmış; 2) yetişmiş, dəymiş; هندوانهٔ ~ yetişmiş qarpız

رشادت [rəşadət // reşadət] rəşadət, igidlik, cəsarət, şücaət

رشتن [reştən] *k.* ریس [ris] *bax* ریسیدن

رشته [reşte] 1) sap, tel, lif; ~ مروارید bir sap mirvari; 2) əlaqə; ~ دوستی dostluq əlaqəsi; 3) sahə; ~ متخصص در شیمی kimya sahəsində mütəxəssis, kimyaçı; 4) sıra, zəncir, silsilə; کوه ~ dağ silsiləsi; 5) əriştə; ~ اش əriştə aşı; بریدن ~ əriştə kəsmək; ◊ کسی را پنبه کردن ~ birinin zəhmətini yerə vurmaq

رشحه [rəşhe] *c.* رشحات [rəşəhat] 1) damcı, sızıntı, sıçrantı; 2) tər, tərləmə

رشد [roşd] 1) inkişaf, tərəqqi, böyümə; اطفال ~ uşaqların böyüməsi; اقتصادی ~ iqtisadi inkişaf; 2) yetkinlik, kamillik; کردن (یافتن) ~ a) inkişaf etmək; b) yetkinləşmək

رشک [rəşk] paxıllıq, həsəd; qısqanclıq; بردن (ورزیدن) ~ paxıllıq etmək; qısqanmaq

رشک آمیز [rəşkamiz] paxıl; qısqanc

رشوت [reşvət // roşvət] *bax* رشوه

رشوت خوار [reşvətxar] *bax* رشوه خوار

رشوت خواری [reşvətxari] *bax* رشوه خورای

رشوه [reşve // roşve] rüşvət; خوردن (گرفتن) ~ rüşvət almaq; دادن ~ rüsvət vermək

رشوه خوار [reşvexar] rüşvətxor, rüşvətalan

رشوه خواری [reşvexari] rüşvətxorluq, rüşvət alma

رشوه گیر [reşvegir] *bax* رشوه خوار

رشید [rəşid] 1) igid, şücaətli, cəsarətli; 2) boylu-buxunlu, qəddqamətli

رصد [rəsəd] müşahidə etmə (*səma cisimlərini*)

رصد خانه [rəsədxane] rəsədxana

رصد گاه [rəsədqah] *bax* رصد خانه

رضا [reza] 1) razılıq, razılaşma; bəyənmə; məmnunluq; 2) razı; məmnun; دادن ~ razılıq vermək, razılaşmaq

رضاع [reza'] 1) əmmə (*süd*); 2) əmizdirməyə vermə (*uşağı süd anasına*); دادن ~ əmizdirməyə vermək (*uşağı süd anasına*)

رضاعی [rezai] bir döşdən süd əmmiş; ~برادر süd qardaşı; ~مادر süd anası

رضامند [rezamənd] *bax* رضایتمند

رضامندی [rezaməndi] *bax* رضایتمندی

رضایت [rezayət] *bax* رضا; ~ عدم razılaşmama, razı olmama; bəyənməmə

رضایت آمیز [rezayətamiz] ruhlandırıcı, ürəkləndirici

رضایت بخش [rezayətbəxş] kafi, qənaətbəxş, qənaətləndirici

رضایتمند [rezayətmənd] razı; məmnun

رضایتمندی [rezayətməndi] razılıq, məmnunluq; bəyənmə

رضایت نامه [rezayətname] yazılı surətdə yaxşı rəy; tərifnamə

رضوان [rezvan] 1) məmnunluq, xoşhallıq; 2) cənnətin qapıçısı olan mələk; 3) behişt, cənnət

رضیع [rəzi'] 1) südəmər (*uşaq*); 2) süd qardaşı, süd bacısı

رطب [rətb] 1) təzə, tər-təzə; 2) sulu, nəm

رطب [rotəb] təzə xurma, yetişmiş xurma

رطوبت [rotubət] rütubət, nəm

رطیل [roteyl] *bax* رتیل

رعایت [re'ayət] 1) riayət etmə, əməl etmə, yerinə yetirmə; 2) nəzərə alma; diqqət yetirmə; کردن ~ a) riayət etmək, əməl etmək; b) nəzərə almaq

رعب [ro'b] 1) qorxu, dəhşət; 2) qorxaqlıq

رعب انگیز [ro'bəngiz] qorxulu, dəhşətli

رعب آور [ro'bavər] *bax* رعب انگیز

رعد [rə'd] göy gurultusu; وبرق ~ şimşək, ildırım

رعشه [rə'şe] üşütmə, vicvicə, əsmə, titrəmə; براندامش افتاد ~ canına üşütmə düşdü

رعشه آور [rə'şeavər] əsdirmə gətirən, üşütmə gətirən

رعشه دار [rə'şedar] əsən, titrəyən

رعنا [rə'na] 1) gözəl, qəşəng; məlahətli; 2) incə, yaraşıqlı; boylubuxunlu, qəddqamətli

رعنایی [rə'nayi] 1) gözəllik, məlahət, cazibədarlıq; 2) zəriflik, incəlik

رعونت [ro'unət] 1) axmaqlıq, qanmazlıq, nadanlıq, sarsaqlıq; kütlük; 2) zəiflik, süstlük, ətalət; 3) lovğalıq, təkəbbürlük

رعیت [rə'iyyət] *c.* رعایا [rəaya] 1) kəndli; 2) rəiyyət, camaat

رعیت پرور [rə'iyyətpərvər] ədalətli (*hökmdar*)

رعیت پروری [rə'iyyətpərvəri] rəiyyətlə (*camaatla*) ədalətlə rəftar etmə

رغبت [rəğbət] rəğbət, meyil, istək, həvəs; کردن ~ rəğbət bəsləmək, meyil göstərmək

رغم [rəğm] acıq, hirs, qəzəb; əks iş görmə, ziddinə getmə; به ~ acığına acıqdan; او به ~ onun acığına

رغماً [rəğmən] acıqdan, acığına; ziddinə, əksinə

رغیب [rəğib] arzuolunan, istəkli

رغیبه [rəğibe] *c.* رغائب [rəğaeb] 1) istək, arzu, dilək; 2) *bax* رغیب

رف [rəf] *c.* رفوف [rəfuf] //رفاف [refaf] rəf, ləmə, taxça

رفاقت [rəfağət // refağət] dostluq; yoldaşlıq; داشتن ~ dost olmaq; yoldaş olmaq; کردن ~ dostluq etmək; yoldaşlıq etmək

رفاه [refah] 1) əmin-amanlıq, sakitlik; 2) rahatlıq, komfort; 3) xoşbəxtlik; firavanlıq; rifah; در~ بودن xoşbəxt yaşamaq

رفت [roft] süpürmə, təmizləmə, yır-yığış etmə

رفتار [roftar] rəftar, hərəkət, davranış; کردن ~ rəftar etmək, hərəkət etmək

رفتگان [rəfteqan] ölənlər

رفتگی [rəftegi] 1) getmə, yola düşmə; 2) itki; خون ~ qan itkisi

رفتگر [roft(e)gər] süpürgəçi

رفتگری [roft(e)gəri] 1) süpürkəçilik; 2) küçələri süpürmə və təmizləmə

رفتن [rəftən] *k.* رو [rəv // rou] 1) getmək, yola düşmək; به خانه ~ evə getmək; 2) yaxınlaşmaq; 3) axmaq, tökülmək; آب از کوزه رفت bardaqdan su axdı; 4) oxşamaq; بچه به عمویش رفته uşaq əmisinə oxşayır

رفتن [roftən] *k.* روب [rub] süpürmək, təmizləmək, yır-yığış etmək

رفت وامد [rəftoamməd] gediş-gəliş, hərəkət

رفت و برگشت [rəftobərgəşt] gedib-qayıtma

رفت و روب [roftorub] silib-süpürmə

رفته رفته [rəfterəfte] get-gedə, tədricən, yavaş-yavaş

رفراندوم [refrandom] referendum

رفرم [reform] reforma, islahat

رفع [rəf '] aradan qaldırma, kənar etmə; ləğv etmə; شدن ~ aradan qaldırılmaq; ləğv edilmək; کردن ~ aradan qaldırmaq; ləğv etmək

رفعت [ref'ət // rəf'ət] 1) yüksək vəzifə, yüksək rütbə; 2) böyüklük; yüksəklik, ucalıq

رفق [refğ] yumşaqlıq, mehribanlıq, mülayimlik

رفقا [rofəğa] *t.* رفیق

رفو [rofu] yamama, közəmə; کردن ~ yamamaq, közəmək

رفوزه [rofuze] 1) imtahandan kəsilmiş; 2) qəbul edilməmiş, rədd edilmiş; شدن ~ imtahandan kəsilmək; کردن ~ imtahandan kəsmək

رفوکار [rofukar] *bax* رفوگر

رفوگر [rofugər] yamaqçı, közəməçi

رفیع [rəfi'] 1) yüksək, hündür, uca; ~ بنای hündür bina; ~ مقام yüksək vəzifə; 2) mühüm, əhəmiyyətli

رفیق [rəfiğ] *c.* رفقا [rofəğa] yoldaş; dost

رفیقانه [rəfiğane] yoldaşcasına; dostcasına

رقابت [rəğabət // reğabət] rəqabət; آزاد ~ azad rəqabət; کردن ~ rəqabət etmək

رقابت کننده [rəğabətkonəndə] rəqib, rəqabət edən

رقاص [rəğğas] 1) rəqqas; 2): ~ ساعت saat kəfgiri

رقاصه [rəğğase] rəqqasə; balerina

رقاصی [rəğğasi] rəqqaslıq, rəqs, oyun; rəqqaslıq sənəti; کردن ~ rəqs etmək, oynamaq

رقت [reğğət] riqqət, mehribanlıq, ürəyiyumşaqlıq, şəfqət, rəhmlilik

رقت آمیز [reğğətamiz] acınacaqlı, ağlamalı

رقت انگیز [reğğətəngiz] ürəkağrıdan, təsirli, həyəcanlandırıcı

رقت آور [reğğətavər] *bax* رقت انگیز

رقت بار [reğğətbar] *bax* رقت انگیز

رقص [rəğs] rəqs, oyun; کردن ~ rəqs etmək; oynamaq

رقصان [rəğsan] 1) rəqs edən; oynayan; 2) rəqs edə-edə, oynaya-oynaya

رقصاندن [rəğsandən] rəqs etdirmək, oynatmaq, oynamağa məcbur etmək

رقصیدن [rəğsidən] rəqs etmək, oynamaq

رقعه [roğ'e] *c.* رقاع [reğa] 1) məktub; 2) yamaq

رقم [rəğəm] *c.* ارقام [ərğam] // رقوم [roğum] rəqəm, ədəd; زدن ~ a) işarə qoymaq (*yükün üzərində*); b) yazmaq

رقم بندی [rəğəmbəndi] təsnifat, qruplaşdırma, bölgü; کردن ~ növlərə ayırmaq, qruplaşdırmaq

رقمی [rəğəmi] rəqəmli; سه ~ üçrəqəmli

رقومی [roğumi] 1) rəsm edilmiş; tərsimi; ~ هندسه tərsimi həndəsə; 2) *bax* رقمی

رقیب [rəğib] *c.* رقبا [roğəba] rəqib

رقیق [rəğiğ] 1) durulaşdırılmış, duru; ~ محلول duru məhlul; 2) yumşaq; incə, zərif; ~ قلب yumşaq ürək; ~ کلمات incə sözlər

رقیق القلب [rəğiğolğəlb] həssas qəlbli, incəqəlbli, ürəyiyumşaq

رک [rok] *dan.* açıq, aşkar, birbaşa; و ~ راست açıq-aşkar; گفتن ~ açıq demək

رکاب [rekab] 1) üzəngi; 2) pedal (*velosipeddə, motosikletdə*); 3) ayaq yeri, pillə; واگون ~ vaqonun pilləsi; 4) çiyinbağı, çiyinlik (*qadın alt köynəyində*); زدن ~ pedalı basmaq; velosipedi sürmək; ◊ زدن (کشیدن) ~ ata minmək

رکابدار [rekabdar] 1) atın cilovunu tutan; 2) çiyinbağlı (*qadın alt köy-*[illegible] *nəyi*); 3) üzəngili (*şalvar*)

رکابی [rekabi] 1) üzəngili, üzəngisi olan; 2) *bax* رکابدار 2), 3)

رکعت [rək'ət // rek'ət // rok'ət] *c.* رکعات [rəkəat] *din.* rükət (*namazın bir hissəsi*)

رکن [rokn] *c.* ارکان [ərkan] 1) bünövrə, təməl, əsas; 2) sütun, dirək

رکود [rokud] durğunluq; ətalət, hərəkətsizlik; تجارت ~ ticarətdə durğunluq; کل ~ tam durğunluq, tənəzzül

رکورد [rekord] rekord

رکوع [roku'] *din.* təzim; əlləri diz üstə qoyub əyilmə (*namazda*); کردن ~ təzim etmək; əlləri diz üstə qoyub əyilmək (*namazda*)

رکیک [rəkik] 1) kobud, nalayiq, ədəbsiz; حرفهای ~ kobud sözlər; 2) çirkin, iyrənc

رگ [rəg] damar; جان ~ şah damar; به ~ شدن damarın dartılması; زدن (گشادن) qan almaq; damarı açmaq; ◊ داشتن ~ qeyrətli olmaq; خواب ~ کسی را به دست آوردن a) birisinin xasiyyətini bilmək; b) birisini özün

tabe etmək; ~• غیرتش به جوش آمدن qeyrət damarı çoşmaq

رگبار [rəgbar] 1) leysan, bərk yağış; 2) güllə yağışı (*atəşi*), gülləbaran

رگزنی [rəgzəni] *bax* حجامت; کردن ~ qan almaq

رگشناس [rəgşenas] angioloq, damar həkimi

رگشناسی [rəgşenasi] angiologiya

رگ و ریشه [rəgorişe] 1) damar (*ətdə*); 2) kök, soy, nəsil, mənşə

رل [rol] I rol; بازی کردن ~ rol oynamaq (*ifa etmək*)

رل [rol] II sükan, rul; ~• پشت نشستن sükan arxasında oturmaq

رم [rəm] hürkmə; (کردن) دادن ~ hürkütmək

رماتیسم [romatism] revmatizm, yel xəstəliyi

رمال [rəmmal] rəmmal, falçı, fala baxan

رمالی [rəmmali] fala baxma; کردن ~ fala baxmaq

رمان [roman] roman; روانی ~• psixoloji roman

رماندن [rəmandən] qorxutmaq; hürkütmək, hürküdüb qaçırtmaq (*heyvanı*)

رمبیدن [rombidən] dağılmaq, uçmaq (*tavan, divar*)

رمز [rəmz] *c.* رموز [romuz] 1) rəmz, simvol; şərti işarə; 2) şifr; 3) sirr; کردن ~ kodlaşdırmaq

رمزی [rəmzi] şifrli, kodlu; قفل ~• kodlu qıfıl

رمش [rəmeş] 1) qorxma, vahimə; 2) hürkmə

رمضان [rəməzan] ramazan (*hicri-qəməri təqviminin doqquzuncu ayı – orucluq ayı*)

رمق [rəməğ] son nəfəs, son qüvvə; hey; افتادن از~ qüvvədən düşmək; heydən düşmək

رمل [rəməl] *ədəb.* rəməl (*əruz vəzninin bəhrlərindən biri*)

رمل [rəml] *c.* رمال [remal] 1) qum; کلیه ~• böyrəkdə olan qum; 2) علم ~ qum üzərində fala baxma; انداختن ~ (کشیدن) qum üzərində fala baxmaq

رموز [romuz] *t.* رمز; فنی ~• texniki incəliklər

رمه [rəme] sürü; گوسفند ~• qoyun sürüsü

رمیدگی [rəmidegi] 1) qorxu, vahimə, dəhşət; 2) hürkmə

رمیدن [rəmidən] qorxmaq, hürkmək

رنج [rənc] 1) zəhmət; 2) əzab, əziyyət; 3) çətinlik; 4) narahatlıq; 5) inciklik; بردن (دیدن، کشیدن) ~ a) zəhmət çəkmək; b) əzab çəkmək, əziyyət çəkmək; c) çətinliklərlə üzləşmək; ç) narahat olmaq

رنجاندن [rəncandən] incitmək

رنج آور [rəncavər] 1) əzablı, əziyyətli; 2) çətin, ağır

رنجبر [rəncbər] 1) zəhmətkeş; 2) yoxsul kəndli

رنج دیده [rəncdide] əzab görmüş, əziyyət çəkmiş

رنجش [rənceş] 1) incimə, inciklik; təhqir olunma; 2) təəssüf, heyifsilənmə; داشتن ~ a) incimək; b) təəssüflənmək; پیدا کردن ~ *bax* رنجیدن

رنجور [rəncur] 1) gücsüz, zəif; xəstə; 2) qəmli, kədərli

رنجیدگی [rəncidegi] inciklik, incimə; kədərlənmə

رنجیدن [rəncidən] incimək; kədərlənmək

رند [rend] *c.* رنود [ronud] 1) hiyləgər, çoxbilmiş; fırıldaqçı; 2) içki düşkünü, kefcil; 3) arsız, abırsız; qəmsiz, kədərsiz, əhli-kef

رنده [rənde] rəndə; شدن ~ rəndələnmək; کردن ~ rəndələmək

رنگ [rəng] rəng, boya; (کردن) زدن ~ rəngləmək; ◊ خودرا باختن ~• rəngi qaçmaq, qorxmaq; پریدن ~ a) rəngi solmaq (*parça*); b) *bax* خود را ~• باختن; از دیوار تراشیدن ~ həyasızlıq etmək; برآب زدن ~ biclik etmək; گذاشتن و ~ برداشتن ~ rəng verib, rəng almaq

رنگ آمیز [rəngamiz] rəngamiz

رنگا رنگ [rəngarəng] rəngarəng, əlvan

رنگ پریدگی [rəngpəridegi] solğunluq, rəngi qaçma

رنگ پریده [rəngpəride] solğun, solmuş, rəngiqaçmış; شدن ~ solğunlaşmaq, rəngi qaçmaq

رنگرز [rəngrəz] boyaqçı

رنگرزی [rəngrəzi] 1) boyaqçılıq; 2) boyaqçı dükanı

رنگ رفته [rəngrəfte] *bax* رنگ پریده

رنگ زده [rəngzəde] rənglənmiş, boyanmış

رنگ زردی [rəngzərdi] əzab-əziyyət; sıxıntı, həyəcan

رنگ زن [rəngzən] 1) rəngsaz; 2) rəssam

رنگ ساز [rəngsaz] 1) *bax* رنگ زن; 2) boyaq istehsalçısı

رنگ سازی [rəngsazi] boyaq düzəltmə

رنگ کار [rəngkar] *bax* رنگ زن

رنگ و بو [rəngobu] cazibə, məlahət, təravət, cazibədarlıq; داشتن ~ cazibəli olmaq, məlahətli olmaq; dolğun olmaq; زندگیش~ دارد həyatının mənası var

رنگ و رو رفته [rəngorurəfte] rəngi getmiş; solğun; geyilmiş, köhnə

رنگ و روغن [rəngorouğən] yağlı boya

رنگ و روغنی [rəngorouğəni] yağlı boya ilə çəkilmiş; تصویر ~• yağlı boya ilə çəkilmiş şəkil

رنگی [rəngi] rəngli; عکس ~• rəngli şəkil

رنگین [rəngin] *bax* رنگی; کردن ~ rəngləmək; əlvan naxışlarla rəngləmək

رنگین کمان [rənginkəmanı] göy qurşağı

رو [ru] 1) üz, sifət; زیبا ~• gözəl üz; زشت ~• çirkin sifət; 2) üst, üstündə, üzərində; میز ~• masanın üstündə; چشم ~• gözüm üstə; 3) səbəb; ازچه ~ nə səbəbə? ◊ انداختن ~ üz vurmaq, xahiş etmək; دادن ~ üz vermək, baş vermək; داشتن ~ üzlü olmaq, həyasız olmaq; درماندن ~ xəcalət çəkmək; دست گذاشتن ~• xərcə salmaq; هم ~• ریختن sazişə girmək; dostlaşmaq

روا [rəva] yol verilən, izin (*icazə*) verilən; qəbul edilən; داشتن ~ rəva bilmək; izin (*icazə*) vermək

روابط [rəvabet] *t.* رابطه

رواج [rəvac] 1) yayılma; 2) dövriyyə, tədavül (*mal, pul*); (کردن) دادن ~ a) dövriyyəyə buraxmaq; b) yaymaq; داشتن ~ a) dövriyyədə olmaq (*mal, pul*); b) yayılmaq

روادید [rəvadid] viza; دادن ~ viza vermək; viza açmaq

رواق [rəvağ] qübbə, tağ, tavan; بی ستون ~• *mən.* göy qübbəsi; مسجد ~• məscidin qübbəsi

روان [rəvan] I 1) axar, axan; ~آب axar su; 2) gedən, hərəkət edən; 3) axıcı, aydın, ifadəli (*nitq*); شدن ~ getmək; yola düşmək; کردن ~ a) göndərmək; yola salmaq; b) əzbərləmək

روان [rəvan] II can, ruh; ruhi aləm

روان بخش [rəvanbəxş] 1) ruhlandıran, ruhlandırıcı; 2) can bəxş edən (*Allahın epiteti*)

روان پزشک [rəvanpezeşk] psixiatr, ruhi xəstəliklər həkimi

رواندار [ruəndaz] 1) örtük; yüngül yorğan (*adyal*); 2) *bax* روبند

روان شناس [rəvanşenas] psixoloq

روان شناسی [rəvanşenasi] psixologiya

روانه [rəvane] 1) *bax* روان I **1), 2)**; شدن ~ *bax* روان شدن (روان *sözündə*); کردن ~ *bax* روان کردن **a)** (روان *sözündə*)

روانی [rəvani] I axıcılıq, rəvanlıq; کلام ~ sözün axıcılığı

روانی [rəvani] II ruhi; بیماریهای ~ ruhi xəstəliklər

روایت [rəvayət // revayət] *c.* روایات [rəvayat] 1) rəvayət; 2) variant; شدن ~ rəvayət olunmaq; کردن ~ rəvayət etmək

روایی [rəvayi] 1) tədavül (*pul*); hərəkətdə olma; 2) rəvayətə görə

روباز [rubaz] 1) açıq, açıqüzlü, üstüaçıq, örtüksüz; 2) çadırasız; 4) düz, açıq; صحبت ~ düz (*açıq*) söhbət; 5) *dan.* sırtıq, həyasız

روبالشی [rubalcşi] balışüzü

روبان [ruban] lent

روباه [rubah] 1) tülkü; 2) *məc.* çoxbilmiş, hiyləgər; ◊ آبی ~ susamuru; ترکی ~ oxlu kirpi

روباه بازی [rubahbazi] ikiüzlülük, hiyləgərlik; (کردن) درآوردن ~ ikiüzlülük etmək

روباه صفت [rubahsefət] tülküsifət, hiyləgər, ikiüzlü

روباه صفتی [rubahsefəti] tülküsifətlilik, ikiüzlülük; کردن ~ ikiüzlülük etmək

روبراه [ruberah] *dan.* 1) üzüyola; 2) hazır

روبرو [ruberu] üzbəüz, qarşı-qarşıya; آمدن ~ üzbəüz gəlmək; ~ (کردن) ساختن üzləşdirmək; شدن ~ üzləşmək

روبسته [rubəste] 1) bağlı; 2) üzübağlı, üzü örtülmüş

روبنا [rubəna] 1) bina üzərində olan tikili; 2) *fəl.* üstqurum

روبند [rubənd] üz örtüyü, duvaq

روبنده [rubənde] *bax* روبند

روبوسی [rubusi] 1) öpüşmə (*görüşərkən*); 2) qucaqlaşma (*görüşərkən*); کردن ~ a) öpüşmək (*görüşərkən*); b) qucaqlaşmaq (*görüşərkən*); c) barışmaq

روبیدن [rubidən] *bax* رفتن [roftən]

روپوش [rupuş] 1) xalat; plaş; 2) örtük; çexol; 3) duvaq

روپوشدار [rupuşdar] örtüklü, çexollu

روپوشی [rupuşi] 1) örtmə, bağlama; 2) maskalama; maskalanma; 3) gizlətmə, gizli saxlama; کردن ~ a) örtmək, bağlamaq; b) maskalamaq; c) gizlətmək, gizli saxlamaq

رو تخته‌خوابی [rutəxtexabi] *bax* روتختی

روتختی [rutəxti] çarpayı üçün örtük

روح [ruh] *c.* ارواح [ərvah] 1) ruh; جنگی ~ hərbi ruh; 2) can; 3) ma-

hiyyət; بخشیدن ~ ruhlandırmaq; canlandırmaq

روحاً [ruhən] ruhən, qəlbən

روح افزا [ruhəfza] ruhlandıran; ruhlandırıcı; canlandıran; canlandırıcı

روح الامین [ruholəmin] Cəbrayıl (*mələk*)

روح القدس [ruholğodos] *bax* روح الامین

روح الله [ruhollah] İsa peyğəmbərin epiteti

روح انگیز [ruhəngiz] *bax* روح افزا

روحانی [rouhani] *c.* روحانیون [rouhaniyyun] 1) ruhani; 2) ruhi; 3) canlı

روحانیت [rouhaniyyət] 1) ruhanilik; 2) qeyri-maddilik; 3) ruhlanma, vəcd, şövq

روحانی نما [rouhaninəma] zahirən ruhani olan, özünü ruhani kimi göstərən

روح بخش [ruhbəxş] ruhlandıran, ruhlandırıcı

روح پرور [ruhpərvər] *bax* روح بخش

روح فرسا [ruhfərsa] bezikdirən, darıxdıran

روح نواز [ruhnəvaz] mehriban, nəvazişli

روحی [ruhi] *bax* روانی II

روحیه [ruhiyye] *c.* روحیات [ruhiyyat] əhvali-ruhiyyə, ruh yüksəkliyi

روز [ruz] gün, gündüz; تمام ~ bütün günü; هر ~ hər gün; استراحت ~ istirahət günü, bazar günü; تولد ~ ad günü, doğum günü; دوم ماه ~ ayın ikisi; ◊ روزی bir dəfə; روزی ازروزها günlərin bir günü; به ~ ~ gündən-günə

روزافزون [ruzəfzun] gündən-günə çoxalan, durmadan artan

روزانه [ruzane] 1) gündəlik qazanc (*muzd*); 2) gündəlik, hər günlük; کارهای ~ gündəlik işlər

روزبه [ruzbeh] xoş dövran, xoş gün

روزبهی [ruzbehi] səadət, xoşbəxtlik; tərəqqi, rifah

روزشماری [ruzşomari] günləri sayma; səbirsizliklə gözləmə; کردن ~ günləri saymaq; səbirsizliklə gözləmək

روزکور [ruzkur] gündüz pis görən adam

روزکوری [ruzkuri] gündüz korluğu

روزگار [ruzğar] *mənsəl* ləqəb

رود [rud] II çay; ارس ~ Araz çayı

روداد [rudad] *bax* رویداد

رودار [rudar] üzlü, utanmaz, həyasız, sırtıq

روداری [rudari] üzlülük, utanmazlıq, həyasızlıq, sırtıqlıq

رودبار [rudbar] 1) çaylaq, çay çox olan yer; 2) böyük çay

رودخانه [rudxane] 1) *bax* رود II; 2) çayın mənbəyi

رودربایستی [rudərbayesti] utanma, çəkinmə, sıxılma; بی ~ utanmadan, çəkinmədən; داشتن ~ utanmaq, çəkinmək

رودررو [rudərru] *bax* روبرو

رودروایسی [rudərvasi] *bax* رودربایستی

رودشاخه [rudşaxe] çayın qolu

روده [rude] bağırsaq; (کور) اعور ~ kor bağırsaq; (اثنی عشر) دوازده ~ onikibarmaq bağırsaq; ◊ درازی ~ uzunçuluq; درازی کردن ~ uzunçuluq etmək

روده دراز [rudederaz] *dan.* boşboğaz, çərənçi, uzunçu

روده درازی [rudederazi] *dan.* boşboğazlıq, çərənçilik, uzunçuluq

روزی [ruzi] rəzi, razılıq; ~ خدا allahın rəzisi; ~ کردن razılıq vermək; ~ شدن razılaşmaq; ~ نشدن razılaşmamaq; ~ بودن razı olmaq; ~ ~ kəsmə, kəsmə-kəsmə; ~ ~ کردن kəsmə-kəsmə etmək; ~ ~ شدن kəsmə-kəsmə olmaq; ~ ~ بودن kəsmə-kəsmə olmaq; ~ ~ نشدن kəsmə-kəsmə olmamaq

روزگار [ruz(e)qar] 1) vaxt; 2) bəxt, tale; سیاه ~ qara bəxt, acı tale; 3) dövran, zəmanə, fələk; 4) halvəziyyət; 5) dünya; گذراندن ~ vaxt keçirmək; ömür sürmək; ◊ بردن ~ səbir etmək, dözmək; təxirə salmaq

روزگذار [ruzqozar] 1) həyat, yaşayış; 2) gün keçirmə, boş-mənasız həyat

روزمره [ruzmər(r)e] *bax* روزانه **2)**

روز مزد [ruzmozd] günəmuzd (*işçi*)

روزن [rouzən] *bax* روزنه

روزنامه [ruzname] *c.* روزنامجات [ruznamecat] qəzet; مصور ~ şəkilli qəzet

روزنامه نگار [ruznameneqar] jurnalist, müxbir

روزنامه نگاری [ruznameneqari] jurnalistika

روزنامه نویس [ruznamenevis] *bax* روزنامه نگار

روزنامه نویسی [ruznamenevisi] *bax* روزنامه نگاری

روزنه [rouzəne] 1) baca, deşik, dəlik, yarıq; 2) işıq

روزه [ruze] oruc; بودن (داشتن) oruc olmaq; باز کردن ~ iftar etmək; خوردن ~ orucu pozmaq; گرفتن ~ oruc tutmaq

روزه خوار [ruzexar] oruc tutmayan, orucu pozan

روزه خواری [ruzexari] oruc tutmama, orucu pozma

روزه دار [ruzedar] oruc tutan

روزه داری [ruzedari] oruc tutma

روزه گشایی [ruzeqoşayi] orucu açma, iftar etmə

روزی [ruzi] 1) ruzi, gündəlik qazanc; 2) bəxt, tale, qismət

روزی ده [ruzideh] *bax* روزی رسان

روزی رسان [ruziresan] ruzi verən (*Allahın epitetı*)

روژ [ruj] 1) ənlik, pomada, dodaq boyası; 2) kirşan (*yanaq üçün*)

روسا [roəsa] *t.* رئیس

روساز [rusaz] 1) *bax* روبنا **1)**; 2) üzlük daş ustası

روسازی [rusazi] üz çəkmə, üzlük çəkmə (*inşaat işlərində*); کردن ~ üz çəkmək, üzlük çəkmək (*inşaat işlərində*)

روسپی [ruspi] fahişə, əxlaqsız qadın

روسپی زاده [ruspizade] haramzadə, fahişədən doğulan, bic

روستا [rusta] kənd

روستایی [rustayi] kəndli, kənd adamı

روسری [rusəri] baş örtüyü; ~ عروس gəlin duvağı

روسفید [rusefid] üzüağ; başıuca; günahsız

روسفیدی [rusefidi] üzüağlıq; başucalığı; günahsızlıq

روسو فیل [rusofil] ruspərəst, rusları sevən

روسیاه [rusiyah] üzüqara; günahkar

روسیاهی [rusiyahi] üzüqaralıq; günahkarlıq

روش [rəveş] 1) üsul, yol, tərz, metod; حل مسئله ~ məsələnin həlli üsulu; 2) hərəkət, rəftar, gediş, yeriş; ~ خوش gözəl yerişli

روشن [rouşən] 1) işıqlı; ~ چراغ işıqlı çıraq; 2) təmiz; şəffaf; ~ آب şəffaf su; 3) aydın, aşkar, anlaşıqlı, anlaşılan; dəqiq; ~ فکر dəqiq fikir; ~ مطلب aydın məsələ; ~ شدن a) işıqlanmaq, yanmaq; b) aydınlaşmaq; ~ کردن (ساختن) a) işıqlandırmaq, yandırmaq; b) aydınlaşdırmaq

روشنایی [rouşənayi] 1) işıq; روز ~ günün işığı; 2) parıltı; خورشید ~ günəşin parıltısı; بخشیدن ~ işıqlandırmaq

روشن بین [rouşənbin] dərrakəli, fərasətli, gözüaçıq, uzaqgörən

روشن بینی [rouşənbini] dərrakə, fərasət, gözüaçıqlıq, uzaqgörənlik

روشن دل [rouşəndel] 1) ziyalı, savadlı; 2) tərbiyəli

روشن دلی [rouşəndeli] ziyalılıq, savadlılıq, mədənilik

روشن ضمیر [rouşənzəmir] *bax* روشن دل

روشن فکر [rouşənfekr] ziyalı, savadlı

روشن فکری [rouşənfekri] ziyalılıq, savadlılıq

روشن گر [rouşəngər] 1) maarifçi; 2) şərhçi

روشن گری [rouşəngəri] 1) maarifçilik; 2) şərh etmə, izah etmə

روشنی [rouşəni] 1) aydınlıq; 2) ifadəlilik, təsirlilik, səlislik; 3) *bax* روشنایی

روشویی [ruşuyi] əlüzyuyan

روضه [rouze] 1) rövzə (*Kərbəla hadisələri haqqında rövzəxanların oxuduqları dastan-mərsiyə*); 2) *c.* روضات [rouzat] // ریاض [riyaz] bağça, bağ, güllük; رضوان ~ cənnət bağçası

روضه خوان [rouzexan] rövzəxan (*Kərbəla hadisələri haqqında dastan-mərsiyə söyləyən şəxs*)

روضه خوانی [rouzexani] 1) rövzəxanlıq məclisi; 2) rövzəxanlıq sənəti

روغن [rouğən] yağ; آفتاب گردان ~ günəbaxan yağı; حیوانی ~ heyvan yağı; ذرت ~ qarğıdalı yağı; زیتون ~ zeytun yağı; ماهی ~ balıq yağı; موتور ~ motor yağı; نباتی ~ bitki yağı; آب (داغ) کردن ~ yağ əritmək; ◊ به ~ ریگ ریختن əbəs iş görmək; قاز مالیدن ~ qoltuğuna qarpız vermək

روغن دان [rouğəndan] yağqabı

روغن کاری [rouğənkari] yağlama (*maşını*)

روغنی [rouğəni] yağlı; yağda bişirilmiş

روغن کشی [rouğənkeşi] yağ çəkmə; کارخانه ~ yağ zavodu

روکش [rukeş] üz, üz çəkmə; دندان ~ diş koronkası; طلا ~ qızıl koronka; کردن ~ üz çəkmək

روگردان [rugərdan] 1) üz döndərən; 2) etiraz edən; شدن ~ a) üz döndərmək; b) etiraz etmək

روگردانی [rugərdani] 1) üz döndərmə; 2) etiraz etmə

روماتیسم [romatism] *bax* رماتیسم

رومیزی [rumizi] süfrə

روند [rəvənd] *bax* روش **1)**

رونق [rounəğ] 1) rövnəq, parıltı; parlaqlıq; gözəllik; 2) canlanma (*işdə, ticarətdə*); بازرگانی ~ ticarətin canlanması; 3) uğur; müvəffəqiyyət, nailiyyət; inkişaf; دادن (بخشیدن) ~ canlandırmaq; داشتن ~ canlanmaq; çiçəklənmək, inkişaf etmək

رونما [runəma] 1) üzgördü hədiyyəsi; bəyin gəlinə verdiyi hədiyyə (*birinci dəfə onun üzünü görərkən*); 2) yeni doğulan uşağı görərkən verilən hədiyyə

رونوشت [runeveşt] surət, üz, kopiya; شناسنامه ~ şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti

رونویس [runevis] 1) *bax* رونوشت; 2) reproduksiya

رونویسی [runevisi] üzünü köçürmə, surətçıxarma; کردن ~ surət çıxartmaq

روی [ruy] *bax* رو

رؤیا [ro'ya] 1) röya; yuxu; 2) arzu; xəyal

رؤیت [ro'yət] baxma, görmə, görüş; baxılma; tanış olma; کردن ~ baxmaq, görmək; baxılmaq; tanış olmaq

رویداد [ruydad] hadisə, əhvalat, olay; مهم ~ mühüm hadisə

رویش [ruyeş] bitmə, cücərmə; böyümə; کردن ~ bitmək, cücərmək; böyümək

رویه [rəviyye] üsul, tərz, metod

رویه [ruye] üz, çöl tərəf; پالتو ~ paltonun üzü

روی هم [ruyehəm] toplum; bütövlükdə; cəmi; nəticədə

روی هم رفته [ruyehəmrəfte] bir yerdə, bütövlükdə; tamamilə

رویدن [ruyidən] *bax* رستن [rostən]

ره [rəh] *bax* راه

رها [rəha // reha] azad, azad olunmuş, xilas edilmiş; شدن ~ azad olunmaq; کردن ~ a) azad etmək; xilas etmək; b) buraxmaq, əldən vermək

رهاندن [rəhandan] 1) azad etmək, xilas etmək; 2) buraxmaq, əldən vermək

رهانیدن [rəhanidən] *bax* رهاندن

ره آورد [rəhavord] *bax* راه آورد

رهایی [rəhayi // rehayi] azad olma, azadlıq; xilas olma; بخشیدن (دادن) ~ azadlıq vermək; یافتن ~ xilas olmaq

رهبانیت [rohbaniyyət] rahiblik, tərki-dünyalıq

رهبر [rəhbər] rəhbər, başçı, öndər, lider; سیاسی ~ siyasi rəhbər

رهبری [rəhbəri] rəhbərlik, başçılıq; به ~ rəhbərliyi ilə; کردن ~ rəhbərlik etmək

رهسپار [rəhsepar] yola düşmə; yollanma; شدن ~ yola düşmək, yollanmaq, getmək

رهگذار [rəhqozar] *bax* راهگذار

رهن [rəhn] *c.* رهون [rohun] girov; دادن ~ girov vermək; گذاشتن ~ girov qoymaq

رهنما [rəhnema // rəhnəma] *bax* راهنما

رهنمایی [rəhnemayi // rəhnəmayi] *bax* راهنمایی

رهنمود [rəhnəmud] yol göstərmə

رهنمون [rəhnemun // rəhnəmun] direktiv, göstəriş

رهنورد [rəhnəvərd] 1) yol gedən; iti gedən; 2) səyyah

رهنی [rəhni] girov qoulmuş; girovlu; ipoteka; بانک ~ girov müqabilində kredit verən bank; خانهٔ ~ girov qoyulmuş ev; موسسه ~ lombard

رهیدن [rəhidən] *bax* رستن [rəstən]

رهین [rəhin] girov saxlanılan adam; منت ~ minnətdar, borclu; منت کسی بودن ~ birinə minnətdar olmaq

ریا [riya] riya, hiylə, kələk; ikiüzlülük

ریاست [riyasət] başçılıq, rəhbərlik; جمهور (جمهوری) ~ respublika prezidenti postu (*vəzifəsi*); دانشگاه ~ rektorluq, rektorluq vəzifəsi; کردن ~ başçılıq etmək, rəhbərlik etmək

ریاست طلب [riyasəttələb] vəzifəpərəst

ریاست طلبی [riyasəttələbi] vəzifəpərəstlik

ریاض [riyaz] *t.* روضه

ریاضت [riyazət] nəfsi saxlama, çəkinmə; tərki-dünyalıq; zahidlik; کشیدن ~ nəfsi saxlamaq, çəkinmək; tərki-dünyalıq etmək

ریاضت کش [riyazətkeş] nəfsini saxlayan, tərki-dünya, zahid

ریاضیات [riyaziyyat] riyaziyyat

ریاضی دان [riyazidan] riyaziyyatçı

ریاکار [riyakar] riyakar, ikiüzlü

ریاکاری [riyakari] riyakarlıq, ikiüzlülük

ریال [riyal] riyal (*İran İslam Respublikasında pul vahidi*)

ریب [reyb] şəkk, şübhə; بدگومانلیق; بی شک و~ şübhəsiz, şəksiz, sözsüz

ریتم [ritm] ritm

ریحان [reyhan] *c.* ریاحین [riyahin] *bot.* reyhan

ریخت [rixt] 1) zahiri görkəm; fiqura; bədən quruluşu; بد ~ pis görkəmli; خوش ~ gözəl görkəmli 2) növ, forma; لباس ~ paltar fasonu

ریختن [rixtən] *k.* ریز [riz] 1) tökmək; səpmək; 2) doldurmaq; 3) boşaltmaq; 4) əritmək

ریخته گر [rixtegər] 1) metalərdən (*fəhlə*); 2) qalayçı

ریخته گری [rixtegəri] 1) metaləritmə; 2) metaləritmə sexi; کردن ~ metal əritmək

ریز [riz] I xırda, çox kiçik; ماهی ~ çox kiçik balıq

ریز [riz] II siyahı

ریز بار [rizbar]: باران ~ narın yağış, çiskin yağış

ریزبین [rizbin] mikroskop

ریزش [rizeş] 1) axma, sızma; سوخت ~ yanacağın sızması; 2) yağma; باران ~ yağışın yağması; 3) tökülmə; موی ~ saçın tökülməsi; 4) sürüşmə, çökmə; خاک ~ torpaq sürüşməsi

ریزه [rize] 1) xırda, qırıntı; نان ~ çörək qırıntısı; 2) yonqar; 3) bir damcı, bir az; کردن ~ doğramaq, ovub tökmək

ریزه کاری [rizekari] 1) zərif iş, incə iş; 2) zəriflik, incəlik (*işdə*); کردن ~ zərif iş görmək, incə iş görmək

ریستن [ristən] *bax* ریسیدن

ریسک [risk] risk, təhlükə; کردن ~ risk etmək

ریسمان [risman] ip, kəndir

ریسمان باز [rismanbaz] kəndirbaz

ریسمان باف [rismanbaf] kəndir düzəldən, kəndir hörən

ریسندگی [risəndegi] əyirmə (*sapı*)

ریسنده [risənde] əyirici, iplikəyirən

ریسه [rise] sıra, cərgə; zəncir, halqa; شدن ~ sıralanmaq, sıraya düzülmək; کردن ~ sıraya düzmək

ریسیدن [risidən] əyirmək (*sapı*)

ریش [riş] saqqal; تراشیدن ~ saqqalı qırxmaq; درآوردن ~ saqqal çıxarmaq; گذاشتن ~ saqqal qoymaq; ◊ به ~ کسی خندیدن birini ələ salmaq; و ~ قیچی را به دست کسی دادن saqqalı ələ vermək, ixtiyarı əldən vermək

ریش تراش [riştəraş] ülgüc; üzqırxan; برقی ~ elektrik üzqırxanı

ریش تراشی [riştəraşi] üz qırxma; ~ (لوازم) اسباب üz qırxma aləti (*vasitələri*)

ریشخند [rişxənd] rişxənd, iztehza, ələ salma; کردن ~ ələ salmaq, rişxənd etmək

ریش دار [rişdar] saqqallı

ریش ریش [riş-riş] cırıq-cırıq, köhnəlmiş, dağılmış, شدن ~ cırıq-cırıq olmaq, köhnəlmək, dağılmaq; کردن ~ cırıq-cırıq etmək, dağıtmaq

ریش سفید [rişsefid] 1) ağsaqqal, böyük; 2) qoca, yaşlı

ریش سفیدی [rişsefidi] ağsaqqallıq, böyüklük

ریشو [rişu] *bax* ریش دار

ریشه [rişe] 1) kök; درخت ~˙ ağacın kökü; دندان ~˙ dişin kökü; 2) əsas, özül, bünövrə; 3) *qram.* kök; فعل ~˙ felin kökü; 4) *riyaz.* kök; دواندن ~ kök salmaq, kök atmaq; از ~ درآوردن kökündən çıxarılmaq

ریشه دار [rişedar] möhkəm, köklü, əsaslı; کردن ~ möhkəmlətmək

ریشه کن [rişekən] kökündən çıxarma, kökündən kəsmə, qoparma; شدن ~ kökündən çıxarılmaq

ریگ [rig] qum; çınqıl; ◊ درکفش ~ افتادن canına vəlvələ düşmək, qorxuya düşmək; درکفش داشتن ~ gizli məqsədi olmaq; دندان کسی شدن ~˙ birisinə əngəl törətmək

ریگ پشته [rigpoşte] qum təpəsi

ریگ توده [rigtude] *bax* ریگ پشته

ریگ دار [rigdar] qumlu, qumsal

ریگزار [rigzar] qumluq, qumsallıq

ریگستان [rigestan] *bax* ریگزار

ریگ شوری [rigşuri] tərkibində qızıl olan qumu (*torpağı*) yuma

ریگمالی [rigmali] qumla yuma, qumla təmizləmə, qumla sürtmə (*qab-qaşığı və s.*); کردن ~ qumla sürtmək

ریگی [rigi] qumlu; ساعت ~˙ qum saatı

ریل [reyl] rels; کشیدن ~ rels çəkmək, rels qoymaq

ریل گذاری [reylqozari] rels çəkmə, rels qoyma; کردن ~ rels çəkmək, rels qoymaq

رینگ [rinq] 1) *idm.* rinq; 2) halqa; dairə

رئوس [ro'us] *t.* رأس; مطالب ~˙ əsas mövzular

رئوف [rə'uf] mərhəmətli, rəhmli, ürəyiyumşaq

ریه [riye] *anat.* ağciyər

رئیس [rəis] *c.* رؤسا [roəsa] rəis, başçı, rəhbər; (جمهوری) جمهور ~˙ respublika prezidenti; دانشگاه ~˙ universitet rektoru

رئیسه [rəise]: هئیت ~˙ rəyasət heyəti

ز

ز [ze] fars əlifbasının on üçüncü hərfi; əbcəd hesabında 7 rəqəmini ifadə edir

زاپاس [zapas] 1) ehtiyat; تایر ~˙ ehtiyat şini; 2) təqaüdə çıxmış, ehtiyatda olan; افسر ~˙ təqaüdə çıxmış (*ehtiyatda olan*) zabit

زاج [zac] I kuporos

زاج [zac] II zahı, təzəcə doğmuş qadın

زاد [zad] səfər azuqəsi

زادبوم [zadbum] vətən, yurd; doğum yeri

زاد روز [zadruz] doğum günü, ad günü

زادگاه [zadqah] *bax* زادبوم

زاد مرد [zadmərd] 1) alicənab, xeyirxah; 2) azad, azadfikirli

زادن [zadən] doğmaq; doğulmaq

زاد و بود [zadobud] yaşayış, varlıq

زاد و رود [zadorud] 1) *dan.* oğuluşaq; 2) qohum-qardaş

زاد و ولد [zadovələd] doğum; artım, doğub-törəmə

زاده [zade] زادن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) doğulmuş, anadan olmuş; 2) soyadın tərkib hissəsi kimi işlənərək "oğlu" mənasını bildirir: علی زاده Əlizadə

زار [zar] 1) ağlar; kədərli, hüznlü; 2) bədbəxt, yazıq; 3) ağlama, inilti; زدن ~ ağlamaq; زار گریستن ~ zar-zar ağlamaq

زارع [zare'] *c.* زارعین [zarein] əkinçi

زار و نزار [zaronezar] zəif, arıq

زاری [zari] 1) ağlama, inləmə, zarıma; 2) yalvarma; کردن ~ a) ağlamaq; b) yalvarmaq

زاغ [zağ] I qarğa; ◊ سیاه کسی را ~˙ چوب زدن birinin dalına düşmək, qarabaqara izləmək; گرفتن ~ eyib axtarmaq

زاغ [zağ] II mavi, göy (*gözlər*)

زاغ چشم [zağçeşm] göygöz

زاغچه [zağçe] sağsağan

زاغ دل [zağdel] kinli, daşürəkli, rəhmsiz

زاغ رنگ [zağrəng] mavi rəngli, göy rəngli

زاغ زبان [zağzəban] acıdil, diliacı

زاغه [zağe] 1) zağa, mağara; 2) xarabalıq, xaraba yer

زال [zal] ağsaçlı; ağsaçlı qoca

زالو [zalu] zəli; انداختن ~ zəli qoymaq

زانو [zanu] diz; کاسهٔ ~˙ diz qapağı; ~ زدن diz çökmək; به ~ درآمدن *bax* ~ به ~ نشستن; ~ زدن yanaşı oturmaq, diz-dizə oturmaq; ◊ برزمین نهادن ~ yaltaqlıq etmək; baş əymək; رصد ~ کردن fikrə getmək, əllərini qoynuna qoymaq

زانودار [zanudar] *tex.* dirsəkli; محور ~˙ dirsəkli val (*avtomobildə*)

زاویه [zaviye] *c.* زوایا [zəvaya] bucaq, künc; قائمه ~˙ düz bucaq

زاویه سنج [zaviyesənc] *bax* زاویه یاب

زاویه کش [zaviyekeş] *bax* زاویه یاب

زاویه نشین [zaviyeneşin] 1) tərki-dünya, zahid; 2) adamayovuşmaz, adamdanqaçan

زاویه نشینی [zaviyeneşini] 1) tərki-dünyalıq, zahidlik; 2) adamayovuşmazlıq

زاویه یاب [zaviyeyab] transportir, teodolit, bucaqölçən

زاهد [zahed] *c.* زهاد [zöhhad] zahid, ibadət edən; tərki-dünya

زاهدی [zahedi] 1) zahidlik, tərki-dünyalıq; 2) dindarlıq, möminlik

زایاندن [zayandən] doğuzdurmaq, mamalıq etmək

زایچه [zayce] ulduzların yerləşmə cədvəli; ulduz falı

زایچه [zayçe] 1) doğum haqqında şəhadətnamə; 2) *bax* زایچه

زاید [zayed] 1) artıq; əlavə; 2) lazımsız, lazımi qədərdən artıq

زایده [zayede] 1) əlavə; 2) *anat.* əlavə çıxıntı, əlavə törəmə, appendiks

زایر [zayer] *c.* زایرین [zayerin] // زوار [zovvar] zəvvar, ziyarətçi, ziyarətə gedən

زایش [zayeş] 1) doğuş, doğum; ~ درد döyüş ağrısı; 2) artma, çoxalma

زایشگاه [zayeşqah] doğum evi

زایل [zayel] 1) məhv olan, yox olan; 2) batan (*günəş, ulduz və s.*); ~ شدن a) məhv olmaq, yox olmaq; b) batmaq (*günəş, ulduz və s.*); ~ کردن (ساختن) məhv etmək, yox etmək

زایمان [zayeman] *bax* زایش; ~ طبیعی təbii doğuş

زاینده [zayende] doğan, həyata gətirən, həyat verən

زائو [zau] *bax* زاج II

زاییدن [zayidən] *k.* زا [za]; *bax* زادن

زاییده [zayide] زاییدن *f.-nin k.z.f.sif.; bax* زاده 1)

زباله [zobale] zibil

زباله دان [zobaledan] zibil qabı

زباله کش [zobalekeş] zibildaşıyan

زباله کشی [zobalekeşi] zibil daşıma

زبان [zəban] dil; ~ ادبی ədəbi dil; ~ کوچک dilçək; ~ محاوره danışıq dili; ~ نگارش yazılı dil; ◊ بستن ~ dilinə qıfıl vurulmaq, susmaq; از ~ افتادن *bax* بستن ~; باز کردن (گشودن) ~ dil açmaq, danışmağa başlamaq (*uşaqlar haqqında*); ~ چرب و نرم داشتن yağlı dili olmaq, dil tökmək, yaltaqlıq etmək; ~ در دهان کسی گذاشتن birinin ağzına söz atmaq; ~ درآوردن dil uzatmaq; ~ ریزی کردن dil tökmək, yaltaqlıq etmək; ~ مو در آوردن dilində tük bitmək

زبان آور [zəbanavər] dilli-dilavər, gözəldanışan, natiq, dil-dil ötən

زبان باز [zəbanbaz] 1) dil pəhləvanı; yalançı, fırıldaqçı; 2) yaltaq

زبان بازی [zəbanbazi] 1) yalançılıq; fırıldaq; 2) yaltaqlıq; ~ کردن a) aldatmaq; b) yaltaqlanmaq

زبان بریده [zəbanboride] sakit, azdanışan; lal; diliqısa, diligödək

زبان بسته [zəbanbəste] 1) dilsiz-ağızsız (*heyvan haqqında*); 2) pəltək, kəkələyən

زبان دار [zəbandar] dilli-dilavər

زبان دان [zəbandan] 1) poliqlot, çox dil bilən; 2) dilçi

زبان دراز [zəbanderaz] 1) diliuzun, boşboğaz; 2) kobud

زبان درازی [zəbanderazi] 1) diliuzunluq; boşboğazlıq; 2) kobudluq

زبان درقفا [zəbandərğəfa] *bot.* mahmızçiçək

زبان زد [zəbanzəd] dillər əzbəri, məşhur (*söz, mövzu*); ~ شدن dillər əzbəri olmaq; məşhur olmaq (*söz, mövzu*)

زبان شناس [zəbanşenas] dilçi

زبان شناسی [zəbanşenasi] dilçilik

زبان فهم [zəbanfəhm] dilbilən; şüurlu, düşüncəli

زبان گرفتگی [zəbangereftegi] pəltəklik, kəkələmə

زبان گرفته [zəbangerefte] pəltək, kəkələyən; sakit, dinməz, susan, danışmayan

زبان نفهم [zəbannəfəhm] dilbilməz; ağılsız, axmaq

زبانه [zəbane] dil, dilçək; ~ آتش alovun dili; ~ قفل qıfılın dili; ~ زدن (کشیدن) alovlanmaq

زبانی [zəbani] şifahi, dildə, sözdə; ~ دوست dildə dost, yalançı dost

زبده [zobde] 1) seçilmiş, ən yaxşı; 2) məşhur, tanınmış

زبر [zəbər // zebər] 1) üst, yuxarı; 2) zəbər (*fars əlifbasında "ə" səsini bildirən hərəkə*)

زبر [zebr] qalın, kobud; cod; ~ پارچه cod parça; ~ موی cod tük

زبرجد [zəbərcəd] *miner.* xrizolit (*qiymətli daş*)

زبردست [zəbərdəst] 1) məharətli, mahir, bacarıqlı; 2) güclü, qüvvətli

زبون [zəbun] 1) zəif, gücsüz; 2) zəlil, bədbəxt, yazıq, biçarə

زجاج [zocac] şüşə, büllur

زجر [zəcr] əzab, əziyyət; zülm, işgəncə; ~ دادن incitmək, əzab vermək; ~ کشیدن əzab çəkmək; əziyyətə qatlaşmaq; əzaba məruz qalmaq

زجرکش [zəcrkeş] əziyyət çəkən; işgəncəyə məruz qalan; ~ کردن a) işgəncə ilə öldürmək; b) bezdirmək

زحاف [zehaf] *ədəb.* əruz vəznində uzaltma və qısaltmalar

زحل [zohəl] *astr.* Zühəl, Saturn (*planet*)

زحمت [zəhmət] *c.* زحمات [zəhemat] 1) zəhmət; əmək; 2) çətinlik, çətin iş; narahatlıq; ~ دادن zəhmət vermək; zəhmətə salmaq; ~ کشیدن zəhmət çəkmək; ~ دادن *bax* به ~ انداختن

زحمتکش [zəhmətkeş] zəhmətkeş; əməkçi; çətinliyə qatlaşan

زخم [zəxm] yara; xora; ~ معده mədə yarası; ~ ناخن cırmaq yeri, sıyrıntı; ~ برداشتن (خوردن) yaralanmaq; ~ بستن yaranı bağlamaq (*sarımaq*); ~ زدن (کردن) yaralamaq; ◊ زبان ~ dil yarası, acı söz, tənə

زخم آلود [zəxmalud] tikanlı, acı, kəskin (*söz, hərəkət və s.*)

زخم بندی [zəxmbəndi] yaranı sarıma (*bağlama*)

زخمدار [zəxmdar] yaralı, yaralanmış

زخم دیده [zəxmdide] *bax* زخمدار

زخمی [zəxmi] yaralı; ~ کردن yaralamaq; yara vurmaq

زداییدن [zedayidən] *bax* زدودن

زدگی [zədegi] sürtülmə, yeyilmə, zədələnmə; ~ بید güvə dəymə

زدن [zədən] *k.* زن [zən] 1) vurmaq, döymək, çırpmaq; çırpınmaq; döyünmək; ~ سگ را باچوب iti çubuqla vurmaq; قلبم می زند ürəyim döyünür; کفش پایم را زد ayaqqabı ayağımı döydü; 2) çalmaq; ~ تار tar çalmaq; 3) geymək, taxmaq; ~ عینک eynək taxmaq; 4) batırmaq, islatmaq; ~ نانرا در آب çörəyi suya batırmaq

زدوبند [zədobənd] *dan.* dilbir olma, əlbir olma, gizli saziş

زدوخورد [zədoxord] toqquşma, vuruşma; savaşma, əlbəyaxa olma

زدودن [zedudən // zodudən] *k.* زدا [zeda] təmizləmək, silmək

زده [zəde] زدن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) zədəli, nöqsanlı; 2) *bax* زدگی; 3) *dan.* bezmə, usanma; شدن ~ *dan.* bezmək, usanmaq

زر [zər] qızıl; (ناب) خالص ~ saf qızıl; سفید ~ platin (*ağ qızıl*)

زراب [zərab] qızıl suyu (*rəng, boya*)

زرادخانه [zərradxane] 1) silah zavodu; 2) sikkəxana

زراعت [zeraət] əkinçilik, kənd təsərrüfatı; əkin, əkin-biçin

زرافشان [zərəfşan] 1) qızıl suyuna salınmış; 2) qızıl səpən, qızıl bağışlayan; کردن ~ qızıl suyuna salmaq; qızılla bəzəmək

زرافه [zərrafe] zürafə

زراندود [zərəndud] *bax* زرافشان **1)**

زراندوز [zərənduz] pul və qızıl toplayan, var-dövlət yığan

زراندوزی [zərənduzi] pul və qızıl toplama, var-dövlət yığma

زرباف [zərbaf] zərli parça toxuyan

زربافت [zərbaft] zərli parça, zərli sapla toxunmuş parça

زربفت [zərbəft] *bax* زربافت

زرپرست [zərpərəst] 1) pulpərəst; 2) xəsis, simic

زرت [zorrət] *bax* ذرت

زرتار [zərtar] 1) zərli saplı; 2) *bax* زربافت

زرتشتی [zərtoşti] Zərdüşt dininə inanan, atəşpərəst

زرچوبه [zərçube] *bax* زرد چوبه

زرخیز [zərxiz] 1) qızıllı, tərkibində qızıl olan; سرزمین ~ qızıl çıxarılan ölkə; 2) varlı, zəngin; 3) məhsuldar

زرد [zərd] 1) sarı; روغن ~ sarı yağ, ərinmiş inək yağı; 2) solğun (*üz, sifət*); شدن ~ a) saralmaq; b) ağarmaq (*üz, sifət*)

زرداب [zərdab] öd, səfra

زردالو [zərdalu] ərik; برگه ~ ərik qurusu (*çəyirdəksiz*)

زردپوست [zərdpust] sarıdərili (*irq*)

زردچوبه [zərdçube] sarıkök

زردچهره [zərdçehre] 1) sarıbənizi; 2) rəngi ağarmış, solğun bənizli

زردرو [zərdru] sarıbənizli, rəngi saralmış (*xəstəlikdən, aclıqdan*)

زردک [zərdək] kök (*tərəvəz*)

زرده [zərde] 1) yumurta sarısı; 2) öd kisəsi

زردی [zərdi] 1) sarılıq; 2) *tib.* sarılıq xəstəliyi

زرشک [zereşk] *bot.* zirişk, zərinc

زرشکی [zereşki] 1) zirişklə hazırlanmış; 2) zirişk rəngli, tünd-qırmızı

زرشناس [zərşenas] qızıla əyar vuran (*usta*); zərgər

زرق [zərğ] hiylə, kələk, ikiüzlülük; yalan, fırıldaq

زرق و برق [zərğobərğ] *dan.* zahiri parıltı, aldadıcı bərbəzək

زرکش [zerkeş // zərkəş] 1) qızıl sap ustası; 2) qızıl sapla toxunmuş və ya bəzədilmiş parça

زرکوب [zərkub] qızılı; qızılı naxışlı, qızılla işlənmiş (*bəzədilmiş*)

زرگر [zərgər] zərgər, qızıl ustası; چرخ ~ günəş

زرگری [zərgəri] 1) zərgərlik (*iş, peşə*); 2) qızıl dükanı, zərgər dükanı

زرنا [zorna] *bax* سرنا

زرنشان [zərneşan] *bax* زرکوب

زرنگ [zerəng] zirək, cəld, çevik

زرنگار [zərnəqar] qızıl suyu ilə bəzədilmiş; qızıl suyu ilə yazılmış

زرنگی [zerəngi] zirəklik, çeviklik; کردن ~ zirəklik etmək, cəld tərpənmək

زر و زیور [zərozivər] zinət, bəzək, cavahirat, daş-qaş

زره [zereh] zireh; dəmir geyim, dəmir təbəqə

زرهپوش [zerehpuş] zirehli avtomobil

زره دار [zerehdar] 1) zirehli gəmi; 2) zirehli, zirehi olan

زری [zəri] qızılı parça, qızıl və ya gümüş saplı parça

زرین [zərrin] qızıldan hazırlanmış; zərli, qızılı; کاسه ~ günəş

زشت [zeşt] 1) çirkin, kifir; چهر ~ çirkin sifət; 2) kobud, yaramaz; حرف ~ kobud söz

زشت اندام [zeştəndam] eybəcər bədənli

زشت خو [zeştxu] kobud xasiyyətli, pisxasiyyətli, bədxasiyyət

زشت رو [zeştru] çirkin sifətli, çirkin, kifir

زشت نام [zeştnam] bədnam, rüsvay edilmiş, adı pisliyə çıxmış

زشت نامی [zeştnami] bədnamlıq, rüsvayçılıq, biabırçılıq

زشت نهاد [zeştnehad] bədxasiyyət, pisxasiyyətli

زشتی [zeşti] 1) çirkinlik, kifirlik, eybəcərlik; 2) pislik, biabırçılıq, yaramazlıq; 3) kobudluq, sərtlik, qabalıq

زعفران [zə'fəran] *bot.* zəfəran

زعفرانی [zə'fərani] 1) zəfəranlı; 2) zəfəran rəngli

زعفری [zə'fəri] *bax* زعفرانی

زعم [zə'm] fikir, ehtimal, güman; به ~ fikrə görə, ehtimala görə

زعیم [zəim] *c.* زعما [zoəma] 1) başçı, rəhbər; 2) zamin; 3) mülkədar; tayfa başçısı

زغال [zoğal] kömür; چوب ~ ağac kömürü; سنگ ~ *bax* زغال سنگ

زغال اخته [zoğaləxte] *bot.* axta zoğal, zoğal

زغال خیز [zoğalxiz] daş kömür olan yer; حوضه ~ daş kömür hövzəsi

زغال دار [zoğaldar] *bax* زغال خیز

زغال سنگ [zoğalsəng] daş kömür

زغال سوزی [zoğalsuzi] kömür yandırma; odun kömürü hazırlanması

زغن [zəğən] *zool.* 1) dolaşa; 2) quzğun, çalağan

زفاف [zefaf] toydan sonra gəlinin təzəbəyin evinə gətirilməsi; شب ~ toy gecəsi (*bəylə gəlinin görüşdüyü ilk gecə*)

زفت [zeft] qır, müalicə üçün istifadə olunan təbii qır məhlulu

زفت [zoft] 1) qaşqabaqlı, qaradinməz; 2) xəsis, simic; paxıl

زقوم [zəğğum] 1) *bot.* yabanı zeytun, cır zeytun; 2) cəhənnəm ağacı; 3) acı (*yemək*)

زکات [zəkat] *din.* zəkat (*şəriətə görə yoxsullara verilən pay*)

زکام [zokam] zökəm, soyuqdəymə, qrip; شدن ~ zökəm olmaq, qrip olmaq

زکی [zəki] 1) saf, təmiz, pak (*insan*); 2) dindar, mömin

زگیل [zegil] 1) ziyil; 2) ağac fırı (*ağacın gövdəsindəki şişi*)

زلال [zolal] 1) saf, təmiz, duru; آب ~ təmiz su; 2) yumurta ağı maddəsi

زلزله [zelzele // zəlzəle] *c.* زلازل [zəlazel] zəlzələ

زلزله سنج [zelzelesənc] seysmoqraf

زلزله شناس [zelzeleşenas] seysmoloq

زلزله شناسی [zelzeleşenasi] seysmologiya; ~ ایستگاه seysmoloji stansiya

زلزله نگار [zelzeleneqar] zəlzələni (*təkanları*) qeyd edən cihaz

زلزله نگاری [zelzeleneqari] zəlzələni (*təkanları*) qeyd etmə

زلف [zolf] saç

زمام [zemam] *c.* ازمه [əzemme] 1) cilov; 2) idarəetmə; hakimiyyət, ixtiyar; ~ امور را به دست گرفتن hakimiyyəti ələ almaq

زمامدار [zemamdar] hakim, iqtidar sahibi

زمامداری [zemamdari] idarəetmə; hakimiyyət; کردن ~ idarə etmək

زمان [zəman] *c.* ازمنه [əzmene] 1) zaman, çağ, vaxt; dövr, mərhələ; ~اهل çağdaş, müasir; 2) *qram.* zaman; آینده ~ gələcək zaman; حال ~ indiki zaman; گذشته ~ keçmiş zaman; خواستن ~ möhlət istəmək

زمان شناسی [zəmanşenasi] xronologiya

زمانه [zəmane] 1) zəmanə; əsr; 2) tale, qismət

زمانه ساز [zəmanesaz] zəmanə ilə ayaqlaşan, tale ilə barışan, taleyindən gileylənməyən

زمانی [zəmani] 1) müvəqqəti; 2) xronoloji

زمخت [zomoxt] 1) kobud, qaba; ~ حرفهای kobud sözlər; 2) bərk, sərt; kələ-kötür

زمختی [zomoxti] 1) kobudluq, qabalıq; 2) bərklik, sərtlik

زمرد [zomorrod] zümrüd

زمردی [zomorrodi] 1) zümrüdü, zümrüd rəngli; 2) zümrüddən düzəldilmiş; 3) zümrüdlü; zümrüd qaşlı; ~ انگشتر zümrüd qaşlı üzük

زمردین [zomorrodin] *bax* زمردی

زمره [zomre] *c.* زمر [zomər] zümrə, sinif, təbəqə

زمزمه [zəmzəme // zemzeme] zümzümə, dodaqaltı oxuma, astadan oxuma; کردن ~ zümzümə etmək

زمستان [zemestan] qış; ~ در qışda

زمستانی [zemestani] qış; qışa aid; qışa məxsus; ~ لباس qış paltarı

زمین [zəmin] 1) yer, torpaq; ~ سست yumşaq torpaq; ~ بکر و بایر xam torpaq; ~ شور şoran, şoranlıq; 2) Yer (*planet*); ~ کره Yer kürəsi; ~ خوردن yıxılmaq; زدن ~ yıxmaq; yerə vurmaq; ◊ از روی ~ برانداختن yer üzündən silmək, məhv etmək; را ~ به آسمان دوختن əfsanə danışmaq, ağlına gələni danışmaq; را به ~ آسمان رساندن dəridən-qabıqdan çıxmaq; özünü oda-közə vurmaq; به ~ دندان گرفتن acizlik göstərmək

زمین پیما [zəminpeyma] 1) yeri ölçmə, sərhəd çəkmə; 2) geodezist

زمین پیمایی [zəminpeymayi] geodeziya

زمین دار [zəmindar] torpaq sahibi, mülkədar

زمین شناس [zəminşenas] geoloq, torpaqşünas

زمین شناسی [zəminşenasi] geologiya, torpaqşünaslıq

زمین کن [zəminkən] yerqazan; ekskavator

زمین گیر [zəmingir] iflic, əlil, şikəst

زمین لرزه [zəminlərze] zəlzələ, yerin titrəməsi

زمین لغزه [zəminləğze] torpaq sürüşməsi

زمینه [zəmine] 1) zəmin, əsas; 2) səbəb; 3) sahə

زمینه سازی [zəminesazi] zəmin hazırlama (*bir iş və ya söhbət üçün*)

زمینی [zəmini] yer, torpaq, quru; ~ نیروهای quru qoşunlar

زن [zən] 1) qadın, arvad; 2) həyat yoldaşı; گرفتن ~ evlənmək

زنا [zena] zina (*nikahsız cinsi əlaqə*)

زناشویی [zənaşuyi] evlənmə; ailə həyatı qurma; کردن ~ evlənmək, ailə həyatı qurmaq

زناکار [zenakar] zinakar (*nikahsız cinsi əlaqədə olan*)

زناکاری [zenakari] zina, zinakarlıq; کردن ~ zinakarlıq etmək

زنانه [zənane] qadına məxsus; ~ بیماریهای qadın xəstəlikləri; ~ پیراهن qadın köynəyi

زنانه دوز [zənaneduz] qadın dərzisi, qadın paltarı tikən

زن بابا [zənbaba] ögey ana, analıq

زنبارگی [zənbaregi] *bax* زنبازی; ~ کردن arvadbazlıq etmək

زن باره [zənbare] *bax* زن باز

زنباز [zənbaz] arvadbaz

زنبازی [zənbazi] arvadbazlıq

زنبق [zəmbəğ] zanbaq

زنبور [zəmbur] arı; عسل ~ bal arısı; ◊ خانه ~ شورانیدن arı yuvasına çöp uzatmaq (*soxmaq*)

زنبه [zəmbe] xərək

زنبیل [zəmbil] zənbil, səbət

زن پدر [zənpedər] *bax* زن بابا

زنجبیل [zəncəbil] *bot.* zəncəfil

زنجره [zəncəre] *zool.* cırcırama

زنجیر [zəncir] zəncir; چرخ ~ təkər zənciri; ساعت ~ saat zənciri; ~ کردن zəncirləmək, qandallamaq

زنجیر دار [zəncirdar] tırtıllı (*traktor*)

زنخ [zənəx] çənə; ◊ برخود زدن ~ xəcalət çəkmək; نرم داشتن ~ çənəsi boş olmaq

زنخدان [zənəxdan] zənəxdan, çənə çuxuru

زند [zənd] *anat.* bazuönü (*dirsəklə pəncə arasındakı hissə*)

زن دار [zəndar] evli, ailəli; ~ مرد evli kişi

زندان [zendan] zindan, dustaqxana, məhbəs, həbsxana

زندان بان [zendanban] həbsxana gözətçisi

زندانی [zendani] məhbus, dustaq; ~ سیاسی siyasi dustaq; شدن ~ həbsxanaya düşmək, həbs olunmaq

زن دایی [zəndayi] dayıarvadı

زندگانی [zendeqani] *bax* زندگی

زندگی [zendegi] həyat, yaşayış; varlıq; ömür; ~ اجتماعی ictimai həyat; ~ شرافتمندانه şərəfli ömür; ~ روش həyat tərzi; کردن ~ yaşamaq; ömür sürmək; ◊ ~ آب *bax* آب

زندگینامه [zendeginame] tərcümeyi-hal

زنده [zende] 1) diri, canlı; 2) zirək, cəld; شدن ~ dirilmək; کردن ~ dirilmək; باشید ~ sağ olun, cansağlığı arzulayıram

زنده باد [zendebad] yaşasın!; صلح ~ yaşasın sülh!

زنده بگور [zendebequr] diri-diri basdırılmış

زنده دل [zendedel] 1) gümrah, cəld, zirək; 2) şən, nikbin

زنده دلی [zendedeli] 1) gümrahlıq, cəldlik; 2) nikbinlik

زنده زنده [zendezende] diri-diri

زنده یاد [zendeyad] həmişəyaşar, əbədiyaşar (*vəfat etmiş adam haqqında*)

زن عمو [zənəmu] əmiarvadı

زنک [zənək] *vul.* arvad (*təhqirlə*)

زنگ [zəng] I pas; کارد ~ˆ bıçağın pası; زدن (خوردن، گرفتن) ~ paslanmaq; ◊ دل ~ˆ qəm, kədər; از دل کسی زدودن ~ birinə təskinlik (*təsəlli*) vermək

زنگ [zəng] II zəng; تلفن ~ˆ telefon zəngi; زدن ~ zəng vurmaq; zəng çalmaq

زنگار [zənqar] 1) yaşıl boya; 2) *bax* زنگ I

زنگارپذیر [zənqarpəzir] *bax* زنگ زده

زنگارخورده [zənqarxorde] paslanmış

زنگار زده [zənqarzəde] *bax* زنگارخورده

زنگ ناپذیر [zəngarnapəzir] زنگ ناپذیر

زنگاری [zəngari] açıq-yaşıl rəngli

زنگ پذیر [zəngpəzir] *bax* زنگ زدنی

زنگ خوردگی [zəngxordegi] *bax* زنگ زدگی

زنگ دار [zəngdar] səsli, gur səsli

زنگ زدگی [zəngzədegi] paslanma, pasatma, pas tutma

زنگ زدنی [zəngzədəni] paslanan, pasatan, pastutan

زنگ زده [zəngzəde] paslı, paslanmış, pas atmış, pas tutmuş

زنگ ناپذیر [zəngnapəzir] paslanmayan; فولاد ~ˆ paslanmayan polad

زنگ نزدنی [zəngnəzədəni] *bax* زنگ ناپزیر

زنگوله [zəngule] zəngulə, zınqırov; ◊ پای تابوت ~ˆ qoca kişinin kiçikyaşlı övladı

زنگی [zəngi] I zənci, qaradərili (*irq*)

زنگی [zəngi] II zəngli, cingiltili; səsli; ساعت ~ˆ zəngli saat

زن ماهی [zənmahi] supərisi

زننده [zənənde] tünd, kəskin, acı (*dad*); 2) acı, tikanlı (*söz*)

زن و بچه دار [zənobəççedar] evli, ailəli, arvad-uşaqlı; مرد ~ˆ ailəli kişi

زنهار [zenhar] aman, ay aman, saqın, ehtiyatlı ol; خواستن ~ aman istəmək; دادن ~ aman vermək, rəhm etmək

زنهار خوار [zenharxar] 1) vədəxilaf, vədinə əməl etməyən; əhdinə vəfa etməyən; satqın, xain; 2) sığınacaq istəyən

زنهار دار [zenhardar] sığınacaq verən, hami, himayədar

زوار [zovvar] *t.* زایر

زوال [zəval] 1) yox olma; məhv olma; 2) tənəzzül, düşkünlük; 3): آفتاب ~ˆ batma; günəşin batması; یافتن (دیدن) ~ yox olmaq, məhv olmaq; رو به ~ رفتن məhvə doğru getmək

زوایا [zəvaya] *t.* زاویه

زواید [zəvayed] 1) *t.* زایده; 2) artıq, qalıq

زوج [zouc] *c.* ازواج [əzvac] 1) ər, həyat yoldaşı; 2) cüt, iki; qoşa

زوجه [zouce] *c.* زوجات [zoucat] arvad, həyat yoldaşı

زوجیت [zouciyyət] ər-arvadlıq, nikah; به ~ˆ کسی در آمدن nikaha daxil olmaq

زوجین [zouceyn] ər-arvad

زود [zud] tez; صبح ~ˆ sübh tezdən; باش ~! tez ol! tələs!

زود آشنا [zudaşena] adamayovuşan, ünsiyyətli

زودباور [zudbavər] tezinanan, sadəlövh

زودپز [zudpəz] tezbişirən qazan

زودجوش [zudcuş] tezqaynayan; tezqaynadan; سماور ~ˆ tezqaynadan samovar

زودخشم [zudxəşm] tez özündən çıxan, tezhirslənən

زودخیز [zudxiz] tezoyanan

زودرس [zudrəs] tezyetişən (*meyvə*)

زودرنج [zudrənc] küsəyən, tezinciyən

زودفریب [zudfərib] tezaldanan, tez inanan

زودفهم [zudfəhm] tez başa düşən, fərasətli, dərrakəli

زودگذر [zudqozər] ötəri, tezkeçən

زودگوار [zudqovar] tez həzm olunan

زودگوارا [zudqovara] *bax* زودگوار

زودگیر [zudgir] 1) tezyanan, tezalovlanan; 2) tezbərkiyən

زودهضم [zudhəzm] *bax* زودگوار

زودی [zudi] tezlik, sürət; cəldlik; به ~ tezliklə

زور [zur] 1) zor, güc, qüvvə; به ~ zorla, güclə; 2) çalışqanlıq, səy; gərginlik; 3) təzyiq; sıxma; 4) zülm; ~ دادن a) sıxmaq; b) güc vermək; از ~ افتادن gücdən düşmək, zəifləmək

زورآزما [zurazma] pəhləvan; güclü, qüvvətli

زورآزمایی [zurazmayi] gücü sınama

زورآور [zuravər] *bax* زورآزما; ~ شدن güclənmək

زورخانه [zurxane] zorxana, güləş klubu

زور زورکی [zurzuröki] güclə, zorla, çətinliklə

زورق [zourəğ] qayıq

زورقچی [zourəğçi] qayıqçı

زورکی [zurəki] *dan.* 1) zorla, güclə; 2) əlacsız, çarəsiz; məcburi

زورمند [zurmənd] güclü, qüvvətli, möhkəm

زوزه [zuze] 1) ulama; 2) zingilti; کشیدن ~ a) ulamaq; b) zingildəmək

زه [zeh] I 1) sim, tel; تار ~ˆ tarın simi; 2) bağırsaq (*qışlarda*)

زه [zeh] II *n.* afərin, mərhəba

زهاب [zehab] yeraltı suyun sızması, yeraltı suyun sızdığı yer

زهاب کش [zehabkeş] drenaj, yeraltı suyu qurutmaq üçün çəkilən boru

زهار [zehar] 1) *anat.* qasıq; 2) qarının aşağı hissəsi

زهتاب [zehtab] bağırsaqdan simli alətlər üçün tel (*sim*) düzəldən usta

زهد [zohd] zahidlik; ibadət, tərkidünyalıq

زهدان [zehdan] *anat.* uşaqlıq, ana bətni

زهد فروش [zohdforuş] ikiüzlü, riyakar, yalançı

زهد فروشی [zohdforuşi] ikiüzlülük, riyakarlıq, yalançılıq; کردن ~ ikiüzlülük etmək, riyakarlıq etmək

زهر [zəhr] I zəhər; مار ~ˆ ilan zəhəri; مهلک ~ˆ öldürücü zəhər; خوردن ~ zəhərlənmək, zəhər içmək; دادن ~ zəhərləmək; ◊ چشم گرفتن ~ˆ gözünün odunu almaq

زهر [zəhr] II *c.* ازهار [əzhar] // زهور [zohur] gül, çiçək

زهرا [zəhra] gülərüzlü, üzü nurlu, parlaqüzlü (*qadın*)

زهراب [zəhrab] *dan.* 1) sidik; 2) çirkli (*zəhərlənmiş*) su

زهرابه [zəhrabe] *tib.* zəhər (*mikroorqanizmlərin, heyvan və bitkilərin buraxdıqları zəhər*)

زهرآگین [zəhragin] 1) zəhərli; 2) acı; tikanlı, xoşagəlməz; سخنان ~ acı sözlər

زهرآلود [zəhralud] *bax* زهرآگین; ~ کردن a) zəhərləmək; b) kədərləndirmək; pərt etmək

زهرخند [zəhrxənd] acı gülüş; ~ زدن (کردن) acı-acı gülmək

زهردار [zəhrdar] 1) zəhərli; 2) acı, tikanlı; ~ حرفهای acı sözlər

زهردارو [zəhrdaru] zəhərə qarşı dərman, padzəhər

زهرداری [zəhrdari] zəhərlilik

زهر شناس [zəhrşenas] toksikoloq

زهر شناسی [zəhrşenasi] toksikologiya

زهرکش [zəhrkoş] *bax* زهر دارو

زهرناک [zəhrnak] *bax* زهرآگین

زهروی [zöhrəvi] zöhrəvi; بیماریهای ~ zöhrəvi xəstəliklər

زهره [zəhre] 1) öd; 2) öd kisəsi; 3) igidlik, şücaət; ◊~ باختن (ترکیدن، آب شدن) bərk qorxmaq; bağrı yarılmaq

زهره [zohre] *astr.* Karvanqıran (*Venera*)

زهره ترک [zəhretərək] bağrı yarılmış; bərk qorxmuş; ~ شدن bağrı yarılmaq, bərk qorxmaq; ~ کردن bərk qorxutmaq, bağrını yarmaq

زهره جبین [zohrecəbin] gözəl, gözəl sifətli

زهری [zəhri] zəhərli, zəhərləyən

زهکشی [zehkeşi] 1) drenaj (*arxlar və ya borular vasitəsilə bataqlığın qurudulması*); 2) bataqlığı qurutmaq üçün arxlar və ya kanallar çəkilməsi

زهوار [zehvar] ip, qaytan, bağ

زهی [zehi] *n. bax* زه II; سعادت ~ nə böyük xoşbəxtlik!

زیاد [ziyad] çox, artıq; ~ عده çox miqdar, böyük miqdar; ~ محبت çox güclü məhəbbət; ~ شدن çoxalmaq; ~ کردن çoxaltmaq, artırmaq; ◊ التفات ~ شما sağ olun, minnətdaram

زیادت [ziyadət] artırma, əlavə etmə; artırılmış, çoxaldılmış

زیاده [ziyade] daha çox, daha artıq; ازحد ~ həddindən artıq

زیاده رو [ziyaderou] həddi aşan; ekstremist

زیاده روی [ziyaderəvi] 1) həddi aşma, sui-istifadə; 2) ifrata varma, ekstremizm

زیاده گو [ziyadequ] çoxdanışan; boşboğaz, çərənçi

زیادی [ziyadi] çoxluq, artıqlıq; çox, həddindən çox; ~ خرج artıq xərc; ~ کلمات artıq söz, yersiz söz

زیارت [ziyarət] *c.* زیارات [ziyarat] ziyarət, müqəddəs yerlərə getmə; ~ کردن ziyarət etmək; görmək; به ~ رفتن ziyarətə getmək

زیارتگاه [ziyarətqah] ziyarətgah, ziyarət yeri

زیارت نامه [ziyarətname] ziyarət duası

زیان [ziyan] ziyan, zərər, xəsarət; ~ داشتن zərərli olmaq; ~ دیدن (بردن، کردن، کشیدن) ziyan çəkmək, zərər görmək; ~ رساندن (بخشیدن، آوردن) ziyan vurmaq

زیان آور [ziyanavər] ziyanverici, zərərverici; zərərli, ziyanlı

زیانبخش [ziyanbəxş] *bax* زیان آور

زیان دیده [ziyandide] zərər çəkmiş, zərərçəkən

زیان کار [ziyankar] ziyankar, ziyanverici, ziyanvuran

زیان کاری [ziyankari] ziyankarlıq, ziyan vurma, zərər vurma; ~ کردن ziyankarlıq etmək, ziyan vurmaq, zərər vurmaq

زیب [zib] zinət, bəzək, yaraşıq; ~ (بخشیدن) دادن bəzəmək, zinətləndirmək

زیبا [ziba] gözəl, qəşəng, yaraşıqlı, göyçək

زیباپسند [zibapəsənd] estet; estetizm tərəfdarı, gözəllik vurğunu

زیبا خو [zibaxu] xoşxasiyyət

زیبا رخ [zibarox] *bax* زیبارو

زیبارو [zibaru] gözəl, qəşəng, gözəl üzlü

زیبا شناس [zibaşenas] 1) estetika mütəxəssisi; 2) *bax* زیباپسند

زیبا شناسی [zibaşenasi] estetika

زیبایی [zibayi] gözəllik, qəşənglik, göyçəklik

زیبق [zeybəğ] civə

زیبنده [zibənde] yaraşan, yaraşıqlı; münasib, layiq

زیبیدن [zibidən] yaraşmaq

زیپ [zip] zəncir (*paltarda*); ~ بستن zənciri bağlamaq (*paltarda*); ~ خوردن zəncirlə bağlanmaq (*paltar*)

زیتون [zeytun] zeytun; ~ روغن zeytun yağı

زیج [zic] astronomik cədvəl; astronomik təqvim

زیر [zir] 1) alt, aşağı; ~ لباس alt paltar; ~ زمین yerin altı; 2) güclü (*səs*); ~ صدای güclü (*qulaqbatıran*) səs; 3) zir (*fars əlifbasında "e" səsini bildirən hərəkə*); ◊ ~ گرفتن (گذاشتن) basmaq, əzmək (*maşın, qatar və s.*); bir işin altına girməmək

زیرا [zira] çünki, ona görə ki

زیرآب [zirab] su axmaq üçün deşik, su borusu; ~ زدن (کشیدن) suyu buraxmaq (*su anbarında*); ◊ *dan.* ~ کسی را زدن birinin ayağının altını qazmaq

زیرآبی [zirabi] 1) suya cumma; suya dalma; 2) sualtı; ~ شنای su altında üzmə; ~ رفتن (زدن) suya cummaq; su altında üzmək

زیربنا [zirbəna] 1) əsas, bünövrə, təməl; 2) *fəl.* bazis

زیرپایی [zirpayi] oturacağın altına qoyulan ayaqaltı

زیرپوست [zirpust] dəri altı; ~ تزریق dəri altı inyeksiya

زیرپوش [zirpuş] alt paltar; ~ مردانه kişi alt paltarı

زیرپیراهن [zirpirahən] alt paltar; alt köynək, mayka

زیرجامه [zircame] alt paltar (*kişi üçün*)

زیرچشمی [zirçeşmi] gözaltı; ~ نگاه کردن gözaltı baxmaq

زیرحساب [zirhesab] hesab; faktura

زیردرختی [zirdərəxti] ağacdan tökülən meyvə, ağac altına tökülmüş meyvələr

زیردریایی [zirdəryayi] sualtı; ~ قایق sualtı qayıq

زیردست [zirdəst] köməkçi; əlaltı, tabe olan

زیردل [zirdel] *anat.* mədəaltı vəzi

زیرزمین [zirzəmin] zirzəmi

زیرزمینی [zirzəmini] yeraltı; ~ (راهرو) گذرگاه yeraltı keçid

زیرزیرکی [zirzirəki] xəlvət, xəlvəti, gizli, gizlin

زیرساخت [zirsaxt] *bax* زیربنا

زیرسیگاری [zirsigari] külqabı

زیرشلواری [zirşəlvari] alt tuman (*kişi üçün*)

زیرک [zirək] zirək, cəld, çevik, diribaş; fərasətli

زیرکی [zirəki] zirəklik, çeviklik, diribaşlıq; fərasət

زیر و بالا [zirobala] 1) *bax* زیر و رو; 2) *məc.* mənasız söz, boş söz; ◊ ~ **حرف زدن** mənasız danışmaq

زیروبم [zirobəm] zil və bəm (*səslər*)

زیر و رو [ziroru] dağınıq, qarışıq, alt-üst; **کردن** ~ alt-üst etmək, birbirinə qarışdırmaq

زیر و زبر [zirozebər] alt-üst, viran, darmadağın; **شدن** ~ alt-üst olmaq, viran olmaq, darmadağın olmaq

زیره [zire] I altlıq (*ayaqqabıda*)

زیره [zire] II *bot.* zirə

زیری [ziri] aşağıdakı, altdakı

زیرین [zirin] *bax* زیری; ~ **کلمات** aşağıdakı sözlər

زیست [zist] yaşayış, həyat, varlıq, təbiət

زیست شناس [zistşenas] bioloq

زیست شناسی [zistşenasi] biologiya

زیست گاه [zistqah] yaşayış yeri; yaşamaq üçün münasib olan yer

زیستن [zistən] *k.* زی [zi] yaşamaq

زیلو [zilu] ayaqaltı, palaz, fərş, cecim

زین [zin] yəhər; **بستن (زدن، کردن)** ~ yəhərləmək; ◊**برگاو بستن** ~ səfərə hazırlaşmaq; **برگرگ نهادن** ~ risk etmək, təhlükəli işi boynuna götürmək

زینت [zinət] bəzək, zinət; **دادن** ~ **(کردن)** bəzəmək; **(یافتن) شدن** ~ bəzədilmək

زینت آلات [zinətalat] bəzək əşyaları; zinət əşyaları

زینتی [zinəti] dekorativ; **نباتات** ~ **(گیاهان)** bəzək bitkiləri

زینهار [zinhar] *bax* رنهار

زیور [zivər] *bax* زینت

زیورآلات [zivəralat] *bax* زینت آلات

زیوری [zivəri] bəzəyən, bəzəkvuran

ژ

ژ [je] fars əlifbasının on dördüncü hərfi

ژاژ [jaj] 1) *bot.* dəvətikanı; 2) *bot.* qanqal; 3) saqqız; 4) boş söz, mənasız söz; **خاییدن** ~ boşboğazlıq etmək, çərənçilik etmək

ژاژخا [jajxa] boşboğaz, çərənçi

ژاژخایی [jajxayi] boşboğazlıq, çərənçilik; çox danışma; **کردن** ~ a) boşboğazlıq etmək, mənasız danışmaq; b) saqqız çeynəmək; c) gövşəmək

ژاکت [jaket] jaket

ژاله [jale] 1) şeh; 2) *məc.* göz yaşı

ژاندارم [jandarm] jandarm

ژاندارمری [jandarmeri] jandarmeriya; ~ **اداره** jandarm idarəsi

ژانر [janr] *ədəb.* janr

ژانویه [janviye] yanvar

ژتون [jeton] jeton

ژرسه [jerse] cerse (*toxunma parça*)

ژرف [jərf] 1) dərin; ~ **چاه** dərin quyu; 2) uzun; ~ **در** uzun dərə; 3) çətin; 4) vacib, əhəmiyyətli

ژرفا [jərfa] dərinlik (*dənizin, quyunun*)

ژرفا سنج [jərfasənc] lot (*dərinlik-ölçən cihaz*)

ژرف اندیش [jərfəndiş] dərindən düşünən, uzaqgörən

ژرف اندیشی [jərfəndişi] dərindən düşünmə, uzaqgörənlik

ژرف بین [jərfbin] 1) uzaqgörən, tədbirli; 2) ciddi

ژرف بینی [jərfbini] 1) uzaqgörənlik, tədbirlilik; 2) ciddilik

ژرفی [jərfi] 1) dərinlik; 2) ölçüb-biçmə, götür-qoy etmə; 3) ehtiyatla hərəkət etmə

ژرمنی [jerməni] alman (*malı*)

ژست [jest] jest, əl-qol hərəkəti; **آمدن** ~ özünü göstərmək; **کردن** ~ əl-qol hərəkəti etmək

ژکیدن [jəkidən] 1) əsəbiləşmək; 2) donquldanmaq

ژلاتین [jelatin] jelatin

ژله [jele] jele; **سیب** ~ alma jelesi

ژن [jen] *biol.* gen

ژنتیک [jenetik] genetik

ژنده [jende] köhnə paltar; geyilmiş paltar

ژنده پوش [jendepuş] cındır geyimli

ژنده ژنده [jendejende] cır-cındır, cuxuqcuxuq

ژنراتور [jen(e)rator] generator

ژنرال [jen(e)ral] general

ژنرال کنسول [jen(e)ralkonsul] baş konsul

ژنرال کنسول گری [jen(e)ralkonsulgəri] baş konsulluq

ژنی [jeni] istedad; dahilik

ژوبین [jubin] nizə

ژوبین دار [jubindar] nizəatan

ژوپ [jup] tuman, yubka

ژوپن [jupon] qısa alt tuman; qısa yubka

ژوپیتر [jupiter] *astr.* Yupiter

ژوت [jut] *bot.* cut (*hind kəndiri*)

ژور [jur] deşik, yarıq; baca

ژوردار [jurdar] şəbəkəli, incə, zərif; ~ **کار** zərif iş, zərgər işi

ژورنال [jurnal] jurnal, dərgi

ژوری [juri] jüri, münsiflər heyəti

ژولیدگی [julidegi] pırtlaşıqlıq, dolaşıqlıq, qarışıqlıq

ژولیدن [julidən] pırtlaşmaq, dolaşmaq, qarışmaq (*saç*)

ژولیده [julide] pərişan, dağınıq, pırtlaşıq; ~ **موهای** pırtlaşıq saçlar

ژوئن [juən] iyun

ژویه [juye] *bax* **ژوئیه**

ژوئیه [juiyye] iyul

ژیان [jiyan] yırtıcı, vəhşi, qəddar; dəhşətli

ژیگولت [jiqolet] modla geyinən (*qadın, qız*)

ژیگولو [jiqolo] modla geyinən (*kişi, oğlan*)

ژیلت [jilet] jilet

ژیمنا ستیک [jimnastik] gimnastika

ژئودزی [jeodezi] geodeziya

ژئوپلیتیک [jeopolitik] geopolitika

ژئوفیزیسین [jeofizisyən] geofizik

ژئولوژی [jeoloji] geologiya

ژیوه [jive] *bax* **جیوه**

س

س [sin] fars əlifbasının on beşinci hərfi; əbcəd hesabında 60 rəqəmini ifadə edir

ساباط [sabat] 1) talvar; 2) pasaj; qalereya; üstüörtülü keçid (*dalan*); 3) köşk

سابق [sabeğ] keçmiş, əvvəlki, qabaqkı; ~ **ایام** keçmiş günlər

سابقاً [sabeğən] keçmişdə, əvvəllər; çoxdan, vaxtilə

سابق الذکر [sabeğozzekr] haqqında danışılan, yuxarıda qeyd olunan, yuxarıda göstərilən

سابقه [sabeğe] *c.* **سوابق** [səvabeğ] 1) keçmiş (*iş, hadisə*); staj; **کار** ~ iş stajı; 2) ad, şöhrət; etibar

سابقه دار [sabeğedar] keçmişdə iş təcrübəsi olan, stajlı, təcrübəli

سابوتاژ [sabotaj] sabotaj, işi pozma, qəsdən işləməmə

سابیدگی [sabidegi] *bax* **ساییدگی**

سابیدن [sabıdən] *bax* **ساییدن**

ساتن [satən] *bax* **ساتین**

ساتین [satın] satin (*parça*)

ساج [sac] sac; tava

ساچمه [saçme] qırma; saçma (*ov tüfəngi üçün*)

ساحت [sahət] sahə, meydan, ərazi; həyət

ساحر [saher] *c.* **سحره** [sohəre] sehrbaz; cadugər

ساحرانه [saherane] sehrkarcasına; sehrkarlıqla

ساحل [sahel] *c.* **سواحل** [səvahel] sahil, kənar; qıraq; **دریا** ~ dəniz sahili; dəniz kənarı

ساحلی [saheli] sahil; sahilə aid; sahildəki, sahildə yerləşən; ~ **زمینهای** sahil torpaqları, sahildəki torpaqlar

ساخت [saxt] 1) məhsul; istehsal; ~ **ایران** İran istehsalı, İranda istehsal olunub; ~ **کارخانه** zavod məhsulu; 2) quruluş; ~ **بنا** binanın quruluşu

ساختار [saxtar] quruluş, sistem; ~ **دولت** dövlət quruluşu

ساختگی [saxtegi] 1) saxta, qondarma, şüni; 2) hiyləgər; ikiüzlü, riyakar

ساختمان [saxteman] 1) tikinti, inşaat; 2) bina; 3) quruluş; forma

ساختمانی [saxtemani] *bax* **ساختمان** 1); ~ **مصالح** tikinti materialları

ساختن [saxtən] *k.* **ساز** [sazl 1) düzəltmək, istehsal etmək; 2) tikmək (*bina*); 3) yola getmək; dolanmaq, münasibət qurmaq; ~ **بامردم** camaatla yola getmək; 4) ~ **خاطرنشان** *bax* **خاطرنشان**

ساخت و پاخت [saxtopaxt] *dan.* gizli sazış, gizli razılıq, xəlvəti sövdələşmə

ساخت و ساز [saxtosaz] 1) tikib yaratma; qurub-yaratma; 2) hazırlıq; 3) *bax* **ساختار**

ساخته [saxte] **ساختن** *f-nin k.-f.-si*; 1) düzəldilmiş, hazırlanmış, həşəf; 2) [illegible] 3) tikilmiş (*bina*)

ساخته و پرداخته [saxteopordaxte] 1) düzəldilmiş, tamamlanmış, hazır; 2) qurama, qondarma, uydurulmuş

سادات [sadat] *c.* **سید**

سادگی [sadegi] 1) sadəlik, asanlıq; 2) sadəlövhlük; 3) təvazökarlıq; 4) tənbəllik

ساده [sade] 1) sadə, adi, təvəzökar; düzəksiz; ~ **لباس** adi paltar; 2) sadə, asan, bəsit; ~ **کی** sadə [illegible]

3) sadəlövh; ürəyiaçıq, səmimi, təvazökar; 4) təbii, adi, sadə, sakit; ~ زندگی adi həyat

ساده بافت [sadebaft] sadə toxunuşlu; saya, birrəngli (*parça*)

ساده دل [sadedəl] sadəlövh, hər şeyə inanan, səmimi, ürəyiaçıq; آدم ~ səmimi adam;

ساده دلی [sadedeli] sadəlövhlük, hər şeyə inanma, səmimilik

ساده ضمیر [sadezəmir] *bax* ساده دل

ساده لوح [sadelouh] *bax* ساده دل

ساده لوحی [sadelouhi] *bax* ساده دلی

ساده نویسی [sadenevisi] sadə dillə yazma; aydın üslub

سادیسم [sadism] 1) sadist, sadizm xəstəliyinə tutulmuş; 2) adamları incitmə, mərdimazarlıq

سار [sar] sığırçın

سارا [sara] saf, təmiz; ~ زر saf qızıl

ساربان [sar(e)ban] 1) sarban, dəvəçi, dəvəyə baxan; 2) karvanbaşı

ساردین [sardin] *zool.* sardin (*siyənək fəsiləsindən xırda balıq*)

سارق [sareğ] oğru; مسلح ~ silahlı oğru

ساروان [sar(e)van] *bax* ساربان

ساروج [saruc] saruc (*əhəng və külün qarışığından düzəldilən tikinti materialı*)

ساری [sari] 1) yoluxucu, keçici; 2) yayılan, hər yerə nüfuz edən; ~ شدن yayılmaq, nüfuz etmək

ساریه [sariye] *bax* ساری

ساز [saz] I 1) tar; saz; 2) musiqi aləti; (نواختن) زدن ~ saz (*tar*) çalmaq

ساز [saz] II ساختن *f.-nin k.* 1) razılıq, uyğunluq; 2) səliqə-sahman; 3) hazırlıq; 4) azuqə-sursat (*yol üçün*); راه ~ yol azuqəsi; 5) şənlik məclisi; 6) saz, yaxşı, kefi kök; 7) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "düzəldən", "usta" mənasını bildirir: ساعت ساز saatsaz, saat ustası; دادن ~ a) sazlamaq (*musiqi alətini*); b) şənlik yaratmaq; کردن ~ a) hazırlamaq, rahlamaq; b) hazırlanmaq, rahlanmaq; گرفتن ~ sabitləşmək, öz axarına düşmək; ◊ سفر بستن ~ yola hazırlaşmaq; حالش ~ نیست halı saz (*yaxşı*) deyil; kefsizdir

سازن [sazzən] 1) tarzən; saz çalan; 2) musiqiçi

سازش [sazeş] 1) sülh, barışıq; 2) müqavilə, saziş; 3) qarşılıqlı güzəşt, kompromis; həmrəylik

سازشکار [sazeşkar] sazişçi, təslimçi, opportunist

سازشنامه [sazeşname] saziş sənədi, yazılı razılaşma

سازگار [saz(e)qar] 1) uyğun, müvafiq, münasib; 2) xoşrəftar, qılıqlı; ~ آدم yolagedən adam

سازگاری [saz(e)qari] uyğunluq, müvafiqlik, münasiblik; uyğunlaşdırma

سازمان [saz(e)man] təşkilat, quruluş; ~ دولتی dövlət quruluşu; dövlət təşkilatı; ~ ملل متحد Birləşmiş Millətlər Təşkilatı; ~ برنامه planlaşdırma təşkilatı; دادن ~ təşkil etmək, qurmaq; yaratmaq; یافتن ~ təşkil edilmək, qurulmaq, yaradılmaq

سازمان ده [saz(e)mandeh] təşkilatçı

سازمان دهنده [saz(e)mandəhəndə] *bax* سازمان ده

سازماندهی [saz(e)mandehi] təşkilatçılıq; quruculuq, yaradıcılıq; ~ استعداد təkilatçılıq bacarığı

سازمنی [sazmani] 1) təşkilati; struktur; 2) ştat vahidi üzrə; ~ کارمندان ştat vahidi üzrə olan işçilər

سازمند [sazmənd] 1) tənzim edilmiş, qaydaya salınmış, yerbəyer olunmuş; 2) əlverişli, yararlı, münasib; uyğun; 3) təmin olunmuş, varlı

سازندگی [sazəndegi] 1) quruculuq, yaradıcılıq; qurma, yaratma; 2) düzüb-qoşma; yazıb-yaratma; 3) sazəndəlik; çalıb-oxuma (*saz çalma*)

سازنده [sazənde] 1) düzəldən, quran; yaradan; 2) inşaatçı, konstruktor; 3) musiqiçi

سازوآواز [sazoavaz] *dan.* çalıb-oxuma

سازوبرگ [sazoberg] 1) avadanlıq, təchizat, ləvazimat; 2) döyüş sursatı, silah

سازودهل [sazodohol] İranın milli musiqi alətləri

سازه [saze] 1) amil; 2) *riyaz.* vuruq; 3) *dilç.* komponent (*sözdüzəltmədə*)

ساس [sas] bit

ساطع [sate'] parlaq, nurlu, aydın; ~ برهان inandırıcı dəlil

ساطور [satur] dəhrə, çapacaq; böyük ət bıçağı

ساعت [saət] 1) saat; ~ بغلی (جیبی) cib saatı; ~ شماطه دار zəngli saat; ~ مچی qol saatı; 2) *c.* ساعات [saat] saat, vaxt, zaman; ساعات اداری iş saatları

ساعت ساز [saətsaz] saatsaz, saat ustası

ساعت سازی [saətsazi] 1) saatsazlıq, saat təmiri; 2) saatqayırma peşəsi

ساعد [saed] bilək önü (*qolun bir hissəsi, dirsəklə pəncə arasındakı hissə*)

ساعی [sai] *c.* سعات [soat] çalışqan; çalışan, səy göstərən

ساغر [sağər] badə, qədəh

ساغری [sağəri] şaqren (*yumşaq dəri*); ~ چرم şaqren dərisi

سافل [safel] 1) səfil; 2) alçaq, rəzil, mənfur; ~ آدم پست و alçaq və mənfur adam; 3) aşağı, aşağıda yerləşən, alçaq (*yer*)

سافله [safele] *bax* سافل; ~ اعضای aşağı ətraflar

ساق [sağ] 1): پا ~ ayağın dizlə topuq arasındakı hissəsi, baldır; 2) *bax* ساقه

ساقدار [sağdar] *bax* ساقه دار

ساقدوش [sağduş] sağdış (*təzəbəyin yanında oturan dostu*)

ساقط [sağet] 1) düşən, yıxılan, enən; 2) ləğv olunmuş, etibardan (*qüvvədən*) düşmüş; 3) azalan; 4) ölən, murdar olan; شدن ~ a) yıxılmaq, düşmək, enmək; b) azalmaq; c) ölmək; کردن ~ a) atmaq, tullamaq; b) məhrum etmək; uzaqlaşdırmaq (*vəzifədən*)

ساقه [sağe] gövdə; gövdəcik; saplaq; ~ گل çiçək saplağı

ساقه دار [sağedar] gövdəli, saplaqlı

ساقی [saği] saqi, şərab paylayan

ساقی گری [sağigəri] saqilik, şərab paylama

ساقی نامه [sağiname] *ədəb.* saqinamə (*şeir növü*)

ساک [sak] yol çantası

ساکت [saket] sakit, səssiz, səssiz-səmirsiz, dinc; mülayim; شدن ~ sakitləşmək; کردن ~ sakitləşdirmək

ساکن [saken] *c.* سکنه [səkəne] // سکان [sokkan] 1) sakin, yaşayan, məskən salan; 2) səssiz, sakit; ~ هوای sakit

hava; 3) *qram.* ərəb yazısında hərəkəsi olmayan sükunlu hərf

سال [sal] il; تحصیلی ~ tədris ili; جاری ~ cari il; شمسی ~ günəş təqvimi (*şəmsi*) ili; قمری ~ ay təqvimi (*qəməri*) ili; میلادی ~ miladi təqvimi ili

سالاد [salad] salat

سالادخوری [saladxori] salat qabı

سالار [salar] 1) başçı, rəhbər; 2) komandan, komandir; جنگ ~ baş komandan

سالانه [salane] *bax* سالیانه

سالخوردگی [salxordegi] qocalıq, yaşlılıq, ahıllıq

سالخورده [salxorde] qoca, yaşlı, ahıl,

سالروز [salruz] *bax* سالگرد

سالک [salek] 1) yolçu, yol gedən; 2) müəyyən təriqət üzvü; 3) zahid

سالگرد [salgərd] ildönümü, yubiley

سالم [salem] 1) sağ, sağlam, salamat; عقل ~ sağlam ağıl (*düşüncə*); 2) faydalı; آب و هوای ~ faydalı (*təmiz*) iqlim

سالمند [salmənd] 1) böyük, yaşlı; böyümüş, yaşa dolmuş; 2) *bax* سالخورده

سالن [salon] salon, zal

سالنامه [salname] 1) salnamə (*bir ildə baş verən hadisələr haqqında kitab*); 2) təqvim

سالنما [salnəma] *bax* تقویم

سالوس [salus] 1) hiyləgər, kələkbaz; ikiüzlü; 2) *bax* سالوسی

سالوسانه [salusane] hiyləgərcəsinə

سالوسی [salusi] ikiüzlülük; hiyləgərlik; کردن ~ ikiüzlülük etmək

سالون [salon] *bax* سالن

سالیانه [salyane] illik, ilə aid olan; جلسه ~ illik iclas

سامان [saman] 1) qayda-qanun, nizam-intizam; 2) rahatlıq, aramlıq; 3) var-dövlət, sərvət; qüdrət; 4) ev əşyaları; 5) səfər ləvazimatı; دادن ~ qaydaya salmaq, nizama salmaq, sahmanlamaq; (گرفتن (یافتن ~ qaydaya salınmaq, sahmanlanmaq

ساماندهی [samandehi] qaydaya salma, nizama salma, sahmanlama

سامع [same'] dinləyən, eşidən; dinləyici

سامعه [samee] 1) eşitmə duyğusu; 2) qulaq

سامی [sami] Qabaq Asiyada, Şimali və Şərqi Afrikanın bir hissəsində yaşamış və yaşayan xalqların ümumi adı (*ərəblər, yəhudilər, həbəşlər*); زبانهای ~ sami dillər

سان [san] I parad, təntənəli yürüş, rəsmi keçid; دادن ~ parad keçirmək; دیدن (گرفتن) ~ parad qəbul etmək

سان [san] II 1) üsul, qayda; vasitə; بدین ~ belə, bu qayda ilə, beləliklə; 2) kimi (*bənzətmə qoşması*); به ~ شاعر şair kimi به ~ گل gül kimi

ساناتوریم [sanator(i)yom] sanatoriya, istirahət evi

سانترالیسم [santralism] sentralizm, mərkəziyyətçilik; دموکراتیک ~ demokratik mərkəziyyətçilik

سانتیگراد [santigerad] dərəcə

سانتیمتر [santimetr] santimetr

سانتی مانتال [santimantal] sentimental; həssas

سانحه [sanehe] *c.* سوانح [səvaneh] 1) hadisə, əhvalat; 2) bədbəxt hadisə, qəza; bəla; هوایی ~ təyyarə qəzası

ساندویچ [sandeviç] sendviç, buterbrod

سانس [seans] seans; اول فیلم ~ filmin birinci seansı

سانسور [sansur] senzura; شدن ~ senzuradan keçmək; کردن ~ senzuradan keçirmək

سانسورچی [sansurçi] senzor, senzura işçisi

ساوآهن [savahən] metal qırıntısı

سایبان [sayeban] talvar, örtük, günlük, kölgəlik; زدن ~ kölgəlik qurmaq (*düzəltmək*)

سایر [sayer] I sair, başqa, qeyri, digər; اشخاص ~ başqa adamlar

سایر [sayer] II 1) hərəkət edən, yeriyən, gedən; 2) yolçu, səyyah

سایش [sayeş] 1) ovulma; 2) sürtünmə

سایق [sayeğ] sövq edən, həvəsləndirən, şövqə gətirən, rəğbət oyadan

سایقه [sayeğe] 1) *bax* سایق; 2) amil, səbəb, stimul

سایل [sayel] 1) dilənçi; 2) sual verən, soruşan

سایه [saye] 1) kölgə; 2) *məc.* himayə, kömək; انداختن (افکندن، گستردن) ~ kölgə salmaq; ◊ کسی را با تیر زدن ~ birinin kölgəsini qılınclamaq

سایه افکن [sayeəfkən] 1) kölgə salan, kölgəli; درخت ~ kölgəli ağac; 2) *məc.* hami, himayə edən

سایه بان [sayeban] *bax* سایبان

سایه دار [sayedar] *bax* سایه افکن

سایه خشک [sayexoşk] kölgədə qalıb qurumuş (*meyvə*)

سایه گاه [sayeqah] kölgəli yer, kölgəlik

سایه گستر [sayeqostər] *bax* سایه افکن

سایه نشین [sayeneşin] 1) kölgədə oturan; 2) himayə altında yaşayan; həyatda çətinlik görməyən; ərköyün

سایدگی [sayidegi] 1) sürtünmə; sürtülmə; 2) ovulma

سایدن [sayidən] 1) sürtülmək; 2) ovulmaq

سایده [sayide] سایدن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) sürtülmüş; 2) ovulmuş

سنانس [seans] *bax* سانس

سبابه [səbbabe] şəhadət barmağı

سبب [səbəb] *c.* اسباب [əsbab] səbəb; əsas; dəlil

سبب ساز [səbəbsaz] səbəbkar; ruzi verən (*adətən, Allah haqqında işlənir*)

سببی [səbəbi] səbəbiyyət, səbəbkarlıq; خویشاوند ~ *bax* خویشاوند

سبحان [sobhan] 1) mədh, tərif, alqış; 2) eşq olsun!

سبحان الله [sobhanəllah] Allaha şükürlər (*mədh*) olsun!

سبحه [sobhe] *c.* سبحات [sobohat] 1) dua, Allahı zikr etmə; 2) təsbeh, təsbeh dənələri; زدن (گرداندن) ~ təsbeh çevirmək

سبد [səbəd] səbət; zənbil

سبدباف [səbədbaf] səbətçi, səbət toxuyan

سبز [səbz] 1) yaşıl; برگ ~ yaşıl yarpaq; سیر ~ tünd-yaşıl; sütül; 2) cavan (*bitkilər haqqında*); نهال ~ cavan ağac, fidan; 3) təzə, tər; çiçəklənən; باغ ~ çiçəklənən bağ; شدن ~ bitmək, göyərmək, yaşıllaşmaq

سبزپوش [səbzpuş] 1) yaşıllaşmış, yaşıllığa bürünmüş; 2) yarpaqlı ağac; 3) müqəddəs, əməlisaleh

سبز خط [səbzxət(t)] yeniyetmə, gənc

سبزفام [səbzfam] açıq-yaşıl

سبزوخرم [səbzoxorrəm] səfalı, mənzərəli

سبزه [səbze] 1) göyərti; 2) kişmiş növü; 3) qarabəniz, qaraşın

سبزه رو [səbzeru] qarabuğdayı, tünd (*sifət, üz haqqında*)

سبزه زار [səbzezar] çəmənlik, yaşıllıq

سبزی [səbzi] *c.* سبزیجات [səbzicat] göyərti; ◊ پاک کردن ~ *dan.* yaltaqlıq etmək; پاک کن ~ *dan.* yaltaq

سبزی پلو [səbzipolou] səbziplov

سبزیجات [səbzicat] *t.* سبزی

سبزی فروش [səbziforuş] göyərtisatan

سبزیکار [səbzikar] göyərti yetişdirən, tərəvəz əkən, tərəvəzçi

سبزیکاری [səbzikari] tərəvəzçilik; bostançılıq

سبع [səbo'] *c.* سباع [seba'] vəhşi, yırtıcı heyvan

سبق [səbəğ] c. اسباق [əsbağ] 1) ötüb-keçmə; 2) birincilik, üstünlük

سبقت [sebğət] 1) ötüb-keçmə; 2) üstünlük, imtiyaz; ~ گرفتن (جستن) ötmək, ötüb-keçmək, keçmək; ~ داشتن üstünlük qazanmaq

سبک [səbk] 1) üslub (*ədəbiyyatda, incəsənətdə*); معماری ~ memarlıq üslubu; 2) metod, üsul

سبک [səbok] 1) yüngül; ~ لباس yüngül paltar; 2) yüngül, yüngülxasiyyət; ~ رفتار yüngül davranış; 3) asan; 4) zərif; ~ شدن yüngül olmaq, yüngülləşmək; ~ کردن yüngülləşdirmək (*işi, tapşırığı*); ◊ ~ و سنگین کردن *dan.* ölçüb-biçmək

سبکبار [səbokbar] 1) yükü yüngül; 2) laqeyd, qayğısız

سبکبال [səbokbal] sürətlə uçan (*quş*)

سبکپا [səbokpa] sürətlə gedən, itiyerişli; cəld, çevik

سبک دست [səbokdəst] 1) cəld, tez işləyən; 2) əliyüngül (*xeyir gətirən*); 3) səbəbsiz olaraq başqasına əl qaldıran

سبک روح [səbokruh] 1) şən, gülərüz; nikbin; 2) sadə, təvazökar

سبک سر [səboksər] 1) etinasız, laqeyd; səhlənkar; 2) yüngülxasiyyət, yelbeyin; 3) alçaq, əclaf

سبک سری [səboksəri] 1) etinasızlıq, laqeydlik, səhlənkarlıq; 2) yüngülxasiyyətlik, yelbeyinlik; 3) alçaqlıq, əclaflıq

سبک شناس [səbkşenas] üslubçu, stilist

سبک شناسی [səbkşenasi] üslubiyyat, stilistika

سبک وزن [səbokvəzn] yüngülçəkili; ~ ورزشکار yüngülçəkili idmançı

سبک مغز [səbokməğz] 1) *bax* سبک سر; 2) ağılsız, axmaq

سبکی [səboki] 1) yüngüllük (*çəkidə*); 2) yüngülxasiyyətlilik, yelbeyinlik; ~ کردن yüngül hərəkət etmək, yüngüllük etmək

سبو [səbu] kuzə, bardaq, saxsı qab

سبوس [səbus] 1) *bot.* vələmir; 2) kəpək (*unda*)

سبیل [sebil] bığ; ~ گذاشتن bığ saxlamaq; ~ درآوردن bığı çıxmaq; ~ تاب دادن bığı burmaq; ◊ سبیلش آویزان شده burnu sallanmışdır; ~ کسی را چرب کردن rüşvət vermək, kiminsə bığının altından keçmək; ~ کسی را دود دادن kiminsə atasını yandırmaq

سبیل [səbil] I *c.* سبل [sobol] 1) yol; istiqamət, yön; 2) üsul, vasitə

سبیل [səbil] II pulsuz yemək və s. paylama, nəzir vermə; ~ کردن pulsuz paylamaq, nəzir vermək

سپارش [separeş] *bax* سفارش

سپارنده [separənde] 1) depozitor; 2) göndərən, yollayan

سپاس [sepas] 1) minnətdarlıq; təşəkkür; 2) şükür etmə; ~ داشتن (گزاردن) minnətdar olmaq, təşəkkür etmək

سپاسداری [sepasdari] *bax* سپاسگزاری

سپاسگزار [sepasqozar] minnətdar, razı; şükür edən

سپاسگزاری [sepasqozari] minnətdarlıq, razılıq, təşəkkür; ~ کردن minnətdar olmaq, təşəkkür etmək

سپاه [sepah] ordu; korpus (*böyük qoşun birləşməsi*); ~ بهداشت sağlamlıq korpusu (*tibb təhsilli əsgərlərin kənd yerlərindəki qurumu*); ~ پاسداران انقلاب اسلامی İranda İslam inqilabını qorumaq üçün yaranmış hərbi könüllülər ordusu

سپر [sepər] qalxan, sipər; ◊ ~ انداختن təslim olmaq, silahı yerə qoymaq, özünü məğlub saymaq

سپردن [sepordən] *k.* سپر [sepor] // سپار [separ] 1) tapşırmaq; vermək; əmanət vermək; göndərmək; 2) tapşırmaq, göstəriş vermək; xəbərdarlıq etmək

سپرده [seporde] سپردن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) əmanət; ~ بانکی bank əmanəti; 2) tapşırıq, göstəriş

سپرز [seporz] *anat.* dalaq

سپری [sepəri] ötən, keçən (*zaman*); bitmiş, qurtarmış (*zaman*); ~ شدن keçmək (*zaman*); qurtarmaq (*zaman*)

سپس [sepəs] sonra, sonradan

سپند [sepənd] *bax* اسپند

سپوختن [sepuxtən] *k.* سپوز [sepuz] soxmaq, soxuşdurmaq, yeritmək (*güclə*)

سپور [səpur] *dan.* süpürgəçi

سپوزیدن [sepuzidən // sopuzidən] *bax* سپوختن

سپوس [səpus // sopus] *bax* سبوس 2)

سپه [sepəh] *bax* سپاه

سپهبد [sepəhbod] korpus generalı

سپهر [sepehr] səma, göy, asiman

سپهسالار [sepəhsalar] qoşun başçısı, general; baş komandir

سپید [sepid] *bax* سفید

سپید آب [sepidab] *bax* سفید آب

سپیدار [sepidar] qovaq (*ağac*)

سپیده [sepide] dan yeri; şəfəq

سپیده دم [sepidedəm] dan yeri ağararkən, sübh çağı

سپیدی [sepidi] *bax* سفیدی

ستاد [setad] qərargah; ~ ارتش ordu qərargahı; ~ کل baş qərargah; رئیس ارتش ~ baş qərargah rəisi

ستاره [setare] ulduz; ~ دنباله دار quyruqlu ulduz, kometa; ~ صبح (سحری) Dan ulduzu (*Venera*); ◊ ~ سینما kino ulduzu

ستاره شناس [setareşenas] münəccim, astronom

ستاندن [setandən] almaq, geri almaq, götürmək (*pulu*)

ستاننده [setanənde] alan, götürən; qəbul edən

ستایش [setayeş] sitayiş, pərəstiş; ~ کردن pərəstiş etmək; mədh etmək

ستایش آمیز [setayeşamiz] sitayişli, sitayişlə dolu; ~ سخنان sitayişlə dolu sözlər

ستایشگر [setayeşgər] sitayiş edən, pərəstişkar

ستاییدن [setayidən] *bax* **ستودن**

ستبر [setəbr] 1) qalın; möhkəm; 2) ağır; iri; böyük; 3) bərk, möhkəm

ستبرا [setəbra] *bax* **ستبری**

ستبری [setəbri] 1) qalınlıq, yoğunluq; 2) irilik, yekəlik; köklük, şişmanlıq; 3) sıxlıq

ستر [setr] 1) örtmə, gizlətmə, pərdələmə; 2) *c.* **استار** [əstar] // **ستور** [sotur] pərdə

ستردن [setordən // sotordən] 1) qırxmaq; 2) qaşımaq, silmək, pozmaq, təmizləmək

سترگ [setorg] 1) çox böyük, nəhəng; 2) güclü, möhkəm; 3) görkəmli, məşhur; 4) dalaşqan

سترون [setərvən] 1) sterilizə edilmiş (*cins*); 2) doğmayan arvad; **~ کردن** sterilizə etmək (*cinsi*)

ستم [setəm] sitəm, zülm, zülmkarlıq, qəddarlıq

ستم پیشه [setəmpişə] *bax* **ستمگر**

ستم دیده [setəmdide] məzlum, zülm çəkmiş, zülmə məruz qalmış

ستمکار [setəmkar] *bax* **ستم گر**

ستم کاری [setəmkari] *bax* **ستمگری**

ستمکش [setəmkeş] *bax* **ستم دیده**

ستمگر [setəmgər] zülmkar; ədalətsiz; zalım, qəddar

ستمگری [setəmgəri] zülmkarlıq, ədalətsizlik; zalımlıq, qəddarlıq

ستوان [sotvan // setvan] leytenant; **~ سوم** kiçik leytenant

ستودن [sotudən] *k.* **ستا** [seta] tərifləmək, mədh etmək

ستور [sotur] minik heyvanı, yük heyvanı

ستون [sotun] sütun, dayaq, dirək, tir; **~ زدن** dirək vurmaq; **~ کردن** dayaqlanmaq, söykənmək; ◊ **~ فقرات** fəqərə sütunu

ستوندار [sotundar] sütunlu; **~ عمارت** sütunlu bina

ستونی [sotuni] 1) sütunşəkilli; 2) *bax* **ستوندار**

ستوه [sotuh] narahatlıq, əzabəziyyət; **به ~ آمدن** təngə gəlmək; **به ~ آوردن** təngə gətirmək

ستیز [setiz] *bax* **ستیزه**

ستیزه [setize] 1) vuruşma, davadalaş; 2) düşmənçilik; kin; nifrət; 3) inadkarlıq, inadcıllıq

ستیزه جو [setizecu] 1) davakar, dalaşqan; 2) inadkar, inadcıl

ستیزه کار [setizekar] *bax* **ستیزه جو**

ستیزه گر [setizegər] *bax* **ستیزه جو**

ستیغ [setiğ] zirvə, dağın zirvəsi

سجاده [səccade] namaz xalçası

سجاف [secaf] haşiyə, kənar (*parçada, paltarda*); **~ کردن** qırağını basdırmaq (*parçanın*); iç tərəfinə tikmək (*paltarın*)

سجده [səcde] səcdə

سجع [səc'] 1) qafiyəli nəsr; 2) şeirdə daxili qafiyə; 3): **~ مهر** möhür, sikkə üzərindəki yazı

سجل [secel(l)] 1) siyahı; qeydiyyat vərəqi; 2) doğum şəhadətnaməsi

سجود [socud] 1) səcdə etmə (*namazda*); 2) təzim

سجیه [səciyyə] *c.* **سجایا** [səcaya] xasiyyət, xarakter, xislət, təbiət

سحاب [səhab] bulud

سحر [səhər] səhər, sübh

سحر [sehr] *c.* **اسحار** [əshar] sehr, cadu; **~ خواندن** sehr oxumaq, cadu oxumaq; **~ کردن** sehrləmək, cadu etmək

سحر آسا [sehrasa] sehrli; əfsunlayıcı; **~ سخنان** sehrli sözlər

سحر آمیز [sehramiz] əfsunlayıcı, əfsunedici, çox qəribə, çox təəccüblü

سحرباز [sehrbaz] sehrbaz, cadugər

سحرخیز [səhərxiz] tezdən duran, sübh oyanan

سحرگاه [səhərqah] səhər, səhərçağı

سحری [səhəri] 1) səhər vaxtı; 2) oruc tutanların sübh çağından əvvəl səhər yeməyi

سحور [səhur] *bax* **سحری 2)**

سخا [səxa] *bax* **سخاوت**

سخاوت [səxavət] səxavət, əliaçıqlıq

سخت [səxt] 1) çətin, bərk; 2) kəskin; güclü; **~ باد** güclü külək; 3) ciddi; 4) çox; **~ عصبانی شد** çox (*bərk*) əsəbiləşdi

سخت افزار [səxtəfzar] kompyuterin elektron hissələri

سخت دل [səxtdel] daşürəkli, qəddar, zalım

سخت کوش [səxtkuş] çox çalışan, çox səy göstərən

سخت گیر [səxtgir] ciddi, sərt, qətiyyətli, tələbkar

سخت گیری [səxtgiri] ciddilik, sərtlik, qətiyyət, tələbkarlıq; **~ کردن (ورزیدن)** ciddilik göstərmək, tələbkar olmaq

سختی [səxti] 1) çətinlik; 2) bərklik, möhkəmlik; 3) bədbəxtlik; **~ دیدن (کشیدن)** a) çətinliklə üzləşmək; b) bədbəxtliklə üzləşmək

سخره [soxre] 1) məsxərə; ələ salma; 2) məsxərə obyekti; **به ~ گرفتن** məsxərəyə qoymaq

سخمه [soxme] nizə, mizraq, şəmşir, məşq qılıncı; **~ زدن** nizə sancmaq, nizə vurmaq

سخن [soxən] söz, kəlmə; ifadə, danışıq; **~ آب بردار** ikibaşlı söz; **~ پهلودار** irad; **~ راندن** nitq söyləmək; **~ گفتن** danışmaq; ◊ **~ خودرا به کرسی نشاندن** öz sözünü yeritmək

سخن آرا [soxənara] natiq

سخن آرایی [soxənarayi] natiqlik, fəsahət, bəlağət

سخن پرداز [soxənpərdaz] 1) *bax* **سخن آرا**; 2) yazıçı, şair

سخن چین [soxənçin] qeybətçi, söz gəzdirən, xəbərçi

سخن چینی [soxənçini] qeybətçilik, sözgəzdirmə, xəbərçilik etmə; **~ کردن** qeybət qırmaq, söz gəzdirmək, xəbərçilik etmək

سخندان [soxəndan] *bax* **سخن پرداز**

سخنران [soxənran] məruzəçi, müharizəçi; natiq

سخنرانی [soxənrani] müharizə, nitq; çıxış; **~ کردن** müharizə oxumaq, nitq söyləmək; çıxış etmək

سخن سرا [soxənsəra] *bax* **سخن پرداز**

سخن سرایی [soxənsərayi] 1) natiqlik; bəlağət; 2) poeziya; şairlik, yazıçılıq

سخن سنج [soxənsənc] 1) söz ustası; 2) ədəbi tənqidçi

سخنسنجی [soxənsənci] ədəbi tənqid

سخنگو [soxənqu] 1) diktor; şərhçi; natiq; 2) nümayəndə; **~ مطبوعاتی** mətbuat nümayəndəsi

سخنور [soxənvər] 1) şair, yazıçı; 2) natiq

سخنوری [soxənvəri] 1) şairlik istedadı, yazıçılıq; 2) natiqlik sənəti, bəlağət

سخی [səxi] səxavətli, əliaçıq

سد [səd(d)] *c.* **سدود** [sədud] 1) sədd, bənd; **~ ابی** su bəndi; 2) divar, ara-

kəsmə; بستن ~ sədd (*bənd*) tikmək; کردن ~ bağlamaq, qarşısını almaq

سدر [sedr] *bot.* sidr ağacı

سده [səde] yüzillik, əsr

سدید [sədid] 1) bərk, möhkəm; 2) ədalətli, düz; ~ رأی ~ ədalətli rəy

سدیوم [sod(i)yom] *kim.* natrium

سر [sər] 1) baş, təpə; 2) başlanğıc, əvvəl; سطر ~ abzas, yeni sətir; 3) üst, yuxarı; بام ~ damın üstü; ~ درخت ağacın başı (*yuxarı hissəsi*); 4) uc; قلم ~ qələmin ucu; 5) baş (*heyvan üçün numerativ söz*); ~ ده گاو on baş inək; ◊ افکندن ~ a) başını aşağı salmaq; b) utanmaq; təsirli olmaq; baş əymək; برآوردن ~ a) görünmək, çıxmaq (*günəş*); b) başlanmaq (*səhər*); برداشتن ~ a) başını qaldırmaq; b) tabe olmamaq, üsyan etmək; رفتن ~ daşmaq (*süd*); زدن ~ baş çəkmək; çıxmaq (*ay, günəş*); ~ نهادن itaət etmək, tabe olmaq; ~ از پا نشناختن başını itirmək; gözü ayağının altını görməmək (*şadlıqdan və ya qorxudan*); باز زدن ~ boyun qaçırmaq; baş əyməmək; ~ به زیر افکندن *bax* افکندن ~; ~ به سنگ خوردن başı daşa dəymək; ~ به گریبان بردن a) dərin fikrə dalmaq; b) qəm dəryasına batmaq; ~ حرف خود ایستادن sözünün üstündə durmaq; ~ زبانها افتادن dilə düşmək; məşhur olmaq; ~ شکن کردن hərənin öz payını vermək, bölüşdürmək; ~ کسی را خوردن birinin başını yemək; ~ کسی را زیر آب کردن birinin başını batırmaq; yox etmək; ~ کسی را شیره مالیدن birinin başını qatıqlamaq; aldatmaq; ~ کسی را گرم کردن birinin başını qatmaq; ~ کلاف birinin başını qarışdırmaq; ~ را به دست آوردن kələfin ucunu tapmaq; ~ و کله زدن baş sındırmaq; kütbeyin adamı başa salmaq üçün əlləşmək; ~ و گوش آب دادن burnunu hər yerə soxmaq; hər yerdən xəbər tutmaq; ~ هم بندی کردن birtəhər yerinə yetirmək (*işi*), başını girləmək

سر [serr] *c.* اسرار [əsrar] sirr, gizli iş, gizlilik, məxfilik

سر [sor] sürüşmə; خوردن ~ sürüşmək

سرا [səra] 1) *bax* سرای; 2) *məc.* dünya

سراب [sərab] I 1) ilğım; 2) xəyal, puç ümid; boş vəd

سراب [sərab] II mənbə, bulaq, çeşmə; çay və bulağın başlanğıcı

سراپا [sərapa] başdan-ayağa; bütün, büsbütün

سراج [sərrac] sərrac, yəhər ustası

سراجی [sərraci] sərraclıq sənəti

سرازیر [sərazir] eniş, üzüaşağı; شدن ~ əyilmək

سرازیری [səraziri] enişlik; mayillik

سراسر [sərasər] 1) bütün, hamı; ~ جهان bütün dünya; ~ نقاط کشور ölkənin bütün bölgələri; 2) hər yerdə; əvvəldən axıra qədər, başdan ayağa kimi

سراسیمگی [sərasimegi] 1) çaxnaşma; qorxu, vahimə; 2) tələş, iztirab, həyəcan

سراسیمه [sərasime] həyəcanlı, təşvişli

سراشیب [sərəşib] *bax* سرازیر

سراشیبی [sərəşibi] *bax* سرازیری

سراغ [sorağ] 1) soraq, axtarış; 2) xəbər; məlumat; داشتن ~ xəbəri olmaq; گرفتن (کردن) ~ xəbər tutmaq, soraqlaşmaq

سرآغاز [sərağaz] başlanğıc; giriş; ön söz, müqəddimə

سرافراختگی [sərəfraxtegi] *bax* سرافرازی

سرافراخته [sərəfraxte] *bax* سرافراز

سرافراز [sərəfraz] 1) vüqarlı, başıuca; 2) xoşbəxt

سرافرازی [sərəfrazi] başıucalıq, fəxr, iftixar; qürur; böyüklük

سرافکندگی [sərəfkəndegi] başıaşağılıq; xəcalət, utanma; təhqir olunma

سرافکنده [sərəfkənde] xəcalətli; təhqir olunmuş

سرآمد [sərəmməd] 1) öncül, görkəmli, korifey (*elmdə, incəsənətdə*); 2) ən üstün, ən yaxşı

سرامیک [seramik] keramika, saxsı qablar

سران [səran] 1) *t.* سر [sər] **1**); 2) başçılar, rəhbərlər; ~ دولت dövlət başçıları

سرانجام [sərəncam] 1) nəticə, sonluq; 2) nəhayət; axırda; sonda; دادن ~ qaydaya salmaq, düzəltmək; گرفتن ~ qaydaya salınmaq, qaydaya düşmək

سرانداز [sərəndaz] 1) yüngül fərş; 2) qadın baş örtüyü

سراندن [sorandən] 1) sürüşdürmək; 2) soxuşdurmaq

سرانگشت [sərənqoşt] barmağın ucu

سرانه [sərane] 1) adambaşı, adambaşına; 2) pay, hissə

سرای [səray] 1) saray, qəsr, imarət; ev; 2) üstüörtülü bazar

سرایت [serayət // sərayət] 1) sirayət etmə, yoluxma, keçmə (*xəstəlik*); 2) yayılma; ötürülmə; دادن ~ yoluxdurmaq; کردن ~ yayılmaq, keçmək

سرای دار [sərəydar] saray (*bina, ev*) nəzarətçisi

سراینده [sərayənde] 1) oxuyan; müğənni; 2) şair

سراییدن [sərayidən] *bax* سرودن

سرب [sorb] qurğuşun

سربار [sərbar] 1) artıq yük, normadan artıq yük (*heyvanın yükünün üstünə qoyulan*); 2) yük, ağır iş; کسی شدن ~ başqasına yük olmaq

سرباری [sərbari] *bax* سربار

سرباز [sərbaz] I əsgər

سرباز [sərbaz] II açıq, ağzıaçıq; پاکت ~ açıq zərf

سربازخانه [sərbazxane] kazarma (*əsgərlərin təlim və yaşayış yeri*)

سربازگیری [sərbazgiri] həqiqi hərbi xidmətə çağırış

سربازی [sərbazi] hərbi xidmət, əsgərlik

سربالا [sərbala] yuxarı, üzüyuxarı; راه ~ yuxarıya (*yoxuşa*) qalxan yol

سربالایی [sərbalayi] yoxuş, yoxuşluq; رفتن ~ üzüyuxarı (*yoxuşa*) getmək

سربراه [sərberah] *bax* سربه راه

سربرهنه [sərberehne] başıaçıq, papaqsız

سربریده [sərboride] başı kəsilmiş, öldürülmüş

سربزیر [sərbezir] 1) başıaşağı, itaətkar; 2) utancaq, həyalı

سربسته [sərbəste] 1) başıbağlı, ağzıbağlı, açılmamış; قوطی ~ ağzıbağlı qutu; 2) gizli, məxfi; حرف ~ gizli söz

سربسر [sərbəsər] 1) *bax* سراسر; 2) tam, tamam; tamamilə, büsbütün

سربلند [sərbolənd] 1) məşhur, görkəmli; 2) başıuca, məğrur

سربلندی [sərboləndi] 1) məşhurluq; şöhrət, iftixar; 2) başıucalıq; təmizlik (*ad*), namusluluq

سریمهر [sərbemohr] *bax* سریه مهر

سریه راه [sərberah] *dan.* üzüyola, sözəbaxan, itaətkar

سریه مهر [sərbemohr] 1) ağzımöhürlü, möhürlənmiş, ağzıbağlı; 2) *bax* سربسته 1)

سربی [sorbi] 1) qurğuşundan düzəldilmiş; 2) qurğuşun rəngli

سرپایی [sərpayi] 1) ev ayaqqabısı, şapşap; 2) ayaqüstü; ~ آمد ayaqüstü gəldi

سرپرست [sərpərəst] 1) gözətçi, nəzarətçi; 2) qəyyum, hami; 3) başçı; ~ خانواده ailə başçısı

سرپرستار [sərpərəstar] baş şəfqət bacısı

سرپرستی [sərpərəsti] 1) gözətçilik, nəzarət; 2) qəyyumluq; hamilik; 3) rəhbərlik, başçılıq; idarə etmə

سرپستانک [sərpestanək] əmzik

سرپنجه [sərpənce] 1) pəncə, ayaq (*heyvanlarda*); 2) əl, pəncə; 3) *məc.* güc, qüvvət

سرپوش [sərpuş] 1) qapaq; 2) örtük; ~ گذاشتن gizlətmək, gizli saxlamaq (*sirri, sözü*)

سرپوشدار [sərpuşdar] qapaqlı

سرپوشیده [sərpuşide] 1) örtülü; üstüörtülü; ~ بازار örtülü bazar; 2) *bax* سرپوشدار; 3) gizli, məxfi, qapalı; 4) gizlicə, gizli şəkildə

سرپیچ [sərpiç] qayka; vintin başlığı; mufta

سرپیچی [sərpiçi] f) baş əyməmə, boyun əyməmə, itaətsizlik, tabe olmama; 2) qiyam, üsyan; ~ کردن baş əyməmək; itaət etməmək

سرتاپا [sərtapa] *bax* سراپا

سرتاسر [sərtasər] *bax* سراسر

سرتیپ [sərtip] briqada generalı

سرتیز [sərtiz] ucuiti, sivri, sivriuclu

سرجوخه [sərcuxe] çavuş

سرچسب [sərçəsb] 1) banderol, bağlama; 2) yarlıq, etiket

سرچشمه [sərçeşme] 1) mənbə; 2) bulaq; 3) mənşə

سرچین [sərçin] seçilmiş, ən yaxşı; ~ کردن seçmək

سرحد [sərhəd(d)] 1) sərhəd; 2) hüdud

سرحدی [sərhəddi] *bax* مرزی

سرخ [sorx] qırmızı; ~ گل qızılgül; ~ شدن qızarmaq; ~ کردن qızartmaq

سرخاب [sorxab] I 1) ənlik; 2) dodaq boyası, pomada; ~ زدن (مالیدن) ənlik sürtmək; ~ و سفیداب کردن üzgözü bəzəmək, bəzənmək

سرخاب [sorxab] II *zool.* vəhşi qaz, qızılqaz, flaminqo

سرخ پوست [sorxpust] qırmızıdərili; hindi, hindu (*Şimali və Cənubi Amerikanın ilk yerli əhalisi*)

سرخچه [sorxçe] *tib.* məxmərək

سرخ فام [sorxfam] qırmızımtıl; çəhrayı

سرخک [sorxək] *tib.* qızılca; ~ درآوردن qızılca çıxartmaq

سرخود [sər(e)xod] 1) özbaşına; 2) müstəqil; sərbəst

سرخوش [sərxoş] 1) sərxoş, kefli, dəm, məst; 2) şən, şad, şux, kefikök

سرخوشی [sərxoşi] 1) sərxoşluq, məstlik; 2) şadlıq, sevinc, şuxluq

سرخی [sorxi] qırmızılıq; qırmızı rəng

سرد [sərd] 1) soyuq; 2) *məc.* laqeyd, etinasız; ~ بودن a) soyuq olmaq; b) laqeyd olmaq; ~ شدن soyumaq, soyudulmaq; ~ کردن soyutmaq

سرداب [sərdab] *bax* سردابه

سردابه [sərdabe] 1) zirzəmi; 2) yeraltı su anbarı; 3) sərdabə (*qəbir*)

سردار [sərdar] sərkərdə, baş komandan

سردخانه [sərdxane] 1) soyuducu; buzxana; refrijerator; 2) ölüxana

سردر [sərdər] 1) qapının yuxarısı; 2) giriş qapısının yuxarı hissəsinin bəzəyi

سردرد [sərdərd] başağrısı

سردرگم [sərdərqom] başını itirmiş, karıxmış, çaşıb qalmış; donub qalmış; ~ مطلب qarışıq məsələ, mürəkkəb məsələ; ~ شدن başını itirmək, çaşıb qalmaq

سردسته [sərdəste] 1) başçı, dəstə başçısı; 2) *idm.* komandanın kapitanı

سردستی [sərdəsti] *dan.* 1) əlüstü; tələsik; 2) laqeyd, etinasız; ~ گرفتن barmaqarası baxmaq, saya salmamaq

سردسیر [sərdsir] 1) soyuq bölgə; 2) soyuq iqlim

سردفتر [sərdəftər] 1) dəftərxana müdiri; 2) müqəddimə, giriş

سردم [sərdəm] 1) zorxanada nağaraçının oturduğu hündür yer; 2) xanəgah

سردماغ [sərdəmağ] *dan.* xoş əhvali-ruhiyyəli, şən

سردمدار [sərdəmdar] 1) qrup başçısı, dəstə başçısı; 2) zorxananın başçısı

سردرگم [sərdusi] [illegible]

سرد و گرم چشیده [sərdogərmçeşide] *dan.* dünyanın isti-soyuğunu görmüş, təcrübəli, bərkdən-boşdan çıxmış

سردی [sərdi] 1) soyuq, soyuqluq; 2) etinasızlıq, laqeydlik

سرراست [sərrast] 1) sərrast; birbaşa, düzünə; düz, doğru (*yol*); 2) ədalətli, düzgün; 3) açıq-açığına, heç nəyi gizlətmədən

سرراهی [sərrahi] 1) yol qırağına atılmış; ~ کودک yol qırağına atılmış uşaq (*körpə*); 2) səfərə çıxana verilən hədiyyə; 3) səfərə çıxanın səfərdən qabaq nəzir, sədəqə şəklində payladığı pul

سرزده [sərrəde] ön sıra, ön cərgə

سررسید [sərrəsid] 1) ödəniş müddəti (*hesabın*); ~ پرداخت قبض hesabın ödəniş müddəti; 2) təhvil müddəti (*malın*); ~ تحویل کالا malın təhvil müddəti

سررسیدنامه [sərrəsidname] ödənişlər (*hesab, borc*) kitabı

سررشته [sərreşte] 1) səriştə, bələdlik, təcrübə, bacarıq; 2) müəssisəni, işi idarəetmə sistemi; ~ داشتن xəbərdar olmaq; məlumatlı olmaq

سررشته دار [sərreştedar] 1) *hərb.* intendant xidmətinin (*təsərrüfat işlərinin*) rəisi; 2) bilici, işbilən, təsərrüfatçı

سرزده [sərzəde] *dan.* qəfildən, gözlənilmədən, xəbərdar etmədən; ~ آمدن xəbər vermədən gəlmək; ~ رفتن icazəsiz getmək, gözlənilmədən getmək

سرزمین [sərzəmin] ölkə, diyar, ərazi

سرزنده [sərzende] 1) diribaş, zirək; 2) [illegible]

سرزنش [sərzəneş] danlaq, qınama, tənə, töhmət, məzəmmət; ~ کردن

danlamaq, qınamaq, məzəmmət etmək; töhmət vermək; مورد ~ قرار ~ کردن bax دادن

سرزنش بار [sərzəneşbar] töhmətli, qınaqlı, danlaqlı, məzəmmətli; نامه ~ məzəmmətli məktub

سرژ [serj] sarja (*astarlıq parça*)

سرژه [serje] bax سرژ

سرسام [sərsam] 1) sərsəm, sayıqlama; 2) *tib.* meningit

سرسام آور [sərsamavər] 1) başgicəllədən, heyrətləndirici; çox yüksək; ~ ارقام çox yüksək göstəricilər; 2) keyləşdirən, kütləşdirən

سرسبد [sərsəbəd] seçilmiş, ən yaxşı (*meyvə, tərəvəz və s.*); ~ میوه seçilmiş meyvə

سرسبز [sərsəbz] 1) yaşıl, yamyaşıl; 2) təzə, təptəzə; 3) şad, şən

سرسبزی [sərsəbzi] 1) yaşıllıq; 2) təzəlik, təravət; 3) şadlıq, fərəh

سرسبک [sərsəbok] başıboş, yüngülbeyin, ağılsız

سرسپردگی [sərsepordegi] 1) sədaqət, vəfa; 2) bağlılıq; tərəfdarlıq

سرسپرده [sərseporde] 1) sədaqətli, vəfalı; 2) tərəfdar; ardıcıl

سرسخت [sərsəxt] 1) inadcıl, inadkar, höcət, təs; 2) dözümlü, möhkəm, sarsılmaz (*adam*)

سرسختی [sərsəxti] 1) inadcıllıq, inadkarlıq; 2) sarsılmazlıq, dözümlülük, möhkəmlik

سرسرا [sərşərat] xeştibülə

سرسره [sorsore] 1) buz meydançası; 2) sürüşkən eniş; 3) sürüşmə (*buz üzərində*); خوردن ~ sürüşmək (*buz üzərində*)

سرسره بازی [sorsorebazi] buz üzərində sürüşmə

سرسری [sərsəri] 1) ehtiyatsız, diqqətsiz, laqeyd, etinasız; 2) səthi; səhlənkarcasına

سرسلامتی [sərsələməti] başsağlığı vermə; دادن (گفتن) ~ başsağlığı vermək

سرسلسله [sərselsele] sülalə başçısı

سرسنگین [sərsəngin] sərt, soyuq; etinasız, laqeyd; بودن ~ soyuq olmaq; etinasız olmaq

سرشاخه [sərşaxe] ağacın ucları, xırda çubuqlar; زدن (را) ~ ağacı budamaq, çubuqların ucunu vurmaq (*kəsmək*)

سرشار [sərşar] 1) dolu; از محبت ~ məhəbbətlə dolu; 2) çox; از استعداد ~ çox istedadlı

سرشت [sereşt] 1) zat, batin; 2) xarakter, xasiyyət, təbiət

سرشتن [sereştən] 1) yoğurmaq; qarışdırmaq (*xəmiri*); 2) yaratmaq, qurmaq; təşkil etmək

سرشک [sereşk] bax اشک

سرشکستگی [serşekəstegi] 1) rüsvayçılıq, rüsvay olma; 2) pərtlik; utanma, xəcalət

سرشکسته [sərşekəste] 1) rüsvay olmuş, biabır olmuş; 2) pərt olmuş; utanmış, xəcalət çəkmiş

سرشماری [sərşomari] əhalini siyahıya alma

سرشسته [sərşeştə] tanınmış, rhəşnur

سرشیر [sərşir] qaymaq

سرصفحه [sərsəfhe] 1) birinci səhifə (*kitabda*); 2) məqalənin adı

سرطان [sərətan] 1) *tib.* xərçəng; معده ~ mədə xərçəngi; 2) *astr.* Xərçəng bürcü (*22.VI-22.VII*)

سرطان زا [sərətanza] xərçəng xəstəliyi doğuran, xərçəng xəstəliyinə səbəb olan

سرعت [sor'ət] sürət, tezlik; انتقال ~ tez anlama; اولیه (آغازی) ~ ilkin (*başlanğıc*) sürət; گرفتن ~ sürəti artırmaq

سرعت سنج [sor'ətsənc] spidometr; taxometr

سرفرمانده [sərfərmandeh] ali baş komandan

سرفراز [sərferaz] bax سرافراز

سرفرازی [sərferazi] bax سرافرازی

سرفه [sorfe] öskürək; کردن ~ öskürmək

سرقت [serğət] oğurluq; ادبی ~ plagiatlıq; کردن ~ oğurlamaq; به ~ رفتن oğurlanmaq

سرقتی [serğəti] 1) oğurluq; oğurluq etmə; 2) oğurlanmış; کالای ~ oğurlanmış mal

سرقفلی [sərğofli] daşınmaz əmlak satışı və icarəsi zamanı əlavə ödəniş növü

سرقلم [sərğələm] qələmucu, pero

سرکار [sərkar] 1) ağa, cənab; 2) siz (*hörmət əlaməti olaraq işlənir*); 3) hörmətli (*hörmət əlaməti olaraq qadınlar üçün işlənən müraciət forması*); خانم ~ hörmətli xanım

سرکردگی [sərkərdegi] sərkərdəlik, başçılıq

سرکرده [sərkərde] sərkərdə, başçı

سرکش [sərkeş] 1) üsyankar; itaət etməyən; 2) inadcıl, təs; harın, sözə baxmayan; اسب ~ harın at; ◊ بخت ~ uğursuz bəxt, dönük bəxt

سرکشی [sərkeşi] I 1) üsyankarlıq; itaət etməmə; 2) inadkarlıq, təslik, sözə baxmama; کردن ~ üsyan etmək; itaət etməmək

سرکشی [sərkeşi] II baxma, yoxlama; baş çəkmə; کردن ~ baxmaq, yoxlamaq; baş çəkmək

سرکنسول [sərkonsul] baş konsul

سرکنسولگری [sərkonsulgəri] baş konsulluq

سرکنگبین [serkəngəbin] bax سکنجبین

سرکوب [sərkub] 1) bax سرکوبی; 2) əzilmiş, məğlub olmuş; کردن ~ əzmək, yatırmaq

سرکوبی [sərkubi] əzmə, yatırtma (*qiyamı, üsyanı*)

سرکوفت [sərkuft] danlaq, qınaq; دادن (زدن) ~ danlamaq, qınamaq

سرکوفته [sərkufte] bax سرکوب 2)

سرکه [serke] sirkə; انگور ~ üzüm sirkəsi; انداختن ~ sirkə qoymaq

سرگذشت [sərqozəşt] 1) əhvalat, hadisə; 2) hekayə; 3) tərcümeyi-hal, bioqrafiya

سرگران [sərgeran] 1) narazı; qəzəbli, hirsli; 2) lovğa, təkəbbürlü, dikbaş; 3) *dan.* etinasız, laqeyd

سرگرانی [sərgerani] 1) narazılıq; dilxorluq; 2) lovğalıq, təkəbbürlük, dikbaşlıq; 3) *dan.* etinasızlıq, laqeydlik

سرگرد [sərqord] mayor

سرگردان [sərgərdan] 1) sərgərdan, avara; 2) özünü itirmiş, çaşmış, çaşbaş qalmış

سرگردانی [sərgərdani] 1) sərgərdanlıq, avaralıq; 2) özünü itirmə; köməksiz qalma

سرگرم [sərgərm] məşğul olma, məşğuliyyət, çox maraqlanma; شدن ~ məşğul olmaq; کردن ~ baş qarışdırmaq, əyləndirmək

سرگرم کننده [sərgərmkonənde] əyləndirici, başqarışdıran, maraqlı

سرگرمی [sərgərmi] 1) məşğul olma; 2) əylənmə; vaxt keçirmə; əyləncə

سرگشاده [sərqoşade] açıq, möhürlənməmiş; ~ نامه açıq məktub

سرگشتگی [sərgəştegi] 1) heyranlıq, çaşqınlıq, təəccüb; 2) *bax* سرگردانی **2)**

سرگشته [sərgəşte] 1) heyran, çaşqın; 2) *bax* سرگردان **2)**

سرگیجه [sərgice] 1) başgicəllənməsi; 2) həyəcan, təşviş

سرگین [sərgin // sergin] peyin

سرلشکر [sərləşkər] diviziya generalı; ordu komandiri

سرلوحه [sərlouhe] 1) sərlövhə, başlıq; 2) yazı nümunəsi; kalliqrafiya nümunələri

سرما [sərma] soyuq; şaxta, don; ~ خوردن xəstələnmək, soyuqlamaq; ~ دادن özünü soyuğa vermək; ~ زدن don vurmaq

سرماخوردگی [sərmaxordegi] soyuqdəymə

سرمازدگی [sərmazədegi] şaxta vurma, don vurma, donma

سرمازده [sərmazəde] şaxta vurmuş, donmuş, şaxtadan ölmüş

سرمایه [sərmaye] sərmayə, yatırım, kapital; maya; pul; ~ ثابت dəyişməz (*sabit*) kapital; ~ راکد ölü (*dövriyyədə olmayan*) kapital; ~ سهامی səhmdar kapitalı; ~ گردان dövriyyə kapitalı; ~ کردن kapitala çevirmək, maya etmək

سرمایه دار [sərmayedar] kapitalist

سرمایه داری [sərmayedari] kapitalizm

سرمایه گذاری [sərmayeqozari] kapital qoyuluşu

سرمدی [sərmədi] əbədi, ölməz; həmişə, daima

سرمست [sərməst] 1) məst, sərxoş, kefli; 2) şad, şən; 3) məğrur; lovğa; ~ شدن a) məst olmaq; b) lovğalanmaq

سرمستی [sərməsti] 1) məstlik, sərxoşluq; 2) sevinc, şadlıq; 2) məğrurluq; lovğalıq

سرمشق [sərməşğ] 1) yazı nümunəsi; 2) nümunə, örnək

سرمقاله [sərməğale] baş məqalə, baş yazı

سرمنزل [sərmənzel] 1) mənzilbaşı, səfərin sonu; 2) sığınacaq; ◊ ~ فنا həyat, dünya

سرمه [sorme] sürmə; ~ کشیدن sürmə çəkmək

سرمه ای [sormei] sürməyi, sürmə rəngi; tünd-göy rəng

سرمه دان [sormedan] sürməqabı

سرنا [sorna] zurna; tütək

سرنازن [sornazən] zurnaçı

سرند [sərənd] xəlbir; ələk; ~ کردن ələmək, xəlbirləmək

سرنشین [sərneşin] sərnişin, müsafir

سرنگ [sorəng] şpris

سرنگون [sərnequn] 1) devrilmiş, çevrilmiş, yıxılmış; 2) darmadağın edilmiş, məhv edilmiş; ~ شدن a) devrilmək, yıxılmaq; b) vurulmaq (*təyyarə*); ~ کردن a) devirmək, çevirmək; b) vurmaq (*təyyarəni*)

سرنگونی [sərnequni] 1) devrilmə, yıxılma; 2) darmadağın edilmə, məhv edilmə

سرنگهدار [sernegəhdar] sirr saxlamağı bacaran

سرنوشت [sərneveşt] aqibət, tale, bəxt, qismət, alın yazısı

سرنوشت ساز [sərneveştsaz] taleyüklü, həlledici, müqəddəratı həll edən

سرنیزه [sərneyze] 1) nizə ucu; 2) süngü

سرو [sərv] 1) sərv; 2) *şair.* gözəl qamət (*boy*)

سروان [sərvan] *hərb.* kapitan (*rütbə*)

سروندام [sərvəndam] sərvqamətli, sərvboylu, uca (*qadın haqqında*)

سروپز [səropoz] bəzək-düzək, bəzənib-düzənmə

سروته [sərotəh] 1) hər şey; əvvəldən-axıradək; tamam-kamal; 2) başayaq, tərsinə; ~ گرفتن tərsinə götürmək

سرود [sorud] mahnı, nəğmə; himn; ~ ملی dövlət himni

سرودن [sorudən] *k.* سرا [səra]; 1) oxumaq, ifa etmək; 2) şeir qoşmaq

سرور [sərvər] başçı; sahib, ağa; ~ کائنات kainatın başçısı (*Məhəmməd peyğəmbərin (s) epiteti*)

سرور [sorur] şadlıq, şənlik, sevinc, fərəh

سرور آمیز [soruramiz] şən, fərəhli

سرور انگیز [sorurəngiz] 1) *bax* سرور آمیز; 2) şadlıq gətirən, sevindirici

سروری [sərvəri] böyüklük, başçılıq; sahiblik, ağalıq, hakimlik

سروسامان [sərosaman] 1) qaydaya salma, nizama salma; düzəltmə; 2) ev əşyaları; ~ دادن qaydaya salmaq, düzəltmək; ~ گرفتن (یافتن) yoluna qoyulmaq, nizamlanmaq

سروستان [sərvestən] sərv bağı, sərv ağacı çox olan yer

سروسر [sərosər(r)] 1) yaxın münasibət; 2) gizli əlaqə

سروش [soruş] *din.* mələk, xəbər gətirən mələk (*Cəbrayılın epiteti*)

سروصدا [sərəseda] 1) hay-küy, səs-küy, qışqırıq; 2) qalmaqal, davadalaş, cəncəl

سروصورت [sərosurət] 1) xarici görkəm; 2) *bax* سرو سامان; ~ دادن qaydaya salmaq, nizamlamaq

سروقامت [sərvğamət] *bax* سروندام

سروقد [sərvğəd(d)] *bax* سروندام

سروکار [sərokar] iş; əlaqə, münasibət, ünsiyyət

سرووضع [sərovəz'] *bax* سروصورت **1)**

سرویس [servis] I xidmət, servis, qulluq

سرویس [servis] II serviz, dəst (*çay*)

سره [sərə] təmiz, xalis; yaxşı; yüksəkkeyfiyyətli; ~ فارسی təmiz fars dili

سرهم بندی [sər(e)həmbəndi] *dan.* xaltura, başdansovdu iş

سرهنگ [sərhəng] polkovnik; ~ دوم podpolkovnik

سری [seri] seriya, hissə; dəfə

سری [serri] sirli, gizli, məxfi

سریال [ser(i)yal] serial, çoxseriyalı film

سریدن [soridən] sürüşmək

سریر [sərir] *c.* سرر [soror] taxt; ~ سلطنت şahlıq taxtı

سریش [seriş] yapışqan

سریشم [serişəm] 1) *bax* سریش; 2) jelatin

سریشمی [serişəmi] yapışqanlı; ~ مشمع yapışqanlı müşəmmə (*leykoplastır*)

سریشیدن [serişidən] *bax* سرشتن

سریع [səri'] 1) sürətli, tez, təcili; 2) *ədəb.* səri (*əruz vəzninin bəhrlərindən biri*)

سریع الاثر [səri'oləsər] tez təsir edən, effektli, güclü

سریع الانتقال [səri'olenteğal] tezanlayan, dərrakəli

سریع السیر [səri'osseyr] sürətlə gedən (*qatar*); ~ **قطار** ekspress

سزا [seza // səza] əvəz (*mükafat və ya cəza*); **دادن** ~ a) əvəz vermək; b) cəzalandırmaq

سزاوار [sezavar // səzavar] layiq, uyğun, yaraşan (*mükafat, cəza*)

سس [sos] sous

سست [sost] 1) süst, zəif, gücsüz, qüvvəsiz; 2) ləng, ağırtərpənən, ölüvay; tənbəl; **شدن** ~ süstləşmək, zəifləmək; **کردن** ~ zəiflətmək

سست بنیاد [sostbonyad] bünövrəsi möhkəm olmayan; dəyişkən

سست پیمان [sostpeyman] etibarsız, vəfasız, dönük

سست رأی [sostrə'y] 1) ağılsız, düşüncəsiz, axmaq; 2) iradəsiz

سست عهد [sostəhd] *bax* **سست پیمان**

سست نهاد [sostnehad] 1) qeyri-sabit, dəyişən, dəyişkən; 2) zəif iradəli

سست همت [sosthemmət] cəsarətsiz, qətiyyətsiz

سستی [sosti] 1) zəiflik, süstlük; 2) tənbəllik; ətalət

سشوار [seşo(v)ar] saçqurudan (*elektrik cihaz*)

سطاره [səttare] *bax* **خط کش**

سطح [səth] *c.* **سطوح** [sotuh] 1) səth, üz; **آب** ~ suyun üzü; 2) dərəcə, səviyyə; **زندگی** ~ həyat səviyyəsi; **معلومات** ~ bilik dərəcəsi

سطحه [səthe] 1) səth, müstəvi, sahə; 2) göyərtə

سطحی [səthi] 1) səthi, yüngül, üzdən; ~ **معلومات** səthi biliklər; 2) üzdə olan, dayaz; ~ **قشرهای** üzdə olan təbəqələr, dayaz təbəqələr

سطر [sətr] *c.* **سطور** [sotur] sətir, xətt; ~ **سر** sətirbaşı; ~ **زیر** sətiraltı

سطر بندی [sətrbəndi] 1) sətirlərin yerləşdirilməsi; 2) xətt çəkmə, cızıq çəkmə

سطری [sətri] sətri; sətiraltı; **ترجمه** ~ sətri tərcümə

سطل [sətl] vedrə

سعادت [səadət] səadət, xoşbəxtlik; **داشتن** ~ xoşbəxt olmaq

سعادتمند [səadətmənd] xoşbəxt; ~ **زندگی** xoşbəxt həyat

سعایت [səayət // seayət] 1) böhtan, iftira, şər; 2) xəbərçilik, şeytançılıq; **کردن** ~ a) böhtan demək, şər atmaq; b) xəbərçilik etmək

سعد [sə'd] *c.* **سعود** [soud] 1) səadət, xoşbəxtlik; uğur; bəxt, tale; 2) xoşbəxtlik gətirən; uğur gətirən

سعی [sə'y] səy, çalışma; **کردن** ~ səy göstərmək, çalışmaq

سعید [səid] xoşbəxt, bəxtəvər; uğurlu

سفارت [sefarət] səfirlik; diplomatik nümayəndəlik

سفارت خانه [sefarətxane] səfirlik; səfirliyin binası

سفارش [sefareş] sifariş, tapşırma, tapşırıq; **دادن** ~ tapşırmaq; **کردن** ~ a) tövsiyə etmək; b) tapşırmaq; **گرفتن** ~ tapşırıq (*sifariş*) almaq

سفارشی [sefareşi] sifarişli; sifarişlə hazırlanmış; ~ **کفش** sifarişlə tikilmiş ayaqqabı

سفاک [səffak] zalım, qaniçən, qəddar

سفاکی [səffaki] zalımlıq, qəddarlıq, qaniçənlik; **کردن** ~ qəddarlıq etmək

سفال [sofal] 1) saxsı, saxsı qablar; 2) kirəmit

سفال پوش [sofalpuş] kirəmit örtüklü (*dam*)

سفالت [səfalət] səfalət, rəzalət, alçaqlıq

سفالساز [sofalsaz] *bax* **سفالگر**

سفالسازی [sofalsazi] *bax* **سفالگری**

سفالگر [sofalgər] dulusçu

سفالگری [sofalgəri] dulusçuluq, dulusçu sənəti, saxsı qablar qayırma

سفاهت [sefahət // səfahət] səfehlik, axmaqlıq, ağılsızlıq, qanmazlıq

سفت [seft] 1) bərk, möhkəm; 2) cod; 3) qatı, bərk, qəliz; ~ **تخم مرغ** bərk bişmiş yumurta; ~ **خوراک** qatı xörək; **شدن** ~ bərkimək; **کردن** ~ bərkitmək

سفت [soft] 1) deşmə; deşik; 2) iynə gözü

سفت کاری [seftkari] karkasqurma işləri, özülqurma işləri (*binada*)

سفتگر [softgər] mirvari deşən

سفتن [softən] *k.* **سنب** [somb] deşmək, dəlmək; ~ **در** a) dürr deşmək; b) *məc.* gözəl danışmaq (*yazmaq*)

سفته [softe] I **سفتن** *f.-nin k.z. f.sif.*; deşilmiş, dəlinmiş

سفته [softe II // sefte] veksel, borc öhdəçiliyi, borc sənədi

سفته باز [softebaz] birja dəllalı, makler

سفته بازی [softebazi] birja ajiotajı, birja möhtəkirliyi, birja oyunları; **کردن** ~ birja ajiotajı yaratmaq

سفتی [sefti] 1) möhkəmlik, bərklik; 2) qatılıq, bərklik, qəlizlik (*mayelərdə*)

سفر [səfər] *c.* **اسفار** [əsfar] səfər, səyahət; yürüş; **بخیر** ~ yaxşı yol; **کردن** ~ səfərə getmək

سفرنامه [səfərname] səfərnamə, yol (*səfər*) qeydləri; səyahətnamə

سفره [sofre] süfrə; **انداختن** ~ süfrə salmaq (*açmaq*); **برچیدن** ~ süfrəni yığışdırmaq; ◊ **دل خود را پیش کسی** ~ **پهن کردن** qarnında söz saxlamamaq, hər kəsə sirrini açmaq

سفره ماهی [sofremahi] *zool.* skat (*sivri quyruqlu yırtıcı balıq*)

سفری [səfəri] yol və səfərə aid olan; ~ **تختخواب** qatlanan çarpayı, səfər çarpayısı; ~ **کیف** səfər çantası

سفسطه [səfsətə] səfsətə, sofistika

سفلا [sofla] aşağı, aşağıdakı; alçaqlıqda (*düzəndə*) yerləşən

سفلگی [soflegi // seflegi] alçaqlıq, əclaflıq, yaramazlıq

سفله [sofle] alçaq, əclaf, yaramaz

سفلی [sofla] *bax* **سفلا**

سفلیس [seflis] *bax* **سیفلیس**

سفید [sefid] 1) ağ, ağ rəng; 2) təmiz, yazılmamış; ~ **دفتر** yazılmamış dəftər; **شدن** ~ ağarmaq; **کردن** ~ ağartmaq

سفیداب [sefidab] 1) ağ boya; ~ **سرب** qurğuşun boyası; 2) ənlik-kirşan, kirşan

سفیدبخت [sefidbəxt] xoşbəxt, bəxtəvər, bəxtiyar

سفیدپوست [sefidpust] ağdərili (*irq*)

سفیدچشم [sefidçeşm] həyasız, abırsız, utanmaz

سفیدفام [sefidfam] ağımtıl

سفیدک [sefidək] 1) sibrə (*üzüm tənəklərində olan göbələk xəstəliyi*); 2) paltardakı tər ləkələri

سفیدکار [sefidkar] malakeş, suvaqçı; ağardıcı

سفیدکاری [sefidkari] mala (*suvaq*) işləri; ağartma işləri

سفیدگر [sefidgər] qalayçı

سفیدگری [sefidgəri] 1) qalaylama; 2) qalayçı dükanı

سفیدماهی [sefidmahi] 1) kütüm; 2) ağ qızılbalıq

سفیدمو [sefidmu] ağsaç, ağsaçlı, saçı ağarmış

سفیده [sefide] 1) zülal; 2) yumurta ağı

سفیدی [sefidi] 1) ağlıq, ağ rəng; 2) ağ yer (*sənəddə, anketdə*)

سفیر [səfir] *c.* **سفرا** [sofəra] səfir, elçi; **کبیر ~˙** fövqəladə və səlahiyyətli səfir

سفیل [səfil] *c.* **سفلا** [sofəla] 1) alçaq, əclaf; 2) *dan.* səfil, avara, yazıq, bədbəxt

سفینه [səfine] *c.* **سفاین** [səfayen] 1) gəmi; **فضایی ~˙** kosmik gəmi; 2) *ədəb.* lirik şeir toplusu, antologiya

سفیه [səfih] *c.* **سفها** [sofəha] səfeh, axmaq, ağılsız, kütbeyin

سفیهانه [səfihane] 1) səfehcəsinə, ağılsızcasına; 2) ağılsız; **~ رفتار˙** ağılsız hərəkət

سق [səğ(ğ)] *anat., dan.* damaq; ◊ **زدن ~** yemək, aşırmaq, ötürmək (*boğazdan*)

سقا [səğğa] sudaşıyan, supaylayan

سقاخانه [səğğaxane] kiçik su anbarı

سقز [səğğez] saqqız

سقط [səğət] *c.* **اسقاط** [esğat] tullantı, lazımsız əşya; **شدن ~** a) düşmək, yıxılmaq; b) axsamaq (*at*)

سقط [seğt] uşaqsaldırma, abort; **جنین ~˙** uşaqsalma

سقف [səğf] *c.* **سقوف** [soğuf] tavan; ◊**دهان ~˙** *anat.* damaq

سقلمه [soğolme] *dan.* dürtmə; dürtmə vurma; **زدن ~** dürtmələmək

سقنقور [səğənğur] *zool.* zəhərli kərtənkələ

سقوط [soğut] 1) yıxılma, düşmə; 2) uçulma, sökülmə, dağılma; 3) tənəzzül; süqut; **اخلاقی ~˙** əxlaq düşkünlüyü; **کردن ~** a) devrilmək; b) tökülmək, düşmək (*diş*)

سک [sok] biz (*itiuclu əşya*); **زدن ~** bizləmək

سکان [sokkan] sükan; şturval

سکان دار [sokkandar] sükançı

سکته [səkte // sekte] 1) *tib.* apopleksiya (*iflic olma*); **قلبی ~˙** infarkt; 2) *ədəb.* səktə (*şeirdə pauza*); **~ کردن (زدن)** iflic olmaq

سکر [sokr] sərxoşluq, məstlik, keflilik

سکرات [səkərat] canvermə, ölüm ayağında olma

سکرآور [sokravər] məstedici, kefləndirici

سکسکه [sekseke] hıçqırıq, hönkürtü; **زدن (کردن) ~** hıçqırmaq, hönkürmək

سکنجبین [sekəncebin] iskəncəbi (*sirkə və baldan, yaxud sirkə və qənddən hazırlanan şərbət*)

سکندری [sekəndəri] büdrəmə, ayağı dolaşma; **خوردن (رفتن) ~** büdrəmək (*at*)

سکنگبین [sekəngəbin] *bax* **سکنجبین**

سکو [sokku] səki; platforma; **نفتی ~˙** neft platforması

سکوت [sokut] sükut, sakitlik, **محض ~˙** tam sakitlik; **کردن ~** susmaq, sakit olmaq

سکون [sokun] 1) sükut, sakitlik, hərəkətsizlik; 2) rahatlıq, aram; 3) *qram.* sükun (*samitdən sonra saitin olmadığını bildirən hərəkə* ـْ)

سکونت [sokunət] yaşama, yaşayış; **محل ~˙** yaşayış yeri; **اختیار کردن ~** yaşamaq; **گزیدن ~** *bax* **اختیار کردن ~**

سکه [sekke] sikkə, dəmir pul; ◊ **بدی به کسی زدن ~˙** birinə qara yaxmaq (*ləkə vurmaq*); **بودن کاری ~˙** işin yaxşı getməsi; **دیگری را پیدا کردن ~˙** başqa dona girmək; özünü başqa cür göstərmək

سکه شناس [sekkeşenas] numizmat

سکه شناسی [sekkeşenasi] numizmatika

سگ [səg] it, köpək; ◊ **آبی ~˙** suiti; **تازی (شکاری) ~˙** ov iti, tazı; **چوپان (گله) ~˙** çoban iti; **خانگی ~˙** həyət iti; **~ ماده** qancıq; **حسن دله ~˙** avara; hər şeyə burnunu soxan; **خور باشد ~** it aparan olsun! **~ در خانهٔ صاحبش شیر است** hər kəs öz evində ağadır

سگ انگور [səgənqur] *bot.* qara quşüzümü

سگ توله [səgtule] *bax* **سگ توله (1**

سگ ماهی [səgmahi] *zool.* nərə, nərə balığı

سگ مگس [səgməgəs] itmilçəyi; atmilçəyi; iri milçək

سگ منش [səgməneş] itxasiyyət

سل [sel(l)] vərəm; **استخوان ~˙** sümük vərəmi; **ریوی ~˙** ağ ciyər vərəmi

سلاح [selah] silah; **سرد ~˙** soyuq silah; **گرم ~˙** odlu silah

سلاخ [səllax] sallaq, heyvankəsən qəssab

سلاخ خانه [səllaxxane] heyvan kəsilən yer, qəssabxana; ət kombinatı

سلاست [səlasət] səlislik, rəvanlıq; aydınlıq

سلاله [solale] sülalə; nəsil

سلام [səlam] salam, salamlaşma; **توپ ~˙** salyut, yaylım atəşi; **دادن ~** salam vermək, salamlaşmaq; **رساندن ~** salam çatdırmaq; **کسی را گرفتن ~˙** salam almaq

سلامت [səlamət] 1) sağlamlıq; 2) sağlam, sağ-salamat; **بودن ~** sağlam olmaq

سلامتی [səlaməti] salamatlıq, sağlamlıq,

سلام علیک [səlaməleyk] salamələyk; ◊ **داشتن ~** tanımaq, münasibətdə olmaq

سلانه سلانه [səllanesəllane] *dan.* sallana-sallana, nazla; **راه رفتن ~** sallana-sallana getmək, nazla yerimək

سلب [səlb] məhrum etmə; alma, zorla əlindən alma; **شدن ~** məhrum edilmək; **کردن ~** almaq, məhrum etmək

سلحشور [sələhşur] döyüşkən, cəngavər; igid, qəhrəman

سلحشوری [sələhşuri] döyüşkənlik; igidlik, qəhrəmanlıq, şücaət

سلسله [selsele] *c.* **سلاسل** [səlasel] 1) silsilə; **جبال ~˙** dağ silsiləsi, sıra dağlar; 2) zəncir; cərgə, sıra; **یک ~ مسایل** bir sıra məsələlər; 3) sülalə; nəsil; **صفویه ~˙** Səfəvilər sülaləsi; 4) sistem; **اعصاب ~˙** əsəb sistemi; **~˙ انسان** şəcərə; 5) subordinasiya

سلسله بندی [selselebəndi] 1) tənzimləmə, nizama salma; qruplaşdırma; 2) nizam, qayda; sistem

سلسله جنبان [selselecomban] 1) təhrikçi; təşəbbüskar; 2) səbəb, amil; bəhanə

سلسله نامه [selselename] şəcərə, nəsil kitabı

سلطان [soltan] *c.* **سلاطین** [səlatin] sultan, şah, padşah, hökmdar

سلطنت [səltənət] səltənət, şahlıq, padşahlıq; **~ کردن** şahlıq etmək, hökmdarlıq etmək

سلطنت خواه [səltənətxah] *bax* **سلطنت طلب**

سلطنت خواهی [səltənətxahi] *bax* **سلطنت طلبی**

سلطنت طلب [səltənəttələb] monarxist, şahpərəst, monarxiya (*şahlıq*) tərəfdarı

سلطنت طلبی [səltənəttələbi] monarxizm

سلطنتی [səltənəti] şah; şahlıq, şahlığa aid; **~ نظام** şahlıq quruluşu

سلطه [solte] hakimiyyət; hökmranlıq

سلف [sələf] *c.* **اسلاف** [əslaf] sələf, ulu baba, cədd

سلف خر [sələfxər] məhsulu istehsal olunmamışdan qabaq pulunu ödəyib alan

سلف خری [sələfxəri] məhsulun istehsal olunmamışdan qabaq pulunun ödənilib alınması

سلف سرویس [selfservis] özünəxidmət (*mağazada, yeməkxanada*)

سلک [selk] I *c.* **اسلاک** [əslak] 1) sıra, cərgə; 2) kateqoriya, zümrə, təbəqə, silk

سلک [selk] II *bax* **سیلک**

سلمانی [səlmani] 1) bərbərxana; 2) dəllək, bərbər

سلو [solo] *mus.* solo

سلوک [soluk] 1) rəftar, davranış; əxlaq tərzi; 2) sufi həyat tərzi

سلول [sellul] 1) *biol.* hüceyrə; 2) birnəfərlik həbsxana kameraları; 3) kamera (*qapalı kiçik məkan*)

سلولز [selluloz] sellüloz

سلولوز [selluloz] *bax* **سلولز**

سلولویید [selluloyid] sellüloid

سلولی [selluli] *biol.* hüceyrəli

سله [səlle] zənbil, səbət

سله [selle] qabıq, qaysaq, qartmaq, qazmaq; **بستن ~** qabıq bağlamaq

سلی [selli] vərəmli...

سلیس [səlis] səlis, aydın, bəlağətli, fəsahətli (*nitq*)

سلیست [solist] *mus.* solist

سلیطه [səlite] həyasız; acıdil; davakar, dalaşqan, cəncəl (*qadın*)

سلیقه [səliğe] *c.* **سلایق** [səlayeğ] səliqə, səliqə-sahman, zövq

سلیقه دار [səliğedar] səliqəli, zövqlü

سلیم [səlim] 1) doğru, düzgün; eyibsiz; sağlam; **~ عقل** sağlam ağıl; 2) sakit, təvazökar, səmimi

سلیم الطبع [səlimottəb'] *bax* **سلیم النفس**

سلیم النفس [səlimonnəfs] safürəkli, xoşxasiyyət, səmimi

سم [səm(m)] *c.* **سموم** [səmum] zəhər; **پاشیدن ~** zəhər səpmək (*çiləmək*); **خوردن ~** zəhər içmək; **دادن ~** zəhər vermək, zəhərləmək

سم [səm] dırnaq (*heyvanlarda*); **اسب ~** at dırnağı

سما [səma] *c.* **سموات** [səməvat] // **سماوات** [səmavat] 1) səma, göy; 2) tavan

سماجت [semacət // səmacət] 1) inadkarlıq, israr; 2) bezdirmə, təngə gətirmə; 3) həyasızlıq, utanmazlıq; **کردن (ورزیدن) ~** a) inadkarlıq etmək; b) bezdirmək; c) həyasızlıq etmək

سماع [səma'] 1) dinləmə, eşitmə, qulaq asma; 2) nəğmə, musiqi; 3) dərvişlərin oynaması və oxuması

سماعی [səmai] 1) eşidilmiş, şifahi şəkildə yayılmış; 2) qrammatika qaydalarına tabe olmayan; ◊ **~ فعل** qaydasız fel

سماغ [somağ] *bax* **سماق**

سمافور [semafor] semafor

سماق [somağ] *bot.* sumaq

سماق بالا [somağbala] aşzusən

سماک [semak] *astr.* bir-birinə yaxın iki işıqlı ulduz

سماک [somak] *bax* **سماق**

سم آلود [səm(m)alud] zəhərli

سماور [səmavər] samovar; **~ آتش کردن** samovara od salmaq

سماوی [səmavi] 1) səmavi, göy; **~ اجرام** göy cisimləri; 2) göy (*rəng*)

سمبل [səmbəl] xalturaçı, başdansovdu iş görən; **~ کردن** xaltura etmək, başdansovdu iş görmək

سمبل [səmbol] *bax* **سمبول**

سمبول [səmbol] 1) simvol, rəmz; 2) nümunə, örnək

سمبولیک [səmbolik] simvolik, rəmzi

سمپاتی [səmpati] simpatiya, rəğbət, hüsn-rəğbət, meyil

سمپاتیزان [səmpatizan] rəğbət bəsləyən, meyl göstərən

سمپاتیک [səmpatik] *tib.* simpatik; **~ عصب** simpatik əsəb; 2) suyuşirin, mələhətli, cazibəli; **~ دختر** suyuşirin qız

سمپاشی [səmpaşi] 1) zəhər çiləmə; 2) *məc.* zəhərləmə (*sözlə*), acı və yalan sözlər demə

سمپوزیوم [səmpoz(i)yom] simpozium

سمت [səmt] səmt, yön, istiqamət; tərəf; **چپ ~** sol tərəf; **راست ~** sağ tərəf

سمت [semət] vəzifə; **به ~ پزشکی** həkimlik vəzifəsində

سمت گیری [səmtgiri] yönüm, orientasiya; **~ سیاسی** siyasi yönüm

سمج [semec] 1) pis, yaramaz, murdar; 2) **~ گدای** həyasız dilənçi; 3) inadkar, qəzəbli

سم دار [səmdar] zəhərli; **~ مار** zəhərli ilan

سم دار [somdar] dırnaqlı (*heyvan*)

سمسار [semsar] köhnə şeyləri alıb-satan

سمساری [semsari] 1) köhnə şeyləri alıb-satan; 2) köhnə şeylər satışı dükanı

سم شناس [səmşenas] toksikoloq

سم شناسی [səmşenasi] toksikologiya

سمع [səm'] eşitmə, eşitmə qabiliyyəti; qulaq; **به ~ کسی رساندن** kimməsə xəbər vermək

سمعک [səm'ək] eşitmə aparatı

سمعی [səm'i] eşitmə yolu ilə, şifahi; **~ حافظه** eşitmə yaddaşı

سمن [səmən] *bax* **یاسمین**

سمنت [sement] *bax* **سیمان**

سمنت ریزی [sementrizi] *bax* **سیمان ریزی**

سمنت سازی [sementsazi] *bax* **سیمان سازی**

سمنت کاری [sementkari] *bax* **سیمان کاری**

سمنت مالی [sementmali] *bax* **سیمان کاری**

سمند [səmənd] səmənd (*at cinsi*)

سمندر [səmənər] səmənər (*əfsanəvi quş*)

سمنو [səmənu] səməni

سمور [səmur] *zool.* samur; **پوست~** samur xəzi

سموم [səmum] səmum (*külək*)

سمی [səmmi] zəhərli; **~ گاز** zəhərli qaz

سمیات [səmmiyyat] zəhərli maddələr

سمیت [səmmiyyət] zəhərlilik, zəhərli olma

سمیع [səmi'] hər şeyi eşidən (*Allahın epiteti*)

سمین [səmin] kök, şişman, tosqun; yağlı

سمینار [seminar] seminar

سن [sen(n)] yaş; **به ~ بلوغ رسیدن** həddi-büluğa çatmaq, özünü tanımaq

سناریست [senarist] ssenarist, ssenari müəllifi

سناریو [senar(i)yo] ssenari

سناریونویس [senar(i)yonevis] *bax* **سناریست**

سنباده [sombade] sumbata; **~ چرخ** bıçaq, qayçı və s. itiləmək üçün çarx; **~ کاغذ** sumbata kağızı

سنبل [sombol] I *bax* **سنبله**

سنبل [sombol] II 1) *bot.* sünbülçiçəyi; 2) *məc.* məşuqənin saçı (*zülfü*)

سنبل الطیب [somboləttib] *bot.* valerian

سنبله [sombole] *c.* **سنابله** [sənabel] 1) sünbül; **گندم ~** buğda sünbülü; 2) *astr.* Qız bürcü (*24.VIII – 21.IX*)

سنبوسه [sombuse] 1) üçbucaqlı cisim; 2) üçküncülü qadın baş yaylığı (*ləçəyi*); 3) qutab

سنبه [sombe] sünbə; **زدن ~** doldurmaq, sünbələmək (*barıtı tüfəngə və ya ağzından doldurulan hər hansı odlu silah növünə*); ◊ **سنبه اش پر زور است** güclüdür, gücü çoxdur

سنبیدن [sombidən] *bax* **سفتن**

سنت [sonnət] *c.* **سنن** [sonən] 1) adət, ənənə, mərasim; 2) sünnə, sünnilik; **~ اهل** sünnilər; 3) sünnət; **~ کردن** sünnət etmək

سنت گرا [sonnətgəra] konservator; özülçü, fundamentalist

سنت گرایی [sonnətgərayi] konservatizm; fundamentalizm

سنتور [səntur] santur (*musiqi aləti*)

سنتی [sonnəti] ənənəvi; **~ جشن** ənənəvi bayram

سنج [senc] sinc (*musiqi aləti*)

سنجاب [səncab] *zool.* dələ, sincab; **~ پوست** sincab xəzi

سنجاق [səncağ] sancaq; **سر ~** saç sancağı; **زدن (کردن) ~** sancaqlamaq

سنجاقک [səncağək] cırcırama

سنجد [senced] *bot.* iydə; **تلخ ~** çaytikanı

سنجش [senceş] 1) ölçüb-biçmə; düşünmə, fikirləşmə; götür-qoy etmə; 2) tərəzidə çəkmə, ölçmə; 3) müqayisə, müqayisə etmə

سنجه [sənce] ölçü vasitəsi; ölçü, meyar

سنجه شناسی [sənceşenasi] metrologiya

سنجیدگی [səncidegi] 1) ciddilik; dəqiqlik; 2) ağlabatanlıq, inandırcılıq

سنجیدن [səncidən] 1) ölçüb-biçmək, düşünmək, götür-qoy etmək; 2) ölçmək (*tərəzidə*); 3) müqayisə etmək

سنجیده [sencide] **سنجیدن** *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) ölçülüb-biçilmiş, düşünülmüş; 2) ciddi; ağıllı; **و دانسته ~** düşünülmüş və şüurlu

سنخ [senx] 1) kök, mənşə; 2) təbəqə; qrup, zümrə, sinif; 3) növ, cins

سنخیت [senxiyyət] 1) *bax* **سنخ 1)**; **اجتماعی ~** ictimai mənşə; 2) uyğunluq; əslinə uyğunluq

سند [sənəd] *c.* **اسناد** [əsnad] 1) sənəd; **رسمی ~** rəsmi sənəd; **مالکیت ~** mülkiyyət sənədi; 2) dəlil, sübut

سندان [sendan] zindan; **آهنگر ~** dəmirçi zindanı; **کفاش ~** çəkməçi zindanı

سندروس [səndərus // səndrus] səndərək (*Afrikada bitən səndərək ağacından alınan qatran*)

سندل [səndəl] *bot.* səndəl, səndəl ağacı

سندساز [sənədsaz] saxta sənəd düzəldən

سندسازی [sənədsazi] saxta sənəd düzəltmə; **کردن ~** saxta sənəd düzəltmək

سندیت [sənədiyyət] əslinə uyğunluq, orijinallıq, dəlil-sübutluluq, etibarlılıq; **داشتن ~** etibarlı olmaq, dəlil-sübutlu olmaq

سندیکا [sendika] həmkarlar ittifaqı

سنقر [sonğor] *zool.* sunqur, şonqar (*ov quşu*)

سنکپ [sənkop] özündəngetmə, bayılma, bayğınlıq, huşunu itirmə

سنگ [səng] daş; **آهنگ ~** əhəngdaşı; **بلور ~** kvars; **ترازو ~** tərəzi daşı; **جهنم** gümüş nitratı; **چخماق ~** çaxmaqdaşı; **ساختمانی ~** tikinti daşı; **قبر (لحد) ~** qəbirdaşı; **محک ~** məhək daşı; **انداختن ~** daş atmaq; **~ تراشیدن** daş yonmaq; **زدن ~** daşla vurmaq; ◊ **اندازی ~** çətinlik yaratma; **بر دل نهادن ~** qarnına (*ürəyinə*) daş bağlamaq; dözmək (*acığa, çətinliyə*); **بر سبو زدن ~** zərəri yoxlamaq; **جلوی پای کسی شدن ~** kiminsə ayağına daş olmaq, maneçilik törətmək; kiməsə mane olmaq; **قناعت برشکم ~** **بستن ~ بر دل نهادن** *bax*

سنگ پاره [səngpare] daş parçası

سنگ پرانی [səngpərani] kiməsə (*nəyəsə*) daş atma

سنگ پشت [səngpoşt] tısbağa; **آبی ~** su tısbağası

سنگ تراش [səngtəraş] daşyonan

سنگ تراشی [səngtəraşi] daşyonma, daşyonma sexi

سنگ چین [səngçin] daşla hörülmüş (*hasar*)

سنگ چینی [səngçini] daşla hörmə

سنگ خارا [səngxara] qranit

سنگدان [səngdan] çinədan (*quşlarda*)

سنگ دل [səngdel] daşürəkli, rəhmsiz, qəddar

سنگ دلی [səngdeli] daşürəklilik, rəhmsizlik, qəddarlıq

سنگر [səngər] səngər; **بستن ~ (ساختن)** səngər düzəltmək (*qazmaq*)

سنگ ریزه [səngrize] xırda çay daşı, çınqıl; daş qırıntısı

سنگسار [səngsar] 1) daşqalaq; daşqalaq etmə; daş atmaqla öldürmə; 2) *bax* **سنگلاخ**; **شدن ~** daşqalaq olunmaq; **کردن ~** daşqalaq etmək

سنگ شناسی [səngşenasi] petroqrafiya, litologiya

سنگ فرش [səngfərş] daş döşənmiş, daşla döşənmiş, daşla örtülmüş; **کردن ~** daş döşəmək

سنگ قلم زن [songgələmzən] daş üzərində oyma ustası

سنگک [səngək] səngək (*xüsusi təndirdə bişirilən çörək*); **~ نان** səngək çörəyi (*nazik təndir çörəyi*)

سنگ کار [səngkar] daş ustası

سنگلاخ [sənglax] daşlıq, daşlıq yer; ◊**انداختن** به ~ dolaşdırmaq, karıxdırmaq; dava-dalaş salmaq

سنگ نوردی [səngnəvərdi] *idm.* qayalara dırmaşma

سنگ نوشته [səngneveşte] daş üzərində yazı, kitabə

سنگواره [səngvare] daşlaşmış arxeoloji tapıntı (*eksponat*)

سنگی [səngi] daşdan düzəldilmiş; ~ **چاپ** litoqrafiya (*daşbasma çapı*); ~ **مجسمه** daş heykəl

سنگین [səngin] 1) ağır; ~ **چمدان** ağır çamadan; 2) çətin, əziyyətli, yorucu; ~**کار** yorucu iş; 3) ciddi, ağır; ~ **جرم** ağır günah; 4) güclü, qüvvətli, ağır; ~ **توپخانه** ağır artilleriya; 5) *bax* **سنگی**; ◊ **گوشش** ~ **است** qulağı ağır eşidir

سنگین بار [sənginbar] ağıryüklü; ~**قطار** ağıryüklü qatar

سنگین دل [səngindel] *bax* **سنگ دل**

سنگین وزن [sənginvəzn] 1) *idm.* ağırçəkili; 2) *bax* **سنگین بار**

سنگینی [səngini] 1) ağırlıq; 2) yoruculuq, sıxıcılıq; 3) ciddilik; **کردن** ~ ağırlıq etmək; ◊**گوش**~ ağır eşitmə

سنن [sənən] *t.* **سنت** [sənnət]

سن و سال [sennosal] *bax* **سن**

سنه [səne] *c.* **سنوات** [sənəvat] il

سن وسال دار [sennosaldar] yaşlı, qoca

سنی [sonni] sünni

سو [su] I tərəf; istiqamət, yön; **به** ~ **این** bu tərəfə

سو [su] II işıq; **چراغ** ~ çırağın işığı

سوء [su'] pislik, yamanlıq; ~ **تفاهم** anlaşılmazlıq; ~ **قصد** sui-qəsd (**استعمال**) **استفاده** sui-istifadə;

سوا [səva] fərqli; ayrı, təkcə; başqa, qeyri; **دیگران است** ~ او o, başqalarından fərqlidir; **تو** ~ səndən başqa; **شدن** ~ ayrılmaq; ~ **کردن** ayırmaq

سواد [səvad] 1) savad, bilik; mədəniyyət; 2) surət, üz; ~ **مطابق اصل است** surəti əslinə uyğundur

سواد آموزی [səvadamuzi] savad öyrətmə, yazıb-oxumağı öyrətmə

سوار [səvar] 1) süvari, atlı; **پلیس** ~ atlı polis; 2) *şahm.* at; **شدن** ~ minmək; **کردن** ~ mindirmək; ◊ ~ **خر شیطان شدن** inad etmək, cin atına minmək; ~ **کسی شدن** birinin boynuna minmək; ~ **کار بودن** işi bilmək, işin çəmini tapmaq

سوارکار [səvarkar] jokey, mahir atsürən (*atçapan*)

سوارکاری [səvarkari] atsürmə (*atçapma*) sənəti

سواره [səvare] *bax* **سوار** 1)

سواری [səvari] süvari; minik; ~ **اتومبیل** minik avtomobili

سؤال [soal] 1) sual; 2) xahiş; **کردن** ~ a) sual vermək; b) xahiş etmək

سؤال و جواب [soalocəvab] 1) sorğu-sual; 2) mübahisə; 3) *dan.* söhbət; danışıq

سوبسید [subsid] yardım, kömək

سوپ [sup] sup, şorba

سوپاپ [supap] *tex.* klapan, qapaq; ventil

سوپر [super] əla, yüksəkkeyfiyyətli; ~ **بنزین** yüksəkkeyfiyyətli benzin

سوپرمارکت [supermarket] supermarket, böyük mağaza

سوت [sut] fit, fıştırıq; (**کشیدن**) **زدن** ~ fit çalmaq (*vermək*)

سوت سوتک [sutsutək] fitçalan oyuncaq

سوت و کور [sutokur] *dan.* 1) sakit, səssiz-səmirsiz (*yer*); tək-tənha; 2) qəmli; dərdli; **نشستن** ~ sakit oturmaq

سوخاری [soxari // suxari] suxarı (*qurudulmuş çörək*)

سوخت [suxt] 1) yanacaq; ~ **جامد** bərk yanacaq; ~ **مایع** duru yanacaq; 2) yanma, məhv olma; ◊**شدن** ~ *dan.* yanmaq, yanıb külə dönmək, məhv olmaq; izi-tozu qalmamaq

سوخت آما [suxtama] *bax* **کاربوراتور**

سوختگی [suxtegi] 1) yanıq, yanma; ~ **جای** yanıq yer; ~ **شدید** güclü yanıq; 2) pərtlik; məyusluq, kədər

سوختن [suxtən] *k.* **سوز** [suz] 1) yanmaq; yandırmaq; 2) qızdırmaq, isitmək; 3) qəmlənmək; əzab çəkmək; 4) uduzmaq, yanmaq (*oyunda*); ~ **و ساختن** əzab çəkmək və dözmək

سوختنی [suxtəni] yanan, alışan; yanma qabiliyyəti olan; ~ **مواد** yanacaq; duru yanacaq

سوخته [suxte] **سوختن** *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) yanmış; yandırılmış; pörtlənmiş; 2) qəmli, kədərli; əzab çəkmiş

سود [sud] gəlir, qazanc, fayda, mənfəət; ~ **خالص (ویژه)** xalis (*təmiz*) qazanc; ~ **سهام** divident, qazanc payı; ~ **بردن** gəlir əldə etmək; ~ **داشتن** faydalı olmaq; ~ **رساندن** (**آوردن، دادن**) gəlir vermək

سودا [souda] I ticarət; alver; alışveriş; ~ **کردن** alver etmək

سودا [souda] II 1) melanxoliya; qəm, qüssə, sıxıntı; 2) ehtiras; eşq, məhəbbət, sevda; ◊ ~ **خام پختن** xam xəyala düşmək

سوداگر [soudagər] tacir, alverçi

سوداگری [soudagəri] ticarət; kommersiya; alver; ~ **کردن** ticarət etmək, alver etmək

سودآور [sudavər] gəlirli, qazanclı

سودایی [soudayi] melanxoliya xəstəliyinə tutulmuş

سودپرست [sudpərəst] həris, xeyrini güdən, mənfəətpərəst

سود خوار [sudxar] möhtəkir

سود خواری [sudxari] möhtəkirlik

سود کشی [sudkeşi] istismar

سودمند [sudmənd] 1) faydalı; xeyirli; ~ **نصایح** faydalı məsləhətlər; 2) gəlirli, qazanclı; ~ **معامله** gəlirli alver

سودن [sudən] *k.* **سای** [say] 1) *bax* **ساییدن**; 2) əritmək; 3) xərcləmək

سوده [sude] **سودن** *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) toz; ~ **الماس** almaz tozu; 2) taxta qırıntısı, taxta ovuntusu; 3) *bax* **ساییده** 2), 3)

سور [sur] qonaqlıq, ziyafət, məclis; ~ **عروسی** toy məclisi; ~ **دادن** qonaqlıq vermək

سوراخ [surax] 1) dəlik, deşik, yarıq; ~ **بینی (دماغ)** burun deşiyi; ~ **سوزن** iynə deşiyi; 2) yuva; ~ **روباه** tülkü yuvası; **شدن** ~ deşilmək; ~ **کردن** deşmək, yarmaq; ◊ ~ **دعا را گم کردن** *dan.* çaşmaq, karıxmaq; yolunu azmaq

سوراخ دار [suraxdar] deşikli, deşilmiş

سوراخ سوراخ [suraxsurax] 1) şəbəkəli, incə, zərif; 2) deşik-deşik

سورپریز [surp(i)riz] sürpriz

سورتمه [surtme] xizək, kirşə

سورچران [surçəran] *dan.* qarınqaran, harada aş – orada baş

سورچرانی [surçərani] qarınotarma; ~ کردن qarın otarmaq

سورچی [surçi] sürücü, arabaçı

سورسات [sursat] azuqə, ərzaq, gündəlik yaşayış ürün yemək...

سورمه [surme] *bax* سرمه

سورمه ای [surmei] *bax* سرمه ای

سورمه دان [surmedan] *bax* سرمه دان

سورنا [surna] *bax* سرنا

سورنجان [surəncan] *bot.* novruzgülü

سوره [sure] *c.* سورات [surat] // سور [sovər] surə (*Quranın bölmələri*)

سوری [suri] I qırmızı; ~ گل qızılgül

سوری [suri] II *bax* سورچران; ◊ ~ چهارشنبه axır çərşənbə

سوز [suz] سوختن *f.-nin k.*; 1) yanma,yandıran, göynədici yanğı; ~ دل ürək yanğısı; 2) şaxta; ~ سرما dondurucu şaxta

سوزا [suza] 1) yanan, alışan (*maddələr*); 2) yandırıcı, yandıran

سوزاک [suzak] *tib.* süzənək (*xəstəlik*)

سوزان [suzan] yandırıcı, yandıran; yanan

سوزاندن [suzandən] yandırmaq, alovlandırmaq

سوزاننده [suzanənde] yandırıcı, alovlandırıcı, odlandırıcı

سوزانیدن [suzanidən] *bax* سوزاندن

سوزش [suzeş] 1) yandırma, göynəmə; 2) kədərlənmə, məyus olma

سوزن [suzən] 1) iynə; 2) iynə vurma, inyeksiya; ~ زدن a) iynə vurmaq; b) iynə saplamaq

سوزناک [suznak] yandırıcı, yandıran, göynədici, göynədən

سوزن برگی [suzənbərgi] iynəyarpaqlı; ~ درختان iynəyarpaqlı ağaclar

سوزنک [suzənək] *bax* سوزاک

سوزنکاری [suzənkari] parça üzərində naxış tikmə...

سوزنی برگ [suzənibərg] *bax* سوزن برگی

سوزوگداز [suzoqodaz] 1) narahatlıq, əzab-əziyyət; 2) həsrət, məhəbbət dərdi

سوزیدن [suzidən] *bax* سوختن

سوژه [suje] süjet; mövzu

سوسک [susk] böcək; ~ حمام tarakan, mətbəxqurdu; ~ طلایی mayböcəyi

سوسمار [susmar] kərtənkələ; ~ آبی timsah

سوسن [susən] *bot.* süsən; zanbaq

سوسنبر [susənbər] *bot.* kəklikotu, kəkotu

سوسیس [sosis] sosiska

سوغات [souğat] sovqat, pay, hədiyyə (*səfərdən gətirilmiş*)

سوق [souğ] 1) sövq, təhrik; 2) yönəltmə, istiqamətləndirmə; 3) barat; ◊ ~ دادن sövq etmək, təhrikləndirmək, təhrik etmək

سوک [suk] *bax* سوگ

سوگ [sug] matəm, yas

سوگدار [sugdar] yaslı, matəm saxlayan

سوگلی [souqoli] *dan.* sevgili; seçilmiş, əziz

سوگنامه [sugname] nekroloq

سوگند [sougənd] and; ~ خوردن (کردن) and içmək; ~ شکستن andı pozmaq; ~ خوردن *bax* ~ یاد کردن

سوگندشکن [sougəndşekən] andı pozan

سوگندنامه [sougəndname] yazılı and (*hərbi*)

سوگوار [sugvar] yaslı, matəm içində olan

سوگواری [sugvari] *bax* سوگوار, ~ کردن yas saxlamaq

سوگی [sugi] *bax* سوگوار

سولو [solo] *bax* سلو

سوم [sevvom] üçüncü

سومین [sevvomin] *bax* سوم

سوهان [suhan] I əyə, suvand

سوهان [suhan] II suhan halvası

سوهان ریز [suhanriz] qırıntı, ovuntu

سوهان کار [suhankar] əyəçi-çilingər

سوهان کاری [suhankari] çilingər işləri

سوی [suy] *bax* سو I

سویچ [suiç // s(u)viç] açar (*avtomobildə, elektrik cihazlarında*)

سویه [səviyye] səviyyə, dərəcə

سه [se] üç; ~ بار (دفعه) üç dəfə; ~ اتاقه üçotaqlı

سها [soha] *astr.* Böyük Ayı bürcündə ulduz

سه اسبه [seəsbe] 1) üçatlı; 2) tez; ~ تاختن üçatlı çapmaq, tez getmək

سهام دار [səhamdar] səhmdar, aksioner

سهامی [səhami] səhmdarlıq; شرکت ~ səhmdar şirkəti

سه بعدی [sebo'di] üç parametrli (*en, uzunluq, hündürlük*); 2) stereoskopik (*film, foto*)

سه پایه [sepaye] üçayaq, sacayaq, altlıq

سه تار [setar] setar (*musiqi aləti*)

سه جانبه [secanebe] üçtərəfli; ~ قرارداد üçtərəfli saziş (*müqavilə*)

سه چرخه [seçərxe] üçtəkərli; ~ خودرو üçtəkərli motosiklet

سه راه [serah] üç yol ayrıcı

سه شنبه [seşəmbe] çərşənbə axşamı

سه گانه [seqane] üçlük; üç hissədən ibarət olan

سه گاه [seqah] *mus.* Segah (*muğam*)

سه گوش [sequş] üçbucaq; üçbucaqlı; üçkünc

سه گوشه [sequşe] *bax* سه گوش

سهل [səhl] asan; yüngül; ~ کردن asanlaşdırmaq; ~ گرفتن ciddi yanaşmamaq, vacib saymamaq

سهل الحصول [səhlolhosul] asan hasil olan, asan əldə edilən, asan ələ gələn

سهل العبور [səhlolobur] asan keçilən, asan keçilə bilən

سهل العلاج [səhloləlac] asan müalicə olunan, müalicəsi asan olan

سهل الوصول [səhlolvosul] *bax* سهل الحصول

سهل الهضم [səhlolhəzm] asan həzm olunan, tez həzm olunan

سهل انگار [səhlenqar] səhlənkar, laqeyd, qayğısız; qeyri-ciddi

سهل انگاری [səhlenqari] səhlənkarlıq, laqeydlik

سه لایی [selayi] üçqatlı; ~ تخته faner

سهم [səhm] I *c.* سهام [seham] ox, işarə; ~ علامت ox işarəsi

سهم [səhm] II *c.* سهام [seham] اسهام [əsham] səhm, pay, hissə; ~ بردن (داشتن) payı olmaq; ~ گذاشتن səhm qoymaq

سهم [səhm] III qorxu, dəhşət; ~ دادن qorxutmaq

سهم بندی [səhmbəndi] paylaşdırma, bölüşdürmə (*səhmi, payı*)

سهم دار [səhmdar] səhmdar, şərik, aksioner

سهمگین [səhmgin] qorxulu, qorxunc, dəhşətli

سهمناک [səhmnak] *bax* سهمگین

سهمیه [səhmiyye] 1) mal kontingenti (*göndərilən malın norması*); 2) norma; 3) pay

سهمیه بندی [səhmiyyebəndi] paylaşdırma, bölüşdürmə (*malı*); ~ کردن bölüşdürmək (*malı*)

سهو [səhv] *c.* سهویات [səhviyyat] səhv, yanlışlıq, qələt; xəta; ~ کردن səhv etmək , çaşmaq

سهواً [səhvən] səhvən, səhv olaraq, qəsd-qərəzsiz

سهولت [sohulət] asanlıq; ~ با(به) asanlıqla

سهی [səhi] düz; düz ucalan; düz boy atan; boy-buxunlu; qədd-qaməti; ~ سرو مثل sərv kimi düz (*boy-buxunlu*)

سهیل [soheyl] *astr.* Süheyl ulduzu

سهیم [səhim] səhmdar; ~ ساختن (کردن) səhmdar etmək; ~ شدن səhmdar olmaq

سی [si] otuz

سیاتیک [siyatik] *tib.* işias (*oturaq əsəbinin iltihabı*)

سیاح [səyyah] səyyah; turist

سیاحت [siyahət] səyahət; gəzinti; ~ کردن səyahətə çıxmaq; gəzmək

سیاحت نامه [siyahətname] səyahətnamə; səfərnamə, səyahət haqqında kitab

سیادت [siyadət] 1) ağalıq, hökmranlıq; hökmdarlıq; 2) seyidlik; ~ کردن ağalıq etmək; hökmdarlıq etmək; hakim olmaq

سیار [səyyar] səyyar, gəzən, hərəkət edən

سیاره [səyyare] *c.* سیارات [səyyarat] səyyarə, planet

سیاس [səyyas] 1) siyasətdən başı çıxan; siyasətçi, diplomat; 2) düzgün ünsiyyət və münasibət qurmağı bacaran

سیاست [siyasət] 1) siyasət, diplomatiya; ~ خارجی xarici siyasət; ~ داخلی daxili siyasət; 2) ölkəni idarə etmə; 3) cəza; ~ راندن ölkəni idarə etmək; ~ کردن cəzalandırmaq, cəza vermək

سیاست باز [siyasətbaz] 1) siyasətbaz, yalançı siyasətçi; 2) intriqaçı, araqarışdıran; hiyləgər

سیاست بازی [siyasətbazi] 1) siyasətbazlıq, yalançı siyasətçilik; 2) intriqaçılıq, araqarışdırma; hiyləgərlik

سیاستگر [siyasətgər] *bax* سیاست مدار

سیاست مآب [siyasətməab] *bax* سیاست باز

سیاست مآبی [siyasətməabi] *bax* سیاست بازی

سیاست مدار [siyasətmədar] siyasətçi; politoloq; diplomat

سیاست مداری [siyasətmədari] siyasətçilik, siyasi fəaliyyət; diplomatiya

سیاسی [siyasi] siyasi, diplomatik; ~ مناسبات diplomatik əlaqələr

سیاسیه [siyasiyye] *bax* سیاسی; ~ روابط diplomatik əlaqələr

سیاق [siyağ] sayaq, metod, tərz, üsul, üslub

سیال [səyyal] axan; maye; ~ جسم maye cisim

سی ام [siyyom] otuzuncu

سی امین [siyyomin] *bax* سی ام

سیاه [siyah] qara; ~ رنگ qara rəng; ~ روزگار qara həyat (*gün*); ~ بودن (شدن) qara olmaq; qaralmaq; ~ پوشیدن qara geyinmək (*yasda*); ~ کردن qaralamaq, qara rəngə boyamaq

سیاه بخت [siyahbəxt] bəxtiqara, bədbəxt, qaragünlü

سیاه بختی [siyahbəxti] bəxtiqaralıq, bədbəxtlik, qaragünlülük

سیاه پوست [siyahpust] qaradərili (*irq*); zənci

سیاه پوش [siyahpus] yaslı, qara geyimli, matəm saxlayan

سیاه چادر [siyahçador] qara çadır (*köçərilərin*)

سیاه چال [siyahçal] 1) zindan, qazamat; 2) yeraltı daxma

سیاه چرده [siyahçərde] qarabuğdayı, əsmər

سیاه چشم [siyahçeşm] qaragöz, göragözlü

سیاه دل [siyahdel] qəlbiqara; qəddar, zalım

سیاه دلی [siyahdeli] qəlbiqaralıq; qəddarlıq, zalımlıq

سیاه روز [siyahruz] qaragünlü, bədbəxt

سیاه روز گار [siyahruz(e)qar] *bax* سیاه روز

سیاه زخم [siyahzəxm] qarayara

سیاه فام [siyahfam] qaramtıl

سیاه کار [siyahkar] 1) alçaq, yaramaz; pozğun, namussuz, şərəfsiz; 2) günahkar; təqsirkar; 3) zalım, qəddar

سیاه کاری [siyahkari] 1) alçaqlıq, yaramazlıq; pozğunluq, namussuzluq, şərəfsizlik; 2) günahkarlıq; 3) zülmkarlıq, qəddarlıq

سیاه کام [siyahkam] uğursuz, bəxtsiz, bədbəxt

سیاه گوش [siyahquş] vaşaq, gepard

سیاه گونه [siyahqune] qarayanız

سیاهی [siyahi] qaralıq, qara rəng

سیب [sib] alma

سیبر نتیک [sibernetik] kibernetika

سیب زمینی [sibzəmini] kartof

سیبل [sibl] hədəf, nişan (*poliqonda*)

سیپاره [sipare] *din.* siparə (*Quranın ayrıca cildlənmiş otuz hissəsi – cüzi*)

سیخ [six] 1) şiş; ~ کباب kabab şişi; ~ کشیدن [به] şişə çəkmək; 2) biz (*ustanın bizi və ya eşşəyi bizləmək üçün alət*); ~ زدن bizləmək; 3) *dan.* düz, dümdüz; ~ ایستادن düz (*şax*) dayanmaq

سیخی [sixi] 1) bir şiş, hər şiş; ~ کباب چند؟ bir şiş kabab neçəyədir? 2) şaquli; dik

سید [səyyed // seyyed] seyyid (*Məhəmməd peyğəmbərin (s.) nəslindən olan*)

سیده [seyyede] seyyid sözünün qadın cinsi; Məhəmməd peyğəmbərin (*s.*) nəslindən olan (*qadın*)

سی دی [sidi] sidi (*dairəşəkilli plastik disk*)

سیر [seyr] 1) seyr, hərəkət, dövr, dövr etmə (*planetlər*); ~ خط a) marşrut, yol; b) trayektoriya (*cismin hərəkət izi*); ~ و سلوک sufilərin kamilləşmə yolu; ~ کواکب ulduzların hərəkəti; 2) gəzinti; baxış; 3) hadisə; proses; ~ تکامل təkamül prosesi; ~ کردن a) getmək, hərəkət etmək; dövr etmək; b) gəzmək; baxmaq, seyr etmək

سیر [sir] 1 1) tox; ~ از گرسنه خبر ندارد *ata.söz.* toxun acdan xəbəri olmaz; 2) tonqo gəlmiş, bezmiş;

3) tünd (*rəng*); ~ سبز tünd-yaşıl; ~ شدن a) doymaq; b) təngə gəlmək, bezmək; کردن ~ a) doydurmaq; b) təngə gətirmək, bezdirmək

سیر [sir] II sarımsaq

سیر [sir] III sir (*75 qrama bərabər olan çəki vahidi*)

سیراب [sirab] sudan doyma; doyunca su içmə; شدن ~ sudan doymaq; کردن ~ su ilə doydurmaq

سیرابی [sirabi] malın (*qoyunun*) içalatı

سیرایی [sirayi] toxluq, tox olma, doyma

سیرت [sirət] *c.* سیر [siyər] 1) xasiyyət, təbiət; əxlaq; ~ بد pis əxlaqlı; ~ خوش xoş əxlaqlı; 2) həyat tərzi; 3) bioqrafiya (*müqəddəslərin*)

سیرداغ [sirdağ] yağda qızardılmış (*dağ edilmiş*) sarımsaq

سیرسیرک [sirsirək] *bax* جیر جیرک

سیرک [sirk] sirk

سیرمانی [sirmani] *bax* سیرمونی

سیرمونی [sirmuni] *dan. bax* سیرایی

سیرن [siren] sirena (*yüksəksəsli və uğultulu fit*)

سیرنشدنی [sirnəşodəni] doymaq bilməyən; acgöz

سیری [siri] 1) toxluq, doyma; ?ƷƣƢƣƢƣƢ

ش

ش [şin] fars əlifbasının on altıncı hərfi; əbcəd hesabında 300 rəqəmini ifadə edir

شاباش [şabaş] 1) şabaş; 2) *n.* afərin! əhsən!

شاپو [şapo] şlyapa

شاخ [şax] 1) buynuz; 2) *bax* شاخه; ◊ از کسی کشیدن ~ qəmişini çəkmək; به ~ کسی شدن özündən güclüsü ilə mübahisə etmək (*dalaşmaq*); در ~ آوردن gözü kəlləsinə çıxmaq, təəccüblənmək; در ~ جیب کسی گذاشتن qoltuğuna qarpız ver[illegible] ~ گذاشتن təhrik etmək; qızışdırmaq

شاخابه [şaxabe] 1) çayın qolu; 2) kiçik körfəz, buxta

شاخچه [şaxçe] kiçik budaq

شاخدار [şaxdar] buynuzlu; حیوانات ~ buynuzlu heyvanlar

شاخسار [şaxsar] 1) budaqlı, qollubudaqlı (*ağac*); 2) çoxşaxəli, çoxbudaqlı

شاخص [şaxes] 1) günəş saatı; 2) göstərici, əlamət, indeks; ~ رشد صنایع sənayenin inkişafının göstəricisi; 3) görkəmli, məşhur; ~ رجل görkəmli xadim

شاخ و برگ [şaxobərg] 1) qolbudaq; 2) *məc.* şişirtmə, mübaliğə

شاخه [şaxe] 1) şaxə, budaq, qol; 2) şöbə, sahə

شاد [şad] şad, şən, şux, sevincli; ~ شدن şadlanmaq; sevinmək; ~ کردن şadlandırmaq, sevindirmək

شاداب [şadab] 1) *bax* شاد; 2) təzə, təravətli (*meyvə*)

شادابی [şadabi] 1) şadlıq, şənlik; 2) təzəlik, təravət

شادان [şadan] 1) *bax* شاد; 2) sevincək; sevinə-sevinə

شادباش [şadbaş] 1) təbrik; 2) *bax* شاباش; (2) ~ گفتن təbrik etmək

شادخوار [şadxar] 1) əhli-kef, laqeyd, qayğısız, vecsiz; 2) *bax* شاد; 3) içki düşkünü

شادخواری [şadxari] 1) əhli-keflik, laqeydlik, qayğısızlıq; 2) *bax* شادی; 3) əyyaşlıq, sərxoşluq

شادروان [şadrəvan] rəhmətlik, mərhum

شادکام [şadkam] xoşbəxt; arzusuna çatmış; şad

شادمان [şadman] 1) *bax* شاد; 2) sevincli, fərəhli; 3) sevincək, fərəhlə; ~ کردن şadlandırmaq, sevindirmək

شادمانه [şadmane] 1) *bax* شادمان (2); 2) şadlıqla, sevinə-sevinə; 3) şənlik məclisi

شادمانی [şadmani] *bax* شادی

شادی [şadi] şadlıq, şənlik, sevinc; fərəh; ~ کردن şadlanmaq, sevinmək

شادیانه [şadiyane] 1) şadyana, sevinə-sevinə, sevincək, fərəhlə; 2) şən, fərəhli

شادی آور [şadiavər] *bax* شادیبخش

شادی بخش [şadibəxş] şənləndirən, sevindirən, xoş; ~ خبر sevindirici xəbər, xoş xəbər

شارب [şareb] *c.* شوارب [şəvareb] bığ; ~ زدن (گرفتن) bığı qırxmaq (*düzəltmək*)

شاربن [şarbon] *tib.* qarayara

شارت و شورت [şartoşurt] *dan.* hayküy, səs-küy, qışqırıq, çığır-bağır

شارح [şareh] şərhçi, şərh edən, izah edən

شارژ [şarj] *el.* yük; yükləmə; doldurma; ~ گاز یخچال soyuducunun qazını doldurma

شارع [şare'] I şəriət qanunçusu

شارع [şare'] II *c.* شوارع [şəvare'] yol; ~ عام böyük yol, magistral

شارلاتان [şarlatan] şarlatan, yalançı, fırıldaqçı

شاش [şaş] *dan.* sidik

شاش بند [şaşbənd] *tib.* sidik tutulması

شاشیدن [şaşidən] *dan.* işəmək

شاطر [şater] çörəkçi, çörəkbişirən

شاعر [şaer] *c.* شعرا [soəra] şair

شاعرانه [şaerane] şairanə

شاعرک [şaerək] zən şair, istedadsız şair, qafiyəpərdaz

شاعره [şaere] şairə, qadın şair

شاعری [şaeri] şairlik; ~ کردن şeir yazmaq

شاغل [şağel] işləyən, bir işlə məşğul olan

شاغول [şağul] *bax* شاقول

شاق [şağ(ğ)] ağır, çətin, əzab-əziyyətli; ~ کار əzab-əziyyətli

شاقول [şağul] *tex.* şaqul

شاقه [şağğe] *bax* شاق

شاکر [şaker] şükür edən; təşəkkür edən

شاکله [şakele] meşə çiyələyi

شاکی [şaki] şikayətçi, şikayət edən; ~ بودن şikayətçi olmaq

شاگرد [şagerd] 1) şagird; 2) köməkçi (*ustanın, sürücünün*)

شاگردگی [şagerdanegi] *bax* شاگردانه

شاگردانه [şagerdane] mağaza fəhləsinə verilən çaypulu

شاگردی [şagerdi] şagirdlik; ~ کردن şagirdlik etmək

شال [şal] şal; ~ کمر qurşaq; ~ گردن şərf

شالده [şalode] *bax* شالوده

شالوده [şalude] özül, təməl, bünövrə, əsas; ~ ریختن təməlini qoymaq, bünövrəsini qoymaq

شالوده ریزی [şaluderizi] təməl qoyma, özül qoyma

شالی [şali] düyü (*təmizlənməmiş*), çəltik

شالی زار [şalizar] düyü tarlası

شالی کار [şalikar] düyüəkən, düyüçü

شالی کوبی [şalikubi] 1) düyü döymə; 2) düyü döymə yeri

شام [şam] 1) axşam; 2) şam yeməyi; ~ خوردن şam yeməyi yemək; ~ دادن şam yeməyi vermək

شامپو [şampo] şampun

شامخ [şamex] 1) böyük; görkəmli; ~ دانشمند görkəmli alim; 2) yüksək, hündür; ~ مقام yüksək mövqe; 3) məğrur, vüqarlı

شامگاه [şamqah] axşamçağı, axşamüstü

شامل [şamel] əhatə edən, özündə birləşdirən, aid (*ibarət*) olan; این مسئله ~ حال من نمی شود bu məsələ mənə aid deyil; ~ شدن (بودن) əhatə etmək, birləşdirmək, aid (*ibarət*) olmaq

شامه [şame] 1) baş örtüyü, yaylıq; 2) pərdə, örtük

شامه [şamme] iy duyğusu, iybilmə qabiliyyəti; ~ حس iybilmə hissi

شان [şan] şan, arı şanı

شان [şa'n] *c.* شئون [şo'un] شئونات [şo'unat] 1) nüfuz, etibar, hörmət; şan-şöhrət; 2) dərəcə, rütbə, mənsəb

شانتاژ [şantaj] şantaj, hədə-qorxu gəimə; **کردن** ~ şantaj etmək
شانزده [şanzdəh] on altı
شانزدهم [şanzdəhom] on altıncı
شانزدهین [şanzdəhomin] *bax* **شانزدهم**
شانس [şans] 1) xoşbəxtlik, uğur, bəxt; 2) şans, imkan; **آوردن** ~ bəxti gətirmək; **داشتن** ~ xoşbəxt olmaq
شانسی [şansi] təsadüfən, xoş təsadüf üzündən
شانه [şane] I çiyin; ◊ **بالا انداختن** ~ çiyinlərini çəkmək, təəccüblənmək; **خالی کردن** ~ boyun qaçırmaq, imtina etmək
شانه [şane] II daraq; **(کردن) زدن** ~ daramaq
شانه [şane] III *bax* **شان**
شانه به سر [şanebesər] hop-hop, hüd-hüd, şanapipik
شانه پهن [şanepəhn] enlikürəkli
شانه سر [şanesər] *bax* **شانه به سر**
شاه [şah] 1) şah, padşah; 2) *şahm.* şah; 3) baş, əsas, ən yaxşı; ◊**خاور** ~ günəş
شاه اسپرغم [şahespərğəm] *bot.* reyhan
شاه اندازی [şahəndazi] lovğalıq, gopçuluq; boşboğazlıq
شاهانه [şahane] şahanə, şaha layiq, şah kimi
شاهباز [şahbaz] qartal, şahin
شاهبال [şahbal] *bax* **شاهپر**
شاه بالا [şahbala] təzəbəyin sağdışı
شاه بلوط [şahbəlut] şabalıd
شاه بیت [şahbeyt] *ədəb.* şah beyt, ən gözəl beyt
شاه پر [şahpər] böyük qanad, iri lələk
شاه پرست [şahpərəst] monarxist, şahsevən
شاهپور [şahpur] *bax* **شاهزاده**
شاه تره [şahtəre] *bot.* ətirşah (*gül*)
شاه توت [şahtut] xartut
شاهد [şahed] *c.* **شهود** [şohud] // **شواهد** [şəvahed] 1) şahid, şahidlik edən; 2) fakt, misal; sənəd; 3) sevgili, canan, gözəl
شاه دانه [şahdane] 1) çətənə; 2) ən iri muncuq dənəsi (*təsbehdə*); 3) iri inci dənəsi
شاه دخت [şahdoxt] şah qızı
شاهراه [şahrah] magistral, böyük yol
شاه رگ [şahrəg] *anat.* boyun damarı
شاهزاده [şahzade] şahzadə, şah oğlu
شاه سپرغم [şahsepərğəm] *bax* **شاه اسپرغم**
شاه سپرم [şahsepərəm] *bax* **شاه اسپرغم**
شاهکار [şahkar] şah əsər, şedevr
شاه لوله [şahlule] magistral su yolu
شاه ماهی [şahmahi] siyənək
شاهنشاه [şahənşah] şahənşah (*İran şahlarının titulu*)
شاهوار [şahvar] şaha layiq, şahanə; ◊ ~ **در** iri dürr, iri mirvari
شاهی [şahi] şahlıq; ~ **تخت** şahlıq taxtı
شاهین [şahin] I şahin, qızılquş
شاهین [şahin] II çiyin ağacı (*hər iki başından vedrə asıb çiyində su daşımaq üçün alət*); qol, göz (*tərəzidə*); **ترازو** ~ tərəzinin gözü və ya qolu
شایان [şayan] 1) layiq, yaraşan, münasib; **توجه** ~ diqqətəlayiq; 2) gözəl, parlaq; **چیزی بودن** ~ bir şeyə layiq olmaq
شاییه [şayebe] *c.* **شوایب** [şəvayeb] 1) qeyri-səmimilik, ikiüzlülük; 2) güman, şübhə; 3) nöqsan, eyib, çatışmazlıq

شاید [şayəd] bəlkə, ehtimal ki, güman ki
شایستگی [şayestegi] 1) layiqlik, yaraşma, uyğunluq; 2) qabiliyyət, bacarıq, istedad
شایستن [şayestən] *k.* **شای** [şay] layiq olmaq, yaraşmaq
شایسته [şayeste] **شایستن** *f.-nin k.z.f.sif.*: 1) layiq, yaraşan; münasib, uyğun; 2) qabiliyyətli, bacarıqlı, istedadlı
شایع [şaye'] yayılma, yayılmış; hamıya məlum olan; məşhur; **شدن** ~ yayılmaq; **کردن** ~ yaymaq
شایعه [şaye'e] c. **شایعات** [şaye'at] şayiə, yalan xəbər
شایق [şayeğ] çox arzulayan, həsrət çəkən, həsrətində olan
شب [şəb] gecə; **دیجور** ~ ən qaranlıq gecə; **یلدا** ~ ilin ən uzun gecəsi (*21 dekabr*); ~ **(نیمه) نصف** gecəyarısı
شباب [şəbab] cavanlıq, gənclik
شبا روز [şəbaruz] *bax* **شبانه روز**
شبان [şəban] çoban
شبانگاه [şəbanqah] gecə, gecə vaxtı
شبانه [şəbane] gecə; ~ **کار** gecə işi
شبانه روز [şəbaneruz] gecə-gündüz, bir gecə-gündüz
شبانه روزی [şəbaneruzi] gecə-gündüz, gecəli-gündüzlü; ~ **آموزشگاه** internat məktəb; ~ **داروخانه** gecə-gündüz işləyən aptek
شبانی [şəbani] çobanlıq; **کردن** ~ çobanlıq etmək
شباهت [şəbahət // şebahət] oxşarlıq, bənzərlik; **داشتن** ~ oxşamaq, bənzəmək
شب پرک [şəbpərək] *bax* **شب پره**
شب پره [şəbpəre] yarasa, gecəquşu
شبت [şebet] *bax* **شوید**
شب چراغ [şəbçerağ] 1) gecə işıq saçan əfsanəvi qiymətli daş; 2) işıldaquş
شب چره [şəbçəre // şəbçere] 1) axşam yeyilən çərəz və meyvə; 2) gecə vaxtı qoyun otarma
شبح [şəbəh] *c.* **اشباح** [əşbah] 1) qaraltı; 2) xəyal, kabus; 3) nişan, nişangah, hədəf
شب خوان [şəbxan] 1) gecələr oxuyan; 2) bülbül
شب خوش [şəbxoş] gecəniz xeyrə qalsın
شب خیز [şəbxiz] gecələr oyaq qalan
شبدیز [şəbdiz] 1) qara (*at*); 2) gecə kimi qara, zil qara
شب رو [şəbrou] gecə işləyən; ~ **اتوبوس** gecə işləyən avtobus
شب زنده دار [şəbzendedar] gecə yatmayan
شب زنده داری [şəbzendedari] gecə yatmama, gecə oyaq qalma, səhərə qədər oyaq qalma
شبستان [şəbestan] 1) yataq otağı; 2) hərəmxana; 3) hücrə; məsciddə gecə ibadəti üçün yer
شبق [şəbəğ] *bax* **شبه** [şəbe]
شبکار [şəbkar] gecə növbəsində işləyən
شبکاری [şəbkari] gecə növbəsi; **کردن** ~ gecə növbəsində işləmək
شب کلاه [şəbkolah] gecəpapağı (*gecə yatarkən qoyulan papaq*)
شبکور [şəbkur] 1) gecə görməyən; 2) *bax* **شب پره**
شبکوری [şəbkuri] gecəkorluğu
شبکه [şəbəke] 1) tor; 2) şəbəkə; **اطلاعات** ~ məlumat şəbəkəsi; 3) sistem; **اعصاب** ~ əsəb sistemi

شبکه دار [şəbəkedar] şəbəkəli, torşəkilli; deşikli, torlu

شبکیه [şəbəkiyye] *anat.* tor, qişa (*gözdə*)

شب گرد [şəbgərd] 1) gecələr yuxuda durub gəzən, lunatik; 2) gecə gözətçisi; 3) gecə oğrusu

شب گردی [şəbgərdi] 1) gecələr durub yuxuda gəzmə; 2) gecə gözətçiliyi

شب گز [şəbgəz] *zool.* gənə; taxtabiti

شب نشینی [şəbneşini] 1) gecə qonaqlığı, ziyafət; 2) *bax* **شب زنده داری**

شبنم [şəbnəm] şəbnəm, şeh

شبنما [şəbnəma] qaranlıqda işıq saçan; fosforlu; ~ **ساعت** saçan siferblatlı saat

شبه [şəbe] *miner.* şəvə

شبه [şəbəh] oxşarlıq, bənzərlik

شبه [şebh] *c.* **اشباه** [əşbah] oxşar cisim, analoq

شب هنگام [şəbhenqam] axşam, axşamçağı, gecə vaxtı

شبهه [şobhe] *c.* **شبهات** [şobəhat] şübhə, güman, şəkk, zənn; ~ **ندارد** şübhə yoxdur, şübhəsiz; ~ **داشتن** şübhələnmək, zənn etmək

شبهه دار [şobhedar] şübhəli

شبیخون [şəbixun] qəfil gecə hücumu (*basqını*); ~ **زدن (کردن)** qəfildən gecə hücum etmək

شبیه [şəbih] 1) bənzər; oxşar; 2) şəbih (*məhərrəmlikdə, xüsusilə də aşura günü göstərilən faciəli dini tamaşa*); ~ **بودن** oxşamaq; ~ **در آوردن** şəbih çıxartmaq, təqlid etmək

شپش [şepeş] bit

شتاب [şetab] **شتافتن** *f.-nin k.*; tələsmə; ~ **بدون** tələsmədən; ~ **کردن (داشتن)** tələsmək

شتاب آلود [şetabalud] 1) tələsən; tələskən; 2) tələsik; tələsə-tələsə

شتابان [şetaban] *bax* **شتاب آلود**

شتاباندن [şetabandən] tələsdirmək, sürətləndirmək

شتابزدگی [şetabzədegi] 1) tələskənlik; 2) diqqətsizlik

شتاب زده [şetabzəde] 1) tələsik; 2) diqqətsiz

شتابیدن [şetabidən] *bax* **شتافتن**

شتافتن [şetaftən] *k.* **شتاب** [şetab] tələsmək

شتر [şotor] dəvə; **ماده** ~ dişi dəvə; ~ **نر** erkək dəvə; ~ **دوکوهانه** ikihürgüclü dəvə; ~ **یک کوهانه** birhürgüclü dəvə; ~ **بی کوهان** lama

شتربار [şotorbar] dəvə yükü, ağır yük

شتربان [şotorban] dəvəçi

شتربچه [şotorbəççe] dəvə balası

شترخوی [şotorxuy] hirsli, kinli

شترخویی [şotorxuyi] hirs, hirslilik, kinlilik

شتردل [şotordel] 1) qorxaq; 2) *bax* **شترخوی**

شترگاوپلنگ [şotorqavpələng] zürafə

شترگربه [şotorqorbe] bir-birinə uyğun gəlməyən iki şey; bir-birinin əksinə olan iki fikir

شترگلو [şotorgəlu] 1) *tex.* sifon; 2) suvarma kanalının yeraltı hissəsi

شترمرغ [şotormorğ] dəvəquşu

شترنج [şətrənc] *bax* **شطرنج**

شتم [şətm] söyüş; nalayiq söz

شته [şəte] bitki biti

شجاع [şoca'] şücaətli, cəsarətli, igid, qorxmaz

شجاعانه [şoca'ane] cəsarətlə, şücaətlə, igidliklə

شجاعت [şocaət] şücaət, cəsarət, igidlik; ~ **داشتن** şücaət göstərmək

شجر [şəcər] *c.* **اشجار** [əşcar] ağac

شجره [şəcəre] 1) *bax* **شجر**; 2) nəsil şəcərəsi, nəsil tarixi, genealogiya

شجره نامه [şəcərename] nəsil şəcərəsi kağızı (*sənədi*)

شخ [şəx] 1) bərk torpaq; 2) dağ; 3) zirvə; dik; ~ **شدن** dik-dik durmaq; ~ **کردن** bərkitmək

شخص [şəxs] *c.* **اشخاص** [əşxas] şəxs, insan, adam; fərd, nəfər

شخصاً [şəxsən] şəxsən, özü, özüm

شخصی [şəxsi] şəxsi, fərdi; ~ **مالکیت** şəxsi mülkiyyət

شخصیت [şəxsiyyət] *c.* **شخصیات** [şəxsiyyat] 1) şəxsiyyət, fərdilik; 2) şəxs, insan

شخم [şoxm] şum; ~ **زدن (کردن)** şumlamaq

شخم کار [şoxmkar] cütçü, torpaq şumlayan

شخم کاری [şoxmkari] şumlama, şumlama işləri

شخیص [şəxis] görkəmli, məşhur; vacib; ~ **شخص** görkəmli şəxs

شدت [şeddət] 1) güc, şiddət; gərginlik; 2) kəskinlik, sərtlik, bərklik; 3) gərginləşmə; 4) ağır vəziyyət; ~ **داشتن (یافتن)** a) kəskinləşmək; b) gərginləşmək

شدن [şodən] *k.* **شو** [şou // şəv] 1) olmaq, üz vermək, baş vermək; 2) getmək

شدنی [şodəni] real, gerçək, mümkün olan

شدید [şədid] 1) güclü, qüvvətli, bərk; ~ **باد** güclü külək; 2) kəskin, sərt, ciddi; ~ **انتقاد** kəskin tənqid; ~ **برخورد** ağır toqquşma

شدیداً [şədidən] şiddətlə, şiddətli şəkildə

شدیده [şədide] *c.* **شدائد** [şədayed] 1) bədbəxtlik, müsibət; 2) çətinlik; 3) *bax* **شدید**

شر [şər(r)] şər, ziyan, zərər

شراب [şərab] *c.* **اشربه** [əşrəbe] şərab, çaxır; içki; ~ **خوردن (نوشیدن)** şərab içmək; ~ **ریختن** şərab tökmək (*süzmək*)

شراب خوار [şərabxar] şərabiçən; içki düşkünü

شراب ساز [şərabsaz] şərabdüzəldən, şərabçı, şərab istehsal edən

شراب سازی [şərabsazi] şərabçılıq, şərab istehsalı

شراب شناس [şərabşenas] şərabçılıq mütəxəssisi

شرابه [şərrabe] qotaz; saçaq (*xalçada, paltarda*)

شرابه دار [şərrabedar] qotazlı, saçaqlı

شرابی [şərabi] 1) şərab, şəraba aid olan; ~ **انگور** şərab üzümü; 2) *bax* **شراب خوار**

شرارت [şərarət] 1) şər; zərər, ziyan; 2) pislik, yamanlıq; ~ **کردن** a) zərər vurmaq; b) pislik etmək

شراره [şərare] *c.* **شرار** [şərar] // **شرر** [şərər] qığılcım, qor

شراع [şera'] yelkən; ~ **کشیدن** yelkənləri açmaq

شرافت [şərafət // şerafət] 1) şərəf, ləyaqət, heysiyyət; namus, ismət; 2) hörmət, izzət, ehtiram

شرافتمند [şərafətmənd // şerafətmənd] şərəfli, namuslu, vicdanlı, təmiz

شراکت [şərakət // şerakət] *bax* **شرکت**

شراکتی [şərakəti // şerakəti] ümumi; müştərək, şərikli; ~ سرمایه ümumi kapital

شراگیز [şər(r)əngiz] 1) təhrikçi, qızışdırıcı; 2) iğtişaşçı, qiyamçı

شراگیزی [şər(r)əngizi] təhrikçilik, qızışdırma

شرایط [şərayet] *t.* **شرط** şərait, vəziyyət

شرب [şorb] içmə; ~ قابل içməli

شربت [şərbət] 1) şərbət; ~ سرفه öskürəyə qarşı şərbət; 2) sirop, şirə; ~ به لیمو limonlu heyva şirəsi

شرجی [şərci] isti və rütubətli (*hava*)

شرح [şərh] şərh, izah, təfsir; ~ دادن şərh etmək, izah etmək

شرح حال [şərhehal] bioqrafiya; tərcümeyi-hal

شرحه [şərhe] tikə, parça (*ət*)

شرحه شرحه [şərhe-şərhe] tikə-tikə, parça-parça

شرر [şərər] *t.* **شراره**

شرر بار [şərərbar] qığılcımlı, parıltılı

شرزه [şərze] 1) qəzəbli, qəzəblənmiş; ~شیر qəzəbli şir; 2) güclü, qüvvətli

شرشر [şorşor] şırıltı

شرشره [şorşore] kiçik şəlalə

شرط [şərt] *c.* **شرایط** [şərayet] 1) şərt; tələb; 2) müqavilə, saziş; 3) mərc; bəhs; بستن ~ mərc gəlmək; کردن ~ şərtləşmək

شرط بندی [şərtbəndi] mərcə gəlmə, mərcləşmə; کردن ~ mərcə gəlmək, mərcləşmək

شرطی [şərti] şərti; ~ علامت şərti işarə

شرع [şər'] şəriət (*islam dininin qayda-qanunları*)

شرعی [şər'i] şəriətə uyğun; şəriətə aid

شرعیات [şər'iyyat] şəriət, şəriət qayda-qanunları

شرعیه [şər'iyye] *bax* **شرعی**; احکام ~ şəriət qanunları

شرف [şərəf] şərəf, namus, heysiyyət, ləyaqət

شرف [şərəf] astana, ərəfə; ~ در چیزی بودن nəyinsə ərəfəsində olmaq; همین وقت او در ~ ازدواج بود Həmin vaxt o evlənmək ərəfəsində idi

شرفیاب [şərəfyab] şərəflənən, şərəfli; شدن ~ hörmətli şəxsin hüzuruna gəlmək; hörmətli şəxsin ziyarətinə getmək

شرفیابی [şərəfyabi] rəsmi qəbulda olma; hörmətli şəxsin hüzuruna getmə

شرق [şərğ] şərq; ~ جنوب cənub-şərq; ~ شمال şimal-şərq; ~ نزدیک Yaxın Şərq; دور ~ Uzaq Şərq; ~ میانه Orta Şərq

شرق شناس [şərğşenas] şərqşünas

شرق شناسی [şərğşenasi] şərqşünaslıq

شرقی [şərği] şərq, şərqi, şərqdə yerləşən; ~ کشورهای Şərq ölkələri

شرک [şerk] 1) kafirlik, allahsızlıq; 2) çoxallahlılıq, bütpərəstlik

شرکت [şerkət] 1) şirkət, kampaniya; ~ بیمه sığorta şirkəti; 2) iştirak, iştirak etmə; داشتن (کردن) ~ a) iştirak etmək; b) payı olmaq

شرکت کننده [şerkətkonənde] iştirakçı, iştirak edən

شرکت نامه [şerkətname] şirkətin nizamnaməsi

شرم [şərm] abır, həya, xəcalət, utanc; داشتن (کردن) ~ utanmaq

شرم آلود [şərmalud] biabır olunmuş, rüsvay olunmuş

شرم آور [şərmavər] utandırıcı; rüsvayçı, biabırçı; ~ رفتار biabırçı hərəkət

شرم زده [şərmzəde] *bax* **شرمسار**

شرمسار [şərmsar] xəcalətli; pərt, dilxor; شدن ~ utanmaq, xəcalət çəkmək; pərt olmaq; کردن ~ utandırmaq; pərt etmək

شرمساری [şərmsari] utanma, utanıb-qızarma, xəcalət çəkmə

شرمگاه [şərmqah] bədənin aşağı məhrəm hissəsi; cinsiyyət orqanları

شرمگین [şərmgin] *bax* **شرمسار**

شرمناک [şərmnak] *bax* **شرمسار**

شرمندگی [şərməndegi] 1) utancaqlıq; 2) *bax* **شرمساری**

شرمنده [şərmənde] 1) utancaq; 2) *bax* **شرمساری**

شرنگ [şərəng] 1) zəhər; 2) acı balqabaq

شرور [şərur] 1) şər (*adam*); 2) tərs, inadkar; 3) nadinc, dəcəl

شروع [şoru'] başlama, işə girişmə; başlanğıc; شدن ~ başlanmaq; کردن ~ başlamaq

شرور [şerrover] *dan.* cəfəngiyat, boş söz, mənasız söz

شره [şərəh] 1) tamah, acgözlülük; 2) ehtiras, güclü həvəs

شره [şəreh] xəsis, tamahkar, həris

شریان [şər(ə)yan // şeryan] *c.* **شرایین** [şərayin] arteriya; qan damarı; ~ ورم arterit

شریر [şərir] 1) şər, pis (*adam*); 2) *c.* **اشرار** [əşrar] cani, quldur, cinayətkar

شریرانه [şərirane] 1) acıqla, hirslə, qəzəblə, kinli-kinli; 2) quldurcasına, cinayətkarcasına

شریعت [şəriət] *c.* **شرایع** [şəraye'] şəriət; müsəlman hüququ

شریعت مآب [şəriətməab] *bax* **شریعت مدار**

شریعت مدار [şəriətmədar] böyük müsəlman ruhanilərinə verilən fəxri ad (*dərəcə*)

شریف [şərif] *c.* **اشراف** [əşraf] // **شرفا** [şərəfa] şərif, şərafətli, vicdanlı, nəcib

شریک [şərik] *c.* **شرکا** [şərəka] şərik, ortaq; شدن ~ şərik olmaq

شست [şəst] I baş barmaq

شست [şəst] II *bax* **شصت**

شستشو [şostoşu] yuma; yuyub-təmizləmə; yuyunma; کردن ~ yuyunmaq; yumaq

شستن [şostən] *k.* شو (ی) [şu (y)] // **شور** [şur] 1) yumaq, yuyunmaq; 2) yuyub-aparmaq

شستنی [şostəni] yumalı, yuyulmalı; ~ ظروف yuyulmalı qablar

شست و شو [şostoşu] *bax* **شستشو**

شش [şeş] altı

شش [şoş] ağ ciyər

شش بر [şeşbər] *riyaz.* altıtərəfli, altıküncli

شش ترک [şeştərk] *bax* **شش بر**

شش دانگ [şeşdəngi] [illegible]; tamam; ~ ملک bütöv mülk, mülkün hamısı

ششصد [şeşsəd] altı yüz

ششلول [şeşlul] tapança, altıpatronlu tapança

شش گوش [şeşquş] *bax* **شش بر**

ششم [şeşom] altıncı

شش ماهه [şeşmahe] altıaylıq
ششمین [şeşomin] *bax* **ششم**
شصت [şəst] altmış
شصتم [şəstom] altmışıncı
شصمین [şəstomin] *bax* **شصتم**
شط [şət(t)] 1) böyük çay; 2) çayın sahili
شطرنج [şətrənc] şahmat; **~ زدن (بازی کردن)** şahmat oynamaq
شطرنج باز [şətrəncbaz] şahmatçı
شطرنج بازی [şətrəncbazi] şahmat oyunu; **~ کردن** şahmat oynamaq
شعار [şear // şoar] 1) şüar, deviz; 2) adət, ənənə; 3) əlamət, fərqləndirici əlamət
شعاع [şoa'] *c.* **اشعه** [əşə'e] 1) şüa; 2) parıltı, işıq; 3) radius; **افکندن ~** a) şüa salmaq; b) parlamaq
شعاع افکن [şoa'əfkən] 1) şüalanan; 2) parıldayan, işıldayan
شعاع گستر [şoa'qostər] *bax* **شعاع افکن**
شعاعی [şoail, radial, radius, şüaqamətində olan; **~ خط** radial xətt
شعبان [şə'ban] şəban (*hicri-qəməri ilinin səkkizinci ayı*)
شعبده [şo'bədə] şəbədə, fokus
شعبده باز [şo'bədebaz] 1) fokusçu, fokus göstərən; 2) fırıldaqçı, kələkbaz
شعبده بازی [şo'bədebazi] 1) fokus göstərmə; 2) fırıldaqçılıq, kələkbazlıq; **کردن ~** a) fokus göstərmək; b) fırıldaqçılıq etmək, kələkbazlıq etmək
شعبه [şo'be] *c.* **شعبات** [şoəbat] // **شعب** [şoəb] 1) şöbə, bölmə, filial; 2) budaq, şaxə; xətt
شعر [şe'r] *c.* **اشعار** [əş'ar] şeir; **~ آزاد** sərbəst şeir; **~ حماسی** epik şeir; **~ غنایی** lirik şeir; **~ گفتن (سرودن)** şeir yazmaq (*qoşmaq*)
شعرباف [şe'rbaf] qafiyəpərdaz, istedadsız şair, şairlik həvəsinə düşən
شعشعه [şə'şə'e] şüa saçma, parıltı
شعف [şəəf] sevinc, fərəh
شعله [şo'le] şölə, işıq, parıltı; **~ زدن (کشیدن)** şölələnmək, yanmaq
شعله پوش [şo'lepuş] alovsöndürən; alovyatıran
شعله ور [şö'levər] şöləli, alovlu; parıldayan; **شدن ~** şölələnmək, yanmaq; **کردن ~** yandırmaq
شعور [şour] şüur, ağıl, dərrakə, düşüncə
شغال [şəğal] 1) çaqqal; 2) acgöz
شغل [şoğl] 1) iş; 2) peşə, ixtisas; **معلمی ~** müəllimlik peşəsi; 3) vəzifə
شفا [şəfa // şefa] şəfa, müalicə, əlac; **دادن (بخشیدن) ~** şəfa vermək, müalicə etmək; **یافتن ~** şəfa tapmaq, sağalmaq
شفابخش [şəfabəxş] şəfa verən, şəfaverici, sağaldan
شفاپذیر [şəfapəzir] müalicə olunan (*xəstəlik*)
شفاعت [şəfaət // şefaət] 1) xahiş (*günahkarın bağışlanması üçün*); 2) müdafiə etmə, dəstəkləmə; 3) vasitəçilik; **کردن ~** a) xahiş etmək; b) müdafiə etmək, dəstəkləmək
شفاف [şəffaf] 1) şəffaf; **~ آب** şəffaf su; 2) parıltılı, parlayan
شفاناپذیر [şəfanapəzir] müalicə olunmayan (*xəstəlik*)
شفاهی [şefahi] şifahi; **~ امتحان** şifahi imtahan
شفتالو [şəftalu] 1) şaftalı (*meyvə*); 2) şaftalı (*ağac*)

شفته [şefte] beton (*məhlul*); **~ ریختن** beton tökmək
شفق [şəfəğ] şəfəq
شفقت [şəf(ə)ğət // şəfe(ğ)ğət] şəfqət, mərhəmət, mehribanlıq, ürəyiyumşaqlıq; **کردن ~** mərhəmət göstərmək, ürəyi yanmaq
شفقت آمیز [şəf(ə)ğətamiz] şəfqətli, mərhəmətli, mehriban
شفیع [şəfi'] müdafiə edən, dəstəkləyən
شفیق [şəfiğ] 1) xeyirxah; əziz; nəvazişli, ürəyiyumşaq; 2) ürəkdirək verən, təskinlik verən
شق [şəğ(ğ)] *c.* **شقوق** [şoğuğ] 1) çat, yarıq, deşik; 2) bölmə, parçalama; **کردن ~** parçalamaq, ayırmaq, bölmək
شق [şeğ(ğ)] 1) çarə, yol, çıxış yolu; **اسلم ~** düzgün yol; 2) iki imkandan biri, dilemma, alternativ; 3) *bax* **شقه** [şeğğe]
شق القمر [şeğğolğəmər] möcüzə; **کردن ~** möcüzə göstərmək
شقاوت [şəğavət // şeğavət] 1) rəhmsizlik, qəddarlıq, zalımlıq; 2) bədbəxtlik
شقاوت آمیز [şəğavətamiz] rəhmsiz, qəddar, qeyri-insani
شقایق [şəğayeğ] lalə növü
شق و رق [şeğğorəğ(ğ)] *dan.* şax, düz; şax durmuş, düz durmuş
شقه [şeğğe // şəğğe] 1) bir hissə, yarı; 2) şaqqa, cəmdəyin yarısı; **~ کردن** yarıya bölmək; şaqqalamaq
شقه [şoğğe] zolaq (*parçada*)
شقی [şoği] *c.* **اشقیا** [əşğiya] 1) zalım, qəddar, rəhmsiz; 2) bədbəxt
شقیقه [şəğiğe] *c.* **شقایق** [şəğayeğ] gicgah
شک [şək(k)] *c.* **شکوک** [şokuk] şəkk, şübhə; **~ بدون** şübhəsiz; **بی ~ و ریب** heç bir şəkk-şübhə olmadan; **آوردن (بردن) ~** şübhələnmək; **داشتن ~** şübhəli olmaq, əmin olmamaq
شکار [şekar] 1) ov; 2) ov heyvanı, ovlanan heyvan; **شدن ~** ovlanmaq; **کردن ~** ovlamaq
شکارچی [şekarçi] ovçu
شکارگاه [şekarqah] ovlaq, ov yeri
شکاری [şekari] 1) ov, ova aid; **~ تفنگ** ov tüfəngi; **~ سگ** ov iti; 2) ovlayan (*heyvan*); yırtıcı; **حیوانات ~** yırtıcı heyvanlar; 3) qırıcı (*təyyarə*); **~ هواپیمای** qırıcı təyyarə
شکاف [şekaf] yarıq, deşik, çatlaq; **خوردن ~** yarılmaq; **دادن ~** yarmaq
شکافتن [şekaftən] *k.* **شکاف** [şekaf] 1) yarmaq, deşmək; 2) sökmək; 3) açmaq
شکافته [şekafte] **شکافتن** *f.-nin k.z.f.sif;* 1) yazılmış, deşilmiş; 2) sökülmüş
شکافی [şekafi] parçalanmış; **~ اتم** parçalanmış atom
شکاک [şəkkak] 1) şəkk edən, şübhələnən, şübhə edən; 2) skeptik (*elmi cərəyan nümayəndəsi*)
شکاکی [şəkkaki] *c.* **شکاکیون** [şəkkakiyyun] skeptiklər məktəbinin (*cərəyanının*) nümayəndəsi
شکاندن [şekandən] *bax* **شکستن**
شکایت [şekayət] *c.* **شکایات** [şekayat] şikayət; giley; **کردن (داشتن) ~** şikayətlənmək; gileylənmək
شکایت آمیز [şekayətamiz] şikayətli; gileyli; **با لحن ~** şikayətli tərzdə

شکایت نامه [şekayətnəme] şikayət ərizəsi, yazılı şikayət

شک دار [şəkdar] *bax* **شکاک 1)**

شکر [şokr] şükür; **~ کردن (گفتن)** şükür etmək

شکر [şəkər // şekər] şəkər

شکراب [şəkərab // şekərab] 1) qəndab; 2) *dan.* iki dostun arasındakı inciklik; **~ شده ایشان میان*** araları dəyib

شکرافشان [şəkərəfşan] şirinsözlü, şirin danışıqlı; bəlağətli

شکران [şokran] *bax* **شکرانه**

شکرانه [şokrane] razılıq, minnətdarlıq, şükürlər etmə

شکربار [şəkərbar] çox şirin, şəkər kimi şirin

شکربوره [şəkərbure] şəkərbura

شکرپاره [şəkərpare] 1) çox şirin şey; 2) çox şirin ərik növü

شکرپنیر [şəkərpənir] noğul, konfet növü

شکرخند [şəkərxənd] şiringülüşlü, təbəssümlü

شکرخواب [şəkərxab] şirin yuxu

شکرستان [şəkərestan] 1) şəkər qamışlığı; 2) *məc.* məşuqənin dodaqları

شکرلب [şəkərləb] şirindodaqlı

شکرک [şəkərək] xarlanma; **~ زدن (بستن)** xarlanmaq

شکرگزار [şokrqozar] şükür edən, minnətdar olan

شکرگزاری [şokrqozari] şükür etmə, minnətdarlıq, təşəkkür; **~ کردن** şükür etmək, minnətdarlıq etmək

شکست [şekəst] 1) məğlubiyyət; uduzma; 2) uğursuzluq; kəsilmə (*imtahandan*); 3) sınma (*şüa*); *bax* **شکستگی 1); ~ خوردن** məğlub olmaq; **~ دادن** məğlub etmək; ◊ **~* زلف(مو)** saçın qıvrımlığı

شکست خورده [şekəstxorde] 1) məğlub olmuş, məğlub edilmiş; 2) sınmış

شکستگی [şekəstegi] 1) sınıq, sınma; 2) yorğunluq; 3) sınıxma; zəifləmə; yorulma

شکستن [şekəstən] *k.* **شکن** [şekən] 1) sınmaq; sındırmaq; **~ دل را** ürəyi sındırmaq; **~ ظرف را** qabı sındırmaq; **~ عهد را** əhdi sındırmaq (*pozmaq*); 2) pozmaq (*sakitliyi*); əməl etməmək (*qanuna, sözə*); **~ قانون را** qanunu pozmaq; 3) məğlub etmək; **~ دشمن را** düşməni məğlub etmək

شکست ناپذیر [şekəstnapəzir] məğlubedilməz, məğlub edilməyən, basılmaz

شکستنی [şekəstəni] kövrək, tez sınan (*mal*); **~ کالای*** tezsınan mal

شکسته [şekəste] **شکستن** *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) sınmış, sınıq; 2) qəmli, kədərli; 3) şikəstə (*fars xətt növü*)

شکسته بال [şekəstebal] 1) qanadı sınmış; 2) zəif, gücsüz; 3) bədbəxt, biçarə, yazıq; incidilmiş

شکسته بسته [şekəstebəste] güclə danışma, güc-bəla ilə demə (*danışma*)

شکسته بند [şekəstebənd] sınıqçı

شکسته بندی [şekəstebəndi] sınıqçılıq; sınığı müalicə etmə

شکسته پیمان [şekəstepeyman] 1) əhdi pozan; 2) vəfasız; 3) xəyanətkar

شکسته حال [şekəstehal] yazıq, biçarə

شکسته خاطر [şekəstexater] qəlbisınıq, dərdli, kədərli, qüssəli

شکسته دل [şekəstedel] 1) incimiş; 2) *bax* **شکسته خاطر**

شکسته مزاج [şekəstemezac] zəif, tez-tez xəstələnən

شکسته نفس [şekəstenəfs] gözütox; təvazökar, sadə

شکسته وعده [şekəstevə'de] *bax* **شکسته پیمان**

شکفتگی [şekoftegi] 1) çiçəklənmə, gül açma; 2) sevinc, şadlıq, fərəh; 3) gülüş, təbəssüm

شکفتن [şekoftən] 1) açılmaq (*gül*); çiçəklənmək; 2) *məc.* sevinmək, şadlamaq; 3) *məc.* gülmək

شکفته [şekofte] **شکفتن** *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) açılmış, çiçəklənmiş; **~ گل*** açılmış gül; 2) *məc.* şad, şən; **~ شدن** a) açılmaq (*gül*); çiçəklənmək; b) şadlanmaq, sevinmək

شکل [şekl] *c.* **اشکال** [əşkal] 1) şəkil, forma; 2) rəsm, təsvir; 3) üz, sifət; 4) yol, tərz, üsul; **~ کشیدن** şəkil çəkmək; **~ از افتادن** formadan düşmək, formasını itirmək

شکلات [şokolat] şokolad

شکلاتی [şokolati] 1) şokoladlı; 2) şokolad rəngli, tünd-qəhvəyi

شکل پذیر [şeklpəzir] plastik, yoğurula bilən, istənilən şəklə salına bilən

شکلک [şeklək] *dan.* ağız-burnunu əymə, üz-gözünü büzüşdürmə; **~ در آوردن** ağız-burnunu əymək, üz-gözünü büzüşdürmək

شکم [şekəm] 1) qarın; 2) iç, içalat; 3) qarın (*doğuş üçün numerativ söz*); **~ یک زایید** bir qarın doğub; ◊ **~* خود را بالا آمدن** hamilə olmaq; **صابون زدن** iştahası böyük olmaq

شکم باره [şekəmbare] *bax* **شکم پرست**

شکم بند [şekəmbənd] 1) qarın sarğısı, bandaj; 2) korset

شکم بنده [şekəmbənde] *bax* **شکم پرست**

شکمبه [şekəmbe] mədə (*heyvanlarda*)

شکم پرست [şekəmpərəst] 1) qarınotaran; çoxyeyən, qarınqulu; 2) acgöz, doymaz, doymaq bilməyən

شکم پرستی [şekəmpərəsti] 1) qarınotarma; qarınqululuq; 2) acgözlük, doymazlıq

شکم پرکن [şekəmporkon] *bax* **شکم پرست**

شکم پرور [şekəmpərvər] *bax* **شکم پرست**

شکم پروری [şekəmpərvəri] *bax* **شکم پرستی**

شکم چران [şekəmçəran] *bax* **شکم پرست 1)**

شکم درد [şekəmdərd] qarın ağrısı

شکم روش [şekəmrəveş] ishal, qarın işləməsi

شکم گرسنه [şekəmqorosne] ac

شکم گرفتگی [şekəmgereftegi] *tib.* qəbzlik

شکم گنده [şekəmqonde] yekəqarın, qarnıyekə, qarnıyoğun

شکن [şekən] **شکستن** *f.nin k.;* 1) buruq (*saç*), qıvrım; **~* زلف** saçın buruğu; 2) bükük, qırış (*dəridə*); 3) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "qıran", "sındıran" mənasını bildirir: **قد شکن** qəndqıran, qəndsındıran; **هیزم شکن** odunçu, odunqıran

شکنجه [şekənce] işgəncə, əzab; **~ دادن** işgəncə vermək; əzab vermək

شکننده [şekənənde] 1) tezsınan, kövrək; 2) *məc.* zərif, incə
شکور [şəkur] şükür edən; həyatından razı olan; aza qane olan
شکوفا [şokufa] çiçəklənən
شکوفان [şokufan] *bax* **شکوفا**
شکوفتن [şekuftən] *bax* **شکفتن**
شکوفنده [şekufənde] *bax* **شکوفا**
شکوفه [şekufe // şokufe] çiçək (*meyvə ağacının*); çiçəkləmə; açılmış gül
شکوفیدن [şekufidən] *bax* **شکفتن**
شکوه [şekve] şikayət; giley; ~ **کردن** şikayətlənmək; gileylənmək
شکوه [şokuh] böyüklük, əzəmət, dəbdəbə, təmtəraq; ~ **با** böyük, əzəmətli
شکوه آمیز [şekveamiz] şikayətli; gileyli; ~ **نگاههای** gileyli baxışlar
شکوهمند [şokuhmənd] böyük, əzəmətli, dəbdəbəli, təmtəraqlı
شکوهمندی [şokuhməndi] böyüklük, əzəmət, dəbdəbə, təmtəraq
شکیب [şəkib] *bax* **شکیبایی**
شکیبا [şəkiba] səbirli, dözümlü
شکیبایی [şəkibayi] səbir, dözüm
شکیل [şəkil] gözəl, xoşsifət
شگرد [şegerd] fənd, üsul, yol; ~ **کار** işin qaydası (*çami*)
شگرف [şegərf] 1) qəribə, heyrətli, təəccüblü; bənzərsiz, nadir; 2) əla, ən gözəl; 3) çox böyük, yekə
شگفت [şegeft] təəccüb, heyrət; **به** ~ **آمدن** // **در** ~ **ماندن** təəccüblənmək
شگفت آمیز [şegeftamiz] təəccüblü, təəccübləndirici, heyrətləndirici
شگفت انگیز [şegeftəngiz] *bax* **شگفت آمیز**
شگفت زدگی [şegeftzədegi] təəccüblənmə, heyrətlənmə
شگفت زده [şegeftzəde] təəccüblənən, heyrətlənən
شگون [şoqun] uğur; xoş əlamət; sayalı ayaq; **داشتن** ~ ayağı sayalı olmaq; ayağı uğurlu olmaq
شل [şəl] axsaq, çolaq, topal, şikəst
شل [şol] 1) zəif, süst; ~ **مرد** zəif adam; 2) bərkidilməmiş, boş (*ip və s.*); 3) duru; ~ **آش** duru sıyıq; ~ **شدن** a) zəifləmək; b) boşalmaq; ~ **طناب شده** kəndir boşalıb; ~ **کردن** a) zəiflətmək; b) boşaltmaq
شلاق [şəllağ] şallaq, qamçı; ~ **زدن** şallaq vurmaq
شلتوک [şəltuk] çəltik (*təmizlənməmiş düyü*)
شلختگی [şələxtegi] *dan.* pintilik, səliqəsizlik (*qadında*)
شلخته [şələxte] *dan.* pinti, səliqəsiz (*qadın*)
شلغم [şəlğəm] şalğam
شلنگ [şələng] iri addım; ~ **انداختن** hoppana-hoppana getmək
شلوار [şəlvar] şalvar
شلوارک [şəlvarək] qısa şalvar (*dizədək*), şort
شلوغ [şoluğ] 1) qarışıqlıq, çaxnaşma, nizamsızlıq; 2) qışqırıq, hay-küy; səs-küy; 3) səs-küylü, şuluqçu; ~ **بچه** şuluqçu uşaq; ~ **شدن** qarışıqlıq olmaq; ~ **کردن** şuluqluq etmək; qışqırmaq; hay-küy salmaq; səs-küy salmaq; dava-dalaş etmək
شلوغ کاری [şoluğkari] 1) çaxnaşma salma, nizamsızlıq yaratma; 2) qışqırıq salma, hay-küy salma

شلوغ کن [şoluğkon] *dan.* hay-küylü, səs-küylü, cəncəl, qalmaqal
شلوغی [şoluği] 1) şuluqluq, səs-küy; 2) kütlə, izdiham
شله [şole] şorba, sup, sıyıq
شلی [şəli] axsaqlıq, topallıq
شلی [şoli] 1) zəiflik, süstlük; 2) duruluq (*yeməyin*)
شلیدن [şəlidən] *dan.* axsamaq
شلیک [şellik] atəş, yaylım atəşi; atışma; ~ **سلام** salyut, yaylım atəşi
شم [şəm(m)] 1) iy duyğusu, iybilmə; 2) səriştə; ~ **سیاسی** siyasi səriştə, siyasi duyum
شما [şoma] siz; sizin (izafət *birləşməsində*); ~ **خانهٔ** sizin ev
شماتت [şəmatət // şematət] 1) bədxahlıq, başqasının bədbəxtliyinə sevinmə; 2) danlaq, qınaq, məzəmmət, tənə; ~ **کردن** a) başqasının bədbəxtliyinə sevinmək; b) qınamaq, pisləmək, məzəmmət etmək
شماتت آمیز [şəmatətamiz] məzəmmətli, tənəli
شمار [şomar] **شمردن** *f.-nin k.:* 1) hesab, hesablama; 2) say, ədəd, miqdar; ~ **به آمدن** sayılmaq; ~ **به آوردن** saymaq; ◊ ~**روز** məhşər günü
شمارش [şomareş] hesab, say; hesablama, hesablanma; ~ **آرا** səslərin hesablanması; ~ **کردن** hesablamaq
شماره [şomare] 1) nömrə, say; ~ **شاگردان** şagirdlərin sayı; 2) ölçü; ~ **کفش** ayaqqabının ölçüsü; ~ **کردن** saymaq, hesablamaq; ~ **گرفتن** telefon nömrəsini yığmaq
شماره گیری [şomaregiri] telefon nömrəsini yığma
شماطه [şəmmate] saat zəngi
شماطه دار [şəmmatedar] zəngli; ~ **ساعت** zəngli saat
شمال [şemal // şomal] şimal; ~ **شرقی** şimal-şərqi; ~ **غربی** şimal-qərbi; ~ **باد** şimal küləyi
شمایل [şəmayel] portret, şəkil (*müqəddəs şəxsiyyətlərin*); ikona
شمپانزه [şəmpanze] şimpanze
شمد [şəməd] döşəkağı, mələfə
شمردن [şomordən // şemordən] *k.* **شمار** [şomar] // **شمر** [şomor] 1) saymaq; hesab etmək, hesablamaq; 2) sadalamaq, demək
شمرده [şomorde] **شمردن** *f.-nin k.z.f.sif.:* ölçülüb-biçilmiş, ritmik, aram, aydın; ~ **قرائت** aydın qiraət; ~**گامهای** ritmik addımlar
شمس [şəms] günəş
شمسی [şəmsi] günəş; günəşə aid; ~ **سال** günəş (*şəmsi*) ili
شمسیه [şəmsiyye] *bax* **شمسی**; ~ **حروف** *qram.* şəmsiyyə hərflər; **ال** [əl] artiklindən sonra asimilyasiya edilərək ikiqat tələffüz olunan hərflər (**ط، ش، س، ر، ذ، د، ث، ت، ن، ل، ض، ص، ظ**)
شمش [şemş] külçə; ~ **طلا** qızıl külçəsi
شمشاد [şemşad] *bot.* şümşad (*ağac*)
شمشیر [şəmşir] qılınc; ~ **کشیدن** qılınc çəkmək
شمشیرباز [şəmşirbaz] qılıncoynadan
شمشیربازی [şəmşirbazi] qılıncoynatma; ~ **کردن** qılınc oynatmaq
شمشیرزن [şəmşirzən] *bax* **شمشیرباز**
شمع [şəm'] şam, yanan şam; ~ **روشن کردن** şam yandırmaq; ◊ ~ **آسمان (صباح، فلک)** günəş

شمعدان [şəm'dan] şamdan, şamqabı
شمعدانی [şəm'dani] *bot.* ətirşah
شمن [şəmən] 1) şaman; 2) bütpərəst
شمن پرستی [şəmənpərəsti] şamançılıq
شمه [şəmme// şemme] hissə; parça; **شمه ای از حکایت** hekayənin bir hissəsi
شمیم [şəmim] 1) xoşqoxulu; ətirli, rayihəli; 2) yüksək, hündür, uca
شمیمه [şəmime] *c.* **شمایم** [şəmayem] 1) *bax* **شمیم**; 2) iy, ətir, xoş qoxu
شن [şen] qum; çınqıl
شنا [şena] üzmə, üzgüçülük; ~ **مسابقه** üzgüçülük üzrə yarış; ~ **کردن** üzmək; **بلد بودن** ~ üzməyi bacarmaq
شناخت [şenaxt] 1) tanıma; bilmə; **آینده** ~ öncəgörmə, gələcəyi görmə; 2) tanış olma
شناختن [şenaxtən] *k.* **شناس** [şenas] 1) tanımaq; bilmək; 2) tanış olmaq; 3) seçmək, ayırd etmək
شناخته [şenaxte] **شناختن** *f.-nin k.z.f.sif.;* tanınmış; məşhur
شناس [şenas] **شناختن** *f.-nin k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "bilən" mənasını bildirir: **خاورشناس** şərqşünas; şərqi bilən; ~ **بودن** tanış olmaq; bilmək, tanımaq
شناساندن [şenasandən] tanış etmək; ~ **خود را** özünü göstərmək
شناسایی [şenasayi] 1) tanıma; tanışlıq; **دوژور** ~ *siy.* rəsmi tanıma (*bir dövlətin digərini*); 2) bilmə, qavrama; **داشتن** ~ tanış olmaq; bilmək; qavramaq; ayırd etmək
شناسنامه [şenasname] pasport
شناگاه [şenaqah] plyaj, çimərlik
شناگر [şenagər] üzgücü
شناگری [şenagəri] üzgüçülük
شناور [şenavər] 1) üzən; 2) *bax* **شناگر**
شناوری [şenavəri] *bax* **شناگری**
شنبه [şəmbe] şənbə
شنجرف [şəncərf] *bax* **شنگرف**
شن ریزی [şenrizi] qum tökmə; çınqıl tökmə; **کردن** ~ qum tökmək; çınqıl tökmək
شنزار [şenzar] qumluq; qumsallıq
شنفتن [şenoftən] *k.* **شنو** [şenou] *dan.* **شنیدن** *bax*
شنگرف [şəngərf] kinovar (*qırmızı mineral və boya*)
شنگرفی [şəngərfi] açıq-qırmızı, narıncı
شنل [şenel] şinel
شنوا [şenəva] eşidən, dinləyən; **او گوش~ ندارد** o, sözə baxmır (*qulaq asmır*)
شنواندن [şenəvandən] eşitdirmək, qulağına çatdırmaq
شنوایی [şenəvayi] 1) eşitmə qabiliyyəti, eşitmə duyğusu; **قوی** ~ güclü eşitmə duyğusu; 2) sözə baxma, qulaq asma, itaət etmə; **داشتن** ~ sözə baxmaq, qulaq asmaq, itaət etmək
شنودن [şonudən] *bax* **شنیدن**
شنونده [şenəvənde] *c.* **شنوندگان** [şenəvəndeqan] dinləyən, dinləyici; **شنوندگان گرامی** əziz dinləyicilər
شنیدن [şenidən] *k.* **شنو** [şenou] eşitmək, qulaq asmaq, dinləmək; ~ **کی بود مانند دیدن** *ata. söz.* yüz eşitməkdən, bir görmək yaxşıdır
شنیدنی [şenidəni] eşitməli, maraqlı; qəribə; ~ **اخبار** maraqlı xəbərlər
شنیده [şenide] **شنیدن** *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) eşidilmiş; 2) şayiə

شنیع [şəni'] 1) iyrənc, çirkin; alçaq; ~ **عمل** iyrənc hərəkət; 2) dəhşətli, qorxulu
شو [şou] şou, əyləncəli estrada tamaşası
شو [şu] *bax* **شوی**
شوال [şəvval] şəvval (*hicri-qəməri ilinin onuncu ayı*)
شوت [şut] *idm.* zərbə; **زدن** ~ zərbə vurmaq
شوخ [şux] 1) məzəli, zarafatcıl (*adam*); 2) gözəl; yaraşıqlı; 3) şən, şad
شوخ چشم [şuxçeşm] həyasız, utanmaz; sırtıq
شوخ طبع [şuxtəb'] 1) şad, şən; 2) zarafatcıl; hazırcavab
شوخ وشنگ [şuxoşəng] *bax* **شوخ 1), 2)**
شوخی [şuxi] zarafat; dəcəllik; ~ **بدون** zarafatsız; **کردن** ~ zarafat etmək; dəcəllik etmək; **به** ~ **گرفتن** zarafata salmaq; ciddi yanaşmamaq
شور [şour] 1) məsləhət, məşvərət; 2) müzakirə; **کردن** ~ məsləhətləşmək; məsləhət etmək; **مورد** ~ **قرار دادن** müzakirəyə qoymaq, müzakirə etmək; **مورد** ~ **قرار گرفتن** müzakirəyə qoyulmaq, müzakirə olunmaq
شور [şur] I şor, duzlu; ~ **آب** duzlu (*şor*) su; ~ **غذای** duzlu (*şor*) xörək; ◊ **شورش را در آوردن** şorunu çıxartmaq, ağ eləmək
شور [şur] II 1) həyəcan, təşviş, narahatçılıq; 2) ehtiras, eşq, məhəbbət; ~ **وطن** vətən məhəbbəti
شورا [şoura // şura] 1) şura; ~ **امنیت** **سازمان** **ملل متحد** BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası; ~ **جنگی (نظامی)** hərbi şura; ~ **ملی** Milli Məclis; 2) məsləhət, məşvərət, konsilium; ~ **پزشکی** tibbi konsilium
شوراب [şurab] 1) şoraba; 2) duzlu su
شورابه [şurabe] *bax* **شوراب**
شوراندن [şurandən] 1) həyəcanlandırmaq; 2) qızışdırmaq; təhrik etmək (*qiyama, iğtişaşa və s.*); 3) coşdurmaq, təlatümə gətirmək (*dənizi*)
شورانگیز [şurəngiz] 1) həyəcanlandıran, narahat edən; 2) sensasiyalı; ~**خبر** sensasiyalı xəbər
شورانیدن [şuranidən] *bax* **شوراندن**
شوربا [şurba] şorba (*ət və düyü supu*)
شوربخت [şurbəxt] bədbəxt, talesiz
شوربختی [şurbəxti] bədbəxtlik, talesizlik
شورچشم [şurçeşm] bədnəzər
شورش [şureş] 1) həyəcan, narahatçılıq; 2) iğtişaş, qarışıqlıq; üsyan, qiyam; **برپا کردن** ~ üsyan etmək; **به** ~ **درآمدن** həyəcanlanmaq; təlatümə gəlmək (*dəniz*)
شورش طلب [şureştələb] qiyamçı, üsyançı
شورو [şevro] lak; ~ **کفش** lak ayaqqabı
شوره [şure] 1) şoran, şoranlıq; 2) kəpək (*başda*)
شوره زار [şurezar] şoran yer, şoran torpaq
شوری [şuri] şorluq
شوریدگی [şuridegi] 1) həyəcan, narahatlıq; 2) ehtiras; vurğunluq; 3) ağılsızlıq
شوریدن [şuridən] 1) həyəcanlanmaq, narahat olmaq; 2) üsyan qaldırmaq
شوریده [şuride] **شوریدن** *f.-nin k.z.f.sif.;* 1) həyəcanlı, narahat; 2) ehtiraslı, dəlicəsinə sevən; 3) ağılsız

شوریده بخت [şuridəbəxt] *bax* **شوریخت**

شوریده حال [şuridəhal] *bax* **شوریده 1), 2)**

شوریده خاطر [şuridexater] 1) qəmli, kədərli, pərişan; 2) *bax* **شوریده 1), 3)**

شوریده روزگار [şurideruz(e)qar] bədbəxt, yazıq, biçarə, köməksiz, qaragünlü

شوریده سر [şuridesər] aramsız, qərarsız, pərişan, nigaran

شوسه [şosse] şose, avtomobil yolu

شوشه [şuşe] 1) külçə; 2) prizma; prizmaşəkilli (*əşya*); 3) sallanmış buz lüləsi

شوشه ای [şuşei] prizmaşəkilli

شوفاژ [şofaj] isitmə, qızdırma sistemi; **سانترال ~** mərkəzi isitmə sistemi

شوفر [şofer // şofor] şofer, avtomobil sürücüsü

شوفری [şoferi // şofori] şoferlik, sürücülük

شوق [şouğ] 1) ehtiras, həvəs; rəğbət, meyil; 2) şövq; bərk istək; şiddətli arzu; **و ذوق ~** heyranlıq, məftunluq; **داشتن ~** həvəs göstərmək, meyil salmaq; **آمدن به ~** şövqə gəlmək, həvəsələnmək; **آوردن به ~** həvəsləndirmək

شوک [şok] *tib.* şok

شوکت [şoukət] şövkət, əzəmət, cah-calal; təntənə, təmtəraq

شوکولات [şokolat] *bax* **شکلات**

شوم [şum] 1) uğursuz, nəhs; 2) bədbəxt

شومن [şoumən] şoumen, şou verilişlərinin aparıcısı

شووینیست [şovinist] şovinist

شووینیستی [şovinisti] şovinistlik; şovinistcəsinə

شووینیسم [şovinism] şovinizm

شوهر [şouhər] ər, həyat yoldaşı; **دادن ~** ərə vermək; **کردن ~** ərə getmək

شوهر خواهر [şouhərxahər] yeznə (*bacının əri*)

شوهر دار [şouhərdar] ərli

شوهر کرده [şouhərkərde] *bax* **شوهر دار**

شوهر مادر [şouhərmadər] ögey ata

شوی [şuy] *bax* **شوهر**

شوید [şəvid] şüyüd

شوینده [şuyənde] 1) yuyan; 2) yuyucu

شهاب [şehab] *c.* **شهب** [şohob] 1) parlaq ulduz; 2) şölə, od; 3) meteor; **ثاقب ~*** düşən meteor (*parlaq ulduz*)

شهادت [şəhadət] 1) şahidlik; təsdiq etmə; 2) şəhidlik, şəhid olma; **دادن ~** a) şahidlik etmək, təsdiq etmək; b) şahidlik ifadəsi vermək; **به ~ رسیدن** şəhid olmaq

شهادت نامه [şəhadətname] 1) yazılı şəhadət; 2) şəhadətnamə, attestat, vəsiqə

شهامت [şəhamət] igidlik, qorxmazlıq, şücaət

شهباز [şəhbaz] *bax* **شاهباز**

شهبانو [şəhbanu] şah arvadı, kraliça

شهپر [şəhpər] 1) *bax* **شاه پر**; 2) *av.* eleron

شهد [şəhd] 1) bal (*arı balı*); 2) şirni; 3) *bot.* nektar

شهر [şəhr] şəhər

شهرآشوب [şəhraşub] I 1) qeyri-adi gözəl; 2) şəhərdə həyəcan yaradan, şəhəri həyəcanlandıran

شهرآشوب [şəhraşub] II *ədəb.* şəhraşub (*sənətkarlar və müxtəlif peşələr haqqında şeir növü*)

شهربانی [şəhrbani] polis idarəsi

شهرت [şohrət] 1) şöhrət, məşhurluq; 2) familiya, soyad; **(داشتن) ~ یافتن** məşhur olmaq; şöhrətlənmək; yayılmaq

شهرت پرست [şohrətpərəst] şöhrətpərəst

شهرت پرستی [şohrətpərəsti] şöhrətpərəstlik

شهرت طلب [şohrəttələb] *bax* **شهرت پرست**

شهردار [şəhrdar] şəhər meri, şəhər bələdiyyəsi; şəhərin icra başçısı

شهرداری [şəhrdari] şəhər bələdiyyə idarəsi

شهرسازی [şəhrsazi] şəhərsalma

شهرستان [şəhrestan] şəhristan (*İranda inzibati bölgü*); əyalət, rayon

شهرنشین [şəhrneşin] şəhər sakini, şəhərli

شهره [şohre] 1) məşhurluq, adsan; 2) *bax* **مشهور**

شهری [şəhri] 1) *bax* **شهر نشین**; 2) şəhərə aid, şəhərə məxsus

شهریار [şəhriyar] hakim, hökmdar, şah

شهریور [şəhrivər] şəhrivər (*İranda şəmsi təqvimi ilə altıncı ay: 23 avqust – 22 sentyabra uyğun gəlir*)

شهلا [şəhla] tünd-mavi gözlü

شهله [şəhle] 1) şındır, ət şındırı; 2) çox yağlı ət

شهوانی [şəhəvani] şəhvətli, ehtiraslı

شهوت [şəhvət] *c.* **شهوات** [şəhəvat] 1) şəhvət, ehtiras; 2) bərk istək, şiddətli arzu

شهوت انگیز [şəhvətəngiz] şəhvətli, şəhvət oyadan, ehtiraslı

شهوت پرست [şəhvətpərəst] şəhvətpərəst, şəhvətli, ehtiraslı

شهوت پرستی [şəhvətpərəsti] şəhvətpərəstlik, şəhvət, ehtiras

شهوت ران [şəhvətrani] *bax* **شهوت پرست**

شهوت رانی [şəhvətrani] *bax* **شهوت پرستی**

شهوی [şəhəvi] *bax* **شهوانی**

شهید [şəhid] *c.* **شهدا** [şohəda] şəhid; **شدن ~** şəhid olmaq; **کردن ~** şəhid etmək, öldürmək

شهیر [şəhir] məşhur, tanınmış, görkəmli

شئ [şe'y] *c.* **اشیا** [əşya] şey, əşya

شیاد [şəyyad] fırıldaqçı; kələkbaz, yalançı; şarlatan

شیادی [şəyyadi] fırıldaqçılıq, kələkbazlıq, şarlatanlıq; **کردن ~** fırıldaqla məşğul olmaq

شیاطین [şəyatin] *t.* **شیطان**

شیب [şib] *bax* **نشیب**

شیب دار [şibdar] *bax* **نشیب دار**

شیپور [şeypur] şeypur; **زدن ~** şeypur çalmaq

شیپورچی [şeypurçi] şeypurçu, şeypurçalan

شیپورزن [şeypurzən] *bax* **شیپورچی**

شیخ [şeyx] *c.* **شیوخ** [şoyux] // **مشایخ** [məşayex] 1) qoca, ağsaqqal, hörmətli şəxs; 2) qəbilə başçısı; 3) dini (*sufi*) təlim başçısı, şeyx

شیدا [şeyda] bərk sevən, dəlicəsinə vurğun; məftun

شیدایی [şeydayi] bərk sevmə, dəlicəsinə vurğunluq, bərk məftunluq

شیر [şir] I süd; **استریلیزه ~˙** sterilizə edilmiş süd; **بریده ~˙** çürümüş süd; kəsmik; **پاستوریزه ~˙** pasterizə edilmiş süd; **خشک ~˙** quru süd; **~ خوردن** a) süd içmək; b) əmmək (*döşü*); **~ دادن** əmizdirmək; **~ دوشیدن** süd sağmaq; **از ~ بریدن (گرفتن)** süddən kəsmək; ◊ **به ~ زاییدن** dalbadal doğmaq (*uşağın südü kəsilməmiş doğmaq*)

شیر [şir] II şir, aslan; **ماده ~˙** dişi aslan; **نر ~˙** erkək aslan; **درفش ~˙** (علم) bayrağın üstündəki şir şəkli

شیر [şir] III kran, ventil, lülək

شیرازه [şiraze] sap, qaytan, bafta, şərid (*kitab səhifələrini cildə tikən*)

شیراسا [şirasa] aslan (*şir*) kimi güclü

شیربچه [şirbəç(ç)e] aslan (*şir*) balası

شیربرنج [şirberenc] südlü sıyıq

شیربها [şirbəha] süd pulu, başlıq

شیرپاک خورده [şirepakxorde] halalsüdəmmiş, düz, təmiz (*adam*)

شیرجه [şirce] suya başvurma; suya tullanma, suya cumma

شیرخوار [şirxar] südəmər; **~ کودک ˙** südəmər uşaq

شیرخوارگاه [şirxarqah] körpələr evi

شیردل [şirdel] igid, cəsarətli, cəsur

شیردلی [şirdeli] igidlik, cəsarət, şücaət

شیردوش [şirduş] sağıcı, südsağan; **~ ماشین ˙** südsağan aparat

شیردوشی [şirduşi] süd sağma

شیرده [şirdeh] südverən; **~ گاو ˙** südverən inək

شیرزن [şirzən] qəhrəman qadın

شیرگرم [şirgərm] istitəhər, ilıq

شیرگرم کن [şirgərmkon] südqızdıran

شیرمال [şirmal]: **~ نان ˙** süd və şəkərlə bişirilən çörək

شیرمرد [şirmərd] cəsur, igid; qəhrəman (*kişi*)

شیرمست [şirməst] doyunca süd əmmiş (*keçi və ya qoyun balası*); ◊ **~ شدن** burnunu dik tutmaq

شیروانی [şirvani] dam örtüyü (*dəmirdən və ya sinkdən*)

شیره [şirəl] şirə; **~ انگور ˙** üzümsirəsi; 2) doşab; ◊ **~ کشیدن** tiryək çəkmək; **~ پس دادن** şirə vermək; **~ به سر کسی مالیدن ˙** birinin başını yağlamaq (*tovlamaq*); **~ کسی را ˙ کشیدن** birini sıxıb suyunu çıxartmaq

شیره ای [şirei] 1) narkoman; 2) zəif, qüvvəsiz; 3) bir işə yaramayan

شیره پز [şirepəz] şirəbişirən

شیره دار [şiredar] şirəli

شیره کش [şirekeş] *bax* **شیره ای 1)**

شیری [şiri] 1) süd; **~ دندان ˙** süd dişi; **~ غدد ˙** süd vəzisi; 2) südəmər; **~ بچه ˙** südəmər uşaq; 3) südrəngli; 4) südsatan

شیرین [şirin] 1) şirin; **~ آب ˙** içməli su; **~ صحبت ˙** şirin söhbət; 2) məlahətli, xoşagələn; **~ بچه ˙** qəşəng (*suyuşirin*) uşaq; **~ شدن** şirinləşmək; **~ کردن** şirinləşdirmək

شیرین زبان [şirinzəban] gözəl danışan, şirindilli, natiq

شیرین زبانی [şirinzəbani] şirindillilik, gözəl danışma, natiqlik

شیرین سخن [şirinsoxən] *bax* **شیرین زبان**

شیرین کار [şirinkar] 1) şən; zarafatcıl; 2) hazırcavab

شیرین کاری [şirinkari] 1) şadlıq, şənlik; 2) hazırcavablıq

شیرین کام [şirinkam] uğurlu, xoşbəxt

شیرین کلام [şirinkəlam] *bax* **شیرین زبان**

شیرین گفتار [şirinqoftar] *bax* **شیرین زبان**

شیرین مزه [şirinməze] şirintəhər

شیرینی [şirini] *c.* **شیرینیجات** [şirinicat] 1) şirni, şirniyyat; 2) şirinlik, cazibədarlıq, məlahət; **پختن ~** şirni bişirmək

شیرینی پز [şirinipəz] konditer, şirnibişirən

شیرینی پزی [şirinipəzi] şirni istehsalı; **~ کارخانه ˙** şirniyyat (*konditer*) fabriki

شیرینیجات [şirinicat] *t.* **شیرینی 1)**

شیرینی خوری [şirinixori] 1) nişanlanma; 2) şirniyyat qabı

شیرینی فروشی [şiriniforuşi] qənnadı (*şirniyyat*) dükanı

شیشک [şişək] şişək, biryaşlı qoyun

شیشلیک [şişlik] şişlik, kabab

شیشه [şişe] 1) şüşə; **~ پنجره (جام) ˙** pəncərə şüşəsi; **~ عینک ˙** eynək şüşəsi; 2) pəncərə; vitrin; **~ مغازه ˙** mağazanın vitrini; **~ انداختن** şüşə salmaq

شیشه آلات [şişealat] şüşə məmulatı

شیشه انداز [şişeəndaz] şüşəsalan

شیشه بر [şişebor] 1) şüşəkəsən; 2) *bax* **شیشه انداز**

شیشه دل [şişedel] 1) səmimi, təmizürəkli; 2) tezinciyən

شیشه سازی [şişesazi] şüşə istehsalı; **~ کارخانه ˙** şüşə fabriki

شیشه کاری [şişekari] şüşəsalma işləri; **~ ساختمان ˙** tikintinin şüşəsalma işləri

شیشه گر [şişegər] şüşə düzəldən

شیشه گری [şişegəri] şüşə düzəltmə

شیطان [şeytan] *c.* **شیاطین** [şəyatin] 1) şeytan, çin, əcinnə; 2) *məc.* hiyləgər, zirək; 3) dəcəl; **~ بچه ˙** dəcəl uşaq; ◊ **~ را درس دادن** şeytana papaq (*papış*) tikmək; **~ زیر جلش رفته ˙** şeytan yoldan çıxarıb

شیطان صفت [şeytansefət] 1) şeytansifətli; dəhşətli, qorxunc; 2) qəzəbli, hirsli

شیطانی [şeytani] 1) şeytanlıq; 2) hiyləgər, məkrli; 3) dəcəllik; **~ کردن** a) dəcəllik etmək; b) şeytanlıq etmək; ◊ **~ شدن** *tib.* pollusiyada olmaq (*yuxuda*), şeytan aldatmaq

شیطنت [şeytənət] *bax* **شیطانی**

شیعه [şie] şiə; **~ اهل ˙** şiə; şiələr

شیفت [şift] növbə (*iş növbəsi*)

شیفتگی [şiftegi] 1) vurğunluq; aludəçilik (*sevgidən*); 2) heyranlıq, məftunluq, təəccüb

شیفتن [şiftən] 1) çox sevmək, dəlicəsinə sevmək, dəli-divanə olmaq; 2) təəccüblənmək, heyrətlənmək

شیفته [şifte] **شیفتن** *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) vurulmuş; 2) heyran olmuş, heyrətə gəlmiş; **~ شدن** *bax* **شیفتن 1)**; **~ کردن** heyran etmək; məftun etmək

شیفتی [şifti] növbəli (*iş*)

شیفر [şifr] 1) nömrə, rəqəm; 2) şifr

شیک [şik] gözəl, qəşəng; yaraşıqlı, cəlbedici, valeheduci

شیک پوش [şikpuş] dəbli geyinən

شیک پوشی [şikpuşi] dəblə geyinmə
شیکی [şiki] gözəllik; zəriflik
شیلات [şilat] balıqçılıq; ~ **شرکت** balıqçılıq şirkəti
شیمی [şimi] kimya
شیمیایی [şimyayi] kimyəvi; ~ **مواد** kimyəvi maddələr
شیمی دان [şimidan] kimyaçı, kimyaçı alim
شیمیست [şimist] *bax* **شیمی دان**
شیوا [şiva] gözəl (*söz*); valehedici (*çıxış*)
شیوایی [şivayi] gözəl danışma, bəlağətli danışma
شیوع [şoyu'] yayılma (*xəbər*); ~ **داشتن** yaymaq; ~ **یافتن** yayılmaq
شیون [şivən] şivən, qışqırıq; inilti; ~ **کردن** hönkürmək, bərkdən ağlamaq; ~ **کشیدن** şivən qoparmaq
شئون [şoun] *t.* **شأن**; 1) şan-şöhrət, ad-san; ~ **کشور** ölkənin şöhrəti; 2) sahə; ~ **مختلف زندگی** həyatın müxtəlif sahələri
شیوه [şive] 1) şivə, üsul; 2) üslub; 3) adət, ənənə; 4) naz-qəmzə, işvə
شیوه کار [şivekar] *bax* **شیوه گر**
شیوه گر [şivegər] 1) naz-qəmzəli, işvəli; 2) hiyləgər, yalançı
شیوه گری [şivegəri] 1) naz-qəmzə, işvə; 2) hiyləgərlik;
شیهه [şeyhe] kişnəmə (*at*); ~ **زدن (کشیدن)** kişnəmək

ص

ص [sad] fars əlifbasının on yeddinci hərfi; əbcəd hesabında 90 rəqəmini ifadə edir
صابر [saber] səbirli, dözümlü; təmkinli
صابون [sabun] sabun; ~ **دست و روشویی** əl-üz (*tualet*) sabunu; ~ **رخت شویی (لباس شویی)** paltar sabunu; ~ **زدن** sabunlamaq; ◊ ~ **زیر پای کسی مالیدن** badalaq qurmaq, kələk gəlmək, aldatmaq
صابون پز [sabunpəz] sabunbişirən
صابونی [şabuni] 1) sabunlu, sabunlanmış; ~ **آب** sabunlu su; ~ **دست** sabunlu əl; 2) sabunbişirən, sabun hazırlayan; sabunsatan; 3) *bot.* sabunotu; ~ **کردن** sabunlamaq
صاچمه [saçme] *bax* **ساچمه**
صاحب [saheb] I 1) sahib, yiyə; 2) ağa; ~ **شدن** sahib olmaq, yiyələnmək
صاحب [saheb] II *c.* **اصحاب** [əshab] // **صحابه** [səhabe] dost, yoldaş, arxadaş
صاحب اختیار [sahebextiyar] ixtiyar sahibi, səlahiyyətli şəxs
صاحب اعتبار [sahebe'tebar] etibarlı, inanılmış, hörmətli
صاحب اقتدار [sahebeğtedar] iqtidar sahibi, güclü, qüdrətli
صاحب الزمان [sahebozzəman] zamanın sahibi (*şiələrin on ikinci imamının epiteti*)
صاحب امتیاز [sahebemtiyaz] 1) konsessiya sahibi; 2) qəzet, jurnal sahibi; 3) imtiyazlı, imtiyaz sahibi
صاحب جمال [sahebcəmal] gözəl, qəşəng, yaraşıqlı
صاحب خانه [sahebxane] ev sahibi, ev yiyəsi
صاحب دل [sahebdel] 1) dindar, mömin; 2) ağıllı, müdrik; 3) igid, cəsur
صاحب ذوق [sahebzouğ] 1) istedadlı; 2) zövq əhli, zövqlü
صاحب قران [sahebğeran] 1) xoşbəxt, bəxtiyar (*Zöhrə və Müştəri bürcləri altında doğulan*); 2) padşahların epiteti (*titulu*)
صاحب قلم [sahebğələm] 1) katib, mirzə; 2) yazıçı, qələm sahibi (*əhli*)
صاحب کار [sahebkar] sahibkar
صاحب کتاب [sahebketab] *din.* 1) kitab sahibi (*peyğəmbərlərin epiteti*); 2) müqəddəs kitabları olan dinlər
صاحب کمال [sahebkəmal] savadlı, ağıllı-kamallı; alim
صاحب مقام [sahebməğam] yüksəkvəzifəli, yüksəkrütbəli
صاحب منصب [sahebmənsəb] 1) zabit; 2) məmur, vəzifəli şəxs
صاحب نظر [sahebnəzər] 1) gözüaçıq, uzaqgörən; 2) alicənab, xeyirxah; 3) mömin, dindar
صاحبی [sahebi] irigiləli qırmızı rəngli üzüm növü
صادر [sader] 1) əmələ gələn, zahir olan; baş verən; 2) göndərilən (*xaricə*); 3) nəşr olunan, çap olunan; ~ **شدن** a) nəşr olunmaq; b) göndərilmək (*xaricə*)
صادرات [saderat] ixracat, xaricə göndərilən mallar
صادراتی [saderati] ixracata aid, ixracat üçün; ~ **کالاهای** ixracat malları, ixrac olunan mallar

صادر کننده [saderkonənde] 1) ixrac edən; ~ نفت کشورهای neft ixrac edən ölkələr; 2) sənədi yazan, sənədi verən

صادق [sadeğ] sədaqətli, səmimi; doğruçu, doğrucul, düz danışan

صادقانه [sadeğane] 1) sədaqətlə, səmimiyyətlə; 2) sədaqətli, səmimi

صاعد [saed] qalxan, yüksələn, ucalan

صاعقه [saeğe] *c.* صواعق [səvaeğ] ildırım, şimşək; زدن ~ ildırım vurmaq

صاف [saf] 1) saf, aydın, təmiz, şəffaf; ~ [illegible] [illegible], 2) hamar, düz; ~ راه düz yol

[illegible] [safošade] *dan.* صاف و ساده sadə-lövh, səmimi; ürəyiaçıq

صافی [safi] 1) saflıq, təmizlik; 2) hamarlıq, düzlük; 3) süzgəc, filtr

صالح [saleh] 1) xeyirxah, ədalətli; 2) ləyaqətli; layiq; 3) sərişləli, bacarıqlı; etibarlı; 4) düz və təmiz (*adam*), əməlisaleh

صامت [samet] 1) susan, sakit, dinməz; 2) *dil.* samit (*səs*)

صانع [sane'] 1) *c.* صنائع [sonna'] 1) xəlq edən, Yaradan, Allah; 2) istehsal edən, düzəldən, quran

صایب [sayeb] düz, dəqiq; hədəfə yönəldilmiş; ~ رای düzgün fikir

صایبه [sayebe] *bax* صایب

صبا [seba] I xəfif və mülayim külək

صباء [seba II // seba] 1) gənclik, uşaqlıq; 2) uşaqlıq hərəkətləri

صباح [sobah] sübh, səhər

صباحت [sobahet] gözəllik, incəlik, zərifliik, mədahət

صباغ [sobbağ] boyaqçı

صباغی [səbbağı] boyaqçılıq, boyaqçılıq işi

صباوت [səbavət] 1) uşaqlıq, yeniyetməlik; 2) gənclik

صبح [sobh] *c.* اصباح [əsbah] sübh, səhər; زود ~ sübh tezdən; صادق ~ dan yeri sökülən vaxt

صبحانه [sobhane] səhər yeməyi

صبحدم [sobhdəm] sübh tezdən

صبحگاه [sobhqah] səhər vaxtı

صبر [səbr] səbir, dözüm; taqət; داشتن (کردن) ~ səbir etmək, dözmək; gözləmək

صبغه [sebğe] rəng, boya

صبور [səbur] *bax* صابر

[illegible] [səburi] səbirli olma, dözümlülük; təmkinlilik; کردن ~ səbir etmək, dözmək

صبوحی [səbuhi] səhər şərab içmə; زدن ~ səhər şərab içmək

صبی [səbi] *c.* صبیان [sebyan] oğlan, oğlan uşağı; uşaq

صبیح [səbih] gözəl, incə, zərif

صبیه [səbiyye] *c.* صبایا [səbaya] qız; qız uşağı

صحابت [səhabət] 1) ünsiyyət; 2) müsahib; həmsöhbət; 3) *din.* Məhəmməd peyğəmbərin (*s.*) səhabələri; [illegible] [illegible] müşayiət etmə; ~ به müşayiəti ilə

صحابه [sohabe] I *t.* صاحب

صحابه [sohabe] II *bax* صحابت

صحابی [sohabi] *bax* صحابت 3)

صحاف [sohhaf] cildçi

صحافی [sohhafi] 1) cildləmə; 2) cildxana; cildçi sexi

صحبت [sohbət] söhbət, söhbət etmə; danışıq, danışma; کردن ~ söhbət etmək; danışmaq

صحت [sehhət] 1) səhhət, sağlamlıq; 2) düzlük, doğruluq, gerçəklik; داشتن ~ a) sağlam olmaq; b) düzgün olmaq, həqiqətə uyğun olmaq; ~ یافتن (پذیرفتن) sağalmaq; ◊ آب گرم ~ həmişə təmizlikdə

صحت بخش [sehhətbəxş] sağaldan, sağlamlaşdıran, yaxşılaşdıran

صحرا [səhra] *c.* صحاری [səhari] səhra, çöl, çöllük, düz, düzən

صحراگرد [səhragərd] 1) köçəri; 2) avara

صحراگردی [səhragərdi] 1) köçərilik; 2) avara həyat; کردن ~ a) köçərilik etmək; b) avara həyat sürmək

[illegible] [illegible] köçəri həyat sürən

صحرانورد [səhrənəvərd] səyyah

صحرایی [səhrayi] səhra, səhraya aid, çöl aid; گل ~ səhra gülü

صحف [sohof] *t.* صحیفه 2); انبیا ~ peyğəmbərlərə göndərilən müqəddəs kitablar

صحن [səhn] sahə, meydan; خانه ~ evin həyəti

صحنه [səhne] 1) səhnə; تئاتر ~ teatr səhnəsi; 2) meydan, sahə; جنگ ~ müharibə meydanı; به ~ آمدن səhnələşdirilmək, səhnəyə (*tamaşaya*) qoyulmaq; به ~ آوردن səhnələşdirmək, səhnəyə (*tamaşaya*) qoymaq

صحنه آرایی [səhnearayi] dekorasiya rəssamlığı

صحنه سازی [səhnesazi] 1) *bax* صحنه آرایی; 2) səhnələşdirmə

صحنه گردان [səhnegərdan] rejissor; quruluşçu, tərtibatçı

صحه [sehhe] imza, qol; təsdiqləmə; گذاشتن ~ qol çəkmək; təsdiqləmək, təsdiq etmək

صحیح [səhih] 1) doğru, düzgün; 2) sağ, sağ-salamat; وسالم ~ sağ və salamat

صحیح العمل [səhiholəməl] əməlisaleh, təmiz (*adam*)

صحیفه [səhife] *c.* صحایف [səhayef] 1) səhifə, vərəq; 2) *c.* صحف [sohof] kitab

صحیه [səhiyye] 1) səhiyyə; səhiyyə şöbəsi; 2) gigiyena, təmizlik

صخره [səxre] qaya

صد [səd] yüz; ~ در ~ büsbütün, tam, tamam-kamal, yüz faiz

صدا [seda // səda] səs, avaz, səda, آب ~ suyun səsi (*şırıltısı*); دادن ~ (زدن) səsləmək, çağırmaq

صدابر [sedabər] mikrofon

صدابرداری [sedabərdari] səsyazma

صدادار [sedadar] 1) səsli; 2) *dil.* cingiltili (*samit*)

صدارت [sədarət // sedarət] 1) sədrlik, sədrlik etmə; 2) kansler vəzifəsi; 3) baş nazir vəzifəsi

صداشناسی [sedaşenasi] fonetika

صداع [soda'] baş ağrısı

صداقت [sədağət // sedağət] 1) həqiqət; düzlük; səmimilik; 2) sədaqət, sadiqlik

صداگیر [sedagir] səstutan, səsgötürən; səsazaldan (*cihaz*)

صدد [sodəd] niyyət, məqsəd, qəsd; در آمدن ~ niyyət etmək, qərar almaq; məqsəd qoymaq

صدر [sədr] *c.* صدور [sodur] 1) baş; sədr; جلسه ~ iclasın sədri 2) qabaq tərəf; 3) başlanğıc; 4) sinə, döş; 5) başlıq, sərlövhə; 6) yuxarı baş; hörmətli yer; مجلس ~ məclisin yuxarı başı

صدر اعظم [sədrə'zəm] kansler; baş nazir

صدرنشین [sədrneşin] 1) sədrlik edən (*iclasda*); yuxarıda (*başda*) oturan (*iclasda*); 2) rəis, başçı; yüksəkvəzifəli şəxs

صدساله [sədsale] 1) yüzillik, bir əsrlik; 2) yüzyaşlı; 3) yüzillik yubiley

صدف [sədəf] sədəf

صدق [sedğ] *bax* **صداقت**; **دعوی ~ٔ** iddianın düzgünlüyü; **کردن ~** a) uyğun gəlmək; b) düz olmaq

صدقه [sədəğe] sədəqə, ehsan, nəzir, nəzir vermə; qurban vermə; **خواستن ~** sədəqə istəmək; **دادن ~** sədəqə vermək

صدم [sədom] yüzüncü

صدمه [sədəme] *c.* **صدمات** [sədəmat] 1) korlanma, xarab olma, sınma; 2) zədə, ziyan, zərər; **خوردن (دیدن) ~** a) korlanmaq; b) zədələnmək; **رساندن ~** a) korlamaq; b) ziyan vurmaq, zərər vurmaq

صدمین [sədomin] *bax* **صدم**

صدور [sodur] I *t.* **صدر**

صدور [sodur] II 1) buraxma, buraxılma; nəşr etmə; **سهام جدید ~ٔ** yeni səhmlərin buraxılması; 2) vermə, verilmə, təqdim etmə; **وکالت نامه ~ٔ** vəkalətnamənin verilməsi; **یافتن ~** buraxılmaq, nəşr olunmaq

صده [sədə] *bax* **سده**

صدی [sədi] yüzlük, yüz tümənlik (*əskinas, pul*)

صدیق [sədiğ // seddiğ] 1) doğruçu, düz danışan; 2) sədaqətli, etibarlı; inanılmış; **~ دوست** sədaqətli dost

صراح [sərah] 1) aydın, şəffaf, təmiz; 2) düz, doğru (*söz*)

صراحت [sərahət] 1) səmimilik, ürəyiaçıqlıq; 2) aydınlıq (*fikir*); **داشتن ~** a) səmimi olmaq; b) açıq etiraf etmək

صراحتاً [sərahətən] 1) açıq, səmimi; 2) qəti, ciddi

صراحی [sorahi] sürahi, şüşə; kuzə, qrafin

صراط [serat] yol; **مستقیم ~ٔ** düz (*doğru*) yol

صراف [sərraf] sərraf, pul dəyişən; ◊ **سخن ~ٔ** söz sərrafı, söz ustası

صرافت [sərafət] məqsəd, niyyət, qəsd; fikir; **افتادن ~ به** niyyət etmək, fikrə düşmək; ◊ **از ~ٔ کسی (چیزی) افتادن** fikirdən dönmək, maraq göstərməmək; **از ~ٔ چیزی انداختن** fikirdən döndərmək; **به ~ٔ کسی (چیزی) انداختن** fikrə salmaq

صرافت [serafət] *bax* **صرافی**

صرافی [sərrafi] 1) puldəyişmə, pul xırdalama; 2) sərraflıq peşəsi

صرصر [sərsər] bərk (*şiddətli*) və soyuq külək

صرع [sər'] *tib.* epilepsiya

صرف [sərf] 1) xərcləmə, sərf etmə; 2) hallanma, təsriflənmə; **اسم ~ٔ** ismin hallanması; **فعل ~ٔ** felin təsriflənməsi; 3) *qram.* morfologiya; **و نحو ~** morfologiya və sintaksis; **~ شدن** a) sərf olunmaq; xərclənmək; b) yeyilmək; c) *qram.* təsriflənmək; **~ فرمودن (کردن)** a) sərf etmək, xərcləmək; b) yemək; c) *qram.* təsrifləndirmək; ◊ **~ نظر کردن** imtina etmək, vaz keçmək, boyun qaçırmaq

صرف [serf] sırf, aşkar, açıq-aşkar; **~ دشمنی** açıq-aşkar düşmənçilik

صرفا [serfən] sırf, xalis; fəqət, yalnız, ancaq, təkcə

صرفه [sərfe] fayda, xeyir, qazanc, mənfəət

صرفه جو [sərfecu] qənaətcil, qənaətkar

صرفه جویانه [sərfecuyane] 1) qənaətlə, qənaətcilliklə; 2) *bax* **صرفه جو**

صرفه جویی [sərfecuyi] qənaət, qənaətcillik, qənaətkarlıq; **کردن ~** qənaət etmək, qənaətkarlıq etmək

صرفی [sərfi] 1) qrammatik; morfoloji; **~ قواعدٔ** morfoloji qaydalar; 2) *c.* **صرفیون** [sərfiyyun] qrammatika mütəxəssisləri

صریح [sərih] 1) açıq, aydın, aşkar; açıq-aşkar; 2) *qram.* vasitəsiz; **~ مفعول و متممٔ** vasitəsiz tamamlıq

صریحاً [sərihən] açıqcasına, aşkarcasına

صریح اللهجه [səriholləhce] açıq-açığına danışan; üzə deyən

صعب [sə'b] çətin, ağır; sərt, bərk

صعب الحصول [sə'bolhosul] çətin ələ gələn, çətinliklə əldə edilən, aztapılan, nadir

صعب العبور [sə'bolobur] çətin keçilən, çətinliklə keçilə bilən; **~ راهٔ** çətin keçilən yol

صعب العلاج [sə'boləlac] çətin müalicə olunan (*xəstəlik*)

صعوبت [soubət] çətinlik, ağırlıq; sərtlik, bərklik

صعود [soud] qalxma, çıxma (*yuxarı*); yüksəlmə, yüksəyə qalxma; **کردن ~** qalxmaq, çıxmaq (*yuxarı*); yüksəlmək, yüksəyə qalxmaq

صعودی [soudi] üzüyuxarı çıxan, yüksəlişdə olan; **~ حرکتٔ** yuxarıya doğru hərəkət (*quşun*)

صعوه [sə've] *zool.* alacəhrə (*quş*)

صغر [seğər] azlıq; kiçiklik; uşaqlıq; **سن ~ٔ** yaşın azlığı

صغرا [soğra] ən kiçik (*qız*)

صغری [soğra] *bax* **صغرا**

صغیر [səğir] 1) kiçik, kiçikyaşlı; 2) *c.* **صغار** [seğar] həddi-büluğa çatmamış

صغیره [səğire] *c.* **صغایر** [səğayer] 1) kiçik günah; 2) *bax* **صغیر 1)**

صف [səf(f)] *c.* **صفوف** [sofuf] sıra, cərgə; düzüm, düzülüş; **~ بستن (کشیدن)** sıraya düzülmək

صفا [səfa] 1) saflıq, təmizlik, şəffaflıq; 2) təzəlik; 3) zövq, ləzzət; **~ آوردن** səfa gətirmək (*sevindirmək*); **~ دادن** sevindirmək, şadlandırmaq; **~ داشتن** səmimi olmaq

صفابخش [səfabəxş] səfa bağışlayan, zövq verən

صف آرایی [səfarayi] 1) sıraya düzülmə (*əsgərlərin*); 2) döyüş hazırlığı

صفاق [sefağ] *anat.* periton (*qarın boşluğu divarlarını və üzvlərini örtən seroz qişa*); **~ ورمٔ** *tib.* peritonit

صف بندی [səfbəndi] *bax* **صف آرایی 1)**

صفت [sefət] 1) *c.* **صفات** [sefat] sifət, keyfiyyət, xüsusiyyət; **صفاتٔ پسندیده** tərifəlayiq keyfiyyətlər; 2) *qram.* sifət

صفحه [səfhe] *c.* **صفحات** [səfəhat] 1) səhifə, vərəq; **عنوان ~ٔ** titul vərəqi; 2) təbəqə, lövhə; ◊ **~ گذاشتن** uydurmaq, gopa basmaq

صفحه بندی [səfhebəndi] *poliqr.* səhifələmə, səhifə bağlama

صفر [səfər] səfər ayı (*hicri-qəməri ilinin ikinci ayı*)

صفر [sefr] *c.* **اصفار** [əsfar] sıfır

صفرا [səfra] öd; ~ کیسه öd kisəsi; ◊ به سر زدن ~ qan başına vurmaq, bərk əsəbiləşmək; ~ را به لیمویی شکستن qəzəbi söndürmək

صفرابر [səfrabor] ödqovucu

صفرازده [səfrazəde] 1) öd kisəsindən əziyyət çəkən; 2) sarılıq tutmuş; rəngi saralmış

صفراوی مزاج [səfraviməzac] tündməzac, tündxasiyyət, ətiacı, tez hirslənən

صفوت [səfvət] ən yaxşı, ən yüksək; seçilmiş, ən təmiz (*insan*)

صفی [səfi] *c.* اصفیا [əsfiya] 1) seçilmiş; ən yaxşı; ən əziz (*dost*); 2) saf, təmiz, səmimi (*dost, insan*)

صفیر [səfir] 1) fit; vıyıltı; ~ گلوله güllə vıyıltısı; 2) civilti (*quş*); ~ زدن a) fit çalmaq; b) cikkildəmək (*quş*); c) fitlə səsləmək

صفیری [səfiri] *dil.* cingiltili (*səs*)

صفیه [səfiyye] *bax* صفی

صلا [səla] çağırış, dəvət, elan etmə; ~ در دادن (زدن) çağırmaq, dəvət etmək

صلابت [səlabət] möhkəmlik, əyilməzlik, bərklik

صلات [səlat] *c.* صلوات [sələvat] dua, ibadət; namaz

صلات [selat] *t.* صله

صلاح [səlah] 1) məqsədəuyğunluq; 2) xeyirxahlıq; 3) məsləhət; ~ دانستن (دیدن) a) məqsədəuyğun saymaq; b) məsləhət bilmək

صلاحدید [səlahdid] 1) məsləhət; 2) məqsədəuyğunluq

صلاحیت [səlahiyyət] səlahiyyət; ~ عدم səlahiyyətsizlik

صلاحیت دار [səlahiyyətdar] səlahiyyətli; ~ مقامات səlahiyyətli orqanlar

صلاة [səlat] *bax* صلات [səlat]

صلب [səlb] 1) çarmıxa çəkmə; 2) edam etmə

صلب [solb] I möhkəm, bərk

صلب [solb] II 1) onurğa, bel sütunu; 2) rüşeym, embrion; ailə; nəsil

صلبی [solbi] doğma; ~برادر doğma qardaş

صلبیه [solbiyye] *anat.* sklera (*göz almasının qeyri-şəffaf xarici qişası*)

صلح [solh] sülh; barışıq; əminamanlıq; ◊ ~ و مصالحه kompromis

صلح جو [solhcu] sülhsevər, sülh tərəfdarı

صلح طلب [solhtələb] *bax* صلح جو

صلوات [sələvat] 1) *t.* صلات [səlat]; 2) salavat; ~ فرستادن salavat çevirmək

صله [sele] c. صلات [selat] 1) hədiyyə, sovqat, bəxşiş; ~ شعر mədhiyyəyə görə hədiyyə; 2) əlaqə, bağlılıq; ~ رحم qohumluq əlaqəsi; ~ رحم دادن nəzir-niyaz vermək

صلیب [səlib] xaç; ~ سرخ Qırmızı Xaç (*cəmiyyət*); ~ اهل xristianlar; ◊ به ~ کشیدن çarmıxa çəkmək

صماخ [semax] *anat.* səs pərdəsi; ~ پرده qulaq pərdəsi

صمت [səmt // somt] 1) susma; 2) fəallıq

صمد [səməd] əbədi, həmişəyaşar (*Allahın epiteti*)

صمغ [səmğ] qatran

صمیم [səmim] 1) təmiz, saf; 2) orta, mərkəz, iç, özək, məğz; ◊ ~ تابستان yayın ortası; از ~ قلب səmimi qəlbdən, ürəkdən, təmiz ürəklə, canla-başla

صمیمانه [səmimane] 1) səmimiyyətlə, sədaqətlə; 2) səmimi, sədaqətli

صمیمی [səmimi] *bax* صمیمانه (2); ~ دوست səmimi dost

صمیمیت [səmimiyyət] səmimilik, sədaqət; ~ داشتن səmimi olmaq

صناعت [sənaət // senaət] *c.* صناعات [sənaat] *bax* صنعت

صنایع [sənaye'] *t.* صنعت; ~ سبک yüngül sənaye; ~ سنگین ağır sənaye; ~ علم poetika

صنج [sənc] *bax* سنج

صندل [səndəl] I səndəl (*ayaqqabı* növü)

صندل [səndəl] II *bot.* səndəl; ~ درخت səndəl ağacı

صندلی [səndəli] stul; kürsü; kreslo; ~ تاشو qatlanan stul; ~ چرخان fırlanan kreslo; ~ دسته دار qoltuqlu kreslo; ~ راحتی yumşaq kreslo

صندوق [sənduğ] 1) sandıq, mücrü; 2) qutu; ~ پست poçt qutusu; 3) kassa; ~ پس انداز əmanət kassası; 4) şkaf, seyf; ~ نسوز yanmayan şkaf (*seyf*)

صندوقچه [sənduğçe] sandıqça, qutu; ~ رأی گیری səsvermə qutusu

صندوق خانه [sənduğxane] kiçicik anbar (*evdə*)

صندوقدار [sənduğdar] kassir, xəzinədar

صُنع [sənʿ] 1) yaradıcılıq; 2) düzəltmə, qurma, yaratma, istehsal etmə; 3) gündəlik çörək

صنعت [sən'ət] *c.* صنایع [sənaye'] 1) sənət, peşə, ixtisas; ~ جنگی hərbi sənət; 2) istehsal, sənaye; ~ دستی kustar sənaye

صنعت کار [sən'ətkar] *bax* صنعت گر

صنعت گر [sən'ətgər] sənətkar

صنعتی [sən'əti] peşə, sənət; ~ آموز شگاه peşə məktəbi

صنف [senf] *c.* صنوف [sonuf] // اصناف [əsnaf] sinif, qrup, zümrə, təbəqə; ~ پیشه وران sənətkarlar təbəqəsi

صنفی [senfi] sinfi; peşəkar; həmkar; ~ اتحادیه həmkarlar ittifaqı

صنم [sənəm] *c.* اصنام [əsnam] 1) büt; 2) sənəm

صنم پرست [sənəmpərəst] bütpərəst

صنوبر [senoubər] *bot.* sənubər; şam, ağ şam ağacı; ~ درخت sənubər ağacı

صواب [səvab] 1) ədalətli hərəkət; 2) düzgün iş, doğru hərəkət; savab

صوابدید [səvabdid] bəyənmə, düzgün sayma; rəy; məsləhət

صوابکار [səvabkar] 1) ədalətli, insaflı, düz işlər görən; 2) dindar, mömin

صوابکاری [səvabkari] 1) ədalət, insaf, düz işlər görmə; 2) dindarlıq, möminlik

صوب [soub] tərəf, istiqamət, yön, səmt; به ~ شهر şəhər istiqamətində

صوت [sout] *c.* اصوات [əsvat] səs, avaz, ton

صوت شناسی [soutşenasi] fonetika

صور [sur] buynuzdan düzəldilmiş şeypur; buynuz; ~ اسرافیل İsrafil şeypuru (*məhşər günü xəbər verəcək şeypur*)

صورت [surət] *c.* صور [sov 1) surət, üz, sifət; 2) portret, şə 3) növ, tərz; forma; 4) siyahı; 5) p tokol; ~ برداشتن siyahı tutmaq; گرفتن baş vermək, üz vermək

صورتاً [surətən] zahirən, zahiri görkəmə görə

صورت برداری [surətbərdari] ümumi siyahı hazırlama

صورت پذیر [surətpəzir] mümkün olan; həyata keçirilə bilən

صورت پرست [surətpərəst] 1) bütpərəst; 2) zahiri gözəllik aşiqi

صورت پرستی [surətpərəsti] 1) bütpərəstlik; 2) zahiri gözəlliyə vurulma, zahiri gözəlliyi sevmə

صورت جلسه [surət(e)cələse] 1) iclasın protokolu; 2) akt; **نوشتن** ~ a) protokol yazmaq; b) akt tərtib etmək

صورت حساب [surət(e)hesab] hesab, faktura; **از** ~ **خارج کردن** hesabdan silmək

صورتک [surətək] maska

صورت گر [surətgər] 1) rəssam; 2) heykəltəraş

صورتگری [surətgəri] 1) portret rəssamlığı; 2) heykəltəraşlıq

صورت مجلس [surət(e)məcles] 1) *bax* **صورت جلسه**; 2) rəsmi məlumat (*hər hansı bir hadisə haqqında*)

صورتی [surəti] çəhrayı (*rəng*)

صوری [suri] 1) zahiri, formal; 2) süni, uydurma, saxta

صوف [suf] 1) yun; 2) yun parça

صوفی [sufi] sufi, dərviş

صوفیانه [sufiyane] sufiyanə, sufi kimi, dərvişlər kimi

صوفیگری [sufigəri] sufilik; sufizm, təsəvvüf

صوفیه [sufiyye] sufilər, sufizm tərəfdarları

صولت [soulət] 1) qorxunc görkəm; heybət, zəhm, dəhşət; sərtlik; 2) qəzəb, hirs; 3) təmtəraq, əzəmət; 4) şiddət, təzyiq

صوم [soum] oruc; pəhriz

صومعه [souməe] *c.* **صوامع** [səvame'] 1) bütpərəst ibadətgahı; 2) monastır; 3) xanəgah, dərvişlərin hücrəsi

صومعه نشین [souməeneşin] monax; guşənişin, tərki-dünya

صهبا [səhba] *şair.* şərab; **زدن** ~ şərab içmək

صهیونیست [səhyunist] sionist, sionist tərəfdarı

صهیونیستی [səhyunisti] sionistlik; sionistcəsinə

صهیونیسم [səhyunism] sionizm

صیاد [səyyad] ovçu; **ماهی** ~• balıqçı

صیادی [səyyadi] 1) ovçuluq; 2) ~• **ماهی** balıqçılıq

صیام [siyam] oruc tutma

صیانت [siyanət] müdafiə, mühafizə, saxlama, qoruma; **نفس** ~• nəfsi saxlama; **کردن** ~ mühafizə etmək, qorumaq

صیت [seyt] 1) şan, şöhrət, ad-san; 2) söz-söhbət, xəbər

صیحه [seyhe] nalə, fəryad; **زدن** ~ (**کشیدن**) nalə çəkmək, fəryad qoparmaq

صید [seyd] ov; **ماهی** ~• balıq tutma; **کردن** ~ ovlamaq; tutmaq (*balıq və s.*)

صیدگاه [seydqah] ov yeri, ovlaq

صیغه [siğe] 1) siğə (*müvəqqəti evlənmə, müəyyən müddətə evlənmə*); 2) siğə yolu ilə ərə gedən qadın; 3) *qram. c.* **صیغ** [siyəğ] forma, şəkil; **جمع** ~• cəm şəkli; ~• **ماضی** keçmiş zaman şəkli; **خواندن** ~ siğə oxumaq; **شدن** ~ müvəqqəti ərə getmək; **کردن** ~ siğə etmək

صیف [seyf] yay (*fəsil*)

صیفی [seyfi] 1) yay əkini (*bostan*); 2) yaz əkini (*taxıl*)

صیفی کاری [seyfikari] 1) bağçılıq; 2) bostançılıq; tərəvəzçilik

صیقل [seyğəl] 1) pardaxlama, hamarlama, cilalama; 2) parıltı, işıltı; **دادن** ~ pardaxlamaq, cilalamaq; **خوردن** ~ pardaxlanmaq, cilalanmaq

صیقل دهی [seyğəldehi] pardaxlama, cila vermə, cilalama

صیقل گر [seyğəlgər] pardaxlayıcı, cilalayıcı

صیقل گری [seyğəlgəri] *bax* **صیقل دهی**

صیقلی [seyğəli] pardaxlanmış, cilalanmış

ض

ض [zad] fars əlifbasının on səkkizinci hərfi; əbcəd hesabında 800 rəqəmini ifadə edir

ضابط [zabet] *c.* **ضباط** [zobbat] icraçı, idarə edən, idarə başçısı; komendant; **~ خزانه** xəzinədar, kassir; **~ دادگستری** məhkəmə icraçısı

ضابطه [zabete] *c.* **ضوابط** [zəvabet] 1) qayda, qanun; 2) həddi, meyar, ölçü

ضارب [zareb] vuran, zərbə vuran, döyən

ضال [zal] yolunu azmış, yolundan çıxmış

ضاله [zale] 1) qadağan olunmuş (*kitab haqqında*); **~ کتب** qadağan olunmuş (*küfr*) kitablar; 2) *bax* **ضال**

ضامن [zamen] 1) zamin, zəmanət verən; 2) *tex.* qoruyucu; **~ تفنگ** tüfəngin qoruyucusu

ضامن دار [zamendar] qoruyan, qoruyucu; qoruyucusu olan, qəfil açılmaqdan qoruyan (*saxlayan*); **~ چاقوی** qoruyucusu olan bıçaq

ضایع [zayc'] 1) zay olmuş, korlanmış, xarab olmuş; 2) məhv olmuş, puç olmuş; itirilmiş (*vaxt*); **~ وقت** itirilmiş vaxt; **شدن ~** korlanmaq, xarab olmaq; b) məhv olmaq; itirilmək (*vaxt*); **کردن ~** a) korlamaq, xarab etmək; b) məhv etmək; itirmək (*vaxtı*)

ضایعه [zayc'e] *c.* **ضایعات** [zaycat] itki, tələfət, zərər, ziyan

ضبط [zəbt] 1) mala (*mülkə*) həbs qoyulma, müsadirə; malların müsadirə edilməsi; 2) zəbt, işğal, ələ keçirmə; **~ اراضی** ərazinin işğalı; 3) qeyd etmə, qeydiyyat; **~ صوت** səsyazma, səsyazma aparatı, maqnitofon

ضبط و ربط [zəbtorəbt] 1) əmr, göstəriş; 2) idarə etmə

ضجر [zəcer] *bax* **ضجور**

ضجرت [zocrət] 1) qüssə, kədər; 2) pərtlik, dilxorluq, peşmançılıq

ضجور [zəcur] 1) qəmli, qüssəli kədərli; 2) dilxor, peşman; 3) hirsli, qəzəbli

ضجه [zəcce] fəryad, qışqırıq, nalə, inilti; **زدن ~** fəryad qoparmaq, nalə çəkmək

ضحی [zoha] səhərçağı; günortaya qədər olan vaxt; **~ صلات** səhər ibadəti

ضخامت [zəxamət] qalınlıq; yoğunluq; **~ تخته** taxtanın qalınlığı

ضخیم [zəxim] qalın; yoğun; **~ پارچه** qalın parça

ضد [zed(d)] *c.* **اضداد** [əzdad] 1) zidd, əks; **~ بر** əleyhinə; **~ اجتماعی** cəmiyyətə qarşı olan, cəmiyyət üçün zərərli olan; **~ سم** zəhər əleyhinə, zəhərə qarşı; 2) ziddiyyət, əkslik, antaqonizm; 3) müxalif; düşmən; **~ انقلاب** inqilab düşməni

ضد و نقیض [zeddonəğiz] ziddiyyətli; paradoksal

ضدی [zeddi] *bax* **ضدیت**

ضدیت [zeddiyyət] 1) ziddiyyət, əkslik; 2) düşmənçilik; 3) fikir ayrılığı; konflikt; **داشتن ~** a) düşmənçilik etmək; b) konfliktdə olmaq, ixtilafda olmaq; zidd olmaq; **کردن ~** düşmənçilik etmək; əleyhinə çıxmaq

ضراب [zərrab] sikkəkəsən

ضرابخانه [zərrabxane] sikkəxana

ضرب [zərb] *c.* **ضرب** [zorub] 1) zərbə vurma, döymə; 2) *riyaz.* vurma; 3) dəf, zərb (*musiqi aləti*); 4) pul kəsmə; **خوردن ~** zərbə almaq; **زدن ~** zərbə vurmaq; **کردن ~** a) *riyaz.* vurmaq; b) pul kəsmək; c) *bax* **زدن ~**; ◊ **دست کسی را چشیدن ~** birinin əlinin zərbəsini dadmaq

ضرب الاجل [zərboləcəl] 1) təyin olunmuş müəyyən vaxt (*möhlət*); 2) vaxtın (*möhlətin*) çatması

ضرب المثل [zərbolməsəl] zərbi-məsəl; atalar sözləri; **آوردن (زدن) ~** zərbi-məsəl demək; **شدن ~** zərbi-məsəl olmaq

ضربان [zərəban] döyünmə, döyüntü; vurma; **قلب ~** ürək döyüntüsü; **نبض ~** nəbzin vurması; **داشتن ~** döyünmək; vurmaq

ضربت [zərbət] *c.* **ضربات** [zərəbat] 1) zərbə; 2) qəfil zərbə, hücum, həmlə; **قطعی ~** qəti zərbə; **~ گردان** zərbə taburu; **خوردن ~** zərbə almaq; **زدن ~ // وارد آوردن ~** zərbə vurmaq

ضربتی [zərbəti] zərbəli; sürətli; qəti

ضرب خانه [zərbxane] *bax* **ضرابخانه**

ضرب خور [zərbxor] *tex.* zərbəazaldan qurğu (*mexanizm*); bufer, amortizator

ضرب در [zərbdər] *riyaz.* vurma işarəsi (×)

ضرب زن [zərbzən] zərb alətində çalan

ضربه [zərbe] *bax* **ضربت**

ضربه ای [zərbei] *bax* **ضربتی**

ضربه گیر [zərbegir] 1) zərbənin qarşısını alan qurğu (*mexanizm*); 2) *tex.* bufer

ضربی [zərbi] 1) ritmik, ahəngdar; 2) günbəzşəkilli; **~ سقف** günbəzşəkilli tavan; 3) basılmış (*naxış*)

ضرر [zərər] *c.* **اضرار** [əzrar] zərər, ziyan; itki; **زدن (رساندن) ~** ziyan vurmaq; **دیدن (کشیدن) ~** zərər görmək (*çəkmək*); ◊ **به وارث رساندن ~** bədxərclik etmək

ضرور [zərur] 1) *bax* **ضرورت**; 2) *bax* **ضروری**

ضرورت [zərurət] zərurət, ehtiyac; **داشتن ~** zəruri olmaq, lazım olmaq; vacib olmaq

ضروری [zəruri] zəruri, vacib, lazımi; **~ شرایط** lazımi şərait; **است ~** lazımdır

ضروریات [zəruriyyat] ən vacib şeylər

ضریب [zərib] *c.* **ضرایب** [zərayeb] əmsal

ضریح [zərih] *c.* **ضرایح** [zərayeh] qəbir, məzar (*ali ruhani şəxsiyyətlərinə, imamlara aid olan*)

ضریع [zəri'] *anat.* sümük üstlüyü

ضعف [zə'f] zəiflik, süstlük, gücsüzlük; **حافظه ~** yaddaşın zəifliyi; **داشتن ~** zəif olmaq, gücsüz olmaq; **~ کردن** a) zəifləmək, taqətdən düşmək; b) özündən getmək, huşunu itirmək

ضعف آور [zə'favər] zəiflədən, zəiflədici

ضعیف [zəif] 1) zəif; gücsüz, taqətsiz; **~ نور** zəif işıq; 2) arıq, sısqa; 3) *c.* **ضعفا** [zəəfa] yazıq, fağır

ضعیف الاحتمال [zəifolehtemal] inanılmaz, inanılmayan, ağlabatmayan

ضعیف البصر [zəifolbəsər] zəif görən, uzağı görməyən

ضعیفی [zəifi] *bax* **ضعف**

ضلال [zəlal] *bax* **ضلالت**

ضلالت [zəlalət] 1) yanılma, azma, doğru yoldan çıxma; 2) məhv olma
ضلت [zellət] *bax* **ضلالت**
ضلیل [zəlil] yanılan, səhv edən
ضلع [zel'] *c.* **اضلاع** [əzla'] *hənd.* tərəf; **مربع چهار~ دارد** kvadratın dörd tərəfi var
ضماد [zemad] məlhəm, plastır; kompres
ضمانت [zəmanət] zəmanət, zaminlik, zamin olma; **کردن ~** zamin olmaq
ضمانت نامه [zəmanətname] zəmanət kağızı, yazılı zəmanət
ضمایر [zəmayer] *t.* **ضمیر** I, II
ضمن [zemn] 1) orta, ortada; 2) anda, əsnada; **~ در** eyni zamanda; bununla yanaşı; **~ صحبت** söhbət əsnasında, söhbət zamanı; **~ این در** buna baxmayaraq, bununla belə
ضمناً [zemnən] 1) eyni zamanda, eyni halda; 2) bunula belə
ضمنی [zemni] 1) nəzərdə tutulan; 2) əlavə, ikincidərəcəli; dolayısı ilə
ضمه [zəmme] zəmme (*ərəb əlifbasında "o" səsini ifadə edən işarə* ُ *– hərəkə* —)
ضمیر [zəmir] I *c.* **ضمایر** [zəmayer] 1) ürək, qəlb; daxili aləm (*insanın*); 2) vicdan; **~ حریت** vicdan azadlığı
ضمیر [zəmir] II *qram. c.* **ضمایر** [zəmayer] əvəzlik; **اشاره ~** işarə əvəzliyi; **پرسشی ~** sual əvəzliyi; **شخصی** şəxs əvəzliyi; **مبهم ~** qeyri-müəyyən əvəzlik; **متصل ~** bitişən (*sözə qoşulan*) əvəzlik; **مشترک ~** qayıdış əvəzliyi; **منفصل ~** bitişən əvəzlik
ضمیمه [zəmime] *c.* **ضمایم** [zəmayem] əlavə; **به کتاب ~** kitaba əlavə; **به ~ نامه** məktuba əlavə; **کردن ~** əlavə etmək
ضیا [ziya] ziya, işıq, parıltı, işartı
ضیافت [ziyafət] ziyafət, qonaqlıq; **دادن (کردن) ~** qonaqlıq vermək
ضیق [ziğ] 1) darlıq, sıxlıq; sıxıntı; **وقت ~** vaxtın azlığı; 2) yoxsulluq; kasıbçılıq; **معاش ~** pis dolanacaq (*güzəran*); əliaşağılıq; 3) simiclik, xəsislik; ◊**نفس ~** a) təngnəfəslik; töyşümə; b) *tib.* astma
ضیمران [zeymərən] *zool.* reyhan

ط

ط [ta] fars əlifbasının on doqquzuncu hərfi; əbcəd hesabında 9 rəqəmini ifadə edir
طابق [tabəğ] I *bax* **تابه**
طابق [tabəğ] II *bax* **تنباکو**
طابق النعل بالنعل [tabeğonnə'lbennə'l] düppədüz, eynilə, olduğu kimi
طارق [tareğ] 1) dan ulduzu; 2) gecə qonağı
طارم [tarəm] *bax* **تارمی**
طاس [tas] I *bax* **تاس** I
طاس [tas] II *bax* **تاس** II
طاس [tas] III *bax* **تاس** III
طاعت [taət] *c.* **طاعات** [taat] itaət, tabe olma, boyun olma; **~ اهل** itaət edən adamlar, dindar adamlar; **~ داشتن** itaət etmək, tabe olmaq
طاعت پیشه [taətpişe] 1) müti, itaətkar; 2) mömin, dindar
طاعت دار [taətdar] *bax* **طاعت پیشه**
طاعت داری [taətdari] 1) itaət; 2) ibadət
طاعون [taun] taun (*xəstəlik*)
طاعون زده [taunzəde] taun xəstəliyinə tutulmuş
طاعونی [tauni] *bax* **طاعون زده**
طاغوت [tağut] *c.* **طواغی** [təvaği] // **طواغیت** [təvağit] 1) büt; 2) cadugər; 3) şeytan; 4) dinsiz, kafir
طاغی [tağı] *c.* **طغات** [toğat] 1) qiyamçı, iğtişaşçı; 2) zülmkar hökmdar, despot
طاق [tağ] *bax* **تاق** I
طاق [tağ] *bax* **تاق** II
طاقت [tağət] taqət, dözüm, səbir, hövsələ; **اوردن ~** taqət gətirmək, dözmək; **داشتن ~** dözümü olmaq; ◊ **کسی طاق شدن ~** taqəti kəsilmək, əldən düşmək
طاقت شکن [tağətşekən] *bax* **طاقت فرسا**
طاقت فرسا [tağətfərsa] dözülməz, qatlaşılmaz
طاقچه [tağçe] *bax* **تاقچه**; ◊ **~ بالا گذاشتن** özünü çəkmək, lovğalanmaq
طاقه [tağe] ədəd, tikə (*numerativ söz*); **یک~ شال** bir tikə şal
طالار [talar] *bax* **تالار**
طالب [taleb] tələb edən; istəyən, rəğbət göstərən, can atan; **~ علم** elmə (*öyrənməyə*) can atan
طالبی [talebi] qovun növü
طالح [taleh] qüsurlu, eyibli, nöqsanlı; mənfi (*adam*)
طالع [tale'] 1) tale, bəxt, qismət; 2) çıxan, doğan; **~ خورشید** doğan günəş; **~ دیدن** a) qoroskop (*ulduz falı*) tərtib etmək; b) fala baxmaq
طالع بین [tale'bin] 1) münəccim; 2) falabaxan
طالع بینی [tale'bini] 1) münəccimlik; 2) fala baxma
طالع شناس [tale'şenas] *bax* **طالع بین**
طالع شناسی [tale'şenasi] *bax* **طالع بینی**
طالع مند [tale'mənd] xoşbəxt, bəxtəvər
طالقه [taleğe] boşanmış arvad
طامع [tame'] tamahkar, acgöz
طاوس [tavos] *zool.* tovuz
طاوس وار [tavosvar] tovuz kimi
طاووس [tavus] *bax* **طاوس**
طاووس وار [tavusvar] *bax* **طاوس وار**
طاوه [tave] *bax* **تاوه**
طاهر [taher] təmiz, pak, ləkəsiz (*insan*)
طاهره [tahere] *bax* **طاهر**

طایر [tayer] I 1) uçan; 2) *c.* **طیور** [toyur] quş; ◊ **قدسی ~˙** mələk

طایر [tayer] II *bax* **تایر**

طایف [tayef] dönən, dövrə vuran, təvaf (*Kəbə ətrafında dövr etmə*)

طایفه [tayefe] *c.* **طوایف** [təvayef] 1) tayfa, qəbilə; nəsil; 2) kütlə, camaat; 3) sinif (*itlər, kəpənəklər və s.*)

طایفه گرایی [tayefegərayi] tayfabazlıq, qəbilə-nəsilçilik

طب [teb(b)] tibb, təbabət

طبابت [tebabət // təbabət] təbabət; müalicə

طباخ [təbbax] aşpaz, kulinar

طباخ خانه [təbbaxxane] aşpazxana

طباخی [təbbaxi] aşpazlıq, kulinariya; **~ کردن** aşpazlıq etmək

طباشیر [təbaşir] *bax* **تباشیر**

طباع [teba'] 1) *t.* **طبع** II

طباعت [təbaət] çap işi, mətbəə işi

طباق [tebağ] 1) razılaşdırma; 2) uyğunlaşdırma; 3) uyğun, müvafiq

طبال [təbbal] nağaraçı, zərb alətlərində çalan

طبایع [təbaye'] *t.* **طبیعت** substansiya, təbiət ünsürü; **اربعه ~˙** dörd ünsür (*torpaq, hava, su, od*)

طبخ [təbx] yemək bişirmə; **~ کردن** yemək hazırlamaq

طبع [təb'] I nəşr, çap; **اول ~˙** birinci nəşr; **~ شدن** nəşr (*çap*) olunmaq; **~ کردن** nəşr (*çap*) etmək

طبع [təb'] II *c.* **اطباع** [ətba'] // **طباع** [teba'] 1) təbiət, xarakter, xasiyyət; 2) təb, istedad; **شعر ~˙** şairlik təbi (*istedadı*); ◊ **شیر خشتی داشتن ~˙** hamı ilə yola getmək

طبعا [təb'ən] 1) təbii, təbii olaraq; öz-özünə; 2) təbiətinə görə, xarakterinə görə

طبعی [təb'i] təbii, fitri, anadangəlmə (*xüsusiyyət*)

طبق [təbəğ] *c.* **اطباق** [ətbağ] 1) tabaq; 2) qat, təbəqə; 3) vərəq; ◊ **~˙ آسمان** göy qübbəsi

طبق [tebğ] uyğun, müvafiq; **~˙ بر** əsasən, görə; **اطلاعات ~˙** məlumata görə

طبقات [təbəğat] *t.* **طبقه**

طبقات الارض [təbəğatolərz] yerin qatları

طبقات الجو [təbəğatolcəv(v)] atmosfer qatları; **~ علم˙** aerologiya

طبقاتی [təbəğati] sinfi; **~ مبارزه˙** sinfi mübarizə

طبق دار [təbəğdar] tabaqda mal (*şirniyyat və s.*) satan

طبق کش [təbəğkeş] tabaqda mal (*şirniyyat və s.*) daşıyan

طبقه [təbəğe] *c.* **طبقات** [təbəğat] 1) təbəqə, sinif, zümrə; **~˙ کارگر** fəhlə sinfi; 2) təbəqə, lay, qat; **~˙ نمکی** duz layı (*təbəqəsi*); 2) mərtəbə; **~˙ پنجم** beşinci mərtəbə; **~˙ همکف** birinci mərtəbə; 4) rəf; 5) növ, kateqoriya

طبقه بندی [təbəğebəndi] bölgü, təsnifat; **~˙ نباتات** bitkilərin təsnifatı; **~ شدن** təsnif edilmək; **~ کردن** təsnif etmək

طبل [təbl] təbil, nağara; **~ زدن (نواختن)** təbil çalmaq; ◊ **~˙ توخالی** boş hay-küyçü, qabında bir şey olmayan; **~˙ میان تهی** *bax* **~˙ توخالی**

طبل چی [təblçi] *bax* **طبل زن**

طبل زن [təblzən] təbilçi, nağaraçı

طبله [təble] 1) kiçik təbil; 2) kiçik tabaq, sini, podnos; 3) sandıqça; ◊ **~ کردن** suvağın qopması, suvağın şişməsi (*divarda*)

طبی [tebbi] tibbi; müalicəvi; **دانشکده˙ ~** tibb fakültəsi; **~ گیاههای˙** müalicəvi otlar

طبیب [təbib] *c.* **اطبا** [ətebba] təbib, həkim

طبیعت [təbiət] *c.* **طبایع** [təbaye'] 1) təbiət; **~˙ علم** təbiətşünaslıq; təbiət elmi; 2) təbiət, xasiyyət, xarakter; **~˙ خوش** xoş xasiyyət

طبیعتا [təbiətən] *bax* **طبعا**

طبیعت ساز [təbiətsaz] mənzərə rəssamı

طبیعت شناس [təbiətşenas] təbiətşünas

طبیعت شناسی [təbiətşenasi] təbiətşünaslıq

طبیعت گرا [təbiətgəra] naturalist

طبیعت گرایی [təbiətgərayi] naturalizm

طبیعی [təbii] təbii, fitri; **~˙ استعداد** təbii istedad, talant; **~˙ ذخایر** təbii ehtiyatlar; **~˙ گاز** təbii qaz

طبیعیات [təbi'iyyat] 1) təbiət elmləri; 2) fizika

طبیعی دان [təbi'idan] *bax* **طبیعت شناس**

طپان [təpan] *bax* **تپان**

طپانچه [təpançe] *bax* **تپانچه**

طپش [təpeş] *bax* **تپش**

طپیدن [təpidən] *bax* **تپیدن**

طحال [təhal] *anat.* dalaq

طراح [tərrah] 1) cizgiçi, çertyojçəkən; 2) rəssam; 3) layihəçi

طراحی [tərrahi] 1) cizgiçilik, çertyojçuluq; 2) rəssamlıq; 3) layihəçilik

طرار [tərrar] 1) yalançı, fırıldaqçı; 2) oğru, cibgir

طراری [tərrari] 1) yalançılıq, fırıldaqçılıq; 2) oğruluq, cibgirlik

طراز [təraz // teraz] 1) bərbəzək, zinət; 2) naxış, ornament

طراوت [təravət] 1) təravət, tər-təzə, təzəlik; 2) şirəlilik; **میوه ~˙** meyvənin təzəliyi (*şirəliliyi*)

طرب [tərəb] sevinc, şadlıq, şənlik; **به ~ آوردن** şənləndirmək

طرب انگیز [tərəbəngiz] sevindirici, fərəhləndirici

طربناک [tərəbnak] sevincli, şad, şə

طرح [tərh] 1) plan, çertyoj, sx 2) layihə; eskiz; **قانون ~˙** qanun yihəsi; 3) tərtib etmə; layihələşdir **نقشه ~˙** planın tərtibi; **ریختن ~** a) (*sxem*) tərtib etmək; b) layihə dirmək; ◊**روی آب ~˙** qeyri-real p lar; həyata keçməyən arzular

طرح آمیزی [tərhamizi] kompoz ya, quruluş, struktur

طرح بندی [tərhbəndi] planlaşdı

طرح ریز [tərhriz] konstruktor, yihəçi

طرح ریزی [tərhrizi] layihələş mə; plan tərtib etmə; sxem çək

طرح ریختن (**طرح** *sözü* **کردن ~** *bax*

طرخون [tərxun] *bax* **ترخون**

طرد [tərd] qovma, uzaqlaşdı çıxarma, kənar etmə; sürgün e

از شهر ~ şəhərdən qovma; **ن** qovulmaq; çıxarılmaq; **کردن ~** maq, çıxarmaq, sürgün etmək

طرز [tərz] tərz, üsul, qayda; tod; **تدریس ~˙** tədris üsulu (*met* **حیات ~˙** həyat tərzi

طرف [tərəf] 1) tərəf, yan, k **راست ~˙** sağ tərəf; **راست شما** sağ tərəfdə, sizdən sağda; **یگر** digər tərəfdən; 2) yön, istiq tərəf, doğru, sarı; **شهر ~˙** ş

tərəf; 3) tərəfdaş, nümayəndə; ~• توجه diqqət yetirilən, diqqət mərkəzində olan; قرارداد ~• müqaviləni imzalayanlardan hər biri; معامله ~• ticarət nümayəndəsi; 4) opponent; qarşı tərəf, rəqib; دعوی ~• iddiaçı; tələb edən tərəf; cavabdeh tərəf

طرف [tərf] künc, qıraq, kənar; ətək; چمن ~• çəmənliyin kənarı; ~• دامن yubkanın ətəyi; paltarın ətəyi

طرفدار [tərəfdar] tərəfdar, tərəfdaş, havadar; آزادی ~• azadlıq tərəfdarı, azadlıqsevən

طرفداری [tərəfdari] tərəfdarlıq, havadarlıq; dəstəkləmə; کردن ~ dəstəkləmək, himayə etmək

طرفگیر [tərəfgir] *bax* طرف دار

طرفه [torfe] I göz qırpımı, göz qırpma, bir göz qırpımı, bir an

طرفه [torfe] II *c.* طرف [torəf] nadir, tapılmayan; orijinal; gözəl, cəlbedici

طرفة العین [torfətoleyn] bir göz qırpımı, bir an, bir ləhzə

طرفیت [tərəfiyyət] 1) ziddiyyət, təzad; ədavət, düşmənçilik; 2) əlaqə, münasibət; داشتن ~ a) pis münasibətdə olmaq, küsülü olmaq; b) əlaqəsi olmaq, əlaqə yaratmaq

طرفیل [terfil] *bot.* üçyarpaq (*bitki*); üçyarpaqlı yonca

طرفین [tərəfeyn] iki tərəf; مباحثه ~• mübahisə edən tərəflər (*iki tərəf*)

طرلان [tərlan] *bax* شهباز

طره [torre] *c.* طرر [torər] 1) qıraq, kənar; بام ~• damın kənarı; 2) saç (*üzə, alına töküləni*); kəkil; qıvrım saç; پریشان ~• dağınıq (*pərişan*) saç

طری [təri] sulu, şirəli, təzə; گلهای ~• təzə güllər

طرید [tərid] 1) qovulmuş, rədd edilmiş; 2) atılmış, tərk edilmiş

طریق [təriğ] 1) tərz, üsul, qayda; vasitə; از ~• vasitəsilə; بدین ~ bu vasitə ilə, bu yolla; به ~• ذیل aşağıdakı qayda ilə; 2) *məc.* yol

طریقت [təriğət] *c.* طرایق [tərayeğ] 1) əqidə, prinsip; 2) təriqət, məslək; اهل ~• təriqət əhli, sufilər

طریقه [təriğe] 1) yol, üsul, tərz, vasitə; 2) *bax* طریقت

طشت [təşt] *bax* تشت

طعام [təam] *c.* اطعمه [ət'eme] yemək, xörək; دادن ~ vemək vermək, yedirmək; کشیدن ~ yemək çəkmək, yemək gətirmək

طعم [tə'm] tam, dad; məzə; داشتن ~ tamı olmaq, dadı olmaq

طعمه [to'me] *c.* طعم [toəm] 1) yemək, ərzaq, qida; 2) yem (*balıq tutmaq üçün*); دادن ~ yemək vermək; yem vermək; ◊آتش (حریق) شدن ~• alışıb yanmaq, od tutmaq

طعن [tə'n] *bax* طعنه

طعنه [tə'ne] 1) tənə, məzəmmət, danlaq, qınaq; 2) istehza, kinayə; زدن ~ danlamaq, tənə vurmaq, məzəmmət etmək

طغرا [toğra] 1) şah fərmanı; 2) fərman; ünvanında şahın adı, titulu yazılmış monoqramma; 3) kalliqrafik xətt növü; 4) qiymətli kağızlar üçün say vahidi; یک ~• چک بانکی bir ədəd bank çeki

طغرل [toğrol] toğrul, qızılquş (*şahin sinfindən olan quş*)

طغیان [toğyan] 1) qiyam, iğtişaş; 2) azğınlıq, qudurğanlıq; 3) tüğyan, daşqın; آب ~• su daşqını, sel; کردن ~ a) qiyam etmək; b) azğınlaşmaq; c) daşmaq

طفره [təfre] 1) yayınma; uzaqlaşma; boyun qaçırma; imtina etmə; 2) sıçrama, sıçrayış, tullanma; رفتن ~ yayınmaq; boyun qaçırmaq

طفره آمیز [təfreamiz] qeyri-müəyyən, ikibaşlı, ikimənalı; جواب ~• qeyri-müəyyən cavab

طفره روی [tofrerəvi] 1) yayınma; boyun qaçırma; 2) təxirə salma

طفل [tefl] *c.* اطفال [ətfal] uşaq, körpə

طفلک [teflək] 1) uşaqcığaz, körpəciyəz; 2) yazıq uşaq

طفلی [tefli] 1) *bax* طفولیت; 2) *bax* طفلک

طفولیت [tofuliyyət] uşaqlıq

طفیل [tofeyl] *bax* طفیلی

طفیلی [tofeyli] 1) tüfeyli, parazit; 2) *biol.* parazit; 3) çağırılmamış qonaq

طفیلی شناس [tofeylişenas] parazitoloq

طفیلی شناسی [tofeylişenasi] parazitologiya

طفیلی گری [tofeyligəri] tüfeylilik, parazitlik

طفیلی وار [tofeylivar] tüfeyli kimi, tüfeylisayağı; زندگی ~• tüfeylisayağı həyat

طل [təl(l)] *c.* طلال [telal] // طلل [telə] 1) şeh; 2) narın yağış

طلا [tələ // tela] qızıl; سفید ~• platin; ساعت ~• qızıl saat

طلا آلات [tələalat] qızıl əşya, qızıl məmulat

طلاب [tollab] *t.* طلبه

طلاباف [tələbaf] zərli parça toxuyan

طلاجات [tələcat] *bax* طلاآلات

طلاق [tələğ] boşama; boşanma; دادن ~ boşamaq; گرفتن ~ boşanmaq

طلاقت [tələğət] 1) rəvan, səlis (*dil, danışıq*); 2) gülərüzlülük

طلاقنامه [tələğname] boşanma haqqında sənəd

طلاکار [tələkar] *bax* زرگر

طلاکاری [tələkari] qızıl suyu ilə işləmə; zərgərlik işləri

طلاوت [telavət // tələvət] 1) xoşluq; gözəllik; zəriflik; 2) *bax* تلاوت

طلایه [tələye] *bax* طلیعه

طلایی [tələyi] qızıl, qızıldan düzəldilən əşya; qızılı; انگشتر ~• qızıl üzük; موهای ~ qızılı saç

طلب [tələb] 1) tələb, xahiş, istək; 2) çağırış; 3) axtarış; 4) borc; 5) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "tələb edən", "istəyən" mənalarını bildirir: آزادی طلب azadlıq istəyən, azadlıqsevər; کردن ~ *bax* طلبیدن

طلب کار [tələbkar] 1) kreditor, borcverən; 2) tələb edən, istəyən

طلب کاری [tələbkari] 1) borcu tələb etmə; 2) israrla tələb etmə; کردن ~ a) borcu tələb etmək; b) israrla tələb etmək

طلبه [tələbe] *c.* طلاب [tollab] tələbə, şagird (*ilahiyyat mədrəsəsində oxuyan*)

طلبیدن [tələbidən] 1) çağırmaq, dəvət etmək; 2) tələb etmək, istəmək

طلسم [telesm] *c.* طلاسم [tələsem] tilsim, oyun, cadu, sehr; شدن ~ tilsimlənmək; شکستن ~ tilsimi sındırmaq; کردن ~ tilsimləmək

طلسم گر [telesmgər] tilsimçi, cadugər, şaman

طلعت [təl'ət] üz, sifət, çöhrə, zahiri görünüş

طلوع [tolu'] 1) doğma, çıxma (*günəş*); **آفتاب ~•** günəşin çıxması; 2) çiçəklənmə, yüksəliş; **کردن ~** çıxmaq, doğmaq, görünmək (*günəş, ay*)

طلیعه [təli'e] *c.* **طلایع** [təlaye'] 1) avanqard, qoşunun ön hissəsi; 2) kəşfiyyatçı-patrul, süvari patrul; 3) başlanğıc; ilk görüntü, ilk əlamət; **زندگانی ~•** *şair.* gənclik, həyatın başlanğıcı; **صبح ~•** *şair.* şəfəq; günəşin çıxması

طمطراق [təmtərağ // tomterağ// tomtorağ] təmtəraq, dəbdəbə,cah-calal, əzəmət

طمع [təmə'] 1) tamah, acgözlük, hərislik; 2) bərk istək (*arzu*), həvəs, ehtiras; **داشتن ~** a) tamahı olmaq; b) bərk istəmək; **کردن ~** a) tamah etmək; b) bərk arzulamaq

طمع کار [təmə'kar] tamahkar, acgöz, həris

طمع کاری [təmə'kari] tamahkarlıq, acgözlük, hərislik

طناب [tənab] kəndir, yoğun ip; **کسی را بریدن◊ ~•** birisinin haqq-hesabını çürütmək

طناب باز [tənabbaz] kəndirbaz

طناب بازی [tənabbazi] kəndirbazlıq, kəndirbazlıq etmə

طناز [tənnaz] nazlı, qəmzəli, işvəli; **~ دلبر•** nazlı dilbər; **بودن ~** nazlı olmaq, nazlanmaq

طنازی [tənnazi] naz-qəmzə, işvə; **کردن ~** naz etmək, nazlanmaq

طنبور [tənbur] *bax* **تنبور**

طنز [tənz] 1) zarafat; 2) istehza, məsxərə, rişxənd; **کردن (زدن) ~** a) zarafat etmək; b) istehza etmək

طنزآلود [tənzalud] 1) zarafatcıl; 2) istehzalı, rişxəndli

طنزآمیز [tənzamiz] *bax* **طنزآلود**

طنطنه [təntənə] 1) səs-küy, hay-küy; musiqi səsi; 2) təntənə, təmtəraq, cah-calal, əzəmət

طنین [tənin] 1) səs, uğultu; vızıltı; 2) əks-səda; **انداختن (افکندن) ~** a) səslənmək, uğuldamaq; vızıldamaq; b) əks-səda vermək

طنین انداز [tənінəndaz] 1) gursəsli; 2) əks-səda verən səs; **شدن ~** *bax* **طنین انداختن** (**طنین** *sözündə*)

طواف [təvaf] 1) dövrə vurma, dolanma; 2) Həcc ziyarəti zamanı Kəbənin ətrafında dolanma

طوبا [tuba] *bax* **طوبی**

طوبی [tuba] 1) cənnətdə olan ağac; 2) səadət, rahatlıq

طوبی قامت [tubağamət] *bax* **طوبی قد**

طوبی قد [tubağəd(d)] tubaboylu, ucaboylu

طور [tour] *c.* **اطوار** [ətvar] cür, kimi, tərz, əda, üsul; **دیگر ~•** başqa cür

طوسی [tusi] tünd kül rəngi (*parça üçün*)

طوطی [tuti] tutu, tutuquşu

طوطی وار [tutivar] tutuquşu kimi; **گفتن ~** tutuquşu kimi demək, düşünmədən demək

طوفان [tufan] *bax* **توفان**

طوفان خیز [tufanxiz] *bax* **توفان خیز**

طوفان زا [tufanza] *bax* **توفان خیز**

طوفانی [tufani] *bax* **توفانی**

طوق [touğ] *c.* **اطواق** [ətvağ] 1) halqa; halə, dairə; **ماه ~•** Ayın haləsi; 2) boyunbağı; **طلا ~•** qızıl boyunbağı; 3) boyunduruq; **بندگی ~•** qulluq halqası (*boyunduruğu*)

طول [tul] uzunluq; **~ پرش•** uzunluğuna tullanma; **دادن ~** uzatmaq; **داشتن (کشیدن) ~** uzanmaq, davam etmək (*vaxt*)

طولاً [tulən] uzununa, uzunluğuna, uzunluğuna görə

طولانی [tulani] uzun, uzunçəkən, uzunsürən; uzun davam edən; **~ صحبت•** uzun söhbət

طول یاب [tulyab] teodolit (*bucaq-ölçən alət*); uzunluğu ölçən alət

طومار [tumar] *c.* **طوامیر** [təvamir] 1) lülə şəklində büküllmüş kağız; 2) məktub, ərizə, sənəd

طویل [təvil] uzun; **~عمر•** uzun ömür; **~ راه•** uzun yol

طویل العمر [təvilolomr] uzunömürlü, çox yaşayan

طویل القامت [təvilolğamət] hündürboylu, ucaboylu

طویل المدت [təvilolmoddət] uzunmüddətli; **~ وام•** uzunmüddətli kredit

طویله [təvile] tövlə

طویله دار [təviledar] mehtər, atabaxan

طهارت [təharət] təmizlik; paklıq; təmizlənmə, yuyunma; **گرفتن ~** təmizlənmək, yuyunmaq

طی [tey(y)] 1) keçmə (*yolu*); 2) qurtarma, tamamlama (*kursu, müəyyən müddəti və s.*); 3): **در طی•** ərzində, müddətində; **در سال جاری ~•** bu il ərzində; **کردن ~** keçmək; getmək; ötmək

طیار [təyyar] 1) uçan; uçucu; 2) havaya qalxan; buxarlanan; 3) cəld, zirək

طیاره [təyyare] *c.* **طیارات** [təyyarat] təyyarə

طیاره سازی [təyyaresazi] təyyarəqayırma; **~ کارخانه•** təyyarəqayırma zavodu

طیب [təyyeb] 1) təmiz, pak; 2) xoşagələn, yaxşı

طیب [tib // teyb] *c.* **اطیاب** [ətyab] 1) xoş iy, gözəl qoxu, ətir; 2) həzz, zövq; məmnunluq, xoşluq; **با ~• خاطر** məmnuniyyətlə, xoşluqla

طیر [teyr] *c.* **طیور** [toyur] quş

طیران [təyyəran] uçuş, uçma; **کردن ~** uçmaq

طیف [teyf] *fiz.* spektr

طین [tin] gil, torpaq

طینت [tinət] təbiət, xarakter, xasiyyət; əxlaq

طیور [toyur] *t.* **طیر**

ظ

ظ [za] fars əlifbasının iyirminci hərfi; əbcəd hesabında 900 rəqəmini ifadə edir

ظافر [zafer] müzəffər; zəfər çalan, qalib; qələbə çalan

ظالم [zalem] *c.* **ظلام** [zollam] // **ظلمه** [zələme] zalım, zülmkar; amansız, qəddar

ظالمانه [zalemane] zalımcasına, zülmkarcasına; amansızcasına, qəddarlıqla

ظالم بلا [zalembəla] *dan.* cəld, zirək, qıvraq, çevik; diribaş və fərasətli (*uşaq haqqında işlənir*)

ظالم پروری [zalempərvəri] zalımlara havadarlıq etmə; zalımları dəstəkləmə

ظالم نهاد [zalemnehad] 1) zülmkar, qəddar; 2) alçaq, yaramaz

ظالمی [zalemi] *bax* **ظلم**

ظاهر [zaher] 1) aşkar, aydın, açıq-aşkar; 2) xarici, zahiri; ~ **صورت** xarici görünüş; ~ **حسب بز** zahirinə görə; ~ **شدن** aşkar olmaq; görünmək; üzə çıxmaq; ~ **کردن (ساختن)** aşkar etmək, göstərmək, üzə çıxarmaq

ظاهرا [zaherən] 1) zahirən, üzdən, xarici görünüşcə; 2) guya, ehtimal ki, yəqin ki

ظاهربین [zaherbin] dəyaz (*adam*); xarici görünüşə qiymət verən, zahirə fikir verən

ظاهربینی [zaherbini] zahirə fikir vermə, zahiri görünüşə qiymət vermə; səthi yanaşma

ظاهرپرست [zaherpərəst] *bax* **ظاهربین**

ظاهرپرستی [zaherpərəsti] *bax* **ظاهربینی**

ظاهرپسند [zaherpəsənd] *bax* **ظاهربین**

ظاهردار [zaherdar] 1) zahiri görünüşü yaxşı olan; 2) zahirdə özünü yaxşı göstərən

ظاهرساز [zahersaz] hiyləgər, ikiüzlü; qeyri-səmimi

ظاهرسازی [zahersazi] hiyləgərlik, ikiüzlülük; qeyri-səmimilik

ظاهرفریب [zaherfərib] 1) aldadıcı (*zahiri görünüşünə görə*); 2) yalançı, ikiüzlü

ظاهرفریبی [zaherfəribi] aldatma (*zahiri görünüşünə görə*); yalançılıq, fırıldaqçılıq; ikiüzlülük

ظاهرنگر [zahernegər] *bax* **ظاهربین**

ظاهرنما [zahernəma] *bax* **ظاهردار**

ظاهری [zaheri] 1) zahiri, xarici; ~ **حسب** zahirinə görə; 2) zəriflik, incəlik, mələhət, cazibədarlıq; 3) hazırcavablıq, zarafatcıllıq; 4) naz, qəmzə, işvə; 5) ədəb, nəzakət, mərifət; ~ **کردن** zarafat etmək

ظرافت [zərafət] 1) zəriflik, incəlik, mələhət, cazibədarlıq; 2) hazırcavablıq, zarafatcıllıq; 3) dərrakə; 4) naz, qəmzə, işvə; 5) ədəb, nəzakət, mərifət; ~ **کردن** zarafat etmək

ظرایف [zərayef] 1) *t.* **ظریفه**; 2) incə şeylər, gözəl şeylər

ظرف [zərf] *c.* **ظروف** [zoruf] 1) qab; ~ **سفالین** gil qab; 2) qutu, yeşik, kisə; ~ **کالا** tara; ~ **وزن با** brutto; 3) müddət; ~ **یک ماه در** bir ay müddətində; 4) *qrüm.* zərf, zərfiik

ظرف شویی [zərfşuyi] qab yuma; qab yuyulan yer

ظرفیت [zərfiyyət] 1) həcm, tutum; 2) qabiliyyət, fərasət; zehin; ~ **داشتن** a) qabiliyyətli (*fərasətli*) olmaq; b) səbirli olmaq

ظروف [zoruf] *t.* **ظرف** qab-qacaq; ~ **مس (مسی، مسین)** mis qablar

ظریف [zərif] 1) zərif, incə, qəşəng, gözəl; ~ **رفتار** incə davranış; ~ **نکته** incə fikir (*mətləb*); 2) *c.* **ظرفا** [zorəfa] zarafatcıl; hazırcavab, söz sərrafı

ظریفانه [zərifane] 1) zərifliklə, incəliklə; 2) zarafatla; zarafatyana; hazırcavablıqla

ظریف کار [zərifkar] zərif, incə (*işləyən*)

ظریف کاری [zərifkari] zərif iş, incə iş

ظریف منظر [zərifmənzər] 1) gözəl mənzərə; 2) gözəl görünüş

ظریفه [zərife] 1) *bax* **ظریف**; 2) *c.* **ظرایف** [zərayef] zarafat; incə söz

ظفر [zəfər] zəfər, qələbə; ~ **طاق** zəfər tağı; **یافتن** ~ qalib gəlmək

ظفرانگیز [zəfərəngiz] qələbə qazandıran, qələbəyə səbəb olan, uğur gətirən

ظفربخش [zəfərbəxş] *bax* **ظفرانگیز**

ظفرشعار [zəfərşoar] qalib, həmişə qalib gələn

ظفرمند [zəfərmənd] 1) qalib; qələbə çalan; qalibiyyətlə; 2) təntənəli, təmtəraqlı, dəbdəbəli

ظفرنمون [zəfərnəmun] *bax* **ظفرمند**

ظفریاب [zəfəryab] *bax* **ظفرانگیز**

ظل [zel(l)] *c.* **ظلال** [zelal] // **اظلال** [əzlal] 1) kölgə; 2) ala-qaranlıq; 3) himayə, dəstəkləmə, mudafiə etmə; در ~ **الهی** Allahın himayəsi altında

ظلال [zelal] 1) *t.* **ظل**; 2) talvar

ظلام [zəl(l)am] qaranlıq, gecə qaranlığı

ظلامت [zolamət] *c.* **ظلامات** [zolamat] zülm; işgəncə

ظلامه [zolame] *bax* **ظلامت**

ظلم [zolm] zülm, zülmkarlıq; amansızlıq, qəddarlıq; ədalətsizlik; ~ **کردن** zülm etmək; ədalətsizlik etmək

ظلمات [zolomat] 1) *t.* **ظلمت**; 2) zil qaranlıq, çox qaranlıq

ظلماتی [zolemati] *bax* **ظلمانی**

ظلمانی [zolmani] qatı zülmət, çox qaranlıq

ظلم پیشه [zolmpişe] zülmkar, qəddar

ظلمت [zolmət] *c.* **ظلمات** [zolomat] 1) zülmət, qaranlıq; ~ **شب** gecə qaranlığı; 2) cəhalət, avamlıq

ظلمت سرا [zolmətsəra] *bax* **ظلمتکده**

ظلمتکده [zolmətkədə] 1) *məc.* zülmət yer; qaranlıq yer; 2) hər şeyi örtən qaranlıq

ظلمتی [zolməti] *din.* zülmət içində olanlar, cəhalət içində yaşayanlar (*bütpərəstlər*)

ظلم دیده [zolmdide] zülm çəkmiş, məzlum, yazıq

ظلم ستیز [zolmsetiz] zülmə qarşı mübarizə aparan

ظلم ستیزی [zolmsetizi] zülmə qarşı mübarizə aparma

ظلم کار [zolmkar] zülmkar, qəddar, amansız

ظلوم [zəlum] zalım, çox zalım

ظلیل [zəlil] kölgəli; ~ **(مکان)** جای kölgəli yer

ظنون [zənnun] 1) zənn, ... 2) fikir, nəzər; ~ **سوء** pis fikir; ~ **حسن** zənn etmək; ~ **حسن** yaxşı fikir; ~ **برد (کردن)** şübhə; ~ **برد (کردن)** güman etmək; hesab e... **داشتن** yaxşı fikirdə ol...

ظن [zən(n)] *c.* **ظنون** [z... güman, fərz, ehtimal; ...

ظنین [zənnin] məzlum

haqqında); داشتن ~ سوء pis fikirdə olmaq (*kiminsə haqqında*)

ظنین [zənin] zənn edən, şübhə edən, güman edən; شدن ~ zənn etmək, şübhələnmək, güman etmək

ظهر [zəhr] *c.* ظهور [zəhur] // اظهر [əzhər] 1) arxa tərəf; در ~ ورقه vərəqin arxa tərəfində; 2) kürək

ظهر [zohr] günorta; بعد از ~ günortadan sonra

ظهر نویسی [zəhrnevisi] 1) *mal.* indossament; 2) arxa tərəfdə qol çəkmə (*sənəddə, kağızda*)

ظهور [zohur] zahir olma, meydana çıxma, görünmə, yaranma, peyda olma; کردن ~ zühur etmək, görünmək, peyda olmaq

ظهیر [zəhir] *c.* ظهرا [zohəra] 1) köməkçi, yardımçı; 2) hami, müdafiəçi, dəstəkləyən

ع

ع [əyn//eyn] fars əlifbasının iyirmi birinci hərfi; əbcəd hesabında 70 rəqəmini ifadə edir

عابد [abed] *c.* عبده [əbədə] // عباد [obbad] abid, ibadət edən, mömin

عابدانه [abedane] 1) abid kimi; ibadətkarsayağı, möminsayağı; 2) ibadətkarcasına, möminccəsinə

عابد فریب [abedfərib] çox gözəl, valehedici, heyranedici

عابر [aber] *c.* عابرین [aberin] gedən, keçib-gedən, keçən (*adam*)

عاج [ac] 1) fil sümüyü; 2) şirmayı; 3) buynuz

عاج تراش [actəraş] oyucu usta, həkkak (*fil sümüyü üzərində*)

عاجز [acez] 1) aciz, zəif, gücsüz; yazıq; 2) *c.* عجزه [əcəze] // عواجز [əvacez] əlil, şikəst; شدن ~ a) aciz olmaq, zəif olmaq, gücsüz olmaq; b) əlil olmaq, şikəst olmaq; کردن ~ zəiflətmək, gücsüz etmək

عاجزانه [acezane] acizanə, aciz kimi, acizcəsinə, yazıqcasına

عاجزنواز [aceznəvaz] ürəyiyumşaq, rəhmli, aciz və zəiflərə mərhəmət göstərən

عاجزنوازی [aceznəvazi] ürəyiyumşaqlıq, rəhmdillik, aciz və zəiflərə mərhəmət göstərmə

عاجزی [accezi] 1) acizlik, zəiflik, gücsüzlük; 2) əlillik; xəstəlik

عاجل [acel] 1) tələsik, təcili; 2) tələsən

عاجلا [acelən] 1) tələsik, tez, tez-tələsik; 2) dərhal, dayanmadan

عاجلانه [acelane] 1) tələsik şəkildə, tez-tələsik; 2) cəld, tələsik (*iş*)

عاجله [acele] *bax* عاجل

عادت [adət] *c.* عادات [adat] adət, ənənə; دادن ~ adət öyrətmək; شدن ~ adət olmaq, adət şəklinə düşmək; کردن (داشتن) ~ adət etmək, öyrənmək

عادتا [adətən] adətən, adət üzrə

عادل [adel] adil, ədalətli, insaflı

عادلانه [adelane] ədalətlə, insafla

عادله [adele] 1) *bax* عادل; 2) münasib, uyğun, əlverişli (*qiymət, razılaşma*)

عادی [adi] adi; شدن ~ adiləşmək

عار [ar] 1) rüsvayçılıq, biabırçılıq; 2) ar, abır, həya; eyib; داشتن ~ utanmaq, ar bilmək, eyib bilmək, eyib saymaq

عارض [arez] I 1) şikayətçi; 2) təsadüfi; ikincidərəcəli (*hadisə, iş*); شدن ~ a) şikayətçi olmaq, şikayətlənmək; b) baş vermək, üz vermək

عارض [arez] II üz, yanaq, sifət; ◊ افروختن ~ a) əsəbiləşmək; b) qızarmaq (*hirsdən*)

عارضه [areze] *c.* عوارض [əvarez] 1) hadisə, bədbəxt hadisə; 2) maneə, əngəl; 3) xəstəlik, nasazlıq, naxoşluq

عارف [aref] *c.* عرفا [ərəfa] 1) arif, bilən, bilik sahibi; müdrik; 2) mistik, sufi

عارفانه [arefane] 1) arifcəsinə, ariflər kimi, sufilər kimi, müdrikcəsinə; 2) incə, dəqiq və dərin

عاری [ari] 1) lüt, çılpaq; yalın; 2) uzaq; məhrum; از حقیقت ~ həqiqətdən uzaq, həqiqətə uyğun gəlməyən

عاریت [ariyət] burovuz, müvəqqəti istifadə üçün alınan şey; ~ **به گرفتن** müvəqqəti istifadə üçün almaq

عاریت سرا [ariyətsəra] bu dünya, müvəqqəti dünya

عاریه [ariye] 1) *bax* **عاریت**; 2) süni; ~ **دندان** süni diş; ~ **گیسوی** süni saç, parik

عازم [azem] 1) yola düşən; 2) bir şeyin niyyətində olan; ~ **شدن** a) yola düşmək; b) bir şeyin niyyətində olmaq

عاشق [aşeğ] *c.* **عشاق** [oşşağ] aşiq, sevən, sevgili; ~ **شدن** aşiq olmaq, vurulmaq; ~ **کردن** məftun etmək, valeh etmək

عاشقانه [aşeğane] aşiqanə, aşiqcəsinə; ~ **نامه** aşiqanə məktub, eşq məktubu

عاشق پیشه [aşeğpişe] 1) tez-tez aşiq olan; 2) hərdəmxəyal

عاشق کش [aşeğkoş] 1) qəddar, zülmkar (*aşiqinə qarşı*); 2) aşiqöldürücü gözəl, hədsiz gözəl

عاشقی [aşeği] 1) aşiqlik, vurğunluq, aşiq olma; 2) *bax* **عشق**

عاشورا [aşura] hicri-qəməri təqvimi ilə məhərrəm ayının onuncu günü, İmam Hüseynin (*ə.*) şəhid olduğu gün

عاصف [asef] 1) əyilən, qatlanan, bükülən; 2) bərk, güclü, kəskin

عاصم [asem] qoruyan, saxlayan, çəkindirən (*günahlardan*)

عاصی [asi] 1) tabe olmayan, itaət etməyən; üsyançı, qiyamçı; 2) günahkar; ~ **شدن** a) üsyan etmək, qiyam qaldırmaq; b) günah etmək, günah işlətmək

عاطر [ater] ətirli, xoşiyli, xoşətirli

عاطفه [atefe] *c.* **عواطف** [əvatef] // **عاطفات** [atefat] 1) rəğbət, hüsn-rəğbət, meyil, simpatiya; 2) duyğu, hiss, emosiya

عاطل [atel] 1) tənbəl; avara, veyl; 2) boş, mənasız; ~ **و باطل** a) avara və yaramaz; b) cəfəng və mənasız (*söz*); ~ **گذاشتن** işlətməmək, istifadə etməmək

عافیت [afiyət] sağlamlıq, cansağlığı; ~ **یافتن** sağalmaq; ~ **باشد** sağlam olun (*asqırarkən deyilir*)

عاق [ağ(ğ)] 1) itaət etməyən, sözə baxmayan, ağ olan (*valideynlərin üzünə*); 2) vərəsəlikdən məhrum edilmiş (*övlad*); ~ **والدین** a) valideyn tərəfindən lənətlənmiş; b) vərəsədən məhrum edilmiş; ~ **شدن** a) lənətlənmək (*valideynlər tərəfindən*); b) vərəsədən məhrum edilmək (*valideynlər tərəfindən*); ~ **کردن** lənətləmək (*övladı*); b) vərəsədən məhrum etmək (*övladı*)

عاقبت [ağebət] *c.* **عواقب** [əvağeb] aqibət, son, axır; nəticə

عاقبت اندیش [ağebətəndiş] gələcəyi düşünən; ehtiyatlı, tədbirli

عاقبت اندیشی [ağebətəndişi] gələcəyi düşünmə, uzaqgörənlik; ehtiyatlılıq

عاقبت بین [ağebətbin] *bax* **عاقبت اندیش**

عاقبت بینی [ağebətbini] *bax* **عاقبت اندیشی**

عاقبت نگر [ağebətnegər] *bax* **عاقبت اندیش**

عاقبت نگری [ağebətnegəri] *bax* **عاقبت اندیشی**

عاقد [ağed] 1) müqavilə bağlayan, sənəd imzalayan; 2) nikah bağlayan, kəbin kəsən

عاقل [ağel] *c.* **عقلا** [oğəla] ağıllı, dərrakəli; müdrik

عاقلانه [ağelane] ağılla; ağıllı şəkildə

عاقل فریب [ağelfərib] çox hiyləgər

عاقل مرد [ağelmərd] yaşlı (*kişi*)

عاقله [ağele] *bax* **عاقل**

عاقله زن [ağelezən] yaşlı (*qadın*)

عاکف [akef] 1) çalışqan; 2) guşənişin, tərki-dünya

عالم [aləm] *c.* **عوالم** [əvalem] aləm, kainat, yer-göy, dünya; ~ **ارواح** ruhlar aləmi; ~ **بقا** əbədi dünya, axirət

عالم [alem] *c.* **علما** [oləma] alim, bilici, bilik sahibi

عالماً [alemən] bilərək, bilə-bilə; ~ **و عامداً** bilə-bilə və qəsdən

عالم آرا [aləmara] dünyanı bəzəyən

عالم آشوب [aləmaşub] 1) aləmi qarışdıran; qalmaqalçı, davakar, cəncəl; 2) *şair.* çox gözəl, canalan, canalıcı

عالم افروز [aləməfruz] dünyanı işıqlandıran

عالم گیر [aləmgir] 1) ümumdünya; ~ **جنگ** dünya müharibəsi; 2) bütün dünyaya yayılan (*səs, söhrət*); 3) dünyanı tutan, dünyanı fəth edən

عالم نما [alemnəma] alimciyəz, yalançı alim; özünü alim kimi qələmə verən

عالمین [aləmeyn] iki dünya

عالی [ali] 1) yüksək, çox yaxşı; ~ **افکار** yüksək fikirlər; 2) ali; ~ **تحصیلات** ali təhsil

عالی تبار [alitəbar] 1) əsilzadə, yüksək nəsildən olan; 2) yüksəkəxlaqlı; nəcib, alicənab

عالی جاه [alicah] *bax* **عالی رتبه**

عالی جناب [alicənab] alicənab, nəcib

عالی رتبه [alirotbe] yüksəkrütbəli, yüksəkvəzifəli

عالی قدر [aliğədr] 1) *bax* **عالی رتبه**; 2) çox hörmətli

عالی مقام [aliməğam] *bax* **عالی رتبه**

عالی مقدار [alimeğdar] 1) *bax* **عالی قدر**; 2) *bax* **عالی رتبه**

عام [am(m)] 1) ümumi; ~ **قتل** soyqırım, genosid; 2) hamı; bütün; 3) *c.* **عوام** [əvam] sadə adamlar, aşağı təbəqə

عام پسند [am(m)pəsənd] hamının bəyəndiyi, hamının qəbul etdiyi; məşhur

عامداً [amedən] *bax* **عمداً**

عامل [amel] I *c.* **عمال** [ommal] 1) icraçı; 2) işçi; ~ **مدیر** icraçı müdir, direktor

عامل [amel] II *c.* **عوامل** [əvamel] 1) amil, səbəb; ~ **زمان** zaman amili; 2) fəal, işlək

عامه [amme] 1) qara camaat, sadə xalq kütləsi; 2) bütün; hamı; ~ **مردم** bütün xalq; 3) *bax* **عام 1)**

عامی [ammi] 1) avam, cahil; savadsız; 2) *bax* **عامیانه 1)**

عامیانه [amiyane] 1) sadə xalqa məxsus; danışıq dilinə məxsus; ~ **اصطلاحات** danışıq dili; 2) adi; 3) kobud, bayağı, vulqar, şit (*söz*)

عاید [ayed] 1) daxil olan (*gəlir*); 2) əldə olunan, qazanılan; 3) *bax* **عایدی**; ~ **داشتن (کردن)** gəlir əldə etmək; ~ **شدن** daxil olmaq (*gəlir, pul*)

عایدات [ayedat] 1) *t.* **عایده**; 2) gəlir, qazanc; ~ **خالص** xalis gəlir

عایده [ayede] *c.* **عایدات** [ayedat] *bax* **عایدی**

عایدی [ayedi] gəlir, qazanc

عایق [ayeğ] 1) *tex.* izolyator (*elektrik, səs, şüa, istilik, rütubət və s. keçirməyən material*); 2) qarşısını alan, mancə yaradan; 3) mancə, əngəl

عایق کاری [ayeğkari] *tex.* izolyasiya, izolyasiya işləri

عایقه [ayeğe] *bax* عایق

عایله [ayele] ailə

عبا [əba] əba (*kişi üst geyimi*)

عبادت [ebadət] ibadət

عبادت خانه [ebadətxane] *bax* عبادتگاه

عبادتگاه [ebadətqah] ibadətxana, ibadət yeri, məbəd, məscid

عبادت نما [ebadətnəma] üzdə özünü mömin göstərən, ikiüzlü

عبارت [ebarət] *c.* عبارات [ebarat] söz, ifadə; tərkib; ~ بودن ibarət olmaq, təşkil olunmaq

عبارت پرداز [ebarətpərdaz] 1) fəsahət və bəlağət sahibi, gözəl və aydın danışan; 2) ibarəpərdaz; boşboğaz, lağlağı

عبارت پردازی [ebarətpərdazi] 1) gözəl və aydın danışma; 2) ibarəpərdazlıq; boşboğazlıq, lağlağılıq

عبارت ساز [ebarətsaz] *bax* عبارت پرداز

عبارت سازی [ebarətsazi] *bax* عبارت پردازی

عبث [əbəs] əbəs, yersiz, mənasız

عبد [əbd] *c.* عباد [əbbad] qul, bəndə; insan

عبد البطن [əbdolbətn] qarınqulu

عبرانی [ebrani] 1) qədim yəhudi dili; 2) yəhudi

عبرت [ebrət] *c.* عبر [ebər] 1) ibrət, dərs; 2) öyüd, nəsihət; ~ گرفتن (پذیرفتن) ibrət almaq

عبرت امیز [ebrətamiz] عبرت انگیز

عبرت انگیز [ebrətəngiz] ibrətli, ibrətamiz

عبرت آور [ebrətavər] *bax* عبرت انگیز

عبرت بخش [ebrətbəxş] *bax* عبرت انگیز

عبرت بین [ebrətbin] *bax* عبرت گیر

عبرت پذیر [ebrətpəzir] *bax* عبرتگیر

عبرتگیر [ebrətgir] ibrət alan, ibrət götürən; öyüd alan, nəsihət alan

عبرت گیری [ebrətgiri] ibrət alma, ibrət götürmə; öyüd alma, nəsihət alma

عبری [ebri] *bax* عبرانی

عبودیت [obudiyyət] bəndəlik, köləlik; itaət, asılılıq

عبور [obur] keçmə, keçid; ~ و مرور hərəkət; ~ دادن keçirmək, buraxmaq; getməyə icazə vermək; ~ کردن keçmək, getmək, gəlib-getmək

عبورگاه [oburqah] keçid, keçid yolu

عبور ناپذیر [oburnapəzir] keçilməz, keçilə bilməyən; ~ جنگل keçilməz meşə

عبوس [əbus] qaraqabaq; qaşqabaqlı, hirsli, acıqlı

عبوسی [əbusi] qaraqabaqlıq; qaşqabaqlıq, hirslilik

عبهر [əbhər] *bot.* nərgiz

عبیر [əbir] ətir, xoş qoxu; ətirli maddə

عبیرافشان [əbirəfşan] ətirsaçan

عتاب [etab] danlaq, qınama, tənə; ~ کردن danlamaq, məzəmmət etmək

عتبه [ətəbe] *c.* اعتاب [ə'tab] // عتبات [ətəbat] 1) dərgah; qapı; kandar; 2) şah sarayı; 3) müqəddəs qəbir; ziyarətgah; عتبات عالیات imamların Kərbəla, Nəcəf və Bağdadakı məqbərələri

عترت [etrət] 1) övladlar; 2) qohumlar; qohum-əqrəba; 3) ailə

عتیق [ətiğ] 1) qədim, əski, köhnə; ~ عهد köhnə vaxtlar, qədim zamanlar; 2) antik, antikvar

عتیقه [ətiğe] 1) antik əşyalar, 2) *bax* عتیق

عتیقه شناس [ətiğeşenas] antik mallar bilicisi

عتیقه فروش [ətiğeforuş] antik mallar satan

عتیقه فروشی [ətiğeforuşi] 1) antik mallar satma; 2) antik mallar mağazası

عجالتا [ecalətən] hələlik

عجایب [əcayeb] *t.* عجیبه

عجب [əcəb] 1) əcəb, təəccüb, heyrət; 2) təəccüblü, qəribə, heyrətli; ~ آمدن (داشتن، کردن) təəccüb etmək, təəccüblənmək; در ~ ماندن *bax* ~ آمدن

عجب [ocb] təkəbbür, xudpəsəndlik, eqoistlik, eqoizm

عجبا [əcəba] əcəba, əcəb; qəribədir

عجز [əcz] 1) acizlik, zəiflik; 2) yalvarma; zarıldama; ~ داشتن zəif olmaq, öhdəsindən gəlməmək

عجله [əcəle] tələsmə, tələskənlik; ~ داشتن (کردن) tələsmək

عجم [əcəm] 1) ərəb olmayan xalqlar; İranda yaşayan xalqlar; 2) İran

عجوز [əcuz] *bax* عجوزه

عجوزه [əcuze] 1) çox qoca (*qadın*), qarı; 2) *məc.* fani dünya

عجول [əcul] hövsələsiz, kəmhövsələ; tələsən, tələskən

عجولانه [əculane] tələsik, tələmtələsik; tələsik halda

عجیب [əcib] qəribə, təəccüblü; qeyri-adi

عجیب الخلقه [əcibolxelğe] bədheybət, eybəcər, kifir

عجین [əcin] 1) yoğrulmuş; 2) xəmir; ~ شدن a) yoğrulmaq; b) bərkidilmək, bir-birinə bağlanılmaq, qarışdırılmaq; ~ کردن a) yoğurmaq; b) birləşdirmək, bir-birinə bağlamaq, qarışdırmaq

عداد [edad] 1) sadalama, xatırlama; 2) say, miqar, ədəd; در ~ شعرا şairlər sırasında, şairlər içərisində

عدالت [ədalət] ədalət, insaf; ~ کردن ədalət göstərmək, insaf etmək

عدالت پرور [ədalətpərvər] *bax* عدالت گستر

عدالت پیشه [ədalətpişe] *bax* عادل

عدالت گستر [ədalətqostər] ədalətli, insaflı; ədalətlə iş görən

عداوت [ədavət] ədavət, düşmənçilik; ~ داشتن düşmən olmaq; ~ کردن düşmənçilik etmək

عدد [ədəd] *c.* اعداد [ə'dad] 1) ədəd, rəqəm; 2) *qram.* say; ~ اصلی müəyyən miqdar sayı; ~ اعشاری onluq kəsr sayı; ~ کسری kəsr sayı; 3) sayla isim arasında işlənən numerativ söz; ~ مداد پنج beş ədəd karandaş

عدد نویسی [ədədnevisi] ədədləri yazma; notasiya (*şərti yazılı işarələr sistemi*)

عدس [ədəs] *bot.* mərci

عدسی [ədəsi] 1) linza; 2) *foto.* obyektiv; ◊ ~ چشم göz bülluru

عدل [ədl] 1) 1) *bax* عدالت; 2) bərabərlik, uyğunluq

عدل [ədl II // edl] qablaşdırlımış yük, tay

عدل بندی [ədlbəndi // edlbəndi] 1) qablaşdırma; 2) yır-yığış etmə; ~ شدن qablaşdırılmaq; کردن ~ qablaşdırmaq

عدل پرور [ədlpərvər] *bax* عدالت گستر

عدل فروشی [ədlforuşi] malı bağlama ilə satma (*açmadan*); کردن ~ malı bağlama ilə satmaq (*açmadan*)

عدلیه [ədliyye] ədliyyə

عدم [ədəm] yoxluq; olmama; ~ اشتها iştahasızlıq; ~ اقتدار qüvvətsizlik, bacarıqsızlıq; ~ رضایت razı olmama; narazılıq

عدن [ədn] cənnət, behişt

عدو [ədu // ədov(v)] *c.* اعدا [ə'da] // اعادی [əadi] düşmən

عدوان [odvan] 1) *bax* عداوت; 2) zülm; sıxışdırma, təzyiq göstərmə

عدوانی [odvani] 1) güclə, zorla; ~ تصرف güclə alma, zorla ələ keçirmə; 2) düşməncəsinə, düşmən kimi; düşmənliklə

عدول [odul] 1) boyun qaçırma; imtina etmə; 2) kənara çıxma, uzaqlaşma; کردن (ورزیدن) ~ a) boyun qaçırmaq; b) kənara çıxmaq; uzaqlaşmaq

عده [edde] 1) say, miqdar, kəmiyyət; عده ای bir sıra; 2) boşanmış qadının şəriətə görə ikinci dəfə ərə getməsi üçün gözləməli olduğu müddət

عدید [ədid] *bax* عدیده

عدیده [ədide] çox, çoxlu; çoxsaylı; ~ اشکالات çox çətinliklər; ~ کتابهای çoxlu kitablar

عدیل [ədil] 1) bərabər, tay; eyni, oxşar; 2) tarazlıq yaradan (*şəxs, yük*)

عذاب [əzab] əzab, əziyyət, işgəncə; به ~ آوردن təngə gətirmək; narahat etmək; کشیدن ~ əzab çəkmək; دادن ~ əzab vermək

عذار [ezar] üz, sifət; yanaq

عذر [ozr] 1) üzr; bəhanə; ~ بدتراز گناه *ata. söz.* üzrü günahından betər; 2) səbəb, dəlil; آوردن ~ səbəb göstərmək; خواستن ~ üzr istəmək; ◊ ~ کسی را خواستن birini işdən kənarlaşdırmaq

عذرخواهی [ozrxahi] üzrxahlıq, üzr istəmə; کردن ~ üzrxahlıq etmək

عرابه [ərabe] *bax* ارابه

عراده [ərrade] 1) araba; 2) çarx, təkər; 3) top qundağı, top üçün təkərli altlıq; 4) top (*silah*) üçün say vahidi; دو~ توپ iki ədəd top (*silah*)

عرب [ərəb] *c.* اعراب [ə'rab] ərəb

عربده [ərbəde] 1) hay-küy, qışqırıq; 2) dava-dalaş

عربده جو [ərbədecu] 1) azğın, qudurğan, coşqun; 2) davakar, dalaşqan

عربده جویی [ərbədecuyi] 1) azğınlıq, qudurğanlıq; 2) davakarlıq, dalaşqanlıq

عربده کش [ərbədekeş] *bax* عربده جو

عربده کشی [ərbədekeşi] *bax* عربده جویی

عربی [ərəbi] ərəb, ərəbə məxsus olan; ~ زبان ərəb dili

عربیات [ərəbiyyat] fars və ya türk dillərində yazılmış divanın içindəki ərəbcə şeirlər

عرش [ərş] 1) göy, səma; göyün ən uca qatı; و فرش ~ göy və yer; 2) taxt, taxt-tac

عرشه [ərşe] 1) yüksəklik, yüksək yer; 2): کشتی ~ gəminin göyərtəsi

عرصه [ərse] *c.* عرصات [ərəsat] meydan; sahə; səhnə; ~ جنگ döyüş meydanı; ◊ به کسی تنگ شدن ~ çətin vəziyyətə düşmək, sıxıntı keçirmək; را بر کسی تنگ کردن ~ birisini sıxışdırmaq; kimisə sıxma-boğmaya salmaq; پا به ~ وجود گذاشتن anadan olmaq, dünyaya gəlmək

عرض [ərz] I 1) ərz etmə, demə, söyləmə; 2) xahiş, xahiş etmə; ~ حال a) şikayət; b) xahiş; داشتن ~ a) xahiş etmək; b) *bax* کردن ~; کردن ~ demək, söyləmək, nəzərə çatdırmaq; به ~ کسی رساندن birinə xəbər vermək, birinin nəzərinə çatdırmaq; ◊ ~ اندام کردن özünü göstərmək

عرض [ərz] II 1) en; 2) qalınlıq; 3) müddət; در ~ دوسال iki il müddətində, iki il ərzində

عرض [erz] *c.* اعراض [ə'raz] 1) ar, abır-həya; 2) namus, şərəf; 3) nüfuz, yaxşı ad, hörmət; ◊ ~ کسی را بردن abırdan salmaq, hörmətsiz etmək

عرضه [ərze] 1) təklif etmə (*malı, məhsulu*); وتقاضا ~ təklif və tələb; 2) ifadə etmə; bildirmə; 3) *bax* عرض [ərz]; داشتن ~ a) ifadə etmək, bildirmək; b) *bax* کردن ~; کردن ~ təklif etmək (*malı, məhsulu*)

عرضه [orze] bacarıq, qabiliyyət; ləyaqət; داشتن ~ bacarıqlı olmaq; ləyaqətli olmaq

عرضی [ərəzi] təsadüfi; əhəmiyyətsiz, ikincidərəcəli

عرعر [ər'ər] anqırtı; کردن ~ anqırmaq

عرف [orf] 1) mülki qayda-qanun; 2) adət, ənənə

عرفا [orəfa] *t.* عارف

عرفان [erfan] irfan, sufizm, təsəvvüf; Allah və yaranışı dərk etmə; mistika

عرفانی [erfani] irfani; mistik

عرق [ərəğ] I araq; کشیدن ~ araq çəkmək; خوردن ~ araq içmək

عرق [ərəğ] II tər; ریختن ~ tər tökmək; کردن ~ tərləmək; ◊ ~ کسی را در آوردن tərlətmək, utandırmaq

عرق [erğ] *c.* عروق [oruğ] 1) damar; 2) kök (*ağacda*); 3) nəsil, soy, mənşə, irq

عرق آور [ərəğavər] tərlədici, tərlədən, tər gətirən; ~ دوای tərlədici dərman

عرق نسا [erğonnesa] *anat.* oturaq siniri

عرق جوش [ərəğcuş] bədəndəki qızartı (*istidən*); tərdən bişmə

عرق چین [ərəğçin] araqçin

عرق خور [ərəğxor] araqiçən

عرق سوز [ərəğsuz] *bax* عرق جوش

عرق گز [ərəğgəz] *bax* عرق جوش

عرق گیر [ərəğgir] 1) tərgötürən; 2) yəhəraltı; 3) alt köynək, mayka; 4) *bax* عرق چین

عروج [oruc] qalxma, yüksəlmə; کردن ~ qalxmaq, yüksəlmək

عروس [ərus] gəlin

عروسک [ərusək] gəlincik; oyuncaq; ~ تئاتر kukla teatrı

عروسک بازی [ərusəkbazi] 1) gəlinciklə oynama; 2) uşaq oyləncəsi

عروسی [ərusi] 1) toy; 2) evlənmə; کردن ~ a) toy etmək; b) evlənmək

عروض [əruz] *ədəb.* əruz (*şeir vəzni*); ~ علم əruz elmi

عریان [əryan] lüt, üryan, çılpaq

عریض [əriz] enli, geniş, gen; ~ پارچه enli parça; کردن ~ genişləndirmək, enlətmək

عریضه [ərize] *c.* عرایض [ərayez] // عریضجات [ərizecat] ərizə

عریضه نگار [ərizeneqar] 1) ərizəyazan, ərizəçi; 2) başqaları üçün ərizə yazan, mirzə

عریضه نویس [ərizənevis] *bax* عریضه نگار

عریکه [ərike] *c.* عرایک [ərayek] əxlaq; xasiyyət, təbiət

عز [ez(z)] *bax* عزت

عزا [əza] əza, yas, matəm; ~ لباس matəm paltarı; داشتن (~ گرفتن) ~ əzadar olmaq, yaslı olmaq; matəm saxlamaq

عزا خانه [əzaxane] *bax* ماتم کده

عزاداری [əzadari] əzadarlıq, matəm saxlama; کردن ~ matəm saxlamaq

عزب [əzəb] subay; yalqız, tək

عزت [ezzət] 1) böyüklük; cah-calal; 2) hörmət; 3) şərəf, ləyaqət; نفس ~ mənlik, ləyaqət

عزتمند [ezzətmənd] hörmətli, möhtərəm

عزل [əzl] vəzifədən azad etmə; vəzifədən kənarlaşdırma; شدن ~ vəzifədən azad olunmaq; vəzifədən kənarlaşdırılmaq; کردن ~ vəzifədən azad etmək; kənarlaşdırmaq

عزلت [ozlət] guşənişinlik, tərkidünyalıq; tənhalıq; ~ اختیار کردن // گزیدن ~ insanlardan uzaqlaşmaq, tərkidünya olmaq

عزلت گزین [ozlətqozin] guşənişin, tərki-dünya; zahid

عزم [əzm] niyyət, qəsd; qərar; کردن ~ niyyət etmək; qərara gəlmək

عزوبت [ozubət] subaylıq, subaylıq həyatı; təklik, yalqızlıq

عزیز [əziz] əziz, istəkli, sevimli; doğma; داشتن ~ sevmək, əzizləmək

عزیمت [əzimət] 1) yola düşmə, getmə; ~ نقطه çıxış nöqtəsi; 2) qəti qərar; niyyət, məqsəd

عسر [osr] *bax* عسرت

عسرت [osrət] 1) çətinlik; sıxıntı, darlıq; نفس ~ *tib.* təngnəfəslik, astma; 2) kasıblıq, yoxsulluq; ehtiyac; çətinlik; کشیدن ~ çətinlik çəkmək; ehtiyac içində olmaq; yoxsul yaşamaq

عسکر [əskər] *c.* عساکر [əsaker] 1) əsgər, döyüşçü; 2) ordu, qoşun

عسل [əsəl] bal (*arı balı*); ◊ ماه ~ bal ayı (*evliliyin ilk ayı*)

عسیر [əsir] çətin, ağır, müşkül

عشا [eşa] axşamçağı, axşamüstü; نماز ~ axşam namazı

عشاق [oşşağ] *t.* عاشق

عشایر [əşayer] *t.* عشیره

عشر [oşr] *c.* اعشار [ə'şar] 1) onda bir; 2) vergi növü

عشرت [eşrət] eyş-işrət; kef çəkmə, xoş gün keçirmə; کردن ~ eyş-işrət etmək; kef çəkmək

عشرت پرست [eşrətpərəst] əhli-kef, kefcil; əyyaş; gəzəyən

عشرت خانه [eşrətxane] işrət yeri; əyləncə yeri

عشرت طلب [eşrəttələb] *bax* عشرت پرست

عشق [eşğ] eşq, məhəbbət, sevgi; باختن (ورزیدن) ~ aşiq olmaq, sevmək, vurulmaq

عشق انگیز [eşğəngiz] canalıcı, canalan, cazibəli, valehedici, məftunedici

عشق باز [eşğbaz] eşqbaz, arvadbaz, qadın düşkünü

عشق بازی [eşğbazi] eşqbazlıq, arvadbazlıq; کردن ~ eşqbazlıq etmək

عشق ورزی [eşğvərzi] *bax* عشق بازی

عشقه [əşəğe] *bot.* sarmaşıq

عشقیات [eşğiyyat] *t.* عشقیه

عشقیه [eşğiyye] *c.* عشقیات [eşğiyyat] eşq-məhəbbət haqqında şeir

عشوه [eşve] işvə, naz, naz-qəmzə; کردن ~ naz etmək

عشوه ساز [eşvesaz] *bax* عشوه گر

عشوه سازی [eşvesazi] *bax* عشوه گری

عشوه کار [eşvekar] *bax* عشوه گر

عشوه گر [eşvegər] işvəli, nazlı, qəmzəli; şux

عشوه گری [eşvegəri] işvəkarlıq, naz, qəmzə; şuxluq

عشیره [əşire] *c.* عشایر [əşayer] 1) tayfa, nəsil; 2) qohum

عصا [əsa] əsa, əlağacı, çəlik; ~ زیر بغل qoltuqağacı; ◊ دست به ~ راه رفتن çox ehtiyatla davranmaq, qətiyyətsiz hərəkət etmək

عصابه [esabe] 1) əmmamə; 2) camaat; qrup

عصار [əssar] bitki yağı çəkən (*işçi*); yağ istehsalçısı

عصاره [osare] şirə, cövhər, ekstrakt

عصب [əsəb] *c.* اعصاب [ə'sab] əsəb, sinir

عصبانی [əsəbani] əsəbi, tez hirslənən; شدن ~ əsəbiləşmək; کردن ~ əsəbiləşdirmək

عصبانیت [əsəbaniyyət] 1) əsəbilik; 2) qəzəb, hirs

عصبی [əsəbi] *anat.* əsəb; əsəbi; سیستم ~ əsəb sistemi; بیماریهای ~ əsəb xəstəlikləri

عصبی مزاج [əsəbiməzac] *bax* عصبانی

عصر [əsr] *c.* اعصار [ə'sar] // عصور [osur] 1) əsr, yüzillik; dövr; 2) axşamçağı, axşamayaxın

عصرانه [əsrane] axşamçağı yeyilən yüngül yemək

عصفور [osfur] *c.* عصافیر [əsafir] 1) sərçə; 2) kiçik quş (*göyərçindən balaca*)

عصمت [esmət] 1) ismət, namus; 2) qadınlıq şərəfi; bakirəlik

عصیان [osyan // esyan] 1) üsyan, qiyam; 2) günah, suç, təqsir; کردن ~ (ورزیدن) a) qiyam etmək; üsyan qaldırmaq; b) günah etmək

عصیانگر [osyangər] üsyançı, qiyamçı

عصیر [əsir] şirə, ekstrakt; معده ~ mədə şirəsi

عضلانی [əzəlani] *anat.* əzələ; əzələli; دردهای ~ əzələ ağrıları

عضله [əzəle // əzole] *c.* عضلات [əzəlat // əzolat] *anat.* əzələ

عضله دار [əzələdar] *bax* عضلانی

عضو [ozv] *c.* اعضا [ə'za] 1) üzv; بدن ~ bədən üzvü; 2) əməkdaş, üzv (*cəmiyyətin, təşkilatın*); حزب ~ partiyə üzvü

عضویت [ozviyyət] üzvlük; حق ~ üzvlük haqqı; داشتن ~ üzv olmaq

عطا [əta] 1) hədiyyə etmə, bağışlama; 2) hədiyyə, bəxşiş; کردن ~ hədiyyə etmək, bağışlamaq

عطار [əttar] 1) ətirsatan; 2) ədviyyat və müxtəlif dərman bitkiləri satan

عطارد [otarəd] *astr.* Ütarid – Merkuri (*planet*)

عطالت [ətalət] ətalət, süstlük, keylik; avaraçılıq

عطر [ətr // etr] ətir, xoş qoxu; **زدن ~** ətir vurmaq; **پاشیدن ~** ətir səpmək

عطر سازی [ətrsazi] ətir düzəltmə, ətriyyat istehsalı

عطر فروشی [ətrforuşi] ətriyyat mağazası

عطریات [ətriyyat] ətriyyat; ətriyyat malları

عطسه [ətse] asqırıq, asqırma; **کردن ~ (زدن)** asqırmaq

عطش [ətəş] susuzluq, susama, yanğı; **آوردن ~** a) susamaq; b) həsrət çəkmək, çox arzulamaq

عطشان [ətəşan] 1) susamış; 2) həsrət çəkən, çox arzulayan

عطف [ətf] 1) bağlılıq; meyil, meyil etmə; 2) istinad etmə; sitat gətirmə; əsaslandırma; 3) birləşdirmə (*sözü, cümləni*); **~ حرف** *qram.* bağlayıcı; 4) dönmə, dönüş

عطوفت[otufət] 1) nəvaziş, mehribanlıq; 2) *bax* **عطف 1)**

عطیت [ətiyyət] *c.* **عطایا** [ətaya] hədiyyə, sovqat, bəxşiş, peşkəş, töhfə, ərmağan

عطیه [ətiyye] *bax* **عطیت**

عظام [ezam] böyüklər, çox hörmətli şəxslər

عظمت [əzəmət] əzəmət, böyüklük, cah-calal

عظیم [əzim] əzəmətli, böyük

عظیم الجثه [əzimolcosse] iricüssəli, iribədənli, irigövdəli,

عظیم الشأن [əzimoşşə'n] yüksəkvəzifəli, çox mötəbər (*adam*)

عفاف [efaf] *bax* **عفت**

عفت [effət] iffət, mənəvi paklıq, utancaqlıq, abır-həya

عفریت [efrit] *c.* **عفاریت** [əfarit] şər qüvvə, şeytan, iblis

عفریته [efrite] ifritə

عفن [əfen] çürümüş; qoxulu, üfunətli; xarab, lax

عفو [əfv] əfv, bağışlama; amnistiya; **عمومی ~** ümumi amnistiya; **کردن ~** bağışlamaq, əfv etmək;

عفو پذیر [əfvpəzir] üzrlü, bağışlana bilən

عفونت [ofunət] 1) üfunət, iyləmə, çürümə; 2) infeksiya

عفونی [ofuni] *tib.* infeksiyon, keçici, yoluxucu (*xəstəlik*); **~ امراض** yoluxucu xəstəliklər

عفیف [əfif] 1) ismətli, namuslu; 2) təmiz, pak

عفیفه [əfife] *bax* **عفیف**

عق [oğ] *dan.* ürək bulanması; **زدن ~** ürəyi bulanmaq; qusmaq

عقاب [eğab] *bax* **عقوبت**

عقاب [oğab] qartal; qızılquş

عقاید [əğayed] *t.* **عقیده**

عقب [əğəb] 1) arxa, dal, geri; 2) geridə qalan; **افتادن ~** geri düşmək; **ماندن ~** geri qalmaq

عقبا [oğba] *bax* **عقبی**

عقب افتادگی [əğəboftadegi] 1) geridə qalma; inkişaf etməmə; 2) ləngimə, təxirə düşmə

عقب افتاده [əğəboftade] 1) geridə qalmış; inkişaf etməmiş; 2) vaxtında ödənilməmiş; 3) vaxtında yerinə yetirilməmiş

عقب ماندگی [əğəbmandegi] *bax* **عقب افتادگی**

عقب مانده [əğəbmande] *bax* **عقب افتاده**

عقب نشینی [əğəbneşini] geri çəkilmə; **کردن ~** geri çəkilmək

عقبی [oğba] 1) o dünya, axirət; 2) qiyamət günü; 3) cəza

عقد [əğd] *c.* **عقود** [oğud] 1) müqavilə, saziş; 2) müqavilə imzalama, saziş bağlama; 3): **نکاح ~** kəbin, nikah; **کردن ~** kəbin kəsmək

عقد [eğd] *c.* **عقود** [oğud] 1) boyunbağı; 2) ip

عقد بندی [əğdbəndi] kəbin kəsmə; **کردن ~** kəbin kəsmək

عقد نامه [əğdname] nikah müqaviləsi, kəbin sənədi

عقده [oğde] *c.* **عقد** [oğəd] 1) düyün; 2) çətinlik; çətin iş; maneə

عقدی [əğdi] qanuni (*arvad*)

عقرب [əğrəb] *c.* **عقارب** [əğareb] 1) *zool.* əqrəb; 2) *astr.* Əqrəb bürcü (*24.X-22.XI*)

عقربک [əğrəbək] əqrəb (*saatda*)

عقربه [əğrəbe] *bax* **عقربک**

عقل [əğl] *c.* **عقول** [oğul] ağıl, dərrakə, düşüncə

عقلانی [əğlani] ağıllı; məntiqi; ağlabatan

عقلی [əğli] əqli; zehni; fikri

عقوبت [oğubət] 1) cəza; 2) əzab, əziyyət, işgəncə; **کردن ~** a) cəza vermək, cəzalandırmaq; b) əzab vermək; işgəncə vermək

عقیده [əğide] *c.* **عقاید** [əğayed] 1) əqidə, fikir, nəzər; **به ~ من** mənim fikrimcə; 2) inam, etiqad, məslək; **داشتن ~** a) hesab etmək, düşünmək; b) inanmaq; **کردن ~ اظهار** fikir bildirmək

عقیق [əğiğ] *miner.* əqiq

عقیقی [əğiği] al-qırmızı

عقیم [oğim] 1) sonsuz, doğmayan; **~ زن** sonsuz qadın; 2) nəticəsiz, faydasız, səmərəsiz; **کردن ~** a) axtalamaq; b) *bax* **~ گذا شتن**; **~ گذا شتن** nəticəsiz qoymaq

عکاس [əkkas] fotoqraf

عکاسی [əkkasi] şəkil (*foto*) çəkmə (*fotoaparatla*); 2) fotoatelye

عکس [əks] 1) əks etmə, inikas; **~ صدا** əks-səda; 2) şəkil, foto; **انداختن ~** şəkil (*foto*) çəkdirmək; **~ برداشتن** şəkil (*foto*) çıxartmaq; **گرفتن ~** şəkil (*foto*) çəkmək (*fotoaparatla*)

عکس العمل [əksoləməl] əks-təsir, reaksiya; cavab

عکس بردار [əksbərdar] şəkilçəkən, fotoqraf

عکس برداری [əksbərdari] şəkil (*foto*) çəkmə (*fotoaparatla*); **کردن ~** *bax* **عکس برداشتن** (**عکس** *sözündə*)

علا [əla] 1) yüksək mövqe, adsan; nəciblik, əsillik; 2) böyüklük, əzəmət, üstünlük

علاج [əlac // elac] əlac, müalicə; **~ شدن (یافتن)** müalicə olunmaq; **~ کردن (دادن)** müalicə etmək

علاج بخش [əlacbəxş] əlac edən; kömək edən

علاج پذیر [əlacpəzir] əlacı olan, əlacı mümkün olan

علاج ناپذیر [əlacnapəzir] əlacolunmaz, əlacı mümkün olmayan

علاف [əllaf] 1) ot, saman, kömür və odun satan; 2) düyüsatan

علاقمند [əlağemənd] *bax* **علاقه مند**

علاقمندی [əlağemənd] *bax* **علاقه مندی**

علاقه [əlağe] 1 *c.* **علایق** [əlayeğ] 1) əlaqə, bağlılıq; rəğbət; məhəbbət; 2) maraq, meyil, həvəs; **داشتن ~** meyli olmaq, rəğbəti olmaq; marağı olmaq

علاقه [ələğe] II bafta, güləbətin

علاقه بند [ələğebənd] sap, ipək və qaytan satıcısı

علاقه مند [ələğemənd] əlaqəsi olan, marağı olan, meyli olan, rəğbəti olan

علاقه مندی [ələğeməndi] *bax* علاقه I

علامت [ələmət] *c.* علامات [ələmat] 1) əlamət, nişan, göstərici, işarə; 2) siqnal; 3) yarlıq, etiket; ~ گذاشتن işarə qoymaq, markalamaq, nişanlamaq

علامت دهی [ələmətdehi] siqnal vermə, xəbər vermə, xəbərdarlıq etmə

علامت گذاری [ələmətqozari] əlamət qoyma, işarə qoyma; ~ کردن *bax* علامت گذاشتن (علامت *sözündə*)

علامه [əllame] əllamə, ən yüksəkdərəcəli alim, çox bilikli alim

علاوه [ələve] əlavə, əlavə etmə, artırma; ~ شدن əlavə olunmaq; ~ کردن əlavə etmək, artırmaq

علت [ellət] *c.* علل [ələl] 1) səbəb, bəhanə; 2) qüsur, çatışmazlıq, nöqsan; 3) xəstəlik, süstlük

علت العلل [ellətolelel] əsas səbəb, başlıca səbəb

علف [ələf] ot; ~ خشک quru ot; ~ هرزه alaq otu; ~ چیدن ot biçmək; ~ بیاد کسی سبز شدن◊ gözlərə məkdən gözünün kökü saralmaq, gözü yolda qalmaq

علف بر [ələfbor] 1) otdoğrayan; 2) *bax* علف چین

علف چر [ələfçər] otlaq, örüş

علف چین [ələfçin] biçinçi

علف خوار [ələfxar] otyeyən; ~ حیوانات otyeyən heyvanlar

علف خور [ələfxor] *bax* علف خوار

علف زار [ələfzar] çəmən; otlaq; biçənək

علقه مضغه [ələğemozğe] *dan.* 1) alçaq, yaramaz (*adam*); 2) cırtdan, çox kiçikboylu adam; 3) lovğa, təkəbbürlü; 4) bic, cüvəllağı, kələkbaz

علل [elel] *t.* علت

علم [ələm] *c.* اعلام [ə'lam] 1) bayraq; 2) işarə, simvol; 3) məşhur, görkəmli adam; ◊ ~ بر بام زدن ifşa etmək, rüsvay etmək; ~ کسی سینه زیر زدن birinin zurnası ilə (*çaldığı hava ilə*) oynamaq

علم [elm] *c.* علوم [olum] elm, bilik; ~ اجتماع sosiologiya; ~ اخلاق etika; ~ اقتصاد iqtisadiyyat (*elm*); ~ الهی ilahiyyat; ~ طب təbabət, tibb elmi; ~ نجوم astronomiya; اهل ~ alim, alimlər; ~ آموختن a) elm (*bilik*) öyrətmək; oxutmaq; b) elm (*bilik*) öyrənmək; oxumaq, bilik qazanmaq

علما [oləma] *t.* عالم [alem]

علمدار [ələmdar] bayraqdar

علمی [elmi] elmi; nəzəri; ~ پژوهش elmi araşdırma; ~ کتاب elmi kitab

علنا [ələnən] açıq, açıqca, açıq-aşkar

علنی [ələni] 1) açıq; ~ جلسه açıq iclas; 2) qanuni

علو [olov(v)] 1) yüksəklik; 2) böyüklük, əzəmət; ~ طبع (همت) alicənablıq

علوم [olum] t. علم [elm]

علوی [ələvi] 1) İmam Əli (ə.) nəslindən olan; 2) İmam Əliyə (ə.) mənsub olan

علوی [olvi] ülvi, yüksək

علیا [olya] 1) yuxarı; yuxarıdakı; 2) yüksək; ~ قراباغ Dağlıq Qarabağ

علی الاتصال [ələlettesal] arasıkəsilmədən, daima, həmişə

علی الاجمال [ələlecmal] qısaca, qısa şəkildə, xülasə şəklində

علی الاحتیاط [ələlehtiyat] ehtiyat üçün, ehtiyat xatirinə

علی الاصول [ələlosul] əsas etibarilə, əsasən

علی الاطلاق [ələletlağ] qəti şəkildə, qeyd-şərtsiz

علی الخصوص [ələlxosus] xüsusən, xüsusilə

علی الدوام [ələddəvam] daimi olaraq; davamlı olaraq

علی الرسم [ələrrəsm] qaydaya görə, adət üzrə, ənənəyə görə

علی الصباح [ələssəbah] səhər tezdən, sübhdən, səhər-səhər

علیحده [ələhədde // ələhedde] ələhiddə, ayrıca; ayrı-ayrı

علی رغم [ələrəğm] əksinə, ziddinə; baxmayaraq, rəğmən; ~ دستور göstərişə (*əmrə*) baxmayaraq

علیق [əliğ] heyvan yemi

علیک [əleyk] *dan. bax* علیکم السلام

علیکم السلام [əleykoməssəlam] əleyküməssəlam (*sizə salam olsun, sizə salamatlıq arzulayırəm*)

علیل [əlil] 1) əlil, şıkəst; 2) xəstə, zəif

علیه [əleyh] əleyh, əleyhinə; zidd; بر ~ جنگ müharibə əleyhinə

علیه [əliyyə] 1) yüksək; 2) hörmətli, möhtərəm (*qadın*)

علیه السلام [əleyhəssəlam // əleyhəssəlam // əleyhessəlam] əleyhissəlam (*ona salam olsun*)

علیهذا [ələhaza] bu səbəbdən, buna görə

عم [əm(m)] *bax* عمو

عماد [emad] sütun, dirək, dayaq

عمارت [emarət] bina; tikili

عما قریب [əmmənğərib] tezliklə, bu yaxınlarda, bu günlərdə

عمامه [əmmame] əmmamə, çalma, baş sarığı

عمد [əmd] qəsd, niyyət, məqsəd

عمدا [əmdən] qəsdən, bilə-bilə

عمده [omde] 1) ümdə, mühüm, əsas, çox; 2) böyük, əhəmiyyətli; 3) bir yerdən, topdan

عمده فروش [omdeforuş] topdansatış mağazası

عمده فروشی [omdeforuşi] topdansatış

عمر [omr] *c.* اعمار [ə'mar] ömür, həyat, yaşayış; ~ یک bütün ömrü, ömür boyu, ömürlük; ~ کردن yaşamaq

عمران [omran] abadlıq

عمرانی [omrani] 1) abad; səliqəli; 2) becərilmiş

عمره [omre] ümrə ziyarəti (*kiçik həcc*)

عمق [omğ] *c.* اعماق [ə'mağ] dərinlik

عم قزی [əm(m)ğezi] *dan.* əmiqızı

عمقلی [əmoğli] *bax* عمو اقلی

عمل [əməl] *c.* اعمال [ə'mal] 1) əməl, iş; 2) əməliyyat (*müxtəlif məlumatlar*); ~ معده mədə əməliyyatı; به ~ آمدن əmələ gəlmək; به ~ آوردن əmələ gətirmək; ~ کردن a) əməl etmək; b) *tib.* əməliyyat etmək

عملا [əmələn] 1) əslində, faktiki olaraq; 2) təcrübədə, praktikada

عمل کرد [əməlkərd] 1) *mal.* əməliyyat; ~ بانک bank əməliyyatı; 2) gəlir, qazanılmış məbləğ

عمل گرا [əməlgəra] praqmatist
عمل گرایی [əməlgərayi] praqmatizm
عملگی [əməlegi] fəhlələk; günəmuzd işləmə; کردن ~ fəhləlik etmək; günəmuzd işləmək
عمله [əmələ] *c.* عملجات [əmələcat] muzdlu fəhlə
عملیات [əməliyyat] əməliyyat; hərəkət, iş, fəaliyyət; جنگی ~ hərbi əməliyyat
عمو [əmu] əmi
عمو اقلی [əmuoğli] *dan.* əmioğlu
عمود [əmud] perpendikulyar; şaquli xətt, dik xətt
عمودا [əmudən] şaquli şəkildə, yuxarıdan aşağıya
عمودی [əmudi] şaquli; düz
عموزاده [əmuzadə] əmi övladı; əmioğlu; əmiqızı
عموم [omum] ümumi, bütün, hamı; اهالی ~ bütün əhali
عموما [omumən] 1) bütünlüklə, hamı; 2) ümumiyyətlə, ümumi şəkildə
عمومی [omumi] ümumi; تاریخ ~ ümumi tarix; شدن ~ ümumiləşmək; کردن ~ ümumiləşdirmək
عمومیت [omumiyyət] ümumilik; kütləvilik; دادن ~ *bax* عمومی کردن (عمومی *sözündə*); داشتن ~ ümumi səciyyə daşımaq; kütləvi olmaq; ~ یافتن (پیدا کردن) ümumilik keyfiyyəti qazanmaq
عمه [əmmə] bibi
عمه زاده [əmmezadə] bibioğlu
عمیق [əmiğ] 1) dərin; ~ چاه dərin quyu; 2) şiddətli, güclü; 3) dəqiq, tam, mühüm, ciddi, diqqətəlayiq
عمیقاً [əmiğən] 1) dərindən; 2) çox ciddi, diqqətlə
عمیم [əmim] 1) hamı, ümumi; 2) tam, kamil, mükəmməl
عنا [ənə] əzab, əziyyət
عناب [onnab //ənnab] *bot.* innab
عنابی [onnabi // ənnabi] innabı (*rəng*)
عناد [enad] 1) inad, israr; 2) tabe olmama, itaət etməmə; کردن ~ (ورزیدن) a) inadkarlıq etmək; b) tabe olmamaq, itaət etməmək
عناصر [ənasor] *t.* عنصر [onsor]; ~ اربعه dörd ünsür (*su, od, hava, torpaq*)
عنان [enan] cilov, yüyən; sükan; ~ برگرداندن cilovu döndərmək; ◊ ~ پیچیدن boyun əyməmək, itaət etməmək; سبک شدن ~ sürətlə sürmək; ~ گران کردن cilovu dartmaq, yavaş getmək
عنانت [enanət] *tib.* impotensiya, cinsi zəiflik (*kişilərdə*)
عنایت [enayət] 1) rəhm, mərhəmət, lütf; الهی ~ İlahi lütfü; 2) qayğı, diqqət; 3) çalışma, cəhd göstərmə; کردن ~ a) mərhəmət göstərmək; b) qayğı göstərmək
عنبر [əmbər] 1) ənbər (*ətirli maddə*); 2) *şair.* sevgilinin saçı
عنبر آلود [əmbəralud] ətirli, xoşiyli
عنبر بار [əmbərbar] *bax* عنبر آلود
عنبر بو [əmbərbu] *bax* عنبر آلود
عنبرین [əmbərin] ənbər kimi; ətirli, xoşqoxulu
عنتر [əntər] əntər (*insanabənzər meymun*)
عند الامكان [endəlemkan] imkan olduqda, imkan daxilində

عند اللزوم [endəllozum] lazım olduqda, lazım olanda
عند الله [endəllah] Allah yolunda, Allah xətrinə, Allah rizası üçün
عند المطالبه [endəlmotalebe] tələb olunanda, tələb olunarkən
عندليب [əndəlib] bülbül
عنصر [onsor] *c.* عناصر [ənasor] ünsür, element
عنف [onf] kobudluq, qabalıq; sərtlik
عنفوان [onfovan] çiçəklənmə, ilk çağlar, əvvəl; جوانی ~ gəncliyin ilk çağları
عنقا [ənğa] simurq (*Qaf dağında yaşayan əfsanəvi quş*)
عنقريب [ənğərib] tezliklə, yaxın vaxtda
عنكبوت [ənkəbut] hörümçək; تار~ hörümçək toru
عنن [enən] *bax* عنانت
عنوان [onvan // envan] *c.* عناوين [ənavin] 1) ünvan (*kitabda*); dibaçə; başlıq, ad, sərlövhə; 2) ön səhifə; 3) ünvan, adres; شدن ~ təklif olunmaq; müzakirəyə qoyulmaq (*məsələ, qərar*); کردن ~ təklif etmək, müzakirəyə qoymaq (*məsələni, qərarı*)
عنود [ənud] inadkar, tərs
عنيف [ənif] 1) qaba, kobud; 2) pis, yaramaz
عنين [ənin // enin] impotent
عوارض [əvarez] *c.* عوارضات [əvarezat] 1) vergi, rüsum; گمرک ~ gömrük rüsumu; 2) *t.* عارضه
عوام [əvam] 1) *t.* عام; 2) avam, qara camaat; ~ زبان danışıq dili; 3) *dan.* sadəlövh; savadsız, avam
عوامانه [əvamanə] 1) avam kimi, avamcasına; 2) *bax* عوام 3)
عوام پسند [əvampəsənd] 1) şit, bayağı; 2) *bax* عام پسند
عوام فريب [əvamfərib] demaqoq
عوام فريبی [əvamfəribi] demaqogiya, demaqoqluq
عوام فهم [əvamfəhm] sadə, anlaşıqlı, hamı üçün aydın olan
عوامل [əvamel] *t.* عامل
عود [oud] *tib.* qayıdış, xəstəliyin qayıtması; کردن ~ qayıtmaq (*xəstəlik*)
عود [ud] I *bot.* ətirli ağac
عود [ud] II *mus.* ud
عودت [oudət] qayıdış, qayıtma; دادن ~ qaytarmaq; کردن ~ qayıtmaq
عور [ur] I lüt, çılpaq; لخت ~ lütürüyan, tam çılpaq
عور [ur] II *dan.* işvə, naz, qəmzə
عورت [ourət] 1) övrət, arvad; 2) bədənin örtülməsi vacib olan hissələri
عوض [əvəz] əvəz, dəyişmə; بلا ~ əvəzsiz; شدن ~ dəyişilmək; کردن ~ dəyişmək, dəyişdirmək
عوضی [əvəzi] 1) dəyişək, ehtiyat (*paltar*); 2) səhvən, yanlış olaraq; ~ گرفتن səhv etmək
عوعو [ouou] hav-hav (*it səsi*), hürmə
عون [oun] kömək, yardım, himayə, dəstək
عهد [əhd] I *c.* عهود [əhud] 1) əhd, əhdü peyman; vəd; and; 2) müqavilə, saziş; بستن ~ müqavilə bağlamaq; کردن ~ söz vermək; شکستن ~ əhdi pozmaq
عهد [əhd] II *c.* عهود [əhud] əsr, dövr, zəmanə
عهد شكن [əhdşekən] əhdi pozan; vəfasız; xain

عهد شکنی [əhdşekəni] əhdi pozma; vəfasızlıq, xainlik; **کردن ~** əhdi pozmaq, vəfasızlıq etmək

عهد نامه [əhdname] müqavilə; saziş, konvensiya

عهده [ohde] öhdə, vəzifə; borc; **از ~ بر آمدن** öhdəsindən gəlmək; **~ ٔ به کسی گذاشتن** birinin öhdəsinə qoymaq; **به ~ گرفتن** öhdəyə götürmək

عهده دار [ohdedar] öhdəçi, mükəlləfiyyətli; məsul şəxs

عهده داری [ohdedari] *bax* **عهده**

عیادت [eyadət] xəstəyə baş çəkmə; **کردن ~** xəstəyə baş çəkmək

عیار [əyar // eyar] 1) imtahan, sınaq, yoxlama; 2) əyar (*qiymətli metalların saflığını göstərən ölçü vahidi*); **زدن ~** əridib bitişdirmək (*qiymətli metalları*); **کردن (گرفتن) ~** yoxlamaq (*qiymətli metalları*)

عیار [əyyar] 1) zirək, çevik, cəld; 2) bic, hiyləgər; 3) avara

عیاری [əyyari] 1) zirəklik, çevikliik; cəldlik; 2) biclik, hiyləgərlik

عیاش [əyyaş] əyyaş, kefcil, əhli-kef

عیاشی [əyyaşi] kefcillik, əyyaşlıq; əhli-keflik; **کردن ~** kef çəkmək, əyyaşlıq etmək

عیال [əyal] 1) arvad, həyat yoldaşı; 2) arvad-uşaq, ailə üzvləri

عیالمند [əyalmənd] *bax* **عیال وار**

عیال دار [əyaldar] *bax* **عیال وار**

عیال وار [əyalvar] ailəli, ailəsi olan

عیان [əyan] əyan, aşkar, aydın; **شدن ~** aydınlaşmaq; **کردن ~** aydınlaşdırmaq

عیب [eyb] *c.* **عیوب** [əyub] eyib, qüsur, nöqsan, çatışmazlıq; **گرفتن (جستن) ~** a) eyib tutmaq, nöqsan axtarmaq; b) danlamaq, qınamaq, pisləmək

عیب پوش [eybpuş] eyiblərin üstünü örtən, nöqsanları ört-basdır edən

عیب پوشی [eybpuşi] eyiblərin üstünü örtmə, nöqsanları ört-basdır etmə; **کردن ~** eyiblərin üstünü örtmək, nöqsanları ört-basdır etmək

عیب جو [eybcu] 1) eyib axtaran, hər şeyə irad tutan; bəhanəçi; 2) rüsvayçı, biabırçı

عیب جویی [eybcuyi] 1) eyib axtarma, nöqsan axtarma; bəhanə axtarma; 2) söymə; tənqid etmə; **کردن ~** *bax* **عیب گرفتن** (**عیب** *sözündə*)

عیب دار [eybdar] 1) keyfiyyətsiz; eyibli, nöqsanlı, qüsurlu; 2) zədələnmiş, zədəli; korlanmış; **کردن ~** a) korlamaq, xarab etmək; b) ziyan vurmaq, zərər vurmaq

عیب گو [eybqu] böhtançı, iftiraçı, şərçi

عیب گویی [eybquyi] böhtan, iftira, şər; **کردن ~** böhtan atmaq, iftira yaxmaq, şər demək

عیب گیر [eybgir] *bax* **عیب جو**

عیبناک [eybnak] *bax* **عیب دار**

عید [eyd // id] *c.* **اعیاد** [ə'yad] dini-ənənəvi bayram

عیدی [eydi] bayramlıq; **دادن ~** bayramlıq vermək; **گرفتن ~** bayramlıq almaq

عیسوی [isəvi] xristian; **~ ٔ دین** xristian dini

عیسویت [isəviyyət] xristianlıq

عیش [eyş] eyş-işrət; kef; **و ~ عشرت** eyş-işrət; əhli-keflik; **کردن ~** eyş-işrət etmək, kef çəkmək

عیش و نوش [eyşonuş] eyş-işrət, kef, kefcillik

عین [eyn] *c.* **عیون** [oyun] // **اعیان** [ə'yan] 1) göz; **~ ٔ نور** göz işığı; 2) mənbə, qaynaq; 3) mahiyyət; 4) əsil, orijinal; 5) oxşar, eyni; 6) qızğın çağ; **~ ٔ زمستان در** qışın oğlan çağında; **~ ٔ هم بودن** bir-birinin eyni olmaq

عیناً [eynən] eynilə

عینک [eynək] eynək, çeşmək, gözlük; **~ ٔ آفتابی** günəş eynəyi; **~ ٔ طبی** tibbi eynək (*yaxşı görmək üçün eynək*); **زدن ~** eynək taxmaq (*geymək*)

عینکی [eynəki] eynək taxan, eynəkli; ◊ **~ ٔ مار** kobra

عینی [eyni] 1) obyektiv; 2) görünən; **~ ٔ شاهد** görən şahid

عینیت [eyniyyət] eyniyyət; obyektivlik

غ

غ [ğeyn] fars əlifbasının iyirmi ikinci hərfi; əbcəd hesabında 1000 rəqəmini ifadə edir

غار [ğar] I mağara, kaha

غار [ğar] II dəfnə ağacı; ~ برگ dəfnə yarpağı

غارت [ğarət] qarət, soyğunçuluq, talan; کردن ~ qarət etmək, talamaq

غارت زده [ğarətzəde] qarət edilmiş, talan edilmiş, yağmalanmış

غارت شده [ğarətşode] *bax* غارت زده

غارتگر [ğarətgər] qarətçi, talançı, soyğunçu

غارتگرانه [ğarətgərane] quldurcasına; soyğunçu kimi, talançı kimi

غارتگری [ğarətgəri] 1) *bax* غارت; 2) basqın, qəfil hücum; کردن ~ qarət etmək; basqın etmək

غارتیدن [ğarətidən] *bax* غارت کردن (غارت *sözündə*)

غارغار [ğarğar] qarıldama; کردن ~ qarıldamaq

غارگیلاس [ğargilas] *bot.* dəfnəgilas (*ağac və ya kol*)

غاز [ğaz] qaz (*quş*)

غاز چران [ğazçəran] 1) qazotaran; 2) *dan.* avara, veyl

غازچرانی [ğazçərani] 1) qaz otarma; 2) avaraçılıq, veyllik

غازی [ğazi] c. غازات [ğozat] qazi (*din yolunda müharibəyə gedən, vuruşan*)

غاسول [ğasul] *bax* صابونی

غاصب [ğasəb] qəsbkar, qəsb edən

غاصبانه [ğasəbane] qəsbkarcasına, qəsbkarlıqla

غافل [ğafel] 1) qafil, qəflətdə olan, xəbərsiz, heç nədən xəbəri olmayan; 2) diqqətsiz, qayğısız, etinasız; بودن ~ xəbərsiz olmaq; کردن ~ diqqəti yayındırmaq

غافلانه [ğafelane] diqqətsizliklə, saymazcasına, saymazyana, etinasızlıqla

غافل گیر [ğafelgir] qəfildən basqın edən, gözlənilmədən hücum edən; کردن ~ qəfil yaxalamaq

غافل گیرانه [ğafelgirane] qəfil, qəflətən, gözlənilməz, birdən; ~ حمله qəfil hücum

غافل گیری [ğafelgiri] qəfil basqın, gözlənilməz hücum

غافلی [ğafeli] 1) qəflət, xəbərsizlik; 2) *bax* غفلت

غالب [ğaleb] 1) qalib, qələbə çalan; 2) üstünlük təşkil edən; 3) çox hissə; اوقات ~ vaxtın çox hissəsi; çox vaxt; آمدن (شدن) ~ qalib gəlmək

غالباً [ğalebən] əsasən, əksərən, çox vaxt

غالبیت [ğalebiyyət] qalibiyyət, qalib gəlmə, zəfər, qələbə, qələbə çalma; üstünlük

غالیه [ğaliye] 1) müşk və ənbər tərkibli qara rəngli ətirli maddə (*saç və qaş üçün*); 2) *bax* غالیه فام

غالیه بار [ğaliyebar] ətirli, ətir saçan

غالیه بو [ğaliyebu] *bax* غالیه بار

غالیه فام [ğaliyefam] *məc.* qara, qara rəngli

غالیه گون [ğaliyegun] *bax* غالیه فام

غامض [ğamez] c. غوامض [ğəvamez] mürəkkəb, çətin; qarışıq, dolaşıq, başa düşülməyən, anlaşılmayan; ~ مسئله dolaşıq məsələ

غانقاریا [ğanğariya] *tib.* qanqrena

غانقریا [ğanğərya // ğanğeriya] *bax* غانقاریا

غایب [ğayeb] c. غایبین [ğayebin] 1) hazırda olmayan; iştirak etməyən; görünməyən; başqa yerdə olan; 2) *qram.* üçüncü şəxs; شدن ~ yox olmaq, gözdən itmək; کردن ~ gizlətmək

غایبانه [ğayebane] qiyabi, qiyabi olaraq, qiyabi şəkildə

غایت [ğayət] 1) son, axır; son həd; 2) hədəf, məqsəd; به ~ رسیدن müəyyən həddə çatmaq

غایط [ğayət] bərk ifrazat, nəcis

غایله [ğayele] c. غوایل [ğəvayel] 1) həyəcan; narahatlıq, nigarançılıq; 2) inciklik; 3) bədbəxtlik

غایم موشک [ğayemmuşək] gizlənpaç

غایی [ğayi] son; sonuncu; ~ هدف son məqsəd

غبار [ğobar] 1) toz; 2) qaralma, tutqunlaşma (*gözdə*); 3) duman; گرفتن ~ a) tozlaşmaq; b) tutqunlaşmaq; نشستن ~ toza bulaşmaq; ◊ ~ دل (خاطر) dərd, kədər, qəm

غبار آلود [ğobaralud] tozlu, toztorpaqlı, torpaqlı

غبار دار [ğobardar] 1) dumanlı, dumana bürünmüş; 2) *bax* غبار آلود

غبطه [ğebte] 1) qibtə, həsəd; 2) şadlıq, sevinc, fərəh; خوردن ~ qibtə etmək, həsəd aparmaq

غبطه آور [ğebteavər] qibtə oyadan, həsəd oyadan

غبغب [ğəbğəb] buxaq

غبن [ğəbn] 1) hiylə, fırıldaq (*alverdə, ticarətdə*); 2) zərər, ziyan (*ticarətdə*); ادعای ~ کردن ziyana görə iddia qaldırmaq

غثیان [ğesyan // ğəsəyan] ürək bulanması, qusma; کردن ~ ürək bulanmaq, qusmaq

غد [ğod(d)] *bax* قد [ğod(d)]

غدار [ğəddar] 1) qəddar, zülmkar; 2) əhdi pozan, vəfasız

غدر [ğədr] xəyanət, satqınlıq; vəfasızlıq, əhdi pozma; کردن ~ xəyanət etmək, vəfasızlıq etmək

غدغن [ğədəğən] *bax* قدغن

غده [ğodde] c. غدد [ğodəd] 1) *anat.* vəzi; 2) şiş (*bədəndə*)

غذا [ğəza // ğeza] c. اغذیه [əğziye] qida, yemək (*xörək*)

غذا خوری [ğəzaxori] 1) yemək yemə; 2) yemək yeri; اتاق (سالون) ~ yemək otağı; ~ میز yemək masası

غر [ğor] *dan.* donquldanma, donqultu; زدن ~ donquldanmaq

غرا [ğərra] parlaq, ifadəli, aydın (*söz, nitq*); ~ قصیده ən gözəl qəsidə

غراب [ğorab] qarğa

غرابت [ğərabət] 1) qəribəlik, qeyriadilik; dolaşıqlıq, anlaşılmazlıq (*söz, ifadə*); 2) biganəlik, etinasızlıq

غرابه [ğərabə] böyük şüşə qab, butulka

غرامت [ğəramət] c. غرامات [ğəramat] ziyanın ödənilməsi, cərimə

غران [ğorran] nərildəyən; uğuldayan, guruldayan; ~ شیر nərildəyən şir (*aslan*)

غرب [ğərb] qərb, günbatan tərəf

غربا [ğərbən] 1) qərbə tərəf; 2) qərb tərəfdən; qərbdə

غربال [ğərbal] xəlbir; شدن ~ xəlbirlənmək, xəlbirdən keçirilmək; کردن ~ xəlbirləmək, xəlbirdən keçirmək

غربال باف [ğərbalbaf] xəlbirtoxuyan

غربال بند [ğərbalbənd] 1) *bax* **غربال باف**; 2) qaraçı

غربالی [ğərbali] 1) şəbəkəli, qəfəs-şəkilli; hörmə; 2) xəlbirsatan

غربت [ğorbət] qürbət, qəriblik; ~ **دیدن (کشیدن)** qürbətdə yaşamaq; ~ **اختیار کردن** mühacirət etmək, vətəni tərk etmək

غربت دیده [ğorbətdide] *bax* **غربت زده**

غربت زده [ğorbətzəde] 1) qürbət görmüş, qürbət həyatı yaşamış; 2) bədbəxt, əzab çəkmiş

غربتی [ğorbəti] qərib; yolçu

غرب زدگی [ğərbzədegi] qərbə meyillik, qərbə meyil etmə; qərb təsiri altına düşmə

غرب زده [ğərbzəde] qərbpərəst, qərb təmayüllü, qərb təsiri altına düşən

غرب گرایی [ğərbgerayi] qərbə meyillilik

غربی [ğərbi] qərbi; qərbli; avropalı

غربیل [ğərbil] *bax* **غربال**

غرس [ğərs] ağac əkmə; **کردن** ~ ağac əkmək

غرش [ğorreş] 1) qışqırıq, bağırtı; nərilti; 2) gurultu; **کردن** ~ a) qışqırmaq, bağırmaq; nərildəmək; b) guruldamaq

غرض [ğərəz] 1) qərəz; tamah; 2) kin; gizli niyyət; düşmənçilik; 3) məqsəd, niyyət, hədəf

غرض آلود [ğərəzalud] qərəzli, qərəzkar; kinli; pisniyyətli

غرض آمیز [ğərəzamiz] *bax* **غرض آلود**

غرض دار [ğərəzdar] *dan. bax* **غرض ران**

غرض ران [ğərəzran] 1) *bax* **غرض آلود**; 2) ədalətsiz; bədxah

غرض رانی [ğərəzrani] 1) qərəzlilik, qərəzkarlıq; mənfəətgüdmə; 2) ədalətsizlik, bədxahlıq

غرض ورزی [ğərəzvərzi] *bax* **غرض رانی**

غرغر [ğorğor] *dan. bax* **غر**

غرغرو [ğorğoru] *dan.* deyingən, donquldanan, mızı; ~ **زن** deyingən arvad

غرغره [ğərğəre] qarqara; **کردن** ~ qarqara etmək, ağzı yaxalamaq

غرغره [ğerğere] qarqara, makara; sap çarxı

غرفه [ğorfe] 1) köşk; 2) sərgi guşəsi; 3) balkon; 4) kiçik otaq

غرق [ğərğ] 1) qərq olma, suda batma; 2) fikrə dalma; **شدن** ~ suda batmaq; **کردن** ~ suda batırmaq

غرقاب [ğərğab] burulğan, girdab

غرقه [ğərğe] suda batmış, suda batırılmış

غرمب [ğoromb] gurultu; uğultu

غرمبیدن [ğorombidən] *bax* **غرنبیدن**

غرنبیدن [ğorombidən] guruldamaq; uğuldamaq, nərildəmək, bağırmaq

غروب [ğorub] qürub, günbatan vaxt; **کردن** ~ batmaq (*gün*)

غرور [ğorur] 1) qürur, məğrurluq; **ملی** ~ milli qürur; 2) fəxr, iftixar; **داشتن** ~ a) qürurlu olmaq; b) təkəbbürlü olmaq

غرور آفرین [ğorurafərin] *bax* **غرور انگیز**

غرور آمیز [ğoruramiz] *bax* **غرور انگیز**

غرور انگیز [ğorurəngiz] qürurlu, qürur doğuran

غره [ğərre // ğerre] 1) qürurlu, məğrur; 2) lovğa, təkəbbürlü; **شدن** ~ a) məğrur olmaq; b) lovğalanmaq

غره [ğorre] *c.* **غرر** [ğorər] 1) təzə ay, hilal; 2) hicri-qəməri ayının birinci günü

غریب [ğərib] *c.* **غربا** [ğorəba] 1) qərib; 2) özgə, naməlum adam; 3) qəribə, təəccüblü (*iş, hadisə*)

غریب نواز [ğəribnəvaz] mehriban, rəhmli, mərhəmətli (*qəriblərə qarşı*)

غریب نوازی [ğəribnəvazi] mehribanlıq, nəvaziş (*qəriblərə qarşı*); ~ **کردن** qəriblərə mehribanlıq göstərmək

غریبه [ğəribe] c. **غرایب** [ğərayeb] *bax* **غریب 2), 3)**

غریدن [ğorridən] 1) nərə çəkmək; 2) guruldamaq

غریزه [ğərize] *c.* **غرایز** [ğərayez] 1) xasiyyət, təbiət; 2) instinkt

غریق [ğəriğ] batmış, batan (*suda*); **شدن** ~ suda batmaq; **کردن** ~ suda batırmaq

غریم [ğərim] *c.* **غرما** [ğoroma] borcverən, kredit verən, kreditor

غریو [ğəriv] fəryad, nərə, qışqırıq, bağırtı, gurultu; ~ **بر آوردن (کشیدن)** qışqırmaq, bağırmaq, nərə çəkmək

غریوان [ğərivan] nərildəyən, fəryad çəkən, qışqıran, bağıran

غریویدن [ğərividən] *bax* **غریو بر آوردن (غریو** *sözündə*)

غزا [ğəza] *c.* **غزوات** [ğəzəvat] din yolunda müqəddəs müharibə; **کردن** ~ kafirlərlə vuruşmaq, din yolunda müharibə etmək

غزال [ğəzal] 1) ahu, ceyran; 2) *məc.* gözəl, sevgili

غزاله [ğəzale] cavan ceyran, ceyran balası; dişi ceyran; ◊ **فلک** ~ günəş

غزل [ğəzəl] *c.* **غزلیات** [ğəzəliyyat] *ədəb.* qəzəl

غزل باف [ğəzəlbaf] istedadsız şair, zəif qəzəl şairi

غزل خوان [ğəzəlxan] qəzəlxan; qəzəl deyən

غزل سرا [ğəzəlsəra] 1) qəzəl yazan, qəzəl şairi; 2) *bax* **غزل خوان**

غزل سرایی [ğəzəlsərayi] 1) qəzəl yazma; 2) lirik mahnıları oxuma

غژ [ğej] vıyıltı (*güllənin*); vızıltı, xışıltı

غسال [ğəssal] ölüyuyan, meyityuyan, mürdəşir

غسال خانه [ğəssalxane] ölü yuyulan yer

غسل [ğosl] qüsl, dini qaydalarla yuyunma; **کردن** ~ qüsl etmək, dini qaydalarla yuyunmaq

غش [ğəş] qəşş etmə, özündən getmə; **کردن** ~ qəşş etmək, özündən getmək

غش [ğəş(ş) // geş(ş)] 1) təmiz olmayan, qarışıq (*qiymətli metal*); 2) yalan; kələk; fırıldaq; **داشتن** ~ qarışıq olmaq, təmiz olmamaq; ~ **کردن** a) aldatmaq; b) kələk gəlmək

غشا [ğeşa] c. **اغشیه** [əğşiye] qişa

غش غش [ğəşğəş] *dan.* qəhqəhə; ~ **خندیدن (کردن)** qəhqəhə çəkmək

غشو [ğəşov] *bax* **قشو**

غش و ریسه [ğəşorise] *dan.* bərk gülmə və ya ağlama; **رفتن** ~ bərk gülmək və ağlamaqdan özündən getmək

غشی [ğəşi] qəşş edən, özündən gedən; epilepsiya xəstəliyi olan

غصب [ğəsb] qəsb, güclə ələ keçirmə, tutma; **کردن** ~ qəsb etmək, tutmaq

غصن [ğesn] *c.* **غصون** [ğosun] şaxə, budaq

غصه [ğosse] qəm, qüssə, kədər; **خوردن (کشیدن)** ~ qəmlənmək, kədərlənmək; **فروخوردن** ~ kədəri gizlətmək

غصه دار [ğossedar] qüssəli, qəmli, kədərli

غصه مرگ [ğossemərg] qüssədən ölmə; **شدن** ~ qüssədən ölmək

غضب [ğəzəb] qəzəb, hiddət, acıq, hirs; **کردن** ~ qəzəblənmək, hirslənmək

غضب آلود [ğəzəbalud] *bax* **غضبناک**

غضب انگیز [ğəzəbəngiz] qəzəbləndirici, qəzəb doğuran

غضبناک [ğəzəbnak] qəzəbli, acıqlı, hirsli

غضروف [ğozruf] *c.* **غضاریف** [ğəzarif] qığırdaq, xımırçək, xirtdənək

غضنفر [ğəzənfər] 1) şir, aslan; 2) igid, cəsur, şücaətli

غفار [ğəffar] mərhəmətli, bağışlayan (*Allahın epiteti*)

غفران [ğofran] bağışlama, əvf etmə, rəhm etmə, mərhəmət göstərmə;

غفلت [ğeflət // ğəflət] 1) diqqətsizlik, qayğısızlıq; 2) başısoyuqluq, laqeydlik; **کردن (ورزیدن)** ~ laqeydlik etmək

غفلتا [ğəflətən] qəflətən, qəfildən, gözlənilmədən, birdən

غفلت پیشه [ğəflətpişe] laqeyd, başısoyuq

غفلت زده [ğəflətzəde] quruyub qalmış, mat qalmış

غفلت کار [ğəflətkar] *bax* **غفلت پیشه**

غل [ğəl(l) // ğel(l)] 1) nifrət, kin; 2) həsəd, paxıllıq; 3) *bax* **غش** [ğəş(ş) // ğeş(ş)]; **بی** ~ **وغش** a) təmiz, saf (*daş-qaş*); b) səmimi, vicdanlı

غل [ğol(l)] *c.* **اغلال** [əğlal] qandal

غلا [ğəla] bahalıq; ~ **قحط و** qıtlıq və bahalıq

غلات [ğəllat] *t.* **غله** dənli bitkilər, taxıllar

غلاف [ğelaf] 1) qılaf, qın; 2) üz; 3) qişa

غلام [ğolam] *c.* **غلمان** [ğelman] qul, bəndə, nökər

غلامی [ğolami] qulluq, bəndəlik

غلب [ğolob] qurtum; **خوردن** ~ qurtum-qurtum içmək

غلبه [ğələbe] qələbə, zəfər, qalibiyyət; **کردن** ~ qələbə çalmaq, qalib gəlmək

غلت [ğəlt] diyirlənmə, yuvarlanma; **زدن (خوردن)** ~ diyirlənmək

غلتان [ğəltan] 1) diyirlənən, yuvarlanan; 2) yumru, girdə, dəyirmi

غلتاندن [ğəltandən] diyirlətmək, yuvarlatmaq

غلتک [ğəltək] katok, vərdənə, yolbasan (*maşın*)

غلتان غلتان [ğəltanğəltan] diyirlənə-diyirlənə, yumbalana-yumbalana

غلتبان [ğəltəban] yolbasan (*maşın*)

غلتیدن [ğəltidən] diyirlənmək, yuvarlamaq; böyürdən-böyürə çevrilmək

غلط [ğələt] *c.* **اغلاط** [əğlat] qələt, səhv; yanlışlıq; **کردن** ~ səhv etmək; **گرفتن** ~ səhv tutmaq, səhvi düzəltmək

غلطان [ğəltan] *bax* **غلتان**

غلطاندن [ğəltandən] *bax* **غلتاندن**

غلطک [ğəltək] *bax* **غلتک**

غلط گیر [ğələtgir] səhv tutan, səhv düzəldən, korrektor

غلط گیری [ğələtgiri] səhv düzəltmə; korrektura; korrektorluq

غلط نامه [ğələtname] kitabın sonunda verilən səhvlərin siyahısı

غلطیدن [ğəltidən] *bax* **غلتیدن**

غلظت [ğelzət] 1) qatılıq, qəlizlik; 2) kobudluq; qabalıq; **داشتن** ~ qatı olmaq

غلغل [ğolğol] 1) qaynayan suyun səsi; pıqqıldama; 2) səs-küy, hay-küy, həngamə; 3) cik-cik, cikkilti, civilti; **کردن (زدن)** ~ a) qur-qur etmək, quruldamaq; b) səs-küy salmaq, həngamə qoparmaq; c) cik-cik etmək, cikkildəmək

غلغله [ğolğole] *bax* **غلغل 2), 3)**

غلک [ğollək] daxıl, pul daxılı

غلمان [ğelman] *t.* **غلام** qılman (*cənnətin xidmətçiləri*)

غلندر [ğələndər] *bax* **قلندر**

غلو [ğolov(v)] 1) həddini aşma, ifrata varma; 2) şişirtmə, böyütmə; mübaliğə; **کردن** ~ şişirtmək, böyütmək, mübaliğə etmək

غله [ğəlle] *c.* **غلات** [ğəllat] taxıl; **برداشتن** ~ taxıl yığmaq; **کوفتن** ~ taxıl döymək

غله بوم [ğəllebum] əkin yeri, şumlanmış yer

غله خیز [ğəllexiz] məhsuldar, bol məhsul verən, bol taxıl verən, bərəkətli (*taxıl yeri*)

غله دان [ğəlledan] taxıl anbarı

غلیان [ğələyan] qaynama, coşma; **به~ آمدن** qaynamaq, cuşa gəlmək

غلیان [ğəlyan] qəlyan, çubuq; **کشیدن** ~ qəlyan çəkmək; **چاق کردن** ~ qəlyan sazlamaq

غلیان آمیز [ğələyanamiz] həyəcanlı; coşqun, təlatümlü

غلیان کش [ğəlyankeş // ğəlyankəş] qəlyançəkən

غلیظ [ğəliz] qəliz, qatı; **شدن** ~ qatılaşmaq; **کردن** ~ qatılaşdırmaq

غلیواج [ğəlivac] *bax* **زغن**

غلیواژ [ğəlivaj] *bax* **زغن**

غم [ğəm(m)] *c.* **غموم** [ğomum] qəm, qüssə, kədər; **خوردن** ~ qəm çəkmək, kədərlənmək

غماز [ğəmmaz] 1) sözgəzdirən, sözbaz, qeybətçi; 2) xəbərçi; 3) nazlı, qəmzəli; ◊ ~ **انگشت** şəhadət barmağı

غم افزا [ğəməfza] qəm artıran, kədərləndirən

غم آلود [ğəmalud] *bax* **غم انگیز**

غم انگیز [ğəməngiz] qəm oyadan, qəmli, qüssəli, kədərli; ~ **حادثه** qəmli hadisə

غم خانه [ğəmxane] *bax* **غم کده**

غم خوار [ğəmxar] dərdə şərik olan, təsəlli verən

غمخواری [ğəmxari] dərdə şərik olma, təsəlli vermə; **کردن** ~ başsağlığı vermək, təsəlli vermək

غم دار [ğəmdar] qəmli, kədərli, dərdli

غم دیده [ğəmdide] qəm görmüş, kədərli

غمز [ğəmz] 1) göz vurma; göz qırpma; 2) *bax* **غمزه**; 3) yalan ittiham

غمزالود [ğəmzalud] qəmzəli, nazlı, işvəli

غمزدا [ğəmzəda] təskinlik verən, təsəlli verən; ~ **سخنان** təskinləşdirici sözlər

غمزدگی [ğəmzədegi] *bax* **غم**

غمزده [ğəmzəde] *bax* **غم دار**

غمزه [ğəmze] 1) qəmzə, naz, nazqəmzə, işvə; 2) göz vurma; **کردن** ~ naz-qəmzə etmək, nazlanmaq; ◊ ~ **اختر** ulduzun parıldaması (*sayrışması*); ulduzun göz vurması; **شتری** ~ özü-lib-büzülmə; **گل** ~ gülün açılması

غم سرا [ğəmsəra] *bax* **غم کده**

غم سوز [ğəmsuz] *bax* **غم زدا**

غمض [ğəmz] özünü görməməzliyə vurma, göz yumma, üstünü vurmama, mane olmama (*pis işə*); **~ عین کردن** göz yummaq, qüzəşt etmək, üstünü vurmamaq

غم فزا [ğəmfəza] *bax* **غم افزا**

غم فرسوده [ğəmfərsude] *bax* **غم زده**

غم کده [ğəmkəde] 1) qəm evi, qəm gətirən yer, qüssəli yer; 2) *məc.* ürək, qəlb

غم کش [ğəmkeş] *bax* **غم دار**

غمگسار [ğəmqosar] *bax* **غم خوار**

غمگساری [ğəmqosari] *bax* **غم خواری**

غمگین [ğəmgin] qəmgin, qəmli, kədərli

غمگینی [ğəmgini] qəmginlik, qəm, qüssə, kədər

غمناک [ğəmnak] *bax* **غمگین**

غنا [ğəna] var-dövlət; sərvət, zənginlik

غنا [ğena] 1) xoş avaz; nəğmə, mahnı, tərənə; 2) musiqi

غنایی [ğenayi] 1) musiqili; 2) lirik; **~ اشعار** lirik şeirlər

غنایم [ğənayem] *t.* **غنیمت**; **~ جنگی** müharibə qənimətləri

غنج [ğənc] 1) şadlıq, şənlik; 2) naz, işvə; **~ زدن** şadlanmaq, şənlənmək; ◊ **~ میزند دلم** ürəyim sinov gedir

غنچه [ğonçe] qönçə, tumurcuq; **~ کردن** çiçəklənmək; tumurcuqlanmaq

غنچه دهان [ğonçedəhan] qönçəağızlı; kiçikağızlı; 2) *məc.* sevgili

غنچه لب [ğonçeləb] *bax* **غنچه دهان**

غنودن [ğonudən] yatmaq, istirahət etmək

غنی [ğəni] *c.* **اغنیا** [əğniya] varlı, dövlətli, imkanlı; **~ شدن** varlanmaq

غنیمت [ğənimət] *c.* **غنایم** [ğənayem] 1) qənimət (*hərbi*); 2) asanlıqla ələ gələn şey; 3) mənfəət, fayda; ◊ **~ شمردن فرصت را** fürsəti qənimət saymaq, fürsəti əldən verməmək

غواص [ğəvvas] qəvvas, dalğıc, üzgüçü

غوث [ğous] 1) kömək, kömək etmə, yardım, yardım etmə; 2) sığınacaq

غور [ğour] 1) dərinlik, dib; 2) endirmə, aşağı endirmə, sallama; 3) dərindən düşünmə; **~ کردن** dərindən düşünmək

غوررسی [ğourrəsi] dərindən öyrənmə; dərindən fikirləşmə; **~ کردن** dərindən öyrənmək; dərindən fikirləşmək

غوره [ğure] qora, yetişməmiş üzüm; **~ آب** abqora; ◊ **~ در چشم کسی کردن** birinin kefinə soğan doğramaq

غوطه [ğute] suya batıb çıxma; **~ خوردن (زدن)** suya cummaq, suya baş vurmaq

غوطه ور [ğutevər] suya cuman, suya batıb çıxan

غوغا [ğouğa] 1) səs-küy, qışqırıq; 2) dava-dalaş, qalmaqal; **~ کردن** a) səs-küy qaldırmaq; b) dava-dalaş salmaq

غوک [ğuk] qurbağa

غول [ğul] *c.* **غیلان** [ğilan] 1) div, şeytan, qulyabanı; 2) bədheybət, qorxunc; 3) nəhəng, çox böyük

غول آسا [ğulasa] nəhəng, çox böyük, iri, zorba; **~ ساختمان** nəhəng tikinti

غول پیکر [ğulpeykər] *bax* **غول آسا**

غیاب [ğiyab] göz önündə olmama, yoxluq; **~ من در** mənsiz

غیابی [ğiyabi] qiyabi; **~ حکم** qiyabi hökm

غیاث [ğiyas] kömək, kömək etmə; yardım, yardım etmə, dada çatma

غیب [ğeyb] *c.* **غیوب** [ğoyub] 1) qeyb, yoxolma; 2) sirr; sirli; **~ شدن** itmək, qeyb olmaq

غیبت [ğeybət] 1) qeybət, arxasınca danışma; dalda danışmaq; 2) *bax* **غیبات**; **~ او در** onsuz, o olmadan; **~ کردن** qeybət etmək

غیبت گو [ğeybətqu] qeybətçi, dalda danışan

غیر [ğeyr] *c.* **اغیار** [əğyar] 1) qeyri, özgə, başqa; **~ ازاو** ondan başqa; **~ عادی** qeyri-adi; **~ عملی** icrası mümkün olmayan; **~ قانونی** qeyri-qanuni; **~ کافی** qeyri-kafi; 2) *şair.* rəqib, əğyar

غیر پرست [ğeyrpərəst] alturist (*başqalarının mənafeyini öz mənafeyindən üstün tutan*)

غیرت [ğeyrət] 1) qeyrət; səy, cəhd; 2) qısqanclıq; **~ کردن** çalışmaq, səy göstərmək; **~ کشیدن** qeyrət çəkmək; **به ~ آمدن** qeyrətə gəlmək

غیرتمند [ğeyrətmənd] qeyrətli; təmiz, alicənab

غیرتناک [ğeyrətnak] *bax* **غیرتمند**

غیر خواه [ğeyrxah] *bax* **غیرپرست**

غیره [ğeyrə] başqa; **~ و غیره** başqa-başqa

غیظ [ğeyz] acıq, qeyz, qəzəb, hirs; **~ کردن** hirslənmək, qəzəblənmək

غیظ آلود [ğeyzalud] qeyzli, acıqlı, hirsli

غیغاج [ğeyğac] *bax* **قیقاج**

غیور [ğəyur] qeyrətli, cəsur, cəsarətli, igid

غیوری [ğəyuri] qeyrət, cəsarət, igidlik

غیه [ğeyye // ğiyye] hıçqırıq, bərk ağlama, fəryad; **~ کشیدن** qıy çəkmək, bərk ağlamaq

ف

ف [fe] fars əlifbasının iyirmi üçüncü hərfi; əbcəd hesabında 80 rəqəmini ifadə edir

فابریک [fabrik] fabrik

فاتالیست [fatalist] fatalist

فاتالیسم [fatalism] fatalizm

فاتح [fateh] fateh, qalib, qələbə çalan; **شدن** ~ qalib gəlmək, qələbə çalmaq

فاتحانه [fatehane] fatehcəsinə, qalib kimi; qalibiyyətlə

فاتحه [fatehe] başlanğıc, giriş; Quranın birinci surəsi; **خواندن** ~ Fatihə oxumaq; ◊ **چیزی را خواندن** ~˙ əl çəkmək, əl üzmək

فاتر [fater] 1) zəif, süst; 2) ilıq (*su*)

فاجر [facer] 1) pozğun, əxlaqsız (*kişi*); 2) təqsirkar, günahkar

فاجعه [facee] *c.* **فواجع** [fəvace'] faciə, fəlakət, bədbəxt hadisə, müsibət

فاجعه آمیز [faceeamiz] faciəli, fəlakətli, müsibətli

فاحش [faheş] 1) çox, həddən çox, həddən artıq; ~ **تفاوت**˙ böyük fərq; 2) qaba, kobud; aşkar; ~ **غلط**˙ kobud səhv; 3) rüsvayçı, biabırçı, ədəbsiz; ~**رفتار**˙ rüsvayçı hərəkət

فاحشه [faheşe] fahişə; pozğun, əxlaqsız (*qadın*)

فاخته [faxte] *zool.* qumru (*quş*)

فاخر [faxer] 1) fəxr edilməyə layiq; 2) bahalı; ən yaxşı; dəbdəbəli; parlaq; ~ **لباس**˙ əla paltar, bahalı paltar

فار [far] mayak, dəniz fənəri

فارس [fars] fars

فارسی [farsi] fars dili; ~˙ **امروز** müasir fars dili; ~˙ **باستان** qədim fars dili; ~˙ **دری** dəri dili (*Əfqanıstanda işlənən fars dili; ilkin orta əsrlərdə işlənən fars dili*); ~˙ **میانه** orta fars dili

فارسی زبان [farsizəban] farsdilli

فارغ [fareğ] 1) boş, boş qalmış, işini qurtarmış; 2) rahat, asudə, azad; **شدن** ~ a) rahat olmaq; işi qurtarmaq; b) doğmaq, hamiləlikdən azad olmaq; **کردن** ~ azad etmək

فارغ البال [fareğolbal] asudə, rahat, qayğısız

فارغ التحصیل [fareğottəhsil] təhsilini başa vurmuş (*bitirmiş*), məzun

فارغ بال [fareğbal] *bax* **فارغ البال**

فارغ بالی [fareğbali] asudəlik, rahatlıq

فارغ دل [fareğdel] *bax* **فارغ البال**

فارغ دلی [fareğdeli] *bax* **فارغ بالی**

فارق [fareğ] fərqləndirən, ayıran, ayırıcı

فاروق [faruğ] 1) fərasətli, ağıllı, dərrakəli, düşüncəli; 2) ədalətli, haqqı nahaqdan ayıran

فاز [faz] 1) *el.* faza; 2) etap, mərhələ, dövr

فاستونی [fastuni] boston (*parça*)

فاسد [fased] 1) nöqsanlı, qüsurlu; pozğun, pozulmuş; ~ **فرد**˙ pozğun adam; 2) xarab olmuş, iylənmiş; ~ **گوشت**˙ xarab olmuş ət; **شدن** ~ a) pozğunlaşmaq; b) xarab olmaq

فاسد الاخلاق [fasedoləxlağ] pozğun, əxlaqsız

فاسد شدنی [fasedşodəni] tez xarab olan (*ərzaq*)

فاسق [faseğ] *c.* **فسق** [fossağ] 1) təqsirkar, günahkar, suçlu; 2) pozğun,

əxlaqsız; 3) aşna, oynaş; **گرفتن** ~ oynaş tapmaq

فاش [faş] aşkar, aydın, açıq-aydın, açıq-aşkar; **شدن** ~ aşkar olmaq; ~ **کردن** aşkar etmək, üzə çıxarmaq

فاشیست [faşist] faşist

فاشیستی [faşisti] faşist; faşistlik; ~ **نظام**˙ faşist rejimi

فاشیسم [faşism] faşizm

فاصل [fasel] ayıran, ayırıcı, sərhəd qoyan; ~ **خط**˙ ayırıcı xətt

فاصله [fasele] *c.* **فواصل** [fəvasel] 1) fasilə, məsafə, ara; 2) müddət, vaxt, zaman kəsiyi; **دادن** ~ fasilə vermək; **گرفتن** ~ məsafə saxlamaq

فاضل [fazel] I *c.* **فضلا** [fozəla] alim, fəzilət sahibi

فاضل [fazel] II artıq, qalıq

فاضل آب [fazelab] 1) kanalizasiya, kanalizasiya sistemi; 2) çirkab suları

فاضلانه [fazelane] 1) alimcəsinə; 2) elmi

فاطر [fater] Yaradan, Xaliq (*Allahın epiteti*)

فاعل [fael] 1) işləyən, iş görən; ~˙ **مختار** öz iradəsi ilə hərəkət edən; 2) *qram.* mübtəda; ~ **اسم**˙ indiki zaman feli sifəti

فاق [fağ] çat, çatlaq; yarıq, kəsik; ~ **خوردن** çatlamaq; ~ **دادن** çatlatmaq; çərtmək

فاقد [fağed] əldən vermiş, məhrum olmuş; itirmiş; ~˙ **کسی (چیزی) بودن** bir kəsdən (*şeydən*) məhrum olmaq

فاقه [fağe] ehtiyac, yoxsulluq, kasıblıq

فاکتور [faktor] I 1) amil, səbəb; 2) *riyaz.* vuruq; 3) amil, hərəkətverici qüvvə

فاکتور [faktor] II faktura, ticarət sənədi

فال [fal] I fal, əlamət; **گرفتن** ~ fal açmaq; ~˙ **نیک یا بد گرفتن به** yaxşı və ya pis əlamət saymaq

فال [fal] II yığın, qalaq; dilim; **فال کردن** dilimlərə bölmək

فال [fal] III fal (*toyuğun yumurtladığı yerə qoyulan yumurta*)

فال بین [falbin] falabaxan, falçı

فالگیر [falgir] *bax* **فال بین**

فالگوش [falquş] qulaq falı

فام [fam] I 1) rəng və onun çalarını bildirən son şəkilçi: **سرخ فام** qırmızımtıl; **سیاه فام** qara, qaramtıl; 2) bənzətmə bildirən son şəkilçi; **گل فام** gül rəngli; gül kimi; **لعل فام** ləl kimi qırmızı

فام [fam] II *bax* **وام**

فامیل [famil] 1) ailə; 2) qohum

فامیل دار [famildar] əsil-nəcabətli, adlı-sanlı ailədən çıxmış

فانتزی [fantezi] 1) təsəvvür, təxəyyül; uydurma; 2) *mus.* fantaziya; 3) fantastik, əfsanəvi

فانوس [fanus] fənər; ~˙ **دریایی** dəniz fənəri, mayak

فانی [fani] fani, puç, müvəqqəti; ~ **دنیای**˙ fani dünya (*bu dünya*); **شدن** ~ məhv olmaq; **کردن** ~ məhv etmək

فایده [fayede] *c.* **فواید** [fəvayed] fayda, xeyir, mənfəət, qazanc; **بردن** ~ xeyir götürmək; **دادن (بخشیدن)** ~ xeyir vermək

فایده بخش [fayedeboxş] *bax* **فایده مند**

فایده مند [fayedemənd] faydalı, xeyirli

فایز [fayez] 1) uğur qazanan; müvəffəq olan, nail olan; 2) xoşbəxt;

شدن ~ a) uğur qazanmaq; b) xoş-bəxt olmaq

فایض [fayez] 1) daşan su, dopdolu su; 2) bol, bərəkətli; səxavətli, nemət sahibi

فایق [fayeğ] 1) üstün, üstün olan; 2) ən yaxşı, ən üstün; آمدن ~ üstün gəlmək, üstün olmaq

فایقه [fayeğe] *bax* فایق; با تقدیم ~ احترامات səmimi (*böyük*) ehtiramla

فتاح [fəttah] 1) açan; 2) qalib, fateh; 3) səadət qapısını açan (*Allahın epiteti*)

فتان [fəttan] 1) fitnəkar; fitnə törədən; 2) cazibəli, cəlbedici; ~ چشمان cazibəli gözlər

فتانی [fəttani] cazibə, cazibədarlıq

فتح [fəth] *c.* فتوح [fotuh] // فتوحات [fotuhat] fəth, qələbə, zəfər; کردن ~ fəth etmək, qələbə çalmaq

فتحه [fəthe] fəthə (*ərəb əlifbasında qısa "ə" saitini bildirmək üçün samitin üstündə qoyulan hərəkə* ـَ)

فترت [fetrət] fasilə, dövr (*parlamentin iki çağırış sessiyası arasında, tələbələrin təhsil müddəti arasında və s.*)

فتق [fətğ] *tib.* yırtıq

فتق بند [fətğbənd] bandaj, bel kəməri (*bədəndə yırtığı olanlar üçün*)

فتنه [fetne] *c.* فتن [fetən] 1) qiyam, iğtişaş; 2) fitnə, nifaq; انگیختن ~ (انداختن) fitnə salmaq, fitnə törətmək

فتنه انگیز [fetneəngiz] fitnəkar, fitnəçi; intriqaçı

فتنه جو [fetnecu] *bax* فتنه انگیز

فتنه گر [fetnegər] *bax* فتنه انگیز

فتوا [fətva // fetva] *c.* فتاوی [fətavi] fitva (*yüksək rütbəli din xadimlərinin qərarı, hökmü*); دادن ~ şəriətə uyğun qərar çıxartmaq

فتوت [fotovvət] 1) səxavət, əli-açıqlıq; 2) mərdlik, alicənablıq; 3) gənclik, cavanlıq

فتور [fotur] 1) sakitləşmə, sakitlik; aramlıq; 2) yorulma, əldən düşmə, süstlük, ətalət, boşalma; ◊ کردن ~ *dan.* böyütmək, şişirtmək; həddini aşmaq

فتوره [fəture] parça, qumaş

فتوی [fətva // fetva] *bax* فتوا

فتی [fəta // fəti] *c.* فتیان [fetyan] 1) cavan oğlan; 2) alicənab, xeyirxah; səxavətli

فتی شیست [fetişist] 1) bütpərəst; 2) kor-koranə sitayiş edən

فتی شیسم [fetişism] 1) fetişizm; bütpərəstlik; 2) kor-koranə sitayiş etmə

فتیله [fətile // fetile] 1) fitil, piltə; 2) tampon; گذاشتن ~ a) fitil qoymaq; b) tampon qoymaq

فتیله سوز [fətilesuz] şamdan, şam qabı

فجر [fəcr] 1) sübh çağı, səhər tezdən; 2) sübh şəfəqi; شمالی ~ şimal şəfəqi

فجور [focur] 1) pozğunluq, əxlaqsızlıq; 2) günah, günahkarlıq

فجیع [fəci'] faciəli, dəhşətli, fəlakətli, müsibətli

فجیعانه [fəci'ane] faciəli şəkildə, faciəli surətdə, dəhşətli şəkildə

فجیعه [fəci'e] *c.* فجایع [fəcayc'] faciəli hadisə, dəhşətli hadisə

فحاش [fəhhaş] söyüş söyən, söyüşcül, söyüşkən

فحاشی [fəhhaşi] söyüş söymə; کردن ~ söyüş söymək

فحش [fohş] söyüş; دادن ~ söyüş söymək

فحشا [fəhşa] fəhişəlik; əxlaqsızlıq, pozğunluq

فحش کاری [fohşkari] *dan. bax* فحاشی

فحص [fəhs] *bax* تفحص; کردن ~ axtarmaq

فحل [fəhl] *c.* فحول [fohul] 1) erkək (*heyvan*); 2) görkəmli, məşhur (*adam*); 3) igid, cəsur

فحوا [fəhva] məna, anlam

فخار [fəxxar] saxsı qab ustası, dulusçu

فخاری [fəxxari] dulusçuluq

فخامت [fəxamət] 1) böyüklük, əzəmət; 2) əsil-köklük, əsilzadəlik, nəciblik; 3) ad-san

فخر [fəxr] fəxr, iftixar, qürur; کردن ~ fəxr etmək, qürur duymaq

فخر آور [fəxravər] fəxrli, qürurlu

فخیم [fəxim] hörmətli, möhtərəm, nüfuzlu

فدا [fəda // feda] fəda, qurban; شدن ~ qurban olmaq; کردن ~ qurban vermək; فدایت شوم qurbanın olum

فداکار [fədakar] fədakar, canından keçən

فداکارانه [fədakarane] fədakarcasına, fədakarlıqla

فداکاری [fədakari] fədakarlıq

فر [fər(r)] 1) gözəllik; parlaqlıq; 2) təntənə, dəbdəbə; 3) böyüklük, əzəmət

فر [fer] burulmuş saç, buruq saç; خوردن ~ burulmaq (*saç*); زدن ~ burmaq (*saçı*)

فرا [fəra] istiqamət bildirən ön qoşma (*fellərlə işlənir*)

فرا آمدن [fəraamədən] irəli çıxmaq, irəli gəlmək, yaxınlaşmaq

فرا آوردن [fəraavərdən] 1) əldə etmək, almaq; hasil etmək; 2) istehsal etmək, düzəltmək

فراخ [fərax] 1) geniş, enli, gen; 2) gen-bol, bol, çox

فراخواندن [fəraxandən] 1) çağırmaq, dəvət etmək; 2) geri çağırmaq

فراخی [fəraxi] 1) genişlik; 2) gen-bolluq

فرار [fərar // ferar] qaçma, qaçış; دادن ~ a) qaçırmaq; b) qaçmağa məcbur etmək; کردن ~ qaçmaq

فرار [fərrar] 1) *kim.* tez buxarlanan, uçan; ~ مواد tez buxarlanan maddələr; 2) *bax* فراری

فرا رسیدن [fərarəsidən] çatmaq, yetişmək

فرارفتن [fərarəftən] 1) irəli getmək; irəli çıxmaq; 2) qaçmaq; uzaqlaşmaq; 3) təəccüblənmək, heyrətlənmək

فراری [fərari] fərari, qaçan (*əsgər, dustaq*); ~سرباز fərari, dezertir; ~ دادن (کردن) qaçmağa məcbur etmək; شدن ~ a) qaçmaq; b) gizlənmək

فراز [fəraz] 1) yüksəklik, hündürlük, yoxuş; 2) geniş, açıq; 3) bağlı, qapalı; آمدن ~ a) yaxın gəlmək, yaxınlaşmaq; b) çatmaq, yetişmək, gəlib çatmaq; c) qalxmaq, yuxarı qalxmaq; خواندن ~ çağırtdırmaq; yanına çağırmaq; کشیدن ~ a) çəkmək, dartmaq, özünə tərəf çəkmək; b) çıxarmaq (*qından, qıfıldan*), siyirmək

فراز [f(o)raz] cümlə, ifadə

فراز مند [fərazmənd] artan, çoxalan, yüksələn

فرازی [fərazi] *bax* فراز [fəraz] 1)

فراست [fərasət // ferasət] fərasət, dərrakə, huş, ağıl, gözüaçıqlıq

فراش [fəraş] kəpənək

فراش [fərraş] fərraş, xidmətçi; **~ پست** poçt xidmətçisi, poçtalyon

فراش [feraş] fərş, xalı; döşək, yataq

فراشا [fəraşa] titrəmə, əsmə, lərzə; üşütmə

فراغ [fərağ] *bax* **فراغت**; **~ خاطر** xatircəmlik, qəlb rahatlığı

فراغت [fərağət] 1) asudəlik, rahatlıq; sakitlik; sərbəstlik; 2) boş vaxt, asudə vaxt

فراق [ferağ // fərağ] ayrılıq; **~ کشیدن** ayrılıq çəkmək, ayrı düşmək

فراکشیدن [fərakeşidən] 1) yuxarı qaldırmaq; 2) çəkmək, özünə tərəf çəkmək, dartmaq

فراگذاشتن [fəraqozaştən] əldən buraxmaq, əldən qaçırmaq

فراگرفتن [fəragereftən] 1) öyrənmək, mənimsəmək, yiyələnmək; 2) bürünmək, yayılmaq; əhatə etmək

فراگوش [fəraquş]: **~ داشتن** diqqətlə qulaq asmaq

فراموش [fəramuş] unudulmuş; unutma, yaddan çıxarma; **~ شدن** unudulmaq, yaddan çıxmaq; **~ کردن** unutmaq, yaddan çıxarmaq

فراموشی [fəramuşi] unutma, yaddan çıxarma

فراوان [fəravan] bol, firavan; çox; **~ محصول** bol məhsul; **~ شدن** bollaşmaq, artmaq, çoxalmaq

فراوانی [fəravani] bolluq, firavanlıq, çoxluq

فراورده [fəravərde] məhsul, mal, məmulat; **فراورده های صنعتی** sənaye məhsulları

فراهم [fərahəm] 1) toplanılmış, yığılmış; 2) hazır, hazırlanmış; **~ شدن** hazır olmaq, hazırlanmaq; **~ کردن (آوردن)** a) yığmaq; b) hazırlamaq

فربه [fərbeh] 1) yağlı, kök; 2) ağır; iri, çox yekə; yekəpər; **~ شدن** kökəlmək; **~ کردن** kökəltmək

فربهی [fərbehi] köklük, şişmanlıq

فرتوت [fərtut] əldən düşmüş, taqətdən düşmüş, qarımış, qocalmış

فرج [fərəc] 1) təskinlik, təsəlli, rahatlıq; 2) vəziyyətdən çıxma, xilas olma

فرج [fərc] *c.* **فروج** [foruc] 1) qadın cinsiyyət orqanı; 2) deşik

فرجام [fərcam] 1) son, axır; 2) *hüq.* kassasiya şikayətinə baxılma

فرجه [force] 1) fasilə, ara; möhlət; 2) *c.* **فرج** [forəc] deşik; **~ دادن** möhlət vermək

فرح [fərəh] fərəh, sevinc, şadlıq

فرح افزا [fərəhəfza] fərəhli, sevindirici

فرح انگیز [fərəhəngiz] *bax* **فرح افزا**

فرح بخش [fərəhbəxş] *bax* **فرح افزا**

فرخ [fərrox] 1) xoşbəxt; 2) təmtəraqlı, dəbdəbəli; 3) gözəl, incə

فرخ فال [fərroxfal] xoşbəxt, xoştaleli

فرخ لقا [fərroxləğa // fərroxleğa] gözəl, qəşəng, məlahətli

فرخندگی [fərxondegi] xoşbəxtlik, səadət

فرخنده [fərxonde] 1) xoşbəxt; 2) şən, şad, sevincli

فرخنده بخت [fərxondebəxt] *bax* **فرخنده 1)**

فرخنده حال [fərxondehal] sevincli, şən; şux

فرد [fərd] *c.* **افراد** [əfrad] 1) tək, cüt olmayan; **~ روزهای** tək günlər; 2) şəxs, nəfər; 3) vahid, yeganə

فردا [fərda] sabah, sabahkı gün, ertəsi gün

فرداً [fərdən] ayrıca, tək, təklikdə

فرداً فرد [fərdənfərd] tək-tək, bir-bir

فرد پرستی [fərdpərəsti] 1) eqoistliyin ifrat dərəcəsi, eqosentrizm; 2) şəxsiyyətə pərəstiş

فردفرد [fərdfərd] *bax* **فرداً فرد**

فردگرا [fərdgəra] fərdiyyəçi, şəxsi mənafeyi hər şeydən üstün tutan

فرد گرایی [fərdgərayi] fərdiyyətçilik, şəxsi mənafeyi hər şeydən üstün tutma

فردوس [ferdous] cənnət bağı

فردی [fərdi] fərdi, şəxsi; **~کار** şəxsi iş, şəxsi vəzifə

فردیت [fərdiyyət] fərdiyyət, fərdlik, təklik, vahidlik

فرزانگی [fərzanegi] ağıllılıq, müdriklik

فرزانه [fərzane] *c.* **فرزانگان** [fərzaneqan] 1) ağıllı, bilikli; 2) müdrik; alim, bilici

فرزند [fərzənd] övlad (*qız, oğul*)

فرزندخواندگی [fərzəndxandegi] övladlığa götürmə

فرزند خوانده [fərzəndxande] övladlığa götürülmüş (*oğlan, qız*)

فرزند زاده [fərzəndzade] nəvə

فرس [fərəs] 1) *astr.* Peqas; 2) at, madyan

فرساینده [fərsayənde] yorucu, bezici, üzücü

فرستادن [ferestadən] *k.* **فرست** [ferest] göndərmək, yollamaq

فرستاده [ferestade] **فرستادن** *f.-nin k.z.f.sif.:* 1) göndərilmiş; 2) nümayəndə; 3) *din.* elçi, peyğəmbər

فرستنده [ferestənde] 1) göndərən; 2) ötürücü; **~ دستگاه** ötürücü cihaz

فرستوک [fərəstuk] *bax* **پرستو**

فرسخ [fərsəx] fərsəx (*6 km-ə bərabər məsafə*)

فرسودگی [fərsudegi] 1) xarab olma; yeyilmə; 2) yorğunluq, halsızlıq

فرسودن [fərsudən] *k.* **فرسا** [fərsa] 1) köhnəlmək, xarab olmaq, yeyilmək; 2) əldən düşmək, yorulmaq

فرسوده [fərsude] **فرسودن** *f.-nin k.z. f.sif.:* 1) köhnəlmiş, xarab olmuş, yeyilmiş; 2) əldən düşmüş, yorulmuş

فرش [fərş] 1) xalça, xalı, palaz; 2) fərş, döşəmə, örtük; 3) yer örtüyü; **~ زمین** yer üzü; **~ کردن (انداختن)** sərmək (*xalça, palaz*)

فرشته [fereşte] firişta, mələk

فرشته خصال [fereştexesal] mələk təbiətli, yumşaqxasiyyətli

فرصت [fərsət] 1) fürsət, münasib vaxt, imkan; 2) boş vaxt; **~ داشتن** fürsət tapmaq, imkan tapmaq; **~ دانستن (شمردن)** fürsətdən istifadə etmək; **~ را ازدست دادن** fürsəti əldən vermək; **~ را غنیمت شمردن** fürsəti qənimət saymaq; ◊ **~ سر خاراندن نداشتن** baş qaşımağa vaxt tapmamaq, baş qaşımağa macalı olmamaq

فرصت جو [fərsətcu] fürsət axtaran, münasib vaxt gözləyən; şəraitə uyğunlaşan

فرصت طلب [fərsəttələb] ikiüzlü; vəziyyətə, şəraitə görə hərəkət edən; prinsipsiz adam

فرصت طلبی [forsəttələbi] ikiüzlülük; vəziyyətə, şəraitə görə hərəkət etmə; prinsipsizlik

فرض [fərz] 1) fərz, güman, təxmin; 2) vacib, zəruri; **شمردن ~** vacib saymaq, zəruri saymaq; **کردن ~** fərz etmək

فرضا [fərzən] tutaq ki, tutalım

فرضیه [fərziyye] *c.* **فرضیات** [fərziyyat] fərziyyə, ehtimal, güman

فرط [fərt] çoxluq, həddindən artıq; şiddət; **از ~ تشنگی** susuzluğun şiddətindən; **از ~ خستگی** həddindən artıq (*çox*) yorğunluqdan

فرع [fər'] *c.* **فروع** [foru'] // **فروعات** [foru'at] 1) qol, budaq, şaxə; 2) faiz; 3) ikincidərəcəli məsələ

فرعی [fər'i] 1) ikincidərəcəli, azəhəmiyyətli; **~ محصول** əlavə məhsul; 2) köməkçi, yardımçı; **~ خط** ehtiyat xətt; 3) *qram.* **~ جمله** budaq cümlə

فرق [fərğ] I fərq, təfavüt; **کردن ~** fərqlənmək; **گذاشتن ~** fərqləndirmək

فرق [fərğ] II başın təpəsi; 2) tağ (*saç ayırımı*); **راست ~** düz saç ayırımı; **کج ~** əyri saç ayırımı; **باز ~ کردن** saç ayırmaq

فرقان [forğan] *din.* 1) haqqı batildən (*həqiqəti yalandan*) ayıran; 2) Quran

فرقت [forğət] *bax* **فراق**

فرقدان [fərğədan] 1) *astr.* Kiçik Ayı bürcündəki iki parlaq ulduz; 2) yüksək vəzifə

فرقه [ferğe] *c.* **فرق** [ferəğ] 1) *din.* təriqət, məzhəb; 2) qrup; partiya

فرم [ferm] ferma; **~ صاحب** fermer

فرم [form] 1) forma; **~ دبستانی** məktəb forması; 2) xarici görünüş

فرمال [formal] 1) formal; 2) zahiri, xarici

فرمالیته [formalite] 1) rəsmiyyət, formalizm; 2) rəsmiyyətçilik

فرمان [fərman] I *c.* **فرامین** [fərəmin] fərman, əmr; **بردن ~** əmrə itaət etmək; **دادن ~** fərman vermək; **یافتن ~** a) əmr almaq; b) ölmək

فرمان [fərman] II sükan; **~ هواپیما** təyyarənin sükanı

فرمان بردار [fərmanbərdar] əmrə tabe olan; itaətkar, itaət edən

فرمان دار [fərmandar] qubernator

فرمانداری [fərmandari] qubernatorluq

فرمانده [fərmandeh] 1) komandir; 2) hökmdar

فرماندهی [fərmandehi] 1) komandanlıq; **کل ~** baş komandanlıq; 2) komandanlıq etmə

فرمان روا [fərmanrəva] 1) hakim, hökmdar; 2) hakimlik edən, hökmranlıq edən

فرمانروایی [fərmanrəvayi] 1) hakimlik etmə, hökmranlıq etmə, idarə etmə; 2) hakimlik, hökmdarlıq

فرمان فرما [fərmanfərma] 1) general-qubernator; 2) əmr verən, ağa

فرمان گزار [fərmanqozar] *bax* **فرمان بردار**

فرمایش [fərmayeş] *c.* **فرمایشات** [fərmayeşat] əmr, göstəriş, buyruq

فرمایشی [fərmayeşi] 1) zorla qəbul edilmiş, əmrlə təşkil edilmiş; məcburi; 2) qeyri-qanuni; **~ دادگاه** qeyri-qanuni (*sifarişli*) məhkəmə

فرماینده [fərmayəndə] buyuran, əmr edən

فرمودن [fərmudən] *k.* **فرما** [fərma] 1) buyurmaq, əmr etmək; 2) demək.

söyləmək; 3) **کردن** // **دادن** fellərinin sinonimi (*mürəkkəb-tərkibi fellərdə*); **~ امر** əmr vermək; **~ اجازه** icazə vermək; **~ احضار** çağırtdırmaq

فرمول [formul] formul, düstur; **~ جبر** cəbr formulu (*düsturu*)

فرموله [formule] xülasə edilmiş, qısa şəkildə ifadə edilmiş; **کردن ~** qısa və dəqiq ifadə etmək, xülasə etmək

فرنگ [fərəng] 1) Avropa; **~ اهل** avropalı; 2) Fransa

فرنگستان [fərənggestan] *bax* **فرنگ**; Avropa ölkələrindən hər hansı biri

فرنگی [fərəngi] 1) avropalı; 2) Avropaya məxsus; avropasayağı; **~ مد** Avropa dəbi (*modası*)

فرنگی ساز [fərəngisaz] mebel ustası

فرنگی مآب [fərəngimməab] Avropa meyilli; Avropapərəst

فرنی [fer(e)ni] firni (*düyü unu, şəkər və südlə hazırlanan duru xörək*)

فرو [foru] 1) aşağı; alt; eniş; 2) alçaq (*yer*)

فروآمدن [foruamədən] 1) aşağı düşmək, enmək; 2) tökülmək, dağılmaq, uçmaq; **سقف خانه ~** evin damının uçması

فروآوردن [foruavərdən] aşağı salmaq; endirmək, düşürmək; ◊ **~ سر** a) baş əymək; b) tabe olmaq, təslim olmaq

فرو بردن [forubordən] 1) batırmaq (*suya*); aşağı salmaq; 2) udmaq; **لقمه ~ را** loğmanı (*tikəni*) udmaq

فروبستن [forubəstən] 1) bağlamaq; 2) yummaq, örtmək (*gözü*); **~ چشم** göz yummaq; ◊ **~ دم** sakit olmaq, susmaq

فروتن [forutən] təvazökar, sadə

فروتنی [forutəni] təvazökarlıq, sadəlik

فروخت [foruxt] satış

فروختن [foruxtən] I *k.* **فروش** [foruş] satmaq; **~ نسیه** nisyə satmaq; **~ نقد** nağd pula satmaq

فروختن [foruxtən] II *k.* **فروز** [foruz] *bax* **افروختن**

فروختنی [foruxtəni] satılmalı, satış üçün qoyulan

فروخوردن [foruxordən] 1) *bax* **فروبردن**; 2) qəzəbini udmaq, hirsini saxlamaq

فرود [forud] 1) aşağı düşmə, enmə; 2) enmə, düşmə (*təyyarə*); **~ اجباری** məcburi enmə; **~ آمدن** *bax* **فروآمدن**; **~ آوردن** a) *bax* **فروآوردن**; b) endirmək (*təyyarəni*)

فرودست [forudəst] 1) qüvvəsiz, zəif, aciz; 2) yazıq, əliaşağı

فرودگاه [forudqah] aeroport, hava limanı

فرودهمت [forudhemmət] nifrətəlayiq; alçaq, rəzil, yaramaz

فروردین [fərvərdin] fərvərdin (*İran hicri-şəmsi təqviminin birinci ayı: 21 mart-20 aprelə uyğun gəlir*)

فرورفتگی [forurəftegi] çökək, çala, batıq, oyuq, çuxur

فرورفتن [forurəftən] 1) enmək, düşmək; 2) suya cummaq; 3) yuxuya dalmaq; 4) xəyala dalmaq

فروریختگی [forurixtegi] 1) uçma (*bina*); dağılma, tökülmə; 2) xarab olma

فروریختن [forurixtən] 1) uçmaq (*bina*); dağılmaq, yıxılmaq; tökülmək; 2) xarab olmaq

فروزان [foruzan] parlaq, parıldayan; işıqlı

فروزشگر [foruzeşgər] işıqlandıran, şəfəqsaçan, nursaçan

فروزندگی [foruzəndegi] *bax* فروغ

فروش [foruş] فروختن *f.-nin k.*; satış; به ~ رساندن satmaq; به ~ رسیدن satılmaq

فروشگاه [foruşqah] universal mağaza, univermaq

فروشنده [foruşənde] *c.* فروشندگان [foruşəndeqan] satıcı; satan

فروع [foru'] *t.* فرع

فروغ [foruğ] parıltı; işıq

فروغ بخش [foruğbəxş] parıldadan, işıqlandıran

فروغمند [foruğmənd] parlaq, işıqlı

فروغمندی [foruğməndi] *bax* فروغ

فروکردن [forukərdən] sancmaq, batırmaq, soxmaq

فروکش [forukeş] enmə, düşmə, azalma, əskilmə

فروکشیدن [forukeşidən] enmək, düşmək; ◊غضبش فرو کشید qəzəbi yatdı, hirsi soyudu

فروگذار [foruqozar] *bax* فروگذاری; ~ نمودن əsirgəməmək

فروگذاری [foruqozari] etinasızlıq, laqeydlik, saymazlıq, sayğısızlıq; ~ کردن a) etinasızlıq göstərmək, laqeydlik göstərmək; b) imtina etmək; istəməmək

فروگرفتن [forugereftən] əhatə etmək, dövrəyə almaq

فرومالیدن [forumalidən] sıxmaq, sıxıb qarışdırmaq

فروماندن [forumandən] 1) çıxılmaz vəziyyətə düşmək; 2) aciz qalmaq; 3) ehtiyac içində olmaq; 4) yorulmaq, əldən düşmək

فرومانده [forumande] فروماندن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) aciz; 2) kasıb; 3) yorğun

فرومایگی [forumayegi] alçaqlıq, rəzillik, yaramazlıq

فرومایه [forumaye] alçaq, rəzil, yaramaz

فرونت [front] 1) cəbhə; 2) sıra; ön sıra, qabaq tərəf

فروند [fərvənd] numerativ söz (*gəmi və təyyarələr üçün*); دو ~ هواپیما iki ədəd təyyarə

فرونشاندن [foruneşandən] 1) sakitləşdirmək; yatırtmaq (*qiyamı, üsyanı*); 2) söndürmək; ~ آتش را atəşi söndürmək

فرونشستن [foruneşəstən] 1) sakit olmaq, sakitləşmək; 2) sönmək, yatmaq (*yanğın, alov və s.*)

فروهر [foruhər // fərvəhər] 1) mələk (*Zərdüşt dinində*); 2) mahiyyət

فروهشتن [foruheştən] 1) uzatmaq (*saçı, saqqalı*); 3) əfv etmək, bağışlamaq; 4) asılmaq, sallanmaq; 5) çəkilmək (*tərəzidə*); 6) buraxmaq, azad etmək

فروهیده [foruhide] 1) bilikli, elmli; 2) aşkar, aydın; 3) gözəl, xoşagəlimli, cəlbedici

فره [fərre] bax فر [fər(r)]

فرهنگ [fərhəng] 1) mədəniyyət; maarif; 2) təhsil; 3) lüğət, sözlük

فرهنگ پرست [fərhəngpərəst] maarifpərvər

فرهنگ دوست [fərhəngdust] *bax* فرهنگ پرست

فرهنگستان [fərhəngestan] akademiya, elmlər akademiyası

فرهنگ نامه [fərhəngname] 1) *bax* دایرة المعارف; 2) izahlı lüğət; ensiklopedik lüğət

فرهنگ نویس [fərhəngnevis] lüğətçi, leksikoqraf

فرهنگی [fərhəngi] 1) mədəni; 2) mədəniyyət-maarif işçisi

فرهیختن [fərhixtən] *k.* فرهیز [fərhiz] tərbiyə etmək, təlim etmək

فریاد [fəryad] fəryad, qışqırıq, haray; fəryad çəkmək ~ برآوردن (زدن، کردن، کشیدن) qışqırmaq; ~ به رسیدن fəryada çatmaq; kömək etmək

فریاد خوان [fəryadxan] *bax* فریاد خواه

فریاد خواه [fəryadxah] köməyə çağıran

فریاد رس [fəryadrəs] köməyə çatan, kömək edən; xilaskar

فریب [fərib] فریفتن *f.-nin k.*; aldatma, yalan, kələk gəlmə; ~ خوردن aldanmaq; ~ دادن aldatmaq

فریب آمیز [fəribamiz] aldadıcı; yalan

فریباندن [fəribandən] *bax* فریفتن

فریب خور [fəribxor] tez aldanan, sadəlövh

فریب ده [fəribdeh] *bax* فریب کار

فریبرز [fəriborz] boylu-buxunlu, gözəl qamətli

فریب کار [fəribkar] 1) yalançı, fırıldaqçı, kələkbaz; 2) yalan danışan, aldadan

فریب کاری [fəribkari] 1) yalançılıq, fırıldaqçılıq, kələkbazlıq; 2) yalan danışma, aldatma

فریبیدن [fəribidən] *k.* فریب [fərib] *bax* فریفتن

فرید [fərid] misilsiz, nadir, yeganə

فریفتن [fəriftən] *k.* فریب [fərib] aldatmaq; yalan demək

فریور [fərivər] düz adam, təmiz adam; ədalətli, insaflı, imanlı

فزایش [fəzayeş] *bax* افزایش

فزودن [fozudən] *k.* فزا (ی) [fəza(y)] *bax* افزودن

فزون [fozun] *bax* افزون; ~ شدن artmaq, çoxalmaq

فزون گویی [fozunquyi] boş-boş danışma, boşboğazlıq, çərənçilik, uzunçuluq

فزونی [fozuni] bax افزونی

فساد [fəsad // fesad] 1) fəsad, pozğunluq; 2) çürüklük; korlanma; iylənmə; 3) qarışıqlıq; nifaq; hərcmərclik; qiyam

فسادانگیز [fəsadəngiz] 1) fəsad törədən, çürüdən, çürüdücü, pozucu; 2) nifaq salan, qarışıqlıq törədən

فسار [fesar] *bax* افسار

فسانه [fəsane] *bax* افسانه

فساییدن [fəsayidən] valeh etmək, məftun etmək, heyran etmək

فستیوال [festival] festival

فسحت [foshət] genişlik, geniş yer, meydan

فسخ [fəsx] ləğv etmə; pozma (*müqaviləni*); ~ کردن ləğv etmək; pozmaq; ~ شدن ləğv olunmaq, pozulmaq

فسردن [fesordən] *bax* افسردن

فسق [fesğ] 1) pozğunluq, əxlaqsızlıq; ~ و فجور pozğunluq və əxlaq düşkünlüyü; 2) günah; ~ کردن a) pozğunluq etmək; b) günah işləmək

فسنجان [fesencan] fisincan

فسون [fosun] *bax* افسون

فسونگر [fosungər] *bax* افسونگر

فسیح [fəsih] geniş; tutumlu, həcmli

فسیل [fəsil] daşa dönmə, daşlaşma; ~ شدن daşa dönmək, daşlaşmaq

فش [feş] şırıltı, şırıldama

فشار [feşar] فشردن *f.-nin k.* 1) təzyiq; ~ خون qan təzyiqi; 2) sıxma,

sıxışdırma; دادن ~ sıxmaq; وارد ~ آوردن təzyiq göstərmək

فشارسنج [feşarsənc] *tex.* manometr

فشارنگار [feşarneqar] baroqraf

فشردن [feşordən] *k.* فشار [feşar] 1) sıxmaq; 2) təzyiq göstərmək, basmaq; 3) zülm etmək

فشرده [feşorde] فشردن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) sıxılmış; 2) qısa, müxtəsər, xülasə, icmal; مقاله ~ məqalənin xülasəsi

فشفشه [feşfeşe] raket (*atəşfəşanlıq üçün*); mərmi

فشنگ [feşəng] patron

فصاحت [fəsahət] fəsahət, bəlağət, natiqlik istedadı, gözəl və aydın danışma bacarığı

فصل [fəsl] *c.* فصول [fosul] 1) fəsil; mövsüm; بهار ~ yaz fəsli; 2) bölüm, hissə, fəsil (*kitabda*); 3) ayrılıq; ayırma; کردن ~ ayırmaq

فصلی [fəsli] mövsümi; بیماری ~ mövsümi xəstəlik; میوجات ~ mövsümi meyvələr

فصیح [fəsih] *c.* فصحا [fosəha] gözəl danışan, natiq

فصیح البیان [fəsiholbəyan] nitqi gözəl olan, gözəl danışan

فضا [fəza] fəza, hava, atmosfer

فضاپیما [fəzapeyma] *bax* فضا نورد

فضاحت [fəzahət] rüsvayçılıq, biabırçılıq; bədnamlıq; کردن ~ rüsvayçılıq etmək

فضاحت آمیز [fəzahətamiz] rüsvayçı, biabırçı

فضاشناسی [fəzaşenasi] kosmonavtika; kosmik tədqiqatlar

فضانورد [fəzanəvərd] 1) kosmonavt; 2) kosmik; سفینه ~ kosmik gəmi

فضل [fəzl] 1) müdriklik, ağıl, kamal, bilik; 2) üstünlük, imtiyaz; 3) kamillik; ارباب ~ alimlər, müdriklər; داشتن ~ a) bilik sahibi olmaq; b) üstün olmaq, imtiyaz sahibi olmaq; c) səxavətli olmaq

فضله [fəzle] *c.* فضلات [fəzəlat] // فضولات [fozulat] 1) nəcis; 2) tullantı

فضول [fozul] başqalarının işinə qarışan; boşboğaz

فضولی [fozuli] başqalarının işinə qarışma; boşboğazlıq; کردن ~ boşboğazlıq etmək

فضیحت [fəzihət] *c.* فضایح [fəzayeh] *bax* فضاحت

فضیلت [fəzilət] *bax* فضل

فطانت [fətanət] fərasət, dərrakə, bəsirət, ayıqlıq, gözüaçıqlıq

فطر [fetr] orucluğun bitməsi; عید ~ orucluq bayramı

فطرت [fetrət] təbiət, xasiyyət

فطرتاً [fetrətən] təbiətcə, təbiətə görə, xüsusiyyətcə

فطری [fetri] fitri, təbii

فطیر [fətir] 1) fətir, duzsuz çörək; 2) mayasız xəmir

فعال [fəal] fəal, aktiv

فعالانه [fəalane] fəallıqla, fəal şəkildə, fəal surətdə

فعالیات [fəaliyyət] fəaliyyət, fəallıq

فعل [fe'l] *c.* افعال [əf'al] 1) iş, hərəkət; 2) *qram.* fel

فعلاً [fe'lən] 1) hal-hazırda, indi; 2) hələlik

فعلگی [fəəlegi // fə'legi] 1) fəhləlik; 2) günəmuzd işləmə; az muzdla (*əməkhaqqı ilə*) işləmə

فعله [fəəle // fə'le] fəhlə; günəmuzd işçi

فعلی [fe'li] hazırkı, indiki; وضع ~ indiki vəziyyət

فغان [fəğan // feğan] 1) fəğan, qışqırıq, fəryad; 2) aman, təəssüf; ~ برآوردن qışqırmaq, fəryad etmək

فغفور [fəğfur] 1) Çin imperatoru; Çində əyalət adı; 2) çini qab, farfor

فقار [fəğar] *anat.* fəqərə, fəqərə sümüyü; onurğa sümüyü

فقار داران [fəğardaran] *zool.* onurğalılar, onurğalı heyvanlar

فقاری [fəğari] onurğalı (*heyvan*)

فقدان [foğdan] 1) yoxluq; 2) itki

فقر [fəğr] ehtiyac, kasıblıq, yoxsulluq

فقرا [foğəra] *t.* فقیر

فقره [fəğəre] 1) fəqərə sümüyü; 2) bənd, maddə; 3) numerativ söz (*məruzə və yazılarda*)

فقط [fəğət] fəqət, ancaq, yalnız, təkcə

فقه [feğh] fiqh (*şəriət qanunları, müsəlman hüquqşünaslığı*)

فقید [fəğid] mərhum, rəhmətlik

فقیر [fəğir] *c.* فقرا [foğəra] 1) kasıb, yoxsul; yolçu, dilənçi; 2) sakit, fağır; 3) yazıq; شدن ~ kasıblaşmaq, yoxsullaşmaq

فقیه [fəğih] *c.* فقها [foğəha] fəqih, şəriət alimi; ruhani; müsəlman hüquqşünası

فک [fək(k)] çənə; اسفل ~ alt çənə; اعلی ~ üst çənə

فکاهی [fokahi] gülməli, yumoristik; مجله ~ yumoristik jurnal

فکاهیات [fokahiyyat] yumoristik hekayələr

فکر [fekr] *c.* افکار [əfkar] 1) fikir, düşüncə; 2) ideya, məqsəd, plan; کردن ~ fikirləşmək; افتادن به ~ fikrə düşmək; رفتن ~ (در// به) توی ~ fikrə getmək

فکری [fekri] fikri, əqli, zehni

فگار [fəqar // feqar] 1) dərdli, qəmli; 2) yorğun, əzgin

فلاح [fəlah] 1) qurtuluş, nicat; 2) qələbə

فلاح [fəllah] kəndli, əkinçi, cütçü

فلاحت [fəlahət] əkinçilik, kənd təsərrüfatı

فلاسک [fəlaşk] 1) termos; 2) çiyindən asılan su qabı

فلاکت [fəlakət] fəlakət, müsibət, bədbəxtlik

فلاکت بار [fəlakətbar] fəlakətli, müsibətli, faciəli; زندگی ~ faciəli həyat

فلاکس [felaks] *bax* فلاسک

فلان [folan // felan] filan

فلانکس [felankəs] filankəs, biri, birisi

فلانی [folani // felani] biri, birisi, kimsə

فلج [fələc] iflic; شدن ~ iflic olmaq; کردن ~ iflic etmək

فلز [felez(z)] filiz, metal

فلز سازی [felezsazi] metallurgiya

فلز کاری [felezkari] metal sənayesi

فلزگداز [felezqodaz] metaləridən

فلزگدازی [felezqodazi] metaləritmə

فلس [fəls] *c.* فلوس [folus] 1) xırda pul; 2) başlıq pulu

فلش [feleş] yol istiqaməti nişanları

فلفل [felfel] istiot; سبز ~ bibər

فلفل دان [felfeldan] istiot qabı

فلک [fələk] *c.* افلاک [əflak] fələk, göy, səma; tale, bəxt

فلکه [fələke] 1) dairəvi meydan; 2) çarx; karusel

فن [fən(n)] *c.* **فنون** [fonun] 1) fənn; elmin bir hissəsi; 2) məharət, sənət, hünər, bacarıq; 3) hiylə, kələk; 4) üsul (*güləşdə*); **زدن ~** *dan.* hiylə işlətmək

فن [fən] ventilyator, hava cərəyanı yaradan cihaz

فنا [fəna] fəna, yoxluq, ölüm; **شدن ~** yox olmaq; **کردن ~** yox etmək; ◊**به ~ باد دادن** *bax* **کردن ~**

فناپذیر [fənapəzir] müvəqqəti, keçici, etibarsız, daimi olmayan

فناتیسم [fənatism] 1) fanatizm, ifrat təəssübkeşlik; 2) mövhumat

فناتیک [fənatik] 1) fanatik; 2) mövhumatçı

فناناپذیر [fənanapəzir] ölməz, əbədi, daimi

فناناپذیری [fənanapəziri] ölməzlik, əbədilik, daimilik

فنجان [fencan] fincan; **~ چای خوری** çay fincanı

فند [fənd] *dan.* fənd, üsul (*güləşdə*); 2) hiylə, kələk

فندق [fəndoğ // fondoğ] *bot.* fındıq

فندق شکن [fəndoğşekən] fındıqsındıran

فندک [fəndək] alışqan

فنر [fənər] yay, resor

فنری [fənəri] yaylı; **~ تختخواب** yaylı çarpayı

فنومن [fenomen] fenomen, nadir, müstəsna, fövqəladə

فنی [fənni] 1) texniki; **~ کمک** texniki kömək; 2) texnikaya bələd olan, texnikanı bilən, texnika ilə məşğul olan; **~ دانشگاه** Texniki Universitet

فواره [fəvvarə] fəvvarə; **زدن ~** fəvvarə vurmaq

فواید [fəvayed] *t.* **فایده**

فوت [fout] 1) ölüm, ölmə; 2) itirmə, əldən vermə (*vaxtı*); **وقت ~** vaxtı itirmə; **شدن ~** a) ölmək; b) itmək (*vaxt*); **کردن ~** a) ölmək; b) itirmək (*vaxtı*)

فوت [fut] üfürmə; **کردن ~** üfürmək

فوتبال [futbal] futbol; **~ تیم** futbol komandası

فوته [fute] fitə

فوج [fouc] *c.* **افواج** [əfvac] 1) kütlə, izdiham, dəstə; 2) alay

فورا [fourən] dərhal, dayanmadan; tez; təcili

فوران [fəvəran] fəvvarə vurma; coşma (*maye*); **کردن ~** fəvvarə vurmaq; coşmaq (*maye*)

فورمول [formul] *bax* **فرمول**

فوری [fouri] təcili, tez, dayanmadan

فوز [fouz] 1) qələbə, qalibiyyət, zəfər; uğur; 2) qurtuluş, nicat

فوزلاژ [fuzelaj] *av.* təyyarənin gövdəsi

فوق [fouğ] 1) yuxarı, üst; üst hissə; 2) üstün

فوق الذکر [fouğəzzekr] yuxarıda adı çəkilən, yuxarıda qeyd olunan, sözügedən

فوق العاده [fouğəlade] fövqəladə; müstəsna; qeyri-adi

فوقانی [fouğani] yuxarı, yuxarıdakı; **~ طبقه (مرتبه)** yuxarı mərtəbə

فولاد [fulad] polad

فولادریزی [fuladrizi] poladtökmə, poladqayırma

فولادسازی [fuladsazi] poladəritmə, metallurgiya; **~ کارخانه** metallurgiya zavodu

فولادگدازی [fuladqodazi] *bax* **فولاد سازی**

فولادگری [fuladgəri] polad məhsulları hazırlama

فولادی [fuladi] 1) poladdan hazırlanmış; 2) poladı, polad rəngi

فولادین [fuladin] 1) möhkəm, əyilməz, sarsılmaz; **~ اراده** sarsılmaz iradə; 2) *bax* **فولادی**

فولکلور [folklor] folklor

فونتیک [fonetik] fonetika

فونوگراف [fonoqraf] fonoqraf, səsyazan aparat

فونیکولر [funikuler] funikulyor

فهرست [fehrest] 1) siyahı; mündəricat; 2) kataloq; **کردن ~** a) siyahıya almaq; b) kataloqlaşdırmaq

فهم [fəhm] fəhm, dərrakə, anlaq; **سریع ~** ayıqlıq, zirəklik; **~ قابل** başa düşülən; **~ غیر قابل** başa düşülməyən; **کردن ~** başa düşmək, anlamaq

فهماندن [fəhmandən] başa salmaq, anlatmaq

فهمیدن [fəhmidən] başa düşmək, anlamaq; dərk etmək

فهمیدگی [fəhmidegi] fərasət, dərrakə, gözüaçıqlıq

فهمیده [fəhmide] **فهمیدن** *f.-nin* [illegible] başa düşən, dərrakəli, gözüaçıq

فهیم [fəhim] ağıllı, düşüncəli, dərrakəli

فیاض [fəyyaz] 1) səxavətli, əliaçıq; 2) bərəkətli; məhsuldar; 3) çox sulu arx, bol sulu arx

فی الجمله [filcomle] müxtəsər, bir sözlə, xülasə

فی الحال [filhal] dərhal, o saat

فی الحقیقه [filhəğiğe] həqiqətən, doğrudan

فی الفور [filfour] *bax* **فی الحال**

فی المثل [filməsəl] məsələn, misal üçün

فی الواقع [filvağe] *bax* **فی الحقیقه**

فیروز [firuz] qalib, qələbə çalan, müzəffər

فیروزه [firuze] *miner.* firuzə (*qiymətli daş*)

فیروزی [firuzi] 1) qələbə; 2) uğur, müvəffəqiyyət

فیش [fiş] I kartoçka (*kataloq üçün*)

فیش [fiş] II fit, fıştırıq; **کردن ~** fit çalmaq

فیشیه [fişye] 1) kartoteka; 2) kartoteka qutusu

فیصل [feysəl] 1) həll, həll etmə; 2) qərar, nəticə; **دادن ~** həll etmək

فیض [feyz] *c.* **فیوض** [foyuz] 1) fayda, mənfəət (*mənəvi cəhətdən*); 2) mehribanlıq; xeyirxahlıq; 3) bolluq, firavanlıq; **بردن ~** fayda götürmək, mənfəət əldə etmək

فیل [fil] fil

فیلتر [filt(e)r] filtr, süzgəc

فیلسوف [filsuf] *c.* **فلاسفه** [fəlasefə] filosof

فیلم [film] film; **رنگی ~** rəngli film; **مستند ~** sənədli film; **بدیعی ~** bədii film; **برداشتن ~** film çəkmək

فیلم بردار [filmbərdar] kinooperator

فیلم برداری [filmbərdari] kinoçəkmə, kinofilm çəkilişi

فیلو لوژی [filoloji] filologiya; **ایرانی** İran filologiyası

فیلولوگ [filoloq] filoloq

ق

ق [ğaf] fars əlifbasının iyirmi dördüncü hərfi; əbcəd hesabında 100 rəqəmini ifadə edir.

قاب [ğab] I 1) çərçivə, haşiyə; 2) qab, qutu, futlyar; 3) sini, podnos; **کردن (گرفتن)** ~ çərçivəyə salmaq

قاب [ğab] II 1) *anat.* buxovluq oynağı; 2) aşıq (*heyvan ayağındakı sümük*); ◊ **کسی را دزدیدن** ~ kiminsə rəğbətini qazanmaq

قاب انداز [ğabəndaz] *bax* **قاب باز**

قاب اندازی [ğabəndazi] *bax* **قاب بازی**

قاب باز [ğabbaz] aşıq-aşıq oynayan; qumarbaz

قاب بازی [ğabbazi] aşıq-aşıq oyunu; qumarbazlıq, qumar oynama; **کردن** ~ aşıq-aşıq oynamaq; qumar oynamaq

قاب دار [ğabdar] çərçivəli

قاب دستمال [ğabdəstmal] aşpazxana dəsmalı

قاب ساز [ğabsaz] çərçivə qayıran (*usta*); futlyar qayıran (*usta*)

قابض [ğabez] 1) büzüşdürücü (*dad*); 2) bərkidici; qəbz edən (*dərman*); 3) alan, tutan

قابض الارواح [ğabezolərvah] *din.* canalan mələk, ölüm mələyi (*Əzrail*)

قابل [ğabel] 1) qabiliyyətli, bacarıqlı; istedadlı; ~ **شاگرد** istedadlı şagird; 2) layiq; **احترام** ~ hörmətə layiq; 3) qəbul edən; qəbul edilən; mümkün olan; **اجرا** ~ icra oluna bilən; **استفاده** ~ istifadəyə yararlı; ~ **تحمل** dözülə bilən; ◊ **ندارد** ~ dəyməz, boş şeydir (*təşəkkür müqabilində*)

قابلگی [ğabelegi] mamalıq; mamalıq ixtisası

قابلمه [ğabləme // ğableme] qazan

قابله [ğabele] mama, mamaça

قابلیت [ğabeliyyət] 1) qabiliyyət, bacarıq, istedad; 2) xüsusiyyət; ~ **انحلال** həllolma xüsusiyyəti; ~ **داشتن** a) qabiliyyəti olmaq; b) xüsusiyyəti olmaq

قاپیدن [ğapidən] *dan.* qapmaq, qapışdırmaq, qarmalamaq, tutmaq, yapışmaq

قاتق [ğateğ // ğatoğ] 1) qatıq; 2) *dan.* çörəklə yeyilən (*yağ, pendir və s.*)

قاتل [ğatel] *c.* **قتال** [ğottal] 1) qatil; 2) öldürücü; ~ **سم** öldürücü zəhər

قاتمة [ğatme] qatma, tükdən qayrılmış möhkəm sap

قاتی [ğati] qarışıq; **شدن** ~ qarışmaq; qarışdırılmaq; **کردن** ~ qarışdırmaq; **هم کردن** ~ bir-birinə qarışdırmaq

قاتی پاتی [ğatipati] *dan.* qarmaqarışıq, dağınıq, səliqəsiz; **کردن** ~ qatıb-qarışdırmaq, qarmaqarışıq etmək, dağıtmaq

قاچ [ğaç] 1) dilim, tikə; 2) kəsik, yarıq; 3): **زین** ~ yəhərin qaşı (*ön tərəfi*); **(شدن) خوردن** ~ kəsilmək, yarılmaq; çatlamaq; **دادن** ~ kəsmək, yarmaq; **کردن** ~ dilim-dilim etmək (*qarpızı*)

قاچاق [ğaçağ] I qaçaqmal, kontrabanda

قاچاق [ğaçağ] II qaçaq, fərari

قاچاقچی [ğaçağçi] qaçaqmalçı; ~ **مواد مخدر** narkotik mal alverçisi

قاچاقی [ğaçaği] qaçaq; qaçaq malı; qaçaqmalçılıq

قادر [ğader] qadir, qüdrətli; bacarıqlı

قارچ [ğarç] göbələk; ~ **خوراکی (مأکول)** yeməli göbələk; ~ **سمی** zəhərli göbələk

قارقار [ğarğar] *bax* **غارغار**

قاره [ğarre] qitə, materik; ~ **آسیا** Asiya qitəsi

قاره پیما [ğarrepeyma] qitələrarası; ~ **موشک** qitələrarası raket

قاری [ğari] *c.* **قارئین** [ğare'in] // **قرا** [ğorra] 1) oxucu, oxuyan; 2) Quran oxuyan

قاز [ğaz] *bax* **غاز**

قاز ایاقی [ğazəyaği] *bax* **قازیاغی**

قازیاغی [ğazyaği] *bot.* maral buynuzu

قازیاقی [ğazyaği] *bax* **قازیاغی**

قاسم [ğasem] bölən, bölüşdürən

قاسم الارزاق [ğasemolərzağ] ruziləri bölüşdürən (*Allahın epiteti*)

قاسی [ğasi] qəddar, qəlbidaş

قاش [ğaş] *bax* **قاچ**

قاشق [ğaşoğ] qaşıq; ~ **چای خوری** çay qaşığı; ~ **سوپ خوری** xörək qaşığı

قاشقی [ğaşoği] qaşıqşəkilli, qaşığaoxşar

قاصد [ğased] 1) qasid, çapar; 2) kuryer; 3) bir şeyin niyyətində olan

قاصدک [ğasedək] *bot.* zəncirortu

قاصر [ğaser] 1) səliqəsiz, səhlənkar, diqqətsiz; 2) zəif, aciz; qüsurlu; **بودن** ~ aciz olmaq; gücsüz olmaq (*hər hansı bir işdə*)

قاضی [ğazi] *c.* **قضات** [ğozat] qazı, hakim

قاضی الحاجات [ğaziolhacat] bütün ehtiyacları ödəyən (*Allahın epiteti*)

قاطبه [ğatebe] hamı; bütün, tamam; ~ **مردم** bütün camaat, hamı

قاطر [ğater] qatır

قاطع [ğate'] 1) qətiyyətli, əzmli, kəskin; möhkəm, qəti; ~ **برهان** möhkəm dəlil, danılmaz sübut; ~ **جواب** qəti cavab; ~ **اکثریت** mütləq əksəriyyət; 2) kəsən, qıran; 3) dayandıran

قاطع الطریق [ğate'ottəriğ] *c.* **قطاع الطریق** [ğottaottəriğ] yolkəsən, quldur

قاطی [ğati] *bax* **قاتی**

قاعد [ğaed] 1) oturan, oturmuş (*adam*); 2) doğa bilməyən qadın (*yaş həddinə görə*)

قاعدگی [ğaedegi] *tib.* menstruasiya, aybaşı

قاعده [ğaede] *c.* **قواعد** [ğəvaed] 1) qayda, qayda-qanun; 2) adət, ənənə; 3) aybaşısı olan; **(شدن) بودن** ~ aybaşı olmaq

قافله [ğafele] *c.* **قوافل** [ğəvafel] karvan, qatar

قافله سالار [ğafelesalar] karvanbaşı, dəstəbaşı

قافیه [ğafiye] *c.* **قوافی** [ğəvafi] qafiyə; ◊ **تنگ آمدن** ~ işin çətinliyə düşməsi, meydanın daralması; **را** ~ **باختن** *dan.* özünü itirmək, səhv etmək

قافیه بندی [ğafiyebəndi] qafiyələnmə, qafiyə qaydası

قافیه پرداز [ğafiyepərdaz] 1) qafiyə düzəldən, qafiyə uyduran, qafiyəbaz; 2) zəif şair

قافیه پردازی [ğafiyepərdazi] 1) qafiyə düzəltmə, qafiyə uydurma; 2) şeir; poeziya

قافیه سنج [ğafiyesənc] 1) qafiyə bilicisi, qafiyə ustası, şeir bilicisi; 2) şair

قاق [ğağ] 1) quru, qurudulmuş (*ət*); 2) qax, quru meyvə; 3) arıq, nazik; 4) cıdırda uduzan at, axırıncı gələn at; **شدن** ~ uduzmaq (*oyunda*), geri qalmaq (*cıdırda, at*); ◊ **بودن** ~ *dan.* hər şeyi əldən vermiş, incidilmiş

قاقاله [ğağale] *bax* **قاق 3)**

قاقم [ğağom] 1) *zool.* sincab; 2) mövsümə görə rəngi dəyişən xəz; 3) zərif dəri

قال [ğal] 1) söz; 2) səs-küy; **~ کردن** qalmaqal salmaq, səs-küy qoparmaq

قالب [ğaleb] 1) qəlib, forma, model; 2) numerativ söz; **یک ~ صابون** bir qəlib sabun; 3) bədən (*insanda*); **~ٔ بی روح** ruhsuz bədən; **~ زدن** qəlibə tökmək; **~ کردن** qəlibə çəkmək; ◊ **~ تهی کردن** dünyasını dəyişmək, ölmək; **~ زدن** uydurmaq; **~ کردن** sırımaq, dürtmək

قالب تراش [ğalebtəraş] qəlibçi, qəlibyonan, gəlib düzəldən

قالب ریز [ğalebriz] qəlibçi, qəlibtökən, ştampçı

قالب ساز [ğalebsaz] *bax* **قالب تراش**

قالبک [ğalebək] trafaret, qəlib, nümunə, ştamp; ölçü

قالی [ğali] xalı, xalça; **~ٔ دست باف** əl xalçası, əliə toxunulmuş xalça

قالی باف [ğalibaf] xalçaçı, xalça toxuyan

قالی بافی [ğalibafi] xalça toxuma; xalça istehsalı; **~ صنعت** xalçaçılıq sənayesi; **~ کردن** xalça toxumaq

قالیچه [ğaliçe] balaca xalça

قالی فروشی [ğaliforuşi] xalça satışı; xalça satılan yer, xalça dükanı

قامچی [ğamçi] *bax* **قمچی**

قاموس [ğamus] 1) dəniz, okean; 2) lüğət, sözlük

قانع [ğanc'] qanc, qanc olan; razı, razı qalan; **~ شدن** qanc olmaq; **~ کردن** qanc etmək, razı salmaq

قانقاریا [ğanğarya] *bax* **غانقاریا**

قانون [ğanun] *c.* **قوانین** [ğəvanin] qanun; **~ٔ اساسی** konstitusiya, əsas qanun; **~ گذاشتن** qanun vermək, qanun tətbiq etmək; **~ گذراندن** qanunu təsdiq etmək

قانوناً [ğanunən] 1) qanuna görə, qanuna uyğun olaraq; 2) hüquqi

قانون پرست [ğanunpərəst] qanunpərəst, qanuna ciddi əməl edən

قانون دان [ğanundan] qanunşünas; hüquqçu, hüquqşünas

قانون دانی [ğanundani] qanunşünaslıq

قانون شکن [ğanunşekən] qanunu pozan, qanunsuzluq edən

قانون شکنی [ğanunşekəni] qanunu pozma, qanuna əməl etməmə

قانون شناس [ğanunşenas] *bax* **قانون دان**

قانون شناسی [ğanunşenasi] *bax* **قانون دانی**

قانون گذاری [ğanunqozari] qanunvericilik

قانونی [ğanuni] qanuni, qanunauyğun; **~غیر** qeyri-qanuni

قاید [ğayed] rəhbər, başçı

قایق [ğayeğ] qayıq; **~ٔ بادبانی** yelkənli qayıq; **~ٔ موتوری** motorlu qayıq

قایقچی [ğayeğçi] *bax* **قایقران**

قایقران [ğayeğran] qayıqçı, qayıq sürən

قایل [ğayel] 1) devən, sövləvən, çıxış edən; 2) qəbul edən; razılaşan; **~ بودن** inanmaq; qəbul etmək, təsdiq etmək; **~ شدن** nəzərə alınmaq

قایم [ğayem] 1) möhkəm, bərk, dözümlü; 2) şaquli, düz duran, dik duran; 3) güclü; 4) *dan.* gizli, gizlədilmiş; **~ راندن** bərk sürmək; **~ کردن** a) möhkəmlətmək, bərkitmək; b) *dan.* gizlətmək

قایم الزاویه [ğayemozzaviye] düzbucaqlı

قایم مقام [ğayemməğam] 1) müavin; 2) köməkçi; 3) vəzifəni icra edən; 4) varis, canişin

قبا [ğəba] qəba (*uzunqollu geniş kişi geyimi*)

قباحت [ğəbahət] qəbahət, eyib, yaramazlıq, alçaqlıq; **~ دارد!** eyibdir! yaramaz!

قبال [ğəbal] qarşı; **~ٔ در** qarşısında; **~ٔ میهن در** vətən qarşısında

قباله [ğəbale] *c.* **قبالجات** [ğəbalecat] mülkiyyət vəsiqəsi; sənəd; müqavilə; şəhadətnamə; **~ٔ ازدواج** nikah şəhadətnaməsi

قبر [ğəbr] *c.* **قبور** [ğəbur] qəbir, məzar; **~ٔ سنگ** qəbir daşı

قبرستان [ğəbrestan] qəbiristan

قبرگاه [ğəbrqah] *bax* **قبرستان**

قبره [ğəbbəre] *zool.* torağay

قبض [ğəbz] *c.* **قبوض** [ğəbuz] // **قبوضات** [ğəbuzat] 1) qəbz (*sənəd*); 2) *tib.* qəbiz; 3) alma, tutma; **~ٔ روح** can alma; **~ شدن** qəbiz olmaq; **~ کردن** qəbiz etmək

قبضه [ğəbze] 1) tüfəng qundağı; 2) numerativ söz (*silah üçün*); **یک ~ تفنگ** bir ədəd tüfəng; 3) dəstək, qulp, tutacaq; 4) ələ keçirmə, mənimsəmə; **~ کردن** ələ keçirmək; mənimsəmək

قبل [ğəbl] əvvəl, qabaq; keçən; **~ٔ شب** keçən gecə; **~ از شما** sizdən əvvəl

قبل [ğəbəl]: **~ٔ از** 1) göstərişi ilə, adından; **~ٔ از حاکم** hakimin adından; 2) köməyi sayəsində, himayəsilə; **~ٔ از برادر خود** öz qardaşının sayəsində

قبلا [ğəblən] əvvəl, bundan əvvəl, bundan qabaq

قبله [ğəble] 1) qiblə; 2) cənub tərəf; ◊ **~ٔ عالم** padşah

قبله گاه [ğəbleqah] 1) qiblə yeri; 2) çox hörmətli; xeyirxah; hami (*hökmdara müraciətlə deyilən söz*)

قبله نما [ğəblenəma] qibləni göstərən kompas

قبلی [ğəbli] əvvəlki, qabaqkı; keçən, ötən; **~ٔ شغل او** onun əvvəlki sənəti

قبول [ğəbul] qəbul, qəbul etmə; bəyənmə; **~ داشتن** qəbul etmək; bəyənmək; razılaşmaq; **~ شدن** qəbul olunmaq, bəyənilmək; **~ کردن** a) qəbul etmək (*universitetə, işə və s.*); b) *bax* **~ داشتن**

قبولاندن [ğabulandən] qəbul etdirmək

قبه [ğobbe] qübbə, günbəz

قبه دار [ğobbedar] qübbəli, günbəzli

قبیح [ğəbih] qəbahətli, eyibli; yaramaz; çirkin, yaraşıqsız, yöndəmsiz

قبیح المنظر [ğəbiholmənzər] eybəcər, kifir, çirkin

قبیل [ğəbil] qəbil; kimi, cür; **از این ~** bu qəbildən, bu cür

قبیله [ğəbile] *c.* **قبایل** [ğəbayel] qəbilə, tayfa, el

قپان [ğəp(p)an] qapan, tərəzi; **~ کردن** qapanda çəkmək

قپان دار [ğəp(p)andar] qapançı

قتل [ğətl] öldürmə; öldürülmə; **~ٔ عام** soyqırım, genosid; **~ٔ روز** qətl günü; **~ کردن** öldürmək, qətlə yetirmək; **~ رساندن به** *bax* **~ کردن به**; **~ رسیدن به** öldürülmək, qətlə yetişmək

قتال [ğetal] 1) qətl, qətlə yetirmə, öldürmə; **~ و قتل** qırğın; 2) döyüş, vuruşma

قتلگاه [ğətlqah] qətl yeri; edam yeri

قچ [ğoç] *bax* **قوچ**

قچاق [ğoç(ç)ağ] 1) qoçaq, zirək, çevik, cəld; 2) sağlam, gümrah, güclü
قحبگی [ğəhbegi] qəhbəlik, fahişəlik
قحبه [ğəhbe] qəhbə, fahişə
قحبه خانه [ğəhbexane] qəhbəxana, fahişəxana
قحط [ğəht] qəhət, qıtlıq, quraqlıq, aclıq; **(شدن) بودن ~** qəhətə çıxmaq, az tapılmaq
قحط سالی [ğəhtsali] qıtlıq ili, quraqlıq ili
قحطی [ğəhti] *bax* **قحط**
قحف [ğehf] *anat.* əmgək, təpə; **~ استخوان** əmgək sümüyü
قد [ğəd(d)] I qədd, boy, boybuxun; **~ دادن** a) boy vermək (*suyun insan boyundan aşağı olması*); b) bacarmaq, öhdəsindən gəlmək; ◊ **~ علم کردن** baş qaldırmaq
قد [ğəd(d)] II çəpiş dərisi
قد [ğod(d)] *dan.* 1) tərs, inadkar; 2) məğrur, qürurlu; 3) lovğa, təkəbbürlü, dikbaş
قدح [ğədəh] *c.* **اقداح** [əğdah] qədəh, piyalə, cam
قدح [ğədh] danlaq, məzəmmət, tənə; pisləmə; **~ کردن** danlamaq, tənə etmək; pisləmək
قدر [ğədər] bəxt, tale, qismət; 2) *bax* **قدر** [ğədr] **3)**
قدر [ğədr] 1) dəyər, qiymət; **~ و قیمت** qədir-qiymət; 2) hörmət, ehtiram; 3) ölçü, miqdar; say; **به ~ یک ساعت** bir saata qədər; **به ~ امکان** imkan daxilində; mümkün qədər; **~ داشتن** qiyməti olmaq; hörməti olmaq; **~ دانستن** bir şeyin (*bir kəsin*) qədrini bilmək
قدرت [ğodrət] 1) bacarıq, qüdrət, qüvvə, güc; **~ خرید** alıcılıq qabiliyəti; **~ دفاعی** müdafiə qüdrəti; 2) hakimiyyət; **~ دولتی** dövlət hakimiyyəti
قدرت طلب [ğodrəttələb] hakimiyyət sevən; vəzifəpərst
قدرت طلبی [ğodrəttələbi] hakimiyyətpərəstlik; vəzifəpərəstlik
قدرتمند [ğodrətmənd] qüdrətli, güclü
قدردان [ğədrdan] qədirbilən; yaxşılığa qiymət verən
قدر دانی [ğədrdani] qədirbilmə, yaxşılığa qiymət vermə
قدرشناس [ğədrşenas] *bax* **قدر دان**
قدرشناسی [ğədrşenasi] *bax* **قدر دانی**
قدرناشناس [ğədrnaşenas] qədirbilməz, yaxşılığa qiymət verməyən
قدرناشناسی [ğədrnaşenasi] qədirbilməzlik, yaxşılığa qiymət verməmə
قدرنشناس [ğədrnəşenas] *bax* **قدرناشناس**
قدرنشناسی [ğədrnəşenasi] *bax* **قدرناشناسی**
قدس [ğods] müqəddəslik; ilahilik, paklıq
قدسی [ğodsi] 1) müqəddəs; pak; **~ عالم** göy aləmi; 2) cənnətə aid olan; 3) *c.* **قدسیان** [ğodsiyan] mələk
قدغن [ğədəğən] qadağan, qadağa, yasaq; **~ بودن** qadağan olunmaq; **~ کردن** qadağan etmək
قدقد [ğodğod] qaqqıldama (*toyuq*); **~ کردن** qaqqıldamaq (*toyuq*)
قدک [ğədək] qədək, göy rəngli kətan; bez
قدکوتاه [ğədkutah] qısaboy, alçaqboy; alçaqboylu
قدم [ğədəm] *c.* **اقدام** [əğdam] qədəm, addım; **~ بر داشتن** addım atmaq; **~ زدن** addımlamaq; **~ گذاشتن** qədəm qoymaq; ◊ **~ سبک** ayağıyüngül; **~ سنگین** ayağıağır

قدما [ğodəma] 1) sələflər; əcdadlar; keçmişdəkilər; 2) qədim insanlar; 3) qocalar
قدمت [ğedmət] qədimlik, əskilik, köhnəlik
قدوس [ğoddus] təmiz, müqəddəs, pak (*Allahın epiteti*)
قدیر [ğədir] qüdrət sahibi, qüdrətli, güclü, qüvvətli (*Allahın epiteti*)
قدیفه [ğədife] bax **قطیفه**
قدیم [ğədim] *c.* **قدما** [ğodəma] qədim; köhnə; keçmiş; **~ و ندیم دوست** köhnə vəfalı dost; **~ از** keçmiş zamanlardan
قدیم الایام [ğədimoləyyam] qədim zamanlar; əski çağlar
قدیمی [ğədimi] qədim; qədimə aid, qədim dövrə məxsus; **~ زبانهای** qədim dillər
قرابت [ğərabət] 1) qohumluq; **~ نسبی** vasitə ilə qohumluq; **~ سببی** qan qohumluğu; 2) yaxınlıq
قرابه [ğorabe] böyük şüşə qab; butulka
قرار [ğərar] 1) rahatlıq, sakitlik; **~ ندارد شب و روز** onun gecə-gündüz rahatlığı yoxdur; 2) qərar, sərəncam; **~ منع تعقیب** işin xitamı haqqında qərar; **~ کیلویی از** kilo hesabı ilə; **از ~ این** beləliklə; 3) müqavilə, saziş
قرار داد [ğərardad] müqavilə, saziş; **~ بستن (منعقد کردن)** müqavilə bağlamaq
قرار گاه [ğərarqah] qərargah, ştab; iqamətgah
قراقل [ğəraqol] *bax* **قره گل**
قراضه [ğoraze] 1) sınmış, sınıqsalxaq; 2) qırıntı (*metal*)
قرآن [ğor'an] Quran
قران [ğeran] birləşmə, yaxınlaşma; ulduzların bir bürcdə birləşməsi
قراول [ğəravol] qarovul, keşikçi; gözətçi; **~ افتخاری** fəxri qarovul; ◊ **~ رفتن** nişan almaq
قرائت [ğəraət // ğeraət] qiraət, oxu, oxuma; oxunma; **~ تالار** oxu salonu; **~ قرآن** Quranın qiraəti (*oxunması*); **~ کردن** oxumaq
قرائت خانه [ğeraətxane] qiraətxana, oxu zalı;
قرب [ğorb] 1) yaxınlıq, qonşuluq; 2) şərəf, ləyaqət; 3) hörmət; ehtiram; 4) *bax* **قرابت 1)**; **~ داشتن** hörmət sahibi olmaq, hörmətli olmaq
قربان [ğorban] qurban; **~ شدن** qurban olmaq; **~ کردن** qurban etmək; **قربانت شوم (بروم)** qurbanın olum
قربانی [ğorbani] 1) qurbanlıq; 2) *bax* **قربان**; **~ جنگ** müharibə qurbanı; **~ دادن** qurban vermək; **~ کردن** qurban kəsmək
قربت [ğorbət] 1) *bax* **قرب 1)**; 2) *bax* **قرابت 1)**
قرح [ğərh] 1) yaralama; yaralanma; 2) *bax* **قرحه**
قرحه [ğərhe] c. **قروح** [ğoruh] *tib.* yara, xora
قرشمال [ğereşmal] qırışmal, həyasız, abırsız, sırtıq
قرص [ğors] I *c.* **اقراص** [əğras] 1) dairə; 2) girdə, dairəvi; 3) həb; **~ خواب** yuxu həbi
قرص [ğors] II *dan.* möhkəm, bərk; **~ کردن** bərkitmək
قرض [ğorz] *c.* **قروض** [ğoruz] borc; **~ دادن** borc vermək; **~ کردن** borc almaq

قرض الحسنه [ğərzəlhəsənə] faizsiz borc, kredit

قرض دار [ğərzdar] borclu

قرضه [ğərze] 1) istiqraz; 2) *bax* قرض

قرع [ğər'] kolba; retorta (*distillə cihazı*)

قرعه [ğor'e] püşk; انداختن ~ püşk atmaq

قرعه کشی [ğor'ekeşi] 1) püşk atma; 2) lotereya oyunu

قرق [ğoroğ] qoruq

قرقاول [ğerğavol] *zool.* qırqovul

قرقچی [ğoroğci] *bax* قرقبان

قرقبان [ğoroğban] qoruqçu, qoruq gözətçisi

قرقره [ğerğere] *bax* غرغره [ğerğere]

قرقی [ğerği] *zool.* qırğı

قرمز [ğermez] qırmızı

قرمه [ğorme] qovurma

قرمه سبزی [ğormesəbzi] səbzi-qovurma

قرن [ğərn] *c.* قرون [ğorun] 1) əsr, yüzillik; 2) dövr

قرنفل [ğərənfol] 1) *bot.* qərənfil; 2) mixək

قره گل [ğərəqol] qaragül (*dəri növü*)

قره نی [ğərəney] nəfəsli çalğı aləti, klarnet

قریب [ğərib] *c.* اقربا [əgrəba] 1) qohum; 2) yaxın; دوسال ~ iki ilə yaxın

قریحه [ğərihe] *c.* قرایح [ğərayeh] istedad, fərasət, dərrakə, zəka

قرین [ğərin] 1) yaxın (*adam*); 2) bərabər; 3) oxşar; 4) *c.* اقران [əğran] dost, həmsöhbət; şərik; شدن ~ yaxın olmaq, dost olmaq

قرینه [ğərine] c. قراین [ğəraycn] 1) oxşarlıq; 2) simmetriya; 3) əlamət; 4) ehtimal; 5) həyat yoldaşı; 6) *bax* قرین 1)

قریه [ğərye] *c.* قرا // قری [ğora] kənd

قزاق [ğəzzağ] kazak

قزل آلا [ğezelala] *zool.* alabalıq

قساوت [ğəsavət] qəddarlıq, amansızlıq, rəhmsizlik; داشتن ~ qəddar olmaq, rəhmsiz olmaq; کردن ~ qəddarlıq etmək, rəhmsizlik etmək

قسط [ğest] *c.* اقساط [əğsat] 1) borcun bir hissəsi; 2) kredit

قسطی [ğesti] 1) hissə ilə ödəmə; 2) kreditlə ödəmə; خرید ~ kreditlə alma

قسم [ğəsəm] and; خوردن ~ and içmək; دادن ~ and vermək; شکستن ~ را andı pozmaq; یاد کردن ~ and vermək; andı qəbul etmək

قسم [ğesm] *c.* اقسام [əğsam] qisim, forma, növ, şəkil; بدین ~ bu şəkildə

قسمان [ğesmən] qismən, bir hissə

قسمت [ğesmət] 1) hissə, pay; 2) tale, qismət; شدن ~ qismət olmaq, nəsib olmaq; کردن ~ bölmək

قسمت پذیر [ğesmətpəzir] bölünən, bölünə bilən, bölünməsi mümkün olan

قسمت ناپذیر [ğesmətnapəzir] bölünməyən, bölünə bilməyən, bölünməsi mümkün olmayan

قسم خورده [ğəsəmxorde] and içmiş; ◊ دشمن ~ qəddar düşmən

قسی [ğəsi] zalım, qəddar, rəhmsiz

قسی القلب [ğəsiyolğəlb] daşürəkli, qəddar

قسیس [ğessis] keşiş, xristian ruhanisi

قسیم [ğəsim] 1) ortaq, şərik, kampanyon; 2) bölən, bölüşdürən, paylaşdıran; 3) pay, hissə; 4) qəşəng, gözəl, məlahətli

قشر [ğeşr] *c.* اقشار [əğşar] // قشور [ğoşur] 1) təbəqə, sinif, tayfa; ~ روشنفکر ziyalı təbəqəsi; ~ کارمند işçi təbəqəsi; 2) qat, lay; 3) qabıq; بستن ~ qabıq bağlamaq

قشرگرا [ğeşrgəra] fundamentalist, özülçü

قشر گرایی [ğeşrgərayi] fundamentalizm, özülçülük

قشلاق [ğeşlağ] qışlaq; کردن ~ qışlamaq, qışı yaşamaq

قشنگ [ğəşəng] qəşəng, göyçək, gözəl

قشنگی [ğəşəngi] qəşənglik, gözəllik, göyçəklik

قشو [ğəşou] qaşov (*atı təmizləmək üçün dəmir şotka*); کردن ~ qaşovlamaq

قشون [ğoşun] qoşun; ordu; کشیدن ~ qoşun çəkmək; hücum etmək

قصاب [ğəssab] qəssab; ətsatan

قصاب خانه [ğəssabxane] sallaqxana, ət kəsilən yer; ət dükanı

قصابی [ğəssabi] 1) qəssablıq; 2) ət dükanı

قصار [ğesar]: کلمات ~ aforizmlər, hikmətli sözlər

قصاص [ğesas] qisas, intiqam, öc; کردن (گرفتن) ~ qisas almaq

قصاید [ğesayed] *t.* قصیده

قصبه [ğəsəbe] *c.* قصبات [ğəsəbat] qəsəbə

قصد [ğəsd] qəsd, niyyət, məqsəd; به ~ گردش gəzinti məqsədilə; ◊ جان کسی را کردن birinin canına qəsd etmək

قصدا [ğəsdən] qəsdən, bilə-bilə

قصر [ğəsr] *c.* قصور [ğosur] qəsr, saray, imarət

قصص [ğesəs] *t.* قصه

قصور [ğosur] 1) qüsur, çatışmazlıq, nöqsan; 2) səhv, yanlışlıq; 3) saymazlıq; etinasızlıq

قصه [ğesse] *c.* قصص [ğesəs] nağıl; hekayə; povest; əfsanə; کردن ~ nağıl etmək, danışmaq

قصه پرداز [ğessepərdaz] hekayə yazan; təmsil yazan

قصه خوان [ğessexan] nağıl danışan, hekayə danışan

قصه کوتاه [ğessekutah] sözün qısası, bir sözlə, xülasə, müxtəsər

قصه گو [ğessequ] *bax* قصه خوان

قصه نویس [ğesseneviş] yazıçı, ədib, romançı

قصه نویسی [ğessenevişi] yazıçılıq, ədiblik, romançılıq

قصیده [ğəside] *c.* قصاید [ğəsayed] qəsidə

قصیده سرا [ğəsidesəra] qəsidə yazan

قصیده سرایی [ğəsidesərayi] qəsidə yazma; کردن ~ qəsidə yazmaq

قصیر [ğəsir] qısa, gödək

قضا [ğəza] 1) qərar, hökm; 2) hadisə, əhvalat; 3) tale, qismət, alın yazısı; نماز ~ qəza namazı

قضاقورتکی [ğəzağurtəki] *dan.* təsadüfən, təsadüfi olaraq, gözlənilmədən, qəfildən

قضاوت [ğəzavət // ğezavət] fikir söyləmə, mühakimə yürütmə; hökm oxuma; hakimlik etmə; کردن ~ fikir söyləmək, mühakimə yürütmək

قضایی [ğəzayi] 1) məhkəmə, məhkəmə; امور ~ məhkəmə işləri; 2) qaçılmaz, labüd

قضیب [ğəzib] *c.* قضبان [ğəzban] 1) çubuq, şüy, nazik budaq; 2) kişi cinsiyyət orqanı

قضیه [ğəziyye] *c.* **قضایا** [ğəzaya] 1) hadisə, əhvalat; 2) teorem; ~ **فیثاغورث** Pifaqor teoremi

قط [ğət(t)] qəddəmə, çərtmə (*qamış qələmin ucunu*); **زدن** ~ qəddəmək, kəsmək, çərtmək (*qamış qələmin ucunu*)

قطاب [ğottab] qutab; pirojna

قطار [gətar] 1) qatar; **باری** ~ yük qatarı; (**مسافری**) ~ sərnişin qatarı; 2) sıra; karvan; **شتر** ~ dəvə karvanı; **بستن** ~ sıraya düzülmək, qatar bağlamaq; **کردن** ~ sıraya düzmək

قطاع [ğətta'] iti, kəsici, kəsən

قطاع [ğeta' // ğota'] *riyaz.* sektor; **دایره** ~ dairənin sektoru

قطاع الطریق [ğotta'ottəriğ] *t.* **قاطع الطریق** yolkəsən, soyğunçu, quldur

قطب [ğotb] *c.* **اقطاب** [əğtab] qütb; **جنوب** ~ cənub qütbü; **شمال** ~ şimal qütbü

قطب نما [ğotbnəma] kompas

قطر [ğotr] c. **اقطار** [əğtar] 1) *riyaz.* diaqonal; 2) diametr; 3) qalınlıq

قطران [ğətran] qatran; **نفت** ~ bitum; (**مالیدن**) **اندودن** ~ qatran sürtmək

قطره [ğətre] *c.* **قطرات** [ğətərat] damcı, damla; **زدن** ~ damcılamaq; ◊ **به دریا بردن** ~ dənizə damla aparmaq, mənasız işlə məşğul olmaq

قطره چکان [ğətreçəkan] pipet, damcıtökən, damcısalan

قطع [ğət'] 1) kəsmə; ayırma; **درخت** ~ ağacı kəsmə; 2) dayandırma, qurtarma; 3) *riyaz.* kəsik, kəsim; **اتش** ~ atəşi dayandırma, atəşkəs; ~ **داشتن** əmin olmaq, inanmaq; **شدن** ~ a) kəsilmək; b) dayanmaq; **کردن** ~ a) kəsmək; b) dayandırmaq

قطعاً [ğət'ən] qətiyyətlə, qəti şəkildə

قطعنامه [ğət'name] qətnamə, qərar

قطعه [ğət'e // ğet'e] *c.* **قطعات** [ğətəat] 1) hissə, parça, tikə; 2) qitə, kontinent; 3) numerativ söz; **یک** ~ **فرش** bir ədəd xalça; 4) *ədəb.* qitə

قطعی [ğət'i] 1) qəti; dəyişilməz, dönməz; ~ **جواب** qəti cavab; 2) qaçılmaz, hökmən

قطعیت [ğət'iyyət] qətiyyət, əzmkarlıq, möhkəmlik

قطور [ğətur] 1) böyükhəcmli, iri; 2) qalın; yoğun

قطیفه [ğətife] qəttə, hamam dəsmalı

قعر [ğə'r] dib, alt; dərinlik; ~ **دریا** dənizin dibində

قفا [ğəfa] 1) peysər, boyunun ardı; 2) dal, arxa; ~ **او** onun arxasınca; ~ **در** gizlicə, arxada

قفس [ğəfəs] qəfəs; **شیر** ~ şirin (*aslanın*) qəfəsi

قفسه [ğəfəse] qəfəs; rəf; dolab; **سینه** ~ *anat.* döş qəfəsi; **کتاب** ~ kitab rəfi

قفسه بندی [ğəfəsebəndi] rəf düzəltmə; **کردن** ~ rəf düzəltmək

قفل [ğofl] qıfıl; **شدن** ~ qıfıllanmaq; **کردن** ~ qıfıllamaq; ◊ **سکوت** ~ **شکستن را** sükutu pozmaq, danışmağa başlamaq; **به دهان کسی زدن** ~ birinin ağzını bağlamaq; birinin ağzına bir şey atmaq

ققنس [ğoğnos] simurq (*əfsanəvi quş*)

ققنوس [qoqnus] *bax* **ققنس**

قلاب [ğollab] çəngəl, qarmaq; qənarə; **زدن** ~ **به** qənarədən asmaq

قلا بدار [ğollabdar] cəftəli; qarmaqlı

قلاب سنگ [ğollabsəng] sapand

قلابی [ğollabi] 1) yalançı, uydurma, qəlp, saxta; ~ **ادم** firıldaqçı adam; ~ **سکه** qəlp pul; 2) əsassız; ~ **حرفهای** əsassız sözlər

قلاده [ğəllade] *c.* **قلاید** [ğəlayed] 1) xalta, boyunluq; 2) numerativ söz (*it üçün*); **سگ** ~ **پنج** beş it

قلاش [ğəllaş] 1) avara, kefcil, əyyaş; 2) firıldaqçı, kələkbaz, hiyləgər

قلب [ğəlb] I *c.* **قلوب** [ğolub] 1) qəlb, ürək; 2) orta, mərkəz; **تابستان** ~ yayın ortası; **لشکر** ~ ordunun mərkəzi

قلب [ğəlb] II 1) dəyişmə, dəyişilmə; dəyişdirmə; təhrif etmə; 2) qəlp, saxta; ~ **سکه** qəlp pul; 3) *qram.* sözlərin yerinin dəyişməsi (*inversiya*); səslərin yerdəyişməsi (*metateza*)

قلب الاسد [ğəlboləsəd] yayın ortası, yayın cırhacırı

قلب الشتا [ğəlboşşeta] qışın ortası, qışın oğlan çağı

قلت [ğellət] 1) az, azlıq; 2) çatışmazlıq

قلتبان [ğəltəban] daş vərdənə (*torpağı hamarlamaq üçün*)

قلچماق [ğolçomaq] *dan.* qoluzorlu, qolugüclü, güclü, qüvvətli

قلع [ğəl'] I qalay; **با** ~ **پوشاندن** qalaylamaq

قلع [ğəl'] II məhv etmə, yox etmə, kökündən kəsmə; ~ **و قمع** darmadağın etmə; ~ **و قمع کردن** darmadağın etmək

قلعه [ğəl'e] *c.* **قلاع** [ğela'] qala

قلق [ğələğ] həyəcan, təşviş, iztirab, narahatçılıq, nigarançılıq

قلق [ğeleğ] qılıq, xasiyyət; ◊ ~ **کسی را به دست اوردن** birinin qılığına girmək

قلقل [ğolğol] *bax* **غلغل**

قلک [ğəllək] *bax* **غلک**

قلم [ğələm] I qələm; ~ **خودنویس** avtoqələm; ~ **اهل** qələm əhli, yazıçı; **زدن** ~ xətt çəkmək (*yazının üstündən*); **اوردن** ~ **به** yazmaq; ◊ **دادن** ~ qələmə vermək; göstərmək; **کردن** ~ iki yerə bölmək, sındırmaq

قلم [ğələm] II **اقلام** [əğlam] bənd, paraqraf, hissə; ~ **به** ~ hissə-hissə

قلم انداز [ğələməndaz] diqqətsiz, səliqəsiz, tələm-tələsik (*yazmaq*); cızmaqara; **کردن** ~ diqqətsiz yazmaq

قلمتراش [ğələmtəraş] qələmyonan

قلم خوردگی [ğələmxordegi] düzəliş (*yazıda, sənəddə*)

قلم داد [ğələmdad] qələmə vermə; təsvir etmə; səciyyələndirmə; **شدن** ~ təsvir olunmaq; **کردن** ~ təsvir etmək; səciyyələndirmək

قلم دان [ğələmdan] qələmqabı, qələmdan

قلم رو [ğələmrou] təsir dairəsi; birinin hakimiyyəti altında olan bölgələr (*ərazilər*)

قلم زدگی [ğələmzədegi] *bax* **قلم خوردگی**

قلم زن [ğələmzən] 1) həkkak, oymaçı; naxış ustası; 2) yazıçı, ədib; 3) rəssam

قلمستان [ğələmestan] şitillik

قلم کار [ğələmkar] 1) qələmkar (*əllə toxunmuş və naxış vurulmuş parça*); 2) *bax* **قلم زن** 1)

قلم کارسازی [ğələmkarsazi] naxış vurma (*parçaya*)

قلم کاری [ğələmkari] *bax* **قلم کارسازی**

قلم مو [ğələmmu] tük qələm, fırça

قلمه [ğələme] *bot.* qələm, ting; **زدن** ~ ting əkmək

قلندر [ğələndər] qələndər, dərviş; tərki-dünya; zahid

قلوه [ğolve] *anat.* böyrək

قلوه سنگ [ğolvesəng] çaydaşı, çaylaq daşı, qəənbər

قله [ğolle] *c.* قلل [ğoləl] zirvə, qüllə; کوه ~˙ dağın zirvəsi

قلیا [ğəlya] *kim.* potaş (*qələvi ağ maddə*)

قلیان [ğəlyan] *bax* غلیان

قلیل [ğəlil] kiçik, qısa, cüzi, az (*vaxt*)

قلیل المدت [ğəlilolmoddət] qısamüddətli

قلیه [ğəlye] I doğranmış ət xörəyi

قلیه [ğəlye] II *bax* قلیا

قمار [ğomar // ğemar] qumar; کردن ~ qumar oynamaq

قمارباز [ğomarbaz] qumarbaz, qumar oynayan

قماش [ğomas] *c.* اقمشه [əğmşel] parça, qumaş

قمپز [ğompoz] *dan.* özünü öymə, özünü göstərmə, öyünmə, lovğalıq

قمچی [ğəmçi] qamçı; زدن ~ qamçılamaq, qamcı vurmaq

قمر [ğəmər] *c.* اقمار [əğmar] ay, peyk; مصنوعی ~˙ süni peyk

قمران [ğəmərən] *bax* قمرین

قمری [ğomri] *zool.* qumru (*quş*)

قمری [ğəməri] qəməri, aya görə hesablanan il (*ay təqvimi*); سال ~˙ qəməri ili

قمرین [ğəmərəyn] günəş və ay

قمع [ğəm'] məhv etmə, sıradan çıxarma

قمقمه [ğomğome] termos, su qabı

قمه [ğəme] qəmə (*uzun və enli, iki-tərəfli xəncər*); زدن ~ qəmə ilə vurmaq

قنات [ğənat] *c.* قنوات [ğənəvat] kəhriz (*veraltı suvarma kanalı*)

قناد [ğənnad] qənnadçı, şirniyyatçı (*usta*)

قنادی [ğənnadi] 1) qənnadı mağazası; 2) şirniyyat hazırlama sexi; 3) *bax* قناد

قناره [ğənare] qənarə (*heyvan cəmdəklərini asmaq üçün qarmaqlı ağac*); به ~ کشیدن ◊ a) rüsvay etmək; b) qorxulu işə qoşmaq

قناری [ğənari] *zool.* sarıbülbül

قناعت [ğənaət] 1) qənaətcillik; 2) razı olma, qane olma; کردن ~ a) qənaətcillik etmək; b) qane olmaq

قناعت کار [ğənaətkar] qənaətkar, qənaətcil, qənaətli

قناویز [ğənaviz] qanovuz (*qırmızı rəngli ipək parça*)

قند [ğənd] qənd; کلوخه ~˙ doğranmış qənd; کله ~ kəllə qənd; مرض ~ ◊ diabet

قنداب [ğən(d)dab] qənd suyu, qənd şərbəti

قنداق [ğondağ] I qundaq (*tüfəngdə*)

قنداق [ğondağ] II qundaq, bələk

قندان [ğən(d)dan] qənddan, qəndqabı

قندپهلو [ğəndpəhlu]: چای ~˙ acı çay, dişləmə çay

قندداغ [ğənddağ] şirin isti su

قندران [ğəndəran] *bax* قندرون

قندرون [ğəndərun] 1) saqqız; 2) kauçuk

قندز [ğondoz] *zool.* qunduz (*heyvan*)

قندیل [ğəndil] *c.* قنادیل [ğənadil] qəndil, çıraq, lampa

قنسول [ğonsul] *bax* کنسول

قنسول گری [ğonsulgəri] *bax* کنسول گری

قو [ğu] qu quşu

قوا [ğova] *t.* قوه

قوا [ğəvayəl] arادüzəldən, araçı, vasitəçi, oğraş

قواعد [ğəvaed] *t.* قاعده

قوافی [ğəvafi] *t.* قافیه

قوال [ğəvval] 1) nağıl danışan; 2) çox danışan, naqqal; 2) xanəndə, musiqiçi

قوام [ğəvam // ğevam] 1) dayaq, sütun; söykənc; söykənəcək, istinad yeri; 2) möhkəmlik, davamlılıq; 3) nizam-intizam; 4) boy, boybuxun; 5) qatı, qatılıq, qatılaşma; به آمدن ~ qatılaşmaq; گرفتن ~ yoluna qoyulmaq, qaydasına düşmək; پیدا ~ کردن möhkəmlənmək

قوانین [ğəvanın] *t.* قانون

قوت [ğovvət] qüvvə, güc; دادن ~ güc vermək; گرفتن ~ güclənmək, güc almaq

قوت [ğut] *c.* اقوات [əğvat] yemək, qida; azuqə; لایموت ~˙ yaşayış üçün zəruri olan azuqə

قوتی [ğuti] *bax* قوطی

قوچ [ğoç] qoç

قور [ğur] döyüş sursatı, silah

قورباغه [ğurbağe] qurbağa

قورت [ğurt] qurtum, udum; دادن ~ udmaq

قورخانه [ğurxane] 1) cəbbəxana, silah anbarı; 2) silah zavodu

قورمه [ğorme] *bax* قرمه

قوری [ğuri] dəm çayniki

قوز [ğuz] qoz, donqar; در آوردن ~ qozbel olmaq; کردن ~ bükülmək (*bel*)

قوزپشت [ğuzpoşt] qozbel

قوزک [ğuzək]: پا ~˙ topuq, topuq çıxıntısı; پای کسی نشدن ~˙ birinin ayağının tozu da olmamaq

قوس [ğous] *c.* اقواس [əğvas] 1) qövs; əyrilik; əyilmə; bükülmə; 2) kaman (*silah*); قزح ~˙ qövsüqüzeh, göy qurşağı

قوس دار [ğousdar] qövslü, qövşəkilli, qövsvari; tağlı

قوسی [ğousi] 1) əyri; bükük; 2) *bax* قوس دار

قوطی [ğuti] 1) qutu, mücrü; کبریت ~˙ kibrit qutusu; 2) bərni

قول [ğoul] *c.* اقوال [əğval] 1) söz; deyim, söyləmə (*fikri, rəyi*); 2) fikir, mülahizə; vəd; دادن ~ söz vermək; خودرا شکستن ~˙ ◊ vədinə əməl etməmək

قول نامه [ğoulname] yazılı razılaşma (*alverdə*[illegible] *müqaləə*)

قولنج [ğulenc // ğulənc] qulunc, kürək ağrısı, kürək sancısı

قوم [ğoum] *c.* اقوام [əğvam] 1) xalq; 2) qəbilə, tayfa; 3) qrup, dəstə; 4) qohum

قوم گرا [ğoumgəra] qohumbaz, tayfapərəst

قوم گرایی [ğoumgərayi] qohumpərəstlik, tayfabazlıq

قوم و خویش [ğoumoxiş] qohuməqrəba, qohumlar, yaxınlar

قوم و خویشی [ğoumoxişi] qohumluq, yaxınlıq

قومیت [ğoumiyyət] 1) milliyyət; 2) milli xüsusiyyətlər

قومیز [ğomiz] *bax* کومیس

قومیس [ğomis] *bax* کومیس

قوه [ğovve] *c.* قوا [ğova] qüvvə, güc; اسب ~˙ at gücü; باصره ~˙ görmə duy-

ğusu (*gücü*); سامعه ~ eşitmə duyğusu; شامه ~ iyləmə duyğusu; لامسه ~ toxunma qüvvəsi, lamisə duyğusu

قوی [ğəvi] qüvvətli, güclü, möhkəm; شدن ~ güclənmək; کردن ~ gücləndirmək

قوی پنجه [ğəvipənce] güclü, qüvvətli (*insan, heyvan*)

قوی جثه [ğəvicosse] iricüssəli; böyük, yekə

قوی دل [ğəvidel] ürəkli, cəsarətli, igid; کردن (ساختن) ~ cürətləndirmək; ürək-dirək vermək

قوی رأی [ğəvirə'y] möhkəm iradəli, sarsılmaz

قویم [ğəvim] 1) möhkəm, bərk; 2) düz, düz danışan; sədaqətli

قوی هیکل [ğəviheykəl] 1) *bax* قوی جثه; 2) möhkəm, sağlam

قهار [ğəhhar] 1) qalib, qələbə çalan; 2) qadir, qüdrətli (*Allah haqqında*)

قهر [ğəhr] 1) acıq, hirs, qəzəb; 2) zor, güc; 3) küsmə; کردن ~ küsmək; گرفتن ~ qəzəblənmək

قهرا [ğəhrən] 1) zorla, güclə; 2) özözünə, təbii, qanunauyğun

قهرالود [ğəhralud] acıqlı, hirsli, qəzəbli

قهرمان [ğəhrəman] 1) çempion; 2) qəhrəman; igid; pəhləvan

قهرمانانه [ğəhrəmanane] qəhrə-

قهوه ای [ğəhvei] qəhvəyi, qəhvə rəngi

قهوه چی [ğəhveçi] qəhvəçi

قهوه خانه [ğəhvexane] qəhvəxana, çayxana

قهوه خوری [ğəhvexori] qəhvə fincanı; سرویس ~ qəhvə servizi

قهوه دان [ğəhvedan] qəhvə qabı, qəhvədan

قی [ğey] öyümə, qusma; کردن ~ öyümək, qusmaq; ◊ چشم ~ göz irini

قیاس [ğiyas] 1) müqayisə, bənzətmə; 2) zənn, güman, şübhə; کردن ~ a) müqayisə etmək; b) zənn etmək; ◊به نفس کردن ~ öz arşını ilə ölçmək

قیاسی [ğiyasi] 1) müqayisəli; 2) *qram.* düzgün, qaydalı; افعال ~ qaydalı fellər

قیافه [ğiyafe] 1) qiyafə, üz, sifət; 2) zahiri görkəm

قیافه شناس [ğiyafeşenas] fizionomist

قیافه شناسی [ğiyafeşenasi] fizionomika

قیام [ğiyam] qiyam, üsyan; کردن ~ üsyan etmək

قیامت [ğiyamət] qiyamət, məhşər; روز ~ qiyamət günü

قیام کننده [ğiyamkonənde] qiyamçı, üsyançı

قی آور [ğeyavər] ürəkbulandırıcı (*damcı*)

3) boyunduruq, buxov; zəncir; اسارت ~ əsarət boyunduruğu (*zənciri*); 4) dostluq teli; 5) qayğı; narahatlıq; 6) qeydiyyata alma; شدن ~ yazılmaq, qeyd olunmaq; ◊ چیزی را ~ زدن bir şeyin daşını atmaq

قید [ğeyd] II *c.* قیود [ğoyud] *qram.* 1) zərf; 2) zərflik; چگونگی ~ tərzi-hərəkət zərfi; زمان ~ zaman zərfi; کمیت ~ kəmiyyət (*miqdar*) zərfi; مکان ~ yer zərfi

قیدبند [ğeydbənd] çərçivə, sərhəd; ◊نداشتن ~ laqeyd olmaq, heç nəyə əhəmiyyət verməmək

قیر [ğir] qır, qatran

قیراط [ğirat] karat (*0,2 q*)

قیر اندود [ğirəndud] qırlı, qırla örtülmüş; کردن ~ qırlamaq

قیر گون [ğirqun] qır kimi qapqara

قیسی [ğeysi] qaysı

قیش [ğeyş // ğeyeş] *dan.* qayış, kəmər, toqqa

قیصر [ğeysər] *c.* قیاصره [ğəyascre] qeysər, hökmdar, padşah

قیطان [ğeytan] qaytan, bağ; şərid

قیف [ğif] qıf

قیقاج [ğeyğac] qıyqac, qıyqacı, əyri-üyrü; رفتن ~ əyri-üyrü getmək

قیل و قال [ğiloğal] *dan.* qalmaqal, hay-küy, səs-küy, qışqırıq

قیم [ğəyyem] qəyyum, hami

قیماق [ğeymağ] qaymaq

قیمت [ğeymət // ğimət] *c.* قیم [ğiyəm] qiymət, dəyər; اشتراک ~ abunə qiyməti; ثابت ~ sabit qiymət; خرید ~ alış qiyməti; فروش ~ satış qiyməti; متغیر ~ dəyişkən qiymət; داشتن ~ qiyməti olmaq; گذاشتن ~ (کردن) qiymət qoymaq

قیمت گزاری [ğeymətqozari] qiymət qoyma, qiymət təyin etmə, qiymətləndirmə

قیم نامه [ğəyyemname] *hüq.* qəyyumluq sənədi

قیمومت [ğeymumət] *hüq.* qəyyumluq

قیمومیت [ğeymumiyyət] *bax* قیمومت

قیمه [ğeyme // ğime] qiymə; کردن ~ qiymələmək, doğramaq

قیود [ğoyud] *t.* قید I, II

قیوم [ğəyyum] əbədi, daimi, dəyişməz, əvəz edilməz (*Allahın epiteti*)

ک

ک [kaf] fars əlifbasının iyirmi beşinci hərfi; əbcəd hesabında 20 rəqəmini ifadə edir

کاباره [kabare] kabare

کابل [kabl] kabel; برق ~• elektrik kabeli; تلفن ~• telefon kabeli

کابل کشی [kablkeşi] kabel çəkmə

کابوس [kabus] 1) kabus, qarabasma, vahimə, qorxulu yuxu; 2) dəhşət; جنگ ~• müharibənin dəhşətləri

کابین [kabin] I 1) başlıq; süd pulu; 2) cehiz; 3) kəbin; nikah, evlənmə; بستن ~ kəbin kəsmək; evlənmək

کابین [kabin] II kabinə (*gəmidə, təyyarədə*); کشتی ~• gəmi kabinəsi; هواپیما ~• təyyarə kabinəsi

کابینه [kabine] 1) otaq, kabinet; ~• پزشک həkim kabineti (*otağı*); 2) kabinet (*hökumət*); وزرا ~• nazirlər kabineti

کابینه سازی [kabinesazi] kabineti (*hökuməti*) təşkil etmək

کابینی [kabini] 1) *bax* کابین I; 2) qanuni, kəbinli (*arvad*)

کاپ [kap] *idm.* kubok

کاپشن [kapşen // kapşən] kurtka

کاپوت [kaput] 1) *tex.* kapot (*avtomobil və s. motorunun örtüyü*), örtük, qapaq; 2) prezervativ

کاپیتان [kapitan] kapitan (*gəminin, idman komandasının*); تیم ~• *idm.* komandanın kapitanı

کاتالگ [kataloq] kataloq

کاتالوگ [kataloq] *bax* کاتالگ

کاتالیز [kataliz] *kim.* 1) kataliz; 2) *bax* کاتالیزور

کاتالیزور [katalizor] *kim.* katalizator

کاتب [kateb] *c.* کتاب [kottab] katib, yazan, mirzə

کاتد [katod] *fiz.* katod (*mənfi elektrod*)

کاتود [katod] *bax* کاتد

کاج [kac] şam; درخت ~• şam ağacı

کاجستان [kacestan] şam meşəsi

کاخ [kax] saray, qəsr; imarət; ~• سفید Ağ ev

کادر [kadr] I kadr, şəxsi heyət, ştat

کادر [kadr] II 1) kadr (*şəkildə, plyonkada*); 2) çərçivə, haşiyə

کادو [kado] hədiyyə, töhfə, sovqat, ərməğan

کادو پیچ [kadopiç] hədiyyə şəklində bağlanmış (*bağlama və ya satış malı*)

کاذب [kazeb] 1) yalançı; yalan danışan; 2) yalan, saxta; ◊ صبح ~• dan sökülən vaxt

کار [kar] I iş, əmək, zəhmət; ~• دستی əl işi; علمی ~• elmi iş; ~ داشتن işi olmaq; işlə məşğul olmaq; ~ کردن işləmək; به ~ انداختن işə salmaq; به ~ بردن işlətmək, istifadə etmək; از ~ برآمدن عهد• işin öhdəsindən gəlmək; ◊ برکسی تنگ ~ کردن sıxışdırmaq, sıxma-boğmaya salmaq, çətin vəziyyətdə qoymaq; از ~ گذشتن iş işdən keçmək; به جان ~ رسیدن cani boğazına yığılmaq, təngə gəlmək, bezmək; به جان و کارد به استخوان ~ رسیدن bıçaq sümüyə dirənmək; ~• کسی را ساختن تمام کردن // کسی را ~• işini bitirmək, öldürmək; کارش ساخته است işi bitib

کار [kar] II کاشتن *f. k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "əkən", "səpən" mənasını bildirir: پنبه کار pambıqçı

کار ابزار [karəbzar] iş alətləri

کارابین [karabin] karabin (*qısalüləli tüfəng*)

کاراته [karate] *idm.* karate

کار آزموده [karazmude] təcrübəli, işbilən; bilikli

کارافزار [karəfzar] *bax* کارابزار

کاراکتر [karakter] xarakter, xasiyyət

کارآگاه [karaqah] 1) detektiv, xəfiyyə, gizli polis işçisi; 2) *bax* کار آزموده

کارآمد [karaməd] 1) öz işini bilən, bacarıqlı; 2) münasib, uyğun; 3) cəld, çevik, zirək

کارآموز [karamuz] 1) stajor, təcrübə keçən; 2) şagird; 3) təcrübəli, bacarıqlı

کارآموزی [karamuzi] 1) iş öyrənmə; 2) təcrübə keçmə

کاربر [karbor] işgüzar, bacarıqlı

کاربرد [karbord] istifadə etmə, işlətmə

کاربن [karbon] 1) *kim.* karbon; 2): کاغذ ~• kopiya kağızı

کاربوراتور [karborator] *tex.* karbürator

کارپرداز [karpərdaz] administrator, inzibatçı; təsərrüfat işləri müdiri, işlər müdiri

کارت [kart] kart; vəsiqə; دعوت ~• dəvətnamə; ویزیت ~• vizit kartı

کارت پستال [kartpostal] poçt açıqcası

کارت پول [kartpul] pul kartı, pul çeki, əmanət çeki

کارتن [karton] karton; karton qutu

کارتون [karton] I şəkilli hekayə kitabı

کارتون [karton] II *bax* کارتن

کارتونک [kartonək] 1) hörümçək, 2) hörümçək toru; بستن ~ hörümçək toru ilə bağlanmaq; hörümçək toru ilə örtülmək

کارجو [karcu] iş axtaran

کارجویی [karcuyi] iş axtarma

کارچاق کن [karçağkon] *dan.* işbaz; aradüzəldən, vasitəçi; dəllal

کارخانه [karxane] *c.* کارخانجات [karxanecat] fabrik, zavod

کارخانه دار [karxanedar] fabrik sahibi, zavod sahibi

کارد [kard] bıçaq; جراحی ~• cərrah bıçağı; قصابی ~• qəssab bıçağı; زدن ~ bıçaqlamaq; bıçaqla zərbə vurmaq; کشیدن ~ bıçaq çəkmək; bıçaqla qorxutmaq; ◊ از استخوان گذشتن // ~ به جان رسیدن bıçaq sümüyə dirənmək, dözülməz vəziyyətə düşmək; و ~ خون بودن bir-birinə düşmən olmaq

کاردار [kardar] işlər müdiri; müşavir (*səfirlikdə*); موقت ~• müvəqqəti işlər vəkili

کاردان [kardan] işbilən, bilikli, təcrübəli, bacarıqlı

کاردوست [kardust] zəhmətkeş, əməksevər

کاردیده [kardide] *bax* کار آزموده

کارزار [karzar] dava, döyüş; میدان• ~ döyüş meydanı

کارساز [karsaz] 1) iş düzəldən, kömək edən (*Allahın epiteti*); 2) işbilən, işbacaran, işgüzar

کارسازی [karsazi] 1) kömək, kömək etmə (*işlərdə*); iş düzəltmə; 2) ödəmə, ödəniş

کارشکن [karşekən] işi pozan, sabotajçı

کارشکنی [karşekəni] işi pozma, sabotaj; کردن ~ işi pozmaq, sabotaj etmək

کارشناس [karşenas] mütəxəssis; ekspert; bakalavr dərəcəli mütəxəssis

کارفرما [karfərma] iş verən, sahibkar, müəssisə sahibi

کارفرمایی [karfərmayi] sahibkarlıq

کارکرد [karkərd] 1) görülmüş işin həcmi və ya nəticəsi, məhsul; 2) istehsal; 3) iş, əmək; 4) əməkhaqqı

کارکن [karkon] 1) işləyən, zəhmətkeş; 2) işlək, təsirli; 3) möhkəm; ~ پارچه möhkəm parça

کارکنان [karkonan] işçilər, əməkdaşlar; personal, heyət

کارگاه [karqah] sex; emalatxana; atelye; iş yeri; ◊ ~ فلک dünya

کارگزار [karqozar] 1) nümayəndə; inanılmış şəxs; 2) işlər müdiri

کارگر [kargər] fəhlə

کارگردان [kargərdan] rejissor; quruluşçu rejissor; tamaşa tərtibatçısı

کارگری [kargəri] fəhləlik, fəhləlik etmə

کارگزینی [karqozini] kadrlar şöbəsi; ~ رئیس kadrlar şöbəsi müdiri

کارمزد [karmozd] əməkhaqqı, zəhmət haqqı, günəmuzd haqqı

کارمزدی [karmozdi] 1) muzdla işləyən; 2) *bax* کارمزد

کارمند [karmənd] işçi; əməkdaş; məmur; ~ دولتی dövlət işçisi

کارنا ازمودگی [karnaazmudegi] təcrübəsizlik

کارنا ازموده [karnaazmude] təcrübəsiz

کارنامه [karname] 1) tələbənin qiymət kitabçası; 2) əmək kitabçası; 3) şəxsin və ya müəssisənin gördüyü işlərin hesabatı; 4) gündəlik; xatirə, memuar

کاروان [kar(e)van] karvan; ~ اتوموبیل maşın karvanı; ~ شتر dəvə karvanı; ~ کشتی gəmi karvanı; ◊ ~ شادی karnaval

کاروان سرا [kar(e)vansəra] karvansara

کاروبار [karobar] iş-güc, vəziyyət; ~ شما چطوراست؟ işləriniz necədir?

کارورز [karvərz] təcrübə keçən (*tələbə*)

کاری [kari] 1) zəhmətkeş; işbilən, çalışqan; 2) fəal, enerjili, işgüzar; 3) təsir edən, təsiredici; 4) ağır, güclü, öldürücü (*zərbə*)

کاریابی [karyabi] iş axtarma; ~ بنگاه əmək birjası, işədüzəltmə idarəsi

کاریز [kariz] kəhriz

کاز [kaz] 1) tövlə; 2) daxma, koma

کاسب [kaseb] *c.* کسبه [kəsəbe] 1) öz zəhməti ilə gündəlik çörək pulu qazanan; 2) zəhmətkeş; 3) kasıb, yoxsul; 4) xırda ticarətçi; 5) kustar sənətkar

کاست [kast] 1) azalma, əskilmə; 2) zərər, ziyan

کاستن [kastən] *k.* کاه [kah] azaltmaq; ixtisara salmaq; ~ هزینه ها xərclərin azalması

کاسد [kased] 1) kasad, durğunluq vəziyyətində olan (*alver, bazar*); 2) satışa getməyən mal

کاسک [kask] kaska, dəbilqə

کاسه [kase] 1) kasa; 2) çala, çökək, çuxur; ~ چشم göz çuxuru; 3) zireh, qın; ~ سنگ پشت tısbağa qını; ◊ ~ برکف داشتن əl açmaq, dilənmək; ~ بر سرکسی شکستن günahı başqasının boynuna atmaq; ~ زیر نیم کاسه است işin içində iş var; torbada pişik var; ~ صبر لبریز شدن səbir kasası dolmaq

کاسه گر [kasegər] saxsı və çini qab düzəldən usta

کاسه گری [kasegəri] saxsı və çini qab düzəltmə

کاسه لیس [kaselis] 1) yaltaq; 2) tüfeyli; parazit

کاسه لیسی [kaselisi] yataqlıq; ~ کردن yaltaqlıq etmək

کاش [kaş] kaş, kaş ki

کاشانه [kaşane] 1) saray, mülk, imarət; 2) quş yuvası

کاشت [kaşt] əkin, əkinçilik

کاشتن [kaştən] *k.* کار [kar] 1) səpmək, əkmək; 2) becərmək

کاشف [kaşef] kəşf edən, aşkara çıxaran, tədqiq edən

کاشکل [kaşkol] şərf

کشکه [kaşke] *bax* کاش

کاشکی [kaşki] *bax* کاش

کاشه [kaşe] kapsul

کاشی [kaşi] kaşı, kafel

کاشی ساز [kaşisaz] kaşıdan qab düzəldən usta

کاشی سازی [kaşisazi] kaşıdan qab düzəltmə

کاشی کار [kaşikar] kaşıdan və kafeldən üz çəkən usta

کاشی کاری [kaşikari] kaşıdan və kafeldən üz çəkmə

کاشی گر [kaşigər] *bax* کاشی ساز

کاشی گری [kaşigəri] *bax* کاشی سازی

کاغذ [kağəz] 1) kağız; 2) məktub; ~ فرستادن məktub göndərmək

کاغذبازی [kağəzbazi] süründürməçilik, bürokratiya

کاغذبر [kağəzbor] kağızkəsən (*bıçaq*); kağızdoğrayan (*maşın*)

کاغذ گیر [kağəzgir] qısqac, sancaq (*kağız üçün*)

کافر [kafər] *c.* کفار [koffar] // کفره [kəfəre] 1) kafir, imansız, allahsız; 2) qəddar, zalım

کافور [kafur] kafur, kamfora

کافه [kafe] kafe

کافه تریا [kafeterya] kafeteri

کافه چی [kafeçi] kafe sahibi və ya müdiri

کافه رستوران [kaferestoran] kafe; kiçik restoran

کافه قنادی [kafeğənnadi] *bax* کافه تریا

کافی [kafi] 1) kafi, kifayət qədər (*sayda*); 2) bacarıqlı, bilikli, layiqli

کاکائو [kakao] kakao; ~ درخت kakao ağacı

کاکتوس [kaktus] kaktus

کاکوتی [kakoti] kəkotu, kəklikotu

کاکل [kakol] 1) kəkil; 2) saç, tel; 3) saçaq; ~ ذرت qarğıdalı saçağı

کال [kal] kal, yetişməmiş; ~ میوه kal meyvə

کالا [kala] 1) əmtəə; mal, məhsul; ~ بازرگانی ticarət malı; ~ داخلی daxili əmtəə; ~صدور mal ixracı; 2) ev əşyaları

کالابرگ [kalabərg] *bax* کوپن

کالا شناس [kalaşenas] əmtəəşünas

کالا شناسی [kalaşenasi] əmtəəşünaslıq

کالباس [kalbas] kolbasa

کالبد [kalbod // kalbəd] 1) bədən, gövdə; 2) cəsəd; 3) cəmdək; 4) qəlib, forma; skelet; quruluş

کالبدشناسی [kalbodşenasi] anatomiya

کالج [kalec] kollec

کالری [kalori] kalori

کالریمتر [kalorimetr] kalorimetr

کالریفر [kalorifer] kalorifer, qızdırıcı sistem

کالسکه [kaleske] 1) fayton, araba, karet; 2) uşaq arabası

کالش [kaloş] qaloş

کالک [kalək] 1) kal qovun; 2) yetişməmiş (*kal*) meyvə; 3) balqabaq növü

کالیبر [kalibr] kalibr, ölçü

کام [kam] I arzu, istək; iradə; ◊ **به ~ دل رسیدن** arzusuna çatmaq

کام [kam] II 1) damaq; 2) ağız; ◊ **~ افعی (شیر) خاریدن** odla oynamaq

کام بخش [kambəxş] 1) arzuya çatdıran, arzunu yerinə yetirən; 2) səxavətli, kəramətli

کام بخشی [kambəxşi] 1) arzuya çatdırma, arzunu yerinə yetirmə; 2) səxavət, əliaçıqlıq

کامبین [kambin] *bax* **کامران**

کامپت [kampot] kompot

کامپیوتر [kampiyoter // kampiyuter] *bax* **رایانه**

کامجو [kamcu] 1) arzuya can atan, arzuya çatmağa çalışan; 2) şəhvətpərəst, şəhvət düşkünü

کامجویی [kamçuyi] 1) arzuya çatmağa çalışma; 2) şəhvətpərəstlik

کامران [kamran] 1) uğurlu, xoşbəxt; 2) arzusuna çatan, kamına çatan; 3) həyatdan zövq alan, həyatdan razı qalan

کامرانی [kamrani] 1) xoşbəxtlik, səadət; uğur, müvəffəqiyyət; 2) məmnunluq, razılıq (*həyatdan*); 3) həyatdan zövq alma

کامروا [kamrəva] *bax* **کامران**

کامروایی [kamrəvayi] *bax* **کامرانی**

کامفر [kamfr] *bax* **کافور**

کامل [kamel] kamil, tam, bütöv, yetkin, mükəmməl; **~ شدن** kamil olmaq, yetkin olmaq; **~ کردن** kamilləşdirmək, təkmilləşdirmək

کاموا [kamva] iplik; **~ پشمی** yun iplik

کامیاب [kamyab] 1) kamına çatan, arzusuna çatan, xoşbəxt, bəxtəvər; 2) şad, şən, məmnun, həyatından razı; **~ شدن** xoşbəxt olmaq; **~ کردن** xoşbəxt etmək, razı salmaq

کامیابی [kamyabi] 1) *bax* **کامرانی** 1); 2) *bax* **کامجویی** 1)

کامیون [kamyon // kamyun] yük maşını (*5 tondan yuxarı*)

کامیونت [kamyonet // kamyunet] kiçik yük maşını (*2 tonla 5 ton arası*)

کان [kan] mədən; **~ نمک** duz mədəni

کانال [kanal] 1) kanal; **~ آبیاری** suvarma kanalı; 2) yol

کاندید [kandid] namizəd; **~ ریاست جمهوری** respublika prezidentliyinə namizəd

کاندیدا [kandida] *bax* **کاندید**

کانوا [kanva] *bax* **کاموا**

کانون [kanun] 1) ocaq; mənbə; 2) mərkəz; 3) cəmiyyət, klub; **~ خانواده** ailə ocağı; **~ زلزله** zəlzələnin mərkəzi (*episentri*)

کاو [kav] əyilmiş, batıq, çökük

کاوش [kaveş] 1) qazıntı, qazma; 2) axtarış, kəşfiyyat; 3) tədqiqat, araşdırma; **~ کردن** a) qazıntı işləri aparmaq; b) axtarış aparmaq; c) tədqiqatla məşğul olmaq

کاویدن [kavidən] *bax* **کاوش کردن** (**کاوش** *sözündə*)

کاه [kah] I saman; ◊ **~ به دهن گرفتن** təslim olmaq; öz gücsüzlüyünü (*bacarıqsızlığını*) göstərmək; **~ پارینه** (**به**) **باد دادن** keçmişi ilə lovğalanmaq, keçmiş var-dövləti ilə lovğalanmaq; **~ راکوه کردن** milçəkdən fil düzəltmək

کاه [kah] II **کاستن // کاهیدن** *f.-nin k.*

کاهدان [kahdan] samanlıq

کاهش [kaheş] azalma; ixtisar; enmə, düşmə; **~ بها (قیمت)** qiymətin aşağı düşməsi; **~ دادن** azaltmaq; **~ یافتن** azalmaq

کاهگل [kahgel] palçıqla samanın qarışığı, suvaq; **~ کردن (مالیدن)** suvaq çəkmək, suvamaq

کاهل [kahel] 1) tənbəl, astagəl, işləməyən; 2) süst, zəif, gücsüz; 3) ehtiyatsız

کاهن [kahen] *c.* **کهنه** [kəhəne] kahin, din xadimi

کاهو [kahu] kahı

کاهیدن [kahidən] *k.* **کاه** [kah] *bax* **کاستن**

کاین [kein]: **که+این** birləşməsinin qısa şəkli

کاین [kayen] *c.* **کاینات** [kayenat] varlıq, yaradılış, kainat, dünya

کاینات [kayenat] *t.* **کاین** [kayen]

کباب [kəbab] kabab; **~ شدن** kabab olmaq; **~ کردن** kabab etmək

کباب پزی [kəbabpəzi] kababxana

کبد [kəbed] qaraciyər; **~ بیماریهای** qaraciyər xəstəlikləri

کبر [kebr] təkəbbür, lovğalıq; qürur

کبرا [kobra] I kobra (*gözlüklü zəhərli ilan*)

کبرا [kobra] II *bax* **کبری**

کبری [kobra] böyük, əzəmətli

کبریا [kebriya] böyüklük

کبریت [kebrit] kibrit; **~ قوطی** kibrit qutusu; **~ زدن** kibriti yandırmaq

کبک [kəbk] kəklik; **~ دری** daş kəkliyi, qırmızı kəklik; **~ کوهستانی** dağ kəkliyi; ◊ **کبکش خروس میخواند** kefi kökdür; bəxti gətirir

کبکبه [kəbkəbe] 1) dəbdəbə, təmtəraq, cah-calal, əzəmət; 2) camaat, izdiham

کبک خرام [kəbkxəram] nazla yeriyən

کبوتر [kəbutər] göyərçin; **~ خانگی** ev göyərçini; **~ صحرایی** çöl göyərçini; **~ پراندن** göyərçin uçurtmaq

کبوترباز [kəbutərbaz] göyərçinbaz

کبوتربازی [kəbutərbazi] göyərçinbazlıq; göyərçin saxlama

کبود [kəbud] tünd-göy (*rəng*); **~ شدن** göyərmək (*soyuqdan*)

کبیر [kəbir] *c.* **کبار** [kebar] 1) böyük, əzəmətli; məşhur; **~ بریتانیای** Böyük Britaniya; 2) həddi-büluğa çatmış, yaşlı; 3) ciddi; mühüm; ağır

کپ [kop] küp; böyük şüşə qab

کپک [kəpək] 1) kif; 2) kəpək (*başda*); **~ زدن** kiflənmək, kif atmaq (*basmaq*)

کپنک [kəpənək] yun arxalıq (*çoban geyimi*); yapıncı

کپور [kəpur]: **~ ماهی** 1) çəkibalığı; 2) karp balığı

کپه [kop(p)e] 1) yığın, topa, qalaq; 2) bağlama, dəstə; **~ شدن** qalaqlanmaq; bir-birinin üstünə yığılmaq; **~ کردن** qalaqlamaq, bir-birinin üstünə yığmaq

کپی [kepi] kepka

کپیه [kopye] kopiya, surət, üz; **~ کاغذ** kopiya kağızı; **~ مداد** kopiya karandaşı; **~ کردن** üzünü çıxarmaq, surətini çıxarmaq

کت [kot] pencək

کتاب [ketab] *c.* کتب [kotob] kitab; ~ آسمانی ~ مقدس *bax*; ~ درسی (درس) dərslik; ~ قراءت oxu kitabı; ~ لغت lüğət kitabı; ~ مقدس müqəddəs kitab, Quran; ~ جای kitab rəfi

کتابت [ketabət] 1) yazı, yazma, yazı sənəti; ~ طرز yazı qaydası; 2) məktub; 3) ağartma, üzünü köçürmə

کتابچه [ketabçe] kitabça, bloknot

کتابخانه [ketabxane] kitabxana

کتابخوان [ketabxan] *bax* کتاب دوست

کتاب دار [ketabdar] kitabxana müdiri; kitabxanaçı

کتابداری [ketabdari] kitabxanaçılıq

کتاب دوست [ketabdust] kitabsevər, kitab həvəskarı

کتابشناس [ketabşenas] biblioqraf

کتابشناسی [ketabşenasi] biblioqrafiya

کتاب فروشی [ketabforuşi] kitab mağazası

کتابی [ketabi] 1) kitaba aid olan, kitab ifadəsi, kitab cümləsi; 2) kitabşəkilli; düzbucaqlı və yastı (*qab, şüşə*)

کتام [kətam] daxma, koma; alaçıq; çardaq

کتان [kətan] kətan; ~ پارچه kətan parça

کتب [kətb] yazı, yazma

کتب [kotob] *t.* کتاب

کتبا [kətbən] yazılı şəkildə

کتبی [kətbi] yazılı; yazılmış; ~ امتحان yazılı imtahan

کتره ای [kətrei] 1) qeyri-ciddi; 2) düşünülməmiş; düşünmədən; ~ گفتن (حرف زدن) qeyri-ciddi danışmaq

کتری [ketri] böyük mis çaydan

کتف [ketf // kətf] *c.* اکتاف [əktaf] çiyin, kürək

کتک [kotək] kötək; ~ خوردن kötək yemək, kötəklənmək; ~ زدن kötəkləmək, kötək vurmaq

کتل [kotəl] 1) aşırım, dağ keçidi; 2) yüksəklik, təpə

کتلت [kotlet] kotlet

کتم [ketm//kətm] *bax* کتمان

کتمان [ketman] gizlətmə, gizli saxlama; ~ سر sirr saxlamaq; gizli olmaq, gizli saxlanılmaq; ~ کردن (داشتن) gizlətmək, gizli saxlamaq

کت و دامن [kotodamən] qadın kostyumu

کت و شلوار [kotoşəlvar] kişi kostyumu

کتوم [kotum] kütüm; ~ماهی kütüm balığı

کته [kəte] daşma (*süzülməmiş aş*)

کتیبه [kətibe] *c.* کتایب [kətayeb] kitabə, daş üzərində yazı

کتیبه شناس [kətibeşenas] epiqrafçı

کتیبه شناسی [kətibeşenasi] epiqrafika

کثافت [kesafət // kəsafət] *c.* کثافات [kesafat] 1) çirk; natəmizlik, zibil; 2) sıxlıq; ~ هوا havanın sıxlığı

کثرت [kesrət // kəsrət] çoxluq; bolluq; firavanlıq; ~ جمعیت a) əhalinin sıxlığı; b) böyük kütlə, çoxlu adamlar

کثیر [kəsir] çoxsaylı, çox; bol, firavan

کثیر الاضلاع [kəsiroləzla'] *riyaz.* çoxbucaqlı

کثیر المصرف [kəsirolməsrəf] çoxişlənən; ~ کالاهای çoxişlənən mallar

کثیر المقدار [kəsirolmeğdar] çox, çoxlu, külli miqdara

کثیرالوقوع [kəsirolvoğu'] çox təsadüf olunan, tez-tez baş verən

کثیف [kəsif] 1) çirkli, bulaşıq, natəmiz; ~ لباس çirkli paltar; 2) boğuq, çirkli (*hava*); 3) pozğun, alçaq; 4) sıx, qalın; ~ شدن (بودن) çirklənmək; ~ کردن (ساختن) çirkləndirmək

کثیفی [kəsifi] 1) çirklilik, natəmizlik, pintilik; 2) boğunuqluq, ağırlıq (*havada*); 3) pozğunluq, yaramazlıq

کج [kəc] kəc, əyri, əyilmiş; bükük; ~ خط əyri xətt; ~ رفتن əyri getmək; ~ شدن əyilmək, bükülmək; ~ کردن əymək; ~ نگاه کردن əyri baxmaq; ◊ ~ افتادن işi düz gətirməmək

کجا [koca] hara? harada? ~ میروید hara gedirsiniz? ~ [در] زندگی میکنید harada yaşayırsınız?

کج اندیش [kəcəndiş] pisfikirli, pisniyyət, bədxah, qərəzkar

کج اندیشی [kəcəndişi] pisniyyətlik, bədxahlıq, qərəzkarlıq

کجاوه [kəcave] kəcavə (*dəvənin üstündə düzəldilən örtülü yer - oturacaq*)

کجایی [kocayi] haralı; شما ~ هستید؟ siz haralısınız?

کج بین [kəcbin] 1) çəpgöz; 2) heç kəsə inanmayan, hər şeydən şübhələnən

کج بینی [kəcbini] 1) çəpgözlük; 2) inamsızlıq, hər şeydən şübhələnmə

کج رفتار [kəcrəftar] 1) pozğun, yaramaz; 2) hiyləgər, məkrli; xain; ◊ ~ فلک uğursuz tale

کج رفتاری [kəcrəftari] 1) pozğunluq, yaramazlıq; 2) hiyləgərlik; xainlik

کج رو [kəcrou] *bax* کج رفتار

کج روی [kəcrəvi] *bax* کج رفتاری

کج سلیقگی [kəcsəliğegi] səliqəsizlik, zövqsüzlük

کج سلیقه [kəcsəliğe] səliqəsiz, zövqsüz

کج فهم [kəcfəhm] 1) düzgün anlamayan, düzgün dərk etməyən; 2) *dan.* küt, kütbeyin

کج و کولگی [kəcokulegi] *dan.* əyri-üyrülük

کج و کوله [kəcokule] *dan.* əyri-üyrü

کج و معوج وکوله [kəcomoəvvəc] *bax* کج

کجی [kəci] əyrilik; əyinti, əyilmə

کچل [kəçəl] keçəl, daz; ◊ کسی را ~ کردن başını keçəl etmək, təngə gətirmək

کچلی [kəçəli] keçəllik, dazlıq

کحال [kəhhal] göz həkimi

کحل [kohl] sürmə

کحل دان [kohldan] sürməqabı

کحلی [kohli] sürməyi, tünd-göy

کدام [kodam] hansı? ~ کتاب؟ hansı kitab? ~ هر hər hansı 2) kim? hansı? ~ یکی؟ hansı biri? ~ هیچ heç biri

کدامی [kodami] *bax* کدام

کدامین [kodamin] *bax* کدام

کدبانو [kədbanu] 1) ev sahibəsi; xanım; 2) həyat yoldaşı; 3) evdar qadın; qənaətcil qadın; səliqəli qadın

کدخدا [kədxoda] kətxuda, kəndin ağsaqqalı (*böyüyü*)

کدر [kədər // kəder] 1) bulanıq; tutqun; şəffaf olmayan; ~ آب bulanıq su; ~ شیشه tutqun şüşə; 2) qəmli, üssəlic; kədərli; ~ شدن a) bulanmaq; tutqun olmaq; b) qəmli olmaq, kədərlənmək

کدو [kodu] kudu, balqabaq

کدورت [kodurət // kədurət] 1) inciklik, incimə; 2) tutqunluq; bulanıqlıq; 3) qəm, qüssə, kədər; ~ کشیدن (داشتن) a) incimək; b) kədərlənmək

کده [kəde] 1) məskən, ev, yaşayış yeri; 2) yer bildirən şəkilçi: آتشکده atəşkədə, atəşgah; دانشکده institut; fakültə; میکده meyxana

کذاب [kəzzab] yalançı, yalan danışan

کذایی [kəzayi] bədnam, ad çıxarmış (*pislikdə*); ~ نقشه bədnam plan

کذب [kezb] yalan, uydurma; اخبار ~ yalan xəbərlər

کذبا [kezbən] yalandan

کر [kər] kar; مادرزاد ~ anadangəlmə kar; ~ گوش kar qulaq; شدن ~ kar olmaq; کردن ~ karlaşdırmaq

کرات [kərrat] *t.* کره [kərre]; به ~ dəfələrlə

کراچیدن [kəracidən] *bax* کراچیدن

کراچیدن [kəraçidən] qaqqıldamaq (*toyuq yumurtlayanda*)

کرارا [kərarən // kerarən] dəfələrlə, təkrar-təkrar, dönə-dönə

کرام [keram] *t.* کریم alicənab insanlar, nəcib insanlar

کرامت [kəramət // keramət] *c.* کرامات [kəramat // keramat] 1) böyüklük; alicənablıq, əliaçıqlıq, səxavət; 2) hədiyyə; lütf; əl tutma; 3) möcüzə, kəramət; کردن ~ a) səxavət göstərmək, əl tutmaq; b) möcüzə göstərmək

کران [kəran // keran] *bax* کرانه

کرانه [kərane // kerane] 1) kənar, sahil, qıraq; 2) həd, sərhəd; 3) son, axır

کرانه ای [keranei] 1) sahildəki; 2) sərhəddəki

کراوات [k(e)ravat] qalstuk; بستن ~ (زدن) qalstuk bağlamaq

کراهت [kərahət // kerahət] ikrah; iyrənmə; nifrət; antipatiya; داشتن ~ (کردن) nifrət etmək; iyrənmək

کراهتاً [kərahətən] ikrahla, nifrətlə

کراهت انگیز [kərahətəngiz] çirkin, iyrənc, murdar

کراهت آور [kərahətavər] *bax* کراهت انگیز

کرایه [keraye] 1) kirayə, icarə; 2) kirayə haqqı; دادن ~ icarəyə vermək; به ~ گرفتن // ~ کردن icarəyə götürmək

کرب [kərb] qəm, qüssə, kədər; dərd; nisgil

کرباس [kərbas] əllə toxunan kobud kətan parça, giş

کرت [kərt] lək, kərdi

کرت [kərrət] *c.* کرات [kərrat] dəfə

کرتنه [kərtəne] hörümçək

کرته [kerte] dəvətikanı

کرجی [kərəci] qayıq; kiçik gəmi

کرچ [korç] qırt (*toyuğun yumurta üstündə oturduğu müddət*); شدن ~ qırt yatmaq, kürt yatmaq

کرچ [kərç] dilim, fal, tikə (*qarpızda, qovunda*)

کرچک [kərçək] gənəgərçək; روغن ~ gənəgərçək yağı

کرخ [kerex] *bax* کرخت

کرخت [kerext] keyləşmiş, hissiyyatını itirmiş, keyimiş (*əl, ayaq*); شدن ~ a) keyləşmək, hissiyyatını itirmək; b) keyimək

کردار [kerdar] əməl, iş, rəftar

کردگار [kerdegar] Yaradan, Allah

کردگاری [kerdegari] İlahi; صفات ~ İlahi atributlar

کردن [kərdən] *k.* کن [kon] etmək, eləmək

کردنی [kərdəni] 1) görüləsi, görülməli; کار ~ görüləsi iş; 2) mümkün olan, həyata keçirilə bilən

کرسب [kərəsb] *bax* کرفس

کرست [korset] korset

کرسی [korsi] 1) tribuna, xitabət kürsüsü; 2) kafedra; 3) kreslo, stul; 4) mərkəz; 5) kürsü (*qızınmaq üçün qurulan taxt*); بر ~ نشستن taxta oturmaq

کرشمه [kereşme] 1) naz, qəmzə, işvə; 2) nazla baxma; göz vurma; کردن ~ a) naz etmək; b) göz-qaş etmək

کرک [kərək] bildirçin

کرک [kork] zərif tük; tiftik; xov

کرفس [kərəfs] kərəviz

کرکره [kerkere] jalüz, pəncərə pərdəsi (*taxtadan*)

کرکس [kərkəs] *zool.* keçəl kərkəs, Asiya kərkəsi; qırğı quşu

کرکی [korki] xovlu, tiftikli, zərif yundan toxunmuş

کرگدان [kərgədan] kərgədan

کرم [kərəm] kərəm, səxavət, alicənablıq, əliaçıqlıq; کردن ~ alicənablıq etmək, əliaçıqlıq etmək

کرم [kerm] qurd, soxulcan; ~ ابریشم ipək qurdu; خاکی ~ yer qurdu

کرم [k(e)rem] 1) krem (*yeməli və ya ayaqqabı üçün*), maz; 2) krem rəngli; مالیدن ~ krem yaxmaq

کرم [korom] I *kim.* xrom

کرم [korom] II xrom (*nazik, yumşaq və davamlı dəri növü*)

کرم خورده [kermxorde] qurdlu, qurd yemiş, qurdlanmış

کرم زده [kermzəde] *bax* کرم خورده

کرنا [kərna] kərənay, iri zurna (*nəfəsli musiqi aləti*)

کرنای [kərnay // kərrenay] *bax* کرنا

کرند [kərənd] kəhər, kəhər at

کرنش [korneş] 1) təzim, baş əymə; ehtiram, lütf; 2) yaltaqlıq; özünü alçaltma; کردن ~ a) təzim etmək; b) özünü alçaltmaq; yaltaqlıq etmək

کرنفل [kərənfol] *bax* قرنفل 1)

کرور [korur] beş yüz min, yarım milyon

کروک [koruk] açılan (*qatlanan*) yuxarı hissə (*faytonda, avtomobildə*); خواباندن ~ avtomobilin (*faytonun*) yuxarı hissəsini qatlamaq (*yatırmaq*)

کروکودیل [k(o)rokodil] *bax* تمساح

کروکی [koruki] cizgi, çertyoj, sxem

کروگنگ [kəroqonq] kar-lal

کروم [korom] *bax* کرم [korom] I

کروم [korom] *bax* کرم [korom] II

کروی [korəvi] kürəşəkilli, dairəvi, yumru

کره [kəre] kərə yağı

کره [kərre] *c.* کرات [kərrat] *bax* کرت [kərrət]

کره [kore] *c.* کرات [korat] kürə, şar; زمین ~ Yer kürəsi

کره [korh] ikrah, iyrənmə, nifrət

کره [korre] yük heyvanının balası; اسب ~ dayça; (الاغ) خر ~ qoduq, eşşək balası

کرها [kərhən] 1) ikrahla, nifrətlə; 2) istəmədən, könülsüz olaraq; məcbur qalaraq

کری [kəri] karlıq

کریاس [keryas] mənzilin giriş hissəsi; vestibül; astana; kandar

کریچ [kəriç] koma, daxma (*ağacdan, qamışdan*)

کریچه [kəriçe] *bax* کریچ

کریدور [koridor] koridor, dəhliz; üstüörtülü dar yol

کریستال [k(e)ristal] 1) kristal; 2) büllur

کریسمس [krisməs] milad bayramı

کریم [kərim] kəramətli, alicənab, səxavətli, bağışlayan

کریمانه [kərimane] 1) mərdcəsinə, alicənablıqla; 2) mərd, alicənab

کریه [kərih] 1) ikrah doğuran; nifrət oyadan, iyrənc; 2) çirkin, eybəcər

کریه المنظر [kəriholmənzər] çirkin görkəmli, kifir, iyrənc

کزاز [kozaz] *tib.* tetanus

کژ [kəj] *bax* **کج**

کژدم [kəjdom] əqrəb

کژدم زده [kəjdomzəde] əqrəb sancmış

کژدمه [kəjdome] *tib.* dolama (*dırnaq altının irinləməsi*)

کژی [kəji] *bax* **کجی**

کس [kəs] *c.* **کسان** [kəsan] kəs, insan, adam, şəxs; ~ **چند** bir neçə adam; ~ **هر** hər kəs, hər adam; ~ **هیچ** heç kəs, heç kim

کس [kos] qadın cinsiyyət üzvü

کساد [kəsad // kesad] kasad; tənəzzül, aşağı düşmə (*ticarətdə*); ~ **بازار است** alver pis gedir; **شدن** ~ kasadlaşmaq; tənəzzülə uğramaq; **کردن** ~ kasadlaşdırmaq

کسادی [kəsadi] *bax* **کساد**

کسالت [kesalət // kəsalət] 1) əzginlik, süstlük; zəiflik, yorğunluq; 2) darıxma, sıxılma; səbirsizlik, hövsələsizlik

کسالت آور [kesalətavər] 1) yorucu; üzücü; 2) cansıxıcı, darıxdırıcı

کسالت بار [kesalətbar] *bax* **کسالت آور**

کسب [kəsb] 1) əldə etmə; qazanma; ~ **دانش** bilik əldə etmə; 2) peşə, məşğuliyyət, iş; **وکار** ~ iş-güc, məşğuliyyət, peşə; **شدن** ~ ələ gətirmək; qazanılmaq; **کردن** ~ əldə etmək; qazanmaq

کسبه [kəsəbe] *t.* **کاسب**

کسر [kəsr] *c.* **کسور** [kosur] // **کسورات** [kosurat] 1) *riyaz.* kəsr; ~ **اعشاری** onluq kəsr; ~ **متعارفی** sadə kəsr; 2) azaltma; ixtisara salma; 3) çatışmazlıq, defisit, kəsir; ~ **بودجه** büdcə kəsiri; ~ **شأن** şəxsiyyətin alçaldılması; ~ **صندوق** kassada olan nağd pulun azlığı; **آمدن** ~ yetməmək; çatmamaq, kifayət etməmək; **شدن** ~ azaldılmaq; **کردن** ~ azaltmaq, ixtisar etmək; **گذاشتن** ~ az vermək (*normadan az*)

کسل [kəsel // kesel] 1) əzgin, yorğun, halsız; 2) xəstə; 3) kefsiz, bikef; 4) hövsələsiz

کسوت [kesvət] 1) geyim, paltar, üst-baş; 2) örtük

کسوف [kosuf] *astr.* Günəşin tutulması

کس وکار [kəsokar] yaxın adamlar; qohum-əqrəba; dost-tanış

کش [keş] I **کشیدن** *f.-nin k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "çəkən" mənasını bildirir: **دود کش** tüstüçəkən boru; baca; **زحمت کش** zəhmət çəkən, zəhmətkeş; **سیم کش** kabelçəkən, montyor; **آمدن** ~ dartılmaq, uzanmaq; **دادن** ~ dartmaq, uzatmaq

کش [keş] II 1) rezin, dartılan ip; 2) elastik, dartılan

کش [koş] **کشتن** [koştən] *f.-nin k.*; bəzi mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "öldürən" mənasını bildirir: **آدم کش** qatil, adam öldürən

کشاف [kəşşaf] 1) kəşf edən; tədqiqatçı; 2) şərhçi, izahçı

کشاکش [keşakeş // kəşakəş] 1) keşməkeş, əzab-əziyyət, çətinliklər; 2) müsibət, bədbəxtlik

کشاله [keşale] 1) qasıq; 2): ~ **ران** budun yumşaq əti; 3) uzunluq; ~ **خوردن** yerə uzanmaq; **رفتن** ~ yerlə sürünmək

کشاندن [keşandən // kəşandən] 1) dartmaq, çəkmək; 2) cəlb etmək, özünə çəkmək

کشان کشان [keşan-keşan] dartadarta, sürüyə-sürüyə; **بردن** ~ dartadarta aparmaq; dartıb aparmaq

کشاورز [keşavərz] əkinçi, kəndli

کشاورزی [keşavərzi] əkinçilik, kənd təsərrüfatı

کشباف [keşbaf] 1) toxucu; 2) trikotaj, trikotaj məmulatı

کشبافت [keşbaft] *bax* **کشباف**

کشبافی [keşbafi] 1) trikotaj istehsalı; 2) toxuculuq peşəsi

کشت [keşt] 1) əkin; ~ **بهاره** yaz əkini; ~ **پاییزه** payız əkini; 2) əkmə, becərmə; 3) məhsul; **کردن** ~ əkmək, səpmək

کشت [koşt] öldürmə; ölüm, ölüm hadisəsi

کشتار [koştar] 1) heyvan kəsilməsi; 2) qırğın; ~ **جمعی** kütləvi qırğın; genosid, soyqırım; **کردن** ~ a) heyvan kəsmək; b) öldürmək, qırğın törətmək

کشتارگاه [koştarqah] 1) sallaqxana; 2) qırğın hadisəsi olan yer

کشت بان [keştban] tarla gözətçisi, əkin qarovulçusu

کشت زار [keştzar] əkin sahəsi, tarla, zəmi

کشتکار [keştkar] 1) *bax* **کشاورز**; 2) *bax* **کشت زار**

کشتگر [keştgər] *bax* **کشتکار**

کشتگرد [keştgərd] növbəli əkin

کشتن [keştən] *k.* **کار** [kar] *bax* **کاشتن**

کشتن [koştən] 1) öldürmək; 2) söndürmək; ~ **شمع** şamı söndürmək

کشتنی [koştəni] 1) öldürülməli; 2) ölümə məhkum olunmuş;

کشت و زرع [keştozər'] *bax* **کشت** [keşt] **1)**

کشت و کار [keştokar] *bax* **کشاورزی**

کشتی [kəşti // keşti] gəmi; ~ **باری** yük gəmisi; ~ **تفریحی** gəzinti gəmisi; turist gəmisi; ~ **جنگی** hərbi gəmi; ~ **ماهی گیری** balıqçı gəmisi; ~ **مسافری** sərnişin gəmisi; ~ **نفت کشی** tanker, neft daşıyan gəmi; ~ **راندن** gəmini sürmək; ~ **بار کردن** gəmini yükləmək; ~ **به آب انداختن** gəmini suya buraxmaq; ~ **خالی کردن** gəmini boşaltmaq

کشتی [koşti] güləş, güləşmə; ~ **آزاد** sərbəst güləş; ~ **باستانی** İranın qədim güləş növü; ~ **قهرمان** güləş çempionu; **گرفتن** ~ güləşmək

کشتیار [koştyar] inadkarlıq, israr; ~ **کسی شدن** yalvarmaq, israr etmək

کشتیبان [kəştiban] gəmiçi, gəmi kapitanı

کشتی رانی [kəştirani] gəmiçilik; **کردن** ~ gəmini idarə etmək, gəmiçiliklə məşğul olmaq

کشتی سازی [kəştisazi] gəmiqayırma

کشتی گیر [koştigir] güləşçi

کشتی گیری [koştigiri] güləşmə, güləşçilik

کشدار [keşdar] elastik, dartılan; uzana bilən; ~ **جوراب** elastik corab

کشسان [keşsan] *bax* **کشدار**

کشش [keşeş] 1) çəkmə, dartma; 2) cazibə

کشف [kəşəf] tısbağa; su tısbağası

کشف [kəşf] 1) kəşf, ixtira, tapıntı; **معادن نفت ~•** neft yataqlarının tapılması; 2) sirrin açılması, ifşa olunma; **جنایت ~•** cinayətin açılması; **شدن ~** kəşf olunmaq, tapılmaq; **کردن ~** kəşf etmək, axtarıb tapmaq

کشفی [kəşfi] 1) tapılmış; kəşf olunmuş; 2) öyrənilmiş, araşdırılmış, tədqiq olunmuş

کشک [kəşk] qurut

کشکول [kəşkul] kəşkül (*dərvişlərin pul toplamaq üçün boyunlarından asdıqları qab*)

کشکی [kəşki] 1) qurutdan hazırlanan xörək; 2) yalan, uydurma; 3) qeyri-ciddi, zarafat

کشمش [keşmeş] kişmiş

کشمکش [keşməkeş // kəşməkəş] 1) keşməkeş, çəkişmə, vuruşma, toqquşma; 2) qızğın mübahisə; 3) *bax* **کشاکش**

کشندگی [keşəndegi] *bax* **کشش (2)**

کشنده [koşənde] öldürücü, dözülməz, ağır

کشنیج [keşnic] *bax* **گشنیز**

کشنیز [keşniz] *bax* **گشنیز**

کشو [keşou] 1) göz, siyirmə (*masada, dolabda*); **میز ~•** masanın gözü; 2) çəkilən, açılıb-bağlanan; yığılan; **~ دیوار های•** açılıb-bağlanan divarlar

کشور [keşvər] ölkə, diyar; **~• بهناور (بزرگ)** böyük ölkə; **~• مستقل** müstəqil ölkə; **~ وزارت•** daxili işlər nazirliyi

کش وفش [keş(ş)ofeş] 1) xışıltı; 2) *dan.* naz-qəmzə

کش وقوس [keşoğous] 1) yığılma, bir yerə toplanma; 2) enişli-yoxuşlu, çətin; 3) *bax* **پیچ و تاب**

کش و واکش [keşovakeş] *bax* **کشمکش**

کشیدگی [keşidegi // kəşidegi] 1) dartıb uzatma, dartma, çəkmə; 2) uzunluq; **صدا ~•** səsin uzunluğu

کشیدن [keşidən // kəşidən] *k.* **کش** [keş // kəş] 1) çəkmək, dartmaq, çıxarmaq; uzatmaq; 2) yubatmaq, ləngitmək; 3) dözmək; 4) çatmaq, yetişmək; 5) rəsm çəkmək, şəkil çəkmək; 6) ölçmək (*çəkini*); 7) sıxıb suyunu çıxarmaq

کشیده [keşide // kəşide] I **کشیدن** *f.-nin k.z. f.sif.*; 1) çəkilmiş; 2) uzunsov; uzadılmış; 3) hündür; boylu-buxunlu; **~ اندام•** boylu-buxunlu qamət; 4) *qram.* uzun (*səs*)

کشیده [keşide // kəşide] II şillə; **زدن ~** şillə vurmaq; **خوردن ~** şillə yemək

کشیده بالا [keşidebala] ucaboylu, hündürboylu

کشیده قامت [keşideğamət] *bax* **کشیده بالا**

کشیش [keşiş] keşiş, ruhani (*xristian*)

کشیک [keşik] 1) növbə, qarovul; **شب ~•** gecə növbəsi; 2) növbətçi; **~ افسر•** növbətçi zabit; **دادن ~** növbətçilik etmək; **کشیدن ~** keşik çəkmək; ◊ **کسی را کشیدن ~•** birisini izləmək, ardınca düşmək

کعب [kə'b] *riyaz.* kub kökü

کف [kəf] I köpük; **دریا ~•** dənizin köpüyü; **صابون ~** sabun köpüyü; **~ کردن** köpüklənmək; **گرفتن ~** köpüyü götürmək; ◊ **به دهان آوردن ~** ağzı köpüklənmək, qəzəblənmək

کف [kəf] II *c.* **کفوف** [kofuf] 1): **~• دست** ovuc; 2): **پا ~•** ayağın altı; 3) pəncə, caynaq; 4) döşəmə; **اتاق ~•** otağın döşəməsi; **زدن ~** əl çalmaq, alqışlamaq; **دادن از ~** əldən vermək; **به ~ آوردن** ələ gətirmək

کف [kəff] saxlama, qarşısını alma (*hisslərin*); **نفس ~•** nəfsi saxlama; ehtirası saxlama; **نفس کردن ~•** öz nəfsini saxlamaq

کفا [kəfa] 1) çətinlik, əziyyət; bədbəxtlik; 2) yoxsulluq

کفا [kefa] 1) cəza vermə; cəzalandırma; 2) oxşarlıq, bənzərlik

کفار [koffar] *t.* **کافر**

کفاره [kəffare] günahı yuma, günahı təmizləmə; **دادن ~** günahı təmizləmək (*oruc tutma və ya sədəqə vermə yolu ilə*)

کفاش [kəffaş] çəkməçi, ayaqqabı tikən

کفاشی [kəffaşi] 1) çəkməçilik; 2) ayaqqabı tikilən və ya satılan yer; **~ کارخانه•** ayaqqabı fabriki (*sexi*)

کفاف [kəfaf // kefaf] yaşamaq üçün zəruri olan minimum; kifayət edən miqdar; **به ~• قدر** kifayət qədər; **کردن ~** kifayət etmək

کفال [kefal]: **~ ماهی•** kefal balığı

کفالت [kəfalət] 1) zəmanət; zaminlik, təminat vermə; 2) müavinlik, əvəzçilik, vəzifəni icra etmək; **کردن ~** a) öhdəsinə götürmək; b) əvəz etmək

کفالت نامه [kəfalətname] yazılı zəmanət

کف آلود [kəfalud] köpüklü; **کردن ~** köpükləndirmək

کفایت [kefayət] 1) kifayət, kifayət qədər; 2) bacarıq, istedad; **داشتن ~** bacarığı olmaq; bacarıqlı olmaq; **کردن ~** kifayət etmək

کف بین [kəfbin] əl falçısı; ovuc içi oxuyan, hiromant

کفتار [kəftar] kaftar (*heyvan*); ◊ **~ پیر•** qoca kaftar (*insan üçün*)

کفتر [kəftər] *dan. bax* **کبوتر**

کفچه [kəfçe] 1) parç; 2) çömçə; 3) taxta qaşıq; kəfgir

کفدار [kəfdar] *bax* **کف آلود**

کفر [kofr] küfr, kafirlik; dinsizlik; **گفتن ~** küfr danışmaq; ◊ **~• کسی را بالا آوردن** birisini özündən çıxarmaq (*əsəbiləşdirmək*)

کفران [kofran] 1) allahsızlıq; 2): **~• نعمت** nankorluq, naşükürlük

کف زدن ها [kəfzədənha] alqışlar

کفش [kəfş] ayaqqabı; **~• بی پاشنه** dabansız ayaqqabı; **~• پاشنه بلند** hündürdabanlı ayaqqabı; **~ پاشنه کوتاه** alçaqdabanlı ayaqqabı; **~ پوشیدن** ayaqqabı geymək

کفش کن [kəfşkən]: **~ اتاق•** ayaqqabı çıxarılan yer, dəhliz

کفشیر [kəfşir] lehimləmə; **کردن ~** lehimləmək

کفگیر [kəfgir] kəfgir; ◊ **~ ته دیگ خورده است** heç nəyi qalmayıb; vardövləti tükənib

کفگیرک [kəfgirək] *tib.* 1) çiban; 2) qarayara

کفل [kəfəl] bədənin arxasındakı yumşaq yer; oturaq; yan, sağrı

کفل پوش [kəfəlpuş] çul, yəhəraltı

کفن [kəfən] kəfən; **کردن ~** kəfənləmək

کفن و دفن [kəfnodəfn] kəfənləmə və dəfn etmə

کفه [kəffe] tərəzinin gözü

کفی [kəfi] yük maşınının arxa hissəsi, kuzov

کفیدن [kəfidən] sınmaq, parçalanmaq

کفیل [kəfil] 1) zamin, zəmanət verən; 2) müavin, vəzifəni icra edən, əvəz edən; **شدن** ~ zamin olmaq; **کردن** ~ zamin etmək

کک [kək] birə; ◊ **~ توی (به) تنبان** kəsi **افتادن** kürkünə birə düşmək; **کش نمیگزد** vecinə də almır

کک [kok] *tex.* koks (*yanmış daş kömür*)

کک مک [kəkmək] çil (*dəridə, üzdə*)

کک مک دار [kəkməkdar] çil-çil (*dəri, üz*); çilçilli

مک و مک [kəkomək] *bax* **کک مک**

کل [kəl] I *bax* **کچل**

کل [kəl] II 1) erkək heyvan (*camış, öküz və s.*); 2) dağkeçisi

کل [kol] I quyruğu kəsilmiş, qısaquyruqlu

کل [kol] II küt, kəsməyən, kond; **~چاقوی** kond bıçaq

کل [kol(l)] 1) bütün, hamı; **~ مردم** bütün camaat; 2) baş, ümumi; **~مدیر** baş direktor; 3) bütöv, ümumi, cəmi; **~ جمع** ümumi məbləğ; cəm, yekun

کلا [kollən] bütünlüklə; toplam, tam, tam şəkildə

کلا خود [kolaxud] *bax* **کلاه خود**

کلاس [kelas] 1) sinif; **~ اول شاگرد** birinci sinif şagirdi; 2) sinif otağı; 3) kurs; **~ اکابر** böyüklər üçün kurs

کلاسمان [kelaseman] bölgü, təsnifat

کلاسور [k(e)lasor] qovluq

کلاسه [k(e)lase] 1) dərəcə, sıra, təsnif, təbəqə, bölgü; 2) qeydiyyat nömrəsi; **شدن** ~ təsnif olunmaq, bölünmək; **کردن** ~ dərəcələrə ayırmaq, təsnif etmək

کلاسیک [k(e)lasik] klassik; **ادبیات ~** klassik ədəbiyyat; **~ موسیقی** klassik musiqi

کلاش [kəllaş] fırıldaqçı, yalançı, kələkbaz

کلاشی [kəllaşi] fırıldaqçılıq, yalançılıq; **کردن** ~ fırıldaq etmək, yalançılıqla məşğul olmaq

کلاغ [kəlağ] qarğa

کلاغ پیسه [kəlağpise] *zool.* dolaşa (*quş*)

کلاغ زاغی [kəlağzaği] *zool.* sağsağan

کلاغه [kəlağe] ipək yaylıq, kəlağayı

کلاغی [kəlaği] I *bax* **کلاغه**

کلا غی [kəlaği] II qapqara, zil qara

کلاف [kəlaf] kələf, yumaq; **شدن** ~ sarınmaq, dolanmaq; **کردن** ~ sarımaq, dolamaq (*kələfi*); ◊ **~ سردرگم** dolaşıq iş; **~ سر را گم کردن** kələfin ucunu itirmək

کلافرنگی [kolafərəngi] külafirəngi (*açıq havada, dirəklər üstündə və hündürlükdə düzəldilmiş yüngül konstruksiyalı yay otağı*)

کلافه [kəlafe] 1) *bax* **کلاف**; 2) tor, tor parça; 3) qarışıq; 4) pərişan, narahat, dilxor; **شدن** ~ a) boğulmaq; b) həyəcanlanmaq; c) əsəbiləşmək; **کردن** ~ a) təşvişə salmaq, narahat etmək; b) həyəcanlandırmaq; c) əsəbiləşdirmək

کلاله [kolale] 1) kəkil; 2) tac; 3) gül dəstəsi

کلام [kəlam] 1) söz, nitq; **~ منثور** nəsr; **~ منظوم** nəzm, şeir; **~ اهل** söz ustası, natiq; **~ خلاصه** sözün qısası, yekun; 2) kəlam; **~ علم** islam fəlsəfəsinin bir qolu

کلام الله [kəlamollah] Allah kəlamı, Quran

کلان [kəlan] 1) böyük, yekə, nəhəng; **~ کوه** böyük dağ; 2) çoxlu, xeyli

کلانتر [kəlantər] 1) məhəllə böyüyü (*ağası*); 2) qəbilə başçısı; 3) polis bölməsinin rəisi; 4) sərhəd komissarı

کلانتری [kəlantəri] 1) polis bölməsi; 2) polis bölməsinin binası; 3) polis bölməsinin əməkdaşı

کلان سال [kəlansal] yaşlı (*adətən qırx yaşından yuxarı*)

کلانی [kəlani] böyüklük, irilik, yekəlik

کلاه [kolah] papaq, kişi baş geyimi (*şapka, şlyapa*); **~ پوستی** dəri papaq, xəz papaq; **~ حصیری** həsir şlyapa; **~ برداشتن** papağı götürmək (*çıxarmaq*); **~ گذاشتن** papaq qoymaq; ◊ **~ به (هوا) انداختن** آسمان papağı göyə atmaq, sevinmək; **~ [به] سر کسی گذاشتن** birisini aldatmaq

کلاه بردار [kolahbərdar] fırıldaqçı, dələduz

کلاه برداری [kolahbərdari] fırıldaqçılıq, dələduzluq

کلاه خود [kolahxud] kaska, dəbilqə

کلاه دوز [kolahduz] papaqçı, papaq tikən

کلاه دوزی [kolahduzi] 1) papaq tikmə; 2) papaqçılıq peşəsi; 3) papaq tikmə atelyesi

کلاهک [kolahək] qalpaq, papaq, başlıq

کلب [kəlb] *c.* **کلاب** [kelab] it

کلبتان [kəlbətan] *bax* **کلبتین**

کلبتین [kəlbətin // kəlbəteyn] kəlbətin

کلبه [kolbe] daxma, koma; **~ احزان** qəm evi, yasxana

کلپتره [kəlpətre] cəfəngiyat, boş söz, uydurma

کلسیوم [kəlsiyom] *kim.* kalsium

کلش [koləş] küləş

کلف [kələf] 1) üzdə olan çil, ləkə; 2) göy cisimlərindəki ləkə; **~ کلف های خورشید** günəşdəki ləkələr

کلفت [koloft] 1) qalın, yoğun; **~ پارچه** qalın parça; 2) iri, böyük; **~ انگشت** yoğun barmaq; 3) kobud, kəskin; acı; **~ حرفهای** kobud sözlər; 4) varlı, dövlətli, nüfuzlu; ◊ **~ بارکردن** kobud sözlər demək

کلفت [kolfət] 1) ev xadiməsi, qulluqçu (*qadın*); 2) külfət, ailə üzvü, himayədə olan

کلفتی [kolofti] 1) yoğunluq, qalınlıq; 2) kobudluq

کلفتی [kolfəti] qulluqçuluq; **کردن** ~ qulluqçuluq etmək

کلک [kələk] I *dan.* 1) kələk, hiylə, fırıldaq; 2) intriqa; **~ در آوردن (جورکردن)** a) kələk işlətmək, kələk gəlmək; b) intriqa düzəltmək; ◊ **~ کسی را کندن** birisinin kələyini kəsmək, sıradan çıxarmaq

کلک [kələk] II parom, bərə, sal

کلک [kələk] III saxsı manqal; saxsı soba

کلک [kelk] 1) qələm; 2) qamış

کلک باز [kələkbaz] kələkbaz, fırıldaqçı, dələduz

کلک بازی [kələkbazi] kələkbazlıq, fırıldaqçılıq, dələduzluq

کلکسیون [koleksiyon] kolleksiya; **~ تمبر** marka kolleksiyası

کلکسیونر [koleksiyoner] kollek-sioner

کلم [kələm] kələm; سفید ~˙ ağ kələm; شور ~˙ duza qoyulmuş kələm; قرمز ~˙ qırmızı kələm; گل ~˙ gül kələm

کلمات [kələmat] *t.* کلمه; قصار ~˙ hikmətli sözlər, aforizmlər

کلمه [kələme // kələme] *c.* کلمات [kələmat // kələmat] söz; شهادت ~˙ (توحید) kəlmeyi-şəhadət; مشتق ~˙ *qram.* düzəltmə söz

کلنجار [kələncar] xərçəng, dəniz xərçəngi; ◊ رفتن ~ mübahisə etmək

کلندر [kələndər] iricüssəli, böyük, kobud (*adam*)

کلنگ [kolənq] I külünq; زدن ~ külünq vurmaq, külünqlə işləmək

کلنگ [kolənq] II durna

کلنگی [kolənqi] sökülməsi; köhnə, xarab; خانه˙ ~ sökülməsi bina

کلنل [kolonel] polkovnik

کلنی [koloni] müstəmləkə

کلوب [kolub] klub; cəmiyyət

کلوپ [kolup] *bax* کلوب

کلوچه [koluçe] piroq, şirin qoğal

کلوخ [kolux] qurumuş gil parçası; kəsək; ◊ برلب زدن ~ susmaq, ağzını mumlamaq (*ağzına kəsək sürtmək*)

کلوخ زار [koluxzar] daşlı-kəsəkli yer

کلوخه [koluxe] 1) *bax* کلوخ; 2) hissə, parça; اجر ~˙ kərpic parçası; قند˙ ~ qənd parçası

کلون [kolun] qapını bağlamaq üçün arxadan qoyulan taxta; taxta rəzə; شدن ~ taxta rəzə ilə bağlanılmaq (*qapı*); کردن ~ taxta rəzə ilə bağlamaq

کله [kəllə] 1) kəllə, baş; 2) ağıl, dərrakə; آدم با ~˙ ağıllı (*kəlləli*) adam; 3) təpə, zirvə; کوه ~˙ dağın zirvəsi; زدن ~ kəllə vurmaq; ◊ خشک ~ ağılsız, beyniboş; سحر ~˙ səhər tezdən; گنجشک خوردن ~˙ çox danışmaq, çənə vurmaq

کله [kolle] kəkil, saç

کله پاچه [kəllepaçe] kəlləpaça, xaş

کله پرباد˙ [kəlleporbad] 1) yelbeyin; 2) özündənrazı, lovğa, təkəbbürlü, eqoist

کله پربادی [kəlleporbadi] özündənrazılıq, lovğalıq, təkəbbürlülük, eqoistlik

کله پز [kəllepəz] kəlləpaça bişirən

کله خر [kəllexər] 1) eşşək kimi tərs; 2) ağılsız, kütbeyin

کله خری [kəllexəri] 1) tərslik; 2) ağılsızlıq, kütbeyinlik

کله دار [kəlledar] kəlləli, ağıllı

کله شق [kəlleşəğ(ğ)] 1) inadcıl, tərs, dikbaş; 2) sözə baxmayan, söz eşitməyən

کله شقی [kəlleşəğği] 1) inadcıllıq, tərslik, dikbaşlıq; 2) sözə baxmama, söz eşitməmə

کله طلس [kəlletas] dazbaş

کله قند [kəlleqənd] kəlləqənd

کله گنده [kəlleqonde] yekəbaş

کله معلق [kəllemoəlləğ] kəlləmayallaq, mayallaq vurma; زدن ~ mayallaq vurmaq; شدن ~ kəlləmayallaq olmaq

کلی [kəli] *bax* کچلی

کلی [koli] bağlama, banderol

کلی [kolli] 1) ümumi, tam, bütöv; 2) çoxlu, bol, bolluca; 3) böyük

کلیات [kolliyyat] 1) külliyyat; toplu; سعدی ~˙ Sədinin külliyyatı; 2) ümumi hissə, ümumi məsələ

کلیپس [kelips] sancaq

کلیجه [kolice] rəngli ipək və ya məxmərdən tikilmiş gödəkçə

کلیچه [koliçe] *bax* کلیجه

کلید [kelid] açar; انداختن ~ açar salmaq; شدن ~ açarla bağlanmaq; کردن ~ açarla bağlamaq

کلیدی [kelidi] əsas, mühüm, aparıcı; پست ~˙ mühüm vəzifə; رشته ~˙ اقتصاد iqtisadiyyatın əsas sahəsi

کلیس [kolis] ştangenpərgar

کلیسا [kelisa // kəlisa] kilsə

کلیشه [kelişe] 1) *poliqr.* klişe; 2) fotoneqativ

کلیک [kelik] kiçik barmaq

کلیم [kəlim] həmsöhbət

کلیم الله [kəlimollah] Allahla söhbət edən, Allahın həmsöhbəti (*Musa peyğəmbərin ləqəbi*)

کلیمی [kəlimi] yəhudi

کلینکس [kelineks] kağız dəsmal

کلینیک [k(e)linik] klinika

کلیواج [kəlivac] *bax* غلیواج

کلیواژ [kəlivaj] *bax* کلیواج

کلیه [kolye] böyrək; سنگ ~˙ böyrək daşı

کلیه [kolliyye] bütün, hamı; حاضران ~˙ bütün iştirakçılar

کم [kəm] az, cüzi; شدن ~ azalmaq; کردن ~ azaltmaq; ◊ گرفتن ~ əhəmiyyət verməmək, saymamaq

کما [koma] *tib.* koma, koma vəziyyəti

کم آب [kəmab] 1) susuz, suyu az olan; 2) şirəsiz; میوه ~˙ şirəsiz meyvə

کم آبی [kəmabi] su qıtlığı, su çatışmazlığı, su azlığı

کمابیش [kəmabiş] az-çox

کماج [komac] biskvit, şirin çörək

کماجدان [komacdan] qapaqlı qazan

کم ارج [kəmərc] 1) əhəmiyyətsiz; 2) yaraşmayan, layiq olmayan

کم ارزش [kəmərzeş] *bax* کم بها

کماکان [kəmakan] eynilə, olduğu kimi, əvvəlki kimi

کمال [kəmal] 1) kamal, yetkinlik; kamillik; 2) istedad; qabiliyyət; 3) mədənilik; ədəb, tərbiyəlilik; 4) həddən artıq, tam; böyük; با احترام ~˙ böyük ehtiramla, hədsiz ehtiramla

کمان [kəman] kaman, ox atmaq üçün yay; کشیدن ~ yayı dartmaq (*çəkmək*)

کمان ابرو [kəmanəbru] qaşı kaman, kamanqaşlı

کمان پشت [kəmanpoşt] beli bükülmüş, qozbel

کمانچه [kəmançe] kamança; زدن ~ kamançada çalmaq

کمانچه زن [kəmançezən] kamançaçalan

کمانچه کش [kəmançekeş] *bax* کمانچه زن

کمان دار [kəmandar] oxatan

کماندان [komandan] komandir

کماندو [komando] xüsusi təyinatlı dəstə

کمان ساز [kəmansaz] kamanqayıran

کمانک [kəmanək] *bax* پرانتز

کمان کش [kəmankeş] *bax* کمان دار

کمانه [kəmane] 1) yay, kaman yayı; 2) kamanşəkilli, çevrə, kiçik həlqə

کمانی [kəmani] kamanşəkilli, əyri, əyilmiş

کماهی [kəmahi] olduğu kimi, necə ki var

کمبزه [kəmbəze] *bax* کالک

کم بضاعت [kəmbəzaət] az imkanlı, yoxsul, kasıb

کمبود [kəmbud] kəsir, çatışmazlıq; **~ بودجه** büdcənin kəsiri; **~ داشتن** işdə kəsir olmaq, çatışmazlıq olmaq

کم بها [kəmbəha] dəyərsiz, qiymətsiz, ucuz

کمپ [kəmp] düşərgə

کمپانی [kompani] şirkət, kompaniya

کمپرس [komp(e)res] kompress

کمپرسور [komp(e)resor] kompressor

کمپرسی [komp(e)resi]: **~ کامیون** özüboşaldan yük maşını

کم پشت [kəmpoşt] az, seyrək; **~ ریش** seyrək saqqal

کمپلت [komp(e)let] 1) komplekt, dəst; 2) bütünlüklə, tam; kamil, mükəmməl

کمپلکس [komp(e)leks] 1) kompleks; 2) kompleks şəkildə

کمپوت [kompot] kompot; **~ سیب** alma kompotu

کمپوزیسیون [kompozisyon] kompozisiya

کم تجربگی [kəmtəcrobegi] təcrübəsizlik, az təcrübəlilik

کم تجربه [kəmtəcrobe] təcrübəsiz, az təcrübəli

کمتر [kəmtər] daha az, daha kiçik; **~ شدن** azalmaq; **~ کردن** azaltmaq

کمترین [kəmtərin] ən az, ən kiçik; **~ بنده** sizin ən kiçik bəndəniz (*mən*)

کم توان [kəmtəvan] qüvvəsiz, zəif

کم توجه [kəmtəvəccoh] 1) diqqətsiz; 2) quru, soyuq (*adam*)

کم توجهی [kəmtəvəccohi] 1) diqqətsizlik; 2) quruluq, soyuqluq (*münasibətdə*)

کم جرأت [kəmcor'ət] cürətsiz, cəsarətsiz, qorxaq

کم جرأتی [kəmcor'əti] cürətsizlik, cəsarətsizlik, qorxaqlıq

کم چرب [kəmçərb] yağsız, yağlılığı az olan

کم چربی [kəmçərbi] yağsızlıq, yağlılığı az olma

کمچه [kəmçe] 1) malakeş; 2) taxta çömçə

کم حرف [kəmhərf] azdanışan, sakit, qaradinməz

کم حرفی [kəmhərfi] az danışma, qaradinməzlik

کم حوصلگی [kəmhouselegi] kəmhövsələlik, hövsələsizlik, səbirsizlik, dözümsüzlük

کم حوصله [kəmhousele] kəmhövsələ, hövsələsiz, səbirsiz, dözümsüz

کم خرج [kəmxərc] 1) ucuz, xərci az olan; 2) az xərcləyən, qənaətcil

کم خرجی [kəmxərci] 1) ucuzluq, xərci az olma; 2) az xərcləmə, qənaətcillik

کم خرد [kəmxerəd] ağılsız; biliksiz; axmaq

کم خواب [kəmxab] az yatan, yata bilməyən

کم خوابی [kəmxabi] yuxusuzluq, az yatma

کم خوراک [kəmxorak] az yeyən, iştahası zəif olan

کم خوراکی [kəmxoraki] az yemə, iştahası zəif olma

کم خون [kəmxun] qanı az olan

کم خونی [kəmxuni] *tib.* qanazlığı, qansızlıq

کمد [komod] kamod, dolab, paltar şkafı

کمدی [komedi] komediya; **~ موزیکال** musiqili komediya

کمدین [komediyən] komediya ustası, komik artist

کمر [kəmər] 1) kəmər, qayış, toqqa; 2) bel (*bədəndə*); 3) orta hissə; ◊ **~ بستن** bir işə hazır olmaq; çalışmaq, səy göstərmək; **~ راست کردن** a) mübarizəyə qalxmaq; b) güc toplamaq; c) çətinlikdən qurtarmaq; işin öhdəsindən gəlmək; qalib gəlmək; **~ کاری را شکستن** işin belini sındırmaq, işin əsas hissəsini yerinə yetirmək; **~ سستی** cinsi zəiflik

کمر بسته [kəmərbəste] əmrə hazır, qulluğa hazır

کمربند [kəmərbənd] kəmər, qayış, toqqa; qurşaq; belbağı; **~ ایمنی (اطمینان)** ehtiyat kəməri

کمربندی [kəmərbəndi] dolanbac, dolama; **~ جاد** dolanbac yol

کمر دار [kəmərdar] kəmərli (*geyim*); **~ بارانی** kəmərli plaş (*yağmurluq*)

کمردرد [kəmərdərd] *tib.* bel ağrısı, lümbaqo

کمرشکن [kəmərşekən] 1) ən ağır, dözülməz, ən çətin; **~ بار** ən ağır yük; 2) dağıdıcı, məhvedici; **~ ضربه** dağıdıcı zərbə

کم رو [kəmru] utancaq, həyalı, abırlı, abırlı-həyalı

کمرویی [kəmruyi] utancaqlıq, həya, abır, abır-həya; çəkinmə

کم طاقت [kəmtağət] 1) zəif, gücsüz; 2) dözümsüz, səbirsiz

کم طاقتی [kəmtağəti] 1) zəiflik, gücsüzlük; 2) dözümsüzlük, səbirsizlik

کم عقل [kəməğl] ağıldanyüngül, ağılsız; axmaq

کم عقلی [kəməğli] ağılsızlıq; axmaqlıq

کم غذا [kəmğoza] *bax* **کم خوراک**

کم فروش [kəmforuş] düz çəkməyən, az çəkən (*satışda*)

کم فروشی [kəmforuşi] düz çəkməmə, az çəkmə (*satışda*)

کم قیمت [kəmğeymət] *bax* **کم بها**

کمک [komək] I 1) kömək, yardım; **~ بلاعوض** təmənnasız kömək; **~ فوری** təcili yardım; 2) köməkçi, şagird; **~ کردن** kömək etmək

کمک خلبان [koməkxələban] təyyarəçi köməkçisi, ikinci pilot

کمک خرج [koməkxərc] təqaüd, stipendiya

کمک راننده [koməkranənde] sürücü köməkçisi

کم کم [kəmkəm] az-az; tədricən

کم کمک [kəmkəmək] *bax* **کم کم**

کمکی [koməki] köməkçi; əlavə

کم لطف [kəmlotf] etinasız, diqqətsiz, sayğısız

کم لطفی [kəmlotfi] etinasızlıq, diqqətsizlik, sayğısızlıq, saymazlıq

کمند [kəmənd] kəmənd; **~ انداختن** kəmənd atmaq, tələyə salmaq

کم و بیش [kəmobiş] *bax* **کمابیش**

کموتاتور [komutator] 1) kommutator; 2) elektrik açarı

کم و زیاد [kəmoziyad] *bax* **کمابیش**

کم وقوع [kəmvoğu'] görünməyən; nadir (*hadisə*)

کم وکاست [kəmokast] *bax* **کم و کسر**

کم وکسر [kəmokəsr] kəm-kəsir, əyər-əskik, çatışmazlıq, nöqsan

کم و کیف [kəmmokeyf] kəmiyyət və keyfiyyət

کمون [komun] gizlilik; sirr; məxfilik

کمون [kom(m)un] kommuna, cəmiyyət

کم همت [kəmhemmət] 1) tənbəl; işə can yandırmayan; 2) qayğısız; başısoyuq; fərsiz

کم همتی [kəmhemməti] 1) tənbəllik; işə can yandırmama; 2) qayğısızlıq, başısoyuqluq

کم هوش [kəmhuş] huşsuz, kütbeyin

کم هوشی [kəmhuşi] huşsuzluq, kütbeyinlik

کمی [kəmi] 1) azacıq, bir az; 2) azlıq, çatışmazlıq

کمیاب [kəmyab] az tapılan, nadir; defisit;~ اجناس* aztapılan (*defisit*) mallar; ~ فلزات* nadir metallar

کمیابی [kəmyabi] az tapılma, defisitlik

کمیت [kəmiyyət] kəmiyyət, miqdar, say

کمیت [komeyt] kəhər at

کمیته [komite] komitə; ~ دفاع* صلح sülhü müdafiə komitəsi

کمیسر [komiser] məmur; iş icraçısı

کمیسیون [komis(i)yon] komissiya; ~ بودجه* büdcə komissiyası

کمیسیونر [komis(i)yoner] dəllal, vasitəçi

کمیک [komik] komik; ~ نمایش* komediya

کمین [kəmin] I pusqu; در~ نشستن pusquda durmaq; ~ کردن pusqu qurmaq

کمین [kəmin] II *bax* کمینه

کمین گاه [kəminqah] pusqu yeri

کمینه [kəmine] 1) müti, aciz, ən kiçik; ~ بنده* aciz bəndə (*mən*); 2) minimum, ən az

کن [kən] کندن *f.-nin k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "qazan" mənasını verir: چاهکن quyuqazan

کن [kon] کردن *f.-nin k.*

کنار [kenar // kənar] kənar, qıraq, sahil; رفتن ~ kənara çəkilmək; uzaqlaşmaq

کناره [kənare] 1) *bax* کنار; 2) haşiyə; ətraf; 3) evin kənarına sərilən döşəmə örtüyü

کناره جو [kenarecu] adamayovuşmaz, adamlardan qaçan, tənhalığı sevən

کناره جویی [kenarecuyi] adamayovuşmazlıq, adamlardan uzaqlaşma; tənhalığı sevmə, tənha yaşama

کناره گیر [kenaregir] *bax* کناره جو

کناره گیری [kenaregiri] 1) *bax* کناره جویی; 2) istefa, vəzifədən getmə

کناس [kənnas] 1) assenizator, kanalizasiya quyularını təmizləyən; 2) zibilyığan

کنایه [kenaye] *c.* کنایات [kenayat] kinayə, istehza, acı gülüş; زدن ~ kinayə etmək

کنایه آمیز [kenayeamiz] 1) kinayəli, istehzalı; 2) alleqorik

کنایه دار [kenayedar] *bax* کنایه آمیز

کنایه گو [kenayequ] kinayə ilə danışan, istehzalı danışan, ikibaşlı danışan

کنتاکت [kontakt] *tex.* kontakt

کنترات [kont(o)rat] kontrakt, müqavilə, saziş

کنتراست [kont(e)rast] kontrast, təzad, ziddiyyət, əkslik

کنترباس [kont(e)rbas] *mus.* kontrabas

کنترل [kont(o)rol] kontrol, nəzarət, yoxlama

کنترلر [kont(o)roler] nəzarətçi, nəzarət edən; müfəttiş

کنتور [kontor] sayğac (*elektrik, qaz və s.*)

کنج [konc] künc, bucaq

کنجد [konced] küncüd; ~ روغن* küncüd yağı

کنجکاو [konckav] maraqlanan, hər şeyi bilmək istəyən

کنجکاوی [konckavi] maraqlanma, hər şeyi bilməyə çalışma; ~ کردن maraqlanmaq, hər şeyi bilməyə çalışmaq

کنجه [kənce // kence] *dan.* xırda tikə ət kababı

کند [kond] I 1) küt, kəsməyən, iti olmayan; ~ چاقوی* küt bıçaq; 2) yavaş, asta, ağır; ~ حرکت* ağır hərəkət; ~ شدن a) kütləşmək, korşalmaq; b) yavaşımaq, ağırlaşmaq (*sürət*); ~ کردن a) kütləşdirmək, korşaltmaq; b) yavaşıtmaq, sürəti azaltmaq

کند [kond] II qandal, buxov (*taxtadan*)

کندانسه [kondanse] kondensasiya (*qazın mayeyə çevrilməsi*)

کندذهن [kondzehn] korazehin, qanmaz, küt (*adam*)

کندذهنی [kondzehni] korazehinlik, qanmazlıq, kütbeyinlik

کندر [kondor] buxur (*dini ayinlərin icrası zamanı yandırılan ətirli qatran*)

کندردان [kondordan] buxur qabı

کندرو [kondrou] astagedən, astagəl, yavaş gedən

کندفهم [kondfəhm] *bax* کند ذهن

کندفهمی [kondfəhmi] *bax* کند ذهنی

کندن [kəndən] *k.* کن [kən] 1) qazmaq; ~ چاه quyu qazmaq 2) çıxarmaq; soyunmaq; ~ لباس را paltarı çıxarmaq; 3) dərmək, qoparmaq; ~ گل را gülü dərmək

کندو [kəndu] 1) pətək; ~ زنبور* عسل bal arısı pətəyi; 2) taxıl saxlamaq üçün böyük saxsı qab

کندوخانه [kənduxane] arıxana, pətəklik

کندوداری [kəndudari] arıçılıq

کندوکاو [kondokav] 1) qazma (*torpağı*); 2) axtarış, tədqiqat; 3) *dan.* çalışıb-çapalama, əlləşmə; ~ کردن a) axtarış aparmaq, tədqiqat aparmaq; b) çalışıb-çapalamaq, əlləşmək

کنده [kənde] کندن *f.nin k.z.f.sif.*; 1) qazılmış; 2) qopmuş, qoparılmış, çıxarılmış, dərilmiş

کنده [konde] 1) kötük (*ağac*); ~ قصاب* qəssab kötüyü; 2) ağacın kökə yaxın yoğun hissəsi; 3): ~ زانو* diz qapağı; زدن ~ diz üstə oturmaq, bardaş qurmaq

کنده خایه [kəndexaye] xədim, axtalanmış kişi

کنده کار [kəndekar] oymaçı, həkkak (*taxta, daş üzərində*)

کنده کاری [kəndekari] oymaçılıq, həkkaklıq (*taxta, daş üzərində*)

کندی [kondi] 1) kütlük (*bıçaq*); 2) astalıq, astagəllik (*adam*); 3) kütlük (*beyin*)

کنس [kenes] *dan.* xəsis, simic, acgöz

کنسرت [konsert] konsert; دادن ~ konsert vermək

کنسر سیوم [konsersiyom] konsersium; ~ نفت* neft konsersiumu

کنسرو [konserv] konserv; ~ گوشت* ət konservi

کنسرواتوار [konservatuar] konservatoriya

کنسل [kənsel] ləğv, ləğv etmə

کنسل [konsol] *bax* کنسول

کنسول [konsul] konsul

کنسول خانه [konsulxane] *bax* کنسولگری (1)

کنسولگری [konsulgəri] 1) konsulluq (*bina, yer*); 2) konsul vəzifəsi

کنش [koneş] 1) iş, əməl, hərəkət; 2) adət, ənənə

کنشت [keneşt] 1) sinaqoq; 2) İsrailin qanunvericilik orqanı; knesset

کنف [kənəf] *bot.* kənaf, çətənə

کنف [kenef] *dan.* 1) çirklənmiş; 2) əzilmiş; 3) alçaldılmış, təhqir edilmiş; شدن ~ a) çirklənmək; b) rüsvay olmaq; کردن ~ a) çirkləndirmək; b) rüsvay etmək

کنفت [keneft] *bax* کنف [kenef]

کنفدراسیون [konfed(e)ras(i)yon] konfederasiya, birlik

کنفرانس [konferans] konfrans

کن فیکون [konfəyəkun] 1) alt-üst olma, viran olma, darmadağın olma; 2) dünya, aləm; bütün varlıq; 3) yoxlamış; شدن ~ alt-üst olmaq, viran olmaq, dağılmaq; کردن ~ alt-üst etmək, viran qoymaq, dağıtmaq

کنکاش [kənkaş] məsləhətləşmə, məşvərət; ölçüb-biçmə; کردن ~ məsləhətləşmək; ölçüb-biçmək

کنکور [konkur] konkurs

کنگاش [kəngaş] *bax* کنکاش

کنگر [kəngər] *bot.* ayıpəncəsi

کنگره [konqore // kongere] divar üzərində olan dış formalı çıxıntılar; dişcik

کنگره [kong(e)re] konqres, qurultay

کنوانسیون [konvansiyon] konvensiya

کنور [kənur] taxıl saxlanılan qab və ya yer

کنون [konun] *bax* اکنون

کنونی [konuni] hazırkı, hal-hazırkı, müasir

کنه [kəne] gənə

کنه [konh] mahiyyət; məğz, əsas; مطلب ~ məsələnin mahiyyəti (*məğzi*)

کنیز [kəniz] 1) kəniz; xadimə; 2) qadın

کنیسه [kənise] yəhudi ibadətgahı

کنیه [konye] künyə, ləqəb (*ərəb şəxs adlarına* ابو – *ata*, ام – *ana*, ابن – *oğul*, بنت – *qız sözlərinin əlavə olunması ilə əmələ gələn ad-ləqəb:* ابو علی ابن سینا *Əbu Əli ibn Sina: Əlinin atası, Sinanın oğlu*)

کو [ku] I harada? احمد کو؟ Əhməd haradadır?

کو [ku] II *bax* کوی

کوار [kəvar] *bax* کور [kəvər]

کوار [kovar] meyvə-tərəvəz daşımaq üçün böyük zənbil

کوارتز [kovartz] *miner.* kvars

کواکب [kəvakeb] *t.* کوکب

کوبال [kubal] *bax* کوپال

کوبل [kubəl] *bax* کوپل

کوبنده [kubənde] 1) vuran, döyən; 2) ağır, kəskin; پاسخ ~ ağır cavab

کوبه [kube] 1) qapını döymək üçün asılmış çəkic; 2) nağara növü; 3) toxmaq; 4) *dilç.* vurğu

کوبیدن [kubidən] 1) döymək; در را ~ qapını döymək; 2) vurmaq, çalmaq; میخ را ~ mıxı çalmaq; 3) döymək, əzmək; گندم را ~ buğdanı döymək

کوبیده [kubide] کوبیدن *f.-nin k.z. f.sif.:* 1) döyülmüş, əzilmiş; 2) yorulmuş, əldən düşmüş; کباب ~ lülə-kabab

کوپال [kupal] 1) toppuz, gürz, əmud; 2) yoğun boyun; 3) enlikürək

کوپل [kupəl] qönçə

کوپن [kupon] kupon, talon

کوپه [kupe] kupe

کوپه [kup(p)e] yığın, qalaq, topa

کوتاه [kutah] 1) qısa, gödək; خبر ~ qısa xəbər; ریسمان ~ qısa ip; 2) alçaq; سقف ~ alçaq tavan; شدن ~ qısalmaq, gödəlmək; کردن ~ qısaltmaq, gödəltmək

کوتاه آستین [kutahastin] yoxsul, kasıb

کوتاه اندیش [kutahəndiş] uzağı görə bilməyən, dardüşüncəli

کوتاه اندیشی [kutahəndişi] uzağı görə bilməmə, dardüşüncəlilik

کوتاه برد [kutahbord] *hərb.* yaxınmənzilli; راکتهای ~ yaxınmənzilli raketlər

کوتاه بین [kutahbin] *bax* کوتاه اندیش

کوتاه بینی [kutahbini] *bax* کوتاه اندیشی

کوتاه قامت [kutahğamət] *bax* کوتاه قد

کوتاه قد [kutahğəd(d)] gödəkboylu, qısaboylu

کوتاه مدت [kutahmoddət] qısamüddətli; وام ~ qısamüddətli kredit

کوتاهی [kutahi] qısalıq, gödəklik

کوتل [kutəl] dağ keçidi, aşırım

کوته [kutəh] *bax* کوتاه

کوته آستین [kutəhastin] *bax* کوتاه آستین

کوته اندیش [kutəhəndiş] *bax* کوتاه اندیش

کوته اندیشی [kutəhəndişi] *bax* کوتاه اندیشی

کوته بین [kutəhbin] *bax* کوتاه بین

کوته بینی [kutəhbini] *bax* کوتاه بینی

کوته قامت [kutəhğamət] *bax* کوتاه قامت

کوته قد [kutəhğəd(d)] *bax* کوتاه قد

کوته مدت [kutəhmoddət] *bax* کوتاه مدت

کوثر [kousər] *din.* Kövsər (*behiştdə olan bulaq*)

کوچ [kuç] کوچیدن [kuçidən] *f.-nin k.:* köç; کردن ~ köçmək; دادن ~ köçürtmək

کوچاندن [kuçandən] köçürtmək

کوچانیدن [kuçanidən] *bax* کوچاندن

کوچک [kuçek // kuçək] kiçik, balaca, xırda; برادر ~ kiçik qardaş; حیاط ~ balaca həyət; شدن ~ kiçilmək; شمردن (گرفتن) ~ kiçik saymaq, əhəmiyyət verməmək; کردن ~ kiçiltmək

کوچکی [kuçeki] kiçiklik, uşaqlıq; کردن ~ ◊ təvazökarlıq etmək

کوچ نشین [kuçneşin] köçəri

کوچ نشینی [kuçneşini] 1) köçərilik; köçəri həyat tərzi; 2) köçmə, mühacirət

کوچولو [kuçulu] *dan.* çıqqılı, balaca, bapbalaca

کوچه [kuçe] küçə; اشتی کنان ~ ◊ dar küçə; علی چپ زدن ~ خودرا به ~ özünü bilməməzliyə vurmaq

کوچه بازار [kuçeəbazar] mağazalar olan küçə

کوچه گرد [kuçegərd] 1) küçələri gəzən; 2) avara, veyl

کوچه گردی [kuçegərdi] 1) küçələri gəzmə; 2) avaraçılıq, veyllik

کوچیدن [kuçidən] *bax* کوچ کردن (کوچ *sözündə*)

کوخ [kux] koma, taxta və qamışdan tikilən daxma

کوخ نشین [kuxneşin] 1) daxmada yaşayan; 2) kasıb, yoxsul

کود [kud] I gübrə; حیوانی ~ peyin; شیمیایی ~ kimyəvi gübrə; معدنی ~ mineral gübrə

کود [kud] II *bax* **کوپه** [kup(p)e]

کودتا [kudeta] çevriliş; **~ نظامی** hərbi çevriliş

کودتاچی [kudetaçi] dövlət çevrilişinin iştirakçısı, qiyamçı

کودسازی [kudsazi] gübrə istehsalı; **~ کارخانه** gübrə zavodu

کودک [kudək] körpə, uşaq

کودکانه [kudəkane] 1) uşaq kimi; 2) uşağa məxsus; **~ لباس** uşaq paltarı

کودکستان [kudəkestan] uşaq bağçası

کودکی [kudəki] körpəlik, uşaqlıq; **~ از** körpəlikdən,uşaqlıqdan

کودکیار [kudəkyar] uşaq tərbiyəçisi

کودن [koudən] kütbeyin, korazehin, ağıldanyüngül, qanmaz

کودنی [koudəni] kütbeyinlik, ağılsızlıq, qanmazlıq

کور [kəvər] kəvər (*göyərti*)

کور [kur] kor; **شدن ~** kor olmaq; **کردن ~** kor etmək, gözünü çıxarmaq

کوراب [kurab] ilğım

کوران [kuran] 1) yelçəkər; hava axını; 2) axın, cərəyan; **~ الکتریک** elektrik cərəyanı; ◊ **~ سیاست** siyasi hadisələr

کورباطن [kurbaten] korazehin, kütbeyin, küt, qanmaz

کوربخت [kurbəxt] bədbəxt, yazıq, biçarə

کوربختی [kurbəxti] bədbəxtlik, yazıqlıq, biçarəlik

کورتاژ [kurtaj] abort, uşaqsalma, uşaqsaldırma

کورس [kurs] 1) qaçış, yarış; 2) cıdır, at yarışı; **~ اسب** cıdır atı

کورسی [kursi] *bax* **کورس**; **~ دوچرخه** velosiped yarışı

کورک [kurək] *bax* **دمل**

کورکور [kurkur] *zool.* qırğı

کورکورانه [kurkurane] korkoranə, bilməyə-bilməyə

کورنمک [kurnəmək] nankor, duzbilməz

کوره [kure] kürə, ocaq, təndir

کوره پزخانه [kurepəzxane] kərpic zavodu

کوره پزی [kurepəzi] kürədə kərpic bişirmə

کوری [kuri] korluq; kor olma; ◊ **~ کشیدن** korluq çəkmək

کوزه [kuze] kuzə, bardaq

کوزه گر [kuzegər] dulusçu, kuzə qayıran

کوزه گری [kuzegəri] dulusçuluq, kuzəqayırma

کوژ [kuj] 1) əyri, əyilmiş, bükülmüş; 2) qozbel; **شدن ~** əyilmək, bükülmək; **کردن ~** əymək, bükmək

کوژپشت [kujpoşt] qozbel; **شدن ~** qozbelləşmək, beli əyilmək

کوس [kus] böyük nağara, təbil; **زدن (بر کشیدن) ~** nağara çalmaq; ◊ **~ زدن چیزی را** bir şeyin iddiasında olmaq

کوسج [kusəc] *bax* **کوسه** I

کوسه [kuse] I kosa; kosasaqqal, seyrəksaqqallı; ◊ **~ و ریش پهن** *dan.* bir-birinə zidd olan şeylər

کوسه [kuse] II akula; köpək balığı

کوسه ریش [kuseriş] *bax* **کوسه** I

کوسه ماهی [kusemahi] *bax* **کوسه** II

کوشا [kuşa] çalışqan, səy göstərən; **~ شاگرد** çalışqan şagird; **بودن ~** çalışqan olmaq

کوشش [kuşeş] çalışma; səy; **کردن ~** çalışmaq

کوشمند [kuşmənd] *bax* **کوشا**

کوشک [kuşk] böyük bağ evi; saray, villa, pavilyon

کوشیدن [kuşidən] 1) çalışmaq, səy göstərmək; 2) cəhd etmək; 3) mübarizə aparmaq; vuruşmaq

کوف [kuf] bayquş

کوفت [kuft] 1) *tib.* sifilis; 2) zərbə, zədələnmə; zədə; 3) *bax* **کوفتگی**; **~ رفتن** bərk yorulmaq; **کردن ~** xoppuldatmaq, qarın partlayanacan yemək; ◊ **کوفتش باشد!** görüm boğazında qalsın!

کوفتگی [kuftegi] bezginlik, bərk yorğunluq, halsızlıq

کوفتن [kuftən] *k.* **کوب** [kub] *bax* **کوبیدن**

کوفته [kufte] **کوفتن** *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) döyülmüş, əzilmiş; 2) yorğun, əzgin

کوفی [kufi] 1) kufi (*ərəb xətt növü*); 2) Kufə şəhər sakini

کوک [kuk] 1) kökləmə (*musiqi alətlərini*); 2) qurma (*saatı*); **کردن ~** a) kökləmək (*musiqi alətlərini*); b) qurmaq (*saatı*); ◊ **کیفش ~ است** kefi kökdür, kefi sazdır

کوکب [koukəb] *c.* **کواکب** [kəvakeb] ulduz

کوکتل [koktel] kokteyl

کوکنار [kuknar] xaşxaş (*bütöv halda*)

کوکو [kuku] kükü (*xörək*); **پختن ~** kükü bişirmək

کول [kul] çiyin, kürək; **کردن ~ (گرفتن)** çiyinə almaq, dalına qoyub aparmaq, şələləmək

کولاک [kulak] fırtına (*dənizdə*)

کولانج [kulanc] *bax* **قولنج**

کولبار [kulbar] 1) çanta, arxa çantası; 2) şələ, yük (*arxada aparılan*)

کولر [kuler] kondisioner (*havanı sərinləşdirən qurğu*)

کوله [kule] 1) yük; 2) *bax* **کولبار**

کوله بار [kulebar] *bax* **کولبار**

کولی [kouli] 1) qaraçı; 2) davakar (*qadın*)

کومک [komək] *bax* **کمک**

کومه [kume] *bax* **کوخ**

کومیس [komis] qımız (*at südündən hazırlanan içki*)

کون [koun] varlıq; dünya

کون [kun] insanın oturaq yeri, dal, arxa

کونه [kune] *dan.* 1) kök (*bitkinin*); **~ پا** daban; **تفنگ ~** tüfəngin qundağı; 2) baş (*numerativ söz*); **دو ~ پیاز** iki baş soğan; ◊ **کردن ~** kök atmaq, kök salmaq

کوه [kuh] dağ; **آتش فشان ~** vulkan; **~ یخ** aysberq; **~ قله** dağın zirvəsi

کوهان [kouhan//kuhan] güvən, hürgüc (*dəvədə*)

کوهان دار [kuhandar] güvənli, hürgüclü (*dəvə*)

کوه بر [kuhbor] dağ ekskavatoru; dağ süxurlarını deşən qurğu

کوه پایه [kuhpaye] dağın ətəyi, dağın dibi

کوه پیکر [kuhpeykər] çox böyük, nəhəng, yekəpər

کوه پیما [kuhpeyma] alpinist

کوه پیمایی [kuhpeymayi] alpinizm

کوهستان [kuhestan] dağlıq

کوه شناس [kuhşenas] oroqrat

کوه شناسی [kuhşenasi] oroqrafiya, orologiya

کوهکن [kuhkən] dağçapan, dağyaran (*klassik İran və Azərbaycan ədəbiyyatının qəhrəmanlarından biri olan Fərhadın epiteti*)

کونویر [konveyr] konveyer

کوه نشین [kuheneşin] dağlı, dağ adamı, dağ sakini

کوهنورد [kuhnəvərd] *bax* کوه پیما

کوه نوردی [kuhnəvərdi] *bax* کوه پیمایی

کوی [kuy] küçə; məhəllə

کویر [kəvir] 1) şoranlıq; 2) səhra

که [ke] I ki (*bağlayıcı*); ~ گفت dedi ki

که [ke] II kim? (*sual əvəzliyi*); ~ آمد kim gəldi? ~ برای kim üçün?

کهر [kəhər] kəhər (*at*)

کهربا [kəhroba] kəhrəba

کهریز [kəhriz] *bax* کاریز

کهف [kəhf] *c.* کهوف [kohuf] 1) mağara; 2) sığınacaq

کهکشان [kəhkəşan] *astr.* kəhkəşan, qalaktika

کهن [kohən] 1) qədim; 2) qoca; 3) köhnə, köhnəlmiş

کهن سال [kohənsal] 1) yaşlı, qoca; 2) qədim; köhnə

کهنه [kohne] 1) köhnə; köhnəlmiş, işlənmiş; ~ لباس köhnə paltar; ~ لغات köhnəlmiş sözlər; 2) qədim; 3) xroniki (*xəstəlik*); ~ شدن a) köhnəlmək; b) dəbdən düşmək; ~ کردن köhnəltmək

کهولت [kohulət] 1) qocalıq, qocalıq dövrü; 2) yetkinlik dövrü, kamillik dövrü

کی [key] I nə vaxt? nə zaman?

کی [key] II که + ای birləşməsinin qısaldılmış forması

کیت [kit] hesablaşma, haqq-hesabı çürütmə; borcun qarşılıqlı ödənişi; ~ بودن hesablaşmaq, haqq-hesabı çürütmək

کید [keyd] 1) hiylə, kələk, fırıldaq; yalan; 2) xəyanət, satqınlıq

کیر [kir] kişi cinsiyyət üzvü

کیس [kis] *dan.* I kağız və ya parça üzərində olan qırış; qırışmış (*paltar, parça*)

کیس [kis] II 1) kisəcik; 2) *anat.* uşaqlıq

کیست [kist] *tib.* kista (*şiş*); *bax* کیس [kis] II 1)

کیسه [kise] 1) kisə, torba, çanta; ~ برنج düyü kisəsi; ~ حمام hamam kisəsi; 2) pulqabı; ~ کشیدن kisə çəkmək (*hamamda*); ◊~ بریدن cib kəsmək, cibgirlik etmək

کیسه بر [kisebor] cibgir

کیسه بری [kisebori] xırda oğurluq, cibgirlik etmə; ~ کردن cibgirliklə məşğul olmaq, cib kəsmək

کیش [kiş] I 1) din, məzhəb; 2) ayin, adət

کیش [kiş] II *şahm.* şah; ~ و مات şah və mat

کیف [keyf] 1) kef, ləzzət, eyş-işrət; 2) məstlik, sərxoşluq; ~ بردن kef eləmək, ləzzət çəkmək; ~ دادن ləzzət vermək; ◊کیفش کوک است *bax* کوک

کیف [kif] 1) portfel, çanta; ~ زنانه qadınlar çantası; 2) pul kisəsi

کیابیا [kiyabiya] *dan.* hökm verən, sərəncam verən; ~ داشتن hökmlü olmaq; ~ کردن rəhbərlik etmək

کیاست [kiyasət] ağıl, dərrakə, fərasət, gözüaçıqlıq

کیپ [kip] *dan.* kip, möhkəm, bərk

کیفر [keyfər] 1) cəza; 2) qisas, intiqam, öc; ~ دادن a) cəzalandırmaq; b) intiqam almaq; ~ به رسیدن cəzasına çatmaq

کیفر خواست [keyfərxast] *hüq.* ittihamnamə

کیفر شناس [keyfərşenas] cinayət hüququ üzrə mütəxəssis, kriminalist

کیفر شناسی [keyfərşenasi] kriminalistika

کیفور [keyfur] *dan.* kefcil, kefikök; kefinəqulu; yaxşı əhvali-ruhiyyəli

کیفی [keyfi] I keyfiyyət; ~ تغییرات keyfiyyət dəyişiklikləri

کیفی [keyfi] II 1) kefcil, əhli-kef, əyyaş; 2) narkoman; 3) gəzəyən

کیفیت [keyfiyyət] *c.* کیفیات [keyfiyyat] keyfiyyət, xüsusiyyət

کیک [keyk // kik] I *bax* کک [kək]; ◊در پاچه (تنبان) کسی انداختن ~ birinin kürkünə birə salmaq

کیک [keyk] II keks; tort

کیل [keyl] *c.* اکیال [əkyal] taxıl üçün ölçü vahidi

کیمیا [kimya] 1) kimya; 2) iksir; 3) yalan; fırıldaq, kələk

کیمیاگر [kimyagər] 1) kimyagər; kimyaçı; 2) cadugər, sehrkar

کین [kin] I *bax* کینه

کین [kin] II که+این birləşməsinin qısa şəkli

کین آوری [kinavəri] 1) qisas, intiqam, öc; 2) kin, ədavət; 3) dava, savaş; müharibə

کین توز [kintuz] *bax* کینه توز

کین توزی [kintuzi] *bax* کینه توزی

کینه [kine] 1) kin, ədavət; düşmənçilik; 2) qisas, intiqam, öc; ◊ ~ به دل ورزیدن ~ گرفتن ürəkdə kin saxlamaq; kin saxlamaq, düşmənçilik etmək

کینه توز [kinetuz] 1) kinli; 2) qisasçı, intiqamçı

کینه توزی [kinetuzi] 1) kinlilik, ədavət; 2) qisas, qisas alma, intiqam, intiqam alma, öc

کینه جو [kinecu] *bax* کینه توز

کینه جویی [kinecuyi] *bax* کینه توزی

کینه دار [kinedar] *bax* کینه توز

کینه کش [kinekeş] *bax* کینه توز

کینه ورز [kinevərz] *bax* کینه توز

کیوان [keyvan] *astr.* Saturn, Zühəl (*planet*)

کیهان [keyhan] 1) dünya, varlıq; 2) kosmos

کیهان پیما [keyhanpeyma] kosmik; kosmosda hərəkət edən; ~ راکت kosmik raket; ~ سفینه kosmik gəmi

کیهان خدیو [keyhanxədiv] hökmdar, dünyanın hökmdarı (*Allahın epiteti*)

کیهان نورد [keyhannəvərd] kosmonavt

کیهان نوردی [keyhannəvərdi] kosmonavtika

کیهانی [keyhani] kosmik, kosmosa aid olan; ~ پرواز kosmik uçuş

گ

گ [qaf] fars əlifbasının iyirmi altıncı hərfi

گاراژ [qaraj] qaraj

گارد [qard] 1) qvardiya; 2) qarovul; احترام ~• fəxri qarovul; 3) mühafizə dəstəsi

گارسن [qarson] ofisiant, restoranda yeməkpaylayan

گارسون [qarson] *bax* گارسن

گارمن [qarmon] qarmon

گارمون [qarmon] *bax* گارمن

گاری [qari] araba

گاز [qaz] I dişləmə; زدن ~ dişləmək (*meyvəni*); گرفتن ~ dişləmək (*canlının canlını*); ◊ دست را ~ گرفتن barmağını dişləmək, peşman olmaq

گاز [qaz] II qaz (*təbii*); ~• اشک آور gözyaşardıcı qaz; مایع ~• maye qaz; دادن ~ qaz vermək (*avtomobildə*)

گازانبر [qazəmbor] kəlbətin, qısqac; maşa

گازدار [qazdar] qazı olan, qazlı; آب• ~ qazlı su

گازسوز [qazsuz] qazla yanan, qazla işləyən; ~ اجاق• qaz sobası; ~ ماشین• qazla işləyən maşın

گازمانند [qazmanənd] qazabənzər

گازولین [qazolin] qazolin (*yanacaq*)

گازوئیل [qazoil] solyarka

گازی شکل [qazişckl] *bax* گازمانند; ~ مواد• qazabənzər maddələr

گال [qal] *tib.* qaşınma, qaşınma tutma, qotur

گالری [qalcri] qalercya, koridor; ~• نقاشی rəsm qalercyası

گالش [qaloş // qaleç] qaloş

گاله [qale] 1) xurcun; 2) *dan.* böyük, eñlı; ~ دهن• böyük ağız

گام [qam] addım; برداشتن ~ addımlamaq; addım atmaq; گذاشتن ~ (نهادن) qədəm qoymaq; از گام ~ برنداشتن addım atmamaq; heç bir iş görməmək

گاو [qav] inək; öküz; دوشا ~• sağmal inək; ماده ~• inək; نر ~• öküz; گوشت ~• mal əti; ◊ کسی زایيدن ~• işi dolaşığa düşmək

گاو آهن [qavahən] kotan, xış

گاو چران [qavçəran] naxırçı, naxır otaran

گاوداری [qavdari] maldarlıq (*inəkçilik*)

گاودان [qavdan] *bax* گاودانی

گاودانه [qavdane] *bot.* mərci, mərcimək

گاودانی [qavdani] tövlə, pəyə

گاو صندوق [qavsənduğ] 1) seyf; 2) böyük sandıq

گاومیش [qavmiş] camış

گاه [qah] 1) vaxt, zaman, çağ; 2) gah; میرود ~ میایستد ~ gah gedir, gah dayanır; 3) mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "yer", "məkan" mənasını bildirir: چراگاه otlaq; خوابگاه yataq yeri

گاه گاه [qahqah] *bax* گاهی

گاهواره [qahvare] *bax* گهواره

گاه و بیگاه [qahobiqah] vaxtlı-vaxtsız; 2) *bax* گاهی

گاهی [qahi] bəzən

گبر [gəbr] 1) kafir, dinsiz; 2) atəşpərəst

گپ [gəp] 1) cəfəngiyat, boş danışıq; 2) söz; söhbət; زدن ~ a) çərənləmək, boşboğazlıq etmək; b) danışmaq

گچ [gəç] gəc, gips, tabaşir; اندودن ~ mala çəkmək; گرفتن ~ gips qoymaq

گچ بری [gəçbori] divar və ya tavana gəc naxışı vurma (*yapma*)

گچ پزی [gəçpəzi] gəc bişirmə

گچکار [gəçkar] malakeş, suvaqçı

گچکاری [gəçkari] malalama, malakeşlik, suvaq, suvaqlama, suvaqçılıq; دیوارها ~• divarların suvaqlanması

گدا [geda // gəda] gəda, dilənçi, yolçu; شدن ~ dilənçi olmaq, yoxsullaşmaq

گدا بازی [gedabazi] *dan.* 1) simiclik; xəsislik; 2) özünü yoxsul göstərmə; در آوردن ~ a) simiclik etmək, xəsislik etmək; b) özünü yoxsul göstərmək

گداختن [qodaxtən] *k.* گداز [qodaz] 1) ərimək; əritmək (*metalı*); 2) bərk qızmaq; çox qızdırmaq

گداخته [qodaxte] گداختن *f.-nin k.z. f.sif.*: 1) ərimiş; əridilmiş (*metal*); 2) bərk qızmış

گدار [qodar] dayaz yer; keçid, bərə; بی ~ به آب زدن ◊ düşünülməmiş hərəkət etmək

گدازاده [gedazade] 1) gəda nəslindən olan; alçaq, yaramaz; 2) simic, xəsis

گدازش [qodazeş] ərimə (*metal*)

گدازه [qodaze] lava (*vulkanın ağzından çıxan odlu maye*)

گداصفت [gedasefət] *bax* گدازاده

گدا طبع [gedatəb'] *bax* گدازاده

گدایی [gedayi] 1) dilənçilik; 2) yoxsulluq; کردن ~ dilənmək, dilənçilik etmək

گذار [qozar] 1) گذاردن // گذاشتن *f.-nin k.*; 2) *bax* گذر

گذاردن [qozardən] *bax* گذاشتن

گذاشتن [qozaştən] *k.* گذار [qozar] 1) yerləşdirmək, qoymaq; روی میز ~• masanın üstünə qoymaq; کودک را ~ به کودکستان uşağı bağçaya qoymaq; 2) tərk etmək, atmaq; زن و بچه اش را گذاشت ورفت arvad-uşağını atıb getdi; 3) icazə vermək; بگذار برود icazə ver (*qoy*) getsin

گذر [qozər] گذشتن *f.-nin k.*: 1) keçid, yol; 2) keçmə; کردن ~ keçmək; گذرم افتاد yolum düşdü

گذران [qozəran] 1) keçici, keçən, müvəqqəti; 2) güzəran, yaşayış; کردن ~ yaşamaq

گذراندن [qozərandən] keçirmək; امتحان را ~ imtahan keçirmək; وقت ~ vaxt keçirmək; ~ خوش xoş keçirmək; از خیابان ~ küçədən keçirmək

گذرگاه [qozərqah] keçid, keçid yolu

گذرنامه [qozərname] 1) pasport; ~• سیاسی diplomatik pasport; 2) viza; 3) buraxılış

گذشت [qozəşt] 1) güzəşt, güzəştə getmə; 2) bağışlama, günahdan keçmə; 3) keçmə, qurtarma; پس از ~• دوماه iki ay keçəndən sonra; کردن ~ a) güzəştə getmək; b) günahından keçmək

گذشتگان [qozəşteqan] 1) ata-babalar; əcdad; 2) ölüb gedənlər

گذشتن [qozəştən] *k.* گذر [qozər] keçmək; getmək; از رودخانه ~ çaydan keçmək; عمر ~• ömrün keçməsi

گذشته [qozəşte] گذشتن *f.-nin k.z. f.sif.*: 1) keçmiş, keçən; سال• ~ keçən il; 2) *qram.*: زمان• ~ keçmiş zaman; 3) başqa, əlavə

گر [gor] I *tib.* qaşınma xəstəliyi, qoturluq; شدن ~ qoturluq basmaq, qoturlaşmaq

گر [gər] II اگر bağlayıcısının qısaldılmış forması

گراته [gerate] *dan.* manea, çətinlik (*işdə*); افتادن ~ çətinliyə düşmək

گراز [qoraz] qaban, çöl donuzu

گرازیدن [qorazidən] *bax* خرامیدن

گرامر [g(e)ramer] qrammatika

گرامی [gerami] əziz; hörmətli; داشتن ~ hörmət etmək; əzizləmək

گرامی داشت [goramidaşt] anma, yad etmə; anma mərasimi; qeyd etmə; خاطر ~ شهیدان ~ şəhidlərin xatirəsini qeyd etmə (*anma mərasimi keçirmə*)

گران [geran] 1) bahalı; baha qiymətli; 2) ağır, ağırçəkili; 3) dözülməz; آمدن ~ a) toxunmaq, xətrinə dəymək; b) çətinliklə dözmək; شدن ~ bahalaşmaq; کردن ~ bahalaşdırmaq; تمام شدن ~ baha başa gəlmək

گرانبار [geranbar] 1) yüklü; ağır-yüklü; 2): زن ~ hamilə qadın

گرانبها [geranbəha] *bax* گران **1)**

گران پا [geranpa] 1) astagəl; 2) ayağıağır

گران پایه [geranpaye] yüksəkrütbəli, yüksək vəzifə sahibi

گرانجان [gerancan] 1) astagəl, ləng, tənbəl; 2) xəsis, simic

گران سال [geransal] yaşlı, qoca

گرانفروش [geranforuş] bahacıl, bahaçı, baha satan

گرانقدر [gerangədr] qiymətli, dəyərli; əhəmiyyətli, mühüm

گران قیمت [gerangeymət] *bax* گران **1)**

گران مایه [geranmaye] 1) *bax* گران **1)**; 2) alicənab; əsil-nəcabətli; 3) əhəmiyyətli, vacib, mühüm

گرانی [gerani] 1) bahalıq; 2) ağırlıq

گراور [geravor] qravüra; şəkil (*metal, taxta, daş üzərində*); شدن ~ qravüra olunmaq, çəkilmək; کردن ~ qravüra çəkmək

گرایش [gerayeş] 1) həvəs, arzu, təmayül, meyil; 2) ənənə, istiqamət, cərəyan; سیاسی ~ siyasi xətt; siyasi cərəyan; کردن ~ *bax* گراییدن **1), 2)**

گراییدن [gerayidən] *k.* گرای [geray] 1) can atmaq, meyil göstərmək; 2) arzu etmək, istəmək

گربه [qorbe] pişik; ~ بچه pişik balası; ~ آبی su samuru; ◊ ~ در بغل افکندن biclik etmək; ~ در زندان کردن çox simiclik etmək; ~ در شلوار کردن biabır etmək, abrını ətəyinə tökmək

گربه رقصانی [qorberəğsani] *dan.* 1) fitnə, intriqa, oyun; 2) fırıldaq, hiylə; kələk; کردن ~ kələk gəlmək, fırıldaq işlətmək

گربه شو [qorbeşu] *bax* گربه شوری

گربه شوری [qorbeşuri] yaxalanma, yüngülvari yuyunma; کردن ~ yaxalanmaq, yüngülvari yuyunmaq

گربه کوهی [qorbekuhi] *zool.* vaşaq, yazıpişiyi

گرته برداری [gərtebərdari] 1) şəkil və ya cizgidən surət çıxarma; 2) təqlid etmə, yamsılama

گرچه [gərçe]: اگرچه bağlayıcısının qısaldılmış forması

گرد [gərd] 1) toz; دندان ~ diş tozu; لباس شویی ~ yuyucu toz; 2) toz dərman; اسپیرین ~ aspirin tozu (*dərman*)

گرد [gerd] 1) girdə, dairəvi; yumru; میز ~ dəyirmi masa; 2) kənar, ətraf, dövrə; شهر ~ şəhərin ətrafı; آمدن ~ toplaşmaq, yığışmaq; آوردن ~ yığmaq, toplamaq; tərtib etmək (*kitabı*); شدن ~ girdə olmaq; yumru olmaq; کردن ~ a) yuvarlaqlaşdırmaq (*yuvarlaq olmayan ədədi*); b) yığmaq

گرد [qord] pəhləvan; güclü; döyüşkən

گرداب [gerdab] burulğan, su burulğanı

گرد آلود [gerdalud] toz basmış, tozlu; شدن ~ tozlanmaq, tozla örtülmək; کردن ~ tozlandırmaq

گردان [gərdan] 1) fırlanan, dönən, hərlənən; صحنه ~ fırlanan səhnə; 2) dəyişən; dəyişkən

گردان [qordan] *hərb.* batalyon, tabor

گرداندن [gərdandən] 1) fırlatmaq; hərlətmək; 2) çevirmək; döndərmək; 3) burub açmaq; burub boşaltmaq; 4) idarə etmək; 5) gəzdirmək; 6) çevirmək, tərcümə etmək; 7) hücumu dəf etmək

گردانیدن [gərdanidən] *bax* گرداندن

گرداننده [gərdanənde] 1) fırladan; hərəkətə gətirən; 2) *c.* گردانندگان [gərdanəndeqan] a) idarə edənlər; işin başında duranlar; b) icraçılar; məsul şəxslər

گردانه [gərdane] 1) dəyirman daşı; 2) dişli çarx

گردآورنده [gerdavərənde] tərtibçi; toplayan

گردآوری [gerdavəri] tərtib etmə; toplama, yığma; شدن ~ tərtib olunmaq; toplanmaq; کردن ~ tərtib etmək; toplamaq

گردباد [gerdbad] burulğan, qasırğa

گردبر [gerdbor] burğu

گردپاش [gərdpaş] tozsəpən, tozlandırıcı

گردپاشی [gərdpaşi] *bot.* süni tozlandırma

گردش [gərdeş] 1) gəzinti, gəzmə; 2) fırlanma, hərlənmə; زمین ~ yerin fırlanması; 3) dövr etmə, dövran; پول ~ pulun dövriyyəsi; خون ~ qan dövranı; 4) növbə; dəyişiklik, gərdiş; روزگار ~ zəmanənin gərdişi, dövranın gərdişi

گردشگاه [gərdeşqah] gəzinti yeri

گردشگر [gərdeşgər] 1) turist; 2) səyyah

گردشگری [gərdeşgəri] 1) turizm; 2) səyahət

گردکان [gerdəkan] *bax* گردو

گردگرد [gerdgərd] *bax* گردان [gərdan] **1)**

گردگیر [gərdgir] 1) toz əskisi; süpürgə; 2) tozu buraxmayan; 3) tozsoran (*maşın*)

گردن [gərdən] 1) boyun; ~ پس boyun ardı, peysər; 2) boğaz (*şüşə və ya saxsı qabda*); خم کردن ~ baş əymək, boyun əymək; زدن ~ başını kəsmək; boynunu vurmaq (*cinayətkarın*); ◊ به ~ کسی انداختن birinin boynuna atmaq; birini günahlandırmaq; پیچیدن ~ boyun əyməmək, boyun qaçırmaq; به ~ گرفتن boynuna götürmək, öhdəsinə götürmək

گردنا [gərdəna] şiş (*kabab üçün*)

گردن بند [gərdənbənd] boyunbağı

گردنده [gərdənde] *bax* گردان [gərdan]

گردن فراز [gərdənfəraz] özündənrazı, təkəbbürlü, xudpəsənd, lovğa, eqoist

گردن فرازی [gərdənfərazi] özündənrazılıq, təkəbbürlük, xudpəsəndlik, lovğalıq, eqoistlik

گردن کش [gərdənkeş] 1) üsyankar; 2) qiyamçı; 2) tərs, inadkar, inadcıl;

3) baş əyməyən, tabe olmayan, itaət etməyən

گردن کشی [gərdənkeşi] 1) üsyan; qiyam; 2) tərslik, inadkarlıq; 3) itaətsizlik, baş əyməmə, tabe olmama; گردن ~ a) qiyam qaldırmaq; b) tərslik etmək; c) tabe olmamaq

گردن کلفت [gərdənkoloft] *dan.* 1) kobud; xuliqan; qoluzorlu; 2) boynuyoğun; 3) varlı, dövlətli; 4) nüfuzlu

گردن کلفتی [gərdənkolofti] *dan.* 1) kobudluq; xuliqanlıq; qoluzorluluq; 2) itaətsizlik, tabe olmama

گردن نهاده [gərdənnehade] müti, itaətkar, sözəbaxan

گردنه [gərdəne] I keçid, dağ keçidi

گردنه [gərdəne] II oxlov, vərdənə

گردنه گیر [gərdənegir] yolkəsən, soyğunçu

گردو [gerdu] qoz; ~ چوب qoz taxtası; ~ درخت qoz ağacı

گرد و خاک [gərdoxak] toz-torpaq; گردن ~ a) tozanaq qaldırmaq; b) səsküy qoparmaq

گردون [gərdun] 1) fırlanan; dönən; 2) fələk, dünya, göy qübbəsi; 3) tale, qismət, alın yazısı

گردونه [gərdune] iriçarxlı at arabası

گرده [gərde] 1) kalka kağızı (*surət çıxarmaq üçün*); 2) trafaret; 3) *bot.* tozcuq; پاشیدن ~ tozlandırmaq, tozcuq səpmək

گرده [gerde] 1) girdə, yumru; 2) yumru çörək; 3) düyü növü; ~ برنج girdə düyü

گرده [qorde] 1) böyrək; 2) bel; 3) kəmər; 4) boyun ardı, peysər; 5) mərdlik; şücaət; ◊ از ~ کسی کار کشیدن birini işləməyə məcbur etmək; birini istismar etmək

گرده افشانی [gərdeəfşani] *bax* گردپاشی

گردهمایی [gerdehəmayi] 1) toplaşma; 2) yığışma; 3) yığıncaq, toplantı; konfrans

گردی [gerdi] yumruluq, girdəlik

گردی [gərdi] tozlu, tozlu-torpaqlı

گردی [qordi] mərdlik, şücaət

گردیدن [gərdidən] 1) firlanmaq, hərlənmək; 2) gəzmək; 3) axtarmaq; 4) dəyişilmək; 5) yarışmaq

گرز [qorz] gürz, toppuz, əmud

گرزه [qorze] I gürzə (*ilan*)

گرزه [qorze] II *bax* گرز

گرسنگی [qorosnegi] aclıq; ~ دادن ac saxlamaq; ~ دیدن (خوردن، کشیدن) aclıq çəkmək

گرسنه [qorosne] ac; شدن ~ acmaq; ac olmaq

گرسنه چشم [qorosneçeşm] acgöz, tamahkar, həris

گرشال [qorşal] canavar-çaqqal cütlüyünün törəməsi

گرفت [gereft] tutulma; ~ خورشید *bax* کسوف

گرفتار [gereftar] 1) tutulmuş, ələ keçmiş; düçar olmuş; ~ بیماری xəstəliyə tutulmuş; ~ عشق eşqə düçar olmuş; 2) çox məşğul olan; شدن ~ tutulmaq, düçar olmaq; کردن ~ tutmaq (*həbs etmək*); düçar etmək

گرفتگی [gereftegi] 1) qəm, qüssə, kədər; 2) əngəl, maneə; 3) tutulma; ~ آواز səsin tutulması; ~ بینی burunun tutulması; ~ لوله borunun tutulması; ~ هوا havanın tutulması; bürkü

گرفتن [gereftən] *k.* گیر [gir] 1) tutmaq, almaq, götürmək; ələ keçirmək; ~ پول pul almaq; ~ دزد را oğ-

runu tutmaq; ~ شهر را şəhəri tutmaq; ~ شکافها را deşikləri tutmaq; ~ نامه məktub almaq; ~ سگ itin tutması; ~ کار işin tutması; işin alınması; 2) örtmək; ~ روی خود را üzünü örtmək; 3) basmaq; ~ آب su basmaq; ◊ ~ خود را özünü çəkmək, lovğalanmaq

گرفت وگیر [gereftogir] 1) qəddar (*rejim*), ciddi (*intizam*); 2) tutma, həbs etmə; 3) tuthatut, həbslər

گرفته [gerefte] گرفتن *f.-nin k.z.f.sif.*: 1) tutulma, tutulmuş, tutqun; 2) qəmli, qüssəli, kədərli

گرفته خاطر [gereftexater] *bax* گرفته 2)

گرفته زبان [gereftezəban] dili tutulan, kəkələyən, pəltək

گرفته لب [gereftelab] susan, sakit, danışmayan, lal-dinməz (*adam*)

گرگ [qorg] qurd, canavar; ◊ ~ پیر qoca qurd, hiyləgər; zirək; ~ در لباس میش qoyun dərisi geymiş qurd; hiyləgər

گرگ بچه [qorgbəç(ç)e] canavar balası

گرگ صفت [qorgsefət] 1) canavar təbiətli; 2) amansız; 3) qəddar, yırtıcı

گرگ منش [qorgmənəş] *bax* گرگ صفت

گرگ ومیش [qorgomiş] alaqaranlıq, ala-toranlıq, şəhərin gözü açılan vaxt

گرگینه [qorgine] 1) canavar dərisi; 2) canavar dərisindən tikilmiş kürk

گرم [gərm] 1) isti; ~ آب isti su; 2) canlı; işlək; ~ بازار işlək bazar; 3) qızğın, ehtiraslı; ~ آدم ehtiraslı adam; شدن ~ qızınmaq, qızışmaq; کردن ~ qızdırmaq; گرفتن ~ xoş münasibət göstərmək, mehribanlıq göstərmək

گرم [gerəm] qram

گرما [gərma] isti, bərk isti, bürkü; ~ تابستان yayın bürküsü

گرمابه [gərmabe] hamam

گرماسنج [gərmasənc] termometr, istilikölçən

گرماگرم [gərmagərm] isti-isti, isti halda, yubanmadan, dərhal

گرمخانه [gərmxane] istixana

گرمسیر [gərmsir] isti tropik iqlimli (*ölkələr*)

گرمک [gərmək] gərmək (*tez yetişən qovun növü*)

گرمکن [gərmkon] 1) qızdırıcı; 2) canlıq (*bədəni isti saxlayan geyim*)

گرم مزاج [gərmmezac] tündməzac, tündxasiyyət, çılğın

گرمی [gərmi] 1) istilik; 2) isti münasibət, istiqanlılıq; 3) canlanma; qarışıbqaynama; 4) coşma, qaynama, həvəs, ehtiras; 5) cəlbedicilik, məlahət

گرو [gerou] 1) girov; 2) mərc; ~ به گذاشتن girov qoymaq; از ~ در آوردن girovdan çıxarmaq; ~ به رفتن girova qoyulmaq; ~ در بودن girovda olmaq

گرو بندی [gerobəndi] mərc, mərcləşmə, mərc gəlmə; کردن ~ mərc gəlmək

گروگان [gerouqan] 1) girova qoyulmuş (*alınmış*) şey; 2) girov

گروگذاری [gerouqozari] girov qoyma

گروه [qoruh] 1) qrup, dəstə; 2) kütlə, izdiham, camaat; ~ مردم xalq kütləsi; 3) bölmə, hərbi dəstə

گروهان [qoruhan] *hərb.* rota, bölük

گروهبان [qoruhban] *hərb.* çavuş

گروه بندی [qoruhbəndi] qruplaşdırma; birləşmə; ~ نظامی hərbi birləş-

mə; شدن ~ qruplara ayrılmaq; qruplaşdırılmaq; کردن ~ qruplaşdırmaq

گروهه [qoruhe] 1) yumaq, kələf (*sap*); 2) kürəşəkilli; şarşəkilli

گروهی [qoruhi] qrup şəklində, bir yerdə

گرویدن [gerəvidən] *k.* گرای [geray] 1) birləşmək; 2) qovuşmaq, yaxınlaşmaq, yanaşmaq; 3) ardınca getmək, izləmək, yolu davam etdirmək

گره [gereh] 1) düyün; 2) dolaşıqlıq; 3) çətinlik; 4) qırış; ~ پیشانی alındakı qırış; افتادن ~ düyünə düşmək, çətinlik yaranmaq; انداختن~ (افکندن) düyünə salmaq; çətinlik yaratmaq; خوردن ~ düyünlənmək; bağlanmaq, nəyəsə bağlı olmaq; ~ گشودن (باز کردن) düyün açmaq; ◊ ~ کور kor düyün, açılmayan düyün

گره پیشانی [gerehpişani] qaşqabaqlı, acıqlı, hirsli

گره دار [gerehdar] 1) düyünlü; 2) dolaşıq; 3) çətin, mürəkkəb; 4) qırışlı; ~پیشانی qırışlı alın

گره درگره [gerehdərgereh] 1) düyünlü, pırtlaşıq, qarışıq; 2) çətin, mürəkkəb, dolaşığa düşmüş

گره گره [gerehgereh] *bax* گره درگره

گره گشا [gerehqoşa] düyünləri açan; çətinlikləri aradan qaldıran

گره گشایی [gerehqoşayi] düyünləri açma; çətinlikləri aradan qaldırma

گری [gəri] *bax* گر I

گرهی [gerehi] *bax* کلیدی; ~ مسایل əsas məsələlər

گریان [geryan] ağlar, ağlayan; شدن ~ ağlamaq; کردن ~ ağlatmaq

گریاندن [geryandən] ağlatmaq

گریبان [geriban //gəriban] yaxa; ~ دریدن (پاره کردن) a) paltarın yaxasını yırtmaq; b) ümidsiz olmaq; ~ کسی را گرفتن a) birinin yaxasından tutmaq; b) birinin dalınca düşmək; əl çəkməmək; ◊ دست به ~ بودن əlbəyaxa olmaq

گریپ [g(e)rip] qrip

گریختن [qorixtən] k. گریز [qoriz] 1) qaçmaq, qaçıb özünü xilas etmək; 2) çəkinmək, qaçınmaq; kənar gəzmək, uzaqlaşmaq

گریز [qoriz] گریختن *f.-nin k.*; 1) qaçış, qaçma; ~ قوه ازمرکز mərkəzdənqaçma qüvvəsi; 2) çəkinmə; kənara çıxma, uzaqlaşma; ~ راه geri çəkilmə yolu; 3) söhbəti dəyişmə; mövzudan kənara çıxma; زدن ~ a) işarə etmək; eyham vurmaq; b) söhbəti dəyişmək

گریزان [qorizan] 1) qaçan; 2) çəkinən; kənar gəzən, uzaqlaşan; شدن ~ *bax* گریختن

گریزاندن [qorizandən] qaçırmaq, qovmaq, uzaqlaşdırmaq

گریزپا [qorizpa] qaçan, qaçmağa adət edən

گریزگاه [qorizqah] çıxış yolu; sığınacaq

گریزناپزیر [qoriznapəzir] qaçılmaz, labüd, məcburi, istər-istəməz

گریزنده [qorizənde] 1) qaçan; 2) qaçaq; qaçqın

گریس [g(e)ris] sürtkü yağı, tavot

گریستن [geristən] *k.* گری [geri] ağlamaq; ~ زار زار zar-zar ağlamaq, hönkürmək

گریسکاری [g(e)riskari] avtomobili yağlama

گریم [q(e)rim] qrim; کردن ~ qrim etmək

گریه [gerye] ağlama; کردن ~ *bax* گریستن; افتادن ~ به ağlamağa başlamaq; انداختن ~ به ağlatmaq

گز [gəz] I gəz (*halva növü*)

گز [gəz] II 105 sm-ə bərabər uzunluq ölçü vahidi; کردن ~ ölçmək

گز [gəz] III *bot.* yulğun (*kol*)

گزاردن [qozardən] 1) aydınlaşdırmaq; şərh etmək, izah etmək; 2) icra etmək; ~ نماز namaz qılmaq; ~ خبر xəbər vermək

گزارش [qozareş] 1) hesabat; xəbər; məruzə; raport; 2) izah, şərh, yozum, yozma; دادن ~ hesabat vermək; məlumat vermək; məruzə etmək

گزارشگر [qozareşgər] 1) məruzəçi; şifahi hesabat verən; 2) müxbir; 3) şərhçi; 4) yuxuyozan

گزاف [gəzaf] 1) çox, həddən artıq; ~ مبلغ böyük məbləğ (*pul*); 2) boş, mənasız; ~ سخن boş söz

گزاف گو [gəzafqu] boşboğaz, çərənçi

گزاف گویی [gəzafquyi] boş danışma, boşboğazlıq, çərənçilik

گزافه [gəzafe] 1) *bax* گزاف; 2) yalan, şişirtmə

گزاییدن [gəzayidən] *bax* گزیدن

گزش [gəzeş] sancma, dişləmə

گزک [gəzək] imkan, fürsət; به ~ دست افتادن ələ imkan düşmək

گزند [gəzənd] 1) zərər, ziyan; 2) əziyyət; رساندن ~ a) zərər vurmaq; b) əziyyət vermək

گزندگی [gəzəndegi] 1) sancma; 2) acı, acılıq (*dildə*); 3) sancılan yer

گزنده [gəzənde] 1) sancan, vuran (*həşərat*); 2) batan (*tikan*); tikanlı; 3) zəhərli (*ilan, həşərat*)

گزیدن [gəzidən] sancmaq, dişləmək; qapmaq; زنبور ~ arı sancması; سگ ~ it qapması

گزیدن [qozidən] *k.* گزین [qozin] 1) seçmək; 2) üstün tutmaq

گزیده [qozide] گزیدن *f.-nin k.z. f.sif.*; 1) seçilmiş, seçmə; ~ اشعار seçilmiş şeirlər; 2) seçilmiş; nümayəndə; ~ مردم xalqın nümayəndəsi

گزیر [qozir] çıxış yolu; çarə, əlac; نداشتن ~ çıxış yolu tapmamaq; məcbur olmaq

گزین [qozin] گزیدن *f.nin k.*; seçilmiş, üstün, yüksək

گزینش [qozineş] seçim, seçmə

گزینه [qozine] seçilmiş əsərlər toplusu; ادب فارسی ~ seçilmiş fars ədəbiyyatı toplusu

گس [gəs] ağızbüzüşdürən, büzüşdürücü (*dad*)

گساردن [qosardən] içmək, dadmaq; nuş etmək

گساریدن [qosaridən] *bax* گساردن

گستاخ [qostax] 1) abırsız, arsız, həyasız; sırtıq, üzlü; 2) igid, cəsur; 3) ədəbsiz, kobud; شدن ~ a) abırsız olmaq; b) cəsur olmaq

گستاخانه [qostaxane] 1) abırsızcasına, həyasızcasına; 2) cəsarətlə; 3) *bax* گستاخ **1), 2)**

گستاخی [qostaxi] 1) abırsızlıq, həyasızlıq; 2) ədəbsizlik, kobudluq; 3) cəsarət

گستردن [qostərdən] 1) sərmək, döşəmək; ~ خالی xalça sərmək; 2) yaymaq, rəvac vermək; ~ داد ədalətə rəvac vermək, ədalət göstərmək, ədaləti yaymaq

گسترده [qostərdə] گستردن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) yayılmış; 2) geniş; ~ مذاکرات geniş müzakirələr

گسترش [qostəreş] yayma; genişlənmə; inkişaf; ~ دامنه دوستی dostluq əlaqələrinin genişlənməsi; ~ بخشیدن (دادن) yaymaq, inkişaf etdirmək; ~ یافتن yayılmaq, inkişaf etmək

گستره [qostəre] inkişaf, irəliləyiş, tərəqqi; ~ علم elmin inkişafı

گستریدن [qostəridən] *bax* گستردن

گسستگی [qosəstegi] *bax* گسیختگی

گسستن [qosəstən] *bax* گسیختن

گسسته [qosəstə] گسستن *f.-nin k.z. f.sif.*; ayrılmış, kəsilmiş (*əlaqə, münasibət*)

گسسته دل [qosəstedel] incik, incimiş, qəlbisınıq

گسل [qosəl] // گسستن // گسیختن // گسلیدن *fellərinin k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "pozan", "qıran", "sındıran" mənalarını bildirir: پیمان گسل əhdi pozan; زنجیر گسل zənciri qıran

گسلیدن [qosəlidən] *bax* گسیختن

گسیختگی [qosixtegi] kəsilmə, qırılma, üzülmə; ~ ریسمان ipin kəsilməsi

گسیختن [qosixtən] *k.* گسل [qosəl] 1) kəsmək; kəsilmək; qırmaq; 2) dayandırmaq, dondurmaq (*əlaqəni*)

گسیل [qosil] ötürmə, göndərmə, yola salma; ~ داشتن (کردن) ötürmək (*siqnalı*); göndərmək, yola salmaq

گشا [qoşa] گشادن *f.-nin k.*; mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "açan" mənasını bildirir: دلگشا ürəkaçan; مشکل گشا çətinlikləri açan

گشاد [qoşad] I enli, geniş; ~ کوچهٔ enli küçə; ~ شدن enli olmaq, genəlmək; ~ کردن genəltmək; ◊ ~ دادن nərd oyununda risk etmək, xana açmaq

گشاد [qoşad] II *dan.* tənbəl

گشاد باز [qoşadbaz] *dan.* xərci ilə qazancının hesabını bilməyən; bədxərc, israfçı

گشادگی [qoşadegi] genişlik; vüsət

گشادن [qoşadən] *bax* گشودن

گشاده [qoşade] گشادن *f.-nin k.z.f.sif.*; açılmış; açıq

گشاده دست [qoşadedəst] əliaçıq, səxavətli

گشاده دستی [qoşadedəsti] əliaçıqlıq, səxavətlilik

گشاده دل [qoşadedel] 1) ürəyiaçıq; alicənab; 2) şad, şən, fərəhli

گشاده دلی [qoşadedeli] 1) ürəyiaçıqlıq; alicənablıq; 2) şadlıq, sevinc

گشاده رو [qoşaderu] gülərüz, şən, fərəhli

گشاده رویی [qoşaderuyi] gülərüzlülük; şadlıq, sevinc

گشاده زبان [qoşadezəban] gözəl danışan, dil-dil ötən

گشاده زبانی [qoşadezəbani] gözəl danışma, bəlağət, fəsahət

گشاده مشرب [qoşademəşrəb] istiqanlı, adamayovuşan

گشادی [qoşadi] genişlik; genlik (*paltarda*)

گشایش [qoşayeş] açılış (*iclas, məclis və s.*); ~ دادن a) açmaq (*iclası, məclisi*); b) genişləndirmək; ~ یافتن açılmaq

گشت [gəşt] 1) gəzinti, gəzmə; 2) patrulun müəyyən bir xətt üzrə hərəkəti; ~ زدن gəzmək; gəzib-dolanmaq (*patrul*)

گشتن [gəştən] *k.* گرد [gərd] *bax* گردیدن

گشتی [gəşti] *hərb.* patrul, gecə qarovulu, gecə gözətçisi; ~ واحد gözətçi dəstəsi

گشن [qoşn // qoşən // gəşen] 1) erkək; 2) döllənmə; 3) *bax* گشن گیری

گشن گیری [qoşngiri] mayalandırma, dölləndirmə; ~ کردن mayalandırmaq

گشنگی [qoşnegi] *dan. bax* گرسنگی

گشنیده [qoşnide] mayalanmış

گشنیز [geşniz] keşniş

گشودن [qoşudən] *k.* گشا [qoşa] açmaq; ~ دررا qapını açmaq; ~ سررا sirri açmaq; ~ گره را düyünü açmaq

گفتار [qoftar] 1) danışıq, söhbət, söz; 2) çıxış, məruzə; 3) fəsil; ~ دوم ikinci fəsil; 4) məqalə; ~ در بار علم عروض əruz elmi haqqında məqalə

گفتگو [qoftoqu] 1) danışıq, söhbət; dialoq, mükalimə; 2) mübahisə, mübahisə etmə; ~ کردن söhbət etmək; ~ به پرداختن danışmağa başlamaq, danışığa başlamaq

گفتن [qoftən] *k.* گو(ی) [qu(y)] danışmaq, demək, söyləmək; ~ بد söymək; ~ شعر şeir yazmaq; şeir qoşmaq

گفتنی [qoftəni] deməli, deyilməli; deyilməyə layiq olan

گفت و شنود [qoftoşenud // qoftoşonud] *bax* گفتگو 1)

گفت و شنید [qoftoşenid] *bax* گفتگو 1)

گفت و گو [qoftoqu] *bax* گفتگو

گفته [qofte] گفتن *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) söz, söz-söhbət; 2) demə, söyləmə; 3) deyilmiş, söylənilmiş

گل [gel] gil, palçıq; ~ آبی göy rəngli gil (*vaxtilə Abşeron quyularından çıxarılan və baş yumaq üçün istifadə olunan gil növü*)

گل [qol] I gül, çiçək; ~ تاج əklil; ~ داودی payızgülü, xrizantema; ~ سرخ qızılgül; ~ چیدن gül dərmək; ~ نشاندن (کردن) دادن çiçəklənmək; gül əkmək; ◊ ~ انداختن qızarmaq (*yanaq*); ~ ازگلشن شکفتن sevinmək, könlü açılmaq

گل [qol] II *idm.* qol; ~ زدن qol vurmaq

گلاب [qolab] gülab, gül suyu

گلابتون [qolabətun // qolabetun] gülə bətin, zərli və ya gümüş sapdan toxunan parça (*bafta*)

گلابی [qolabi] armud, armud ağacı

گل آرایی [qolarayi] gül bəzəmə; güllərlə bəzəmə (*güldanı, bağı, ağacların kənarını*)

گل آلود [gelalud] 1) gilli, palçıqlı; 2) bulanıq, lilli; ~ آب bulanıq su; ~ کردن çirkləndirmək, bulandırmaq

گل افشان [qoləfşan] gül səpələnmiş; gül səpilmiş; ~ کردن gül səpmək

گل اندام [qoləndam] gülbədənli, zərifbədənli

گلاویز [gəlaviz] asılma, asılmış, asılı, sallanan; ~ شدن a) asılmaq, sallanmaq; b) yaxadan yapışmaq, əlbəyaxa olmaq

گلبانگ [qolbang] 1) hündür səs, çağırış; 2) bülbül cəh-cəhi

گلبرگ [qolberg] gül yarpağı

گلبن [qolbən] gül kolu

گلچین [qolçin] 1) gül dərən; gül yığan; 2) seçilmiş əsərlər toplusu; ~ ادبی antologiya; ~ کردن seçmək

گلخانه [qolxane] istixana (*gül yetiş-dirmək üçün*), şitillik, oranjereya

گلخن [qolxən] hamamı qızdıran ocaq

گلدار [qoldar] güllü, güllü-çiçəkli

گلدان [qoldan] güldan, gül qabı

گلدسته [qoldəste] I gül dəstəsi

گلدسته [qoldəste] II minarə (*məsciddə*)

گلدوزی [qolduzi] naxış tikmə (*parçada*)

گلرنگ [qolrəng] qızılgül rəngli, al-qırmızı

گلزار [qolzar] gülzar, gülüstan, güllük, çiçəklik

گلستان [qolestan] gülüstan, gül bağı; bağ, bağça

گلشن [qolşən] güllük, gülşən, gül bağı

گلفام [qolfam] *bax* **گلرنگ**

گل کار [gelkar] malakeş, suvaqçı

گل کار [qolkar] gül əkən, bağban

گل کاری [gelkari] 1) malakeşlik, suvaqçılıq; suvaq işləri; 2) malakeş-lik etmə, suvaqçılıq etmə

گل کاری [qolkari] 1) gül əkmə, gülçülük; 2) gülçü peşəsi; **شدن ~** gül əkilmək; **کردن ~** gül əkmək

گل کلم [qolkələm] gül kələm

گلگشت [qolgəşt] gəzmə (*bağda, güllükdə*), gül seyrinə çıxma, xoş gəzinti

گل مژه [qolmoje] itdirsəyi

گل مست [qolməst] *dan.* sərxoş, kefikök, hallı, yarımsərxoş

گلنگبین [qoləngəbin] balda hazır-lanmış gül mürəbbəsi

گلنم [qolnəm] çiskin, çiskin yağış; çiləmə (*yağış, su*); **زدن ~** çiskinlə-mək, yağış çiləmək

گلو [gəlu] boğaz; **سرخ ~** *bax* **مری**; **تر (تازه) کردن ~** ◊ boğazı islatmaq, bir qurtum su içmək

گلوبند [gəlubənd] *bax* **گردن بند**

گلودرد [gəludərd] boğaz ağrısı, angina

گلوسوز [gəlusuz] 1) boğaz yandı-ran, çox isti; 2) çox şirin

گلوگیر [gəlugir] 1) nəfəs yolunu tutan, boğazdan keçməyən (*ye-mək*); 3) çox şirin; boğucu, boğan; **شدن ~** boğaz tutulmaq

گلیز [geliz] ağız suyu

گلوله [qolule] 1) topa; şar, kürəcik; **برف ~** qar topası; 2) yumaq; **نخ ~** sap yumağı; 3) güllə; **رسام ~** işıq-saçan güllə; **خوردن ~** güllə dəymək, güllə yarası almaq; **شدن ~** yumağa dönmək; **کردن ~** topalamaq, cəm-ləmək, yığmaq

گلوله باران [qolulebaran] gülləba-ran; **کردن ~** gülləbaran etmək

گله [gəlle] naxır, ilxı, sürü

گله [gele] 1) giley; şikayət; 2) in-ciklik; **کردن ~** gileylənmək

گلیم [gelim] kilim, palaz; ◊ **خودرا ~ از آب کشیدن** çulunu sudan çıxarmaq, öz başını dolandıra bilmək

گلیم بافی [gelimbafi] kilim toxuma, palaz toxuma

گم [qom] itmə; sıradan çıxma; **~ شدن** itmək, yox olmaq; **کردن ~** itir-mək; ◊ **ترکردن ۱۰۰ خودرا ~** rədd ol!

گماردن [qomardən] *bax* **گماشتن**

گماریدن [qomaridən] *bax* **گماشتن**

گماشتن [qomaştən] *k.* **گمار** [qomar] vəzifəyə qoymaq, vəzifəyə təyin etmək

گمان [qoman] 1) güman, zənn, fikir; **به من ~** mənim fikrimcə; 2) şəkk, şübhə; **به ~ افتادن** şübhəyə düşmək

گمانه [qomane] 1) *tib.* zond (*orqa-nizmin daxilini yoxlamaq üçün boru, cihaz*); 2) kəşfiyyat quyusu; **زدن ~** zondla öyrənmək, zond salmaq

گمانه زنی [qomanezəni] tədqiqat xarakterli qazıntı işi

گمراه [qomrah] 1) yolunu azmış; səhv etmiş; 2) pis yola düşmüş, poz-ğunlaşmış; **شدن ~** a) yolunu azmaq; b) pozğunlaşmaq; **کردن ~** a) yolunu azdırmaq; b) pozğunlaşdırmaq

گمراهی [qomrahi] 1) yolunu azma; 2) pozğunlaşma; **به ~ افتادن** *bax* **گمراه گمراه شدن** (*sözündə*)

گمرک [qomrok] *c.* **گمرکات** [qom-rokat] gömrük; gömrük haqqı; **از ~ در آوردن** gömrük haqqını verib malı götürmək

گمرکچی [qomrokçi] gömrükçü, gömrük işçisi

گمرکی [qomroki] gömrükə aid olan; **~ تعرفه** gömrük tarifi; **~ عواید** gömrük gəliri

گم شده [qomşode] itmiş; **~ کیف** it-miş çanta

گمنام [qomnam] naməlum, məlum olmayan, tanınmayan, **~ سرباز** naməlum əsgər

گناه [qonah] 1) günah, təqsir, suç; **~ کردن** günah işlətmək; b) cinayət etmək; ◊ **کسی را ~ شستن** böhtan atmaq; qeybət qırmaq

گناه آلود [qonahalud] *bax* **گناهکار**

گناهکار [qonahkar] günahkar, təq-sirkar, suçlu

گناهکاری [qonahkari] günahkarlıq, təqsirkarlıq

گنبد [qombəd] günbəz; qübbə; göy qübbəsi; **ازرق (گردنده) ~** səma, göy qübbəsi; **لاجوردی ~** buludsuz göy, mavi səma

گنج [gənc] xəzinə, dəfinə, yeraltı sərvət

گنج [qonc] **گنجیدن** *f.-nin k.*; həcm, tutum

گنجاندن [qoncandən] 1) yerləşdir-mək, sığışdırmaq; 2) nəşr etdirmək, çap etdirmək (*məqaləni*)

گنجانیدن [qoncanidən] *bax* **گنجاندن**

گنجایش [qoncayeş] 1) tutum, həcm; 2) tonnaj, yükgötürmə qabiliyyəti

گنجشک [qonceşk] sərçə

گنجشک دل [qonceşkdel] qorxaq

گنجه [gənce] divar şkafı, divar dolabı

گنجیدن [qoncidən] sığmaq, sığış-maq, yerləşmək; **این حرف به عقل نمی گنجد** bu söz ağıla sığmır

گنجیده [qoncide] **گنجیدن** *f.-nin k.z.f.sif.*; yerləşmiş, sığışmış

گنجینه [gəncine] 1) xəzinə; **دانش ~** bilik xəzinəsi; 2) anbar; kitab sax-lanılan yer

گند [gənd] I **گندیدن** *f.-nin k.*; pis iy

گند [qond] II *anat.* xaya

گنداب [gəndab] iylənmiş su, qoxu-muş su, çirkab suları

گنداندن [gəndandən] xarab etmək, korlamaq, çürütmək, iyləndirmək

گندزدایی [gəndzedəyi] dezinfeksi-ya; **کردن ~** dezinfeksiya etmək

گند زدوده [gəndzedude] dezinfek-siya olunmuş

گندم [gəndom] buğda; **~ ارد** buğda unu; **~ خوشه** sünbül; **~ دیمه** dəmyə buğda

گندم سیاه [gəndomsiyah] qarabaşaq
گندم کوب [gəndomkub] toxmaq, paya (*taxıl döymək üçün*)
گندم گون [gəndomqun] qarabuğdayı, qarayanız, əsmər
گندمه [gəndome] ziyil
گند میان [gəndomiyan] dənli bitkilər, taxıl
گنده [gənde] iylənmiş, çürümüş, xarab olmuş
گنده [qonde] 1) kök, gonbul; 2) böyük, iri; **شدن ~** böyümək; **کردن ~** a) böyütmək; b) şişirtmək, mübaliğə etmək
گندیدگی [gəndidegi] çürümə, iylənmə, xarab olma
گندیدن [gəndidən] çürümək, iylənmək, xarab olmaq
گندیده [gəndide] **گندیدن** *f.-nin k.z. f.sif.;* çürümüş, iylənmiş, xarab olmuş
گنگ [qong] 1) lal; **مادرزاد ~•** anadangəlmə lal; 2) aydın olmayan, naməlum, qeyri-müəyyən; **شدن ~** a) lal olmaq; b) aydın olmamaq; naməlum olmaq; **کردن ~** a) lal etmək; b) qarışdırmaq, dolaşıq salmaq
گنه [qonəh] *bax* **گناه**
گو [qu] **گفتن** *f.nin k.;* mürəkkəb sözlərin 2-ci komponenti kimi işlənərək "deyən", "söyləyən" mənalarını bildirir: **سخنگو** şərhçi, məruzəçi; **پرگو** çərənçi; **دروغگو** yalançı
گوارا [qovara // gəvara] 1) tez həzm olunan, yüngül həzm olunan; 2) dadlı, ləzzətli; **~ آب•** içməli su; dadlı su; **(شدن) آمدن ~** ləzzət vermək; **بودن ~** ləzzətli olmaq
گواردن [qovardən] *bax* **گواریدن**
گوارش [qovareş] həzm, həzm olunma; **~ دستگاه•** həzm orqanı
گواریدن [qovaridən] həzm etmək
گواه [qovah // gəvah] şahid; **~ آوردن** şahid gətirmək; **خواستن ~** şahid tələb etmək; **گرفتن ~** şahid tutmaq
گواهی [qovahi //gəvahi] şahidlik ifadəsi; şəhadətnamə; **دادن ~** a) şahidlik etmək; şahidlik ifadəsi vermək; b) təsdiq etmək; **شدن ~** təsdiq olunmaq
گواهی نامه [qovahiname] 1) yazılı şəhadətnamə, sertifikat, vəsiqə, arayış; **رانندگی ~•** sürücülük vəsiqəsi; 2) diplom, attestat; **دبیرستان ~•** orta təhsil haqqında attestat
گوجه [qouce] alça
گوجه فرنگی [qoucefərəngi] pomidor
گود [qoud] 1) dərin; 2) çala, çökək, çuxur; **زورخانه ~•** zorxana səhnəsi; **(شدن) افتادن ~** çökmək, çuxura düşmək; dərinləşmək; **کردن ~** dərinləşdirmək
گودافتاده [qoudoftade] çuxura düşmüş (*gözlər*)
گودال [qoudal] dərə, çuxur, xəndək, çala; **~• آب** su çuxuru; **گودالهای ضد• تانک** tank əleyhinə xəndəklər
گود برداری [qoudbərdari] xəndək qazıma
گودی [qoudi] 1) dərinlik; 2) *bax* **گود 2)**
گور [qur] gor, qəbir; **کردن (نهادن) ~** basdırmaq; ◊ **پدرش ~•** atasının goruna; **خودرا کندن ~•** öz gorunu qazımaq, özünü təhlükəyə salmaq
گوراسب [qurəsb] vəhşi at, zebra
گوربگور [qurbequr] *vul.* gorbagor; **شدن ~** gorbagor olmaq
گورخر [qurxor] 1) vəhşi eşşək; 2) *bax* **گوراسب**

گورزاد [gurzad] cırtdan, liliput
گورستان [qurestan] qəbiristanlıq
گورکن [qurkən] 1) qəbirqazan; 2) goreşən (*heyvan*); 3) qəbir oğrusu
گوریل [qoril] qorilla
گوزن [gəvəzn] maral
گوژ [quj] əyilmiş, bükülmüş (*bel*)
گوژ پشت [qujpoşt] *bax* **کوژ پشت**
گوساله [qusale] dana
گوسفند [qusfənd] qoyun; **کوهی ~•** muflon; **ماده ~•** dişi qoyun; **نر ~•** erkək qoyun, qoç
گوسفند داری [qusfənddari] qoyunçuluq
گوش [quş] 1) qulaq; 2) xəbərçi; ◊ **ایستادن ~** gizlincə qulaq asmaq; **به زنگ بودن ~** qulağı səsdə olmaq; **خاریدن ~** fikrə getmək; fikirləşmək; **خواباندن ~** pusquda durmaq, fürsət axtarmaq; **دادن ~** qulaq asmaq; **~• کسیرا پرکردن** birinin qulağını doldurmaq; **~• کسی را کشیدن** birinin qulağını çəkmək; **~ را پنبه گذاشتن** qulağına pambıq tıxamaq; **~• شیطان کر** qulaqlara qurğuşun!
گوش بر [quşbor] *dan.* qulaqkəsən; fırıldaqçı; yalançı
گوش پهن [quşpəhn] şəlpəqulaq, palazqulaq
گوشت [quşt] ət; **~• دنده** qabırğa əti; **~• ران** bud əti; **سرسینه ~•** döş əti; **~• سفید** toyuq və ya balıq əti; **~• قرمز** iri və xırdabuynuzlu heyvan əti (*inək, qoyun və s.*); **~• لخم** tikə ət
گوش خراش [quşxəraş] 1) qulaqbatıran, qulaqbatırıcı (*səs*); 2) kobud (*söz*)
گوش درد [quşdərd] qulaq ağrısı
گوشزد [quşzəd] 1) xəbərdarlıq; 2) yada salma; **کردن ~** a) xəbərdarlıq etmək; b) yada salmaq
گوشمالی [quşmali] *dan.* qulaqburması; **دادن ~** qulaqburması vermək
گوش ماهی [quşmahi] balıqqulağı
گوشواره [quşvare] sırğa
گوشه [quşe] guşə, künc, bucaq; **~• اتاق** otağın küncü; **گرفتن ~** kənara çəkilmək; camaatdan uzaqlaşmaq; tək-tənha yaşamaq
گوشه نشین [quşeneşin] guşənişin, tərki-dünya; tək-tənha yaşayan; **شدن ~** guşənişin olmaq
گوشی [quşi] 1) telefon dəstəyi; 2) *tib.* stetoskop (*ürək və ciyərlərin tonunu yoxlamaq üçün cihaz*); 3) qulaqlıq (*papaqda, radio aparatında*); 4) qulağa məxsus (*əşya və ya cihaz*)
گوگرد [qugerd] 1) *kim.* kükürd; **~• جوهر** kükürd turşusu; 2) kibrit
گول [qul] 1) yalan, fırıldaq; 2) *bax* **گول خور**; **خوردن ~** aldanmaq; **زدن ~** aldatmaq
گول خور [qulxor] 1) sadəlövh, hər şeyə inanan; 2) axmaq, sarsaq, maymaq
گول زن [qulzən] 1) aldadan, fırıldaqçı, kələkbaz, dələduz; 2) hiyləgər, zirək
گون [gəvən] *bot.* gəvən
گوناگون [qunaqun] cürbəcür, çeşidli; müxtəlif; növbənöv
گونا گونی [qunaquni] cürbəcürlük, müxtəliflik, rəngarənglik
گونه [qune] 1 yanaq
گونه [qune] II cür, növ, tərz, üsul, vasitə; yol; **~ این** bu cür; **به این ~** beləliklə, bu cür, bu yolla
گونه ای [qunei]: **~ استخوان•** almacıq sümüyü
گونی [quni] böyük kisə; kisəlik parça

گوهر [qouhər] 1) gövhər; cavahir, daş-qaş; 2) mirvari, inci; **شبچراغ** ~ən yaxşı mirvari növü; 3) mahiyyət; təbiət, keyfiyyət

گوهربار [qouhərbar] 1) gövhər saçan, gövhər yağdıran; 2) natiq, bəlağətli

گوهردار [qouhərdar] daş-qaşlı, gövhərlə bəzədilmiş

گوهرزا [qouhərza] 1) əsil-nəcabətli; 2) əliaçıq; alicənab

گوهرفشان [qouhərfeşan] *bax* **گوهربار**

گوی [quy] 1) şar; **بیلیارد** ~ bilyard şarı; 2) top

گویا [quya] I guya, sanki, elə bil ki

گویا [quya] II 1) danışan, deyən; **طوطی**~ danışan tuti; 2) səsli; **فیلم** ~ səsli film; 3) aydın, səlis (*nitq*)

گویش [quyeş] 1) dialekt, ləhcə, şivə; 2) tələffüz, deyiliş

گویش شناس [quyeşşenas] dialektoloq

گویش شناسی [quyeşşenasi] dialektologiya

گویندگی [quyəndegi] 1) natiqlik sənəti; gözəl danışma; 2) diktor oxusu, diktorluq

گوینده [quyənde] 1) danışan, deyən; 2) diktor; 3) şair

گه [gəh] *bax* **گاه**

گه [qəh] nəcis; ◊**خوردن** ~ qəbahətli iş tutmaq; **زدن** ~ korlamaq, yararsız hala salmaq

گهر [qohər] bax **گوهر**

گهواره [gəhvare] beşik; **جنباندن** ~ beşik yırğalamaq; ◊ **فنا** ~ bu dünya, fani dünya

گهی [gəhi] *bax* **گاهی**

گیاه [giyah] ot, bitki; **دارویی** ~ dərman bitkisi

گیاهخوار [giyahxar] otyeyən; vegeterian (*ət yeməyən adam*)

گیاه شناسی [giyahşenasi] botanika

گیاهک [giyahək] rüşeym (*bitkilərdə*)

گیاهی [giyahi] bitkiyə aid olan; **روغن** ~ bitki yağı; **غذای** ~ vegeterian (*bitki*) yeməyi

گیتار [gitar] gitara; **زدن** ~ gitara çalmaq

گیتارزن [gitarzən] gitaraçı, gitarada çalan

گیتی [giti] dünya, aləm, kainat

گیج [gic] 1) gic; diqqətsiz; huşsuz, yaddaşsız; 2) başı gicəllənən; 3) heyrətə gələn, təəccüblənən; **سرم** ~ **میرود** başım gicəllənir; **شدن** ~ a) huşsuz olmaq, diqqətsiz olmaq; b) heyrətə gəlmək, ağlını itirmək; **کردن** ~ başı gic etmək, zəhlə tökmək

گیجگاه [gicqah] gicgah

گیجی [gici] 1) huşsuzluq, diqqətsizlik, unutqanlıq; 2) başgicəllənməsi; 3) heyrət, təəccüb

گیر [gir] **گرفتن** *f.-nin k.*; 1) çətinlik, əngəl, maneə; 2) tutma; yubatma; 3) sancaq (*baş üçün*); ◊ **افتادن** ~ ələ keçmək; **آمدن** ~ ələ gəlmək; **انداختن** ~ ələ keçirmək, əldə etmək; tutmaq

گیرا [gira] cazibəli, cəlbedici; **چشمان** ~ cazibəli gözlər

گیراگیر [giragir] *bax* **گیرو دار**

گیراندن [girandən] alışdırmaq, alovlandırmaq

گیرنده [girənde] 1) qəbuledici (*radio*); qəbul edən, alan; 2) *bax* **گیرا**

گیرودار [girodar] 1) toqquşma, tutaşma; döyüşmə, vuruşma; 2) qarışıqlıq, çaşbaşlıq

گیره [gire] sancaq, qısqac

گیس [gis] *bax* **گیسو**

گیس باف [gisbaf] lent (*saç üçün*)

گیس بند [gisbənd] *bax* **گیس باف**

گیسو [gisu] *c.* **گیسوان** [gisovan] saç, uzun saç; hörük; **بافتن** ~ saç hörmək

گیشه [gişe] 1) kassa pəncərəsi; 2) bilet kassası (*teatrda, vağzalda*)

گیلاس [gilas] I stəkan; badə, qədəh, piyalə

گیلاس [gilas] II gilas (*meyvə*); **درخت** ~ gilas ağacı

گیومه [giyome] dırnaq (*yazı işarəsi*); **در** ~ dırnaq arasında

گیوه [give] givə (*üzü sapla toxunan yüngül yay ayaqqabısı*); ◊ **را** ~ **ور کشیدن** işə hazır olmaq

گیه [giyəh] *bax* **گیاه**

گیهان [geyhan] *bax* **کیهان**

ل

ل [lam] fars əlifbasının iyirmi yeddinci hərfi; əbcəd hesabında 30 rəqəmini ifadə edir

لا [la] 1) lay; qat; təbəqə; ~ پارچه parçanın qatı; 2) iç, ara; ~ کتاب kitabın arası; ~ در نگاه کردن qapının arasından (*deşiyindən*) baxmaq

لاابالی [laobali] əhli-kef, səhlənkar, qayğısız, laqeyd

لاابالی گری [laobaligəri] 1) laqeydlik, etinasızlıq, diqqətsizlik, səhlənkarlıq; 2) saymazlıq; ~ کردن a) laqeydlik etmək; b) saymazlıq etmək

لاادری [laədri] 1) naməlum; 2) bilmirəm, mənə məlum deyil; 3) *c.* لاادریون [laədriyyun] aqnostiklər

لااقل [laəğəl(l)] ən azı, heç olmasa

لابد [labod(d)] 1) hökmən, mütləq; yəqin; 2) məcbur; ~ شدن məcbur olmaq

لابراتوار [laboratuar] laboratoriya

لابرلا [labərla] *bax* لابلا

لابلا [labela] 1) laybalay; çoxsaylı, çoxqatlı; 2): ~ از arasından; ~ از درختان ağacların arasından

لابه [labe] I 1) yalvarma, yalvarış; 2) şikayət; giley; ~ کردن a) yalvarmaq; b) gileylənmək

لابه [labe] II 1) yaltaqlıq; 2) hiylə; yalan; 3) rişxənd, istehza; zarafat

لابه گر [labegər] I 1) yalvaran, yalvar-yaxar edən; 2) şikayət edən; giley-güzar edən

لابه گر [labegər] II 1) yaltaq; 2) hiyləgər; yalançı

لاپوشانی [lapuşani] eyibləri ört-basdır etmə, eyibləri ört-basdır etməyə çalışma; ~ کردن eyibləri ört-basdır etmək

لات [lat] *dan.* 1) avara; 2) lüt, heç nəyi olmayan; 3) dələduz; xuliqan

لات بازی [latbazi] *dan.*1) lotuluq; 2) dələduzluq; xuliqanlıq; ~ در آوردن a) xuliqanlıq etmək; b) özünü yaxşı göstərmək

لات و پات [latopat] *dan.* 1) olduqca kasıb, lüt, dilənçi; 2) taybatay, açıq (*qapı, pəncərə*)

لات و لوت [latolut] *dan. bax* لات و پات 1)

لاتی [lati] 1) kasıblıq, yoxsulluq; 2) dələduzluq, xuliqanlıq

لاجرعه [lacor'e] birdəfəyə, birnəfəsə; ~ سرکشیدن (نوشیدن) birnəfəsə içmək, axıra qədər içmək

لاجرم [lacərəm] 1) çarəsiz, istər-istəməz, məcburən; 2) şübhəsiz, yəqin, əlbəttə; 3) buna görə, buna əsasən

لاجورد [lac(e)vərd] 1) *miner.* lacivərd, lazurit (*qiymətli daş*); 2) açıq-göy rəng

لاجوردی [lac(e)vərdi] 1) *bax* لاجورد 2); 2) lacivərddən düzəldilmiş; ~ کردن açıq-göy rəngə boyamaq

لاجون [lacun] *dan.* zəif, cansız

لاحق [laheğ] 1) sonrakı; ~ سابق و əvvəlki və sonrakı; 2) birləşən, birləşmiş; ~ شدن (گردیدن) a) qovub çatmaq, yetişmək; b) birləşmək; yanaşı olmaq

لاحقه [laheğe] 1) *bax* لاحق; 2) *c.* لواحق [ləvaheğ] əlavə, qoşulma

لادن [ladən] *bot.* ərikgülü; ~ گل ərikgülü çiçəyi

لاروب [larub] draqa (*yerqazan maşın*); çay, göl və dəniz limanlarının dibini təmizləyən qurğu

لاروبی [larubi] 1) yeri dərinləşdirmə (*qazma*); 2) çay, göl və dəniz limanlarının dibini təmizləmə

لاریب [lareyb] *bax* لا شک

لازال [lazal] ölməz, əbədi, həmişəyaşar

لازم [lazem] 1) lazım, vacib, zəruri; 2) *qram.* təsirsiz; ~ فعل təsirsiz fel; ~ آمدن (شدن) lazım olmaq, zəruri olmaq

لاس [las] I *dan.* eşqbazlıq, dilxoşluq, mazaqlaşma; ~ زدن eşqbazlıq etmək, dilxoşluq etmək, mazaqlaşmaq

لاس [las] II təmizlənməmiş ipək; keyfiyyətsiz ipək

لاستیک [lastik] 1) rezin; 2) təkər, şin

لاسیدن [lasidən] *bax* لاس زدن (لاس I *sözündə*)

لاش [laş] cəsəd, leş; ~ کردن soyub lüt etmək

لاشخور [laşxor] 1) leşyeyən; 2) *bax* کرکس

لاشریک [laşərik] şəriki olmayan, ortağı olmayan; vahid, tək (*Allahın epiteti*)

لاشک [laşək(k)] şəksiz, şübhəsiz, sözsüz

لاشه [laşe] *bax* لاش

لاشه خوار [laşexar] *bax* لاشخور

لاعلاج [laəlac] əlacsız, çarəsiz, əlacı olmayan, çarəsi olmayan, müalicəsi olmayan; ~ مرض əlacsız xəstəlik; müalicəsi olmayan xəstəlik; ~ شدن (ماندن) əlacsız olmaq, əlacsız qalmaq, çarəsiz olmaq

لاعلاجی [laəlaci] əlacsızlıq, çarəsizlik

لاغ [lağ] 1) oyun, əyləncə; zarafat; 2) yalan

لاغر [lağər] arıq; ~ شدن arıqlamaq; ~ کردن arıqlatmaq

لاغراندام [lağərəndam] arıq, arıq bədənli

لاغرمیان [lağərmiyan] incəbelli, nazikbelli

لاغری [lağəri] arıqlıq

لاف [laf] لافیدن *f.-nin k.*; 1) boş söz; boşboğazlıq, cəfəngiyat; 2) lovğalıq, öyünmə, özünü öymə; ~ زدن a) boşboğazlıq etmək, çərənləmək; b) lovğalıq etmək, özünü öymək; ~ الدرم گویی زدن◊ özünü qoçu kimi qələmə vermək

لافیدن [lafidən] *bax* لاف زدن (لاف *sözündə*)

لاقید [lağeyd] *bax* لاابالی

لاقیدانه [lağeydane] laqeydliklə, etinasızlıqla

لاقیدی [lağeydi] *bax* لاابالی گری

لاک [lak] I 1) surğuc; 2) lak; ~ ناخن dırnaq lakı; ~ زدن lak vurmaq, lak çəkmək; ~ کردن surğuclamaq

لاک [lak] II tısbağa qını

لاک پشت [lakpoşt] tısbağa; ~ دریایی (آبی) su tısbağası

لاکتاب [laketab] allahsız, dinsiz, kafir

لاکردار [lakerdar] lənətə gəlmiş, məlun

لاکلام [lakəlam] 1) sözsüz, şübhəsiz; 2) danışıqsız

لاکن [laken] *bax* لیکن

لال [lal] lal; ~ شدن lal olmaq, susmaq

لالا [lala] layla; layla çalma; *uş.d.* yatma, yuxuya getmə; ~ کردن *uş.d.* yatmaq; ~ گفتن layla demək

لالایی [lalayi] *bax* لالا

لاله [lale] I xrustal şamqabı

لاله [lale] II lalə

لاله رخ [lalerox] laləüzlü, laləyanaqlı, alyanaqlı (*gözəl*)

لاله رخسار [laleroxsar] *bax* لاله رخ
لاله رنگ [lalerəng] *bax* لاله گون
لاله زار [lalezar] laləzar, laləlik
لاله عذار [laleozar] *bax* لاله رخ
لاله فام [lalefam] *bax* لاله گون
لاله گون [lalequn] lalə rəngli, alqırmızı
لاله وش [lalevəş] lalə kimi; lalə rəngli
لالی [lali] lallıq, dilsizlik
لام [lam] 1) ülgüc; 2) nazik metal vərəq və ya şüşə (*laboratoriya avadanlığı*)
لاما [lama] I lama (*budda kahini*)
لاما [lama] II lama (*Cənubi Amerika dəvəsi*)
لامپ [lamp] lampa; ~ الکتریکی elektrik lampası; ~ رادیو radio lampası
لامپا [lampa] cıraq (*neft ilə vanan*)
لامح [lameh] *bax* لامع
لامحاله [laməhale] 1) çarəsiz; istər-istəməz, məcburən; 2) şübhəsiz, sözsüz; labüd, qaçılmaz; 3) heç olmasa
لامذهب [laməzhəb] dinsiz, laməzhəb
لامسه [lamese]: ~ حس lamisə, toxunma duyğusu, lamisə hissi
لامع [lame'] işıldayan, parıldayan, parıltılı, parlaq
لامکان [laməkan] 1) məkansız, hər yerdə olan (*Allahın epiteti*); 2) daimi yaşayış yeri olmayan
لانه [lane] 1) yuva; ~ زنبور arı pətəyi; ~ کبوتر göyərçin yuvası; ~ مرغ hin; 2) mağara, daxma, koma; ~ خرس ayı mağarası; ~ کردن yuva qurmaq, yuva düzəltmək; ~ شغل را از جائی کندن şələ-şüləsini yığışdırmaq
لاوارث [lavares] varissiz, varisi olmayan, vərəsəsiz
لاوصول [lavosul] qaytarılmayan, təmənnasız, həmişəlik
لاوک [lavək] taxta ləyən; xəmir ləyəni
لاهوت [lahut] ilahiyyat; qeyb aləmi; ülviyyət; ~ عالم mənəvi aləm; ~ علم ilahiyyat elmi
لاهوتی [lahuti] ilahi, dini; ilahiyyata aid
لاهوره [lahure] dilim, fal (*qovun, qarpız*)
لای [lay] lil, lehmə; çöküntü; انداختن ~ çöküntü vermək, çökmək
لایح [layeh] aydın, açıq-aydın, aşkar, göz önündə olan
لایحه [layehe] *c.* لوایح [ləvayeh] layihə, plan; ~ قانونی qanun layihəsi
لایزال [layəzal] əbədi, həmişəlik, ölməz; 2) həmisə..daima.....
لایعقل [layə'ğel] ağılsız, şüursuz; ◊ ~ مست lülqənbər, məst, sərxoş, kefli
لایق [layeğ] layiq, ləyaqətli
لای لای [laylay] *bax* لالا
لایموت [layəmut] ölməz, əbədiyaşar (*Allahın epiteti*); ◊ ~ قوت gündəlik ruzi
لاینحل [layənhəl] həll olunmaz; həll edilməz; mümkün olmayan; ~ مشکلات həll olunmaz çətinliklər
لاینفک [layənfək(k)] ayrılmaz, bölünməz; ~ جزو ayrılmaz hissə
لاینقطع [layənğətə'] arasıkəsilmədən, ardıcıl, fasiləsiz, dayanmadan
لایه [laye] *bax* لا 1)
لایی [layi] tıxama, doldurma, basma
لاییدن [layidən] 1) hürmək; سگ لاید و کاروان گذرد *ata.söz.* it hürər, karvan keçər; 2) boşboğazlıq etmək, çərənləmək

لب [ləb] 1) dodaq; لبش بوی شیر می دهد *ata.söz.* ağzından süd iyi gəlir; 2) kənar, qıraq; ~ دریا dəniz kənarı; ~ زیر dodaqaltı, yavaşca (*demək*); ◊ باز کردن ~ dil açmaq, danışmağa başlamaq; ~ فرو بستن ağzına su alıb oturmaq, susmaq, sakit olmaq; sakit qalmaq; از ~ برنداشتن ağzını açmamaq; dilini tərpətməmək; ~ ترکردن dodağını islatmaq, bir qurtum içmək; ~ گزیدن // ~ به دندان گزیدن a) heyrətdən dodağını dişləmək; b) barmağını dişləmək, peşman olmaq, təəssüflənmək; ~ سفید کردن dişini ağartmaq, gülmək
لب [ləb(b)] 1) mahiyyət, məğz; ~ مطلب məsələnin mahiyyəti; 2) *c.* الباب [əlbab] qəlb, ürək; 3) ağıl, düşüncə
لباب [lobab] 1) seçilmiş, ən yaxşı; ~ لب ən yaxşı hissə, elita; 2) iç (*meyvədə*)
لباده [ləbbade] ləbbadə (*uzun kişi paltarı*); ◊ برگاو بستن ~ ölmək
لباس [lebas] *c.* البسه [əlbəse] paltar, geyim; ~ بچگانه uşaq paltarı; ~ دوخته hazır paltar, tikili paltar; ~ رو üst geyim; ~ زنانه qadın paltarı; ~ زیر alt paltarı; ~ عروسی gəlin paltarı; ~ مردانه kişi paltarı; ~ تغییر paltar dəyişmə; ~ پوشیدن // ~ در بر geyinmək; ~ کندن soyunmaq
لباس شویی [lebasşuyi] 1) paltaryuma, paltaryuyan; ~ ماشین paltaryuyan maşın; 2) camaşırxana
لبالب [ləbələb] dolu, dopdolu; ~ شدن ağzına qədər dolmaq; ~ کردن ağzına qədər doldurmaq
لب به لب [ləbbeləb] *bax* لبالب
لب تخت [ləbtəxt] yastı; dayaz; ~ بشقاب dayaz nimçə
لب ترش [ləbtorş] turşaşirin
لب تشنه [ləbteşne] susuz, suzuzluqdan dodaqları quruyan
لب چش [ləbçeş] dadma, yeməyin dadına baxma
لبخند [ləbxənd] gülümsəmə, təbəssüm; ~ تمسخر آمیز istehzalı gülüş (*təbəssüm*); ~ زدن gülümsəmək
لب دوز [ləbduz] çox şirin
لبریز [ləbriz] *bax* لبالب; ~ شدن ağzınacan dolmaq; ~ کردن (ساختن) ağzınacan doldurmaq
لب سوز [ləbsuz] çox isti; dodaq yandıran (*yemək*); ~ چای لب دوز و çox şirin və çox isti çay
لب کلفت [ləbkoloft] qalındodaqlı, dodaqvağlı.....
لب گزه [ləbgəze] dodaq dişləmə (*peşman olarkən*)
لبلاب [ləblab] *bot.* sarmaşıq
لبلبو [ləbləbu] *bax* لبو
لبنیات [ləbəniyyat] süd məhsulları
لبنیات سازی [ləbəniyyatsazlıq] süd məhsulları istehsalı; ~ کار خانه süd zavodu
لبو [ləbu] bişmiş çuğundur
لبه [ləbe] 1) ağız, kənar, tiyə; ~ آستین paltarın qolunun kənarı; ~ کارد bıçağın ağzı; 2) haşiyə; 3) çıxıntı
لبه دار [ləbedar] 1) haşiyəli; 2) kəbələnmiş; 3) günlüklü; ~ کلاه gülüklü (*dimdikli*) şapka
لبه دوزی [ləbeduzi] kənarını tikmə, qırağını tikmək, qırağını içə tikmə
لبی [ləbi] *dilç.* labial, dodaq; ~ صداهای dodaq səsləri
لبیدن [ləbidən] boş-boş danışmaq, çərənləmək

لبیک [ləbbeyk] eşidirəm və itaət edirəm; bəli, buyurun; **گفتن ~** a) eşitmək və itaət etmək; b) çağırışa səs vermək; ◊ **اجابت گفتن ~•** ölmək, canını tapşırmaq

لپ [lop] 1) yanaq; 2) *dan.* ağız nahiyəsi

لپر [ləp(p)ər] şırıltı; **زدن ~** şırıldamaq

لپه [ləp(p)e] ləpə, yarıya bölünmüş noxud; **نخود ~•** yarım noxud; **کردن ~** təmizləmək, arıtlamaq, qabıqdan çıxarmaq (*noxudu, paxlanı*)

لت [lət] I hissə, tikə, parça; **لت ~** tikə-tikə, parça-parça; **و پاره کردن ~** hissələrə bölmək

لت [lət] II 1) zərər, ziyan; 2) döymə, kötəkləmə, qulaqburma; **خوردن ~** a) ziyan çəkmək; b) döyülmək; **زدن ~** a) ziyan vurmaq; b) döymək; qulaqburması vermək

لثه [ləs(s)e // les(s)e] *c.* **لثات** [lesat] diş əti

لج [ləc(c)] 1) inadkarlıq etmə; tərslik etmə; 2) acıq, hirs; **بودن ~ (داشتن)** acıqlanmaq, hirslənmək; **~ کردن** tərslik etmək; **به ~ انداختن** hirsləndirmək; ◊ **کسی را بالا آوردن ~•** əsəbiləşdirmək, cin atına mindirmək

لجاج [ləcac] *bax* **لج**; **کردن ~** a) tərslik etmək; b) acığa düşmək

لجاجت [ləcacət] *bax* **لج**

لجاره [ləccare] *dan.* hay-küyçü; xuliqan; söyüşcül; abırsız; həyasız

لجام [lecam] cilov, yüyən, ip; **کردن ~ (زدن)** cilovlamaq, yüyənləmək; b) əhliləşdirmək, ram etmək, ələ öyrətmək; **گسیختن ~** yüyəni çıxarmaq; cilovdan çıxarılmaq

لجام گسیختگی [lecamqosixtegi] azğınlıq; pozğunluq, həyasızlıq; özbaşınalıq

لجام گسیخته [lecamqosixte] azğın; pozğun, həyasız

لج باز [ləcbaz] inadkar, tərs

لج بازی [ləcbazi] *bax* **لج**

لجن [ləcən] lil, lehmə, palçıq

لجن آلود [ləcənalud] lilli, lehməli, palçıqlı

لجن پرانی [ləcənpərani] qaralama, qarayaxma, ləkələmə (*kimisə*); **کردن ~** qaralamaq, qara yaxmaq; şərləmək

لجن زار [ləcənzar] bataqlıq, bataqlıq yer

لجن مالی [ləcənmali] *bax* **لجن پرانی**

لجوج [ləcuc] 1) dikbaş, inadkar, tərs; 2) şıltaq; **شدن ~** inadkarlıq göstərmək, tərslik etmək

لجوجانه [ləcucane] inadkarlıqla, tərsliklə

لچر [ləçər] 1) alçaq, əclaf; 2) xəsis, simic

لچک [ləçək] ləçək, yaylıq, baş örtüyü

لحاظ [lehaz // ləhaz] baxım, baxış, nöqteyi-nəzər; **ازاین ~** bu baxımdan

لحاف [lehaf // ləhaf] yorğan; **~• چهل تکه** qurama yorğan

لحاف دوز [lehafduz] yorğan sırıyan

لحاف دوزی [lehafduzi] yorğan sırıma

لحاف کرسی [lehafkorsi] kürsü yorğanı

لحد [ləhəd] qəbir, qəbir dibi, qəbirdə ölünün baş tərəfi

لحظه [ləhze] an, bir an, qırpım; **در ~ یک** dərhal, bir anda, bir göz qırpımında; **به لحظه ~** hər an

لحم [ləhm] *c.* **لحوم** [ləhum] ət

لحن [ləhn] *c.* **الحان** [əlhan] 1) avaz, intonasiya, səs; **شدید ~•** güclü səs; 2) ahəng, melodiya

لحیم [ləhim] lehim; **شدن ~** lehimlənmək; **کردن ~** lehimləmək

لحیم کاری [ləhimkari] lehimləmə; **~ چراغ•** lehimləmə lampası

لحیم گر [ləhimgər] lehimçi, lehimləyici

لحیم گری [ləhimgəri] *bax* **لحیم کاری**

لخت [ləxt] tikə, parça, hissə; **یک ~** bir az, bir qədər (*vaxt, zaman*)

لخت [loxt] lüt, çılpaq; **شدن ~** lüt olmaq, soyunmaq; **کردن ~** a) soyundurmaq; b) soymaq, qarət etmək

لخته [ləxte] 1) laxta; 2) *bax* **لخت**; **بستن (شدن) ~** laxtalanmaq; **کردن ~** doğramaq, parçalamaq, parça-parça etmək

لخشیدن [ləxşidən] *bax* **لغزیدن**

لخم [loxm] *dan.* sümüksüz tikə ət

لدنی [lədon(n)i] 1) dini, ilahi; 2) ilahiyyatçı; **~ علم•** dini bilik

لدنیات [lədon(n)iyyat] ilahiyyat

لذا [leza] buna görə, bu səbəbdən

لذت [ləzzət // lezzət] *c.* **لذات** [ləzzat] // **لذایذ** [ləzayez] ləzzət, kef; **~ بردن** ləzzət almaq; **(بخشیدن) ~ دادن** ləzzət vermək

لذت بخش [ləzzətbəxş] ləzzət verən, ləzzət bəxş edən; valehedici, məftunedici

لذیذ [ləziz] 1) ləziz, ləzzətli, dadlı; 2) şirin

لرت [lert] çöküntü, torta, xılt; **~• قهوه** qəhvə çöküntüsü; **انداختن ~** çöküntü vermək

لرد [lerd] *bax* **لرت**

لرزان [lərzan] 1) titrəyən, əsən; 2) qorxa-qorxa, qorxaraq

لرزاندن [lərzandən] titrətmək, əsdirmək, silkələmək

لرزانک [lərzanək] jele

لرزش [lərzeş] titrəmə; titrəyiş, əsmə; **به ~ آمدن** *bax* **لرزیدن**; **به ~ آوردن** *bax* **لرزاندن**

لرزه [lərze] əsmə, titrəmə; titrətmə; **به اندامش افتاد ~** canına (*bədəninə*) titrətmə düşdü; **گرفتن ~** titrəmək

لرزه ای [lərzei] seysmik; **~ امواج•** seysmik dalğalar; **~ حادثه•** seysmik hadisə

لرزه شناسی [lərzeşenasi] seysmologiya

لرزه نگار [lərzeneqar] seysmoqraf

لرزه نگاری [lərzeneqari] seysmoqrafiya

لرزیدن [lərzidən] titrəmək, əsmək

لزج [ləzec] yapışan, yapışqan

لزجی [ləzeci] yapışqanlılıq, yapışma; qatılıq

لزوجت [lozucət] *bax* **لزجی**

لزوم [lozum] ehtiyac, zərurət; **در ~ صورت•** ehtiyac olduqda; **داشتن ~** lazım olmaq; **چه~ دارد؟** nə lazımdır? nəyə gərəkdir? **~قدر به•** lazımi qədər (*miqdarda*)

لژ [loj] loja; **تئاتر ~** teatr lojası

لس [ləs] *dan.* zəif, süst, hərəkətsiz; **شدن ~** a) süstləşmək; b) iflic olmaq

لسان [lesan] *c.* **السنه** [əlsene] dil; **~• فارسی** fars dili

لسان الغیب [lesanolğeyb] 1) gizli dil, məxfi dil, İlahi dil; 2) qeyb dili bilən, İlahi dili bilən (*Hafiz Şirazinin ləqəbi*)

لش [ləş] *dan.* 1) *bax* **لس**; 2) qayğısız, laqeyd; 3) *bax* **لاش**

لشاب [ləşab] *bax* **لجن زار**

لش بازی [ləşbazi] şuluqluq; əyyaşlıq və abırsızlıq; **~ در آوردن** şuluqluq salmaq; əyyaşlıq və abırsızlıq etmək

لش خوار [ləşxar] *bax* **لاشخور**

لشکر [ləşkər] 1) diviziya; 2) qoşun, ordu; **~ کشیدن** yürüş etmək (*hərbi*); qoşun çəkmək

لشکر شکن [ləşkərşekən] 1) qalib, fateh, müzəffər; 2) cəsarətli, cürətli

لشکرکشی [ləşkərkeşi] yürüş, hərbi əməliyyat

لشکرگاه [ləşkərqah] hərbi düşərgə

لطافت [lətafət] 1) lətafət, lətiflik, incəlik, zəriflik; 2) xoşagəlimlik; gözəllik

لطافت [lətafətyet] *t.* **لطیفه**

لطف [lotf] *c.* **الطاف** [əltaf] lütf, mehribanlıq, mərhəmət, xeyirxahlıq; **~ کردن** lütf etmək, mehribanlıq etmək, mərhəmət göstərmək

لطفا [lotfən] lütfən, zəhmət olmasa

لطف آمیز [lotfamiz] xeyirxah, mərhəmətli

لطمه [lətme] *c.* **لطمات** [lətəmat] 1) ziyan, zərər; 2) zərbə, zədə; **~ خوردن** a) ziyan çəkmək, ziyana düşmək; b) zərbə yemək; **~ زدن (وارد آوردن)** a) ziyan vurmaq; b) zərbə vurmaq

لطیف [lətif] lətif, incə, zərif; 2) xoşagəlim, məlahətli; **~ پوست** incə dəri; **~ صدای** məlahətli səs

لطیفه [lətife] *c.* **لطایف** [lətayef] lətifə; zarafat, məzəli hekayə; **~ گفتن** lətifə danışmaq

لطیفه سرا [lətifesəra] *bax* **لطیفه گو**

لطیفه گو [lətifequ] 1) lətifəçi, lətifə danışan; 2) hazırcavab; zarafatcıl

لعاب [loab // ləab] 1) mina (*saxsıların üzərinə çəkilən parlaq maddə*); 2) yapışqanlıq, qatılıq; 3): **~ دهان** ağız suyu, selik, tüpürcək; 4) həlim; **~ برنج** düyü həlimi; **~ دادن** mina çəkmək (*qabın üzərinə*)

لعابدار [loabdar] 1) selikli, tüpürcəkli; 2) mina çəkilmiş, minalı (*qab*); **~ ظروف** minalı qablar

لعابی [loabi] *bax* **لعابدار**

لعب [lə'b] oyuncaq; oyun, əyləncə

لعبت [lo'bət] *c.* **لعب** [loəb] 1) gözəl; qəşəng geyinmiş qız uşağı; 2) kukla; oyuncaq; 3) oyun, əyləncə

لعل [lə'l] 1) ləl (*qiymətli daş*); 2) al, qırmızı; **~ لب** al dodaq; ◊ **~ آبدار** *şair.* sevgilinin dodaqları

لعل فام [lə'lfam] yaqut rəngli, yaqut kimi qırmızı

لعل گون [lə'lqun] *bax* **لعل فام**

لعنت [lə'nət] lənət; **~ کردن** lənətləmək, lənət eləmək

لعنتی [lə'nəti] lənətə gəlmiş

لغات [loğat] *t.* **لغت**

لغاز [loğaz] yan taxta (*qapı və ya pəncərə çərçivəsində*)

لغایت [leğayət] o cümlədən, daxil olmaqla; **دوم خرداد ~** xordad ayının ikisi də daxil olmaqla

لغت [loğət] *c.* **لغات** [loğat] 1) söz; ifadə; **~ کتاب** lüğət, lüğət kitabı; 2) dil, şivə

لغت شناس [loğətşenas] leksikoloq

لغت شناسی [loğətşenasi] leksikologiya

لغت نامه [loğətname] sözlük, lüğət

لغز [loğ(ə)z // loğoz] *c.* **الغاز** [əlğaz] 1) tapmaca, müəmma; 2) *dan.* kinayə; ələ salma, istehza

لغزان [ləğzan] 1) sürüşərək; sürüşən; 2) *bax* **لغزنده**

لغزاندن [ləğzandən] sürüşdürmək

لغزش [ləğzeş] 1) sürüşmə; 2) səhv, yanlışlıq

لغزندگی [ləğzəndegi] 1) sürüşkənlik; 2) dəyişkənlik, qeyri-sabitlik, səbatsızlıq

لغزنده [ləğzənde] 1) sürüşkən; sürüşən; 2) dəyişən, dəyişkən, qeyri-sabit

لغزیدن [ləğzidən] 1) sürüşmək; 2) səhv etmək, yanılmaq, yanlış iş tutmaq, yanlış hərəkət etmək

لغو [ləğv] 1) ləğv, ləğv etmə; aradan qaldırma; 2) boş şey, mənasız şey; **شدن ~** ləğv olunmaq, aradan qaldırılmaq; **کردن ~** ləğv etmək, aradan qaldırmaq; **گفتن ~** boş-boş danışmaq, cərənləmək

لغوی [loğəvi] 1) lüğəvi, hərfi; **~ معنای** hərfi məna; 2) leksik, söz; **~ ذخیره** söz ehtiyatı; 3) *c.* **لغویون** [loğəviyyun] leksikoloqlar, leksikoqraflar

لغویات [ləğviyyat] boş sözlər, mənasız sözlər

لف [ləf // ləff] 1) bükmə, sarıma; 2) əlavə, qoşma; **~ در** əlavədə

لفاظ [ləffaz] 1) gözəl danışan; 2) boşboğaz, çərənçi

لفاظی [ləffazi] 1) gözəl danışma; 2) boşboğazlıq, çərənçilik; **~ کردن** boşboğazlıq etmək, çərənçilik etmək

لفاف [lefaf // ləfaf] *c.* **لفایف** [ləfayef] parça və ya kağız üzlük, örtük, çəxol; **~ کردن** bükmək; bürümək (*kağıza, parçaya*)

لفافه [lefafe // ləfafe] *c.* **لفایف** [ləfayef] *bax* **لفاف**; ◊ **در ~ سخن گفتن** üstüörtülü danışmaq

لفت [left]: **~ دادن** çox uzatmaq (*işi, sözü*); **چرا لفتش میدهی** niyə uzadırsan?

لفت و لعاب [leftoləab] *bax* **لفت**

لفت ولیس [leftolis] *dan.* 1) müftəxorluq, başqasının hesabına yaşama; 2) yaltaqlıq, qab dibi yalama; **~ کردن** a) müftəxorluq etmək, başqasının hesabına yaşamaq; b) yaltaqlıq etmək

لفظ [ləfz] *c.* **الفاظ** [əlfaz] 1) söz, kəlmə, ifadə; 2) dil, ləhcə, şivə; **~ قلم** kitab dili; **~ به ~** sözbəsöz; **~ قلم حرف زدن** kitab dili ilə danışmaq, təmtəraqla danışmaq

لفظی [ləfzi] 1) şifahi; 2) hərfi

لف و نشر [ləffonəşr] *ədəb.* ritorik fiqur

لق [ləğ(ğ)] 1) lax, laxladılmış; 2) korlanmış, xarab olmuş; **شدن ~** laxlamaq, boşalmaq; **کردن ~** laxlamaq, boşaltmaq

لقا [leğa] 1) üz, sifət; 2) qovuşma, görüş, görüşmə, vüsal

لقاح [leğah] 1) mayalandırma; 2) tozlandırma; 3) *bot.* tozcuq

لقاندن [ləğğandən] *dan.* laxlatmaq, yerindən tərpətmək

لقب [ləğəb] *c.* **القاب** [əlğab] ləqəb, ayama; **دادن ~** ləqəb vermək; **گرفتن** ləqəb almaq

لقمه [loğme] loğma, tikə, parç **~ چرب** yağlı tikə; **یک ~ نان** bir tik çörək; **کردن ~** yeməyi lavaşa bükmə ◊ **~ گلوگیر** çətin tapılan şey; **دهان ~ سگ شدن** hədərə getmək, zay olma **~ را به اندازه دهان برداشتن** ayağı yorğanına görə uzatmaq

لقوه [ləğve] *tib.* iflic; **برداشتن ~** i lic olmaq

لقیدن [ləğğidən] *dan.* laxlamaq

لک [lək] ləkə (*meyvədə, insan bədənində, sifətində və ya paltarı da*); **~ چشم** göz qarasındakı ağ lək

انداختن ~ ləkə salmaq; برداشتن ~ ləkələnmək; کردن ~ ləkələmək

لکاته [ləkate // ləkkate] küçə qadını, pozğun qadın, abırsız qadın

لک دار [ləkdar] ləkəli, ləkələnmiş; korlanmış, xarab olmuş (*meyvə*)

لک زده [ləkzəde] *bax* لک دار

لکلک [ləklək] leylək, hacıleylək

لکن [laken] *bax* لیکن

لکنت [loknət]: زبان ~ˆ kəkələmə, pəltəklik; داشتن ~ kəkələmək, pəltək danışmaq

لکنتی [loknəti] pəltək, kəkə

لکه [ləkke] ləkə (*paltarda*); انداختن ~ ləkə salmaq; گرفتن ~ ləkəni təmizləmək, ləkəni silmək

لکه برداری [ləkkebərdari] *bax* لکه گیری

لکه دار [ləkkedar] 1) ləkələnmiş, çirklənmiş; 2) biabır olmuş, rüsvay olmuş; شدن ~ a) ləkəli olmaq, çirkli olmaq; b) biabır olmaq, rüsvay olmaq; کردن ~ a) ləkələndirmək, çirklətmək; b) biabır etmək, rüsvay etmək

لکه گیری [ləkkegiri] ləkəni silmə; paltarı təmizləmə; کردن ~ ləkəni silmək; paltarı təmizləmək

لگاریتم [loqaritm] *riyaz.* loqaritm

لگام [loqam // leqam] *bax* لجام; ~ دادن yüyəni buraxmaq; زدن ~ ram etmək, özünə tabe etmək; کشیدن ~ yüyəni dartmaq

لگد [ləgəd] təpik; انداختن (پراندن) ~ təpik atmaq, təpikləmək; خوردن ~ təpiklənmək, döyülmək; شدن ~ ayaqlanmaq; کردن ~ ayaqlamaq; ◊ به بخت خود زدن ~ talcyinə şıllaq atmaq, bəxtinə təpik vurmaq

لگداندازی [ləgədəndazi] 1) təpik atma, şıllaq atma; 2) itaətsizlik, boyun əyməmə

لگد پرانی [ləgədpərani] *bax* لگداندازی 1)

لگد خور [ləgədxor] bərk, möhkəm; davamlı (*xalça*)

لگد کوب [ləgədkub] ayaq altında əzilmiş, tapdalanmış; شدن ~ əzilmək, tapdalanmaq; کردن ~ əzmək

لگدمال [ləgədmal] *bax* لگد کوب

لگن [ləgən] ləyən, tas, teşt

له [ləle] lələ, tərbiyəçi (*kişi*)

لله الحمد [lelləhelhəmd] Allaha şükür!

لم [ləm] لمیدن *f.-nin k.*; sərələnib oturma, yayılıb oturma; دادن ~ sərələnib oturmaq, yayılıb oturmaq

لم [lem(m)] 1) bacarıq, məharət; 2) zirəklik, fənd, hiylə, biclik; به ~ کار بردن a) fənd işlətmək; b) işin çəmini bilmək

لمباندن [lombandən] *dan.* acgözlüklə yemək, tıxmaq, aşırmaq, çeynəmədən udmaq

لمباندن [lombanidən] *bax* لمباندن

لمبر [ləmbər I // lombər] *dan.* arxa, yan, yumşaq ət, sağrı

لمبر [ləmbər] II *dan.* şappıltı (*su*); ləpələnmə; خوردن (زدن) ~ şırıldamaq (*su*); ləpələnmək

لمحه [ləmhe] 1) ani baxış, ötəri baxış; 2) bir an, bir göz qırpımı; در یک ~ bir anda, bir göz qırpımında

لمس [ləms] I toxunma, toxunmaqla hiss etmə, toxunma duyğusu; قابل ~ˆ toxunula bilən; کردن ~ toxunmaq, toxunmaqla hiss etmək

لمس [ləms] II iflic; شدن ~ iflic olmaq; کردن ~ iflic etmək

لمعات [ləmə'at] *t.* لمعه

لمعان [ləm'an] parıltı, parıldama

لمعه [ləm'e] *c.* لمعات [ləmə'at] 1) parlaqlıq; 2) işartı, işıq; 3) *bax* لمعان

لمف [ləmf] *biol.* limfa

لمیدن [ləmidən] *bax* لم دادن (لم [ləm] *sözündə*)

لم یزل [ləmyəzəl] əbədi, ölməz (*Allahın epiteti*)

لنت [lent] *tex.* lent

لنتر [ləntər] asılı lampa, çıraq

لنترانی [ləntərani] *dan.* 1) kobud sözlər; 2) lovğalıq, təkəbbür; گفتن ~ a) kobud söz demək; b) təkəbbürlə danışmaq

لنج [lonc] 1) yanağın aşağı hissəsi; 2) ağız, dodaq

لنج [lenc] böyükmotorlu qayıq

لند [lond] *dan.* 1) deyinmə, donquldanma, mırtıldanma; 2) şikayət; giley-güzar

لند لند [londlond] *bax* لند; کردن ~ deyinmək, donquldanmaq, mırtıldanmaq

لند و لند [londolond] *bax* لند لند

لندوک [lənduk] *dan.* 1) tüklənməmiş quş, ətcəbala (*quş balası*); 2) yöndəmsiz (*adam*); uzun və arıq

لند هور [ləndəhur] *dan.* uzundraz, yekəpər; avara, tənbəl; ağılsız

لندیدن [londidən] *bax* لند لند کردن (لند لند *sözündə*)

لنز [lenz] linza

لنف [lənf] *bax* لمف

لنگ [ləng] 1) axsaq, topal; 2) ləng, ləngimə, gecikmə, yubanma; شدن ~ a) topallaşmaq, axsaq olmaq; b) ləngimək, gecikmək, dayanmaq; کار ~ شد iş dayandı; کردن ~ a) topal etmək; b) ləngitmək, gecikdirmək, yubatmaq

لنگ [leng] qıç, ayaq (*qasıqdan barmaqlara qədər*); ◊ ظهر ~ˆ *dan.* günorta vaxtı; در هوا بودن ~ ayaqları göydə qalmaq; vəziyyəti (*səhhəti*) aydın olmamaq

لنگ [long] fitə; güləşçinin bədəninin aşağı hissəsini örtən parça; ~ بستن fitə bağlamaq; ◊ انداختن ~ təslim olmaq, özünü məğlub saymaq (*güləşdə*)

لنگان [lengan] 1) axsayan; 2) axsaya-axsaya

لنگر [ləngər] ləngər, lövbər; ~ انداختن lövbər salmaq; ~ بر داشتن lövbəri qaldırmaq

لنگر گاه [ləngərqah] liman

لنگه [lenge] *dan.* tay, cütün bir tayı; کفش ~ˆ ayaqqabı tayı; نداشتن ~ misilsiz olmaq, tayı-bərabəri olmamaq

لنگی [ləngi] 1) axsaqlıq; 2) ləng-lik, ləngimə, yubanma, gecikmə

لنگیدان [ləngidən] axsamaq, axsaya-axsaya yerimək

لو [lou]: دادن ~ açıb söyləmək (*sirri*), aşkar etmək, ifşa etmək; رفتن ~ aşkara çıxmaq, üstü açılmaq (*sirr*)

لوا [ləva] bayraq; اسلام ~ˆ islam bayrağı

لوازم [ləvazem] 1) *t.* لازمه; 2) *c.* لوازمات [ləvazemat] avadanlıq, təchizat, ləvazimat; تحریر ~ˆ *bax* نوشت افزار; ارایش ~ˆ bəzək ləvazimatı; یدکی ~ˆ ehtiyat hissələri

لواش [ləvaş] lavaş

لواشک [ləvaşək] alçadan hazırlanmış lavaşana

لوبيا [lubiya] lobya; سبز ~ yaşıl lobya; سفيد ~ ağ lobya; قرمز ~ qırmızı lobya

لوبيا پلو [lubiyapolu] lobya ilə hazırlanan plov

لوت [lut] 1) lüt, çılpaq; 2) *bax* لات 2)

لوتو [loto] loto

لوتى [luti] 1) gəzəyən; 2) dəcəl, nadinc, dəlisov; 3) azğın, qoçu, lotu; 4) zarafatcıl; 5) *dan.* alicənab, xeyirxah, mərd

لوث [lous] çirk, çirklənmə, bulanma, bulaşma, kirlənmə; شدن ~ a) çirklənmək, ləkələnmək; b) naməlum qalmaq, üstü örtülmək (*məsələ, iş*); كردن ~ a) çirklətmək, ləkələmək; b) naməlum saxlamaq, üstünü örtmək

لوچ [luç] çəp, əyri; çəpgöz

لوچه [louçe] *dan.* dodaq; ◊ لب و ~ اويزان شدن dodağını sallamaq, incimək

لوح [louh] *c.* الواح [əlvah] lövhə; ◊ حافظه (خاطر) ~ yaddaş

لوحش الله [louhəşəllah] afərin! mərhəba! çox yaxşı!

لوحه [louhe] *bax* لوح; ◊ از ~ ضمير نزدودن yaddan çıxarmamaq

لود گى [loudegi] təlxəklik; ədabazlıq; كردن ~ təlxəklik etmək; ədabazlıq etmək

لوده [loude] I təlxək; ədabaz

لوده [loude] II böyük səbət (*meyvə üçün*)

لوده گرى [loudegəri] *bax* لود گى

لور [lur] kəsmik, çürümüş süd

لوز [louz] 1) badam; 2) şirniyyat növü (*paxlavaşəkilli*)

لوز المعده [louzolmə'de] *anat.* mədəaltı vəzi

لوزتين [louzəteyn] *anat.* badamcıq vəziləri; ~ ورم tonzilit, badamcıq vəzilərinin iltihabı

لوزه [louzə] 1) *bax* لوز 1); 2) *anat.* badamcıq vəzisi

لوزى [louzi] romb, rombşəkilli

لوژ [luj] xizək

لوس [lus] 1) şıltaq, ərköyün; 2) bayağı, şit; شوخى~ şit zarafat; 3) yaltaqlıq; شدن ~ şıltaq olmaq; ərköyünləşmək; كردن ~ ərköyün böyütmək

لوستر [lust(e)r] lüstr, çilçıraq

لوسكى [lusəki] yaltaqcasına, yaltaqlıqla

لوسى [lusi] 1) ərköyünlük, şıltaqlıq; 2) bayağılıq, şitlik

لوطى [luti] *bax* لوتى

لوكس [luks] lüks, çox gözəl; dəbdəbəli; اجناس ~ lüks mallar; زندگى ~ dəbdəbəli yaşayış, lüks həyat

لول [lul] I *dan.* lül, lülqənbər, kefli, sərxoş; (شدن) بودن ~ kefli olmaq; كردن ~ içirtmək, kefləndirmək

لول [lul] II: (زدن) خوردن ~ *bax* لوليدن

لولا [loula] rəzə; şarnir

لوله [lule] lülə, boru, borucuq; ~ لاستيكى şlanq; تفنگ ~ tüfəngin lüləsi

لوله سازى [lulesazi] boru-prokat; كارخانه ~ boru-prokat zavodu

لوله كش [lulekeş] santexnik, su kəməri texniki

لوله كشى [lulekeşi] 1) boru kəməri çəkilişi; 2) boru kəməri; آب ~ su kəməri; گاز ~ qaz kəməri; نفت ~ neft kəməri; كردن ~ kəmər çəkmək

لولهنگ [lulheng] lüləyin, aftafa; ◊ لولهنگش آب ميگيرد nüfuzludur, nüfuzu var

لولهين [lulehin] *bax* لولهنگ

لولى [luli] 1) qaraçı; 2) küçə qadını

لوليدن [lulidən] *dan.* burulmaq, qıvrılmaq (*soxulcan, ilan*)

لولين [lulein] *bax* لولهنگ

لون [loun] *c.* الوان [əlvan] rəng, boya, boyaq

لوند [ləvənd] 1) pozğun qadın; 2) işvəli, nazlı; şəhvətli; 3) avara

لوندى [ləvəndi] 1) pozğunluq (*qadında*); 2) şəhvət, ehtiras (*qadında*); 3) şuxluq, işvə, naz-qəmzə; 4) avaraçılıq

لويد [ləvid] böyük mis qazan

له [ləh] lehinə

له [leh] 1) əzik, əzilmiş; 2) sıxılmış; شدن ~ əzilmək; كردن ~ a) əzmək; b) sıxmaq

لهجه [ləhce] 1) ləhcə, dialekt, şivə; 2) tələffüz

لهذا [lehaza // ləhaza] buna görə, bu səbəbdən

له له [ləhləh]: زدن ~ *dan.* 1) ləhləmək, tövşümək; 2) çox arzu etmək, həsrətində olmaq

لهو [ləhv] eyş-işrət, kef çəkmə, əylənmə; و لعب ~ a) həzz, zövq, ləzzət; b) əxlaqsızlıq, pozğunluq

لهيب [ləhib] alov, şölə

لهيدن [lehidən] 1) əzilmək, korlanmaq, zay olmaq (*meyvə*); 2) sıxılmaq

لهيده [lehide] *bax* له [leh]

لياقت [liyağət] ləyaqət, bacarıq, istedad; داشتن ~ layiq olmaq, bacarıqlı olmaq,

لئامت [ləamət // leamət] 1) alçaqlıq, əclaflıq; 2) xəsislik, simiclik

ليچار [liçar] *dan.* boş söz, cəfəngiyat; گفتن ~ cəfəng danışmaq, boş-boğazlıq etmək

ليچارگو [liçarqu] *dan.* boşboğaz, çərənçi

ليدر [lider] lider, rəhbər, başçı

ليز [liz] 1) sürüşkən; 2) yapışan, yapışqanlı; خوردن ~ sürüşmək; سحن sürüşkən olmaq; كردن ~ sürüşkən etmək

ليزيدن [lizidən] *bax* ليز خوردن (ليز *sözündə*)

ليسانس [lisans] 1) bakalavr; فوق ليسانس magistr; 2) bakalavr diplomu; 3) lisenziya

ليسانسيه [lisansiye] bakalavr dərəcəli məzun

ليست [list] siyahı; حقوق ~ maaş cədvəli

ليسيدن [lisidən] yalamaq

ليف [lif] *c.* الياف [əlyaf] 1) sap, ip; 2) hamam lifi; 3) *anat.* toxuma; ~ زدن liflə yumaq

ليك [lik] *bax* ليكن

ليكن [likən] lakin, amma, ancaq, fəqət

ليل [leyl] *c.* ليالى [leyali] gecə

ليلاج [leylac] mahir qumarbaz; haramzadə, fırıldaqçı

ليلة القدر [leylətolqədr] *din.* qədir gecəsi (*ramazan ayının 17, 19, 21, 23 və 27-ci günlərinin birinə düşür*)

لى لى [leyley] bir ayaqla hoppanma (*uşaq oyunu*); كردن ~ bir ayaqla hoppanmaq

ليمو [limu] limon

ليمويى [limuyi] limon rəngi

لينت [linət] yumşaqlıq; ◊ مزاج ~ ishal

لينولئوم [linoleum] linoleum

ليوان [livan] dəstəkli su qabı; stəkan

لئيم [ləim] 1) alçaq, əclaf; 2) *c.* لئام [leam] xəsis, simic

م

م [mim] fars əlifbasının iyirmi səkkizinci hərfi; əbcəd hesabında 40 rəqəmini ifadə edir

ما [ma] biz; bizim (*izafət birləşməsində*); ~ خانه bizim ev; ~ و من *məc.* təkəbbürlük, eqoistlik

ماءالشعیر [ma'oşşəir] pivə

مابعد [ma'bəd] 1) sonrakı; 2) ard, davam; حکایت ~ hekayənin ardı

مابقی [mabəği] qalan hissə; digər, başqa; پول ~ pulun qalan hissəsi; اعضای شورا ~ şuranın digər üzvləri

مابه التفاوت [mabehettəfavot] fərq, təfavüt; uyğunsuzluq; قیمت ~ qiymətlər arasındakı fərq

مابین [mabeyn] arasında, arada olan; دانشجویان ~ tələbələr arasında

مات [mat] I donuq, tutqun, parıltısız; ~ شیشه tutqun şüşə

مات [mat] II 1) mat, mat qalmış, təəccüblənmiş; 2) *şahm.* mat; ستن ~ a) mat qalmaq, təəccüblənmək; b) mat olmaq (*şahmatda*); کردن ~ a) mat etmək, təəccübləndirmək; b) mat etmək (*şahmatda*); بردن ~ کسی mat qalmaq; جمال کسی شدن ~ kiminsə gözəlliyinə heyran olmaq; ماتم برد (زد) mat qaldım

ماتحت [matəht] 1) aşağı, aşağı hissə; 2) sağrı, yan, böyür

ماترک [matərək] miras, irs

ماتم [matəm] matəm, yas, əza; داشتن ~ matəmdə olmaq; گرفتن ~ matəm saxlamaq

ماتم دیده [matəmdide] *bax* ماتم زده

ماتم زدگی [matəmzədegi] 1) matəm; matəmli olma; əzizini itirmə; 2) qəm, qüssə, kədər

ماتم زده [matəmzəde] 1) matəmli, matəm görmüş; 2) qəmli, kədərli

ماتم سرا [matəmsəra] *bax* ماتم کده

ماتم کده [matəmkəde] 1) matəm saxlanılan yer; 2) qəmli, kədərli yer

ماتیک [matik] *bax* روژ

ماجرا [macəra] 1) macəra, avantüra; 2) hadisə, macəralı hadisə, əhvalat

ماجرا جو [macəracu] macəraçı, macəra axtaran, avantürist

ماجرا جویی [maceracuyi] macəraçılıq, avantürizm

ماچ [maç] maç, öpüş; کردن ~ öpmək

ماچ و موچ [maçomuç] *dan.* maçamaç, səsli öpüş

ماچه [maçe] dişi (*it, uzunqulaq*)

ماحصل [mahəsəl] 1) nəticə, yekun; گفتگو ~ söhbətin nəticəsi; 2) cəm, hasil

ماحضر [mahəzər] hazır, hazır olan (*yemək, xörək*)

ماخذ [mə'xəz] *c.* مآخذ [məaxcz] 1) məxəz, mənbə, qaynaq; 2) səbəb, əsas; قرار دادن ~ əsaslanmaq

ماخوذ [mə'xuz] götürülmüş, alınmış, alınma; کلمات ~ alınma sözlər; (کردن) داشتن ~ almaq, götürmək

مادام [madam] madam; که ~ madam ki, indi ki, o zamana qədər ki; که من هستم ~ nə qədər ki mən varam

مادام العمر [madamolomr] ömürlük, ölənə kimi, həmişəlik

مادر [madər] ana; رضاعی ~ süd anası; شدن ~ ana olmaq; ◊ فولادزره ~ küpəgirən qarı

مادراندر [madərəndər] analıq, ögey ana

مادرانه [madərane] ana kimi, anacasına

مادربزرگ [madərbozorg] nənə

مادرخوانده [madərxande] *bax* مادراندر

مادرزاد [madərzad] anadangəlmə, təbii; کور ~ anadangəlmə kor

مادرزن [madərzən] qayınana (*gəlinin anası*)

مادرشوهر [madərşouhər] qayınana (*bəyin anası*)

مادری [madəri] 1) analıq; 2) *bax* مادرزاد; 3) ana; زبان ~ ana dili; کردن ~ analıq etmək, ana münasibəti bəsləmək

مادگی [madegi] I 1) dişilik; 2) dişiyə xas əlamətlər; 3) *bot.* dişicik, genisey (*bitkidə*)

مادگی [madegi] II ilgək, ilmə (*paltarda*)

مادون [madun] 1) aşağı rütbə; 2) aşağı, daha aşağı

ماده [made] dişi; شیر ~ dişi aslan; گاو ~ inək

ماده [madde] I *c.* مواد [məvad] maddə, material, çəkisi olan və yer tutan hər bir şey; اولیه ~ ilkin material; خام ~ xammal

ماده [madde] II maddə, paraqraf; بر اساس ~ دوم قانون اساسی konstitusiyanın 2-ci maddəsinə əsasən; ◊ تاریخ ~ maddeyi-tarix, xronoqram (*əbcəd hesabı ilə göstərilən tarix*)

مادی [maddi] 1) maddi; کمک ~ maddi kömək; 2) materialist; 3) pulpərəst

مادیات [maddiyyat] 1) materiya; 2) maddi nemətlər

مادیان [madyan] madyan, dişi at

مار [mar] 1) ilan; 2) *məc.* zalım insan, azar verən; ◊ خوش خط و خال ~ özünü yaxşı qələmə verən hiyləgər insan; quzu dərisində olan canavar; خوردن ~ əzab-əziyyət çəkmək; در آستین پروردن ~ düşməni ocağın başında oturtmaq; از دهان ~ بیرون آمده dümdüz, heç bir əyriliyi olmayan; مثل ~ به خود پیچیدن ağrı və əziyyətdən qıvrılmaq; ilan kimi qıvrılmaq

مارپیچ [marpiç] 1) spiral, buruq; 2) əyrilik, əyri-üyrülük; 3) spiralşəkilli, əyri-üyrü

مارپیچی [marpiçi] *bax* مارپیچ 2), 3)

مارک [mark] marka, möhür (*məhsul və məmulat üzərində*)

مارگزیده [margəzide] ilan sancmış; مثل ~ çox narahat, iztirab çəkən

مارگیر [margir] ilan tutan; ilan ovsunlayan

مارماهی [marmahi] ilanbalığı

مارمولک [marmulək] 1) kərtənkələ; 2) *dan.* hiylədər, məkrli...

مازاد [mazad] artıq qalan, artıq, qalıq

ماساژ [masaj] masaj; (کردن) دادن ~ masaj etmək

ماسبق [masəbəğ] keçmiş, ötüb-keçmiş, olmuş; qabaqkı, bundan əvvəlki; عطف به ~ keçmişə müraciət

ماست [mast] qatıq; کیسه ای ~ süzmə qatıq; ◊ به دهان مایه کردن ~ ağzına su alıb oturmaq; ماستها را کیسه کردن qorxmaq; quyruğunu qısmaq; ol çökmək; از سفیدی ~ تا سیاهی ذغال hər şey; iynədən sapa qədər

ماست بندی [mastbəndi] 1) qatıq çalma, qatıq hazırlama; 2) süd məhsulları sexi

ماست مالی [mastmali] ört-basdır etmə, üstünü malalama; **شدن** ~ ört-basdır olunmaq; **کردن** ~ ört-basdır etmək

ماسک [mask] maska; **گاز** ~˙ əleyhqaz; **زدن** ~ maska taxmaq; maskalanmaq, ikiüzlülük etmək; ◊ **از** ~ **چهر˙ کسی برداشتن** birinin maskasını götürmək; birinin iç üzünü açıb göstərmək

ماسه [mase] narın qum

ماسه زار [masezar] qumluq, qumluq yer

ماسیدن [masidən] 1) bərk olmaq, qatılaşmaq, qəlizləşmək; 2) soyumaq, buzlamaq; 3) baş tutmaq, alınmaq; faydası olmaq

ماشاء الله [maşa'əllah] 1) *n.* maşallah, afərin, əhsən; 2) Allah qorusun; pis gözdən iraq

ماشه [maşe] 1) tətik (*tüfəngdə*); 2) maşa

ماشی [maşi] tünd-yaşıl, lobya dənəsi rəngi

ماشین [maşin] 1) maşın; dəzgah; **تحریر** ~˙ yazı makinası; **جوجه کشی** ~˙ inkubator; 2) avtomaşın, avtomobil; **باری** ~˙ yük maşını; **سواری** ~˙ minik maşını; **کردن** ~ a) makinada yazmaq; b) saqqal və ya saçı qırxmaq (*üzqırxanla*); c) tikmək (*paltartikən maşında*); **مثل** ~ **کار کردن**˙ dəqiq və nizamla işləmək

ماشین آلات [maşinalat] maşın (*dəzgah*) hissələri

ماشین ساز [maşinsaz] maşınqayıran

ماشین سازی [maşinsazi] maşınqayırma; dəzgahqayırma; ~ **کارخانه**˙ maşınqayırma zavodu

ماشین نویس [maşinnevis] makinaçı

ماشین نویسی [maşinnevisi] makinada yazma; makinaçılıq

ماشینی [maşini] maşına aid olan; 2) dəzgahda düzəldilmiş (*tikilmiş, yazılmış*); 3) maşın kimi

ماضی [mazi] 1) keçmiş; 2) *qram.* keçmiş zaman; **استمراری** ~˙ bitməmiş keçmiş; **التزامی** ~˙ keçmiş zamanın iltizam şəkli, uzaq keçmiş zaman; **بعید** ~˙ uzaq keçmiş; **مطلق** ~˙ şühudi keçmiş; **نقلی** ~˙ nəqli keçmiş

مافات [mafat] itirilmiş, əldən verilmiş, əldən getmiş; **جبران** ~ **کردن**˙ itirilmişin yerini doldurmaq, əvəzini çıxmaq, ödəmək

مافوق [mafouğ] 1) üstün (*vəzifəyə görə, dərəcəyə görə*); 2) yuxarı; ~˙ **تصور** təsəvvürolunmaz; ◊ **صوت** ~˙ ultrasəs; səsdən sürətli

ماقبل [mağəbl] qabaqkı, keçmiş, əvvəlki, keçən; **تاریخ** ~˙ tarixdən qabaqkı, tarixdən əvvəlki; **در دوران**˙ ~ keçmiş zamanlarda

ماکارونی [makaroni] makaron

ماکول [mə'kul] yeməli, yeyilməli; ~ **غیر**˙ yeyilməyən

ماکولات [mə'kulat] ərzaq, ərzaq malları

ماکیان [makiyan] toyuq, ev toyuğu

مال [mal] *c.* **اموال** [əmval] 1) var-dövlət, sərvət; 2) mal-qara, qaramal; **تحصیل** ~ **کردن**˙ var-dövlət yığmaq, sərvət yığmaq

مال الاجاره [malolecare] icarə haqqı, kirayə haqqı

مال التجاره [malottecare] əmtəə, mal, ticarət əmtəəsi

مالامال [malamal] dolu, lap dolu; **شدن** ~ dolmaq

مالاندن [malandən] 1) sürtmək, yaxmaq, çəkmək; 2) tənbeh etmək; 3) öhdəsindən gəlmək, məğlub etmək

مال اندوز [maləndüz] 1) var-dövlət yığan, pulpərəst; 2) tamahkar, simic, mənfəət güdən

مآل اندیش [məaləndiş] uzaqgörən; tədbirli, ehtiyatlı

مآل اندیشی [məaləndişi] uzaqgörənlik; ehtiyat, ehtiyatlılıq

مالدار [maldar] 1) varlı, dövlətli; 2) maldar, heyvandar

مال دوست [maldust] 1) tamahkar, acgöz, simic; 2) pulpərəst, malpərəst

مال دوستی [maldusti] 1) tamahkarlıq, acgözlük, simiclik; 2) pulpərəstlik, malpərəstlik

مال رو [malrou] yük heyvanları gedən yol, cığır

مالش [maleş] 1) sürtmə; sürtünmə; 2) ovma, ovxalama, masaj; 3) tənbeh, danlaq, cəzalandırma; **دادن** ~ a) sürtmək; b) ovmaq; c) tənbeh etmək, cəzalandırmaq; ◊ **رفتن دل**˙ ~ a) mədədə ağrı hiss etmək; b) ac olmaq; **دلم** ~ **می رود** acından ürəyim gedir; **رفتن دل کسی برای چیزی**˙ ~ bir şey üçün ürəyi getmək, sinov getmək

مال فروش [malforuş] mal-qara satan, mal-qara alverçisi

مالک [malek] 1) mülkədar; 2) sahib, yiyə

مالکیت [malekiyyət] 1) sahiblik, yiyəlik; 2) mülkiyyət; **خصوصی** ~˙ xüsusi (*şəxsi*) mülkiyyət; **دولتی** ~˙ dövlət mülkiyyəti

مال مردم خور [malemərdomxor] 1) başqasının malını mənimsəyən, başqasının pulunu yeyən; 2) dələduz, fırıldaqçı

مألوف [mə'luf] 1) adi, həmişəki; 2) adət etmiş, öyrəşmiş, alışmış

ماله [male] mala; **کشیدن** ~ a) mala çəkmək, malalamaq; b) *məc.* malalamaq, ört-basdır etmək

ماله کش [malekeş] malakeş, suvaqçı

مالی [mali] 1) maliyyə; 2) maddi; **مشکلات**˙ ~ maddi çətinliklər

مالیات [maliyyat] vergi; **بر درآمد** ~ gəlir vergisi; **بستن** ~ vergi qoymaq; **دادن (پرداختن)** ~ vergi ödəmək; ~ **گرفتن** vergi almaq, vergi toplamaq

مالیدن [malidən] *k.* **مال** [mal] 1) sürtmək; 2) ovmaq, ovxalamaq, masaj etmək; 3) tənbeh etmək, cəzalandırmaq

مام [mam] ana

ماما [mama] I ana

ماما [mama] II mamaça

مامان [maman] I *dan.* ana

مامان [maman] II *dan.* çox əziz, çox istəkli, şirin; **بچه**˙ ~ şirin uşaq

مامایی [mamayi] mamalıq; **بخش**˙ ~ mamalıq şöbəsi

مأمن [mə'mən] sığınacaq, pənah yeri

مأمور [mə'mur] 1) məmur, hökumət qulluqçusu; **انتظامی**˙ ~ qaydaqanuna nəzarət edən polis məmuru; 2) əmr olunmuş; iş tapşırılmış; **شدن** ~ a) ezamiyyətə göndərilmək; b) vəkil edilmək; **کردن** ~ a) ezam etmək, ezamiyyətə göndərmək; b) işə götürmək

مأموریت [mə'muriyyət] ezam edilmə, ezamiyyət; tapşırıq, göstəriş

مانا [mana] 1) oxşar, oxşayan, 2) guya, sanki, elə bil ki

مانتو [manto] manto

ماندگار [mandeqar] 1) qalmalı, qalmalı olan; qalan; 2) dəyişməz, sabit; شدن ~ qalmaq, yerləşmək, sakin olmaq

ماندگی [mandegi] 1) bayat, köhnə; 2) yorğunluq, süstlük

ماندن [mandən] *k.* مان [man] 1) qalmaq; davam etdirmək (*halvəziyyəti*); ~ گرسنه ac qalmaq; 2) qalmaq, yaşamaq, sakin olmaq; در شهر ~ şəhərdə qalmaq; 3) geri qalmaq; 4) xarab olmamaq, saxlanılmaq; 5) təəccüblənmək; از چیزی ~ məhrum olmaq; uzaq qalmaq; از اینجا مانده از آنجا رانده *ata.söz.* Əli aşından da oldu, Vəli aşından da

ماندنی [mandəni] 1) qalmalı; yaşamalı; ~ جای qalmalı yer; 2) *bax* ماندگار 2)

مانده [mande] ماندن *f-nin k.z.f.sf;* 1) artıq qalmış; 2) yorulmuş; 3) bayat, köhnə

مانع [mane'] *c.* موانع [məvane'] maneə, əngəl; شدن (آمدن) ~ mane olmaq; داشتن ~ eybi olmaq, əngəli olmaq; ندارد ~ eybi yoxdur!

مانکن [man(e)kən] maneken

مانند [manənd] kimi, qədər, tək (*müqayisə, bənzətmə qoşması*); شیر ~ aslan kimi

مانندگی [manəndegi] oxşarlıq, bənzərlik

مانور [manovr] *hərb.* manevr; دادن ~ manevr etmək

مأنوس [mə'nus] 1) adət etmiş, öyrəşmiş; 2) dost, hə[illegible] sohbət, yoldaş; شدن ~ alışmaq, öyrəşmək, adət etmək

[illegible] kən, yaşayış yeri; دادن ~ sığınacaq vermək; گزیدن (گرفتن) ~ pənah gətirmək

ماورا [mavəra] arxasında, xaricində; kənar, xaric

ماورای بنفش [mavərayebənəfş] ultrabənövşəyi şüalar

ماوقع [mavəğə'] 1) üz vermiş, olmuş, baş vermiş, baş verən; 2) hadisə; ~ شاهد baş vermiş hadisənin şahidi

ماه [mah] 1) ay (*planet*); تمام ~ bədr, bədrlənmiş ay (*14 gecəlik ay*); 2) ay (*otuz gün*); خورشیدی (شمسی) ~ günəş (*şəmsi*) ayı; قمری ~ qəməri ayı; 3) *məc.* gözəl, gözəlzülü; ◊ پا به ~ بودن a) bu gün-sabah azad olmaq (*hamilə qadın haqqında*); b) yetişmək, dəymək (*meyvə*)

ماهانه [mahane] 1) aylıq; ~ مجله aylıq jurnal; 2) maaş, aylıq əmək-haqqı

ماهپاره [mahpare] ay parası, gözəl (*qız, xanım*)

ماه پیکر [mahpeykər] gözəl

ماهتاب [mahtab] *bax* مهتاب 1)

ماه چهره [mahçehre] *bax* ماهرو

ماهر [maher] mahir, məharətli, bacarıqlı

ماهرخ [mahrox] ayüzlü, gözəl

ماه رخسار [mahroxsar] *bax* ماهرخ

ماهرو [mahru] *bax* ماهرخ

ماه سیما [mahsima] *bax* ماهرخ

ماه گرفتگی [mahgereftegi] ayın tutulması

ماه لقا [mahleğa] *bax* ماهرخ

ماهواره [mahvare] 1) peyk anteni; 2) sputnik

ماهوت [mahut] [illegible]

ماهوش [mahvəş] *bax* مهوش

ماهی [mahi] balıq; دودی ~ hisə verilmiş balıq; سفید ~ kütüm balığı; قزل آلا ~ qızıl balıq; گرفتن ~ balıq tutmaq; ◊ را تا دمش رساندن ~ işin çox hissəsini başa çatdırmaq; از ~ تا ماه به *bax* سیاهی ~ از سفیدی ماست تا به ذغال (ماست *sözündə*)

ماهیت [mahiyyət] 1) mahiyyət; 2) təbiət, zat; کردن ~ قلب a) xasiyyətini dəyişmək, təbiətini dəyişmək; b) mahiyyətini dəyişmək

ماهیچه [mahiçe] əzələ; دست ~ qol əzələsi; ~ گوشت baldır əti, əzələ əti

ماهیگیر [mahigir] balıqtutan, balıqçı

ماهیگیری [mahigiri] balıq tutma, balıqçılıq

مایحتاج [mayəhtac] lazım olanlar, ev üçün lazım olan şeylər; روزمره ~ gündəlik ehtiyaclar

مائده [maede] *c.* موائد [məvaed] nemətlə dolu süfrə, bəzədilmiş süfrə

مایع [maye'] *c.* مایعات [maye'at] maye, duru, duru şeylər

مایل [mayel] 1) mail, meyil edən, istəyən, meyli olan; qacı; شدن ~ meyil etmək, istəmək; کردن ~ həvəsə salmaq; بودن به ~ رنگی hansısa bir rəngə çalmaq

مایملک [mayəmlək] var-dövlət, mal, sərvət

مأیوس [mə'yus] məyus, ümidsiz, ümidini itirmiş; شدن (گشتن) ~ məyus olmaq, ümidini itirmək, ümidsizliyə qapılmaq; ساختن ~ məyus etmək, ümidsiz etmək

مأیوسانه [mə'yusane] məyuscasına, ümidsizliklə

مأیوسی [mə'yusi] məyusluq, ümidsizlik

مایونز [moyonez] mayonez

مایه [maye] 1) maya, acıtma; خمیر ~ xəmir mayası (*xəmir üçün*); 2) pul, kapital; 3) səbəb, dəlil; 4) vaksin; 5) əsil, əsas; گرفتن ~ etibar qazanmaq; داشتن ~ a) imkanlı olmaq, pullu olmaq; b) savadlı olmaq, bilikli olmaq; ~ به ~ öz qiymətinə, müftə, gəlirsiz, qazancsız, mənfəətsiz; رفتن ~ işin yaxşı getməsi üçün pul tökmək, pul xərcləmək; ساختن (کردن) ~ pul toplamaq, sərvət yığmaq, pul çıxarmaq; ◊ آمدن ~ qeybət qırmaq, söz gəzdirmək, dalınca danışmaq

مایه دار [mayedar] 1) pullu, imkanlı; 2) məzmunlu; 3) qəliz, bərk

مایه کاری [mayekari] alınmış malı öz qiymətinə satma; کردن ~ alınmış malı öz qiymətinə satmaq

مایه کوبی [mayekubi] vaksinləmə, vaksinlə peyvənd etmə; شدن ~ vaksinlə peyvənd olunmaq; کردن ~ vaksinlə peyvənd etmək

مباح [mobah] 1) izin verilmiş, icazə verilmiş; 2) halal; کردن ~ [illegible] mək; b) halal etmək, halal buyurmaq; بودن خون کسی ~ birinin qanını tökməyin (*öldürməyin*) halal olması; birinin qanının halal buyurulması

مباحثه [mobahese] *c.* مباحثات [mobahesat] mübahisə; müzakirə, diskussiya; کردن ~ mübahisə etmək; müzakirə etmək

مبادا [məbada] məbada, olmaya; برای روز ~ ◊ qara gün üçün

مبادرت [mobaderət] 1) başlanğıc, girişmə (*iş*); 2) irəli keçmə, oto

keçmə; ~ کردن (نمودن، ورزیدن) a) başlamaq, girişmək (*işə*); b) irəli keçmək, ötüb-keçmək

مبادله [mobadele] *c.* **مبادلات** [mobadelat] mübadilə, dəyişmə, dəyişdirmə; ~ ارزی pul mübadiləsi; ~ فکری fikir mübadiləsi; ~ کردن mübadilə etmək, dəyişdirmək

مبادی [məbadi] 1) *t.* **مبدأ**; 2) əsaslar, əsas prinsiplər; ~ علم elmin prinsipləri

مبادی [mobadi] 1) aşkar edən, göstərən; 2) riayət edən

مبادی آداب [məbadiadab] ədəbli, tərbiyəli

مبارز [mobarez] mübariz, mübarizə edən, mübarizə aparan

مبارزه [mobareze] *c.* **مبارزات** [mobarezat] mübarizə; çarpışma, döyüşmə; ~ سیاسی siyasi mübarizə; ~ کردن mübarizə aparmaq; döyüşmək

مبارک [mobarək] 1) mübarək; 2) müqəddəs, mübarək; ~ ماه رمضان mübarək ramazan ayı; 3) bərəkətli; ~ پا xoş qədəm

مبارک باد [mobarəkbad] təbrik; ~ گفتن təbrik etmək; ~ به آمدن təbrikə gəlmək

مبارکی [mobarəki] xoşbəxtlik, səadət

مباشر [mobaşer] 1) sahibkar, işə nəzarət edən; müdir; idarə başçısı; 2) təsərrüfat işlərinə baxan; 3) səbəbkar; yerinə yetirən, törədən; ~ قتل qətli törədən

مباشرت [mobaşerət] 1) işi yerinə yetirmə, işi aparma; 2) nəzarət, nəzarət etmə; ~ کردن a) işi yerinə yetirmək; b) nəzarət etmək

مبالات [mobalat] 1) qayğı, diqqət; yardım, kömək; 2) düşünmə, ölçüb-biçmə, götür-qoy etmə; 3) çalışma, səy göstərmə; بی ~ a) düşüncəsiz; b) səhlənkar; etinasız

مبالغه [mobaleğe] mübaliğə, şişirtmə; ~ کردن mübaliğə etmək, şişirtmək

مباهات [mobahat] 1) iftixar, qürur, fəxr, fəxr etmə; 2) lovğalıq, təkəbbürlük, özündən razı olma; ~ کردن a) fəxr etmək; b) özünü öymək

مبایعه [mobayee] alğı-satqı, alver, ticarət

مبایل [mobayl] *bax* **موبایل**

مباین [mobayen] uyğun gəlməyən, müvafiq olmayan; ~ بودن uyğun gəlməmək, müvafiq olmamaq

مبتدا [mobtəda] 1) *qram.* mübtəda; 2) başlanğıc, giriş

مبتدع [mobtəde'] ixtiraçı, yenilikçi, novator

مبتدی [mobtədi] işə təzə başlayan, işi təzə öyrənən, naşı

مبتکر [mobtəker] təşəbbüskar, yenilikçi

مبتلا [mobtəla] 1) düçar olmuş, tutulmuş, məruz qalmış; ~ به مرض سل vərəm xəstəliyinə tutulmuş; 2) qapılmış, aludə olmuş; ~ شدن a) düçar olmaq, tutulmaq, məruz qalmaq; b) qapılmaq, aludə olmaq

مبتنی [mobtəni] əsası qoyulmuş, bünövrəsi qoyulmuş; əsaslanan; ~ بر دین اسلام عقاید islam dininə əsaslanan əqidələr (*fikirlər*)

مبحث [mobhəs] *c.* **مباحث** [məbahes] 1) mövzu; predmet; 2) mübahisə, müzakirə (*elmi*)

مبدأ [məbdə'] *c.* **مبادی** [məbadi] başlanma; başlanğıc, hərəkətin çıxış nöqtəsi

مبدل [mobəddəl] dəyişmiş, dəyişdirilmiş; ~ شدن dəyişilmək, dəyişdirilmək; ~ کردن dəyişmək, dəyişdirmək

مبذول [məbzul] verilmiş, hədiyyə edilmiş, bağışlanılmış; ~ داشتن hədiyyə etmək, bağışlamaq

مبرا [mobərra] 1) azad olmuş, qurtulmuş, xilas olmuş; 2) bəraət qazanmış, təmizə çıxmış; ~ کردن bəraət qazandırmaq, təmizə çıxarmaq

مبرم [mobrəm] 1) çox, xeyli; 2) möhkəm, sabit, davamlı

مبرهن [mobərhən] 1) sübut olunmuş, təsdiqlənmiş; 2) *bax* **مبین**

مبسوط [məbsut] ətraflı, dolğun, geniş

مبصر [mobəsser] bəsirətli, dərrakəli, fərasətli, gözüaçıq

مبصر [mobser] 1) sinif nümayəndəsi; 2) nəzarətçi

مبعوث [məb'us] 1) peyğəmbərliyə seçilmiş, rəsul, peyğəmbər; 2) elçi, nümayəndə; ~ شدن göndərilmək; ~ کردن göndərmək, yollamaq

مبل [mobl] mebel

مبلغ [məbləğ] *c.* **مبالغ** [məbaleğ] məbləğ; ~ کل ümumi məbləğ

مبلغ [məbəlleğ] *c.* **مبلغین** [məbəlleğin] təbliğ edən, təbliğatçı

مبنا [məbna] *c.* **مبانی** [məbani] əsas, bünövrə

مبنی [məbni] əsaslanan; ~ بر اینکه buna əsasən

مبهم [məbhəm] naməlum, qeyri-müəyyən; ~ ضمیر *qram. bax* **ضمیر**

مبهوت [məbhut] heyrətlənmiş, təəccüblənmiş; ~ شدن heyrətlənmək, təəccüblənmək; ~ کردن heyrətləndirmək, təəccübləndirmək

مبین [məbəyyen] bəyan edən, ifadə edən, izah edən

مبین [mobin] açıq, açıq-aşkar, aydın

متابعت [motabeət] 1) izləmə, davam etdirmə (*ənənəni, ideyanı*); tərəfdar olma (*ənənəyə, ideyaya*); 2) tabe olma; ~ کردن a) izləmək, davam etdirmək (*ənənəni, ideyanı*) b) tabe olmaq

متاثر [motəəsser] qüssəli, kədərli, dərdli; ~ شدن kədərlənmək; ~ کردن kədərləndirmək

متاخر [motəəxxer] sonuncu; ən yeni

متارکه [motareke] 1) ayrılma, tərk etmə; əl çəkmə; 2) boşanma; ~ کردن a) ayrılmaq, tərk etmək; b) boşanmaq

متاسف [motəəssef] təəssüf edən, heyifsilənən, peşman olan; ~ شدن təəssüflənmək, peşman olmaq

متاسفانه [motəəssefane] təəssüf ki, heyif ki

متاع [məta'] *c.* **امتعه** [əmtəə] 1) əmtəə, mal, məhsul; 2) şey, əşya; cisim; maddə

متانت [mətanət] mətanət, möhkəmlik; dözüm, təmkin, yenilməzlik

متاهل [motəəhhel] evli, ailəli

متباین [motəbayen] 1) fərqli; 2) uyğun gəlməyən, bir-birinə zidd; 3) *qram.* antonim; ~ بودن a) fərqli olmaq; b) uyğun gəlməmək, bir-birinə zidd olmaq

متبحر [motəbəhher] hərtərəfli və geniş bilik sahibi, erudit

متبرک [motəbərrek] mübarək; müqəddəs

متبسم [motəbəssem] gülümsəyən

متجاوز [motəcavez] 1) *bax* **تجاوزکار**; **~ دولت** təcavüzkar dövlət; 2) həddini keçən, həddini aşan; 3) ... **از ~** artıq, çox artıq; **~ از دو هفته** iki həftədən artıq

متجدد [motəcədded] 1) mütərəqqi, qabaqcıl, müasir; 2) bərpa olunmuş, yenidən düzəldilmiş

متجلی [motəcəlli] 1) parlaq, nurlu, işıqlı; 2) göstərilmiş, aşkarlanmış, üzə çıxmış; **~ شدن** üzə çıxmaq, aşkar olmaq

متحجر [motəhəccer] 1) daşlaşmış, daşa dönmüş; 2) *məc.* yeniliyi qəbul etməyən, köhnəlik tərəfdarı; **~ شدن** daşlaşmaq, daşa dönmək

متحد [mottəhed] 1) birləşmiş; **~ سازمان ملل** Birləşmiş Millətlər Təşkilatı; 2) müttəfiq; **~ شدن (گردیدن)** a) birləşmək; b) müttəfiq olmaq

متحده [mottəhede] *bax* **متحد** 1); **~ ایالات امریکا** Amerika Birləşmiş Ştatları

متحرک [motəhərrek] hərəkət edən, hərəkətdə olan

متحصن [motəhəssen] 1) sığınmış, pənah gətirmiş; 2) bəstə oturmuş; etiraz əlaməti olaraq bir yerə toplaşmış; **~ شدن** a) sığınmaq, pənah gətirmək; b) bəstə oturmaq; etiraz əlaməti olaraq bir yerə toplaşmaq

متحمل [motəhəmmel] dözümlü, səbirli, təmkinli; **~ شدن** dözmək, səbir etmək, təmkinli olmaq

متحول [motəhəvvel] 1) başqa şəklə salınmış, dəyişdirilmiş; 2) dəyişkən; **~ شدن** a) başqa şəklə salınmaq; b) başqa şəklə düşmək, dəyişmək, dəyişdirilmək; **~ ساختن** a) başqa şəklə salmaq; b) dəyişdirmək

متحیر [motəhəyyer] təəccüblənmiş, heyrətə gəlmiş; **~ شدن** təəccüblənmək, heyrətə gəlmək; **~ کردن** təəccübləndirmək, heyrətə gətirmək

متخاصم [motəxasem] düşmən

متخذ [mottəxəz // mottəxez] alınmış, qəbul olunmuş; əldə edilmiş

متخذه [mottəxəze // mottəxeze] *bax* **متخذ**; **~ تصمیمات** qəbul olunmuş qərarlar

متخصص [motəxəsses] mütəxəssis

متخلص [motəxəlles] təxəllüslü; **شاعر ~ به...** ... təxəllüslü şair

متخلف [motəxəllef] qanunu pozan, nizam-intizamı pozan; **~ افراد** qanunu pozanlar, nizam-intizamı pozanlar

متداول [motədavel] işlənən, dəbdə olan; **~ شدن** dəbdə olmaq; **~ کردن** dəbə salmaq, işlək etmək

متدولوژی [metodoloji] metodologiya

متدین [motədəyyen] dindar, mömin

متذکر [motəzəkker // motezəkker] yada salan, xatırladan; **~ شدن (گردیدن)** yada salmaq, xatırlatmaq; **~ می شوم که** xatırlatmaq istəyirəm ki...

متر [metr] metr; **~ کردن** metrlə ölçmək

مترادف [moteradef] 1) *dilç.* sinonim; **~ کلمات** sinonim sözlər; 2) birbirinin ardınca olan; bir sırada olan

متراژ [metraj] metraj (*hər hansı bir şeyin metrlə uzunluğu*)

متراکم [motərakem] 1) sıxılmış; **~ هوای** sıxılmış hava; 2) toplanmış, yığılmış; **~ شدن** a) sıxılmaq; b) yığılmaq, toplanmaq

مترتب [motərətteb] qaydaya salınmış, nizama salınmış; təsnif olunmuş; **~ شدن** qaydaya düşmək, nizama salınmaq; **~ کردن (ساختن)** qaydaya salmaq, nizama salmaq

مترجم [motərcem] mütərcim, tərcüməçi

مترجمی [motərcemi] mütərcimlik, tərcüməçilik

متردد [motərədded] tərəddüd edən, qətiyyətsiz

مترسک [mətərsək] bostan müqəvvası

مترصد [motərəssed] 1) baxan, müşahidə edən; güdən; 2) gözləyən, ümid edən

مترقی [motərəğği] mütərəqqi, qabaqcıl

مترو [metro] metro

متروک [mətruk] 1) tərk edilmiş, unudulmuş, atılmış; 2) istifadə edilməyən, işlədilməyən, köhnəlmiş

متروکه [mətruke] 1) *bax* **متروک**; 2) boşanmış qadın

متزلزل [motəzəlzel // motezəlzel] 1) əsən, titrəyən; 2) dəyişkən; enib-qalxan (*qiymət*)

متساوی [motəsavi] bərabər, eyni; **~ الحقوق** bərabərhüquqlu

متسع [mottəse'] genişlənmiş, həcmi böyümüş; **~ شدن** genişlənmək, böyümək; **~ کردن** genişləndirmək, həcmini böyütmək

متشابه [motəşabeh] 1) oxşar, bənzər; 2) uyğun, uyğun gələn, üst-üstə düşən

متشابهات [motəşabehat] 1) *bax* **متشابه**; 2) *dilç.* omonimlər

متشخص [motəşəxxes] 1) məşhur, adlı-sanlı; hörmətli; mühüm; 2) *dan.* lovğa, təkəbbürlü, özündənrazı, eqoist

متشکر [motəşəkker] təşəkkür edən, məmnun; **~ بودن** təşəkkür etmək, razı olmaq, məmnun olmaq; **~ بودن از خود** özündən çox razı olmaq; **متشکرم** təşəkkür edirəm, məmnunam

متشنج [motəşənnec // moteşənnec] 1) titrək, titrəyən, əsən; qıc olmuş; 2) qarışıqlıq; **~ شدن** a) titrəmək; qıc olmaq; b) qarışmaq (*vəziyyət*)

متصدی [motəsəddi] idarə edən, müdir

متصرف [motəsərref] işğal edən, tutan; **~ شدن** işğal etmək, tutmaq

متصل [mottəsel] 1) birləşdirilmiş, bağlanmış; 2) bitişik, birləşmiş; **~ شدن** birləşmək, bağlanmaq; **~ ساختن (کردن)** birləşdirmək, bağlamaq

متضاد [motəzad(d)] 1) bir-birinə zidd, əks, təzadlı; 2) *dilç.* antonim

متضرر [motəzərrer] zərər çəkmiş, ziyan görmüş; **~ شدن** zərər çəkmək

متضمن [motəzəmmen] daxil olan, nəzərdə tutulan; **~ بودن** daxil olmaq, nəzərdə tutulmaq

متظاهر [motəzaher] 1) öz nöqsanlarını gizlətməyə çalışan, özünü yaxşı kimi qələmə verən; 2) qeyri-səmimi, ikiüzlü; **~ انسان** qeyri-səmimi insan

متعادل [motəadel] 1) eyniçəkili, bərabərçəkili; 2) tarazlaşdırılmış, bərabərləşdirilmiş; 3) sakit, mülayim (*xasiyyət*)

متعارف [motəaref] adi, ənənəvi

متعاقب [motəağeb] arxasınca, sonra, ardınca; **~ این نامه** bu məktubun ardınca

متعال [motəal] ən üstün, hamıdan üstün (*Allah haqqında*)

متعجب [motəəcceb] təəccüblənən, heyrətlənən; **شدن** ~ təəccüblənmək, heyrətlənmək; **(کردن) ساختن** ~ təəccübləndirmək, heyrətləndirmək

متعدد [motəədded] çox, çoxlu, çoxsaylı

متعدی [motəəddi] 1) təcavüzkar, zülmkar; 2) *qram.* təsirli fel

متعرض [motəərrez] 1) hücum edən, hücuma keçən; 2) qəsd edən, əl uzadan; 3) mane olan, maneçilik törədən; 4) təcavüzkar; **(گردیدن) شدن** ~ a) hücum etmək; b) qəsd etmək; c) mane olmaq; ç) təcavüz etmək

متعصب [motəəsseb] təəssübkeş, fanatik

متعلق [motəəlleğ] məxsus olan, mənsub olan; aid olan; **بودن** ~ məxsus olmaq, mənsub olmaq; aid olmaq

متعهد [motəəhhed] öhdəsinə götürən, söz verən; **شدن** ~ öhdəsinə götürmək, söz vermək

متغیر [motəğəyyer] 1) dəyişən; başqa şəklə düşən; 2) əsəbi, acıqlı; **(گشتن) شدن** ~ a) dəyişmək; başqa şəklə düşmək; b) acıqlanmaq, əsəbiləşmək, hirslənmək; **گرداندن** ~ a) dəyişdirmək; başqa şəklə salmaq; b) acıqlandırmaq; əsəbiləşdirmək, hirsləndirmək

متفاوت [motəfavet] fərqli, müxtəlif, cürbəcür; ~ **عقاید** fərqli əqidələr (*baxışlar*)

متفرق [motəfərreğ] pərakəndə, dağılmış, dağıdılmış; pərən-pərən olmuş; **(امدن، گردیدن) شدن** ~ pərakəndə olmaq, dağıdılmaq, pərən-pərən olmaq; **کردن** ~ ayırmaq, dağıdılmaq, pərən-pərən salmaq

متفق [mottəfeğ] 1) müttəfiq; **دول** ~ müttəfiq dövlətlər; 2) eyni əqidə və fikrə malik olan; **(شدن) بودن** ~ a) müttəfiq olmaq; b) eyni əqidə və fikrə malik olmaq

متفق الرأی [mottəfeğorrə'y] həmrəy, həmfikir, yekdil

متفق القول [mottəfeğolğoul] 1) yekdilliklə, həmrəyliklə; 2) *bax* **متفق الرأی**

متفکر [motəfəkker] 1) mütəfəkkir; 2) fikirləşən, düşünən; 3) fikrə getmiş, fikrə dalmış

متقابل [motəğabel] 1) qarşılıqlı, ikitərəfli; 2) üz-üzə duran; əks, qarşı; ~ **زوایای** əks bucaqlar

متقابلا [motəğabelən] qarşılıqlı surətdə

متقاضی [motəğazi] 1) istəyən, xahiş edən; 2) tələb edən, iddiaçı

متقاعد [motəğaed] inanan, qane olan, qəbul edən; **(گشتن) شدن** ~ inanmaq, qane olmaq, qəbul etmək; **کردن** ~ a) qane etmək; b) qəbul etdirmək

متقبل [motəğəbbel] qəbul edən, öz öhdəsinə götürən; **(گردیدن) شدن** ~ qəbul etmək, öz öhdəsinə götürmək

متقدم [motəğəddem] 1) qabaqkı, əvvəlki, keçmiş, qədim; 2) irəli gedən, qabaqda olan

متقلب [motəğəlleb] dələduz, fırıldaqçı, kələkbaz; hiləgər

متکبر [motəkəbber] təkəbbürlü, lovğa, özündənrazı, eqoist

متکدی [motəkəddi] dilənçi

متکفل [motəkəffel] 1) zamin, zəmanət verən; 2) hər hansı bir şəxsin

xərclərini öz öhdəsinə götürən; ~ **(گشتن) شدن** a) zamin durmaq, zəmanət vermək; b) hər hansı bir şəxsin xərclərini öz öhdəsinə götürmək

متکلم [motəkəllem] 1) danışan; 2) *qram.* birinci şəxs; **وحده** ~ birinci şəxsin təki; **مع الغیر** ~ birinci şəxsin cəmi; 3) *dan.* başqalarına danışmağa imkan verməyən və ancaq özü danışan (*şəxs*); **وحده شدن** ~ başqalarına danışmağa imkan verməmək və ancaq özü danışmaq

متکی [mottəki] arxalanan, əsaslanan, istinad edən

متلاشی [motəlaşi] dağılmış, xarab olmuş, viran qalmış, uçmuş; **شدن** ~ dağılmaq, xarab olmaq, viran qalmaq, uçmaq; **(ساختن) کردن** ~ dağıtmaq, xarab etmək, viran qoymaq, uçurtmaq

متلاطم [motəlatem] 1) təlatümlü, coşqun, dalğalı (*dəniz*), tufanlı; 2) həyəcanlı, narahat; **بودن** ~ a) coşmaq, dalğalanmaq; b) həyəcanlanmaq, narahat olmaq; **ساختن** ~ **(کردن)** a) coşdurmaq, təlatümə gətirmək; b) həyəcanlandırmaq, narahat etmək

متلک [mətələk] istehza, acı zarafat; tikanlı sözlər; **گفتن** ~ istehza etmək, acı zarafat etmək; tikanlı sözlər demək

متلون [motələvven] əlvan, rəngarəng, müxtəlifrəngli

متلون المزاج [motələvvenolməzac] hərdəmxəyal, dəyişkən xasiyyətli

متمادی [motəmadi] mütəmadi, davamlı, sürəkli, uzun, uzunmüddətli; ~ **سالهای** uzun illər

متمایز [motəmayez] seçilən, fərqlənən; **از یکدیگر** ~ bir-birindən fərqlənən; **شدن** ~ seçilmək, fərqlənmək

متمایل [motəmayel] meyli olan, həvəsi olan, meyilli; **شدن** ~ meyli olmaq, həvəsi olmaq; **کردن** ~ həvəsləndirmək

متمدن [motəmədden] mədəni; sivil

متمرد [motəmərred] 1) qiyam edən, itaət etməyən, sözə baxmayan; 2) inadkar, tərs

متملق [motəməlleğ] yaltaq

متملقانه [motəməlleğane] yaltaqcasına, yaltaqlıqla

متمم [motəmmem] 1) əlavə, qoşma; 2) tamamlayan; 3) *qram.* tamamlıq

متمول [motəməvvel] imkanlı, varlı, dövlətli; **شدن** ~ varlanmaq

متن [mətn] *c.* **متون** [motun] mətn

متناسب [motənaseb] 1) mütənasib, proporsional, simmetrik, uyğun; 2) boylu-buxunlu, qədd-qamətli

متناقض [motənağez] zidd, əks; ziddiyyətli; **بودن** ~ ziddinə getmək, razılaşmamaq, etiraz etmək

متناوب [motənaveb // motenaveb] dövri, vaxtaşırı, dəyişən, növbə ilə bir-birini əvəz edən; ~ **جریان** dəyişən cərəyan

متنبه [motənəbbeh] tənbeh olunmuş, cəzalandırılmış; ibrət almış, dərs almış; **شدن** ~ tənbeh olunmaq; ibrət almaq; **کردن** ~ tənbeh etmək, ibrət dərsi vermək

متنفذ [motənəffez] nüfuzlu, sözü keçən, etibarlı

متنفر [motənəffer] nifrət edən; iyrənən; **شدن** ~ nifrət etmək; **ساختن** ~ **(کردن)** nifrət hissi oyatmaq

متنوع [motənəvve'] növbənöv, cürbəcür, müxtəlif

متواری [motəvari] qaçmış, qaçıb gizlənmiş, qaçaq; fərari

متوازن [motəvazen] 1) bərabərçəkili; 2) simmetrik

متوازی [motəvazi] 1) paralel, yanaşı; 2) bərabər, eyni; oxşar

متواضع [motəvaze'] 1) təvazökar, sadə; 2) itaətkar, başıaşağı

متوالی [motəvali] 1) ardıcıl, dalbadal, arasıkəsilməyən; 2) uzun, uzunsürən; ~ سالهای uzun illər

متوجه [motəvəcceh] 1) diqqət yetirən, diqqətlə bir yerə baxan; 2) anlayan, başa düşən; شدن ~ a) diqqət yetirmək, diqqətlə bir yerə baxmaq; b) anlamaq, başa düşmək; کردن ~ (ساختن) a) diqqəti cəlb etmək; b) anlatmaq, başa salmaq

متوحش [motəvəhheş] dəhşətə gələn, qorxan; شدن ~ dəhşətə gəlmək, qorxmaq; کردن ~ dəhşətə gətirmək, qorxutmaq

متورم [motəvərrem] şişmiş; iltihablı; شدن ~ şişmək; iltihablaşmaq

متوسط [motəvəsset] orta; القامه ~ ortaboylu; ~به طور orta hesabla

متوفی [motəvəffa] *c.* متوفیات [motəvəffəyat] vəfat etmiş, ölmüş, mərhum

متوقع [motəvəğğe'] göz dikən, ümid edən, ümid bəsləyən; بودن ~ ümid etmək, ümid bəsləmək

متوقف [motəvəğğef] dayanan, hərəkətsiz, tərpənməyən; شدن ~ dayanmaq, tərpənməmək; کردن ~ dayandırmaq, saxlamaq

متولد [motəvəlled] anadan olmuş, doğulmuş; ~ سال ۲۰۰۰ 2000-ci ildə doğulmuş; شدن ~ anadan olmaq, doğulmaq

متنه [mətte] burğu, matqab; ◊ به ~ خشخاش گذاشتن xırdaçılıq etmək, çox xırdaçı olmaq

متهم [mottəhəm] müttəhim, müqəssir; ittiham olunan; شدن ~ ittiham olunmaq; کردن ~ ittiham etmək

متین [mətin] mətin, iradəli, vüqarlı

مثال [mesal] *c.* امثله [əmsələ // əmsele] 1) oxşar; kimi, qədər, tək; 2) misal, nümunə; (آوردن) زدن ~ misal çəkmək, nümunə gətirmək

مثبت [mosbət] müsbət

مثل [məsəl] *c.* امثال [əmsal] 1) misal, nümunə; 2) atalar sözü; məsəl, zərbi-məsəl; təmsil

مثل [mesl] 1) *bax* مانند; آدم ~ insan kimi; 2) tay, bərabər; ندارد ~ tayıbərabəri yoxdur; اینکه ~ sanki, deyəsən

مثلا [məsələn] məsələn, misal üçün

مثلث [mosəlləs] *riyaz.* üçbucaqlı

مثلثات [mosəlləsat] triqonometriya

مثمن [mosəmmən] 1) səkkizbucaqlı; 2) səkkizgüşəli; 3) *ədəb.* səkkizlik

مثنوی [məsnəvi] *ədəb.* məsnəvi, iki-iki qafiyələnən şeir növü; poema

مجادله [mocadele] mübahisə, mübahisə etmə, sözləşmə, çəkişmə; dava-dalaş, savaşma; vuruşma; ~ کردن mübahisə etmək, sözləşmək, çəkişmək; dava-dalaş etmək, savaşmaq; vuruşmaq

مجاز [məcaz] *ədəb.* məcaz; metafora, alleqoriya

مجاز [mocaz] icazəli, icazəsi olan; yol verilən; ~ غیر icazəsiz, icazəsi olmayan; yol verilməyən

مجازات [mocazat] cəza, cəzalandırma; کردن ~ cəzalandırmaq

مجازی [məcazi] 1) məcazi (*məna*), metaforik, alleqorik; 2) qeyri-həqiqi, yalan

مجال [məcal] macal, imkan, fürsət; دادن ~ macal vermək; داشتن ~ imkanı olmaq, vaxtı olmaq; یافتن ~ macal tapmaq, vaxt tapmaq

مجالست [mocalesət] ünsiyyət, əlaqə, yoldaşlıq (*dostluq*) münasibətləri; کردن ~ ünsiyyət saxlamaq, əlaqə saxlamaq

مجانی [məccani] müftə, pulsuz, ödənişsiz; ~ تحصیل ödənişsiz təhsil

مجاور [mocaver] qonşu, qonşuluqda olan; yaxın, yaxınlıqda olan, həmsərhəd; ~ کشورهای qonşu ölkələr

مجاورت [mocaverət] 1) yaxınlıq, qonşuluq; 2): ~ در yaxınlıqda, qonşuluqda; ~ منزل شما در sizin mənzilinizin yaxınlığında; داشتن ~ yaxınlıqda olmaq; qonşuluqda olmaq; ~ کردن vaxt keçirmək (*haradasa*)

مجاهد [mocahed] 1) mücahid, vuruşan, döyüşən, mübarizə aparan; 2) çalışqan, səy göstərən

مجاهدت [mocahedət] 1) mücahidlik, vuruşma, döyüşmə, mübarizə; 2) səy, çalışma; کردن ~ a) mübarizə aparmaq; b) səy göstərmək, çalışmaq

مجاهده [mocahede] *bax* مجاهدت

مجبور [məcbur] məcbur; شدن ~ məcbur olmaq; کردن ~ məcbur etmək

مجبوراً [məcburən] məcburən, məcburiyyət üzündən

مجبوریت [məcburiyyət] məcburiyyət, məcbur olma

مجتمع [moctəme'] yığılmış, toplaşmış; شدن (گشتن) ~ yığılmaq, toplaşmaq

مجتمع [moctəmə'] 1) yığılma yeri, toplaşma yeri; 2) kompleks; ورزشی ~ idman kompleksi

مجد [məcd] əzəmət, böyüklük; kəramət; ~ صاحب kəramət sahibi

مجد [moced(d)] 1) çalışqan, can yandıran, səy göstərən; 2) əzmli, qətiyyətli, fəal; بودن ~ a) çalışmaq, can yandırmaq, səy göstərmək; b) qətiyyətli olmaq, əzmli olmaq; fəal olmaq

مجدد [mocəddəd] 1) yeniləşmiş, təzələnmiş, bərpa edilmiş; 2) təkrar, yeni, yenidən; ~ انتخابات təkrar seçkilər

مجدداً [mocəddədən] yenidən, təkrar, ikinci dəfə

مجذوب [məczub] cəzb olunmuş; cəlb edilmiş; aşiq, vurğun; شدن ~ cəzb olunmaq; cəlb olunmaq; aşiq olmaq, vurulmaq

مجرا [məcra] *c.* مجاری [məcari] 1) məcra, yataq; qol (*çayda*); 2) *anat.* axacaq, kanal

مجرب [mocərrəb] 1) təcrübəli; ~ متخصص təcrübəli mütəxəssis; 2) yoxlanılmış, təcrübədən keçirilmiş

مجرد [mocərrəd] 1) tək, ayrı; 2) tərki-dünya; təcrid olunmuş; 3) subay; 4) *qram.* mücərrəd, abstrakt; ~به elə ki, kimi, homin an; ~ به رسیدن به خانه evə çatan kimi; شدن ~ a) ayrılmaq, tək qalmaq; b) tərki-dünya olmaq; کردن ~ ayır-

maq; خود را از خود ~ کردن öz "mən"i və nəfsini bu dünyaya bağlılıqlardan azad etmək

مجرم [mocrem] 1) müqəssir, təqsirli, günahkar; 2) cinayətkar, cani

مجروح [məcruh] yaralı, yaralanmış; دل ~ qəlbi yaralı; ~ شدن yaralanmaq; ~ کردن yaralamaq

مجری [mocri] 1) icraçı, icra edən, işi yerinə yetirən; 2) aparıcı; ~ٔ برنامه verilişin aparıcısı

مجزا [mocəzza] ayrı; ayrılmış; ~ شدن ayrılmaq; ~ ساختن (کردن) ayırmaq

مجسم [mocəssəm] təcəssüm etdirilmiş, canlandırılmış (*xəyalda, göz qarşısında*); təmsil edilmiş, təsəvvür edilmiş; ~ شدن təcəssüm olunmaq, canlanmaq; təsəvvür olunmaq; təmsil olunmaq; aşkarlanmaq, görünmək; ~ کردن təcəssüm etmək, canlandırmaq; təsəvvür etmək; aşkar etmək, görmək

مجسمه [mocəssəme // mocəssəmə] 1) büt; 2) heykəl; ~ٔ نیم تنه büst

مجسمه ساز [mocəssəmesaz] heykəltəraş

مجسمه سازی [mocəssəmesazi] heykəltəraşlıq

مجعد [moca'əd] qıvrım, buruq (*saç*)

مجعول [məc'ul] saxta, qəlp

مجلد [mocəlləd] 1) cildlənmiş, cildli; 2) cild (*kitab üçün numerativ söz*)

مجلس [məcles] *c.* **مجالس** [məcales] 1) məclis, qonaqlıq, ziyafət; ~ٔ عروسی toy məclisi; 2) iclas; 3) parlament, məclis; ~ٔ ملی ~ٔ جمهوری آذربایجان Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi

مجلس آرا [məclesara] məclisi bəzəyən; məclisi şənləndirən, məclisə ruh verən

مجلل [mocəlləl] cah-calallı, təmtəraqlı, möhtəşəm, təntənəli, dəbdəbəli

مجله [məcəlle] *c.* **مجلات** [məcəllat] jurnal, toplu, məcmuə; ~ٔ تلویزیونی televiziya jurnalı; ~ٔ سینمایی kinojurnal; ~ٔ هنری incəsənət jurnalı

مجمع [məcmə'] *c.* **مجامع** [məcame'] 1) toplantı, yığıncaq, iclas; 2) cəmiyyət, məclis, şura, ittifaq, assambleya; ~ٔ تشخیص مصلحت نظام Ali Məsləhət Şurası; ~ ساختن (کردن) cəmiyyət təşkil etmək (*qurmaq*)

مجمع الجزایر [məcməəlcəzayer] arxipelaq (*bir-birinə yaxın adalar qrupu*)

مجمل [mocməl] 1) qısa, müxtəsər (*söz, şərh*); 2) xülasə; konspekt

مجموع [məcmu'] 1) yekun, cəm; 2) bütün, hamı

مجموعاً [məcmu'ən] bütünlüklə, cəmi, hamısı bir yerdə, toplam

مجموعه [məcmue] 1) məcmuə, külliyyat, almanax; 2) kolleksiya; 3) *bax* **مجموع**

مجنون [məcnun] *c.* **مجانین** [məcanin] ağılsız, dəli, divanə

مجوز [mocəvvəz] icazə verilmiş, qanuniləşmiş

مجوز [mocəvvez] 1) icazə verən, yol verən; 2) lisenziya; icazə (*sənəd*); ~ٔ چاپ کتاب kitab çapı üçün icazə

مجوس [məcus] atəşpərəst

مجهز [mocəhhəz] 1) təchiz olunmuş; 2) hazır; ~ شدن a) təchiz olunmaq; b) hazırlanmaq; ~ کردن (ساختن) a) təchiz etmək; b) hazırlamaq

مجهول [məchul] 1) məchul, naməlum, qeyri-müəyyən; 2) *qram.* məchul; ~ٔ افعال məchul fellər

مجیز [məciz] *dan.* yaltaqlıq; ~ گفتن yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək

مچ [moç] bilək; پا ~ٔ topuq; ~ انداختن biləyi əymək, biləyi yerə vurmaq (*güclü olmağı sınamaq üçün*); ◊ کسی را گرفتن ~ٔ a) birisini cinayət başında yaxalamaq; b) qarşı tərəfi susdurmaq (*öz sözləri ilə*)

مچاله [moçale] əzilmiş, əzişdirilmiş, büzüşdürülmüş (*kağız, parça*)

محابا [mohaba] 1) hörmət, ehtiram; tərəfdarlıq, dəstəkləmə; 2) çəkinmə; utancaqlıq; sıxılma; 3) qorxu; ~ داشتن (کردن) a) hörmət etmək, ehtiram bəsləmək, tərəfdarlıq etmək; b) çəkinmək, utanmaq; c) qorxmaq

محاربه [moharebe] *c.* **محاربات** [moharebat] 1) *hərb.* müharibə; 2) döyüş, vuruşma

محارست [moharesət] qoruma, mühafizə etmə; ~ کردن qorumaq, mühafizə etmək

محاسب [mohaseb] mühasib, hesabdar

محاسبه [mohasebe] hesablama; ~ کردن hesablamaq

محاسن [məhasen] 1) *t.* **حسن** [hosn]; 2) saqqal

محاصره [mohasere] mühasirə, mühasirəyə alma, dövrəyə alma; ~ کردن mühasirəyə almaq, dövrəyə almaq; ~ بودن (تحت)ٔ در mühasirədə olmaq

محافظ [mohafez] 1) qoruyucu, saxlayan, qoruyan; 2) mühafizəçi; cangüdən; ~ٔ رئیس جمهور prezidentin mühafizəçisi

محافظت [mohafezət] qoruma, saxlama, mühafizə etmə; ~ کردن qorumaq, saxlamaq, mühafizə etmək

محافظه کار [mohafezekar] mühafizəkar, yenilik düşməni, köhnəlik tərəfdarı, konservator

محافظه کاری [mohafezekari] mühafizəkarlıq, konservatizm

محافل [məhafel] *t.* **محفل** 1) mühit; 2) cəmiyyətlər, dərnəklər, dairələr; ~ٔ رسمی rəsmi dairələr; 3) hədd, çərçivə

محاکمه [mohakeme] *c.* **محاکمات** [mohakemat] mühakimə; ~ شدن mühakimə olunmaq; ~ کردن mühakimə etmək

محال [məhal // mohal] qeyri-mümkün, mümkün olmayan; ~ٔ کار qeyri-mümkün iş

محاوره [mohavere] *c.* **محاورات** [mohaverat] söhbət, danışıq; ~ کردن söhbət etmək, danışmaq

محاوره ای [mohaverei] danışıq, danışığa aid; ~ٔ زبان danışıq dili

محبت [məhəbbət // məhəbbət] 1) məhəbbət, eşq, sevgi; 2) dostluq; 3) lütf, lütfkarlıq, mehribanlıq; ~ داشتن sevmək; ~ کردن məhəbbət göstərmək, lütf etmək; ~ کن! lütf eylə!

محبت آمیز [məhəbbətamiz] 1) məhəbbətlə; 2) dəstəcasına, dəstyana; 3) mehribancasına, səmimiyyətlə

محبوب [məhbub] sevgili (*kişi*)

محبوبه [məhbube] sevgili (*qadın*)

محتاج [mohtac] 1) möhtac, ehtiyacı olan; 2) kasıb, yoxsul; ~ بودن möhtac olmaq, ehtiyacı olmaq

محتاط [mohtat] ehtiyatlı, tədbirli

محترق [mohtəreğ] odlu, alovlu; tezalovlanan, tezalışan, yandırıcı

محترقه [mohtəreğe] *bax* **محترق**; ~ **مواد** tezalışan maddələr

محترم [mohtərəm] möhtərəm, hörmətli; **داشتن** ~ hörmət etmək, hörmətini saxlamaq; **شمردن** ~ hörmət bəsləmək

محتشم [mohtəşəm] 1) möhtəşəm, cah-calallı; 2) güclü, qüdrətli

محتشم نهاد [mohtəşəmnəhad] əsil-nəcabətli, əsil-köklü

محتضر [mohtəzər] can verən (*ölüm zamanı*); **بودن** ~ can vermək

محتکر [mohtəker] möhtəkir, spekulyant, alverçi

محتمل [mohtəməl] 1) mümkün, mümkün ola bilən; ehtimal edilən; 2) şübhəli

محتوم [məhtum] 1) labüd, qaçılmaz; 2) zəruri, lazım; ~ **قضای** alın yazısı

محتوی [mohtəvi] *c.* **محتویات** [mohtəviyat] 1) ehtiva edən, əhatə edən, özündə birləşdirən; içindəki; ~ **کیف** çantanın içindəki; 2) məzmun; ~ **کتاب** kitabın məzmunu; **بودن** ~ ehtiva etmək, özündə birləşdirmək

محجوب [məhcub] 1) abırlı-həyalı, utancaq; 2) hicablı, başıörtüklü

محدود [məhdud] məhdud; ~ **امکانات** məhdud imkanlar; **شدن** ~ məhdudlaşmaq; **ساختن (کردن)** ~ məhdudlaşdırmaq

محدودیت [məhdudiyyət] məhdudiyyət, məhdudluq

محراب [mehrab] mehrab (*məsciddə imam duran yer; məsciddə qiblə tərəfdə olan tağ*)

محرز [mohrəz] dəqiq, yəqin, qəti, şəksiz; **شدن** ~ dəqiqləşmək, qətiləşmək

محرک [mohərrek] 1) təhrikedici, hərəkətə gətirən; 2) səbəb, dəlil

محرم [məhrəm] *c.* **محارم** [məharim] 1) yaxın dost, səmimi dost, sirdaş; 2) məhrəm, yaxın qohum (*şəriət qanununa əsasən nikahı qadağan olunan qohum*)

محرم [mohərrəm] 1) məhərrəm (*hicri qəməri ilinin birinci ayı*); 2) qadağan olunmuş şeylər, haram buyurulmuş şeylər (*şəriət qanunlarına görə*)

محرمات [mohərrəmat] *bax* **محرم** [mohərrəm] **2)**

محرمانه [məhrəmane] məhrəmanə, məxfi, gizli, gizlicə

محروم [məhrum] məhrum, məhrum olma; **بودن (ماندن)** ~ məhrum olmaq; **ساختن (کردن)** ~ məhrum etmək

محزون [məhzun] qəmli, kədərli, dərdli; **شدن** ~ qəmlənmək, kədərlənmək; **ساختن** ~ kədərləndirmək

محسنات [mohəssənat] yaxşılıqlar, yaxşı işlər; tərifəlayiq keyfiyyətlər

محسوب [məhsub] hesablanmış, hesaba alınmış, hesab olunmuş; **داشتن (کردن)** ~ hesablamaq, hesaba almaq, hesaba daxil etmək; **شدن** ~ hesablanmaq, hesaba alınmaq, hesaba daxil edilmək

محسوس [məhsus] 1) hiss olunan, duyulan; hiss olunmuş, duyulmuş; 2) gözə çarpan, diqqəti cəlb edən; **شدن** ~ a) hiss olunmaq, duyulmaq; b) gözə çarpmaq, diqqəti cəlb etmək

محشر [məhşər] 1) məhşər, qiyamət; ~ **روز** qiyamət günü; 2) əla, əla iş, qiyamət (*iş*); **کار تو واقعاً** ~ **بود** işin həqiqətən qiyamət idi; **کردن** ~ a) qiyamət qopartmaq, qarışıqlıq yaratmaq; b) işi əla yerinə yetirmək

محصل [mohəssel] təhsil alan; tələbə; şagird; 2) vergi pulu yığan məmur

محصور [məhsur] mühasirəyə alınmış; hasarlanmış; **شدن** ~ mühasirəyə alınmaq; hasara alınmaq; **کردن** ~ mühasirəyə almaq

محصول [məhsul] *c.* **محصولات** [məhsulat] 1) məhsul; 2) hasil olunmuş, əldə edilmiş, nəticə

محض [məhz] 1) həqiqi, xalis, əsil, qarışıqsız, saf, təmiz; ~ **حقیقت** əsil həqiqət; 2) üçün, ötrü, uğrunda; ~ **رضای خدا** Allah rizası üçün; ... ~ **به** elə ki, həmin an

محضر [məhzər] 1) notarius; 2) zaqs; 3) hüzur; ~ **شما آمدیم به** sizin hüzurunuza gəldik

محضردار [məhzərdar] *bax* **سردفتر**

محفظه [məhfəze] 1) qutu, mücrü; 2) qab, çexol; 3) əl çantası

محفل [məhfel] *c.* **محافل** [məhafel] 1) mühit; 2) cəmiyyət, dərnək, dairə; ~ **رقص** rəqs dərnəyi

محفوظ [məhfuz] qorunmuş, saxlanılmış; **داشتن** ~ qorumaq, saxlamaq

محقق [mohəğğeğ] tədqiqatçı, tədqiqatla məşğul olan, araşdırıcı

محقق [mohəğğəğ] 1) tədqiq olunmuş, tədqiq edilmiş, araşdırılmış; 2) düz, həqiqi, yəqin; **شدن** ~ a) tədqiq olunmaq, tədqiq edilmək, araşdırılmaq; **بودن** ~ düz olmaq, yəqin olmaq

محققاً [mohəğğəğən] şübhəsiz, sözsüz; yəqin; qəti

محک [məhək(k)] 1): ~ **سنگ** məhək daşı; 2) meyar, ölçü; əyar; 3) sınaq, yoxlama; **زدن** ~ a) qızılın əyarını ölçmək; b) sınamaq, yoxlamaq

محکم [mohkəm] 1) möhkəm, bərk, kip; ~ **دیوار** möhkəm divar; 2) sabit, dəyişməz, sarsılmaz; ~ **دوستی** sarsılmaz dostluq; **شدن** ~ a) möhkəmlənmək, bərkimək; b) sabitləşmək, sarsılmaz olmaq, dözümlü olmaq; **کردن** ~ a) möhkəmləndirmək; b) sabitləşdirmək

محکمه [məhkəme] *c.* **محاکم** [məhakem] məhkəmə; tribunal; ~ **شرع** şəriət məhkəməsi; ~ **نظامی** hərbi tribunal

محکمی [mohkəmi] 1) möhkəmlik, bərklik; 2) sabitlik, dəyişməzlik; 3) qalınlıq, möhkəmlik (*parça*)

محکوک [məhkuk] həkk edilmiş, naxış açılmış, oyulmuş

محکوم [məhkum] 1) məhkum olunmuş, məhkum edilmiş; ~ **به اعدام** ölüm cəzasına məhkum edilmiş; 2) qınanmış, pislənmiş, töhmətlənmiş; **شدن** ~ a) məhkum olunmaq, məhkum edilmək; b) qınanmaq, pislənilmək; **کردن** ~ a) məhkum etmək; b) qınamaq, pisləmək

محل [məhəl(l)] I *c.* **محال** [məhall] 1) yer; ~ **اقامت** daimi yaşayış yeri; 2) sahə, məntəqə; 3) nöqtə; ~ **یافتن** bir yerə çatmaq; bir məqama çatmaq, bir vəzifəyə çatmaq

محل [məhəl(l)] II məhəl qoyma, əhəmiyyət vermə; ~ **گذاشتن** məhəl qoymaq, əhəmiyyət vermək; ~ **نگذاشتن**

a) məhəl qoymamaq, əhəmiyyət verməmək; b) özünü qanmazlığa vurmaq

محلول [məhlul] 1) məhlul; 2) həll edilmiş, həll edilən, həll olunan; ~ غیر• həll olunmayan; ساختن ~ məhlul düzəltmək; گردیدن ~ həll olmaq

محلی [məhəlli] yerli; ~ ارگانهای• yerli orqanlar

محمود [məhmud] mədh edilmiş, tərifənmiş

محمول [məhmul] 1) yüklənmiş; 2) göndərilmiş, nəql olunmuş

محموله [məhmule] 1) *c.* محمولات [məhmulat] yük; 2) *bax* محمول 1)

محنت [mehnət] *c.* محن [mehən] qəm, dərd, kədər; əziyyət, məşəqqət, çətinlik; (کشیدن) بردن ~ qəm çəkmək; əziyyət çəkmək

محو [məhv] 1) məhv olma, yox olma, silinmə, pozulma (*yazı haqqında*); 2) valeh, aşiq, vurğun; جمال، کسی، شیدن ~• birinin cəmalına... valeh olmaq; شدن ~ məhv olmaq, yox olmaq, silinmək, pozulmaq; (ساختن) کردن ~ məhv etmək, yox etmək, silmək, pozmaq

محور [mehvər] 1) mehvər, ox; 2) hər hansı bir şeyin mərkəzi; 3) istiqamət

محوطه [məhəvvəte] sahə, hasarlanmış sahə, meydan, meydança; ساختمانی ~• tikinti meydançası

محول [məhəvvəl] 1) həvalə edilmiş, tapşırılmış; 2) əvəz edilmiş, dəyişdirilmiş; شدن ~ a) həvalə olunmaq, tapşırılmaq; b) əvəz olunmaq, dəyişdirilmək; کردن ~ həvalə etmək, tapşırmaq

محوله [məhəvvəle] *bax* محول; وظایف ~• həvalə edilmiş işlər

محیر [məhəyyer] heyranedici, valehedici; təəccübləndirici, qəribə

محیط [mohit] 1) mühit; 2) əhatə edən; 3) hərtərəfli biliyi olan, yüksək bilik sahibi

محیل [mohil] 1) hiyləgər, fırıldaqçı, kələkbaz; 2) ikiüzlü

مخ [mox] beyin; ◊ کسی را ~• خوردن birini çərənçiliklə yormaq; baş-beyin aparmaq; کسی سوت ~• کشیدن təəccüblənmək, gözü kəlləsinə çıxmaq

مخابرات [moxaberat] *t.* مخابره; مهندس ~• mühəndis-rabitəçi

مخابره [moxabere] *c.* مخابرات [moxaberat] 1) xəbər vermə; xəbər alma; 2) rabitə, kommunikasiya; شدن ~ xəbər verilmək (*telefonla, teleqrafla*); کردن ~ xəbər vermək, xəbər almaq, bir-birinə xəbər yollamaq (*telefonla, teleqrafla*)

مخارج [məxarec] I xərc, xərclər...; روزانه ~• gündəlik xərclər

مخارج [məxarec] II *t.* مخرج

مخازن [məxazen] *t.* مخزن

مخاصم [moxasem] düşmən, düşmənçilik edən

مخاصمات [moxasemat] 1) düşmənçilik hərəkətləri; 2) *bax* مخاصمه

مخاصمه [moxaseme] düşmənçilik, ədavət, kin

مخاطب [moxatəb] 1) müraciət olunan, söz söylənilən şəxs; 2) *qram.* 2-ci şəxs

مخاطب [moxateb] 1) müraciət edən, söz söyləyən şəxs; 2) *qram.* 1-ci şəxs

مخاطره [moxatere] *c.* مخاطرات [moxaterat] qorxu, təhlükə; به ~ افتادن təhlükəyə düşmək; خود را به ~ انداختن özünü təhlükəyə atmaq

مخاطره آمیز [moxatereamiz] qorxulu, təhlükəli

مخاطره جو [moxaterecu] macəraçı, avantürist

مخالف [moxalef] 1) müxalif, əks, zidd; 2) razı olmayan, etiraz edən; 3) düşmən; rəqib; 4) müxalifətçi; بودن ~ a) razı olmamaq, etiraz etmək; b) düşmən olmaq

مخالفت [moxalefət] 1) müxalifət; müqavimət; ziddiyyət; 2) düşmənçilik; 3) itaət etməmə, tabe olmama; کردن ~ a) müxalifət etmək; müqavimət göstərmək; b) düşmənçilik etmək; c) tabe olmamaq

مخبر [moxber] müxbir, jurnalist

مختار [moxtar] 1) azad, müstəqil; 2) seçilmiş, bəyənilmiş, daha yaxşı; کسی را ~ کردن birinə ixtiyar vermək; (شدن) گشتن ~ ixtiyar sahibi olmaq

مختاریت [moxtariyyət] muxtariyyət, azadlıq, müstəqillik

مخترع [moxtərə'] ixtiraçı, icad edən, yenilik yaradan

مختص [moxtəs(s)] 1) xas, məxsus; 2) munis, həmdəm

مختصر [moxtəsər] 1) müxtəsər, qısa, qısaldılmış, ixtisar edilmiş, yekun vurulmuş; 2) əhəmiyyətsiz, az, cüzi; کردن ~ qısaltmaq, ixtisar etmək, yekun vurmaq

مختل [moxtəl(l)] 1) xarab edilmiş, dağıdılmış, pozulmuş; 2) kefi pozulmuş, pərt olmuş, dilxor; شدن ~ (گردیدن) a) dağılmaq, xarab olmaq, pozulmaq; b) kefi pozulmaq, pərt olmaq, dilxor olmaq; (ساختن) کردن ~ a) xarab etmək, dağıtmaq, pozmaq; b) kefini pozmaq, pərt etmək, dilxor etmək

مختلط [moxtəlet] 1) qarışıq, qatışıq; 2) toplu, müxtəlif yerlərdən yığılmış

مختلف [moxtəlef] müxtəlif, çeşidli, cürbəcür

مخدر [moxəddər] narkotik; مواد ~• narkotik maddələr

مخدره [moxəddəre] *c.* مخدرات [moxəddərat] xanım, çox hörmətli qadın

مخرب [moxərrəb] xarab olmuş, dağılmış, dağıdılmış

مخرب [moxərreb] xarab edən, dağıdan, ziyan verən, ziyanverici

مخرج [məxrəc] *c.* مخارج [məxarec] 1) məxrəc, çıxış yeri; 2) *dilç.* səs məxrəci, səslərin artikulyasiyası yeri; 3) *riyaz.* məxrəc; کسر ~• kəsrin məxrəci

مخروب [məxrub] dağıdılmış, uçurulmuş, xarab edilmiş

مخروبه [məxrube] 1) *bax* مخروب; 2) xarabalıqlar

مخروط [məxrut] *riyaz.* konus

مخروطی [məxruti] konusvari, konusşəkilli

مخزن [məxzən] *c.* مخازن [məxazen] xəzinə; anbar; saxlanc; اب ~• su anbarı; اسرار ~• sirlər xəzinəsi; کتاب ~• kitab saxlancı (*şkafı, xəzinəsi*)

مخصوص [məxsus] məxsus, xas, aid; به خود ~ özünəməxsus

مخصوصا [məxsusən] 1) xüsusilə; 2) qəsdən, bilərəkdən

مخفف [moxəffəf] ixtisar olunmuş, qısaldılmış, azaldılmış

مخفف [moxəffef] yumşaldılmış, yüngülləşdirilmiş (*cəza*)

مخفی [məxfi] məxfi, gizli; پلیس ~• gizli polis; xəfiyyə; شدن ~ gizlənmək; کردن ~ gizlətmək

مخفیانه [məxfiyane] 1) məxfi şəkildə, gizlincə; 2) *bax* **مخفی**

مخلص [moxles] dost, səmimi yoldaş, səmimi dost

مخلصانه [moxlesane] dostcasına, səmimiyyətlə

مخلفات [moxəlləfat] hər şey; cürbəcür, çeşidli, növbənöv (*ərzaq və əşyalar*)

مخلوط [məxlut] 1) qarışmış, qarışdırılmış; qatışdırılmış; 2) qarışıq, qatışıq; **شدن** ~ qarışmaq, qatışmaq; **کردن** ~ qarışdırmaq, qatışdırmaq

مخلوط کن [məxlutkon] mikser

مخلوع [məxlu'] 1) devrilmiş; 2) vəzifədən kənar edilmiş, işdən çıxarılmış; **شدن** ~ a) devrilmək; b) vəzifədən kənar edilmək; **کردن** ~ a) devirmək; b) vəzifədən kənar etmək

مخلوق [məxluğ] *c.* **مخلوقات** [məxluğat] 1) yaradılmış, xəlq edilmiş; 2) məxluq, insan, varlıq

مخمر [moxəmmər] 1) mayalama, mayalanma; 2) maya, acıtma

مخمس [moxəmməs] 1) *ədəb.* müxəmməs; 2) beşkünclü; beşguşəli

مخمصه [məxməse] çətinlik; narahatlıq; **دچار** ~ **شدن** çətinliyə düşmək, narahat olmaq; **خود را به** ~ **انداختن** özünü çətinliyə salmaq

مخمل [məxməl] məxmər

مخملک [məxmələk] *tib.* məxmərək, skarlatin

مخمور [məxmur] 1) xumar, süzgün; **چشم** ~ xumar göz; 2) keflənmiş, sərxoş

مخوف [məxouf // məxuf] təhlükəli; qorxulu; dəhşətli

مخیلات [moxəyyəlat] *t.* **مخیله**; ~ **بافتن** uydurmaq, özündən uydurmaq

مخیله [moxəyyələ] xəyal, təxəyyül; fantaziya

مد [mədd] qabarma, artma (*dəniz suyunun*); ~ **جزر و** *bax* **جزر و مد** (**جزر** *sözündə*); ◊ ~ **نظر داشتن** a) nəzərə almaq, diqqət yetirmək; b) yaddaşında saxlamaq, xatırlamaq

مد [mod] 1) moda, dəb; 2) dəbdə olan; dəblə tikilən; **بودن** ~ dəb olmaq, dəbdə olmaq; **افتادن** ~ **از** dəbdən düşmək

مداح [məddah] məddah, mədh edən, tərifləyən

مداحی [məddahi] məddahlıq, mədh etmə, tərifləmə; **کردن** ~ məddahlıq etmək, tərifləmək

مداخل [mədaxel] *t.* **مدخل**

مداخله [modaxele] *c.* **مداخلات** [modaxelat] müdaxilə, işə qarışma; ~ **کردن** müdaxilə etmək, işə qarışmaq

مداخله جو [modaxelecu] müdaxiləçi, işə qarışan

مداخله جویی [modaxelecuyi] *bax* **مداخله**

مداد [medad] karandaş; **رنگی** ~ rəngli karandaş

مدادپاک کن [medadpakkon] pozan, karandaşpozan

مدادتراش [medadtəraş] karandaşyonan

مدار [mədar] 1) orbit; **حرکت** ~ **زمین** Yerin fırlanma orbiti; 2) tropik dairə; 3) mehvər, ox; 4) ətraf, ətraf yerlər

مدارا [modara] mehribanlıq, mehriban davranma, mülayimlik, nəzakət, xoşüzlülük; **کردن** ~ a) mehribanlıq göstərmək, mülayimlik göstərmək; b) dözmək, dözümlülük göstərmək

مدافع [modafe'] 1) müdafiə edən; 2) qoruyan; ~ **وکیل** vəkil

مدال [medal] medal

مدام [modam] daima, həmişə

مداوا [modava] müalicə; **شدن** ~ müalicə olunmaq; **کردن** ~ müalicə etmək

مداوات [modavat] *bax* **مداوا**

مداوم [modavem] arasıkəsilməz, dalbadal; uzunsürən, davamlı, sürəkli

مداومت [modavemət] davam etmə, davam etdirmə; arasıkəsilməzlik, aramsızlıq; **کردن** ~ davam etdirmək

مداهنه [modahene] ikiüzlülük, yaltaqlıq; **کردن** ~ ikiüzlülük etmək, yaltaqlıq etmək

مدبر [modəbber] 1) müdrik, uzaqgörən; ehtiyatlı; 2) bacarıqlı, qabiliyyətli; tədbirli

مدبرانه [modəbberane] 1) müdrikcəsinə, uzaqgörənliklə; ehtiyatla; 2) bacarıqla, qabiliyyətlə

مدت [moddət] müddət, vaxt, zaman

مدح [mədh] mədh, tərif; **خواندن** ~ (**گفتن**) mədh etmək, tərifləmək

مدح خوان [mədhxan] *bax* **مداح**

مدح خوانی [mədhxani] *bax* **مداحی**; ~ **کردن** *bax* **مداحی کردن** (**مداحی** *sözündə*)

مدخل [mədxəl] *c.* **مداخل** [mədaxel] 1) giriş (*yer*); ~ **تونل** tunelin girişi; 2) başlanğıc, giriş (*əsərin*)

مدد [mədəd] kömək, yardım; ~ **خواستن** kömək istəmək, yardım istəmək; ~ **دادن** (**رساندن، کردن**) kömək etmək, yardım etmək

مددخواه [mədədxah] kömək istəyən, yardım istəyən

مددخواهی [mədədxahi] kömək istəmə, yardıma çağırma

مددکار [mədədkar] köməkçi, kömək edən, himayədar

مددکاری [mədədkari] kömək, kömək etmə, himayə, dəstək, dəstəkləmə

مدرس [modərres] müəllim (*mədrəsədə*)

مدرسه [mədrəse // mədrese] *c.* **مدارس** [mədares] məktəb, mədrəsə

مدرک [mədrək] *c.* **مدارک** [mədarek] sənəd, rəsmi kağız

مدرک [modrek] müdrik, dərrakəli, dərk edən

مدرن [modern] modern, müasir, yeniləşdirilmiş

مدعا [moddəa // moddea] 1) iddia, tələb; 2) mübahisə mövzusu

مدعو [məddəvv], dəvət olunmuş, çağırılmış (*qonaq*)

مدعی [moddəi] 1) iddiaçı, tələb edən; 2) etiraz edən, şikayətçi; 3) rəqib

مدعی العموم [moddəiyolomum] ittihamçı; prokuror

مدفن [mədfən] məzar, qəbir; dəfn yeri

مدفوع [mədfu'] nəcis

مدفون [mədfun] 1) dəfn olunmuş; 2) basdırılmış, quyulanmış; **شدن** ~ a) dəfn olunmaq; b) basdırılmaq, quyulanmaq; (**ساختن**) **کردن** ~ a) dəfn etmək; b) basdırmaq, quyulamaq

مدل [model] model; nümunə, örnək

مدلل [mədəllə] 1) təsdiq olunmuş, sübut olunmuş; 2) əsaslanmış, əsaslandırılmış; **شدن** ~ a) təsdiq olunmaq, sübuta yetmək; b) əsaslandırmaq; (**ساختن**) **کردن** ~ a) təsdiq etmək, sübut etmək; b) əsaslandırmaq

مدنی [mədəni] 1) mədəni; 2) mülki; ~ **حقوق** mülki hüquq

مدنیت [mədəniyyət] mədəniyyət; sivilizasiya

مدور [modəvvər] girdə, yumru, dəyirmi, şarşəkilli

مدون [modəvvən] 1) tərtib edilmiş (*kitab, lüğət*); toplanılmış (*topluda, məcmuədə*); 2) kodeks halına salınmış, sistemə salınmış (*qanunlar*)

مدهش [modheş] dəhşətli, qorxunc, təhlükəli

مدهوش [mədhuş] 1) huşunu itirmiş, özündən getmiş; 2) heyrətləndirilmiş, təəccübləndirilmiş; ~ **شدن** a) huşunu itirmək, özündən getmək; b) heyrətlənmək, təəccüblənmək; ~ **کردن** a) bihuş etmək, huşsuz etmək; b) heyrətləndirmək, təəccübləndirmək

مدید [mədid] uzun (*vaxt*); uzunmüddətli, davamlı

مدیر [modir] müdir, idarə başçısı, müəssisə başçısı; ~ **عامل** direktor, sərəncam verən müdir; ~ **کل** baş direktor

مدیریت [modiriyyət] 1) müdiriyyət, rəhbərlik; 2) direktor (*müdir*) vəzifəsi

مدیون [mədyun] 1) borclu, borcu olan; 2) minnətdar olan, borclu olan; ~ **بودن** a) borclu olmaq; b) minnətdar olmaq

مذاب [mozab] əridilmiş (*metal*)

مذاق [məzağ] 1) zövq; dad, tam, dadma hissi; 2) damaq; ◊ ~ **صاحب** a) şəhvətpərəst; b) qarınqulu

مذاکره [mozakere] *c.* **مذاکرات** [mozakerat] müzakirə, fikir mübadiləsi; ~ **شدن** müzakirə olunmaq; ~ **کردن** müzakirə etmək

مذکر [mozəkkər] kişi cinsi

مذکور [məzkur] haqqında danışılmış, yuxarıda adı çəkilmiş

مذلت [məzəllət] 1) alçalma; hörmətdən düşmə; 2) alçaqlıq, zəlillik

مذمت [məzəmmət] məzəmmət, danlaq, qınaq; ~ **کردن** məzəmmət etmək, danlamaq, qınamaq

مذموم [məzmum] məzəmmət edilmiş, pislənilmiş

مذهب [məzhəb] *c.* **مذاهب** [məzaheb] məzhəb, din, təriqət

مذهب [mozəhhəb] qızıl suyuna çəkilmiş, qızıl suyuna tutulmuş, zərli

مذهب [mozəhheb] 1) zərgər; 2) əlyazmanı qızıl suyu ilə bəzəyən sənətkar

مرا [məra]: **من را** -nın qısaldılmış şəkli: məni

مراتب [məratib] *t.* **مرتبه**; ~ **به** dəfələrlə; ~ **سلسله** subordinasiya, vəzifədə tabelilik

مراجعت [moraceət] geri dönmə, qayıtma; ~ **کردن** geri dönmək, qayıtmaq

مراجعه [moracee] *c.* **مراجعات** [moraceat] getmə (*kiminsə yanına*); müraciət etmə (*xahiş, kömək məqsədi ilə*); ~ **کردن** müraciət etmək (*xahiş, kömək məqsədi ilə*)

مراجعه کننده [moracee konənde] sifarişçi; müştəri

مراد [morad] murad, arzu, istək; məqsəd, niyyət

مرادف [moradef] *bax* **مترادف**

مرارت [mərarət] 1) çətinlik, zəhmət; əzab-əziyyət, ağrı-acı; 2) qəm, qüssə, kədər; ~ **کشیدن** a) çətinlik çəkmək; b) qəm çəkmək

مراسله [morasele] *c.* **مراسلات** [moraselat] məktub; məktublaşma

مراسم [mərasem] 1) mərasim; təşrifat; ~ **تدفین** dəfn mərasimi; ~ **سوگند** andiçmə mərasimi; 2) adət, ənənə; ~ **عروسی** toy adəti

مراعات [moraat] riayət etmə, əməl etmə, yerinə yetirmə; ~ **کردن** riayət etmək, əməl etmək, yerinə yetirmək

مرافعه [morafee] 1) iddia, məhkəmə davası; 2) münaqişə, mübahisə, dava, çəkişmə; ~ **کردن** a) iddia etmək; b) münaqişə yaratmaq, dava salmaq

مراقب [morağeb] 1) baxan, seyr edən; izləyən; 2) qayğı çəkən, qoruyan, nəzarət edən

مراقبت [morağebət] 1) qayğı, diqqət; nəzarət; 2) seyr etmə, izləmə; ~ **کردن** a) qayğısına qalmaq; nəzarət etmək; b) seyr etmək, izləmək

مرال [məral] maral

مرام [məram] 1) məslək, dünyagörüşü, ideologiya; 2) arzu, istək, məqsəd, niyyət

مرامنامه [məramname] məramnamə, proqram (*siyasi*)

مراوده [moravede] *c.* **مراودات** [moravedat] 1) əlaqə, münasibət, get-gəl; 2) dostluq, dostluq əlaqələri; ~ **داشتن** a) əlaqə saxlamaq, gedib-gəlmək; b) dostluq münasibətində olmaq

مربا [mərəbba] mürəbbə

مربع [mərəbbə'] dördkünc; dördküncülü; kvadrat; ~**متر** kvadrat metr

مربوط [mərbut] 1) əlaqədar, əlaqəli, bağlı; 2) aid, aid olan, dəxli olan; ~ **بودن** a) bağlı olmaq; əlaqədar olmaq; b) aid olmaq, dəxli olmaq, ~ **نیست به کسی** heç kəsə dəxli yoxdur; ~ **کردن (ساختن)** aid etmək

مربی [mərəbbi] 1) tərbiyəçi, dayə; 2) məşqçi; ~ **تیم ملی** milli yığmanın məşqçisi

مرتب [mərəttəb] qaydaya salınmış, nizama salınmış; ~ **شدن** qaydaya salınmaq, nizama salınmaq; ~ **کردن** qaydaya salmaq, nizama salmaq

مرتبط [mərtəbət] əlaqədar, bağlı

مرتبه [mərtəbe] *c.* **مراتب** [məratib] 1) dəfə; ~ **چند** neçə dəfə; 2) dərəcə, vəzifə

مرتجع [mərtəce'] mürtəce, irticaçı

مرتد [mərtəd] 1) mürtəd, kafir, dinsiz; 2) dönük, məsləkindən dönmüş

مرتع [mərtə'] *c.* **مراتع** [mərate'] otlaq, çəmən

مرتفع [mərtəfe'] 1) yüksək, uca, hündür; ~ **ساختمان** hündür bina; 2) ləğv edilmiş, aradan götürülmüş; ~ **شدن** ləğv olunmaq, aradan götürülmək; ~ **کردن** ləğv etmək, aradan qaldırmaq

مرتکب [mərtəkeb] 1) yanlış hərəkət edən, pis iş görən; 2) müqəssir, günahkar; ~ **چیزی شدن** yanlış hərəkət etmək, pis iş görmək; ~ **جرم شدن** cinayət törətmək

مرثیه [mərsiye] *c.* **مراثی** [mərasi] *ədəb.* mərsiyə

مرثیه خوان [mərsiyexan] mərsiyəxan, mərsiyə oxuyan

مرجع [mərcə'] *c.* **مراجع** [mərace'] 1) müraciət olunan şəxs və ya idarə; 2) rəsmi şəxs; rəsmi orqan; 3) idarə, müəssisə

مرحله [mərhələ] *c.* **مراحل** [mərahel] mərhələ, pillə, dərəcə

مرحمت [mərhəmət] *c.* **مراحم** [mərahem] mərhəmət, lütf, şəfqət, rəhm

مرحوم [mərhum] mərhum, vəfat etmiş, dünyasını dəyişmiş

مرخص [mərəxxəs] buraxılmış, azad olunmuş, icazə verilmiş; ~ **شدن** buraxılmaq, azad olmaq; ~ **کردن** buraxmaq, azad etmək, icazə vermək

مرخصی [mərəxxəsi] məzuniyyət; **به ~ رفتن** məzuniyyətə getmək

مرد [mərd] 1) kişi; 2) mərd, igid, qorxmaz, cəsarətli; 3) adam, insan; ~ **کار** bacarıqlı adam; ~ **و مردانه** mərd-mərdanə, igidcəsinə, cəsarətlə

مرداب [mordab] bataqlıq

مرداد [mordad] mordad (*İran şəmsi ilinin beşinci ayı: 23 iyul-22 avqusta uyğun gəlir*)

مردار [mordar] 1) cəmdək, leş; 2) murdar, natəmiz

مردانگی [mərdanegi] 1) mərdlik, cəsarət, igidlik; 2) alicənablıq, xeyirxahlıq

مردانه [mərdane] 1) kişiyə məxsus, kişi üçün; ~ **کفش** kişi ayaqqabısı; 2) mərdcəsinə, kişi kimi, cəsarətlə, qorxmadan; 3) cəsarətli, qorxmaz

مردد [mərəddəd] tərəddüd edən, şübhə edən

مردم [mərdom] camaat, xalq, insanlar

مردم آزار [mərdomazar] mərdimazar, camaatı incidən; zalım, qəddar

مردم آزاری [mərdomazari] mərdimazarlıq, camaatı incitmə; zalımlıq, qəddarlıq

مردم دار [mərdomdar] 1) ədəb-ərkanlı, nəzakətli, tərbiyəli; 2) mehriban, ünsiyyətcil, adamayovuşan

مردم سالاری [mərdomsalari] demokratiya, xalq hakimiyyəti

مردم شناس [mərdomşenas] 1) antropoloq; 2) etnoqraf; 2) təcrübəli (*insanları tanımaqda*)

مردم شناسی [mərdomşenasi] 1) antropologiya; 2) etnoqrafiya; 3) adamları tanıma

مردمک [mərdomək] bəbək; ~ **چشم (دیده)** göz bəbəyi

مردمی [mərdomi] 1) insanlıq, insanpərvərlik; 2) ədəb, mərifət, nəzakət

مردن [mordən] *k.* **میر** [mir] ölmək, vəfat etmək

مردنی [mordəni] 1) ölməli; ölən, ölüm ayağında olan; 2) çox arıq, çox zəif

مردود [mərdud] rədd edilmiş, qovulmuş; qəbul edilməmiş

مرده [morde] **مردن** *f.-nin k.z.f.sf.*; 1) ölü; 2) ölmüş; ◊ ~ **چیزی بودن** bir şeyin dəlisi olmaq, bir şeyi çox istəmək; ~ **کسی بودن** birinə vurulmaq, birinin dərdindən ölmək

مرده دل [mordedel] qəmli, kədərli

مرده شو [mordeşu] *bax* **مرده شوی**

مرده شور [mordeşur] *bax* **مرده شوی**

مرده شوی [mordeşuy] mürdəşir, ölüyuyan; ◊ **مرده شویش ببرد** üzünü mürdəşir yusun!

مردی [mərdi] 1) mərdlik, cəsarət, igidlik; 2) alicənablıq, xeyirxahlıq

مرز [mərz] 1) sərhəd, sərhəd xətti; 2) hədd, hüdud; 3) ölkə, ərazi

مرزبان [mərzban] sərhədçi, sərhəd keşikçisi

مرزبانی [mərzbani] sərhədi qoruma, sərhəddə keşik çəkmə

مرزدار [mərzdar] *bax* **مرزبان**

مرزنگوش [mərzənquş] *bot.* mərzə, dağ reyhanı

مرزوبوم [mərzobum] ölkə, diyar; torpaq; sərhəd

مرزه [mərze] *bot.* kəklikotu, kəkotu

مرسل [morsəl] göndərilmiş; elçi; peyğəmbər

مرسوم [mərsum] 1) adi, adət halına düşmüş, adiləşmiş; 2) adət, vərdiş

مرشد [morşed] mürşid (*dini rəhbər*); təriqət başçısı, şeyx

مرصع [morəssə'] qiymətli daşqaşla bəzədilmiş

مرض [mərəz] *c.* **امراض** [əmraz] xəstəlik

مرطوب [mərtub] rütubətli, nəmli, nəm; ~ **هوای** rütubətli hava

مرعی [mər'i] riayət edilmiş, əməl edilmiş; yerinə yetirilmiş; ~ **داشتن** riayət etmək; yerinə yetirmək

مرغ [morğ] 1) quş; ~ **خانگی** toyuq, ev quşu; ~ **سلیمان** hüd-hüd; 2) toyuq; ~ **یک پا دارد** *ata. söz.* kişinin sözü bir olar; ~ **پخته خنده اش می گیرد** bişmiş toyuğun gülməyi gəlir

مرغابی [morğabi] ördək

مرغداری [morğdari] quşçuluq, toyuqçuluq

مرغدانی [morğdani] toyuq hini

مرغزار [mərğzar] çəmən, çəmənlik

مرغ زبان [morğzəban] boşboğaz, çərənçi

مرغک [morğək] cücə, quş balası, balaca quş

مرغوا [morğva] bəd fal, bəd əlamət (*quşların uçuşundan müəyyənləşdirilir*)

مرغوب [mərğub] bəyənilən, keyfiyyətli, çox işlənən; ~ **غیر** bəyənilməyən, keyfiyyətsiz, az işlənən

مرفه [moröffəh] rahat, rahat yaşayan, təmin olunmuş

مرفه الحال [moröffəholhal] rahat yaşayan; xoşbəxt; təmin olunmuş

مرفین [morfin] morfi (*ağrıkəsici narkotik maddə*)

مرقد [mərğəd] *c.* **مراقد** [mərağed] qəbir, məzar

مرقوم [mərğum] yazılmış; ~ **داشتن (کردن)** yazmaq; ~ **شدن** yazılmaq

مرکب [mərkəb] 1) at; 2) minik, minik heyvanı (*dəvə, at, eşşək və s.*); 3) gəmi; ~ **دوانیدن (راندن)** çapmaq, at çapmaq

مرکب [morəkkəb] I 1) təşkil olunmuş, ibarət olan, qatılmış, qarışdırılmış, düzəldilmiş; 2) *qram.* mürəkkəb; ~ **جمله** mürəkkəb cümlə; 3) mürəkkəb, dolaşıq, qarışıq; ~ **بودن** təşkil olunmaq, ibarət olmaq

مرکب [morəkkəb] II mürəkkəb (*yazı üçün rəngli maye, boya*); ~ **چاپ** tuş, mətbəə mürəkkəbi

مرکبات [morəkkəbat] sitrus meyvələri

مرکز [mərkəz] *c.* **مراکز** [mərakez] 1) mərkəz; ~ **دایره** dairənin mərkəzi; 2) paytaxt

مرکزگرا [mərkəzgəra] *fiz.* mərkəzəqaçan

مرکزگزین [mərkəzqəzin] *fiz.* mərkəzdənqaçma

مرکزیت [mərkəziyyət] mərkəziyyət, mərkəzləşmə, mərkəzləşdirmə

مرگ [mərg] ölüm; ~ **طبیعی** təbii ölüm; ~ **و میر** tələfat, qırğın; ~ **بر دشمنان!** düşmənlərə ölüm! ◊ ~ **کسی من (ما)** mən ölüm (*and*); ~ **مکش** a) nazın məni öldürdü! b) çox nazlı-qəmzəli və ədalı xanım

مرگبار [mərgavər] *bax* **مرگ آور**

مرگبار [mərgbar] 1) məhvedici, dağıdıcı, öldürücü, ölümsaçan; ~ سلاح öldürücü silah; 2) müdhiş, dəhşətli, dəhşətə gətirən; ~ سکوت dəhşətli sükut

مرمت [mərəmmət] təmir, təmir etmə, düzəltmə; شدن ~ təmir olunmaq, düzəldilmək; کردن ~ təmir etmək, düzəltmək

مرمر [mərmər] mərmər; ~ سنگ mərmər daş; سبز ~ malaxit

مرمری [mərməri] 1) mərmərdən düzəlmiş; ~ مجسمه mərmər heykəl; 2) mərmər kimi ağ

مرمرین [mərmərin] *bax* مرمری

مرموز [mərmuz] sirli, anlaşılmaz, müəmmalı

مرمی [mərmi] mərmi; güllə

مروارید [morvarid] mirvari; ~ بستن mirvari taxmaq, paltara mirvari tikmək (*yapışdırmaq*); ◊ ناسفته ~ a) bakirə qız; b) orijinal ifadə; ~ آب *bax* آب مروارید

مروت [morovvət] 1) mərhəmət, rəhm, şəfqət, ürəyiyumşaqlıq; 2) mərdlik, alicənablıq, xeyirxahlıq; 3) insanpərvərlik, humanizm

مروج [moravvec] təbliğatçı, təbliğ edən, yayan

مرور [morur] 1) keçmə, getmə, gediş; ~ و عبور gediş-gəliş; به ~ زمان zaman keçdikcə; 2) vərəqləyərək göz gəzdirmə (*kitabı*); səthi baxma; کردن ~ a) keçmək, ötmək, getmək; b) vərəqləyərək göz gəzdirmək (*kitabı*); səthi baxmaq

مرهم [mərhəm] *c.* مراهم [mərahem] məlhəm, yara üzərinə qoyulan və ya yaxılan dərman; نهادن ~ (گذاشتن) məlhəm qoymaq, yaxa üzərinə dərman qoymaq və ya yaxmaq; ◊ جان ~ təsəlli; can dərmanı

مرهون [mərhun] 1) minnətdar; 2) girov qoyulmuş; لطف کسی بودن ~ birinə minnətdar olmaq

مری [meri] *anat.* qida borusu

مرید [morid] 1) mürid (*mürşidin şagirdi, davamçısı; bax* مرشد); 2) ardıcıl, məsləkdaş, tərəfdar

مریزاد [mərizad] *n.* afərin! əhsən! ~ دست afərin! əhsən! əlinə sağlıq; گفتن ~ əhsən demək, tərifləmək

مریض [məriz] *c.* مرضا // مرضی [mərza] xəstə, naxoş; شدن (گردیدن) ~ xəstələnmək

مریض داری [mərizdari] xəstəyə baxma (*qulluq etmə*); کردن ~ xəstəyə baxmaq (*qulluq etmək*)

مرنوس [mər'us] tabe, tabe olan (*işçi*); işçi ; ~ رئیس و رئیس və işçi

مرنوسی [mər'usi] tabe olma, tabeçilik

مرئی [mər'i] görünən, müşahidə olunan

مزاج [məzac // mezac] 1) bədən, orqanizm; 2) sağlamlıq, səhhət; با ~ من سازگار نیست mənə düşmür, orqanizmimə pis təsir edir; 3) temperament, təbiət; ~ عصبی tez özündən çıxan, tez əsəbləşən

مزاح [məzah // mezah] zarafat; به ~ zarafatla; کردن ~ zarafat etmək

مزاحم [məzahem] 1) zəhmət verən; 2) mane olan; شدن ~ a) zəhmət vermək; b) mane olmaq; ببخشید ~ شما شدم bağışlayın, sizə zəhmət verdim

مزاحمت [məzahemət] *c.* مزاحمات [məzahemat] 1) zəhmət vermə; 2) mane olma

مزار [məzar] 1) məzar, qəbir; 2) ziyarətgah

مزارستان [məzarestan] qəbiristan, qəbiristanlıq

مزاوجت [mozavecət] *bax* مزاوجه

مزاوجه [mozavece] evlənmə; ~ کردن evlənmək, ərə getmək

مزایا [məzaya] *t.* مزیت

مزایده [mozayede] *c.* مزایدات [mozayedat] auksion, hərrac; به ~ گذاشتن auksiona çıxarmaq, hərraca qoymaq

مزبور [məzbur] adı çəkilmiş; yuxarıda göstərilən; شخص ~ adı çəkilən şəxs, haqqında danışılan şəxs

مزخرف [mozəxrəf] 1) mənasız, boş, cəfəng (*söz*); 2) nalayiq, layiqsiz, yaraşmayan (*iş, söz*); گفتن ~ mənasız danışmaq, boş danışmaq

مزخرف گویی [mozəxrəfquyi] mənasız danışma, cəfəngiyat demə

مزد [mozd] muzd, əməkhaqqı; بی ~ müftə, ödənişsiz; دادن (پرداختن) ~ muzd vermək, əməkhaqqı vermək; گرفتن ~ muzd almaq, əməkhaqqını almaq; دست کسی را دادن ~ a) əməkhaqqını ödəmək; b) edilən yaxşılığa pisliklə cavab vermək

مزدور [mozdur] muzdur, muzdla işləyən

مزدوری [mozduri] muzdurluq, muzdla işləmə

مزدی [mozdi] müqavilə ilə iş

مزرعه [məzrəe] *c.* مزارع [məzare'] tarla, əkin yeri

مزمزه [məzməze] dadma, dequstasiya; کردن ~ dadmaq, dequstasiya etmək

مزمن [mozmen] xroniki; امراض ~ (بیماریهای) xroniki xəstəliklər

مزمنه [mozmene] *bax* مزمن

مزون [mezon] modalar atelyesi; dərzi dükanı

مزه [məze] 1) dad, tam; 2) qəlyanaltı, çərəz; چشیدن (کردن) ~ dadmaq; داشتن ~ dadlı olmaq; ◊ دهان ~ کسی را فهمیدن birinin niyyətini başa düşmək

مزه دار [məzedar] 1) dadlı, ləzzətli, xoş; 2) maraqlı

مزیت [məziyyət] *c.* مزایا [məzaya] [illegible] داشتن ~ [illegible] a) [illegible]

مزید [məzid] əlavə, artıq; artım, artırma; ! ~ مرحمت عالی lütfünüz çox olsun! بر این ~ bundan əlavə; شدن ~ artmaq, əlavə olunmaq; کردن ~ artırmaq, əlavə etmək

مزین [mozəyyən] bəzəkli, bəzədilmiş, zinətləndirilmiş; شدن ~ bəzədilmək; کردن (ساختن) ~ bəzəmək, bəzək vurmaq

مژدگانی [mojdeqani] muştuluq, xoş xəbərə görə verilən hədiyyə

مژده [mojde] müjdə, muştuluq xoş xəbər; دادن (رساندن) ~ xoş xəbər vermək

مژده رسان [mojderəsan // mojderesan] muştuluqçu, muştuluq verən xoş xəbər gətirən

مس [mes] mis

مسابقه [məsabeğe] yarış, yarışma دادن ~ yarışmaq , yarış keçirmək

مساح [məssah] yerölçən, geodeziyaçı

مساحت [məsahət] sahə, ölçü (*yerin, torpağın*); کردن ~ ölçmək (*yeri, sahəni*)

مساحی [məssahi] yer ölçmə; کردن ~ yer ölçmək; sərhəd çəkmək

مساعد [mosaed] əlverişli, yararlı, uyğun; müvafiq; ~ شرایط əlverişli şərait

مساعدت [mosaedət] kömək, yardım; himayə; ~ کردن kömək etmək, yardım etmək; himayə etmək

مساعی [məsai] çalışmalar, səylər, cəhdlər

مسافت [məsafət] 1) məsafə; 2) fasilə

مسافت پیما [məsafətpeyma] *bax* مسافت سنج

مسافت سنج [məsafətsənc] spidometr

مسافر [mosafer] 1) səfərə gedən, yolçu; səfərdən qayıdan; 2) sərnişin

مسافربر [mosaferbər] *bax* مسافربری

مسافربری [mosaferbəri] sərnişindaşıma; ~ بنگاه sərnişindaşıma şirkəti

مسافرت [mosaferət] səfər, səyahət; به ~ رفتن səfərə getmək, səyahət etmək

مسافرخانه [mosaferxane] mehmanxana, qonaq evi

مسالمت [mosalemət] 1) sülhsevərlik; 2) barışıq, barışma, sülh; ~ کردن (نمودن) sülh etmək, barışmaq

مسالمت امیز [mosalemətamiz] 1) sülhsevər, sülhpərpər; 2) asudə, dinc, rahat, sakit, ~ همزیستی dinc yanaşı yaşama

مسامحه [mosamehe] diqqətsizlik, səhlənkarlıq, başısoyuqluq; laqeydlik; ~ کردن diqqətsizlik etmək, səhlənkarlıq etmək

مسامحه کار [mosamehekar] diqqətsiz, səhlənkar, başısoyuq, laqeyd

مساوات [mosavat] bərabərlik (*cəmiyyətdə*)

مساوی [mosavi] bərabər, eyni, uyğun; adekvat; ~ به bərabər olmaq, eyni olmaq, uyğun olmaq; ~ شدن bərabərləşmək, eyniləşmək; ~ کردن bərabərləşdirmək, uyğunlaşdırmaq

مسبب [mosəbbeb] 1) bais, səbəb, amil; 2) səbəbkar; ~ شدن a) bais olmaq, səbəb olmaq; b) qızışdırmaq, təhrik etmək

مست [məst] məst, kefli; sərxoş; ~ شدن məst olmaq; ~ کردن a) məst etmək; b) məst olmaq; ◊ ~ و ملنگ a) kefinəqulu, kefcil; b) xoşhal, şad, kefikök; ~ خواب بودن yuxusuzluqdan keyləşmək

مستأجر [mostə'cer] kirayənişin; icarəyə götürən

مستأصل [mostə'səl] yazıq, biçarə, bədbəxt; ~ شدن məcbur olmaq, çarəsiz olmaq; aciz olmaq, bədbəxt olmaq; ~ کردن məcbur etmək; bədbəxt etmək

مستانه [məstane] 1) sərxoşcasına, xumarlana-xumarlana; 2) məst kimi, sərxoş kimi

مستبد [mostəbed(d)] qəddar, zülmkar; despot, diktator

مستثنا [mostəsna] istisna, müstəsna

مستثنی [mostəsna] *bax* مستثنا

مستثنیات [mostəsnəyat] istisnalar, istisna halları

مستجاب [mostəcab] qəbul olunmuş; bəyənilmiş (*dua, xahiş*); دعای ~ شد او onun duası qəbul olundu

مستحب [mostəhəb(b)] 1) arzu olunan, istənilən; 2) bəyənilən, tərifli; 3) şəriətlə icazə verilən

مستحسن [mostəhsən] tərifli, tərifəlayiq; bəyənilən, xoşa gələn

مستحضر [mostəhzər] xəbərdar, ~ خبر کردن (شدن) xəbər vermək, məlumatlandırmaq, diqqətə çatdırmaq

مستحق [mostəhəğ(ğ)] 1) layiq, layiq olan; 2) möhtac, ehtiyacı olan; kasıb, yoxsul

مستحکم [mostəhkəm] möhkəm, bərk, davamlı; ~ شدن möhkəmlənmək; ~ کردن möhkəmlətmək

مستخدم [mostəxdəm] qulluqçu, işçi; ~ دولت dövlət qulluqçusu, dövlət işçisi

مستخرج [mostəxrəc] bir şeydən çıxarılmış, alınmış, əldə edilmiş, hasil edilmiş; ~ شدن bir şeydən çıxarılmaq, əldə edilmək; ~ ساختن bir şeydən çıxarmaq, əldə etmək

مستدام [mostədam] daimi, həmişəlik, əbədilik

مستدعی [mostəd'i] xahiş edən, rica edən, istəyən

مستدل [mostədəl(l)] əsaslandırılmış, dəlilli, sübutlu, inandırıcı; sübut edilmiş

مسترد [mostərəd(d) // mostəred(d)] qaytarılmış, geri qaytarılmış; ~ داشتن (کردن، نمودن) qaytarmaq, geri qaytarmaq

مستزاد [mostəzad] 1) *ədəb.* müstəzad; 2) əlavə olunmuş, artırılmış; 3) böyüdülmüş

مستشار [mostəşar] məsləhətçi; müşavir

مستشرق [mostəşreğ] şərqşünas

مستضعف [mostəz'əf] bədbəxt, biçarə, zəif; imkansız, yoxsul

مستطاب [mostətab] çox hörmətli, möhtərəm, əziz

مستطیل [mostətil] düzbucaqlı

مستعار [mostəar] 1) məcazi məna; işlənən (*söz*); məcazi; ~ معانی məcazi məna; 2) alınma, götürülmə; ~ اسم تخلص təxəllüs

مستعجل [mostə'cəl] 1) keçib-gedən, müvəqqəti; dəyişən, qeyrisabit; 2) təcili, sürətli, çox tələsik

مستعد [mostəed] 1) istedadlı, bacarıqlı, qabiliyyətli; 2) hazır; ~ بودن hazır olmaq; ~ کردن hazırlaşdırmaq (*bir işə*)

مستعفی [mostə'fi] istefa vermiş, istefaya getmiş; ~ شدن istefa vermək

مستعمره [mostə'mərə] *c.* مستعمرات [mostə'mərat] müstəmləkə

مستعمل [mostə'məl] 1) ümumişlək, hamı tərəfindən işlədilən; işlənən; ~ غیر işlənməyən, az işlənən; 2) işlədilmiş, köhnə; ~ شدن a) işlənilmək; b) köhnəlmək; ~ کردن a) işlətmək; b) köhnəltmək

مستغرق [mostəğrəğ] 1) qərq olmuş, suda batmış; 2) xəyala dalmış, fikrə qapılmış; ~ شدن a) qərq olmaq; b) xəyala dalmaq

مستغنی [mostəğni] ehtiyacı olmayan, təmin olunmuş; varlı; ~ شدن təmin olunmaq; varlı olmaq; ehtiyacı olmamaq; ~ کردن ehtiyacı təmin etmək, ehtiyacı ödəmək

مستفاد [mostəfad] 1) istifadə edilmiş, fayda götürülmüş; 2) başa düşülmüş, anlaşılmış; 3) əldə edilmiş, qazanılmış; ~ شدن (گشتن) başa düşülmək, anlaşılmaq, məlum olmaq; از گفتار او چنین ~ می شود که... onun dediyindən belə çıxır (*anlaşılır*) ki...

مستفید [mostəfid] istifadə edən, faydalanan; fayda tələb edən; ~ شدن istifadə etmək, fayda götürmək

مستقبل [mostəğbəl] 1) gələcək; 2) *qram.:* ~ زمان gələcək zaman

مستقبل [mostəğbel] qarşılayan

مستقر [mostəğər(r)] bərqərar olma, möhkəmlənmə; شدن ~ bərqərar olmaq, möhkəmlənmək; (ساختن) کردن ~ bərqərar etmək, möhkəmləndirmək

مستقل [mostəğel(l)] 1) müstəqil, azad; ~ کشور müstəqil dövlət; 2) ayrı, sərbəst

مستقلا [mostəğelən] müstəqil olaraq, müstəqil şəkildə; azad şəkildə

مستقیم [mostəğim] 1) düz; ~ خط düz xətt; 2) birbaşa, vasitəsiz, bilavasitə; 3) həqiqi, gerçək, doğru

مستقیما [mostəğimən] düzünə, birbaşa, vasitəsiz olaraq

مستکبر [mostəkbər] təkəbbürlü, iddialı, heç kəsi bəyənməyən

مستلزم [mostəlzem] 1) lazım olan, lazımi, gərəkli, zəruri; 2) şərtləndirən, səbəb olan

مستمر [mostəmər(r) // mostəmer(r)] 1) ardıcıl, ardı kəsilməyən, davamlı; daima, həmişə; 2) gündəlik, cari; ~ مخارج gündəlik xərclər; به ~ طور fasiləsiz olaraq, həmişə

مستمری [mostəmərri // mostəmerri] 1) təqaüd, pensiya; 2) stipendiya

مستمری بگیر [mostəmərribəğir // mostəmerribəğir] pensioner, təqaüdçü

مستمسک [mostəmsək // mostəmsek] 1) bəhanə, səbəb; 2) dəlil, sübut, əsas; قرار دادن ~ a) bəhanə etmək; b) dəlil gətirmək

مستمع [mostəmə'] dinləyən, dinləyici; qulaq asan, eşidən; آزاد ~ azad dinləyici

مستمند [mostəmənd // mostmənd] 1) kasıb, yoxsul; yazıq, biçarə, zavallı; 2) qəmli, kədərli, bədbəxt

مستمندی [mostəməndi // mostməndi] 1) kasıblıq, yoxsulluq; ehtiyac; 2) qəm, qüssə, kədər

مستند [mostənəd] 1) əsaslanan, əsaslandırılan, istinad edilən; 2) sənədli; dəlilli, sübutlu; ~ فیلم sənədli film; بر این ~ buna əsasən

مستندسازی [mostənedsazi] 1) lazımi sənədlər hazırlama; 2) sənədli film çəkmə

مستوجب [mostouceb] layiq, layiq olan; جزا ~ cəzaya layiq; چیزی ~ بودن nəyəsə layiq olmaq

مستور [məstur] 1) gizli, gizlədilmiş; 2) qapalı, örtülü; 3) təmiz, pak, vicdanlı; günahsız; شدن ~ a) gizlənmək; b) qapalı olmaq, örtülü olmaq; کردن ~ a) gizlətmək; b) üstünü örtmək, üstünü qapatmaq

مستوری [məsturi] gizlilik, gizli olma, məxfilik

مستولی [mostouli] 1) fəth edən, zəbt edən; alan; 2) yayılan, bürüyən, əhatə edən; شدن ~ a) fəth etmək; əldə etmək, mənimsəmək; b) yayılmaq, bürümək; غضب بر وی ~ شد qəzəb ona hakim kəsildi

مستوی [mostəvi] müstəvi, düz, hamar; dayaz; ~ سطح hamar səth (*üz*); شدن ~ hamar olmaq; dayazlaşmaq; کردن ~ hamarlaşdırmaq; dayazlaşdırmaq

مستهلک [məstəhlək] 1) ödənmiş, ödənilmiş (*borc*); 2) məhv edilmiş, qırılmış, tələf edilmiş; شدن ~ a) ödənilmək (*borc*); b) məhv edilmək, tələf edilmək; کردن ~ ödəmək (*borcu*); b) məhv etmək, tələf etmək

مستی [məsti] məstlik, keflilik, sərxoşluq

مستی آور [məstiavər] kefləndirici

مستی بخش [məstibəxş] *bax* مستی آور

مسجد [məsced] *c.* مساجد [məsaced] məscid; جامع ~ böyük məscid, cümə namazı qılmaq üçün məscid

مسجع [məsəccə'l *ədəb.* nəsr; *bax* سجع

مسح [məsh] *din.* məsh (*dəstəmaz alarkən yaş əli alına və ayağa sürtmə*)

مسخر [məsəxxər] tutulmuş, zəbt olunmuş, ələ keçirilmiş, işğal edilmiş

مسخرگی [məsəxəregi] 1) zarafat; əylənmə; 2) təlxəklik, oyunbazlıq; کردن ~ a) zarafat etmək; b) təlxəklik etmək

مسخره [məsxəre] istehza, məsxərə, ələ salma; کردن ~ ələ salmaq, məsxərəyə qoymaq

مسدس [məsəddəs] 1) *ədəb.* müsəddəs; 2) altıgüşəli

مسدود [məsdud] bağlı, qapalı, dondurulmuş (*hesab*); کردن ~ bağlamaq; dondurmaq (*hesabı*); شدن ~ bağlanmaq; dondurulmaq

مسرت [məsərrət] sevinc, şadlıq, şənlik

مسرت انگیز [məsərrətəngiz] sevindirən, şadlandıran

مسرت بخش [məsərrətbəxş] *bax* مسرت انگیز

مسرور [məsrur] şad, şən; شدن ~ şadlanmaq, şənlənmək; ساختن ~ şadlandırmaq, şənləndirmək

مسروقه [məsruğe] oğurlanmış; لوازم ~ oğurlanmış əşyalar

مسری [mosri] keçici, yoluxucu; امراض (بیماریهای) ~ yoluxucu xəstəliklər

مسطور [məstur] yazılmış, yazılı

مسطوره [məsture] 1) *bax* مسطور; 2) *c.* مسطورجات [məsturecat] mal nümunəsi

مسعود [məs'ud] xoşbəxt, bəxtəvər

مسکن [məskən] *c.* مساکن [məsaken] məskən, yurd, yaşayış yeri

مسکن [məsəkkən] sakitləşdirici, ağrıkəsici; دارو ~ ağrıkəsici dərman

مسکنت [məskənət] kasıblıq, yoxsulluq; dilənçilik; ehtiyac

مسکون [məskun] yaşayış yeri; əhali yaşayan yer; غیر ~ əhali yaşamayan yer; شدن ~ məskunlaşmaq, yerləşmək; کردن ~ məskunlaşdırmaq

مسکین [meskin] *c.* مساکین [məsakin] yoxsul, möhtac; yazıq, bədbəxt

مسگر [mesgər] misgər, mis məmulatı düzəldən usta

مسلح [məsəlləh] silahlı, silahlanmış; نیروهای ~ silahlı qüvvələr; شدن ~ silahlanmaq; کردن ~ silahlandırmaq

مسلخ [məsləx] sallaqxana

مسلسل [məsəlsəl] I pulemyot; سنگین ~ ağır pulemyot; سبک ~ yüngül pulemyot; به ~ بستن pulemyotdan atəş açmaq, pulemyotdan atəşə tutmaq

مسلسل [məsəlsəl] II 1) bir-birinə bağlanmış, bir-birinə qoşulmuş, silsiləli; 2) fasiləsiz

مسلط [məsəllət] 1) yiyələnmiş, yaxşı bilən; 2) ələ keçirilmiş, tabe edilmiş; بودن ~ a) yiyələnmək, yaxşı bilmək; b) ələ keçirmək, özünə tabe etmək; شدن ~ a) yaxşı bilmək; b) qalib gəlmək, ələ keçirmək

مسلک [məslək] *c.* **مسالک** [məsalek] məslək, əqidə, fikir, ideya

مسلم [mosəlləm] qəti, şübhəsiz, yəqin

مسلم [moslem] 1) müsəlman; 2) *c.* **مسلمات** [moslemat] müsəlman qadınlar; 3) *c.* **مسلمین** [moslemin] müsəlman kişilər

مسلماً [mosəlləmən] qəti; şübhəsiz, sözsüz; yəqin

مسلمات [mosəlləmat] danılmaz həqiqətlər, aksiomalar

مسلمان [mosəlman] müsəlman; **شدن** ~ müsəlman olmaq, islam dinini qəbul etmək; ◊ **نشنود کافر** ~ **نبیند!** Allah heç kəsə göstərməsin!

مسلمانی [mosəlmani] müsəlmanlıq, müsəlman olma

مسلوب [məslub] 1) məhrum, məhrum edilmiş; 2) var-yoxu əlindən alınmış

مسلول [məslul] vərəmli, vərəm xəstəliyinə tutulmuş

مسما [mosəmma] *bax* **مسمی**

مسمار [mesmar] *c.* **مسامیر** [məsamir] mismar, mıx

مسمط [mosəmmət] 1) *ədəb.* müsəmmət; 2) yeddibucaqlı; yeddiguşəli

مسموع [məsmu'] *c.* **مسموعات** [məsmuat] eşidilmiş; **افتادن** ~ eşidilmək

مسموم [məsmum] zəhərlənmiş; **شدن** ~ zəhərlənmək; **کردن** ~ zəhərləmək

مسمومیت [məsmumiyyət] zəhərlənmə; **غذایی** ~ yemək dən zəhərlənmə; ~ (**نشانهٔ**) **علامت** zəhərlənmə əlaməti, zəhərlənmə simptomu

مسمی [mosəmma] 1) adlanan, adlandırılan; 2) adı çəkilən

مسن [mosen(n)] yaşlı, ahıl, qoca

مسند [məsnəd] *c.* **مسانید** [məsaned] 1) taxt; 2) yüksəkvəzifə; mənəvi dayaq

مسواک [mesvak] diş fırçası; **زدن** ~ diş fırçalamaq

مسود [mosəvved] qaralayan

مسوده [mosəvvəde] qaralama, mətnin qaralaması

مسیحی [məsihi] xristian, xaçpərəst

مسیحیت [məsihiyyət] xristianlıq, xaçpərəstlik

مسیر [məsir] 1) yol; istiqamət; marşrut, kurs; 2) məcra, çay yatağı

مسیل [məsil] yarğan; sel yolu

مسئله [məs'ələ] *c.* **مسائل** [məsael] // **مسایل** [məsayel] 1) məsələ, problem; mövzu; **مهم روز** ~ günün vacib məsələsi, aktual mövzu; 2) *riyaz.* məsələ

مسئول [məs'ul] məsul, məsuliyyətli; cavabdeh; ~ **غیر** məsuliyyətsiz; **بودن** ~ cavabdeh olmaq, məsul olmaq; **شدن** ~ məsuliyyəti öhdəsinə götürmək; **کردن** ~ məsul etmək, cavabdeh etmək, məsuliyyəti öhdəsinə qoymaq

مسئولیت [məs'uliyyət] məsuliyyət, cavabdehlik; **محدود** ~ məhdud məsuliyyət; **داشتن** ~ məsul olmaq, cavabdeh olmaq; **به عهده گرفتن** ~ məsuliyyəti öhdəyə götürmək

مشابه [moşabeh] oxşar, bənzər, kimi, uyğun; ~ **نتایج** oxşar (*uyğun*) nəticələr; ~ **متن دو** bir-birinə oxşar iki mətn

مشابهت [moşabehət] oxşarlıq, bənzərlik; **داشتن** ~ oxşamaq, bənzəmək

مشاجره [moşacere] mübahisə, münaqişə, konflikt; **مرزی** ~ sərhəd konfliktı; **کردن** ~ mübahisə etmək; münaqişə etmək; **کشیدن** ~ **کار به** işi konfliktə gətirib çıxarmaq

مشارک [moşarek] şərik, ortaq

مشارکت [moşarekət] şəriklik, ortaqlıq; **کردن** (**جستن، ورزیدن**) ~ iştirak etmək

مشاطه [məşşate] bəzəkçi qadın, gəlini (*qızı, qadını*) bəzəyən

مشاعره [moşaere] şeirləşmə; **کردن** ~ şeirləşmək

مشام [məşam] iy bilmə (*qabiliyyəti*); iy duyğusu

مشاور [moşaver] müşavir, məsləhətçi, məşvərətçi, konsultant

مشاوره [moşavere] *c.* **مشاورات** [moşaverat] müşavirə, məsləhət; ~ **حقوقی** hüquqi məsləhət; **کردن** ~ müşavirə etmək, məsləhətləşmək

مشاهد [moşahed] görən, müşahidəçi; şahid

مشاهده [moşahede] *c.* **مشاهدات** [moşahedat] müşahidə, görmə, tamaşa etmə; **شدن** ~ müşahidə olunmaq, görünmək; **کردن** ~ müşahidə etmək, görmək

مشاهیر [məşahir] məşhur adamlar, adlı-sanlı insanlar

مشایخ [məşayex] *t.* **شیخ**

مشایعت [moşayeət] müşayiət, yola salma, ötürmə; **کردن** ~ müşayiət etmək, yola salmaq

مشبه [moşəbbəh] *ədəb., qram.* bənzəyən, oxşayan, bənzətmə predmeti

مشبه به [moşəbbəhonbeh] *ədəb., qram.* bənzədilən, oxşadılan

مشت [moşt] 1) yumruq; 2) yumruq zərbəsi; 3) ovuc; ~ **یک** bir ovuc; **خوردن** ~ yumruqlanmaq, yumruq zərbəsi almaq, kötək yemək, kötəklənmək; **زدن** ~ yumruq vurmaq, kötəkləmək; ◊ ~ **بر درفش زدن** odla oynamaq, arı yuvasına çubuq soxmaq; ~ **و سندان** // ~ **و درفش** bir-birinə zidd, ziddiyyət

مشت افشار [moştəfşar] asanlıqla əzilən, yumşaq; asanlıqla şəklini dəyişən; ~ (**طلای**) **زر** yumşaq qızıl

مشتاق [moştağ] çox arzulayan, həsrətində olan, şövqlü, həvəsli; **بودن** ~ çox arzulamaq, həsrətində olmaq

مشتاقانه [moştağane] şövqlə, həvəslə, ehtirasla

مشتاقی [moştaği] bərk istək, çox arzulama, şiddətli ehtiras

مشتبه [moştəbeh] 1) naməlum; şübhəli; 2) səhv, yanlış; şübhələnmək; **شدن** ~ şübhələnmək, şübhəyə düşmək; **کردن** ~ şübhələndirmək, şübhəyə salmaq

مشتبه کار [moştəbehkar] çaşdıran, dolaşıq salan

مشتبه کاری [moştəbehkari] çaşdırma, dolaşıq salma

مشترک [moştərək] I müştərək, şərikli, ortaq; ümumi

مشترک [moştərək] II 1) şərik, ortaq; 2) abunəçi; **شدن** ~ abunə olmaq

مشترکاً [moştərəkən] birgə, birlikdə, bir yerdə, əlbir olaraq

مشترک المنافع [moştərəkolmənafe'] müştərək mənafeli, ortaq mənfəəti olan

مشتری [moştəri] I müştəri, alan, alıcı
مشتری [moştəri] II Yupiter (*planet*)
مشت زن [moştzən] boksçu
مشت زنی [moştzəni] 1) boks; 2) yumruq davası; yumruq döyüşü
مشتعل [moştəel] 1) yanmış, alovlanmış, alışmış, od tutmuş; 2) coşmuş, qızışmış; **شدن** ~ yanmaq, alovlanmaq; **ساختن (کردن)** ~ yandırmaq, alovlandırmaq
مشتق [moştəğ(ğ)] 1) ayrılmış, budaqlanmış, şaxələnmiş; qol, budaq, şaxə; 2) *dilç.* düzəltmə; ~ **کلمات** düzəltmə sözlər
مشتقات [moştəğğat] *dilç.* düzəltmə sözlər
مشتمال [moştmal] *bax* **مشت و مال**
مشتمالی [moştmali] *bax* **مشت و مال**
مشتمل [moştəmel] ibarət, ibarət olan, əhatə edilən; əhatə edən, özündə birləşdirən; ~ **بر سه فصل** üç fəsildən ibarət; **بودن** ~ ibarət olmaq
مشت و مال [moştomal] ovma, ovuşdurma, masaj, masaj etmə; **کردن** ~ (**دادن**) a) ovmaq, ovuşdurmaq, masaj etmək; b) kötəkləmək, tənbeh etmək
مشتهی [moştəhi] iştahalı; iştaha gətirən
مشخص [moşəxxəs] 1) məlum, müəyyən, konkret; 2) fərqli, seçilən; 3) məşhur, tanınmış; **کردن** ~ (**ساختن**) müəyyən etmək, konkretləşdirmək
مشخصات [moşəxxəsat] səciyyəvi cəhətlər, xüsusiyyətlər, əlamətlər
مشربه [məşrəbe] parç, su qabı, tayqulp
مشرف [moşərrəf] şərəfləndirən; şərəfə nail olan; başucalığı gətirən; **شدن** ~ şərəflənmək, şərəfə nail olmaq; **به خانه خدا** ~ **شدم** Allahın evini (*Məkkəni*) ziyarət etmək şərəfinə nail oldum; **کردن** ~ şərəfləndirmək
مشرق [məşreğ] şərq, gün çıxan tərəf; ~ **گشاده** açılmış səhər, çıxmış günəş
مشرق زمین [məşreğzəmin] Şərq ölkələri
مشرقی [məşreği] 1) şərqə məxsus, şərqə aid; 2) şərqli
مشرک [moşrek] bütpərəst, kafir
مشروب [məşrub] 1) içməli; 2) suvarılmış; içirdilmiş; 3) spirtli içki; **شدن** ~ suvarılmaq, doydurulmaq (*torpaq*); **کردن** ~ suvarmaq, doydurmaq (*torpağı*)
مشروح [məşrüh] geniş, müfəssəl, ətraflı; ~ **طور** **به** geniş şəkildə, ətraflı şəkildə; **کردن** ~ şərh etmək, izah etmək
مشروط [məşrut] şərtlənmiş, şərtləndirilmiş, danışılmış; ~ **بر اینکه** bir şərtlə ki, **بودن** ~ şərtlənmək, bağlı olmaq; **کردن** ~ şərtləndirmək
مشروطه [məşrute] məşrutə; konstitusiyalı; ~ **انقلاب** Məşrutə inqilabı
مشروطیت [məşrutiyyət] konstitusiyalı rejim
مشروع [məşru'] qanuni, icazə verilmiş (*şəriətlə*)
مشعشع [moş'əşə'] 1) parlaq, parıldayan, işıqlı; 2) çox gözəl
مشعل [məş'əl] *c.* **مشاعل** [məşael] məşəl
مشعلدار [məş'əldar] məşəlçi, məşəl aparan
مشغله [məşğəle] *c.* **مشاغل** [məşağel] məşğuliyyət, sənət, iş, peşə

مشغول [məşğul] məşğul; **بودن** ~ (**شدن**) məşğul olmaq; **کردن** ~ məşğul etmək, başını qarışdırmaq, əyləndirmək
مشغولیت [məşğuliyyət] 1) məşğul olma, məşğulluq; işləmə; 2) əylənmə; vaxt keçirmə
مشفق [moşfeğ] mehriban, mərhəmətli, şəfqətli, ürəyiyumşaq
مشفقانه [moşfeğane] mehribancasına, nəvazişlə, şəfqətlə
مشقت [məşəğğət] *c.* **مشقات** [məşəğğat] məşəqqət, əzab, əziyyət; ~ **کشیدن** əzab çəkmək, əziyyət çəkmək
مشقت آمیز [məşəğğətamiz] məşəqqətli, əzablı, əziyyətli
مشک [məşk] tuluq
مشک [moşk] müşk (*ceyranın göbəyindən çıxarılan ətirli maddə*); ~ **ناب** təmiz müşk
مشکبار [moşkbar] müşksaçan, ətirli, xoş iyli
مشکل [moşkel] 1) ağır, çətin; 2) çətinlik; problem; əngəl, maneə; **شدن** ~ çətinləşmək; **کردن** ~ çətinləşdirmək
مشکل پسند [moşkelpəsənd] çətin bəyənən, hər şeyi bəyənməyən; tələbkar
مشکل پسندی [moşkelpəsəndi] çətin bəyənmə; tələbkarlıq
مشکل گشا [moşkelqoşa] çətinlikləri aradan qaldıran, çətinlikləri həll edən
مشکل گشایی [moşkelqoşayi] çətinlikləri aradan qaldırma, çətinlikləri həll etmə
مشکوک [moşkuk] şübhəli, şübhə doğuran; **شدن** ~ şübhələnmək; **کردن** ~ şübhələndirmək
مشکی [meşki] qara, qapqara; **موی** ~ qapqara saç
مشکین [meşkin] 1) müşk ətirli, müşk iyi verən; 2) *bax* **مشکی**
مشگ [məşg] *bax* **مشک** [məşk]
مشگ [meşg // moşg] *bax* **مشک** [moşk]
مشگی [meşgi] *bax* **مشکی**
مشمع [moşəmmə'] 1) müşəmbə; 2) plastır, məlhəm
مشمول [məşmul] 1) yayılmış, hamıya aid olan; əhatə olunmuş; 2) əsgərlik vaxtı çatmış, çağırışçı; ~ **شدن** a) yayılmaq; aid olmaq; əhatə olunmaq; b) əsgərlik vaxtı çatmaq; ◊ ~ **لطف قرار دادن** lütf göstərmək
مشموم [məşmum] 1) ətirli, xoş iyli; 2) ətir, xoş iy
مشمئز [moşməez] nifrət edən; bezmiş; **شدن** ~ nifrət etmək, bezmək; **کردن** ~ nifrət hissi oyatmaq, bezdirmək
مشمئز کننده [moşməezkonənde] nifrətedici, nifrət doğuran
مشوب [məşub] dolaşıq, qarışıq, qarmaqarışıq (*fikir*); **شدن** ~ dolaşmaq, qarmaqarışıq olmaq (*fikir*)
مشورت [məşvərət] məşvərət, məsləhət; **کردن** ~ məsləhətləşmək
مشورتی [məşvərəti] 1) *bax* **مشورت**; 2) məşvərətçi, məsləhətçi; ~ **رأی** məşəvərətçi səs
مشوش [moşəvvəş] təşvişli, təşvişə düşmüş, həyəcanlı, pərişan; ~ **شدن** təşvişə düşmək, həyəcanlanmaq, pərişan olmaq; ~ **کردن** (**ساختن**) təşvişə salmaq, həyəcanlandırmaq, pərişan etmək
مشوق [moşəvveğ] təşviq edən; həvəsləndirən, ruhlandıran, ilham verən, şövqə gətirən

مشهود [məşhud] aşkar, aydın; müşahidə olunan, görünən; ~ بودن aşkar olunmaq, görünmək

مشهودات [məşhudat] 1) müşahidələr, təəssüratlar; 2) faktlar, hadisələr

مشهور [məşhur] məşhur, tanınmış, adlı-sanlı; ~ شدن məşhurlaşmaq, tanınmaq

مشی [məşy] 1) rəftar, davranış, hərəkət tərzi; ~ خط kurs; ~ خط اقتصادی iqtisadi kurs; 2) getmə, hərəkət etmə

مشیت [məşiyyət] iradə; istək; ~ الهی İlahi iradə

مشئوم [məş'um] məşum, uğursuz, nəhs

مصاحب [mosaheb] müsahib, həmsöhbət; ~ شدن həmsöhbət olmaq

مصاحبت [mosahebət] əlaqə, ünsiyyət, qarşılıqlı münasibət

مصاحبه [mosahebe] müsahibə, intervü; söhbət; ~ مطبوعاتی mətbuat konfransı; ~ به عمل آوردن müsahibə vermək; müsahibə almaq

مصاحبه گر [mosahebegər] müsahibəçi, intervü alan

مصادره [mosadere] müsadirə; ~ شدن müsadirə olunmaq; ~ کردن müsadirə etmək

مصادف [mosadef] təsadüf edən; eyni vaxta düşən, eyni vaxtda baş verən; ~ شدن təsadüf etmək, eyni vaxta düşmək, eyni vaxtda baş vermək

مصاف [məsaf] müharibə, döyüş; ~ دادن a) sıraya düzülmək; b) *bax* ~ کردن; ~ کردن müharibə etmək, döyüşmək, vuruşmaq

مصالح [məsaleh] lazımi vəsait; material (*tikinti üçün*); ~ ساختمانی tikinti materialı

مصالحه [mosalehe] barışıq, barışma, sülh, sülh bağlama; ~ کردن barışmaq, sülh bağlamaq

مصباح [mesbah] *c.* **مصابیح** [məsabih] çıraq, lampa, fənər

مصحح [mosəhheh] 1) korrektor; 2) redaktor

مصحف [mosəhhəf] səhv yazılmış; səhv oxunmuş

مصحف [moshəf] *c.* **مصاحف** [məsahef] 1) kitab, cild; məktublar toplusu; 2) Quran; ~ شریف müqəddəs kitab (*Quran*)

مصداق [mesdağ] 1) sübut, dəlil, təsdiq; 2) məna, məzmun; ~ پیدا کردن (یافتن) məna kəsb etmək

مصدر [məsdər] *c.* **مصادر** [məsader] 1) *qram.* məsdər; ~ اسم ismi məsdər, feli isim; ~ جعلی saxta məsdər; 2) əsas, bünövrə; mənbə; mənşə

مصدع [mosədde'] başağrısı verən, zəhlətökən, zəhmət verən, narahat edən, mane olan; ~ کسی شدن birinə başağrısı vermək, birinin zəhləsini tökmək, birini narahat etmək, birinə mane olmaq

مصر [moser(r)] israrlı, inadlı, təkid edən, sözünün üstündə duran; ~ بودن israr etmək, inad göstərmək, təkid etmək, sözünün üstündə durmaq

مصراع [mesra'] *c.* **مصاریع** [məsari'] *ədəb.* misra

مصرانه [moserrane] israrla, inadla, təkidlə

مصرح [mosərrəh] dəqiq; aydın, aşkar; ~ شدن dəqiqləşmək, müəyyən olunmaq; ~ کردن dəqiqləşdirmək, müəyyən etmək

مصرف [məsrəf] *c.* **مصارف** [məsaref] 1) məsrəf, xərc; 2) istifadə etmə, işlətmə; ~ شدن // به ~ رسیدن a) məsrəf etmək, xərcləmək; b) istifadə etmək

مصرف [mosref] israfçı, bədxərc

مصرفی [məsrəfi] işlənən, çoxişlənən; ~ کالاهای çoxişlənən mallar, istehlak malları

مصروف [məsruf] 1) xərclənmiş, sərf olunmuş; 2) istifadə olunmuş; ~ داشتن (کردن) xərcləmək, sərf etmək; ~ شدن xərclənmək, sərf olunmaq

مصطفی [mostəfa] 1) seçilmiş (*Məhəmməd peyğəmbərin* (*s.*) *epiteti*); 2) təmizlənmiş, pak, saf

مصطلح [mostələh // mostəleh] 1) ümumişlək (*söz, ifadə*); 2) *dilç.* frazeoloji; ~ عبارات frazeoloji birləşmələr; ~ شدن hamı tərəfindən işlədilmək

مصغر [mosəğğər] *qram.* kiçiltmə; ~ اسم kiçiltmə mənalı düzəltmə isim

مصلا [mosəlla] 1) ibadət yeri, cümə namazı üçün yer; 2) canamaz

مصلحت [məsləhət] *c.* **مصالح** [məsaleh] 1) məsləhət, məşvərət; 2) fayda, qazanc, xeyir; 3) xeyir iş; ~ دیدن (کردن) məsləhət görmək; ~ دانستن məsləhət bilmək

مصلحت آمیز [məsləhətamiz] 1) məqsədəuyğun, məsləhətli; 2) ağıllı, tədbirli, ehtiyatlı

مصلحت اندیشی [məsləhətəndişi] 1) *bax* مصلحت 1); 2) məsləhətləşmə; ehtiyatlanma, ehtiyatlılıq

مصلی [mosəlla] *bax* مصلا

مصمم [mosəmməm // mosəmmem] iradəli, əzmli, qətiyyətli, qərarından dönməyən; ~ شدن qərarından dönməmək

مصنف [mosənnəf] yazılmış, qələmə alınmış (*əsər*)

مصنف [mosənnef] 1) yazan, qələmə alan, yazıçı; 2) müəllif, bəstəkar

مصنوع [məsnu'] *c.* **مصنوعات** [məsnuat] 1) fabrikat (*hazır fabrik malı*), məhsul, istehsal olunmuş mal; 2) düzəldilmiş, qayırılmış

مصنوعی [məsnui] 1) süni; ~ ابریشم süni ipək; ~ موی parik; 2) düzəldilmiş, qayırılmış (*süni surətdə*); 3) sintetik

مصوب [mosəvvəb] təsdiq olunmuş, qəbul edilmiş, qərara alınmış, bəyənilmiş; ~ شدن təsdiq olunmaq, qəbul edilmək, qərara alınmaq; ~ کردن təsdiq etmək, qəbul etmək

مصوبات [mosəvvəbat] *t.* **مصوبه**

مصوبه [mosəvvəbe] 1) *bax* مصوب; 2) *c.* **مصوبات** [mosəvvəbat] qərar, təsdiq olunmuş qanun

مصور [mosəvvər] 1) çəkilmiş (*şəkil*), təsvir edilmiş, göstərilmiş; 2) şəkilli; ~ مجله şəkilli jurnal

مصون [məsun] 1) qorunmuş, saxlanılmış, müdafiə olunmuş; 2) toxunulmaz; ~ داشتن (کردن) qorumaq, saxlamaq; ~ شدن qorunmaq, saxlanılmaq

مصونیت [məsuniyyət] 1) toxunulmazlıq (*diplomatik*); ~ سیاسی siyasi (*diplomatik*) toxunulmazlıq; 2) *tib.* immunitet; ~ طبیعی بدن orqanizmin təbii immuniteti

مصیبت [mosibət] *c.* **مصایب** [məsayeb] müsibət, bədbəxtlik, bəla, fəlakət

مصیبت بار [mosibətbar] müsibətli, fəlakətli, facioli, ağır

مصیبت دیده [mosibətdide] *bax* مصیبت زده

مصیبت زده [mosibətzəde] müsibət görmüş, bəlalı, faciəli

مضارع [mozare'] 1) *qram.*: ~ اخباری qeyri-qəti gələcək zaman; ~ التزامی aorist (*indiki gələcək zaman*); 2) *ədəb.* müzare (*əruz vəzninin bəhrlərindən biri*)

مضاعف [mozaəf] 1) qoşa, qoşalaşmış; 2) ikiqat, iki dəfə artmış

مضاف [mozaf] 1) *qram.* təyin (*izafət birləşməsinin birinci tərəfi*); 2) əlavə, əlavə olunmuş, əlavə olunan; ~ بر این buna əlavə olaraq

مضافاً [mozafən] əlavə olaraq

مضافات [mozafat] 1) əlavələr; 2) ikinci dərəcəli şeylər

مضایقه [mozayeğe] 1) sıxıntı, çətinlik; 2) əsirgəmə; ~ داشتن (کردن) a) əsirgəmək; b) imtina etmək; çəkinmək

مضبوط [məzbut] 1) zəbt olunmuş, tutulmuş, müsadirə olunmuş; 2) bərk, möhkəm; 3) qeyd olunmuş (*sənəd*); 4) həkk olunmuş (*yaddaşda*); ~ داشتن yaddaşda saxlamaq; ~ کردن bərkitmək, möhkəmlətmək

مضحک [mozhek] 1) gülməli; 2) əyləncəli, məzəli; 3) şən, komik, zarafatcıl

مضحکه [məzhəke] 1) əyləncə, zarafat; 2) gülməli hadisə; gülməli səhnə əsəri, komediya

مضر [mozer(r)] zərərli, ziyanlı; ~ برای کبد داروی qaraciyərə zərəri olan dərman

مضراب [mezrab] mizrab, mediator; ~ زدن تک yersiz replika atmaq

مضرت [məzərrət] *c.* مضرات [məzərrat] // مضار [məzar(r)] zərər, ziyan; ~ رساندن // ~ وارد کردن zərər vurmaq, ziyan vurmaq

مضرس [mozərrəs] 1) dişli, dişdiş; ~ چرخ dişli çarx; 2) əyri-üyrü, dolanbac; ~ راه əyri-üyrü yol

مضروب [məzrub] 1) *riyaz.* vurulan (*ədəd*); 2) döyülmüş (*adam*); 3) kəsilmiş (*pul*)

مضطر [moztər(r)] 1) sıxılan, çətinlik çəkən, çıxılmaz vəziyyətdə olan; 2) əlacsız, bədbəxt; ~ ساختن (کردن) çətin vəziyyətə salmaq, əlacsız etmək; ~ شدن çətin vəziyyətə düşmək, əlacsız olmaq

مضطرب [moztəreb] iztirablı, həyəcanlı; narahat; pərt, dilxor; ~ شدن həyəcanlanmaq; narahat olmaq; ~ کردن həyəcanlandırmaq; narahat etmək

مضعف [moz'ef] zəifləmiş, qüvvədən düşmüş (*adam*)

مضمحل [mozməhel(l)] 1) məhv edilmiş, yox edilmiş, ləğv edilmiş; 2) yox olmuş, dövrünü başa vurmuş, aradan çıxmış; ~ شدن məhv olmaq, yox olmaq, ləğv olmaq; ~ کردن məhv etmək, ləğv etmək

مضمضه [məzməze] qarqara, ağızı yaxalama; ~ کردن qarqara etmək, ağızı yaxalamaq

مضمون [məzmun] *c.* مضامین [məzamin] 1) məzmun; 2) məna, fikir; ◊ ~ کوک کردن lətifə düzəltmək, gülməli əhvalatlar uydurmaq

مضیقه [məziğe] *c.* مضایق [məzayeğ] sıxıntı, çətinlik, çətin vəziyyət;

~ دچار شدن çətinliyə dümək; ~ در دچار شدن *bax* افتادن

مطابق [motabeğ] 1) bənzər, oxşar; 2) uyğun gələn, düz gələn, müvafiq olan; ~ بودن a) bənzəmək, oxşamaq; b) uyğun olmaq, düz gəlmək, müvafiq olmaq

مطابقت [motabeğət] 1) bənzəmə, bənzəyiş, oxşarlıq; 2) uyğunluq, uzlaşma; ~ دادن uyğunlaşdırmaq; ~ داشتن (کردن) uyğunlaşmaq

مطابقه [motabeğe] 1) *bax* مطابقت; 2) *qram.* uzlaşma; ~ خبر با مبتدا xəbərlə mübtədanın uzlaşması; ~ عدم uzlaşmama

مطالب [motaleb] *t.* مطلب

مطالبه [motalebe] *c.* مطالبات [motalebat] tələb, tələb etmə; ~ بدهی borcu tələb etmə; ~ کردن tələb etmək

مطالعه [motalee] *c.* مطالعات [motaleat] 1) mütaliə, oxuma; 2) tədqiq, öyrənmə; ~ کردن a) mütaliə etmək, oxumaq (*kitab*); b) tədqiq etmək, öyrənmək

مطایبه [motayebe] zarafat; ~ به zarafatla; ~ کردن zarafat etmək

مطب [mətəb(b)] həkim kabineti, xüsusi klinika

مطبخ [mətbəx] *c.* مطابخ [mətabix] mətbəx

مطبعه [mətbəe] *c.* مطابع [mətabe'] mətbəə

مطبوخ [mətbux] 1) bişirilmiş (*xörək*); 2) qaynadılıb hazırlanmış (*dərman*)

مطبوع [mətbu'] I xoş, xoşagələn, ürəyəyatımlı; ləzzətli; məlahətli; ~ بوی xoş iy; ~ غذای ləzzətli xörək

مطبوع [mətbu'] II çap olunmuş, nəşr olunmuş

مطبوعات [mətbuat] 1) mətbuat; 2) çap olunmuş materiallar, nəşrlər (*kitab, qəzet, jurnal*)

مطرب [motreb] musiqiçi, çalğıçı; xanəndə, müğənni

مطرح [mətrəh] müzakirə olunan, müzakirəyə qoyulmuş; ~ شدن müzakirə olunmaq, müzakirəyə qoyulmaq; ~ کردن müzakirə etmək, müzakirəyə qoymaq

مطروح [mətruh] 1) müzakirə olunmuş; 2) atılmış, tullanmış

مطرود [mətrud] qovulmuş, sürgün edilmiş; ~ شدن qovulmaq, sürgün olunmaq; ~ کردن qovmaq, sürgün etmək

مطعون [mət'un] danlanılmış, qınanılmış; pislənilmiş, məzəmmət edilmiş, töhmətlənmiş

مطلب [mətləb] *c.* مطالب [mətaleb] 1) mətləb, məsələ, problem; 2) mövzu, predmet; 3) arzu, istək, məqsəd

مطلع [mətlə'] *c.* مطالع [mətale'] 1) günəş çıxan yer; 2) *ədəb.* mətlə (*qəzəlin, qəsidənin birinci beyti*)

مطلع [mottəle'] xəbərdar olan, bilən, məlumatı olan; ~ بودن bilmək, xəbərdar olmaq; ~ کردن (ساختن) bildirmək, xəbərdar etmək

مطلق [motləğ] 1) mütləq; ~ اکثریت mütləq əksəriyyət, böyük əksəriyyət; 2) tam, dolğun, kamil; ~ تاریکی tam qaranlıq; 3) *qram.*: ~ ماضی şühudi keçmiş; ~ صفت əsli sifət

مطلقاً [motləğən] mütləq, hökmən; şübhəsiz, sözsüz

مطلق گرا [motləğgəra] totalitar

مطلق گرایی [motləğgərayi] totalitarizm

مطلقه [mətəlləğe] boşanmış (*qadın*); کردن ~ boşamaq

مطلوب [mətlub] 1) arzuolunan, istənilən; xoşagələn; 2) tələb olunan; بر ~ وجه arzuya görə, istəyə görə

مطلوبیت [mətlubiyyət] arzu olunma, istənilmə

مطمئن [motməen] 1) etibarlı, sadiq, sədaqətli, mötəbər; 2) inanılmış, əmin; بودن ~ inanmaq, əmin olmaq; (کردن) ساختن ~ inandırmaq, əmin etmək

مطهر [motəhhər] 1) təmiz, pak; 2) müqəddəs, mübarək

مطهره [motəhhəre] *bax* مطهر (*qadın*)

مطیع [moti'] 1) müti, itaətkar, sözəbaxan; 2) dinc, sakit; شدن ~ itaət etmək; کردن ~ tabe etmək

مظاهر [məzaher] *t.* مظهر

مظفر [mozəffər] müzəffər, qalib, qələbə çalmış; شدن ~ qalib gəlmək, qələbə çalmaq

مظلمه [məzləme] *c.* مظالم [məzalem] zülm, təzyiq; ədalətsizlik, haqsızlıq

مظلوم [məzlum] 1) məzlum, zülmə məruz qalmış; 2) yazıq; 3) sakit, mülayim, yumşaq

مظلومانه [məzlumane] 1) məzlumcasına, yazıqcasına; 2) *bax* مظلوم **3)**

مظلومیت [məzlumiyyət] 1) məzlumluq; 2) yazıqlıq; 3) dinclik, sakitlik

مظنون [məznun] şübhəli, şübhə edən; شدن ~ şübhələnmək

مظنه [məzənne] 1) məzənnə, qiymət, kurs; 2) bazar qiyməti; روز ~ günün məzənnəsi; valyuta məzənnəsi

مظهر [məzhər] *c.* مظاهر [məzaher] 1) simvol, rəmz; مبارزه ~ mübarizə simvolu; 2) təcəssüm, təmsil

معاد [məad] 1) dönüş yeri, qayıdış yeri; 2) *din.* axirət dünyası; روز ~ məhşər günü

معادل [moadel] 1) bərabər, tən, ekvivalent; 2) eyni, oxşar

معادله [moadele] 1) *riyaz.* tənlik; 2) bərabərləşdirmə

معارف [məaref] 1) *t.* معرفت; 2) maarif, bilik, elm; 3) məşhur şəxsiyyətlər; 4) elm adamları

معارف پرور [məarefpərvər] maarifpərvər

معارف پژوه [məarefpəjuh] *bax* معارف پرور

معارفه [moarefe] tanışlıq, bir-birini tanıma; مراسم ~ tanışlıq mərasimi, təqdimetmə mərasimi

معاریف [məarif] *bax* معارف **3)**

معاش [məaş] 1) yaşayış, yaşayış vasitəsi; امرار ~ yaşayış, güzəran; 2) maaş, əməkhaqqı

معاشر [moaşer] 1) adamayovuşan, ünsiyyətcil, mehriban; 2) yoldaş, həmsöhbət

معاشرت [moaşerət] ünsiyyət, əlaqə; həmsöhbət olma; dostluq; (کردن) داشتن ~ ünsiyyətdə olmaq, ünsiyyət saxlamaq; həmsöhbət olmaq

معاشرتی [moaşerəti] *bax* معاشر **1)**

معاشقه [moaşeğe] eşqbazlıq; کردن ~ (داشتن) eşqbazlıq etmək

معاصر [moaser] müasir, çağdaş, həməsr, zamandaş; دنیای ~ çağdaş dünya

معاصی [məasi] *t.* معصیت

معاف [moaf] azad olunmuş (*vergidən, xidmətdən*); از گمرک ~ gömrüksüz, gömrük vergisi olmayan;

شدن ~ azad olunmaq (*vergidən, xidmətdən*); (داشتن) کردن ~ azad etmək (*vergidən, xidmətdən*)

معافیت [moafiy(y)ət] azad olma (*vergidən, xidmətdən*); از سربازی ~ hərbi qulluqdan azad olma

معالج [moalec] müalicə edən; پزشک ~ müalicə edən həkim

معالجه [moalece] *c.* معالجات [moalecat] müalicə; شدن ~ müalicə olunmaq; کردن ~ müalicə etmək

معامله [moamele] *c.* معاملات [moamelat] 1) alğı-satqı, əməliyyat (*bank*); 2) ticarət, alış-veriş; کردن ~ alış-veriş etmək, ticarət etmək

معانی [məani] *t.* معنا // معنی; علم ~ natiqlik sənəti, ritorika; üslubiyyat

معاوضه [moaveze] dəyişdirmə, əvəz etmə; شدن ~ dəyişdirilmək, əvəz edilmək; کردن ~ dəyişdirmək, əvəz etmək

معاون [moaven] müavin, köməkçi

معاونت [moavenət] 1) müavinət, kömək, yardım; 2) müavinlik və ya köməkçi vəzifəsi

معاهده [moahede] razılaşma; saziş, müqavilə; بستن ~ razılaşmaq; saziş bağlamaq, müqavilə bağlamaq

معاینه [moayene] müayinə, yoxlama; پزشکی ~ tibbi müayinə; شدن ~ müayinə olunmaq, yoxlanılmaq; کردن ~ müayinə etmək, yoxlamaq

معبد [mə'bəd] *c.* معابد [məabed] 1) ibadət yeri; müqəddəs yer; 2) məbəd, məscid

معبر [mə'bər] *c.* معابر [məaber] keçid, keçid yolu

معبود [mə'bud] 1) ibadət olunan; Allah, Tanrı; 2) büt

معتاد [mo'tad] 1) adət etmiş, öyrəşmiş, alışmış; 2) narkoman; شدن ~ adət etmək, alışmaq; کردن ~ öyrətmək, alışdırmaq

معتبر [mo'təbər] mötəbər, etibarlı, inanılmış, nüfuzlu, hörmətli

معتدل [mo'tədel] 1) mötədil, mülayim, orta; آب و هوای (اقلیم) ~ mülayim, mötədil iqlim; 2) liberal; سیاست ~ liberal siyasət

معتذر [mo'təzer] üzr istəyən; شدن ~ üzr istəmək

معترض [mo'tərez] 1) etiraz edən; 2) əleyhinə danışaq, tənqidçi, opponent; شدن ~ a) etiraf etmək; b) əleyhinə danışmaq, tənqid etmək

معترف [mo'tərəf] etiraf edən, boynuna alan; شدن ~ etiraf etmək

معتقد [mo'təğed] etiqad edən, inanan; بودن ~ inanmaq, etiqad etmək; شدن ~ inandırılmaq; qane edilmək

معتمد [mo'təmed] 1) sədaqətli, etibarlı, inanılmış; 2) nüfuzlu, hörmətli

معجزه [mo'ceze] *c.* معجزات [mo'cezat] möcüzə; کردن ~ möcüzə göstərmək

معجزه آسا [mo'cezeasa] möcüzəli, möcüzə kimi, qəribə

معجون [mə'cun] *c.* معاجین [məacin] 1) eliksir, məcun (*bal qarışığı ilə düzələn dərman*); 2) qarışıq; 3) *dan.* dadlı yemək

معدل [moəddel] 1) orta bal, orta qiymət (*təhsil müəssisələrində şagirdin və ya tələbənin*); 2) bərabərləşdirən, tənzimləyən

معدن [mə'dən] *c.* معادن [məaden] mədən; نفت ~ neft mədəni

معدنی [mə'dəni] 1) mineral; ~ آب mineral su; 2) *bax* معدن

معدود [mə'dud] az, məhdud, əhəmiyyətsiz

معدوم [mə'dum] 1) yox olmuş, məhv olmuş, ölmüş; 2) edam olunmuş; شدن ~ a) yox olmaq; b) edam olunmaq

معده [me'de] mədə; ~ زخم mədə xorası

معذب [moəzzəb] əzab içində olan, əziyyət çəkən; əzab çəkmiş, üzgün, əldən düşmüş; شدن ~ əzab çəkmək; کردن ~ əzab vermək

معذرت [mə'zerət] üzr, üzrxahlıq; ~ خواستن üzr istəmək, üzrxahlıq etmək

معذور [mə'zur] üzrlü; بودن ~ üzrlü olmaq; شمردن ~ üzrlü saymaq

معراج [me'rac] *din.* merac; göyə qalxma, göyə ucalma

معرض [mə'rəz] sərgi yeri, sərgi; در ~ نمایش قرار گرفتن nümayiş etdirilmək; nümayiş olunmaq; به ~ نمایش قرار دادن nümayiş etdirmək; در ~ خطر بودن ◊ təhlükə qarşısında olmaq, təhlükəyə məruz qalmaq

معرف [moərrəf] tanış edən, təqdim edən; tərifləyən

معرفت [mə'refət] *c.* معارف [məaref] 1) dərk etmə, bilmə; 2) mərifət, ədəb; qanacaq; 3) bilik, elm; ~ اهل alimlər, müdriklər

معرفی [moərrefi] 1) təqdim etmə, tanış etmə, göstərmə; 2) zəmanət vermə; شدن ~ təqdim olunmaq; ~ کردن təqdim etmək

معرفی نامه [moərrefiname] zəmanət məktubu, xasiyyətnamə

معرکه [mə'rəke] *c.* معارک [məarek] 1) qələbəlik, izdiham, hay-küylü yer; 2) dava meydanı; 3) küçə artistlərinin tamaşa göstərdikləri yer

معروض [mə'ruz] məlumat verilmiş, bildirilmiş; داشتن ~ məlumat vermək, bildirmək (*yuxarı orqanlara*)

معروف [mə'ruf] məşhur, tanınmış; ~ نویسنده məşhur yazıçı; شدن ~ məşhur olmaq, tanınmaq; ◊ است که ~ məlumdur ki; deyirlər ki

معروفیت [mə'rufiyyət] məşhurluq, şöhrət

معزز [moəzzez] əziz, sevimli, istəkli

معزول [mə'zul] vəzifədən azad edilmiş, işdən çıxarılmış; شدن ~ vəzifədən azad olunmaq, işdən çıxarılmaq; کردن (داشتن) ~ vəzifədən azad etmək, işdən çıxarmaq

معشوق [mə'şuğ] sevgili, aşiq, vurğun (*kişi*)

معشوقه [mə'şuğe] *bax* معشوق (*qadın*)

معشوقه بازی [mə'şuğebazi] arvadbazlıq

معصوم [mə'sum] məsum, pak, təmiz, günahsız

معصومیت [mə'sumiyyət] paklıq, təmizlik, günahsızlıq

معصیت [mə'siyyət] *c.* معاصی [məasi] günah, təqsir, suç

معطر [moəttər] ətirli, iyli, xoş qoxulu

معطل [moəttəl] yubadılmış, ləngidilmiş, gecikdirilmiş; شدن ~ yubanmaq, gecikmək; کردن ~ yubatmaq, gecikdirmək; ماندن ~ məəttəl qalmaq, mat qalmaq

معظم [moəzzəm] çox hörmətli, çox yüksək; داشتن ~ hörmət etmək, ehtiram göstərmək

معقول [mə'ğul] 1) ağıllı; 2) ədəbli, nəzakətli; 3) məntiqi, ağlasığan, məqsədəuyğun

معکوس [mə'kus] 1) əks olunmuş, əks etdirilmiş (*səs, işıq*); 2) əks, zidd; شدن ~ a) əks olunmaq; b) devrilmək, çevrilmək; کردن ~ a) əks etdirmək; b) devirmək, yıxmaq

معلق [moəlləğ] 1) asılmış; asma; ~ پل asma körpü; 2) naməlum, müəyyən olunmamış; 3) müvəqqəti azad edilmiş (*işdən*); زدن ~ mayallaq vurmaq, başı üstə çevrilmək; شدن ~ a) asılmış vəziyyətdə qalmaq; b) naməlum qalmaq; c) müvəqqəti azad olunmaq (*işdən*); کردن ~ naməlum saxlamaq; ç) müvəqqəti azad etmək (*işdən*)

معلم [moəllem] müəllim, pedaqoq

معلمی [moəllemi] 1) müəllimlik peşəsi; 2) dərs demə; کردن ~ müəllimlik etmək; dərs demək

معلول [mə'lul] I 1) əlil, şikəst; 2) xəstə

معلول [mə'lul] II nəticə

معلولیت [mə'luliyyət] 1) əlillik, şikəstlik; 2) xəstəlik

معلوم [mə'lum] məlum, aydın, aşkar; از قرار ~ məlum olduğu kimi, aydındır [ki]; شدن ~ aydınlaşmaq, aşkar olmaq, məlum olmaq; کردن ~ aydınlaşdırmaq, aşkar etmək, müəyyən etmək

معما [moəmma] 1) müəmma; tapmaca; 2) anlaşılmaz, qəribə, müəmmalı

معمار [me'mar] memar, arxitektor

معماری [me'mari] memarlıq

معمایی [moəmmayi] müəmmalı, qəribə, sirli

معمم [moəmməm] əmmaməli, əmmamə qoymuş

معمور [mə'mur] 1) abad, abadlaşmış; 2) əhali yaşayan yer; شدن ~ a) abadlaşmaq; b) məskunlaşdırılmaq, köçürülmək; yerləşdirilmək; کردن ~ a) abadlaşdırmaq; b) məskunlaşdırmaq, köçürmək, yerləşdirmək

معمول [mə'mul] adi, çox işlənən, ümumişlək; ~ مطابق adətən; داشتن ~ a) işlətmək, həyata keçirmək; b) ümumişlək etmək; شدن ~ ümumişlək olmaq; کردن ~ *bax* داشتن ~ **b)**

معنا [mə'na] *bax* معنی

معنبر [moənbər] ənbər qoxulu, ənbər kimi ətirli

معنوی [mə'nəvi] 1) mənəvi; əxlaqi; 2) əqli, fikri, zehni

معنویات [mə'nəviyyat] 1) mənəvi ruh, mənəvi hal, mənəvi keyfiyyət; 2) mənəvi dəyərlər

معنی [mə'ni // mə'na] *c.* معانی [məani] məna; məzmun; mahiyyət; ~ حقیقی həqiqi məna; ~ لغوی hərfi məna; ~ گرامری qrammatik məna; ~ مجازی məcazi məna; کردن ~ izah etmək, şərh etmək

معنی دار [mə'nidar] mənalı, məzmunlu; ifadəli

معنی شناسی [mə'naşenasi] *dilç.* semasiologiya

معوج [mo'vəc(c) //moəvvəc] əyri; əyilmiş; کج و ~ əyri-üyrü; شدن ~ əyilmək, əyri olmaq; کردن ~ əymək

معوق [moəvvəğ] 1) gecikdirilmiş, yubadılmış; təxirə salınmış, başqa vaxta keçirilmiş; 2) vaxtı keçirilmiş;

müddəti keçmiş; vaxtında ödənilməmiş; ~ مالیات vaxtı keçirilmiş vergilər; گذاردن ~ gecikdirmək; təxirə salmaq; ماندن ~ a) gecikdirilmək, təxirə salınmaq; b) vaxtı keçirilmək; vaxtında ödənilməmək

معهذا [mə'haza] buna baxmayaraq, bununla belə

معیار [me'yar] *c.* معاير [məayer] meyar, ölçü; norma

معیت [məiyyət] müşayiət, yanınca getmə; کسی رفتن ~ به birgə getmək; müşayiət etmək, yanınca getmək

معیشت [məişət] məişət, yaşayış, güzəran, dolanacaq; ~ وسایل yaşayış vasitələri, yaşayış üçün lazım olan hər şey

معین [məəyyən] müəyyən, müəyyən edilmiş; təyin edilmiş; در موارد ~ müəyyən hallarda; شدن ~ müəyyənləşmək; təyin olunmaq; کردن ~ müəyyən etmək; təyin etmək

معین [moin] 1) köməkçi, kömək edən, yardımçı; 2) müavin; 3) *gram.* köməkçi, ikincidərəcəli; ~ فعل köməkçi fel

معیوب [mə'yub] 1) eyibli, nöqsanlı; 2) şikəst, əlil

مغ [moğ] *c.* مغان [moğan] 1) atəşpərəst, kahin; rahib; 2) atəşpərəstlərin başçısı; 3) meyxana sahibi

مغار [məğar] iskənə

مغاره [məğare] mağara

مغازه [məğaze] mağaza, dükan

مغازه دار [məğazedar] mağazaçı, mağaza sahibi

مغان [moğan] *t.* مغ; ~دیر atəşpərəstlərin məbədi

مغایر [moğayer] 1) zidd, bir-birinə zidd, əks; 2) fərqli, başqa cür, bir-birinə uyğun olmayan; بودن ~ a) zidd olmaq; b) fərqli olmaq, uyğun olmamaq

مغایرت [moğayerət] 1) əkslik, ziddiyyət, təzad; 2) uyğunsuzluq, fərqlilik; داشتن ~ a) zidd olmaq; b) fərqli olmaq

مغبون [məğbun] aldanmış, aldanılmış (*alverdə, ticarətdə*); شدن ~ aldanmaq, aldanılmaq; کردن ~ aldatmaq

مغبونی [məğbuni] aldanma, aldanılma

مغتنم [moğtənəm // moğtənem] faydalı, xeyirli, qazanclı; uğurlu; münasib; (شمردن) دانستن ~ a) fürsətdən istifadə etmək; b) qiymətləndirmək (*vaxtı*)

مغرب [məğreb] qərb; günbatan tərəf

مغربی [məğrebi] qərbli

مغرض [moğrez] 1) tərəf saxlayan, tərəfkeş; qərəzli, qərəzkar; 2) ədaləsiz; insafsız

مغرضانه [moğrezane] 1) qərəzli şəkildə, qərəzkarlıqla; 2) insafsızlıqla

مغرور [məğrur] 1) məğrur, qürurlu; 2) lovğa, təkəbbürlü, iddialı; شدن ~ a) qürrələnmək; b) lovğalanmaq; به خود ~ بودن eqoist olmaq, özündən razı olmaq

مغز [məğz] 1) beyin; 2) ilik; ~ استخوان sümük iliyi; حرام ~ haram ilik; 3) ləpə, iç; گردو ~ qoz ləpəsi; کردن ~ qabığı təmizləmək (*qozun, badamın*); ◊ کلام ~ sözün mahiyyəti, sözün məğzi

مغزدار [məğzdar] 1) mənalı, ağıllı; ~ حرفهای ağıllı sözlər; 2) ilikli (*sümük*); 3) içi olan, dənəli (*qoz, badam*)

مغشوش [məğşuş] 1) qarışıq, təmiz olmayan; 2) saxta, qəlp; 3) dağılmış, pozulmuş; 4) kefi pozulmuş, pərt, dilxor

مغفرت [məğferət] günahların bağışlanması; طلب ~ کردن günahların bağışlanmasını xahiş etmək, yalvarmaq (*Allaha*)

مغفور [məğfur] günahları bağışlanmış (*ölən adam*); ~ مرحوم rəhmətlik

مغلطه [məğləte] çaşdırma, aldatma; dolaşdırma (*məsələni, işi*); کردن ~ çaşdırmaq; dolaşdırmaq

مغلطه آمیز [məğləteamiz] çaşdırıcı, dolaşdırıcı; ~ سؤالات çaşdırıcı suallar

مغلق [moğləğ] anlaşılmaz, anlaşılmayan, başa düşülməyən, dolaşıq; ~ کلمات anlaşılmaz sözlər

مغلق گویی [moğləğquyi] qəliz danışma, təmtəraqlı danışma; کردن ~ qəliz danışmaq, təmtəraqlı danışmaq

مغلوب [məğlub] məğlub, məğlub edilmiş, basılmış; شدن ~ məğlub olmaq; کردن ~ məğlub etmək

مغلوبه [məğlube] *bax* مغلوب; شدن ~ alışmaq, alovlanmaq, şiddətlənmək (*müharibə*)

مغلوبیت [məğlubiyyət] məğlubiyyət, məğlub olma

مغموم [məğmum] qəmli, qüssəli, kədərli; (کردن) ساختن ~ kədərləndirmək; شدن ~ qəmlənmək, kədərlənmək

مغناطیس [meğnatis] maqnit

مفاخرت [mofaxerət] 1) iftixar, qürur, fəxr, fəxr etmə; 2) təkəbbürlük, lovğalıq

مفارقت [mofaregət] 1) ayrılıq, ayrılma; 2) qürbətə köçmə, vətəni tərk etmə; کردن ~ a) ayrılmaq; b) qürbətə köçmək, vətəni tərk etmək

مفت [moft] 1) müftə, havayı, pulsuz; (مسلم) و مجانی ~ müftəcə; 2) çox ucuz, qiymətindən çox aşağı; 3) boş, mənasız, məzmunsuz; حرف ~ boş söz, cəfəngiyat

مفتاح [meftah] *c.* مفاتیح [məfatih] açar

مفتخر [moftəxər // moftəxer] 1) məğrur, iftixarlı, başıuca; 2) layiq görülmüş; شدن ~ layiq görülmək; (ساختن) کردن ~ layiq görmək

مفت خور [moftxor] *dan.* müftəxor, havayı yeyən, başqasının hesabına yaşayan, tüfeyli

مفتش [mofəttəş] müfəttiş; nəzarətçi; inspektor

مفتکی [moftəki] *bax* مفت 1)

مفتن [mofətten] fitnəkar, təhrikçi, araqızışdıran

مفتوح [məftuh] 1) açıq, açılmış; 2) fəth edilmiş, tutulmuş, işğal edilmiş

مفتون [məftun] məftun olmuş, heyran olmuş, valeh olmuş; شدن ~ məftun olmaq, heyran olmaq; کردن ~ heyran etmək, valeh etmək

مفتونیت [məftuniyyət] məftunluq, heyranlıq

مفخر [məfxər] *c.* مفاخر [məfaxer] fəxr, qürur; şöhrət

مفرح [məfərrəh] fərəhləndirici, fərəhli, ürəkaçan, xoş

مفرد [mofred] *qram.* tək; ~ اسم* tək isim; ~ شخص* اول !-ci şəxsin təki

مفردات [mofrədat // mofredat] 1) sadə şeylər, qarışıqsız maddələr; 2) *ədəb.* tək beytlər; 3) *qram.* sadə sözlər

مفرش [məfrəş] *c.* **مفارش** [məfareş] məfrəş (*yorğan-döşəyi bükmək üçün böyük palaz*)

مفسد [mofsed] 1) fitnəkar, araqarışdıran; 2) əxlaqsız, pozğun

مفسده [məfsədə] *c.* **مفاسد** [məfased] 1) ara qarışdırma, təhrikçilik, intriqa; 2) qiyam, iğtişaş; 3) əxlaqsızlıq, pozğunluq; ~ کردن a) ara qarışdırmaq, təhrikçilik etmək; b) qiyam qaldırmaq; c) əxlaqsızlıq etmək

مفسده جو [məfsədecu] *bax* **مفسد 1)**

مفسر [mofəsser] şərhçi, izah edən; ~* سیاسی siyasi şərhçi

مفصل [məfsəl] *c.* **مفاصل** [məfasel] *anat.* oynaq

مفصل [mofəssəl] müfəssəl, geniş, ətraflı

مفصلا [mofəssələn] müfəssəl şəkildə, geniş şəkildə, təfərrüatı ilə

مفعول [məf'ul] *qram.* tamamlıq; ~* با واسطه vasitəli tamamlıq; ~* بی واسطه (صریح) vasitəsiz tamamlıq; ~ اسم* feli sifət

مفقود [məfqud] itmiş, itirilmiş, yox olmuş; ~ شدن itmək, itirilmək, yox olmaq

مفکوره [məfkurə] məfkurə, məslək; düşüncə, düşüncə tərzi, idcologiya

مفلس [mofles] 1) müflis olmuş, iflasa uğramış, var-yoxu əldən çıxmış, kasıblamış; 2) kasıb, yoxsul, yazıq; dilənçi; ~ شدن iflasa uğramaq, var-yoxu əlindən çıxmaq, yoxsullaşmaq

مفلسی [moflesi] 1) müflislik, müflis olma; 2) kasıblıq; dilənçilik

مفهوم [məfhum] 1) anlaşılan, başa düşülən, aydın; 2) *c.* **مفاهیم** [məfahim] məfhum, anlayış

مفید [mofid] 1) faydalı, xeyirli, qazanclı, mənfəətli; 2) ifadə edən, aydınlaşdıran; ◊ ~ و مختصر qısa və aydın

مقابل [moğabel] müqabil, üzbəüz, qarşı-qarşıya, qarşı, qarşıdakı; ~ در əvəzində, qarşısında; qabağında; ~ طرف* qarşı tərəf; tərəf-müqabil; ~ شدن üz-üzə gəlmək, qarşılaşmaq

مقابله [moğabele] 1) qarşılaşdırma, tutuşdurma, müqayisə etmə; 2) mübarizə; müqavimət, qarşılaşma; ~ کردن tutuşdurmaq, müqayisə etmək; ◊ ~ و جبر cəbr; ~ به مثل کردن əvəzini vermək

مقارن [moğaren] 1) eyni zamanda olan, eyni vaxtda baş verən; 2) yaxın (*vaxt, zaman*); ~* شب axşama yaxın

مقال [məğal] 1) söz, söz-söhbət; 2) tezis

مقاله [məğale] *c.* **مقالات** [məğalat] məqalə

مقاله نویسی [məğalenevisi] publisistika, jurnalistika, məqalə yazma

مقام [məğam] *c.* **مقامات** [məğamat] 1) vəzifə, rütbə, dərəcə; 2) orqan (*idarə*); 3) yer, məkan; 4) *mus.* muğam

مقامات [məğamat] 1) *t.* مقام; ~* رسمی rəsmi orqanlar; 2) sufilərin kamillik mərhələləri

مقاوله [moğavele] müqavilə, bağlaşma, saziş; ~ بستن müqavilə bağlamaq

مقاوله نامه [moğavelename] yazılı saziş, müqavilə sənədi

مقاوم [moğavem] 1) davamlı, möhkəm; 2) müqavimət göstərən, qarşı duran

مقاومت [moğavemət] 1) müqavimət; qarşıdurma; 2) inadcıllıq, israr etmə; mətanət, yenilməzlik; ~ کردن (ورزیدن) a) müqavimət göstərmək; b) inadcıllıq etmək, israr etmək

مقایسه [moğayese] *c.* **مقایسات** [moğayesat] müqayisə, qarşılaşdırma, tutuşdurma; ~ کردن müqayisə etmək, qarşılaşdırmaq, tutuşdurmaq

مقبره [məğbəre] *c.* **مقابر** [məğaber] məqbərə, qəbir, məzar

مقبول [məğbul] 1) qəbul olunmuş, bəyənilmiş; 2) münasib, uyğun; 3) gözəl, yaraşıqlı, xoşagələn, məlahətli; ~ افتادن qəbul olunmaq, bəyənilmək; ~ بودن a) bəyənilmək; b) gözəl olmaq

مقبولی [məğbuli] gözəllik, xoşagəlimlik, məlahət

مقتدا [moğtəda] 1) rəhbər, başçı, öndər, lider; 2) nümunə sayılan şəxs; örnək olan şəxs (*dini mərasimdə*)

مقتدر [moğtəder] müqtədir, qüdrətli, güclü, qüvvətli

مقتدی [moğtəda] *bax* **مقتدا**

مقتضا [moğtəza] ehtiyac, zərurət, tələb; به ~* زمان zamanın tələbinə görə

مقتضی [moğtəzi] 1) *bax* **مقتضا**; 2) məqsədəuyğun, münasib; ~ دانستن məqsədəuyğun saymaq, münasib saymaq

مقتل [məğtəl] *c.* **مقاتل** [məğatel] 1) qətl yeri; 2) *ədəb.* Kərbəla şəhidləri haqqında yazılan kitabların ümumi adı

مقتول [məğtul] qətlə yetirilmiş, öldürülmüş

مقدار [meğdar] *c.* **مقادیر** [məğadir] 1) miqdar, kəmiyyət; 2) dərəcə; ölçü, doza

مقدر [moğəddər] tale, alın yazısı, qismət; qaçılmaz

مقدرات [moğəddərat] müqəddərat, tale

مقدس [moğəddəs] 1) müqəddəs; ~ اماکن* müqəddəs yerlər; 2) dindar, mömin

مقدم [məğdəm] 1) səfərdən qayıtma; gəlib çatma, yetişmə; 2) başlanğıc, başlanma (*vaxt*); ~ گفتن* خیر "xoş gəldin" eləmək; "xoş gəldin" demək

مقدم [moğəddəm] 1) irəlidə gedən, öndə gedən; 2) ön, qabaq; ~* خط جبهه ön cəbhə; 3) qabaqcıl, üstün; ~ داشتن (شمردن) üstün saymaq, üstünlük vermək

مقدمات [moğəddəmat] hazırlıq, hazırlıq görmə; hazırlıq işləri (*müəyyən bir tədbir üçün*)

مقدماتی [moğəddəmati] 1) hazırlıq; ~ دوره* hazırlıq dövrü; 2) qabaqcadan olan, əvvəlki, ilkin

مقدمه [moğəddəme // moğəddeme] 1) müqəddimə, başlanğıc, giriş, ön söz; 2) *bax* مقدمات; ~ چیدن hazırlıq görmək, şərait yaratmaq

مقدور [məğdur] 1) mümkün olan, yerinə yetirilə bilən; 2) gücü çatan (*qədər*); ~ نیست mümkün deyil; به ~قدر* mümkün qədər

مقر [məğər(r)] iqamətgah

مقراض [məğraz] qayçı; **کردن** ~ qayçılamaq, qayçı ilə kəsmək

مقرب [məğərrəb] yaxın, səmimi (*dost*); **درگاه** ~˙ saraya yaxın adam, hökmdarın yaxın dostu

مقرر [məğərrər] sabit, bərqərar olmuş; müəyyən olunmuş; təyin olunmuş; ~ **وقت** در təyin olunmuş vaxtda; **(کردن) داشتن** ~ a) əmr vermək, göstəriş vermək; b) müəyyən etmək; təyin etmək; **شدن** ~ a) əmr verilmək, göstəriş verilmək; b) müəyyən olunmaq, təyin olunmaq

مقررات [məğərrərat] qayda, qanun; nizamnamə, əsasnamə

مقرراتی [məğərrərati] qayda-qanuna riayət edən, qayda-qanunu gözləyən

مقرری [məğərrəri] 1) əməkhaqqı; 2) pensiya

مقروض [məğruz] borclu; **بودن** ~ borclu olmaq

مقرون [məğrun] 1) yaxın (*adam*); yaxınlaşdırılmış; 2) bir-birinə yaxın, bitişik; 3) uyğun, uyğunlaşdırılmış

مقصد [məğsəd] *c.* **مقاصد** [məğasəd] məqsəd, məram, niyyət

مقصر [məğəsser] müqəssir, təqsirkar; günahkar, suçlu

مقصود [məğsud] məqsəd; niyyət; arzu, istək

مقطر [məğəttər] distilə edilmiş; saflaşdırılmış; ~ **آب**˙ distilə edilmiş su

مقطع [məğtə'] *c.* **مقاطع** [məğate] 1) kəsmə, kəsilmə; kəsik, yarıq; 2) *ədəb.* məqtə (*şeirin son beyti*)

مقطع [məğəttə'] kəsilmiş, doğranmış, hissələrə bölünmüş

مقطوع [məğtu'] 1) *bax* **مقطع** [məğəttə']; 2) dayandırılmış, saxlanılmış; 3) son, sabit (*qiymət*); ~ **قیمت**˙ ən son qiymət, ən aşağı qiymət; ~ **(گشتن) شدن** a) kəsilmək, doğranmaq; b) dayandırılmaq, saxlanılmaq; **کردن** ~ a) kəsmək, doğramaq; b) dayandırmaq, saxlamaq

مقطوع النسل [məğtu'onnəsl] 1) nəsilsiz, nəsil törədə bilməyən; 2) nəsil törətməkdən məhrum edilmiş, axtalanmış

مقلد [məğelled] 1) təqlid edən, yamsılayan; 2) təlxək

مقلوب [məğlub] 1) dəyişdirilmiş, saxtalaşdırılmış; 2) alt-üst edilmiş, çevrilmiş, darmadağın edilmiş; 3) *ədəb.* inversiya

مقنعه [meğnəe] baş örtüyü

مقوا [məğəvva] karton

مقوله [məğule] *c.* **مقولات** [məğulat] 1) mövzu; predmet; 2) söz; çıxış, nitq; 3) deyilmiş, söylənilmiş

مقوی [məğəvvi] 1) qüvvətləndirən, möhkəmləndirən; 2) doyumlu, qidalı, kalorili; ~ **غذای**˙ doyumlu yemək, kalorili yemək

مقیاس [meğyas] miqyas, ölçü; ~˙ **نقشه** xəritənin miqyası; در ~˙ **جهانی** dünya miqyasında

مقید [moğəyyəd] 1) bağlı, bağlanmış; 2) zəncirlənmiş, qandallanmış; 3) qul edilmiş, kölə edilmiş; 4) qayğıkeş; çalışqan; **شدن** ~ a) bağlı olmaq; bağlanmaq; b) zəncirlənmək, qandallanmaq; **(ساختن) کردن** ~ a) bağlamaq; b) zəncirləmək, qandallamaq

مقیم [moğim] yaşayan, sakin, sakin olan; məskən salan; **شدن** ~ yaşamaq, sakin olmaq

مکاتبه [mokatebe] *c.* **مکاتبات** [mokatebat] məktublaşma, yazışma; **کردن** ~ məktublaşmaq, yazışmaq

مکار [məkkar] məkrli, hiyləgər, ikiüzlü; bic, yalançı, fırıldaqçı

مکاره [məkkare]: ~ **بازار**˙ yarmarka

مکاری [məkkari] hiyləgərlik, fırıldaqçılıq, yalançılıq

مکاشفت [mokaşefət] *c.* **مکاشفات** [mokaşefat] 1) kəşf etmə; aşkar etmə, büruzə vermə; 2) sirrin üstünü açma; 3) ifşa etmə; **کردن** ~ a) kəşf etmək; tapmaq; b) ifşa etmək

مکاشفه [mokaşefe] *bax* **مکاشفت**

مکافات [mokafat] 1) mükafat, təltif; hədiyyə; 2) cəza; **کردن** ~ a) mükafatlandırmaq, təltif etmək; b) cəzalandırmaq; **به** ~˙ **خود رسیدن** cəzasına çatmaq, cəzasını almaq; ~˙ **به خود رساندن** cəzasını vermək

مکالمه [mokaleme] *c.* **مکالمات** [mokalemat] mükalimə, söhbət, danışıq, dialoq; **تلفنی** ~˙ telefon söhbəti

مکان [məkan] *c.* **اماکن** [əmaken] məkan, yer

مکانیک [mekanik] mexanik

مکانیکی [mekaniki] 1) mexaniklik, mexanik sənəti; 2) mexaniki, avtomatik tədris müəssisəsi

مکتب [məktəb] *c.* **مکاتب** [məkateb] 1) məktəb; 2) məktəb, təcrübə; ~˙ **زندگی** həyat məktəbi; 3) nəzəriyyə (*ədəbi, fəlsəfi*)

مکتوب [məktub] 1) yazılmış; 2) məktub

مکتوم [məktum] gizli, məxfi, sirli

مکث [məks] 1) dayanma, fasilə; 2) ləngimə, yubanma; **کردن** ~ a) ara vermək, fasilə vermək; b) gecikmək, yubanmaq

مکدر [mokəddər] 1) kədərli, qəmli, qüssəli; 2) bulanıq, çirkli (*su, şüşə*); **شدن** ~ qəmlənmək, kədərlənmək; **(ساختن) کردن** ~ qəmləndirmək, kədərləndirmək

مکر [məkr] məkr, hiylə, aldatma, fırıldaq, kələk

مکرآمیز [məkramiz] məkrli, hiyləgər; fırıldaqçı, kələkbaz

مکرر [mokərrər] 1) təkrar olunmuş; 2) dəfələrlə, bir neçə dəfə

مکرراً [mokərrərən] *bax* **مکرر** (2)

مکروه [məkruh] 1) xoşagəlməz; iyrənc, çirkin; 2) şəriətə görə bəyənilməyən, tövsiyə edilməyən (*ərzaq və ya hərəkətlər, davranışlar*)

مکروهات [məkruhat] *bax* **مکروه** (2)

مکشوف [məkşuf] kəşf olunmuş, tapılmış, aşkar edilmiş; **شدن** ~ kəşf olunmaq, aşkar olunmaq; **ساختن** ~ kəşf etmək, aşkara çıxarmaq

مکعب [mokəəb] 1) kub; ~ **متر**˙ kub metr; 2) kubşəkilli

مکلف [mokəlləf] 1) mükəlləfiyyətli, borclu; vəzifə borcu olan; 2) həddibüluğa çatmış; **شدن** ~ a) öhdəsinə götürmək; b) həddi-büluğa çatmaq; **کردن** ~ öhdəsinə qoymaq

مکمل [mokəmməl] 1) mükəmməl; kamil, yetkin; nöqsansız, eyibsiz; 2) tam, təkmilləşmiş; **گردانیدن** ~ mükəmməlləşdirmək, təkmilləşdirmək

مکنت [meknət] 1) güc, qüdrət; bacarıq; 2) var-dövlət, sərvət

مکیدن [məkidən] sormaq, əmmək

مگر [məgər] 1) məgər, bəyəm, yoxsa; 2) bəlkə

مگس [məgəs] milçək; ~ انگبین (عسل) bal arısı; ~ سگ it milçəyi; ◊ پراندن ~ avaralanmaq, veyllənmək; ~ را در هوا رگ زدن yoxsulluq bəlasına düşmək

ملأ [məla] 1) izdiham, kütlə, çoxlu adam; 2) yığıncaq, məclis; در ~ عام bütün camaatın qarşısında

ملا [molla] 1) molla; 2) müəllim (*mollaxanada*); savadlı adam

ملاح [məllah] dənizçi, gəmi işçisi, matros

ملاحت [məlahət] məlahət, cazibədarlıq, gözəllik

ملاحظه [molaheze] *c.* ملاحظات [molahezat] 1) baxma, gözdən keçirmə, müşahidə etmə; ~ قابل diqqətəlayiq; əhəmiyyətli; 2) fikir, düşüncə; 3) ehtiyatlılıq; ~ داشتن a) ehtiyat etmək; b) riayət etmək; əhəmiyyət vermək; ~ کردن baxmaq, görmək

ملاحظه کار [molahezekar] diqqətli; ehtiyatlı

ملاحی [məllahi] dənizçilik, matrosluq

ملازم [molazem] müşayiətçi, müşayiət edən, yanında olan

ملافه [məlafe] mələfə, döşəkağı

ملاقات [molağat] görüş; ~ کردن görüşmək

ملاقه [məlağe] çömçə

ملال [məlal] 1) darıxma; sıxıntı; 2) qəm, kədər

ملال انگیز [məlaləngiz] 1) darıxdırıcı, sıxıntılı; yorucu; 2) qəmli, qüssəli, kədərli, dərdli

ملال آور [məlalavər] *bax* ملال انگیز

ملالت [məlalət] *bax* ملال

ملالت بار [məlalətbar] *bax* ملال انگیز

ملامت [məlamət] danlaq, qınaq, məzəmmət; ~ شدن danlanmaq, qınanmaq, məzəmmət olunmaq; ~ کردن danlamaq, qınamaq, məzəmmət etmək

ملامت انگیز [məlamətəngiz] danlaqlı, məzəmmətli

ملامت بار [məlamətbar] *bax* ملامت انگیز

ملانکولی [melankoli] melanxoliya

ملایم [molayem] 1) mülayim, yumşaq, incə; 2) sakit; dözümlü, təmkinli; ~ شدن a) mülayimləşmək, yumşalmaq; b) sakitləşmək; dözmək

ملایمت [molayemət] 1) mülayimlik, yumşaqlıq, incəlik; 2) sakitlik; dözümlülük

ملبس [moləbbəs] geyinmiş, geyimli, paltarlı

ملت [mellət] *c.* ملل [meləl] millət; xalq

ملتفت [moltəfet] 1) görən, müşahidə edən; diqqət yetirən; 2) başa düşən, dərk edən; ~ شدن a) görmək, diqqət yetirmək; b) başa düşmək, dərk etmək; ~ کردن anlatmaq, başa salmaq

ملتهب [moltəheb] 1) yanan, alovlanan, alışmış, od tutmuş; 2) iltihablanmış, şişib qızarmış; ~ شدن a) alışıbyanmaq, od tutmaq; b) iltihablanmaq, şişib qızarmaq

ملحد [molhed] *c.* ملاحده [məlahede] dinsiz, kafir, Allaha inanmayan

ملحق [molhəğ] bağlanmış, birləşdirilmiş, qatılmış, qoşulmuş; ~ شدن birləşdirilmək, qoşulmaq; ~ کردن birləşdirmək, qoşmaq; əlavə etmək

ملحقات [molhəğat] 1) *t.* ملحق; 2) əlavələr

ملخ [mələx] 1) çəyirtkə; 2) pər; ~ هواپیما təyyarənin pəri

ملزم [molzəm] 1) mükəlləfiyyətli, borclu (*vəzifəni yerinə yetirən*); 2) məcbur edilmiş, məcbur olmuş, əlacsız qalmış; 3) uduzmuş (*mübahisədə*); ~ شدن a) məcbur olmaq; b) uduzmaq (*mübahisədə*); ~ کردن a) məcbur etmək; b) öhdəsinə qoymaq

ملزوم [məlzum] 1) lazımi, zəruri, vacib; 2) ayrılmaz, bölünməz; لازم و ~ bir-biri ilə bağlı, qarşılıqlı əlaqəli

ملزومات [məlzumat] 1) *t.* ملزوم; 2) lazım olan bütün şeylər; ~ زندگی həyat üçün zəruri şeylər

ملعبه [məl'əbe] *c.* ملاعب [məlaeb] 1) əyləncə; 2) oyuncaq (*adam, hökumət*); 3) uşaq oyuncağı, gəlincik, kukla

ملعون [məl'un] 1) məlun, lənətə gəlmiş, lənətlənmiş; 2) *c.* ملاعین [məlain] alçaq, əclaf, yaramaz

ملغا [molğa] ləğv edilmiş, ləğv olunmuş; ~ شدن ləğv edilmək, ləğv olunmaq; ~ ساختن (کردن) ləğv etmək

ملغی [molğa] *bax* ملغا

ملفوظ [məlfuz] tələffüz edilmiş, tələffüz olunan; ~ غیر tələffüz olunmayan (*hərf*); ~ های غیر tələffüz olunmayan "ha" hərfi

ملقب [moləğğəb] 1) ləqəb verilmiş, ləqəb qoyulmuş; 2) adlandırılmış, titullu, titul daşıyan

ملک [mələk] *c.* ملائک [məlaek] // ملائکه [məlaeke] mələk; ~ مقرب Allaha ən yaxın mələk, Cəbrail (*ə.*)

ملک [mələk] *c.* ملوک [moluk] şah, padşah, hökmdar

ملک [melk // molk] *c.* املاک [əmlak] 1) şahlıq, səltənət; hökumət; 2) ölkə, diyar, dövlət; 3) torpaq, sahə, ərazi, yer

ملک الموت [mələkolmout] ölüm mələyi, Əzrail (*ə.*)

ملک دار [melkdar] mülkədar, torpaq sahibi

ملک رانی [molkrani] hökmranlıq, hakimlik; ağalıq

ملکوت [mələkut] 1) *din.* şahlıq, səltənət; hökmranlıq; ~ عالم mələklər aləmi, göylər səltənəti, İlahi səltənət; 2) böyüklük, əzəmət, qüdrət

ملکوتی [mələkuti] İlahi, İlahi səltənətə məxsus

ملکه [mələke // məleke] *c.* ملکات [mələkat // məlekat] kraliça, mələkə

ملکیت [melkiyyət] mülkiyyət, xüsusi mülkiyyət

ملل [meləl] *t.* ملت; سازمان ~ متحد Birləşmiş Millətlər Təşkilatı

ملوان [məlvan // mələvan] dənizçi, matros

ملوث [moləvvəs] 1) çirklənmiş, bulanmış, bulaşıq; 2) ləkələnmiş, təhqir edilmiş; murdarlanmış; ~ شدن a) çirklənmək, bulanmaq; b) ləkələnmək, murdarlanmaq; ~ کردن a) çirkləndirmək, bulamaq; b) ləkələmək, murdarlamaq

ملول [məlul] 1) dilxor, pərt; 2) qəmli, kədərli; 3) yorğun, əzgin; ~ شدن a) dilxor olmaq, kefi pozulmaq; b) kədərlənmək; c) yorulmaq, bezmək; ~ کردن a) dilxor etmək, kefini pozmaq; b) kədərləndirmək; c) yormaq, bezdirmək

ملی [melli] milli; ~ استقلال milli istiqlal; شدن ~ milliləşmək; کردن ~ milliləşdirmək

ملیت [melliyyət] milliyyət, milli mənsubluq

ملیح [məlih] məlahətli, gözəl, qəşəng, zərif, incə

ممات [məmat] ölüm

ممالک [məmalek] *t.* مملکت

ممانعت [momaneət] maneə yaratma, mane olma; əngəl törətmə; qarşısını alma; کردن ~ maneə yaratmaq; mane olmaq, əngəl törətmək; qarşısını almaq

ممتاز [momtaz] 1) seçilmiş, ayrılmış, seçmə; əla, əla keyfiyyətli, ən yaxşı; ~ شاگرد ən yaxşı şagird; 2) imtiyazlı, imtiyazı olan

ممتنع [momtəne'] 1) imtina edən, boyun qaçıran; 2) qeyri-mümkün, mümkün olmayan

ممدوح [məmduh] 1) mədh edilmiş, tərifləmiş (*şəxs*); mədh olunan, tərifələnən (*şəxs*); 2) tərifəlayiq, tərifli

ممدود [məmdud] uzun, uzadılmış

ممر [məmər(r)] 1) keçid, keçid yeri; keçiləcək yer, yol; ~ زمان zamanın keçməsi; ~ مشروع qanuni yol, şəriətə uyğun yol; 2) həyat, məişət; ~ معاش yaşamaq vasitələri (*yolları*)

ممسک [momsek] simic, xəsis

ممکن [momken] mümkün, ola bilən, ola biləcək; ~غیر qeyri-mümkün; است ~ ola bilər

مملکت [məmləkət] *c.* ممالک [məmalek] məmləkət, ölkə, diyar; dövlət

مملکت داری [məmləkətdari] ölkəni idarə etmə, dövlət işlərini yerinə yetirmə

مملو [məmlov(v)] dolu, ağzınadək dolu, dopdolu; شدن ~ dolmaq; کردن (ساختن) ~ doldurmaq

ممنوع [məmnu'] qadağan, qadağan olunmuş, yasaq edilmiş; استعمال ~ است دخانیات siqaret çəkmək qadağandır; شدن ~ qadağan olunmaq; کردن (ساختن) ~ qadağan etmək

ممنوعات [məmnuat] idxalı və ixracı qadağan olunmuş mallar

ممنوع الانتشار [məmnu'olenteşar] nəşri qadağan olan; ~ مجله nəşri qadağan olunmuş jurnal

ممنوعه [məmnu'e] *bax* ممنوع; ~ کالاهای qadağan olunmuş mallar

ممنوعیت [məmnuiyyət] yasaq, qadağan, qadağan etmə; ~ را رفع کردن (برطرف) qadağanı götürmək

ممنونیت [məmnuniyyət] məmnunluq, minnətdarlıq

ممنون [məmnun] məmnun, minnətdar, razı; بودن ~ məmnun olmaq, minnətdar olmaq

ممهور [məmhur] möhürlənmiş; ~ نامه möhürlənmiş məktub; شدن ~ möhürlənmək; کردن ~ möhürləmək, möhür qoymaq

ممیز [moməyyez] 1) ayıran, fərqləndirən; 2) vergi müfəttişi (*vergi-nin məbləğini təyin edən*); 3) *riyaz.* onluq kəsrlərdə tamı kəsrdən ayıran xətt (*vergül*)

ممیزه [moməyyeze] *bax* ممیز 1); ~ قوه təhlil və təyin etmə qabiliyyəti

ممیزی [moməyyezi] 1) yoxlama, təftiş; 2) vergi məbləğinin təyin edilməsi; ~ دایره yoxlama şöbəsi

من [mən] mən; mənim (*izafət birləşməsində*); ~ کتاب mənim kitabım

منابع [mənabe'] *t.* منبع

مناجات [monacat] 1) gecə duası, təklikdə edilən dua; 2) *ədəb.* minacat (*qəsidənin bir növü*)

منادی [monadi] carçı

مناره [menare] minarə

منازعت [monazeət] *bax* منازعه

منازعه [monazee] 1) mübahisə, polemika, disput; 2) vuruşma, döyüşmə; کردن (نمودن) ~ a) mübahisə etmək; b) vuruşmaq, döyüşmək

مناسب [monaseb] 1) münasib, müvafiq, uyğun; 2) layiq, yaraşan, layiq olan; بودن ~ a) münasib olmaq, uyğun olmaq; b) layiq olmaq, yaraşmaq

مناسبت [monasebət] *c.* مناسبات [monasebat] 1) münasibət, əlaqə; 2) qohumluq, qohumluq əlaqələri; 3) əsas; səbəb; داشتن ~ münasibətdə olmaq, əlaqədə olmaq

مناظره [monazere] *c.* مناظرات [monazerat] 1) mübahisə, polemika, disput; 2) qəsidənin bir növü; ~ کردن mübahisə etmək

مناعت [mənaət] 1) mənlik, heysiyyət; 2) təkəbbürlük, ambisiya

منافات [monafat] 1) əks, zidd; 2) zidlik, ziddiyyət, əkslik; داشتن ~ əks olmaq, zidd olmaq

منافق [monafeğ] 1) ikiüzlü, riyakar; 2) ikitirəlik salan, aravuran, düşmənçilik salan

منافی [monafi] zidd, ziddiyyətli, bir-birinə uyğun gəlməyən; ~ اخلاق əxlaqa zidd, əxlaqa uyğun olmayan

مناقشه [monağeşe] *c.* مناقشات [monağeşat] çəkişmə, münaqişə; mübahisə; کردن ~ münaqişə etmək, mübahisə etmək

منبر [məmbər // membər] *c.* منابر [mənabir] minbər

منبسط [monbəset] genişlənmiş, həcmi artırılmış; شدن ~ genişlənmək, həcmi artmaq

منبع [mənbə'] *c.* منابع [mənabe'] 1) mənbə, məxəz, qaynaq; موثق ~ mötəbər mənbə; 2) bulaq, çeşmə; 3) başlanğıc

من بعد [menbə'd] bundan sonra; bundan belə

منت [mennət] *c.* منن [menən] minnət; داشتن ~ minnətdar olmaq; ~ کشیدن minnət çəkmək; گذاشتن ~ minnət qoymaq

منتخب [montəxəb] seçmə, seçilmiş, yığma; ~ آثار seçilmiş əsərlər; ~ تیم yığma komanda

منت داری [mennətdari] minnətdarlıq, təşəkkür; کردن ~ minətdarlıq etmək, təşəkkür etmək

منتسب [montəsəb] 1) mənsub edilmiş, aid edilmiş; 2) qohum

منتشر [montəşer] 1) nəşr olunmuş, çapdan çıxmış; 2) yayılmış; شدن ~ a) nəşr olunmaq, çapdan çıxmaq; b) yayılmaq; کردن ~ a) nəşr etmək, çap etmək; b) yaymaq

منتظر [montəzer] intizar çəkən, gözləyən; شدن ~ gözləmək

منتفی [montəfi] uzaqlaşdırılmış; aradan qaldırılmış; ləğv edilmiş; شدن ~ uzaqlaşdırılmaq, ləğv olunmaq

منتقد [montəğed] tənqidçi

منتقل [montəğel] 1) daşınmış, aparılmış, yerbəyer edilmiş, köçürülmüş; 2) keçirilmiş (*bir vəzifədən başqa vəzifəyə*); شدن ~ a) daşınmaq, aparılmaq, yerbəyer olmaq, köçü-

rülmək; b) keçirilmək; کردن ~ a) daşımaq, aparmaq, yerbəyer etmək, köçürmək; b) keçirmək

منتها [montəha] 1) son, axır; 2) maksimum; ən çox: دقت ~ maksimum diqqət, böyük diqqət

منتهی [montəhi] sona çatan, bitən, qurtaran; tamamlanan; شدن ~ bitmək, qurtarmaq; tamamlanmaq

منثور [mənsur] mənsur, nəsrlə yazılmış; ~ آثار mənsur əsərlər, nəsrlə yazılmış əsərlər

منجر [moncər(r)] tamamlanmış, bitmiş, qurtarmış; yekun vurulmuş; شدن ~ tamamlanmaq, bitmək, qurtarmaq; yekun vurulmaq

منجلاب [məncelab // məncəlab] 1) iylənmiş su, qoxumuş su; 2) bataqlıq

منجمد [moncəmed] donmuş, buz bağlamış; dondurulmuş; bərkimiş; ~ مرغ dondurulmuş toyuq; شدن ~ donmaq, buz bağlamaq, dondurulmaq; کردن ~ dondurmaq

من جمله [mencomle] o cümlədən, o sıradan

منجوق [moncuğ] muncuq

منحرف [monhəref] 1) əyri, əyilmiş; 2) azmış, düz yoldan çıxmış, əyri yola gedən; شدن ~ azmaq, yoldan çıxmaq; کردن ~ azdırmaq, yoldan çıxartmaq

منحصر [mənhəsər // mənhəsəl] 1) [mənhəsər] mənhəsər, məhdud olunmuş; həsr olunmuş (*yalnız bir şeyə, adama*); به فرد ~ yeganə, misilsiz, tək; شدن ~ həsr olunmaq; (کردن) ساختن ~ həsr etmək

منحل [monhəl(l)] buraxılmış; ləğv edilmiş; aradan qaldırılmış; شدن ~ buraxılmaq; ləğv olunmaq, aradan qaldırılmaq; کردن ~ buraxmaq; ləğv etmək, aradan qaldırmaq

منحنی [monhəni] əyri, əyilmiş, bükülmüş; ~ خط *riyaz.* əyri xətt

منحوس [mənhus] 1) bəxti gətirməyən, uğursuz, nəhs; bədbəxt; 2) qaraqabaq, sərt, qaşqabaqlı

مندرج [mondərec] dərc olunmuş; در روزنامه ~ qəzetdə dərc olunmuş; کردن ~ dərc etmək; شدن ~ dərc olunmaq

مندرجات [mondərecat] mündəricat, kitabın içindəkilər

مندرس [mondəres] köhnə, köhnəlmiş, işlənmiş; ~ لباس köhnəlmiş paltar; شدن ~ köhnəlmək

منديل [məndil] çalma, sarıq, əmmamə

منزجر [monzəcer] nifrət edən; nifrət bəsləyən, iyrənən; شدن ~ nifrət etmək; کردن ~ nifrət oyatmaq

منزل [mənzel] *c.* منازل [mənazel] 1) mənzil, ev, məskən; 2) düşərgə, dayanacaq yer; 3) məsafə; کردن ~ yaşamaq, məskən salmaq

منزلت [mənzelət // mənzələt] 1) ləyaqət, mənlik; 2) yüksək rütbə, yüksək vəzifə

منزله [mənzele] 1) *bax* منزلت; 2) به ~ kimi, qədər, tək (*müqayisə, bənzətmə qoşması*)

منزوی [monzəvi] 1) tənhalığı sevən, insanlardan qaçan; 2) tərki-dünya; شدن ~ a) tənha yaşamaq, insanlardan qaçmaq, insanlara yovuşmamaq; b) tərki-dünya olmaq

منسوب [mənsub] mənsub, aid olan; بودن ~ mənsub olmaq, aid olmaq; کردن ~ mənsub etmək, aid etmək

منسوخ [mənsux] 1) ləğv edilmiş, qüvvədən düşmüş; 2) işlənilməyən, istifadə edilməyən; dövriyyədən xaric olmuş; شدن (گشتن) ~ ləğv olunmaq, qüvvədən düşmək; ~ کردن (داشتن) ləğv etmək

منش [məneş] təbiət, xasiyyət; adət

منشأ [mənşə] mənşə, mənbə, qaynaq; başlanğıc

منشعب [monşəeb] bölünmüş, ayrılmış, parçalanmış, qollara ayrılmış, şaxələnmiş; شدن ~ bölünmək, ayrılmaq, parçalanmaq, şaxələnmək

منشور [mənşur] 1) xartiya, dövlət əhəmiyyətli sənəd; 2) nizamnamə; سازمان ملل متحد ~ Birləşmiş Millətlər Təşkilatının nizamnaməsi

منشی [monşi] katib, katibə

منصب [mənsəb] *c.* مناصب [mənaseb] rütbə, dərəcə; vəzifə; ~ اهل vəzifəli şəxs

منصرف [monsəref] fikrindən daşınmış, fikrindən dönmüş, qərarından dönmüş; شدن ~ fikrindən daşınmaq, fikrindən dönmək; کردن ~ fikrindən daşındırmaq, fikrindən döndərmək

منصف [monsef] insaflı, ədalətli

منصفانه [monsefane] 1) insafla, ədalətlə; 2) *bax* منصف

منصوب [mənsub] təyin olunmuş, təyin edilmiş (*vəzifəyə*); شدن ~ təyin edilmək (*vəzifəyə*); کردن ~ təyin etmək (*vəzifəyə*)

منطبق [montəbeğ] uyğun, uyğun gələn, üst-üstə düşən, eyni; bərabər; شدن ~ uyğun olmaq, üst-üstə düşmək; (ساختن) کردن ~ uyğunlaşdırmaq

منطق [mənteğ] 1) məntiq, məntiqi düşüncə; 2) məntiq (*elm*); 3) dəlil, səbəb; 4) söz; söhbət, nitq

منطقه [məntəğe] *c.* مناطق [mənateğ] 1) məntəqə, bölgə, rayon, region; شمالی ~ şimal bölgəsi; 2) yer, məkan; 3) sahə, dairə

منظر [mənzər] *c.* مناظر [mənazer] 1) görkəm, görünüş; mənzərə; 2) sifət, üz; 3) aspekt, baxış, nöqteyi-nəzər

منظره [mənzəre] 1) görkəm; görüntü, görünüş; peyzaj, panoram; 2) rəsm əsəri, şəkil

منظم [monəzzəm] nizama salınmış, qaydaya salınmış, səliqə-sahmanlı; شدن ~ nizama salınmaq, qaydaya salınmaq; کردن ~ nizamlamaq, qaydaya salmaq

منظور [mənzur] məqsəd, niyyət, qəsd, fikir; بی ~ niyyətsiz, məqsədsiz; به این ~ bu məqsədlə, bu niyyətlə; داشتن ~ nəzərə almaq; شدن ~ nəzərə alınmaq

منظوم [mənzum] mənzum, nəzmə çəkilmiş; şeir, şeirlə yazılmış; تألیف ~ (اثر) mənzum əsər, nəzm əsəri

منظومه [mənzume] *c.* منظومات [mənzumat] mənzumə, poema; tarixi hadisələrdən bəhs edən nəzm əsəri; ◊شمسی ~ günəş sistemi

منع [mən'] 1) qadağa, vasaq; 2) dayandırma, qarşısını alma, qabağını alma, qabağını saxlama, mane olma; شدن ~ qadağan olunmaq; کردن ~ a) qadağan etmək; b) dayandırmaq, qarşısını almaq, mane olmaq

منعقد [mon'əğed] 1) bağlanmış (*müqavilə*); 2) təşkil olunmuş, keçi-

rilmiş (*iclas*); شدن ~ a) bağlanmaq (*müqavilə*); b) təşkil olunmaq, keçirilmək (*iclas*); کردن ~ a) bağlamaq (*müqavilə*); b) təşkil etmək, keçirmək (*iclası*)

منعکس [mon'əkes] əks etdirilmiş, əks olunmuş; شدن ~ əks olunmaq; کردن ~ əks etdirmək

منفجر [monfəcer] partlamış; شدن ~ partlamaq; کردن ~ partlatmaq

منفجره [monfəcere] partladıcı, partlayıcı; ~ مواد partlayıcı maddələr

منفذ [mənfəz] c. **منافذ** [mənafez] 1) deşik, dəlik; çatlaq, yarıq; 2) *anat.* məsamə

منفرد [monfərəd] 1) yalqız, tək, tək yaşayan, tənha; 2) subay; 3) ayrı, ayrıca, fərdi

منفصل [monfəsel] 1) ayrı, ayrılmış; 2) vəzifədən kənarlaşdırılmış; شدن ~ a) ayrılmaq; b) vəzifədən kənarlaşdırılmaq; کردن ~ a) ayırmaq; b) vəzifədən kənarlaşdırmaq

منفعت [mənfəət] c. **منافع** [mənafe'] mənfəət, xeyir, fayda, qazanc, gəlir; رساندن ~ mənfəət vermək, xeyir vermək, fayda vermək; بردن ~ xeyir götürmək, fayda götürmək, qazanmaq

منفعت بخش [mənfəətbəxş] mənfəətli, faydalı, qazanclı, gəlirli

منفعت بر [mənfəətbər] mənfəət götürən, qazanan, gəlir götürən

منفعت پرست [mənfəətpərəst] mənfəət güdən; tamahkar, acgöz

منفعل [monfəel] təsirlənmiş; pərt; utandırılmış; شدن ~ utanmaq, pərt olmaq; sıxılmaq; کردن ~ utandırmaq, pərt etmək

منفک [monfək(k)] uzaqlaşmış, kənar edilmiş; ayrılmış; شدن ~ uzaqlaşmaq; ayrılmaq; کردن ~ uzaqlaşdırmaq, ayırmaq

منفور [mənfur] mənfur, iyrənc, nifrətəlayiq; شدن ~ nifrətəlayiq olmaq; nifrət edilmək;(ساختن) کردن ~ nifrət etdirmək, iyrəndirmək

منفی [mənfi] mənfi

منفی باف [mənfibaf] 1) nihilist (*hər şeyə mənfi baxan*); 2) boşboğaz, çox danışan

منفی بافی [mənfibafi] 1) nihilizm; 2) boşboğazlıq, çərənçilik

منقاد [monğad] itaətkar, itaət edən, müti; شدن ~ itaət etmək, müti olmaq; کردن ~ itaət etdirmək, itaətə məcbur etmək

منقار [menğar] dimdik; زدن ~ dimdikləmək

منقبت [mənğəbət // mənğebət] c. **مناقب** [mənağeb] 1) istedad, zəka, bacarıq; 2) tərifəlayiq xidmət; ləyaqətli işlər; 3) alqış; mədh; tərif

منقبض [monğəbez] sıxılmış (*həcm*); yığılmış, büzüşmüş

منقرض [monğərez] tükənmiş, bitmiş, nəsli kəsilmiş, məhv olmuş, sıradan çıxmış (*xalq, sülalə*)

منقسم [monğəsem] bölünmüş, ayrılmış, parçalanmış; شدن ~ bölünmək; کردن ~ bölüşdürmək

منقضی [monğəzi] keçən, ötən, bitən, qurtaran (*vaxt, zaman, möhlət*); شدن ~ keçmək, ötmək, bitmək (*müddət*)

منقطع [monğəte'] 1) kəsilmiş, üzülmüş, ayrılmış; 2) dayandırılmış; شدن ~ a) kəsilmək, ayrılmaq; b) dayandırılmaq; کردن ~ a) kəsmək, ayırmaq; b) dayandırmaq

منقل [mənğəl] manqal

منقلب [monğəleb] 1) həyəcanlı, narahat, halı dəyişmiş; 2) devrilmiş, çevrilmiş; aşırılmış, yıxılmış; شدن ~ a) dəyişmək, haldan-hala düşmək; b) həyəcanlanmaq, narahat olmaq; کردن ~ a) dəyişdirmək, haldan-hala salmaq; b) həyəcanlandırmaq, narahat etmək

منقوش [mənğuş] təsvir olunmuş, şəkillərlə bəzədilmiş, çəkilmiş (*təsvir, şəkil*); شدن ~ təsvir olunmaq, şəkillərlə bəzədilmək, şəkil çəkilmək

منقول [mənğul] 1) daşınmış, aparılmış (*bir yerdən başqa yerə*); 2) daşınan, daşınıla bilən, aparıla bilən (*mal, əmlak*); ~ غیر daşınılmaz, daşınıla bilməyən (*əmlak*); ~ اموال daşınan mal, daşınıla bilən mal

منکر [monker] inkar edən, rədd edən, qəbul etməyən; شدن ~ inkar etmək, rədd etmək, qəbul etməmək

منگ [məng] *dan.* səfehləmiş; dəli olmuş, çaşmış, ağlını itirmiş; شدن ~ səfehləşmək, dəli olmaq, çaşmaq, ağlını itirmək

منگی [məngi] səfehlik, dəlilik

منوال [menval] tərz, qayda; üsul; yol, vasitə; ~ بدین bu minvalla, bu cür, beləliklə

منور [monəvvər] nurlu, işıqlı, parıldayan, parıltılı, parlaq; شدن ~ işıqlanmaq, parıldamaq; (ساختن) کردن ~ işıqlandırmaq, parıldatmaq

منوط [mənut] asılı, bağlı (*kimdənsə*); بودن ~ asılı olmaq, bağlı olmaq (*kimdənsə*)

منویات [mənviyyat] niyyətlər, məramlar, məqsədlər, fikirlər, arzular

منها [menha] *riyaz.* çıxma

منهدم [monhədem] məhv edilmiş, viran edilmiş, bərbad edilmiş, yıxılmış

منیر [monir] nurlu, işıqlı, parlaq

مو [mu] saç, tük, tel; qıl; تن ~ bədənin tükləri; زدن ~ saç kəsmək, saçı qısaltmaq, saçını vurdurmaq; ◊ به ~ ~ ətraflı, hərtərəfli, təfsilatı ilə; نزدن ~ a) çox oxşar olmaq, eyni olmaq; b) dəqiq olmaq; به تن ~ کسی سیخ ایستادن (راست شدن) tükləri biz-biz olmaq

مواج [məvvac] dalğalı, dalğalanan (*dəniz*); coşqun, təlatümlü; ~ دریای coşqun dəniz

مواجب [məvaceb] məvacib, əməkhaqqı, maaş

مواجه [movaceh] üzləşmə, üz-üzə gəlmə, rastlaşma; شدن ~ üzləşmək, üz-üzə gəlmək, rastlaşmaq; با مشکل شدن ~ problemlə üzləşmək

مواجهه [movacehe] rastlaşma, üz-üzə gəlmə

مؤاخذه [moaxeze] 1) məzəmmət, qınaq, tənbeh, danlaq; 2) cəza, töhmət; شدن ~ a) məzəmmət olunmaq, tənbeh olunmaq, danlanmaq; b) cəzalanmaq, tənbeh olunmaq; کردن ~ a) məzəmmət etmək, danlamaq; b) cəzalandırmaq, tənbeh etmək

مواد [məvad(d)] *t.* **ماده** maddələr; vasitələr; خام ~ xammal; خوراکی ~ (غذایی) qida məhsulları, ərzaq məmulatları; مخدر ~ narkotik maddələr

موازنت [movazenət] *bax* موازنه

موازنه [movazene] 1) müvazinət, tarazlıq; 2) balans; **تجاری ~•** ticarət balansı; **داشتن ~** müvazinətli olmaq; eyniçəkili olmaq

موازی [movazi] 1) paralel; 2) bərabər, eyni, oxşar

موازین [məvazin] 1) *t.* **میزان**; 2) normalar; **اخلاقی ~•** əxlaq normaları

مواظب [movazeb] 1) qayğı çəkən, qayğıkeş, qeydə qalan; 2) qoruyan, saxlayan; **بودن ~** a) qayğısına qalmaq, qeydinə qalmaq; b) qorumaq, saxlamaq

مواظبت [movazebət] 1) qayğıkeşlik, qeydə qalma; 2) qoruma, saxlama; **کردن ~** a) qayğıkeşlik etmək, qeydə qalmaq; b) qorumaq, saxlamaq

موافق [movafeğ] 1) müvafiq, uyğun, münasib; 2) həmfikir, həmrəy, razı; **بودن ~** a) müvafiq olmaq, uyğun olmaq; b) razı olmaq, həmfikir olmaq

موافقت [movafeğət] 1) uyğunluq, münasiblik; 2) razılaşma, qarşılıqlı razılıq; **عدم ~•** razılaşmama; **داشتن ~** uyğun olmaq; **کردن ~** razılaşmaq, qarşılıqlı razılığa gəlmək

موبایل [mobayl] mobil telefon

موت [mout] ölüm, vəfat

موتور [motor] motor, mühərrik

موتوری [motori] motorlu; **~ قایق•** motorlu qayıq

مؤثر [moəsser] 1) təsirli, təsir edən; 2) faydalı; **~ شدن (افتادن، آمدن)** a) təsir etmək; b) fayda vermək

موثق [movəssəğ] etibarlı, inanılmış, mötəbər; **~ منابع•** *bax* **منابع**

موج [mouc] *c.* **امواج** [əmvac] dalğa; ləpə; **~ دریا•** dəniz dalğası; **~ صوتی•** səs dalğası; **~ کوتاه•** qısa dalğa

موجب [muceb // mouceb] *c.* **موجبات** [mucebat] səbəb, əsas, bais; **~ به•** görə, əsasən; **شدن ~** səbəb olmaq, bais olmaq

موج دار [moucdar] 1) dalğalı; dalğavari; **~ سطح•** dalğavari səth; 2) cürbəcür rənglərə çalan

موجر [mucer] icarəyə verən, kirayəyə verən

موجز [mucəz // mucez] müxtəsər, qısa; yığcam, qısa və aydın; **کردن ~** ixtisar etmək, qısaltmaq, müxtəsər söyləmək

موج زن [mouczən] dalğalanan; **~ دریای•** dalğalanan dəniz

موج گیر [moucgir] qəbuledici antena

موجود [moucud] *c.* **موجودات** [moucudat] mövcud, hazır, əldə olan; yaradılmış

موچین [muçin] maqqaş

مؤدب [moəddəb] ədəbli, nəzakətli, tərbiyəli

موذی [muzi] 1) əziyyət edən, incidən; 2) hiyləgər, fırıldaqçı

موذیانه [muzyane] hiyləgərcəsinə

موذیگری [muzigəri] hiyləgərlik, fırıldaqçılıq

مور [mur] *bax* **مورچه**

مورب [movərrəb] əyri, maili

مورچه [murçe] qarışqa; **~ لانه•** qarışqa yuvası

مورخ [movərrəx] tarixli, tarixi göstərilmiş; **~ نامه•** ... tarixli məktub

مورخ [movərrex] tarixçi; salnaməçi

مورخه [movərrəxe] *bax* **مورخ** [movərrəx]

مورد [moured] *c.* **موارد** [məvared] 1) hadisə, şərait, vəziyyət; 2) səbəb, dəlil, əsas; 3) **~• در** barəsində, haqqında; **~ در این** bu barədə

موز [mouz] banan

موزون [mouzun] 1) ahəngli, ahəngdar; ritmli; **~ کلام•** ahəngdar nitq; 2) həmahəng; məlahətli (*səs*); 3) mütənasib, biçimli

موزه [muze] muzey; **~• هنرهای زیبا** incəsənət muzeyi

موزیک [muzik] musiqi

مؤسس [moəsses] təsis edən, yaradan; bani

مؤسسه [moəssese] *c.* **مؤسسات** [moəssesat] müəssisə, idarə, təşkilat; **~• علمی** elmi müəssisə

موسم [mousem] *c.* **مواسم** [məvasem] 1) mövsüm, ilin fəsilləri; 2) vaxt, dövr

موسوم [mousum] 1) adlanan, adlandırılan; adlı; 2) tanınan, məşhur olan; **به این نام ~** bu adla tanınan; **~ شدن** a) adlandırılmaq; b) tanınmaq

موسیر [musir] *bot.* çöl sarımsağı, vəhşi sarımsaq; **~ ماست•** sarımsaqlı qatıq

موسیقار [musiğar] 1) sümsü, tütək, ney; 2) *mif.* dəniz pərisi; 3) əfsanəvi quş

موسیقی [musiği] musiqi

موش [muş] siçan, siçovul; **~ دیوار دارد و ~ گوش دارد** *ata.söz.* divarın da qulağı var

موشک [muşək] 1) balaca siçan; 2) raket

موشک انداز [muşəkəndaz] raketatan qurğu

موصوف [mousuf] 1) təsvir edilmiş, səciyyələndirilmiş; 2) tərifləmiş, tərif edilmiş; 3) *qram.* təyin olunan

موضع [mouze'] *c.* **مواضع** [məvaze'] 1) mövqe, baxış, nöqteyi-nəzər, fikir; 2) yer, məkan; **~ گرفتن** a) fikir bildirmək, münasibət bildirmək; b) mövqe tutmaq, yerləşmək

موضع گیری [mouze'giri] mövqe tutma, fikir bildirmə, münasibət bildirmə; **~ دولت•** dövlətin mövqeyi, dövlətin münasibəti

موضعی [mouzei] müəyyən yerə məxsus (*aid*) olan; **~ کرم•** müəyyən yerə (*yaraya*) yaxılan məlhəm

موضوع [mouzu'] mövzu; **~• کنفرانس** konfransın mövzusu; **~• انشا** inşa mövzusu

موطن [mouten] *c.* **مواطن** [məvaten] 1) doğum yeri (*kənd, şəhər və s.*); 2) vətən

موظف [movəzzəf] mükəlləfiyyətli, borclu, vəzifəsi olan, vəzifəli; **دانستن ~** vəzifə borcu bilmək; **شدن ~** vəzifə borcunu yerinə yetirmək; öhdəsinə götürmək; **کردن ~** öhdəsinə qoymaq

موعود [mou'ud] 1) vəd olunmuş, söz verilmiş, təyin olunmuş; 2) müəyyən olunmuş; **~ روز•** təyin olunmuş gün; **~ سرزمین•** vəd olunmuş torpaq (*Musa peyğəmbərə*)

موفق [movəffəğ] nail olan, müvəffəq olan, uğur qazanan; uğurlu; **شدن ~** müvəffəq olmaq, nail olmaq, uğur qazanmaq

موفقیت [movəffəğiyyət] *c.* **موفقیات** [movəffəğiyyat] müvəffəqiyyət, uğur; nailiyyət; **عدم ~•** uğursuzluq; **~ به دست آوردن (یافتن)** müvəffəq olmaq, nail olmaq, uğur qazanmaq

موقت [movəğğət] müvəqqəti, daimi olmayan; **~ به طور** müvəqqəti olaraq

موقر [movəğğər] 1) vüqarlı, təmkinli; ciddi, ağır (*adam*); 2) hörmətli

موقوف [mouğuf] 1) bağışlanılmış, vəqf edilmiş; 2) dayandırılmış, qarşısı alınmış; ləğv edilmiş; **شدن** ~ a) bağışlamaq, vəqf edilmək; b) dayandırılmaq, qarşısı alınmaq; **کردن** ~ a) vəqf etmək, bağışlanmaq; b) dayandırmaq, qarşısını almaq

مؤکد [moəkked] qəti, ciddi; **به طور** ~ *bax* **مؤکدا**

مؤکدا [moəkkedən] təkidlə, israrla, qəti surətdə, qəti şəkildə

موکل [movəkkəl] vəkil edilmiş şəxs, vəkil

موکول [moukul] 1) tapşırılmış, öhdəsinə qoyulmuş (*iş*); həvalə edilmiş (*iş*); 2) təxirə salınmış, başqa vaxta keçirilmiş

مولانا [moulana] "bizim ağamız" (*görkəmli müsəlman alimlərinin və din xadimlərinin titulu*)

مولد [mouled] 1) doğum yeri; 2) doğulma, doğum vaxtı

مؤلف [moəllef] müəllif; tərtibçi

مولود [moulud] 1) doğulmuş, anadan olmuş; 2) ad günü, doğum günü

موم [mum] mum; ◊ **شدن** ~ yumşalmaq, muma dönmək

مؤمن [mo'men] mömin, dindar, Allah adamı

مونتاژ [montaj] montaj; quraşdırma; yığma; **فیلم** ~ filmin montajı; **کردن** ~ montaj etmək, quraşdırmaq, yığmaq

مؤنث [moənnəs] *qram.* qadın cinsi

مونس [munes] həmdəm, yar, yaxın dost

موهن [muhen] təhqiredici, alçaldıcı, ləyaqət və şərəf alçaldan

موهوم [mouhum] *c.* **موهومات** [mouhumat] təsəvvür edilməyən; uydurulan; qeyri-real; xəyali, fantastik

موی [muy] *bax* **مو**

مؤید [moəyyed] təsdiq edən, sübut edən; əsaslandıran; qüvvətləndirən

مویه [muye] ağlama, nalə etmə; acı-acı şikayətlənmə; hönkürmə, şivən qoparma; **کردن** ~ ağlamaq, nalə çəkmək

مه [məh] *bax* **ماه**

مه [meh] I duman

مه [meh] II böyük

مهابت [məhabət] 1) əzəmətli görkəm; zəhmli görkəm; 2) qorxu, dəhşət, vahimə

مهاجر [mohacer] mühacir, köçkün; öz yurdundan köçən, qürbətdə yaşayan

مهاجرت [mohacerət] mühacirət, köçmə; öz yurdundan qürbətə köçmə; **کردن** ~ mühacirət etmək, köçmək, qürbətə köçmək

مهاجم [mohacem] 1) hücum edən, yürüş edən; 2) təcavüzkar

مهار [məhar] cilov, yüyən, noxta; **کردن** ~ a) cilovlamaq, yiyənləmək; b) qarşısını almaq; özünə tabe etdirmək; **آتش را** ~ **کردن** alovun qarşısını almaq

مهارت [məharət] 1) məharət, bacarıq, hünər, ustalıq; 2) cəldlik, çeviklik, zirəklik

مه آلود [mehalud] dumanlı; **هوای** ~ dumanlı hava

مهپاره [məhpare] *bax* **ماهپاره**

مهتاب [məhtab] 1) ay işığı; 2) ay

مهتر [mehtər] I mehtər, ata baxan

مهتر [mehtər] II daha böyük, daha yüksək

مهجور [məhcur] 1) bir-birindən ayrılmış, ayrı salınmış; uzaq düşmüş; 2) unudulmuş, istifadədən çıxmış, köhnəlmiş, arxaikləşmiş; ~ **لغات** köhnəlmiş sözlər

مهد [məhd] 1) beşik, nənni; 2) beşik, vətən, yurd; **دانش** ~ elm beşiyi, elm ocağı

مهر [mehr] I mənəbbət, eşq, sevgi; bağlılıq; **مادر** ~ ana məhəbbəti; **وزریدن** ~ aşiq olmaq, vurulmaq, sevmək; bağlanmaq

مهر [mehr] II 1) mehr (*İran şəmsi ilinin yeddinci ayı: 23 sentyabr – 22 oktyabra uyğun gəlir*); 2) Günəş

مهر [mohr] möhür; damğa; **زدن** ~ möhür vurmaq, möhürlənmək; ~ **خوردن** möhürlü olmaq, möhürlənmək

مهرآمیز [mehramiz] məhəbbətli, məhəbbətlə dolu; ~ **نگاههای** məhəbbətlə dolu baxışlar

مهربان [mehrəban] mehriban, xeyirxah, səmimi, ürəyiyumşaq

مهربانانه [mehrəbanane] mehribanlıqla, xeyirxahlıqla

مهربانی [mehrəbani] mehribanlıq, xeyirxahlıq, səmimilik, ürəyiyumşaqlıq

مهره [mohre] 1) iri muncuq; 2) kürəcik, girdə şey; 3) möhrə, daş (*nərddə, şahmatda*)

مهلت [mohlət] 1) möhlət, vaxt, müddət; 2) fasilə, ara; **دادن** ~ a) möhlət vermək, vaxt vermək; b) fasilə vermək, ara vermək; **گرفتن** ~ möhlət almaq, vaxt almaq

مهلک [mohlek] *c.* **مهالک** [məhalek] 1) təhlükə, qorxu; 2) təhlükəli yer, qorxulu yer

مهلکه [məhləke] *bax* **مهلک**; **از** ~ **در رفتن** təhlükədən uzaqlaşmaq, təhlükədən qaçmaq

مهم [mohem(m)] mühüm, ciddi, çox vacib, əhəmiyyətli

مهمات [mohemmat] 1) *t.* **مهم**; 2) sursat; **جنگی** ~ döyüş sursatı; 3) *bax* **مهم**

مهمان [mehman] qonaq; **کردن** ~ dəvət etmək, qonaq etmək, qonaqlığa dəvət etmək

مهمان خانه [mehmanxane] mehmanxana, otel, qonaq evi

مهماندار [mehmandar] qonaqları qəbul edən; qonaqları müşayiət edən

مهمان دوست [mehmandust] qonaqpərvər

مهمان دوستی [mehmandusti] qonaqpərvərlik

مهمان سرا [mehmansəra] *bax* **مهمان خانه**

مهمان نواز [mehmannəvaz] *bax* **مهمان دوست**

مهمان نوازی [mehmannəvazi] *bax* **مهمان دوستی**

مهمانی [mehmani] qonaqlıq, ziyafət; **دادن** ~ qonaqlıq vermək

مهمل [mohməl] mənasız, boş, cəfəng, məntiqsiz; ~ **کلام** mənasız söz

مهمل باف [mohməlbaf] bax **مهمل گو**

مهمل بافی [mohməlbafi] *bax* **مهمل گویی**

مهمل گو [mohməlqu] boşboğaz, çərənçi

مهمل گویی [mohməlquyi] boşboğazlıq, çərənçilik

مهندس [mohəndes] mühəndis

مهوش [məhvəş] ay kimi, ayüzlü; gözəl

مهیب [məhib] qorxunc, qorxulu, dəhşətli

مهیج [məhəyyec] həyəcanlandıran, həyəcanlandırıcı; ~ خبر• həyəcanlandırıcı xəbər

می [mey] mey, şərab, içki

میان [miyan] 1) ara, orta; 2) daxil, iç; ~در arada, ortada; از ~ بردن aradan götürmək, yox etmək

میانجی [miyanci] vasitəçi, araçı, ara düzəldən, dəllal

میانجی گری [miyancigəri] vasitəçilik, ara düzəltmə; dəllallıq; ~ کردن vasitəçilik etmək, ara düzəltmək; dəllalıq etmək

میانه [miyane] *bax* میان

می بارگی [meybaregi] alkoqolizm

میثاق [misağ] *c.* مواثق [məvasiğ] əhd, and; vəd

میخ [mix] mıx; mismar; ~ زدن (کوبیدن) mismar vurmaq, mismarlamaq

میخچه [mixçe] döyənək; ~ پا• ayaq döyənəyi

میخک [mixək] 1) *bot.* mixək: گل• ~ mixəkgülü; 2) mixək (*ədviyyə növü*)

میدان [meydan] *c.* میادین [məyadin] meydan; sahə, açıq və düz yer; ~• جنگ döyüş meydanı; ◊ دادن ~ meydan vermək, imkan yaratmaq, şərait yaratmaq

میراث [miras] *c.* مواریث [məvaris] miras, irs; ادبی ~• ədəbi irs

میز [miz] masa, stol; گرد ~• dəyirmi masa; تحریر ~• yazı masası

میزان [mizan] *c.* موازین [məvazin] 1) meyar, ölçü, miqdar; 2) tərəzi; 3) səth, səviyyə; dərəcə; تولید ~• istehsal səviyyəsi; 4) balans, tarazlıq; کردن ~ tənzimləmək

میزبان [mizban] qonaq qəbul edən ev sahibi; qonaqlıq verən, ev yiyəsi (*qonaqlıqda*)

میسر [moyəssər] müyəssər, həyata keçirilə bilən, mümkün, mümkün olan; شدن ~ həyata keçmək, yerinə yetirmək; ساختن (کردن) ~ həyata keçirmək, yerinə yetirmək

میسره [meysəre] sol tərəf; sol cinah

میش [miş] qoyun

میگسار [meyqosar] şərab içən, içki içən

میل [meyl] *c.* امیال [əmyal] meyil, istək, arzu; داشتن ~ meyil etmək, arzulamaq, istəmək; کردن ~ a) istəmək, meyil etmək; b) yemək

میل [mil] mil, ox; val (*firlanan silindr*), zond; کشیدن ~ a) gözə sürmə çəkmək; b) gözə mil çəkmək, gözü kor etmək

میلاد [milad] 1) anadan olma, doğulma; doğum tarixi; 2) *din.* İsa peyğəmbərin doğum günü

میلادی [miladi] miladi tarixi, xristian təqvimi

میله [mile] nazik və uzun dəmir parçası

میله گرد [milegerd] *tex.* armatur

میمنت [məymənət // meymənət] *c.* میمنات [meymənat] xoşbəxtlik, səadət

میمنه [meymənə] sağ tərəf; sağ cinah

میمون [meymun] I meymun

میمون [meymun] II xoşbəxt, xoş, mübarək; ~ اتفاق• xoş hadisə

مین [min] mina; گذاشتن ~ minalamaq, mina qoymaq

مینی بوس [minibus] mikroavtobus

میوه [mive] *c.* میوجات [mivecat] meyvə, bar; ~• بوته ای giləmeyvə; ~ باغ• meyvə bağı; دادن ~ bar vermək

میهن [mihən] vətən; yurd, el-oba

میهن پرست [mihənpərəst] vətənpərvər

میهن پرستانه [mihənpərəstane] vətənpərvərliklə

میهن پرستی [mihənpərəsti] vətənpərvərlik

میهن دوست [mihəndust] *bax* میهن پرست

میهن دوستی [mihəndusti] *bax* میهن پرستی

میهن فروش [mihənforuş] vətən xaini

میهن فروشی [mihənforuşi] vətəni satma, vətənə xəyanət etmə

میهنی [mihəni] 1) vətənə məxsus; milli; yerli; ~• کالاهای yerli mallar; 2) vətəndaşlıq; ~• وظیفه vətəndaşlıq borcu

ن

ن [nun] fars əlifbasının iyirmi doqquzuncu hərfi; əbcəd hesabında 50 rəqəmini ifadə edir

نا [na] I əlamət və keyfiyyətin yoxluğunu bildirən sözdüzəldici ön şəkilçi: -sız, -siz; -suz; -süz

نا [na] II hey, güc, qüvvə; ~ نداشتن gücü olmamaq, çox zəif olmaq

نا [na] III rütubət iyi, nəmişlik iyi

ناآرام [naaram] 1) aramsız, dözümsüz, narahat; həyəcan keçirən; 2) təhlükəli; ~ محیط• təhlükəli yer

ناآرامی [naarami] 1) aramsızlıq, narahatlıq; həyəcan; 2) təhlükəli vəziyyət

ناآزموده [naazmude] təcrübəsiz, bacarıqsız

ناآشنا [naaşena] özgə, tanış olmayan, naməlum

ناآگاه [naaqah] xəbərsiz, məlumatsız, xəbərdar olmayan

ناامن [naəmn] qorxulu, təhlükəli; ~ راه• təhlükəli yol

ناامید [naomid] ümidsiz, ümidini kəsmiş, əlini üzmüş, ruhdan düşmüş; شدن ~ ümidini kəsmək, əlini üzmək, ruhdan düşmək; کردن ~ (گردانیدن) ruhdan salmaq, ümidsizliyə düçar etmək

ناامیدی [naomidi] ümidsizlik, ruh düşkünlüyü

نااهل [naəhl] nalayiq, ləyaqətsiz, yaramaz

ناب [nab] saf, xalis, təmiz; ~ طلای• saf qızıl

ناباب [nabab] yaramayan, münasib olmayan, yaraşmayan

نابالغ [nabaleğ] 1) həddi-büluğa çatmamış, yeniyetmə, gənc; 2) dardüşüncəli; sadəlövh

ناباور [nabavər] 1) heç kəsə inanmayan, etibar etməyən; 2) ağlasığmaz, inanılmaz

نابجا [nabeca] yersiz; ~ سخن• yersiz söz

نابحق [nabehəğ(ğ)] 1) haqsız, ədalətsiz; 2) layiq olmayan, ləyaqətsiz; 3) haqsız olaraq, ədalətsizcəsinə

نابخرد [nabex(e)rəd] ağılsız, fərasətsiz, axmaq; qanmaz, nadan

نابخشودنی [nabəxşudəni] bağışlanılmaz; ~ اشتباه• bağışlanılmaz səhv

نابخشیدنی [nabəxşidəni] *bax* نابخشودنی

نابرادری [nabərادəri] ögey qardaş

نابسامان [nabesaman] nizamsız, nizama salınmamış, səliqəsiz

نابسامانی [nabesamani] nizamsızlıq, səliqəsizlik

نابسود [nabəsud] deşilməmiş (*mirvari*); toxunulmamış, əl dəyməmiş

نابغه [nabeğe] *c.* نوابغ [nəvabeğ] dahi; nadir istedad sahibi, nadir şəxsiyyət

نابکار [nabekar] 1) yaramaz, alçaq, əclaf; mərdimazar; 2) pozğun, əxlaqsız; 3) avara, veyl, işsiz, işsiz-gücsüz

نابگاه [nabeqah] 1) vaxtsız, vaxtsız-vədəsiz; yersiz; 2) gözlənilməz; 3) gözlənilmədən, qəfildən, birdən

نابلد [nabələd] nabələd, bələd olmayan, bilməyən

نابلدی [nabələdi] nabələdlik, bələd olmama, bilməməzlik

نابود [nabud] yox olmuş, məhv olmuş; mövcud olmayan; شدن ~ yox olmaq, məhv olmaq; کردن ~ yox etmək, məhv etmək

نابودی [nabudi] yoxluq, məhv olma, sıradan çıxma; ölüm

نابهنگام [nabehenqam] *bax* نابگاه; ~ درگذشت• vaxtsız ölüm

نابهنجار [nabehəncar] 1) nizamsız, qarmaqarışıq, dağınıq, səliqəsiz; ~ کار• səliqəsiz iş; 2) kobud, xoşagəlməyən; 3) anormal

نابینایی [nabinayi] korluq, kor olma

ناپاک [napak] 1) təmiz olmayan, natəmiz, çirkli; 2) murdar, qadağan olunmuş (*şəriətə görə*)

ناپاکی [napaki] 1) natəmizlik, çirklilik; 2) murdarlıq (*şəriətə görə*)

ناپایدار [napaydar] davamsız, qeyri-sabit, dəyişkən, ötəri; ~ تعادل• qeyri-sabit bərabərlik

ناپایداری [napaydari] müvəqqətilik, ötərilik; qeyri-sabitlik

ناپخته [napoxte] 1) yetişməmiş, kal (*meyvə*); bişməmiş (*xörək*); 2) təcrübəsiz, bacarıqsız

ناپدری [napedəri] atalıq, ögey ata

ناپدید [napədid] 1) görünməyən, görünməz; müşahidə olunmayan; 2) gizli, məxfi; شدن ~ a) görünməz olmaq, görünməmək; b) gizlənmək, yox olmaq

ناپسند [napəsənd] 1) bəyənilməyən, xoşagəlməz, yaramaz; ~ سخن• xoşagəlməz söz; 2) mənfi, pis, uyğunsuz; çirkin; ~ رفتار• çirkin hərəkət

ناتمام [natəmam] natamam, tamamlanmamış, başa çatmamış, bitməmiş, yarımçıq; ~ کار• yarımçıq iş

ناتمیز [natəmiz] *bax* ناپاک 1)

ناتنی [natəni] ögey; ~ برادر• ögey qardaş

ناتوان [natəvan] 1) aciz, gücsüz, taqətsiz, zəif, bacarıqsız; 2) yazıq, kasıb; بودن ~ aciz olmaq, bacarıqsız olmaq; شدن ~ zəifləmək, taqətdən düşmək; کردن (ساختن) ~ zəiflətmək, taqətdən salmaq

ناتوانی [natəvani] acizlik, bacarıqsızlıq, zəiflik

ناجنس [nacens] 1) müxtəlifcinsli; müxtəliftərkibli; 2) nacins, nanəcib, ziyankar, əsil-nəcabətsiz; 3) keyfiyyətsiz (*mal*)

ناجوانمرد [nacəvanmərd] 1) nanəcib, alçaq, şərəfsiz, namussuz; 2) qorxaq, cəsarətsiz; 3) xəsis, simic

ناجوانمردی [nacəvanmərdi] 1) nanəciblik, alçaqlıq, şərəfsizlik, namussuzluq; 2) qorxaqlıq, cəsarətsizlik

ناجور [nacur] *dan.* münasib olmayan, uyğun olmayan, namünasib; ~ حرف• namünasib söz

ناجی [naci] xilaskar, nicat verən, xilas edən; ~• ملت millətin xilaskarı

ناچار [naçar] 1) naçar, çarəsiz, əlacsız, məcbur; 2) biçarə, yazıq, zavallı; شدن ~ çarəsiz olmaq, əlacsız olmaq, məcbur olmaq; ساختن ~ (کردن) məcbur etmək, vadar etmək

ناچاری [naçari] çarəsizlik, əlacsızlıq, məcburiyyət

ناچیز [naçiz] 1) əhəmiyyətsiz; kiçik, xırda, cüzi, az; ~ تحفه• kiçik hədiyyə; ~ مقدار• az miqdar; 2) lüzumsuz, yararsız, dəyərsiz

ناحق [nahəğ(ğ)] 1) haqsız, əsassız, ədalətsiz; ~ عمل• ədalətsiz iş; qanunsuzluq; 2) yalan; ~ تهمت• yalan ittiham

ناحیه [nahiye] *c.* **نواحی** [nəvahi] 1) sahə, rayon, məntəqə, şəhərin bir hissəsi; 2) yan, kənar

ناخالص [naxales] təmiz olmayan, saf olmayan, qarışıq; ~ **زر** qarışıq qızıl; ~ **وزن** brutto (*malın tara ilə birlikdə çəkisi*)

ناخدا [naxoda] I gəmi kapitanı

ناخدا [naxoda] II allahsız, Allaha inanmayan, ateist

ناخرسند [naxorsənd] 1) narazı; 2) qəmli, qəmgin, şad olmayan

ناخشنود [naxoşnud] *bax* **ناخرسند**

ناخلف [naxələf] naxələf; fərsiz, gəzəyən; ~ **فرزند** naxələf övlad, valideynlərinə layiq olmayan uşaq

ناخن [naxon] 1) dırnaq; ~ **گرفتن** dırnaq tutmaq; 2) caynaq, pəncə; ~ **عقاب** qartal caynağı; ◊ ~ **افکندن** təslim olmaq; ~ **از دنیا برکشیدن** dünyadan əlini üzmək; ~ **به جگر شکستن** ürəyi yaralamaq, ürəyə yara vurmaq; ~ **به دندان گرفتن** barmağını dişləmək, təəccüblənmək, heyrətə gəlmək; ~ **بند کردن** əlini bir işə ilişdirmək; ~ **تیز کردن** dişlərini itiləmək, tamah salmaq; ~ **در سینه شکستن** dərd çəkmək, sinəsi dağlanmaq

ناخن برا [naxonborra] *bax* **ناخن گیر**

ناخن خشک [naxonxoşk] simic, xəsis, acgöz, tamahkar

ناخنک [naxonək] dırnaqcıq, kiçik dırnaq; ◊ ~ **زدن** hər şeyə əl vurmaq, götürüb dadmaq, azca oğurlamaq

ناخن گیر [naxongir] dırnaqtutan

ناخواسته [naxaste] 1) istəmədən, arzu olunmadan; 2) istənilməmiş, arzu olunmamış

ناخوانا [naxana] çətin oxunan, oxunmaz, oxunmayan, oxuna bilməyən; ~ **خط** oxunmaz xətt

ناخوانده [naxande] 1) çağırılmamış, dəvət olunmamış; ~ **مهمان** çağırılmamış qonaq; 2) oxunmamış; ~ **کتاب** oxunmamış kitab; 3) oxumamış, savadsız, bisavad

ناخواه [naxah] *bax* **ناخواسته**; ~ **خواه** istər-istəməz

ناخواهری [naxahəri] ögey bacı; bacılıq

ناخودآگاه [naxodaqah] bilmədən; özündən xəbərsiz, huşsuz (*xəstə*)

ناخودآگاهی [naxodaqahi] özündən xəbərsizlik, huşsuzluq (*xəstə haqqında*)

ناخوش [naxoş] 1) xəstə, naxoş; ~ **کودک** xəstə uşaq; 2) xoşa gəlməyən, xoşagəlməz, pis; ~ **بوی** xoşagəlməz iy; 3) qəmli, kədərli

ناخوش آیند [naxoşayənd] *bax* **ناخوش** (2): ~ **خبر** xoşagəlməz xəbər, acı xəbə[illegible]

ناخوشدل [naxoşdel] 1) qəmli, qəmgin, qüssəli, kədərli; 2) narazı, qane olmayan, arzusuna çatmamış

ناخوش گوار [naxoşqovar] 1) dadsız, tamsız, ləzzətsiz; 2) çətin həzm olunan (*söz və ya yemək*); ağlabatmayan

ناخوشی [naxoşi] 1) naxoşluq, xəstəlik, halsızlıq; 2) narazılıq; 3) xoşagəlməzlik, ürəyəyatmazlıq

نادار [nadar] yoxsul, kasıb

نداشت [nadaşt] *bax* **نادار**

نادان [nadan] 1) nadan, qanmaz, cahil; dərrakəsiz, fərasətsiz; biliksiz, savadsız; 2) axmaq, ağılsız, küt

نادانستنی [nadanestəni] 1) dərk edilməz, qavranılmaz, anlaşılmaz; ağlasığmaz; 2) öyrənilməmiş, dərk edilməmiş

نادانسته [nadaneste] bilmədən, bilməyərək, xəbəri olmadan

نادانی [nadani] 1) nadanlıq, qanmazlıq, cahillik, biliksizlik; 2) narazılıq; 3) axmaqlıq, kütlük

نادختری [nadoxtəri] ögey qız

نادر [nader] 1) nadir, az tapılan; ~ **کتابهای** nadir kitablar; 2) dəyərli, qiymətli; 3) qəribə, əcaib

نادرست [nadorost] 1) düzgün olmayan, dəqiq olmayan, səhv, yanlış; ~ **تفسیر** yanlış açıqlama; 2) nasaz, xarab; 3) tərbiyəsiz, ləyaqətsiz, pozğun, dələduz, fırıldaqçı

نادرستی [nadorosti] 1) səhvlik, yanlışlıq; 2) nasazlıq; korlanma; 3) tərbiyəsizlik, ləyaqətsizlik, pozğunluq; dələduzluq, fırıldaqçılıq

نادره [nadere] *c.* **نوادر** [nəvader] 1) *bax* **نادر**; 2) möcüzə; fenomen; ~ **عصر** əsrin möcüzəsi; 3) yenilik; 4) zarafat, lətifə

نادم [nadem] peşman, peşman olan, peşmançılıq çəkən; **شدن** ~ peşman olmaq; ~ **کردن** peşman etmək

نادیده [nadide] 1) görünməmiş, tayı-bərabəri olmayan; bənzərsiz, əvəzsiz; 2) nadir, təəccüblü; ~ **گرفتن** görməməzliyə vurmaq, əhəmiyyət verməmək, üstündən keçmək

نار [nar] I 1) *bax* **انار**; 2) *məc.* qanlı göz yaşları; ◊ ~ **افشاندن** qanlı göz yaşları tökmək

نار [nar] II *c.* **نیران** [niran] 1) od, atəş, alov; 2) cəhənnəm odu

ناراحت [narahət] 1) narahat, həyəcanlı, iztirablı; 2) münasib olmayan, uyğun olmayan; dar, sıxıcı; ~ **بودن** narahat olmaq, həyəcan keçirmək; ~ **کردن (ساختن)** narahat etmək, maneçilik törətmək

ناراحتی [narahəti] narahatçılıq, həyəcan, iztirab, təşviş; ~ **کردن** narahat olmaq, həyəcan keçirmək, təşvişə düşmək

ناراست [narast] 1) əyri, düz olmayan; 2) səhv, yanlış; 3) qeyri-səmimi, yalançı

ناراضی [narazi] 1) narazı, razı olmayan, xoşuna gəlməyən; 2) acıqlı, hirsli; **بودن** ~ a) narazı olmaq; b) hirslənmək

نارین [narbon] nar ağacı

نارس [narəs] 1) yetişməmiş, dəyməmiş, kal; ~ **میوه** kal meyvə; 2) çatışmayan; yetkin olmayan; ~ **عقل** çatışmayan ağıl; 3) həddibüluğa çatmamış, yeniyetmə

نارسا [naresa] 1) çatışmayan, kamil olmayan; 2) qeyri-kafi, qeyri-qənaətbəxş; inandırıcı olmayan, tutarsız; ~ **اظهارات** inandırıcı olmayan bəyanat

نارستان [narestan] nar bağı

نارضایی [narezayi] narazılıq; uyğunsuzluq

نارفیق [narəfiğ] pis dost, qeyri-səmimi dost

نارگیل [nargil] kokos ağacı, hindqozu ağacı

نارنج [narenc] narınc (*meyvə*); ~ **درخت** narınc ağacı

نارنجک [narencək] qumbara, əl qumbarası

نارنجی [narenci] narıncı (*rəng*)

نارنگی [narengi] naringi, mandarin

ناروا [naröva] röva görülməyən, layiq olmayan, yolverilməz, yaraşmayan, yaraşmaz; ~ **گفتار** yaraşmayan sözlər

ناروان [narəvan] 1) axmayan, axmaz, durğun; 2) axıcı olmayan, rəvan olmayan (*nitq*)

نارون [narvən] qaraağac

ناز [naz] naz, qəmzə, işvə; ~ **داشتن** nazlı olmaq, nazlı-qəmzəli olmaq; ~ **کردن** naz etmək; ~ **کسی را خریدن (کشیدن)** kiminsə nazını çəkmək

نازا [naza] sonsuz, doğmayan; ~ **زن** sonsuz qadın

نازایی [nazayi] sonsuzluq, doğmama; qısırlıq

نازبالش [nazbaleş] nazbalış, balaca yastıq, qulaqbalışı

نازپرور [nazpərvər] *bax* **نازپرورده**

نازپروردگی [nazpərvərdegi] naz-nemətlə böyüdülmə; nazla bəslənilmə; ərköyünlük

نازپرورده [nazpərvərde] naz-nemətlə böyüdülmüş, nazla bəslənilmiş; ərköyün; ~ **طفل** ərköyün uşaq; ~ **کردن** naz-nemətlə böyütmək; ərköyün böyütmək

نازدار [nazdar] nazlı, nazlı-qəmzəli, işvəli, ədalı

نازدیده [nazdide] *bax* **نازپرورده**

نازش [nazeş] nazlanma, naz-qəmzə atma

نازک [nazok] 1) nazik; ~ **پارچه** nazik parça; 2) tezsınan; ~ **شیشه** tezsınan şüşə; 3) zərif, incə, lətif, nəfis

نازک اندام [nazokəndam] zərif, incəbədənli

نازک بدن [nazokbədən] *bax* **نازک اندام**

نازک بین [nazokbin] 1) dəqiq, diqqətli, incəlikləri görən; 2) bəhanəçi, bəhanə axtaran, hər şeyə irad tutan, öcəşkən

نازک دل [nazokdel] 1) ürəyiyumşaq, rəhmli, şəfqətli, mehriban; 2) tez inciyən, tez küsən; həssas

نازک دلی [nazokdeli] 1) ürəyiyumşaqlıq, mehribanlıq, rəhmdillik, şəfqətlilik; 2) həssaslıq, dəymədüşərlik, küsəyənlik

نازکش [nazkeş] naz çəkən, naza dözən, nəvaziş edən

نازکشی [nazkeşi] naz çəkmə, naza dözmə, nəvaziş etmə

نازک طبع [nazoktəb'] 1) incə, nərmə-nazik, ərköyün; 2) *bax* **نازک دل 2)**

نازک طبعی [nazoktəb'i] 1) incəlik, zəriflik, nərmə-naziklik, ərköyünlük; 2) *bax* **نازک دلی 2)**

نازک کار [nazokkar] incə işlər görən (*tikintidə*)

نازکی [nazoki] 1) naziklik; ~ **کاغذ** kağızın nazikliyi; 2) incəlik, zəriflik; 3) kövrəklik, yumşaqlıq; 4) həssaslıq

نازل [nazel] 1) aşağı, aşağı düşən, az, ucuzlaşmış (*qiymət*); ~ **به بهای** aşağı qiymətlə; 2) enən, aşağı düşən; 3) Allah tərəfindən göndərilən (*nazil edilən*); **شدن** ~ a) ucuzlaşmaq; b) enmək, aşağı düşmək; c) Allah tərəfindən göndərilmək; ~ **کردن** a) ucuzlaşdırmaq, aşağı salmaq; b) endirmək, aşağı düşürmək; c) vəhy göndərmək, vəyh nazil etmək

نازنین [nazənin] 1) nazənin, nəvazişli; nazlı, işvəli, ədalı; 2) gözəl, cazibəli, məlahətli

ناز و نعمت [nazone'mət] naz-nemət; rahatlıq və bolluq

نازونیاز [nazoniyaz] sevgililərin söhbəti, sevgililərin pıçıltıları

نازیبا [naziba] 1) çirkin, gözəl olmayan; 2) yaraşmayan, layiq olmayan, bəyənilməyən, münasib olmayan

نازیبنده [nazibənde] *bax* **نازیبا 2)**

نازیدن [nazidən] lovğalanmaq, təkəbbür etmək, özünü öymək

ناساز [nasaz] 1) qaydaya salınmamış, nizamsız, nizamlanmamış, yoluna salınmamış; 2) ahəngsiz, uyuşmayan, bir-birinə uyğun gəlməyən; 3) nasaz, naxoş, xəstə

ناسازگار [nasazqar] 1) tündməzac, pis xasiyyətli, bədrəftar; 2) müvafiq olmayan, müxalif, əks, zidd, əlverişsiz

ناسازی [nasazi] 1) nizamsızlıq, səliqəsizlik; 2) uyğunsuzluq; 3) nasazlıq, naxoşluq, xəstəlik

ناسالم [nasalem] 1) xəstə, zəif; 2) eyibli, pis, mənfi; 3) çirkli; ~ **هوای** çirkli hava

ناسپاس [nasepas] naşükür, nankor, duzbilməz

ناسپاسی [nasepasi] naşükürlük, nankorluq, duzbilməzlik; ~ **کردن** naşükürlük etmək

ناسزا [nasəza // naseza] 1) nalayiq, layiq olmayan, yaraşmayan, yaramaz; ~ **سخن** yaraşmayan söz, nalayiq söz; 2) söyüş; ~ **گفتن** a) nalayiq danışmaq; b) söyüş söymək

ناسزاوار [nasezavar] *bax* **ناسزا 1)**

ناسنجیده [nasəncide] 1) yaxşı düşünülməmiş, ölçülüb-biçilməmiş, ehtiyatsız (*söz, fikir*); 2) yaxşı düşünmədən, fikirləşmədən, ölçüb-biçmədən

ناسور [nasur] irin, yara; ~ **شدن** şişmək, irinləmək

ناشاد [naşad] 1) şad olmayan, qəmli, kədərli; 2) incik, incimiş, narazı

ناشایست [naşayest] *bax* **ناشایسته**

ناشایسته [naşayeste] nalayiq, ləyaqətsiz, yaramaz, yaramayan

ناشر [naşer] naşir, nəşr edən, çap edən

ناشکر [naşokr] naşükür, qədir bilməyən, duzbilməz

ناشکری [naşokri] naşükürlük, qədir bilməmə; ~ **کردن** naşükürlük etmək, qədir bilməmək

ناشکیب [naşəkib] *bax* **ناشکیبا**

ناشکیبا [naşəkiba] 1) dözümsüz, səbirsiz; hövsələsiz, taqətsiz; 2) narahat, həyəcanlı, qərarsız

ناشکیبایی [naşəkibayi] 1) dözümsüzlük, səbirsizlik, hövsələsizlik, taqətsizlik; 2) narahatlıq, qərarsızlıq

ناشناس [naşenas] 1) tanış olmayan, naməlum, özgə; 2) bilməyən, xəbərsiz

ناشناسی [naşenasi] xəbərsizlik, məlumatsızlıq

ناشنوا [naşenəva] 1) kar, qulağı eşitməyən; 2) sözə qulaq asmayan, itaət etməyən, özbaşına

ناشنیده [naşenide] 1) eşidilməmiş; təəccüblü; ~ **حکایات** qəribə hekayələr; 2) eşitmədən, eşitməyərək

ناشی [naşi] I baş verən, törəyən, nəticəsi olan; ~ **شدن** baş vermək, yaranmaq, nəticəsi olmaq

ناشی [naşi] II naşı, bilməyən, başı çıxmayan, təcrübəsiz; ~ **راننده** təcrübəsiz sürücü

ناشیانه [naşiyane] naşılıqla; bilmədən

ناشیگری [naşigəri] naşılıq, nabələdlik, təcrübəsizlik

ناصاف [nasaf] 1) hamar olmayan, əyri-üyrü, kələ-kötür (*yol*); ~ **سطح**• kələ-kötür səth; 2) natəmiz, çirkin, bulanıq; ~ **آب**• bulanıq su; 3) qeyri-səmimi; ~ **آدم**• qeyri-səmimi adam

ناصح [naseh] nəsihətçi, nəsihət verən, öyüd verən, məsləhət verən

ناصحیح [nasəhih] düzgün olmayan, səhv, yanlış

ناصواب [nasəvab] 1) *bax* **ناصحیح**; 2) ağılsız, düşüncəsiz; 3) yaraşmayan, ləyaqətsiz; ~ **حرف**• yaraşmayan söz

ناصیه [nasiye] *c.* **نواصی** [nəvasi] 1) alın; 2) sifət, üz

ناطق [nateğ] 1) natiq; 2) səsli (*film*); 3) canlı, heyvan

ناظر [nazer] *c.* **نظار** [nozzar] 1) müşahidə edən, müşahidəçi, nəzarət edən, nəzarətçi, görən, baxan; 2) tamaşaçı, baxan, seyrçi; 3) idarə edən, təsərrüfat müdiri

ناظم [nazem] 1) sərəncam verən, başçılıq edən; 2) nizama salan, tənzim edən, tərtib edən; 3): **اشعار** ~• nazim, nəzmə çəkən, şair, ...

ناعلاج [naəlac] *bax* **لاعلاج**

ناغافل [nağafel] qəflətən, qəfildən, gözlənilmədən, birdən

ناف [naf] 1) *anat.* göbək; 2) *məc.* mərkəz, orta; **شهر** ~• **در** şəhərin mərkəzində; ◊ **شب** ~• gecənin yarısı

نافذ [nafez] 1) nüfuzlu, nüfuzedici; təsir edən, təsir göstərən; 2) cəlbedici; 3) güclü, kəskin, iti; ~ **نگاه**• iti baxış; 4) qüvvədə olan; hökmən icra olunan; ~ **امر**• hökmən icra olunan əmr

نافرجام [nafərcam] 1) faydasız, əbəs, nəticəsiz, uğursuz; ~ **کودتای**• uğursuz dövlət çevrilişi; 2) qurtarmamış, bitməmiş, tamamlanmamış, başa çatmamış

نافرجامی [nafərcami] fəlakət, bədbəxtlik; uğursuzluq; nəticəsizlik

نافرمان [nafərman] tabe olmayan, baş əyməyən, itaət etməyən; özbaşına, tərs, inadcıl; ~ **اسب**• harın at

نافرمانی [nafərmani] tabe olmama, baş əyməmə, itaət etməmə; ~ **کردن** tabe olmamaq, baş əyməmək, itaət etməmək

نافع [nafe'] faydalı, xeyirli, mənfəətli

نافه [nafe]: **مشک** ~• ahu göbəyindəki ətirli müşk kisəsi

نافهم [nafəhm] qanmaz, anlamaz, başa düşməyən, küt

نافهمی [nafəhmi] qanmazlıq, başa düşməmə

ناقابل [nağabel] 1) qabiliyyətsiz, ləyaqətsiz; 2) kiçik, dəyərsiz, əhəmiyyətsiz; ~ **تحفه**• kiçik hədiyyə

ناقد [nağed] 1) tənqidçi; 2) tənqidi vanasan, xaxsunu nisdən avtan, ...

ناقدانه [nağedane] tənqidi, tənqidi şəkildə

ناقص [nağes] 1) naqis, natamam, yarımçıq; 2) nöqsanlı, qüsurlu, eyibli; **العقل** ~ ağılsız, dəli; **العضو** ~ şikəst, əlil, çolaq; **شدن** ~ şikəst olmaq; **کردن** ~ şikəst etmək

ناقض [nağez] pozan, gözləməyən, əməl etməyən, riayət etməyən (*müqaviləni, öhdəlikləri*); **قانون** ~• qanunu pozan

ناقل [nağel] 1) daşıyan, aparan, keçirən; yerbəyer edən, ötürən; 2) nəql edən, rəvayət edən, danışan, söyləyən; 3) elektriki keçirən, istiliyi keçirən; keçirici naqil

ناقله [nağele] *bax* **ناقل 1)**

ناقه [nağe] dişi dəvə

ناقوس [nağus] *c.* **نواقیس** [nəvağis] kilsə zəngi; **زدن** ~ kilsə zəngini çalmaq

ناکافی [nakafi] kifayət etməyən, kifayət qədər olmayan, az

ناکام [nakam] 1) kamına yetməyən, arzusuna çatmayan, arzusu ürəyində qalan, bəxti gətirməyən; 2) cavan yaşında ölən; 3) bədbəxt, uğursuz

ناکامی [nakami] 1) bədbəxtlik, uğursuzluq, bəxti gətirməmə; acı tale; 2) cavan yaşında ölmə

ناکرده کار [nakərdekar] bacarıqsız, təcrübəsiz, iş bacarmayan; iş görməmiş

ناکس [nakəs] alçaq, əclaf; abırsız; namussuz, şərəfsiz; nifrətəlayiq, mənfur

ناگاه [naqah] birdən, gözlənilmədən, qəfildən, qəflətən

ناگزیر [naqoziri] 1) qaçılmaz, qarşısalınmaz, labüd; 2) məcburi, çarəsiz, əlacsız; 3) lazım, vacib; **بودن** ~ a) qaçılmaz olmaq, labüd olmaq; b) məcbur olmaq

ناگزیری [naqoziri] labüdlük, çarəsizlik, əlacsızlıq; zərurət

ناگسستنی [naqosəstəni] qırılmaz, sarsılmaz, pozulmaz, möhkəm; ~ **دوستی**• sarsılmaz dostluq

ناگفتنی [naqoftəni] deyiləsi olmayan, deyilməyən, qeyd olunmayan

ناگوار [naqovar // nagəvar] 1) xoşa gəlməyən dad, ürəkbulandırıcı dad; 2) çətin həzm olunan, ağır; ~ **غذای**• çətin həzm olunan yemək

ناگه [nagəh] *bax* **ناگاه**

ناگهان [nagəhan] birdən, qəfildən, qəflətən, gözlənilmədən

ناگهانی [nagəhani] qəfil, gözlənilməz

نالان [nalan] 1) nalə çəkən, ağlayan, inləyən; 2) gileylənən, şikayətlənən

نالایق [nalayeğ] nalayiq, layiq olmayan, yaraşmayan; ləyaqətsiz

نالش [naleş] nalə etmə, inləmə, inilti; ah-zar, ah-uf; **کردن** ~ nalə etmək, inləmək, ah-zar etmək

نالوطی [naluti] *dan.* etibarsız, nanəcib, alçaq

ناله [nale] nalə, ah-vay, inilti, zarıma; **جانسوز** ~• canyandırıcı nalə; **کردن** ~ inləmək, zarımaq, nalə çəkmək, fəğan qoparmaq

نالیدن [nalidən] 1) inildəmək, zarımaq; 2) şikayətlənmək, gileylənmək

نام [nam] 1) ad; **خانوادگی (فامیل)** ~• soyad; **مستعار** ~• təxəllüs; 2) ad-san, şöhrət; 3) *qram.* ad, isim; 4): ~• **به** naminə, yolunda, uğrunda; ~• **به عدالت** ədalət naminə; **بردن** ~ ad çəkmək, adlandırmaq; **دادن** ~ ad qoymaq, ad vermək; **داشتن** ~ adlanmaq, adlandırılmaq

نامادری [namadəri] analıq, ögey ana

نام آوا [namava] *dilç.* təqlidi söz, yamsılama

نام آور [namavər] *bax* **نام دار**

نامبارک [namobarək] nəhs, uğursuz; xoşagəlməz, pis

نامبارکی [namobarəki] uğursuzluq

نامبردار [nambordar] *bax* **نام دار**

نامبرده [namborde] adı çəkilmiş, qeyd olunmuş; ~ **شخص** adı çəkilmiş şəxs

نامتعادل [namotəadel] 1) müvazinətsiz, qərarsız, özünü saxlaya bilməyən; 2) bərabər olmayan, eyni cür olmayan (*çəkidə*)

نامتناسب [namotənaseb] 1) qeyri-bərabər, bərabər olmayan; 2) uyğun olmayan, münasib olmayan, yaraşmayan

نامتناهی [namotənahi] sonsuz, nəhayətsiz, ucsuz-bucaqsız, ölçüyə sığmayan; ~ **فضای** ucsuz-bucaqsız fəza

نامتوازی [namotəvazi] paralel olmayan; ~ **خطوط** paralel olmayan xətlər

نامجو [namcu] 1) ad-san axtaran, şöhrət axtaran; 2) namuslu; 3) igid, qoçaq, cəsarətli

نامحتمل [namohtəmel] ehtimal olunmayan; güman edilməyən

نامحدود [naməhdud] məhdudiyyətsiz, qeyri-məhdud, limitsiz, sonsuz; ~ **اینترنت سرویس** limitsiz internet xidməti

نامحرم [naməhrəm] naməhrəm; özgə, yad, kənar

نامحسوس [naməhsus] 1) duyulmayan, hiss edilməyən, hiss olunmayan; ~ **زلزله** hiss olunmayan zəlzələ; 2) cüzi, əhəmiyyətsiz, kiçik; ~ **کنترل** gizli nəzarət

نامحصور [naməhsur] hasarlanmamış, hasara alınmamış, hasarsız

نامحلول [naməhlul] həll olunmayan, əriməyən (*maddə*)

نامدار [namdar] adlı-sanlı, məşhur

نامراد [namorad] 1) muradına çatmayan, arzusu ürəyində qalan; uğursuz, bəxtsiz, bəxti gətirməyən; 2) ümidsiz, məyus

نامربوط [namərbut] 1) yersiz, dəxli olmayan, aidiyyəti olmayan; 2) boş, mənasız, cəfəng; ~ **حرفهای** mənasız sözlər; 3) təhqirli, təhqiredici; ~ **گفتن** a) yersiz danışmaq; b) mənasız danışmaq; c) təhqir etmək

نامرتب [namorəttəb] 1) səhlənkar; 2) nizamsız, səliqəsiz, qaydasız, nizama salınmamış

نامرد [namərd] 1) namərd, nakişi, qorxaq, cəsarətsiz; 2) vicdansız, vəfasız, xain, alçaq

نامردانه [namərdane] 1) namərdliklə, namərdcəsinə; 2) vicdansızcasına, xaincəsinə

نامردم [namərdom] 1) alçaq, əclaf, nanəcib; 2) amansız, qəddar; 3) abırsız, həyasız, utanmaz

نامردمی [namərdomi] 1) alçaqlıq, əclaflıq, nanəciblik; 2) amansızlıq, qəddarlıq; 3) həyasızlıq, utanmazlıq

نامردی [namərdi] 1) namərdlik, nakişilik, qorxaqlıq; 2) alçaqlıq, xainlik

نامرغوب [namərğub] 1) keyfiyyətsiz, aşağı keyfiyyətli (*mal*); ~ **جنس** aşağı keyfiyyətli mal; 2) maraqsız, bəyənilməyən

نامرئی [namər'i] görünməz, gizli, məxfi

نامزد [namzəd] 1) namizəd; 2) nişanlı, adaxlı; **شدن** ~ a) namizəd olmaq; b) nişanlanmaq

نامزدی [namzədi] 1) nişanlanma, adaxlanma; 2) namizədlik, namizədliyi irəli sürmə

نامساعد [namosaed] əlverişsiz, yaramayan; ~ **اوضاع** əlverişsiz vəziyyət

نامساوی [namosavi] 1) bərabər olmayan, qeyri-bərabər; ~ **حقوق** qeyri-bərabər hüquqlar; 2) hamar olmayan, əyri-üyrü

نامستعد [namostəed] 1) istedadsız; 2) hazırlıqsız; 3) yaramayan

نامشخص [namoşəxxəs] qeyri-müəyyən, qeyri-dəqiq, konkret olmayan

نامشروع [naməşru'] qadağan olunmuş (*şəriətə görə*), qeyri-qanuni; ~ **راه های** qeyri-qanuni yollar

نامطبوع [namətbu'] xoşa gəlməyən, xoşagəlməz; ~ **بوی** xoşagəlməz iy

نامطلوب [namətlub] istənilməyən, arzu edilməyən; xoşagəlməz; arzuolunmaz; ~ **جواب** xoşagəlməz cavab

نامعتبر [namo'təbər] etibarsız, mötəbər olmayan; ~ **سند** etibarsız sənəd

نامعقول [namə'ğul] 1) ağılsız, ağıla sığmayan, məntiqsiz; ~ **رفتار** ağılsız hərəkət; 2) boş, cəfəng, mənasız (*söz*)

نامعلوم [namə'lum] naməlum, məlum olmayan, bəlli olmayan, bilinməyən

نامفهوم [naməfhum] anlaşılmaz, anlaşılmayan, başa düşülməyən; ~ **سخنان** anlasılmaz sözlər

نامنظم [namonəzzəm] nizamsız, sistemsiz; səliqəsiz, tör-töküntü; ~ **شاگرد** səliqəsiz şagird

ناموجه [namoveccəh] qane etməyən, inandırıcı olmayan, əsassız, tutarsız; ~ **دلایل** tutarsız dəlillər, əsassız dəlillər

نامور [namvər] *bax* **نام دار**

ناموزون [namouzun] ahəngsiz, vəznsiz, mütəfisiz, ahəngdar olmayan; ~ **شعر** ritmsiz şeir

ناموس [namus] *c.* **نوامیس** [nəvamis] namus, şərəf, abır, qeyrət, mənlik

نام و نشان [namoneşan] 1) əsərəlamət; məlumat, xəbər; 2) ad-san; məşhurluq, şöhrət; **داشتن** ~ a) məlumatı olmaq, xəbərdar olmaq; b) məşhur olmaq

نام و ننگ [namonəng] abır-həya; nüfuz, etibar, hörmət, ad-san

نامه [name] 1) məktub, kağız; 2) kitab

نامه بر [namebər] məktubpaylayan, kuryer, poçtalyon

نامه رسان [namerəsan] *bax* **نامه بر**

نامه نگار [nameneqar] 1) məktub yazan; 2) müxbir; jurnalist

نامه نویس [namenevis] 1) *bax* **نامه نگار**; 2) ərizəyazan, mirzə, katib

نامی [nami] məşhur, şöhrətli, adlı-sanlı; ~ **دانشمند** məşhur alim...

نامیدن [namidən] adlandırmaq, ad qoymaq, ad vermək

نامیسر [namoyəssər] müyəssər olmayan, mümkün olmayan

نان [nan] çörək; **برشته** ~ yaxşı bişmiş çörək, qızardılmış çörək; ~ **بیات** bayat çörək, köhnə çörək; ~ **لواش** lavaş; **بستن** ~ çörəyi təndirə

yapmaq; پختن ~ çörək bişirmək; ~ دادن çörək vermək, yedirtmək; تا تنور گرم است ~ را بچسبان *ata.söz.* dəmiri isti-isti döyərlər; ◊ ~ کسی را بریدن kiminsə çörəyinə bais olmaq

نان آور [nanavər] çörəkverən, çörəkgətirən, ailəni dolandıran

نانای [nanay] *uş.d.* rəqs, oynama; کردن ~ rəqs etmək, oynamaq

نانایی [nanayi] *uş.d.* oynama və oxuma; کردن ~ rəqs etmək və oynamaq

نان بری [nanbori] çörək kəsmə; ~ چاقوی çörək bıçağı

نان پز [nanpəz] *bax* نانوا

نان پزی [nanpəzi] *bax* نانوایی

نانجیب [nanəcib] nanəcib, alçaq

نانخور [nanxor] çörək yeyən, ailə üzvü, ailə başçısının öhdəsində olan adam

نان خورش [nanxoreş] yavanlıq, çörəklə yeyilən hər cür xörək və ərzaq (*ət, qatıq*)

نان درآر [nandərar] çörək pulu qazanan, ailə dolandıran, ailə saxlayan

نان کور [nankur] *dan.* 1) nankor, qədirbilməz, çörəkitirən; 2) acgöz, simic, tamahkar

نانو [nanu] *bax* ننو

نانوا [nanva] 1) çörəkçi, çörək bişirən; 2) çörək satan

نانوایی [nanvayi] 1) çörək bişirmə; 2) çörəkxana; 3) çörək dükanı

نان و نمک [nanonəmək] 1) duz-çörək; 2) qonaqpərvərlik; ◊ ~ خوردن duz-çörək kəsmək

ناو [nav] I hərbi gəmi

ناو [nav] II navalça, novdan, su borusu

ناوارد [navared] işdən xəbəri olmayan, səriştəsiz, təcrübəsiz; məlumatsız, işin gedişini bilməyən

ناوبری [navbəri] gəmiçilik

ناودان [navdan] *bax* ناو II

ناوگان [navqan] donanma

ناهار [nahar] 1) nahar, günorta; 2) nahar yeməyi; خوردن ~ nahar etmək

ناهموار [nahəmvar] hamar olmayan, kələ-kötür, əyri-üyrü

ناهنجار [nahəncar] 1) kobud, qaba, sərt, kəskin; 2) bəyənilməyən, xoşagəlməz

نای [nay] *anat.* nəfəs yolu

نایاب [nayab] nadir, aztapılan, tapılmayan, tay-bərabəri olmayan

نایب [nayeb] *c.* نواب [novvab] müavin, köməkçi

نایره [nayere] od, atəş, alov, şölə

نایل [nayel] nail olan, müvəffəq olan, uğur qazanan; شدن ~ nail olmaq, müvəffəq olmaq, uğur qazanmaq

نبات [nəbat] I bitki

نبات [nəbat] II nabat, Şərq şimiyyatı

نباتی [nəbati] bitkidən hazırlanan, bitkisal, bitkiyə aid; ~ روغن bitki yağı

نبرد [nəbərd] döyüş, müharibə; ~ دریایی dəniz döyüşü; ~ هوایی hava döyüşü; کردن ~ döyüşmək, vuruşmaq, müharibə etmək

نبردگاه [nəbərdqah] döyüş meydanı

نبش [nəbş] 1) qazılma; 2) ekshumasiya (*məhkəmə tibbi ekspertiza üçün meyitin qəbirdən çıxarılması*)

نبض [nəbz] *anat.* nəbz; گرفتن ~ nəbzi tutmaq; ◊ ~ کسی را به دست آوردن birinin nəbzini tutmaq, birinin qılığına girmək

نبوت [nəbovvət // nəbovvət] peyğəmbərlik

نبوغ [nobuğ] düha, dahilik

نبوی [nəbəvi] peyğəmbərə məxsus, peyğəmbərə aid; ~ حدیث peyğəmbərin hədisi

نبی [nəbi] *c.* انبیا [ənbiya] peyğəmbər

نپخته [nəpoxte] *bax* ناپخته

نت [not] 1) işarə, əlamət, qeyd; 2) qısa xəbər, qısa məlumat

نترس [nətərs] qorxmaz, cəsur, ürəkli, cəsarətli

نتیجه [nətice] I *c.* نتایج [nətayec] nəticə, yekun; دادن ~ nəticə vermək; گرفتن ~ faydalanmaq, nəticə almaq, faydası olmaq

نتیجه [nətice] II nəticə (*nəvənin övladı*)

نتیجه بخش [nəticebəxş] səmərəli, faydalı, nəticə verən

نتیجه گیری [nəticegiri] nəticə çıxarma; کردن ~ nəticə çıxarmaq

نثار [nesar] 1) nəzir, qurban; 2) şabaş; 3) səpmə, tökmə (*gülü, pulu*); کردن ~ a) qurban vermək; b) səpmək, tökmək (*gülü, pulu*)

نثر [nəsr] nəsr; مسجع ~ qafiyəli nəsr; ~ و نظم nəzm və nəsr; نوشتن ~ nəsrlə yazmaq

نثرنویس [nəsrnevis] nəsrlə yazan, nasir, yazıçı

نجابت [necabət // nəcabət] nəcib-lik, saflıq, düzgünlük, alicənablıq

نجات [necat] nicat, xilas; ~ راه nicat yolu; دادن ~ xilas etmək; یافتن ~ xilas olmaq

نجات بخش [necatbəxş] xilaskar, azad edən

نجات دهنده [necatdəhənde] *bax* نجات بخش

نجار [nəccar] dülgər

نجاری [nəccari] dülgərlik peşəsi; ~ دکان dülgər dükanı; کردن ~ dülgərlik etmək

نجم [nəcm] *c.* نجوم [nocum] // انجم [əncom] ulduz

نجیب [nəcib] nəcib, alicənab

نجوا [nəcva] pıçıltı, pıç-pıç; کردن ~ pıçıldamaq, pıçıltı ilə danışmaq

نجوم [nocum] *t.* نجم; ~ علم astronomiya

نحس [nəhs] 1) nəhs; uğursuz; 2) bədbəxt; 3) qaşqabaqlı, qaraqabaq

نحل [nəhl] bal arısı

نحو [nəhv] *c.* انحا [ənha] vasitə, üsul, tərz, yol; به هر ~ hər bir vasitə ilə, hər bir yolla

نحیف [nəhif] zəif, cansız, arıq, sısqa; شدن ~ arıqlamaq, zəifləmək

نحیفی [nəhifi] zəiflik, cansızlıq, arıqlıq

نخ [nəx] sap, ip; ابریشم ~ ipək sap; تابیدن ~ ip eşmək; رشتن ~ ip əyirmək; کردن ~ iynəni saplamaq

نخاله [noxale] I 1) kəpək (*unda*), ələnti; 2) tullantı, qırıntı (*kətanda, yunda*); 3) tullantı, zir-zibil

نخاله [noxale] II kobud, sırtıq, həyasız, üzlü

نخبه [noxbe] 1) görkəmli; məşhur; dahi; 2) ən yaxşı, əla; seçmə, seçilmiş

نخجیر [nəxcir] 1) ov; heyvan ovlama; şikar; 2) ov heyvanı; 3) dağkeçisi

نخجیرگاه [nəxirqah] ov yeri, ovlaq

نخ ریس [nəxris] əyirici, iplik əyirən

نخست [nəxost // noxost] 1) başdan, əvvəldən; 2) ilkin, əvvəl, birinci; 3) qabaqca, əvvəllər

نخست وزیر [nəxostvəzir // noxostvəzir] baş nazir

نخستین [nəxostin // noxostin] birinci, ilk; ~ درس birinci dərs

نخل [nəxl] xurma ağacı

نخلستان [nəxlestan] xurma bağı, xurmalıq

نخوت [nəxvət // nexvət] lovğalıq, təkəbbür, iddia; öyünmə

نخود [noxod] noxud; ~ سیاه qara noxud; ◊ سیاه فرستادن ~ (دنبال) پی başından eləmək

نخودی [noxodi] 1) noxudvari, noxudşəkilli; 2) noxud rəngli

نخی [nəxi] 1) iplik; 2) pambıq parça; ~ پوشاک pambıq mallar

نخیل [nəxeyl] yaxınlıq

ندا [neda] 1) nida, çağırış, səs, səda; 2) *gram.* nida

ندار [nədar] yoxsul, kasıb, yazıq; ~ بودن yoxsul olmaq, kasıb olmaq; ◊ با کسی ~ بودن səmimi olmaq

ندامت [nədamət // nedamət] peşmançılıq, təəssüf; tövbə; ~ کشیدن peşmançılıq çəkmək, təəssüflənmək; tövbə etmək

ندانسته [nədaneste] bilmədən, istəmədən, bilməyərək

ندرت [nodrət] nadir, az tapılan; ~ به nadir, arabir, az-az

ندرتا [nodrətən] nadir halda, təsadüfən

ندیم [nədim] *c.* ندما [nodəma] dost, həmsöhbət, müsahib, sirdaş

نذر [nəzr] *c.* نذور [nozur] // نذورات [nozurat] 1) əhd, peyman; and, and içmə; 2) nəzir; ~ بستن əhd etmək; ~ کردن nəzir etmək

نر [nər] erkək; ~ حیوان erkək heyvan

نرخ [nerx] nırx, qiymət, dəyər; ~ بازار bazar qiyməti; ~ خرید alış qiyməti; ~ فروش satış qiyməti; ~ گذاشتن qiymətləndirmək, qiymət qoymaq

نرخ بندی [nerxbəndi] *bax* نرخ گذاری

نرخ گذاری [nerxqozari] qiymət qoyma, qiymət təyin etmə; ~ کردن qiymət qoymaq, qiymət təyin etmək

نرخ نامه [nerxname] preyskurant, malların qiymət siyahısı

نرد [nərd] nərd; ~ بازی کردن nərd oynamaq

نردباز [nərdbaz] nərd oynayan

نردبازی [nərdbazi] nərd oynama

نردبان [nərdeban] nərdivan

نرده [nərde] 1) məhəccər, tutacaq; 2) hasar, çəpər; ~ کشیدن hasar çəkmək

نرگس [nərges] 1) nərgiz; 2) *şair.* gözəlin gözü; ~ مست // ~ نیم خواب xumar göz

نرم [nərm] 1) yumşaq, zərif; ~ پوست zərif dəri; 2) yumşaq, mülayim, xoşxasiyyət, mehriban; ~ صدای mülayim səs; ~ شدن yumşalmaq, sakitləşmək; ~ کردن yumşaltmaq, sakitləşdirmək, ram etmək

نرم افزار [nərməfzar] proqram toplusu (*məcmuəsi*); kompyuter proqramları toplusu

نرمال [normal] normal

نرم دل [nərmdel] ürəyiyumşaq, yumşaqürəkli, mehriban, rəhmli

نرمش [nərmeş] yumşaqlıq, mülayimlik

نرم نرمک [nərmnərmək] *dan.* yavaş, yavaş-yavaş; tədriclə

نرمه [nərme] 1) yumşaq hissə (*yer*), yumşaq ət; ~ گوش mərcək, sırğalıq (*qulaqda*); 2) narın; ~ ذغال narın kömür

نرمی [nərmi] 1) yumşaqlıq, zəriflik; 2) yumşaqlıq, mülayimlik, mehribanlıq

نزار [nəzar // nezar] arıq, zəif, süst

نزاع [neza'] 1) münaqişə, mübahisə; ~ داخلی daxili münaqişə; 2) vuruşma, savaşma, dalaşma; ~ کردن a) münaqişə etmək; mübahisə etmək; b) vuruşmaq, savaşmaq, dalaşmaq

نزاکت [nəzakət // nezakət] nəzakət, tərbiyə, ədəb; ~ با nəzakətli, ədəbli

نزدیک [nəzdik] yaxın; ~ در آینده yaxın gələcəkdə; ~ شدن yaxınlaşmaq

نزدیکان [nəzdikan] yaxın adamlar, qohumlar, qohum-əqrəba

نزدیک بین [nəzdikbin] 1) uzağı görməyən, yaxından görən; 2) gələcəyi görməyən, fərasətsiz

نزدیکی [nəzdiki] 1) yaxınlıq; ~ در yaxınlıqda; 2) yaxınlıq; dostluq; səmimilik

نزول [nozul] I 1) enmə, aşağı düşmə; 2) azalma, aşağı düşmə (*qiymətlər*); ~ قیمت qiymətin aşağı düşməsi; 3) göydən yerə enmə, nazil olma; ~ قرآن Quranın nazil olması; ~ دادن a) endirmək, aşağı düşürmək; b) azaltmaq, aşağı salmaq (*qiyməti*); ~ کردن a) enmək, aşağı düşmək (*qiymət*)

نزول [nozul] II borc alınan pul üçün əvvəldən ödənilən faiz; ~ کردن faizlə pul borc almaq

نزولات [nozulat] yağıntı (*yağış, qar*)

نزهت [nozhət // nəzhət] 1) paklıq, günahsızlıq; 2) təmizlik, təzəlik, səliqəlilik; 3) əyləncə, əylənmə

نژاد [nejad] 1) irq; 2) xalq, millət; 3) qəbilə, tayfa; 4) nəsil, soy; 5) cins (*heyvan*)

نژادپرست [nejadpərəst] irqçi

نژادپرستی [nejadpərəsti] irqçilik; ~ سیاست irqçilik siyasəti

نژادشناس [nejadşenas] etnoqraf

نژادشناسی [nejadşenasi] etnoqrafiya

نژادی [nejadi] 1) irqi; 2) irqçi; ~ تعصبات irqçi təəssübkeşlik; 3) etnik; ~ ترکیب اهالی əhalinin etnik tərkibi; 4) cinc (*heyvan*)

نسا [nesa] qadınlar

نساج [nəssäc] toxucu, əyirici

نساجی [nəssaci] toxuculuq, əyiricilik; ~ کارخانه toxuculuq fabriki

نسب [nəsəb] *c.* انساب [ənsab] 1) soy, şəcərə, nəsil; 2) qohumluq

نسبا [nəsəbən] sayca, nəsilcə, mənşəcə

نسبت [nesbət] 1) qohumluq, yaxınlıq; ~ نسبی qan qohumluğu; ~ سببی evlənmə yolu ilə qohumluq; 2) əlaqə, münasibət, aidlik, nisbət; ~ دادن aid etmək, əlaqələndirmək; ~ داشتن a) qohum olmaq, yaxın olmaq; b) əlaqədə olmaq, münasibətdə olmaq

نسبتا [nesbətən] nisbətən, nisbi olaraq

نسب نامه [nəsəbname] genealogiya; nəsil cədvəli, nəsil tarixi

نسبی [nəsəbi] qohum, qanbir qohum

نستالژی [nostalji] *bax* **نوستالژی**

نسترن [nəstərən] *bot.* 1) nəstərən; 2) itburnu

نستعلیق [nəstə'liğ] nəstəliq (*ərəb xətt növü*)

نستوه [nəstuh] yorulmayan, yorulmaz, yorulmaq bilməyən

نسج [nəsc] *c.* **نساج** [ənsac] // **نسوج** [nosuc] 1) parça; toxuma; 2) *anat.* toxuma

نسخ [nəsx] I ləğv etmə, ləğv edilmə, aradan qaldırma; **کردن** ~ ləğv etmək, aradan qaldırmaq

نسخ [nəsx] II nəsx (*xətt növü*)

نسخه [nəsxe] 1. *c.* **نسخ** [nəsəx] nüsxə, sürət; (**اصل**) **اصل** ~ orijinal nüsxə, əsil nüsxə; **خطی** ~ əlyazma, əlyazma nüsxəsi; **برداشتن** ~ sürət çıxarmaq

نسخه [nəsxe] II resept, nüsxə, dərman kağızı; **دادن** (**نوشتن**) ~ resept yazmaq

نسخه برداری [nəsxəbərdarı] sürət çıxarma

نسرین [nəsrin] *bot.* 1) nəsrin, 2) *bax* **نسترن** 2)

نسق [nəsəq] 1) tərz, üsul, vasitə, yol; **این** ~ **بر** bu cür, belə liklə; 2) sistem, qəydə, nizam, tərtib; **دادن** ~ sistemə salmaq, qaydaya salmaq

نسل [nəsl] *c.* **انسال** [ənsal] nəsil, soy, qan; **جدید** ~ cəlbolunduğu; **نویسندگان** ~ yeni nəsil yazıçılar; **به** ~ nəsilbənəsil; **کسی را برانداختن** ~ birinin nəslini kökündən kəsmək

نسنجیده [nəsəncide] 1) ölçülməmiş, ölçülüb-biçilməmiş, düşünülməmiş; **حرف** ~ düşünülməmiş söz, ehtiyatsız söz, 2) ölçüb-biçmədən, düşünmədən, ehtiyatsızlıqla

نسوز [nəsuz] yanmayan, odadavamlı; **آجر** ~ odadavamlı kərpic; **پارچه** ~ yanmayan parça; **صندوق** ~ yanmayan seyf

نسیان [nesyan] unutma, yaddan çıxarma, yaddaşsızlıq

نسیم [nəsim] xəfif külək, yel, meh; **صبا** (**صبح**) ~ səba yeli, səhər mehi

نسیه [nesye] nisyə; kredit; **خریدن** ~ nisyə almaq; **دادن** ~ nisyə vermək

نسیه فروشی [nesyefruşi] nisyə mal satma

نشا [neşa] sütlük ağac və ya toyuz, şitil; (**کردن**) **زدن** ~ şitil əkmək

نشات [neş'at] 1) inkişaf, boyüma, boy atma, 2) yetişmə, hasil olma, törəmə, yaranma; **یافتن** ~ yetişmək, hasil olmaq, törəmək

نشادر [neşader] noşadır, naşatır, ammonium xlorid

نشاسته [neşaste] nişasta, kraxmal

نشاسته ای [neşasteyi] nişastalı, kraxmallı

نشاسته دار [neşastedar] *bax* **نشاسته ای**

نشاط [neşat] nəşat, sevinc, şadlıq, şənlik, şadlanma; **بخشیدن** ~ sevindirmək, şadlandırmaq; **کردن** ~ sevinmək, şadlanmaq, şənlik etmək

نشاط انگیز [neşatəngiz] sevindirici, şadlandıran

نشاط اور [neşatavor] *bax* **نشاط انگیز**

نشاط بخش [neşatbəxş] *bax* **نشاط انگیز**

نشاط مند [neşatmənd] sevinəli, fərəhli, şad, şən

نشاکاری [neşakari] şitil əkmə; **کردن** ~ şitil əkmək

نشان [neşan] 1) nişanə, əlamət, əsər, iz; 2) nişan, hədəf; 3) gerb, 4) orden, medal, emblem, nişan; **دادن** ~ göstərmək, işarə etmək; **کردن** ~ a) əlamət qoymaq, iz qoymaq; b) seçmək

نشاندن [neşandən] 1) oturtmaq; 2) əkmək; **درخت** ~ ağac əkmək; 3) söndürmək; **آتش را** ~ odu söndürmək

نشانگاه [neşanqah] nişangah, hədəf veri, hədəf olan yer, nişan alınan yer

نشانه [neşane] 1) *bax* **نشان** 1), 2); **گرفتن** ~ hədəf almaq, nişan almaq, tuşlamaq; **گذاشتن** ~ əlamət qoymaq, nişanlamaq, nişan qoymaq

نشانه روی [neşanerovi] nişan alma, tuşlama; **کردن** ~ nişan almaq, tuşlamaq

نشانه گذاری [nesaneqozari] nişan qoyma, nişan vurma; **کردن** ~ nişan qoymaq, nişan vurmaq

نشته گیری [neşanegiri] *bax* **نشته روی**

نشانی [nesanı] 1) adres, ünvan; 2) əlamət, göstərici, 3) ad və soyad; 4) parol, 5) *bax* **نشان** 1)

نشخوار [nəşxar] gövşəmə; **کردن** ~ gövşəmək

نشخوار کنندگان [nəşxarkənəndəqan] *zool.* gövşəyən heyvanlar

نشر [nəşr] 1) nəşr, nəşr etmə, çap, çap etmə; **کتاب** ~ kitab nəşri, 2) yayma, yayılma, bildirmə, elan etmə; **اخبار** ~ xəbərlər yayma; **کردن** ~ nəşr etmək, çap etmək

نشریه [nəşriyye] 1) *c.* **نشریات** [nəşriyyat] nəşr olunan, 2) vərəqə

نشست [neşəst] 1) oturma, əyləşmə; 2) iclas, yığıncaq; 3) çökmə, enmə, yatma (*divar, bina*); **کردن** ~ a) oturmaq, əyləşmək, b) çökmək, yatmaq (*divar, bina*); **داشتن** ~ yığışmaq, iclas təşkil etmək, iclas keçirmək

نشستن [neşəstən // neşestən] *k.* **نشین** [neşin] 1) oturmaq, əyləşmək; 2) oturmaq, yerə enmək (*təyyarə*); 3) sakitləşmək, kəsmək (*külək, ağrı*)

نشست و برخاست [neşəstobərxast] oturub-durma, əlaqə saxlama, ünsiyyət

نشسته [neşəste] **نشستن** *f-nin k.z. f.sif.*: oturmuş, əyləşmiş

نشنیده [nəşenide] eşitməmə; **گرفتن** ~ eşitməməzliyə vurmaq

نشو [nəşv] böyümə, boy atma, böyümə, göyərmə, inkişaf etmə

نشو و نما [nəşvonəma] 1) *bax* **نشو** 2) görünmə, üzə çıxma; (**یافتن**) böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək

نشیب [nəşib] enis, **زندگی** ~ **و** həyatın enişi-yoxuşu

نشیمن [nəşimən] nəşimən, 1) mənzil, məskən, ~ **اتاق** yataq otağı, 2) oturacaq

نصب [nəsb] 1) təyin etmə, *bax* 2) qurma, quraşdırma; a) təyin olunmaq, təyin edilmək (*vəzifəyə*), b) qurulmaq, quraşdırılmaq; **کردن** ~ a) təyin etmək, *bax* b) qurmaq, quraşdırmaq

نصر [nəsr] 1) kömək, yardım, 2) *bax* **نصرت**

نصرانی [nəsrani] *c.* **نصاری** [nəsara] xristian, xaçpərəst

نصرانیت [nəsraniyyət] xristianlıq, xaçpərəstlik

نصرت [nəsrət] qələbə, zəfər, biyyət, uğur

نصف [nesf] yarı, yarım; **شب** ~ **و** cəvanisi, **غذا** ~ yemək yarım; **شدن** yarıya bölünmək, **کردن** ~ bölmək

نصیب [nəsib] 1) nəsib, qismət; 2) pay, hissə; **کسی شدن ~˙** qismət olmaq, nəsib olmaq; **کردن ~** nəsib etmək, qismət etmək

نصیحت [nəsihət] *c.* **نصایح** [nəsayeh] nəsihət, məsləhət, öyüd; **~ کردن** nəsihət vermək, məsləhət vermək, öyüd-nəsihət vermək; **~ پذیرفتن** nəsihət dinləmək, öyüd-nəsihət dinləmək, məsləhət almaq

نصیحت آمیز [nəsihətamiz] nəsihətli, ibrətli

نصیحت پذیر [nəsihətpəzir] nəsihəti qəbul edən, nəsihəti eşidən, nəsihətə əməl edən; sözəbaxan, üzüyumşaq

نصیحت گر [nəsihətgər] *bax* **ناصح**

نصیحت گو [nəsihətqu] *bax* **ناصح**

نطق [notğ] nitq, çıxış, danışıq, söhbət, məruzə; **افتتاحیه ~˙** giriş sözü; **~ ایراد˙** nitq söyləmə; **~ ضمن˙** çıxış zamanı, çıxış edərkən; **~ کردن** nitq söyləmək, çıxış etmək; **~ به آمدن** çıxışa başlamaq

نظارت [nəzarət // nezarət] 1) baxma, baxış, müşahidə etmə; 2) nəzarət, yoxlama; **~ کردن** a) baxmaq, müşahidə etmək; b) nəzarət etmək, yoxlamaq

نظاره [nezare] tamaşa etmə, seyr etmə, baxma, diqqətlə gözdən keçirmə; **~ کردن** tamaşa etmək, seyr etmək, baxmaq, diqqətlə gözdən keçirmək

نظافت [nəzafət // nezafət] təmizlik, paklıq, saflıq; **~ کردن** təmizləmək, təmizlik aparmaq

نظام [nezam] 1) qayda, üsul; 2) rejim, quruluş; **اجتماعی ~˙** ictimai quruluş; **سیاسی ~˙** siyasi quruluş; 3) tərtib, düzən, düzüm, düzülüş, qayda

نظام نامه [nezamname] nizamnamə; **حزب ~˙** partiyanın nizamnaməsi

نظامی [nezami] hərbi; **~ نیروهای˙** hərbi qüvvələr

نظر [nəzər] *c.* **انظار** [ənzar] 1) nəzər, baxış; 2) baxış, nöqteyi-nəzər, fikir, düşüncə, mülahizə, rəy; **~ دادن** fikir söyləmək, rəy bildirmək; **از ~ انداختن** gözdən salmaq; **در ~ داشتن** nəzərdə tutmaq; **تحت ~˙** nəzarət altında olmaq; **به (از) ~˙ من** mənim fikrimcə, məncə

نظریه [nəzəriyye] *c.* **نظریات** [nəzəriyyat] 1) nəzəriyyə; 2) *bax* **نظر 2)**

نظم [nəzm] I 1) nizam, intizam, nizam-intizam; 2) səliqə; səliqə-sahman; **~ دادن** səliqəyə salmaq

نظم [nəzm] II nəzm, şeir

نظیر [nəzir] *c.* **نظایر** [nəzayer] oxşar, bənzər, bərabər, tay; **~ بی** bənzərsiz, əvəzsiz, misilsiz; **~ نداشتن** bənzərsiz olmaq, misilsiz olmaq

نظیره [nəzire] 1) *bax* **نظیر**; 2) *c.* **نظایر** [nəzayer] bənzətmə, oxşatma, təqlid etmə; 3) *ədəb.* nəzirə

نعت [nə't] 1) alqış, mədh, tərif; 2) *ədəb.* nət (*Məhəmməd peyğəmbərin (s.) tərifinə həsr olunan şeir; qəsidənin bir növü*); **~ گفتن** a) mədh etmək, tərifləmək; b) təsvir etmək; danışmaq, nağıl etmək

نعره [nə're] nərə, fəryad, qışqırıq, bağırtı, hayqırma; **~ کشیدن (زدن)** nərə çəkmək, qışqırmaq, bağırmaq, hayqırmaq

نعش [nə'ş] cəsəd, meyit

نعل [nə'l] *c.* **نعال** [nəal] nal; **~ زدن (کردن)** nallamaq; ◊ **~ از خر مرده کشیدن** ölü eşşəyin nalını sökmək, çox tamahkar olmaq; **~ افکندن** əldən düşmək; **~ در آتش افکندن** səbirsiz olmaq, səbri kəsilmək (*tükənmək*); **پشه را ~ کردن در هوا** milçəyi havada nallamaq, quşu gözündən vurmaq

نعلبکی [nə'lbəki] nəlbəki

نعلبند [nə'lbənd] nalbənd, nal vuran usta

نعلین [nə'leyn] dabansız kişi ayaqqabısı

نعمت [nemət] *c.* **نعام** [neəm] // **نعمات** [neəmat] 1) nemət; mərhəmət, şəfqət, lütf, yaxşılıq; 2) vardövlət, sərvət; **خدا ~˙** İlahi nemət, İlahi mərhəmət

نعناع [nə'na] nanə; **~ جوهر˙** nanəcövhər

نعوذ بالله [nə'uzobellah] *din.* Allaha pənah! Allah eləməsin! İlahi, bizi qoru!

نعیم [nəim] xoşbəxtlik, səadət; firavanlıq, bolluq, xoş güzəran

نغمه [nəğme] *c.* **نغمات** [nəğəmat] nəğmə, melodiya, mahnı

نغمه پرداز [nəğmepərdaz] 1) xanəndə, müğənni; 2) musiqiçi, sənətçi, bəstəkar, bəstəkar-müğənni

نغمه پردازی [nəğmepərdazi] nəğmə oxuma, mahnı oxuma, xanəndəlik

نغمه خوان [nəğmexan] *bax* **نغمه پرداز**

نغمه خوانی [nəğmexani] *bax* **نغمه پردازی**

نغمه سرا [nəğmesəra] 1) *bax* **نغمه پرداز**; 2) oxuma (*bülbülün, quşların*)

نغمه سرایی [nəğmesərayi] *bax* **نغمه پردازی**

نفاس [nefas] 1) doğuşdan azad olma; 2) doğuşdan sonrakı qanaxma; 3) doğuşdan sonrakı mərhələ

نفاست [nəfasət // nefasət] 1) nəfislik, zəriflik, incəlik; 2) dəyər, qiymət; bahalı şey, qiymətli şey

نفاق [nefağ] nifaq, ixtilaf, ikitirəlik, ziddiyyət, fikir ayrılığı; **~ اهل˙** ikiüzlü adam, məkrli adam; **~ افکندن (انداختن)** nifaq yaratmaq, nifaq salmaq, ikitirəlik yaratmaq, ziddiyyət yaratmaq

نفاق افکن [nefağəfkən] nifaq salan, ixtilaf salan, ikitirəlik yaradan

نفاق افکنی [nefağəfkəni] nifaq salma, ixtilaf salma, ikitirəlik yaratma

نفاق انداز [nefağəndaz] *bax* **نفاق افکن**

نفاق اندازی [nefaqəndazi] *bax* **نفاق افکنی**

نفت [nəft] neft; **سفید ~˙** ağ neft; **~˙ سیاه** mazut; **~ لوله˙** neft kəməri; **~ تصفیه˙** neftayırma; **~ صنایع˙ استخراج˙** neftçıxarma sənayesi

نفتالین [nəftalin] naftalin

نفت خیز [nəftxiz] neft olan, neft çıxarılan; **~ کشورهای˙** neft çıxarılan ölkələr

نفت سوز [nəftsuz] neftlə işləyən, neftlə yanan; **~ چراغ˙** neft lampası

نفت کش [nəftkeş] neftdaşıyan; **~ کشتی˙** neftdaşıyan gəmi, tanker

نفت گر [nəftgər] neftçi

نفخ [nəfx] köpmə, qabarma, şişmə; **~ کردن** köpmək, qabarmaq, şişmək

نفخه [nəfxe] 1) əsmə (*külək*); 2) şişmə, şişkinlik; ◊ **~ صور˙** *din.* suri-İsrafil, İsrafilin qiyamət günü şeypur çalması

نفر [nəfər] 1) nəfər, adam, insan, şəxs; ~ **پنج** beş nəfər, beş adam; 2) numerativ söz (*insan və dəvə üçün*) **پنج ~ شاگرد** beş şağird; **سه ~ شتر** üç dəvə

نفربر [nəfərbər] sərnişin daşıyan, nəqliyyat; ~ **کشتی** sərnişin gəmisi

نفرت [nefrət] nifrət; **داشتن ~** nifrət etmək

نفرت انگیز [nefrətəngiz] xoşagəlməz, nifrət oyadan

نفرت آور [nefrətavər] *bax* **نفرت انگیز**

نفرت بار [nefrətbar] nifrətli; ~ **نگاه** nifrətli baxış

نفرین [nefrin] qarğış, bəddua; **کردن (گفتن) ~** qarğış etmək

نفرین کرده [nefrinkərde] 1) lənətlənmiş, lənətə gəlmiş; 2) bədbəxt

نفس [nəfəs] *c.* **انفاس** [ənfas] 1) nəfəs; ~ **یک** birnəfəsə; 2) an, bir an; **کشیدن ~** nəfəs çəkmək, nəfəs almaq; ◊ **~ آخر را کشیدن** nəfəsi kəsilmək, ölmək; **~ کسی را بریدن** birinin nəfəsini kəsmək, birisinin ağzını mumlatmaq; **~ از جای گرم برآوردن** ağzı isti yerdə olmaq

نفس [nəfs] *c.* **نفس** [nofus] 1) can, ruh, daxili aləm; **~ لوامه** daxili səs, vicdan əzabı; **~ مطمئنه** vicdan təmizliyi, saf ruh, ruhani hiss (*peyğəmbərlərdə, din xadimlərində*); 2) nəfs, tamah, ehtiras, şəhvət, həvəs, maraq; **~ اماره** şeytani hiss, şəhvət; **~ هوای** ehtiras hisləri, şəhvət hisləri; 3) fərd, insan, şəxs, şəxsiyyət; **~ ناطقه** şüurlu varlıq; danışan canlı; ◊ **~ اتکا به** özünə arxayın olma, şüurlu olma

نفسانی [nəfsani] 1) duyulan, qavranılan; 2) şəhvətpərəst; ehtiraslı, şəhvətli, şəhvani; **~ خواهش های** şəhvani xahişlər; 3) ruhi, psixi; **~ علوم** psixologiya

نفسانیات [nəfsaniyyat] 1) şəhvətpərəstlik; şəhvət, ehtiras; 2) daxili aləm, ruh aləmi; psixika

نفسانیه [nəfsaniyye] *bax* **نفسانی**

نفس پرست [nəfspərəst] şəhvətpərəst, şəhvət düşkünü

نفس پرستی [nəfsپərəstی] *bax* **نفس پرست**

نفس تنگی [nəfəstəngi] təngnəfəslik, nəfəs tutulması, boğulma, astma

نفسی [nəfsi] *bax* **نفسانی**

نفع [nəf'] fayda, xeyir, mənfəət, gəlir, qazanc; **~ و ضرر** qazanc və zərər; **(کردن) بردن ~** gəlir götürmək, qazanc əldə etmək; **رساندن ~** qazanc gətirmək

نفع پرست [nəf'pərəst] mənfəətpərəst, mənfəətgüdən; acgöz, tamahkar

نفع پرستی [nəf'pərəsti] mənfəətpərəstlik, mənfəət güdmə; acgözlük, tamahkarlıq

نفوذ [nofuz] 1) təsir; 2) nüfuz, avtoritet, sözü keçmə; 3) keçmə, sızma, süzülüb axma; **~ آب در زمین** suyun torpağa sızması; **داشتن ~** a) təsir etmək; b) nüfuzlu olmaq, sözükeçən olmaq; **کردن ~** təsir etmək; **~ تحت قرار دادن** təsir altına salmaq, təsir altında saxlamaq; **~ تحت قرار گرفتن** təsir altına düşmək

نفوذپذیر [nofuzpəzir] suburaxan, sukeçirən; **~ سنگ های** suburaxan süxurlar

نفوذناپذیر [nofuznapəriz] suburaxmayan, sukeçirməyən; **~ طبقه** suburaxmayan təbəqə

نفوس [nofus] *t.* **نفس** əhali; **~ سرشماری** əhalinin siyahıya alınması

نفهم [nəfəhm] qanmaz, istedadsız, başa düşməyən

نفهمی [nəfəhmi] qanmazlıq, bilməmə, başa düşməmə; **خود را به ~ زدن** özünü bilməməzliyə vurmaq

نفهمیده [nəfəhmide] başa düşmədən, anlamadan, bilmədən; **~ حرف مزن!** başa düşmədən danışma!

نفی [nəfy] təkzib, təkzib etmə; inkar, inkar etmə, danma, boynundan atma; **کردن ~** təkzib etmək; inkar etmək

نفیر [nəfir] 1) şeypur; 2) fəryad, qışqırıq, çığır-bağır, haray, haray-həşir; **خواب ~** xorultu

نفیس [nəfis] nəfis, qiymətli, bahalı, əla; **~ فرش** nəfis xalça, bahalı xalça; **~ کتابهای** nadir kitablar

نفیسه [nəfise] *bax* **نفیس**

نقاب [neğab] 1) niqab, rübənd, örtük, pərdə; 2) maska; **انداختن ~** niqab örtmək, örtük salmaq; **برداشتن ~** a) örtüyü götürmək; b) maskanı götürmək

نقاب پوش [neğabpuş] 1) niqablı, örtüklü, rübəndli; 2) maskalı

نقاب دار [neğabdar] *bax* **نقاب پوش**

نقاد [nəğğad] 1) tənqidçi; 2) tənqid edən, hər bir şeyə irad tutan; 3) dəmir pula əyar vuran (*usta*)

نقادی [nəğğadi] 1) tənqidçilik; 2) hər şeyə irad tutma; 3) dəmir pula əyar vurma

نقاره [nəğğare] nağara; **زدن ~** nağara çalmaq

نقاش [nəğğaş] 1) rəssam; 2) rəngsaz, boyaqçı

نقاشی [nəğğaşi] 1) rəssamlıq; 2) rəngsazlıq, boyaqçılıq; **کردن ~** a) rəssamlıq etmək; b) rəngsazlıq etmək

نقال [nəğğal] nağıl söyləyən, hekayə söyləyən

نقاله [nəğğale] keçirici, ötürücü (*alət, mexanizm*); **~ تسمه** ötürücü lent, transportyor, konveyer

نقاهت [nəğahət // neğahət] kefsizlik, naxoşluq; halsızlıq, zəiflik

نقب [nəğb] 1) lağım, lağım atma; yeri altdan qazma; 2) yeraltı dar keçid, yeraltı deşik; **زدن ~** lağım atmaq, yeri altdan qazmaq

نقد [nəğd] I tənqid; **~ ادبی** ədəbi tənqid; **کردن ~** tənqid etmək

نقد [nəğd] II nağd; **~ پول** nağd pul; **خریدن ~** nağd pula almaq

نقداً [nəğdən] 1) nağd olaraq, pulla; 2) *dan.* hələlik

نقدی [nəğd] *bax* **نقد** II; **~ معامله** nağd əməliyyat, nağd müamilə; **~ کمک** pulla kömək

نقره [noğre] gümüş; **~ انگشتر** gümüş üzük

نقره آلات [noğrealat] gümüş əşyalar

نقره ای [noğrei] 1) gümüşdən düzəldilmiş; 2) gümüşü

نقره دار [noğredar] gümüşlü, gümüşü olan

نقش [nəğş] 1) şəkil, rəsm; 2) rol; **اجرای ~ کردن** rol oynamaq (*filmdə, teatrda*); **داشتن ~** rol oynamaq, rolu olmaq, təsir etmək; ◊ **~ بر آب زدن (بستن)** a) boş-boşuna iş görmək, xəlbirlə su daşımaq; b) hiylə işlətmək; **~ خوب آوردن** a) bəxti gətirmək; b) hiylə işlətmək; **~ زمین کردن** kürəyini yerə vurmaq, yerə yıxmaq

نقش و نگار [nəğşoneqar] naxış, bəzək, ornament

نقشه [nəğşe] 1) xəritə; **جهان ~•** dünya xəritəsi; 2) plan; **کشیدن ~** plan tərtib etmək

نقشه بردار [nəğşebərdar] 1) topoqraf; 2) kartoqraf

نقشه برداری [nəğşebərdari] 1) topoqrafiya; 2) kartoqrafiya

نقشه دار [nəğşedar] naxışlı, bəzəkli, ornamentli; güllü

نقص [nəğs] *c.* **نواقص** [nəvağes] 1) nöqsan, eyib, defekt, çatışmazlıq; 2) azlıq

نقصان [noğsan] 1) *bax* **نقص**; 2) azlıq, azalma, əskilmə; 3) aşağı düşmə, enmə; **داشتن ~** nöqsanı olmaq, eybi olmaq; **یافتن ~** a) ziyana düşmək; b) azalmaq

نقص دار [nəğsdar] nöqsanlı, defektli, eyibli

نقض [nəğz] pozma; pozulma (*and, qanun*); əməl etməmə, riayət etməmə; **قول ~•** sözə əməl etməmə; **شدن ~** pozulmaq, riayət olunmamaq; **کردن ~** pozmaq, riayət etməmək

نقطه [noğte] *c.* **نقاط** [noğat] 1) nöqtə (*durğu işarəsi*); 2) sahə, mərkəz (*şəhərdə*); məhəllə, yer; **ضعف ~•** zəif nöqtə, zəif yer (*insanda, insan xasiyyətində*); **گذاشتن ~** nöqtə qoymaq; ◊ **مقابل ~•** əkslik, ziddiyyət

نقطه گذاری [noğteqozari] 1) nöqtə qoyma (*hərflərdə*); 2) durğu işarələrini qoyma; **~ علامت•** durğu işarələri; **~ قواعد•** durğu işarələrinin qoyulması qaydası

نقل [nəğl] I 1) nağıl; hekayə; rəvayət; 2) rəvayət etmə, söyləmə, danışma, xəbər vermə; **~• قول کردن** kiminsə dediklərini söyləmək; başqasının dilindən danışmaq

نقل [nəğl] II daşıma, aparma, köçürmə; **~• مکان کردن** başqa yerə köçmək, daşınmaq; **~• مکان دادن** başqa yerə daşımaq; köçürmək

نقل [noğl] *c.* **نقول** [noğul] noğul; **~• بادام** badamlı noğul; ◊ **~• مجلس (محفل) بودن** a) dillər əzbəri olmaq; b) duzlu-məzəli olmaq, şirin-şəkər olmaq

نقلاً [nəğlən] 1) nağıl yolu ilə, rəvayət şəklində; 2) danışaraq, deyərək, söyləyərək

نقل و نبات [nəğlonəbat] çeşidli şirniyyat (*noğul, nabat*)

نقلیه [nəğliyye] nəqliyyat; **وسایل•** **~** nəqliyyat vasitələri

نقیض [nəğiz] zidd, əks; ziddiyyət, əkslik, müxalif, ziddiyyətli; **اخبار•** **ضد و ~** ziddiyyətli xəbərlər

نقیضه [nəğize] *bax* **نقیض**

نک [nok] *bax* **نوک**

نکات [nokat] *t.* **نکته**; **~• حکیمانه** hikmətli sözlər

نکاح [nekah] nikah, kəbin; evlənmə; **کردن ~** kəbin kəsdirmək; evlənmək; **به ~ درآوردن** evləndirmək; **به ~ درآمدن** ərə getmək

نکبت [nekbət // nəkbət] *c.* **نکبات** [nekəbat] çətinliklər; bəxti gətirməmə, bədbəxtlik, müsibət, fəlakət

نکبت بار [nekbətbar] yazıq, acınacaqlı, bədbəxt, biçarə, zavallı; **~• سرنوشت** acınacaqlı tale; **~• قیافه** yazıq görkəm

نکبت زدگی [nekbətzədegi] bədbəxtlik, yazıqlıq, yoxsulluq

نکبت زده [nekbətzəde] 1) *bax* **نکبت بار**; 2) fəlakətlə üzləşən, dara düşən, çətinliyə düşən

نکتار [nektar] nektar (*bal şirəsi, bitki şirəsi, meyvə şirəsi*)

نکته [nokte] *c.* **نکات** [nokat] 1) *bax* **نقطه**; 2) incə fikir, incə mətləb; hikmətli söz

نکته بین [noktebin] dəqiq, diqqətli, incəliklərə diqqət yetirən

نکته پرداز [noktepərdaz] hazırcavab, fərasətli, dərrakəli

نکته پردازی [noktepərdazi] hazırcavablıq, dərrakə

نکته دان [noktedan] zirək, dərrakəli, fərasətli, hazırcavab

نکته سنج [noktesənc] 1) *bax* **نکته دان**; 2) gözüaçıq, ayıq, zirək

نکته شناس [nokteşenas] *bax* **نکته سنج**

نکته فهم [noktefəhm] *bax* **نکته دان**

نکته گیر [noktegir] öcəşkən, hər şeyə irad tutan, bəhanəçi, bəhanə axtaran

نکته گیری [noktegiri] öcəşkənlik, hər şeyə irad tutma, bəhanə axtarma

نکو [neku] *bax* **نیکو**

نکوهش [nekuheş] pisləmə, qınama, töhmət, məzəmmət, danlaq; **کردن ~** pisləmək, qınamaq, məzəmmət etmək, danlamaq

نکوهیدن [nekuhidən] *bax* **نکوهش کردن (نکوهش** *sözündə*)

نگار [neqar] **نگاشتن** *f.-nin k.*; 1) şəkil, rəsm, naxış, bəzək; təsvir; 2) *şair.* sevgili, gözəl

نگارخانه [neqarxane] *bax* **نگارستان**

نگارستان [neqarestan] 1) rəssamlıq sərgisi, şəkil qalereyası; 2) rəssamın iş studiyası (*emalatxanası*)

نگارش [neqareş] 1) yazı, yazı yazma; qələmə alma; **~ آیین•** yazı qaydaları; 2) şəkil çəkmə, rəsm çəkmə

نگارنده [neqarənde] yazıçı, yazar; yazan, müəllif

نگاره [neqare] şəkil, rəsm; miniatür; naxış; fiqur

نگاه [neqah] baxış, baxma, nəzər salma; **انداختن ~** nəzər salmaq; **~ داشتن** saxlamaq, qorumaq, mühafizə etmək; **کردن ~** baxmaq

نگاهبان [neqahban] gözətçi, qarovulçu, qoruyucu, qoruyan, cangüdən

نگاهدار [neqahdar] qoruyan, gözləyən, saxlayan

نگاهداری [neqahdari] qoruma, saxlama, mühafizə etmə; **کردن ~** a) qorumaq, saxlamaq; b) baxmaq, qayğısına qalmaq

نگران [negəran] nigaran, həyəcanlı, pərişan, iztirab çəkən, gözü yolda qalan, gözləyən; **بودن ~** nigaran qalmaq, həyəcanlanmaq, gözü yolda qalmaq

نگرانی [negərani] nigaranlıq, nigarançılıq, həyəcan, pərişanlıq, iztirab; **داشتن ~** nigaran olmaq, narahat olmaq, həyəcanlanmaq

نگرش [negəreş] 1) baxış, nəzər; 2) dünyagörüşü; **متفاوت ~•** fərqli dünyagörüşü

نگریستن [negəristən] *k.* **نگر** [negər] baxmaq, görmək, nəzər salmaq, diqqət yetirmək

نگفته [nəqofte] deyilməmiş, söylənilməmiş; **~ حرفهای•** deyilməmiş sözlər

نگو [nəgu] demə, sən demə (*modal söz*)

نگون [nequn] devrilmiş, çevrilmiş, yıxılmış, başıaşağı salınmış; شدن ~ devrilmək, çevrilmək, yıxılmaq; کردن ~ devirmək, çevirmək, yıxmaq

نگون بخت [nequnbəxt] bədbəxt, biçarə, yazıq

نگهبان [negəhban] *bax* نگاهبان

نگهداشتن [negəhdaştən] *bax* نگاه داشتن (نگاه *sözündə*)

نگین [negin] 1) üzük qaşı; 2) üzük, möhürlü üzük; ◊ به زیر ~ درآوردن özünə tabe etmək, işğal etmək, çənginə keçirmək; زیر ~ داشتن hakimlik etmək, ağalıq etmək

نلبکی [nəlbəki] *bax* نعلبکی

نم [nəm] nəm, rütubət, yaş; پس ~ دادن rütubət buraxmaq, yaş olmaq; کشیدن ~ nəm çəkmək; ◊ پس (بیرون) ~ ندادن xəsis olmaq, simic olmaq

نما [nəma] نمودن *f.-nin k.*; görünüş, görkəm, zahiri görünüş; بد ~ pis görünüşlü; pis görkəmli, çirkin

نمابر [nəmabər] faks

نماد [nəmad] simvol, nişanə, əlamət; زیبایی ~ gözəllik simvolu

نماز [nəmaz] namaz; آیات ~ təbii fəlakətdən (*zəlzələdən, qasırğadan və s.*) sonra qılınan namaz; بامداد ~ (صبح) sübh namazı; پیشین (ظهر) ~ günorta namazı; پسین (عصر) ~ ikindi namazı; شام (مغرب) ~ axşam namazı; خفتن (عشا) ~ gecə namazı; کردن (گزاردن) ~ namaz qılmaq

نمازخوان [nəmazxan] namaz qılan

نمازگزار [nəmazqozar] *bax* نمازخوان

نمازگزاری [nəmazqozari] namaz qılma; کردن ~ namaz qılmaq

نماهنگ [nəmahəng] klip; ساختن ~ klip çəkmək

نمایان [nəmayan // nemayan // nomayan] 1) görünən, hiss olunan; 2) açıq, aşkar, açıq-aşkar, aydın, məlum; ساختن ~ məlum etmək, aşkar etmək; شدن ~ görünmək, aşkar olmaq

نمایاندن [nəmayandən] *k.* نمای [nəmay] göstərmək, aşkar etmək

نمایش [nəmayeş // nemayeş // nomayeş] 1) nümayiş, sərgiyə qoyma; göstərmə, nümayiş etdirmə; 2) tamaşa; دادن ~ a) nümayiş etdirmək, göstərmək; b) tamaşa göstərmək; به ~ گذاشتن ~ *bax* دادن **a)**

نمایشگاه [nəmayeşqah] sərgi, sərgi zalı

نمایشنامه [nəmayeşname] pyes, səhnə əsəri, dram əsəri, ssenari; ~ اجرای pyesin tamaşaya qoyulması

نمایندگی [nəmayəndegi] 1) nümayəndəlik, agentlik; 2) filial, şöbə; ~ رسمی rəsmi nümayəndəlik; هیئت ~ nümayəndə heyəti

نماینده [nəmayənde // nomayənde] nümayəndə, vəkil, deputat; مجلس ~ deputat, millət vəkili

نمد [nəməd] keçə

نمدار [nəmdar] nəmli, rütubətli, yaş; ~ لباس yaş paltar

نمدپوش [nəmədpuş] keçə paltarlı, keçə paltar geymiş

نمدزین [nəmədzin] keçə yəhəraltı

نمدمال [nəmədmal] keçəçi, keçəbasan

نمدمالی [nəmədmali] keçəçilik, keçə basma; کردن ~ keçəçilik etmək, keçəçiliklə məşğul olmaq

نمدی [nəmədi] keçədən düzəldilmiş; ~ کلاه keçə papaq; ◊ افتاب کردن ~ fürsət ələ keçirmək; fürsət düşmək

نمدیدگی [nəmdidegi] nəm çəkmə, yaş olma, islanma

نمدیده [nəmdide] nəm çəkmiş, yaş olmuş, islanmış

نمدین [nəmədin] *bax* نمدی

نمره [nomre] *c.* نمرات [nomərat] 1) nömrə; اتاق ~ otağın nömrəsi; 2) qiymət, bal; 3) ölçü; کفش ~ ayaqqabının ölçüsü; 4) *dan.* hiyləgər, bic, fırıldaqçı; دادن ~ qiymət qoymaq, qiymətləndirmək; گرفتن ~ qiymət almaq

نمره دار [nomredar] nömrəli, nömrələnmiş, nömrəsi olan

نمک [nəmək] duz; بی ~ duzsuz; پاشیدن ~ duz səpmək; ریختن ~ duz əlavə etmək, duz qatmaq; زدن ~ duz tökmək, duzlamaq; با ~ *məc.* duzlu, məzəli, cəlbedici; ◊ بر زخم ~ پاشیدن yaraya duz tökmək, yaralı yerə toxunmaq, yaranı deşmək; حق ~ نگهداشتن qədir bilmək, yaxşılığı bilmək; نان و ~ خوردن duz-çörək kəsmək

نمک بحرام [nəməkbehəram] qədirbilməz, nankor, duz-çörək itirən

نمک بحرامی [nəməkbehərami] qədirbilməzlik, nankorluq, duz-çörək itirmə

نمک پاش [nəməkpaş] duzsəpən, duzqabı

نمک پرورده [nəməkpərvərde] 1) yetişdirilmiş, yetirmə, böyüdülmüş; 2) borclu, minnətdar; من ~ شما هستم mən sizə borcluyam (*minnətdaram*)

نمک دان [nəməkdan] duzqabı

نمک زار [nəməkzar] duzlaq, şoranlıq

نمک شناس [nəməkşenas] qədirbilən, yaxşılığı bilən, sədaqətli, sadiq

نمک شناسی [nəməkşenasi] qədirbilmə, yaxşılığı bilmə, sədaqət

نم کشیدگی [nəmkeşidegi] *bax* نم دیدگی

نم کشیده [nəmkeşide] *bax* نم دیده

نمک ناشناس [nəməknaşenas] *bax* نمک بحرام

نمک ناشناسی [nəməknaşenasi] *bax* نمک بحرامی

نمکی [nəməki] 1) duzlu, şor; 2) şoran; 3) gözəl, məlahətli

نمکین [nəməkin] 1) *bax* نمکی; 2) hazırcavab

نمناک [nəmnak] *bax* نمدار; ~ هوای rütubətli hava

نمناکی [nəmnaki] nəmişlik, nəmlilik, rütubət

نمو [nomov(v) // nəmov(v) // nemov(v)] 1) böyümə, bitmə, cücərmə; 2) inkişaf etmə, artma, çoxalma; کردن ~ a) böyümək, bitmək, cücərmək; b) inkişaf etmək; artmaq, çoxalmaq

نمود [nəmud // nemud // nomud] 1) görkəm, görünüş; 2) nişanə, əlamət; کردن (داشتن) ~ a) görünmək; b) gözəl görünmək, diqqəti cəlb etmək

نمودار [nəmudar // nemudar // nomudar] görünən, gözə çarpan, aşkara çıxan, nəzərə çarpan; شدن ~ görünmək, gözə görünmək, aşkar olmaq

نمودن [nəmudən// nemudən // nomudən] *k.* نما [nəma] 1) göstərilmək; göstərmək; aşkar etmək; 2) nəzərə çarpmaq, gözə çarpmaq,

aşkar olmaq; 3) etmək, eləmək; ~ نیکی yaxşılıq etmək

نمونه [nəmune //nemune //nomune] nümunə, misal, örnək

نمونه ای [nəmunei] nümunəvi, hamıdan yaxşı

نمونه برداری [nəmunebərdari] nümunə götürmə (*qandan, sidikdən*)

نمونه گیری [nəmunegiri] nümunə götürmə, nümunə seçmə

نمی [nəmi] nəmlik, rütubət

نمیدن [nəmidən] 1) nəm çəkmək, nəmli olmaq; 2) meyil etmək, diqqət yetirmək

نمیرا [nəmira] ölməz

ننگ [nəng] ar, eyib; biabırçılıq, rüsvayçılıq; است ~ eyibdir; داشتن ~ utanmaq; biabırçı hesab etmək

ننگ آمیز [nəngamiz] biabırçı, rüsvayçı

ننگ آور [nəngavər] *bax* ننگ آمیز

ننگ آوری [nəngavəri] biabırçılıq, rüsvayçılıq

ننگ بار [nəngbar] *bax* ننگ آمیز

ننگین [nəngin] 1) biabır olmuş, rüsvay olmuş; 2) *bax* ننگ آمیز; ~ شدن biabır olmaq, rüsvay olmaq

ننو [nənu] 1) beşik; 2) beşik nəğməsi; زدن ~ a) beşik asmaq; b) beşik nəğməsi oxumaq

نو [nou] təzə, yeni; سال ~ yeni il; ~ از yenidən; کردن ~ təzələmək, yeniləşdirmək

نوا [nəva] I 1) səs, ahəng; 2) nəğmə, mahnı, melodiya; oxuma; مرغ ~ quşların oxuması

نوا [nəva] II 1) var-dövlət, sərvət; 2) ruzi, dolanacaq, yaşayış vasitəsi

نوا [nəva] III *bax* نواده

نواحی [nəvahi] *t.* ناحیه

نواخت [nəvaxt] 1) çalma (*musiqi alətlərində*); 2) melodiya, nəğmə; 3) ritm, temp, surət

نواختن [nəvaxtən] *k.* نواز [nəvaz] 1) çalmaq (*musiqi alətlərində*); 2) nəvaziş etmək, mehribanlıq göstərmək, oxşamaq, əzizləmək; 3) kötəkləmək, vurmaq, döymək

نوادر [nəvader] *t.* نادره

نواده [nəvade] *c.* نوادگان [nəvadeqan] 1) gələcək nəsil; 2) nəvə; 3) nəticə

نوار [nəvar] 1) xətt; سرحد ~ sərhəd xətti; 2) lent, plyonka; متحرک ~ konveyer; ضبط صوت ~ maqnitofon lenti; روی ~ ضبط کردن maqnitofon lentinə yazmaq

نوازش [nəvazeş] 1) nəvaziş, oxşama, əzizləmə; 2) lütf, mərhəmət, şəfqət, mehribanlıq; کردن ~ a) oxşamaq, əzizləmək; b) mərhəmət göstərmək, mehribanlıq göstərmək

نوازشگر [nəvazeşgər] 1) nəvaziş, əzizləyən; 2) mərhəmətli, şəfqətli, mehriban

نوازندگی [nəvazəndegi] 1) çalma (*musiqi alətlərində*); 2) musiqiçilik sənəti

نوازنده [nəvazənde] 1) musiqiçi, çalğıçı; 2) oxşayan, əzizləyən, mehribanlıq edən

نوازیدن [nəvazidən] *bax* نواختن

نوان [nəvan] 1) titrəyən, əsən; 2) xəstə, zəif, gücsüz

نوان خانه [nəvanxane] əlillər evi, qocalar evi

نوآموز [nouamuz] 1) ibtidai məktəb şagirdi; 2) yeni öyrənən, təcrübəsiz işçi; yeni şagird

نواندیش [nouəndiş] yenifikirli, yenioəqidəli, yenidüşüncəli

نوآور [nouavər] yenilikçi, novator, yenilik gətirən, yenilik yaradan

نوآوری [nouavəri] yenilikçilik, novatorluq

نوآیین [nouayin] 1) yeni yaranmış (*adət, inanc*); 2) gözəl bəzənmiş, təzələnmiş; بهار ~ yeni bahar

نوباوه [noubave] *c.* نوباوگان [noubaveqan] 1) yeniyetmə, gənc, cavan, yeni nəsil; 2) yeni meyvə, yeni yetişən meyvə; yetişən meyvə

نوبت [noubət] 1) növbə; 2) vaxt, zaman, müddət; در نوبت های معین müəyyən vaxtlarda; 3) dəfə, kərə; ~ گرفتن a) növbə tutmaq; b) vaxt almaq

نوبت کار [noubətkar] növbəli işçi, növbəli işdə işləyən

نوبت کاری [noubətkari] növbəli iş

نوبتی [noubəti] növbəti, növbədə olan; növbə ilə işləyən; کارهای ~ növbəli işlər

نوبر [noubər] 1) novbar, ağacın ilk barı; انگور ~ novbar üzüm; 2) *bax* نوباوه 2)

نوبنیاد [noubonyad] yeni qurulmuş, təzə yaradılmış; کشورهای ~ yeni yaranmış ölkələr

نوبه [noube] I *bax* نوبت

نوبه [noube] II malyariya, qızdırma, titrətmə; کردن ~ malyariyaya tutulmaq

نوبهار [noubəhar] novbahar, ilk bahar; ◊ جوانی ~ cavanlığın ilk baharı

نوپا [noupa] *bax* نوبنیاد; دول ~ yeni qurulmuş dövlətlər

نوپرداز [noupərdaz] *bax* نوآور; شاعر ~ novator şair

نوجوان [noucəvan] yeniyetmə, gənc; پسر ~ yeniyetmə oğlan; دختر ~ yeniyetmə qız

نوجوانی [noucəvani] yeniyetməlik yaşları, cavanlıq çağları, ilk gənclik illəri

نوچه [nouçe] şagird (*idman növlərində*)

نوحه [nouhe] 1) ağlama, nalə, şivən (*ölən üçün*); 2) mərsiyə, ağı; خواندن ~ mərsiyə oxumaq, ağı demək; کردن ~ ağlamaq, nalə çəkmək, şivən qoparmaq (*ölən üçün*)

نوحه خوان [nouhexan] mərsiyəxan, növhə oxuyan, ağı deyən

نوحه خوانی [nouhexani] mərsiyəxanlıq, növhə oxuma, ağı demə

نوحه گر [nouhegər] *bax* نوحه خوان

نوحه گری [nouhegəri] *bax* نوحه خوانی

نوخاسته [nouxaste] 1) cavan, gənc; 2) cavan budaq; cavan ağac; 3) gənc idmançı; 4) *bax* نوجوان

نوخط [nouxət(t)] bığı təzə çıxmı bığ yeri təzəcə tərləmiş

نوخیز [nouxiz] təzə bitmiş, təz açılmış (*gül, çiçək*); گل ~ təzə açı mış gül

نود [nəvəd] doxsan

نوداماد [noudamad] təzə bəy, təz evlənmiş gənc

نودم [nəvədom] doxsanıncı

نودمیده [noudəmide] təzə açılm (*gül*); təravətli, təzəcə çiçəkləmi چمن ~ təzə çəmən

نودمین [nəvədomin] *bax* نودم

نور [nur] *c.* انوار [ənvar] nur, işı işıqlıq, aydınlıq, şüa; ماه ~ ay işığ (دادن) پاشیدن ~ nur saçmaq, işıqlan dırmaq; ◊ چشم ~ göz işığı, əzi övlad; علی ~ daha yaxşı, lap yax

نورافشان [nurəfşan] işıqsaçan, nursaçan, işıqlandıran, parlayan

نورافشانی [nurəfşani] işıqlanma, işıq salma, parıldama

نورافکن [nurəfkən] 1) projektor; 2) *bax* **نورافشان**

نورافکنی [nurəfkəni] *bax* **نورافشانی**

نورانی [nurani] 1) nurlu, işıqlı, parıltılı, parlaq, parlayan, aydın; ~ **روز**• aydın gün; 2) gözəl, xoşbəxt, parlaq; 3) nurani (*görkəm*), gözəl, yapışıqlı; ~ **چهره**• nurani sifət

نورانیت [nuraniyyət] 1) işıqlılıq, nurluluq; 2) nuranilik, xeyirxahlıq (*görkəmdə*)

نوربران [nurbaran] işıqsaçan, nursaçan; **کردن** ~ nura qərq etmək, bərk işıqlandırmaq

نوربخش [nurbəxş] nursəpən, nursaçan, nura boyayan, işıqlandıran, şəfəqləndirən

نورچشمی [nurçeşmi] göz işığı (*övlad üçün*); sevimli uşaq

نورد [nəvərd] **نوردیدن** *f.-nin k.*; 1) diyircək; 2) vərdənə

نوردیدن [nəvərdidən] 1) keçmək, ötmək, keçib getmək; 2) səyahət etmək

نورس [nourəs] 1) təzə, təzə yetişmiş, təravətli; ~ **میوه**• təzə yetişmiş meyvə; 2) cavan, gənc, yeniyetmə; ~ **فرزند**• yeniyetmə övlad

نورسته [nourəste] 1) təzə bitmiş, yeni cücərmiş, cavan, zərif (*bitki*); ~ **گل**• təzə açılmış gül; ~ **نهال**• cavan ağac; 2) cavan, gənc

نورسیده [noureside] 1) təzə gəlib çatmış; 2) yeni doğulmuş, təzə anadan olmuş (*uşaq*); 3) *bax* **نورس 1)**

نوروز [nevroz] *tib.* nevroz

نوروز [nouruz] novruz; ~ **عید**• Novruz əayramı

نورولوژی [noroloji] *tib.* nevralgiya

نوزاد [nouzad] təzə doğulmuş (*uşaq*), çağa

نوزده [nuzdəh] on doqquz

نوزدهم [nuzdəhom] on doqquzuncu

نوزدهمین [nuzdəhomin] *bax* **نوزدهم**

نوساخت [nousaxt] yeni tikilmiş, təzə tikilmiş, yeni düzəldilmiş; ~ **خانه**• yeni tikilmiş ev

نوساز [nousaz] *bax* **نوساخت**

نوسازی [nousazi] 1) təmir, bərpa; 2) təzələmə, yeniləşmə, yeniləşdirmə

نوسان [nəvəsan] 1) tərpənmə, titrəyiş; 2) tərəddüd, qərarsızlıq, enib-qalxma (*qiymət*)

نوش [nuş] 1) nuş, yemə, içmə; **جان** ~• nuş olsun! 2) şirin içki, dadlı içki; bal, şərbət; 3) ləzzət, kef; **و نیش** ~ acılı-şirinli (*hadisə*); **کردن** ~ yemək, içmək; **جان کردن** ~• iştaha ilə yemək, ləzzətlə yemək

نوشابه [nuşabe] içki, limonad

نوشاندن [nuşandən] içirtmək

نوشانیدن [nuşanidən] *bax* **نوشاندن**

نوشتار [neveştar] yazılmış, yazılan

نوشت افزار [neveştəfzar] dəftərxana ləvazimatı, yazı ləvazimatı

نوشتن [neveştən] *k.* **نویس** [nevis] yazmaq

نوشته [neveşte] **نوشتن** *f.-nin k.z.f.sif.*; 1) yazı; kağız; sənəd; 2) məktub

نوشدارو [nuşdaru] 1) balzam, dərman, şəfaverici dava; 2) padzəhər, zəhərə qarşı dərman, antitoksin

نوشیدن [nuşidən] içmək

نوشیدنی [nuşidəni] 1) içməli; ~ **آب**• içməli su; 2) içki

نوظهور [nouzohur] yeni, yeni yaranmış, təzə, təzəcə çıxmış; **اجناس**• ~ yeni mallar, təzə şeylər

نوع [nou'] *c.* **انواع** [ənva'] 1) növ, cins, qisim; **جدید** ~• yeni növ; ~ **به** ~ növbənöv, cürbəcür; 2) tərz, üsul, yol, qayda; **دیگر** ~• **به** başqa üsulla, başqa yolla

نوع پرست [nou'pərəst] 1) altruist; 2) humanist, insanpərvər

نوع پرستی [nou'pərəsti] 1) altruizm; 2) humanizm, insanpərvərlik

نوع پرور [nou'pərvər] *bax* **نوع پرست**

نوع پروری [nou'pərvəri] *bax* **نوع پرستی**

نوع خواه [nou'xah] *bax* **نوع پرست**

نوع دوست [nou'dust] *bax* **نوع پرور**

نوع دوستی [nou'dusti] *bax* **نوع پرستی**

نوعروس [nouərus] təzə gəlin

نوغان [nouğan] barama toxumu; ~ **کرم**• baramaqurdu

نوغان داری [nouğandari] baramaçılıq

نوک [nok // nuk] 1) uc; **قلم** ~• qələmin ucu; 2) dimdik; **پرنده** ~• quşun dimdiyi; **زدن** ~ dimdikləmək; **زبان مو درآوردن** ~• dilin ucunda tük bitmək; dilində tük bitmək; ~ **چیدن (قیچی کردن)** sözünü ağzında qoymaq

نوکار [noukar] təzə işləyən, təcrübəsiz

نوک تیز [noktiz] 1) iti, sivri, sivriuclu; 2) itidimdikli

نوکدار [nokdar] 1) itiuclu; 2) dimdikli

نوکر [noukər] 1) nökər; 2) qulluqçu, məmur; **دولت** ~• dövlət məmuru

نوکری [noukəri] 1) nökərlik, nökərçilik; 2) məmurluq; **کردن** ~ nökərlik etmək

نوکیسه [noukise] təzə pullanmış, oliqarx

نوگرا [nougəra] yenilikçi, novator, yenilik gətirən, yenilik yaradan

نوگرایی [nougərayi] yenilikçilik, novatorluq, yenilik gətirmə, yenilik yaratma

نوگل [nouqol] təzə açılmış (*gül*), təravətli gül

نول [novel] novella

نولیست [novelist] novellaçı, novella yazan

نومید [noumid] *bax* **ناامید**

نومیدی [noumidi] *bax* **ناامیدی**

نونهال [nounəhal] 1) ting, şitil, qələm (*ağac*); 2) cavan, gənc (*oğlan, qız*)

نوه [nəve] nəvə

نوید [nəvid // novid] muştuluq, xoş xəbər, müjdə; **دادن** ~ müjdə vermək, xoş xəbər vermək

نویسندگی [nevisəndegi] yazıçılıq, yazıçılıqla məşğul olma

نویسنده [nevisənde] yazıçı, müəllif

نوین [novin] yeni, təzə; ~ **سبک**• yeni üslub

نه [nə] yox, deyil (*inkar əlaməti*); **بابا** ~ əsla; **من~ تو** ~ nə mən, nə sən

نه [noh] doqquz

نهاد [nəhad] 1) orqan, qurum; ~• **ریاست جمهوری**• Prezident Aparatı; 2) təbiət, xasiyyət, xarakter

نهادن [nehadən // nəhadən] *k.* **نه** [neh] qoymaq, yerləşdirmək

نهار [nəhar] 1) *bax* **ناهار**; 2) gündüz, gündüz vaxtı

نهال [nəhal // nehal] ting, şitil, qələm; cavan ağac; pöhrə; **کاشتن** ~ qələm basdırmaq, şitil əkmək

نهالستان [nəhalestan] tinglik, ştillik, tinglik əkilən yer

نهال کاری [nəhalkari] ting əkmə, çələm basdırma; şitil əkmə; **فصل ~** əkin fəsli

نهان [nəhan // nehan] gizli, sirli, məxfi, örtülü; **(کردن) داشتن ~** gizli saxlamaq, gizlətmək

نهانی [nəhani // nehani] gizlində, gizlicə, gizli şəkildə

نهایت [nəhayət // nehayət] nəhayət, son, axır; **~بی** sonsuz

نهایی [nəhayi] 1) sonuncu, axırıncı; **~ امتحانات** buraxılış imtahanları; 2) yekun, final

نهج [nəhc // nəhəc] 1) qayda, üsul, tərz, yol; 2) aydın yol

نه خیر [nəxeyr] *bax* **نخیر**

نهر [nəhr] *c.* **انهار** [ənhar] 1) arx; 2) çay

نهصد [nohsəd] doqquz yüz

نهصدم [nohsədom] doqquz yüzüncü

نهصدمین [nohsədomin] *bax* **نهصدم**

نهضت [nehzət // nəhzət] hərəkat; **~ آزادی بخش** azadlıq hərəkatı

نهفتن [nəhoftən // nehoftən] gizlətmək, gizli saxlamaq

نهم [nohom] doqquzuncu

نهمین [nohomin] *bax* **نهم**

نهنگ [nəhəng] 1) balina; 2) timsah

نهی [nəhy] qadağa, qadağan etmə, yasaq, yasaq etmə; **از منکر ~** şəriətin qadağalarından çəkindirmə; **شدن ~** qadağan olunmaq; **کردن ~** qadağan etmək, yasaq etmək

نهیب [nəhib] 1) qorxu, dəhşət; 2) hədə-qorxu, hədələmə, qorxutma; **زدن ~** hədələmək, hədə-qorxu gəlmək, qorxutmaq

نی [ney] 1) qamış, qarğı; 2) tütək; fleyta

نی [ni] *bax* **نه** [nə]

نیا [niya] *c.* **نیاکان** [niyakan] əcdad, ata-baba, sələf

نیابت [niyabət] 1) əvəz etmə; 2) nümayəndəlik, təmsilçilik; **داشتن ~** nümayəndə olmaq, təmsil etmək

نیاز [niyaz] 1) ehtiyac, möhtac olma; 2) arzu, xahiş, istək; 3) yalvarış; **~ داشتن** ehtiyacı olmaq, möhtac olmaq

نیازمند [niyazmənd] 1) möhtac, ehtiyacı olan; 2) xahiş edən, yalvaran; **بودن ~** möhtac olmaq, ehtiyacı olmaq

نیازمندی [niyazməndi] 1) ehtiyac, zərurət; 2) yoxsulluq, kasıblıq

نیاکان [niyakan] *t.* **نیا** əcdad, atababalar, sələflər

نیام [niyam] 1) qın, qılaf (*qılıncda*); 2) qabıq (*bitkidə*)

نیایش [niyayeş] 1) mədh, tərif; 2) yalvarış, dua; 3) ibadət, sitayiş (*Allaha*); **کردن ~** a) yalvarmaq, dua etmək; b) ibadət etmək, sitayiş etmək

نیت [neyyət] *c.* **نیات** [niyyat] niyyət, məqsəd; istək; hədəf, məram; **~ حسن** xoş niyyətlər, xeyirxahlıq; **داشتن ~** niyyətində olmaq, istəmək; **کردن ~** niyyət etmək

نیر [nəyyer] nurlu, işıqlı, parlaq, parıltılı; **اعظم ~** ən çox işıq saçan; Günəş

نیرنگ [neyrəng] hiylə, fırıldaq, kələk; **زدن ~** kələk gəlmək, hiylə işlətmək

نیرنگ باز [neyrəngbaz] hiyləgər, fırıldaqçı, kələkbaz

نیرنگ بازی [neyrəngbazi] hiyləgərlik, fırıldaqçılıq, kələkbazlıq

نیرنگ ساز [neyrəngsaz] *bax* **نیرنگ باز**

نیرو [niru] qüvvə, güc, qüdrət, iqtidar; **دریایی ~** dəniz donanması; **~ هوایی** hava donanması; **~ بخشیدن**

(دادن) gücləndirmək, möhkəmləndirmək; **(دادن) گرفتن ~** güclənmək, möhkəmlənmək

نیروبخش [nirubəxş] gücləndirən, qüvvətləndirən, möhkəmləndirən

نیروگاه [niruqah] elektrik stansiyası; **~ اتمی** atom-elektrik stansiyası

نیرومند [nirumənd] güclü, qüvvətli, qüdrətli; **شدن ~** güclənmək, qüdrətli olmaq; **کردن ~** gücləndirmək, qüvvətləndirmək

نیرومندی [nirumənd] *bax* **نیرو**

نیز [niz] həmçinin, habelə, da, də; **او ~ آمد** o da gəldi

نیزه [neyze] nizə; **باختن ~** nizə ilə vuruşmaq; **دوانیدن ~** nizə ilə hücum etmək

نیست [nist] deyil, yoxdur; **شدن ~** yox olmaq, məhv olmaq; **کردن ~** yox etmək, məhv etmək

نیستی [nisti] yoxluq, yox olma, məhv olma; **~ و هستی** varlıq və yoxluq, ölüm-dirim

نیش [niş] 1) neştər, iynə; **~ زنبور** arı neştəri; 2) dil (*ilanda, əqrəbdə*); **~ مار** ilanın dili; 3) iti uc; **زدن ~** sancmaq; ◊ **باز کردن ~** dişini ağartmaq, gülmək

نیشتر [niştər] neştər, lanset, cərrah bıçağı

نیشخند [nişxənd] istehzalı gülüş; **زدن ~** istehza ilə gülmək

نیشدار [nişdar] 1) neştərli, sancan; **~ حشرات** sancan həşəratlar; 2) *məc.* acı, zəhərli; **~ حرف** acı söz, zəhərli söz

نیش زن [nişzən] 1) sancan, çalan, vuran (*həşərat, ilan, əqrəb*); 2) *məc.* acıdil, acıdilli

نیش زنی [nişzəni] 1) sancma, çalma, vurma; 2) *məc.* acı sözlər demə

نی شکر [neyşəkər] şəkər qamışı

نیک [nik] yaxşı, xoş; **~ کلام** xoş söz, yaxşı kəlam

نیک اختر [nikəxtər] xoşbəxt, uğurlu

نیک اختری [nikəxtəri] xoşbəxtlik, səadət

نیکان [nikan] yaxşı adamlar, xeyirxah adamlar

نیکبخت [nikbəxt] *bax* **نیک اختر**

نیک اندیش [nikəndiş] *bax* **نیک خواه**

نیک اندیشی [nikəndişi] *bax* **نیک خواهی**

نیک خو [nikxu] xoşxasiyyətli, yaxşı xasiyyətli

نیک خواه [nikxah] xeyirxah, mərhəmətli

نیک خواهی [nikxahi] xeyirxahlıq, rəhmdillik

نیک داشت [nikdaşt] qayğı, məhəbbət, hörmət

نیک فرجام [nikfərcam] 1) xoşaqibət, xoşaqibətli, aqibəti yaxşı olan; 2) xoş[illegible]əxt

نیک عهد [nikəhd] əhdinə sadiq, sədaqətli, vəfalı

نیکل [nikel] nikel

نیکو [niku] *bax* **نیک**

نیکوکار [nikukar] xeyirxah, yaxşı iş görən, yaxşı əməlli, xeyir əməlli

نیکویی [nikuyi] 1) *bax* **نیکی**; 2) gözəllik

نیکی [niki] yaxşılıq, xeyirxahlıq; **(نمودن) کردن ~** yaxşılıq etmək, xeyirxahlıq etmək

نیل [neyl] nail olma, ələ gətirmə; **به مقصود ~** məqsədə nail olma

نیل [nil] 1) indiqo (*tünd-sürməyi boyaq*); 2) lil, göy kağız; **زدن ~** lilləmək, tünd-göy rəngə boyamaq

نیل اندود [niləndud] tünd-göy rəngə boyanmış

نی لبک [neyləbək] kiçik tütək

نیلپر [nilpər] *bax* **نیلوفر**

نیلزده [nilzəde] lil vurulmuş, lillənmiş (*paltar*)

نیلفام [nilfam] lil rəngli, tünd-sürməyi rəngli

نیلگون [nilqun] *bax* **نیلفام**; ~ **گنبد** mavi günbəz (*səma*)

نیلوفر [nilufər] nilufər, su zanbağı

نیلوفری [nilufəri] 1) bənövşəyi rəng; 2) göy rəng

نیله [nile] kül rəngli (*at*); boz at

نیلی [nili] *bax* **نیلفام**

نیم [nim] yarı, yarım; ~ **یک ماه و** bir ay yarım

نیماد [nimad] ayırma və seçmə qüvvəsi

نیم باز [nimbaz] yarıaçıq, yarımaçıq; ~ **چشمان** yarıaçıq gözlər

نیم برهنه [nimberəhne // nimberehne] yarıçılpaq, yarımçılpaq, yarımlüt

نیم بند [nimbənd] ilıq; ~ **تخم مرغ** ilıq yumurta

نیم بسته [nimbəste] yarıbağlı; ~**در** yarıbağlı qapı

نیم بیدار [nimbidar] yarıyuxulu, yarımyuxulu

نیم پخته [nimpoxte] yarıbişmiş, yaxşı bişməmiş, ala-çiy

نیم پر [nimpor] yarımçıq, dolmamış; ~ **سطل** yarımçıq vedrə

نیم پز [nimpəz] 1) ilıq; 2) *bax* **نیم پخته**

نیم تنه [nimtəne] 1) gödəkçə, pencək; 2) belə qədər, beldən yuxarı; ~ **مجسمه** büst

نیم خواب [nimxab] *bax* **نیم بیدار**

نیم دار [nimdar] nimdaş, işlədilmiş, geyilmiş; ~ **لباس** geyilmiş paltar

نیم داشت [nimdaşt] *bax* **نیم دار**

نیم دایره [nimdayere] yarımdairə; qövs

نیم رخ [nimrox] profil (*yandan görünüş*)

نیمرو [nimru] qayğanaq

نیم روز [nımruz] günorta, günorta vaxtı, günorta çağı

نیم سیر [nimsir] yarıtox, yarıac

نیمکت [nimkət] parta, məktəb skamyası

نیم کره [nimkore] yarımkürə, Yer kürəsinin yarısı; kürəcik; ~ **شمالی** Şimal yarımkürəsi; ~ **مغز** beyinin sağ yarımkürəsi

نیم گرم [nimgərm] ilıq; ~ **آب** ilıq su

نیمه [nime] *bax* **نیم**; ~ **شب** gecə yarısı; ~ **سیر** yarıtox-yarıac; ~ **کاره** yarımçıq, bitməmiş, qurtarmamış

نیمه جان [nimecan] yarımcan; ~ **شدن** yarımcan olmaq

نیمه خراب [nimexərab] yarıuçuq, yarıuçmuş, yarımdağılmış; ~ **خانه** yarımdağılmış ev

نی نی [nini] *uş.d.* 1) gəlincik; 2) körpə uşaq

نیو [niv] 1) igid, cəsur, pəhləvan; 2) navalça

نیوشا [niyuşa] eşidən, qulaq asan

نیوشنده [niyuşənde] 1) *bax* **نیوشا**; 2) oğrunca qulaq asan, gizlincə qulaq asan

نیوشیدن [niyuşidən] 1) qulaq asmaq, dinləmək, eşitmək; 2) oğrunca qulaq asmaq

نیی [neyi] neydən (*qamışdan*) düzəldilmiş

نیین [neyin] *bax* **نیی**

و

و [vav] fars əlifbasının otuzuncu hərfi; əbcəd hesabında 6 rəqəmini ifadə edir

و [və // o] və; **من ~ تو** mən və sən

وا [va] I açıq; **شدن ~** açılmaq; **~ کردن** açmaq

وا [va] II *n.* 1) vay! aman! ah! uf! 2) heyif! vay-vay! 3) bıy, yoxa, yəni (*təəccüb mənasında*)

وایستادن [vaistadən] *k.* **وایست** [vaist] ayaq üstə durmaq, dayanmaq

وابستگان [vabəsteqan] *bax* **وابسته 2)**

وابستگی [vabəstegi] əlaqə, münasibət, bağlılıq; **~ داشتن** əlaqədə olmaq, münasibətdə olmaq; bağlı olmaq (*kiməsə, nəyəsə*)

وابسته [vabəste] 1) aid, mənsub, əlaqədar; 2) *c.* **وابستگان** [vabəsteqan] qohum-əqrəba, yaxın adamlar; 3) attaşe; **~ نظامی** hərbi attaşe; 4) asılı, tabe, qeyri-müstəqil

واپس [vapəs] arxa, geri; arxada qalmaq, geridə qalmaq; **~ دادن** geriləmək, geriyə çəkilmək, arxaya durmaq

واپس گرا [vapəsgəra] köhnəpərəst, yenilik düşməni, irticaçı

واپس گرایی [vapəsgərayi] köhnəpərəstlik, ifrat gerilik, yeniliklə barışmazlıq

واپسین [vapəsin] son, sonuncu, axırıncı; **~ دم** son nəfəsdə; **~ روز** qiyamət günü

واژه [vaje] *c.* **واژات** [vajat] söz

واثق [vaseğ] 1) inanan, əmin olan; 2) möhkəm, davamlı; **شدن ~** inanmaq, əmin olmaq; **داشتن ~ رجای** şəkk-şübhəsiz əmin olmaq

واجب [vaceb] vacib, zəruri, lazımi; **~ دانستن (شمردن، داشتن)** lazım bilmək, vacib saymaq, zəruri bilmək

واجبات [vacebat] 1) icrası vacib olan işlər; 2) dinə görə vacib işlərin məcmusu

واجب الاجرا [vacebolecra] icrası zəruri olan, mütləq yerinə yetirilməli olan

واجب الاحترام [vacebolehteram] hörmətəlayiq, çox hörmətli

واجب الوجوب [vacebolvocub] ən zəruri, ən vacib, ən lazımi

واجب الوجود [vacebolvocud] *din.* 1) həmişə hər yerdə olan (*Allah*); 2) ölməz, əbədiyaşar (*Allah*)

واجد [vaced] *dan.* 1) malik olan, sahib olan (*müəyyən keyfiyyətlərə*); 2) cavab verən, uyğun olan; **شرایط ~** şəraitə uyğun

واچرتیدن [vaçortidən] *dan.* 1) mürgüdən ayılmaq; 2) səksənmək, diksinmək, çox təəccüblənmək

واچیدن [vaçidən] *k.* **واچین** [vaçin] yığmaq, yığışdırmaq; seçmək

واحد [vahed] 1) bir, vahid; 2) tək, yeganə; 3) vahid; **پول ~** pul vahidi; 4) hərbi hissə, bölmə

واحدالشکل [vahedoşşekl] birşəkilli, eyni, bir formada olan

واحه [vahe] *c.* **واحات** [vahat] vahə (*səhrada yaşıllıq və su olan yer*)

واخواست [vaxast] *mal.; hüq.* protest, etiraz, protest etmə, etiraz etmə; **~ شدن** protest edilmək; **~ کردن** protest etmək

واخواستن [vaxastən] *k.* **واخواه** [vaxah] protest etmək, etiraz etmək

واخواندن [vaxandən] geri çağırmaq

واخوردگی [vaxordegi] 1) həvəsdən düşmə, işdən soyuma; 2) məyusluq, ümidsizlik

واخوردن [vaxordən] 1) həvəsdən düşmək; 2) təəccübdən donub qalmaq, heyrətə gəlmək; 3) məyus olmaq, ümidsizləşmək

واخورده [vaxorde] واخوردن *f.-nin k.z.f.sif.*; həvəsdən düşmüş, məyus olmuş, ümidi kəsilmiş, əli üzülmüş

وادادن [vadadən] *k.* واده [vadeh] 1) geri qaytarmaq; 2) sakitləşmək, zəifləşmək (*ağrı*); 3) qopmaq (*suvaq*)

وادار [vadar] vadar etmə, məcbur etmə; شدن ~ məcbur olmaq, vadar olmaq; کردن ~ məcbur etmək, vadar etmək

واداشتن [vadaştən] *k.* وادار [vadar]; 1) *bax* وادار کردن (وادار *sözündə*); 2) tapşırmaq, həvalə etmək

وادی [vadi] 1) vadi, səhra, çöl; 2) dərə, dağ keçidi

وارث [vares] *c.* وراث [vorras] // ورثه [vərəse] varis, miras sahibi

وارد [vared] 1) varid olan, daxil olan, gələn, gəlib yetişən; 2) mahir, işini yaxşı bilən; بودن ~ mahir olmaq, işini yaxşı bilmək; ساختن ~ a) daxil etmək; b) xəbərdar etmək; شدن ~ daxil olmaq, içəri girmək

واردات [varedat] 1) idxalat; صادرات ~ و idxalat və ixracat; 2) gəlir, qazanc

وارداتی [varedati] idxal olunan; ~ اجناس idxal olunan mallar

وارده [varede] *bax* وارد **1)**

وارستگی [varəstegi] qurtuluş, xilas olma, nicat tapma; یافتن ~ azad olmaq, xilas olmaq, nicat tapmaq

وارستن [varəstən] *k.* واره [varəh] azad olmaq, xilas olmaq, qurtulmaq, nicat tapmaq

وارسته [varəste] وارستن *f.-nin k.z.sif.*; 1) azad olmuş, xilas olmuş, qurtulmuş; 2) rahat, sakit

وارسی [varəsi] *bax* بازرسی

وارفتگی [varəftegi] 1) süstlük, zəiflik, halsızlıq, taqətsizlik, əzginlik; 2) dağılma, alt-üst olma, çevrilmə

وارفتن [varəftən] *k.* وارو [varou] 1) zəifləmək, halsızlaşmaq, taqətdən düşmək, süstləşmək; 2) dağılmaq, alt-üst olmaq, çevrilmək; 3) təəccübdən donub qalmaq, heyrətlənmək; 4) ərimək

وارفته [varəfte] وارفتن *f.-nin k.z. f.sif.*; 1) zəifləmiş, zəif, süst, taqətdən düşmüş, halsız; 2) dağılmış, alt-üst olmuş, çevrilmiş; 3) təəccüblənmiş, heyrətə gəlmiş; 4) ərimiş

وارو [varu] 1) dağılmış, çevrilmiş; 2) mayallaq aşma; زدن ~ mayallaq aşmaq; کردن ~ dağıtmaq

وارونه [varune] 1) dağılmış, çevrilmiş, alt-üst edilmiş; 2) əksinə, zidd; شدن ~ dağılmaq, çevrilmək, alt-üst olmaq; کردن (ساختن) ~ dağıtmaq, alt-üst etmək

وارونی [varuni] uğursuz, talesiz, qaragünlü, başıbəlalı

واریختن [varixtən] *k.* واریز [variz] 1) tökülmək, tökmək; 2) hesaba pul köçürmək

واریز [variz] واریختن *f.-nin k.*; 1) tökülmə, tökmə; 2) hesaba pul köçürmə; کردن ~ hesaba pul köçürmək

واریس [varis] *tib.* damarların genişlənməsi (*əsasən ayaqda*)

واژگون [vajqun] 1) devrilmiş, çevrilmiş; 2) dağılmış, alt-üst edilmiş; 3) uğursuz, nəhs; شدن ~ a) devrilmək; b) dağılmaq, alt-üst olmaq; کردن (ساختن) ~ a) devirmək; b) alt-üst etmək, dağıtmaq

واژگونی [vajquni] 1) qarışıqlıq, çaxnaşma; 2) devrilmə, çevrilmə, alt-üst olma

واژه [vaje] söz, kəlmə

واژه سازی [vajesazi] *dilç.* söz yaradıcılığı

واژه شناس [vajeşenas] *dilç.* leksikoloq

واژه شناسی [vajeşenasi] *dilç.* leksikologiya

واژه نامه [vajename] lüğət, sözlük

واستاندن [vasetandən] geri almaq

واسطگی [vasetegi] *bax* واسطه گری

واسطه [vasete] 1) *c.* وسایط [vəsayet] vasitəçi, araçı, dəllal; 2) səbəb, dəlil

واسطه گری [vasetegəri] vasitəçilik, ara düzəltmə; کردن ~ vasitəçilik etmək, ara düzəltmək

واسه [vase] *dan.* üçün, görə; چه ~* nə üçün, nəyə görə; من ~* mənim üçün, mənə görə, mənim xətrimə

واشدن [vaşodən] *k.* واشو [vaşou] 1) açılmaq; 2) çiçəklənmək, açmaq (*gül, ağac*); 3) əl çəkmək; ayrılmaq

واصف [vasef] vəsf edən, tərif edən, tərifləyən

واصل [vasel] 1) çatan, yetişən, qovuşan, birləşən; çatmış (*məktub*); 2) əlaqəli, bağlı, bağlanmış; شدن ~ (گشتن) a) çatmaq, yetişmək; b) bağlı olmaq, əlaqəli olmaq

واصی [vasi] vəsiyyət edən şəxs

واضح [vazeh] aydın, aşkar, açıq-aşkar, məlum, müəyyən; شدن ~ aydınlaşmaq, aşkar olmaq, məlum olmaq, müəyyənləşmək; کردن ~ (ساختن) aydınlaşdırmaq, aşkar etmək, məlum etmək, müəyyənləşdirmək

واضع [vaze'] tərtibçi, tərtib edən (*qanunları, qaydaları*); قانون ~* qanunverən, qanunverici

واعظ [vaez] vaiz, moizə edən; nəsihət edən

واعی [vai] 1) qoruyan, saxlayan; 2) dinləyən, dinləyici

وافر [vafer] çoxlu, çox, bol, həddən artıq

وافور [vafur] tiryək çəkmək üçün çubuq; کشیدن ~* tiryək çəkmək

وافورکش [vafurkeş] *bax* وافوری

وافوری [vafuri] tiryək çəkən

وافی [vafi] 1) tam, bütöv; 2) kafi, kifayət qədər, yetərli; 3) sözünə sadiq, vəfalı

واقع [vağe'] 1) yerləşən; ~ در کنار دریا dəniz kənarında yerləşən; 2) həqiqət, reallıq, gerçəklik; ~ در həqiqətən, doğrudan da; ~ غیر* qeyri-həqiqi, qeyri-real, həqiqətə uyğun olmayan; بودن ~ yerləşmək; شدن ~ baş vermək

واقعاً [vağe'ən] həqiqətən

واقع بین [vağe'bin] 1) realist, gerçəkçi, həqiqəti görən; 2) obyektiv, qərəzsiz

واقعه [vağee] *c.* واقعات [vağeat] // وقایع [vəğaye'] əhvalat, hadisə, olay; təsadüf

واقعی [vağei] həqiqi, real, gerçək, əsil

واقعیت [vağeiyyət] həqiqət, reallıq, gerçəklik; داشتن ~ həqiqətə uyğun olmaq, real olmaq, gerçək olmaq

واقف [vağef] 1) xəbərdar, xəbəri ola bilən; 2) vəqf edən; **شدن ~** xəbər tutmaq, xəbərdar olmaq; **~ کردن (ساختن)** xəbərdar etmək, xəbər vermək

واق واق [vağvağ] hav-hav, hürmə, it hürməsi; **کردن ~** hürmək

واکس [vaks] vaks, qutalin (*çəkmə yağı, ayaqqabı mazı*); **زدن ~** vaksla, qutalinlə təmizləmək (*ayaqqabını, çəkməni*)

واکسن [vaksən] vaksin; **~ ضد سل** vərəm əleyhinə vaksin; **زدن ~** vaksinləmək, vaksinlə peyvənd etmək

واکنش [vakoneş] 1) reaksiya (*kimyəvi*); 2) reaksiya, cavab, çağırışa cavab, münasibət bildirmə

واگذار [vaqozar] *bax* **واگذاری**; **شدن ~** tapşırılmaq, öhdəsinə qoyulmaq; **کردن (ساختن) ~** tapşırmaq, öhdəsinə qoymaq

واگذاری [vaqozari] tapşırma, öhdəsinə qoyma; həvalə etmə

واگرفتن [vagereftən] *k.* **واگیر** [vagir] 1) geri almaq; 2) qarşısını almaq, mane olmaq

واگشت [vagəşt] 1) dönüş, dönmə, qayıdış, geri qayıtma; 2) əks tərəfə hərəkət

واگفتن [vaqoftən] *k.* **واگو** [vaqu] 1) danışmaq, söyləmək, nağıl etmək; 2) təkrar etmək (*deyiləni*)

واگن [vaqon] vaqon; **~ باری** yük vaqonu; **~ مسافری** sərnişin vaqonu

واگون [vaqon] *bax* **واگن**

والا [vala] yüksək, böyük, əzəmətli, şərafətli

والا [vəella] yoxsa, əks halda

والاتبار [valatəbar] əsil-nəsilli, məşhur nəsildən olan

والد [valed] ata

والده [valede] ana

والدین [valedeyn] valideyn, ata-ana

واله [valeh] 1) valeh, aşiq, məftun; 2) heyrətlənmiş, təəccüblənmiş, mat qalmış; **شدن ~** a) valeh olmaq, aşiq olmaq, məftun olmaq; b) heyrətlənmək, təəccüblənmək, mat qalmaq; **کردن ~** a) valeh etmək, aşiq etmək, məftun etmək; b) heyrətləndirmək, təəccübləndirmək, mat qoymaq

والیبال [valibal] voleybol; **~ تیم** voleybol komandası; **~ بازی** voleybol oyunu

وام [vam] borc, kredit; **~ کوتاه مدت** qısamüddətli kredit; **خواستن ~** borc istəmək, kredit istəmək; **دادن ~** borc vermək, kredit vermək; **گرفتن ~** borc götürmək, kredit götürmək

واماندگی [vamandegi] 1) yorğunluq, üzgünlük, halsızlıq; 2) gerilik, geriyə qalma; 3) çarəsizlik, əlacsızlıq

واماندن [vamandən] 1) yorulmaq, üzülmək; 2) dala qalmaq, geridə qalmaq; 3) əlacsız qalmaq, çarəsiz qalmaq

وام دار [vamdar] borclu, borcu olan, debitor

وام ده [vamdeh] borc verən, kreditor

وانمود [vanəmud // vanemud // vanomud] təsvir etmə, göstərmə; **کردن ~ (ساختن)** təsvir etmək, göstərmək

وانمودن [vanəmudən // vanemudən // vanomudən] *k.* **وانما** [vanəma// vanema // vanoma] açmaq, göstərmək, yenidən göstərmək

واویلا [vavəylaj] *n.* vay, təəssüf, ay aman, ay haray

واهمه [vaheme] vahimə, qorxu; **~ داشتن** qorxmaq

واه واه [vah-vah] *n.* vay, vaxsey

واهی [vahi] mənasız, boş, əsassız, cəfəng; **~ خیالات** boş xəyallar

وای [vay] *n.* vay, oy

وبا [vəba] vəba; **گرفتن ~** vəba xəstəliyinə tutulmaq

وبال [vəbal] 1) çətinlik, əziyyət, ağırlıq; 2) babal, günah, təqsir

ویگاه [vebqah] vebsayt

وتو [veto] veto, qadağa, yasaq; **~ حق** veto qoymaq hüququ; **کردن ~** veto qoymaq, qadağa qoymaq

وثاق [vesağ // vosağ] 1) dostluq telləri; bağ, ip; 2) birlik, ittifaq; 3) otaq, ev, mənzil

وثوق [vosuğ] etimad, arxayın olma, əmin olma, möhkəm inam

وثیق [vəsiğ] 1) möhkəm, bərk, davamlı, dözümlü; 2) etibarlı

وثیقه [vəsiğe] *c.* **وثایق** [vəsayeğ] 1) girov; 2) zəmanət

وجاهت [vəcahət // vecahət] 1) şərəf, hörmət; 2) gözəllik, qəşənglik, məlahət

وجد [vəcd] vəcd, şövq, fərəh, coşqunluq; şadlıq, şənlik; **به ~ آمدن** vəcdə gəlmək; şadlanmaq, şənlənmək; **به ~ آوردن** vəcdə gətirmək; şadlandırmaq, şənləndirmək

وجدان [vecdan // vocdan] vicdan

وجدانا [vecdanən] vicdanla

وجوب [vocub] lazım olma, lüzum, zərurət

وجوباً [vocubən] zərurət olduğu üçün, vacib olduğu üçün

وجود [vocud] 1) varlıq, mövcudluq, mövcud olma, yaşama, yaşayış; 2) insan, canlı orqanizm, canlı varlıq; 3) bədən, cisim; **با ~ اینکه** baxmayaraq ki; **داشتن ~** var olmaq, mövcud olmaq; **آمدن به ~** əmələ gəlmək, yaranmaq; **آوردن به ~** əmələ gətirmək, yaratmaq

وجه [vəch] *c.* **وجوه** [vocuh] 1) üz, sifət, çöhrə, sima, bəniz; 2) tərz, üsul, yol, vasitə; **~ بدین** bu üsulla, bu yolla; 3) dəlil, səbəb; 4) pul, məbləğ; **~ اشتراک** abunə pulu; 5) qəsd, niyyət

وجه الضمان [vəchozzəman] zəmanət pulu, zaminlik pulu

وجه المصالحه [vəcholmosalehe] iki tərəf arasında barışıq və sülhə səbəb olan

وجین [vecin] alaq etmə; **کردن ~** alaq etmək

وجیه [vəcih] 1) gözəl, yaraşıqlı, qəşəng; 2) hörmətli, tanınmış; qüdrət sahibi

وچر [vəçər] fitva

وچرگر [vəçərgər] müfti, fitva verən

وحدانیت [vəhdaniyyət] vahidlik, təklik, yeganəlik

وحدت [vəhdət] vəhdət, birlik, bölünməzlik, yekdillik; **~ ملی** milli birlik; **~ وجود** vəhdəti-vücud, panteizm

وحش [vəhş] *c.* **وحوش** [vohuş] vəhşi heyvan; **~ باغ** zoopark

وحشت [vəhşət] qorxu, dəhşət; **~ داشتن** qorxmaq; **کردن ~** qorxmaq, dəhşətə gəlmək; **به ~ انداختن** qorxutmaq, dəhşətə gətirmək

وحشت انگیز [vəhşətəngiz] dəhşətli, qorxulu

وحشت آور [vəhşətavər] *bax* **وحشت انگیز**

وحشت زدگی [vəşhətzədegi] qorxu, vahimə, dəhşət

وحشت زده [vəhşətzəde] qorxudulmuş, qorxmuş; hürküdülmüş, hürkmüş

وحشی [vəhşi] 1) vəhşi; 2) sivilizasiyadan uzaq, vəhşi insan

وحشیانه [vəhşiyane] vəhşicəsinə, vəhşi kimi, vəhşiliklə

وحشیگری [vəhşigəri] vəhşilik, qəddarlıq, kobudluq, zalımlıq

وحی [vəhy] vəhy, Allah tərəfindən peyğəmbərlərə xəbər verilmə; **منزل ~•** Allahdan nazil olmuş hökm, Qurani-Kərim

وحید [vəhid] yeganə, taysız, tək

وخامت [vəxamət] 1) çətinlik, ağırlıq; 2) gərginlik; **رفتن ~ رو به** gərginləşmək

وخیم [vəxim] 1) çətin, ağır; 2) gərgin; **شرایط•** gərgin şərait; **شدن ~** a) çətinləşmək; b) gərgiiləşmək, pisləşmək; **کردن ~** a) çətinləşdirmək; b) gərginləşdirmək, pisləşdirmək

وداد [vedad] dostluq, məhəbbət; bağlılıq

وداع [veda'] vida, vidalaşma; **کردن ~ (گفتن)** vidalaşmaq, xudahafizləşmək, sağollaşmaq

ودود [vədud] çox mehriban; çox sevən

ودیعه [vədie] *c.* **ودایع** [vədaye'] 1) əmanət, depozit; 2) əmanət olaraq saxlanılan mal

ور [vər] yön, tərəf, səmt, istiqamət; **این ~ و آن ~** o tərəf, bu tərəf

ورد [vərd] qızılgül

ورد [verd] *c.* **اوراد** [ourad] dua, zikr; **خواندن ~** dua oxumaq; ◊ **زبان ~•** **شدن** dillərə düşmək, dillər əzbəri olmaq; **زبان کردن ~•** dillərə salmaq, dillər əzbəri etmək

وردنه [vərdəne] oxlov

ورفتن [vərrəftən] *k.* **ورو** [vərrou] *dan.* 1) əlləşmək, vurnuxmaq, qurdalanmaq; 2) toxunmaq; əlləmək; qurdalamaq

ورز [vərz] 1) əkin; 2) iş, məşğuliyyət

ورزش [vərzeş] idman, bədən tərbiyəsi; **سالن•** idman zalı; **کردن ~** idmanla məşğul olmaq

ورزشکار [vərzeşkar] idmançı

ورزشگاه [vərzeşqah] idman meydançası, stadion

ورزیدگی [vərzidegi] təcrübəlilik; mahirlik; hazırlıqlı olma, hazırlıq dərəcəsi

ورزیدن [vərzidən] 1) idmanla məşğul olmaq, məşq etmək; 2) işlətmək, istifadə etmək; 3) ələ keçirmək, əldə etmək

ورزیده [vərzide] **ورزیدن** *f.-nin k.z. f.sif.*; 1) mahir, təcrübəli; 2) qüvvətli, güclü

ورشکست [vərşekəst] müflis, müflis olmuş, var-yoxu əldən çıxmış, bankrot; **شدن ~** müflis olmaq, kasıb olmaq, kasıblamaq

ورشکستگی [vərşekəstegi] iflas, müflisləşmə, var-yoxu əldən çıxma, bankrot olma

ورطه [vərte] 1) uçurum; 2) burulğan; 3) fəlakət; təhlükə; qorxulu yer

ورع [vərə'] *ar.* haram-çeynəməzdən çəkinmə, nəfsi qoruma, pəhrizkarlıq, möminlik, dindarlıq

ورق [vərəğ] *c.* **اوراق** [ourağ] 1) vərəq; **یک ~ کاغذ** bir vərəq kağız;

2) təbəqə; **آهنی ~•** dəmir təbəqə; **زدن ~** vərəqləmək; ◊ **برگشتن ~** vəziyyətin dəyişməsi, işin başqa səmtə yönəlməsi

ورق پاره [vərəğpare] 1) kiçik kağız parçası; 2) qiymətsiz, dəyərsiz kağız

ورقه [vərəğe] 1) vərəq, kağız; 2) blank, hazır sənəd kağızı; 3) sənəd; şəhadətnamə; **هویت ~•** şəxsiyyət vəsiqəsi; 4) təbəqə, qat, lay

ورم [vərəm] 1) şiş, şişmə; 2) iltihab; **کردن ~** a) şişmək; b) iltihablaşmaq

ورنی [verni] lak; **کفش•** lak ayaqqabı

ورود [vorud] daxil olma, gəlmə, çatma, yetişmə; **ممنوع است ~** giriş qadağandır

ورودی [vorudi] giriş; **در•** giriş qapısı; **امتحانات•** qəbul imtahanları

ورودیه [vorudiyye] 1) giriş üçün verilən pul; 2) ilkin ödəniş

ورید [vərid] *anat.* vena

وزارت [vezarət] nazirlik; **دادگستری ~** Ədliyyə Nazirliyi; **راه و ترابری ~•** Nəqliyyat Nazirliyi

وزارتخانه [vezarətxane] 1) nazirlik; 2) nazirliyin binası

وزان [vəzan] əsən; **باد•** əsən külək; **شدن ~** əsmək

وزش [vəzeş] əsmə; **باد ~•** küləyin əsməsi

وزغ [vəzəğ] qurbağa

وزن [vəzn] *c.* **اوزان** [ouzan] 1) çəki, ağırlıq; **خالص ~•** xalis çəki; **مخصوص ~•** xüsusi çəki; 2) etibar, nüfuz; 3) məna, əhəmiyyət; 4) vəzn, ritm; **شعر ~•** şerin vəzni; **موسیقی ~•** musiqinin ritmi; **داشتن ~** a) çəkisi olmaq; b) etibarlı və nüfuzlu olmaq; **کردن ~** ölçmək, çəkmək

وزنه [vəzne] 1) çəki daşı, tərəzi daşı; 2) idman daşı, ağırlıq daşı

وزنه بردار [vəznebərdar] ağırlıq qaldıran (*idmançı*)

وزنه برداری [vəznebərdari] ağırlıq qaldırma; **کردن ~** ağırlıq qaldırma ilə məşğul olmaq

وزوز [vezvez] vızıltı, vızıldama; **کردن ~** a) vızıldamaq; b) boş-boş danışmaq

وزیدن [vəzidən] əsmək (*külək*)

وزیر [vəzir] *c.* **وزرا** [vozəra] // **وزیران** [vəziran] 1) nazir; **امور ~•** **خارجه** xarici işlər naziri; 2) *şahm.* vəzir, ferz

وزیری [vəziri] 1) nazir vəzifəsi; 2) kitab ölçüsü vahidi (=5/23 × 16 sm)

وزین [vəzin] 1) ağır; 2) nüfuzlu, etibarlı; **روزنامه•** nüfuzlu və mötəbər qəzet; 3) vüqarlı, mətin; 4) ciddi, sanballı

وساطت [vəsatət] 1) vasitəçilik; araçılıq; 2) vəsatət, himayədarlıq, havadarlıq, dəstəkləmə; **کردن ~** a) vasitəçilik etmək; b) himayədarlıq etmək, havadarlıq etmək

وسط [vəsət] *c.* **اوساط** [ousat] 1) orta, ara; mərkəz; **اتاق ~•** otağın ortası, otağın ortasında; **حرف ~•** söz arası; **در ~** ortada, arada; 2) ortabab, nə pis, nə yaxşı

وسطی [vəsəti] ortancıl, orta; **انگشت•** orta barmaq

وسطی [vosta] orta, ortadakı; **در قرون ~•** orta əsrlərdə

وسع [vos'] 1) güc, qüdrət; imkan, bacarıq; 2) genişlik, açıqlıq; **کسی ~•**

نرسیدن gücü çatmamaq, imkanı olmamaq

وسعت [vos'ət] 1) genişlik, açıqlıq; 2) *bax* وسع **1**); دادن ~ a) genişləndirmək; b) yaymaq, çoxaltmaq; داشتن ~ a) genişlənmək; b) geniş yayılmaq; یافتن (گرفتن) ~ genişlənmək

وسمه [vəsmə] vəsmə, bəsmə; [illegible] çatmaq, sevgiliyə qovuşmaq

کشیدن ~ vəsmə çəkmək (*qaşa*); گذاشتن ~ vəsmə yaxmaq (*saça*)

وسواس [vəsvas] 1) vasvasılıq; bədgümanlıq, hər şeydən şübhələnmə, tərəddüd etmə; 2) azma, yoldan çıxma, günaha batma; داشتن ~ vasvası olmaq; bədgüman olmaq, hər şeydən şübhələnmək

وسواسی [vəsvasi] vasvası; hər şeyi ürəyinə salan, hər şeydən şübhələnən, tərəddüd edən

وسوسه [vəsvəse] *c.* وساوس [vəsavəs] 1) vasvasılıq; 2) yoldan çıxarma, tovlama, aldatma, azdırma; 3) tamah, nəfs, yoldan çıxaran şey, şirnikdirici şey; کردن ~ şirniklən-dirmək; yoldan çıxarmaq, azdırmaq; افتادن به ~ şirniklənmək, yolunu azmaq, nəfsə uymaq

وسوسه انگیز [vəsvəseəngiz] tamahlandırıcı, həvəsləndirici, tovlayan, yoldan çıxaran, azdıran, şirnikləndirən

وسیع [vəsi'] gen, geniş; شدن ~ genişlənmək; کردن ~ genişləndirmək

وسیله [vəsile] *c.* وسایل [vəsayel] 1) vasitə, yol, üsul; بدین ~ bu yolla; 2) bəhanə, səbəb

وسیله ساز [vəsilesaz] şərait yaradan, kömək edən, yol açan

وسیله سازی [vəsilesazi] şərait yaratma, kömək etmə; کردن ~ şərait yaratmaq, kömək etmək

وش [vəş] təmizlənməmiş pambıq

وشق [vəşəğ] vaşaq, yazıpişiyi

وصال [vesal] vüsal, sevgiliyə qovuşma, sevgili ilə görüş; به ~ رسیدن sevgiliyə qovuşmaq

وصایت [vesayət] *bax* وصیت

وصف [vəsf] *c.* اوصاف [ousaf] 1) vəsf, tərif; 2) təsvir etmə; کردن ~ a) vəsf etmək; b) təsvir etmək

وصف ناپذیر [vəsfnapəzir] vəsfəgəlməz, tərifəgəlməz, təsvir edilə bilməyən, ifadə oluna bilməyən; ~زیبایی* tərifəgəlməz gözəllik, ifadə oluna bilməyən gözəllik

وصف نشدنی [vəsfnəşodəni] *bax* وصف ناپذیر

وصفی [vəsfi] 1) təsviri; 2) *qram.* təyin, təyini; ~ ترکیب* təyini söz birləşməsi

وصل [vəsl] 1) birləşmə, bitişmə; 2) *bax* وصال; شدن ~ birləşmək, bitişmək; کردن ~ birləşdirmək, bitişdirmək

وصلت [vəslət // voslət] 1) birləşmə, qovuşma; 2) evlənmə; کردن ~ a) birləşmək; b) evlənmək; ◊ دادن ~ ələ gəlmək, müyəssər olmaq, mümkün olmaq

وصله [vəsle] yamaq; زدن ~ yamamaq; چسباندن ~ a) *bax* زدن ~ ; b) şər atmaq, töhmət vurmaq

وصله ای [vəslei] *bax* وصله دار

وصله دار [vəsledar] yamaqlı; لباس* ~ yamaqlı paltar

وصله دوزی [vəsleduzi] yamama

وصله کاری [vəslekari] *bax* وصله دوزی

وصمت [vəsmət] 1) eyib, nöqsan; 2) ar, rüsvayçılıq, üzüqaralıq

وصول [vosul] 1) daxil olma; gəlib çatma, yetişmə, yerinə çatma; 2) alınma; yığılma; مالیات ~* vergilərin yığılması; 3) nail olma; کردن ~ almaqdıraq (*məkuvul, puu*)

وصی [vəsi] *c.* اوصیا [ousiya] qəyyum, canişin; ölənin vəsiyyətini yerinə yetirən

وصیت [vəsiyyət] *c.* وصایا [vəsaya] 1) vəsiyyət; 2) öyüd, nəsihət, məsləhət; کردن ~ a) vəsiyyət etmək; b) nəsihət vermək

وصیت کننده [vəsiyyətkonənde] vəsiyyət edən

وصیت نامه [vəsiyyətname] vəsiyyətnamə

وضع [vəz'] *c.* اوضاع [ouza'] 1) vəziyyət; اقتصادی ~* iqtisadi vəziyyət; 2) qəbul etmə; təyin etmə; قانون ~ کردن qanun qəbul etmək; 3) yol, üsul, vasitə; بدین ~ bu yolla; ~ کردن qəbul etmək; təyin etmək; ◊~* حمل کردن doğmaq, azad olmaq

وضعی [vəz'i] qurulmuş, quraşdırılmış, düzəldilmiş, təsis edilmiş; ◊ ~ حرکت* Yerin öz oxu ətrafına hərəkəti (*sutka ərzində*)

وضو [vozu] dəstəmaz; گرفتن ~ dəstəmaz almaq

وضوح [vozuh] açıqlıq, aşkarlıq, aydınlıq; به ~ açıq-aydın, aşkarcasına

وطن [vətən] *c.* اوطان [outan] vətən, yurd, el-oba

وطن پرست [vətənpərəst] vətənpərəst, vətənpərvər, vətənsevər, patriot

وطن پرستانه [vətənpərəstane] vətənpərvərliklə

وطن پرستی [vətənpərəsti] vətənpərəstlik, vətənpərvərlik, vətənsevərlik, patriotluq

وطن دوست [vətəndust] *bax* وطن پرست

وطن دوستی [vətəndusti] *bax* وطن پرستی

وطن فروش [vətənforuş] vətən xaini, vətəni satan

وطن فروشی [vətənforuşi] vətənə xəyanət, vətəni satma

وطنی [vətəni] vətənə məxsus; yerli; ~ پارچه* yerli parça

وطواط [vətvat] yarasa, gecəquşu

وطواطی [vətvati] çoxdanışan (*kişi*)

وظیفه [vəzifə] *c.* وظایف [vəzayef] 1) vəzifə, borc; 2) vəzifə, mənsəb; 3) əməkhaqqı; ~ بگیر* دولت dövlət qulluqçusu; ~ نظام* hərbi qulluq, əsgərlik xidməti

وظیفه شناس [vəzifeşenas] 1) öz işini bilən, öz vəzifəsini bilən; 2) sözünün üstündə duran, sözünə əməl edən

وظیفه شناسی [vəzifeşenasi] 1) öz işini bilmə, öz vəzifəsini bilmə; 2) sözünün üstündə durma, sözünə əməl etmə

وعد [və'd] *c.* وعود [voud] *bax* وعده

وعده [və'de] 1) muştuluq, müjdə; 2) vəd, vədə, söz vermə, boynuna götürmə; öhdəsinə götürmə; 3) vaxt, zaman, müddət; 4) dəfə; دادن ~ vəd vermək, söz vermək; گذاشتن ~ vaxt təyin etmək; گرفتن ~ a) vəd almaq; b) dəvət etmək; ◊ سر خرمن دادن* ~ boş vəd vermək

وعده خلافی [və'dexelafi] vədəxilaflıq, vədə xilaf çıxma, sözünə əməl etməmə, əhdinə vəfa etməmə; ~ **کردن** vədə xilaf çıxmaq, sözünə əməl etməmək, əhdinə vəfa etməmək

وعده دار [və'dedar] təcili (*pul əmanəti*); ~ **چک** təcili əmanət çeki

وعده گاه [və'deqah] vədə yeri, təyin olunmuş görüş yeri

وعظ [və'z] 1) moizə; 2) öyüd, nəsihət, məsləhət; ~ **کردن (گفتن)** a) moizə oxumaq; b) nəsihət vermək

وعید [vəid] qorxutma, hədə-qorxu gəlmə, hədələmə

وفا [vəfa] vəfa, sədaqət; əhdinə əməl etmə, sözünü yerinə yetirmə; ~ **داشتن** vəfalı olmaq, əhdinə əməl etmək

وفات [vəfat] vəfat, ölüm; ~ **یافتن** vəfat etmək, ölmək

وفادار [vəfadar] vəfadar, vəfalı, sədaqətli, sadiq, etibarlı; ~ **یار** vəfalı yar; ~ **دوست** vəfalı dost, sədaqətli dost

وفاداری [vəfadari] vəfa, vəfadarlıq, sədaqət

وفاق [vefağ] 1) həmrəylik, həmfikirlik, yekdillik; 2) uyğunluq, harmoniya; ~ **داشتن** a) həmfikir olmaq, həmrəy olmaq, yekdil olmaq; b) uyğun olmaq

وفق [vefğ] uyğunluq, uyğun gəlmə, münasiblik, müvafiqlik; ~ **دادن** uyğunlaşdırmaq, müvafiq etmək; ~ **مراد بودن بر** istəyə uyğun olmaq, arzuya uyğun olmaq

وفور [vofur] bolluq, çoxluq, firavanlıq; ~ **به حد** bolluca, çoxlu

وقاحت [vəğahət] ədəbsizlik, abırsızlıq, həyasızlıq, utanmazlıq, sırtıqlıq, qabalıq, kobudluq

وقار [vəğar // veğar] vüqar, qürur; ciddilik, təmkinlik, ağırlıq

وقایع [vəğaye'] *t.* **واقعه**

وقایع نامه [vəğaye'name] salnamə (*hadisələrin tarixinin ardıcıllıqla yazılışı*); xronika (*siyasi, ictimai və s. hadisələrin tarixini təsvir edən əsər*)

وقایع نگار [vəğaye'neqar] salnamə yazan, salnamə tərtib edən

وقایع نگاری [vəğaye'neqari] salnamə yazma, salnamə tərtib etmə; ~ **کردن** salnamə yazmaq, salnamə tərtib etmək

وقایع نویس [vəğaye'nevis] *bax* **وقایع نگار**

وقایع نویسی [vəğaye'nevisi] *bax* **وقایع نگاری**

وقت [vəğt] *c.* **اوقات** [ouğat] 1) vaxt, zaman, çağ, müddət; 2) növbə; 3) o zamankı, o vaxtkı, keçmiş; ~ **وزیر** o zamankı nazir, keçmiş nazir; ~ **دادن** vaxt vermək; **گرفتن** a) vaxt almaq; b) növbə tutmaq; ~ **گذراندن** vaxt keçirmək; ~ **بی** ~ həmişə, vaxtlı-vaxtsız; ◊ ~ **گل نی** qamış çiçəkləyəndə, dəvənin quyruğu yerə dəyəndə

وقت شناس [vəğtşenas] dəqiq adam, vaxta riayət edən

وقت شناسی [vəğtşenasi] dəqiqlik, vaxta riayət etmə

وقت گذرانی [vəğtqozərani] vaxt keçirmə, məşğuliyyət

وقع [vəğ'] 1) mühümlük, ciddilik, vaciblik, əhəmiyyət; 2) təmkinlik, ağırlıq; ~ **نهادن (گذاشتن)** əhəmiyyət

vermək, əhəmiyyətli saymaq, diqqət göstərmək

وقف [vəğf] *c.* **اوقاف** [ouğaf] vəqf (*savab üçün dini idarələrə verilən mal, mülk, yer*); ~ **کردن** a) vəqf etmək; b) həsr etmək

وقف نامه [vəğfname] vəqf sənədi

وقفه [vəğfe] 1) fasilə, pauza, dayanma; 2) durğunluq, hərəkətsizlik; 3) fürsət, macal, imkan

وقفی [vəğfi] vəqf edilmiş, xeyir iş üçün verilmiş

وقوع [voğu'] baş vermə, əmələ gəlmə, yaranma, meydana gəlmə; ~ **یافتن // به پیوستن** baş vermək, əmələ gəlmək, meydana gəlmək

وقوف [voğuf] bilmə, xəbərdar olma; ~ **داشتن** bilmək, xəbərdar olmaq

وقیح [vəğih] ədəbsiz, abırsız, utanmaz, həyasız, sırtıq

وقیحانه [vəğihane] ədəbsizcəsinə, həyasızcasına

وکالت [vəkalət // vekalət] 1) ixtiyar, icazə, səlahiyyət; 2) vəkillik; ~ **دادن** ixtiyar vermək, icazə vermək, səlahiyyət vermək; ~ **داشتن** ixtiyarı olmaq, icazəsi olmaq, səlahiyyəti olmaq; ~ **کردن** vəkillik etmək

وکالت نامه [vəkalətname] vəkalətnamə, etibarnamə

وکیل [vəkil] *c.* **وکلا** [vokəla] 1) vəkil, müdafiəçi; ~ **دادگستری** məhkəmə vəkili; 2) səlahiyyət verilmiş şəxs; inanılmış şəxs; nümayəndə; 3) deputat, millət vəkili

ول [vel] veyl, avara, bekar, vaxtını boş keçirən; ~ **دادن (کردن)** a) buraxmaq, azad etmək; b) əldən yerə salmaq; ~ **شدن** a) buraxılmaq, azad olmaq; b) əldən yerə düşmək; ◊ ~ **معطل بودن** nahaq yerə gözləmək

ولادت [veladət] 1) doğulma, anadan olma; 2) doğum tarixi; ~ **روز** doğum günü; ~ **یافتن** doğulmaq, anadan olmaq, dünyaya gəlmək

ولادت گاه [veladətqah] doğum yeri

ولادت نامه [veladətname] doğum haqqında şəhadətnamə

ولایت [velayət] *c.* **ولایات** [velayat] 1) vilayət, əyalət, ölkənin inzibatı ərazi bölgülərindən biri; 2) *məc.* doğum yeri; 3) valilik etmə, hakimlik etmə

ولایتعهد [velayət(e)əhd] *bax* **ولیعهدی**

ولت [volt] volt (*elektrik sahəsinin gərginlik vahidi*)

ولتامتر [voltametr] *fiz.* voltametr (*elektroliz hadisələrini tədqiq edən cihaz*)

ولت سنج [voltsənc] *bax* **ولتامتر**

ولخرج [velxərc] bədxərc, israfçı

ولخرجی [velxərci] bədxərclik, israfçılıq; ~ **کردن** bədxərclik etmək, israfçılıq etmək

ولدالزنا [vələdozzena] 1) nikahsız doğulan uşaq, bic; 2) nacins, rəzil, alçaq, düşkün

ولرم [velərm] *dan.* ilıq; ~ **آب** ilıq su

ولکن [vəlaken] *bax* **ولیکن**

ولگرد [velgərd] avara, səfil, sərgərdan, sərsəri

ولگردی [velgərdi] avaraçılıq, avaralanma, səfillik, sərsərilik

ولوله [vəlvəle // velvele] 1) səs-küy, hay-küy; 2) vəlvələ, həyəcan, təşviş, qarışıqlıq; ~ **افکندن (انداختن)** a) səs-küy salmaq, hay-küy qaldır-

maq; b) qarışıqlıq salmaq, vəlvələ salmaq

ولی [vəli] I amma, ancaq, lakin

ولی [vəli] II *c.* اولیا [ouliya] 1) hami, himayə edən, qəyyum; 2) hakim, hökmdar, vali, 3) dost; 4) Allaha yaxın olan, övliya

ولیعهد [vəliəhd] vəliəhd

ولیعهدی [vəliəhdi] vəliəhdlik

ولیکن [vəlikən] amma, ancaq, lakin

وهله [vəhle] 1) an, ləhzə; در آخرین ~ son anda; 2) dəfə; 3) mərhələ

وهم [vəhm] *c.* اوهام [ouham] 1) xəyal, təsəvvür; 2) qorxu, dəhşət, vahimə; داشتن ~ qorxmaq

وهمناک [vəhmnak] 1) qorxulu, dəhşətli; 2) hər şeydən şübhələnən, bədgüman, vasvası

وهمی [vəhmi] xəyali, təsəvvür edilən

وهن [vəhn] süstlük, zəiflik, halsızlıq

وی [vey] o (*şəxs əvəzliyi*); onun (*izafət birləşməsində*); ~ کتاب onun kitabı

ویتامین [vitamin] vitamin

ویراژ [viraj] viraj (*nəqliyyat vasitələrinin yan verərək dönməsi*); dönmə, əyri hərəkət

[illegible] ویراستار [virastar] redaktor; ~ علمی elmi redaktor

ویراستن [virastən] *k.* ویرا [vira] 1) redaktə etmək; 2) bəzəmək

ویران [viran] viran, viran olmuş, xaraba qalmış, dağıdılmış; شدن ~ viran olmaq, xaraba qalmaq, dağılmaq; کردن (ساختن) ~ viran etmək, xaraba qoymaq, dağıtmaq

ویرانگر [virangər] viran edən, xarab edən, dağıdan, viranedici, dağıdıcı; ~ تسلیحات dağıdıcı silahlar

ویرانگری [virangəri] viran etmə, xarab etmə, dağıtma

ویرانه [virane] viranə, xarabalıq

ویرانه نشین [viraneneşin] 1) xarabalıqda yaşayan; 2) *məc.* bayquş

ویرانی [virani] xaraba qoyulma, viran edilmə, dağıdılma

ویرایش [virayeş] redaktə, redaktə etmə; کردن ~ redaktə etmək

ویرگول [virqul] vergül işarəsi

ویروس [virus] virus

ویروسی [virusi] viruslu; بیماریهای ~ viruslu xəstəliklər

ویزا [viza] viza; دادن ~ viza vermək; گرفتن ~ viza almaq

ویزیت [vizit] 1) görüş; 2) qəbul (*həkimin*); ~ کارت vizit kartı

ویژگی [vijegi] xüsusiyyət, keyfiyyət, özünəməxsusluq, özümlülük

ویژه [vije] xüsusi, məxsus; şəxsi, fərdi; به ~ xüsusilə; فرمان ~ xüsusi fərman

ویژه نامه [vijename] xüsusi buraxılış (*jurnalın, qəzetin*)

ویلا [vila] villa, bağ evi

ویلان [veylan] çaşan, azan; avara, səfil; وسیلان ~ avara, səfil; شدن ~ avaralanmaq, veyl gəzmək; کردن ~ tək buraxmaq, köməksiz buraxmaq, avara qoymaq

ویلانی [veylani] çaşma, azma; avaralıq, səfillik

ویولون [viyolon] skripka; زدن ~ (نواختن) skripka çalmaq

ویولون زن [viyolonzən] skripkaçı, skripka çalan

ه

ه [ha] fars əlifbasının otuz birinci hərfi; əbcəd hesabında 5 rəqəmini ifadə edir

ها [ha] I 1) *dan.* ha (*əmr ədatı*); ببین ها! bax ha! 2) bəli, hə

ها [ha] II *qram.* cəm əlamətlərindən biri; روز نامه ها qəzetlər

هاتف [hatef] 1) gizli səs (*vicdanın, hissin*); 2) qeybdən gələn səs

هاج واج [hacvac] *dan.* heyrətlənmiş, təəccüblənmiş, donub qalmış (*qorxudan, təəccübdən*); شدن (ماندن) ~ heyrətlənmək, təəccüblənmək, donub qalmaq

هاج و واج [hacovac] *bax* هاج واج

هادی [hadi] 1) rəhbər, başçı, öndər; 2) doğru yol göstərən, düz yola çağıran; 3) bələdçi

هار [har] qudurmuş, quduz; سگ ~ quduz it; شدن ~ a) qudurmaq, quduzluq xəstəliyinə tutulmaq; b) *məc.* qudurmaq, özündən çıxmaq

هارمونی [harmoni] harmoniya, həmahənglik, uyğunluq

هاری [hari] *tib.* quduzluq; بیماری ~ quduzluq xəstəliyi

هاضمه [hazeme] həzm, həzm etmə

هاکی [haki] xokkey; روی چمن ~ otüstü xokkey

هال [hal] 1) salon, zal; 2) *idm.* qapı (*çövkən oyununda*)

هالو [halu] *dan.* sadəlövh; sarsaq, maymaq

هاله [hale] *as.* halə, dairə; خورشید ~ Günəş haləsi; ماه ~ Ay haləsi

هامش [hameş] kitabın haşiyəsi, kənarı

هان [han] 1) *bax* ها I; 2) nə deyirsən?

هاون [havən] həvəng, həvəngdəstə; دسته ~ həvəngin tutacağı

های [hay] 1) *n.* ey, ay; 2) *n.* vay

هیاهو [hayohuy] *bax* های و هوی

های های [hayhay] hıçqırıq, hönkürtü; zar-zar ağlama; گریستن ~ hönkürmək, hönkür-hönkür ağlamaq, zar-zar ağlamaq

هبا [həba] 1) toz; 2) yox olmuş, məhv olmuş, dağılmış; شدن ~ məhv olmaq, dağılmaq; کردن (داشتن) ~ məhv etmək, dağıtmaq

هبه [hebe] hədiyyə, bəxşiş, ərməğan, töhfə, sovqat (*pul, mal və s.*); ~ شدن a) hədiyyə olunmaq; b) əvəzsiz verilmək; کردن ~ a) hədiyyə etmək; b) əvəzsiz vermək

هتاک [həttak] 1) söyüşcül, söyüşkən, ağzıpərtöv; 2) abırsız, həyasız, sırtıq

هتاکی [həttaki] söyüş söymə, nalayiq danışma; کردن ~ a) söyüş söymək, nalayiq danışmaq; b) həyasızlıq etmək

هتک [hətk] 1) parçalama, dağıtma; 2) yox etmə, aradan qaldırma; 3) *məc.* rüsvay etmə; ləkələmə; ~ حرمت (احترام) hörmətsizlik, təhqir

هتل [hotel] mehmanxana, otel, qonaq evi

هجا [heca] heca; بلند ~ uzun he

کوتاه ~ qısa heca; ◊ ~ حروف əlif

هجده [hecdəh] on səkkiz

هجدهم [hecdəhom] on səkkizin

هجدهمین [hecdəhomin] *bax* هجدهم

هجر [hecr] hicran, ayrılıq

هجران [hecran] *bax* هجر; ~ کشیدن ayrılıq dərdi çəkmək

هجرت [hecrət] mühacirət, vətəni tərk etmə, köçmə; **کردن** ~ vətəni tərk etmək, köçmək, mühacirət etmək

هجو [həcv] həcv, tənqid, satira

هجوگو [həcvqu] həcv yazan, satirik

هجوگویی [həcvquyi] həcv yazma, satira yazma

هجوم [hocum] hücum, basqın; ~ **کردن** (**آوردن**) hücum etmək, basqın etmək

هجونامه [həcvname] həcvnamə, həcv məzmunlu şeir, tənqidi şeir

هجویه [həcviyye] *bax* **هجو نامه**

هچل [həçəl] *dan.* narahatlıq, çətinlik; **در(به)** ~ **افتادن** çətinliyə düşmək; [illegible] çətinliyə salmaq

هدایت [hedayət] 1) doğru yol göstərmə, nəsihət etmə; 2) idarə etmə, rəhbərlik etmə; **کردن** ~ a) nəsihət etmək, doğru yol göstərmək; b) idarə etmək, rəhbərlik etmək

هدر [hədər] hədər, mənasız, faydasız, nəticəsiz; **به** ~ **دادن** faydasız sərf etmək; **به** ~ **رفتن** faydasız sərf olunmaq, hədər getmək

هدف [hədəf] *c.* **اهداف** [əhdaf] 1) məqsəd, niyyət, məram, qəsd; ~• **معین** aydın məqsəd, müəyyən məqsəd; 2) hədəf, nişan, obyekt; ~• **نظامی** hərbi obyekt; **داشتن** ~ qarşıya məqsəd qoymaq; niyyətində olmaq; **گرفتن** ~ nişan almaq

هدهد [hodhod] hüd-hüd, hop-hop, şanapipik

هدیه [həd(i)y(y)e // hed(i)y(y)e] *c.* **هدایا** [hədaya] hədiyyə, ərməğan, sovqat; **شدن** ~ hədiyyə olunmaq, bağışlanmaq; **کردن** (**دادن**) ~ hədiyyə etmək, bağışlamaq

هذیان [həzyan] 1) sayıqlama, sərsəmləmə; 2) mənasız söz; cəfəngiyat; **گفتن** ~ a) sayıqlamaq; b) mənasız danışmaq

هر [hər] hər; **روز** ~ hər gün; **چه** ~ hər nə, hər şey; **کس** ~ hər kəs

هراس [həras // heras] qorxu, qorxma; dəhşət; **داشتن** ~ qorxmaq, qorxuya düşmək

هراسان [hərasan] 1) qorxan; 2) qorxaraq, qorxa-qorxa

هراسیدن [hərasidən] qorxmaq, dəhşətə gəlmək

هرجایی [hərcayi] 1) əxlaqsız, pozğun; ~ **زن**• əxlaqsız qadın; 2) avara, sərsəri

هرج و مرج [hərcomərc] 1) hərcmərclik, qarmaqarışıqlıq; nizamsızlıq, özbaşınalıq, çaxnaşma; 2) həyəcan, təşviş

هرچند [hərçənd] hərçənd, baxmayaraq

هرزگی [hərzegi] 1) boş-boş danışma, mənasız danışma; 2) yüngüllük, pozğunluq

هرزه [hərze] 1) boş, yersiz, mənasız; ~ **سخن**• boş söz; 2) yüngülxasiyyətli; pozğun

هرزه درا [hərzedəra] *bax* **هرزه گو**

هرزه درایی [hərzedərayi] *bax* **هرزه گویی**

هرزه کار [hərzekar] mənasız iş görən, faydasız işlə məşğul olan

هرزه گرد [hərzegərd] avara, sərsəri, veyl, heç bir işlə məşğul olmayan

هرزه گو [hərzequ] boş danışan, mənasız danışan, boşboğaz

هرزه گویی [hərzequyi] boş danışma, mənasız danışma, boşboğazlıq

هرگاه [hərqah] 1) hərgah, əgər; 2) nə vaxt, nə zaman, istənilən vaxt

هرگز [hərgez] heç vaxt, heç bir vaxt

هرم [hərəm] *c.* **اهرام** [əhram] piramida, ehram

هرهری [horhori] *bax* **هرهری مذهب**

هرهری مذهب [horhoriməzhəb] allahsız, Allaha inanmayan

هزار [hezar] min; **و یک شب** ~ min bir gecə; **هزارها** minlərlə

هزارپا [hezarpa] qırxayaq

هزاردستان [hezardəstan] bülbül

هزارم [hezarom] mininci

هزارمین [hezaromin] *bax* **هزارم**

هزاره [hezare] minillik

هزال [həzzal] 1) zarafatcıl; 2) təlxək, kloun

هزبر [hezəbr] 1) igid, cəsur, cəsarətli; 2) yırtıcı aslan

هزل [həzl] 1) tənqid, satira; zarafat; 2) istehza, kinayə, acı gülüş

هزلیات [həzliyyat] 1) həcviyyat, tənqidi məzmunlu şeirlər; 2) zarafat məzmunlu şeirlər

هزینه [həzine] 1) xərc, çıxar, məxaric, məsarif; **تحصیل** ~• təhsilə ayrılan xərclər; **به**~• **خود** öz hesabına; 2) vəsait, təminat; **زندگی** ~• yaşamaq üçün vəsait; **شدن** ~ xərclənmək, sərf olunmaq; **کردن** ~ xərcləmək, sərf etmək

هژبر [hojəbr] *bax* **هزبر**

هست [həst] var, vardır, mövcuddur

هست و نیست [həstonist] var-yox, əmlak, mal-mülk

هسته [həste] 1) çəyirdək; ~• **آلوچه** alça çəyirdəyi; 2) nüvə; **اتم** ~• atom nüvəsi

هسته ای [həstei] *bax* **هسته** 2); ~ **انرژی**• atom enerjisi; ~ **آزمایشات**• nüvə sınaqları

هستی [həsti] 1) varlıq, həyat; 2) vardövlət, sərvət

هشت [həşt] səkkiz

هشتاد [həştad] səksən

هشتادم [həştadom] səksəninci

هشتادمین [həştadomin] *bax* **هشتادم**

هشتصد [həştsəd] səkkiz yüz

هشتصدم [həştsədom] səkkiz yüzüncü

هشتصدمین [həştsədomin] *bax* **هشتصدم**

هشدار [hoşdar] 1) xəbərdarlıq, qarşısını alma; 2) muğayat ol! diqqət et! **دادن** ~ xəbərdarlıq etmək, qarşısını almaq

هشیار [hoşyar] *bax* **هوشیار**

هشیاری [hoşyari] *bax* **هوشیاری**

هضم [həzm] 1) həzm, həzm olunma; ~ **غیر**• **قابل**• həzm olunmayan; 2) mənimsəmə, başa düşmə, qavrama; **شدن** ~ a) həzm olunmaq; b) mənimsənilmək; **کردن** ~ a) həzm etmək; b) mənimsəmək; c) başa düşmək

هفت [həft] yeddi

هفتاد [həftad] yetmiş

هفتادم [həftadom] yetmişinci

هفتادمین [həftadomin] *bax* **هفتادم**

هفت تیر [həfttir] tapança

هفت سین [həftsin] həftsin (*İranda Novruz bayramı münasibətilə süfrəyə düzülən, adları "sin" hərfi ilə başlanan yeddi yemək növü və ya yeməkdə istifadə olunan ədviyyat, içəcəklər və s.*)

هفتصد [həftsəd] yeddi yüz

هفتصدم [həftsədom] yeddi yüzüncü

هفتصدمین [həftsədomin] *bax* هفتصدم

هفتگی [həftegi] həftəlik; روزنامهٔ ~ həftəlik qəzet

هفته [həfte] həftə; یک ~ در میان bir həftədən sonra, iki həftədə bir

هفته بیجار [həftebicar] həftəbecər (*yeddi tərəvəzdən hazırlanan şoraba*)

هفته نامه [həftename] həftədə bir dəfə çıxan qəzet, jurnal

هفده [hefdəh] on yeddi

هفدهم [hefdəhom] on yeddinci

هفدهمین [hefdəhomin] *bax* هفدهم

هق هق [heğheğ] *dan.* hıqqıldama; کردن ~ hıqqıldamaq

هل [hel] hil

هل [hol] *dan.* itələmə; دادن ~ itələmək

هلاک [həlak] həlak, ölüm; شدن ~ həlak olmaq, ölmək; کردن ~ həlak etmək, öldürmək

هلاکت [həlakət] həlak olma, ölmə; به ~ رسیدن ölmək; به ~ رساندن öldürmək

هلاکت بار [həlakətbar] ölümcül, öldürücü

هلال [helal] hilal, aypara; احمر ~ Qırmızı Aypara Cəmiyyəti

هلالی [helali] ayparalı, ayparaşəkilli

هلهله [həlhələ // helhele]: شادی ~ şadlıq səsi, şadlıq hay-küyü

هلیکوپتر [helikopter] *bax* هلیکوپتر

هلیم [həlim] həlim (*döyülmüş ət və buğdadan hazırlanmış sulu yemək*)

هم [həm] həm; da, də; من ~ تو ~ sən də, mən də; həm sən, həm də mən

هم [həm(m)] *c.* هموم [homum] 1) cəhd, səy, çalışma; 2) qəm, kədər; həyəcan; 3) arzu, istək

هما [homa] hümay (*quş*), dövlət quşu

هم ارز [həmərz] eyniqiymətli, dəyəri eyni olan

همان [həman] həmin; کوچه ~ həmin küçə

همانا [həmana] 1) məhz, həqiqətən; yəqin, sözsüz; 2) sanki, elə bil

هم اندازه [həməndaze] eyniölçülü

همانند [həmanənd] oxşar, bənzər, kimi; شدن ~ oxşamaq, bənzəmək; کردن (ساختن) ~ oxşamaq, bənzətmək

هماورد [həmavərd] 1) rəqib (*idmanda*); 2) düşmən, rəqib, qarşı tərəf (*müharibədə*)

هماهنگ [həmahəng] həmahəng, ahəngdar, uyğun

هماهنگی [həmahəngi] ahəngdarlıq, harmoniya, uyğunluq; عقیده ای ~ əqidə birliyi

همایش [həmayeş] 1) zirvə görüşü, sammit; 2) konfrans

همایون [homayun] 1) uğurlu, mübarək; xoşbəxt; 2) şahanə, şaha məxsus; 3) *mus.* "Hümayun" muğamı

همباز [həmbaz] ortaq, şərik, dost, yoldaş

همبستر [həmbəstər] *bax* همخواب

همبستگی [həmbəstegi] birlik, həmrəylik, müttəfiqlik

همپا [həmpa] ayaqdaş, yoldaş, cıgırdaş

همپایه [həmpaye] 1) eyni vəzifəli, eyni rütbəli; 2) bərabər, eyni, paritet

همپایی [həmpayi] bir yerdə getmə, müşayiət etmə

هم پشت [həmpoşt] yoldaş, dost; köməkçi

هم پیاله [həmpiyale] içki yoldaşı

هم پیمان [həmpeyman] müttəfiq; شدن ~ müttəfiq olmaq, birləşmək

همت [hemmət] *c.* همم [heməm] 1) alicənablıq, mərdlik; 2) cəhd, səy, çalışma

همتا [həmta] eyni; bərabər, oxşar, tay

هم جنس [həmcens] 1) eyni, oxşar, bənzər; 2) həmcins, eynicinsli, eyninövlü

هم جوار [həmcəvar] qonşu; روابط ~ qonşuluq münasibətləri

هم جواری [həmcəvari] qonşuluq, yaxınlıq; روابط ~ mehriban qonşuluq münasibətləri

هم چشمی [həmçeşmi] rəqabət; کردن (داشتن) ~ rəqabət etmək

همچنان [həmçenan] habelə, eləcə; o cür; که ~ necə ki, o cür ki

همچنین [həmçenin] həmçinin, habelə

همچو [həmço] belə, bu kimi, bu cür, elə, o cür; kimi, qədər, tək; تو ~ sənin kimi, sənin tək

هم خانگی [həmxanegi] bir evdə yaşama, qonşuluq

هم خانه [həmxane] bir evdə yaşayan; qonşu

هم خو [həmxu] bir xasiyyətli, eynixasiyyətli, uyğun xasiyyətli

هم خواب [həmxab] bir yataqda yatan; ər, kişi

هم خوابه [həmxabe] bir yataqda yatan; arvad

هم خون [həmxun] 1) bir tavfadan, bir millətdən olan; 2) qan qohumu

همدرد [həmdərd] həmdərd, birbirinin dərdinə, qəminə şərik olan

همدردی [həmdərdi] dərdə şərik olma; təsəlli, başsağlığı; ابراز ~ کردن başsağlığı vermək

همدست [həmdəst] əlbir, şərik, ortaq

همدل [həmdel] yekdil, həmfikir, həmməsləkdaş

همدم [həmdəm] həmdəm, çox yaxın dost

همدیگر [həmdigər] bir-birini; از ~ bir-birindən; با ~ bir-biri ilə

هم دین [həmdin] dindaş, dinbir, bir dindən olan

همراز [həmraz] sirdaş, yaxın dost

همراه [həmrah] 1) yol yoldaşı, yoldaş; 2) həmməslək, məsləkdaş, həmfikir; 3) yanında, ilə; با خود ~ özü ilə, öz yanında; آوردن ~ özü ilə gətirmək; بردن ~ özü ilə aparmaq; شدن ~ birgə getmək

هم رأی [həmrə'y] həmrəy, həmfikir, məsləkdaş

همرزم [həmrəzm] silahdaş, mübarizə yoldaşı

همرنگ [həmrəng] 1) həmrəng, eynirəngli; گلهای ~ eynirəngli güllər; 2) bənzər, oxşar, uyğun (*xasiyyətdə*)

همزاد [həmzad] 1) əkiz; 2) yaşıd; 3) insanla birgə doğulan ruh

همزبان [həmzəban] 1) bir dildə danışan; 2) həmfikir, həmrəy; 3) dost, yoldaş

همزمان [həmzəman] 1) eyni vaxtda, eyni zamanda, sinxron; 2) çağdaş, zamandaş, müasir

همزن [həmzən] qarışdıran, qarışdırıcı; برقی ~ mikser (*qarışdırıcı cihaz*)

همزه [həmze] həmzə, ərəb əlifbasında "ء" işarəsi

همزیستی [həmzisti] bir yerdə yaşama, yanaşı yaşama; مسالمت آمیز ~ dinc yanaşı yaşama; کردن ~ yanaşı yaşamaq

همساز [həmsaz] 1) həmfikir, həmrəy; 2) harmonik, uyğun, müvafiq

همسازی [həmsazi] 1) razılıq, həmfikirlik, həmrəylik; 2) harmoniya, uyğunluq

همسال [həmsal] eyniyaşlı, yaşıd, yaşdaş, həmyaş, həmyaşıd

همسان [həmsan] *bax* همانند

همسانه [həmsane] uniforma, forma (*müəyyən şirkət və idarələrə məxsus geyim*)

همسایگی [həmsayegi] qonşuluq

همسایه [həmsaye] qonşu

همسر [həmsər] 1) həyat yoldaşı; 2) bərabər, tay-tuş

هم سطح [həmsəth] 1) bərabər, eyni səviyyəli; 2) eyni hündürlükdə olan

هم سفر [həmsəfər] yol yoldaşı, səfər yoldaşı

همسن [həmsenn] *bax* هم سال

هم سنگر [həmsəngər] səngər yoldaşı, silahdaş

همسود [həmsud] mənfəəti bir olan, mənfəətdə şəriki olan, qazancda ortaq olan

هم شاگرد [həmşagerd] *bax* هم کلاس

هم شغل [həmşoğl] 1) iş yoldaşı, həmkar; 2) eyni ixtisaslı

هم شکل [həmşekl] oxşar, bənzər

همشهری [həmşəhri] həmyerli, yerli, eyni şəhərdən olan, yurddaş

همشیره [həmşire] bacı

همشیره زاده [həmşirezade] bacıoğlu, bacıqızı

هم صحبت [həmsohbət] 1) həmsöhbət, söhbət yoldaşı; 2) dost, yoldaş

هم عصر [həməsr] çağdaş, müasir, əsrdaş, zamandaş

هم عقیده [həmoğide] həmrəy, həmfikir, eyni əqidəli, əqidə yoldaşı

همفکر [həmfekr] *bax* هم عقیده

همکار [həmkar] həmkar, iş yoldaşı

همکاری [həmkari] 1) əməkdaşlıq, birgə fəaliyyət; فرهنگی ~ mədəni əməkdaşlıq; 2) *hərb.* qarşılıqlı əlaqə, qarşılıqlı dəstəkləmə

هم کلاس [həmkelas] sinif yoldaşı

هم کیش [həmkiş] 1) həmməzhəb, eyni məzhəbli; 2) həmfikir, həmməslək, məsləkdaş

همگان [həmeqan] bütün insanlar, hamı

همگانی [həmeqani] ümumi, hər kəsə aid; شدن ~ ümumiləşmək; کردن ~ ümumiləşdirmək

همگی [həmegi] hamı, hamılıqla

هم مذهب [həmməzhəb] *bax* هم کیش **1)**

هم مرز [həmmərz] həmsərhəd; کشورهای ~ həmsərhəd ölkələr; نواحی ~ sərhəd rayonları

هم مسلک [həmməslək] *bax* هم کیش **2)**

همنام [həmnam] adaş, adları bir olan

همنشین [həmneşin] yoldaş, məsləkdaş; şərik, ortaq

همنشینی [həmneşini] əlaqə, münasibət, ünsiyyət

هموار [həmvar] 1) hamar, düz; راه ~ hamar yol; 2) asan, əngəlsiz, maneəsiz; 3) münasib, uyğun; شدن ~ a) hamarlanmaq; b) qarşısında maneə olmamaq; کردن (ساختن) ~ a) hamarlatmaq; b) maneəni aradan qaldırmaq

همواره [həmvare] həmişə, hər an, hər zaman

همواری [həmvari] 1) hamarlıq, düzlük (*yer, səth*); 2) düzənlik, düzən yer

هم وزن [həmvəzn] 1) eyni çəkili, bərabər çəkili; 2) *ədəb.* eyni vəznli, həmahəng

هم وطن [həmvətən] həmvətən, vətəndaş, soydaş, yurddaş

همه [həme] hamı; hər, bütün; ~ اینها bütün bunlar; چیز ~ hər şey; ~ کس hər kəs; hamı

همه پرسی [həmeporsi] referendum, rəy sorğusu

همه جانبه [həmecanebe] hərtərəfli, dolğun, geniş, ətraflı

همه روزه [həmeruze] gündəlik, hər günlük

همه گیر [həmegir] yoluxucu; بیماری ~ yoluxucu xəstəlik

همه گیری [həmegiri] epidemiya

همهمه [həmhəme] səs-küy, hay-küy; کردن ~ səs-küy salmaq; hay-küy etmək

همیشگی [həmişegi] 1) həmişəlik, daimilik, əbədilik; 2) daimi, həmişəki; مشتری ~ daimi müştəri

همیشه [həmişe] həmişə, hər vaxt, hər zaman; برای ~ həmişəlik, əbədilik, əbədi olaraq

همیشه بهار [həmişəbəhar] həmişəbahar (*gül*)

همین [həmin] 1) həmin, bu, elə bu, bu özü; طور ~ bu cür; قدر ~ bu qədər; 2) məhz, elə; فردا ~ məhz sabah; و ~ بس vəssalam; الان ~ elə indi, bu saat

هنجار [həncar] 1) tərz, yol, qayda, üsul, vasitə; 2) ahənglik, ritmlilik

هندبال [həndbal] *idm.* həndbol

هندسه [hendese] həndəsə

هندوانه [hendevane] qarpız; ◊ زیر بغل کسی گذاشتن ~ qoltuğuna qarpız vermək

هنر [honər] 1) sənət, incəsənət; 2) hünər, bacarıq, məharət, ustalıq

هنراموز [honəramuz] peşə məktəbinin tələbəsi, texnikum tələbəsi

هنرپرور [honərpərvər] elmsevər, sənətsevər; mesenat, elm və incəsənəti himayə edən

هنرپیشگی [honərpişegi] artistlik, artistlik sənəti, aktyorluq, aktyorluq sənəti

هنرپیشه [honərpişe] artist, aktyor; سینما ~ kinoaktyor

هنرستان [honərestan] sənət məktəbi, texnikum

هنرشناس [honərşenas] sənətşünas

هنرشناسی [honərşenasi] sənətşünaslıq

هنرکده [honərkəde] *bax* هنرستان

هنرمند [honərmənd] 1) sənətkar, incəsənət xadimi; 2) mahir, hünərli, məharətli, istedadlı

هنرمندانه [honərməndane] sənətkarlıqla, ustalıqla, məharətlə

هنرمندی [honərməndi] sənətkarlıq, ustalıq, məharət, bacarıq, istedad

هنرور [honərvər] *bax* هنرمند

هنری [honəri] sənətə məxsus, incəsənətə aid, elmə məxsus; bədii; اثر ~ sənət əsəri; فیلم ~ bədii film

هنگ [həng] alay, polk

هنگام [hənqam // henqam] vaxt, zaman, müddət, dövr; درو ~ biçin vaxtı; شام ~ axşamçağı, axşam yeməyi vaxtı

هنگامه [hənqame // henqame] 1) izdiham, yığnaq, kütlə, camaat; 2) qarışıqlıq, şuluqluq, çaxnaşma, hərc-mərclik; səs-küy; کردن (برپا) ~ (کردن) səs-küy qaldırmaq, şuluqluq salmaq, hərc-mərclik törətmək

هنگامه جو [hənqamecu] davakar, cəncəl, şuluqçu

هنگامه جویی [hənqamecuyi] davakarlıq, qalmaqal, şuluqçuluq

هنوز [hənuz] hələ, hələ ki

هو [hou] *dan.* şayiə, xəbər; ~ انداختن (کردن) şayiə yaymaq, şayiə buraxmaq

هوا [həva] I 1) hava, atmosfer; ~• خفه boğunuq hava; ~• سرد soyuq hava; 2) iqlim, ab-hava; ~ خوردن hava almaq

هوا [həva] II 1) nəfs, tamah; 2) meyil, həvəs, arzu, istək; به ~• دل ürəyin hökmü ilə, qəlbin istəyi ilə; ◊ ~• چیزی را داشتن a) üstündə gözü olmaq, nəzarət etmək; b) bir şeyin çox arzusunda olmaq

هواپیما [həvapeyma] təyyarə; ~• باربری yük təyyarəsi; ~• مسافربری sərnişin təyyarəsi

هواپیمایی [həvapeymayi] aviasiya, təyyarəçilik; ~• کشوری mülki aviasiya

هواخواه [həvaxah] 1) tərəfdar; 2) hami, himayədar

هوادار [həvadar] *bax* هواخواه

هواسنج [həvasənc] barometr

هواشناس [həvaşenas] meteoroloq

هواشناسی [həvaşenasi] meteoroloji; ~ ایستگاه• meteoroloji stansiya

هوانورد [həvanəvərd] təyyarəçi, pilot

هودج [houdəc // hudəc] *c.* هوادج [həvadec] kəcavə, minik heyvanlarının (*əsasən dəvənin*) belinə qoyulan oturacaq

هورا [hura] *n.* ura! ~ کشیدن ura çəkmək

هوس [həvəs] 1) həvəs, ehtiras, meyil; 2) maraq, həvəs, şövq; 3) şıltaqlıq, ərköyünlük; ~ کردن (داشتن) istəmək, arzulamaq, həvəsində olmaq

هوس آور [həvəsavər] füsunkar, cazibəli, cəlbedici, canalan

هوس بار [həvəsbar] ehtiraslı, coşqun, qızğın; ~• نگاه ehtiraslı baxış

هوس باز [həvəsbaz] ehtiraslı, şəhvətli, şəhvətpərəst

هوس بازی [həvəsbazi] ehtiras, şəhvətpərəstlik

هوس دار [həvəsdar] *bax* هوس باز

هوس ران [həvəsran] *bax* هوس باز

هوش [huş] 1) huş, zehin, yaddaş, hafizə; 2) düşüncə, idrak, ağıl; از ~ رفتن özündən getmək; به ~ آمدن özünə gəlmək

هوشمند [huşmənd] düşüncəli, ağıllı, dərrakəli, şüurlu; müdrik

هوشمندی [huşməndi] ağıl, dərrakə, fərasət, müdriklik

هوشیار [huşyar] 1) ayıq, sayıq, ayıq-sayıq; 2) ağıllı, fərasətli, düşüncəli

هوشیاری [huşyari] 1) ayıqlıq, sayıqlıq; 2) ağıllılıq, fərasətlilik

هول [houl] qorxu, vahimə, dəhşət; ~ خوردن qorxmaq, diksinmək, səksənmək; ~ شدن qorxmaq; ~ کردن qorxutmaq, qorxuya salmaq

هولناک [houlnak] qorxunc, qorxulu, vahiməli, dəhşətli

هوی [həva] *bax* هوا II

هویت [hoviyyət] 1) şəxsiyyət, fərdiyyət; ~ (ورقه)• برگه pasport, şəxsiyyət vəsiqəsi; 2) mahiyyət; can, ruh; ~• کسی را تعیین کردن şəxsiyyəti müəyyən etmək

هویج [həvic] kök (*tərəvəz*)

هویدا [hoveyda] 1) bəlli, məlum, aydın, aşkar; 2) görünən; ~ شدن a) bəlli olmaq, məlum olmaq, aşkar olmaq; b) görünmək; ~ ساختن məlum etmək, aşkar etmək, aydınlaşdırmaq

هویدایی [hoveydayi] aşkarlıq, aydınlıq

هی [hey] 1) *n.* ey, hey, ay; 2) gözlə! diqqətli ol!

هیأت [hey'ət] *bax* هیئت

هیاهو [həyahu] səs-küy, hay-küy, qışqırıq; ~ کردن səs-küy salmaq, hay-küy salmaq

هیبت [heybət] 1) heybət, vüqar, zəhm; əzəmət; 2) qorxu, dəhşət, vahimə

هیبت انگیز [heybətəngiz] 1) zəhmli, vüqarlı; 2) qorxulu, dəhşətli, vahiməli

هیجان [həyəcan] həyəcan, təşviş, iztirab, narahatlıq; ~ داشتن həyəcanlı olmaq, həyəcan keçirmək; به ~ افتادن həyəcanlanmaq; به ~ آوردن həyəcanlandırmaq

هیجان آمیز [həyəcanamiz] həyəcanlı, təşvişli, iztirablı

هیجان آور [həyəcanavər] həyəcanlandırıcı, təsirli, narahat edən

هیجده [hicdəh] *bax* هجده

هیچ [hiç] 1) heç, heç bir; ~ چیز heç nə; ~ کس heç kəs; 2) heç, tamamilə, əsla; به ~ شمردن saymamaq, əhəmiyyət verməmək; ~ بر ~ تمام شدن heç-heçə qurtarmaq (*oyun*)

هیچ کدام [hiçkodam] heç biri, heç birisi

هیچ گاه [hiçqah] heç vaxt, heç zaman

هیچ گونه [hiçqune] heç cür

هیچ وقت [hiçvəğt] *bax* هیچ گاه

هیچ یک [hiçyek] *bax* هیچ کدام

هیدروژن [hidrojen] hidrogen

هیزم [hizom] odun; ~ شکستن odun qırmaq, odun doğramaq; ◊ ~• تر فروختن kələk gəlmək, fırıldaq gəlmək, aldatmaq

هیزم شکن [hizomşekən] odundoğrayan, odunqıran, odunçu

هیس [his] sakit! yavaş! asta!

هیستری [histeri] isteriya, bərk əsəbiləşmə (*xəstəlik*)

هیستریک [histerik] isterik, bərk əsəbiləşən

هیکل [heykəl] *c.* هیاکل [həyakel] 1) heykəl, abidə; 2) bədən, əndam, boy-buxun; ~ خوش gözəl əndamlı, qədd-qamətli, boy-boxunlu

هیکل تراش [heykəltəraş] heykəltəraş

هیکل تراشی [heykəltəraşi] heykəltəraşlıq

هیمه [hime] *bax* هیزم

هین [hin] 1) indi; 2) beləliklə; 3) tələs! cəld ol!

هیولا [həyula] 1) div, əjdaha, bədheybət; 2) kabus, qarabasma, vahimə

هیهات [heyhat] heyhat! əfsus! heyif!

هی هی [heyhey] 1) *n.* bax ey! gör ha! 2) *bax* هیهات

هیئت [hey'ət] heyət, tərkib, kollegiya, komissiya; ~• دولت hökumət, nazirlər kabineti; ~• نمایندگان nümayəndələr heyəti; ~• نمایندگان سیاسی diplomatik korpus

ی

ی [ya // ye] fars əlifbasının otuz ikinci hərfi; əbcəd hesabında 10 rəqəmini ifadə edir

یا [ya] I ya, yaxud; من ~ تو ~ ya sən, ya mən

یا [ya] II *n.* ey, ya; الله ~ ya Allah

یابس [yabes] quru, qurumuş, bərk; ◊ رطب و ~ به هم بافتن boş-boş danışmaq, mənasız sözlər demək

یابنده [yabənde] 1) tapan; عاقبت جوینده ~ بود *ata.söz.* axtaran tapar; 2) dərk edən, anlayan

یابو [yabu] 1) yabı, yük daşıyan at; 2) *məc.* nadan, axmaq; ◊ برداشتن ~ özünü öymək, lovğalanmaq, qürrələnmək

یابیدن [yabidən] *bax* یافتن

یاپانچی [yapançi] yapıncı

یاتاقان [yatağan] *tex.* podşipnik; ساچمه ای ~ diyircəkli podşipnik (*yastıq*)

یاختن [yaxtən] *k.* یاز [yaz] sıyırmaq (*qılıncı*); çıxarmaq (*qılıncı qından*)

یاخته [yaxte] I یاختن *f.-nin k.z.f.sif.;* sıyırılmış (*qılınc*)

یاخته [yaxte] II hüceyrə

یاخته شناس [yaxteşenas] sitoloq

یاخته شناسی [yaxteşenasi] sitologiya (*biologiyanın hüceyrələr bəhsi*)

یاد [yad] yad, yaddaş, hafizə; xatirə; به ~ آوردن yada salmaq, xatırlamaq; به ~ کسی آوردن yadına salmaq, xatırlatmaq; از ~ بردن yaddan çıxarmaq, unutmaq; از ~ رفتن yaddan çıxmaq, unudulmaq; ~ دادن öyrətmək; به ~ داشتن xatırlamaq; bilmək, xəbərdar olmaq; ~ گرفتن öyrənmək

یادآور [yadavər] xatırladan, yada salan; ~ شدن xatırlatmaq, yada salmaq, qeyd etmək

یادآوری [yadavəri] xatırlatma, yada salma; ~ کردن xatırlatmaq, yada salmaq

یادبود [yadbud] 1) xatirə; ~ لوح xatirə lövhəsi; ~ مجلس kiminsə xatirəsinə həsr olunmuş yığıncaq; 2) hədiyyə, suvenir; به ~ رسم xatirə olaraq

یادداشت [yaddaşt] 1) qeyd, xatırlama; ~ دفترچه qeyd dəftərçəsi; 2) yazılı izahat; diplomatik sənəd, memorandum; nota; 3) qısa məktub; ~ کردن qeyd etmək

یادکرد [yadkərd] *bax* یادبود **1)**

یادگار [yad(e)qar] 1) xatirə, əziz xatirə; 2) yadigar, hədiyyə, suvenir

یادگاری [yad(e)qari] 1) *bax* یادگار; 2) xatirə yazısı; ~ نوشتن birisi üçün yadigar olaraq şeir, cümlə, söz yazmaq (*qapı, divar, dəftər və ya kitab üzərində*)

یادنامه [yadname] xatirələr kitabı (*məşhur bir insana həsr edilmiş*)

یادواره [yadvare] hər hansı bir şəxs və ya hadisəyə həsr olunmuş mərasim

یار [yar] 1) dost, yoldaş; ~ غار ən yaxın və ən səmimi dost; 2) sevgili; 3) köməkçi

یارا [yara] 1) güc, qüvvə, qüdrət; 2) cəsarət, cürət

یارانه [yarane] I 1) dostcasına, yoldaşcasına; 2) məhəbbətlə, sevərək, mehribancasına

یارانه [yarane] II subsidiya; maddi yardım, pul köməyi

یارایی [yarayi] 1) bacarıq; dözüm, taqət; 2) *bax* یار **1), 2)**

یارس [yarrəs] köməkçi, kömək edən, yardımçı

یارگی [yaregi] *bax* یارایی

یارمندی [yarməndi] 1) kömək, himayə, dayaq; 2) qayğıkeşlik, canıyananlıq

یاری [yari] 1) kömək, himayə, yardım; 2) dostluq, yoldaşlıq; خواستن ~ kömək istəmək; کردن ~ kömək etmək, yardım etmək

یاری رس [yarirəs] *bax* یارس

یاریگر [yarigər] *bax* یارس

یازده [yazdəh] on bir

یازدهم [yazdəhom] on birinci

یازدهمین [yazdəhomin] *bax* یازدهم

یازیدن [yazidən] *bax* یاختن

یاس [yas] *bax* یاسمن

یأس [yə's] ümidsizlik, məyusluq

یأس آمیز [yə'samiz] ümidsiz, məyus

یأس آور [yə'savər] məyusedici, ümidsizlik gətirən, həvəsdən salan

یاسمن [yasəmən] yasəmən

یاسین [yasin] Yasin (*Qurani-Kərimin 36-cı surəsi*); خواندن ~ Yasin oxumaq; ◊ به ~ گوش خر خواندن anlamayana söz demək, hədər yerə öyüd-nəsihət vermək

یاطاقان [yatağan] *bax* یاتاقان

یاغی [yaği] qiyamçı, üsyançı; iğtişaş törədən; شدن ~ qiyam etmək, üsyan etmək, iğtişaş törətmək

یاغی گری [yağigəri] 1) qiyam, üsyan; iğtişaş; 2) ədavət, düşmənçilik

یافتن [yaftən] *k.* یاب [yab] 1) tapmaq, aşkar etmək, müəyyən etmək; 2) görmək, hiss etmək; 3) tapmaq, elə keçirmək; ~ ادامه davam etmək, uzanmaq (*iş*)

یافه [yafe] *bax* یاوه

یاقوت [yağut] yaqut (*qiymətli daş*); سرخ ~ ametist (*şəffaf göy və ya bənövşəyi rəngli qiymətli daş*); ◊ مذاب ~ qırmızı şərab

یاقوتی [yağuti] yaqut rəngli, alqırmızı rəngli; ~ انگور qırmızı rəngli üzüm çeşidi

یاکند [yakənd] *bax* یاقوت

یال [yal] yal (*atda və s.*); اسب ~ atın yalı

یالقوز [yalğuz] *dan.* 1) yalqız, tək, tənha; 2) subay

یال و کوپال [yalokupal] 1) bacarıq, güc, qüvvə, qüdrət; 2) qədd-qamət, enlikürəklik

یامفت [yamoft] müftə, pulsuz

یاور [yavər] köməkçi, kömək edən

یاوری [yavəri] kömək, yardım, kömək etmə; کردن ~ kömək etmək, yardım etmək

یاوگی [yavegi] boşboğazlıq, çərənçilik

یاوه [yave] boş, mənasız, məzmunsuz; ~ سخن های mənasız sözlər, boş sözlər; گفتن ~ mənasız danışmaq, boş-boş danışmaq; بافتن ~ mənasız danışmaq

یاوه سرا [yavesəra] *bax* یاوه گو

یاوه سرایی [yavesərayi] *bax* یاوه گویی

یاوه گو [yavequ] boşboğaz, yersiz danışan, mənasız danışan, boş-boş danışan

یاوه گویی [yavequyi] boş-boş danışma, yersiz danışma, mənasız danışma; کردن ~ boş-boş danışmaq,

ağzına gələni söyləmək, boşboğazlıq etmək

یبس [yobs] 1) qəbiz olan (*xəstə*); 2) quru; 3) adamayovuşmaz; bərk, daşürəkli

یبوست [yobusət] *tib.* qəbizlik; **داشتن ~** qəbiz olmaq

یتیم [yətim] *c.* **ایتام** [əytam̀] yetim; **شدن ~** yetim qalmaq, atasız-anasız qalmaq

یتیمچه [yətimçe] badımcandan hazırlanan yemək növü

یتیم خانه [yətimxane] yetimxana, yetimlər evi

یتیم دار [yətimdar] yetim uşaq böyüdən dul qadın

یتیمی [yətimi] yetimlik

یحتمل [yəhtəmel] bəlkə də, ehtimal ki, güman ki, ola bilsin ki

یخ [yəx] buz; **~ آب** buzlu su; **~ کوه** buz dağı, aysberq; **(زدن) بستن ~** buz bağlamaq, donmaq; **کردن ~** a) donmaq, bərk büzüşmək; b) quruyub qalmaq, donub qalmaq (*təəccübdən*)

یخاب [yəxab] buzlu su

یخ بسته [yəxbəste] buz bağlamış, donmuş, üzəri buzla örtülmüş

یخ بندان [yəxbəndan] 1) şaxta, bərk soyuq; 2) buzlama, donma, buzla örtülmə; **~ عصر** buzlaşma dövrü

یخ پاره [yəxpare] buz parçası

یخچال [yəxcal] soyuducu, buz dolabı

یخدان [yəxdan] 1) buzxana; 2) buzlu su saxlanan qab

یخ در بهشت [yəxdərbeheşt] süd, şəkər, nişasta və gülabdan hazırlanan şirniyyat növü

یخ زدگی [yəxzədegi] buzlama, buz bağlama, donma, don vurma

یخ زده [yəxzəde] buzlamış, buz bağlamış, donmuş, don vurmuş; **~ آب** donmuş su

یخساز [yəxsaz] buzqayıran qurğu

یخ شکن [yəxşekən] 1) buzqıran, buz sındıran alət; 2) buzqıran gəmi

یخنی [yəxni] 1) bişmiş soyuq ət; ət bulyonu, ət suyu; 2) ehtiyat üçün saxlanılan ərzaq, pul və s.

یخه [yəxe] *bax* **یقه**

یخه باز [yəxebaz] *bax* **یقه باز**

ید [yod] yod; **زدن ~** yodlamaq, yod vurmaq

یدک [yədək] 1) yedək at; 2) *bax* **یدکی**

یدک کش [yədəkkeş] buksir, yedək ipi

یدکی [yədəki] ehtiyat; **~ قطعات** ehtiyat hissələri

یراق [yərağ] 1) qoşqu ləvazimatı; **~ اسب** at yəhəri və yüyəni; 2) silah; 3) güləbətin, bafta; **کردن ~** yəhərləmək

یراق باف [yərağbaf] baftaçı, şərbaf

یراق بافی [yərağbafi] baftaçılıq, şərbaflıq

یراق دوز [yərağduz] *bax* **یراق باف**

یراق دوزی [yərağduzi] *bax* **یراق بافی**

یرتمه [yortme] *bax* **یورتمه**

یرش [yoreş] *bax* **یورش**

یرقان [yərəğan] *tib.* sarılıq xəstəliyi

یرقانی [yərəğani] sarılıq xəstəliyinə tutulmuş

یزدان [yəzdan] Allah

یزدان پرست [yəzdanpərəst] Allaha inanan

یزدان پرستی [yəzdanpərəsti] Allaha inanma

یسار [yəsar] sol, sol tərəf; **~ و یمین** sağ və sol tərəf

یسر [yosr] çubuğundan təsbeh düzəldilən qara ağac

یشم [yəşm] yaşma, yəşəm daşı

یشمه [yəşme] xam dəri, aşılanmamış dəri

یشمی [yəşmi] 1) yəşəm daşından düzəldilmiş; 2) yaşma rəngli, tündyaşıl rəngli

یعنی [yəni] 1) yəni, başqa sözlə desək; 2) deməli, demək, yəni; **~ چه؟** bu nə deməkdir? necə yəni?

یغلاوی [yəğlavi] qazança (*əsgərlər üçün*)

یغما [yəğma] yağmalama, talan, qarət, soyğunçuluq; **کردن ~** yağmalamaq, talan etmək, qarət etmək; **به رفتن ~** yağmalanmaq, qarət olunmaq, soyulmaq

یغماگر [yəğmagər] talançı, qarətçi, soyğunçu, yolkəsən

یغماگری [yəğmagəri] talançılıq, qarətçilik, soyğunçuluq; **کردن ~** talanla məşğul olmaq, soyğunçuluqla məşğul olmaq, yolkəsənlik etmək

یقه [yəğe] yaxalıq, yaxa; **~ پیراهن** köynəyin yaxası; **~ کسی را گرفتن** yaxasından yapışmaq

یقه باز [yəğebaz] yaxasıaçıq; **~ پیراهن** yaxasıaçıq köynək

یقین [yəğin] yəqin; sözsüz, şübhəsiz, dəqiq; **کردن ~** əmin olmaq, inanmaq, arxayınlaşmaq

یقیناً [yəğinən] şübhəsiz; dəqiq; əlbəttə

یقینی [yəğini] yəqinlik, əminlik, arxayınlıq, inam, xatircəmlik

یک [yek] 1) bir, vahid, tək; 2) bir (*say*); 3) bir, eyni; **در زمان ~** bir vaxtda, eyni vaxtda; **~ دست صدا ندارد** *ata.söz.* tək əldən səs çıxmaz; ◊ **ارزن ~ از دستش نمی افتد** bir darı belə əlindən düşməz (*çox simicdir, çox xəsisdir*); **~ و دو کردن با کسی** a) mübahisə etmək, söz güləşdirmək, üzə durmaq; b) boş-boş, mənasız danışmaq

یک انگشتی [yekənqoşti] birbarmaqlı; **~ دستکش** birbarmaqlı əlcək

یکان یکان [yekanyekan] *bax* **یکایک 1)**

یکایک [yekayek] 1) bir-bir, birbirinin ardınca; 2) hər, hər biri

یکبارگی [yekbaregi] 1) gözlənilməzlik; 2) *bax* **یکباره**

یکباره [yekbare] 1) birdən, gözlənilmədən, qəfildən, qəflətən; 2) bir dəfəyə; 3) birdəfəlik

یک بند [yekbənd] *dan.* bir-birinin ardınca, ardıcıl, bir-birinə bağlı

یک پارچگی [yekparçegi] monolitlik, bütövlük, tamlıq, vəhdət

یک پارچه [yekparçe] 1) monolit, tam, vahid, ayrılmaz; 2) bütöv

یکتا [yekta] bir dənə, misilsiz, yeganə, tək

یکتاپرست [yektapərəst] monoteist, Allahın təkliyinə inanan

یکتاپرستی [yektapərəsti] monoteizm, Allahın təkliyinə inanma

یک تنه [yektəne] tək-tənha, təkbətək

یک جا [yekca] bir yerdə, birgə, birlikdə

یک جانبه [yekcanebe] birtərəfli; **~ قرارداد** birtərəfli müqavilə

یک جهت [yekcəhət] 1) əlbir, həmrəy, həmfikir, 2) ciddi, qəti; **~ شدن** yekdil qərara gəlmək

یکچند [yekçənd] bir müddət, az bir müddət

یکچند **یک چندی** [yekçəndi] *bax*

یک در میان [yekdərmiyan] hər ikisindən biri, birindən sonra, birini buraxaraq; **درختها را ~ قطع کردند** ağaclardan hər ikisindən birini kəs-di-lər

یک دست [yekdəst] 1) birəlli; 2) eynicinsli, bir növlü, bir keyfiyyətli; 3) bütöv, xalis

یکدل [yekdel] 1) yekdil, həmfikir, həmrəy; 2) səmimi, vəfalı

یکدلی [yekdeli] 1) yekdillik, həmrəylik; 2) səmimilik

یک دم [yekdəm] 1) arasıkəsilmədən, fasiləsiz, durmadan; 2) *bax* **یک دمه**

یک دمه [yekdəme] tez ötən, tez keçən, tez keçib gedən

یکدندگی [yekdəndegi] inadkarlıq, tərslik

یکدنده [yekdənde] inadkar, tərs; **~ آدم** inadkar adam

یکدیگر [yekdigər] bir-birini; **~ به** bir-birinə; **~ از** bir-birindən; **~ با** bir-biri ilə, bahəm, birgə; **~ برای** bir-biri üçün

یک رأی [yekrə'y] həmfikir, həmrəy, yekdil

یک رنگ [yekrəng] 1) bir rəngli, eyni rəngli; 2) səmimi, açıq

یک رنگی [yekrəngi] 1) bir rənglilik; 2) səmimilik, açıqlıq

یکرو [yekru] 1) birüzlü (*parça*); 2) səmimi, sadiq, vəfalı, açıqürəkli, düz

یکروزه [yekruze] 1) birgünlük; **~ مسافرت** birgünlük səfər; 2) bir günə, bir gün ərzində

یک روند [yekrəvənd] ardıcıl, birbirinin ardınca

یکرویی [yekruyi] səmimilik, sədaqət, açıqürəklilik, düzlük

یکریز [yekriz] ardıcıl, arasıkəsilmədən

یک زبان [yekzəbanı] *bax* **یک رأی**

یک زبانی [yekzəbani] həmfikirlik, həmrəylik

یکساله [yeksale] 1) biryaşlı; **~ دختر** biryaşlı qız; 2) birillik, bir il müddətində, bir il ərzində

یکسان [yeksan] eyni, oxşar, bənzər, bərabər; **~ با حقوق** bərabər hüqüqlu

یکسانی [yeksani] eynilik, oxşarlıq, bənzərlik

یکسره [yeksəre] 1) birbaşa, bilavasitə; 2) dərhal, gecikmədən; 3) əvvəldən axıra kimi, başdan-başa; **~ کردن** işi birdəfəlik həll etmək, işi başa çatdırmaq

یکسو [yeksu] birtərəflik; **~ شدن** birtərəflik olmaq, tam həll olunmaq (*iş, məsələ*); **~ کردن** birtərəfli etmək, tam həll etmək, başa çatdırmaq; **نهادن ~** bir tərəfə qoymaq, kənara qoymaq

یک شکل [yekşekl] birşəkilli, birtipli, eyni formalı, oxşar, bənzər

یکشنبه [yekşəmbe] bazar günü

یکصدا [yeksəda] 1) həmfikir, həmrəy; 2) yekdilliklə, bir səslə

یک طبقه [yektəbəğe] bir mərtəbəli; **~ خانه** birmərtəbəli ev

یک طرفه [yektərəfe] birtərəfli; **~ جاده** birtərəfli yol; **شدن ~** həll olunmaq, qəti olaraq həll olunmaq; **کردن ~** həll etmək, qəti olaraq həll etmək

یک لاقبا [yeklağəba] bədbəxt, biçarə, yazıq, heç nəyi olmayan

یکم [yekom] birinci

یک ماهه [yekmahe] 1) bir aylıq; **~ کودک** bir ay ərzində, bir ay müddətində

یک مرتبه [yekmərtəbe] 1) birdən, qəfildən, gözlənilmədən; 2) *bax* **یک طبقه**

یکمین [yekomin] *bax* **یکم**

یک نسق [yeknəsəğ] yeknəsəq, bir cür, eyni cür; eyni şəkildə

یک نفره [yeknəfəre] 1) birnəfərlik; **~ اتاق** birnəfərlik otaq; 2) tək-tənha

یک نفری [yeknəfəri] *bax* **یک نفره**

یک نفس [yeknəfəs] birnəfəsə, dayanmadan, ardıcıl, birbaşa, fasiləsiz, durmadan

یکنواخت [yeknəvaxt] 1) həmrəng, yeknəsəq, bir cür; 2) həmahəng, ahəngdar, uyğun

یکنواختی [yeknəvaxti] 1) həmrənglik, yeknəsəqlik; 2) həmahənglik, uyğunluq

یکه [yekke] tək, yeganə, taysız; **~ خوردن** ◊ təəccüblənmək, quruyub qalmaq, donub qalmaq

یکه بزن [yekkebezən] 1) davakar; 2) davada tayı-bərabəri olmayan; 3) güclü

یکه تاز [yekketaz] 1) igid, qəhrəman; 2) ən yaxşı atçapan

یکه سوار [yekkesəvar] *bax* **یکه تاز**

یکه شناس [yekkeşenas] *dan.* çox vəfalı, sadiq insan, bir dəfə aşiq olan, dostluqda çox sadiq

یکی [yeki] 1) kimsə, birisi; 2) əlbir, birləşmə, bir olma; **~ بود و ~ نبود** biri vardı, biri yoxdu; **~ شدن** əlbir olmaq, birləşmək; **~ کردن** birləşdirmək, müttəhid etmək

یکی یک دانه [yekiyekdaneʃ] bir dənə, bircə dənə (*övlad haaayında*)

یگان [yeqan] *bax* **یگانه**

یگانگی [yeqanegi] 1) vəhdət, birlik; 2) bənzərsizlik, nadirlik

یگانه [yeqane] 1) yeganə, bircə, tək; **~ فرزند** tək övlad; 2) qeyri-adi, misilsiz, bənzərsiz

یل [yəl] 1) pəhləvan; 2) cəsur, şücaətli

یلدا [yəlda]: **~ شب** qışın ən uzun gecəsi (*dekabr ayının 22-nə keçən gecə*)

یمن [yomn] xeyir-bərəkət

یمین [yəmin] I sağ, sağ tərəf; **~ و یسار** sağ və sol tərəf

یمین [yəmin] II and, söz vermə; **~ خوردن** and içmək, söz vermək

یواش [yəvaş] yavaş, aram, ahəstə

یواش یواش [yəvaşyəvaş] yavaş-yavaş, yavaşca, aram-aram

یوبه [yube] arzu, istək, xahiş

یورتمه [yortme] yortma; **رفتن** yortma getmək (*at*)

یورش [yureş] yürüş, hücum; **بردن** (**انداختن، آوردن، کردن**) yürüş etmək, hücum etmək

یورغه [yorğe] yorğa, yorğa yeri; **~ اسب** yorğa yerişli at; **رفتن ~** yorğa getmək (*at*)

یوز [yuz] *bax* **یوزپلنگ**

یوزپلنگ [yuzpələng] gepard (*ov pələngi*); ov bəbiri

یوزک [yuzək] 1) gepard; cavan bəbir; 2) ov itinin balası

یوزه [yuze] *bax* یوزک

یوغ [yuğ] 1) boyunduruq; 2) zülm, əsarət

یوم [youm] *c.* ایام [əyyam] gün

یوم الحساب [youmolhesab] qiyamət günü

یوم الحشر [youmolhəşr] *bax* یوم الحساب

یوم الدین [youmoddin] *bax* یوم الحساب

یومیه [youmiyye] 1) gündəlik, hərgünlük; ~ روزنامه gündəlik qəzet; 2) gündəlik əməkhaqqı, muzd

یونجه [yonce] yonca; خشک ~ quru yonca

یونجه زار [yoncezar] yoncalıq

یهودی [yəhudi] yəhudi

یهودیت [yəhudiyyət] yəhudi dini

ییلاقی [yəylaği] yaylaq, yaylağa aid; ~ خانه yaylaq ev

MÜNDƏRİCAT

Ön söz 5

Lüğətin tərtibi prinsipləri 7

Lüğətdə istifadə olunmuş ixtisarlar 10

Lüğətin tərtibində istifadə edilmiş qaynaqlar 11

Fars əlifbası 12

آ 13

ا 29

ب 73

پ 108

ت 144

ث 185

ج 187

چ 205

ح 218

خ 233

د 258

ذ 290

ر 293

ز 313

ژ 325

س 327

ش 360

ص 381

ض 390
ط 393
ظ 400
ع 403
غ 420
ف 428
ق 442
ک 456
گ 484
ل 500
م 512
ن 576
و 607
ه 619
ی 628

Qeyd üçün

FARSCA-AZƏRBAYCANCA LÜĞƏT

فرهنگ
فارسی-آذربایجانی

"Şərq-Qərb"
Bakı
2007

Buraxılışa məsul: *Əziz Güləliyev*

Texniki redaktor: *Rövşən Ağayev*

Kompyuter səhifələyicisi: *Rəvan Mürsəlov*

Korrektorlar: *Hüsniyyə Quliyeva*
Fəridə Səmədova

Yığılmağa verilmişdir 16.02.2007. Çapa imzalanmışdır 19.07.2007.
Formatı 60x90 $^{1}/_{16}$. Fiziki çap vərəqi 40. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 102.

DÜST 5773-90, DÜST 4.482-87

CBS POLYGRAPHIC PRODUCTION
Tel/Fax: 447 75 04, Tel.: 447 75 05

Kitab "CBS-PP" MMC mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Şərifzadə küçəsi, 3.

III/32
F22

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İlham Əliyevin
"Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə
kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında"
12 yanvar 2004-cü il
tarixli sərəncamı ilə nəşr olunur.